

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

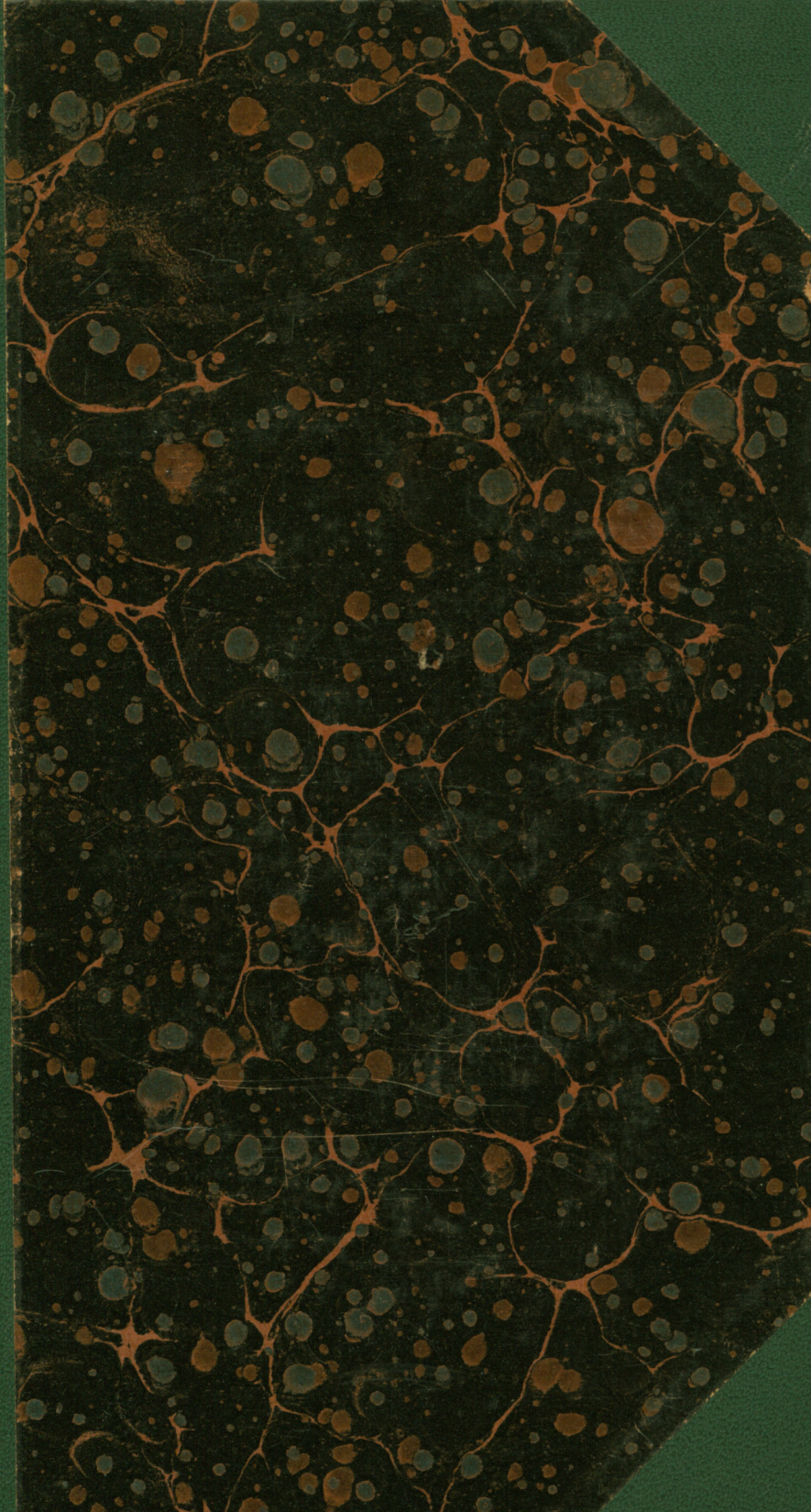
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Højesteretstidende

udgivet af

Højesterets Protokolsekretærer.

Højesteretsaaret 1946.

90. Aargang.

København.

G. E. C. Gads Forlag.

1947.

NAVNEREGISTER

Civile Sager.

	Pag.		Pag.
Aarhus Automobilfabrik	33	Bloch, Marius Pauli, Entreprenør	392
Ajstrup og Omegns østre Hesteforsikring	497	Blom, Johan, Havnearbejder	725
Albertsen, Kristian Peter, Telegrafbestyrer	473	Boisen, Jens, Gaardejer	626
Albertsen, Svend, Grosserer	436	Boldsen, Poul, Direktør	466
Almindelige Brandforsikring for Landbygninger, Den	688	Boldsen, Poula, Fru	466
Almindelige Danske Ejendoms-Selskab, Det, A/S	119	Borggaard, Mads K., Købmand	644
Annentorp-Schmidt, Th., Fabrikant	196	Boulstrup og Omegns Elektricitetselskab	108
Andersen, Egon, Fabrikant	713	Brask, Th., Lektor	199
Andersen, H., Installatør	733	Brendstrup, V., Ingeniør	222
Andersen, Harald, Gaardejer	560	Bruun, Baadsgaard, Sagfører	466
Andersen, Jens, Gaardejer	131	Brørup og Omegns Elektricitetsværk	71
Andersen, Villy Wendelboe, Fabrikant	713	Buch, Erik, Arkitekt	797
Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring	180, 181, 433	Buchhøj, Grethe, Fru	790
Arends, Georg Ernst, Grosserer	349	Buchwald, Edmund Christian, Vognmand	331
Arnbak, Alfred Kristian, Repræsentant	825	Bukkehave, Ida, Enkefru	30
Arnbak, Ellen Gunvor Rigmor, Fru, f. Jagd	825	Cailloux, Georges, Pølsemaker	30
Asmussen, Ella Inge, Fru	622	Callesen, A., Vognmand	774
Ballerup Konservesfabrik	698	Caning, Bjørn, Grosserer	119
Bang, J., Proprietær	635	Carlsen, Jens, Fyrbøder	315
Barritt, Alex Preben, Grosserer	438	Carstensen, Aksel O. J., Nattevagt	264
Bebe, Thorkild, Entreprenør	43	Cervera, C. F., Grosserer	102
Bernstein, N., Fru	721	Chantelou, H., Musiker	493
Bireka A/S	243	Christensen, A. Huulgaard, Slagtermester	738
Birkedal, Svend, Købmand	650	Christensen, A. Mølmark	54
Blidstrup Andelsmejeri, Aktieselskabet	49	Christensen, A. Thorning, Civilingeniør	27
		Christensen, Aage Alex, Cigar-maker	844
		Christensen, Anton Marius, fhv. Lokomotivfører	768

	Pag.		Pag.
Christensen, Axel S., Maskinarbejder	844	Fischer, Maren, Fru	552
Christensen, C. G., Grosserer	478, 482	Fode, Christian, Grosserer ..	447
Christensen, Frits N., Jord- og Betonarbejder	180, 181	Forsikringsforeningen for Tab af Heste i Vamdrup Sogn..	626
Christensen, Hans, Kreaturhandler	546	Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Løsøre	287
Christensen, Holgers privat-skiftende Arvinger	475	Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Bygninger i Købstæder	651
Christensen, Olaf H., Sagfører	622	Fredericia Garveri	352
Christensen, Th., Viktualiehandler	647	Frederikshavn Kommune	264
Christiansen, Martin, Husmand	497	»Fremtids Haab«, Sygekassen	180, 181
Cordius-Hansen, Axel, Grosserer	827	Fyens Stifts Husmandsskole..	651
la Cour, Johannes F., Direktør	315	Geert, Peter Ludvig, Sadelmager	463, 465
Crone & Møller A/S	456	Gerhardt, Axel von, Direktør	770
Dahlgaard, Poul, Grosserer ..	718	Gerlev-Draaby Sogneraad ...	37
»Danseringen«	531	Gjentofte Kommunalbestyrelse	102
Dansk Brændselsindustri, Firma	312	Gotisk Forlag A/S	59
Danske Petroleums Aktieselskab, Det	513	Graversen, A., Vognmand	33
Dansk Danselærer-Forening ..	531	Groes, Poul, Overretssagfører	13
Danske Phønix, Forsikrings Aktieselskab	475	Grøndahl, Vilhelm, Fabrikant	600
Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejderforbund ...	157	Haand i Haand, Forsikringsaktieselskabet	765
Dansk Stoker Brændsel A/S..	91	Hammerbak, Axel Villy Ejnar	Nielsen, Fabrikant
Danske Sukkerfabrikker, De A/S	688	Hammerbak, W.	312
Departementet for Told- og Forbrugsafgifter	546	Hansen, A. Møller, Tørvefabrikant	447
Deutsche Schule A/S i Likvidation	797	Hansen, Alfred, Gaardejer ...	86
Dyrlund, E., Gaardejer	131	Hansen, Carl Stefan Adolf Henry, fhv. Overpostbud ..	730
Ebbesen, Otto, Gaardejer	635	Hansen, Christian, Repræsentant	465
Egeboe, E., Grosserer	121	Hansen, Emil, Formand	46
Ejby Mejeri	784	Hansen, Georg, fhv. Mælkehandler	451
Engel, Aage, Tømremester ..	13	Hansen, Hans Theodor, Restauratør	718
Esbjerg Kommune	552	Hansen, Ingemann, Skrædermester	572
Farmaceuternes Pensionskasse	270	Hansen, Inger, f. Tim, Fru....	270
Finansministeriet ...	566, 579, 644, 685, 716, 730, 768	Hassing, O., Civilingeniør	752
		Havnearbejdernes Fagforening i Fredericia	725

	Pag.		Pag.
Herber & Co. A/S i Likvidation	546	Johansen, Johs., Gaardejer ...	154
Heise, Carl, Højesterets-sagfører	470	Jørgensen, E., Damefrisør	568
Herrmann, Carl, Havnearbejder	725	Jørgensen, Hagen, Landsretts-sagfører	541
Hilding, Margrethe, Fru	510	Kalmeyer, Halvor J. C. W., Sporvejsfunktionær	180, 181
Hindsgaul, Børge, Fabrikant..	17	Kirkegaard, Ejnar, Medhjælper	757
Holm, Mads A., Sygehusforvalter, Luftværnslederen for Skive Sygehus	657	Kjøbenhavns Handelsbank A/S	468
Holzkämper, Kirsten Julia, Fru	148	Kjøbenhavns Mørtelværker A/S	235
Houmøller, Adolf, Direktør ..	260	Kjøbenhavns Sporveje ...	180, 181
Husbukke Assurance-Compagniet, Forsikrings-Aktieselskab	268	Klein, Bernhard A., Bagermester	790
Husson, Inger, Fru	199	Knuth, Kaj Greve, Dødsboet efter	470
Højgaard, Knud, Civilingeniør	257	Knuth-Winterfeldt, Kjeld, Greve, Godsejer	470
Høyer, Brdr., Firma	17	Kongelige Teater, Chefen for..	524
Ibsen, Erling B., Grosserer ..	662	Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel	675
Jacobsen, Gudmund Christian Løndahl, Konditor	827	Krigsforsikringen af Løsøre ..	675
Jensen, Anton, Gaardejer	516	Krigsministeriet	757
Jensen, Anton Michael, Lærer	557	Kristensen, Kristen Damgaard Hjøllund, Gaardejer	86
Jensen, Arnold, Radioforhandler	144	Kristiansen, Poul, Gaardejer ..	601
Jensen, August, Rentier	169	Krogholt, Gerhard, Arbejdsmand	802
Jensen, Carl, Handelsmand ..	516	Krogholt, Karen Margrethe, Fru	802
Jensen, Chr., Entreprenør	1	Krøll, Chr. W., Renseriejer ..	721
Jensen, Dagmar Marie Dusine	566	Kurz, O., Bestyrer	537
Jensen, Eigil, Landsretssagf. ..	682	Københavns Handelsbank A/S.	349
Jensen, Elith	585	Københavns Magistrat	381, 642, 662
Jensen, Hans Peter, Husmand	497	Københavns Musiker- og Orkesterforening	493
Jensen, Hjalmar Carl Egon, Vognmand	180, 181	Københavns Pionerforening af 6. Nov. 1909	527
Jensen, Holger, Gaardejer	67	Lange, Signe E., Fru	451
Jensen, Jacob, Husejer	810	Larsen, Anna, Sygeplejerske ..	321
Jensen, Jacob, Repræsentant..	770	Larsen, Holger, Købmand	428
Jensen, Jens Nielsen, Kartoffelhandler	360	Larsen, M., Maskinfabrikant ..	585
Jensen, Kaj, Danselærer	531	Larsen, Svend, Parcellist	43
Jensen, M., Gartner	46	Larsen, Th., Skibsreder	38
Jensen, Marius Emil, Vognmand	445	Lauridsen, Holger, Salgsleder.	71
Jensen, Sigvald, Boelsmand ..	108	Lauritsen, Svend Aage, Skibsreder	121
Jensen, Viggo, Gaardejer	97		
Jessen, Jes Ratenburg, Landmand	534		
Jetsmark Sogns Menighedsraad	557		

	Pag.		Pag.
Lipperts Maskinværksted A/S	433	Nielsen, Jens Peter, Gaardejer	231
Lorenzen, Lorenz P., Land- mand	534	Nielsen, Johs., Boelsmand	747
Lund, Harald H., Forfatter ..	247	Nielsen, K. Kauffeldt, Direktør	121
Lund, L., Snedkermester	463	Nielsen, Magnus, Afbygger ..	601
Lund, William, Overretssagf...	631	Nielsen, Marinus, Fabrikant ..	468
Lykkeberg, P., Firma	142	Nielsen, Niels Chr., Husejer ..	22
Lyngby-Taarbæk Sogneraad..	222	Nielsen, Niels Marius, fhv. Tra- fikkontrollør ved Statsbanerne	685
Lyth, Charles, Garver	352	Nielsen, Niels Peter Ejler, Hus- ejer	126
Macholm & Søn, Firma	312	Nielsen, Poul, Fuldmægtig ...	527
Madsen, Axel, Havnearbejder .	725	Nielsen, Viggo Ejnar, Kommis	844
Madsen, H., Restauratør	844	Nissen & Ries, Handelsfirma ..	82
Madsen, Knud Juul, Restaura- tør	1	Noer, Viggo E., Revisor	657
Madsen, Wohlhardt, Borgme- ster, Luftværnschef i Skive	657	Nordentoft, Bjørg Margrethe, Fru	339
Marquard, Preben, Dommer- fuldmægtig	392	Nordentoft, Knud, Landsrets- sagfører	339
Martinit A/S	487	Nordisk Varedepot, Firma ...	54
Ministeriet for Landbrug og Fiskeri	257, 260, 793	Nordstrand, Carl A/S	38
Mogensen, M. A., Direktør ..	243	Nye jydsk Kjøbstads-Credit- forening	22
»Morup Mølle«, Andelsmeje- riet	97	Nyholm, V. J., Direktør	647
Mouritsen, Valborg, Frk.	600	Odense Kjøbstads Skifteret ..	148
Munk, N. S., Proprietær	516	Olsen, Charles, Købmand	135
Munk, V., Kreaturhandler	548	Olsen, Lauritz, Gaardejer	458
Møller, Chr., Formand	27	Olsen, Sigurd Johan Valde- mar, Generalagent	596
Møller, Hans, Gaardejer	331	Olsen, Thorvald Immanuel, fhv. Brandmester	642
Møller, Theodor, fhv. Krimi- nalassistent	716	Operakoret, Foreningen	524
Møller, Uffe, Grosserer	692	Ovesen, Carl, Hestehandler ..	154
National, Forsikrings-Aktiesel- skabet	650	Pedersen, Ane Sophie, Døds- boet efter	458
Neergaard, Jutta, Tandlæge ..	373	Pedersen, Henry, fhv. Fæng- selsbetjent	579
Nicolajsen, Elly Thora Emilie, Dødsboet efter	622	Pedersen, Henry	698
Nielsen, Arthur, Skibsfører ...	541	Pedersen, Johannes Valdemar, Assurandør	596
Nielsen, Axel, Landsretssagf. .	458	Pedersen, Karen Henrikka, Fru	148
Nielsen, Carl, Entreprenør	82	Pedersen, Søren, Skomagerme- ster	810
Nielsen, Ella Dorit, Fru	747	Peelmann, Ingeborg, Fru	199
Nielsen, Gunnar, Fouragehand- ler	91	Petersen, Aage, Grosserer	445
Nielsen, Hans A/S	54	Petersen, Børge, Skibsreder ..	541
Nielsen, Inge Ellida Bruun, Frk.	438		

Pag.	Pag.		
Petersen, Gertrud, Fru	199	»Scandia« A/S, Vognfabrikken	428
Petersen, Hans J. A., Murer- mester	844	Schachner, Thure	352
Petersen, H. P., Gaardejer ..	506	Scheel, Paul, Apoteker	585
Petersen, Kaj Børge Dysse- gaard	169	Schmidt, Helge	473
Petersen, Marius, Snedkerne- ster	208	Schmidt, Paul	473
Petersen, N. A., Marskandiser	468	Schougaard, Evald, Murer- mester	568
Petersen, P. Carls, Efterfølger, Firma	698	Schou-Kjeldsen, H., Direktør..	692
Petersen, Ostermann, Repræ- sentant	135	Schrøder, Kjeld, Kontorchef ..	208
Petersen, Sigfred, Havnearbej- der	725	Schwartz, E., Skrædermester	572
Petersen, Vagn, Fabrikant	196	Selandia, Kulforretningen	121
Petersen, Verner, Mælkehand- ler	784	Simonsen, Marie, Fru	757
Pind, S. A., Skomagermester..	733	Skattedepartementet	458, 513
Pindtofte, Anders A's Maskin- fabrik A/S	752	Spence-Christensen, Karl Hein- rich Christian Oscar, fhv. Kontorassistent	381
Politimesteren i Nibe Kjøbstad	126	Stat, Den danske	214
Politimesteren i Ribe Kjøbstad	329	Statens civile Luftværn	657
Pontoppidan, Hedvig, Fru	37	Steinthal, Overretssagfører ...	682
Randow, H., Direktør	144	Stieler, B. & Co., Firma	247
Ranfelt, A. W., Direktør..	478, 482	Sundø, Ole, Direktør	287
Randsdal, P. Ingeborg	199	Svedania, Ejendoms Aktiesel- skabet	1
Rasmussen, Aage, Boelsmand.	67	Svendborg Skibsværft A/S....	675
Rasmussen, Anna Lise (Oline), født Nielsen, Fru	682	Svendson, Lilly Lundsten, f. Jensen, Fru	631
Rasmussen, Holger Alfred And- reas, Kunsthandler, Døds- boet efter	682	Svitzers Bjergnings-Entreprise A/S	235
Rasmussen, Johan Weber, La- gerarbejder	148	Søllerød Sogneraad	793
Rasmussen, Kristian Weber, Murer	148	Sørensen, Alma, Fru	436
Rasmussen, Max Roald	682	Sørensen, Gunnar, Hotelportier	392
Rasmussen, Peder, Boelsmand	148	Sørensen, M. og P. Brd., Byg- mestre	774
Rasmussen, R., Mejeribestyrer	784	Sørensen, N. P., Mejeribestyrer	49
Rasmussen, Rasmus Weber, Formand	148	Terkildsen, Jeppe, Gaardejer..	329
Rasmussen, Svend Aage, Gros- serer	173	Thaarup, Karen, Tandlæge ...	373
Rixen Maskinfabrik A/S.....	487	Thomhav, Svend, Direktør	506
Robertson, Poul, Montør	797	Thomsen, Alf, Grosserer	142
Rødsbæk Andelsmejeri	560	Thorndahl, H., Grosserer	1
		Thulin, Karlo, Restauratør	1
		Tobias Jensens mekaniske Etablissement A/S	214
		Ugebladenes Fællesudvalg af 1938	59, 63
		Ugeblads Biblioteket	63

	Pag.		Pag.
Urania, Forsikrings-Aktieselskabet	501	Warrer, Jens Kaj, Sagfører ..	339
Vadil, Svend, Sekretær	765	Wiberg, Erik, Direktør	506
Valbybakkens Vejlag	268	Wilken, C. K., Badefunktionær	157
Ververs, A., Repræsentant ..	243	Wissing, Thorkild Kunst, Direktør	173
Vognsen, Mads, Gaardejer ..	231	Yndal, R., Kreaturhandler	738
Wadland, Fanny, Fru	537	Zimmermann, Felix, Grosserer	199
Wallentin, Vida, Fru	456	»Zürich« Versicherungs A/S..	596
Wandel, Chr., Læge	321	Øberg, Viggo, Grosserer	199

Kriminelle Sager.

Andersen, Bruno Ejvind Sigurd	9	Hansen, Edvin Carl Tofte	285
Andersen, Marie Kirstine	849	Hansen, Jens Magnus	379
Andersen, Otto Bloch	812	Hansen, Niels	242
Andersen, Otto Strand	402	Hansen, Viktor Immanuel	384
Arentzen, Arne	105	Hasselstrøm, Axel Mogens ...	370
Biester, August	821	Herløv-Nielsen, Tove	396
Boudigues, Jannikq Yves Gabriel Marie	336	Jacobsen, Johannes Peter Bertelsen	804
Brøndum, John Villy	370	Jensen, Erland	815
Christensen, Carl Ole Lewin..	310	Jensen, Hans Kristian Marinus	290
Christensen, Johannes Marius Hainau	639	Jensen, Rasmus Emil	139
Christensen, Knud Vejrum ...	394	Jensen, Svend Aage	285
Christensen, Peder William Frede	523	Jespersen, Dines	486
Christensen, Viktor	281	Johannsen, Willy	444
Dybdal, Peder Andersen	778	Johansen, Henry Hartvig	190
Eeg, Alfred Andersen	175	Jønsson, Hans Henning Malmross	279
Eg, William Kristensen	308	Kaadtman, Ejnar Marius Jens Peter	348
Feddersen, Johannes	368	Kaspersen, Villy	105
Grauballe, Ole Christian Axel	666	Krabbe, Oluf	503
Hagner, Friedrich Wilhelm Adolf	606	Kristensen, Jens Edvard	383
		Kristensen, Svend Gram	743
		Larsen, Axel Gunnar	356
		Larsen, Erling Harry	582
		Laut, Nikolai Peter	362
		Matthiesen, Otilie	695

	Pag.		Pag.
Nielsen, Edvard Peder Møller	364	Rasmussen, Kaj Melchior	204
Nielsen, Eigil Aage Gustav	710	Rusin, Abraham Motraj	370
Nielsen, Hans Hoelgaard	666		
Nielsen, Heinrich Erhardt	606	Saabye, Orla	491
Nielsen, Helene Mathine Christiane, f. Jensen	281	Schjørring, George Koch	666
Nielsen, Jens Gunnar	389	Simonsen, Hans Møller	486
Nielsen, Johannes	298	Sivertsen, Sigur Johannes	254
Nielsen, Knud Erik	227	Smed, Edgar Jensen	461
		Sørensen, Lauritz	403
Olsen, Anders Bang	78	Sørensen, Ove Zola	284
Olsen, Svend Aage	822		
Olsen, Torben Robert	285	Thomsen, Egon Verner	398
		Thomsen, Jens Christian	680
Paarup, Jens Sørensen	835	Thygesen, Knud Ove	229
Palmus, Christian Hansen	117	Toft, Frants Erik	406
Pedersen, Gudmund Erling Peter	808	Tønder, Arnold Frederik Christian	211
Pedersen, Poul Robert	306		
Petersen, Aage Heller	285	Vibensgaard, Christen Johannes	706
Petersen, Børge Karlo	763	Vidali, Louis	336

EMNELISTE

- Aa, se Fiskeri og Vand.
Aager (se dog særlig Leje).
Aalegaard, se Fiskeri.
Aandssvage.
Aandssvageforsorg.
Adcitation.
Adel.
Administration, se Domstolene og Øvrighed.
Adoption.
Afbetaling.
Afgifter, offentlige, se særlig Arveafgift, Retsafgift, Skatter, Skifteafgift, Stempelvæsen, Tinglysningsafgift, Tiende og Told.
Afgifter og Byrder, privatretlige (se dog særlig Eneret og Patenter).
Afholdspaalæg.
Afkræftelse af Retshandler m. m.
Afløsning, se Afgifter og Byrder, Fæste, Jagt og Tiende.
Afpresning.
Afstemning (se dog særlig Aktieselskab, Foreninger og Valg).
Aftaler, se Kollektive Aftaler, Kontrakt og Prisaftaler.
Aftægt.
Afvisning (se dog særlig Retspleje og dér anførte Emner).
Agenter og Handelsrejsende (se dog særlig Annoncer, Forsikring, Funktionærer og Kommission).
Akcept, se Kontrakt.
Akkord (se dog særlig Henstandslovgivning, Konkurs og Tvangsakkord).
Aktier (se iøvrigt Børsomsætning).
Aktieselskab (se ogsaa Andelsforetagender og Banker).
Aldersrente, se Forsorg, offentlig.
Alderstid.
Alimentation, se Blodtypebestemmelser, Børn, Faderskab og Ægteskab.
Almenfarlige Forbrydelser og lignende (se dog særlig Brandstiftelse).
A meta Forretninger, se Børs og Interessentskab.
Amsraad, se Kommunalvæsen.
Andelsforetagender og lign. (se ogsaa Brugsforeninger og Mejerier).
Anholdelse, se Fængsling og Anholdelse.
Anke i borgerlige Sager (se ogsaa Kære og Retspleje).
Anke i Straffesager, se Strafferetspleje.
Anmeldelse, se Falsk Anmeldelse.
Annoncer.
Anvisning, se Checks og Anvisninger.
Apoteker.
Arbejde, se bl. a. Arkitekter, Dagleje, Entreprise, Ferie, Forsikring, Funktionærer, Haandværk, Haandværksvende, Ingeniører, Kontrakt og Tjenesteforhold.
Arbejdsforhold.
Arbejdshus
Arbejdsløshedskasser, se Forsikring.
Arbejdsstandsninger og Arbejdsstridigheder (se iøvrigt Foreninger samt Kollektive Aftaler).
Arkitekter.
Arrest paa Gods.
Arrest paa Person, se Fængsling.
Arv (om Testamentsarv, se Testamenter).
Arveafgift, Arveforskud og Arvepagter, se Arv.
Arvefæster, se Fæste.

- Attester, se Erklæringer.
- Auktion (se særlig Licitation).
- Automobiler og Motorcykler (se ogsaa Cykler, Forsikring og Færdsel).
- Aviser, se Annoncer, Indsamling og Pressen.
- Bade og Badeanstalter.
- Bagerier og Konditorier.
- Banker.
- Barnefødsel, Uforsvarlig Omgang med, og Barnemord.
- Bedrageri (se dog særlig Konkursforbrydelser, Mandatsvig, Skyldner-
svig, Svigagtige Formuekrænkelser og Underslæb).
- Befordring (se dog særlig Automobi-
ler og Motorcykler, Cykler, Jern-
baner, Konnossement, Luftfart, Post,
Spedition, Sporveje og Søfart).
- Befragtning, se Konnossement og Sø-
fart.
- Begravelse (se ogsaa Gravired og
Kirkegaarde).
- Begravelseskasser, se Forsikring.
- Berigtigelsesnævnet.
- Beruselse (se iøvrigt Afholdspaalæg,
Automobiler og Drankeranstalter).
- Besiddelse.
- Beskadigelse, se Ødelæggelse.
- Beslaglæggelse.
- Betaling (se dog særlig Akkord, Han-
delsomsætning, Henstandslovgivning,
Mønt og Tilbagesøgning).
- Betinget Straffedom.
- Betleri.
- Bevillinger (se ogsaa Valutaforanstalt-
ninger).
- Bevis og Bevisbyrde (se ogsaa Blod-
typebestemmelser, Børn, Dokumen-
ter, Faderskab, Partsed, Regnskab,
Skøn, Vidner og de enkelte Rets-
forhold).
- Beværtning og Gæstgiveri m. m.
(Brændevinshandel).
- Bidragspligt, se Blodtypebestemmelser,
Børn, Faderskab og Ægteskab.
- Bigami.
- Bjærgning, se Søfart.
- Blodskam.
- Blodtypebestemmelser.
- Bogføring (se ogsaa Regnskab og Re-
vision).
- Boghandel.
- Bondejord, se Bønder.
- Bopæl.
- Borgerlig Retspleje, se Retspleje i
borgerlige Sager.
- Borteblevne Personer.
- Brand og Brandvæsen (se dog særlig
Elektricitet, Gas og Jernbaner).
- Brandforsikring, se Forsikring.
- Brandstiftelse (se iøvrigt Almenfarlige
Forbrydelser).
- Breve og Brevhemmelighed.
- Broer.
- Brugsforeninger.
- Brugsret (se dog særlig Aftægt, For-
pagtning, Fæste, Huse, Leje og Ser-
vitutter).
- Brændevinshandel, se Beværtning.
- Brønde.
- Bude, se Befordring.
- Butikslukning (se ogsaa Helligdag og
Beværtning).
- Bygningsforhold (se dog særlig Arki-
tekter, Byplaner, Elevator, Entre-
prise, Fredning, Haandværk, Inge-
niører, Køb og Salg, Servitutter og
Varmeanlæg).
- Byplaner.
- Bytte, se Køb og Salg.
- Bøder (om Rettergangsbøder, se Rets-
pleje i borgerlige Sager og Straffe-
retspleje).
- Bønder og Bøndergaarde (se dog og-
saa Fæste og Huse).
- Børn (se dog ogsaa Adoption, Blod-
typebestemmelser, Børneforsorg, Fa-
derskab, Plejebørn, Skoler, Sund-
hedsvæsen, Umyndige, Vanrøgt og
Ægteskab).
- Børneforsorg.
- Børs og Børsomsætning.
- Certeparti, se Søfart.
- Checks og Anvisninger.
- Cykler (se dog særlig Automobiler og
Motorcykler samt Færdsel).

- Daghøder, se Bøder, Entreprise og Konventionalbod.
- Dagleje.
- Depositum, se Forvaring.
- Dereliktion.
- Diger, se Inddæmning.
- Dispache, se Søfart.
- Dokumenter (se ogsaa Beslaglæggelse, Ransagning og Udskrifter).
- Dokumentforbrydelser.
- Domme og Kendelser (se dog ogsaa Fremmede Domstolsafgørelser).
- Dommere (se særlig Tinglysning).
- Domstolene (om Domstolenes indbyrdes Competence, se Leje, Retspleje i borgerlige Sager, Strafferetspleje og Sø- og Handelssager).
- Drab, se Barnefødsel og Barnemord samt Manddrab og Svangerskabsafbrydelse.
- Drankeranstalter.
- Drosker, se Befordring og Politifor-seelser.
- Duel, se Legemskrænkelser.
- Dyrlæger.
- Dyrplageri.
- Dødsarsager, se Sygdoms- og Døds-arsager.
- Dødsboer, se Eksekutorer og Skifte.
- Dødsgaver, se Gaver.
- Ed, se Faderskab, Falsk Forklaring, Partsed og Vidner.
- Eftergivelse, se Akkord, Betaling og Gæld.
- Eftertryk, se Forfatterret, Fotografier og Kunstnerret.
- Ejendomsret.
- Ejendomsskyld, se Skatter.
- Eksekution (se dog særlig Afbetaling).
- Eksekutorer.
- Ekspropriation (se særlig Fredning).
- Elektricitet og elektriske Anlæg (se dog særlig Andelsforetagender, Elevator, Fabrikker, Maskiner, Sporveje samt Telegraf og Telefon).
- Elevator.
- Embedsforbrydelser.
- Embedsmænd, se Tjenestemænd.
- Eneret (se dog særlig Bevillinger, Firma, Fiskeri, Forfatterret, Fotografier, Færgvæsen, Jagt, Konkurrence, Kunstnerret, Leje, Lodsvæsen, Mæg-lere, Mønstre, Navn, Patent og Vare-mærker).
- Enker (se dog særlig Lavværg og Uskiftet Bo).
- Entreprise (se ogsaa Brønne, Fabrik-ker, Haandværk og Kloaker).
- Erklæringer (se ogsaa Dokumentfor-brydelser).
- Erstatning i Kontraktforhold, se Han-delsomsætning, Kontrakt og de en-kelte Kontraktforhold.
- Erstatning udenfor Kontraktforhold (se dog særlig Arbejdsstandsninger, Au-tomobiler og Motorcykler, Befor-dring, Brand og Brandvæsen, Broer, Bygningsforhold, Børn, Cykler, Ejen-domsret (Naboforhold), Elektricitet, Elevator, Eneret, Fabrikker, Fængs-ling, Færdsel, Gader, Gas og Gas-værker, Gift, Hunde, Jernbaner, Kloaker, Konkurrence, Luftfart, Ma-skiner, Smitte, Sporveje, Søfart, Vand, Veje og de forskellige Foged-forretninger).
- Fabrikker og lignende Virksomheder (se ogsaa Bagerier, Elektricitet, Gas-værker, Maskiner, Mejerier, Møller, Teglværker og Vandværker).
- Faderskab og Bidragspligt (se ogsaa Blodtypebestemmelser, Børn og Ægte-skab).
- Falsk, se Dokumentforbrydelser og Varefalsk.
- Falsk Anmeldelse og falske Klage-maal.
- Falsk Forklaring og lignende.
- Falskmøntneri og lignende.
- Familiestilling, Forvanskning af.
- Fattigvæsen, se Forsorg, offentlig.
- Ferie.
- Fideikommiser, se Len.

- Film.
 Finansvæsen.
 Firma.
 Fiskeri.
 Flag.
 Flyvning, se Luftfart.
 Folkeret.
 Forbud (se dog særlig Arbejdsstandsninger og Udførselsforbud).
 Foreninger (se særlig Andelsforetagender, Brugsforeninger, Forsikring og Kollektive Aftaler).
 Forfaldstid, se særlig Betaling, Gæld og Henstandslovgivning.
 Forfatning, se Grundlov.
 Forfatterret (se iøvrigt Kunstnerret).
 Forlig (se dog særlig Kontrakt og Veksler).
 Forlovelse.
 Forpagtning.
 Forretningsbøger, se Bogføring.
 Forsikring.
 Forsorg, offentlig.
 Forstrand (se dog særlig Inddæmning, Kystforhold og Søterritoriet).
 Forsæt.
 Forsøg.
 Forudsætninger, se Kontrakt og de enkelte Kontraktforhold.
 Forvalter, se Tjenesteforhold.
 Forvaring (se dog særlig Spedition).
 Forældelse (se dog særlig Fiskeri, Forfatterret, Fotografier, Fængsling, Jagt, Jernbaner, Kunstnerret, Patent, Søfart og Veksler).
 Forældre, se Blodtypebestemmelser, Børn, Faderskab og Ægteskab.
 Fosterdrab, se Svangerskabsafbrydelse.
 Fotografier (se dog særlig Film).
 Fragt, se Søfart.
 Fredning (se dog særlig Jagt og Skove).
 Fredskrænkelser, se Privatlivets Fred og Trusler
 Fremmed Ret.
 Fremmede Domstolsafgørelser.
 Frihedskrænkelser.
 Fri Proces.
 Frø- og Planteavl, Frøhandel.
- Fuldmagt (om D. L. 3—19—2, se Erstatning, se ogsaa Agenter, Betaling, Inkassation og Kommission).
 Funktionærer (se ogsaa Ferie, Pension og Tjenesteforhold).
 Fyrvæsen.
 Fængselsnævnet.
 Fængsling og Anholdelse.
 Færdsel (se ogsaa Automobiler og Motorcykler, Cykler, Erstatning, Jernbaner og Sporveje).
 Færgevæsen.
 Færøerne.
 Fæste.
 Fæstevirksomhed.
- Gader og Gadejord (se dog særlig Kloaker og Veje).
 Gangsti, se Servitutter og Veje.
 Garanti.
 Gas og Gasværker.
 Gaveafgift, se Arveafgift.
 Gaver.
 Gejstligheden, se Kirker og Præster.
 Genoptagelse af borgerlige Sager (om Straffesager, se Strafferetspleje).
 Gentagelsesvirkning (se dog særlig Næringsvæsen).
 Gift.
 Gravfred (se iøvrigt Begravelse og Kirkegaarde).
 Groshavari, se Søfart.
 Grosserersocietetet.
 Grundbyrder, se Afgifter og Byrder, privatretlige.
 Grundforbedring.
 Grundlov og Forfatning (se dog særlig Ekspropriation).
 Grundskyld, se Skatter.
 Grønland.
 Gæld (se dog særlig Akkord, Betaling, Fuldmagt, Gældsbreve, Henstandslovgivning, Kaution, Modregning, Mønt, Pant, Renter, Solidariske Skyldforhold, Umyndige og Ægteskab).
 Gældsbreve (se dog særlig Aktier, Checks, Kreditforeninger, Mortifikation, Sparekassebøger og Veksler).

- Gældssanering, se Henstandslovgivning.
- Haandpant, se Pant.
- Haandværk (se dog særlig Automobiler, Bygningsforhold og Næringsvæsen).
- Haandværkssvende og lign.
- Handelsagenter, se Agenter.
- Handelsbetjente, se Tjenesteforhold.
- Handelsbøger, se Bogføring.
- Handelsomsætning (se ogsaa Agenter, Børs, Frøhandel, Kommission, Køb og Salg samt Mæglere).
- Handelsregister, se Firma.
- Handelsrejsende, se Agenter og Næringsvæsen.
- Hasardspil, se Spil.
- Havari, se Søfart.
- Havne (se dog særlig Broer).
- Hegn, Mark- og Vejfred og Optagelse af Kreaturer.
- Hejseværk, se Elevator og Søfart.
- Helligdag (se ogsaa Butikslukning).
- Henstandslovgivning (herunder Gældssanering, se iøvrigt ogsaa Tvangsakkord samt særlig Akkord).
- Hittegods, ulovlig Omgang med, og lignende Forbrydelser.
- Hospitaler, se Læger og Stiftelser.
- Hoteller.
- Hoveri, se Afgifter og Byrder, privatretlige.
- Hunde (se ogsaa Jagt).
- Huse og Husmænd.
- Husfred.
- Husundersøgelse, se Ransagning.
- Hypotekforeninger, se Kreditforeninger.
- Hæleri.
- Hæren, se Militærvæsen.
- Hærværk, se Ødelæggelse.
- Hævd, ordinær (se iøvrigt Alderstid).
- Inddæmning og Opfyldning; Diger.
- Indfødsret, se Statsborgere.
- Indførselsforbud, se Told.
- Indiciebevis, se Bevis.
- Indkvartering.
- Ind- og Udsættelsesforretninger (se dog særlig Afbetaling).
- Indsamling.
- Industri, se Næringsvæsen.
- Ingeniører (se dog særlig Elektricitet, Entreprise og Tjenesteforhold).
- Inkassation.
- Interessentskab (se dog særlig Aktieselskab, Andelsforetagender og Sameje).
- International Privat- og Strafferet, se Folkeret og Fremmed Ret.
- Internering, se Sikkerhedsforanstaltninger og Sikkerhedsforvaring.
- Intervention.
- Invalider (se dog særlig Forsikring).
- Island.
- Jagt.
- Jernbaner (se dog særlig Ekspropriation og Sporveje).
- Jordemødre.
- Kastration og Sterilisation.
- Kaution (se dog særlig Garanti).
- Kirker, Kirkegaarde og kirkelige Forhold (se dog særlig Begravelse, Gravfred, Præster og Tiende).
- Kloakker.
- Klostre, se Stiftelser.
- Kollektive Aftaler.
- Kommission (se ogsaa Agenter og Handelsrejsende samt Fuldmagt).
- Kommuner.
- Kommunalvæsen og Kommunalbestyrelser (se dog særlig Byplaner, København og Købstæder).
- Kompensation, se Modregning.
- Konditorier, se Bagerier.
- Konfiskation.
- Kongen og Kongehuset (se særlig Statsforbrydelser).
- Konkurrence (se ogsaa Eneret, Kontrakt, Leje, Prisaftaler og Varebetegnelser).
- Konkurs (se dog særlig Afkræftelse af Retshandler, Ejendomsret, Forsikring, Konkursforbrydelser, Konsignation, Leje, Likvidation, Modregning, Personlige Rettigheder og Standsningsret).

- Konkursforbrydelser.
 Konnossement.
 Konsignation.
 Konsuler.
 Kontrabog (se iøvrigt Sparekasser).
 Kontrakt (se dog særlig de enkelte Kontraktforhold, saaledes Entreprise, Gaver, Gæld, Handelsomsætning, Interessentskab, Kaution, Kommission, Konkurrence, Køb og Salg, Leje, Pristaftaler, Tjenesteforhold o. s. v. samt Fuldmagt, Kollektive Aftaler, Konventionalbod og Reklamation).
 Kontrol (se dog særlig Vragere).
 Konventionalbod (se iøvrigt Konkurrence).
 Kreditforeninger og lignende (se dog særlig Henstandslovgivning).
 Kreditorers Retsforfølgning, Unddragelse fra, se Personlige Rettigheder.
 Krigsforanstaltninger (se ogsaa Henstandslovgivning og Valutaforanstaltninger).
 Kunstnerret.
 Kvaksalveri.
 Kvittring, se Betaling.
 Kystforhold og lign. (se dog særlig Forstrand og Inddæmning).
 Kære i borgerlige Sager.
 Kære i Straffesager, se Strafferetspleje.
 Køb og Salg.
 København (se dog særlig Bygningsforhold, Byplaner, Elektriske Anlæg, Forsorg, Gader, Gas, Havne, Kloaker, Pension, Skatter, Skoler, Spørveje, Tjenestemænd, Vandværker samt Veje).
 Købstæder og Handelspladser (se dog særlig Bygningsforhold, Byplaner, Forsorg, Gader, Gas, Havne, Kloaker, Pension, Skatter, Skoler, Tjenestemænd, Vandværker samt Veje).
 Kød, se Levnedsmidler.
 Køleanlæg, se Maskiner.
- Landmaaling, se Udstykning.
 Landvæsens- og Overlandvæsenskommissioner.
 Lavvæрге.
 Legater (se ogsaa Stiftelser).
 Legemskrænkelser (se dog særlig Manddrab og Nødvæрге).
 Legitimation, se Fuldmagt og Gældsbreve.
 Leje.
 Len, Stamhuse og Fideikommiser.
 Levnedsmidler (se ogsaa Mejerier).
 Licitation.
 Likvidation.
 Litis denuntiatio, se Procesvarsel.
 Livrente og Livsforsikring, se Forsikring.
 Livsgave, se Gaver
 Lockout, se Arbejdsstandsninger.
 Lodsvæsen.
 Lokomobiler, se Brandvæsen.
 Lotteri.
 Love (Ikrafttræden, Lovfortolkningsprincipper). (Se særlig Grundlov).
 Luftfart.
 Læger og Sygehuse (se dog særlig Bade og Badeanstalter, Dyr læger, Jordemødre, Kvaksalveri og Tandlæger).
 Lærere, se Skoler.
 Lærlinge og Principaler.
 Løb dage, se Betaling, Gæld og Renter.
 Løsgænger (se dog særlig Tilhold).
- Maal og Vægt (se dog ogsaa Handelsomsætning).
 Mageskifte, se Køb og Salg.
 Maksimalpriser, se Krigsforanstaltninger.
 Mandatsvig.
 Manddrab (se dog særlig Automobilet og Motorcykler, Barnefødsel og Barnemord, Legemskrænkelser, Maskiner, Svangerskabsafbrydelse samt Sygdoms- og Dødsårsager).
 Margarine.
 Markeder, se Næringsvæsen.
 Mark- og Vejfred, se Hegn.
 Maskiner og lign. (se dog ogsaa Elektricitet, Fabrikker og Varmeanlæg).
- Laan til Brug.
 Laan til Eje, se Gæld.

- Matrikelvæsen (se dog særlig Udstykning).
- Medhjælperforhold, se Tjenesteforhold.
- Medicinalhandel, se Apoteker.
- Medskyld (se dog særlig Hæleri og Næringsvæsen).
- Mejerier (se ogsaa Andelsforetagender og Levnedsmidler).
- Mened, se Falsk Forklaring.
- Militærforseelser.
- Militærvæsen (se dog særlig Indkvartering, Invalider, Pension, Uniformer og Værnepligt).
- Ministervirksomhed, Ministeransvarlighed.
- Mishandling, se Vanrøgt og Legemskrænkelser.
- Modregning (se særlig Forsikring).
- Mora, se Betaling, Gæld, Kontrakt og Tilbud.
- Moratorium, se Akkord og Henstandslovgivning.
- Mortifikation af Gældsbreve og andre Værdipapirer.
- Mortifikation af Servitutter, se Servitutter.
- Mortifikation af Udtalelser, se Privatlivets Fred og Ærefornærmelser.
- Motorvogne, se Automobile.
- Myndighed, se Umyndige.
- Mæglere og Slutsedler (se dog særlig Forsikring; om Ejendomsmæglere, se Kommission).
- Mælk, se Levnedsmidler og Mejerier.
- Møller.
- Mønstre.
- Mønt (se dog særlig Falskmøntneri).
- Naboforhold, se Ejendomsret.
- Nationalbanken, se Banker.
- Naturfredning, se Fredning.
- Navn (se særlig Aktieselskab, Firma, Konkurrence og Varemærker).
- Negotiorum gestio.
- Notarius publicus.
- Næringsvæsen, se ogsaa Auktion, Beværtninger og Mæglere; (om Vognmænd, se Befordring).
- Nævningesager (om Sagens Behandling, se Strafferetspleje).
- Nødværge og Nødstilfælde.
- Observation, mental.
- Offentlig Myndighed og Orden, Forbrydelser mod.
- Officerer, se Militærvæsen.
- Omførsel af Varer, se Næringsvæsen.
- Opfindelser, se Eneret og Patenter.
- Opholdspaalæg, se Sikkerhedsforanstaltninger.
- Ophævelse af Retssager.
- Opsigelse, se Gæld, Kontrakt, Leje, Søfart, Tid og Tidsfrister samt Tjenesteforhold.
- Optagelse af Kreaturer, se Hegn.
- Overdragelse, se Transport af Rettigheder.
- Overformynderi.
- Paatale, se Strafferetspleje.
- Pant.
- Pantelaanere.
- Partsforklaring og Partsed (se særlig Falsk Forklaring).
- Patenter.
- Penge og Pengesedler, se Falskmøntneri og Mønt.
- Pengeeffekter, se Aktier, Gældsbreve, Kreditforeninger og Sparekasser.
- Pengeinstitutter, se Banker, Kreditforeninger og Sparekasser.
- Pension.
- Personlige Rettigheder.
- Plejebørn.
- Politi (se dog særlig Offentlig Myndighed, Pension og Tjenestemænd).
- Politiforseelser (Overtrædelse af Politivedtægt og lign.).
- Politisager.
- Polititilhold, se Tilhold.
- Post.
- Pressen (se dog særlig Annoncer, Berigtigelsesnævnet og Indsamling).
- Prisaftaler og lignende (se dog ogsaa Kollektive Aftaler).
- Prisforanstaltninger, se Krigsforanstaltninger.

- Privatlivets Fred, Krænkelse af** (se dog særlig Brevhemmelighed, Husfred og Trusler).
Procedure, se Retspleje.
Procesomkostninger, se Retspleje i borgerlige Sager.
Procesvarsel (Litis denuntiatio).
Proformarethandler, se særlig Ejendomsret, Gaver, Gæld, Konkurs, Kontrakt, Pant og Ægteskab.
Proklama, se Prækclusion og Skifte.
Prokura, se Fuldmagt.
Prækclusion.
Præster og Præsteembeder.
Psykopatfængsel.
- Radio.**
Ransagning.
Realbyrder, se Afgifter og Byrder, privatretlige.
Reassumtion, se Genoptagelse og Strafferetspleje.
Rederi, se Søfart.
Rederiregister, se Skibsregistrering.
Redning, se Nødstilfælde og Søfart.
Regnskab (se ogsaa Bogføring, Finansvæsen og Revision).
Reklamation.
Religionen, Forbrydelser mod.
Remburs, se Banker.
Renter (se dog ogsaa Aager, Afbetaling og Gæld).
Res judicata, se Domme og Fremmede Domstolsafgørelser.
Retsafgift (se dog særlig Auktionsafgift, Skifteafgift og Tinglysningsafgift).
Retsmøder.
Retspleje i borgerlige Sager (se dog særlig Adcitation, Afvisning, Anke, Bevis, Dokumenter, Domme, Dommere, Domstolene, Faderskab, Forlig, Fremmed Ret, Fremmede Domstolsafgørelser, Fri Proces, Genoptagelse, Intervention, Kære, Ophævelse af Retssager, Partsforklaring og Partsed, Procesvarsel, Retsafgifter, Retsmøder, Sagførere, Skøn, Stævning, Sø- og Handelssager, Udeblivelse, Udskrifter, Veksler, Vidner og Værneting).
- Retspleje i Straffesager, se Strafferetspleje.**
Revision og Revisorer.
Rigsdagen, Rigsdagsmænd.
Røgulempen, se Ejendomsret.
Rømning, se Søfart.
Røveri.
- Sagførere.**
Sagsomkostninger, se Retspleje i borgerlige Sager og Strafferetspleje.
Saldokvittering, se Betaling.
Sameje.
Sammenstød af Forbrydelser.
Selskaber, se Aktieselskab, Andelsforetagender, Brugsforeninger, Foreninger, Interessentskab samt Kreditforeninger og lign.
Selvtægt.
Separation, se Ægteskab.
Servitutter (se dog særlig Fredning og Tinglysning).
Sikkerhedsforanstaltninger (se dog særlig Sikkerhedsforvaring og Tilregnelighed).
Sikkerhedsforvaring.
Sindssyge i civilretlige Forhold (se iøvrigt Testamente og Tilregnelighed).
Skatter og andre offentlige Afgifter (se dog særlig Arve- og Gaveafgift, Gæder, Hunde, Kirker, Retsafgift, Stempelvæsen, Told og Veje).
Skibe (se dog særlig Søfart).
Skibsregistrering.
Skifte (se dog særlig Eksekutorer).
Skifteafgift.
Skilsmisse, se Ægteskab.
Skoler, Lærere (se dog særlig Pension).
Skove.
Skyldnersvig.
Skøns-, Syns- og Taksationsforretninger (se dog særlig Observation).
Smitte.
Smugleri, se Told.
Smør, se Mejerier.
Snekastning.
Sogneraad, se Kommunalvæsen.

Solidariske Skyldforhold (se dog særlig Kaution).
 Sparekasser og Sparekassebøger.
 Spedition.
 Spil (se dog ogsaa Børs og Børsomsætning samt Lotteri).
 Spioneri, se Militærforseelser og Statsforbrydelser.
 Sporveje (se ogsaa Færdsel og Pension).
 Sprængstoffer, Ødelæggelse ved, se Almenfarlige Forbrydelser.
 Stamhuse, se Len.
 Standsningsret.
 Stat og Statsborgere (se ogsaa Finansvæsen, Flag og Øvrighed).
 Statsforbrydelser (se ogsaa Flag).
 Stempelvæsen.
 Sterilisation, se Kastration.
 Stier, se Servitutter og Veje.
 Stiftelser og Hospitaler (se ogsaa Legater).
 Straf (se særlig Arbejdshus, Bøder, Psykopatfængsel, Sikkerhedsforvaring og Ungdomsfængsel).
 Strafkortning.
 Strafbortfald, se Strafnedsættelse og Strafbortfald.
 Strafferetsforhold i Alm. (se dog særlig Afholdspaalæg, Betinget Straffedom, Bøder, Drankeranstalter, Forsæt, Forsøg, Forældelse, Gentagelsesvirkning, Konfiskation, Medskyld, Sammenstød af Forbrydelser, Sikkerhedsforanstaltninger, Strafkortning, Strafnedsættelse og -bortfald, Tilregnelighed, Uagtsomhed samt Udlevering og Udvisning).
 Strafferetspleje (se dog særlig Beslaglæggelse, Bevis, Domme, Dommere, Fængsling og Anholdelse, Konfiskation, Politisager, Ransagning, Retsmøder og Skøn).
 Strafnedsættelse og Strafbortfald.
 Stranding, se Søfart.
 Strejke, se Arbejdsstandsninger.
 Stævning.
 Sundhedsvæsen (se dog særlig Apoteker, Bade og Badeanstalter, Dyr-

læger, Gift, Jordemødre, Kvaksalveri, Levnedsmidler, Læger og Sygehuse, Mejerier, Plejebørn, Smitte, Sygdoms- og Dødsårsager samt Tandlæger).
 Svangerskabsafbrydelse.
 Svigagtige Formuekrænkelser.
 Sygdoms- og Dødsårsager (se dog særlig Smitte).
 Sygehuse, se Læger og Sygehuse.
 Sygekasser, se Forsikring.
 Syn, se Skøn.
 Sædelighedsforbrydelser (se dog særlig Bigami, Blodskam, Smitte, Voldtægt og lign. Forbrydelser samt Sikkerhedsforanstaltninger og Tilhold).
 Sædvane (se ogsaa Handelsomsætning).
 Søer.
 Søfart (se ogsaa Forsikring, Havne, Skibe og Skibsregistrering).
 Sø- og Handelssager.
 Søterritoriet (se dog særlig Forstrand og Inddæmning).
 Søværnet, se Militærvæsen.
 Tandlæger.
 Tantième, se Regnskab og Tjenesteforhold.
 Teatre og andre Forlystelser (se iøvrigt Forfatterret).
 Teglværker.
 Tegninger, se Eneret, Forfatterret, Kunstnerret og Mønstre.
 Telegraf og Telefon (se dog særlig Radio).
 Terminshandler, se Børs.
 Testamente.
 Tid og Tidsfrister.
 Tiende.
 Tilbageholdsret.
 Tilbagesøgning af ydet Betaling.
 Tilbud, lovligt.
 Tilhold.
 Tilregnelighed (se dog særlig Beruelse, Psykopatfængsel og Sikkerhedsforanstaltninger).
 Tinglysning (se ogsaa Kære).
 Tinglysningsafgift.

- Tjenesteforhold (se særlig Ferie, Funktionærer og Pension).
- Tjenestemænd (se dog særlig Dommere, Embedsforbrydelser, Lodsvæsen, Militærvæsen, Pension, Præster og Skoler).
- Told.
- Transport af Gods, se Befordring.
- Transport af Rettigheder (se dog særlig Gældsbreve og Modregning).
- Tredjemandsretshandler, se Kontrakt.
- Trusler (se iøvrigt Undsigelse).
- Tvang, se Frihedskrænkelser, Kontrakt og Trusler.
- Tvangsakkord udenfor Konkurs (se ogsaa Henstandslovgivning).
- Tyveri (se dog særlig Hæleri).
- Tørv og Tørvemoser.
- Uagtsomhed (se iøvrigt Erstatning og de enkelte Forbrydelser).
- Udeblivelse fra Retten (se ogsaa Genoptagelse).
- Udførsel.
- Udland, Udlændinge (se dog særlig Folkeret, Fremmed Ret, Fremmede Domstolsafgørelser og Værneting).
- Udlevering og Udvisning.
- Udlæg, se Eksekution.
- Udpantning.
- Udskiftning.
- Udskrifter (se særlig Erklæringer).
- Udstillinger, se Næringsvæsen.
- Udstykning.
- Udsættelse, se Anke og Retspleje i borgerlige Sager.
- Udsættelsesforretning, se Ind- og Udsættelsesforretninger.
- Udvandring.
- Udvisning, se Udlevering og Udvisning.
- Ulykkesforsikring, se Forsikring.
- Umyndige (se dog særlig Lavværge og Sindssyge).
- Underhold, se Blodtypebestemmelser, Børn, Faderskab og Ægteskab.
- Underpant, se Pant.
- Underslæb.
- Undsigelse (se dog særlig Trusler).
- Ungdomsfængsel.
- Uniformer (se dog særlig Militærvæsen).
- Unødig Trætte, se Retspleje i borgerlige Sager.
- Uskiftet Bo.
- Uskrivkyndighed.
- Utugt, se Sædelighedsforbrydelser.
- Valg, Valgret og Valgbarhed (se ogsaa Afstemning).
- Valutaforanstaltninger.
- Vand og Vandsyn (se dog særlig Bade, Brønde, Kloaker, Møller og Søer).
- Vanrøgt.
- Vanærende Handling.
- Varebetegnelser (se ogsaa Handelsomsætning, Konkurrence og Levnedsmidler).
- Varefalsk (se særlig Levnedsmidler).
- Varemærker.
- Varetægtsfængsel, se Fængsling.
- Varmeanlæg.
- Veje (se dog særlig Ekspropriation, Gader, Kloaker og Servitutter).
- Vekselerere (se ogsaa Aktier og Børs).
- Vekselkurser, se Mønt.
- Veksler (se iøvrigt Checks).
- Vidner (se dog særlig falsk Forklaring).
- Vindikation, se Ejendomsret.
- Vognmænd, se Befordring.
- Voldgift.
- Voldsforbrydelser, se Legemskrænkelser.
- Voldtægt og lignende Forbrydelser.
- Vragere.
- Væddemaal.
- Vægt, se Maal.
- Værger, se Lavværge og Umyndige.
- Værnepligt.
- Værneting (se ogsaa Strafferetspleje).
- Ægteskab (se dog særlig Børn og Forlovelse).
- Ære, se Vanærende Handling.
- Ærefornærmelser (om Presselovens Bestemmelser, se Pressen).
- Ødelæggelse.
- Øvrighed.

SAGREGISTER

Agenter.

- Ang. Opgørelse af et Mellemværende vedrørende Levering af Brunkul 1
- En Agents Krav paa Provision af en Ordre antoges ikke at være bortfaldet som Følge af Ordrens Annulation, da Annulationen maatte betragtes som et mellem Firmaet og Ordregiveren truffet frivilligt Arrangement, og det ikke fandtes bevist, at Agenten havde givet Afkald paa sin Provision som Følge af Annulationen 243
- Tilkendt A, der havde været Underagent for B, der var Agent for et engelsk Firma, et skønsmæssigt fastsat Provisionsbeløb, idet en af B fremsat Forældelsesindsigelse forkastedes 770

Aktieselskaber.

- Da der hverken i Vedtægtsbestemmelser eller paa anden Maade af et Aktieselskab var givet Udtryk for, at nogle til en »Dispositionskonto« efter 1935 overførte Beløb skulde forbeholdes andre Formaal end de i tidligere Aar overførte — der bl. a. var blevet anvendt til Dividende og til ekstraordinære Afskrivninger — og da Beløbene saaledes ikke havde været bestemt til som faste Reserver at tjene til Sikkerhed mod fremtidige Tab, omfattedes de ikke af Bestemmelserne i Lov Nr. 95 af 20. Marts 1940 § 6, Stk. 3 og 4 513

Almenfarlige Forbrydelser.

- En den 18. Maj 1926 født Tiltalt havde gjort Tjeneste som Brandværnsmedhjælper paa Flyvepladser og som Sabotagevagt for Besættelsesmagten dels i Schwerinervagtkorpset, dels under Organisation Todt. Fra Begyndelsen af Januar 1945 til Kapitulationen havde han derhos været ansat som Medhjælper hos Gestapo i Aalborg og herunder deltaget i eller foretaget Anholdelser af en Række danske Statsborgere samt overværet eller deltaget i tildels meget grove Mishandlinger af disse. Endvidere havde han forsøgt at dræbe en Politibetjent, der havde prøvet at likvidere ham, og deltaget i Sprængning og Ildspaesættelse i Stadsarkivet i Aalborg. Den for samtlige disse Forhold forskyldte Straf bestemtes til Livsstraf. (D i s s e n s) 406

Andelsforetagender.

- Ifølge Mejeribestyrer A's Ansættelsesvilkaar kunde han kræve sin Afskedigelse forelagt en Generalforsamling, hvor mindst

Halvdelen af Andelshaverne skulde stemme for Afskedigelsen, for at den kunde være gyldig. Ved Afholdelsen af en saadan Generalforsamling udgjorde efter det oplyste Antallet af Andelshavere i det højeste 208, saaledes at Godkendelse af Afskedigelsen i alt Fald gyldig kunde ske med 104 Stemmer. Selv om det maatte være tvivlsomt, hvorvidt 6 paa Fortegnelsen over Andelshavere opførte Personer ved deres Holdning overfor Mejeriet M havde givet Bestyrelsen B Føje til at betragte dem som værende udtraadt af M og til derfor at undlade at indkalde dem til Generalforsamlingen, fandtes efter alt foreliggende Muligheden for, at de ved at give Møde paa Generalforsamlingen kunde have indvirket paa Stemmeafgivningen fra de 104 Andelshavere, der havde stemt for Opsigelsens Godkendelse, at være saa fjerntliggende, at der maatte bortses derfra. Herefter, og idet der ikke fandtes Grundlag for at antage, at B ved Udøvelsen af Skønnet over, hvem der skulde indkaldes til Generalforsamlingen, havde ladet sig lede af usaglige Hensyn, eller at der ved Stemmeafgivningen var gaaet frem paa ubehørig Maade, ansaas Opsigelsen gyldig godkendt. (Dissens)

49

En mod Slutningen af den 10-aarige Driftsperiode i et Andelsmejeri M vedtaget Ændring af Vedtægterne, hvorefter en Andelshaver, der udtraadte ved en Perodes Udløb, fremtidig ikke havde Krav paa at faa udbetalt Andel i M's Aktiver, fandtes at maatte respekteres af A, der havde fortsat som Andelshaver i den ny Periode, men udtraadte ved Udløbet af denne. Seks Dommere begrundede dette Resultat med, at M, under særligt Hensyn til den for dette gældende Tiaarsperiode-Ordning, havde været beføjet til at vedtage Ændringen, hvis Indhold og Formaal maatte anses for rimeligt og naturligt i et saadant Andelsselskab, medens seks Dommere fandt, at Ændringen vel ikke kunde være bindende for A, men at han ved sin Holdning overfor M efter Vedtægtsændringen havde afskaaret sig fra at kræve Ændringen tilsidesat

97

Anke.

Under Anken af en Landsretsdom var Indstævntes Bø blevet taget under Konkursbehandling. Paa en Skiftesamling i Boet vedtoges det ikke at indtræde i Sagen — jfr. Konkurslovens § 11 — men Indstævnte fortsatte Sagen for egen Regning, hvorimod der ikke var protesteret fra Appellantens Side

352

Højesteret ikke fundet tilstrækkelig Anledning til at hjemvise Sag vedr. Betaling for Ekstraarbejde ved Opførelse af Villa og Modkrav for Mangler ved Arbejdet, uanset at Landsretten havde undladt at tage Stilling til de enkelte af Parterne mod hinanden rejste Krav

568

A og B, der ved Underret og Landsret sammen med 2 andre Mænd var kendt bidragspligtige til M og det af hende udenfor Ægteskab fødte Barn, blev frifundne ved Højesteret, idet det,

særlig under Hensyn til det for Højesteret om M's mentale Tilstand oplyste, fandtes betænkeligt mod deres Benægtelse at anse det for godtgjort, at de havde haft Samleje med M indenfor Avlingstiden. (D i s s e n s).

Uanset at B, der var medindstævnet af A, ikke selv havde anket, toges hans Frifindelsespaastand, mod hvis Nedlæggelse M ikke havde fremsat Indsigelse, under Paakendelse

830

Apoteker.

En Dyrlæge D anset med Bøde til Apotekerfonden efter Lov om Apotekervæsnet Nr. 107 af 31. Marts 1932 § 60, jfr. § 19, Stk. 1, jfr. § 1, Liste 1, i Anordning Nr. 79 af 4. April 1929 ved fra sit Laboratorium at have solgt eller uden Vederlag udleveret »Hundesygevaccine«. Derimod frifandtes D for Tiltale vedrørende et tilsvarende Forhold m. H. t. Autovacciner til Bekæmpelse af Kaninsygdomme, idet det ved Underrettens og Landsrettens Domme maatte anses fastslaaet, at Autovaccinen i hvert enkelt Tilfælde var fremstillet af D under Anvendelse af Organer fra døde Dyr fra en bestemt Besætning og kun kunde anvendes til Behandling af levende Dyr fra samme Besætning, og idet en saadan for det enkelte Tilfælde fremstillet Vaccine fandtes at falde udenfor Betegnelsen Medicinalvarer, saaledes som denne er benyttet i § 19 i nævnte Lov

78

Arbejderforhold.

I 1937 optoges der Forhandlinger om en Pensionsordning for de ved Frederiksberg Bade- og Svømmeanstalt ansatte Bade-funktionærer, der udgjorde en Afdeling A under Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejderforbund F. Forhandlingerne resulterede i 1943 i en Ordning, hvorefter Bade-funktionær B — i Modsætning til, hvad der vilde have været Tilfældet efter et tidligere af A tiltraadt, men af F afvist Forslag — paa Grund af Alder ikke opnaaede Pension. Uanset at der med Føje kunde rettes Kritik mod F's Behandling af Pensionssagen, fandtes der navnlig under Hensyn til, at det ikke kunde anses godtgjort, at F ved Afvisningen havde forfulgt andre Formaal end Varetagelsen af organisationsmæssige Interesser, ikke at foreligge et Forhold, der kunde begrunde Erstatningsansvar for F overfor B

157

Arbejdsstridigheder.

Frederikshavn Kommune K, der med Arbejds mændenes Fagfor-ening smst. F havde Overenskomst, hvorefter kun Medlemmer af F antages til Arbejdsmandsarbejde, forsaavidt et tilstrækkeligt Antal er ledige, antog i April 1943 en tidligere Maskinarbejder A som Nattevagt paa Gasværket. Efter at A var blevet overfaldet af Gasværksarbejder B, blev denne afskediget, men efter Forlangende af F blev B genantaget og A afskediget, idet F nægtede at optage A, der var blevet staaende

i Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening, som Medlem, med mindre han blev Gasværksarbejder. Efter det oplyste havde K haft Grund til at gaa ud fra, at det af F fremsatte Krav om A's Afskedigelse havde Hjemmel i Overenskomsten, hvis Lovlighed ikke var bestridt. Da K derhos med Føje havde kunnet betragte Uoverensstemmelsen mellem F og A som sig uvedkommende, fandtes K — uanset om F maatte have handlet retstridigt overfor A — ikke ved Afskedigelsen, der fandt Sted med lovligt Varsel, at have paadraget sig Erstatningsansvar overfor A

264

Mellem Havnearbejdernes Fagforening F₁ i Fredericia og Foreningen af Arbejdsgivere F₂ smst. havde der i en længere Aarrække bestaaet den Aftale, at F₂ overlod alt Losningsarbejde i Havnen til F₁, der anviste sine Medlemmer til Arbejdet, som udførtes paa F₁'s Ansvar, og saaledes at Betalingen erlagdes til F₁, der afregnede med Medlemmerne, hvoraf et Antal, kaldet »Delingen« D, var fortrinsberettigede til at komme i Arbejde. Paa en Generalforsamling i F₁ i Aug. 1943, paa hvilket Tidspunkt F₁ havde 55 Medlemmer, vedtoges det at forhøje D's Medlemstal til 50, hvorhos det bestemtes, at ny Medlemmer ikke kunde optages i D, saalænge Medlemstallet var 50, og først 6 Maaneder efter Optagelsen i F₁. Efter det foreliggende fandtes denne Ordning, der tjente til at sikre Arbejde for den ældre, faste Stab af Havnearbejdere, at være saaledes sagligt begrundet, at den ikke kunde anses at have været retstridig overfor fire i 1944 i F₁ optagne Arbejdere, der først 1—2 Aar senere var blevet optaget i D

725

Arkitekter.

En Montør, der skulde opsætte en Vinduesaabner i Kedelrummet til en under Opførelse værende Bygning, og som faldt ned i en til Anbringelse af en Røgkanal indrettet Grube i Gulvet, der ikke var adskilt fra dette ved Rækværk eller paa anden Maade, fandtes ikke at have noget Erstatningskrav overfor Bygherren eller overfor en Arkitekt, der var tilsynsførende Konduktør . .

797

Arrest paa Gods.

Efter at en mod A efter Anmeldelse af den 18-aarige Frøken D indledet Undersøgelse for Voldtægt var sluttet uden Tiltale paa Grund af Bevisets Stilling, anlagde D's Værge Sag mod A til Betaling af Godtgørelse for Tort m. v. Efter samtlige foreliggende Omstændigheder fandtes A ikke at have gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold overfor D og allerede af denne Grund frifandtes A. (D i s s e n s).

Tilkendt A i Erstatning for ulovlig Arrest 200 Kr.

111

Arveafgiit.

B, der ikke havde givet Afkald paa Arv efter sin i 1938 afdøde

- Moster A, fandtes at have overtaget en ham af A i 1935 tilskødet Ejendom paa saa væsentlig byrdefuldere Betingelser end fastsat i et af A i 1933 oprettet Testamente, at hans Erhvervelse af Ejendommen allerede af denne Grund ikke fandtes afgiftspligtig efter Arveafgiftslovens § 4, Litra f. (Dissens) 458
- I Henhold til en Bestemmelse i et af Grev Helge Knuth A₁, der bl. a. var Ejer af Godset Rosendal, i 1935 oprettet Testamente, hvorved hans Broder A₂ indsattes til hans Universalarving, blev en Brodersøn A₃ ved en uigenkaldelig Bestemmelse i et af A₂ efter A₁'s Død i 1941 oprettet Testamente indsat til at arve Rosendal eller den Kapital, som ved Salg af Ejendommen maatte være indvundet, medens A₂ indsatte andre af Slægten som sine Universalarvinger. A₂ afgik ved Døden nogle Maaneder efter A₁, og i Medfør af Arveafgiftslovens § 12, Stk. 1, beregnede Eksekutor E alene Arveafgift i A₁'s Bo, hvilken Afgift han i Repartitionen i A₂'s Bo, hvis Midler udelukkende hidrørte fra Arv efter A₁, fordelte forholdsmæssigt paa A₃ og Universalarvingerne, medens A₃ hævdede, at han kun kunde være pligtig at betale et mindre Beløb, svarende til den Afgift, som skulde være betalt af hans Arvelod i A₂'s Bo, hvis dette ikke havde været afgiftsfrit. Heri gaves der efter Omstændighederne A₃ Medhold, hvorved bemærkedes, at den af E paaberaabte Bestemmelse i Arveafgiftslovens § 21, Stk. 2, ikke kunde føre til andet Resultat 470

Auktion.

- Spørgsmaal om en Bank havde paataget sig at sørge for Aflysning af en over en Ejendom berammet Tvangsauktion 349

Automobiler.

- En Fodgænger, der paa Aaboulevardens Kørebane i København blev paakørt af en Lastbil en Novembormorgen Kl. ca. 6,30, fandtes at have Krav paa fuld Erstatning ifølge Motorlovens § 38, idet det ikke kunde anses godtgjort, at Skaden ikke kunde være afværget ved fornøden Agtpaagivenhed fra Lastbilens Førers Side og ej heller, at Skadelidte havde udvist en saadan Uforsigtighed, at der var Grundlag for Nedsættelse af Erstatningen 30
- Udtalt, at en Pris af ca. 9500 Kr. for en i Maj 1943 købt brugt Lastbil maatte anses urimelig, jfr. Prislovens § 8. Det fandtes betænkeligt at lægge en af Prisdirektoratet i Juni 1944 foretaget Ansættelse af Prisen til 2300 Kr. til Grund, hvorimod et Afslag paa 4500 Kr. skønnedes passende.
- Det fandtes uden Betydning, om Køberen havde reklameret med Hensyn til sit Krav paa Afslag i Købesummen i Hh. t. Prislovens § 8 33
- En Vinterdag i usædvanlig tæt Taage paakørte en Sporvogn, der var fuldt oplyst og kørte ganske langsomt, idet Vognstyreren

V stadig brugte Alarmklokken, bagfra en i Sporet holdende Lastbil, hvilket ved den pludselige Opbremsning havde til Følge, at en Passager P, der stod paa Bivognens Bagperron med Ryggen mod Bagvæggen, faldt og brækkede det ene Ben. Idet Føreren af Bilen F fandtes at have udvist Uagtsomhed ved at holde i Sporet, tilpligtedes han og hans Ansvarsforsikrings-selskab at betale P, der ikke fandtes at have noget Medansvar, fuld Erstatning samt at erstatte Skaden paa Sporvognen. Der fandtes ikke af V at være udvist Uagtsomhed, eller at være Grundlag for i Medfør af Bek. Nr. 389 af 30. December 1938 § 5 at paalægge Sporvejene Ansvar, hvorefter saavel V som Sporvejene frifandtes for de af P og F fremsatte Erstatningskrav

180

Beslaglæggelse.

En Lejer L af nogle Lokaler i den i sin Tid af den tyske Værnemagt beslaglagte Ejendom »Vesterport«, der ved Kapitulationen blev taget i Brug af de danske Myndigheder og nu, som beslaglagt i Medfør af § 5 i Bek. Nr. 316 af 5. Juli 1945, benyttes af Rigspolitiets Fremmed- og Visumafdeling, fandtes ikke at kunne støtte noget Krav om Frigivelse af Lokalerne paa, at der ikke var sket nogen speciel Rekvisition af disse. Idet derhos de Institutioner, der havde til Huse i Lokalerne, varetog Opgaver, der faldt ind under Bestemmelserne i Lov Nr. 307 af 29. Juni 1945 om Tillæg til Indkvarteringslovgivningen, og det ikke var sandsynliggjort, at disse Institutioner vilde kunne anbringes i ikke-beslaglagte Ejendomme, hvorhos det fandtes uden Betydning for L's Krav; om der i »Vesterport« maatte være andre Lokaler, der kunde og burde frigives eller som var beslaglagt uden fornøden Hjemmel, blev L's Krav ikke taget til Følge. (Dissens)

662

Betaling.

En Kutyme indenfor Tømmerbranchen, hvorefter saavel Tykkelse som Bredde for Brædder i høvlet Stand altid opgives i ru, uforarbejdet Stand, fandtes — uanset at ingen af Parterne havde Kendskab til Kutymen — efter Omstændighederne at maatte lægges til Grund ved Beregningen af Rumfanget af et Parti brugte Brædder, der af en Fabrikant F₁, hvis Virksomhed laa udenfor Tømmerbranchen, var leveret til en Legetøjsfabrikant F₂.

Den Omstændighed, at F₂, der ved en Fejltagelse oprindeligt havde faaet tilstillet en Faktura, hvori Prisen var udregnet efter Partiets Rumfang i høvlet Tilstand, havde betalt Fakturabeløbet, fandtes ikke at afskære F₁ fra at kræve den for lidt erlagte Købesum efterbetalt

17

Betinget Straffedom.

En 72-aarig, hidtil ustraffet Mand T, havde gjort sig skyldig i Uterlighed overfor Smaa piger (Strfl. § 232) og i Overtrædelse af Strfl. § 224, jfr. § 222, Stk. 2. Retslægeraadet udtalte, at Alderdomssløvsind var i Færd med at udvikle sig hos T, at han ikke kunde anses for egnet til Paavirkning gennem Straf, og at det var sandsynligt, at han paany vilde begaa lignende Lovovertrædelser. Han ansaas med en betinget Straf af Fængsel i 8 Maaneder med en Prøvetid af 3 Aar og Tilsyn af en af Øvrigheden beskikket Tilsynsværge. (D i s s e n s) 804

Bevis.

Spørgsmaal om der var ført Bevis for en Aftale om gratis Levering af et Parti Tørv 428

Ikke fundet bevist, at A ifølge en foreliggende Aftale skulde tilsvare B det Overskud, han opnaaede ved Videre salg af en Ejendom, han havde købt af B 548

Statueret, at det henstod som usikkert, om der kunde anses at være sket behørig Opfyldelse af en Forpligtelse, som A Sogneraad ved en Slutseddel af 10. September 1928, hvorved det solgte en Parcel til B, havde paataget sig til at tilvejebringe Kørselsmulighed til Parcellen i hele dens Dybde, og at det maatte gaa ud over B, der først i 1943 havde rejst Erstatningskrav, at de fornødne Bevisligheder nu ikke kunde fremskaffes 552

Under et Møde hos en Sagfører S til Udligning af et Mellemværende mellem Fru E og Forpagter F i Anledning af, at denne havde overtaget Forpagtningen af en Fru E tilhørende Ejendom, overgav S til Fru E en af ham foretagen Opstilling, hvorefter Afregningen med F bl. a. var sket paa den Maade, at F havde afleveret 8000 Kr. Obligationer. Det var endvidere oplyst, at S — uden at afgive Kvittering til Fru E — havde modtaget og i længere Tid ligget inde med de af F afleverede Obligationer, og at han til Fru E havde videregivet 6000 Kr. Obligationer. Herefter fandtes det at maatte gaa udover S, at han ikke med Sikkerhed havde godtgjort, at et Beløb paa 2000 Kr. — som af ham hævdede, — i Stedet for ved Aflevering af Obligation var blevet afgjort ved kontant Betaling af 2000 Kr., og navnlig ikke mod Fru E's Benægtelse havde godtgjort, at det nævnte kontante Beløb var udbetalt til hende. (D i s s e n s) 631

Statueret, at det ikke kunde anses for bevist, at A, der i godt $\frac{1}{2}$ Aar havde været Medindehaver af en af B oprettede Legetøjsfabrik, ved sin Udtræden af Virksomheden havde faaet Tilladelse af B til at laane nogle Støbeforme til Brug i en af A startet Virksomhed i samme Branche. Paalagt A Erstatning for uretmæssig Benyttelse af B's Materiale 713

Blodskam.

En Tiltalt, der havde haft Samleje med sine to Døtre før deres fyldte 15. Aar, delvis før det fyldte 12. Aar, idømt Fængsel i 5 Aar 680

Brandstiftelse.

En Tiltalt, der 2 Gange havde sat Ild paa sin Husbonds Gaard og som ifølge Erklæring fra Retslægeraadet var aandssvag i lettere Grad, dømt til at anbringes i en Aandssvageanstalt. 229

En to Gange tidligere for Tyveri straffet Tiltalt anset for Tyveri og Brandstiftelse med Fængsel i 4 Aar 461

Bygningsforhold.

En Montør, der skulde opsætte en Vinduesaabner i Kedelrummet til en under Opførelse værende Bygning, og som faldt ned i en til Anbringelse af en Røgkanal indrettet Grube i Gulvet, der ikke var adskilt fra dette ved Rækværk eller paa anden Maade, fandtes ikke at have noget Erstatningskrav overfor Bygherren eller overfor en Arkitekt, der var tilsynsførende Konduktør .. 797

Bøder.

Tre Tiltalte, en Sagfører S og to Forretningsmænd A og B, startede i Efteraaret 1941 en Maskinfabrik, der fremstillede Flyvemaskindele m. v. til Eksport til Tyskland. S deltog i Virksomheden til omkring Nytaar 1943, A og B til Begyndelsen af Marts 1943, da Fabrikken solgtes. S opnaaede en Nettogevinst paa ca. 31.000 Kr., A og B hver en Nettogevinst paa ca. 37.000 Kr. Under Hensyn til, at de Tiltalte udenfor deres sædvanlige Virksomhedsomraade fra ny havde startet Fabrikken, hvis eneste aktuelle Formaal, saa længe Krigen varede, var at arbejde for den tyske Krigsindustri, og at dette skete under Udfoldelse af et betydeligt Initiativ og alene for at opnaa en i Forhold til den investerede Kapital betydelig og efter Forholdene sikker Gevinst, og at de Tiltalte derefter havde drevet Virksomheden som nævnt, fandtes deres Forhold at falde ind under Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2. Idet de af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager m. H. t. Priser og af Direktoratet for Vareforsyning m. H. t. den mellem den danske og den tyske Regering aftalte Materialekompensation meddelte Godkendelser ikke kunde disculpere de Tiltalte, fandtes de herefter at være ifaldet Strafansvar efter nævnte Lovbestemmelse. Straffene bestemtes for S og A til Fængsel i 4 Maaneder, for B til Fængsel i 3 Maaneder, hvilke Straffe ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel, som alle tre havde været undergivet i ca. 4 Maaneder. (Dissens).

I Medfør af Lovens § 5 idømtes S som Tillægsstraf en Bøde af 100.000 Kr. med en Forvandlingsstraf af Fængsel i 4 Maaneder 666

Børn.

- I et Tilfælde, hvor to Ægtefæller paa Grund af Hustruens Utroskab blev skilt i Medfør af Ægteskabslov I § 59, blev Forældremyndigheden over en den 3. September 1943 født Dreng tillagt Faderen, idet dette ansaas bedst stemmende med Barnets Tarv og med Billighed 802
- I et Tilfælde, hvor to Ægtefæller blev separeret i Medfør af Ægteskabslov I § 53, Stk. 2, blev Forældremyndigheden over en 13-aarig Dreng efter Omstændighederne tillagt Moderen .. 825

Cykler.

- En Nat i Maj 1944 blev en Revisor R tilhørende Cykel stjaalet fra et Cykelstativ ved Skive Sygehus Hovedindgang, hvor R's 16-aarige Søn S, der var antaget som Ordonnans under Statens civile Luftværn med Mødepligt paa Sygehusets Kommandocentral, havde henstillet den i aflaaet Tilstand til Brug ved Udbringning af Meldinger under den stedfindende Flyvervarsling. Udtalt, at det, hvad enten S var beordret til eller blot havde modtaget Henstilling om at møde med Cykel, i hvert Tilfælde maatte være en Forudsætning for at paalægge Statens civile Luftværn, vedkommende Luftværnschef eller Luftværnsleder Erstatningspligt, at S ikke ved eget uforsvarligt Forhold havde udsat sig for, at Cyklen blev stjaalet, og da det maatte statueres, at S havde vist Uagtsomhed ved at anbringe Cyklen i et Cykelstativ ca. 100 m fra Kommandocentralen i Stedet for at stille den i Nærheden af denne, hvor der fandt Patrouilling Sted, tilkendtes der ikke R Erstatning. (Dissens) 657

Dyrlæger.

En Dyrlæge D anset med Bøde til Apotekerfonden efter Lov om Apotekervæsenet Nr. 107 af 31. Marts 1932 § 60, jfr. § 19, Stk. 1, jfr. § 1, Liste 1, i Anordning Nr. 79 af 4. April 1929 ved fra sit Laboratorium at have solgt eller uden Vederlag udleveret »Hundesygevaccine«. Derimod frifandtes D for Tiltale vedrørende et tilsvarende Forhold m. H. t. Autovacciner til Bekæmpelse af Kaninsygdomme, idet det ved Underrettens og Landsrettens Domme maatte anses fastslaaet, at Autovaccinen i hvert enkelt Tilfælde var fremstillet af D under Anvendelse af Organer fra døde Dyr fra en bestemt Besætning og kun kunde anvendes til Behandling af levende Dyr fra samme Besætning, og idet en saadan for det enkelte Tilfælde fremstillet Vaccine fandtes at falde udenfor Betegnelsen Medicinalvarer, saaledes som denne er benyttet i § 19 i nævnte Lov.

D frifandtes endvidere for Tiltale for Overtrædelse af § 3, jfr. § 1, i Lov Nr. 43 af 31. Marts 1891 om Vivisektioner ved at have foretaget Drægtighedsundersøgelser ved Indpodning af Blodprøver paa Rotter, idet D's Forklaring om, at der ikke paaførtes Rotterne nogen Smerte, ikke fandtes at kunne for-

kastes, og idet den Indflydelse, Indpodningen efter det af Anklagemyndigheden anførte havde paa Rotternes Kønsorganer, ikke fandtes at kunne bringe Lovens Bestemmelse til Anvendelse. (D i s s e n s)

78

Ejendomsret.

Da A, der siden 1938 havde været kørende Mælkehandler for et Mejeri M i Odense, i 1944 frattraadte, udviste det af M førte Regnskab over Flaskemellemværendet en Saldo i A's Favør. Selv om Regnskabet lagdes til Grund, og man saaledes gik ud fra, at A, der skulde tilsvare manglende Flasker med en nærmere fastsat Pris, havde tilbageleveret flere Flasker, end han havde faaet udleveret, fandtes A, der havde erkendt, at han aldrig havde maattet tilsvare M noget Beløb for manglende Flasker og ikke selv havde anskaffet Flasker, hverken efter almindelige Retsregler eller efter de gældende faglige Overenskomster at have Krav paa Betaling for Aflevering af de overskydende Flasker

784

Eksekutorer.

Udtalt, at Opgørelsen i et Eksekutorbo kunde indbringes for Domstolene ved et Søgmaal mod Eksekutorerne E, og at Sag — selv om det maatte antages, at den i Rpl. § 662 fastsatte Ankefrist var analogisk anvendelig paa et saadant Søgmaal — var rettidig anlagt, idet Stævning var indleveret inden 4 Uger efter, at E havde underrettet Sagsøgerinden om, at de endeligt havde afvist det af hende rejste Krav

466

I 1944 afgik Fru A, der havde været gift 2 Gange, ved Døden efterladende sig en Datter af første Ægteskab og sin sidste Ægtefælle B. Fru A havde været Indehaver af en hende som Særeje tilhørende Manufakturforretning i Istedgade. B overtog uden Protest fra Medarvingen Forretningen med Varelager og Inventar til Vurderingssummen, udestaaende Fordringer m. v. og indtraadte efter Aftale med Husejeren — jfr. Lejelovens § 65 — i Lejemaalet om Butikken. Eksekutor opgjorde herefter Boet uden at regne med nogen Afstaaelsværdi for Forretningen. Antaget, at B ikke til Skade for Medarvingen uden Vederlag kunde overtage den i Forretningen værende Afstaaelsværdi, men at denne, der skønsmæssigt ansattes til 4000 Kr., vilde være at tage til Indtægt i Boopgørelsen

622

Ekspropriation.

En Kommunalbestyrelse, der havde eksproprieret et fredskovspligtigt Areal til Vejanlæg og fældet en Del af de paa Arealet staaende Træer, blev i en af Landbrugsministeriet M anlagt Sag kendt pligtig at anerkende, at den havde været uberettiget hertil uden Dispensation fra M, jfr. Skovlovens § 5, litra a

793

Elektricitet.

En elektrisk Lavspændingsledning, der førte tværs over en offentlig Vej ind til en Gaard, faldt ned paa Vejen som Følge af, at et paa Gaardens Grund staaende Ahorntræ i Stormvejr væltede henover denne. Træet led af vidt fremskreden indvendig Forraadnelse, der var synlig ude fra. Elektricitetsselskabet fandtes erstatningsansvarligt overfor Ejeren af 2 Heste, der under Kørsel ad Vejen bev dræbt ved Berøring af den nedfaldne Ledning 108

Entreprise.

Betaling for Ekstraarbejde ved Opførelse af en Villa 568

Erklæringer.

En Bogholderske B, der den 23. Januar 1946 af sin Principal F var blevet opsagt til Fratræden med Udgangen af Juli, sendte den 14. Februar F en af hendes Læge underskrevet Sygemelding, hvorefter hun var arbejdsudygtig paa Grund af Sygdom, hvilken Arbejdsudygtighed formentlig vilde blive af længere Varighed. Paa Forespørgsel meddelte B derhos den 17. Februar F, at Sygdommen var en Nervalidelse. Da B vægrede sig ved at lade sig undersøge af en Speciallæge, bortviste F hende den 28. Februar. Under de foreliggende Omstændigheder, hvorved bemærkedes, at der ikke forelaa Oplysninger om, at B havde vægret sig ved at fremskaffe fyldige Oplysninger om sin Sygdom fra sin egen Læge, fandtes der ikke at foreligge Bortvisningsgrundlag 456

Erstatning.

Overretssagfører S_1 , der for et Tilgodehavende hos A havde faaet Haandpant i et Pantebrev, der senere af A var tiltransporteret B med Pligt til at respektere S_1 's Haandpanteret, udleverede, efter at have faaet sit Tilgodehavende betalt, Pantebrevet til A paa Grundlag af saalydende Skrivelse fra Landsretssagfører S_2 : »Paa Foranledning af Grosserer L. Kjær Jensen [∩: A] — — — meddele Dem, at han er ude af sit Gældsforhold til Tømremester Aage Engel [∩: B], idet han har opnaaet Saldokvittering for hele Skyldbeløbet.« Under en derefter af B, under Henviisning til, at Pantebrevet var overdraget ham til Eje, og at S_1 var underrettet herom, mod denne anlagt Sag udtalt, at det under de foreliggende Omstændigheder for S_2 maatte have staaet i alt Fald som en nærliggende Mulighed, at hans Skrivelse vilde blive brugt til at faa S_1 til at udlevere Pantebrevet, og at han derfor burde have givet Skrivelser en Form, der hindrede en saadan Anvendelse af den. Herefter og under Hensyn til den foreliggende Uklarhed vedrørende A's og B's Mellemværende, fandtes der, uanset at S_1 havde udvist nogen Uforsigtighed ved at udlevere Pante-

- brevet, ikke at paahvile ham noget Ansvar overfor B, hvorved bemærkedes, at S₂'s Bemyndigelse til at optræde paa B's Vegne var ubestridt. (D i s s e n s) 13
- Ejeren A af en Hingst førte mod Vederlag Hingsten til Bedækning af B's Hoppe, men Bedækningen mislykkedes, idet Hingsten førte sit Lem ind i Hoppens Endetarm (den saakaldte Overspringning), og da Endetarmen herved sprængtes fuldstændigt, maatte Hoppen slaas ned. Da den af A anvendte Fremgangsmaade maatte anses for forsvarlig, og da der ikke var Holdepunkter for at antage, at Skaden kunde være afværget, selv om A havde bemærket, at Overspringning fandt Sted, fandtes A ikke erstatningspligtig overfor B. (D i s s e n s). 67
- Efter at en mod A efter Anmeldelse af den 18-aarige Frøken D indledet Undersøgelse for Voldtægt var sluttet uden Tiltale paa Grund af Bevisets Stilling, anlagde D's Værge Sag mod A til Betaling af Godtgørelse for Tort m. v. Efter samtlige foreliggende Omstændigheder fandtes A ikke at have gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold overfor D og allerede af denne Grund frifandtes A. (D i s s e n s) 111
- En Vinterdag i usædvanlig tæt Taage paakørte en Sporvogn, der var fuldt oplyst og kørte ganske langsomt, idet Vognstyrelsen V stadig brugte Alarmklokken, bagfra en i Sporet holdende Lastbil, hvilket ved den pludselige Opbremsning havde til Følge, at en Passager P, der stod paa Bivognens Bagperron med Ryggen mod Bagvæggen, faldt og brækkede det ene Ben. Idet Føreren af Bilen F fandtes at have udvist Ugatsomhed ved at holde i Sporet, tilpligtedes han og hans Ansvarsforsikrings-selskab at betale P, der ikke fandtes at have noget Medansvar, fuld Erstatning samt at erstatte Skaden paa Sporvognen. Der fandtes ikke af V at være udvist Ugatsomhed, eller at være Grundlag for i Medfør af Bek. Nr. 389 af 30. December 1938 § 5 at paalægge Sporvejene Ansvar, hvorefter saavel V som Sporvejene frifandtes for de af P og F fremsatte Erstatningskrav.
- Udtalt, at der ikke havde været Hjemmel til at inddrage Erstatningskravene mod Sporvejene under den mod V og F rejste Politisag, men at Sagen, som den nu forelaa, fandtes at burde tages under Paakendelse i sin Helhed 180
- Grosserer A, der havde engageret Vognmand B til med Hestekøretøj at køre Kvas hjem fra en Skov, begyndte straks efter Ankomsten til Skoven, staaende bagved Vognen at kaste Grene op paa denne. Herunder blev B, der fra Vognens Forende var gaaet henimod Bagenden, ramt af en spids Gren i det ene Øje, der maatte fjernes. Antaget, at A ved manglende Agtpaagivenhed havde forvoldt Skaden, og at der ikke af B var udvist noget Forhold, der burde medføre Nedsættelse af Erstatningen. (D i s s e n s).
- Erstatning for Tabet af Øjet ansat til 8000 Kr. 445

En Nat i Maj 1944 blev en Revisor R tilhørende Cykel stjaalet fra et Cykelstativ ved Skive Sygehus Hovedindgang, hvor R's 16-aarige Søn S, der var antaget som Ordonnans under Statens civile Luftværn med Mødepligt paa Sygehusets Kommandocentral, havde henstillet den i aflaaet Tilstand til Brug ved Udbringning af Meldinger under den stedfindende Flyvervarsling. Udtalt, at det, hvad enten S var beordret til eller blot havde modtaget Henstilling om at møde med Cykel, i hvert Tilfælde maatte være en Forudsætning for at paalægge Statens civile Luftværn, vedkommende Luftværnschef eller Luftværnsleder Erstatningspligt, at S ikke ved eget uforsvarligt Forhold havde udsat sig for, at Cyklen blev stjaalet, og da det maatte statueres, at S havde vist Uagtsomhed ved at anbringe Cyklen i et Cykelstativ ca. 100 m fra Kommandocentralen i Stedet for at stille den i Nærheden af denne, hvor der fandt Patrouillering Sted, tilkendtes der ikke R Erstatning. (Dissens)

657

En Soldat S, der en Vintermorgen i 1941 fra sit Kvarter i Richtsensgades Kaserne i Tønder, paa en Militæret tilhørende Cykel, var paa Vej mod Nord ad Ribe Landevej til en Militærlejr, hvor han skulde møde Kl. 7, paakørte Fru A, der stod paa Kørebanen umiddelbart ved det østlige Fortov. S fandtes at have udvist uforsvarligt Forhold ved i det tætte Mørke at køre saa hurtigt, at han ikke straks, da han opdagede Fru A, kunde standse, og fandtes derfor medansvarlig for den skete Skade, der dog for en væsentlig Del maatte tilregnes Fru A selv, idet hun ved uden Grund at opholde sig paa Kørebanen havde gjort sig skyldig i groft uagtsomt Forhold. Det paalagdes herefter S at tilsvare $\frac{1}{4}$ af Skaden. — Under de foreliggende Omstændigheder, derunder at S ikke var under militær Kommando, fandtes der ikke Grundlag for at gøre Krigsministeriet ansvarlig

757

Ved Bortkørslen fra en Byggeplads i Tønder efter Aflæsning af et Læs Sten kørte en Vognmandskusk A i en paa Grund af Snefald ikke synlig Kalkgrav. Hestene blev som Følge af Ætsning af Kalken saaledes beskadigede, at de maatte slaas ned. Antaget, at to Bygmestre B, der havde Byggeforetagendet i Entreprise, havde handlet uforsvarligt ved ikke under de foreliggende Omstændigheder at have sørget for Indhegning eller behørig Afmærkning af Kalkgraven, idet Færdsel maatte paaregnes ogsaa paa denne Del af Byggepladsen. Idet A derhos ikke fandtes at have udvist en saadan Uforsigtighed, at Vognmanden selv maatte bære en Del af Skaden, paalagdes der B fuldt Erstatningsansvar. (Dissens)

774

En Montør, der skulde opsætte en Vinduesaabner i Kedelrummet til en under Opførelse værende Bygning, og som faldt ned i en til Anbringelse af en Røgkanal indrettet Grube i Gulvet, der ikke var adskilt fra dette ved Rækværk eller paa anden Maade,

fandtes ikke at have noget Erstatningskrav overfor Bygherren eller overfor en Arkitekt, der var tilsynsførende Konduktør . . . 797

Faderskab.

En udlagt Barnefader kendt bidragspligtig til et uden for Ægteskab født Barn 304

A og B, der ved Underret og Landsret sammen med 2 andre Mænd var kendt bidragspligtige til M og det af hende udenfor Ægteskab fødte Barn, blev frifundne ved Højesteret, idet det, særlig under Hensyn til det for Højesteret om M's mentale Tilstand oplyste, fandtes betænkeligt mod deres Benægtelse at anse det for godtgjort, at de havde haft Samleje med M indenfor Avlingstiden. (D i s s e n s).

Uanset at B, der var medindstævnet af A, ikke selv havde anket, toges hans Frifindelsespaastand, mod hvis Nedlæggelse M ikke havde fremsat Indsigelse, under Paakendelse 830

Ferie.

Bestemmelserne i § 50 i Det kgl. Teaters Reglement om Personalets Ret til Ferie og til Godtgørelse for Afbrydelse af Ferie m. v. antaget at maatte forstaas saaledes, at der tilkom Korets Personale særskilt Vederlag i Anledning af dets Medvirken ved nogle af Teatret den 1., 3. og 4. Juni 1945 givne særlige Forestillinger 524

Firma.

Statueret, at det ikke kunde anses for bevist, at A, der i godt ½ Aar havde været Medindehaver af en af B oprettede Legetøjsfabrik, ved sin Udtræden af Virksomheden havde faaet Tilsladelse af B til at laane nogle Støbeforme til Brug i en af A startet Virksomhed i samme Branche. Paalagt A Erstatning for uretmæssig Benyttelse af B's Materiale 713

Forbud.

F havde ved en i Foraaret 1942 oprettet Kontrakt erhvervet Ret til at udnytte den paa en Del af E's Ejendom værende Kalk mod en Betaling af 1 Kr. pr. Ton, dog mindst 4000 Kr. pr. Aar. E skulde derhos afgive Plads til Indkørsel, Tørreskur m. m. Da Kalkproduktionen, i alt Fald om Vinteren, ikke var rentabel, begyndte F, der vedblivende producerede Kalk om Sommeren og betalte det fastsatte Minimumsvederlag, i Vintermaanederne 1943—44 at fremstille Tørvebriketter til Salg i de paa Ejendommen til Brug for Kalkproduktionen opførte Bygninger. Da Kontrakten alene gav F Ret til at udnytte den paa Ejendommen værende Kalk, og den F tillagte Ret til Benyttelse af et Areal af Ejendommen var nøje knyttet til Produktion af Kalk, var F's Produktion af Tørvebriketter med Salg for Øje uden Hjemmel i Kontrakten, og et af E herimod nedlagt Forbud kendtes derfor lovligt. (D i s s e n s) 506

Foreninger.

- I 1937 optoges der Forhandlinger om en Pensionsordning for de ved Frederiksberg Bade- og Svømmeanstalt ansatte Badefunktionærer, der udgjorde en Afdeling A under Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejderforbund F. Forhandlingerne resulterede i 1943 i en Ordning, hvorefter Badefunktionær B — i Modsætning til, hvad der vilde have været Tilfældet efter et tidligere af A tiltraadt, men af F afvist Forslag — paa Grund af Alder ikke opnaaede Pension. Uanset at der med Føje kunde rettes Kritik mod F's Behandling af Pensionssagen, fandtes der navnlig under Hensyn til, at det ikke kunde anses godtgjort, at F ved Afvisningen havde forfulgt andre Formaal end Varetagelsen af organisationsmæssige Interesser, ikke at foreligge et Forhold, der kunde begrunde Erstatningsansvar for F overfor B 157
- Ifølge Lovene for Københavns Musiker- og Orkesterforening F₁, der er en Afdeling af Dansk Musiker Forbund F₂, er det forbudt Medlemmerne uden Bestyrelsens Tilladelse i Erhvervsøjemed at samvirke med Musikere, der ikke er Medlemmer af F₂, og i en Tilføjelse til Lovene er det fastsat, at Tilladelse til at medvirke i Amatørorkestre kan gives, dog at alle Prøver betales efter Tariffen. Under Hensyn til, at et af F₁'s Medlemmer M's Medvirken i Akademisk Orkester O, hvoraf han ogsaa var Medlem, ikke kunde anses at ske i Erhvervsøjemed, og til Formaalet med O's Arbejde og Formerne, hvorunder det udøvedes, fandtes F₁ at have været uberettiget til at stille som Vilkaar for M's Medvirken i O, at han modtog tarifmæssig Betaling for samtlige ugentlige Møder i O 493
- Efter at 29 Medlemmer M af Ajstrup og Omegns østre Hesteforsikring F, hvis samlede Medlemsantal var 52, i Overensstemmelse med Lovene havde udmeldt sig af F, krævede M udbetalt en forholdsmæssig Andel af F's Formue, ca. 9000 Kr. Efter F's Karakter af en gensidig Forsikringsforening med et begrænset Antal Medlemmer maatte det, i Mangel af modstaaende Bestemmelse i Lovene, antages, at F's enkelte Medlemmer var andelsberettigede til Formuen, der hidrørte fra opsparet Overskud og var bestemt til Dækning af fremtidige Skader, og havde Ret til ved Udmeldelse at faa udbetalt deres Andel i Formuen, hvilket ogsaa fandt nogen Støtte i forskellige Bestemmelser i Lovene 497
- Efter at der til Lovene for De danske Pionerforeninger P₁, der ifølge Lovene bestaar af lokale Pionerforeninger, var foretaget en Tilføjelse bl. a. indeholdende Forbud mod, at der indenfor de lokale Foreninger fandtes Underafdelinger, og Bestemmelse om, at de lokale Foreninger om fornødent kunde ekskludere Medlemmer, der stod i Underafdelinger, ekskluderede Københavns Pionerforening P₂ et Medlem, der ikke havde villet udtræde af en saadan Underafdeling. Det fremgik ikke af P₂'s Love, at P₂ alene var at betragte som en Lokalafdeling af

P₁, idet Lovene om Forholdet mellem P₂ og P₁ kun indeholdt den Bestemmelse, at P₂ er »tilsluttet« P₁, og det fandtes ikke af denne ganske almindeligt holdte Udtalelse at følge, at P₁'s Love uden videre skulde være bindende for P₂'s Medlemmer i Tilfælde som det foreliggende, hvor de var uforenelige med vigtige Bestemmelser i P₂'s Love. Idet Gyldigheden af Eksklusionen herefter maatte afgøres efter de i P₂'s Love indeholdte Bestemmelser om Eksklusion, og idet det var ubestridt, at Eksklusionen ikke havde haft Hjemmel i disse Bestemmelser, fandtes Eksklusionen ugyldig. (Dissens)

527

Mellem Havnearbejdernes Fagforening F₁ i Fredericia og Foreningen af Arbejdsgivere F₂ smst. havde der i en længere Aarrække bestaaet den Aftale, at F₂ overlod alt Losningsarbejde i Havnen til F₁, der anviste sine Medlemmer til Arbejdet, som udførtes paa F₁'s Ansvar, og saaledes at Betalingen erlagdes til F₁, der afregnede med Medlemmerne, hvoraf et Antal, kaldet »Delingen« D, var fortrinsberettigede til at komme i Arbejde. Paa en Generalforsamling i F₁ i Aug. 1943, paa hvilket Tidspunkt F₁ havde 55 Medlemmer, vedtoges det at forhøje D's Medlemstal til 50, hvorhos det bestemtes, at ny Medlemmer ikke kunde optages i D, saalænge Medlems-tallet var 50, og først 6 Maaneder efter Optagelsen i F₁. Efter det foreliggende fandtes denne Ordning, der tjente til at sikre Arbejde for den ældre, faste Stab af Havnearbejdere, at være saaledes sagligt begrundet, at den ikke kunde anses at have været retstridig overfor fire i 1944 i F₁ optagne Arbejdere, der først 1—2 Aar senere var blevet optaget i D

725

Forfatterret.

En Forfatter A var af et Forlag B antaget til i Samarbejde med en Tegner C, der var ansat som B's kunstneriske Leder, at forfatte Teksterne til en Serie Børnebøger (Billed- og Malebøger). Efter at A havde afleveret sit Manuskript til Teksterne, anmodede B om Udsættelse af den fastsatte Betalingstid i ca. 14 Dage, og da A, der følte sig krænket ved C's stærke Kritik af Teksterne, senere nægtede at deltage i et Møde sammen med C, medmindre denne gav ham en Undskyldning, hvilket C vægrede sig ved, erklærede B, at det ikke ønskede at benytte A's Manuskript og derfor ikke vilde betale ham det aftalte Honorar. Efter 2 Skønsmænds Udtalelser maatte Indvendingerne mod Manuskriptet i det væsentlige anses uberettigede. B fandtes at have været uberettiget til paa det foreliggende Grundlag at afbryde Kontraktsforholdet, og der tilkendtes herefter A, der for Højesteret havde erklæret sig villig til at foretage de Rettelser, som Skønsmændene havde anset for rimelige, fuldt Honorar. (Dissens)

247

Forsikring.

Ejeren A af en Hingst førte mod Vederlag Hingsten til Bedækning af B's Hoppe, men Bedækningen mislykkedes, idet

Hingsten førte sit Lem ind i Hoppens Endetarm (den saakaldte Overspringning), og da Endetarmen herved sprængtes fuldstændigt, maatte Hoppen slaas ned. Da den af A anvendte Fremgangsmaade maatte anses for forsvarlig, og da der ikke var Holdepunkter for at antage, at Skaden kunde være afværget, selv om A havde bemærket, at Overspringning fandt Sted, fandtes A ikke erstatningspligtig overfor B (D i s s e n s).

Den forrige Ejer af Hoppen havde denne forsikret i en Hesteforsikringsforening F, men B havde ikke anmeldt Ejerskifte for F eller foretaget andre Skridt for at faa Forsikringen overført paa sit Navn. Udtalt af Landsretten, at det under Hensyn til, at F's Love intet indeholdt om, at en Forsikring ophørte i Tilfælde af, at den forsikrede Besætning skiftede Ejer, og til at F's Risiko ikke saas at være forøget ved Ejerskiftet, maatte antages, at den tegnede Forsikring var gældende paa Uheldets Tid 67

Udtalt, at Bestemmelsen i § 9 i Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 om Tilsyn med Pensionskasser maa forstaas saaledes, at der fra Lovens Ikrafttræden den 1. Januar 1936 er tillagt Medlemmer af Pensionskasser en Ret til ved Udtræden af Kassen at faa udbetalt en Godtgørelse efter de i § 9 indeholdte nærmere Regler med de Ændringer, der maatte følge af, at der af Handelsministeriet i Hh. t. Lovens § 31 meddeles Undtagelser fra Lovens Forskrifter. Som Følge heraf, og da den for Farmaceuternes Pensionskasse den 13. April 1944 godkendte Vedtægt, der ifølge § 17 traadte i Kraft den 1. Januar 1944 og som ikke indeholdt udtrykkelige Bestemmelser om tidligere udtraadte Medlemmers Retsstilling, ikke kunde anses at medføre Bortfald af Retten til Godtgørelse for en Farmaceut, der var udtraadt den 1. Januar 1939, ansaas denne berettiget til Godtgørelse. (D i s s e n s) 270

Ejeren E af et Lystfartøj oplagde ved Krigens Udbrud dette og anbragte Skroget i Helsingør og en Del til Fartøjet hørende Effekter paa et Skibsværft i København. Effekterne, men ikke Skroget, lod E i 1943 brandforsikre. Nogen Tid efter brændte de under Sabotage, forøvet mod Værftet. Da Effekterne, uanset deres midlertidige Adskillelse fra Skroget og Anbringelse et andet Sted end dette, maatte anses hørende til Lystfartøjet paa en saadan Maade, at de ikke omfattedes af Krigsforsikringen af Løsøre, og da den Omstændighed, at E havde tegnet en særlig Løsøre-Brandforsikring for Effekterne, ikke kunde føre til andet Resultat, kunde E's Tab ved Branden ikke kræves erstattet i Hh. t. Lovgivningen om Krigsforsikring af Løsøre. (D i s s e n s) 287

Samme Aften, som et Maskinværksted M havde afsluttet Opsætningen af et Radiatorsystem i en Fabrik F, faldt en af Radiatorerne, der af Montøren var ophængt i to Bæringar hver fastgjort med en enkelt fransk Skrue i en Bræddevæg, ned, hvorved der forvoldtes en Vandskade, som erstattedes

- af F's Vandskadeforsikring. Antaget, at Skaden skyldtes Fejl ved Installationen, og at M maatte være ansvarlig herfor. Under Hensyn til de nærmere Omstændigheder, hvorunder Skaden var forvoldt, herunder det kontraktmæssige Forhold og Beskaffenheden af de begaaede Fejl, fandtes der ikke tilstrækkelig Grund til Anvendelse af Bestemmelsen i F. A. L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt. 433
- Ifølge Forsikringsbetingelserne for en af Landsretssagfører S i 1921 tegnet Ulykkesforsikring omfattede Forsikringen ikke »Ulykkestilfælde (Skader), der er en Følge af Krig, Oprør, borgerlige Uroligheder — — —.« Den 3. Februar 1944 blev S fundet dræbt ved sin Bopæl i Aarhus. Under en af hans Arvinger til Betaling af Forsikringssummen anlagt Sag var det af Arvingerne erkendt, at Drabet var udført af en Terrorgruppe (»Peter-Gruppen«) som et Led i Terrorhandling, iværksat af den tyske Regering til Modvirken af Modstandsbevægelsens Sabotagehandling. Idet Drabet herefter maatte anses for at være en Følge af de ekstraordinære Tilstande, der af den tyske Regering — som et Led i Tysklands Krigsforanstaltninger — var etableret heri Landet, fandtes Forholdet at være omfattet af den citerede Policebestemmelse .. 475
- Efter at 29 Medlemmer M af Ajstrup og Omegns østre Hesteforsikring F, hvis samlede Medlemsantal var 52, i Overensstemmelse med Lovene havde udmeldt sig af F, krævede M udbetalt en forholdsmæssig Andel af F's Formue, ca. 9000 Kr. Efter F's Karakter af en gensidig Forsikringsforening med et begrænset Antal Medlemmer maatte det, i Mangel af modstaaende Bestemmelse i Lovene, antages, at F's enkelte Medlemmer var andelsberettigede til Formuen, der hidrørte fra opsparet Overskud og var bestemt til Dækning af fremtidige Skader, og havde Ret til ved Udmeldelse at faa udbetalt deres Andel i Formuen, hvilket ogsaa fandt nogen Støtte i forskellige Bestemmelser i Lovene 497
- Ifølge Forsikringsbetingelserne for en af Fru A i December 1943 tegnet Ulykkesforsikring omfattede Forsikringen ikke »— — — Skade, der skyldes — — — Krig, Militærtjeneste, Oprør, borgerlige Uroligheder — — —.« Den 12. April 1945 blev Fru A, idet hun traadte ud fra en Ejendom i Sølvgade, ramt af et Skud, som et Medlem af Birkedahl Hansen Gruppen under det tyske Sikkerhedspoliti affyrede mod en Frihedskæmper under en Aktion mod den danske Modstandsbevægelse. Idet Ulykken saaledes skyldtes de ekstraordinære Tilstande, der af den tyske Regering — som et Led i Tysklands Krigsforanstaltninger — var etableret her i Landet, fandtes Forholdet at falde ind under den citerede Policebestemmelse 501
- A, der i en Aarrække havde virket som Inspektør og Agent for Forsikringsselskabet »Zürich« S, blev i Sommeren 1944 opsagt af S til Fratræden den 1. December 1944. A, der ophørte at

arbejde for S, fik af dette udbetalt Gage og Provision til 1. December. Det fandtes godtgjort, at A dels allerede inden 1. December 1944, dels i denne Maaned og i Januar 1945 paa egen Foranledning og i egen Interesse havde medvirket til, at Forsikringer i S, for hvilke A havde opbebaaret Provision, blev opsagt og overført til andre Selskaber. Herved fandtes A at have overtraadt de ham overfor S paahvilende Forpligtelser.

596

I Vedtægterne for en Hesteforsikringsforening F var bestemt, at de forsikrede Heste hvert Aar i April og Oktober skulde fremstilles til Omvurdering, og at der, hvis Hestene ikke mødte den fastsatte Dag, men vurderedes senere, skulde betales et Beløb i Omvurderingspenge. Udmeldelse skulde ske skriftlig til en af de aarlige Vurderingstider; hvis et Medlem i et halvt Aar ikke havde forsikret, men indtraadte igen til næste Vurdering, skulde han kun betale Omvurderingspenge. Et Medlem A havde undladt at fremstille sine Heste til Omvurdering i Oktober 1944, men henvendte sig i Slutningen af Marts 1945, samtidig med at to af hans Heste blev syge, til F's Formand, der henviste ham til at tilkalde en Vurderingsmand for at faa sine Heste omvurderet, hvilket A undlod. Kort efter døde de syge Heste. Efter Omstændighederne, derunder den herskende Opfattelse m. H. t. Udtræden af F, fandtes A ikke at kunne kræve Hestene erstattet af F. (Dissens)

626

I en Brandforsikringspolice vedrørende et til Sommerbeboelse og Købmandsforretning indrettet Træhus paa Fanø hed det: »— — — Undtaget fra Forsikringen er Skade opstaaet under Krig, Oprør og borgerlige Uroligheder — — — med mindre den Forsikrede kan bevise, at Skaden ikke skyldes noget af de nævnte Forhold som nærmere eller fjernere Aarsag — — —.« I Marts 1944 nedbrændte Huset, der var beslaglagt af den tyske Værnemagt. Ifølge Meddelelse fra den Øverstkommanderende paa Fanø havde Brandaarsagen ikke kunnet oplyses. Efter de foreliggende Omstændigheder, herunder navnlig, at Ejendommen laa indenfor et af Værnemagten stærkt befæstet Omraade og var taget i Brug af denne til Køkken og Kantine for tyske Soldater, fandtes Skaden at være opstaaet under Forhold, der faldt ind under den citerede Policebestemmelses første Led, og idet Ejeren ikke havde fyldestgjort den ham ifølge Bestemmelsens andet Led paahvilende Bevispligt, fri fandtes Forsikringsselskabet for at erstatte Skaden

650

Den 17. April 1945 blev Fyns Stifts Husmandsskole H's Bygninger, der efter at være blevet beslaglagt af Tyskerne benyttedes af tyske Politimyndigheder, beskadigede ved et Angreb af engelske Flyvere. Selv om Bygningerne, da de blev beskadigede, kunde anses benyttet til militære Formaal, faldt de dog ikke ind under Undtagelsesbestemmelsen i § 3 i Lovbek. Nr. 390 af 4. August 1943 om Krigsforsikring af Bygninger, idet Ordene »militære Anlæg« ikke kunde anses at omfatte

- private Bygninger, der efter Besættelsen er overtaget af de tyske Myndigheder og af disse er benyttet til militære Formaal. H fandtes herefter berettiget til fuld Erstatning efter nævnte Lovbekendtgørelse 651
- Ved en Bombeeksplosion i December 1943 i et Skib, der var under Bygning paa en Bedding paa Svendborg Skibsværft, blev et betonstøbt Fundament til en af de to Beddingskraner beskadiget og to ved Enden af Beddingskranerne anbragte Duc d'Alber sprængt. Udgifterne til Genopsætningen af Duc d'Alberne androg 17.241 Kr. og Udgifterne til Reparation af Kranfundamenterne udgjorde 3764 Kr. Den Omstændighed, at de nævnte Genstande, der var brandforsikrede ved en blandet Brandforsikringspolice, kunde have været optaget til Forsikring i Krigsforsikringen af Havne, fandtes ikke at være til Hinder for, at de kunde være krigsforsikrede enten i Krigsforsikringen af Løsøre eller i Krigsforsikringen af Bygninger for Industri m. v. B. Idet Genstandene fandtes at udgøre en fast Bestanddel af Skibsværftets Bygningsanlæg, maatte Skaden i sin Helhed dækkes af B 675
- En Nat i Oktober antændte en Gnist fra Lokomotivet for et De danske Sukkerfabrikker S tilhørende Roetog Straataget paa et i en Afstand af 8 m fra Sporene liggende ca. 80 Aar gammelt Hus, der nedbrændte, idet det ikke lykkedes Togpersonalet, der først noget efter Passagen af Huset havde opdaget Ilden, at slukke denne. Toget havde holdt stille noget før Huset passeredes, og paa Grund af Terrænstigning maatte der ved Igangsætningen fyres stærkt op. Der var ikke af S givet Personalet nogen Instruktion vedrørende Kørslen paa den paagældende Strækning. Under de foreliggende Omstændigheder fandtes der ikke fra S's Side at være udvist en saadan Agtpaagivenhed, som efter Virksomhedens Karakter maatte udkræves, og da der derhos ikke fandtes at være Anledning til at bringe F. A. L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt., i Anvendelse, dømtes S til at refundere vedkommende Brandforsikringsselskab den af dette udredede Erstatning. (D i s s e n s) .. 688
- Medens A tog Bad i Frederiksberg Bade- og Svømmehal, blev forskellige ham tilhørende Effekter, der var anbragt i et lukket Skab i den af ham benyttede Kabine, stjålet, idet en uvedkommende ved Dirk eller falsk Nøgle havde oplukket Skabet. Antaget, at Tyveriet ikke omfattedes af en af A tegnet Forsikring mod Tyveri ved Indbrud i aflåsedes Lokaler, idet Skabet, der var af ringe Størrelse, ikke kunde betegnes som Lokale, og den Omstændighed, at dets Lukke dannedes af Kabinens Dør i tilbageført Stilling, ikke forandrede Rummets Beskaffenhed i aflåset Stand. (D i s s e n s)..... 765

Forsæt.

En i 1897 født Tiltalt T₁ havde til en Bekendt A, om hvem han vidste, at han tidligere havde været Agitator indenfor

D. N. S. A. P., og at han nu drev Kørselskontor for Besættelsesmagten, videregivet en ham af en kvindelig Bekendt givet Oplysning om, at hendes Ægtefælle havde iagttaget, at der ved en Gaard paa Djursland foregik illegale Vaabentransporter. Meddelelsen blev gennem A viderebragt til Tyskerne, hvilket var medvirkende til, at 2 danske Statsborgere den 9. December 1944 blev anholdt og ført til en tysk Koncentrationslejr, hvorfra den ene ikke er vendt tilbage. Antaget, at T₁, der havde bekræftet de givne Oplysninger overfor det tyske Politi og efter Anholdelserne modtaget en Ducør, forsættelig havde medvirket til Anholdelsen, og idet de indtrufne Følger maatte tilregnes T₁ som uagtsomme, blev han, der ikke kunde antages at have tilsigtet, at nogen skulde anholdes, efter § 12, Stk. 2, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 idømt Fængsel i 8 Aar. (D i s s e n s)

830

Forvaring.

2 Kjoler, der af E var indleveret til Rensning i et Renseri R, blev stjaalet ved Indbrud Natten til den 7. Juli 1945 i R, medens dette holdtes lukket under Ferie. R, hvis tidligere Forsikring af indleverede Genstande var blevet ophævet paa Foranledning af Forsikringsselskabet, fandtes ved under de daværende ekstraordinære Forhold at undlade at træffe særlige Foranstaltninger til at sikre Kundernes Effekter mod Tyveri at have udvist en saadan Mangel paa Omhu ved Opbevaringen af Kjolerne, at det var erstatningspligtigt overfor E. (D i s s e n s)

721

Forældelse.

A fik i 1938 B til at udlevere sig et Vareparti mod Overlevering af en paa C trukket og af denne akcepteret Veksel, idet A bl. a. gav B urigtige Soliditetsoplysninger om C, der ikke indfriede Vekslens. I 1940 blev A for dette Forhold idømt Straf for Bedrageri. I 1945 anlagde B Sag mod A til Betaling af sit Tilgodehavende. Da Kravet støttede sig paa et af A begaaet Bedrageri, for hvilket han var idømt Straf, omfattedes Forholdet ikke af den særlige Forældelsesregel i Lov Nr. 274 af 22. December 1908, og en af A nedlagt Forældelsesindsigelse toges herefter ikke til Følge

173

L blev i 1907 kaldet til Førstelærer ved Jetsmark nordre Skole og Organist ved Jetsmark Kirke, i hvilken sidste Egenskab han havde Adgang til — mod Betaling — at spille ved kirkelige Handlinger udenfor Gudstjenesten. I Maj 1939 bestemte Menighedsraadet M, at der for Fremtiden skulde spilles ved alle kirkelige Handlinger uden Betaling og vedtog samtidig at fritage L for Hvervet som Organist fra 1. Sept. 1939, idet det fandtes uforeneligt med L's Stilling som Lærer at udføre Organisttjenesten under den ny Ordning. Herom gav M, der i Forvejen havde forvisset sig om, at Afskedigelsen var stem-

- mende med administrativ Praksis, L Underretning ved Skrivelse af 10. Maj 1939. L foretog sig intet i den Anledning, før han havde bragt i Erfaring, at Vestre Landsret ved en af Højesteret senere stadfæstet Dom af 12. Juli 1944 havde statueret, at en Afskedigelse af en Organist i et tilsvarende Tilfælde var ulovmedholdelig, hvorefter L ved Stævning af 28. Aug. 1944 anlagde Erstatningssag mod M for tabt Løn m. v. Uanset om Kravet omfattedes af Lov Nr. 274 af 22. Dec. 1908, vilde Forældelsesfristen ikke kunne regnes fra noget tidligere Tidspunkt end 1. Sept. 1939, og da Stævning blev indleveret til Forligskommissionen til Berømmelse den 29. Aug. 1944, kunde Kravet allerede som Følge heraf ikke anses forældet. Idet derhos heller ikke L's Passivitet i Forbindelse med den Omstændighed, at M havde været i god Tro m. H. t. Lovligheden af Afskedigelsen, fandtes at kunne medføre Kravets Bortfald, dømtes M til at betale L en skønsmæssig fastsat Erstatning af 2500 Kr. (D i s s e n s) 557
- Tilkendt A, der havde været Underagent for B, der var Agent for et engelsk Firma, et skønsmæssigt fastsat Provisionsbeløb, idet en af B fremsat Forældelsesindsigelse forkastedes 770

Frihedskrænkelser.

- En den 9. Maj 1926 født Tiltalt anset dels efter Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, for i Tiden 17. November 1944 til 4. Maj 1945 at have udført Tjeneste som bevæbnet og uniformeret Sabotagevagt for den tyske Besættelsesmagt, dels efter Strfl. § 9, jfr. Strfl. § 260, dels endelig efter Strfl. § 8, Stk. 2, Nr. 3, jfr. Strfl. § 237, for den 4. Januar 1945 som Vagtpost i en Gade i Aalborg at have dræbt en Mand ved 4 Geværskud. Straffen fastsattes til Fængsel paa Livstid 190
- En den 18. Maj 1926 født Tiltalt havde gjort Tjeneste som Brandværnsmedhjælper paa Flyvepladser og som Sabotagevagt for Besættelsesmagten dels i Schwerinervagtkorpset, dels under Organisation Todt. Fra Begyndelsen af Januar 1945 til Kapitulationen havde han derhos været ansat som Medhjælper hos Gestapo i Aalborg og herunder deltaget i eller foretaget Anholdelser af en Række danske Statsborgere samt overværet eller deltaget i tildels meget grove Mishandlinger af disse. Endvidere havde han forsøgt at dræbe en Politibetjent, der havde prøvet at likvidere ham, og deltaget i Sprængning og Ildspaaesættelse i Stadsarkivet i Aalborg. Den for samtlige disse Forhold forskyldte Straf bestemtes til Livsstraf. (D i s s e n s) 406

Fuldmagt.

- Statueret, at A maatte have været klar over, at T, hvem B i Anledning af sin Bortrejse til Sverige i Oktober 1943 havde givet Generalfuldmagt til at disponere over sin Formue, ikke havde varetaget B's Tarv paa behørig Maade ved uden noget

Vederlag af Betydning at afstaa B's Skræderforretning til A, og at denne derfor var pligtig at fravige Forretningen til Fordel for B. For uden rimelig Grund at have indbragt Sagen for Højesteret idømtes A en Bøde til Statskassen 572

Funktionærer.

En Bogholderske B, der den 23. Januar 1946 af sin Principal F var blevet opsagt til Fratræden med Udgangen af Juli, sendte den 14. Februar F en af hendes Læge underskrevet Sygemelding, hvorefter hun var arbejdsudygtig paa Grund af Sygdom, hvilken Arbejdsudygtighed formentlig vilde blive af længere Varighed. Paa Forespørgsel meddelte B derhos den 17. Februar F, at Sygdommen var en Nerveridelse. Da B vægrede sig ved at lade sig undersøge af en Speciallæge, bortviste F hende den 28. Februar. Under de foreliggende Omstændigheder, hvorved bemærkedes, at der ikke forelaa Oplysninger om, at B havde vægret sig ved at fremskaffe fyldige Oplysninger om sin Sygdom fra sin egen Læge, fandtes der ikke at foreligge Bortvisningsgrundlag 456

En Ekspeditrice i en Bagerforretning var som Handelsmedhjælper omfattet af Funktionærloven 790

Fængsling.

Fængslingskendelse afsagt over Person, der var sigtet for Overtrædelse af Straffelovstillæget 444

En Tiltalt, der i Sommeren 1943 i 6 Uger iført S. S. Uniform havde ladet sig uddanne i Schalburgkorpsets Uddannelseslejr i Høvelte, men derefter var blevet hjemsendt, idet han ikke havde underskrevet nogen Kontrakt, fandtes ikke at have udvist noget Forhold, der kunde henføres under Bestemmelserne i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946.

Tiltalte, der havde været fængslet fra 9. Juli 1945 til 12. Marts 1946 og derefter i Tiden til 21. September havde været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom af 12. Marts 1946 idømte Fængselsstraf, fik i Hh. t. Rpl. § 1018 b, Stk. 1 og 3, tilkendt en Erstatning af 1200 Kr. (D i s s e n s) 491

En i 1897 født Tiltalt T₁ havde til en Bekendt A, om hvem han vidste, at han tidligere havde været Agitator indenfor D. N. S. A. P., og at han nu drev Kørselskontor for Besættelsesmagten, videregivet en ham af en kvindelig Bekendt givet Oplysning om, at hendes Ægtefælle havde iagttaget, at der ved en Gaard paa Djursland foregik illegale Vaabentransporter. Meddelelsen blev gennem A viderebragt til Tyskerne, hvilket var medvirkende til, at 2 danske Statsborgere den 9. December 1944 blev anholdt og ført til en tysk Koncentrationslejr, hvorfra den ene ikke er vendt tilbage. Antaget, at T₁, der havde bekræftet de givne Oplysninger overfor det tyske Politi og efter Anholdelserne modtaget en Ducør, før-

sættelig havde medvirket til Anholdelsen, og idet de indtrufne Følger maatte tilregnes T_1 som uagtsomme, blev han, der ikke kunde antages at have tilsigtet, at nogen skulde anholdes, efter § 12, Stk. 2, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 idømt Fængsel i 8 Aar. (Dissens).

T_1 's fornævnte kvindelige Bekendt T_2 og hendes Mand var ogsaa sat under Tiltale for Angiveri, men frifandtes ved Landsrettens, forsaavidt upaaankede, Dom. En af T_2 nedlagt Paastand om Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel toges ikke til Følge. (Dissens)

830

Gaver.

I et af to Ægtefæller oprettet Testamente var det bestemt, at den længstlevende skulde være den førstafdødes eneste Arving, og at efter den længstlevendes Død »samtlige vore Efterladenskaber« skulde anvendes til Oprettelse af et Legat. Straks efter at Manden i April 1943 var død, overdrog Enken E ved et den 1. Juli tinglyst Skøde Boets faste Ejendom til 6 Broderbørn B for en Købesum af 25.000 Kr., der skulde berigtiges ved, at B overtog Kreditforeningsgælden, knap 10.000 Kr., og indrømmede E fri Bolig i Ejendommen, medens Resten skulde betragtes som Gave. Der oprettedes endvidere en Kontrakt, hvorved B mod at faa overdraget Indbo og andet Løsøre paatog sig at passe og pleje E for hendes Livstid. I Oktober 1943 døde E 85 Aar gammel. Der maatte ved Skødeudstedelsen antages straks at være sket en endelig og for E bindende Overdragelse af den faste Ejendom, og under Hensyn hertil samt til, at Løsøredispositionen ikke fandtes at have haft Karakter af Gave, kunde Bestemmelsen i Arveforordningens § 30 ikke finde Anvendelse. Idet der derhos ikke forelaa Omstændigheder, der kunde bevirke, at Dispositionerne faldt udenfor den E efter Testamentet tilkommende Raadighed over Boets Aktiver, ansaas Dispositionerne gyldige, uanset at der herefter ikke var Midler til Oprettelse af Legatet

148

Gæld.

Spørgsmaal om et Firmas Eftergivelse af en Agents Gæld var bortfaldet ved, at Agenten var frattraadt sin Stilling paa kontraktstridig Maade

243

Spørgsmaal om Krav paa Betaling for Varer, som paastodes at være leveret til et Interessentskab af den ene af Interessenterne.

352

Den 7. Marts 1945 opsagde A og B, der ved Købet af en Ejendom havde overtaget Gælden efter et af den tidligere Ejer for en Del af Købesummen for Ejendommen til en Bank B udstedt Pantebrev, Gælden til Indfrielse i Juni Termin 1945. I Pantebrevet, der intet indeholdt om Adgang til Opsigelse for Debitor, var bestemt, at der i hver Termin skulde svares en fast Ydelse af $3\frac{1}{4}$ pCt. af den oprindelige Hovedstol, hvoraf $2\frac{1}{2}$ pCt. af den til enhver Tid værende Restgæld var

Rente, Resten Afdrag. Endvidere var bestemt, at Pantebrevet henstod uopsigeligt fra Kreditors Side fra Ejer til Ejer. Idet der i Pantebrevet var aftalt en Betalingstid, og idet der ikke fra A's og B's Side var oplyst noget særligt Forhold, ansaas de ikke at have været berettigede til Frigørelse før den aftalte Ydelsestid. (D i s s e n s) 468

Handelsomsætning.

- Ang. Opgørelse af et Mellemværende vedrørende Levering af Brunkul 1
- En Kutyme indenfor Tømmerbranchen, hvorefter saavel Tykkelse som Bredde for Brædder i høvlet Stand altid opgives i ru, uforarbejdet Stand, fandtes — uanset at ingen af Parterne havde Kendskab til Kutymen — efter Omstændighederne at maatte lægges til Grund ved Beregningen af Rumfanget af et Parti brugte Brædder, der af en Fabrikant F_1 , hvis Virksomhed laa udenfor Tømmerbranchen, var leveret til en Legetøjsfabrikant F_2 .
- Den Omstændighed, at F_2 , der ved en Fejltagelse oprindelig havde faaet tilstillet en Faktura, hvori Prisen var udregnet efter Partiets Rumfang i høvlet Tilstand, havde betalt Fakturabeløbet, fandtes ikke at afskære F_1 fra at kræve den for lidt erlagte Købesum efterbetalt 17
- Køberen K af et Parti Sengebeslag, der ifølge et retsligt Skøn led af væsentlige Mangler og var værdiløse, fandtes ikke rettidigt at have undersøgt Varen og reklameret, jfr. Købelovens §§ 51 og 52, idet det maatte antages, at Manglerne kunde være opdaget ved sædvanlig Undersøgelse af Varen, og K først over tre Maaneder efter Leverancernes Begyndelse havde fremsat Reklamation. Da det endvidere fandtes betænkeligt at statuere, at Leverandøren havde handlet groft uagtsomt, jfr. Købelovens § 53, var K uberettiget til at hæve Handlen. (D i s s e n s) 54
- Spørgsmaal om Ansvar for at undlade at opfylde en Kontrakt om Levering af Kartofler 360
- S solgte til et københavnsk Firma K et Parti Tørv til Levering paa Torrig Jernbanestation. Da der af S kun blev fremskaffet Jernbanevogne til en mindre Del af Partiet, blev Resten ikke leveret, og K krævede derpaa Erstatning af S. Da det ikke ansaas tilstrækkelig godtgjort af S, at det havde været ham umuligt i større Omfang end sket at opfylde den ham paa-hvilende Pligt til at fremskaffe Jernbanevogne, tilkendtes der K en skønsmæssigt fastsat Erstatning 447
- K havde i Sommeren 1940 af S købt 50 Tons Bøgetrækul til Levering inden 1. Juli 1941. Efter det foreliggende maatte det antages at have staaet klart for K, at Købet delvis angik Varer af et af S i Tyskland købt Parti, som han kun for en Del havde kunnet faa leveret, og iøvrigt angik Varer af S's egen af Brændselsrestriktionerne afhængige Produktion. Det maatte derhos anses godtgjort, at K havde faaet leveret alt,

- hvad S havde modtaget af det tyske Parti, ca. 14 Tons, og at Opfyldelse af Kontrakten indenfor dennes Løbetid ved Varer af S's egen Produktion paa Grund af Brændselsrestriktionerne havde været umulig. Idet Opfyldelse af Leveringspligten paa aftalt Maade herefter havde været udelukket ved Omstændigheder, mod hvilke S enten havde taget Forbehold, eller for hvilke han iøvrigt efter Købelovens § 24 maatte være ansvarfri, frifandtes S for K's Krav om Erstatning for manglende Levering 478
- Spørgsmaal om Erstatningsansvar for Misligholdelse af Pligt til at aftage Tørvekoks 482
- En Maskinfabrikant F₁, der som Underentreprenør skulde levere og opsætte Altanrækværker paa en Nybygning, købte i 1942 hos en Leverandør F₂, fra hvilken F₁ tidligere havde faaet leveret Eternitplader, en Erstatningsvare, Cembritplader, som F₁ opsatte paa Altanerne. Nogle Maaneder senere revnede Pladerne. F₁ krævede derefter Skaden erstattet af F₂. Ifølge en af Professor Suenson afgiven Skønserklæring var den væsentligste Aarsag til Skaderne Uoverensstemmelse mellem Befæstelsesmaaden og Materialets Egenskaber. Det fandtes ikke tilstrækkeligt godtgjort, at det til Pladerne benyttede Materiale havde lidt af saadanne Mangler, at Pladerne var uanvendelige, dersom de blev opsat paa hensigtsmæssig Maade, og idet der ikke under de foreliggende Omstændigheder var Grundlag for at paalægge F₂ Ansvar for Følgerne af de Fejl, der maatte antages at være begaaet ved Opsætningen, frifandtes F₂ 487
- Mellem et Handelsfirma F og en Konservesfabrik K var der i Juli 1943 truffet Aftale om, at K for en Pris af 2,75 Kr. pr. kg af Gulerødder skulde fabrikere 8 Tons Rosinerstatning, der skulde aftages successive inden 31. Dec. 1943. F leverede Sirup, Farvestoffer m. m. til Fremstillingen af Varen, der forudbetaltes af F og blev lagt paa Lager hos K som tilhørende F. Efter at en mindre Del af Partiet var aftaget af F, standsede dette, paa Grund af en fra en Køber fremkommet Reklamation, Aftagningen, der først genoptoges i Septbr. 1944. Paa dette Tidspunkt var Varepartiet paa Grund af Sammenbrænding blevet væsentlig forringet, og en stor Del af det forblev henliggende paa K's Lager, indtil K i Febr. 1945 ved et af autoriseret Mægler foranstaltet Salg, i Mangel af andet Bud, selv overtog det for 100 Kr., hvorefter K disponerede over det bl. a. ved at uddele det til Børn. Under en af F til Tilbagebetaling af forudbetalt Beløb, Erstatning for tabt Avance m. v. anlagt Sag, statueredes det, at Hovedskylden for Forringelsen paa-hvilede F, der uanset den fastsatte Aftagelsesfrist, havde ladet et betydeligt Restparti henligge uaftaget til Efteraaret 1944, men at der ogsaa maatte paahvile K et Medansvar, fordi K ikke i F's Interesse havde ført tilstrækkelig Kontrol med Lageret. Under Hensyn til, at Tilstanden og Værdien af det

resterende Vareparti ikke fandtes behørig fastslaaet ved det af K i saa Hensende foretagne, ansattes det Beløb, som K skulde tilsvare F, herefter til 6000 Kr.

698

Havne.

Den 8. Juli 1942 tørnede Sandpumpedamperen »Rolf«, som var for Indgaaende gennem Toldbod-Bømløbet, mod Brohovedets nordligste Hjørne, idet »Rolf«s Stævn pludselig drejede Styrbord over, samtidig med eller umiddelbart efter, at det paa sin Bagbords Side blev overhalet af Bjergningsdamperen »Svava«. For Højesteret var det ubestridt, at Kollisionen med Brohovedet var foraarsaget af den ved »Svava«s Overhaling af »Rolf« opstaaede Sugevirkning. »Svava«s Fører fandtes at have handlet uforsvarligt ved under de foreliggende Omstændigheder at foretage Overhalingen med for stor Fart — ca. 9 Knob — i for kort Afstand — ca. 5 m — fra »Rolf«. Da derhos Kollisionen ikke kunde anses som en upaaregnelig Følge af de af »Svava«s Fører begaaede Fejl, dømtes »Svava«s Rederi til at betale Skaden ved Kollisionen

235

Hunde.

En Tjenestekarl, der havde antruffet to Hunde, som paa en Mark havde angrebet hans Husbond L's Faar, fik den ene Hund kaldt til sig og tog den med hjem, hvor han bandt den og skød den. Bestemmelsen i Hundelovens § 13, Stk. 3, fandtes ikke at kunne komme til Anvendelse i et Tilfælde som det foreliggende, hvor Nedskydning var sket, efter at Optagelse af Hunden havde fundet Sted, og L dømtes derfor til at erstatte Hundens Værdi

534

Indkvartering.

En Lejer L af nogle Lokaler i den i sin Tid af den tyske Værnemagt beslaglagte Ejendom »Vesterport«, der ved Kapitulationen blev taget i Brug af de danske Myndigheder og nu, som beslaglagt i Medfør af § 5 i Bek. Nr. 316 af 5. Juli 1945, benyttes af Rigspolitiets Fremmed- og Visumafdeling, fandtes ikke at kunne støtte noget Krav om Frigivelse af Lokalerne paa, at der ikke var sket nogen speciel Rekvisition af disse. Idet derhos de Institutioner, der havde til Huse i Lokalerne, varetog Op-gaver, der faldt ind under Bestemmelserne i Lov Nr. 307 af 29. Juni 1945 om Tillæg til Indkvarteringslovgivningen, og det ikke var sandsynliggjort, at disse Institutioner vilde kunne anbringes i ikke-beslaglagte Ejendomme, hvorhos det fandtes uden Betydning for L's Krav, om der i »Vesterport« maatte være andre Lokaler, der kunde og burde frigives eller som var beslaglagt uden fornøden Hjemmel, blev L's Krav ikke taget til Følge. (Dissens)

662

Ind- og Udsættelsesforretninger.

I et Tilfælde hvor en kvindelig Lejer L, efter forudgaaende Opsigelse af Lejemaalet fra Udlejeren U's Side, begæredes udsat af Lejligheden under Paaberaabelse af, at L havde overtraadt et Paalæg om at ophøre med at modtage Herrebøseg om Natten, fandtes U's Ret til at forlange L fjernet fra Lejligheden ikke at foreligge med den Klarhed, som er fornøden til Foretagelse af en umiddelbar Fogedforretning .. 600

Interessentskab.

I et Tilfælde, hvor to Fabrikanter havde truffet Aftale om Samarbejde, Spørgsmaal om Erstatningsansvar for Tilegnelse af Kunde 196
 Spørgsmaal om en Sagførers Ansvar for det Tab, som en anden Sagfører havde lidt ved at indtræde som Interessent i hans Forretning 339
 Spørgsmaal om Krav paa Betaling for Varer, som paastodes at være leveret til et Interessentskab af den ene af Interessenterne. 352

Jernbaner.

En Nat i Oktober antændte en Gnist fra Lokomotivet for et De danske Sukkerfabrikker S tilhørende Roetog Straataget paa et i en Afstand af 8 m fra Sporene liggende ca. 80 Aar gammelt Hus, der nedbrændte, idet det ikke lykkedes Togpersonalet, der først noget efter Passagen af Huset havde opdaget Ilden, at slukke denne. Toget havde holdt stille noget før Huset passeredes, og paa Grund af Terrænstigning maatte der ved Igangsætningen fyres stærkt op. Der var ikke af S givet Personalet nogen Instruktion vedrørende Kørslen paa den paagældende Strækning. Under de foreliggende Omstændigheder fandtes der ikke fra S's Side at være udvist en saadan Agtpaagivenhed, som efter Virksomhedens Karakter maatte udkræves, og da der derhos ikke fandtes at være Anledning til at bringe F. A. L. § 25, 1. Stk., 2. Pkt., i Anvendelse, dømtes S til at refundere vedkommende Brandforsikringsselskab den af dette udredede Erstatning. (D i s s e n s) .. 688

Kirkelige Forhold.

L blev i 1907 kaldet til Førstelærer ved Jetsmark nordre Skole og Organist ved Jetsmark Kirke, i hvilken sidste Egenskab han havde Adgang til — mod Betaling — at spille ved kirkelige Handlinger udenfor Gudstjenesten. I Maj 1939 bestemte Menighedsraadet M, at der for Fremtiden skulde spilles ved alle kirkelige Handlinger uden Betaling og vedtog samtidig at fritage L for Hvervet som Organist fra 1. Sept. 1939, idet det fandtes uforeneligt med L's Stilling som Lærer at udføre Organisttjenesten under den ny Ordning. Herom gav M, der i Forvejen havde forvisset sig om, at Afskedigelsen var stemmende med administrativ Praksis, L Underretning ved Skri-

velse af 10. Maj 1939. L foretog sig intet i den Anledning, før han havde bragt i Erfaring, at Vestre Landsret ved en af Højesteret senere stadfæstet Dom af 12. Juli 1944 havde statueret, at en Afskedigelse af en Organist i et tilsvarende Tilfælde var ulovmedholdelig, hvorefter L ved Stævning af 28. Aug. 1944 anlagde Erstatningssag mod M for tabt Løn m. v. Uanset om Kravet omfattedes af Lov Nr. 274 af 22. Dec. 1908, vilde Forældelsesfristen ikke kunne regnes fra noget tidligere Tidspunkt end 1. Sept. 1939, og da Stævning blev indleveret til Forligskommissionen til Berømmelse den 29. Aug. 1944, kunde Kravet allerede som Følge heraf ikke anses forældet. Idet derhos heller ikke L's Passivitet i Forbindelse med den Omstændighed, at M havde været i god Tro m. H. t. Lovligheden af Afskedigelsen, fandtes at kunne medføre Kravets Bortfald, dømtes M til at betale L en skønsmæssig fastsat Erstatning af 2500 Kr. (D i s s e n s)

557

Kollektive Aftaler.

Da A, der siden 1938 havde været kørende Mælkehandler for et Mejeri M i Odense, i 1944 frattraadte, udviste det af M førte Regnskab over Flaskemellemværendet en Saldo i A's Favør. Selv om Regnskabet lagdes til Grund, og man saaledes gik ud fra, at A, der skulde tilsvare manglende Flasker med en nærmere fastsat Pris, havde tilbageleveret flere Flasker, end han havde faaet udleveret, fandtes A, der havde erkendt, at han aldrig havde maattet tilsvare M noget Beløb for manglende Flasker og ikke selv havde anskaffet Flasker, hverken efter almindelige Retsregler eller efter de gældende faglige Overenskomster at have Krav paa Betaling for Aflevering af de overskydende Flasker

784

Kommunalvæsen.

Frederikshavn Kommune K, der med Arbejds mændenes Fagforening smst. F havde Overenskomst, hvorefter kun Medlemmer af F antages til Arbejdsmandsarbejde, forsaavidt et tilstrækkeligt Antal er ledige, antog i April 1943 en tidligere Maskinarbejder A som Nattevagt paa Gasværket. Efter at A var blevet overfaldet af Gasværksarbejder B, blev denne afskediget, men efter Forlangende af F blev B genantaget og A afskediget, idet F nægtede at optage A, der var blevet staaende i Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening, som Medlem, med mindre han blev Gasværksarbejder. Efter det oplyste havde K haft Grund til at gaa ud fra, at det af F fremsatte Krav om A's Afskedigelse havde Hjemmel i Overenskomsten, hvis Lovlighed ikke var bestridt. Da K derhos med Føje havde kunnet betragte Uoverensstemmelsen mellem F og A som sig uvedkommende, fandtes K — uanset om F maatte have handlet retstridigt overfor A — ikke ved Afskedigelsen, der fandt Sted med lovligt Varsel, at have paadraget sig Erstatningsansvar overfor A

264

Konfiskation.

Tre Tiltalte, en Sagfører S og to Forretningsmænd A og B, startede i Efteraaret 1941 en Maskinfabrik, der fremstillede Flyvemaskindele m. v. til Eksport til Tyskland. S deltog i Virksomheden til omkring Nytaar 1943, A og B til Begyndelsen af Marts 1943, da Fabrikken solgtes. S opnaede en Nettogevinst paa ca. 31.000 Kr., A og B hver en Nettogevinst paa ca. 37.000 Kr. Under Hensyn til, at de Tiltalte udenfor deres sædvanlige Virksomhedsomraade fra ny havde startet Fabrikken, hvis eneste aktuelle Formaal, saa længe Krigen varede, var at arbejde for den tyske Krigsindustri, og at dette skete under Udfoldelse af et betydeligt Initiativ og alene for at opnaa en i Forhold til den investerede Kapital betydelig og efter Forholdene sikker Gevinst, og at de Tiltalte derefter havde drevet Virksomheden som nævnt, fandtes deres Forhold at falde ind under Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2. Idet de af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager m. H. t. Priser og af Direktoratet for Vareforsyning m. H. t. den mellem den danske og den tyske Regering aftalte Materialekompensation meddelte Godkendelser ikke kunde disculpere de Tiltalte, fandtes de herefter at være ifaldet Strafansvar efter nævnte Lovbestemmelse. Straffene bestemtes for S og A til Fængsel i 4 Maaneder, for B til Fængsel i 3 Maaneder, hvilke Straffe ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel, som alle tre havde været undergivet i ca. 4 Maaneder. (D i s s e n s).

De indvundne Nettofortjenester inddrogtes i Statskassen. En tiltalt Journalist Vibensgaard T anset skyldig til Straf dels efter Strfl. § 266 b, jfr. Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 9 og efter nævnte Bekendtgørelses § 16, Stk. 1, Nr. 2, ved i Tiden fra Marts 1942 til Marts 1943 i »Fædrelandet« at have skrevet en Række antijødiske Artikler, dels efter sidstnævnte Bestemmelse ved som Journalist ved »Fædrelandet« at have skrevet Artikler, hvori han bl. a. forsvarede det tyske Overgreb den 29. Aug. 1943 og propaganderede for Tilslutning til »Frikorps Danmark«. Straffen bestemtes til Fængsel i 6 Aar, og de i Bekendtgørelsens § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder fortabtes for 10 Aar.

En af Anklagemyndigheden i Medfør af fornævnte Bekendtgørelses § 4 nedlagt Paastand paa Inddragelse af T's Formue, dog ikke under 27.000 Kr., svarende til den anslaaede Fortjeneste ved hans ovennævnte Forhold, jfr. Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 18, Stk. 1, jfr. § 11, Stk. 1, toges ikke til Følge

666

706

Konkurrence.

A, der var bekendt med et af Ugebladenes Fællesudvalg af 1938 U indført Reverssystem, hvorved Bladforhandlerne var forpligtede til ikke at levere en Række nærmere betegnede Ugeblade til Personer, der drev Udlejning af Bladene, og med

- et paa Bladene trykt Forbud mod erhvervsmæssig Udlejning, drev desuagtet Udlejningsvirksomhed m. H. t. disse Blade. Da det ikke fandtes tilstrækkelig bevist, at A havde erhvervet Bladene fra en reversforpligtet Forhandler paa en saadan Maade, at Reversforpligtelsen var brudt, og at A, der ikke selv var reversforpligtet, herunder havde gjort sig skyldig i et retstridigt Forhold, ophævedes et Forbud, som U under Henvisning til Højesteretsdomme af 14. Oktober 1943 havde faaet nedlagt mod, at A udlejede saadanne Eksemplarer af Bladene, som han direkte eller gennem Agenter havde erhvervet hos reversforpligtende Forhandlere. (Dissens) 59 og 63
- En Forretning, hvori der ifølge Lejekontrakten om Butikslokalet kun maatte forhandles Ost og Konserves, fandtes ikke paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger at kunne betragtes som en »tilsvarende Forretning« til den af en anden Lejer i Ejendommen drevne Viktualieforretning i den Forstand, hvori denne Betegnelse er brugt i Lejelovbek. Nr. 265 af 29. Maj 1943 § 64, Stk. 2 647

Konkurs.

- Under Anken af en Landsretsdom var Indstævntes Bo blevet taget under Konkursbehandling. Paa en Skiftesamling i Boet vedtoges det ikke at indtræde i Sagen — jfr. Konkurslovens § 11 — men Indstævnte fortsatte Sagen for egen Regning, hvorimod der ikke var protesteret fra Appellantens Side 352

Kontrakt.

- I et Tilfælde, hvor to Fabrikanter havde truffet Aftale om Samarbejde, Spørgsmaal om Erstatningsansvar for Tilegnelse af Kunde 196
- En Forfatter A var af et Forlag B antaget til i Samarbejde med en Tegner C, der var ansat som B's kunstneriske Leder, at forfatte Teksterne til en Serie Børnebøger (Billed- og Malebøger). Efter at A havde afleveret sit Manuskript til Teksterne, anmodede B om Udsættelse af den fastsatte Betalingstid i ca. 14 Dage, og da A, der følte sig krænkede ved C's stærke Kritik af Teksterne, senere nægtede at deltage i et Møde sammen med C, medmindre denne gav ham en Undskyldning, hvilket C vægrede sig ved, erklærede B, at det ikke ønskede at benytte A's Manuskript og derfor ikke vilde betale ham det aftalte Honorar. Efter 2 Skønsmands Udtalelser maatte Indvendingerne mod Manuskriptet i det væsentlige anses uberettigede. B fandtes at have været uberettiget til paa det foreliggende Grundlag at afbryde Kontraktsforholdet, og der tilkendtes herefter A, der for Højesteret havde erklæret sig villig til at foretage de Rettelser, som Skønsmændene havde anset for rimelige, fuldt Honorar. (Dissens) 247
- Opgørelse af Mellemværende vedrørende Levering af Tørv, Formbrændsel og Fræsetørv 312

- Spørgsmaal om en Bank havde paataget sig at sørge for Aflysning af en over en Ejendom berammet Tvangsauktion 349
- Under Forhandlingerne om Oprettelse af en skriftlig Kontrakt mellem en ældre Tandlæge T₁ og en yngre Kollega T₂ om et paatænkt Samarbejde i den af T₁ beboede Lejlighed, hvori hun drev Tandlægevirkosmhed, opsagde T₂ sin Stilling som Assistent hos den anden Tandlæge, lod med T₁'s Samtykke et Værelse i dennes Lejlighed indrette til Klinik for sig og begyndte den 1. August 1944 at arbejde paa Kliniken. Efter at T₁ i Slutningen af August 1944 var vendt hjem fra Ferie, opstod der Uoverensstemmelser mellem Parterne, og i Slutningen af December opsagde T₁, der ikke havde underskrevet Kontrakt, Samarbejdet til Ophør den 1. April 1945. Idet det ikke kunde anses godtgjort, at T₁ i et Møde mellem Parterne den 28. Juni 1944 havde frafaldet sit Krav om at kunne opsiges det paatænkte Samarbejde uden — som i Kontraktsudkastet bestemt — at skulle afstaa sin Praksis til T₂, kunde der ikke antages i dette Møde at være truffet en for T₁ bindende Aftale mellem Parterne, og dette fandtes ej heller at kunne statuere paa Grundlag af det senere passerede. Idet dernæst Spørgsmaalet om T₂'s Adgang til at benytte en Del af T₁'s Lejlighed ikke fandtes at kunne udskilles fra Sammenhængen med det tilsigtede Kontraktsforhold iøvrigt paa en saadan Maade, at Lejelovgivningen kunde komme til Anvendelse, tilpligtedes T₂ at fraflytte Kliniken. (D i s s e n s) 373
- Opgørelse af et Kontraktsmellemværende vedrørende Levering af Tørv 438
- F havde ved en i Foraaret 1942 oprettet Kontrakt erhvervet Ret til at udnytte den paa en Del af E's Ejendom værende Kalk mod en Betaling af 1 Kr. pr. Ton, dog mindst 4000 Kr. pr. Aar. E skulde derhos afgive Plads til Indkørsel, Tørreskur m. m. Da Kalkproduktionen, i alt Fald om Vinteren, ikke var rentabel, begyndte F, der vedblivende producerede Kalk om Sommeren og betalte det fastsatte Minimumsvederlag, i Vintermaanederne 1943—44 at fremstille Tørvebriketter til Salg i de paa Ejendommen til Brug for Kalkproduktionen opførte Bygninger. Da Kontrakten alene gav F Ret til at udnytte den paa Ejendommen værende Kalk, og den F tillagte Ret til Benyttelse af et Areal af Ejendommen var nøje knyttet til Produktionen af Kalk, var F's Produktion af Tørvebriketter med Salg for Øje uden Hjemmel i Kontrakten, og et af E herimod nedlagt Forbud kendtes derfor lovligt. (D i s s e n s) 506
- Mellem et Handelsfirma F og en Konserverfabrik K var der i Juli 1943 truffet Aftale om, at K for en Pris af 2,75 Kr. pr. kg af Gulerødder skulde fabrikere 8 Tons Rosinerstatning, der skulde aftages successive inden 31. Dec. 1943. F leverede Sirup, Farvestoffer m. m. til Fremstillingen af Varen, der forudbetaltes af F og blev lagt paa Lager hos K som tilhørende F. Efter at en mindre Del af Partiet var aftaget af F, standsede

dette, paa Grund af en fra en Køber fremkommet Reklamation, Aftagningen, der først genoptoges i Septbr. 1944. Paa dette Tidspunkt var Varepartiet paa Grund af Sammenbrænding blevet væsentlig forringet, og en stor Del af det forblev henliggende paa K's Lager, indtil K i Febr. 1945 ved et af autoriseret Mægler foranstaltet Salg, i Mangel af andet Bud, selv overtog det for 100 Kr., hvorefter K disponerede over det bl. a. ved at uddele det til Børn. Under en af F til Tilbagebetaling af forudbetalt Beløb, Erstatning for tabt Avance m. v. anlagt Sag, statueredes det, at Hovedskylden for Forringelsen paa-hvilede F, der uanset den fastsatte Aftagelsesfrist, havde ladet et betydeligt Restparti henligge uaftaget til Efteraaret 1944, men at der ogsaa maatte paahvile K et Medansvar, fordi K ikke i F's Interesse havde ført tilstrækkelig Kontrol med Lageret. Under Hensyn til, at Tilstanden og Værdien af det resterende Vareparti ikke fandtes behørig fastslaaet ved det af K i saa Hensende foretagne, ansattes det Beløb, som K skulde tilsvare F, herefter til 6000 Kr.

698

Kreditforeninger.

Den Omstændighed, at Værdien af en Ejendom i Randers var blevet formindsket som Følge af, at Boligtilsynsraadet i Medfør af § 13, Stk. 1, i Lov Nr. 212 af 31. Maj 1939 om Boligtilsyn og Sanering havde nedlagt Forbud mod, at Ejendommen benyttedes til Beboelse eller Opholdssted for Mennesker efter Udløbet af 12 Aar fra 17. Oktober 1942 at regne, fandtes ikke at kunne betragtes som en Forringelse, der omfattedes af Ny jydsk Kjøbstad-Creditforenings Statutters § 15, litra l, hvorefter de ydede Laan forfalder til Betaling, naar Pantet paa Grund af Forringelse ikke længere yder statutmæssig Sikkerhed, jfr. § 13, der indeholder Regler om Eftersyn af Panterne m. v. (Dissens)

22

Krigsforanstaltninger.

Udtalt, at en Pris af ca. 9500 Kr. for en i Maj 1943 købt brugt Lastbil maatte anses urimelig, jfr. Prislovens § 8. Det fandtes betænkeligt at lægge en af Prisdirektoratet i Juni 1944 foretaget Ansættelse af Prisen til 2300 Kr. til Grund, hvorimod et Afslag paa 4500 Kr. skønnedes passende

33

I Marts 1943 lejede Entreprenør L af Parcellist E for 1943 et Moseareal til Fremstilling af Industritørv. Af Lejen 4000 Kr. betaltes 3000 Kr. straks og 1000 Kr. den 30. Juni 1943. I Kontrakten anførtes, at Produktionen antoges at blive ca. 1500 Tons. Da L kun producerede ca. 500 Tons, var E i Medfør af Landbrugsministeriets Bek. af 3. Februar 1943 § 8 kun berettiget til at oppebære 1500 Kr. som Vederlag for Tørvedynd, og da L efter det oplyste ikke m. H. t. Udnyttelsen af Mosen havde gjort sig skyldig i noget Forhold, der kunde berettigg E til Erstatning, fandtes E pligtig at tilbagebetale det for

- meget oppebaarne Beløb, hvis Betaling iøvrigt var knyttet til den Forudsætning, at Produktionen vilde blive saa stor, at Betalingen ikke vilde komme til at overstige Maksimalprisen. Det bemærkedes herved, at en af Parterne samtidig med Betalingen af de sidste 1000 Kr. indgaaet — senere bortfaldet — Aftale om L's Leje af Mosen i 1944 for kun 1500 Kr., ikke fandtes at have afskaaret L fra at gøre Tilbagebetalingskravet gældende 43
- I et Tilfælde, hvor en Tørveproducent K i 1942 til et Firma F havde solgt Tørv efter Analyse, men ikke havde opfyldt sin kontraktmæssige Pligt til at medsende Analyser for hver ca. 50 Tons Tørv og ikke havde godtgjort, at nogle af ham fremlagte Prøveattester angik de til F leverede Tørv, fandtes nogle af F, efter forud sket Tilkendegivelse til P, foranledigede Prøveudtagninger og Analyser, der maatte antages at være sket paa behørig Maade, at kunne lægges til Grund ved Afregningen, uanset at P ikke særlig havde været tilvarslet til de enkelte Prøveudtagninger. Det bemærkedes herved, at den Omstændighed, at F først i Skrivelse af 14. September 1942 havde reklameret skriftligt m. H. t. Kvaliteten af Tørvene, der var leveret i Tiden fra 27. August til 8. September 1942, ikke kunde medføre, at P skulde kunne kræve Afregning foretaget paa andet Grundlag end de for Tørvehandlen gældende Maksimalpriser, der svarede til de paa F's Foranledning foretagne Analyser 82
- Opgørelse af Mellemværende vedrørende Levering af Fræsetørv. 91
- Et Parti Tørv var af Producenten P solgt saaledes, at der med hver Faktura skulde følge Erklæring paa Tro og Love om Tørvens Klasse. Erklæringerne var først fremkommet til Køberen K adskillige Dage efter Leveringen af Tørvene. Efter det foreliggende var Betingelserne efter § 1, Stk. 10, i Tørvebek. Nr. 30 af 16. Februar 1944 for Afregning af Tørvene paa Grundlag af Erklæringerne ikke til Stede, hvorimod en af K paa Grundlag af nogle fra Teknologisk Institut foreliggende Analyser foretagen Opgørelse efter Indholdet af en Erklæring fra Hedeselskabets Tørvekontrol efter Omstændighederne fandtes at kunne lægges til Grund ved Tørvens Afregning. Det bemærkedes herved, at K ikke ved sit Forhold fandtes at have afskaaret sig fra at gøre sine Indsigelser gældende. . . . 119
- En brugt elektrisk Kran var solgt af S for en Købesum af 95.000 Kr. Prisdirektoratet P havde udtalt, at det maatte holde for, at Prisen ikke burde have oversteget Prisen af Fabrik 74.960 Kr. Den aftalte Pris fandtes urimelig, jfr. Prislovens § 8, Stk. 1, af hvilken Bestemmelse Salget ansaas omfattet, og et Afslag paa 10.000 Kr. skønnedes passende. Herefter, og idet Køberen K's Anbringende om, at S havde bundet sig til at respektere Prisdirektoratets Afgørelse, forkastedes, dømtes S i Hh. t. et af K ved Betalingen af sidste Del af Købesummen taget Forbehold til at tilbagebetale K 10.000 Kr. (D i s s e n s). 121

Ejeren E af et Lystfartøj oplagde ved Krigens Udbrud dette og anbragte Skroget i Helsingør og en Del til Fartøjet hørende Effekter paa et Skibsværft i København. Effekterne, men ikke Skroget, lod E i 1943 brandforsikre. Nogen Tid efter brændte de under Sabotage, forøvet mod Værftet. Da Effekterne, uanset deres midlertidige Adskillelse fra Skroget og Anbringelse et andet Sted end dette, maatte anses hørende til Lystfartøjet paa en saadan Maade, at de ikke omfattedes af Krigsforsikringen af Løsøre, og da den Omstændighed, at E havde tegnet en særlig Løsøre-Brandforsikring for Effekterne, ikke kunde føre til andet Resultat, kunde E's Tab ved Branden ikke kræves erstattet i Hh. t. Lovgivningen om Krigsforsikring af Løsøre. (D i s s e n s)

287

I en Brandforsikringspolice vedrørende et til Sommerbeboelse og Købmandsforretning indrettet Træhus paa Fanø hed det: »— — — Undtaget fra Forsikringen er Skade opstaaet under Krig, Oprør og borgerlige Uroligheder — — — med mindre den Forsikrede kan bevise, at Skaden ikke skyldes noget af de nævnte Forhold som nærmere eller fjernere Aarsag — — —.« I Marts 1944 nedbrændte Huset, der var beslaglagt af den tyske Værnemagt. Ifølge Meddelelse fra den Øverstkommanderende paa Fanø havde Brandaarsagen ikke kunnet oplyses. Efter de foreliggende Omstændigheder, herunder navnlig, at Ejendommen laa indenfor et af Værnemagten stærkt befæstet Omraade og var taget i Brug af denne til Køkken og Kantine for tyske Soldater, fandtes Skaden at være opstaaet under Forhold, der faldt ind under den citerede Policebestemmelses første Led, og idet Ejeren ikke havde fyldestgjort den ham ifølge Bestemmelsens andet Led paahvilende Bevispligt, fri fandtes Forsikringssselskabet for at erstatte Skaden

650

Den 17. April 1945 blev Fyns Stifts Husmandsskole H's Bygninger, der efter at være blevet beslaglagt af Tyskerne benyttedes af tyske Politimyndigheder, beskadigede ved et Angreb af engelske Flyvere. Selv om Bygningerne, da de blev beskadigede, kunde anses benyttet til militære Formaal, faldt de dog ikke ind under Undtagelsesbestemmelsen i § 3 i Lovbek. Nr. 390 af 4. August 1943 om Krigsforsikring af Bygninger, idet Ordene »militære Anlæg« ikke kunde anses at omfatte private Bygninger, der efter Besættelsen er overtaget af de tyske Myndigheder og af disse er benyttet til militære Formaal. H fandtes herefter berettiget til fuld Erstatning efter nævnte Lovbekendtgørelse

651

En Nat i Maj 1944 blev en Revisor R tilhørende Cykel stjaalet fra et Cykelstativ ved Skive Sygehus Hovedindgang, hvor R's 16-aarige Søn S, der var antaget som Ordonnans under Statens civile Luftværn med Mødepligt paa Sygehusets Kommandocentral, havde henstillet den i aflaset Tilstand til Brug ved Udbringning af Meldinger under den stedfindende Flyvervarsling. Udtalt, at det, hvad enten S var beordret til eller blot

- havde modtaget Henstilling om at møde med Cykel, i hvert Tilfælde maatte være en Forudsætning for at paalægge Statens civile Luftværn, vedkommende Luftværnschef eller Luftværnsleder Erstatningspligt, at S ikke ved eget uforvarligt Forhold havde udsat sig for, at Cyklen blev stjaalet, og da det maatte statuere, at S havde vist Uagtsomhed ved at anbringe Cyklen i et Cykelstativ ca. 100 m fra Kommandocentralen i Stedet for at stille den i Nærheden af denne, hvor der fandt Patrouilling Sted, tilkendtes der ikke R Erstatning. (Dissens) 657
- En Lejer L af nogle Lokaler i den i sin Tid af den tyske Værnemagt beslaglagte Ejendom »Vesterport«, der ved Kapitulationen blev taget i Brug af de danske Myndigheder og nu, som beslaglagt i Medfør af § 5 i Bek. Nr. 316 af 5. Juli 1945, benyttedes af Rigspolitiets Fremmed- og Visumafdeling, fandtes ikke at kunne støtte noget Krav om Frigivelse af Lokalerne paa, at der ikke var sket nogen speciel Rekvisition af disse. I det derhos de Institutioner, der havde til Huse i Lokalerne, varetog Op-gaver, der faldt ind under Bestemmelserne i Lov Nr. 307 af 29. Juni 1945 om Tillæg til Indkvarteringslovgivningen, og det ikke var sandsynliggjort, at disse Institutioner vilde kunne anbringes i ikke-beslaglagte Ejendomme, hvorhos det fandtes uden Betydning for L's Krav, om der i »Vesterport« maatte være andre Lokaler, der kunde og burde frigives eller som var beslaglagt uden fornøden Hjemmel, blev L's Krav ikke taget til Følge. (Dissens) 662
- Ved en Bombeeksplosion i December 1943 i et Skib, der var under Bygning paa en Bedding paa Svendborg Skibsværft, blev et betonstøbt Fundament til en af de to Beddingskraner beskadiget og to ved Enden af Beddingskranerne anbragte Duc d'Alber sprængt. Udgifterne til Genopsætningen af Duc d'Alberne androg 17.241 Kr. og Udgifterne til Reparation af Kranfundamenterne udgjorde 3764 Kr. Den Omstændighed, at de nævnte Genstande, der var brandforsikrede ved en blandet Brandforsikringspolice, kunde have været optaget til Forsikring i Krigsforsikringen af Havne, fandtes ikke at være til Hinder for, at de kunde være krigsforsikrede enten i Krigsforsikringen af Løsøre eller i Krigsforsikringen af Bygninger for Industri m. v. B. I det Genstandene fandtes at udgøre en fast Bestanddel af Skibsværftets Bygningsanlæg, maatte Skaden i sin Helhed dækkes af B 675
- En i 1908 født Tiltalt T, der fra 6. Marts 1945 til Kapitulationen havde gjort Tjeneste indenfor den tyske Efterretningstjeneste Afdeling 6, Gendarmeriposten i Thisted, og herunder havde deltaget i Udrykninger i Anledning af Sabotagehandlinger og i et enkelt Tilfælde i Anholdelsen af en dansk Statsborger samt havde udført Vagttjeneste ved Gendarmeriposten, blev for dette Forhold anset skyldig efter Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 2. Endvidere ansaas T skyldig efter

Bekendtgørelsens § 16, Stk. 1, Nr. 8, ved i nogle Maaneder fra Nov. 1944 til Brug for det tyske Efterretningsvæsen at have indgivet Stemmingsrapporter samt efter Bek. Nr. 639 af 11. Dec. 1940 § 2, Stk. 1 c, jfr. Vareforsyningslovens § 18, ved uden Udenrigsministeriets Tilladelse at have leveret Papir m. m. til Besættelsesmagten. Straffen bestemtes til Fængsel i 8 Aar. (Dissens) 778

Kære i borgerlige Sager.

Salærkendelse 541
 Kæremaal afvist, da der ikke forelaa Tilladelse fra Justitsministeriet til dets Indbringelse for Højesteret 732
 Salærkendelse 812

Kære i Straffesager.

En for Overtrædelse af Straffelovstillæggets §§ 15 og 16 sigtet fængslet ved Højesterets Kendelse 242

Køb.

A overdrog den 15. November 1943 en fast Ejendom til B, der som en Del af Vederlaget herfor s. D. overdrog A en fast Ejendom i Odense, paa hvilken han havde faaet Skøde den 12. s. M., som først tinglystes den 18. s. M. Den 21. s. M. annullerede A Handlen under Henviisning til, at hans Hustru ikke havde givet Samtykke, hvilket Anbringende han dog senere frafaldt. Da B's Overdragelse af Odense-Ejendommen var ugyldig som Følge af Reglen i § 4 i Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943, da A ikke ved det efter Handlens Indgaelse passerede fandtes at være afskaaret fra at gøre Indsigelse herom gældende, og da Ugyldigheden af denne Del af Handlen, efter hvad der var Enighed om mellem Parterne, maatte medføre Bortfald af hele Handlen, frifandtes A for at betale B Erstatning i Anledning af Annullationen 86

Kort efter at Gaardejer K, som Led i sine Bestræbelser for at skaffe sig en Besætning, der var ren for Kastning og Tuberkulose, af Gaardejer S havde købt to Kvier, kastede den ene af disse Kalven, og det konstateredes, at den var lidende af smitsom Kastning. Senere kastede flere Dyr i K's Besætning. Det var ubestridt, at den hos S købte Kvie, der kastede, havde været inficeret med smitsom Kastning i Handelsøjeblikket, og at Smitten gennem den var indført i K's Besætning. Da S, der var klar over K's Formaal med Indkøbet af Kvierne, burde have givet ham Oplysning om, at der ca. 1 Maaned før Handlen fra en af S's Kvier 3—4 Maaneder før Kælvetid var udskilt et raadent Foster, idet der maatte gaas ud fra, at K i saa Fald ikke vilde have handlet uden at lade foretage en Blodundersøgelse, ansaa S erstatningspligtig m. H. t. Smittens Indførelse i K's Besætning. Da det lidte Tab ifølge en Erklæring fra Det veterinære Sundhedsraad maatte antages at kunne have været begrænset, saafremt K

- havde truffet passende Foranstaltninger til at hindre Smittens Udbredelse, fandtes dog kun en Del af Tabet at kunne paa-lægges S 131
- Spørgsmaal om Erstatningsansvar for Afbrydelse af Forhand-lingerne om Køb af 2 Radioforretninger 144
- Tilkendt Køberen af en Vulkaniseringsvirksomhed, der — bl. a. paa Grund af manglende Gummitildeling — ikke kunde drives paa lovlig Maade, et Afslag i Købesummen 169
- Spørgsmaal om en Sælgers Ansvar for Byggemaaden af et Hus. 208
- Under mundtlige Forhandlinger om Salg af en Gaard rejste Køberen K Krav om, at 2 paa Gaarden anbragte Plage, der ikke tilhørte Sælgeren S, skulde medfølge i Handlen, hvilket S ikke vilde indgaa paa. Der var iøvrigt Enighed om Vil-kaarene og blev givet Haandslag. Det ansaas ikke godtgjort, at K, da der blev givet Haandslag, havde frafaldet det nævnte Krav, og S, der fastholdt, at Plagene ikke var indbefattet i det solgte, ansaas derfor uberettiget til at kræve Handlen gen-nemført paa de iøvrigt aftalte Vilkaar 231
- Spørgsmaal om Ansvar for urigtige Oplysninger om Mængden af Tørvejord og dennes Kvalitet 331
- Fru L, der var Ejer af en fast Ejendom, overgav sin Mand L, der forhandlede om Køb af en Mælkerute, et Dokument, ifølge hvilket hun gav L »Fuldmagt til at give Transport i Ejen-dommen — — — for — — — 6700 Kr. til Overtagelse af en Mælkerute i Odder, — — —«, og L købte derpaa efter Forevisning af Dokumentet for S Mælkeruten af denne for en Købesum af 6700 Kr. Fru L, som derpaa afhændede Ejen-dommen med et større Nettoudbytte end dette Beløb, dømtes herefter under de foreliggende Omstændigheder til in solidum med L at betale S en Erstatning paa ca. 2500 Kr. for L's Misligholdelse af Købet, idet et Anbringende fra Fru L om, at det var en Forudsætning, at Ægtefællerne opnaaede Bolig i Odder, forkastedes 451
- S solgte til K en i Drift værende Frugtplantage med »Byg-ninger — — — Træer, Buskvækst, andre Plantninger og Ejen-dommens øvrige rette Tilliggende og Tilhørende — — —.« Virksomhedens Inventar var under Forhandlingerne paavist K af S's Repræsentant og forblev beroende paa Ejendommen ved K's Overtagelse af Virksomheden. Under de forelig-gende Omstændigheder havde K haft Føje til at regne med, at sædvanligt Inventar medfulgte i Handlen og kunde derfor ikke tilpligtes at betale S for Inventaret, bortset fra en Traktor, idet alene denne kunde betegnes som usædvanligt Tilbehør til en Frugtplantage af det foreliggende Omfang. (D i s s e n s). 473
- En Proprietær S₁ solgte 2 Kvier til en Handlesmand S₂, der straks videresolgte dem til sin Broder, Gaardejer K, til Ind-sætning i dennes Besætning. Den ene Kvie led af smitsom Kastning og smittede K's Besætning. S₁ og S₂ frifandtse i en af K anlagt Erstatningssag, idet det ikke kunde statueres, at

- S₁ havde vidst eller burdet vide, at Kvierne købtes til Levebrug, og han derfor ikke havde handlet retstridigt ved at undlade at give Oplysning om nogle tidligere forefaldne Kastninger i hans Besætning, og idet den Omstændighed, at S₂ havde solgt Kvierne som Løbekvier, ikke kunde medføre Ansvar for for ham m. H. t. Kastningssmittens Udbredelse i K's Besætning. (Dissens) 516
- S, der i 1942 med Bistand af en Tømrer og dennes Søn selv havde foretaget en Ombygning af et ham tilhørende Træhus i en Haveforening, solgte i 1944 Huset til Fru K for 9250 Kr. Kort efter at Fru K var flyttet ind i Huset, konstateredes der Svamp i noget Træværk i det i 1942 indrettede Køkken. Ifølge Erklæring fra en Skønsmand maatte det antages, at Svampeangrebet var begyndt ved en i Nærheden af Vasken værende Støbeforskalling, der ved en Fejl ikke var blevet fjernet. Skønsmanden havde derhos udtalt, at Huset havde et meget selvbyggeragtigt Præg. Under de foreliggende Omstændigheder fandtes der i Betragtning af Husets Karakter ikke at kunne tillægges den Omstændighed, at S i 1942 havde foretaget en Ombygning af Huset, nogen Betydning, og under Hensyn til, at S ikke havde afgivet Garanti mod Svampeangrebet inden Salget, fandtes han herefter ikke pligtig at erstatte Skaden. (Dissens) 537
- Ikke fundet bevist, at A ifølge en foreliggende Aftale skulde tilsvare B det Overskud, han opnaede ved Videresalg af en Ejendom, han havde købt af B 548
- Statueret, at det henstod som usikkert, om der kunde anses at være sket behørig Opfyldelse af en Forpligtelse, som A Sogne raad ved en Slutteddel af 10. September 1928, hvorved det solgte en Parcel til B, havde paataget sig til at tilvejebringe Kørselsmulighed til Parcellen i hele dens Dybde, og at det maatte gaa ud over B, der først i 1943 havde rejst Erstatningskrav, at de fornødne Bevisligheder nu ikke kunde fremskaffes 552
- Statueret, at A maatte have været klar over, at T, hvem B i Anledning af sin Bortrejse til Sverige i Oktober 1943 havde givet Generalfuldmagt til at disponere over sin Formue, ikke havde varetaget B's Tarv paa behørig Maade ved uden noget Vederlag af Betydning at afstaa B's Skræderforretning til A, og at denne derfor var pligtig at fravige Forretningen til Fordel for B. For uden rimelig Grund at have indbragt Sagen for Højesteret idømtes A en Bøde til Statskassen 572
- En Proprietær S solgte nogle Køer som fri for smitsom Kastning til en Handelsmand K₁, der straks videresolgte dem til en Gaardejer K₂. En af de solgte Kvier viste sig at lide af smitsom Kalvekastning og smittede K₂'s Besætning, saa at han led et Tab paa ca. 5500 Kr. S var vidende om, at Kvierne af K₁ købtes til Videresalg. I K's Besætning havde der ca. 1 Aar

før Salget været et ikke undersøgt Tilfælde af Kastning, og ifølge Det veterinære Sundhedsraads Erklæring kunde det ikke anses forsvarligt at undlade at give Køberen Oplysning om dette Tilfælde. Idet det ikke kunde anses godtgjort, at S havde givet K₁ saadan Oplysning, fandtes han erstatningsansvarlig overfor K₂, idet dog Erstatningen, da K₂ ikke, som han burde, havde isoleret den syge Ko straks, da Kastningen viste sig at forestaa, nedsattes til 3500 Kr.

635

Køberen K af en Parcel i Bistrup mellem Holte og Birkerød krævede Erstatning af Sælgeren S under Paaberaabelse af, at S's Repræsentant ved Salgsforhandlingerne, under Henvi- sning til et i en forevist Brochure værende Kort, hvorpaa var vist en projekteret Station paa Nordbanen, havde udtalt, at der vilde komme en Station det angivne Sted, men at en saadan Station ikke var projekteret. Af det oplyste fremgik, at Statsbanerne havde forberedt Anlægget af en Station ca. 400 m sydligere, hvilken Stations Anlæg dog ikke var aktuelt. Efter det foreliggende fandtes det ikke godtgjort, at der var meddelt K saadanne Oplysninger om Udsigterne for en fremtidig Station, at der var Grundlag for Erstatningsansvar mod S

692

I et Skøde af 25. April 1945, hvorved S for en Købesum af 280.000 Kr. overdrog Hotel »Bondegaarden« i Hornbæk til K, erklærede S, at der ikke ham bekendt var skjulte Fejl eller Mangler, herunder tidligere eller nuværende Svamp- eller Husbukkeangreb ved Ejendommen. Kort efter K's Overtagelse af Hotellet konstateredes det, at der i Kælderen i en Anneksbygning var et flere Aar gammelt Svampeangreb, der medførte Reparationsudgifter til et Beløb af godt 3000 Kr. S havde i 1940 opdaget, at Kældertrappen var mør, og i 1941 — paa et Tidspunkt, da S var Bestyrer af Hotellet — var et Gulv i Stueetagen, der gyngede, paa hans Foranledning blevet omlagt. En Arkitekt og en Tømrermester, der havde haft med Omlægningen at gøre, havde ikke konstateret, om det drejede sig om Raaddenskab eller Svamp, og det var ikke oplyst, at de overfor S havde nævnt Muligheden af Svampeangreb. Ikke anset godtgjort, at S ved Skødets Underskrift havde haft Viden om, at Ejendommen var angrebet af Svamp, ligesom det fandtes betænkeligt at statuere, at S ved Omlægningen af Gulvet havde haft Grund til Mistanke herom. Herefter fandtes S ikke ved den afgivne Erklæring at have paadraget sig Erstatningsansvar

718

Et i 1881 oprettet Adkomstdokument paa en fra det ved Hovedgaden i Ørsted liggende Matr. Nr. 83 a udstykket Parcel, Matr. Nr. 83 b, der henlagde et til fælles Færdsel bestemt Areal til Matr. Nr. 83 b, maatte som Følge af en ved Udstykningen sket Forlægning af Skellet mellem de to Ejendomme forstaas saaledes, at der var paalagt Matr. Nr. 83 a en Vejservitut til Fordel for Matr. Nr. 83 b i Overensstemmelse med Tingbogens nuværende Indhold. Efter det oplyste kunde

det derhos ikke antages, at Retten til Færdsel var bortfaldet eller indskrænket til gaende Færdsel som Følge af Tilstedeværelsen af et tværs over Passagen mellem de to Ejendomme tidligere anbragt Plankeværk med Dør. Udtalt, at Ejeren af Matr. Nr. 83 b ikke kunde kræve fjernet en over Passagen nu anbragt Port, der ikke saas at være til Hinder for Udøvelse af Færdselsretten

733

S₂ havde solgt en Kvie til K, i hvis Besætning der ikke var Kastesmitte, med Garanti for, at Kvien var tuberkulose- og kastningsfri og stammede fra en blodprøvet Besætning, ren for Kastning. Dagen efter Salget kastede Kvien. Denne var Dagen før Salget til K købt hos S₁, der havde svaret bekræftende paa et Spørgsmaal om, hvorvidt Kvien, der et Par Maaneder i Forvejen havde bestaaet en Blodprøve, var ren, men ikke havde oplyst, at af hans øvrige Besætning 1 Ko var faldet for Prøven, medens 1 Ko havde givet tvivlsomt Resultat. Efter at S₂ var dømt til at erstatte K det ved Kastesmittens Indførelse i dennes Besætning gennem Kvien forvoldte Tab med ca. 12.000 Kr., søgte han dette Beløb med Tillæg af Sagsomkostninger refunderet af S₁. Ved ikke at oplyse S₂ om Resultatet af de stedfundne Blodprøver fandtes S₁, der maatte antages at have været klar over, at Kvien skulde indsættes i en ren Besætning, at have tilsidesat sin Oplysningspligt og have paadraget sig Ansvar for den skete Skade, og selv om S₂ maatte have begaaet en Uforsigtighed ved under Handlen med K at afgive Garanti uden at have forlangt yderligere Oplysninger om Tilstanden i S₁'s Besætning, kunde dette ikke medføre en Begrænsning i S₁'s Ansvar overfor S₂, hvorved bemærkedes, at det for Højesteret var uoplyst, hvilken Betydning for Salget til K det nærmere Indhold af Garantien havde haft. (Dissens)

738

S, der i Juni 1944 havde erhvervet en Landbrugsejendom, men hvis Skøde som Følge af Reglerne i Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943 § 1, Stk. 1, Nr. 1 og 4, ikke havde kunnet tinglyses, solgte ved Skøde af 11. Juli s. A. Ejendommen til K, der blev gjort bekendt med, at S's Skøde ikke var tinglyst. K tiltraadte straks Ejendommens Besiddelse. Den 31. Aug. s. A. fik S efter meddelt Dispensation sit Skøde tinglyst, men det kunde ikke antages, at K fik Meddelelse herom. Da K i Begyndelsen af Dec. s. A. blev bekendt med Reglen i den nævnte Lovs § 4 og med, at hun ikke kunde sælge Ejendommen, paastod hun den erlagte Købesum tilbagebetalt mod at stille Ejendommen til Raadighed for S. Da Salget var ugyldigt ifølge § 4, og da K ikke ved det senere passerende fandtes at være afskaaret fra at gøre Indsigelsen herom gældende, blev hendes Paastand taget til Følge. (Dissens)

747

A, der havde solgt en Beboelsesejendom til B, fandtes erstatningsansvarlig overfor denne i Anledning af, at der i Strid med Lejekontrakterne paahvilede Ejeren en delvis Vedlige-

holdelsespligt overfor Lejerne, idet B eller hans Fader, der havde medvirket ved Handlen, maatte antages at være blevet oplyst om Forholdet 844

Laan til Brug.

Medens en Hest af en Hestehandler A var overladt til Brug for en Nabo B, der ydede Foder og Pasning, omkom Hesten ved en Brand paa B's Ejendom. Efter hvad der var oplyst navnlig om A's Virksomhed som Hestehandler og om den Udstrækning, i hvilken A udlaante sine Heste til B, fandtes det betænkeligt at fastslaa, at der havde foreligget et Laaneforhold af en saadan Karakter, at Betingelserne for at paalægge B Ansvar i Hh. t. Reglen i D. L. 5—8—1 var til Stede. (Dissens) 154

Legemskrænkelser.

En den 18. Maj 1926 født Tiltalt havde gjort Tjeneste som Brandværnsmedhjælper paa Flyvepladser og som Sabotagevagt for Besættelsesmagten dels i Schwerinervagtkorpset, dels under Organisation Todt. Fra Begyndelsen af Januar 1945 til Kapitulationen havde han derhos været ansat som Medhjælper hos Gestapo i Aalborg og herunder deltaget i eller foretaget Anholdelser af en Række danske Statsborgere samt overværet eller deltaget i tildels meget grove Mishandlinger af disse. Endvidere havde han forsøgt at dræbe en Politibetjent, der havde prøvet at likvidere ham, og deltaget i Sprængning og Ildspaa sættelse i Stadsarkivet i Aalborg. Den for samtlige disse Forhold forskyldte Straf bestemtes til Livsstraf. (Dissens) 406

En i 1922 født, hidtil ustraffet, Tiltalt anset skyldig dels efter § 10, Stk. 2, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 ved i Tiden fra den 17. Januar 1945 til Kapitulationen at have gjort Tjeneste i det tyske Sikkerhedspoliti paa Politigaarden, hvorunder han deltog i Razziaer og Anholdelser af danske Statsborgere, dels efter Strfl. § 244, Stk. 4, jfr. tildels Stk. 2, 2. Pkt. og Stk. 3, 2. Pkt., og efter § 245, Stk. 2, samtlige Bestemmelser sammenholdt med §§ 8 og 9 i fornævnte Lovbekendtgørelse ved under sin Tjeneste i det tyske Sikkerhedspoliti at udøve Vold mod og deltage i, tildels meget grove, Mishandlinger af anholdte danske Statsborgere. Straffen bestemtes til Livsstraf. (Dissens) 815

Leje.

Antaget, at Brabrand maatte anses at være en selvstændig Stationsby og ikke en Forstad til Aarhus, jfr. Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 1, Stk. 2. Herefter afvistes en af Lejeren af en Butik med Lejlighed i Brabrand for Erhvervslejevoldgiftsretten indbragt Sag 46

Spørgsmaal om Størrelsen af den Udlejerens af en Grund paa hvilende Erstatning for Nægtelse af at vedstaa Lejemaalet.... 135

- Ejeren E af en Beboelsesejendom lod uden behørig Samtykke fra Lejerne L indrette to 3 Værelsens Lejligheder i Tagetagen, hvilket medførte en Forringelse af Lejeforholdene med Hensyn til Pulterkamre, Brændselsrum, Vaskerum, Tørrerum og Rullestue. Uanset at E herved havde handlet retstridigt overfor L, blev disses Paastand om Retablering af den tidligere Tilstand under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder derunder navnlig, at Forandringen antagelig kunde have været gennemført paa lovlig Vis, hvis E havde iagttaget de i Lejelovgivningen givne Forskrifter, og at den ikke angik selve Lejlighederne, men kun medførte en Forringelse af Udenomsbekvemmelighederne, ikke taget til Følge, hvorimod L kendtes berettigede til et Afslag i den maanedlige Leje paa 10 Kr. (Dissens) 199
- Spørgsmaal om, hvorvidt et under ét fastsat Vederlag for Leje af Lejlighed og Levering af Brændsel kunde kræves forhøjet paa Grund af Stigning af Brændselspriserne 315
- Under Forhandlingerne om Oprettelse af en skriftlig Kontrakt mellem en ældre Tandlæge T_1 og en yngre Kollega T_2 om et paatænkt Samarbejde i den af T_1 beboede Lejlighed, hvori hun drev Tandlægevirksomhed, opsagde T_2 sin Stilling som Assistent hos en anden Tandlæge, lod med T_1 's Samtykke et Værelse i dennes Lejlighed indrette til Klinik for sig og begyndte den 1. August 1944 at arbejde paa Kliniken. Efter at T_1 i Slutningen af August 1944 var vendt hjem fra Ferie, opstod der Uoverensstemmelser mellem Parterne, og i Slutningen af December opsagde T_1 , der ikke havde underskrevet Kontrakt, Samarbejdet til Ophør den 1. April 1945. Idet det ikke kunde anses godtgjort, at T_1 i et Møde mellem Parterne den 28. Juni 1944 havde frafaldet sit Krav om at kunne opsigte det paatænkte Samarbejde uden — som i Kontraktsudkastet bestemt — at skulle afstaa sin Praksis til T_2 , kunde der ikke antages i dette Møde at være truffet en for T_1 bindende Aftale mellem Parterne, og dette fandtes ej heller at kunne statuere paa Grundlag af det senere passerede. Idet dernæst Spørgsmaalet om T_2 's Adgang til at benytte en Del af T_1 's Lejlighed ikke fandtes at kunne udskilles fra Sammenhængen med det tilsigtede Kontraktsforhold iøvrigt paa en saadan Maade, at Lejelovgivningen kunde komme til Anvendelse, tilpligtedes T_2 at fraflytte Kliniken. (Dissens) 373
- Udlejeren U af nogle til Skotøjsforretning benyttede Lokaler i Hillerød opsagde Lejeren L under Paaberaabelse af selv at ville benytte Lokalerne. Under Forhandlingerne i Erhvervs-voldgiftsretten erklærede U dog kun at ville fastholde Opsigelsen under Forudsætning af, at det kunde ske uden Erstatning. Voldgiftsretten bestemte herefter under Henvisning til Erhvervslejelov Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 5, Stk. 3, at Lejemaalet mod en Lejeforhøjelse skulde fortsættes uopsigeligt fra U's Side i 5 Aar. Da det drejede sig om en i Hh. t. Erhvervs-

- lejelovens § 10 foretagen Opsigelse, og der herefter ikke var Hejmmel til, at Voldgiftsretten — mod L's Protest — kunde bestemme, at Lejemaalet skulde fortsættes paa ændrede Vilkaar, ophævedes Voldgiftsrettens Kendelse, og Sagen hjemvistes til fortsat Behandling 436
- Da det maatte antages, at Lejeren L af et Butikslokale, hvori der alene var udstillet Ligkister, men hvor der skete Henvendelse fra Kunder, der ønskede Begravelser ordnet, derunder at købe Ligkister, drev Erhvervsvirksomhed i Lokalet, og da det ikke paa Forhaand fandtes at kunne udelukkes, at Virksomhedens stedlige Forbliven var af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, havde L Krav paa at faa Gyldigheden af en stedfunden Opsigelse af Lejemaalet prøvet af den i Hh. t. Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret 463
- En Repræsentant L for to københavnske Firmaer havde i lejede Butikslokaler i Haderslev udstillet Vægte, Automater, Paalægsmaskiner, Knive o. lign. Forretningen, der var den eneste Specialforretning i sin Art i Haderslev, var aaben, naar L var hjemme, hvilket han altid plejede at være om Mandagen. Da det efter det oplyste maatte antages, at L drev en Erhvervsvirksomhed i Lokalerne, og da det ikke paa Forhaand fandtes at kunne udelukkes, at Virksomhedens Forbliven i Ejendommen var af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, havde L Krav paa at faa Gyldigheden af Udlejerens Opsigelse af Lejemaalet prøvet af Erhvervsvoldgiftsretten 465
- I et Tilfælde hvor en kvindelig Lejer L, efter forudgaaende Opsigelse af Lejemaalet fra Udlejerens Side, begæredes udsat af Lejligheden under Paaberaabelse af, at L havde overtraadt et Paalæg om at ophøre med at modtage Herresøg om Natten, fandtes U's Ret til at forlange L fjernet fra Lejligheden ikke at foreligge med den Klarhed, som er fornøden til Foretagelse af en umiddelbar Fogedforretning .. 600
- En Forretning, hvori der ifølge Lejekontrakten om Butikslokalet kun maatte forhandles Ost og Konserves, fandtes ikke paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger at kunne betragtes som en »tilsvarende Forretning« til den af en anden Lejer i Ejendommen drevne Viktualieforretning i den Forstand, hvori denne Betegnelse er brugt i Lejelovbek. Nr. 265 af 29. Maj 1943 § 64, Stk. 2 647
- Efter at der den 30. September 1946 var forkyndt Opsigelse af et Lejemaal om en Butik i Vejle, afsendte Lejerens Sagfører den 30. Okt. om Morgenen en til Erhvervslejevoldgiftsrettens Formand i Fredericia stilet Begæring om Sagens Indbringelse for Voldgiftsretten. Under de foreliggende Omstændigheder, hvor Voldgiftsretten ikke havde forsynet Begæringen med Paategning om Tidspunktet for dens Indlevering, og hvor dette Tidspunkt derfor ikke med Sikkerhed lod sig fastslaa, fandtes der at maatte gaas ud fra, at Begæringen var kommet Voldgiftsretten i Hænde den 30. Oktober. Allerede som Følge

- heraf fandtes Begæringen rettidig indleveret — jfr. § 3, Stk. 1, i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 810
- Efter at U ved betinget Skøde af 21. Nov. 1945 havde solgt den ved Torvegade i Faaborg liggende Del af sin under Udstykning værende Ejendom, saaledes at Køberen pr. 1. April 1946 skulde overtage denne Del af Ejendommen med deri værende Bageri og Konditori samt den af U beboede Lejlighed, opsagde han L, der havde lejet den paa den anden Del af Ejendommen ved Havnegade værende Villa, som U selv vilde benytte, til Fraflytning den 1. Marts 1946. Denne Opsigelse blev ved Østre Landsrets upaaankede Dom af 25. April 1946 kendt ugyldig i Hh. t. Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 6, sidste Led. U opsagde derefter den 27. April 1946 L til Fraflytning den 1. August 1946. Da den nævnte Bestemmelse i Lejloven ikke fandtes at omfatte det foreliggende Tilfælde, og da den Omstændighed, at 2 Kælderlokaler med U's Samtykke havde været benyttet til Kontorlokaler, fandtes uden Betydning for Opsigelsens Gyldighed, kendtes denne lovlig, saaledes at Fraflytning skulde ske senest 1. Maj 1947 827

Læger.

- Ved en af Læge L foretaget Blodprøveudtagning paa ca. 50 Personer paadrog seks af disse deriblandt Frøken B sig Infektioner. Efter det foreliggende, derunder Erklæringer fra Retslægeraadet, der bl. a. havde udtalt, at det Forhold, at flere blev inficerede, tydede paa, at der havde været Mangler ved de Forholdsregler, der blev taget for at undgaa Infektion, fandtes L som ansvarlig for de trufne Forholdsregler erstatningspligtig overfor B 321
- En Bogholderske B, der den 23. Januar 1946 af sin Principal F var blevet opsagt til Fratræden med Udgangen af Juli, sendte den 14. Februar F en af hendes Læge underskrevet Sygemelding, hvorefter hun var arbejdsudygtig paa Grund af Sygdom, hvilken Arbejdsudygtighed formentlig vilde blive af længere Varighed. Paa Forespørgsel meddelte B derhos den 17. Februar F, at Sygdommen var en Nerveridelse. Da B vægrede sig ved at lade sig undersøge af en Speciallæge, bortviste F hende den 28. Februar. Under de foreliggende Omstændigheder, hvorved bemærkedes, at der ikke forelaa Oplysninger om, at B havde vægret sig ved at fremskaffe fyldige Oplysninger om sin Sygdom fra sin egen Læge, fandtes der ikke at foreligge Bortvisningsgrundlag 456

Lærlinge.

- Mod Forretningsføreren i et Varehus, der omfattede Afdelinger indenfor forskellige Brancher, men med mindre Udvalg af Varer end i almindelige Forretninger indenfor Brancherne, var

der rejst Tiltale for Overtrædelse af § 1 i Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Lærlingeforholdet i Anledning af, at han efter at det af Fællesudvalget for Butikslærlinge i Medfør af Lovens § 19, Stk. 6, var tilkendegivet, at Virksomheden var uegnet som Lærested, havde beskæftiget Personer under 18 Aar, med hvilke der var oprettet Kontrakt i Hh. t. Lovens § 1, Stk. 7, som Medhjælp ved Ekspeditionen i Forretningen. Efter det om dennes Beskaffenhed foreliggende fandtes Antagelsen af Medhjælperne at have haft Hjemmel i Lovens § 1, Stk. 3, Nr. 3, hvorfor Tiltalte frifandtes

175

Maal og Vægt.

Et i et Skur opbevaret Parti Tørv var af S solgt til en Pris af 54 Kr. 10 Øre pr. Tons til Overtagelse straks paa Grundlag af Attest fra kgl. Vejer og Maaler V, der efter Vejning af 3, af de forreste Tørv udtagne, Prøver og Opmaaling af Partiet havde beregnet Vægten til at udgøre ca. 689 Tons. Ifølge Vejninger foretaget af Køberen K, efterhaanden som Tørvene bortkørtes fra Skuret, udgjorde Vægten af Partiet kun ca. 500 Tons. Anset godtgjort, at der ikke i Skuret havde været saa stort et Kvantum Tørv som udregnet af V og anført i Kontrakten, men under Hensyn til den Usikkerhed, der efter det oplyste gjorde sig gældende bl. a. m. H. t. Bortkørslen af Tørvene fra Skuret, fandtes paa den anden Side det af K opgjorte Vægttal ikke uden videre at kunne lægges til Grund ved Beregningen af, hvor stort et Beløb der vilde være at tilbagebetale af den erlagte Købesum, og Beløbet fastsattes herefter skønsmæssigt..

71

Manddrab.

To 15-aarige Tiltalte, der i Forening med to Medtiltalte den 2. April havde gjort sig skyldige i Vold med Døden til Følge og Røveri anset efter Strfl. §§ 245, Stk. 2, og 288, Stk. 1, med Fængsel i 6 og 7 Aar, hvoraf for hver af de Tiltalte nu afkortes 8 Maaneder som udstaaet ved Varetægtsfængsel

105

En den 9. Maj 1926 født Tiltalt anset dels efter Strflitill. Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, for i Tiden 17. November 1944 til 4. Maj 1945 at have udført Tjeneste som bevæbnet og uniformeret Sabotagevagt for den tyske Besættelsesmagt, dels efter Strflitill. § 9, jfr. Strfl. § 260, dels endelig efter Strflitill. § 8, Stk. 2, Nr. 3, jfr. Strfl. § 237, for den 4. Januar 1945 som Vagtpost i en Gade i Aalborg at have dræbt en Mand ved 4 Geværskud. Straffen fastsattes til Fængsel paa Livstid

190

En 22-aarig Tiltalt anset for Manddrab og Røveri af særlig farlig Karakter samt for Underslæb, Tyveri og Dokumentfalsk med Fængsel paa Livstid

204

En Tiltalt, der efter forgæves at have forsøgt at formaa forskellige Personer til at dræbe en Kvinde, til hvis Universalarving han var indsat, sluttelig havde formaaet en Medtiltalt til at

- udføre Drabet, anset for Forsøg paa og Meddelagtighed i Manddrab med Fængsel paa Livstid, hvorhos han i Henhold til Ikrafttrædelseslovens § 14 fradømtes Arveret efter den dræbte. 211
- Tre hidtil ustraffede Tiltalte havde efter Tilskyndelse af en ligeledes ustraffet Medtalt den 9. Juni 1945 ved Skydning dræbt en Arbejdsmand, der var blevet løsladt efter at have været interneret af Modstandsbevægelsen, men som de ansaa for at have været Stikker for Tyskerne. Samtlige Tiltalte blev efter Strfl. § 237, jfr. § 85 — for Medtaltte tillige jfr. § 23, Stk. 1 — anset med Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder, hvori for udstaaet Varetægtsfængsel afkortedes 4 Maaneder for hver 285
- En i 1899 født Tiltalt blev for at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste og have gjort Tjeneste fra Maj 1943 til Maj 1944 som bevæbnet og uniformeret Marinevægter i København, for at have gjort Tjeneste i Hipokorpset fra den 18. September 1944 til Kapitulationen og herunder deltaget i Afvæbningen af Politiet paa Ballerup Politistation og dets Transport til Københavns Frihavn og for to forsøgte og eet fuldbyrdet Manddrab m. m. anset efter § 10, Stk. 1, 2 og 3, i Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945, Strfl. § 119, Stk. 1, § 237, jfr. tildels § 21, og § 245, Stk. 2, disse Bestemmelser smh. m. Strfl. §§ 8 og 9, samt Strfl. § 252. Straffen bestemtes til Livsstraf, og Tiltalte frakendtes for bestandig almen Tillid 290
- En Tiltalt, der havde dræbt sin 15-aarige Stedsøn med Dolkestik, anset efter Strfl. § 237 med Fængsel i 12 Aar. (D i s s e n s).... 308
- Tre Tiltalte idømt Fængsel hver i 8 Aar for Forsøg paa Røveri og Forsøg paa Manddrab 370
- En i 1920 født Tiltalt anset skyldig i Manddrab ved en Formiddag i sin Lejlighed at have kvalt en Mandsperson. Straffen bestemtes til Fængsel i 12 Aar. (D i s s e n s) 402
- En den 18. Maj 1926 født Tiltalt havde gjort Tjeneste som Brandværnsmedhjælper paa Flyvepladser og som Sabotagevagt for Besættelsesmagten dels i Schwerinervagtkorpset, dels under Organisation Todt. Fra Begyndelsen af Januar 1945 til Kapitulationen havde han derhos været ansat som Medhjælper hos Gestapo i Aalborg og herunder deltaget i eller foretaget Anholdelser af en Række danske Statsborgere samt overværet eller deltaget i tildels meget grove Mishandlinger af disse. Endvidere havde han forsøgt at dræbe en Politibetjent, der havde prøvet at likvidere ham, og deltaget i Sprængning og Ildspasættelse i Stadsarkivet i Aalborg. Den for samtlige disse Forhold forskyldte Straf bestemtes til Livsstraf. (D i s s e n s) 406

Mejerier.

Ifølge Mejeribestyrer A's Ansættelsesvilkaar kunde han kræve sin Afskedigelse forelagt en Generalforsamling, hvor mindst Halvdelen af Andelshaverne skulde stemme for Afskedigelsen, for at den kunde være gyldig. Ved Afholdelsen af en saadan

Generalforsamling udgjorde efter det oplyste Antallet af Andelshavere i det højeste 208, saaledes at Godkendelse af Afskedigelsen i alt Fald gyldig kunde ske med 104 Stemmer. Selv om det maatte være tvivlsomt, hvorvidt 6 paa Fortegnelsen over Andelshavere opførte Personer ved deres Holdning overfor Mejeriet M havde givet Bestyrelsen B Føje til at betragte dem som værende udtraadt af M og til derfor at undlade at indkalde dem til Generalforsamlingen, fandtes efter alt foreliggende Muligheden for, at de ved at give Møde paa Generalforsamlingen kunde have indvirket paa Stemmeafgivningen fra de 104 Andelshavere, der havde stemt for Opsigelsens Godkendelse, at være saa fjerntliggende, at der maatte bortses derfra. Herefter, og idet der ikke fandtes Grundlag for at antage, at B ved Udøvelsen af Skønnet over, hvem der skulde indkaldes til Generalforsamlingen, havde ladet sig lede af usaglige Hensyn, eller at der ved Stemmeafgivningen var gaaet frem paa ubehørig Maade, ansaas Opsigelsen gyldig godkendt. (D i s s e n s)

49

En mod Slutningen af den 10-aarige Driftsperiode i et Andelsmejeri M vedtaget Ændring af Vedtægterne, hvorefter en Andelshaver, der udtraadte ved en Periodes Udløb, fremtidig ikke havde Krav paa at faa udbetalt Andel i M's Aktiver, fandtes at maatte respekteres af A, der havde fortsat som Andelshaver i den ny Periode, men udtraadte ved Udløbet af denne. Seks Dommere begrundede dette Resultat med, at M, under særligt Hensyn til den for dette gældende Tiaarsperiode-Ordning, havde været beføjet til at vedtage Ændringen, hvis Indhold og Formaal maatte anses for rimeligt og naturligt i et saadant Andelsselskab, medens seks Dommere fandt, at Ændringen vel ikke kunde være bindende for A, men at han ved sin Holdning overfor M efter Vedtægtsændringen havde afskaaret sig fra at kræve Ændringen tilsidesat

97

Efter at et Forslag om Sammenlægning af Rødsbæk Andelsmejeri M med Mésinge Andelsmejeri var blevet forkastet paa en Generalforsamling i M, og en senere Generalforsamling havde nægtet Samtykke til, at 47 Andelshavere udtraadte af M, udmeldte ca. Halvdelen af disse Andelshavere sig den 24. Sept. 1943 af M fra 1. Nov. 1944. To Skøns mænd havde bl. a. udtalt, at M laa under den Standard, der kunde siges at være almindelig for Mejerier i tilsvarende Klasse og maatte siges at være i en ringere Tilstand, end Leverandørerne med Rimelighed kunde forlange. Udtalt, at M's Medlemmer i Almindelighed maatte være bundne ved en Bestemmelse i Vedtægterne, hvorefter Udtrædelse af M kun kunde ske med Generalforsamlingens Samtykke, og at det navnlig ogsaa i Betragtning af de foreliggende ekstraordinære Forhold ikke fandtes godtgjort, at der havde foreligget saadanne særlige Omstændigheder, at Udmeldelse i Strid med nævnte Vedtægtbestemmelse havde været berettiget. (D i s s e n s)

560

Da A, der siden 1938 havde været kørende Mælkehandler for et Mejeri M i Odense, i 1944 frattraadte, udviste det af M førte Regnskab over Flaskemellemværendet en Saldo i A's Favør. Selv om Regnskabet lagdes til Grund, og man saaledes gik ud fra, at A, der skulde tilsvare manglende Flasker med en nærmere fastsat Pris, havde tilbageleveret flere Flasker, end han havde faaet udleveret, fandtes A, der havde erkendt, at han aldrig havde maattet tilsvare M noget Beløb for manglende Flasker og ikke selv havde anskaffet Flasker, hverken efter almindelige Retsregler eller efter de gældende faglige Overenskomster at have Krav paa Betaling for Aflevering af de overskydende Flasker

784

Militærvæsen.

En Tiltalt, der i December 1942 i Wien frivillig havde meldt sig til Tjeneste i Vaaben S. S. som Sanitetssoldat og derefter gjort Tjeneste som saadan indtil Kapitulationen, blev anset efter Strflitill. Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, saaledes at Straffen under Hensyn til Bestemmelsen i § 10, Stk. 1, 2. Pkt., fastsattes til Fængsel i 1 Aar

306

En Soldat S, der en Vintermorgen i 1941 fra sit Kvarter i Richtsensgades Kaserne i Tønder, paa en Militæret tilhørende Cykel, var paa Vej mod Nord ad Ribe Landevej til en Militærlejr, hvor han skulde møde Kl. 7, paakørte Fru A, der stod paa Kørebanen umiddelbart ved det østlige Fortov. S fandtes at have udvist uforsvarligt Forhold ved i det tætte Mørke at køre saa hurtigt, at han ikke straks, da han opdagede Fru A, kunde standse, og fandtes derfor medansvarlig for den skete Skade, der dog for en væsentlig Del maatte tilregnes Fru A selv, idet hun ved uden Grund at opholde sig paa Kørebanen havde gjort sig skyldig i groft uagtssomt Forhold. Det paa-lagdes herefter S at tilsvare $\frac{1}{4}$ af Skaden. — Under de fore-liggende Omstændigheder, derunder at S ikke var under militær Kommando, fandtes der ikke Grundlag for at gøre Krigsministeriet ansvarlig

757

Ministeransvarlighed.

Mod fhv. Minister Gunnar Larsen M var der ved Københavns Byret rejst Tiltale for Overtrædelse i syv Tilfælde af forskellige Bestemmelser i Strflitill. Nr. 259 af 1. Juni 1945. Medens et Forhold, der angik financier og anden Støtte i M's Ministertid til en Fabrik, der havde Leverancer til den tyske Værnemagt, og et andet Forhold, der angik en af M forud for hans Ministertid truffet Aftale om Udbetalinger til Dagbladet »Fædrelandet«, fandtes at henhøre under de ordinære Domstole, fandtes disse ikke at kunne paadømme de øvrige Forhold, idet de paagældende Handlinger fandtes at være udført af Tiltalte i hans Egenskab af Minister som et Led i den af Regeringen under de herskende Forhold førte Politik i Forholdet til Be-

sættelsesmagten og dennes Handlangere, for flere Handlingers Vedkommende efter Samraad eller Aftale med andre Regeeringsmedlemmer. (D i s s e n s).

M's Paastand om, at den af Byretten afsagte Kendelse i Medfør af § 10, 2. Pkt., i Rpltil. Nr. 260 af 1. Juni 1945 ikke kunde være Genstand for Kære, toges ikke til Følge 356

Nævningesager.

Manddrab og Røveri	105
Manddrab og Røveri	204
Forsøg paa og Meddelagtighed i Manddrab	211
Røveri	227
Brandstiftelse	229
Voldtægt	279
Forsøg paa og Meddelagtighed i Tyveri	281
Røveri	284
Manddrab	285
Drab af 15-aarig Stedsøn	308
Sædelighedsforbryder dømt til Anbringelse i Sindssygehospital..	310
Røveri	336
Forsøg paa Røveri og Manddrab	370
Røveri m. v.	394
Manddrab	402
Tyveri og Brandstiftelse	461
Røveri	523
Blodskam	680
Røveri og Overtrædelse af Strfl. § 131	763
Uterlighed mod Smaapiger	804
Røveri	808

Offentlig Myndighed.

En i 1911 født flere Gange tidligere straffet Tiltalt, der i 2 Tilfælde havde gjort sig skyldig i Røveri af særlig farlig Karakter og i det ene Tilfælde havde udgivet sig for Politi, blev idømt Fængsel i 5 Aar 763

Pant.

Den Omstændighed, at Værdien af en Ejendom i Randers var blevet formindsket som Følge af, at Boligtilsynsraadet i Medfør af § 13, Stk. 1, i Lov Nr. 212 af 31. Maj 1939 om Boligtilsyn og Sanering havde nedlagt Forbud mod, at Ejendommen benyttedes til Beboelse eller Opholdssted for Mennesker efter Udløbet af 12 Aar fra 17. Oktober 1942 at regne, fandtes ikke at kunne betragtes som en Forringelse, der omfattedes af Ny jydsk Kjøbstad-Creditforenings Statutters § 15, litra 1, hvorefter de ydede Laan forfalder til Betaling, naar Pantet paa Grund af Forringelse ikke længere yder statutmæssig Sikkerhed, jfr. § 13, der indeholder Regler om Eftersyn af Panterne m. v. (D i s s e n s)

Den 7. Marts 1945 opsagde A og B, der ved Købet af en Ejendom havde overtaget Gælden efter et af den tidligere Ejer for en Del af Købesummen for Ejendommen til en Bank B udstedt Pantebrev, Gælden til Indfrielse i Juni Termin 1945. I Pantebrevet, der intet indeholdt om Adgang til Opsigelse for Debitor, var bestemt, at der i hver Termin skulde svares en fast Ydelse af $3\frac{1}{4}$ pCt. af den oprindelige Hovedstol, hvoraf $2\frac{1}{2}$ pCt. af den til enhver Tid værende Restgæld var Rente, Resten Afdrag. Endvidere var bestemt, at Pantebrevet henstod uopsigeligt fra Kreditors Side fra Ejer til Ejer. Idet der i Pantebrevet var aftalt en Betalingstid, og idet der ikke fra A's og B's Side var oplyst noget særligt Forhold, ansaas de ikke at have været berettigede til Frigørelse før den aftalte Ydelsestid. (D i s e n s)

468

Patenter.

I 1936 fik det tyske Selskab Telefunken T dansk Patent paa et Elektronrør (Flergitterrør), med to fra forskellige Dele af Kationen udgaaende delvis fælles styrede Udladningsbaner. I Patentkrav 1 omhandles et Rør kendetegnet ved, at i det mindste een kold Elektrode i Hovedudladningsbanen er elektrisk forbundet med en kold Elektrode i Hjælpeudladningsbanen, og ved at 2 af Rørets Anoder — enten ved Hjælp af særlige Afskærmningsmidler eller som Følge af deres geometriske Anbringelse — er praktisk talt fuldstændig elektrostatisk afkoblet fra hinanden; i Krav 15 omhandles en Kobling, ved hvilken der anvendes et Elektronrør ifølge Krav 1, og i Krav 17 en Kobling kendetegnet ved, at een eller flere Gitterelektroder tilførtes en af Indgangsamplituden afhængig Forspænding. Under en mod et dansk Firma F, der i de af det fremstillede Radioapparater anvendte dels et af T fremstillet Elektronrør af Typen CCH 1, dels et Gecoalverør X 31, anlagt Sag var der Enighed om, at den ved Patentet tilsigtede Fordel alene gik ud paa Nedsættelse af den ved Forstærkningsreguleringen optrædende Frekvensforskydning. To Skønsmænd havde bl. a. udtalt, at den elektrostatiske Afkobling ved Røret CCH 1 i saa Henseende maatte siges at være uden væsentlig Betydning. Paa Grundlag af Skønsmændenes Erklæring fandtes det ikke med Sikkerhed at kunne fastslaaes, at den tilsigtede Fordel ikke kunde opnaas ved andre Rørkonstruktioner af tilsvarende Art, og F's Paastand om, at Patentets Krav 1 og 15 erklæredes ugyldige, toges allerede som Følge heraf ikke til Følge, hvorimod Krav 17 paa Grundlag af Udtalelser fra Skønsmændene undergaves en Indskrænkning. Endvidere gaves der F Medhold i, at intet af de af F anvendte Rør efter det foreliggende omfattedes af Patentet. (D i s e n s)

214

Statueret, at A's Udnyttelse af nogle Opfindelser, der var gjort af P, mens han var ansat hos A, ikke gav P Ret til i Hen-

hold til en Bestemmelse i Parternes Kontrakt at faa Andel i det ved Udnyttelsen opnaaede Udbytte

752

Pension.

I 1937 optoges der Forhandlinger om en Pensionsordning for de ved Frederiksberg Bade- og Svømmeanstalt ansatte Badefunktionærer, der udgjorde en Afdeling A under Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejderforbund F. Forhandlingerne resulterede i 1943 i en Ordning, hvorefter Badefunktionær B — i Modsætning til, hvad der vilde have været Tilfældet efter et tidligere af A tiltraadt, men af F afvist Forslag — paa Grund af Alder ikke opnaaede Pension. Uanset at der med Føje kunde rettes Kritik mod F's Behandling af Pensionssagen, fandtes der navnlig under Hensyn til, at det ikke kunde anses godtgjort, at F ved Afvisningen havde forfulgt andre Formaal end Varetagelsen af organisationsmæssige Interesser, ikke at foreligge et Forhold, der kunde begrunde Erstatningsansvar for F overfor B

157

Udtalt, at Bestemmelsen i § 9 i Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 om Tilsyn med Pensionskasser maa forstaas saaledes, at der fra Lovens Ikrafttræden den 1. Januar 1936 er tillagt Medlemmer af Pensionskasser en Ret til ved Udtræden af Kassen at faa udbetalt en Godtgørelse efter de i § 9 indeholdte nærmere Regler med de Ændringer, der maatte følge af, at der af Handelsministeriet i Hh. t. Lovens § 31 meddeles Undtagelser fra Lovens Forskrifter. Som Følge heraf, og da den for Farmaceuternes Pensionskasse den 13. April 1944 godkendte Vedtægt, der ifølge § 17 traadte i Kraft den 1. Januar 1944 og som ikke indeholdt udtrykkelige Bestemmelser om tidligere udtraadte Medlemmers Retsstilling, ikke kunde anses at medføre Bortfald af Retten til Godtgørelse for en Farmaceut, der var udtraadt den 1. Januar 1939, ansaas denne berettiget til Godtgørelse. (D i s s e n s)

270

En i 1903 født Kontorassistent A ved Børnehospitalet paa Fuglebakken, der i 1939 havde indmeldt sig i D. N. S. A. P. og var Medlem heraf indtil Sommeren 1944, hvorefter han indmeldte sig i N. S. (Dansk National Samling), hvoraf han først udtraadte kort før Kapitulationen, blev af den københavnske Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, og saaledes at der under Hensyn til hans Alder ikke tillagdes ham delvis Pension. Medens Højesteret tiltraadte, at A ikke havde retligt Krav paa ordinær Pension efter Vedtægt af 31. Marts 1920 for Bestyrelsen af Staden Københavns kommunale Anliggender med senere Ændringer, udtaltes det, at Spørgsmaalet om, hvorvidt han var berettiget til nedsat Pension, var endeligt afgjort ved Tjenestemandsdømstolens Kendelse

381

En i 1905 født Plejerske P ved Sindssygehospitalet i Middelfart, der i Besættelsestiden ved forskellige Lejligheder havde haft

- Samkvem paa Restauranter med tyske Soldater og desuden gentagne Gange paa sin Bopæl havde haft Besøg af en tysk Soldat, blev af Tjenestemandsdømstolen frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, og saaledes at der under Hensyn til hendes Alder og Tjeneste ikke tillagdes hende delvis Pension. Tiltraadt af Højesteret, at P ikke havde retligt Krav paa ordinær Pension. Spørgsmaalet om Ret til delvis Pension var ikke forelagt Højesteret 566
- En Fængselsbetjent F ved Statsfængslet i Horsens fik, samme Dag som han havde faaet udbetalt Løn for August 1943, Meddelelse om, at det tillodes ham for et Aar fra 1. August 1943 at træde uden for Nummer. En Anmodning om at tilbagebetale Lønnen for August afslog F, der ikke havde haft Ferie i 1943, under Henvi­sing til, at han ikke havde modtaget nogen Godtgørelse herfor, og to senere Anmodninger var ligeledes resultatløse. Efter at F, der først senere vilde være blevet klar over, at han ikke havde Krav paa Erstatning for Ferie, i Begyndelsen af Januar 1944 havde anmodet om at maatte genindtræde i Tjenesten ved Fængslet, blev der afholdt Tjenestemandsförhör, og den 21. Februar 1944 tilbagebetalte F det modtagne Lønbeløb. Den 30. Marts 1944 afskedigede Justitsministeriet ham imidlertid i Hh. t. Tjenestemandsløvens § 8, Stk. 2, jfr. § 61, og opnaaede ved Tillægsbevillingsloven Hjemmel for, at der ikke tillagdes ham Pension. Det fandtes ikke godtgjort, at F havde gjort sig skyldig i en saadan Forseelse, at han havde kunnet afskediges i Medfør af Tjenestemandsløvens § 61, og han kendtes derfor berettiget til Pension efter Lovens § 54. (Dissens) 579
- En i 1891 født Brandmester B under Københavns Kommune, der den 15. November 1941 havde indmeldt sig i D. N. S. A. P., hvoraf han i Maj 1942 havde udmeldt sig, blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der under Hensyn til det særlig kortvarige Medlemsskab og i Betragtning af hans Alder og Tjenestetid m. v. tillagdes ham $\frac{2}{5}$ Pension. Tiltraadt af Højesteret, at B ikke havde retligt Krav paa ordinær Pension efter Vedtægt af 31. Marts 1920 for Bestyrelsen af Staden Københavns kommunale Anliggender med senere Ændringer. (Dissens) 642
- En i 1885 født Trafikkontrollør T, der i August 1941 paa en Restauration havde trakteret Medlemmer af den tyske Afregningsintendantur med Rhinskvin, og som dels i Maj 1942, dels i Efteraaret 1943 havde anvendt Nazihilsen overfor tyske Officerer, blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der under Hensyn til hans Alder og Varigheden af hans iøvrigt gode Tjeneste tillagdes ham $\frac{3}{4}$ Pension. Tiltraadt af Højesteret, at T ikke havde Krav paa ordinær Pension 685

- En i 1891 født Kriminalassistent K, der under Besættelsen siden Efteraaret 1941 havde været Medlem af en tysk Afdeling af D. N. S. A. P., blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der under Hensyn til hans Alder og Varigheden af hans iøvrigt gode Tjeneste tillagdes ham $\frac{1}{2}$ Pension. Tiltraadt af Højesteret, at K ikke havde Krav paa ordinær Pension 716
- Et i 1894 født Overpostbud O, der fra Efteraaret 1943 havde haft selskabelig Omgang med en Tysker og fortsat Omgangen, efter at han var blevet bekendt med, at Tyskeren var ansat i Gestapo, blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der tillagdes ham $\frac{2}{5}$ Pension. Tiltraadt af Højesteret, at O ikke havde Krav paa ordinær Pension 730
- En i 1901 født Lokomotivfører L, der fra Foraaret 1941 til Foraaret 1943 havde udlejet et Værelse til Medlemmer af den tyske Værnemagt samt i et vist Omfang havde haft Omgang med de hos ham boende Medlemmer af Værnemagten, blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol afskediget med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der bl. a. under Hensyn til, at han ved Udlejningen maatte antages at have handlet paa Grund af økonomiske Vanskeligheder, tilkendtes ham $\frac{2}{5}$ Pension. L's Udlejning i det nævnte Tidsrum af et Værelse til Medlemmer af Værnemagten og hans i Forbindelse dermed staaende Samkvem med disse fandtes efter det i Sagen foreliggende ikke at afgive Grundlag for ved Afskedigelsen at frakende ham Retten til ordinær Pension 768

Politisager.

- Udtalt, at der ikke havde været Hjemmel til at inddrage Erstatningskrav mod Københavns Sporveje under en mod en Vognstyrer og en Lastbilchauffør i Anledning af en Paakørsel rejst Politisag, men at Sagen, som den nu forelaa, burde tages under Paakendelse i sin Helhed 180

Pressen.

- A, der var bekendt med et af Ugebladenes Fællesudvalg af 1938 U indført Reverssystem, hvorved Bladforhandlerne var forpligtede til ikke at levere en Række nærmere betegnede Ugeblade til Personer, der drev Udlejning af Bladene, og med et paa Bladene trykt Forbud mod erhvervsmæssig Udlejning, drev desuagtet Udlejningsvirksomhed m. H. t. disse Blade. Da det ikke fandtes tilstrækkelig bevist, at A havde erhvervet Bladene fra en reversforpligtet Forhandler paa en saadan Maade, at Reversforpligtelsen var brudt, og at A, der ikke selv var reversforpligtet, herunder havde gjort sig skyldig i et retstridigt Forhold, ophævedes et Forbud, som U under Henvi-
sning til Højesteretsdomme af 14. Oktober 1943 havde faaet

nedlagt mod, at A udlejede saadanne Eksemplarer af Bladene, som han direkte eller gennem Agenter havde erhvervet hos reversforpligtende Forhandlere. (Dissens) 59 og 63

En tiltalt Journalist Vibensgaard T anset skyldig til Straf dels efter Strfl. § 266 b, jfr. Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 9 og efter nævnte Bekendtgørelses § 16, Stk. 1, Nr. 2, ved i Tiden fra Marts 1942 til Marts 1943 i »Fædrelandet« at have skrevet en Række antijødiske Artikler, dels efter sidstnævnte Bestemmelse ved som Journalist ved »Fædrelandet« at have skrevet Artikler, hvori han bl. a. forsvarede det tyske Overgreb den 29. Aug. 1943 og propaganderede for Tilslutning til »Frikorps Danmark«. Straffen bestemtes til Fængsel i 6 Aar, og de i Bekendtgørelsens § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder fortabtes for 10 Aar.

Forsaauidt Artiklerne var skrevet under Mærket »Vbg.«, fandtes T ikke at have navngivet sig — jfr. Presselovens § 6 — men Ansvar for Artiklerne fandtes at følge af Presselovens § 7 eller dens Analogi 706

Privatlivets Fred.

En tiltalt Journalist Vibensgaard T anset skyldig til Straf dels efter Strfl. § 266 b, jfr. Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 9 og efter nævnte Bekendtgørelses § 16, Stk. 1, Nr. 2, ved i Tiden fra Marts 1942 til Marts 1943 i »Fædrelandet« at have skrevet en Række antijødiske Artikler, dels efter sidstnævnte Bestemmelse ved som Journalist ved »Fædrelandet« at have skrevet Artikler, hvori han bl. a. forsvarede det tyske Overgreb den 29. Aug. 1943 og propaganderede for Tilslutning til »Frikorps Danmark«. Straffen bestemtes til Fængsel i 6 Aar, og de i Bekendtgørelsens § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder fortabtes for 10 Aar 706

Reklamation.

Udtalt, at en Pris af ca. 9500 Kr. for en i Maj 1943 købt brugt Lastbil maatte anses urimelig, jfr. Prislovens § 8. Det fandtes betænkeligt at lægge en af Prisdirektoratet i Juni 1944 foretaget Ansættelse af Prisen til 2300 Kr. til Grund, hvorimod et Afslag paa 4500 Kr. skønnedes passende.

Det fandtes uden Betydning, om Køberen havde reklameret med Hensyn til sit Krav paa Afslag i Købesummen i Hh. t. Prislovens § 8 33

Køberen K af et Parti Sengebeslag, der ifølge et retsligt Skøn led af væsentlige Mangler og var værdiløse, fandtes ikke rettidigt at have undersøgt Varen og reklameret, jfr. Købelovens §§ 51 og 52, idet det maatte antages, at Manglerne kunde være opdaget ved sædvanlig Undersøgelse af Varen, og K først over tre Maaneder efter Leverancernes Begyndelse havde fremsat Reklamation. Da det endvidere fandtes betænkeligt at statuere, at Leverandøren havde handlet groft uagtsomt, jfr. Købelovens § 53, var K uberettiget til at hæve Handlen. (Dissens) 54

Et i et Skur opbevaret Parti Tørv var af S solgt til en Pris af 54 Kr. 10 Øre pr. Tons til Overtagelse straks paa Grundlag af Attest fra kgl. Vejer og Maaler V, der efter Vejning af 3, af de forreste Tørv udtagne, Prøver og Opmaaling af Partiet havde beregnet Vægten til at udgøre ca. 689 Tons. Ifølge Vejninger foretaget af Køberen K, efterhaanden som Tørvene bortkørtes fra Skuret, udgjorde Vægten af Partiet kun ca. 500 Tons. Anset godtgjort, at der ikke i Skuret havde været saa stort et Kvantum Tørv som udregnet af V og anført i Kontrakten, men under Hensyn til den Usikkerhed, der efter det oplyste gjorde sig gældende bl. a. m. H. t. Bortkørslen af Tørvene fra Skuret, fandtes paa den anden Side det af K opgjorte Vægttal ikke uden videre at kunne lægges til Grund ved Beregningen af, hvor stort et Beløb der vilde være at tilbagebetale af den erlagte Købesum, og Beløbet fastsattes herefter skønsmæssigt.

Uanset om K, der først havde reklameret ca. 1 Maaned eiter at Bortkørslen af Tørvene var begyndt, kunde anses at have reklameret rettidigt, fandtes K som Følge af Indholdet af S's Svar paa hans Reklamationsskrivelse og S's Passivitet overfor en senere Skrivelse fra K ikke at have fortabt sit Krav.

71

I et Tilfælde, hvor en Tørveproducent K i 1942 til et Firma F havde solgt Tørv efter Analyse, men ikke havde opfyldt sin kontraktmæssige Pligt til at medsende Analyser for hver ca. 50 Tons Tørv og ikke havde godtgjort, at nogle af ham fremlagte Prøveattester angik de til F leverede Tørv, fandtes nogle af F, efter forud sket Tilkendegivelse til P, foranledigede Prøveudtagninger og Analyser, der maatte antages at være sket paa behørig Maade, at kunne lægges til Grund ved Afregningen, uanset at P ikke særlig havde været tilvarslet til de enkelte Prøveudtagninger. Det bemærkedes herved, at den Omstændighed, at F først i Skrivelse af 14. September 1942 havde reklameret skriftligt m. H. t. Kvaliteten af Tørvene, der var leveret i Tiden fra 27. August til 8. September 1942, ikke kunde medføre, at P skulde kunne kræve Afregning foretaget paa andet Grundlag end de for Tørvehandlen gældende Maksimalpriser, der svarede til de paa F's Foranledning foretagne Analyser

82

Et Parti Tørv var af Producenten P solgt saaledes, at der med hver Faktura skulde følge Erklæring paa Tro og Love om Tørvens Klasse. Erklæringerne var først fremkommet til Køberen K adskillige Dage efter Leveringen af Tørvene. Efter det foreliggende var Betingelserne efter § 1, Stk. 10, i Tørvebek. Nr. 30 af 16. Februar 1944 for Afregning af Tørvene paa Grundlag af Erklæringerne ikke til Stede, hvorimod en af K paa Grundlag af nogle fra Teknologisk Institut foreliggende Analyser foretaget Opgørelse efter Indholdet af en Erklæring fra Hedeselskabets Tørvekontrol efter Omstændighederne fandtes at kunne lægges til Grund ved Tørvens Afregning.

Det bemærkedes herved, at K ikke ved sit Forhold fandtes at have afskaaret sig fra at gøre sine Indsigelser gældende.... 119

Retspleje.

Sag hævet i Hovedretten 1

En af Administrator for Entreprenør E, der var fængslet som sigtet for Overtrædelse af Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945, og hvis Formue var beslaglagt, mod B anlagt Sag til Betaling af 4000 Kr., som E's Hustru uden hans Samtykke havde overladt B, paastodes af denne afvist som henhørende under den Ret, der behandlede Straffesagen mod E. Da Sagen ikke drejede sig om at træffe Bestemmelse om Omstødelse m. v. i Medfør af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 §§ 7 og 8, omfattedes Forholdet ikke af Lovens § 9, og da Administrator derhos i Kraft af sin Stilling maatte anses at have været beføjet til at søge E's paastaaede Krav paa det nævnte Beløb gjort gældende ved Søgmaal, toges Afvisningspaastanden ikke til Følge..... 392

Udtalt, at Opgørelsen i et Eksekutorbo kunde indbringes for Domstolene ved et Søgmaal mod Eksekutorerne E, og at Sag — selv om det maatte antages, at den i Rpl. § 662 fastsatte Ankefrist var analogisk anvendelig paa et saadant Søgmaal — var rettidig anlagt, idet Stævning var indleveret inden 4 Uger efter, at E havde underrettet Sagsøgerinden om, at de endeligt havde afvist det af hende reiste Krav 466

Statueret, at A maatte have været klar over, at T, hvem B i Anledning af sin Bortrejse til Sverige i Oktober 1943 havde givet Generalfuldmagt til at disponere over sin Formue, ikke havde varetaget B's Tarv paa behørig Maade ved uden noget Vederlag af Betydning at afstaa B's Skræderforretning til A, og at denne derfor var pligtig at fravige Forretningen til Fordel for B. For uden rimelig Grund at have indbragt Sagen for Højesteret idømtes A en Bøde til Statskassen 572

Røveri.

To 15-aarige Tiltalte, der i Forening med to Medtiltalte den 2. April havde gjort sig skyldige i Vold med Døden til Følge og Røveri anset efter Strfl. §§ 245, Stk. 2, og 288, Stk. 1, med Fængsel i 6 og 7 Aar, hvoraf for hver af de Tiltalte nu afkortedes 8 Maaneder som udstaaet ved Varetægtsfængsel 105

En 22-aarig Tiltalt anset for Manddrab og Røveri af særlig farlig Karakter samt for Underslæb, Tyveri og Dokumentfalsk med Fængsel paa Livstid 204

En Tiltalt, der ved Trusel med en Pistol havde aftvunget en Arbejdsmand en Mappe med 10.000 Kr., anset efter Strfl. § 288, Stk. 1, med Fængsel i 5 Aar 227

En 23-aarig hidtil ustraffet Tiltalt idømtes for Røveri — Strfl. § 288, Stk. 1 — begaaet i Januar 1945 og for Forsøg paa Hæleri Fængsel i 4 Aar 284

En i 1927 født Udlænding, idømt Fængsel i 3 Aar 6 Maaneder for Røveri — Strfl. § 288, Stk. 1 — under Trusel med Pistol.. 336

Tre Tiltalte idømt Fængsel hver i 8 Aar for Forsøg paa Røveri og Forsøg paa Manddrab	370
En Tiltalt idømt Fængsel i 1 Aar 3 Maaneder for at have deltaget i et Røveri fra en Person, sammen med hvem han havde drukket en Del Spiritus paa en Restauration. Domfældte fik ikke Strafafkortning for det efter Landsretsdømmen udstaaede Varetægtsfængsel	523
En i 1911 født flere Gange tidligere straffet Tiltalt, der i 2 Tilfælde havde gjort sig skyldig i Røveri af særlig farlig Karakter og i det ene Tilfælde havde udgivet sig for Politi, blev idømt Fængsel i 5 Aar	763
En tre Gange for Tyveri straffet Tiltalt idømt Fængsel i 8 Aar for Røveri af særlig farlig Karakter. (D i s s e n s)	808

Sagførere.

Overretssagfører S ₁ , der for et Tilgodehavende hos A havde faaet Haandpant i et Pantebrev, der senere af A var tiltransporteret B med Pligt til at respektere S ₁ 's Haandpanteret, udleverede, efter at have faaet sit Tilgodehavende betalt, Pantebrevet til A paa Grundlag af saalydende Skrivelse fra Landsretssagfører S ₂ : »Paa Foranledning af Grosserer L. Kjær Jensen [∴: A] — — — meddele Dem, at han er ude af sit Gældsforhold til Tømrrermester Aage Engel [∴: B], idet han har opnaaet Saldokvittering for hele Skyldbeløbet.« Under en derefter af B, under Henvisning til, at Pantebrevet var overdraget ham til Eje, og at S ₁ var underrettet herom, mod denne anlagt Sag udtalt, at det under de foreliggende Omstændigheder for S ₂ maatte have staaet i alt Fald som en nærliggende Mulighed, at hans Skrivelse vilde blive brugt til at faa S ₁ til at udlevere Pantebrevet, og at han derfor burde have givet Skrivelsen en Form, der hindrede en saadan Anvendelse af den. Herefter og under Hensyn til den foreliggende Uklarhed vedrørende A's og B's Mellemværende, fandtes der, uanset at S ₁ havde udvist nogen Uforsigtighed ved at udlevere Pantebrevet, ikke at paahvile ham noget Ansvar overfor B, hvorved bemærkedes, at S ₂ 's Bemyndigelse til at optræde paa B's Vegne var ubestridt. (D i s s e n s)	13
Spørgsmaal om en Sagførers Ansvar for det Tab, som en anden Sagfører havde lidt ved at indtræde som Interessent i hans Forretning	339
Under et Møde hos en Sagfører S til Udligning af et Mellemværende mellem Fru E og Forpagter F i Anledning af, at denne havde overtaget Forpagtningen af en Fru E tilhørende Ejendom, overgav S til Fru E en af ham foretagen Opstilling, hvorefter Afregningen med F bl. a. var sket paa den Maade, at F havde afleveret 8000 Kr. Obligationer. Det var endvidere oplyst, at S — uden at afgive Kvittering til Fru E — havde modtaget og i længere Tid ligget inde med de af F afleverede Obligationer, og at han til Fru E havde videregivet 6000 Kr.	

Obligationer. Herefter fandtes det at maatte gaa udover S, at han ikke med Sikkerhed havde godtgjort, at et Beløb paa 2000 Kr. — som af ham hævded, — i Stedet for ved Aflevering af Obligation var blevet afgjort ved kontant Betaling af 2000 Kr., og navnlig ikke mod Fru E's Benægtelse havde godtgjort, at det nævnte kontante Beløb var udbetalt til hende. (Dissens)

631

Tre Tiltalte, en Sagfører S og to Forretningsmænd A og B, startede i Efteraaret 1941 en Maskinfabrik, der fremstillede Flyvemaskindele m. v. til Eksport til Tyskland. S deltog i Virksomheden til omkring Nytaar 1943, A og B til Begyndelsen af Marts 1943, da Fabrikken solgtes. S opnaede en Nettogevinst paa ca. 31.000 Kr., A og B hver en Nettogevinst paa ca. 37.000 Kr. Under Hensyn til, at de Tiltalte udenfor deres sædvanlige Virksomhedsomraade fra ny havde startet Fabrikken, hvis eneste aktuelle Formaal, saa længe Krigen varede, var at arbejde for den tyske Krigsindustri, og at dette skete under Udfoldelse af et betydeligt Initiativ og alene for at opnaa en i Forhold til den investerede Kapital betydelig og efter Forholdene sikker Gevinst, og at de Tiltalte derefter havde drevet Virksomheden som nævnt, fandtes deres Forhold at falde ind under Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2. Idet de af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager m. H. t. Priser og af Direktoratet for Vareforsyning m. H. t. den mellem den danske og den tyske Regering aftalte Materialekompensation meddelte Godkendelser ikke kunde disculpere de Tiltalte, fandtes de herefter at være ifaldet Strafansvar efter nævnte Lovbestemmelse. Straffene bestemtes for S og A til Fængsel i 4 Maaneder, for B til Fængsel i 3 Maaneder, hvilke Straffe ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel, som alle tre havde været undergivet i ca. 4 Maaneder. (Dissens).

I Medfør af Lovens § 5 idømtes S som Tillægsstraf en Bøde af 100.000 Kr. med en Forvandlingsstraf af Fængsel i 4 Maaneder.

De indvundne Nettofortjenester inddroges i Statskassen.

I Medfør af Lovens § 12 frakendtes de Tiltalte de i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 6, Stk. 1, Nr. 1—4, nævnte Rettigheder for 5 Aar. Rpl. § 137, Stk. 2, kom saaledes ikke i Anvendelse overfor S. (Dissens)

666

Servitutter.

Ifølge en paa en Ejendom i Gentofte hvilende Villaservitut maatte Ejendommen »ikke benyttes til Fabriksvirksomhed eller til nogensomhelst anden Virksomhed, som ved Røg, Larm, ilde Lugt eller paa nogen anden Maade kan genere Naboerne.« En i Ejendommens Gartnerbolig drevet Virksomhed med Fremstilling af Orangeader, Frugtvine, Tomatpuré m. v., om hvilken det var in confesso, at den ikke var til Gêne for Naboerne,

fandtes ikke med Sikkerhed at kunne statuere at være i Strid med Servituten	102
En paa en Parcel i Valby hvilende Servitut, der gik ud paa, at der paa Parcellen kun maatte opføres en Hovedbygning, indrettet til Beboelse for ikke mere end højst 2 Familier, og at forskellige nærmere bestemte Virksomheder, hvorunder ikke faldt Forretningsvirksomhed, ikke maatte drives paa Parcellen, var til Hinder for, at en paa Parcellen opført Villa udelukkende anvendtes til Kontor for en Erhvervsvirksomhed	268
Et i 1881 oprettet Adkomstdokument paa en fra det ved Hovedgaden i Ørsted liggende Matr. Nr. 83 a udstykket Parcel, Matr. Nr. 83 b, der henlagde et til fælles Færdsel bestemt Areal til Matr. Nr. 83 b, maatte som Følge af en ved Udstykningen sket Forlægning af Skellet mellem de to Ejendomme forstaas saaledes, at der var paalagt Matr. Nr. 83 a en Vej-servitut til Fordel for Matr. Nr. 83 b i Overensstemmelse med Tingbogens nuværende Indhold. Efter det oplyste kunde det derhos ikke antages, at Retten til Færdsel var bortfaldet eller indskrænket til gaaende Færdsel som Følge af Tilstedeværelsen af et tværs over Passagen mellem de to Ejendomme tidligere anbragt Plankeværk med Dør. Udtalt, at Ejeren af Matr. Nr. 83 b ikke kunde kræve fjernet en over Passagen nu anbragt Port, der ikke saas at være til Hinder for Udøvelse af Færdselsretten	733

Sikkerhedsforanstaltninger.

En Tiltalt, der 2 Gange havde sat Ild paa sin Husbonds Gaard og som ifølge Erklæring fra Retslægeraadet var aandssvag i lettere Grad, dømt til at anbringes i en Aandssvageanstalt	229
En 2 Gange tidligere for Voldtægt og Forsøg derpaa straffet 30-aarig Tiltalt, som nu havde gjort sig skyldig i Voldtægt, Indbrudstyveri og Forsøg paa Overtrædelse af Strfl. § 119, jfr. § 83, dømt til at anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater	279
En i 1881 født Tiltalt, der i 1942 var idømt Fængselsstraf for Overtrædelse af Strfl. § 224, jfr. § 223, Stk. 2, og § 232, og som nu havde gjort sig skyldig i Overtrædelse af Strfl. § 224, jfr. § 222, Stk. 2, blev i Medfør af Strfl. § 70, jfr. § 16, dømt til at anbringes i et Sindssygehospital. Retslægeraadet havde bl. a. udtalt, at Tiltalte var lidende af en kronisk Hjernelidelse, der medførte en almindelig sjælelig Reduktion, som maatte ligestilles med Sindssygdom, og anbefalet Anbringelse i et Sindssygehospital	310
En Tiltalt, der af Nævningerne var kendt skyldig i Bedrageri, Hæleri m. H. t. Tyveri i 2 Tilfælde og Røveri i 2 Tilfælde, og som ifølge Erklæring fra Retslægeraadet maatte placeres omkring Aandssvagegrænsen, dømtes til at anbringes i en Aandssvageanstalt	394
En Tiltalt, der var fundet skyldig efter § 10, Stk. 2 og 3, i	

- Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 og ifølge Erklæring fra Retslægeraadet var lettere aandssvag, dømtes til at anbringes i en Aandssvageanstalt 398
- En Mand, der havde gjort sig skyldig i en Række Brandstiftelser og i den Anledning i 1942 var dømt til at anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater, løsladt paa Prøve 821

Skatter.

- Da der hverken i Vedtægtsbestemmelser eller paa anden Maade af et Aktieselskab var givet Udtryk for, at nogle til en »Dispositions-konto« eiter 1935 overførte Beløb skulde forbeholdes andre Formaal end de i tidligere Aar overførte — der bl. a. var blevet anvendt til Dividende og til ekstraordinære Afskrivninger — og da Beløbene saaledes ikke havde været bestemt til som faste Reserver at tjene til Sikkerhed mod fremtidige Tab, omfattedes de ikke af Bestemmelserne i Lov Nr. 95 af 20. Marts 1940 § 6, Stk. 3 og 4 513
- S erhvervede i 1932 som Led i forskellige Handler, der havde til Formaal at faa en hans Svigermoder tilhørende, urentabel fast Ejendom afhændet, en fast Ejendom i Aalborg. I 1939 solgte S Ejendommen med en Fortjeneste paa ca. 8500 Kr. S's Anbringende om, at hans Erhvervelse af Ejendommen var sket som Formuearbringelse kunde ikke forkastes, og det maatte endvidere antages, at Salget i 1939 var motiveret ved, at der i Ejendommen have været et Angreb af Væggetøj, hvilket havde bragt den i Miskredit. Herefter kunde Avancen ved Salget efter Statsskattelovens § 5 a ikke henregnes til S's Imkomst. (D i s s e n s) 644

Skibe.

- Ejeren E af et Lystfartøj oplagde ved Krigens Udbrud dette og anbragte Skroget i Helsingør og en Del til Fartøjet hørende Effekter paa et Skibsværft i København. Effekterne, men ikke Skroget, lod E i 1943 brandforsikre. Nogen Tid efter brændte de under Sabotage, forøvet mod Værftet. Da Effekterne, uanset deres midlertidige Adskillelse fra Skroget og Anbringelse et andet Sted end dette, maatte anses hørende til Lystfartøjet paa en saadan Maade, at de ikke omfattedes af Krigsforsikringen af Løsøre, og da den Omstændighed, at E havde tegnet en særlig Løsøre-Brandforsikring for Effekterne, ikke kunde føre til andet Resultat, kunde E's Tab ved Branden ikke kræves erstattet i Hh. t. Lovgivningen om Krigsforsikring af Løsøre. (D i s s e n s) 287

Skifte.

- I 1944 afgik Fru A, der havde været gift 2 Gange, ved Døden efterladende sig en Datter af første Ægteskab og sin sidste Ægtefælle B. Fru A havde været Indehaver af en hende som Særeje tilhørende Manufakturforretning i Istedgade. B overtog

uden Protest fra Medarvingen Forretningen med Varelager og Inventar til Vurderingssummen, udestaaende Fordringer m. v. og indtraadte efter Aftale med Husejeren — jfr. Lejelovens § 65 — i Lejemaalet om Butikken. Eksekutor opgjorde herefter Boet uden at regne med nogen Afstaaelsværdi for Forretningen. Antaget, at B ikke til Skade for Medarvingen uden Vederlag kunde overtage den i Forretningen værende Afstaaelsværdi, men at denne, der skønsmæssigt ansattes til 4000 Kr., vilde være at tage til Indtægt i Boopgørelsen

622

Skoler.

L blev i 1907 kaldet til Førstelærer ved Jetsmark nordre Skole og Organist ved Jetsmark Kirke, i hvilken sidste Egenskab han havde Adgang til — mod Betaling — at spille ved kirkelige Handlinger udenfor Gudstjenesten. I Maj 1939 bestemte Menighedsraadet M, at der for Fremtiden skulde spilles ved alle kirkelige Handlinger uden Betaling og vedtog samtidig at fritage L for Hvervet som Organist fra 1. Sept. 1939, idet det fandtes uforeneligt med L's Stilling som Lærer at udføre Organisttjenesten under den ny Ordning. Herom gav M, der i Forvejen havde forvissat sig om, at Afskedigelsen var stemmende med administrativ Praksis, L Underretning ved Skrivelse af 10. Maj 1939. L foretog sig intet i den Anledning, før han havde bragt i Erfaring, at Vestre Landsret ved en af Højesteret senere stadfæstet Dom af 12. Juli 1944 havde statueret, at en Afskedigelse af en Organist i et tilsvarende Tilfælde var ulovmedholdelig, hvorefter L ved Stævning af 28. Aug. 1944 anlagde Erstatningssag mod M for tabt Løn m. v. Uanset om Kravet omfattedes af Lov Nr. 274 af 22. Dec. 1908, vilde Forældelsesfristen ikke kunne regnes fra noget tidligere Tidspunkt end 1. Sept. 1939, og da Stævning blev indleveret til Forligskommissionen til Berømmelse den 29. Aug. 1944, kunde Kravet allerede som Følge heraf ikke anses forældet. Idet derhos heller ikke L's Passivitet i Forbindelse med den Omstændighed, at M havde været i god Tro m. H. t. Lovligheden af Afskedigelsen, fandtes at kunne medføre Kravets Bortfald, dømtes M til at betale L en skønsmæssig factsat Erstatning af 2500 Kr. (D i s s e n s)

557

Skove.

En Kommunalbestyrelse, der havde eksproprieret et fredskovs- pligtigt Areal til Vejanlæg og fældet en Del af de paa Arealet staaende Træer, blev i en af Landbrugsministeriet M anlagt Sag kendt pligtig at anerkende, at den havde været uberettiget hertil uden Dispensation fra M, jfr. Skovlovens § 5, litra a

793

Smitte.

Kort efter at Gaardejer K, som Led i sine Bestræbelser for at skaffe sig en Besætning, der var ren for Kastning og Tuber-

- kulose, af Gaardejer S havde købt to Kvier, kastede den ene af disse Kalven, og det konstateredes, at den var lidende af smitsom Kastning. Senere kastede flere Dyr i K's Besætning. Det var ubestridt, at den hos S købte Kvie, der kastede, havde været inficeret med smitsom Kastning i Handelsøjeblikket, og at Smitten gennem den var indført i K's Besætning. Da S, der var klar over K's Formaal med Indkøbet af Kvierne, burde have givet ham Oplysning om, at der ca. 1 Maaned før Handlen fra en af S's Kvier 3—4 Maaneder før Kælvetid var udskilt et raaddent Foster, idet der maatte gaas ud fra, at K i saa Fald ikke vilde have handlet uden at lade foretage en Blodundersøgelse, ansaas S erstatningspligtig m. H. t. Smittens Indførelse i K's Besætning. Da det litte Tab ifølge en Erklæring fra Det veterinære Sundhedsraad maatte antages at kunne have været begrænset, saafremt K havde truffet passende Foranstaltninger til at hindre Smittens Udbredelse, fandtes dog kun en Del af Tabet at kunne paalægges S 131
- En Proprietær S₁ solgte 2 Kvier til en Handlesmand S₂, der straks videresolgte dem til sin Broder, Gaardejer K, til Indsætning i dennes Besætning. Den ene Kvie led af smitsom Kastning og smittede K's Besætning. S₁ og S₂ frifandtes i en af K anlagt Erstatningssag, idet det ikke kunde statueres, at S₁ havde vidst eller burdet vide, at Kvierne købtes til Levebrug, og han derfor ikke havde handlet retstridigt ved at undlade at give Oplysning om nogle tidligere forefaldne Kastninger i hans Besætning, og idet den Omstændighed, at S₂ havde solgt Kvierne som Løbekvier, ikke kunde medføre Ansvar for for ham m. H. t. Kastningssmittens Udbredelse i K's Besætning. (D i s s e n s) 516
- A frifundet for B's Erstatningskrav i Anledning af smitsom Kalvekastning, da der hverken forelaa nogen Garanti eller A maatte antages at have tilsidesat nogen ham paahvilende Oplysningspligt 601
- En Proprietær S solgte nogle Køer som fri for smitsom Kastning til en Handelsmand K₁, der straks videresolgte dem til en Gaardejer K₂. En af de solgte Kvier viste sig at lide af smitsom Kalvekastning og smittede K₂'s Besætning, saa at han led et Tab paa ca. 5500 Kr. S var vidende om, at Kvierne af K₁ købtes til Videresalg. I K's Besætning havde der ca. 1 Aar før Salget været et ikke undersøgt Tilfælde af Kastning, og ifølge Det veterinære Sundhedsraads Erklæring kunde det ikke anses forsvarligt at undlade at give Køberen Oplysning om dette Tilfælde. Idet det ikke kunde anses godtgjort, at S havde givet K₁ saadan Oplysning, fandtes han erstatningsansvarlig overfor K₂, idet dog Erstatningen, da K₂ ikke, som han burde, havde isoleret den syge Ko straks, da Kastningen viste sig at forestaa, nedsattes til 3500 Kr. 635
- S₂ havde solgt en Kvie til K, i hvis Besætning der ikke var

Kastesmitte, med Garanti for, at Kvien var tuberkulose- og kastningsfri og stammede fra en blodprøvet Besætning, ren for Kastning. Dagen efter Salget kastede Kvien. Denne var Dagen før Salget til K købt hos S₁, der havde svaret bekræftende paa et Spørgsmaal om, hvorvidt Kvien, der et Par Maaneder i Forvejen havde bestaaet en Blodprøve, var ren, men ikke havde oplyst, at af hans øvrige Besætning 1 Ko var faldet for Prøven, medens 1 Ko havde givet tvivlsomt Resultat. Efter at S₂ var dømt til at erstatte K det ved Kastesmittens Indførelse i dennes Besætning gennem Kvien forvoldte Tab med ca. 12.000 Kr., søgte han dette Beløb med Tillæg af Sagsomkostninger refunderet af S₁. Ved ikke at oplyse S₂ om Resultatet af de stedfundne Blodprøver fandtes S₁, der maatte antages at have været klar over, at Kvien skulde indsættes i en ren Besætning, at have tilsidesat sin Oplysningspligt og have paadraget sig Ansvar for den skete Skade, og selv om S₂ maatte have begaaet en Uforsigtighed ved under Handlen med K at afgive Garanti uden at have forlangt yderligere Oplysninger om Tilstanden i S₁'s Besætning, kunde dette ikke medføre en Begrænsning i S₁'s Ansvar overfor S₂, hvorved bemærkedes, at det for Højesteret var uoplyst, hvilken Betydning for Salget til K det nærmere Indhold af Garantien havde haft. (D i s s e n s)

738

Solidariske Skyldforhold.

Fru L, der var Ejer af en fast Ejendom, overgav sin Mand L, der forhandlede om Køb af en Mælkerute, et Dokument, ifølge hvilket hun gav L »Fuldmagt til at give Transport i Ejendommen — — — for — — — 6700 Kr. til Overtagelse af en Mælkerute i Odder, — — —«, og L købte derpaa efter Forevisning af Dokumentet for S Mælkeruten af denne for en Købesum af 6700 Kr. Fru L, som derpaa afhændede Ejendommen med et større Nettoudbytte end dette Beløb, dømtes herefter under de foreliggende Omstændigheder til in solidum med L at betale S en Erstatning paa ca. 2500 Kr. for L's Misligholdelse af Købet, idet et Anbringende fra Fru L om, at det var en Forudsætning, at Ægtefællerne opnaaede Bolig i Odder, forkastedes

451

Sporveje.

En Vinterdag i usædvanligt tæt Taage paakørte en Sporvogn, der var fuldt oplyst og kørte ganske langsomt, idet Vognstyreren V stadig brugte Alarmklokken, bagfra en i Sporet holdende Lastbil, hvilket ved den pludselige Opbremsning havde til Følge, at en Passager P, der stod paa Bivognens Bagperron med Ryggen mod Bagvæggen, faldt og brækkede det ene Ben. Idet Føreren af Bilen F fandtes at have udvist Uagtsomhed ved at holde i Sporet, tilpligtedes han og hans Ansvarsforsikrings-selskab at betale P, der ikke fandtes at have noget Medansvar,

fuld Erstatning samt at erstatte Skaden paa Sporvognen. Der fandtes ikke af V at være udvist Uagtsomhed, eller at være Grundlag for i Medfør af Bek. Nr. 389 af 30. December 1938 § 5 at paalægge Sporvejene Ansvar, hvorefter saavel V som Sporvejene frifandtes for de af P og F fremsatte Erstatningskrav.

Udtalt, at der ikke havde været Hjemmel til at inddrage Erstatningskrav mod Københavns Sporveje under en mod en Vognstyrer og en Lastbilchauffør i Anledning af en Paakørsel rejst Politisag, men at Sagen, som den nu forelaa, burde tages under Paakendelse i sin Helhed

180

Stat.

En Nat i Maj 1944 blev en Revisor R tilhørende Cykel stjaalet fra et Cykelstativ ved Skive Sygehus Hovedindgang, hvor R's 16-aarige Søn S, der var antaget som Ordonnans under Statens civile Luftværn med Mødepligt paa Sygehusets Kommandocentral, havde henstillet den i aflaaet Tilstand til Brug ved Udbringning af Meldinger under den stedfindende Flyvervarsling. Udtalt, at det, hvad enten S var beordret til eller blot havde modtaget Henstilling om at møde med Cykel, i hvert Tilfælde maatte være en Forudsætning for at paalægge Statens civile Luftværn, vedkommende Luftværnschef eller Luftværnsleder Erstatningspligt, at S ikke ved eget uforsvarligt Forhold havde udsat sig for, at Cyklen blev stjaalet, og da det maatte statuere, at S havde vist Uagtsomhed ved at anbringe Cyklen i et Cykelstativ ca. 100 m fra Kommandocentralen i Stedet for at stille den i Nærheden af denne, hvor der fandt Patrouilling Sted, tilkendtes der ikke R Erstatning. (Dissens)

657

Statsforbrydelser.

En Tiltalt T, der havde taget Plads som Vagtmand paa en Maskinfabrik, havde under Straffetrusel fra det tyske Politi P den 2. Oktober 1943 om Morgenen anmeldt til P, at en jødisk Familie F, der Natten forud havde været forgæves eftersøgt af P i sin i Fabriksejendommen beliggende Lejlighed, nu var vendt tilbage til denne, hvorefter F blev anholdt og deporteret til Tyskland. Senere havde T endvidere fra Lejligheden, som han havde Ordre til at holde Vagt ved, stjaalet forskellige Effekter til samlet Værdi ca. 50 Kr. Han ansaas efter Straffelovstillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, idet de for F indtraadte Følger af Angiveriet fandtes at maatte tilregnes T som uagtsomme, samt efter Strfl. § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. nævnte Straffelovstillæg § 9, med Fængsel i 8 Aar og kendtes for bestandig uværdig til almen Tillid.

Landsretten havde henført Angiveriet under Straffelovstillæggets § 12, Stk. 1, men det i Dommen om Forholdet anførte

- fandtes ikke at være til Hinder for, at Højesteret henførte det under § 12, Stk. 2 9
- En i 1901 født Tiltalt, havde dels i Tiden fra 17. Maj 1943 til 4. Maj 1945 bevæbnet og i Uniform gjort Tjeneste som tysk Marinevægter, dels i Januar 1945 til Værnemagten anmeldt, at der hos Arbejdsmand A befandt sig en fra tysk Krigstjeneste deserteret Franskmand F, hvilket havde til Følge, at F og A's Datter blev anholdt, og at sidsnævnte under Mishandling blev underkastet Afhøring, hvorefter hun løslodes den følgende Aften. For disse Forhold blev Tiltalte efter § 10, Stk. 1, og § 12, Stk. 1, i Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945 anset med Fængsel i 10 Aar, hvorhos han for bestandig kendtes uværdig til almen Tillid. (Dissens) 139
- En den 9. Maj 1926 født Tiltalt anset dels efter Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, for i Tiden 17. November 1944 til 4. Maj 1945 at have udført Tjeneste som bevæbnet og uniformeret Sabotagevagt for den tyske Besættelsesmagt, dels efter Strfl. § 9, jfr. Strfl. § 260, dels endelig efter Strfl. § 8, Stk. 2, Nr. 3, jfr. Strfl. § 237, for den 4. Januar 1945 som Vagtpost i en Gade i Aalborg at have dræbt en Mand ved 4 Geværskud. Straffen fastsattes til Fængsel paa Livstid 190
- En Tiltalt, der i Anledning af en mod hans Forretning under Folkestrejken i Juli 1944 rettet Sabotage ved Henvendelse til det tyske Erstatningskontor i Vesterport havde faaet udbetalt et Beløb af 585 Kr. udover en ham tidligere af den danske Krigsforsikring udbetalt Erstatning paa 800 Kr., blev efter § 13, jfr. § 3, 3. Stk., 3. Pkt., i Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945 anset med Fængsel i 1 Aar og for 5 Aar kendt uværdig til almen Tillid, hvorhos de 585 Kr. inddroges til Fordel for Statskassen.
- Tiltalte, der havde været fængslet siden 24. Maj 1945, fik i Straffetiden afkortet 8 Maaneder for udstaaet Varetægtsfængsel. (Dissens)
- Udtalt, at det Salær, der ved Byrettens Dom var tillagt en Sagfører, der i Hh. t. Rpl. Nr. 260 af 1. Juni 1945 § 6 var antaget til at udføre Anklagen, vilde være at udrede af det Offentlige 254
- En i 1899 født Tiltalt blev for at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste og have gjort Tjeneste fra Maj 1943 til Maj 1944 som bevæbnet og uniformeret Marinevægter i København, for at have gjort Tjeneste i Hipokorpset fra den 18. September 1944 til Kapitulationen og herunder deltaget i Afvæbningen af Politiet paa Ballerup Politistation og dets Transport til Københavns Frihavn og for to forsøgte og eet fuldblyndet Manddrab m. m. anset efter § 10, Stk. 1, 2 og 3, i Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945, Strfl. § 119, Stk. 1, § 237, jfr. tildels § 21, og § 245, Stk. 2, disse Bestemmelser smh. m. Strfl. §§ 8 og 9, samt Strfl. § 252. Straffen bestemtes til Livsstraf, og Tiltalte frakendtes for bestandig almen Tillid 290
- En i 1914 født Tiltalt T havde for at opnaa økonomisk Fordel til

- Gestapo i Flensborg anmeldt 2 danske Statsborgere for Vaabenindkøb i Tyskland og havde efter at have modtaget 10.000 Kr. af den ene til Vaabenindkøb og delvist forbrugt Beløbet lokket begge til Flensborg vidende om, at de vilde blive anholdt af Gestapo. De blev i længere Tid holdt fængslet, delvis i Tyskland, og led alvorlig Skade paa Legeme som Følge af Tortur. T blev for Overtrædelse af § 12 i Strfltil. Nr. 259 af 1. Juni 1945 anset med Livsstraf og for bestandig frakendt almen Tillid. (D i s s e n s) 298
- En Tiltalt, der i December 1942 i Wien frivillig havde meldt sig til Tjeneste i Vaaben S. S. som Sanitetssoldat og derefter gjort Tjeneste som saadan indtil Kapitulationen, blev anset efter Strfltil. Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, saaledes at Straffen under Hensyn til Bestemmelsen i § 10, Stk. 1, 2. Pkt., fastsattes til Fængsel i 1 Aar 306
- Mod fhv. Minister Gunnar Larsen M var der ved Københavns Byret rejst Tiltale for Overtrædelse i syv Tilfælde af forskellige Bestemmelser i Strfltil. Nr. 259 af 1. Juni 1945. Medens et Forhold, der angik financier og anden Støtte i M's Ministertid til en Fabrik, der havde Leverancer til den tyske Værnemagt, og et andet Forhold, der angik en af M forud for hans Ministertid truffet Aftale om Udbetalinger til Dagbladet »Fædrelandet«, fandtes at henhøre under de ordinære Domstole, fandtes disse ikke at kunne paadømme de øvrige Forhold, idet de paagældende Handlinger fandtes at være udført af Tiltalte i hans Egenskab af Minister som et Led i den af Regeringen under de herskende Forhold førte Politik i Forholdet til Besættelsesmagten og dennes Handlangere, for flere Handlingers Vedkommende efter Samraad eller Aftale med andre Regeringsmedlemmer. (D i s s e n s).
- M's Paastand om, at den af Byretten afsagte Kendelse i Medfør af § 10, 2. Pkt., i Rpltil. Nr. 260 af 1. Juni 1945 ikke kunde være Genstand for Kære, toges ikke til Følge 356
- En i 1907 i Sønderborg Amt af tyske Forældre født Tiltalt havde efter gentagne Opfordringer fra det tyske Mindretal i Juli 1942 meldt sig til tysk Krigstjeneste i Vaaben S. S., i hvilket han gjorde Tjeneste i Udlandet til Marts 1945, Herfor ansaas han efter Strfltil. Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 med Fængsel i 1 Aar. (D i s s e n s) 362
- En i 1923 født Tiltalt, der fra April 1943 til December s. A. havde gjort Tjeneste som Brandmand paa den tyske Flyveplads ved Karup, blev efter Strfltil. § 16, Stk. 1, Nr. 8, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1 idømt Fængsel i 1 Aar. (D i s s e n s) 364
- En i 1905 i Tønder født Tiltalt, der havde gaaet i tysk Folkeskole og altid havde følt sig knyttet til Tyskland, havde fra Efteraaret 1941 til August 1944 gjort Tjeneste som Reservebrandmand dels i Kastrup Lufthavn, dels ved Luftmarinestationen paa Refshalevej. Han ansaas skyldig i Overtrædelse af Strfltil.

- § 16, Stk. 1, Nr. 8, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1. Straffen fastsattes under Hensyn til Bestemmelsen i § 16, Stk. 2, til Fængsel i 8 Maaneder, der ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel. (Dissens) 368
- En den 31. Januar 1925 født Tiltalt anset skyldig efter Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 2, ved at have gjort Tjeneste paa Kasernen i Ringsted, fra 17. Januar 1944 til 30. Juni 1944 i Schalburgkorpset, fra 1. Juli 1944 til 31. Januar 1945 i S. S. A. Bataillon Schalburg og fra 1. Februar 1945 til 10. Marts 1945 i S. S. Vagtbataillon Sjælland. Endvidere ansaas han skyldig efter samme Paragrafs 3. Stk. ved den 9. Januar 1945 sammen med 3 andre Schalburgfolk at have deltaget i Landevejskontrol og Anholdelse af 2 Frihedskæmpere. Idet der herefter ikke i Bekendtgørelsens § 3, Stk. 3, var Hjemmel til at fastsætte Straffen lavere end i § 10, Stk. 3, foreskrevet, bestemtes Straffen, der af Landsretten var fastsat til Fængsel i 8 Aar, til Fængsel i 10 Aar. (Dissens).
- Tiltalte, der havde været interneret fra 6. Maj 1945 og fængslet fra 17. s. M., fik i Straffetiden afkortet 11 Maaneder.
- De i § 6, Stk. 1, i Bekendtgørelsen nævnte Rettigheder frakendtes for 10 Aar. (Dissens).
- Det paalagdes det Offentlige at udrede Salær og Godtgørelse for Udlæg til Forsvareren ved Højesteret 379
- En i 1914 født hidtil ustraffet Tiltalt anset skyldig dels i Overtrædelse af Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 3, ved i Tiden fra 15. December 1944 til Kapitulationen at have udøvet politimæssig Virksomhed som uniformeret og bevæbnet Medlem af Hipokorpset, dels i Overtrædelse af nævnte Bek. § 12, Stk. 2, og Strfl. §§ 261, Stk. 2, og 245, Stk. 2, jfr. Bek. § 8, Stk. 1, og § 9, ved Natten mellem den 23. og 24. Marts 1945 at have deltaget i Hipos Anholdelse af 2 Frihedskæmpere, der herunder var Genstand for Mishandling, samt i Mishandling af af en kort forinden af Hipo anholdt tredje Frihedskæmper, der havde faaet fat i en Maskinpistol, hvormed han sigtede paa Tiltalte. Tiltalte idømtes Fængsel paa Livstid. (Dissens).
- De i § 6, Stk. 1, i Bekendtgørelsen nævnte Rettigheder frakendtes Tiltalte for bestandig 384
- En den 6. August 1913 født Tiltalt, der fra Slutningen af Marts 1941 til den 15. Marts 1945 havde gjort Tjeneste i Vaaben S. S. under Uddannelse i Tyskland og derefter paa Østfronten, fra August 1942 som Chauffør, idømtes efter Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 1, jfr. § 3, Stk. 3, Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder 389
- En i 1922 født kvindelig Student, der som Skareførerske i N. S. U. (National-Socialistisk Ungdom), i September 1944 havde virket som Leder af en Lejr ved Kolding, hvori nogle med Gravning af Tankgrave for den tyske Værnemagt beskæftigede unge Piger var anbragt, blev anset skyldig til Straf efter § 16, Stk. 1, Nr. 8, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946. (Dissens).

- Straffen bestemtes — jfr. nævnte Bek. § 3, Stk. 3, og § 10, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. § 16, Stk. 2 — til Fængsel i 8 Maaneder, der ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel. (Dissens) 396
- En i 1925 født Tiltalt havde fra Marts 1944 i nogle Maaneder gjort Tjeneste i Schalburgkorpset, overgik derefter til S. S. A. Bataillon Schalburg og udførte, efter at dette Korps i September 1944 havde overtaget Politimyndigheden i Ringsted, en enkelt Gang Patruljetjeneste i Omegnen af Ringsted. Tiltaltes Forhold henførtes under § 10, Stk. 2 og 3, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946.
- Ifølge Erklæring fra Retslægeraadet var Tiltalte aandssvag i lettere Grad, og idet han ikke kunde antages at være paa-virkelig af Straf, dømtes han til at anbringes i en Aandssvageanstalt.
- De i Bekendtgørelsen af 6. Juli 1946 § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder fortabtes ikke 398
- En i 1910 født Tiltalt, der fra 2. Marts 1944 til ca. 1. Juli 1944, — da han undlod at give Møde — havde gjort Tjeneste i Sommerkorpset, de første 4 Uger paa Skolen i Jonstrup og derefter som uniformeret og bevæbnet Vagtmand paa Kastrup Flyveplads, blev efter § 10, Stk. 1, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 anset med Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder. (Dissens) 403
- En den 18. Maj 1926 født Tiltalt havde gjort Tjeneste som Brandværnsmedhjælper paa Flyvepladser og som Sabotagevagt for Besættelsesmagten dels i Schwerinervagtkorpset, dels under Organisation Todt. Fra Begyndelsen af Januar 1945 til Kapitulationen havde han derhos været ansat som Medhjælper hos Gestapo i Aalborg og herunder deltaget i eller foretaget Anholdelser af en Række danske Statsborgere samt overværet eller deltaget i tildels meget grove Mishandlinger af disse. Endvidere havde han forsøgt at dræbe en Politibetjent, der havde prøvet at likvidere ham, og deltaget i Sprængning og Ildspasættelse i Stadarkivet i Aalborg. Den for samtlige disse Forhold forskyldte Straf bestemtes til Livsstraf. (Dissens).
- Forsaavidt han tillige var sat under Tiltalte for i 6 Uger under sin Tjeneste som Brandvæsensmedhjælper at have modtaget Uddannelse paa Schalburgskolen i Birkerød, frifandtes han, idet hans Deltagelse i dette Kursus, der havde fundet Sted før 29. August 1943, efter Omstændighederne ikke fandtes at kunne tilregnes ham som strafbar 406
- En Tiltalt, der i Sommeren 1943 i 6 Uger iført S. S. Uniform havde ladet sig uddanne i Schalburgkorpsets Uddannelseslejr i Høvelte, men derefter var blevet hjemsendt, idet han ikke havde underskrevet nogen Kontrakt, fandtes ikke at have udvist noget Forhold, der kunde henføres under Bestemmelserne i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946.
- Tiltalte, der havde været fængslet fra 9. Juli 1945 til 12. Marts 1946 og derefter i Tiden til 21. September havde været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom

af 12. Marts 1946 idømte Fængselsstraf, fik i Hh. t. Rpl. § 1018 b, Stk. 1 og 3, tilkendt en Erstatning af 1200 Kr. (Dissens).

Som Sagen forelaa, fandtes der intet at være til Hinder for, at Erstatningskravet i dets Helhed toges under Paakendelse af Højesteret, uanset at Krav om Erstatning for udstaet Varetægtsfængsel ikke tidligere var fremsat. (Dissens)

491

En den 5. September 1903 født Tiltalt, der var Kaptajn i Hæren, og som den 1. November 1940 havde indmeldt sig i D. N. S. A. P., indtraadte, efter at hans Ansøgning om Tilladelse til at træde udenfor Nummer og om Rejsetilladelse til Udlandet for at gøre Tjeneste i Frikorps Danmark var blevet imødekommet ved kgl. Resolution, den 25. Juli 1941 i Frikorpset og gjorde fra 25. Juli 1941 til Begyndelsen af April 1945 Tjeneste i Tyskland og paa Østfronten i Frikorpset, Division »Viking« og andre Afdelinger under Vaaben S. S. Tiltalte fandtes skyldig til Straf efter § 10, Stk. 1, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946, og Straffen bestemtes til Fængsel i 3 Aar. (Dissens)

503

En i 1921 født Tiltalt havde i Tiden August 1944 til Februar 1945 gjort Vagttjeneste i Sommerkorpset, i Februar—Marts 1945 været i tysk Krigstjeneste som Vagtmand i Værløselejren og fra midt i Marts 1945 til Kapitulationen som Medlem af Hipokorpset udøvet politimæssig Virksomhed bl. a. ved Anholdelse af danske Statsborgere. Han ansaas for de to første Forhold efter § 10, Stk. 1, Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 og for det sidste Forhold efter samme Paragrafs Stk. 3 med Fængsel i 16 Aar. De i § 6, Stk. 1, i Bekendtgørelsen nævnte Rettigheder frakendtes Tiltalte for bestandig

582

En i 1893 født Tiltalt A, der var tysk Statsborger, men siden 1919 havde ernæret sig som Skomager i Over Jerstal, havde den 13. Februar 1945 gennem en i 1911 født Medtiltalt B, der var Lærer ved en tysk Skole i Vojens, og tilhørte det tyske Mindretal, anmeldt til det tyske Politi, at der til ham, der havde Indleveringssted for Pakker fra en Rutebil, var ankommet en til en stedlig Læge L adresseret Pakke bl. a. indeholdende Sprængstof, hvilket havde til Følge, at L samme Dag blev anholdt og senere henrettet af Tyskerne, medens hans Hustru og en anden Kvinde blev anholdt og i nogen Tid holdt fængslet. Endvidere havde A gennem B gjort Anmeldelse til det tyske Politi om, at han — efter L's Henrettelse — havde modtaget tre Truselsbreve, og at han sigtede en bestemt Person paa Egnen for at have skrevet Brevene, hvilket havde til Følge, at denne maatte »gaa under Jorden«. A og B ansaas for disse Forhold efter Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 12, Stk. 1 og 2, og B, der havde gjort Tjeneste som »Tidsfrivillig« og hvervet til saadan Tjeneste, ansaas tillige efter § 10, Stk. 1. Straffen bestemtes under Hensyn til Grundsætningen i Bekendtgørelsens § 3

Stk. 3, Nr. 1, for A til Fængsel paa Livstid og for B til Fængsel i 16 Aar. (Dissens)

606

En i 1920 født Tiltalt, der, efter tre Ugers Uddannelse paa Baadsmandsstrædes Kaserne, iført tysk Marinevægteruniform og bevæbnet med Pistol havde gjort Tjeneste ved Bevogning af tyske Benzindepoter i Frederikshavn fra Juni 1943 til 15. September 1944, da han afskedigedes efter Ansøgning, blev efter § 10, Stk. 1, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 straffet med Fængsel i 2 Aar.

Tiltalte, der havde været fængslet fra den 25. Maj 1945, til han den 3. August 1946 hensattes til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom af s. D. idømte Straf, og som atter havde været underkastet Varetægtsfængsel fra den 24. Oktober 1946, fik ved Højesterets Dom afkortet 11 Maaneder i Straffetiden, medens han ved Landsrettens Dom havde faaet afkortet 14 Maaneder. (Dissens)

639

Tre Tiltalte, en Sagfører S og to Forretningsmænd A og B, startede i Efteraaret 1941 en Maskinfabrik, der fremstillede Flyvemaskindele m. v. til Eksport til Tyskland. S deltog i Virksomheden til omkring Nytaar 1943, A og B til Begyndelsen af Marts 1943, da Fabrikken solgtes. S opnaede en Nettogevinst paa ca. 31.000 Kr., A og B hver en Nettogevinst paa ca. 37.000 Kr. Under Hensyn til, at de Tiltalte udenfor deres sædvanlige Virksomhedsomraade fra ny havde startet Fabrikken, hvis eneste aktuelle Formaal, saa længe Krigen varede, var at arbejde for den tyske Krigsindustri, og at dette skete under Udfoldelse af et betydeligt Initiativ og alene for at opnaa en i Forhold til den investerede Kapital betydelig og efter Forholdene sikker Gevinst, og at de Tiltalte derefter havde drevet Virksomheden som nævnt, fandtes deres Forhold at falde ind under Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2. Idet de af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager m. H. t. Priser og af Direktoratet for Vareforsyning m. H. t. den mellem den danske og den tyske Regering aftalte Materialekompensation meddelte Godkendelser ikke kunde disculpere de Tiltalte, fandtes de herefter at være ifaldet Strafansvar efter nævnte Lovbestemmelse. Straffene bestemtes for S og A til Fængsel i 4 Maaneder, for B til Fængsel i 3 Maaneder, hvilke Straffe ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel, som alle tre havde været undergivet i ca. 4 Maaneder. (Dissens).

I Medfør af Lovens § 5 idømtes S som Tillægsstraf en Bøde af 100.000 Kr. med en Forvandlingsstraf af Fængsel i 4 Maaneder.

De indvundne Nettofortjenester inddrogtes i Statskassen.

I Medfør af Lovens § 12 frakendtes de Tiltalte de i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 6, Stk. 1, Nr. 1—4, nævnte Rettigheder for 5 Aar. Rpl. § 137, Stk. 2, kom saaledes ikke i Anvendelse overfor S. (Dissens)

666

En til det tyske Mindretal hørende Tiltalt T var af Landsretten idømt Straf efter § 16, Stk. 1, i Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945 i Anledning af, at hun fra Febr. 1942 til Nov. s. A. havde været ansat ved »S. S. Ersatzkommando Dänemark«, hvor hun medvirkede ved Førelsen af Korrespondance mellem de Personer, der meldte sig som Frivillige til Vaaben S. S., og de tyske Myndigheder, samt fra Nov. 1942 til Kapitulationen havde gjort Tjeneste ved S. S.-Hauptamt i Berlin, hvor hun oversatte Ansøgninger om Fritagelse for Tjeneste og Forflyttelse indenfor Frikorps Danmark og Regiment Norge. Straffen var afsonet, og Rigsadvokaten havde i Skrivelse af 24. Sept. 1946 meddelt, at T, efter at det paagældende Forhold som Følge af den foretagne Ændring i Straffelovstillæget ikke længere kunde anses strafbart, i Medfør af Straffelovens § 3, Stk. 2, jfr. § 4, Stk. 3, atter var i Besiddelse af den hende ved Landsretsdommen frakendte almene Tillid. Dommen var af Tiltalte paaanket til Frifindelse, og Rigsadvokaten havde under Proceduren for Højesteret sluttet sig til denne Paastand. Tiltalte frifandtes, idet hendes Forhold ikke fandtes at kunne henføres under § 16, Stk. 1, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946. Udtalt, at der herefter ikke fandtes at burde tages Stilling til Forholdets Strafbarhed efter Bestemmelsen i dens tidligere Affattelse. (D i s s e n s)

695

En tiltalt Journalist Vibensgaard T anset skyldig til Straf dels efter Strfl. § 266 b, jfr. Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 9 og efter nævnte Bekendtgørelses § 16, Stk. 1, Nr. 2, ved i Tiden fra Marts 1942 til Marts 1943 i »Fædrelandet« at have skrevet en Række antijødiske Artikler, dels efter sidstnævnte Bestemmelse ved som Journalist ved »Fædrelandet« at have skrevet Artikler, hvori han bl. a. forsvarede det tyske Overgreb den 29. Aug. 1943 og propagerede for Tilslutning til »Frikorps Danmark«. Straffen bestemtes til Fængsel i 6 Aar, og de i Bekendtgørelsens § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder fortabtes for 10 Aar

706

En i et Firma ansat Chauffør T, der den 1. Juli 1944 under Folkestrejken af Sommerkorpset blev tvunget til at stille Firmaets Lastbil til Raadighed for Korpset, paatog sig frivilligt mod Vederlag at køre Bilen for Korpset den 1. og 2. Juli. Under Kørslen med Levnedsmidler i Københavns Gader sad der ca. 10 Sommerfolk paa Ladet og skød flere Gange til alle Sider. T ansaas efter § 16, Stk. 1, Nr. 8, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 med en Straf af Fængsel i 2 Aar. (D i s s e n s).

Af Landsretten frifandtes T for Overtrædelse af Lovens § 10, Stk. 1, ved i 2½ Maaned i 1944—45 som Chauffør at have kørt for det tyske Røde Kors i Berlin mellem forskellige Lazaretter, idet han ved Antagelsen havde regnet med, at det var civilt Lønarbejde, han skulde udføre, ligesom hans Virksomhed som Ambulancechauffør langt bag Fronten ikke kunde betegnes paa anden Maade.....

710

En i 1908 født Tiltalt T, der fra 6. Marts 1945 til Kapitulationen havde gjort Tjeneste indenfor den tyske Efterretningstjeneste Afdeling 6, Gendarmeriposten i Thisted, og herunder havde deltaget i Udrykninger i Anledning af Sabotagehandlinger og i et enkelt Tilfælde i Anholdelsen af en dansk Statsborger samt havde udført Vagttjeneste ved Gendarmeriposten, blev for dette Forhold anset skyldig efter Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 2. Endvidere ansaas T skyldig efter Bekendtgørelsens § 16, Stk. 1, Nr. 8, ved i nogle Maaneder fra Nov. 1944 til Brug for det tyske Efterretningsvæsen at have indgivet Stemningsrapporter samt efter Bek. Nr. 639 af 11. Dec. 1940 § 2, Stk. 1 c, jfr. Vareforsyningslovens § 18, ved uden Udenrigsministeriets Tilladelse at have leveret Papir m. m. til Besættelsesmagten. Straffen bestemtes til Fængsel i 8 Aar. (D i s s e n s).

De i Lovbekendtgørelsen af 6. Juli 1946 § 6 nævnte Rettigheder frakendtes Tiltalte for bestandig.

T, der efter at have været interneret fra 6. Maj til 4. Aug. 1945, havde hensiddet i Varetægtsfængsel til 10. August 1945, og som — efter at have været allieret Krigsfange til 29. Nov. 1945 — siden sidstnævnte Dato paany havde været underkastet Varetægtsfængsel, havde ved Landsrettens Dom af 7. Oktober 1946 faaet afkortet 1 Aar og 85 Dage i Straffetiden, hvilket tiltraadtes af Højesteret. (D i s s e n s).....

778

En i 1920 født Tiltalt T anmeldte i Januar 1943 til det danske Politi, at der i en Lejlighed, som beboedes af en af T's Bekendte B, fremstilledes illegale Skrifter, hvilket havde til Følge, at B og 4 andre unge Mænd i Medfør af Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1 med senere Ændringer idømtes Fængselsstraffe fra 40 Dage til 7 Maaneder. Herfor blev T efter § 12, Stk. 1, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 anset med Fængsel i 2 Aar. (D i s s e n s)

812

En i 1922 født, hidtil ustraffet, Tiltalt anset skyldig dels efter § 10, Stk. 2, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 ved i Tiden fra den 17. Januar 1945 til Kapitulationen at have gjort Tjeneste i det tyske Sikkerhedspoliti paa Politigaarden, hvorunder han deltog i Razziaer og Anholdelser af danske Statsborgere, dels efter Strfl. § 244, Stk. 4, jfr. tildels Stk. 2, 2. Pkt. og Stk. 3, 2. Pkt., og efter § 245, Stk. 2, samtlige Bestemmelser sammenholdt med §§ 8 og 9 i fornævnte Lovbekendtgørelse ved under sin Tjeneste i det tyske Sikkerhedspoliti at udøve Vold mod og deltage i, tildels meget grove, Mishandlinger af anholdte danske Statsborgere. Straffen bestemtes til Livsstraf. (D i s s e n s)

815

En i 1924 født Tiltalt havde i Tiden fra 18. Februar 1944 til Slutningen af Februar 1945 først faaet godt 3 Maaneders Uddannelse paa Schalburgkorpsets Kaserne i Ringsted og derefter gjort Tjeneste i Korpset en Ugestid som Vagtmand ved Frimurerlogen i København og i Resten af Tiden som Køk-

- kenkarl i Karsemoselejren; endvidere havde han fra 3. Marts 1945 til 28. April s. A. i Hipokorpset gjort Vagttjeneste i Krogerup og Høvelte Lejren. Herfor blev Tiltalte anset med Fængsel i 4 Aar efter Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 2, idet den af Tiltalte udførte Vagttjeneste paa Krogerup og i Høvelte Lejren ikke fandtes at kunne betegnes som politimæssig Virksomhed i den Forstand, hvori Udtrykket maa antages brugt i § 10, Stk. 3 822
- En i 1897 født Tiltalt T₁ havde til en Bekendt A, om hvem han vidste, at han tidligere havde været Agitator indenfor D. N. S. A. P., og at han nu drev Kørselskontor for Besættelsesmagten, videregivet en ham af en kvindelig Bekendt givet Oplysning om, at hendes Ægtefælle havde iagttaget, at der ved en Gaard paa Djursland foregik illegale Vaabentransporter. Meddelelsen blev gennem A viderebragt til Tyskerne, hvilket var medvirkende til, at 2 danske Statsborgere den 9. December 1944 blev anholdt og ført til en tysk Koncentrationslejr, hvorfra den ene ikke er vendt tilbage. Antaget, at T₁, der havde bekræftet de givne Oplysninger overfor det tyske Politi og efter Anholdelserne modtaget en Ducør, forsætlig havde medvirket til Anholdelsen, og idet de indtrufne Følger maatte tilregnes T₁ som uagtsomme, blev han, der ikke kunde antages at have tilsigtet, at nogen skulde anholdes, efter § 12, Stk. 2, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 idømt Fængsel i 8 Aar. (Dissens).
- T₁'s fornævnte kvindelige Bekendt T₂ og hendes Mand var ogsaa sat under Tiltale for Angiveri, men frifandtes ved Landsrettens, forsaavidt upaaankede, Dom. En af T₂ nedlagt Paastand om Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel toges ikke til Følge. (Dissens) 830
- Strafakortning.**
- En Tiltalt, der ved Trusel med en Pistol havde aftvunget en Arbejdsmand en Mappe med 10.000 Kr., anset efter Strfl. § 288, Stk. 1, med Fængsel i 5 Aar 227
- En ved Højesteretsdom af 31. Maj 1946 for Overtrædelse af Strfl. Nr. 259 af 1. Juni 1945 med Fængsel i 1 Aar straffet Tiltalt, der havde været fængslet siden 24. Maj 1945, fik i Straffetiden afkortet 8 Maaneder. (Dissens) 254
- En ved Højesteretsdom af 30. August 1946 for Overtrædelse af § 10, Stk. 2 og 3, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 med Fængsel i 10 Aar straffet Tiltalt, der havde været interneret fra 6. Maj 1945 og fængslet fra 17. s. M., fik i Straffetiden afkortet 11 Maaneder 379
- En ved Landsretten med Fængsel i 1 Aar 3 Maaneder for Deltagelse i Røveri straffet Tiltalt, der havde paaanket Dommen til Formildelse med det Resultat, at den stadfæstedes, fik ikke Strafakortning for det efter Landsretsdommen udstaaede Varetægtsfængsel 523

En i 1920 født Tiltalt, der, efter tre Ugers Uddannelse paa Baadsmandsstrædes Kaserne, iført tysk Marinevægteruniform og bevæbnet med Pistol havde gjort Tjeneste ved Bevogning af tyske Benzindepoter i Frederikshavn fra Juni 1943 til 15. September 1944, da han afskedigedes efter Ansøgning, blev efter § 10, Stk. 1, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 straffet med Fængsel i 2 Aar.

Tiltalte, der havde været fængslet fra den 25. Maj 1945, til han den 3. August 1946 hensattes til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom af s. D. idømte Straf, og som atter havde været underkastet Varetægtsfængsel fra den 24. Oktober 1946, fik ved Højesterets Dom afkortet 11 Maaneder i Straffetiden, medens han ved Landsrettens Dom havde faaet afkortet 14 Maaneder. (D i s s e n s)

639

Tre Tiltalte, en Sagfører S og to Forretningsmænd A og B, startede i Efteraaret 1941 en Maskinfabrik, der fremstillede Flyvemaskindele m. v. til Eksport til Tyskland. S deltog i Virksomheden til omkring Nytaar 1943, A og B til Begyndelsen af Marts 1943, da Fabrikken solgtes. S opnaaede en Nettogevinst paa ca. 31.000 Kr., A og B hver en Nettogevinst paa ca. 37.000 Kr. Under Hensyn til, at de Tiltalte udenfor deres sædvanlige Virksomhedsomraade fra ny havde startet Fabrikken, hvis eneste aktuelle Formaal, saa længe Krigen varede, var at arbejde for den tyske Krigsindustri, og at dette skete under Udfoldelse af et betydeligt Initiativ og alene for at opnaa en i Forhold til den investerede Kapital betydelig og efter Forholdene sikker Gevinst, og at de Tiltalte derefter havde drevet Virksomheden som nævnt, fandtes deres Forhold at falde ind under Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2. Idet de af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager m. H. t. Priser og af Direktoratet for Vareforsyning m. H. t. den mellem den danske og den tyske Regering aftalte Materialekompensation meddelte Godkendelser ikke kunde disculpere de Tiltalte, fandtes de herefter at være ifaldet Strafansvar efter nævnte Lovbestemmelse. Straffene bestemtes for S og A til Fængsel i 4 Maaneder, for B til Fængsel i 3 Maaneder, hvilke Straffe ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel, som alle tre havde været undergivet i ca. 4 Maaneder. (D i s s e n s).....

666

En i 1908 født Tiltalt T, der fra 6. Marts 1945 til Kapitulationen havde gjort Tjeneste indenfor den tyske Efterretningstjeneste Afdeling 6, Gendarmeriposten i Thisted, og herunder havde deltaget i Udrykninger i Anledning af Sabotagehandling og i et enkelt Tilfælde i Anholdelsen af en dansk Statsborger samt havde udført Vagttjeneste ved Gendarmeriposten, blev for dette Forhold anset skyldig efter Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 2. Endvidere ansaas T skyldig efter Bekendtgørelsens § 16, Stk. 1, Nr. 8, ved i nogle Maaneder fra Nov. 1944 til Brug for det tyske Efterretningsvæsen at have indgivet Stemmingsrapporter samt efter Bek. Nr. 639 af

11. Dec. 1940 § 2, Stk. 1 c, jfr. Vareforsyningslovens § 18, ved uden Udenrigsministeriets Tilladelse at have leveret Papir m. m. til Besættelsesmagten. Straffen bestemtes til Fængsel i 8 Aar. (D i s s e n s).

T, der efter at have været interneret fra 6. Maj til 4. Aug. 1945, havde hensiddet i Varetægtsfængsel til 10. August 1945, og som — efter at have været allieret Krigsfange til 29. Nov. 1945 — siden sidstnævnte Dato paany havde været underkastet Varetægtsfængsel, havde ved Landsrettens Dom af 7. Oktober 1946 faaet afkortet 1 Aar og 85 Dage i Straffetiden, hvilket tiltraadtes af Højesteret. (D i s s e n s).....

778

Strafnedsættelse.

Tre hidtil ustraffede Tiltalte havde efter Tilskyndelse af en ligeledes ustraffet Medtalt den 9. Juni 1945 ved Skydning dræbt en Arbejdsmand, der var blevet løsladt efter at have været interneret af Modstandsbevægelsen, men som de ansaa for at have været Stikker for Tyskerne. Samtlige Tiltalte blev efter Strfl. § 237, jfr. § 85 — for Medtaltatte tillige jfr. § 23, Stk. 1 — anset med Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder, hvori for udstaaet Varetægtsfængsel afkortedes 4 Maaneder for hver

285

En i 1907 i Sønderborg Amt af tyske Forældre født Tiltalt havde efter gentagne Opfordringer fra det tyske Mindretal i Juli 1942 meldt sig til tysk Krigstjeneste i Vaaben S. S., i hvilket han gjorde Tjeneste i Udlandet til Marts 1945. Herfor ansaas han efter Strflitill. Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 med Fængsel i 1 Aar. (D i s s e n s)

362

En i 1905 i Tønder født Tiltalt, der havde gaaet i tysk Folkeskole og altid havde følt sig knyttet til Tyskland, havde fra Efteraaret 1941 til August 1944 gjort Tjeneste som Reservebrandmand dels i Kastrup Lufthavn, dels ved Luftmarinestationen paa Refshalevej. Han ansaas skyldig i Overtrædelse af Strflitill. § 16, Stk. 1, Nr. 8, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1. Straffen fastsattes under Hensyn til Bestemmelsen i § 16, Stk. 2, til Fængsel i 8 Maaneder, der ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel. (D i s s e n s)

368

En den 6. August 1913 født Tiltalt, der fra Slutningen af Marts 1941 til den 15. Marts 1945 havde gjort Tjeneste i Vaaben S. S. under Uddannelse i Tyskland og derefter paa Østfronten, fra August 1942 som Chauffør, idømtes efter Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 1, jfr. § 3, Stk. 3, Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder

389

En i 1922 født kvindelig Student, der som Skareførerske i N. S. U. (National-Socialistisk Ungdom), i September 1944 havde virket som Leder af en Lejr ved Kolding, hvori nogle med Gravning af Tankgrave for den tyske Værnemagt beskæftigede unge Piger var anbragt, blev anset skyldig til Straf efter § 16, Stk. 1, Nr. 8, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946. (D i s s e n s).

Straffen bestemtes — jfr. nævnte Bek. § 3, Stk. 3, og § 10, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. § 16, Stk. 2 — til Fængsel i 8 Maaneder, der ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel. (D i s s e n s) 396

Strafferetsforhold i Alm.

En for Overtrædelse af § 10, Stk. 2 og 3, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 med Fængsel i 10 Aar straffet Tiltalt frakendtes de i Bekendtgørelsens § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder for 10 Aar. (D i s s e n s) 379

De i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder fortabtes ikke af en Tiltalt, der som lettere aandssvag dømtes til at anbringes i en Aandssvageanstalt 398

Tre Tiltalte, en Sagfører S og to Forretningsmænd A og B, startede i Efteraaret 1941 en Maskinfabrik, der fremstillede Flyvemaskindele m. v. til Eksport til Tyskland. S deltog i Virksomheden til omkring Nytaar 1943, A og B til Begyndelsen af Marts 1943, da Fabrikken solgtes. S opnaaede en Nettogevinst paa ca. 31.000 Kr., A og B hver en Nettogevinst paa ca. 37.000 Kr. Under Hensyn til, at de Tiltalte udenfor deres sædvanlige Virksomhedsomraade fra ny havde startet Fabrikken, hvis eneste aktuelle Formaal, saa længe Krigen varede, var at arbejde for den tyske Krigsindustri, og at dette skete under Udfoldelse af et betydeligt Initiativ og alene for at opnaa en i Forhold til den investerede Kapital betydelig og efter Forholdene sikker Gevinst, og at de Tiltalte derefter havde drevet Virksomheden som nævnt, fandtes deres Forhold at falde ind under Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2. Idet de af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager m. H. t. Priser og af Direktoratet for Vareforsyning m. H. t. den mellem den danske og den tyske Regering aftalte Materialekompensation meddelte Godkendelser ikke kunde disculperes de Tiltalte, fandtes de herefter at være ifaldet Strafansvar efter nævnte Lovbestemmelse. Straffene bestemtes for S og A til Fængsel i 4 Maaneder, for B til Fængsel i 3 Maaneder, hvilke Straffe ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel, som alle tre havde været undergivet i ca. 4 Maaneder. (D i s s e n s).

I Medfør af Lovens § 5 idømtes S som Tillægsstraf en Bøde af 100.000 Kr. med en Forvandlingsstraf af Fængsel i 4 Maaneder.

De indvundne Nettofortjenester inddrogtes i Statskassen.

I Medfør af Lovens § 12 frakendtes de Tiltalte de i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 6, Stk. 1, Nr. 1—4, nævnte Rettigheder for 5 Aar. Rpl. § 137, Stk. 2, kom saaledes ikke i Anvendelse overfor S. (D i s s e n s) 666

En til det tyske Mindretal hørende Tiltalt T var af Landsretten idømt Straf efter § 16, Stk. 1, i Strftill. Nr. 259 af 1. Juni 1945 i Anledning af, at hun fra Febr. 1942 til Nov. s. A. havde været ansat ved »S. S. Ersatzkommando Dänemark«, hvor hun medvirkede ved Førelsen af Korrespondance mellem de Per-

soner, der meldte sig som Frivillige til Vaaben S. S., og de tyske Myndigheder, samt fra Nov. 1942 til Kapitulationen havde gjort Tjeneste ved S. S.-Hauptamt i Berlin, hvor hun oversatte Ansøgninger om Fritagelse for Tjeneste og Forflyttelse indenfor Frikorps Danmark og Regiment Norge. Straffen var afsonet, og Rigsadvokaten havde i Skrivelse af 24. Sept. 1946 meddelt, at T, efter at det paagældende Forhold som Følge af den foretagne Ændring i Straffelovstillæget ikke længere kunde anses strafbart, i Medfør af Straffelovens § 3, Stk. 2, jfr. § 4, Stk. 3, atter var i Besiddelse af den hende ved Landsretsdommen frakendte almene Tillid. Dommen var af Tiltalte paaanket til Frifindelse, og Rigsadvokaten havde under Proceduren for Højesteret sluttet sig til denne Paastand. Tiltalte frifandtes, idet hendes Forhold ikke fandtes at kunne henføres under § 16, Stk. 1, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946. Udtalt, at der herefter ikke fandtes at burde tages Stilling til Forholdets Strafbarhed efter Bestemmelsen i dens tidligere Affattelse. (D i s s e n s)

Strafferetspleje.

En Tiltalt T, der havde taget Plads som Vagtmand paa en Maskinfabrik, havde under Straffetrusel fra det tyske Politi P den 2. Oktober 1943 om Morgenen anmeldt til P, at en jødisk Familie F, der Natten forud havde været forgæves eftersøgt af P i sin i Fabriksejendommen beliggende Lejlighed, nu var vendt tilbage til denne, hvorefter F blev anholdt og deporteret til Tyskland. Senere havde T endvidere fra Lejligheden, som han havde Ordre til at holde Vagt ved, stjaalet forskellige Effekter til samlet Værdi ca. 50 Kr. Han ansaas efter Straffelovstillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, idet de for F indtraadte Følger af Angiveriet fandtes at maatte tilregnes T som uagtsomme, samt efter Strfl. § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. nævnte Straffelovstillæg § 9, med Fængsel i 8 Aar og kendtes for bestandig uværdig til almen Tillid.

Landsretten havde henført Angiveriet under Straffelovstillæggets § 12, Stk. 1, men det i Dommen om Forholdet anførte fandtes ikke at være til Hinder for, at Højesteret henførte det under § 12, Stk. 2

I et Tilfælde, hvor en Tiltalt var frifundet ved Underrettsdom af 15. November 1945, var Ankemeddelelse af Statsadvokaten først udfærdiget den 3. December og forkyndt for Tiltalte den 6. s. M. Sagens Akter var som Følge af et Kæremaal af en Fængslingsbeslutning først den 29. November af Retten tilsendt vedkommende Politimester, der den 30. s. M. videresendte dem til Statsadvokaten, men af Sagens Oplysninger fremgik, at Anklagemyndighedens Repræsentant ved Skrivelse af 15. November havde meddelt Statsadvokaten, at der samme Dag var afsagt Frifindelsesdom. Da Anke ikke var iværksat rettidig — hvorved bemærkedes, at en af Anklagemyndighe-

- dens Repræsentanter ved Dommens Afsigelse fremsat Meddelelse om, at han begærede Dommen paaanket, ikke kunde træde i Stedet for rettidig Ankemeddelelse — og da der ikke kunde gives Statsadvokaten Medhold i, at Ankefristens Overskridelse ikke kunde tilregnes Anklagemyndigheden, var Sagen med Rette afvist fra Landsretten 117
- En Vinterdag i usædvanlig tæt Taage paakørte en Sporvogn, der var fuldt oplyst og kørte ganske langsomt, idet Vognstyren V stadig brugte Alarmklokken, bagfra en i Sporet holdende Lastbil, hvilket ved den pludselige Opbremsning havde til Følge, at en Passager P, der stod paa Bivognens Bagperron med Ryggen mod Bagvæggen, faldt og brækkede det ene Ben. Idet Føreren af Bilen F fandtes at have udvist Uagtsomhed ved at holde i Sporet, tilpligtedes han og hans Ansvarsforsikrings-selskab at betale P, der ikke fandtes at have noget Medansvar, fuld Erstatning samt at erstatte Skaden paa Sporvognen. Der fandtes ikke af V at være udvist Uagtsomhed, eller at være Grundlag for i Medfør af Bek. Nr. 389 af 30. December 1938 § 5 at paalægge Sporvejene Ansvar, hvorefter saavel V som Sporvejene frifandtes for de af P og F fremsatte Erstatningskrav.
- Udtalt, at der ikke havde været Hjemmel til at inddrage Erstatningskravene mod Sporvejene under den mod V og F rejste Politisag, men at Sagen, som den nu forelaa, fandtes at burde tages under Paakendelse i sin Helhed 180
- Salæret til en Sagfører, der i Hh. t. Rpl. till. Nr. 260 af 1. Juni 1945 § 6 var antaget til at udføre Anklagen, paalagt det Offentlige 254
- Anklagemyndighedens Ankemeddelelse var først forkyndt for Tiltalte — under dennes midlertidige Ophold i København — 6 Dage efter Ankefristens Udløb. Da Anklagemyndigheden, der inden Ankefristens Udløb var bekendt med, at Tiltalte havde skiftet Bopæl, paa hvilken Forkyndelse i Overensstemmelse med Rpl. § 156, Stk. 1, Nr. 2, maatte antages at kunne være foretaget, ikke havde gjort det antageligt, at Ankefristens Overskridelse var den utilregnelig, afvistes Anken 348
- Mod fhv. Minister Gunnar Larsen M var der ved Københavns Byret rejst Tiltale for Overtrædelse i syv Tilfælde af forskellige Bestemmelser i Strfl. till. Nr. 259 af 1. Juni 1945. Medens et Forhold, der angik financier og anden Støtte i M's Ministertid til en Fabrik, der havde Leverancer til den tyske Værnemagt, og et andet Forhold, der angik en af M forud for hans Ministertid truffet Aftale om Udbetalinger til Dagbladet »Fædrelandet«, fandtes at henhøre under de ordinære Domstole, fandtes disse ikke at kunne paadømme de øvrige Forhold, idet de paagældende Handlinger fandtes at være udført af Tiltalte i hans Egenskab af Minister som et Led i den af Regeringen under de herskende Forhold førte Politik i Forholdet til Besættelsesmagten og dennes Handlingere, for flere Handlingers

Vedkommende efter Samraad eller Aftale med andre Rege-
ringsmedlemmer. (D i s s e n s).

M's Paastand om, at den af Byretten afsagte Kendelse i
Medfør af § 10, 2. Pkt., i Rpl'till. Nr. 260 af 1. Juni 1945 ikke
kunde være Genstand for Kære, toges ikke til Følge 356

I et Tilfælde, hvor Straffen af Landsretten var fastsat lavere,
end der fandtes at være Hjemmel til, paalagdes det det
Offentlige at udrede Salær m. v. til Forsvareren for Højesteret. 379
Højesteret afviser Kæremaal angaaende Afvisningskendelse, da
Tilladelse fra Justitsm. til Kæremaalets Indbringelse for Høje-
steret ikke forelaa 383

En af Administrator for Entreprenør E, der var fængslet som
sigtet for Overtrædelse af Strfl'till. Nr. 259 af 1. Juni 1945, og
hvis Formue var beslaglagt, mod B anlagt Sag til Betaling af
4000 Kr., som E's Hustru uden hans Samtykke havde overladt
B, paastodes af denne afvist som henhørende under den Ret,
der behandlede Straffesagen mod E. Da Sagen ikke drejede
sig om at træffe Bestemmelse om Omstødelse m. v. i Medfør
af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 §§ 7 og 8, omfattedes For-
holdet ikke af Lovens § 9, og da Administrator derhos i Kraft
af sin Stilling maatte anses at have været beføjet til at søge
E's paastaaede Krav paa det nævnte Beløb gjort gældende
ved Søgmaal, toges Afvisningspaastanden ikke til Følge 392

Højesteret admitteret Anke af Straffesag til Østre Landsret . . . 486

En Tiltalt, der af Højesteret var blevet frifundet for Overtræ-
delse af Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946, og som havde været
fængslet fra 9. Juli 1945 til 12. Marts 1946 og derefter i Tiden
til 21. September havde været hensat til Afsoning af den ham
ved Landsrettens Dom af 12. Marts 1946 idømte Fængselsstraf,
fik i Hh. t. Rpl. § 1018 b, Stk. 1 og 3, tilkendt en Erstatning
af 1200 Kr. (D i s s e n s).

Som Sagen forelaa, fandtes der intet at være til Hinder for,
at Erstatningskravet i dets Helhed toges under Paakendelse af
Højesteret, uanset at Krav om Erstatning for udstaaet Vare-
tægtsfængsel ikke tidligere var fremsat. (D i s s e n s) 491

En til det tyske Mindretal hørende Tiltalt T var af Landsretten
idømt Straf efter § 16, Stk. 1, i Strfl'till. Nr. 259 af 1. Juni
1945 i Anledning af, at hun fra Febr. 1942 til Nov. s. A. havde
været ansat ved »S. S. Ersatzkommando Dänemark«, hvor hun
medvirkede ved Førelsen af Korrespondance mellem de Per-
soner, der meldte sig som Frivillige til Vaaben S. S., og de
tyske Myndigheder, samt fra Nov. 1942 til Kapitulationen
havde gjort Tjeneste ved S. S.-Hauptamt i Berlin, hvor hun
oversatte Ansøgninger om Fritagelse for Tjeneste og For-
flyttelse indenfor Frikorps Danmark og Regiment Norge.
Straffen var afsonet, og Rigsadvokaten havde i Skrivelse af
24. Sept. 1946 meddelt, at T, efter at det paagældende For-
hold som Følge af den foretagne Ændring i Straffelovstillæget
ikke længere kunde anses strafbart, i Medfør af Straffelovens

- § 3, Stk. 2, jfr. § 4, Stk. 3, atter var i Besiddelse af den hende ved Landsretsdommen frakendte almene Tillid. Dommen var af Tiltalte paaanket til Frifindelse, og Rigsadvokaten havde under Proceduren for Højesteret sluttet sig til denne Paastand. Tiltalte frifandtes, idet hendes Forhold ikke fandtes at kunne henføres under § 16, Stk. 1, i Lovbek. Nr. 368 af 6. Juli 1946. Udtalt, at der herefter ikke fandtes at burde tages Stilling til Forholdets Strafbarhed efter Bestemmelsen i dens tidligere Affattelse. (D i s s e n s) 695
- Da Forsvareren i en Nævningesag efter det mellem ham og Retten passerede havde haft Føje til at anse sig afskaaret fra i Overensstemmelse med Rpl. § 889, Stk. 2, at faa stillet to Til-lægsspørgsmaal om Anvendelsen af Strfl. § 85 og § 84, Stk. 1, Nr. 9, blev Dommen og Domsforhandlingen ophævet af Højesteret og Sagen hjemvist til fornyet Domsforhandling, jfr. Rpl. § 946, Stk. 1, og § 960, Stk. 2. (D i s s e n s) 743
- I et Tilfælde, hvor Dom var afsagt af Københavns Byret den 12. Juli 1946, var Ankemeddelelse af Statsadvokaten først udfærdiget den 31. s. M. og forkyndt for Tiltalte den 7. August 1946, efter at et Forsøg paa Forkyndelse den 2. s. M. var mislykkedes som Følge af Tiltaltes Bopælsforandring. Udskrift af Dommen var først afleveret til Politiet den 27. Juli og modtaget af Statsadvokaten den 29. Juli. Idet den Omstændighed, at Ekspeditionen af Domsudskriften var blevet forsinket, ikke fandtes at kunne medføre, at Overskridelsen af Ankefristen ikke kunde tilregnes Anklagemyndigheden, var Sagen med Rette afvist fra Landsretten 849

Sundhedsvæsen.

En Dyrlægge D anset med Bøde til Apotekerfonden efter Lov om Apotekervæsenet Nr. 107 af 31. Marts 1932 § 60, jfr. § 19, Stk. 1, jfr. § 1, Liste 1, i Anordning Nr. 79 af 4. April 1929 ved fra sit Laboratorium at have solgt eller uden Vederlag udleveret »Hundesyggevaccine«. Derimod frifandtes D for Tiltale vedrørende et tilsvarende Forhold m. H. t. Autovacciner til Bekæmpelse af Kaninsygdomme, idet det ved Underrettens og Landsrettens Domme maatte anses fastslaaet, at Autovaccinen i hvert enkelt Tilfælde var fremstillet af D under Anvendelse af Organer fra døde Dyr fra en bestemt Besætning og kun hunde anvendes til Behandling af levende Dyr fra samme Besætning, og idet en saadan for det enkelte Tilfælde fremstillet Vaccine fandtes at falde udenfor Betegnelsen Medicinalvarer, saaledes som denne er benyttet i § 19 i nævnte Lov.

D frifandtes endvidere for Tiltale for Overtrædelse af § 3, jfr. § 1, i Lov Nr. 43 af 31. Marts 1891 om Vivisektioner ved at have foretaget Drægtighedsundersøgelser ved Indpodning af Blodprøver paa Rotter, idet D's Forklaring om, at der ikke paaførtes Rotterne nogen Smerte, ikke fandtes at kunne forkastes, og idet den Indflydelse, Indpodningen efter det af An-

klagemyndigheden anførte havde paa Rotternes Kønsorganer, ikke fandtes at kunne bringe Lovens Bestemmelse til Anvendelse. (D i s s e n s)

78

Sædelighedsforbrydelser.

En i 1881 født Tiltalt, der i 1942 var idømt Fængselsstraf for Overtrædelse af Strfl. § 224, jfr. § 223, Stk. 2, og § 232, og som nu havde gjort sig skyldig i Overtrædelse af Strfl. § 224, jfr. § 222, Stk. 2, blev i Medfør af Strfl. § 70, jfr. § 16, dømt til at anbringes i et Sindssygehospital. Retslægeraadet havde bl. a. udtalt, at Tiltalte var lidende af en kronisk Hjernelidelse, der medførte en almindelig sjælelig Reduktion, som maatte ligestilles med Sindssygdom, og anbefalet Anbringelse i et Sindssygehospital

310

En Tiltalt, der havde haft Samleje med sine to Døtre før deres fyldte 15. Aar, delvis før det fyldte 12. Aar, idømt Fængsel i 5 Aar

680

En 72-aarig, hidtil ustraffet Mand T, havde gjort sig skyldig i Uterlighed overfor Smaapiger (Strfl. § 232) og i Overtrædelse af Strfl. § 224, jfr. § 222, Stk. 2. Retslægeraadet udtalte, at Alderdomssløvsind var i Færd med at udvikle sig hos T, at han ikke kunde anses for egnet til Paavirkning gennem Straf, og at det var sandsynligt, at han paany vilde begaa lignende Lovovertrædelser. Han ansaas med en betinget Straf af Fængsel i 8 Maaneder med en Prøvetid af 3 Aar og Tilsyn af en af Øvrigheden beskikket Tilsynsværge. (D i s s e n s)

804

Søfart.

Efter at Motorsejleren »Mary Lass«, der havde mistet sit ene Anker, den 18. December 1942 paa Grund af Motorhavari havde maattet ankre op ca. 20 Kvartmil fra Travemünde, kom man ved at hejse Nødflag i Forbindelse med S/S »Otto Petersen«, der slæbte »Mary Lass« til Travemünde. Mellem de to Rederier blev der derefter truffet Aftale om et Vederlag af 15.000 Kr. for Assistancen; men herimod protesterede Ladningsejeren. Selv om »Mary Lass« ikke i egentlig Forstand havde været stedt i Nød, fandtes der ved Ansættelsen af Vederlaget at maatte anvendes tilsvarende Principper som ved Fastsættelsen af en egentlig Bjærgeløn, saaledes at det derunder toges i Betragtning, at »Otto Petersen«, der havde haft et direkte Tidstab af knapt 1 Døgn, var et stort og kostbart Skib, hvorimod det ikke fandtes, at dette Skib havde været udsat for en Minefare, der kunde faa Betydning. Efter alt foreliggende ansattes Vederlaget til 6000 Kr.

38

Den 8. Juli 1942 tørnede Sandpumpedamperen »Rolf«, som var for Indgaaende gennem Toldbod-Bomløbet, mod Brohovedets nordligste Hjørne, idet »Rolf«s Stævn pludselig drejede Styrbord over, samtidig med eller umiddelbart efter, at det paa sin Bagbords Side blev overhalet af Bjergningsdamperen »Svava«.

- Før Højesteret var det ubestridt, at Kollisionen med Brohovedet var forårsaget af den ved »Svava«s Overhaling af »Rolf« opstaaede Sugevirkning. »Svava«s Fører fandtes at have handlet uforsvarligt ved under de foreliggende Omstændigheder at foretage Overhalingen med for stor Fart — ca. 9 Knob — i for kort Afstand — ca. 5 m — fra »Rolf«. Da derhos Kollisionen ikke kunde anses som en upaaregnelig Følge af de af »Svava«s Fører begaaede Fejl, dømtes »Svava«s Rederi til at betale Skaden ved Kollisionen 235
- Den 24. April 1945 afsejlede M/S »Helle« fra København med en Last Øl med Vejle som Bestemmelsessted. I Nærheden af Hveen fik »Helle« Motorskade, kom i Drift og blev — efter ifølge Føreren F's og en Sømands Forklaring at være blevet beskudt af et tysk Fartøj — af en svensk Marinebaad slæbt til Landskrona, som den først forlod den 9. Maj. Undervejs fra Sletten, hvortil »Helle« paa Grund af Motorvanskeligheder havde maattet søge ind, til Helsingør, mistede Skibsføreren F, der var ene Mand ombord, Skibsjollen. Efter Ankomsten til Helsingør rettede Rederen R forskellige Bebrejdelser mod F i Forbindelse med Sejladsen til Sverige. Pinselørdag den 19. Maj rejste F til København — efter sin Fremstilling for at tale med Frihedsraadet — og vendte først tilbage den paa-gældende Tirsdag Formiddag; under hans Fraværelse var Skibet kun under Tilsyn af en Ungmand. Antaget, at denne Fraværelse, hvortil F ikke havde indhentet Tilladelse fra R, under Hensyn til de iøvrigt foreliggende Omstændigheder, havde berettiget R til at bortvise F, der saaledes i Hh. t. Sømandslovens § 5 kun havde Krav paa Løn og Kostpenge til Bortvisningsdagen. Efter Omstændighederne fandtes der ikke Grund for at paalægge F Ansvar for Manko i Ladningen eller for Tab af Jollen. (D i s s e n s) 541

Søterritoriet.

- Fra en ved Øresund liggende Villaejendom var der vinkelret paa Kysten ført et Raftehegn ud paa Søterritoriet i en Længde af 9,4 m. Da Ejeren ikke havde nogen Adkomst til at have en Afspærring anbragt paa Søterritoriet, maatte Landbrugsministeriet i Kraft af Statens Højhedsret over Søterritoriet være berettiget til at kræve Hegnet, der maatte antages at være til Ulempe for Almenheden, fjernet 257
- Lignende Dom 260

Tandlæger.

- Under Forhandlingerne om Oprettelse af en skriftlig Kontrakt mellem en ældre Tandlæge T₁ og en yngre Kollega T₂ om et paatænkt Samarbejde i den af T₁ beboede Lejlighed, hvori hun drev Tandlægevirksomhed, opsagde T₂ sin Stilling som Assistent hos en anden Tandlæge, lod med T₁'s Samtykke et Værelse i dennes Lejlighed indrette til Klinik for sig og be-

gyndte den 1. August 1944 at arbejde paa Kliniken. Efter at T₁ i Slutningen af August 1944 var vendt hjem fra Ferie, opstod der Uoverensstemmelser mellem Parterne, og i Slutningen af December opsagde T₁, der ikke havde underskrevet Kontrakt, Samarbejdet til Ophør den 1. April 1945. Idet det ikke kunde anses godtgjort, at T₁ i et Møde mellem Parterne den 28. Juni 1944 havde frafaldet sit Krav om at kunne opsige det paatænkte Samarbejde uden — som i Kontraktsudkastet bestemt — at skulle afstaa sin Praksis til T₂, kunde der ikke antages i dette Møde at være truffet en for T₁ bindende Aftale mellem Parterne, og dette fandtes ej heller at kunne statuere paa Grundlag af det senere passerede. Idet dernæst Spørgsmaalet om T₂'s Adgang til at benytte en Del af T₁'s Lejlighed ikke fandtes at kunne udskilles fra Sammenhængen med det tilsigtede Kontraktsforhold iøvrigt paa en saadan Maade, at Lejelovgivningen kunde komme til Anvendelse, tilpligtedes T₂ at fraflytte Kliniken. (D i s s e n s)

373

Teatre.

Bestemmelserne i § 50 i Det kgl. Teaters Reglement om Personalets Ret til Ferie og til Godtgørelse for Afbrydelse af Ferie m. v. antaget at maatte forstaas saaledes, at der tilkom Korets Personale særskilt Vederlag i Anledning af dets Medvirken ved nogle af Teatret den 1., 3. og 4. Juni 1945 givne særlige Forestillinger

524

Testamente.

I et af to Ægtefæller oprettet Testamente var det bestemt, at den længstlevende skulde være den førstafdødes eneste Arving, og at efter den længstlevendes Død »samtlige vore Efterladenskaber« skulde anvendes til Oprettelse af et Legat. Straks efter at Manden i April 1943 var død, overdrog Enken E ved et den 1. Juli tinglyst Skøde Boets faste Ejendom til 6 Broderbørn B for en Købesum af 25.000 Kr., der skulde berigtiges ved, at B overtog Kreditforeningsgælden, knap 10.000 Kr., og indrømmede E fri Bolig i Ejendommen, medens Resten skulde betragtes som Gave. Der oprettedes endvidere en Kontrakt, hvorved B mod at faa overdraget Indbo og andet Løsøre paatog sig at passe og pleje E for hendes Livstid. I Oktober 1943 døde E 85 Aar gammel. Der maatte ved Skødeudstedelsen antages straks at være sket en endelig og for E bindende Overdragelse af den faste Ejendom, og under Hensyn hertil samt til, at Løsøredispositionen ikke fandtes at have haft Karakter af Gave, kunde Bestemmelsen i Arveforordningens § 30 ikke finde Anvendelse. Idet der derhos ikke forelaa Omstændigheder, der kunde bevirke, at Dispositionerne faldt udenfor den E efter Testamentet tilkommende Raadighed over Boets Aktiver, ansaas Dispositionerne gyldige, uanset at der herefter ikke var Midler til Oprettelse af Legatet

148

I Henhold til en Bestemmelse i et af Grev Helge Knuth A₁, der bl. a. var Ejer af Godset Rosendal, i 1935 oprettet Testamente, hvorved hans Broder A₂ indsattes til hans Universalarving, blev en Brodersøn A₃ ved en uigenkaldelig Bestemmelse i et af A₂ efter A₁'s Død i 1941 oprettet Testamente indsat til at arve Rosendal eller den Kapital, som ved Salg af Ejendommen maatte være indvundet, medens A₂ indsatte andre af Slægten som sine Universalarvinger. A₂ afgik ved Døden nogle Maaneder efter A₁, og i Medfør af Arveafgiftslovens § 12, Stk. 1, beregnede Eksekutor E alene Arveafgift i A₁'s Bo, hvilken Afgift han i Repartitionen i A₂'s Bo, hvis Midler udelukkende hidrørte fra Arv efter A₁, fordelte forholdsmæssigt paa A₃ og Universalarvingerne, medens A₃ hævdede, at han kun kunde være pligtig at betale et mindre Beløb, svarende til den Afgift, som skulde være betalt af hans Arvelod i A₂'s Bo, hvis dette ikke havde været afgiftsfrit. Heri gaves der efter Omstændighederne A₃ Medhold, hvorved bemærkedes, at den af E paaberaabte Bestemmelse i Arveafgiftslovens § 21, Stk. 2, ikke kunde føre til andet Resultat

470

Tilbagesøgning af ydet Betaling.

I Marts 1943 lejede Entreprenør L af Parcellist E for 1943 et Moseareal til Fremstilling af Industritørv. Af Lejen 4000 Kr. betaltes 3000 Kr. straks og 1000 Kr. den 30. Juni 1943. I Kontrakten anførtes, at Produktionen antoges at blive ca. 1500 Tons. Da L kun producerede ca. 500 Tons, var E i Medfør af Landbrugsministeriets Bek. af 3. Februar 1943 § 8 kun berettiget til at oppebære 1500 Kr. som Vederlag for Tørvedynd, og da L efter det oplyste ikke m. H. t. Udnyttelsen af Mosen havde gjort sig skyldig i noget Forhold, der kunde berettige E til Erstatning, fandtes E pligtig at tilbagebetale det for meget oppebaarne Beløb, hvis Betaling iøvrigt var knyttet til den Forudsætning, at Produktionen vilde blive saa stor, at Betalingen ikke vilde komme til at overstige Maksimalprisen. Det bemærkedes herved, at en af Parterne samtidig med Betalingen af de sidste 1000 Kr. indgaaet — senere bortfaldet — Aftale om L's Leje af Mosen i 1944 for kun 1500 Kr., ikke fandtes at have afskaaret L fra at gøre Tilbagebetalingskravet gældende

43

En brugt elektrisk Kran var solgt af S for en Købesum af 95.000 Kr. Prisdirektoratet P havde udtalt, at det maatte holde for, at Prisen ikke burde have oversteget Prisen af Fabrik 74.960 Kr. Den aftalte Pris fandtes urimelig, jfr. Prislovens § 8, Stk. 1, af hvilken Bestemmelse Salget ansaas omfattet, og et Afslag paa 10.000 Kr. skønnedes passende. Herefter, og idet Køberen K's Anbringende om, at S havde bundet sig til at respektere Prisdirektoratets Afgørelse, forkastedes, dømtes S i Hh. t. et af K ved Betalingen af sidste Del af Købesummen taget Forbehold til at tilbagebetale K 10.000 Kr. (D i s s e n s).

121

Tilregnelighed.

En 72-aarig, hidtil ustraffet Mand T, havde gjort sig skyldig i Uterlighed overfor Smaa piger (Strfl. § 232) og i Overtrædelse af Strfl. § 224, jfr. § 222, Stk. 2. Retslægeraadet udtalte, at Alderdomssløvsind var i Færd med at udvikle sig hos T, at han ikke kunde anses for egnet til Paavirkning gennem Straf, og at det var sandsynligt, at han paany vilde begaa lignende Lovovertrædelser. Han ansaas med en betinget Straf af Fængsel i 8 Maaneder med en Prøvetid af 3 Aar og Tilsyn af en af Øvrigheden beskikket Tilsynsværge. (D i s s e n s)

804

Tjenesteforhold.

Angaaende Opgørelse af en Entreprenørformands Tantiémekrav. Mod Forretningsføreren i et Varehus, der omfattede Afdelinger indenfor forskellige Brancher, men med mindre Udvalg af Varer end i almindelige Forretninger indenfor Brancherne, var der rejst Tiltale for Overtrædelse af § 1 i Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Lærlingeforholdet i Anledning af, at han efter at det af Fællesudvalget for Butikslærlinge i Medfør af Lovens § 19, Stk. 6, var tilkendegivet, at Virksomheden var uegnet som Lærested, havde beskæftiget Personer under 18 Aar, med hvilke der var oprettet Kontrakt i Hh. t. Lovens § 1, Stk. 7, som Medhjælp ved Ekspeditionen i Forretningen. Efter det om dennes Beskaffenhed foreliggende fandtes Antagelsen af Medhjælperne at have haft Hjemmel i Lovens § 1, Stk. 3, Nr. 3, hvorfor Tiltalte frifandtes

27

175

Bestemmelserne i § 50 i Det kgl. Teaters Reglement om Personalets Ret til Ferie og til Godtgørelse for Afbrydelse af Ferie m. v. antaget at maatte forstaas saaledes, at der tilkom Korets Personale særskilt Vederlag i Anledning af dets Medvirken ved nogle af Teatret den 1., 3. og 4. Juni 1945 givne særlige Forestillinger

524

Tjenestemænd.

En i 1903 født Kontorassistent A ved Børnehospitalet paa Fuglebakken, der i 1939 havde indmeldt sig i D. N. S. A. P. og var Medlem heraf indtil Sommeren 1944, hvorefter han indmeldte sig i N. S. (Dansk National Samling), hvoraf han først udraadte kort før Kapitulationen, blev af den københavnske Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, og saaledes at der under Hensyn til hans Alder ikke tillagdes ham delvis Pension. Medens Højesteret tiltraadte, at A ikke havde retligt Krav paa ordinær Pension efter Vedtægt af 31. Marts 1920 for Bestyrelsen af Staden Københavns kommunale Anliggender med senere Ændringer, udtaltes det, at Spørgsmaalet om, hvorvidt han var berettiget til nedsat Pension, var endeligt afgjort ved Tjenestemandsdømstolens Kendelse

381

- En i 1905 født Plejerske P ved Sindssygehospitalet i Middelfart, der i Besættelsestiden ved forskellige Lejligheder havde haft Samkvem paa Restauranter med tyske Soldater og desuden gentagne Gange paa sin Bopæl havde haft Besøg af en tysk Soldat, blev af Tjenestemandsdømstolen frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, og saaledes at der under Hensyn til hendes Alder og Tjeneste ikke tillagdes hende delvis Pension. Tiltraadt af Højesteret, at P ikke havde retligt Krav paa ordinær Pension. Spørgsmaalet om Ret til delvis Pension var ikke forelagt Højesteret 566
- En i 1891 født Brandmester B under Københavns Kommune, der den 15. November 1941 havde indmeldt sig i D. N. S. A. P., hvorefter han i Maj 1942 havde udmeldt sig, blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der under Hensyn til det særlig kortvarige Medlemskab og i Betragtning af hans Alder og Tjenestetid m. v. tillagdes ham $\frac{2}{5}$ Pension. Tiltraadt af Højesteret, at B ikke havde retligt Krav paa ordinær Pension efter Vedtægt af 31. Marts 1920 for Bestyrelsen af Staden Københavns kommunale Anliggender med senere Ændringer. (D i s s e n s) 642
- En i 1885 født Trafikkontrollør T, der i August 1941 paa en Restauration havde trakteret Medlemmer af den tyske Afregningsintendantur med Rhinskvin, og som dels i Maj 1942, dels i Efteraaret 1943 havde anvendt Nazihilsen overfor tyske Officerer, blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der under Hensyn til hans Alder og Varigheden af hans iøvrigt gode Tjeneste tillagdes ham $\frac{3}{4}$ Pension. Tiltraadt af Højesteret, at T ikke havde Krav paa ordinær Pension 685
- En i 1891 født Kriminalassistent K, der under Besættelsen siden Efteraaret 1941 havde været Medlem af en tysk Afdeling af D. N. S. A. P., blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der under Hensyn til hans Alder og Varigheden af hans iøvrigt gode Tjeneste tillagdes ham $\frac{1}{2}$ Pension. Tiltraadt af Højesteret, at K ikke havde Krav paa ordinær Pension 716
- Et i 1894 født Overpostbud O, der fra Efteraaret 1943 havde haft selskabelig Omgang med en Tysker og fortsat Omgangen, efter at han var blevet bekendt med, at Tyskeren var ansat i Gestapo, blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol frakendt sin Stilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der tillagdes ham $\frac{2}{5}$ Pension. Tiltraadt af Højesteret, at O ikke havde Krav paa ordinær Pension 730
- En i 1901 født Lokomotivfører L, der fra Foraaret 1941 til Foraaret 1943 havde udlejet et Værelse til Medlemmer af den tyske Værnemagt samt i et vist Omfang havde haft Omgang med

de hos ham boende Medlemmer af Værnemagten, blev af den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol afskediget med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der bl. a. under Hensyn til, at han ved Udlejningen maatte antages at have handlet paa Grund af økonomiske Vanskeligheder, tilkendtes ham $\frac{2}{6}$ Pension. L's Udlejning i det nævnte Tidsrum af et Værelse til Medlemmer af Værnemagten og hans i Forbindelse dermed staaende Samkvem med disse fandtes efter det i Sagen foreliggende ikke at afgive Grundlag for ved Afskedigelsen at frakende ham Reten til ordinær Pension

768

Told.

Et Firma F, der i 1939 i Anledning af Salg af et Automobil til en Legationssekretær ved det tyske Gesandtskab, havde faaet den ved Indførslen af Automobilet erlagte Told tilbagebetalt, købte i 1940 Automobilet tilbage, undlod at foretage Toldberigtigelse og gjorde først i 1945 i Anledning af Salg af Automobilet Anmeldelse til Toldvæsnet om Ejerskiftet. F's Forhold fandtes at maatte sidestilles med Indførsel af Varer uden Toldberigtigelse. Da Konfiskation i Sager om Overtrædelse af Toldforordningens § 16, jfr. Lov Nr. 65 af 23. Maj 1873 § 3, efter Indholdet af Forordningens § 107 imidlertid kun fandtes at kunne bringes til Anvendelse i Tilfælde, hvor Forseelsen maa antages at være begaaet i den Hensigt at unddrage Statskassen det skyldige Toldbeløb, og F's Paastand om, at saadan Hensigt ikke havde været til Stede, fandtes væsentlig bestyrket ved de foreliggende Oplysninger om Grunden til den forsinkede Anmeldelse af Ejerskiftet, fritoges F for at udrede Automobilets Konfiskationsværdi. Udtalt, at der efter Proceduren ikke blev Spørgsmaal om at træffe Afgørelse om Bødeansvar for F

546

Tyveri.

To Tiltalte anset skyldige i Tyveri og Forsøg paa Meddelagtighed i Tyveri

En to Gange tidligere for Tyveri straffet Tiltalt anset for Tyveri og Brandstiftelse med Fængsel i 4 Aar

281

461

Tørv.

I Marts 1943 lejede Entreprenør L af Parcellist E for 1943 et Moseareal til Fremstilling af Industritørv. Af Lejen 4000 Kr. betales 3000 Kr. straks og 1000 Kr. den 30. Juni 1943. I Kontrakten anførtes, at Produktionen antoges at blive ca. 1500 Tons. Da L kun producerede ca. 500 Tons, var E i Medfør af Landbrugsministeriets Bek. af 3. Februar 1943 § 8 kun berettiget til at oppebære 1500 Kr. som Vederlag for Tørvedynd, og da L efter det oplyste ikke m. H. t. Udnyttelsen af Mosen havde gjort sig skyldig i noget Forhold, der kunde berettige E til Erstatning, fandtes E pligtig at tilbagebetale det for

meget oppebaarne Beløb, hvis Betaling iøvrigt var knyttet til den Forudsætning, at Produktionen vilde blive saa stor, at Betalingen ikke vilde komme til at overstige Maksimalprisen. Det bemærkedes herved, at en af Parterne samtidig med Betalingen af de sidste 1000 Kr. indgaaet — senere bortfaldet — Aftale om L's Leje af Mosen i 1944 for kun 1500 Kr., ikke fandtes at have afskaaret L fra at gøre Tilbagebetalingskravet gældende

43

Et i et Skur opbevaret Parti Tørv var af S solgt til en Pris af 54 Kr. 10 Øre pr. Tons til Overtagelse straks paa Grundlag af Attest fra kgl. Vejer og Maaler V, der efter Vejning af 3. af de forreste Tørv udtagne, Prøver og Opmaaling af Partiet havde beregnet Vægten til at udgøre ca. 689 Tons. Ifølge Vejninger foretaget af Køberen K, efterhaanden som Tørvene bortkørtes fra Skuret, udgjorde Vægten af Partiet kun ca. 500 Tons. Anset godtgjort, at der ikke i Skuret havde været saa stort et Kvantum Tørv som udregnet af V og anført i Kontrakten, men under Hensyn til den Usikkerhed, der efter det oplyste gjorde sig gældende bl. a. m. H. t. Bortkørslen af Tørvene fra Skuret, fandtes paa den anden Side det af K opgjorte Vægttal ikke uden videre at kunne lægges til Grund ved Beregningen af, hvor stort et Beløb der vilde være at tilbagebetale af den erlagte Købesum, og Beløbet fastsattes herefter skønsmæssigt.

Uanset om K, der først havde reklameret ca. 1 Maaned efter at Bortkørslen af Tørvene var begyndt, kunde anses at have reklameret rettidigt, fandtes K som Følge af Indholdet af S's Svar paa hans Reklamationsskrivelse og S's Passivitet overfor en senere Skrivelse fra K ikke at have fortabt sit Krav.

71

I et Tilfælde, hvor en Tørveproducent K i 1942 til et Firma F havde solgt Tørv efter Analyse, men ikke havde opfyldt sin kontraktmæssige Pligt til at medsende Analyser for hver ca. 50 Tons Tørv og ikke havde godtgjort, at nogle af ham fremlagte Prøveattester angik de til F leverede Tørv, fandtes nogle af F, efter forud sket Tilkendegivelse til P, foranledigede Prøveudtagninger og Analyser, der maatte antages at være sket paa behørig Maade, at kunne lægges til Grund ved Afregningen, uanset at P ikke særlig havde været tilvarslet til de enkelte Prøveudtagninger. Det bemærkedes herved, at den Omstændighed, at F først i Skrivelse af 14. September 1942 havde reklameret skriftligt m. H. t. Kvaliteten af Tørvene, der var leveret i Tiden fra 27. August til 8. September 1942, ikke kunde medføre, at P skulde kunne kræve Afregning foretaget paa andet Grundlag end de for Tørvehandlen gældende Maksimalpriser, der svarede til de paa F's Foranledning foretagne Analyser

82

Opgørelse af Mellemværende vedrørende Levering af Fræsetørv.

91

Et Parti Tørv var af Producenten P solgt saaledes, at der med hver Faktura skulde følge Erklæring paa Tro og Love om Tørvenes Klasse. Erklæringerne var først fremkommet til Kø-

beren K adskillige Dage efter Leveringen af Tørvene. Efter det foreliggende var Betingelserne efter § 1, Stk. 10, i Tørvebek. Nr. 30 af 16. Februar 1944 for Afregning af Tørvene paa Grundlag af Erklæringerne ikke til Stede, hvorimod en af K paa Grundlag af nogle fra Teknologisk Institut foreliggende Analyser foretagen Opgørelse efter Indholdet af en Erklæring fra Hedeselskabets Tørvekontrol efter Omstændighederne fandtes at kunne lægges til Grund ved Tørvenes Afregning. Det bemærkedes herved, at K ikke ved sit Forhold fandtes at have afskaaret sig fra at gøre sine Indsigelser gældende. . . .	119
Opgørelse af Mellemværende vedrørende Levering af Tørv, Formbrændsel og Fræsetørv	312
Spørgsmaal om, hvorvidt et under ét fastsat Vederlag for Leje af Lejlighed og Levering af Brændsel kunde kræves forhøjet paa Grund af Stigning af Brændelspriserne	315
Spørgsmaal om Ansvar for urigtige Oplysninger om Mængden af Tørvejord og dennes Kvalitet	331
Spørgsmaal om der var ført Bevis for en Aftale om gratis Levering af et Parti Tørv	428
Opgørelse af et Kontraktsmellemværende vedrørende Levering af Tørv	438
S solgte til et københavnsk Firma K et Parti Tørv til Levering paa Torrig Jernbanestation. Da der af S kun blev fremskaffet Jernbanevogne til en mindre Del af Partiet, blev Resten ikke leveret, og K krævede derpaa Erstatning af S. Da det ikke ansaas tilstrækkelig godtgjort af S, at det havde været ham umuligt i større Omfang end sket at opfylde den ham paa-hvilende Pligt til at fremskaffe Jernbanevogne, tilkendtes der K en skønsmæssigt fastsat Erstatning	447
F havde ved en i Foraaret 1942 oprettet Kontrakt erhvervet Ret til at udnytte den paa en Del af E's Ejendom værende Kalk mod en Betaling af 1 Kr. pr. Ton, dog mindst 4000 Kr. pr. Aar. E skulde derhos afgive Plads til Indkørsel, Tørreskur m. m. Da Kalkproduktionen, i alt Fald om Vinteren, ikke var rentabel, begyndte F, der vedblivende producerede Kalk om Sommeren og betalte det fastsatte Minimumsvederlag, i Vintermaanederne 1943—44 at fremstille Tørvebriketter til Salg i de paa Ejendommen til Brug for Kalkproduktionen opførte Bygninger. Da Kontrakten alene gav F Ret til at udnytte den paa Ejendommen værende Kalk, og den F tillagte Ret til Benyttelse af et Areal af Ejendommen var nøje knyttet til Produktionen af Kalk, var F's Produktion af Tørvebriketter med Salg for Øje uden Hjemmel i Kontrakten, og et af E herimod nedlagt Forbud kendtes derfor lovligt. (D i s s e n s)	506

Udstykning.

Et i 1881 oprettet Adkomstdokument paa en fra det ved Hovedgaden i Ørsted liggende Matr. Nr. 83 a udstykket Parcel, Matr. Nr. 83 b, der henlagde et til fælles Færdsel bestemt

Areal til Matr. Nr. 83 b, maatte som Følge af en ved Udstykningen sket Forlægning af Skellet mellem de to Ejendomme forstaas saaledes, at der var paalagt Matr. Nr. 83 a en Vejservitut til Fordel for Matr. Nr. 83 b i Overensstemmelse med Tingbogens nuværende Indhold. Efter det oplyste kunde det derhos ikke antages, at Retten til Færdsel var bortfaldet eller indskrænket til gaaende Færdsel som Følge af Tilstedeværelsen af et tværs over Passagen mellem de to Ejendomme tidligere anbragt Plankeværk med Dør. Udtalt, at Ejeren af Matr. Nr. 83 b ikke kunde kræve fjernet en over Passagen nu anbragt Port, der ikke saas at være til Hinder for Udøvelse af Færdselsretten

733

Umyndige.

Det fandtes ikke godtgjort, at en i 1892 født, ugift Landmand, der ifølge Erklæring fra Retslægeraadet var sindssyg eller dog i en Sindstilstand, der som Helhed maatte anses ligestillet med Sindssygdom, var uskikket til at varetage sine Anliggender eller ved uforsvarlig Adfærd udsatte sit Velfærd for Fare. En af Politimesteren fremsat Umyndiggørelsesbegæring toges herefter ikke til Følge

126

En 80-aarig Gaardejer, der boede alene paa sin Ejendom, som han undlod at drive, ligesom han undlod at betale Skatter, blev efter Begæring af Politimesteren umyndiggjort i formueretlig Henseende

329

Valg.

En Enke, der i Juni 1945 var flyttet fra A Kommune, hvortil hun havde betalt Indkomstskat for April Kvartal, til B Kommune, til hvilken hun havde anmeldt Flytning, men som ved en Fejltagelse ikke var blevet paalignet personlig Skat til B, fandtes, da dette ikke skyldtes Fejl fra hendes Side, at have Krav paa at blive optaget paa Kommunevalglisten for 1946—47, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 291 af 22. December 1936 § 7, Stk. 4. (Dissens)

37

Varemærker.

I 1924 fik Firmaet F, der driver Forretning i Fiskevarebranchen, indregistreret et Varemærke forestillende en Havfrue med et Fiskenet i Haanden. I 1925 fik F yderligere indregistreret Ordmærkerne »Havfrue«, »Mermaid« og »La Sirene« og har i den forløbne Aarrække i stort Omfang anvendt Ordet og Motivet »Havfrue« saavel i den indregistrerede Form som i Variationer. I Slutningen af 1943 eller Begyndelsen af 1944 begyndte Grosserer G, der driver Forretning i samme Branche, paa sit Brevpapir at anvende et Mærke forestillende en Havfrue med en Fork i Haanden siddende paa en Muslingeskal. Dette Mærke fandtes at frembyde en saadan Lighed med det for F som det eneste Havfruemærke i Branchen indregistrerede og

indarbejdede Mærke, at Forveksling mellem de to Mærker let vilde kunne finde Sted i den almindelige Omsætning. Herefter kendtes G uberettiget til at anvende sit Mærke 142

Veje.

Om Forstaaelsen af en Deklaration vedrørende Anlæggelsen af en privat Fællesvej 222

En Kommunalbestyrelse, der havde eksproprieret et fredskovs- pligtigt Areal til Vejanlæg og fældet en Del af de paa Arealet staaende Træer, blev i en af Landbrugsministeriet M anlagt Sag kendt pligtig at anerkende, at den havde været uberet- tiget hertil uden Dispensation fra M, jfr. Skovlovens § 5, litra a 793

Voldtægt.

En 2 Gange tidligere for Voldtægt og Forsøg derpaa straffet 30-aarig Tiltalt, som nu havde gjort sig skyldig i Voldtægt, Indbrudstyveri og Forsøg paa Overtrædelse af Strfl. § 119, jfr. § 83, dømt til at anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater 279

Ægteskab.

Efter at M og H i Begyndelsen af Oktober 1941 paa Grund af M's Utroskab var blevet separerede, flyttede M ind i en af ham til H lejet Lejlighed i Stenosgade, hvor Ægtefællerne i Perioder fortsatte Samlivet; ogsaa efter at M antagelig om- kring 1. November 1941 havde faaet Lejlighed i Dannebrogsgade, hvor han et Aarstid boede sammen med en i hans Forretning ansat Medhjælperke, fortsatte Ægtefællerne den kønslige Forbindelse, indtil M, der vedblev at staa i kønsligt Forhold til andre Kvinder, i Efteraaret 1943 afgik ved Døden. Ægtefællerne havde Nøgle til hinandens Lejlighed, og M plejede at indtage sine Maaltider hos H i dennes Lejlighed. H holdt M's Lejlighed ren og reparerede hans Tøj. Efter alt foreliggende fandtes Separationens Virkninger at maatte anses bortfaldne. (D i s s e n s) 682

I et Tilfælde, hvor to Ægtefæller paa Grund af Hustruens Utro- skab blev skilt i Medfør af Ægteskabslov I § 59, blev For- ældremyndigheden over en den 3. September 1943 født Dreng tillagt Faderen, idet dette ansaas bedst stemmende med Barnets Tarv og med Billighed 802

I et Tilfælde, hvor to Ægtefæller blev separeret i Medfør af Ægteskabslov I § 53, Stk. 2, blev Forældremyndigheden over en 13-aarig Dreng efter Omstændighederne tillagt Moderen .. 825

Ærefornærmelser.

I »Danse-Avisen«, der er Organ for Dansesammenslutningen »Danseringen« D₁, fandtes i Juni 1945 en Artikel, hvori det om Dansk Danselærer-Forening D₂, der er dannet i Efteraaret

1940, ved at en Opposition i D_1 traadte ud, hedder, at D_2 »aabenbart mente, at den ved at alliere sig med Hr. Volk-mann« — en med en dansk Danselærerinde gift Tysker, der ved Besættelsen blev ansat i det tyske Gesandtskab — »skulde blive den dominerende Faktor indenfor dansk Dans«. Der fandtes ikke at være ført Bevis for den heri liggende ærefornærmende Sigtelse, men det oplyste fandtes efter Omstændighederne at have givet D_1 Føje til at anse Sigtelsen for sand. Herefter kendtes Sigtelsen ubeføjet, men Strafansvaret fandtes at kunne bortfalde — jfr. Strfl. § 269, Stk. 2, hvorhos der, idet der ikke var godtgjort økonomisk Tab, ikke paa-lagdes Erstatningsansvar. (D i s s e n s)

531

A havde i et i September 1943 udsendt trykt Brevkort beskyldt B, der var henholdsvis Formand og Næstformand i Bestyrelsen for »Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S« og Præsident for og Bestyrelsesmedlem i »Forenede Danske Motorejere«, for, til Skade for »Forenede Danske Motorejere«s Medlemmer og Forsikringstagerne i nævnte Forsikringsselskab at have disponeret paa ulovlig og strafbar Maade ved den i April 1943 stedfundne Overdragelse af Forsikringsselskabet til Aktieselskabet Nordisk Genforsikrings Selskab. Statueret, at der ikke var Grundlag for at antage, at B ved nævnte Overdragelse havde gjort sig skyldige i strafbart Forhold, og den ærekrænkende Sigtelse kendtes derfor ubeføjet. Da A derhos ikke fandtes at have haft Føje til at anse Sigtelsen for sand, blev han, idet det fandtes betænkeligt at henhøre hans Forhold under Strfl. § 268, anset efter dens § 267, Stk. 1, med Hæftestraf, hvorhos han idømtes Erstatning for Tort. Ikke fundet Anledning til at paalægge A at udrede Beløb til Kundgørelse af Dommen

585

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 1

Første ordinære Session.

Mandag den 11. Marts.

Nr. 165/1945. Ejendoms Aktieselskabet **Svedania** (Svane)
m o d

Restauratør **Knud Juul Madsen** og Restauratør **Karlo Thulin**
(Landsretssagfører Brøchner).

Højesterets Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paakendelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten har begæret Sagen hævet. De Indstævnte paa-
staar sig tillagt Sagsomkostninger for Højesteret. Herefter vil
Sagen være at hæve. Sagens Omkostninger findes Appellanten at
burde betale til de Indstævnte med 250 Kr.

Thi bestemmes:

Denne Sag hæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret beta-
ler Appellanten, Ejendoms Aktieselskabet **Sve-**
dania, til de Indstævnte, Restauratør **Knud**
Juul Madsen og Restauratør **Karlo Thulin**, med
250 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses
Afsigelse.

Nr. 277/1944. Grosserer **H. Thorndahl** (Selv)

m o d

Entreprenør **Chr. Jensen** (Vang).

(Angaaende Appellantens Krav paa Provision for Salg af Brunkul).

Vestre Landsrets Dom af 11. November 1944 (IV Afd.):
Sagsøgte, Entreprenør Chr. Jensen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gros-
serer H. Thorndahl, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør til Sag-

søgte betale 3284 Kr. 87 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 10. Januar 1942, indtil Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 450 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Af de afgivne Parts- og Vidneforklaringer fremgaar, at Indstævnte paa Mødet den 3. Juni 1942 indgik paa at paabegynde Leverancerne af Brunkul til Aarhus Belysningsvæsen, idet han dog tog Forbehold med Hensyn til Lejets Kapacitet. Herefter og under Hensyn til Indstævntes Holdning overfor Appellantens skriftlige Meddelelser om den af denne paa Indstævntes Vegne med Belysningsvæsnet afsluttede Kontrakt findes Indstævnte, der ikke har paaberaabt sig ikke at være leveringsdygtig, at have været uberettiget til at standse Leveringerne som sket, medmindre der fra Appellantens Side har foreligget en væsentlig Misligholdelse af den Aftale, der maa anses truffet paa nævnte Møde. Omend det nu maa tiltrædes, at det ikke mod Indstævntes Benægtelse er godtgjort, at denne har givet Afkald paa nogen Del af sit Resttilgodehavende, og Indstævnte derfor har haft Føje til at gøre Indsigelse mod sidste Stykke af Appellantens Brev af 8. Juni, findes Indstævnte dog ikke paa dette Grundlag at have haft Ret til uden videre at ophøre med at levere, og — som det fremgaar af det efter Dommens Afsigelse oplyste — at afslaa al yderligere Forhandling.

Herefter findes Indstævnte at være pligtig til at erstatte Appellanten det Tab, han har lidt ved Leverancerens Ophør. Dette Tab har Appellanten for Højesteret under Hensyn til Bestemmelsen i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse V Nr. 544 af 22. December 1941 § 9, Stk. 1, principalt ansat efter en Provision af 1 Kr. pr. Ton til 7000 Kr., og mod Størrelsen af dette Beløb har Indstævnte ikke gjort Indsigelse.

De nævnte Dommere vil derfor tilpligte Indstævnte at betale Appellanten 7000 Kr. med Fradrag af Indstævntes Tilgodehavende, for Højesteret opgjort til 3140 Kr. 04 Øre, eller 3859 Kr. 96 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 15. December 1943, hvorhos de vil hæve Sagens Omkostninger for begge Retter.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, dog med Nedsættelse som foran anført af det Beløb, der tilkendes Indstævnte.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Entreprenør Chr. Jensen, bør til Appellanten, Grosserer H. Thorndahl, betale 3859 Kr. 96 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 15. December 1943, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter op-
hæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter
denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Entreprenør J. Chr. Jensen, Nr. Snede, som den 1. Decem-
ber 1941 havde købt Grættrup Brunkulsleje ved Nørre Snede, kom i
Slutningen af samme Maaned i Forbindelse med Sagsøgeren, Grosserer
H. Thorndahl, Vejle, med hvem han traf Aftale om, at Sagsøgeren skulde
aftage hele Brunkulsproduktionen fra det nævnte Leje for en Pris af
19 Kr. pr. Ton, idet det nærmere bestemtes, at Kullene skulde leveres
i uharpet Stand banefrit paa Nr. Snede Station. I Henhold til den ind-
gaaede Kontrakt leverede Sagsøgte i Dagene fra den 5.—10. Januar 1942
for Sagsøgerens Regning flere Partier Brunkul til Horsens Losnings- og
Pakhusselskab A/S, Horsens, til en Pris af ialt 5701 Kr. 97 Øre. Det viste
sig imidlertid, at Sagsøgeren, som selv besørgede Kullene harpet, fik
Underskud paa Forretningen, og at han som Følge deraf var ude af Stand
til at yde Sagsøgte Betaling for de leverede Kul. Sagsøgte, der herefter
standsede Leverancerne, krævede flere Gange Sagsøgeren for det skyl-
dige Beløb og erklærede, at han, dersom Betalingen udeblev, vilde sælge
Brunkulsproduktionen til anden Side. Da Sagsøgeren stadig ikke betalte,
indgik Sagsøgte under 20. Februar 1942 Kontrakt med Ib Jacobsen,
Gedved, og den 10. Marts s. A. med Købmand Klostergaard, Aarhus,
hvorhos han i det mellemliggende Tidsrum havde leveret nogle Partier
Kul til Brunkulscentralen i Ry.

I Skrivelse af 1. April 1942 til Sagsøgte bekræftede Sagsøgeren under
Henviisning til en Telefonsamtale, at han var i Stand til at aftage Sag-
søgtets Kulproduktion i Tiden indtil den 1. Januar 1943 paa nærmere i
Skrivelsen angivne Vilkaar, der navnlig i Henseende til Priser var
gunstigere for Sagsøgeren end den oprindelige Aftale. Sagsøgte, der
ikke skriftligt besvarede dette Brev, leverede i Tiden indtil 23. April
Sagsøgeren flere af denne for egen Regning købte Vognladninger Kul.

Under 13. April 1942 tilsendte Sagsøgeren Aarhus Kommunes Be-
lysningsvæsen en Skrivelse, hvori han, idet han angav at være Agent
for Grættrup Brunkulsleje, tilbød Belysningsvæsnet Brunkul til en Pris
af 21 Kr. pr. Ton banefrit Nr. Snede St., og efter at Belysningsvæsnet
i Skrivelse af 20. s. M. havde vist Interesse for Tilbudet, tilskrev Sag-
søgeren den 22. s. M. Sagsøgte blandt andet saaledes: — — — »Jeg
har tilbudt Kullene uharpet til Aarhus Belysningsvæsen, som har bedt
mig om et Tilbud. Svar om ca. 8 Dage.« Under samme Dato fremsendte
Sagsøgeren til Belysningsvæsnet endeligt Tilbud i saalydende Skrivelse:

»Idet jeg takker for Belysningsvæsnets Skrivelse af 20. ds., tillader
jeg mig herved at afgive Tilbud, overensstemmende med mit Brev af
13. ds. paa

min. 1000 Tons maanedlig indtil Aarets Udgang, af den i Brevet
nævnte Produktion,

Pris Kr. 21/— per Ton banefrit Nr. Snede Station. Betaling netto kontant v. Præsentation af Faktura og Duplikatfragtbreve, ugentlig Afregning, Producent Entreprenør J. Chr. Jensen, Grætttrup Brun-kulsleje pr. Nr. Snede (opført i Statens Liste under Navnet Jacobsen (ikke Jacobsen, Gedved)).

Lejet i Prisklasse 21/—

Jeg forventer at kunne tilbyde Dem op til 1500 Tons uharpede Kul fra Søby Lejer, men beder om særskilt Behandling af hvert enkelt Tilbud.

Ovennævnte Tilbud, som afgives paa Producentens Vegne, er kun bindende indtil den 30. ds., da vi forhandler til forsk. Side, men vil dog evt. kunne fornyes.«

I Skrivelse af 27. April s. A. til Sagsøgte meddelte Sagsøgeren blandt andet følgende: »— — — Jeg har hørt fra Belysningsvæsnet, at det vil svare paa Tilbudet i denne Uge. Jeg har tilbudt min. 1000 Tons maanedlig til den sædvanlige Pris«, og i Skrivelse af 28. s. M. blandt andet følgende:

»Vedr. Aarhus Belysningsvæsen.

Belysningsvæsnet ringede mig op idag for at bede om, at Tilbudet af 1000 Tons pr. Maaned uharpede Kul maatte staa ved Magt til og med den 9. Maj, idet man dog vilde forsøge at svare forinden. Det lod til, at Prisen var tiltalende, men Askeprocenten kunde maaske volde noget Besvær. — Jeg gik med til denne Udsættelse.«

Den 7. Maj 1942 akcepterede Aarhus Kommunes Belysningsvæsen skriftligt Sagsøgerens under 22. April s. A. fremsatte Tilbud i alle væsentlige Enkeltheder, og den 8. Maj afsendte Sagsøgeren saalydende Telegram til Sagsøgte:

»Aarhus Belysningsvæsen har akcepteret eet Tusind Tons uharpede maanedlig sædvanlig Pris begyndende 1ste Juni løbende indtil videre Juni Maaned dog Prøve maaned venligst telefonere Vejle iaften tillykke.« hvorhos han den 9. s. M. dels overfor Belysningsvæsnet anerkendte Modtagelsen af dettes Akcept og paany gjorde opmærksom paa, at Kontrakten sluttedes af ham paa Sagsøgtes Vegne, dels tilskrev Sagsøgte saaledes:

»Vedr. Leverancen til Aarhus Belysningsvæsen.

Idet jeg henviser til mine Breve af den 22. og 28. f. M. samt Telefonsamtale og Telegram af G. D., hvorefter denne Leverance er gaaet i Orden til sædvanlig Pris Kr. 19/— per Ton banefrit leveret Nr. Snede Station, giver jeg Dem nedenfor Kopi af de nærmere Betingelser i Kontrakten med Aarhus Belysningsvæsen, der er dateret den 7. ds. — — — Jeg vedlægger Kopi af mit Dagsbrev til Aarhus Belysningsvæsen, hvoraf De vil se, hvorledes Betalingen ordnes, og jeg giver herefter Horsens Bank, Nr. Snede Afd., Besked om at tilbageholde Kr. 19/— per Ton til Dem.

Det vil være nødvendigt, at jeg hver Mandag har en Opgørelse over de i Ugens Løb afsendte Vogne tilligemed Vægtattester, saaledes at De altid kan have Pengene til Fredag.

Ang. Tipvoغنsmateriel har jeg forsk. Tilbud og venter at tale med Dem paa Telefonen iaften.«

I Skrivelse af 15. Maj s. A. tog Aarhus Belysningsvæsen et enkelt Forbehold med Hensyn til Aftalen, og herom underrettede Sagsøgeren Sagsøgte i saalydende Skrivelse af 20 s. M.:

»Jeg henviser til mit Brev af 9. ds. og har nu modtaget Anerkendelse af mit Brev til Aarhus Belysningsvæsen af samme Dato. Belysningsvæset skriver videre heri:

»Ang.: Vor Akcept af 7. ds. paa Brunkul fra Grætrup Brunkulsleje.

I Fortsættelse af vor ovennævnte Skrivelse tillader vi os at fremføre, at vi har forudsat, at Prisen for omhandlede Parti ved en eventuel Nedsættelse af Maksimalprisen for Lejet nedsættes tilsvarende.

Vi imødeser gerne for en Ordens Skyld Deres Bekræftelse herpaa.«

Jeg beder Dem bekræfte Deres Indforstaaelse hermed, forinden jeg skriver til Aarhus Belysningsvæsen.

Jeg haaber ellers, at alt nu begynder at gaa vel, saaledes at De kommer op paa den forventede Produktion. Jeg kan sælge en Del af Deres Kul andre Steder, men jeg har ikke turdet røre herved, før De er sikker paa at kunne overkomme Deres nuværende Kontrakter.«

Endelig afsendte Sagsøgeren den 29. Maj s. A. en Skrivelse til Sagsøgte af følgende Indhold:

»Vedr. Aarhus Belysningsvæsen.

Jeg gaar ud fra, at De nu kan begynde Afsendelsen, og beder Dem fra den 1. Juni afsende ca. 40 Tons daglig og sørge for, at jeg modtager Vægtsedler til Mandag i den følgende Uge, hvorefter jeg sørger for Pengenes Overvisning til Deres Bank.

Jeg erindrer Dem om mit Brev af den 20. ds., idet vi kommer til at svare Aarhus Belysningsvæsen i den Sag.«

Fra Sagsøgtes Side foreligger der intet skriftligt i Anledning af den gengivne Korrespondance, af hvilken Skrivelserne fra Sagsøgeren til Sagsøgte af 22., 27. og 28. April foruden Forholdet til Aarhus Belysningsvæsen tillige indeholder Omtale af forskellige af Parterne iøvrigt indgaaede Kulhandler.

Da Leverancerne til Belysningsvæset som ommeldt skulde tage deres Begyndelse den 1. Juni 1942, var Sagsøgerens Skyld til Sagsøgte hidrørende fra Leverancerne til Horsens Losnings- og Pakhusselskab endnu ikke bragt ud af Verden, og da Sagsøgeren den 2. Juni telefonerede til Sagsøgte for at forespørge, hvorledes det gik med Leveringen, krævede Sagsøgte det gamle Mellemværende bragt ud af Verden, før han paabegyndte Afsendelsen til Belysningsvæset. Dette medførte, at Parterne den 3. Juni s. A. mødtes paa Nr. Snede Kro, hvor tillige Direktør i fornævnte Firma Steen Steensen Blicher, Horsens, var til Stede. Forhandlingerne resulterede i, at Direktør Blicher overlod Sagsøgte en Check paa 2267 Kr. 10 Øre til Afskrivelse paa Sagsøgerens Skyld, hvorhos der ved en senere Lejlighed yderligere blev afdraget 150 Kr. eller ialt 2417 Kr. 10 Øre, saaledes at Restskylden sluttelig androg 3284 Kr. 87 Øre. Efter Mødet i Nr. Snede leverede Sagsøgte i Tiden fra den 4. Juni—13. s. M. 10 Vognladninger Brunkul til Aarhus Belysningsvæsen, men ophørte derefter med yderligere Leverancer. Dagen efter det nævnte Møde tilskrev Sagsøgeren Belysningsvæset, at Leverandøren, det vil sige Sagsøgte, var indforstaaet med det af

Belysningsvæsnet tage Forbehold, og endelig afsendte Sagsøgeren den 8. s. M. saalydende Skrivelse til Sagsøgte:

»Idet jeg henviser til vor Samtale sidste Onsdag, fremsender jeg vedlagt Kopi af mit Brev af den 4. ds. til Aarhus Belysningsvæsen, og jeg har nu modtaget Bekræftelse fra Belysningsvæsnet paa, at Prisen ogsaa i givet Fald forhøjes svarende til Forhøjelse af Prisklassen.

Jeg har ikke idag modtaget Deres Opgørelse over Afsendelserne i sidste Uge som aftalt, men beder Dem telefonere mig den imorgen Aften enten til Hotel Royal, Aarhus, eller her til Vejle.

Iøvrigt bekræfter jeg vor Aftale om, at jeg afstaar Dem min Provision af de første 1000 — eet Tusinde Tons, saaledes at Prisen herpaa forhøjes til Kr. 20.— pr. Ton. Dette til Dækning af vort Mellemværende vedr. de til Horsens nedsendte Kul.«

Ogsaa denne Skrivelse lod Sagsøgte forblive ubesvaret.

Under Anbringende af, at han som Agent for Sagsøgte har afsluttet den foran gengivne Kontrakt med Aarhus Kommunes Belysningsvæsen om Levering af 7000 t Brunkul i Tiden fra 1. Juni 1942 til 31. December s. A., saaledes at han for sin Medvirken ifølge Aftale skulde have i Provision 2 Kr. pr. Ton, og at Sagsøgte har været uberettiget til at nægte at levere i Henhold til Kontrakten, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte dømt til Betaling af et Provisionsbeløb 14.000 Kr. med Fradrag af 1000 Kr. eller af 13.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 15. December 1943, indtil Betaling sker, idet Sagsøgeren med Hensyn til Fradraget paa de 1000 Kr. gør gældende, at det under Mødet den 3. Juni 1942 paa Nr. Snede Kro blev aftalt, at han til fuld Afgørelse af sin Restskyld ifølge Mellemværendet vedrørende Leverancerne til Horsens i Januar 1942 kun skulde betale yderligere 1000 Kr.

Sagsøgte, der bestrider, at han har givet Sagsøgeren Bemyndigelse til som Agent paa hans Vegne at afslutte Kontrakt med Aarhus Belysningsvæsen, har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale og har endvidere paastaaet sig tilkendt hos Sagsøgeren et Beløb af 3284 Kr. 87 Øre, nemlig hans Resttilgodehavende ifølge nysnævnte Mellemværende, tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra den 10. Januar 1942, indtil Betaling sker, idet Sagsøgte ligeledes benægter Rigtigheden af Sagsøgerens Anbringende om, at der skulde gives ham Saldokvitte-ring mod Betaling af 1000 Kr. af Skylden ifølge Mellemværendet.

Til Sagens Oplysning er der afgivet Forklaringer af Sagens Parter saavel under Sagens Forberedelse som under Domsforhandlingen samt Vidneforklaring af Direktør Blicher.

Sagsøgeren har forklaret, at Sagsøgte allerede tidligt paa Aaret 1942 indgik paa efter Sagsøgerens Valg at sælge enten direkte til Sagsøgeren eller for egen Regning med denne som Mellemand, idet Sagsøgte var indforstaaet med, at Sagsøgeren til forskellig Side afgav Tilbud paa Kul, og at han beregnede sig Provision for de Kontrakter, der kom i Stand ved hans Mellemkomst. Paa Basis af denne Aftale var det, at Sagsøgeren i Foraaret 1942 afgav Tilbud til Aarhus Belysningsvæsen. Da Sagsøgeren den 8. Maj s. A. havde en Telefonsamtale med Sagsøgte, meddelte denne blandt andet, at han manglede forskelligt Materiale til

saa stor en Leverance, og Sagsøgeren fremskaffede derefter saadant Materiel. Sagsøgte havde flere Gange i Løbet af Foraaret anmodet om at faa det gamle Mellemværende bragt ud af Verden, uden at han dog gjorde det til en Betingelse for Afslutningen af Kontrakten med Aarhus Belysningsvæsen. Ved Mødet paa Nr. Snede Kro den 3. Juni aftalte Parterne, at de 1000 Kr., mod hvis Betaling Sagsøgeren efter sit ovenfor anførte Anbringende vilde erholde Saldokvittering for Skylden ifølge oftnævnte Mellemværende, skulde afregnes med 1 Kr. pr. Ton af den af Sagsøgeren indtjente Provision af de til Belysningsvæsnet først leverede 1000 Tons Kul. Derefter indgik Sagsøgte paa at paabegynde Leverancerne. Først omkring den 24.—25. Juni, da der var leveret 10 Vognladninger, fik Sagsøgeren at vide, at Sagsøgte havde indstillet Leveringerne.

Sagsøgte har forklaret, at han ved sit første Møde i December 1941 med Sagsøgeren oplyste denne om — hvad dog er bestridt af Sagsøgeren — at der ved Købet af Brunkulslejet kun var garanteret ham, at det indeholdt 4000 Tons. Saalænge de af Sagsøgte i Januar 1942 i Horsens leverede Kul endnu henlaa der, turde Sagsøgte ikke bryde Forbindelsen med Sagsøgeren, men i Slutningen af April, da han skulde levere nogle Kul i Horsens og derfor mente, at de fornævnte Kul nu var aftagne, benyttede han Lejligheden til at meddele Direktør Blicher, at han ikke vilde handle med Sagsøgeren, før den gamle Gæld var ude af Verden. Sagsøgte har derhos forklaret, at han ikke er indgaaet paa nogen Aftale, som i Sagsøgerens Skrivelse af 1. April 1942 ommeldt, men — som nævnt — leverede han i Tiden derefter nogle Gange til Sagsøgeren for dennes egen Regning. Han har aldrig bemyndiget Sagsøgeren til at sælge Kul som Agent for ham, og da han modtog Sagsøgerens Brev af 27. April 1942, mente han, at Handlen med Aarhus Belysningsvæsen ikke vedkom ham, naar Sagsøgeren — som af Sagsøgte forudsat — handlede for egen Regning. Det er muligt, at der under Telefonsamtalen den 8. Maj var Tale om manglende Materiel, og saadant er mulig nok først blevet bestilt af Sagsøgte efter denne Samtale. Han erindrer, at han i Samtalens Løb sagde til Sagsøgeren, at han ikke vilde levere Kul til denne, medmindre den gamle Gæld blev betalt. Dette Krav stillede Sagsøgte gentagne Gange, naar Sagsøgeren pr. Telefon anmodede ham om at levere, og af denne Grund besvarede han ikke Sagsøgerens Breve af 20. og 29. Maj. Samme Krav stillede Sagsøgte under Mødet paa Nr. Snede Kro, da Sagsøgeren opfordrede ham til at levere Kul til Aarhus Belysningsvæsen. Ved denne Lejlighed fik han som omtalt en Check fra Direktør Blicher paa ca. 2300 Kr. som en Del af det gamle Mellemværende, og det blev aftalt, at Resten af hans Tilgodehavende skulde sendes til ham i Løbet af 2 Dage, og der blev ikke talt med ham om Afgørelse af den gamle Gæld med Betaling af 1000 Kr., men Sagsøgte hørte, at Sagsøgeren og Direktør Blicher nævnte Beløbet. Sagsøgte begyndte dog at levere Kul til Belysningsvæsnet, idet han, efter hvad han forklarede under Domsforhandlingen, mente, at Sagsøgeren derved kunde afdrage paa sin Skyld til Sagsøgte ved Hjælp af fortjent Provision, men da Sagsøgte modtog Sagsøgerens Skrivelse af 8. Juni, hvis Indhold han absolut ikke kunde godkende, besluttede han at standse

Leverancen til Sagsøgeren og Belysningsvæsnet. Dette ringede derefter til Sagsøgte og bad om hans Underskrift paa Kontrakten, men han udtalte, at den ikke vedkom ham, da den var indgaaet med Sagsøgeren.

Direktør Blicher har forklaret, at han ved Mødet i Nr. Snede Kro hørte, at der blev truffet en Aftale mellem Sagens Parter, og at det var hans Indtryk, at den gik ud paa, at Sagsøgte — foruden det Beløb Vidnet betalte den paagældende Dag — skulde have et Beløb af 1000 Kr. til fuld Afgørelse af det tidligere Mellemværende. Sagsøgte skulde derefter paabegynde Leveringen af det oftnævnte Parti Brunkul til Belysningsvæsnet i Aarhus. Hvorledes de 1000 Kr. skulde berigtiges, erindrers Vidnet ikke, men det var hans Opfattelse, at Sagsøgte var tilfreds med Ordningen, i hvilken Vidnet ogsaa var interesseret, idet han skulde have Andel i det Provenue, som Sagsøgeren tjente paa Leverancen til Belysningsvæsnet. Omkring den 1. Juli 1942 havde Vidnet et nyt Møde med Sagsøgte, der da udtalte, at han ikke havde solgt Brunkul til Sagsøgeren og ikke havde Pligt til at levere denne noget.

Under Sagen er det oplyst, at Sagsøgtes Produktion i Grætrup Brunkulslejet i 1942 udgjorde 9706,425 Tons Kul. Heraf blev 6000 Tons leveret i Brunkulscentralen i Ry og Købmand Einar Klostergaard, Aarhus, og Kontrakterne med disse var — foruden med Ib Jacobsen, Gedved — som foran ommeldt indgaaet i Februar og Marts 1942. Først efter den 1. Oktober s. A. har Sagsøgte hos Brunkulscentralen opnaaet Priser, der — naar Hensyn tages til den af Sagsøgeren beregnede Provision af 2 Kr. pr. Ton — var højere end de mellem Sagsøgeren og Belysningsvæsnet aftalte, medens Købmand Klostergaard hele Aaret har betalt 19 Kr. pr. Ton leveret paa Station. Der er derhos under Sagen fremlagt en Udskrift af Sagsøgerens Dagbog med Notater, som er overensstemmende med den af Sagsøgeren givne Sagsfremstilling.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren nærmere anført, at Aftalen med Sagsøgte — som nævnt — blev, at Sagsøgeren havde Valget mellem at handle paa egne Vegne eller optræde som Agent for Sagsøgte, og at han følgelig har været berettiget til som Agent paa hans Vegne at afslutte Kontrakter om Brunkulsleverancer. Hvis Sagsøgte derfor ikke havde villet godkende Sagsøgerens Meddelelse om det til Belysningsvæsnet af ham som Agent foretagne Salg, maatte Sagsøgte, jfr. Kommissionslovens § 78, enten selv eller ved Sagsøgeren have givet Belysningsvæsnet Underretning derom uden ugrundet Ophold efter at have modtaget Meddelelsen. Sagsøgte har imidlertid ikke alene overfor Belysningsvæsnet, men ogsaa overfor Sagsøgeren paa Trods af dennes mange skriftlige Henvendelser forholdt sig absolut passiv, hvorfor Kontrakten med Belysningsvæsnet allerede som Følge af denne Sagsøgtes Holdning maa være bindende for ham, og dette bestyrkes paa afgørende Maade ved, at Sagsøgte paabegyndte Leveringen i Henhold til Kontrakten, idet han — som foran ommeldt — efter Mødet den 3. Juni 1942 leverede 10 Vognladninger. Heraf maa følge, at Sagsøgeren maa have Krav paa den aftalte Provision.

Mod Sagsøgtes bestemte Benægtelse findes det ved det fremkomne ikke godtgjort, at Sagsøgte paa noget Tidspunkt har givet Sagsøgeren, hvis oprindelige Aftale med Sagsøgte gik ud paa Køb for egen Regning

af hele dennes Produktion af Brunkul, Bemyndigelse til som Agent for ham at sælge Brunkul og altsaa ej heller til som sket at underskrive Kontrakt med Aarhus Belysningsvæsen, hvilket iøvrigt maa have Formodningen imod sig, da Kapaciteten af Sagsøgte Brunkulseje, naar henses til Opfyldelsen af de af Sagsøgte før Sagsøgerens Aftale med Belysningsvæsenet indgaaede Kontrakter om Levering af Brunkul, ikke kan antages at have været tilstrækkelig stor til at opfylde Aftalen med Belysningsvæsenet. Herefter, og da den af Sagsøgte udviste Passivitet efter det foreliggende ikke skønnes at kunne give Belysningsvæsenet Ret til at betragte Sagsøgte som bunden ved Handlen, og da Leveringen af de ti Vognladninger — hvad Sagsøgeren maatte regne med — skete for at udligne Sagsøgerens Skyld, maa det statueres, at Sagsøgeren intet Krav har paa Provision. I Overensstemmelse med det anførte vil Sagsøgte være at frifinde for det af Sagsøgeren fremsatte Krav.

Med Hensyn til det af Sagsøgte fremsatte Krav paa 3284 Kr. 87 Øre bemærkes ligeledes, at det mod hans Benægtelse ikke af Sagsøgeren er godtgjort, at der under det oftnævnte Møde paa Nr. Snede Kro mellem Parterne er opnaaet Enighed om, at Sagsøgeren mod Betaling af 1000 Kr. kunde erholde Saldokvittering for sin fra Januar 1942 stammende Gæld til Sagsøgte. Herefter maa Sagsøgeren vedblivende hæfte for Restskylden, og han vil derfor være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgte Paastand, mod hvis Størrelse iøvrigt, eller mod hvis Beregning af Renter der ikke er rejst Indsigelse.

Sagsøgeren vil derhos have at godtgøre Sagsøgte Sagens Omkostninger med 450 Kr.

Nr. 33/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Bruno Ejvind Sigurd Andersen (Landsretssagfører J. Bang),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 1, samt Straffelovens § 285, jfr. § 276.

Dom afsagt 27. September 1945 af Københavns Byrets 24. Afd.: Tiltalte, Bruno Ejvind Sigurd Andersen, bør straffes med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 83 Dage anses som udstaaet, hvorhos Tiltalte for bestandig kendes uværdig til almen Tillid. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, herunder 100 Kr. i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Jørgen Bang.

Østre Landsrets Dom af 21. November 1945 (IX Afd.): Tiltalte, Bruno Ejvind Sigurd Andersen, bør straffes med Fængsel i 1 Aar 3 Maaneder, hvoraf nu 5 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid i 5 Aar. Byretsdommens Bestemmelse om Sagsomkostninger bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 60 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsrets-sagf. J. Bang, udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet de for Familien Metz indtraadte Følger af Tiltaltes Handling findes at maatte tilregnes ham som uagtsomme, jfr. Straffelovens § 20, og idet det i Landsrettens Dom om dette Forhold anførte ikke findes at være til Hinder for, at Forholdet henføres under Straffelovstillæggets § 12, Stk. 2, vil Byrettens Dom i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste, dog at Straffetiden bestemmes til 8 Aar, hvoraf nu 190 Dage anses som udstaaet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden fastsættes til 8 Aar, hvoraf 190 Dage anses som udstaaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Arrestanten Bruno Ejvind Sigurd Andersen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 28. August 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af

I.

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, ved den 2. Oktober 1943 Klokken ca. 8,30 telefonisk at have meddelt det tyske Politi, at den jødiske Familie Metz, Strynøgade Nr. 7 her i Byen, ialt 4 Personer, der Natten forud forgæves var eftersøgt paa Bopælen af det tyske Politi, nu var til Stede, hvilket medførte, at disse ca. 1 Time efter blev anholdt af det tyske Politi og derefter deporteret til Tyskland,

II.

Straffelovens § 276, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9, ved i Dagene efter den 2. Oktober 1943 fra fornævnte Metz's Lejlighed at have tilegnet sig en broderet Dug, et Fag Gardiner og en Gryde, af Værdi ialt ca. 50 Kr.

Tiltalte er født den 14. December 1908 og er ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte har under Sagen nedlagt Paastand paa Rettens mildeste Dom ad Forhold I og Frifindelse ad Forhold II.

ad Forhold I.

Tiltalte har nærmere forklaret, at han i Sommeren 1943 blev ansat som Vagtmænd paa Maskinfabrikken, Strynøgade 7.

Den 2. Oktober 1943 kom Tiltalte om Morgenen for at afløse Nattevakterne Christensen og Nielsen. Christensen fortalte ham da, at det tyske Politi havde været i Ejendommen om Natten for at anholde Bagermester Metz og dennes Familie, men havde ikke truffet nogen hjemme, hvorefter Tyskerne havde givet Ordre til, at der skulde telefoneres til dem til et nærmere opgivet Telefonnummer, saa snart Metz indfandt sig i sin Lejlighed, idet Christensen tilføjede, at Tyskerne havde sagt, at Undladelse heraf vilde medføre, at den paagældende Vagtmand vilde blive draget til Ansvar efter de tyske Krigslove.

Kort efter saa Tiltalte, der stod nede i Gaarden, Metz i et Vindue i Lejligheden. Paa Metz's Forespørgsel om, hvad der var passeret om Natten, idet Døren til Lejligheden var sprængt, fortalte Tiltalte, hvad der var foregaaet, idet han dog ikke turde fortælle, at Tyskerne havde givet Ordre til, at der skulde ringes, saa snart Familien Metz indfandt sig.

Et Par Timer senere telefonerede Tiltalte derefter til det tyske Politi. Grunden til, at han ventede saa længe, var den, at han haabede, at Familien Metz vilde forlade Lejligheden i Mellemtiden. Forinden havde Christensen ringet til Tiltalte og spurgt, om Metz var kommet. Da Tiltalte svarede bekræftende, sagde Christensen, at han straks skulde ringe til Tyskerne, da han ellers vil blive skudt. Tiltalte gik derefter ind paa Fabrikens Kontor og ringede til det tyske Politi og meddelte, at Familien Metz nu var til Stede i deres Lejlighed. Kort efter kom Tyskerne til Stede og anholdt hele Familien.

Arrestanten Sofus Georg Christensen har under Sagen forklaret, at han Natten til den 2. Oktober 1943 havde Vagt paa Maskinfabrikken, hvor han blev holdt op af det tyske Politi, der var ude efter »Jøderne Metz«. Da Tyskerne ikke traf nogen hjemme i Metz's Lejlighed, paa lagde de Vidnet straks at underrette dem telefonisk, hvis Familien Metz indfandt sig her, idet de samtidig truede med, at Undladelse heraf vilde medføre, at Vagten vilde blive draget til Ansvar efter de tyske Krigslove. Denne Besked lod Arrestanten gaa videre til Tiltalte, da denne afløste ham ved 7-Tiden om Morgenen. Arrestanten kan ikke erindre, om han senere samme Dag har ringet Tiltalte op og udtalt sig som af denne forklaret, men han tør ikke bestride dette.

Bagermester Iver Metz, 33 Aar gammel, har som Vidne forklaret, at han og hans Familie, der havde sovet ude om Natten, indfandt sig paa Bopælen den 2. Oktober 1943 mellem Klokkerne 9 og 9,30. De fandt her Lejligheden gennemrodet og Døren til Fabrikken sprængt, og Vidnet gik derfor ned i Gaarden, hvor han talte med den der posterede Vagtmand, der fortalte ham om Nattens Begivenheder, men uden samtidig paa nogen Maade at advare Vidnet med Hensyn til, at Tyskerne vilde komme igen, eller at de skulde tilkaldes. Vidnet mener ogsaa, at Tiltalte tidligere havde fortalt Vidnets Fader noget lignende, idet Vidnets Fader har udtalt sig i denne Retning overfor Vidnet. Da Vidnet og hans Familie havde opholdt sig i Lejligheden en lille Times Tid, blev de anholdt her af det tyske Politi, hvorefter de alle fire, Vidnet, hans Broder og hans Forældre, efter et kort Ophold i Vestre Fængsel og Horserød blev deporteret til Theresienstadt, hvor de derefter opholdt sig til den 16. April 1945.

Tiltalte har endvidere oplyst, at han var den eneste Vagtmand ved den paagældende Lejlighed, men han vil ikke kunne erindre at have talt med Vidnet.

Frøken Lizzie Zigan, 19 Aar gammel, har som Vidne forklaret, at hun den 2. Oktober 1943 Klokker ca. 8,30 indfandt sig paa Fabrikken i Strynøgade, hvor hun var ansat som Kontordame. Kort efter kom Tiltalte op paa Kontoret, hvor han bad om at laane Telefonen for at ringe til det tyske Politi og meddele dette, at Familien Metz var til Stede i Lejligheden. Vidnet sagde da til Tiltalte, at hun syntes, at han skulde overlade den Slags til det tyske Politi selv, men Tiltalte ringede alligevel, og kort efter kom Tyskerne til Stede og anholdt Familien Metz.

Som Sagen saaledes foreligger oplyst, finder Retten det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet omhandlede Forhold, der i det hele vil være at henføre under Straffelovstillæggets § 12, Stk. 2, hvorved bemærkes, at det her maa komme i Betragtning som en skærpende Omstændighed, at Tiltalte ikke, skønt der var rigelig Lejlighed hertil, under nogen Form har forsøgt at advare Familien Metz, inden han tilkaldte det tyske Politi.

ad Forhold II.

Tiltalte har i saa Henseende nærmere forklaret, at han, da der i Dagene efter den 2. Oktober 1943, blev stjaalet en Del fra Metz's Lejlighed, fik Ordre til at holde Vagt her for at forhindre noget saadant. Herunder satte han sig i Besiddelse først af en broderet Dug og senere af et Fag Gardiner og en Gryde, meget muligt til en samlet Værdi af ca. 50 Kr. Han har dog herved villet gøre gældende, at det alene var hans Hensigt at opbevare Dugen paa Familien Metz's Vegne, samt at Gardinerne og Gryden var henstillet i Køkkenet paa en saadan Maade, at han havde faaet det Indtryk, at de skulde afhentes af Spildmanden. Tiltalte fortalte dog i begge Tilfælde, da han kom hjem, sin Kone, at han havde købt de paagældende Effekter paa Fabrikken, og disse blev ogsaa derefter benyttet paa normal Maade i Hjemmet.

Der er under Sagen i dette Forhold afgivet Vidneforklaring af Fru Magda Elisabeth Lindberg.

Efter det saaledes oplyste finder Retten det ubetænkeligt at forkaste Tiltaltes Forklaring om at have haft til Hensigt at opbevare de paagældende Effekter paa Familien Metz's Vegne, og Tiltalte vil herefter være at anse for skyldig i Tyveri ad dette Forhold, der vil være at henføre under Straffelovens § 276, jfr. § 285, Stk. 1, jfr. Straffelovstillæggets § 9.

Tiltalte har under Sagen været fængslet siden den 26. Maj 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovstillægget Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, samt efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. Straffelovstillæggets § 9 med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 83 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Tiltalte kendes derhos i Medfør af Straffelovstillæggets § 6 for bestandig uværdig til almen Tillid.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 27. September 1945 af Byretten 24. Afdeling (Sag Nr. 219/1945), er paaanket af Tiltalte Bruno Ejvind Sigurd Andersen til Frifindelse for saa vidt angaar Straffelovstillæggets § 9 og iøvrigt til Formildelse, idet han har paastaet Dom efter Straffelovstillæggets § 12, Stk. 1.

Anklagemyndigheden har paastaet den Tiltalte idømte Straf skærpet.

Straffelovstillæggets § 9 findes efter Omstændighederne ikke at kunne anvendes paa det foreliggende Tyveri.

Ved Sagens Afgørelse iøvrigt findes der ikke at kunne bortses fra, at Tiltalte har handlet under en vis Frygt; der maa derhos gaas ud fra, at han ikke var kendt med den mod Jøderne samme Nat iværksatte Aktion, og det kan ikke antages, at han har været klar over de meget alvorlige Konsekvenser, hans Opringning til Gestapo medførte, eller over Betydningen af, at han undlod at advare Metz.

Tiltaltes Forhold findes at burde henføres under Straffelovstillæggets § 12, Stk. 1, og Straffen under Hensyn til de anførte Omstændigheder at burde fastsættes til Fængsel i 1 Aar 3 Maaneder, hvoraf nu 5 Maaneder anses udstaaet, og saaledes at Tiltalte i 5 Aar kendes uværdig til almen Tillid.

Onsdag den 13. Marts.

Nr. 302/1944. **Tømrermester Aage Engel**
(Landsretssagfører M. Sørensen)

mod

Overretssagfører Poul Groes (Gelting).

(Angaaende Udlevering af et Pantebrev).

Østre Landsrets Dom af 23. November 1944 (V Afd.): Sagsøgte, Overretssagfører Poul Groes, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Tømrermester Aage Engel, udlevere Pantebrev, stort 37.219 Kr. 47 Øre, udstedt af Murermester Carlo Sørensen og R. Brandtberg med 5. Prioritets Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 17, Strand Kvarter, Naboløs 3, København, eller betale Sagsøgeren kontant 2000 Kr. Sagsøgte bør derhos inden samme Frist betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

For Landsretssagfører Sørensen, der ikke har givet nogen fyldestgørende Forklaring paa, hvorfor han udstedte Erklæringen

af 17. April 1942, stilede den til Indstævnte og overgav den til Jensen, maa det under de foreliggende Omstændigheder have staaet i alt Fald som en nærliggende Mulighed, at Erklæringen vilde blive brugt til at faa Indstævnte til at udlevere det hos ham beroende Pantebrev, og han burde derfor have givet Erklæringen en Form, der hindrede en saadan Anvendelse af den. Herefter og under Hensyn til den foreliggende Uklarhed vedrørende Appellantens og Jensens Mellemværende findes der, uanset at Indstævnte har udvist nogen Uforsigtighed ved at udlevere Pantebrevet, ikke at paahvile ham Pligt til at erstatte Appellanten det Tab, denne maatte have lidt ved Pantebrevets Udlevering til Jensen, hvorved bemærkes, at Landsretssagfører Sørensens, Bemyndigelse til at optræde paa Appellantens Vegne er ubestridt. Disse Dommere stemmer derfor for at tage Indstævntes Frifindelsespaastand til Følge, hvorhos de vil ophæve Sagens Omkostninger for Landsretten og paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 500 Kr.

Fire Dommere stemmer i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet det efter Dommen fremkomne ikke findes at kunne føre til andet Resultat, for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeftallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Overretssagfører Poul Groes, bør for Tiltale af Appellanten, Tømrermester Aage Engel, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 500 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Tømrermester Aage Engel, Sagsøgte, Overretssagfører Poul Groes, dømt til enten at udlevere til Sagsøgeren et Pantebrev, stort 37.219 Kr. 47 Øre, udstedt af Murermester Carlo Sørensen og R. Brandtberg med 4. Prioritets Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 17, Strand Kvarter, Naboløs 3, København, eller at betale kontant til Sagsøgeren 37.219 Kr. 47 Øre. Subsidiært paastaas Sagsøgte dømt til at betale et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært ligeledes mod Betaling af et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Ved Opgørelsen af et økonomisk Mellemværende mellem Sagsøgeren og Inspektør L. K. Jensen blev der den 13. December 1932 mellem disse oprettet en Transport og et Gældsbevis. Ved det førstnævnte Dokument

transporterede L. K. Jensen til Sagsøgeren dels det ovennævnte Pantebrev, stort 37.219 Kr. 47 Øre, dels et Pantebrev i samme Ejendom, stort 3731 Kr. 18 Øre, der havde Prioritet efter det førnævnte Pantebrev. Det lille Pantebrev blev udleveret til Sagsøgeren, medens det om det store Pantebrev i Transporten anføres, at det »er givet i Haandpant til Overretssagfører Poul Groes, her, som Sikkerhed for hans Tilgodehavende 6000 Kr. Den nævnte Haandpantssætning skal respekteres af Tømremester Engel og Pantebrevet skal forblive hos nævnte Haandpanthaver, indtil hans ovennævnte Tilgodehavende er dækket ved Hjælp af Terminsydelse ifølge Pantebrevet.« Endvidere hedder det i Transporten:

»Som Vederlag for Transporten forpligter Tømremester Aage Engel sig til at kvittere et Pantebrev i Ejendommen Holmbladsgade 91, stort ca. 26.500 Kr., samt til at udlevere en Veksel til Inspektør Kiær Jensen, stor 14.023 Kr. Endvidere skal Aage Engel være forpligtet til at afskrive Differencen mellem den under 1 nævnte Obligations Paalydende »(d. v. s. det store Pantebrev)« og Haandpanthaverens Tilgodehavende samt mellem den under 2 nævnte Obligations Paalydende »(d. v. s. det lille Pantebrev)« paa sit Tilgodehavende hos Kiær Jensen.

Aage Engels Resttilgodehavende opgøres samtidig med Underskrift af nærværende Transport, og L. Kiær Jensen udsteder samtidig hermed et Gældsbevis for dette Resttilgodehavende. Dette Gældsbevis skal være uopsigeligt fra Kreditors Side indtil December Termin 1938.«

Gældsbeviset, der blev udstedt efter Opgørelse i Overensstemmelse hermed, fik et Paalydende paa 14.400 Kr.

Med Skrivelse af 14. December 1932 sendte Sagsøgerens Sagfører Landsretssagfører C. M. Sørensen Sagsøgte bekræftet Genpart af Transporten, og ved Skrivelse af 16. s. M. anerkendte Sagsøgte Modtagelsen med Tilføjende, at han havde vedhæftet det hos ham beroende Pantebrev Genparten af Transporten, og at Pantebrevet vilde blive udleveret til Sagsøgeren, naar Sagsøgte Fordring var indfriet.

I de følgende Aar rettede Landsretssagfører C. M. Sørensen med Mellemløb Forespørgsel til Sagsøgte om, hvorledes det gik med Nedbringelsen af hans Fordring, men fik hver Gang at vide af Sagsøgte, der administrerede den pantsatte Ejendom, at Ejendommens Drift gav Underskud, saa at der intet blev til Renter eller Afdrag paa Pantebrevet, hvorfor Fordringen ikke var nedbragt.

Efter at Inspektør L. K. Jensen flere Gange havde søgt at opnaa en Ordning af sit Skyldforhold til Sagsøgeren, enedes de under et Møde hos Landsretssagfører C. M. Sørensen den 27. Marts 1942 om, at L. K. Jensen skulde have Saldokvittering mod Betaling af 2400 Kr. L. K. Jensen betalte straks Beløbet og fik Gældsbeviset, stort 14.400 Kr., udleveret med paaført Saldokvittering. Samtidig gik Sagsøgeren ind paa at udlevere L. K. Jensen det lille Gældsbevis, som Sagsøgeren ansaa for ganske værdiløst. L. K. Jensen henvendte sig derefter ifølge sin under Sagen som Vidne afgivne Forklaring til Sagsøgte for at faa det store Pantebrev udleveret, hvortil han, efter hvad han ligeledes som Vidne har hævdet, ansaa sig berettiget efter den trufne Ordning, men Sagsøgte krævede forevist Erklæring fra Sagsøgeren eller Landsretssagfører C.

M. Sørensen om Samtykke hertil. L. K. Jensen henvendte sig derpaa til Landsretssagfører Sørensen, hos hvem han den 17. April 1942 fik udfærdiget en til Sagsøgte stilet Skrivelse, saalydende: »Paa Foranledning af Grosserer L. Kjær Jensen tillader jeg mig at meddele Dem, at han er ude af sit Gældsforhold til Tømrermester Aage Engel, idet han har opnaaet Saldokvittering for hele Skyldbeløbet.« Efter Modtagelsen af denne Skrivelse og mod kontant Betaling af sit Resttilgodehavende udleverede Sagsøgte Pantebrevet til L. K. Jensen, som nu har pantsat det til anden Side.

Landsretssagfører C. M. Sørensen har forklaret, at han ikke har nogen klar Erindring om Grundlaget for Udfærdigelsen af Skrivelsen af 17. April 1942, men at han mener, at L. K. Jensen har anført, at Sagsøgte som Betingelse for at indlade sig i nye Forretningsforhold med ham havde krævet Bevis for, at ethvert Gældsforhold til Sagsøgeren var ude af Verden.

Under Paaberaabelse af, at den den 27. Marts 1942 truffne Ordning ikke gav L. K. Jensen Ret til at faa det store Pantebrev udleveret, og at Skrivelsen af 17. April 1942 ejheller kan have givet Sagsøgte Føje til at tro dette, har Sagsøgeren nedlagt sin ovenfor anførte Paastand.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at han maatte gaa ud fra, at Transporten alene var en Sikkerhedstransport, og at han derfor efter Modtagelsen af Skrivelsen af 27. April 1942 har maattet anse sig berettiget til at udlevere Pantebrevet til L. K. Jensen. Med Hensyn til sin subsidiære Paastand har han gjort gældende, at Pantebrevet, som han nu ikke kan tilvejebringe, maa anses for paa det nærmeste værdiløst.

For Landsretten er afgivet Forklaring af Parterne samt af Inspektør, nu Grosserer Lars Kjær Jensen og Direktør Arnold Ejlersen Blangsted.

Endvidere har Arkitekt Hans Chr. Boss, der har været udmeldt til som Skønsmand at udtale sig om Værdien af Pantebrevet, efter Besigtigelse af Ejendommen bl. a. udtalt:

»— — — Ejendommen er en gammel Ejendom og stærkt udnyttet i Kælder og Stue, hvorfor Udgifterne til Vedligeholdelse bliver forholdsvis store, særlig er Kælderens meget medtaget, ligesom Etagehøjderne ikke er efter Bygningskommissionens Fordringer.

Værdien af Ejendommen vil jeg derfor med en kontraktmæssig Lejeindtægt paa 6688 Kr., der maa anses for at være noget højere end normalt, sætte til ikke over 70.000 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 10. April 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 2

Onsdag den 13. Marts.

Hvis Ejendommen derfor blev solgt paa normal Maade med Overtagelse af Prioriteter, der var sikret Uopsigelighed i en længere Periode, vilde det omhandlede Pantebrev, (naar Bankhæftelse medregnes og Refundering fradrages) give Dækning for ca. 4000 Kr. Men hvis man skal vurdere Pantebrevet som almindelig Pengeanbringelse, vil det, naar Hensyn tages til, at Sikkerheden er saa ringe og saa yderlig, og der forud for det staar en privat Prioritet paa 29.500 Kr., som i Tilfælde af Tvangsauktion skal udbetales kontant, kun have en ganske ubetydelig Værdi, næppe over 1000 Kr.«

Sagsøgeren har heroverfor henvist til to af ham efter Skønserklæringens Afgivelse indhentede Tilbud, hvoraf et paa Køb af Pantebrevet for 12.000 Kr. kontant paa Vilkaar, at Ejendommens Administration overgaar til Køberne, og et paa Køb af Ejendommen for 80.000 Kr.

Efter det for Landsretten fremkomne er der ikke Holdepunkter for at antage, at Transporten af 13. December 1932 til Sagsøgeren kun skulde have været en Sikkerhedstransport, ligesom Sagsøgte ej heller findes at have haft tilstrækkelig Føje til at regne hermed, hvorfor Skrivelsen af 27. April 1942, der jo ikke umiddelbart efter sit Lydende bemyndiger Sagsøgte til at udlevere Pantebrevet, ikke har berettiget ham til at udlevere Pantebrevet til L. K. Jensen. Sagsøgte vil herefter være at dømme til at udlevere Sagsøgeren Brevet eller erstatte dets Værdi, som findes at kunne ansættes til 2000 Kr.

Sagens Omkostninger bør Sagsøgte betale til Sagsøgeren med 300 Kr.

Nr. 122/1945. Firmaet **Brdr. Høyer** (Vang)

m o d

Fabrikant **Børge Hindsgaul** (Hartv. Jacobsen).

(Om Efterbetaling af for lidt erlagt Købesum).

Sø- og Handelsrettens Dom af 1. Maj 1945: De Sagsøgte, Firmaet Brdr. Høyer, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Fabrikant Børge Hindsgaul, betale 3622 Kr. 46 Øre med

Renter 5 pCt. p. a. fra den 3. November 1944, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Der er mellem Parterne Enighed om, at det i Sagen omhandlede Parti Brædder, opmaalt paa den almindeligt i Tømmerbranchen anvendte Maade, androg 3709,4 Kubikfod.

Til Fremstillingen i Dommen bemærkes, at Indstævnte for Højesteret har oplyst, at han, hvis han faar Medhold, ved Salget af Brædderne vil opnaa en Fortjeneste af nogle Hundrede Kroner.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Firmaet Brdr. Høyer, til Indstævnte, Fabrikant Børge Hindsgaul, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skrivelse af 6. September 1944 bekræftede Sagsøgeren, Fabrikant Børge Hindsgaul, overfor de Sagsøgte, Firmaet Brdr. Høyer, at have solgt til disse »ca. 3000—3500 Kbf. brugte Brædder $\frac{3}{4}$ " høvlet« til en Pris af 4 Kr. 35 Øre pr. Kbf. I Skrivelsen hedder det endvidere: »Partiet afhentes ved Skib, naar dette ankommer ca. Torsdag. Betaling: 1000 Kr. er modtaget i Dag, resterende ca. 14.000 Kr. betales ved Afskibningens Begyndelse.

Prøverne er i Dag fremvist her paa Kontoret, og Partiet skal svare hertil.«

Det solgte Parti udgjorde en Del af et lidt større Parti — ca. 4000 Kbf. — Brædder, som Sagsøgeren kort i Forvejen havde købt af Firmaet H. Hoffmann & Sønner, og som skulde afskibes fra Bornholm, hvor Brædderne havde været anvendt i Firmaet H. Hoffmann & Sønners Kaolinværk til at lufttørre Kaolinmasse paa.

Brædderne blev afskibet af Firmaet H. Hoffmann & Sønner fra Rønne med Motorskibet »Lizie«, som ankom til København den 13. September 1944, og samme Dag tilstillede Sagsøgeren de Sagsøgte Faktura over den Del af Ladningen, som skulde leveres til de Sagsøgte, lydende paa 11.626 Kr. 46 Øre, hvilket Beløb efter Fradrag af tidligere erlagte

1000 Kr. efter Sagsøgerens Forlangende blev betalt af de Sagsøgte forinden Losningens Begyndelse.

Fra Sagsøgerens Side hævdes det nu, at de af de Sagsøgte købte Brædder ved en Fejltagelse blev faktureret med et for ringe Kubikindhold, saaledes at de Sagsøgte har betalt for lidt i Købesum for Brædderne. Da de Sagsøgte imidlertid har vægret sig ved at foretage en Regulering af Forholdet, paastaar nu Sagsøgeren ifølge den af ham under nærværende Sag endeligt nedlagte Paastand de Sagsøgte dømt til at betale 3622 Kr. 46 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 3. November 1944.

Som Begrundelse for sit Krav om, at de Sagsøgte efterbetaler det paastævnte Beløb som for lidt erlagt Købesum, har Sagsøgeren nærmere anført følgende:

Sagsøgeren, hvis Virksomhed ligger udenfor Tømmerbranchen, stod i August 1944 og skulde bruge nogle Brædder til Ombygning af sin Fabrik. Efter at være kommet i Forbindelse med Firmaet H. Hoffmann & Sønner købte Sagsøgeren som anført af dette Firma ca. 4000 Kbf. Brædder, men da han selv kun havde Brug for ca. 300 Kbf. Brædder, videre solgte han for samme Pris pr. Kbf., som han selv havde betalt, den overskydende Del af Partiet til de Sagsøgte til Brug i disses Virksomhed med Fremstilling af Legetøj. Efter Bræddernes Ankomst til København den 13. September 1944 ønskede Sagsøgeren at faa Købesummen betalt af de Sagsøgte, forinden disse afhentede Brædderne ved Skibet. Sagsøgeren havde paa det Tidspunkt endnu ikke modtaget nogen Faktura fra Firmaet H. Hoffmann & Sønner, men idet han regnede med, at han skulde betale dette Firma efter det i Konnossementet for Ladningen angivne Kubikindhold, 2954 Kbf., lagde han ved Faktureringen til de Sagsøgte dette Kubikindhold til Grund, saaledes at han, der efter Aftale mellem Parterne selv skulde have $281\frac{1}{4}$ Kbf., fakturerede de resterende $2672\frac{3}{4}$ Kbf. til de Sagsøgte efter den aftalte Pris 4 Kr. 35 Øre pr. Kbf. Imidlertid modtog Sagsøgeren Dagen efter — den 14. September 1944 — Faktura fra Firmaet H. Hoffmann & Sønner, hvorefter han skulde betale for 3709,4 Kbf. Denne Forskel i Angivelserne af de afskibede Brædders Kubikindhold beroede paa, at vedkommende Ingeniør, der for Firmaet H. Hoffmann & Sønner foretog Opmaaling af Brædderne paa Bornholm inden Afskibningen, af Hensyn til Fragtsens Betaling i Konnossementet havde angivet Bræddernes Rumfang i høvlet Tilstand, medens Angivelsen i Firmaet H. Hoffmann & Sønners Faktura viste Bræddernes Rumfang opmaalt i Overensstemmelse med den indenfor Tømmerbranchen herskende Kutyme, hvorefter saavel Tykkelse som Bredde for Brædder i høvlet Stand altid opgives i ru, uforarbejdet Stand. Sagsøgeren var uden Kendskab til denne Kutyme og vidste derfor ikke, at han, naar han købte høvlede Brædder, trods disses mindre Tykkelse og Bredde og deraf følgende mindre Rumfang skulde betale den aftalte Pris pr. Kubikfod i ru, uforarbejdet Stand. Sagsøgeren har imidlertid anset sig bundet af denne Kutyme og har derfor betalt Firmaet H. Hoffmann & Sønner efter det i disses Faktura angivne Kubikindhold. Sagsøgeren mener, at ogsaa de Sagsøgte, der straks efter Sagsøgerens Modtagelse af Firmaet H. Hoffmann & Sønners Faktura, paa et Tidspunkt da kun Halvdelen af

Ladningen var udlosset, blev gjort bekendt med, at der var faktureret for lidt overfor dem, maa respektere den nævnte Kutyme og derfor være pligtig til at efterbetale et saa stort Beløb, som svarer til Differencen mellem Prisen for de af de Sagsøgte modtagne Brædder opmaalt paa kutymemæssig Maade og det af de Sagsøgte erlagte Beløb. Sagsøgeren har nærmere opgjort sit Krav saaledes:

Prisen for 3709,4 Kbf. à 4 Kr. 35 Øre af Sagsøgeren udregnet til	16.010 Kr. 17 Øre,
hvorfra skal trækkes de af Sagsøgeren af Ladningen modtagne Brædder, der, efter hvad der er Enighed om mellem Parterne, udgør 175 Kbf. à 4 Kr. 35 Øre	761 — 25 —
<hr/>	
De Sagsøgte skulde have betalt	15.248 Kr. 92 Øre,
men har kun betalt	11.626 — 46 —
<hr/>	
Til Rest at betale	3.622 Kr. 46 Øre.
<hr/>	

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse mod Betaling af 462 Kr. 19 Øre, hvilket Beløb udgør Differencen mellem Prisen for 281 $\frac{1}{4}$ Kbf., som er fradraget i Sagsøgerens Faktura til de Sagsøgte, og Prisen for 175 Kbf., som Sagsøgeren har modtaget af Ladningen.

Til Støtte for deres Paastand gør de Sagsøgte i første Række gældende, at den ovennævnte indenfor Tømmerbranchen herskende Kutyme, som de intet Kendskab havde til, ikke kan komme til Anvendelse i Forholdet mellem Parterne, hvis Virksomheder begge ligger udenfor Tømmerbranchen.

De Sagsøgte hævder derhos, at det af dem modtagne Parti, selv om dets Kubikindhold opgøres efter Kutymen, ikke har andraget et større Kubikindhold, end de har betalt for, idet de Sagsøgte ikke kan anerkende den af Firmaet H. Hoffmann & Sønners Ingeniør paa Bornholm foretagne Opmaaling af Partiet og den derefter paa Firmaet H. Hoffmann & Sønners Kontor stedfundne Udregning af Partiets Kubikindhold. Efter de Sagsøgtes Formening maa det komme Sagsøgeren til Skade, at det nu ikke kan oplyses nøjagtigt, hvilket Kubikindhold de af Sagsøgte modtagne Brædder havde, idet de Sagsøgte forinden Losningen af Brædderne tilbød Sagsøgeren at deponere 9000 Kr. af Købesummen og derefter at betale Brædderne efter sket Opmaaling, hvilket Forslag Sagsøgeren imidlertid afslog.

Endelig gør de Sagsøgte gældende, at Sagsøgeren ikke har reklameret behørigt, idet de, der straks efter Hjemtagelsen af Brædderne begynde at opskære disse, først langt senere af Sagsøgeren blev gjort bekendt med, at Uoverensstemmelsen mellem Rumfangs-Angivelserne i henholdsvis Konnossementet og Firmaet H. Hoffmann & Sønners Faktura skyldtes Partiets Opmaaling paa forskelligt Grundlag.

Under Sagens Forberedelse er der inden Retten for Nexø Købstad m. v. afgivet Vidneforklaring af Ingeniør Ernst Peter Breckling, og under Domsforhandlingen er Forklaring afgivet af Sagsøgeren og Medindehaver af det sagsøgte Firma, Fabrikant Arne Høyer, hvorhos Vidneforklaring

er afgivet af Hans Julien Therpager, der er ansat i Firmaet H. Hoffmann & Sønner, samt af Specialarbejder Schmidt, der efter Anmodning af Sagsøgeren foretog Optælling af Brædderne under Losningen i København.

Sagsøgeren har forklaret, at han straks efter Modtagelsen af Firmaet H. Hoffmann & Sønners Faktura telefonerede til det nævnte Firma og her fik at vide, at Uoverensstemmelsen mellem Konnossementet og Fakturaens Kubikfods-Angivelser maatte skyldes, at der var opført for lidt i Konnossementet. Han havde samme Dag en Telefonsamtale med Fabrikant Arne Høyer, hvorunder han meddelte denne, at Konnossementangivelsen var urigtig, og at der var faktureret for lidt til de Sagsøgte, og man blev under denne Telefonsamtale enige om, at der skulde foretages en Opmaaling af de Brædder, som de Sagsøgte afhentede, men da Sagsøgeren nogle Dage senere forespurgte Fabrikant Høyer, hvorledes det gik med denne Opmaaling, udtalte Fabrikant Høyer, at de allerede var begyndt at skære Træet op, og at han vilde holde sig til den oprindelige Fakturering.

Fabrikant Arne Høyer har forklaret, at det er rigtigt, at han den 14. September 1944 af Sagsøgeren blev gjort opmærksom paa, at der var en Forskel mellem Kubikangivelserne i Konnossementet og den fra Firmaet H. Hoffmann & Sønner modtagne Faktura. Han gik imidlertid ud fra, at Angivelsen i Konnossementet, som han betragtede som et offentligt Dokument, maatte være rigtig og har benægtet at være indgaaet paa, at de Sagsøgte skulde foretage en Opmaaling. Han turde dog ikke bestride, at der under Telefonsamtalen af Sagsøgeren blev foreslaaet en Opmaaling af Partiet, men gik ud fra, at Sagsøgeren hermed hentydede til, at han havde anmodet Specialarbejder Schmidt om at foretage en Optælling.

Ifølge den af Ingeniør Breckling afgivne Forklaring foretog han efter Anmodning af Firmaet H. Hoffmann & Sønner under Afskibningen i Rønne en Opmaaling af Brædderne, og ifølge den af ham herover udfærdigede Beskrivelse med nærmere Specifikation over Bræddernes Antal, Længde og Bredde, maalte Brædderne efter en Gennemsnitstykkelse af 16 mm, d. v. s. i høvlet Stand 2954 Kbf. Af Beskrivelsen fremgaar det, at Ingeniør Breckling har foretaget en Omregning efter den i Tømmerhandlen beregnede Tykkelse $\frac{3}{4}$ " = 20 mm, og herefter er naaet til, at Partiets Rumfang androg 3686 Kbf. Efter det oplyste maa det antages, at det er denne sidste Kubikfodsangivelse, som ved en Efterregning paa Firmaet H. Hoffmanns & Sønners Kontor ved Maskinopslag er blevet beregnet til 3709,4 Kbf.

I Betragtning af Størrelsen af det omkontraherede Parti Brædder og i det hele efter Karakteren af den mellem Parterne indgaaede Handel maa det antages at have været forudsat af Parterne ved Handlens Indgaaelse, at Afviklingen af denne skulde foregaa efter de indenfor den paagældende Branche sædvanligt gældende Regler. Naar dernæst henses til, at de Sagsøgte, som i stor Udstrækning anvender Brædder i deres Virksomhed, og som, inden de købte de heromhandlede Brædder, havde faaet forevist Prøver, ikke kan have været i Tvivl om, at Brædderne ikke holdt $\frac{3}{4}$ " som angivet i Vilkaarene for Handlen, og derfor burde have forstaaet, at der skulde betales for et større Rumfang Træ, end der

blev leveret, findes, uanset at ingen af Parterne efter deres Anbringender har haft Kendskab til den oftnævnte Kutyme, dennes Beregningsmaade at burde lægges til Grund ved Bestemmelsen af Rumfanget af de til de Sagsøgte leverede Brædder. Idet der derhos efter de foreliggende Oplysninger, særligt den af Ingeniør Breckling afgivne Vidneforklaring, maa gaas ud fra, at det med M/S »Lizie« afskibede Parti Brædder opmaalt paa den almindeligt i Tømmerbranchen anvendte Maade androg 3709,04 Kbf., og idet det endelig ikke findes, at Sagsøgeren under de foreliggende Omstændigheder — hvor de Sagsøgte allerede Dagen efter Modtagelsen af den første Faktura blev gjort bekendt med, at der forelaa en Fejltagelse — bør være afskaaret fra at kræve den for lidt erlagte Købesum efterbetalt, vil den af Sagsøgeren nedlagte Paastand herefter være at tage til Følge. Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 200 Kr.

Fredag den 15. Marts.

Nr. 97/1945. **Ny jyske Kjøbstad-Creditforening (Svane)**

m o d

Husejer **Niels Chr. Nielsen** (Holten-Bechtolsheim efter Ordre).

(Om hvorvidt et Kreditforeningslaan forfalder til Udbetaling ved vedk. Ejendoms Kondemnation).

Dom afsagt af Retten for Randers Købstad m. v. den 7. Juni 1944: Indstævnte, Arbejdsmand Niels Chr. Nielsen, Hans Bays Gaard 3, Randers, bør til Sagsøgeren, Ny jyske Kjøbstad-Creditforening, Aarhus, betale 812 Kr. 16 Øre med Renter 4½ pCt. af 778 Kr. 16 Øre fra 11. December 1943 at regne, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Til Indstævntes beskikkede Sagfører, Landsretssagfører H. Andersen, betaler det Offentlige Vederlag og Godtgørelse for Udlæg, henholdsvis 125 Kr. og 58 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 9. Marts 1945 (V Afd.): Appellanten, Husejer Niels Chr. Nielsen, bør for Tiltale af de Indstævnte, Ny jyske Købstad-Creditforening, i denne Sag fri at være. I Henseende til Sagens Omkostninger i første Instans bør Underrettsdommen ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler de Indstævnte til Appellanten 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten Indstævnte dømt til Betaling af 793 Kr. 75 Øre med Renter.

§ 13 i de for Appellanten gældende Statutter er saalydende:

»Foruden det Direktionen efter § 50 paahvilende Tilsyn med Panterne paahviler det Repræsentanterne og Vurderingsmændene at have Opmærksomheden henvendt paa Panternes Tilstand og overfor Direktionen at anmelde Mangler, hvorom de maatte komme til Kundskab, og at foretage Eftersyn af Panterne, naar Direktionen maatte forlange det. Direktionen kan derefter foranstalte Omvurdering, der bekostes af vedkommende Serie eller Afdeling, medmindre Vurderingen viser en saadan Forringelse, at statutmæssig Sikkerhed ikke er til Stede, i hvilket Tilfælde Omkostningerne afholdes af Ejeren.«

I § 15 udtales det derhos:

»De af Foreningen ydede Laan er uopsigelige fra Foreningens Side, saa længe vedkommende Debitor nøjagtig opfylder de indgaaede Forpligtelser, men forfalder straks til Betaling — — —

1) naar Pantet paa Grund af Forringelse ikke længere yder statutmæssig Sikkerhed, jfr. § 13, —«.

Otte Dommere finder, at den Omstændighed, at Ejendommens Værdi som Følge af Boligtilsynsraadets Afgørelse er blevet formindsket, ikke kan betragtes som Forringelse, der omfattes af Statutternes § 15 litra I, jfr. § 13, og disse Dommere stemmer derfor for at stadfæste Landsrettens Dom og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger som nedenfor nærmere bestemt.

Een Dommer, der anser det for godtgjort, at der ved det nedlagte Forbud er sket en saadan Forringelse af den pantsatte Ejendom, at Pantet ikke længere yder statutmæssig Sikkerhed, finder Bestemmelsen i Statutternes § 15 I anvendelig ogsaa paa en Værdiforringelse som den saaledes indtraadte, og da Appellanten herefter har været berettiget til at anse Laanet som straks forfalden til Betaling, stemmer denne Dommer for at stadfæste Underrettens Dom, dog med den Ændring, der følger af Appellantens Paastand for Højesteret.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør bortset fra dens Bestemmelse om Sagens Omkostninger for Underretten ved Magt at stande.

Appellanten, Ny jydsk Kjøbstad-Creditforening, betaler til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim i Salær for Højesteret 300 Kr. og til Landsretssagfører H. Andersen det denne ved Underrettens Dom tillagte Salær og Godtgørelse for Udlæg, henholdsvis 125 Kr. og 58 Kr., samt til det Offentlige de Indstævnte i Mangel af fri Proces for Underret og Højesteret paahvilende Rets- og Stempelafgifter.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Gældsovertagelsesobligation af 14. August 1939 overtog Indstævnte, Arbejdsmand Niels Chr. Nielsen, Randers, efter at være blevet Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 585 af Randers Købstads Bygrunde, Hans Bays Gaard 3 i Randers, den i denne Ejendom med første Prioritets Panteret indestaaende Pantegæld, oprindeligt 900 Kr., til Sagsøgeren, Ny jydsk Kjøbstad-Creditforening, Aarhus, hvilken Pantegæld da var nedbragt til 814 Kr. 06 Øre.

Efter at Randers Boligkommission i Henhold til Lov Nr. 212 af 31. Maj 1939 § 10 havde nedlagt Forbud mod, at Ejendommen efter 1. Oktober 1942 blev benyttet til Beboelse for Mennesker, og efter at Boligtilsynsraadet senere i Skrivelse af 10. Juli 1942 havde stadfæstet Boligkommissionens Afgørelse, dog med den Ændring, at Forbudets Ikrafttræden blev udskudt, saalænge den nuværende Ejer er Ejer af Ejendommen og beboer denne, dog senest til 1. Oktober 1954, hvilken sidstnævnte Kendelse kommuniseredes Sagsøgeren den 27. Juli 1942, meddelte Sagsøgeren i Skrivelse af 19. August 1942 Indstævnte, at Sagsøgeren i Anledning af det saaledes nedlagte Forbud maatte forlange ovennævnte Pantegæld ekstraordinært afdraget med 25 Kr. halvårlig i de førstkomende 8 Terminer, første Gang i 11. December Termin 1942.

Heroverfor protesterede Indstævnte i Skrivelse af 25. August 1942 fra Indstævntes Sagfører, Landsretssagfører Holger Andersen, men i Skrivelse af 14. Oktober 1942 fastholdt Sagsøgeren Kravet og tilføjede, at Sagsøgeren, saafremt Indstævnte ikke vilde gaa ind derpaa, maatte kræve Vurdering af Ejendommen i Henhold til de for den sagsøgende Forening gældende Statutters § 13 og maatte forbeholde sig sin Stilling, saafremt det herefter skulde vise sig, at Ejendommen ikke længere ydede statutmæssig Sikkerhed, og Laanet som Følge deraf var forfaldent.

Imidlertid meddelte Boligtilsynsraadet i Skrivelse af 17. Oktober 1942 Randers Boligkommission, at Raadets fornævnte Afgørelse skyldtes en Fejlskrift i Raadets Forhandlingsprotokol og meddelte samtidigt, at Raadet havde ophævet Boligkommissionens Afgørelse, men at Raadet i Medfør af § 13, Stk. 1, i fornævnte Lov agtede at nedlægge Forbud mod Benyttelse af Ejendommen til Beboelse eller Opholdssted for Mennesker efter Udløbet af 12 Aar fra den 17. Oktober 1942 at regne, medmindre der til Raadet inden 3 Maaneder fra samme Dato indsendtes et for Raadet acceptabelt Forslag til Ombygning af Ejendommen, dog at det stilles som en Betingelse for Ejendommens Benyttelse i nævnte Tidsrum, at den nuværende Ejer vedbliver at være Ejer af Ejendommen og beboer denne.

Da Raadet ikke modtog saadant Ombygningsforslag, meddelte Raadet den 4. Februar 1943 Indstævnte, at Raadet nu nedlagde Forbudet overensstemmende med Raadets i Skrivelsen af 17. Oktober 1942 tilkendegivne Agt.

Dette kommuniceredes Sagsøgeren ved Boligkommissionens Skrivelse af 17. Februar 1943.

Da Indstævnte vedblivende nægtede at betale ekstraordinært Afdrag, lod Sagsøgeren den 23. August 1943 afholde Vurderingsforretning over Ejendommen, der ved denne Forretning blev vurderet til 778 Kr. 16 Øre, nøjagtigt svarende til Sagsøgerens Resttilgodehavende ifølge Pantebrevet.

Sagsøgeren forlangte herefter Laanet indfriet, og da Indstævnte ikke har villet efterkomme dette Forlangende, har Sagsøgeren under nærværende Sag under Anbringende af, at Pantet paa Grund af Forringelse ikke længere yder statutmæssig Sikkerhed, og at Gælden derfor er forfalden til Betaling, nedlagt Paastand paa, at Indstævnte tilpligtes at betale Sagsøgeren:

- a) Restgælden efter Pantebrevet 778 Kr. 16 Øre
 b) Omkostningerne ved Vurderingsforretning m. m. 34 — 00 —

eller ialt.... 812 Kr. 16 Øre

med Renter $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a. af 778 Kr. 16 Øre fra 11. December 1943 at regne til Betaling sker.

Indstævnte, hvem der er meddelt fri Proces, har ved sin beskikkede Sagfører, Landsretssagfører H. Andersen, paastaet sig frifundet under Paaberaabelse af, at der ikke er Hjemmel for den givne Opsigelse af Laanet, idet Pantet, som Indstævnte ikke har forringet, efter Indstævntes Formening vedblivende giver fuld Sikkerhed for Laanet.

Efter det oplyste er Ejendommen i 1942 vurderet til Ejendomsskyld til 2000 Kr., herunder Grundskyld 400 Kr., medens den sidste — i 1934 — betalte Købesum var 2500 Kr.

Der er under Sagen af Indstævnte foranlediget Syns- og Skønsforretning foretaget til Bedømmelse af Ejendommens Værdi under Hensynet til, at Ejendommen er kondemneret, og de af Retten udmeldte Skønsmænd, Murermestrene P. Rose Jensen og Marius Jørgensen, Randers, har ansat denne Værdi til 1300 Kr.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand paaberaabt sig de for den sagsøgende Forening gældende, af Indenrigsministeriet den 23. Januar 1937 stadfæstede Statutters § 15 I, hvorefter de af Foreningen ydede Laan, der som Hovedregel er uopsigelige, saalænge Debitor nøjagtig opfylder de indgaaede Forpligtelser, forfalder, naar Pantet paa Grund af Forringelse ikke længere yder statutmæssig Sikkerhed, og yderligere henvist til Statutternes § 13, hvorefter Foreningens Direktion, naar den kommer til Kundskab om Mangler ved Panterne, kan foranstalte Omvurdering, der i Tilfælde af, at den udviser saadan Forringelse, at statutmæssig Sikkerhed ikke er til Stede, skal bekostes af Pantets Ejer.

Indstævnte har paa sin Side gjort gældende, at han, der ingensinde har paataget sig Pligt til at vedligeholde Pantet, saaledes at dette ikke kunde blive udsat for Kondemnering, har vedligeholdt Ejendommen paa sædvanlig og forsvarlig Maade, saaledes at Ejendommen vedblivende faktisk er i samme eller lige saa god Tilstand, som da Laanet i sin Tid blev ham tilstaaet, saaledes at der, naar bortses fra Kondemneringen, i hvilken Indstævnte maa anse sig uden Skyld, og med Hensyn til hvilken Sagsøgeren ikke har taget Forbehold, skønt Muligheden af Kondemnering

kunde være taget i Betragtning af Sagsøgeren, ikke foreligger nogen Værdiforringelse.

Ved den stedfundne Kondemnering er der gjort en saadan Indskrænkning i Mulighederne for Udnyttelse og Omsættelighed af Pantet, hvis Værdi som Kreditbasis er afhængig af disse Forhold, at Sagsøgeren havde Føje til at anse Pantet forringet og til derefter at gaa frem efter Statutternes § 13.

Selv om nu Indstævnte som Medlem af den sagsøgende Forening er underkastet Statutterne, findes Resultatet af den af Sagsøgeren foretagne Omvurdering, der er foretaget ensidigt med Sagsøgerens Interesse for Øje, og uden at Indstævnte har Lejlighed til at udøve nogen væsentlig Indflydelse derpaa, ikke ubetinget at kunne lægges til Grund for Afgørelsen under nærværende Retssag, men Retten maa ved Bedømmelsen af Pantets nuværende Værdi lægge de af Retten udmeldte Syns- og Skønsmænds Resultat til Grund.

Ogsaa paa dette Grundlag maa det imidlertid statueres, at Pantets Værdi er væsentlig forringet, og forsaavidt Indstævnte herved har anført, at Pantet, selv om Syns- og Skønnsforretningens Resultat lægges til Grund, yder statutmæssig Sikkerhed, idet Sagsøgeren efter Statutternes § 9 har Ret til at yde Laan indtil ca. 60 pCt. af Vurderingssummen, og det heromhandlede Laan kun skal andrage ca. 59,8 pCt. af Skønsmændenes Vurderingssum, maa hertil bemærkes, at der ikke paahviler Sagsøgeren Pligt til at yde Laan eller opretholde Laan til den højst tilladte Grænse, men at Bedømmelsen af Grænsen for Laanets Størrelse maa være undergivet Sagsøgerens Skøn, der i nærværende Tilfælde ikke ses at være misbrugt.

Idet det ej heller findes at være afgørende for Sagsøgerens Retsstilling som Panthaver, hvorvidt Indstævnte ved ham tilregneligt Forhold har Skyld i Forringelsen eller ej, og naar yderligere henses til, at Indstævnte har undladt at benytte sig af den ham fra Boligtilsynsraadet givne Lejlighed til ved Indgivelse af Forslag til Ombygning af Ejendommen at søge Kondemneringen undgaaet, findes Indstævnte i Forhold til Sagsøgeren at maatte bære Risikoen for den Pantet som Følge af Kondemneringen overgaaede Værdiforringelse, saaledes at der maa gives Sagsøgeren Medhold i Paastanden om, at Pantegælden er forfalden, hvorved i Anledning af Proceduren bemærkes, at den Omstændighed, at Sagsøgeren har modtaget Terminsydelserne pr. 11. December 1942 og 11. Juni 1943 uden Forbehold, ej heller i Betragtning af Forhandlingerne og Tidspunktet for Laanets Opsigelse kan føre til andet Resultat.

Herefter vil Indstævnte i det Hele være at dømme overensstemmende med Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve, og der vil hos det Offentlige være at tillægge den for Indstævnte beskikkede Sagfører, Landsretssagfører H. Andersen, Vederlag 125 Kr. og Godtgørelse for Udlæg 58 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 7. Juni 1944 af Retten for Randers Købstad.

Det bemærkes, at Appellanten overtog Ejendommen ved Skøde lyst den 25. April 1939.

Efter det oplyste er Ejendommen i samme Stand og benyttes paa samme Maade som før Kondemnationen og maa derfor antages — bortset fra Virkningerne af denne — at yde samme Sikkerhed som hidtil.

Naar nu tages i Betragtning, at den ved Loven af 31. Maj 1939 hjemlede Kondemnation ikke giver Ejeren af den kondemnerede Ejendom Ret til Erstatning og derfor maa anses som hjemlende en almindelig Raadighedsbegrænsning, findes den ved den stedfundne Kondemnation eventuelt foraarsagede Værdiforringelse — i alt Fald saa længe Ejendommen overensstemmende med den af Boligtilsynsraadet truffene Afgørelse kan benyttes som Bolig eller Opholdssted for Mennesker — ikke at kunne sidestilles med den i Statutternes § 15, 1. Stk., jfr. Justitsministeriets Pantebrevsformular § 8 e ommeldte Forringelse af Pantet.

Herefter findes de Indstævnte — der til Støtte for deres Paastand alene har paaberaabt sig Statutternes nævnte Bestemmelse m. v. — ikke paa det foreliggende Grundlag at have været berettiget til at opsiges Laanet som sket, og Appellantens Frifindelsespaastand vil herefter være at tage til Følge.

I Henseende til Sagens Omkostninger i 1. Instans vil Underrettsdommen kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes de Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 250 Kr.

En af Dommerne afgav saalydende

D i s s e n s :

Efter min Mening er der ved Kondemnationen sket en retlig Forringelse af Pantet, der falder ind under Statutternes § 15, 1. Stk., jfr. Pantebrevsformulærens § 8 e, og da det ved den af de Indstævnte i Overensstemmelse med Statutterne foretagne Vurdering, der er bindende for Appellanten, maa anses fastslaaet, at Pantet efter Kondemnationen ikke længere frembyder statutmæssig Sikkerhed, har de Indstævnte været berettiget til at anse Laanet som straks forfalden til Betaling. Jeg vilde herefter stadfæste Underrettsdommen og paalægge Appellanten at betale de Indstævnte 200 Kr. i Sagsomkostninger for Landsretten.

Nr. 90/1944. Formand **Chr. Møller** (Bierfreund)

m o d

Civilingeniør A. Thorning Christensen
(Landsretssagfører Karmark Rønsted).

(Vedrørende Appellantens Krav paa Tantième).

Østre Landsrets Dom af 18. Marts 1944 (V Afd.): Sagsøgte, Civilingeniør A. Thorning Christensen, bør for Tiltale af Sagsøgeren,

Formand Chr. Møller, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Indstævnte dømt til at betale 2364 Kr. 86 Øre, subsidiært 1235,88 Rmk. og mere subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn, alt med Renter. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Indstævnte har ikke for Højesteret paaberaabt sig Fejl eller Forsømmelse fra Appellantens Side.

Ved de i Sagen tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger findes det ikke sandsynliggjort, at Indstævntes Opgørelser, ifølge hvilke det omhandlede Entreprenørarbejde ikke har givet noget Nettooverskud, er urigtige, og idet det ikke findes at kunne komme Indstævnte til Skade, at hans Opgørelser som Følge af de under og efter Arbejdets Udførelse herskende ekstraordinære Forhold ikke har kunnet dokumenteres i sædvanligt Omfang, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Formand Chr. Møller, til Indstævnte, Civilingeniør A. Thorning Christensen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til Skrivelse af 16. Maj 1941 fra Sagsøgte, Civilingeniør A. Thorning Christensen, blev Sagsøgeren, Formand Chr. Møller, ansat som Formand paa Sagsøgtes Arbejdsplads ved Kiel for en ugentlig Løn af 125 Rmk. plus Forplejning og Logi samt en Tantième paa 4 pCt. af det rene Nettooverskud vedrørende det rene Entreprenørarbejde i Elmshenhagen Süd, forsaavidt dette lededes af Sagsøgeren.

Under en Sag anlagt ved Frederiksberg Birks 3. Afdeling under B. S. 350/41 søgte Sagsøgeren Sagsøgte til Betaling af 500 Rmk. som Forskud paa Tantième og af 66 Kr. 67 Øre som Restløn. Ved Dom af 21. November 1941 blev Sagsøgte alene dømt til at betale 400 Rmk. som fortjent Tantième. Ved Østre Landsrets Dom af 14. Marts 1942 — V. A. S. Nr. 397/1941 — blev Sagsøgte frifundet forsaavidt angaar Tantièmen, dog kun for Tiden, »idet det ikke findes godtgjort, at Indstævnte for Tiden har et forfaldent Tantiémekrav.«

Under nærværende Sag søger Sagsøgeren Sagsøgte til Betaling af 1076 Rmk., hvortil Sagsøgeren nu opgør Tantième, med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 8. Oktober 1943.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgerens Tantième kan endnu ikke endelig opgøres, da Værdien af det udførte Arbejde ikke kan konstateres, før der er kommet en Ordning paa Prisspørgsmaalet, idet Sagsøgte har forlangt visse Tillæg, hvis Berettigelse endnu ikke er anerkendt. Selv om man lagde Sagsøgerens Opgørelse af Arbejdets Værdi til Grund for Udregningen af Tantièmen, hvad Sagsøgte maa bestride, kan Tantièmen ikke opgøres som sket af Sagsøgeren, da Udgifterne ikke er korrekt opgjort. Der har været direkte Underskud paa den ene Del af Arbejdet, saaledes at Tantièmen højest kunde blive 4 pCt. af 6953,03 Rmk. eller 278,12 Rmk., hvis Sagsøgerens Opgørelse af Arbejdet er rigtig. Hertil kommer imidlertid de Fejl, som Sagsøgeren har gjort sig skyldig i, og som har medført Tab. Særlig har Sagsøgeren brugt for meget Cement ved Støbningen. Cementen er leveret af Bygherren, som har gjort Krav paa Refusion af Merforbruget af Cement, og som ved Voldgift har faaet tilkendt 2500 Rmk. herfor. Sagsøgte har ikke givet Afkald paa at gøre disse Indsigelser gældende overfor Tantièmekravet, men har kun fundet det overflødigt at diskutere dem i Landsretten, da Spørgsmaalet ikke havde Interesse for Afgørelsen i den første Sag. Som det fremgaar af et af Sagsøgte fremlagt Bilag, andrager den samlede Værdi af det Arbejde, som Sagsøgeren har haft at gøre med, 68.600,70 Rmk., og Resultatet er et Underskud, hvilket skyldes, at Sagsøgeren trods Forbud vedblev at give Folkene alt for høje Akkordpriser.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Parterne, Bogholder Harry Stolle samt Jord- og Betonarbejder Karl Herman Andersen.

Under Domsforhandlingen er forhandlet Forholdet mellem Sagsøgerens Opgørelse (Bilag 30, nu Bilag MM) og Sagsøgtes Opgørelse (Bilag B, nu Bilag F), jfr. Sagsøgtes Bilag A, (nu Bilag H). Nævnte Bilag A (nu Bilag H) er ifølge Bogholder Stolles Vidneforklaring et Uddrag af Sagsøgtes Bøger og er vedrørende den af Sagsøgeren ledede Entreprise. Den udviser Udgifter til samlet Beløb 76.674 Rmk. 75 Pf.. Det ovennævnte Bilag B (nu Bilag F) udviser til Kredit for Arbejdet 68.600 Rmk. 70 Pf. Opgørelsen bærer følgende Paategning: »Rigtigheden heraf bekræftes paa Tro og Love, og er underskrevet til Brug for Retten. Max Hansen.«

Det er oplyst, at nævnte Max Hansen er Ingeniør, og at han, som var tilkaldt af Sagsøgte fra Tyskland for at afgive Vidneforklaring under Domsforhandlingen, paa Grund af Sygdom var forhindret i at give Møde i Retten.

Idet der ikke kan gives Sagsøgeren Medhold i, at Sagsøgerens Opgørelse, der alene er frit efter Hukommelsen — og med Hensyn til hvilken Sagsøgeren under sin Forklaring maatte erkende, at den paa flere Punkter led af Fejl — kan lægges til Grund, og idet der ikke findes Anledning til at bevilge Sagsøgeren Udsættelse til ved en Revisor at gennemgaa Sagsøgtes Bogførelse som subsidiært begært af Sagsøgerens Sagfører under Domsforhandlingen, findes Sagsøgeren herefter ikke at

have godtgjort, at der tilkommer ham nogen Tantième som i Brevet af 16. Maj 1941 anført.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte 400 Kr.

Mandag den 18. Marts.

Nr. 188/1945. Pølse­mager **Georges Cailloux** (Møller efter Ordre)
 mod
 Enkefru **Ida Bukkehave** (Jørgensen).

(Erstatning for Skade ved Automobilulykke).

Østre Landsrets Dom af 8. Juni 1945 (VIII Afd.): Sagsøgte, Enkefru Ida Bukkehave, bør til Sagsøgeren, Pølse­mager Georges Cailloux, inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse betale 700 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra 12. Marts 1945 og Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten har for Højesteret ikke fremsat Krav paa Erstatning udover de 3 Poster paa tilsammen 1504 Kr.

Det er for Højesteret oplyst, at den sydlige Kørebane paa det paagældende Sted er ca. 8 m bred.

Det tiltrædes, at Indstævnte i Henhold til Motorlovens § 38 er anset erstatningspligtig overfor Appellanten, og da det ikke kan anses godtgjort, at der fra Appellantens Side er udvist saadan Uforsigtighed, at der er Grundlag for Nedsættelse af Erstatningen, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge, hvorved bemærkes, at der efter Omstændighederne ikke findes Anledning til at nedsætte de for tabt Arbejdsfortjeneste og Svie og Smerte krævede Erstatningsbeløb. Indstævnte findes derhos at burde betale Sagens Omkostninger for Landsretten med 200 Kr. og for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor bestemt.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Enkefru Ida Bukkehave, bør til Appellanten, Pølse­mager Georges Cailloux, betale 1504 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 12. Marts 1945, til Betaling sker.

I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten 200 Kr.

Til det Offentlige betaler Indstævnte derhos de Rets- og Stempelafgifter, som i Mangel

af fri Proces for Højesteret skulde have været erlagt af Appellanten, samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Møller 250 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 9. November 1944 blev Sagsøgeren, Pølsemaker Georges Cailoux, paakørt af en Sagsøgte, Enkefru Ida Bukkehave, tilhørende Motorvogn, ført af Chauffør Chr. Sørensen Dyrmosé. Sagsøgeren paadrog sig Kraniebrud, Hjernerystelse, et kvæstet Saar i Panden og adskillige Hudafskrabninger paa Hals og Hænder. Han laa paa Sygehus fra den 9. November til den 1. December 1944 og var derefter sygemeldt i Hjemmet til den 5. Januar 1945.

Under denne Sag har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale som Erstatning for den ham overgaaede Skade dels et Beløb af 1504 Kr., dels et Beløb efter Rettens Skøn, ikke udover 2000 Kr., alt med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 12. Marts 1945.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse, subsidiært Frifindelse mod Betaling af et mindre Beløb efter Rettens Skøn. Hun har til Støtte herfor anført, at Paakørslen ikke kunde være afværget af Chaufføren, idet Sagsøgeren gik ind mod Siden af Vognen bag ved Førersædet. Erstatningen er derhos i hvert Fald for højt beregnet.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han den paagældende Morgen forlod sit Hjem i Ewaldsgade Nr. 2 Kl. 6,35 for at naa ud til sin Arbejdsplads paa P. Bangsvej til Kl. 7½. Det var mørkt, og det regnede. Han vilde ved Stoppestedet paa Aaboulevarden udfor Ewaldsgade staa paa en Sporvogn for at køre til Raadhuspladsen og gik over den nordlige Kørebane og Sporarealet til den sydlige Helle. Det var hans Agt at gaa videre over den sydlige Kørebane for at søge Ly i en Gadedør, men han husker saa ikke mere, før han vaagnede op i en Ambulance.

Chauffør Dyrmosé har som Vidne forklaret, at han med Motorvognen, en 3 Tons Lastvogn, kom kørende med en Hastighed af 20—25 km i Timen ude fra ind mod Byen. Omtrent ud for Stoppestedet holdt der med et mindre Mellemlum to Vogne ved det sydlige Fortov. Vidnet drejede uden om dem, og Motorvognen var ret nær ved Hellen ved Sporarealet. Han saa overhovedet ikke Sagsøgeren, men mærkede et Bump i Vognen og standsede da straks. Sagsøgeren laa paa Kørebanen ca. 1 m fra Hellen. Ladet paa Vognen rager et Stykke udenfor Førerhuset, og paa Laasetøjet paa Ladets Forsmæk i venstre Side sad en lille Klump Hud eller Kød.

Vognmand Reinholdt Hansen, der var Passager i Motorvognen og sad i Førerhusets højre Side, har forklaret som Dyrmosé. Han har dog gennem den venstre Dørrude set Sagsøgeren komme mod Vognen. Han var da lige ved denne. Vidnet kan ikke angive nærmere Enkeltheder, idet Vognen ramte ham i det samme.

Der har ikke kunnet anstilles politimæssig Undersøgelse. En Erklæring fra Meteorologisk Institut bekræfter Sagsøgerens Forklaring om Vejrforholdene.

Idet det findes betænkeligt at lægge de to Vidners Forklaring til Grund, kan det ikke anses godtgjort, at Skaden ikke kunde være afværget ved den Agtpaaagivenhed, som udkræves ved Benyttelsen af Motorkøretøjer, og der vil herefter være at tilkende Sagsøgeren Erstatning. Da det imidlertid maa antages, at Sagsøgeren har udvist ikke ringe Uagtsomhed, findes Erstatningen at burde nedsættes til Halvdelen.

Sagsøgerens Erstatningskrav er beregnet saaledes:

Tabt Arbejdsfortjeneste i 8 Uger	880 Kr. 00 Øre
Svie og Smerte	500 — 00 —
Frakke, Brillen og Lægeattest	124 — 00 —

1504 Kr. 00 Øre

hvorhos der yderligere i Medfør af Ikrafttrædelseslovens § 15 kræves Erstatning, fordi det i Sagsøgerens Alder har været vanskeligt at opnaa Beskæftigelse. Sagsøgeren har dog allerede et Par Uger efter at være blevet raskmeldt opnaaet en lige saa godt lønnet Plads hos en anden Arbejdsgiver.

Sagsøgte har protesteret mod Størrelsen af de to førstnævnte Poster og har bestridt Berettigelsen af det sidst anførte Krav.

Idet Sagsøgerens fulde Erstatning findes at kunne ansættes til 1400 Kr., vil der være at tilkende ham 700 Kr. samt i delvis Sagsomkostninger 100 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 17. April 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 3

Tirsdag den 19. Marts.

Nr. 41/1945. Vognmand **A. Graversen** (Gamborg)

mod

Aarhus Automobil Central (Em. Christensen).

(Angaaende Salg af et Lastautomobil).

Vestre Landsrets Dom af 19. December 1944 (II Afd.): Sagsøgte, Vognmand A. Graversen, bør til Sagsøgerne, Aarhus Automobil Central, betale 7500 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 4. Maj 1943, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne 500 Kr. Sagsøgte bør til Statskassen bøde 10 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 2 Dage. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten, der for Højesteret har gentaget sin Paastand om Frifindelse mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat mindre Beløb, gør nu alene gældende, at den for Automobillet aftalte Pris er i Strid med Prislovens § 8. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

I Skrivelse af 3. November 1945 har Prisdirektoratet udtalt, at Prisen for det i Bytte givne Ford Automobil, saafremt det ved Salget har været i den Stand, som et Motorkøretøj af den paa-gældende Type og Aargang efter almindelig Anvendelse kan forventes at forefindes i, ikke burde overstige 2025 Kr.

Det maa efter det oplyste antages, at Prisen for det til Appellanten solgte Automobil har været urimelig og derfor i Strid med Prislovens § 8. Under Hensyn til den Usikkerhed, der foreligger med Hensyn til de Oplysninger, paa Grundlag af hvilke Prisdirektoratet har ansat Prisen til 2300 Kr., findes det dog betænkeligt at lægge denne Prisansættelse til Grund for Sagens Afgørelse, og det skønnes efter alt foreliggende, at et Afslag i den aftalte Købesum paa 4500 Kr. vil være passende. Herefter og idet Spørgsmaalet om, hvorvidt der foreligger Reklamation fra

Appellantens Side, findes uden Betydning, vil der være at tilkende Indstævnte et Beløb af 3000 Kr. med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

I Henseende til den Appellanten idømte Bøde vil den indankede Dom være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Vognmand A. Graversen, bør til Indstævnte, Aarhus Automobil Central, betale 3000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 4. Maj 1943, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr.

I Henseende til den Appellanten idømte Bøde bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

En Dag i Slutningen af April 1943 tog Sagsøgte, Vognmand A. Graversen, Nykøbing Mors, der gennem den i Nykøbing boende Assurandør, Søren Larsen, var kommen i Forbindelse med Sagsøgerne, Aarhus Automobil Central, Aarhus, sammen med nævnte Larsen og Vognmand P. C. Christensen, Ljørslev, til Aarhus for at købe et Lastautomobil. Sagsøgerne tilbød Sagsøgte en Vogn, som stod hos en Mekaniker i Randers, og de tog derfor alle fire derop og besaa Vognen, som Sagsøgte prøvekørte i Gaarden. Som Led i Handlen skulde Sagsøgerne tage Sagsøgtes Ford-Lastvogn i Bytte, og den paafølgende Søndag, som var den 2. Maj 1943, kom Grosserer L. Dahl Knudsen, der er Eneindehaver af det sagsøgende Firma, til Sagsøgte i Nykøbing Mors og besaa Fordvognen, hvorefter Handlen kom i Stand, og Slutteddel oprettedes. I denne betegnes det solgte som »1. Bedford som beset i Randers«, og Købesummen sattes til 7500 Kr. foruden den i Bytte givne Fordvogn, paa hvilken ingen Værdi blev ansat. Den aftalte Købesum skulde betales »netto kontant den 4. Maj 1943 til Aarhus Privatbank«. Da Betalingen ikke blev erlagt som aftalt, holdt Sagsøgerne Vognen tilbage, men efter at Assurandør Larsen havde bedt dem om at sende Vognen, idet han garanterede for, at Pengene vilde blive betalt ved Leveringen, lod Sagsøgerne den køre til Nykøbing Mors, hvor den blev afleveret til Sagsøgte ca. 14 Dage efter Købet. Betalingen fandt dog ikke Sted, idet Sagsøgte angav, at Udbetalingen først kunde ske, naar Vognens Papirer var modtaget, og disse havde Chaufføren ikke med. Da Vognen blev kørt fra Færgen i Nykøbing Mors til Sagsøgtes Bopæl, havde Sagsøgte siddet ved Siden af Chaufføren, og da han paa denne Tur mente at have konstateret, at Dækkene ikke var fuldt oppumpede, og derfor kom i Tvivl om deres Godhed, lod han dem

straks efter undersøge hos Vulkanisørerne Carl Pedersen og Holger Nielsen. Disse har i en Erklæring af 17. Maj 1943, som de senere har godkendt som Vidner i Retten, udtalt:

»I Anledning af Eftersyn af Autodæk paamonteret en af Hr. Vognmand A. Gravesen, Nykøbing M., indkøbt Lastvogn, skal vi her nøjere beskrive Eftersynet af Dækkene.

5 Stk. 750—20

1 Stk. 700—20

1 Stk. 32 × 6

og Tilstanden er som følger

H. F. Michelin Nr. ulæselig — 170—20 nogenlunde

V. F. — Nr. 303528 — 32 × 6 sprængt i Banen, ubrugelig

H. B. U. — Nr. ulæselig — 750—20 sprængt $\frac{2}{3}$ af Vulstbygningen, saa godt som ubrugelig.

H. B. I. — Nr. 523632 — 750—20 sprængt i Siden, ca. 60 cm.

V. B. U. — Nr. 523632 — 750—20 sprængt i Siden, ca. 50 cm.

V. B. I. -- Nr. 523646 — 750—20 sprængt i Siden, ca. 50 cm.

Reservehjul India Nr. 71383 — repareret i Kanttraadens Vulstbygning ca. 50 cm kan anvendes, men ikke god. Dækkene 750—20 er af Fabrikken opgivet til at skulle oppumpes til et Tryk paa 55 Lbs., hvilket de omhandlede Dæk ikke kan taale uden straks at sprænges under Kørsel, da Vognen maa laste 2400 kg. Dækkene er nu oppumpede til et Tryk paa 42 Lbs., hvorved de buler ud og er uformelige selv efter at vi har forstærket dem med store løse Kapper, ved meget forsigtig Kørsel med en Last af 1200—1500 kg kan Dækkene maaske køre en kort Tid, men med mange Punkteringer og Eksplosioner, hvorfor Dækkene maa betragtes som ubrugelige paa 2 nær som foranført, men Vognen som normalt skal monteres med 7 Dæk kan jo ikke bruges med 2 Dæk alene.«

Ca. 8 Dage senere tog Sagsøgte til Aarhus, hvor han hos Sagsøgerne beklagede sig over Dækkenes Tilstand, og Sagsøgerne lod ham da udtage 8—10 andre Dæk, som kort efter blev tilbragt ham, men da disse ved et af Vulkanisør Pedersen foretaget Eftersyn viste sig ikke at være bedre end de Vognen paamonterede, lod Sagsøgte Sagsøgernes Folk tage dem med sig tilbage. Sagsøgte, som 5—6 Uger efter Vognens Modtagelse tog denne i Brug, har ikke berigtiget Købesummen.

Under Anbringende af, at den leverede Vogn er solgt efter Besigtigelse, og at der ikke fra Sagsøgernes Side foreligger noget Forhold, som kan berettigede Sagsøgte til at undlade at opfylde Handlen, har Sagsøgerne under denne Sag paastaaet Sagsøgte dømt til Betaling af 7500 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 4. Maj 1943, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet mod Betaling af et efter Retens Skøn fastsat mindre Beløb.

Han har til Støtte for sin Paastand gjort gældende, at Dækkenes Tilstand var saa slet, at de ikke kunde taale at oppumpes til det Tryk, som var nødvendigt, for at Vognen kunde køre med den Last, hvortil den var beregnet, at den daarlige Tilstand ikke kunde ses, uden at Dækkene afmonteredes, idet de beskadigede Sider vendte mod hinanden paa Tvilhingjulede, at Prisen for Vognen var saa høj, at Dækkene maatte forudsættes at være gode, naar Sagsøgerne ikke omtalte deres Tilstand, samt at Motoren har vist sig at være ældre end lovet.

Under Sagen er der afgivet Partsforklaring af Grosserer Dahl Knudsen og Sagsøgte samt flere Vidneforklaringer, hvorhos der er optaget Syn og Skøn og indhentet en Udtalelse fra Prisdirektoratet.

Grosserer Dahl Knudsens Forklaring gaar ud paa, at Vognen blev solgt uden Garanti, og at der under Forhandlingerne ikke var særlig Tale om Gummiet. Vognen havde Sagsøgerne kun haft 3—4 Maaneder, og Dækkene, hvis Tilstand Parten ikke havde nærmere Kendskab til, sad paa Vognen, som da han overtog den, om Motorens Alder har Sagsøgeren kun udtalt, at Firmaet Nellemann i Randers havde udstedt et Certifikat, hvorefter den var fra 1934. Dette Certifikat fik Sagsøgte overladt. Sagsøgerne havde Vognen til Salg for en Rutebilejer, der skulde have og ogsaa har faaet 9000 Kr. for den af Sagsøgerne, som efter at have ofret 8—900 Kr. paa den fra Sagsøgte modtagne Fordvogn har solgt denne for 2800 Kr.

Sagsøgtes Forklaring gaar ud paa, at han ved Besigtigelsen af Vognen inden Købet lagde Mærke til, at Dækkene saa godt ud, og Assurandør Larsen og Vognmand Christensen var enige heri. Da han efter Reklamationen havde faaet tilbudt andre Dæk til Ombytning, og disse heller ikke viste sig anvendelige, rejste han overfor Sagsøgernes Folk Krav om Afslag i Prisen, og Købesummen blev derfor ikke betalt. Sagsøgte har benyttet Vognen til Dato og har daglig indkørt 50—60 Kr., naar den har været i Brug. Han har ikke kunnet køre med en større Last end ca. 1500 kg, uagtet Vognens Lastevne er 2400 kg, og det meste af Tiden har den været til Reparation.

Værkfører Poul Erik Frier, som kørte Vognen til Nykøbing, har bl. a. forklaret, at Ringene var blevet pumpet op i Randers, og der havde intet været at mærke undervejs. Vognens Vægt kunde slet ikke ses paa Ringene.

I sin den 2. Marts 1944 afgivne Erklæring udtaler den ene af de udmeldte Skøns mænd, Vulkanisør C. S. Christensen, bl. a., at det var ganske ugørligt paa daværende Tidspunkt at udtale sig om Gummiets Tilstand og Brugsværdi paa Leveringsdagen og følgelig ogsaa umuligt med blot tilnærmelsesvis Nøjagtighed at ansætte nogen Værdiforringelse for Vognen. Den anden Skønsmand, Vognmand Thorsted, udtaler i sin Erklæring af 4. Marts 1944, at Vognen ved Synsforretningen i sin Helhed var i meget daarlig Stand, og at dens daværende Værdi kunde ansættes til højst 2500 Kr. Hvis Gummiets Tilstand ved Købet var som af Vulkanisørerne Carl Pedersen og Holger Madsen angivet, vil Skønsmanden mene, at Byttesummen har været alt for høj.

I en den 9. Juni 1944 afgiven Erklæring udtaler Prisdirektoratet, at det maa holde for, at Salgsprisen fra Forhandler for et Automobil som det i Sagen omhandlede — i normal Stand og med sædvanligt Udstyr — ikke omkring den 1. Maj 1943 burde overstige 2300 Kr.

Idet det ikke findes godtgjort, at Dækkene paa det solgte Lastautomobil har været lidende af Mangler, som Sagsøgerne har været bekendt med, eller som ikke kunde være opdaget af Sagsøgte ved en med behørig Omhu foretagen Undersøgelse, til hvilken der var givet Sagsøgte Lejlighed, og idet Sagsøgte ej heller har godtgjort, at Sagsøgerne har garanteret, at Motoren ikke var ældre end 1934, eller at der paa

andet Grundlag tilkommer ham et Afslag i Købesummen, vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

For ikke at have givet behørigt Møde ved den befalede Forligsmægling vil Sagsøgte have at betale en Statskassen tilfaldende Bøde af 10 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 2 Dage.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgerne Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 84/1946. **Gerlev-Draaby Sogneraad (Vang)**

m o d

Fru Hedvig Pontoppidan (Helsted).

(Angaaende Indstævntes Ret til Optagelse paa den kommunale Valgliste).

Østre Landsrets Dom af 9. Marts 1946 (VI Afd.): Sagsøgte, Gerlev-Draaby Sogneraad bør optage Sagsøgerinden, Fru Hedvig Pontoppidan, paa de kommunale Valgliste til Amts- og Sogneraadsvalet den 12. Marts 1946. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Indstævnte var personlig skattepligtig til Gerlev-Draaby Kommune ved Valgets Foretagelse, jfr. Kommuneskattelovens § 4, Stk. 1, og det skyldes ikke Fejl fra hendes Side, at der ikke er blevet paalignet hende, og at hun derfor ikke har betalt direkte Skatter til Kommunen.

Idet Bestemmelsen i den kommunale Valglovs § 7, Stk. 4, 2. Punktum, findes at indeholde Hjemmel for Indstævntes Krav om Optagelse paa Valglisten, og idet Indstævnte, som anført i Dommen, har været afskaaret fra at benytte den i Bestemmelsens Slutning angivne Fremgangsmaade, stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen.

Een Dommer finder, at Indstævnte, der ikke, som krævet i den kommunale Valglovs § 1, Stk. 1 og 2, har betalt Skat til Kommunen, og som ikke opfylder Betingelserne efter sammes Stk. 3, med Rette er slettet af Valglisten, hvorpaa hun ved en Fejltagelse var opført. Herefter og idet Indstævnte ved at rejse Spørgsmaalet om den manglende Skatteansættelse, jfr. Lovens § 7, Stk. 4, kunde have faaet saavel dette Spørgsmaal som Grundlaget for sin Optagelse paa Valglisten bragt paa det rene, stemmer denne Dommer for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Det bemærkes, at Parterne er enige om, hvorledes Sagens Omkostninger for Højesteret skal afholdes.

Thi kendes for Ret:
Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende, ved Retten for Frederikssund Købstad m. v. forberedte Sag paastaar Sagsøgerinden, Fru Hedvig Pontoppidan, Sagsøgte, Gerlev-Draaby Sogneraad, tilpligtet at optage hende paa de kommunale Valglister til Amts- og Sogneraadvalget den 12. Marts 1946.

Sagsøgte procederer til Frifindelse. Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgerindens Ægtefælle, fhv. Landsretssagfører E. Pontoppidan den 30. Marts 1945, afgik ved Døden, at han for Skatteaaret 1945/46 var ansat af Indkomst 6050 Kr. og af Formue 0, at Indkomstskat til Københavns Kommune kun er svaret for April Kvartal 1945, idet Sagsøgerinden pr. 27.—29. Juni 1945 anmeldte Flytning til Jægerspris, medens Statsskat m. v. er betalt til Skattearets Udløb, at Sagsøgerinden har været optaget paa Valglisterne til Amts- og Sogneraadvalget den 12. Marts 1946, men af det sagsøgte Sogneraad blev slettet den 22. Februar 1946, idet hun ikke svarer Skat til Kommunen ved Valgets Foretagelse, og at der i Anledning af de Skridt, denne Meddelelse har medført, under 5. Marts 1946 er fremkommet en Flytteanmeldelse fra Københavns Folkeregister til det sagsøgte Sogneraad, hvorefter Sagsøgerinden for Skatteaaret 1945/46 er ansat af en Indkomst 6050 Kr. og en Formue 25.000 Kr.

Idet der ikke i Lovgivningen er paalagt Personer med Tilflytning til en anden Kommune at foretage nogen skattemæssig Anmeldelse til denne sidste, og idet Sagsøgerinden har været afskaaret fra at anvende den i § 7, Stk. 4, i Lov om kommunale Valg, jfr. Bekendtgørelse Nr. 291, 22. December 1936 angivne Fremgangsmaade, idet hun som anført allerede fandtes optaget paa Valglisterne, findes hendes Paastand at maatte tages til Følge, da hun har været skatteansat for Skatteaaret 1945/46, da hun har svaret Skatter, som foran nævnt, og da det indbyrdes Forhold mellem Københavns Kommune og Gerlev-Draaby Sogneraad, der har medført, at der ikke er paalignet hende Skat i Opholdskommunen, maa være hende uvedkommende.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne op-
hæves.

O n s d a g d e n 20. M a r t s.

Nr. 190/1944. Skibsreder **Th. Larsen** (Gamborg)

m o d

A/S **Carl Norstrand** (Gorrissen).

(Angaaende Vederlag for Slæbeassistance).

Sø- og Handelsrettens Dom af 29. Juni 1944: De Sagsøgte, A/S Carl Nordstrand, bør i denne Sag for Tiltale af Sagsøgeren, Skibsreder Th. Larsen, fri at være, imod at de til Sagsøgeren betaler det Groshaveri-Bidrag, som det vil paahvile dem at udrede efter lovligt opgjort Dispache, i hvilken Vederlaget for den M/S »Mary Lass« af S/S »Otto Petersen« ydede Assistance er medtaget med kun 6000 Kr., og til Sagsøgeren betaler Renter af Bidraget 5 pCt. p. a. fra den 23. Juli 1943, til Betaling sker. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 400 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage efter dens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de efter dens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 500 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Skibsreder Th. Larsen, 500 Kr. til Indstævnte, A/S Carl Nordstrand.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 18. December 1942 maatte den Sagsøgeren, Skibsreder Th. Larsen, tilhørende Motorsejler »Mary Lass«, som var paa Rejse fra Herrenwyk til København med en til de Sagsøgte, A/S Carl Nordstrand, bestemt Ladning Raajern, ankre op paa Grund af Motorhavari ca. 20 Kvadratmil fra Travemünde. Efter at »Mary Lass« var kommet i Forbindelse med S/S »Otto Petersen«, blev der mellem Føreren af de to Skibe truffet Aftale om, at »Otto Petersen« skulde assistere »Mary Lass« ind til nærmeste Havn eller Red, og »Otto Petersen« slæbte derefter »Mary Lass« ind til Travemünde, hvortil man ankom den 20. December 1942.

Vederlaget for Assistanzen er senere ved Forhandling mellem de to Rederier fastsat til 15.000 Kr., hvilket Beløb er medtaget som Havari-Grosse-Udgift i den af kgl. Dispachør Sven Stage under 10. Juli 1943 i Anledning af Havariet udarbejdede Dispache.

Ifølge denne udgør de Sagsøgtes (Ladningsejerens) Bidrag 4361 Kr. 44 Øre, hvorfra gaar Udgifter til Beløb 229 Kr. 95 Øre udlagt af de Sag-

søgte Ladningsassurandør, A/S Grøn & Witzke, eller til Rest 4131 Kr. 49 Øre.

Da de Sagsøgte har nægtet at betale dette Beløb, paastaar under nærværende Sag Sagsøgeren, Skibsreder Th. Larsen, at de Sagsøgte, A/S Carl Nordstrand, tilpligtes at betale de fornævnte 4131 Kr. 49 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 23. Juli 1943.

De Sagsøgte, der ikke — saa lidt som A/S Grøn & Witzke — har haft Lejlighed til at udtale sig om Størrelsen af det ommeldte Vederlag, før Aftalen om dette blev truffet, og som anser Vederlaget for at være altfor højt, har her under Sagen endeligt nedlagt Paastand om Fri-findelse mod Betaling af det Groshaveri-Bidrag, som det vil paahvile dem at betale efter lovligt opgjort Dispache, i hvilken Betalingen for den ydede Assistance kun medtages med det Beløb, som af Sø- og Handelsretten fastsættes som et passende Vederlag.

I Anledning af Havariet blev der den 7. Januar 1943 her ved Retten afholdt Søforhør, under hvilket Forklaring blev afgivet af »Mary Lass«s Fører, Styrmand og Maskinmester.

Under Domsforhandlingen er Forklaring afgivet af Søassurance-ekspert, Kaptajn Johs. Fabricius, »Mary Lass«s fornævnte Styrmand samt Søassuranceekspert, Kaptajn H. K. Christensen.

Efter de saaledes og iøvrigt foreliggende Oplysninger er Sagens nærmere Sammenhæng følgende:

M/S »Mary Lass«, som havde en Brutto-Tonnage af 197 R. T., afgik den 8. December 1942 fra København i Ballast, bestemt for Herrenwyk, men maatte den følgende Dags Eftermiddag paa Grund af Maskinskade søge ind til Haarbølle Red, hvor der ankredes for Eftersyn. Under Prøve her med Motoren sprang Kæden, saa at Skibets ene Anker og 15 Favne Kæde gik tabt. Den 12. December 1942 fortsatte Skibet Rejsen og ankom den følgende Dag til Herrenwyk. Efter her at have indtaget den fornævnte Ladning Raajern, 250 Tons, afsejlede Skibet den 15. December 1942 Kl. 14,30 fra Herrenwyk og ankrede Kl. 15,50 paa Travemünde Red. Den følgende Dag Kl. 7,45 fortsatte Skibet Rejsen, men maatte allerede Kl. 8,45 paa Grund af Maskinskade paany søge ind til Travemünde, hvortil det ankom Kl. 11,30. Det viste sig da, at den forreste Stempelpind havde varmet og Stemplet sat sig fast, ligesom der ogsaa fandtes anden Skade paa Maskineriet. Efter endt Reparation afsejlede Skibet den 18. December 1942 Kl. 9,05 paany fra Travemünde, men maatte allerede Kl. 12,15 paany stoppe op for Maskinskade, idet det forreste Krumtappleje var afbrændt. Skibet ankrede da med det Anker, som var i Behold, og et Varpanker tæt ved Klokkebøjen (Anduvningsbøjen) paa Kanten af den minestrøgne Rende (Tvangsruten), og Maskinmesteren anmodede Kaptajnen om at sørge for, at Skibet blev bugseret til dansk Havn, da det ikke var muligt at faa Krumtapplejerne forsynet med Hvidmetal i tysk Havn.

Endnu før Opankringen havde fundet Sted, tilkaldte man fra »Mary Lass« den danske Damper »Xenia«, der passerede forbi paa Vej til Lübeck, og anmodede om at blive bugseret til nærmeste danske Havn. »Xenia«s Fører afslog dette, men tilbød at tage »Mary Lass« med til Travemünde, hvad »Mary Lass« imidlertid ikke ønskede, dels fordi det,

som ovenfor nævnt, vilde være lettere at faa Skibet repareret i dansk end i tysk Havn, dels fordi det skortede paa Proviant ombord, og det ogsaa af den Grund var bedre at gaa til dansk Havn, og endelig fordi Vejret paa dette Tidspunkt var saa godt, at man antog at kunne faa et andet Skib til at bugserer »Mary Lass« til dansk Havn.

Ifølge en i Sagen fremlagt Skrivelse af 12. Oktober 1943 fra Rederiet for S/S »Xenia« har dette Skibs Fører i sin Tid overfor Rederiet forklaret, at han af Føreren paa »Mary Lass« havde forlangt 1500 Kr. for at slæbe dette Skib til Travemünde, et Tilbud som imidlertid blev afslaaet fra »Mary Lass«s Side.

Efter den af Styrmanden ombord paa »Mary Lass« afgivne Vidneforklaring og en af dette Skibs Maskinmester til Brug i Sagen afgivet Erklæring af 7. Juni 1944 var der derimod ikke under Forhandlingen mellem de to Skibe Tale om, hvad Bugsering til Travemünde vilde koste.

»Xenia« forlod derpaa Stedet efter at have lovet at sige Besked om »Mary Lass« i Lübeck.

Det viste sig imidlertid umuligt at reparere Skaden i Søen, og samme Eftermiddag var »Mary Lass« i Forbindelse med en tysk Forpostbaad, som lovede at telegrafere om Bugsering.

Den 19. December 1942 var Vinden, som var østlig, tiltagende, ifølge Meddelelser fra Meteorologisk Institut i Dagens Løb ved Instituttets Station Gedser Fyr af Styrke 5 aftagende fra Kl. 8 til Styrke 4 og ved Station Keldsnor Fyr af Styrke 6 aftagende Kl. 14 til Styrke 4 og Kl. 20 til Styrke 3. Man satte da ombord paa »Mary Lass« Nødsignal — et Signalflag med en Kugle under — og forsøgte i Løbet af Formiddagen at tilkalde forbipasserende tyske Baade, men uden Held. Derimod kom man Kl. 12 i Forbindelse med en finsk Damper, som lovede at telegrafere til Lübeck og København om Bugsering.

Kl. 14,15 kom endelig »Mary Lass« i Forbindelse med den danske Damper »Otto Petersen«, som har en Brutto-Tonnage af 2832 R. T. og var paa Rejse i Ballast fra Herrenwyk til Gotenhafen for at indtage en Ladning Kul, og som havde observeret »Mary Lass«s Nødflag. Efter at »Otto Petersen« var gaaet til Ankers i Nærheden af »Mary Lass«, telegraferede man fra »Otto Petersen« til »Mary Lass«s Rederi om, hvad der vilde være at foretage, og fik senere til Svar, at »Mary Lass« ønskedes taget til nærmeste tyske Havn, d. v. s. Travemünde.

»Mary Lass«s Fører afgav derpaa 19. December 1942 overfor »Otto Petersen«s Fører en saalydende Erklæring:

»Undertegnede Fører af m. s. »Mary Lass« af Tuborg, der med sit Skib har lidt Maskinhavari, anmoder Føreren af »Otto Petersen« om at blive hjulpet ind til nærmeste Havn eller Red, da den er ude af Stand til at manøvrere.

Undertegnede erklærer herved at ville betale Bjærgeløn, som vil blive fastsat efter Afgørelse af Sø- og Handelsretten, København.«

Da det imidlertid var blevet mørkt, vilde Kaptajnen paa »Otto Petersen« først begynde Bugseringen den følgende Morgen.

Den 20. December 1942 Kl. 8 manøvrerede »Otto Petersen« derpaa hen i Nærheden af »Mary Lass«, satte en Trosse ombord og paabegyndte

Bugseringen ind efter Travemünde Red, hvortil man ankom Kl. 11,10 og Kl. 11,30 var »Mary Lass« paany fortøjet i Travemünde.

Samme Dag Kl. 13,35 passerede »Otto Petersen« derefter Positionen, hvorfra Assistanzen havde fundet Sted.

En Undersøgelse af Smøresystemet ombord paa »Mary Lass« gav til Resultat, at Olietilgangen til Krumtap- og Forbindelsesstanglejet var blokeret, hvilket skyldtes en i det andet Hovedleje værende Prop Tvist, som maatte enten være anbragt der forsættigt eller være glemt ved en tidligere Reparation, hvilket vanskeligt lod sig forklare.

Efter at der den 28. December 1942 var meddelt »Mary Lass« Sødygtighedsattest, afsejlede dette Skib den følgende Dag fra Travemünde og ankom hertil den 31. s. M., og Meddelelsen om Havariet blev derefter af Sagsøgeren afgivet til vedkommende interesserede, derunder den 9. Januar 1943 til de Sagsøgte, som derefter afgav Havariindestaaelse.

Den 1. Februar 1943 blev, efter forudgaaende Forhandlinger mellem paa den ene Side Sagsøgeren og hans Kaskoassurandører, Forsikrings-selskabet »National«, og paa den anden Side Rederiet for »Otto Petersen« A/S Dampskibsselskabet Vendila, Vederlaget for den »Mary Lass« af »Otto Petersen« ved den paagældende Lejlighed ydede Assistance fastsat til 15.000 Kr., uden at der, som ovenfor nævnt, var givet de Sagsøgte som Ejer af hele Ladningen, eller deres Assurandører, A/S Grøn & Witzke, Lejlighed til at udtale sig desangaaende.

Værdien af »Mary Lass« i god Stand er ved retslig Taksation den 25. Juni 1943 ansat til 180.000 Kr., og Ladningens en gros Markedsværdi er i Despachen opført med ca. 60.000 Kr.

»Otto Petersen«s Kaskoforsikring androg ultimo December 1942 2.612.500 Kr.

Det opgives derhos af »Otto Petersen«s Rederi, at Skibet har haft følgende Tab og Udgifter:

1. Tid tabt paa Grund af Bjærgningen.		
Da Skibet kom for sent til Lastehavn, var Kullene, som var bestemt til »Otto Petersen«, indlastet i andet Skib.		
4 Dage à 2900 Kr.		11.600 Kr.
2. Skibet koster pr. Dag	1885 Kr.	
Forbrug til Bjærgningen	304 —	
7,8 Tons Kul à 39 Kr., tabt Fortjeneste i 1 Dag	1011 —	
		3.200 —
		<hr/>
		14.800 Kr.

Der er dog ikke overfor Sagsøgtens Benægtelse ført noget nærmere Bevis for disse Tab og Udgifter.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand anført, at den aftalte Bjærgeløn paa 15.000 Kr. er rimelig under Hensyn til de Omstændigheder — Manøvreudygtigheden som Følge af Motorskade, den tiltagende Vind, Tabet af det ene Anker med Kæde og Minefaren — hvorunder Assistanzen blev ydet, og de Udgifter, Bjergeren har haft, og at Sagsøgeren ikke har været forpligtet til at indhente Godkendelse af Bjærgelønnen fra de Sagsøgte eller deres Forsikrings-selskab, hvis Andel af de til

Havariet bidragende Værdier ifølge Dispachen kun har andraget ca. 25 pCt.

De Sagsøgte hævder heroverfor, at Sagsøgeren ved i Strid med fast Kutyme at træffe den paagældende Aftale om Vederlag for den af »Otto Petersen« ydede Assistance uden Forhandling med de Sagsøgte eller deres Ladningsassurandører har paadraget sig en meget streng Bevisbyrde for, at Vederlaget er rigtigt ansat.

De Sagsøgte kan ikke anerkende, at dette er Tilfældet, da »Mary Lass« burde have akcepteret »Xenia«s under alle Omstændigheder meget billigere Tilbud om Bugsering, og da iøvrigt »Mary Lass«, som laa for Anker, efter hvad der er oplyst om Vind og Vejr, og under Hensyn til, at Skibet laa i et befærdet Farvand, hvor det til enhver Tid kunde regne med at faa hyppig — og virkelig ogsaa havde — Kontakt med andre Skibe og derigennem kunde rekvirere Slæbeassistance, ikke kan siges at have været stedt i Nød.

Retten finder vel, under Hensyn til hvad der er anført af de Sagsøgte i saa Henseende, at M/S »Mary Lass« ikke i egentlig Forstand var stedt i Nød, da S/S »Otto Petersen« kom tilstede. Men den af dette Skib ydede Assistance maa dog anses at være foregaaet under saadanne Omstændigheder, at der ved Ansættelsen af Vederlaget derfor maa anvendes tilsvarende Principper som ved Fastsættelsen af en egentlig Bjergeløn, saaledes at det ogsaa derunder tages i Betragtning, at Assistanzen er ydet af et saa stort og kostbart Skib som S/S »Otto Petersen«, hvorimod Retten ikke finder, at dette Skib herunder har været udsat for en saadan særlig Minefare, at dette vil kunne faa Betydning. Under Hensyn til alt foreliggende maa Retten herefter anse 6000 Kr. for et passende Vederlag for den ydede Assistance, og overensstemmende hermed vil de Sagsøgtes Paastand derfor være at tage til Følge, saaledes at der af det de Sagsøgte herefter paahvilende Groshavari-Bidrag tilkendes Sagsøgeren de af ham paastaaede Renter, mod Beregningen af hvilke der ikke af de Sagsøgte er fremsat særskilt Indsigelse.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale de Sagsøgte med 400 Kr.

Nr. 295/1944. Parcellist **Svend Larsen** (Rode efter Ordre)

mod

Entreprenør **Thorkild Bebe** (Landsretssagfører Bjørnø).

(Angaaende Salg af Tørv).

Østre Landsrets Dom af 13. Oktober 1944 (VII Afd.): Sagsøgte, Parcellist Svend Larsen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Entreprenør Thorkild Bebe, betale 2500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 8. December 1943 og Sagens Omkostninger med 900 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Idet den af Parterne den 30. Juni 1943 indgaaede Lejekontrakt, der senere er bortfaldet, ikke findes at have afskaaret Indstævnte fra at gøre sit Krav paa Tilbagebetaling gældende, vil Dommen i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Parcellist Svend Larsen, til Indstævnte, Entreprenør Thorkild Bebe, 400 Kr.

Der tillægges Højesteretssagfører Rode i Salær for Højesteret og i Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 300 Kr. og 30 Kr. 50 Øre, der tilligemed de Landsretssagfører Hansen for Møde ved subsidiære Vidneførsler ved Retten for Sorø Købstad m. v. tillagte Salærer 35 Kr. og 30 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 5 Kr. udredes af det Offentlige.

Det Appellanten idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 7.—8. Marts 1943 lejede Sagsøgeren, Entreprenør Thorkild Bebe, af Sagsøgte, Parcellist Svend Larsen, for Tiden indtil Udgangen af 1943 et i Stenlille beliggende Moseareal til Fremstilling af Industritørv. Lejen var 4000 Kr., hvoraf 3000 Kr. betaltes straks, og Restbeløbet, 1000 Kr., den 30. Juni 1943. I Kontrakten anførtes, at Produktionen antoges at blive ca. 1500 Tons. Sagsøgeren producerede imidlertid i nævnte Tørvesæson kun 500 Tons Tørv fra Mosearealet.

Idet Sagsøgeren har gjort gældende kun at skulle tilsvare Sagsøgte en efter det producerede Kvantum Tørv skyldig Leje af 1500 Kr., har han nu under denne ved Retten for Sorø Købstad m. v. forberedte Sag paastaet Sagsøgte dømt til Betaling af Forskellen mellem dette Beløb og den betalte Leje af 4000 Kr., nemlig 2500 Kr., med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 8. December 1943.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren henvist til § 8 i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 3. Februar 1943 angaaende Handel med Tørv m. v., hvorefter Vederlaget for Materiale til Tørv, der efter Overenskomst med Ejeren fremstilles paa dennes Ejendom, uanset tidligere Aftale ikke maa overstige 3 Kr. pr. Tons Tørv, der leveres fra

Mosen. Endvidere har Sagsøgeren anført, at det ved Fastsættelsen af Lejen var en afgørende Forudsætning, at der blev produceret ca. 1500 Tons Tørv, men at det paa Grund af Vejrforholdene ikke var muligt at producere mere end 500 Tons, uanset at han havde det fornødne Mandskab til Raadighed.

Heroverfor hævder Sagsøgte i første Række, at den ovennævnte Bestemmelse i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 3. Februar 1943 ikke hjemler Sagsøgeren Ret til Tilbagebetaling af den allerede betalte Leje, selv om Sagsøgte herved i Leje for Mosearealet har modtaget mere end svarende til 3 Kr. pr. Tons Tørv leveret fra Mosen af Sagsøgeren. Dernæst har Sagsøgte anført, at det maa lægges Sagsøgeren til Last, at der ikke paa Mosearealet i Tørvesæsonen 1943 af Sagsøgeren er produceret et saa stort Kvantum Tørv som forudsat ved Kontraktens Indgaaelse, idet Sagsøgeren ikke har indsat tilstrækkelig Arbejdskraft, og at Sagsøgeren i hvert Fald af denne Grund er erstatningspligtig udover Maksimalprisen og herefter ikke har Krav paa nogen Tilbagebetaling. Endelig har Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgeren ved den nedenfor gengivne Overenskomst mellem Parterne af 30. Juni 1943 har faaet Kompensation for og frafaldet eventuelt Krav mod Sagsøgte paa Tilbagebetaling af Leje for Tørvesæsonen 1943; herved har Sagsøgte anført, at da Sagsøgeren den 30. Juni 1943 betalte ham Restlejen paa 1000 Kr., beklagede Sagsøgeren sig over, at han ikke havde faaet saa meget ud af Mosen som forudsat, og Parterne enedes da om, at Sagsøgeren til Gengæld skulde leje Mosen det paafølgende Aar for en Leje af kun 1500 Kr.

Denne Overenskomst af 30. Juni 1943 er saalydende:

»Dags Dato er undertegnede Th. Bebe og Svend Larsen, Assentorp, Stenlille, blevet enige om, at Th. Bebe lejer Hr. Larsens Mose for Aaret 1944 for en Sum af 1500 Kr. — — — der betales 11. December 1943. Hele Lejen betales saaledes forud for Aaret 1943. ·

Denne Overenskomst tilføjes vor nuværende Kontrakt, hvorefter denne forlænges for et Aar mere.«

Efter Begæring af Sagsøgeren har der under Sagens Forberedelse været afholdt to Syns- og Skønsforretninger.

De først udmeldte to Skønsmænd, Proprietær Høyer, Bronneme Mølle, og Gaardejer Alfred Petersen, Tjørntved, har erklæret at mene, at der under Forudsætning af godt Vejr og en fornuftig Udnyttelse af det lejede Moseareal herfra i Tørvesæsonen 1943 kunde have været fremstillet mindst 1500 Tons Fræsætørv.

Herefter udmeldtes som Syns- og Skønsmænd en af de ved »Det danske Hedeselskab« ansatte Ingeniører efter Hedeselskabets nærmere Bestemmelse; Hedeselskabet udpegede derefter som Skønsmænd Afdelingsleder F. Thøgersen og Ingeniør Kaj Boisen; disse har efter Besigtigelse af Mosearealet besvaret de dem stillede Spørgsmaal saaledes:

ad 1. Det er oplyst, at Hr. Bebe har anvendt 3 Mand i den Tid, der fremstilledes harpede Tørv, nemlig i Tiden indtil 15. Maj, fra hvilket Tidspunkt han gik over til Fremstilling af uharpede Tørv, hvorved der kun benyttedes 1 Mand, fraset gode Dage — ialt ca. 14 Dage i Løbet af

Sommeren — hvor der anvendtes 2 Mand. Det skønnes, at 3 Mand har været tilstrækkeligt ved Fremstillingen af harpede Tørv.

Med Hensyn til den Tid, i hvilken der fremstilledes uharpede Tørv, maa man mene, at det vilde have været naturligt at have 2 Mand til Raadighed ved Produktionen hele Tiden, selv om det maa erkendes, at der i Perioder med mindre godt Vejr muligvis vilde være for lidt at bestille til dem begge. Der peges paa, at det er af afgørende Betydning, at der kan sættes fuld Kraft paa Produktionen, saasnart Vejrforholdene opfordrer dertil.

ad 2. Spørgsmaalet om, hvor mange Tons Tørvesmuld der kan produceres pr. Td. Land, maa afgøres ved et Skøn bl. a., fordi det ikke er oplyst, hvilket Vandindhold der skal regnes med i den færdige Vare.

Forsaavidt der regnes med, at der i Sæsonen 1943 har været Mulighed for at overharve Arealet 15—20 Gange, og at der ved hver Overharvning løsnes 2 cm af Tørvemassen, vilde Produktionen formentlig kunne være blevet 450—600 Tons Tørvesmuld med et beregnet Vandindhold af 30 pCt., og det skønnes, at den normale Produktion paa det heromtalte Areal har ligget indenfor disse Grænser.

Under Domsforhandlingen har Skønsmændene i Forbindelse med deres Svar ad 2. endvidere udtalt, at med et beregnet Vandindhold af 40 pCt. kunde i Tørvesæsonen 1943 den samlede Produktion fra det lejede Moseareal formentlig være blevet 540—720 Tons.

Ifølge en efter den sidste Skønsforretning tilvejebragt Oplysning fra Gaardejer Martin Kristensen, Stenlille, har Sagsøgeren benyttet Heste fra ham, saasnart der var Brug for dem i Sagsøgerens Produktion.

Da Sagsøgeren i 1943 kun har produceret ca. 500 Tons Tørv, er Sagsøgte i Medfør af Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 3. Februar 1943 kun berettiget til at oppebære 1500 Kr. som Vederlag for Tørvedynd, og da Sagsøgeren ifølge det sidst foretagne Skøn, som findes at maatte lægges til Grund ved Paadømmelsen, ikke har gjort sig skyldig i noget Forhold med Hensyn til sin Udnyttelse af Mosen, som kunde berettigede Sagsøgte til Erstatning, vil Sagsøgte have at tilbagebetale det for meget oppebaarne Beløb, hvis Betaling iøvrigt var knyttet til den Forudsætning, at Produktionen vilde blive saa stor, at Betalingen ikke vilde komme til at overstige Maksimalprisen. Herefter vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren 2500 Kr. med Renter som paastaet.

Sagsøgte vil derhos have at betale Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Nr. 69/1946.

Gartner M. Jensen

(Landsretssagfører Svend Hasted, Aarhus)

m o d

Formand **Emil Hansen** (Allerup).

Kendelse afsagt den 28. Februar 1946 af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Aarhus Amtsrådsreds:

Den 1. April 1941 lejede Klageren Gartner M. Jensen en Butik med tilhørende 2-Vær. Lejlighed i Ejendommen Hovedgaden 50, Brabrand, for en maanedlig Leje af 50 Kr. Denne Lejekontrakt blev fornyet den 2. Februar 1944 med Indklagede Formand Emil Hansen, da denne havde købt Ejendommen. Lejemaalet kunde opsiges den 1. i en Kvartalsmaaned med 3 Maaneders Varsel, og ved Skrivelse af 10. December 1945 har Indklagede opsagt Klageren til Fraflytning den 1. April 1946 under Angivelse af, at Indklagede selv ønsker at benytte saavel Butik som Lejlighed. Klageren har protesteret mod Opsigelsen og indbragt Sagen for Voldgiftsretten, hvor han har paastaet Opsigelsen kendt ugyldig, subsidiært kun kendt gyldig mod en Erstatning paa ikke under 15.000 Kr.

Indklagede har principalt paastaet Sagen afvist, subsidiært sig frifundet pure, og mest subsidiært Opsigelsen kendt gyldig mod en mindre Erstatning.

Til Støtte for sin principale Paastand har Indklagede anført, at Brabrand ikke er en Forstad til Aarhus, men en selvstændig Stationsby, saaledes at Beskyttelsesloven ifølge § 1, Stk. 2, overhovedet ikke gælder for Brabrand. Klageren har heroverfor fastholdt, at Brabrand maatte anses som en Forstad til Aarhus og har henvist til, at blandt andet Jydsk Telefon A/S i telefonmæssig Henseende betragter Byen saaledes, hvilket ogsaa gælder Aarhus Lejerforening. Klageren har videre henvist til den livlige Rutebil- og Jernbanetrafik til Aarhus samt til, at Brabrand er omfattet af Lokalporto i Aarhus. Endelig har han oplyst, at ca. 13³/₄ pCt. af Brabrands Skatteydere over 3000 Kr.s Indtægt betaler Erhvervsskat til Aarhus.

Indklagede har henvist til, at der er et ubebygget Areal paa ca. 3 Kilometer fra Brabrand Stationsby og til Aaby Skel, hvorved bemærkes, at Aabyhøj er anerkendt som Forstad til Aarhus. Videre har han henvist til, at Gjellerup Bys Jorder skyder sig ind mellem Brabrand og Aabyhøj.

Efter hvad der videre er oplyst af Voldgiftsrettens lokalkyndige Medlemmer og Kæmnerkontoret i Brabrand, er Byen ikke inde under samme Priskontrolomraade som Aarhus med Forstæder som Aabyhøj og Viby. Ej heller hører Brabrand til Aarhus Luftværnsbeskyttelsesomraade, der omfatter Aarhus med Forstæder. Endelig har Skolebørn, der bor i Brabrand, ikke kunnet opnaa Skole-Frirejser ifølge Undervisningsministeriets Bekendtgørelse af 9. Maj 1938, idet Byen ikke grænser op til Købstaden eller har samme Stedstillæg som krævet i Bekendtgørelsens § 1, Stk. 3.

Efter alt foreliggende finder Retten, at Brabrand maa anses at være en selvstændig Stationsby og ikke en Forstad til Aarhus, saaledes at Beskyttelsesloven ikke gælder for Byen. Sagen vil herefter være at afvise for Voldgiftsretten.

Sagens Omkostninger ophæves.

Der forholdes med Afgifterne til Voldgiftsretten som nedenfor bestemt.

T h i b e s t e m m e s:

Denne Sag afvises.

Sagens Omkostninger ophæves.

Afgifterne til Voldgiftsretten udredes forlods af Klageren med 130 Kr., men med Regres til Indklagede for Halvdelens vedkommende.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Aarhus Amtsrådskreds.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger findes den Kærende at burde betale til Indkærede med 80 Kr.

T h i b e s t e m m e s :

Voldgiftsrettens Kendelse stadiæstes.

Kæremaalets Omkostninger betaler den kærende, Gartner M. Jensen, til Indkærede, Formand Emil Hansen, med 80 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Kendelses Forkyndelse.

=====

Færdig fra Trykkeriet den 1. Maj 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

delse herefter i det højeste har udgjort 208, saaledes at Godkendelsen af Opsigelsen af Mejeribestyrer Sørensen i alt Fald gyldig kunde ske med 104 Stemmer.

Selv om det maatte være tvivlsomt, hvorvidt de under Nr. 81, 105, 160, 164, 178 og 195 opførte Personer, af hvilke to under Sagens Gang har erklæret, at de ikke længere betragter sig som Andelshavere, ved at undlade at levere Mælk til Mejeriet og ved deres øvrige passive Holdning overfor dette har givet Bestyrelsen Føje til at betragte dem som værende udtraadt af Mejeriet og til derfor at undlade at indkalde dem til Generalforsamlingen, findes efter alt foreliggende Muligheden for, at disse Personer ved at give Møde paa Generalforsamlingen kunde have indvirket paa Stemmeafgivningen fra de 104 Andelshavere, der har stemt for Opsigelsens Godkendelse, at være saa fjerntliggende, at der maa bortses derfra. Herefter, og idet bemærkes, at der ikke findes Grundlag for at antage, at Bestyrelsen ved Udøvelsen af Skønnet over, hvem der skulde indkaldes til Generalforsamlingen, har ladet sig lede af usaglige Hensyn, eller at der ved Stemmeafgivningen paa Generalforsamlingen er gaaet frem paa en ubehørig Maade, maa Opsigelsen anses gyldig godkendt. Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Frifindelspaastand til Følge og for at paalægge de Indstævnte in solidum at betale Appellantens Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende:

Efter det for Højesteret oplyste har Bestyrelsen ved Indkaldelsen til Generalforsamlingen udøvet et Skøn over, hvem af de i Andelsmejeriets Andelsbog som Andelshavere opførte der endnu paa Tidspunktet for Generalforsamlingen maatte betragtes som Andelshavere. Hertil ses Bestyrelsen — bortset fra Tilfælde, hvor Medlemsskabet ikke klart var bragt til Ophør — ikke at have haft Hjemmel, og den har saaledes ubeføjet undladt at indkalde de i Dommen nævnte 6 Andelshavere, hvis Forhold forøvrigt efter det nu foreliggende ikke væsentlig adskiller sig fra i hvert Fald enkelte af de af Bestyrelsen indkaldte. Da Generalforsamlingen herefter ikke kan anses lovligt indvarslet, stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Andelsselskabet Blidstrup Andelsmejeri, bør for Tiltale af de Indstævnte, Mejeribestyrer N. P. Sørensen, Gaardejer K. Kristiansen, Gaardejer Niels Kristensen, Gaardejer Alfred Petersen, Gaardejer Chr. Hansen, Parcellist Kr. Andersen, Parcellist Otto Olsen, Gaardejer Kaj Petersen, Gaardejer Arne Olsen og Gaardejer Kr. Maagaard, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte een for alle og alle for een til Appellanten 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Mejeribestyrer N. P. Sørensen, der siden 1906 havde haft Ansættelse som Bestyrer af Blidstrup Andelsmejeri, tilhørende det Sagsøgte Andelsselskab af samme Navn, blev efter Beslutning med almindelig Stemmeferhed paa ekstraordinær Generalforsamling i Selskabet, afholdt den 27. November 1943, opsagt til Fratræden ved Regnskabsaarets Slutning ca. 1. Oktober 1944. I Ansættelsesoverenskomsten var der hjemlet »Mejeribestyreren Ret til at begære Afskedigelsen forelagt en (ny) Generalforsamling til Afgørelse, og Afskedigelsen bliver i saa Fald først gyldig, naar mindst Halvdelen af Mejeriets Andelshavere stemmer for den.« Til Opfyldelse af et af Sagsøgeren i Overensstemmelse hermed fremsat Krav afholdtes den 8. Februar 1944 ny Generalforsamling i Selskabet, paa hvilken 104 Andelshavere stemte for Godkendelse af Opsigelsen.

Under denne ved Stævning af 15. Marts 1944 anlagte, ved Retten for Kronborg vestre Birk forberedte Sag har nu Sagsøgeren Sørensen paastaaet Opsigelsen kendt ugyldig, og til denne Paastand har som Medsagsøgere sluttet sig Andelshavere i det sagsøgte Selskab, Gaardejer K. Kristiansen, Bakkebjerg, Gaardejer Niels Kristensen, Koldsbæk, Gaardejer Alfred Petersen, Valby, Gaardejer Chr. Hansen, Udsholt, Parcellist Kr. Andersen, Blidstrup, Parcellist Otto Olsen, Højelt, Gaardejer Kaj Petersen, Koldsbæk, Gaardejer Arne Olsen, smst., og Gaardejer Kr. Maagaard, Valby.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Til Støtte for Sagsøgernes Paastand anføres, at den i Februar 1944 afholdte Generalforsamling ikke har været beslutningsdygtig, idet det hævdes, at Andelshavernes Antal er 209, saaledes at mindst 105 Stemmer udkræves til Godkendelse af Opsigelsen. For det Tilfælde, at Medlems-tallet maatte findes at være mindre end 209, saaledes at et Stemmetal af 104 er tilstrækkeligt til Godkendelse af Opsigelsen, har Sagsøgerne endvidere anført, at Sagsøgte ved at undlade at indkalde 6 Andelshavere til Generalforsamlingen har afskaaret disse fra at gøre deres Indflydelse gældende, og at det maa antages, at disse 6 Andelshavere vilde have virket til Nedbringelse af Stemmeantallet, saaledes at der ikke vilde være opnaaet fornødent Flertal for Opsigelsen. Herefter er, hævder Sagsøgerne, Generalforsamlingen ikke lovligt indvarslet og dens Beslutning ugyldig.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at der kun er 201 Andelshavere i Selskabet, og at de alle er indkaldt til Generalforsamlingen i Februar 1944.

De Personer, hvis Medlemsskab i Selskabet efter det foranførte er omtvistet, har i Selskabets Fortegnelse over Andelshavere Numrene 81, 105, 137, 160, 164, 178, 195 og 207.

Det fremgaar af det sagsøgte Selskabs Love, at disse 1. Gang er vedtaget i 1888 og derefter ændrede i 1902, 1914 og 1941, uden at der dog findes Bestemmelser om Begrænsning til visse Aaremaal af Andelshavernes Hæftelser for dets Gæld. Der findes heller ikke almindelige Bestemmelser om Indtræden i Selskabet, men (i § 3) om Ret for Køber af en Ejendom til at overtage den tidligere Ejers Rettigheder og Forpligtelser over for Selskabet. Vilkaarlig Udtræden kan kun ske (§ 2) mod Betaling af en Afløsningssum, og dette gælder ogsaa for Enker eller andre Arvinger ved Overtagelse af en afdød Andelshavers Ejendom. En Andelshaver mister sine Rettigheder dels (efter § 3) ved Salg af Ejendom, naar Køberen ikke ønsker at indtræde, dels (efter § 2) ved en paa Generalforsamling med kvalificeret Majoritet fattet Beslutning. Af Bestemmelserne i Lovene om Andelshavernes Rettigheder og Forpligtelser fremhæves her § 4: »Ethvert Medlem har til enhver Tid Andel i Mejeriet i Forhold til den leverede Mælk.« § 10: »— — — Generalforsamlingen, kun alle Andelshavere har lige Stemmeret.« § 5: »Andelshaverne forpligter sig til at levere al den Mælk, som de kan undvære fra deres Husholdning — — —.« § 17: »Under ekstraordinære Forhold har Bestyrelsen Bemyndigelse til at tilsige Mejeriets Andelshavere til Pligtkørsel og Arbejde.«

Vedrørende de enkelte fornævnte Andelsnumre er for den forbedende Ret afgivet Forklaringer af Sagsøgeren samt af Formanden for det sagsøgte Selskabs Bestyrelse, Forpagter Carl Johansen, Smidstrup, og forskellige Vidner. Heraf og af Sagens øvrige Oplysninger fremgaar det:

207. I 1930 solgte den med dette Nummer betegnede Andelshaver sin Ejendom til Ejeren af en anden Ejendom, der allerede under Nr. 121 var Andelshaver. I det paagældende Skøde angaves Sælgerens Andel i Blidstrup Andelsmejeri at medfølge i Handlen. Køberen har siden leveret Mælk fra begge Ejendomme til Mejeriet, men har paa Selskabets Generalforsamlinger kun haft en Stemme. Han var indkaldt til Generalforsamlingen i Februar 1944.

137. I 1936 solgte den med dette Nummer betegnede Andelshaver sin Ejendom til en Køber, saaledes at det i Skødet angaves, at han ikke overtog Rettigheder og Forpligtelser over for Sagsøgte. Fra November 1943 har Køberen dog leveret Mælk til Mejeriet, og han fik Indkaldelse til Generalforsamlingen i Februar 1944.

Efter denne Generalforsamling tilskrev Sagsøgtes Bestyrelse ham, at han ikke var Andelshaver, men ca. 1 Maaned senere blev han dog anerkendt som saadan.

81. Denne Andelshaver ophørte i 1937 at levere Mælk til Sagsøgte og leverede i Stedet til Ørby Andelsmejeri. Han er — ligesom de i det følgende nævnte 5 Personer — ikke indkaldt til Generalforsamlingen i Februar 1944.

195. Denne Andelshaver har siden 1941 ligeledes leveret sin Mælk til Ørby Andelsmejeri, hvorhos han i Sommeren 1943 vægrede sig ved at deltage i en af Sagsøgtes Bestyrelse paabudt Pligtkørsel af Tørv til Mejeriet.

105, 160 og 164. Disse Andelshavere har ikke siden henholdsvis 1931, 1938 og 1916 leveret Mælk til Sagsøgte, fordi de var ophørt med at holde Kreaturer paa deres iøvrigt uændrede Ejendomme. For den sidstnævnte Andelshavers Vedkommende hævder Sagsøgte, at hans Ejendom er for lille til at føde en Ko, medens Sagsøgerne hævder, at det udelukkende er paa Grund af Ejerens høje Alder, at han ikke holder Ko.

178. Denne Andelshaver har efter at have bortsolgt Parceller af sin Ejendom ikke siden 1935 haft Kreaturhold og ikke leveret Mælk til Mejeriet.

a d 207. Sagsøgerne hævder, at den ved Skødet af 1930 overdragne Andelsret stadig har selvstændig Eksistens ved Siden af den Ejerer under Nr. 121 oprindelig tilkommende Andelsret, hvilket bl. a. viser sig derved, at Fællesejeren ved Salg af en af sine Ejendomme efter Selskabets Love kan overdrage den dertil knyttede Andelsret særskilt.

Sagsøgte har heroverfor anbragt, at det vilde være i Strid med de til Grund for Andelsbevægelsen liggende Principper at anse den paa-gældende som Indehaver af 2 Andele, saalænge han er Ejer af begge Ejendomme. Dette har ogsaa fundet Udtryk i de ovenangivne Bestemmelser i Lovenes §§ 4 og 10, i Henhold til hvilke Andelenes indbyrdes Størrelse vel er afhængig af Mælkeydelserne, men dog ingen Andelshaver kan have mere end een Stemme, og i saa Henseende maa det være uden Betydning, at der ved Ejendommenes Udskillelse kan ske Øgning af Antallet af Andelshavere.

I dette Anbringende findes der at maatte gives Sagsøgte Medhold.

Herefter kan Antallet af Andelshavere i Selskabet ikke overstige 208, og Beslutningen paa Generalforsamlingen i Februar 1944 maa, forudsat at denne har været lovligt indvarslet, være gyldig. Vedrørende det sidstnævnte Spørgsmaal bemærkes:

a d 81 og 195. Sagsøgtens Anbringende, at disse Andelshavere ved deres foran beskrevne Adfærd har forbrudt deres Andelsrettigheder, findes at maatte gives Medhold. Uanset at de ikke formelt er udtraadt af Selskabet, findes Sagsøgte derfor at have haft Føje til at undlade Indkaldelse af dem til Generalforsamlingen.

a d 105, 160, 164 og 178. Derimod ses det oplyste ikke at kunne danne Grundlag for disse Andelshaveres Fortabelse af deres Rettigheder, der bl. a. bestaar i Adgang til, hvis Mælkeleverancen genoptages, at deltage i Overskud af Driften eller i, hvis Selskabet likvideres, at deltage i Udlodning af Selskabsformuen. De maa da tillige have Adgang til at afgive Stemme paa Selskabets Generalforsamlinger.

a d 137. Naar henses til, at den paagældende dog i Foraaret 1944 formelt blev godkendt som Andelshaver, siden November 1943 havde leveret Mælk til Mejeriet, findes han at have været stemmeberettiget paa Generalforsamlingen i Februar 1944, uden at det kan betage ham, der blev indkaldt dertil af Bestyrelsen, hans Stemmeret, at Bestyrelsen i Tiden efter Generalforsamlingen midlertidig har indtaget et andet Standpunkt.

Efter det saaledes oplyste har der været 206 Andelshavere i Selskabet, da Generalforsamlingen den 8. Februar 1944 blev afholdt, og Opsigelsen af Sagsøgeren Sørensen kunde ikke være gennemført med et

mindre Antal Stemmer end 103. Da der paa Generalforsamlingen af 202 indkaldte Medlemmer afgaves 104 Stemmer til Ugunst for Sagsøgte, er det ikke usandsynligt, at Andelshaverne Nr. 105, 160, 164 og 178, hvis de var blevet indkaldt, kunde have hidført et andet Afstemningsresultat, saaledes at Opsigelsen ikke var blevet vedtaget. Sagsøgtes Unkladelse af at indkalde disse 4 Andelshavere findes herefter retstridig i Forhold til Sagsøgeren og maa medføre, at Generalforsamlingsbeslutningen ikke kan have Gyldighed over for ham.

Sagsøgerens Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagsøgte findes til Sagsøgerne at burde betale Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Mandag den 25. Marts.

Nr. 104/1945. **Hans Nielsen A/S (Richter)**

m o d

Firma Nordisk Varedepot ved dets ansvarlige Indehaver **T. Mølmark Christensen** (Hartvig Jacobsen).

(Ophævelse af Handel vedrørende nogle Sengebeslag paa Grund af Mangler).

Sø- og Handelsrettens Dom af 1. Marts 1945: Parterne, Sagsøgerne Hans Nielsen A/S, og Sagsøgte, Firma Nordisk Varedepot ved dets ansvarlige Indehaver T. Mølmark Christensen, bør for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Indstævnte, der for Højesteret alene procederer til Dommens Stadfæstelse, har ikke gjort gældende, at der ikke forelaa en væsentlig Mangel ved de leverede Varer.

Efter Dommens Afsigelse har Forretningsfører Engelholm som Vidne blandt andet forklaret, at han ved Undersøgelsen af Varerne ved deres Modtagelse ikke havde Opmærksomheden henvendt paa, om Beslagenes Tykkelse passede.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer seks Dommere for at stadfæste Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, og for at paalægge Appellanten at betale 500 Kr. til Indstævnte i Sagsomkostninger for Højesteret.

Tre Dommere finder, at Indstævnte ved at levere de færdige Beslag med saa store Afvigelser i Forhold til den aftalte Tolerance paa $\frac{1}{4}$ mm, saaledes at Beslagene ifølge Skønsmændenes

Erklæring er værdiløse, har handlet uagtsomt, og disse Dommere stemmer derfor for at give Dom efter Appellantens Paastand.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Hans Nielsen A/S, til Indstævnte, Firma Nordisk Varedepot ved dets ansvarlige Indehaver T. Mølmark Christensen, 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte T. Mølmark Christensen, der er Indehaver af Firmaet Nordisk Varedepot, indledede i Februar 1944 Forhandlinger med Sagsøgerne, Hans Nielsen A/S, om disses Overtagelse af Eneforhandlingen af et af Sagsøgte konstrueret Sengebeslag »Samfix«. Under Forhandlingerne, der paa Sagsøgernes Vegne blev ført af Selskabets Forretningsfører Erik Engelholm, blev der overgivet denne en Prøve af Beslaget monteret paa to Stykker Træ. Forhandlingerne resulterede i, at der under 15. Februar 1944 mellem Parterne blev indgaaet saalydende Overenskomst:

»A/S Hans Nielsen, Knabrostræde 16, overtager hermed Eneforhandlingen af den af Nordisk Varedepot konstruerede Sengebeslag »Samfix« mod, at vi bestiller 3000 Sæt at levere med mindst 1000 Sæt om Maaneden til en Pris af Kr. 2,00 pr. Sæt (8 Stk.) ÷ kontant 3 pCt.

3 Maaneder efter Leveringen af første Parti (1000 Sæt) tager A/S Hans Nielsen Bestemmelse om Kontrakten skal løbe videre paa ovenstaaende Betingelser.

Saaframt dette er Tilfældet, kan Kontrakten kun opsiges med 3 Maaneders Varsel til en første i en Maaned fra begge Sider.«

I Henhold hertil blev der derefter i Tiden fra den 20. Marts 1944 til den 16. Maj s. A. af Sagsøgte leveret Sagsøgerne ialt 3460 Sæt Beslag, som blev betalt af Sagsøgerne, og for Størstedelens Vedkommende af disse blev videresolgt til forskellige større Møbelfabrikantfirmaer i Jylland.

Efter at der i Løbet af Juni 1944 fra flere af disse Firmaer var indløbet Reklamationer til Sagsøgerne over Beslagene, foretog Sagsøgerne selv i Begyndelsen af Juli s. A. Reklamation overfor Sagsøgte og forlangte, at denne skulde tage de leverede Varer tilbage i det Omfang, disse blev tilbageleveret fra Sagsøgernes Kunder eller fandtes paa Sagsøgernes Lager.

Da Sagsøgte ikke har villet indgaa herpaa, har Sagsøgerne nu under nærværende Sag endeligt opgjort deres Krav saaledes:

Sagsøgerne har allerede i Begyndelsen af Juli 1944 tilbageleveret til Sagsøgte 1640 Sæt Beslag og har endnu paa Lager 1560 Sæt Beslag. Fakturaprisen for disse 3200 Sæt Beslag andrager 6208 Kr., hvortil kommer tabt Fortjeneste 35 Øre pr. Sæt Beslag eller 1120 Kr.

Sagsøgernes endelige Paastand gaar herefter ud paa, at Sagsøgte dømmes til at betale 7328 Kr. med Renter 6 pCt. p. a. af 6045 Kr. 60 Øre fra Stævningens Berømmelse, den 16. September 1944, og af Resten fra Domsforhandlingens Dato den 14. Februar 1945.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse og har derhos paastaaet Sagsøgerne dømt til at betale Sagsøgte 3021 Kr. 25 Øre med Renter 6 pCt. p. a. fra den 28. September 1944, mod at Sagsøgte til Sagsøgerne udleverer 1000 Sæt »Samfix« Sengebeslag samt for 501 Kr. 25 Øre Raavarer.

Sagsøgerne har paastaaet Frifindelse overfor Modkravet.

Under Sagen er der foretaget Syn og Skøn over Beslagene af Civilingeniør J. Remmer ved Teknologisk Institut, i hvis Erklæring af 11. December 1944 det bl. a. hedder:

»— — —

Beslaget bestaar af to Dele, som indfalses i hvert sit af Træstykkerne. Paa den ene Beslagdel er der en opstaaende Hage med indskaaret Hals, og paa den anden Beslagdel er der et tilsvarende T-formet Hul, som Hagen skal gaa ind i og hægtes fast til ved en Forskydning af Træstykkerne i Beslagenes Længderetning.

Heraf forstaas det, at hvis Halsen er for lang, kommer Samlingen til at vrikke, og hvis den er for kort, kan Stykkerne ikke hægtes sammen. Naar der er to Beslagpar i hver Samling, maa endvidere Montringen ske med betydelig Nøjagtighed.

Falsen i Træet maa antages at skulle udføres paa Maskine, hvorved Bredde og Dybde bliver ens inden for en vis Fabrikationsserie. Deraf følger, at Beslagdelene maa udføres med ret stor Nøjagtighed baade paa Tykkelse og Bredde, for at Sammenhægtningen kan komme til at passe uden en kostbar Tilpasning ved hver enkelt Beslagdel.»

Ifølge Skønsmandens Erklæring konstateredes ved Besigtigelsen dels store Variationer i Beslagenes Tykkelsesmaal, der, bortset fra nogle ganske enkelte meget tynde Beslagdele, varierede fra 1,9 mm til 3,3 mm, saaledes at langt den største Del af Beslagene var under 3 mm Tykkelse, dels for enkelte Beslagdeles Vedkommende en betydelig Afgivelse fra det normale Breddemaal, dels endelig at paa nogle Beslagdele Halsen var deformeret, saa den ikke kunde hægtes ind i Modparten.

Ved Besvarelsen af forskellige af Sagsøgerne til ham stillede Spørgsmaal udtaler Skønsmanden derhos, at de leverede Sengebeslag ikke kan betegnes som svarende til den Sagsøgerne overgivne beslaaede Prøve, at Sengebeslagene er mangelfulde, idet der er meget for store Variationer i Hovedmaalene, hvilket betyder, at Delene ikke tilfredsstillter Kravet om fri Ombyttelighed, og Montringen derfor maa tilpasses efter hvert enkelt Stykke, samt at de konstaterede Mangler maa betegnes som væsentlige og gør Varen værdiløs.

Til Støtte for deres Paastand gør Sagsøgerne gældende, at de under Hensyn til de ved Skønnet konstaterede meget væsentlige Mangler ved de leverede Beslag maa have Krav paa, at Handlen gaar tilbage, og at Sagsøgte tilbagebetaler dem den erlagte Købesum samt yder dem Godtgørelse for mistet Fortjeneste. Sagsøgerne erkender, at de har været bekendt med, at Beslagene skulde fremstilles af Pladeklip, men gør gældende, at det under Forhandlingerne om Overenskomsten af 15. Februar

1944 blev tilkendegivet Sagsøgte af Forretningsfører Engelholm, at Beslagene skulde anvendes til maskinmæssigt fremstillede Møbler og derfor maatte have en ensartet Tykkelse af 3 mm, saaledes at der kun kunde tolereres en Afvigelse i Tykkelsen paa højst $\frac{1}{4}$ mm.

Sagsøgerne hævder dernæst, at de har reklameret rettidigt, idet de gør gældende, at Manglerne ved Beslagene ikke har kunnet konstateres af Sagsøgerne paa et tidligere Tidspunkt end sket. De har herved nærmere anført, at der af hver Sending Beslag af Sagsøgernes Forretningsfører blev taget Stikprøver, der for disse Prøvers Vedkommende viste sig at være i Orden, hvorfor han gik ud fra, at alle de samtidig leverede Æsker Beslag helt ned til Bunden af Æskerne var i Orden. Efter Sagsøgernes Formening kunde der ikke paahvile dem en videregaaende Undersøglespligt, og det var først, efter at Beslagene var taget i Brug af Sagsøgernes Kunder, og disses Reklamationer indløb, at Sagsøgerne blev bekendt med Manglerne, hvorefter de straks lod Reklamationen gaa videre til Sagsøgte.

Iøvrigt gør Sagsøgerne gældende, at Reklamationen er godkendt af Sagsøgte, idet denne straks ved Reklamationens Fremsættelse gik ind paa at tage Beslagene tilbage, hvorhos Sagsøgerne har anbragt, at Reklamationen i hvert Fald maa være bindende for Sagsøgte i Henhold til Købelovens § 53, idet Sagsøgte, der selv havde foretaget Indpakningen af Beslagene, ved at levere Beslag af saa uensartede Dimensioner maa anses at have gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed, der har medført betydelig Skade for Sagsøgerne.

Til Støtte for sin Paastand om Frifindelse har Sagsøgte i første Række gjort gældende, at de leverede Beslag ikke kan betragtes som ukontraktmæssige, idet det forinden Oprettelsen af Overenskomsten af 15. Februar 1944 udtrykkelig blev fremhævet overfor Forretningsfører Engelholm, at det drejede sig om en Erstatningsvare, og at Beslagene vilde blive fremstillet af Pladeklip, af hvilken Grund der vilde fremkomme en vis Uensartethed i Tykkelsen.

Sagsøgte gør dernæst gældende, at Sagsøgernes Reklamation er fremsat for sent, og at Sagsøgerne i hvert Fald har frafaldet at paa-beraabe sig Manglerne ved Beslagene, idet der ifølge Sagsøgtens Anbringende, efter at der i Begyndelsen af Juli 1944 var fremkommet en Beklagelse fra Sagsøgernes Side over, at Beslag med for stor Forskel i Tykkelse var lagt i samme Æske, samt at der var nogle Beslag, der var særlig tynde, blev truffet Aftale mellem Parterne om, at Sagsøgte — som en Service — skulde foretage en Sortering af Beslagene, i hvilken Anledning Sagsøgte fik de ovennævnte 1640 Sæt Beslag udleveret og af Sagsøgerne fik udlaant en Skydelære til Brug ved Sorteringen. Først efter at Sorteringen en god Ugestid før den 1. August 1944 var tilendebragt, og man fra Sagsøgtens Side havde meddelt Sagsøgerne dette, nægtede disse at modtage Beslagene og krævede det erlagte Vederlag tilbage.

Til Støtte for sit Modkrav har Sagsøgte anført, at der, medens Leveringerne til Sagsøgerne fandt Sted, forhandlede mellem Parterne om en mere detailleret Overenskomst, og at der i Slutningen af Maj blev truffet Aftale om, at Leveringerne skulde fortsættes ogsaa efter den 6. Juni 1944 med 500 Sæt Beslag pr. Maaned. Sagsøgte mener derfor,

da Overenskomsten herefter først kunde opsiges med 3 Maaneders Varsel, at han har Krav paa det aftalte Vederlag for Levering af 500 Sæt Beslag pr. Maaned i Maanederne Juni, Juli og August 1944, mod til Sagsøgerne at udlevere de af Sagsøgte færdig fremstillede 1000 Sæt Beslag og indkøbte Raamaterialer til yderligere 500 Sæt Beslag.

Sagsøgerne har heroverfor bestridt, at der mellem Parterne er truffet Aftale om en Fortsættelse af Leverancerne, men gør iøvrigt gældende, at de som Følge af de ved Beslagene konstaterede Mangler ikke kan være pligtig at aftage disse.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Sagsøgernes ovennævnte Forretningsfører Erik Henning Engelholm. Endvidere har under Domsforhandlingen Civilingeniør Jørgen Remmer vedstaaet sin Skønserklæring samt afgivet yderligere Forklaring.

Efter det foreliggende maa Retten mene, at Sagsøgerne har haft Krav paa at faa leveret Beslag af en ensartet Tykkelse af 3 mm med en Tolerance af ikke over $\frac{1}{4}$ mm, hvorved bemærkes, at ifølge Skønserklæringen og Skønsmændens Udtalelser i Retten Afvigelser i Tykkelsen paa over $\frac{1}{4}$ mm ikke kan tolereres, samt at Tykkelsen ved en Sortering af Pladeklippet kunde have været holdt indenfor en passende Tolerance. Retten maa derfor efter det afgivne Skøn anse det for godtgjort, at de leverede Beslag har været ukontraktmæssige.

Imidlertid maa det antages, at Manglerne kunde være opdaget ved sædvanlig Undersøgelse af Varen efter Modtagelsen, hvorfor den af Sagsøgerne først over tre Maaneder efter Leverancerens Begyndelse fremsatte Reklamation ikke kan anses for rettidig, og at det derhos ikke mod Sagsøgtes Benægtelse er bevist, at han, der selv efter den af Forretningsfører Engelholm afgivne Forklaring har protesteret overfor den for sene Reklamation, er indgaaet paa at tage Beslagene tilbage, og Retten endvidere maa nære Betænkelighed ved at statuere, at Sagsøgte har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed, findes Sagsøgerne ikke at kunne kræve Handlen ophævet, men Sagsøgte vil være at frifinde.

Med Hensyn til Sagsøgtes Modkrav skal bemærkes, at det af det oplyste fremgaar, at der i Maanederne April—Maj 1944 har været forhandlet mellem Parterne om en Afløsning af Overenskomsten af 15. Februar 1944 af en ny Kontrakt, og at der fra begge Sider er blevet udarbejdet Udkast til en saadan Kontrakt, uden at dog nogen Kontrakt er blevet underskrevet af Parterne. Herefter og idet det heller ikke paa anden Maade er godtgjort, at Sagsøgerne er indgaaet paa en Forlængelse af Kontraktsforholdet udover den 1. Juni 1944, findes Sagsøgerne at burde frifindes for Modkravet.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Tirsdag den 26. Marts.

Nr. 317/1944. **Ugebladenes Fællesudvalg af 1938 (Selv)**

mod

Gotisk Forlag A/S (Landsretssagfører Waltenburg).

(Udlejning af Ugeblade).

Østre Landsrets Dom af 31. Oktober 1944 (IV Afd.): Det af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 28. April 1944 overfor de Sagsøgte, Gotisk Forlag A/S, nedlagte Forbud mod, at de Sagsøgte udlejer saadanne Eksemplarer af Bladene »Illustreret Familie Journal«, Ugebladet »Hjemmet«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Tempo« og »Flittige Hænder«, som han direkte eller gennem Agenter har erhvervet hos reversforpligtede Forhandlere, ophæves. Sagsøgerne, Ugebladenes Fællesudvalg af 1938, bør for Tiltale af de Sagsøgte i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer i Henhold til de i Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde for efter Indstævntes Paastand at stadfæste Dommen og for at paalægge Appellanten at betale til Indstævnte i Sagsomkostninger for Højesteret 300 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende:

Det indstævnte Selskabs Direktør har efter Dommen som Part forklaret: »Selskabet køber de forskellige Blade hos en fast Kreds af Private, som Selskabet er kommet i Forbindelse med ved Avertering, Opklæbning af Plakater i Skoler o. s. v. De købte Blade afleveres eller afhentes som Regel samme Dag, de udkommer, og Selskabet er allerede om Morgenens i Besiddelse af en stor Del af Bladene, da mange Abonnenter kun er interesserede i at læse Feuilletonen. Prisen er som Regel halv Pris. Bladene bringes derefter hurtigt ud pr. Bud til Selskabets Abonnenter, og de første Blade vil allerede være ude samme Dags Morgen Kl. 9—9¹/₂. Det er som Regel om Tirsdagen.«

Det fremgaar af Sagen, at Indstævnte har været bekendt med det paa Bladene trykte Forbud mod erhvervsmæssig Udlejning og med, at Bladforhandlerne gennem Reverssystemer er forpligtede til ikke at levere Bladene til Personer, der driver saadan Udlejning. Appellanten findes derhos at have en berettiget Interesse i det af Udgiverne med Forbudet og Reverssystemet forfulgte Formaal, nemlig at forhindre, at der paaføres Bladsalget Konkurrence ved Udlejning af Bladene.

Herefter og under Hensyn til Grundsætningen i Bestemmelsen i § 15 i Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse

findes Indstævntes Virksomhed, forsaavidt den gaar ud paa ved Indkøb fra Forhandlere, der har underskrevet Revers, at forskaffe sig Blade til Udlejning, at være uberettiget overfor Appellanten, og idet Indstævnte maa antages direkte eller indirekte at have forskaffet sig i hvert Fald en væsentlig Del af Bladene paa den nævnte Maade, findes Appellanten at have været berettiget til at nedlægge Forbud overfor Indstævnte mod at drive Bladudlejningsvirksomhed som sket. Som Følge heraf vil disse Dommere tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ugebladenes Fællesudvalg af 1938, til Indstævnte, Gotisk Forlag A/S, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Ugebladene Fællesudvalg af 1938, nedlagt Paastand om, at et af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 28. April 1944 overfor de Sagsøgte, Gotisk Forlag A/S, nedlagt Forbud mod, at Sagsøgte udlejer saadanne Eksemplarer af Bladene »Illustreret Familie Journal«, Ugebladet »Hjemmet«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Tempo« og »Flittige Hænder«, som de direkte eller ved Agenter har erhvervet hos reversforpligtede Forhandlere, stadfæstet som lovlig gjort og forfulgt.

Sagsøgerne har derhos nedlagt Paastand om, at den for nævnte Forbud stillede Sikkerhed, 1000 Kr., frigives, og at de Sagsøgte dømmes til at betale Omkostningerne ved Forbudets Nedlæggelse med 16 Kr.

De Sagsøgte har paastaet Forbudet ophævet, hvorhos de har paastaet sig tillagt en Erstatning efter Rettens Skøn, ikke udover 1000 Kr.

Sagsøgerne har givet følgende Sagsiremstilling:

I 1938 blev der mellem Udgiverne af Ugebladene »Børn«, »Familie Journalen«, »Flittige Hænder«, »Hjemmet«, »Mønster Tidende«, »Skipper Skræk«, »Tempo«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Ugebladet« og »Vore Damer«, der udadtil blev repræsenteret af Sagsøgerne, truffet den Aftale, at Udgiverne gensidigt forpligtede sig til ikke at levere Ugeblade til Bladhandlere, der ikke havde underskrevet Revers med Sagsøgerne.

Reversent blev udsendt til samtlige Landets Bladhandlere med et Cirkulære af 29. December 1938, der meddelte, at det var en Betingelse for at forhandle Udgivernes Blade, at vedkommende Bladhandler underskrev en Erklæring, hvori det bl. a. hedder:

» — — —

a. Erhvervsmæssig Udlejning af vore Blade eller Levering til saa-

danne Personer eller Firmaer, der kan formodes at drive erhvervsmæssig Udlejning, er forbudt.

— — —

c. Enhver Forhandler, der leverer til Underforhandlere, er ansvarlig for, at de foranstaaende Betingelser paalægges disse Underforhandlere og overholdes af dem.

d. Overtrædes de her nævnte Betingelser (a—c), kan Overtrædelsen medføre en Konventionalbod paa 100 Kr., i Gentagelsestilfælde 200 Kr.

— — —,«

En lignende Ordning blev truffet i A/S Bladkompagniet og A/S Bladhandler-Forbundet, begge i København.

De af Bladhandlerne underskrevne Erklæringer blev indsamlede og registrerede paa et Fælleskontor i København, fra hvis Sekretariat der blev givet behørig Meddelelse til Udgifverne, efter at samtlige Bladhandlere havde underskrevet Erklæringen.

Efter at Reverssystemet var nøje indarbejdet, anlagde Fællesudvalget Sag mod en Udlejer af Læsemapper for Overtrædelse af Konkurrence-lovens § 15, idet man mente, at det maatte være stridende mod redelig Forretningsskik at forlede en Bladhandler til at bryde sin Revers.

Ved Vestre Landsret Dom af 8. Juni 1942 blev Udlejeren, der havde købt de paagældende Blade af en bestemt reversforpligtet Bladforhandler, kendt uberettiget til at udleje de i Dommen omhandlede Blade, og denne Dom blev stadfæstet ved Højesterets Dom af 14. Oktober 1943, dog kun forsaavidt angaar Eksemplarer af de i Dommen nævnte Blade, som af Udlejeren direkte eller gennem Agenter er erhvervet fra reversforpligtet Forhandler.

Efter Højesteretsdommens Afsigelse har de Blade, der leveres til reversforpligtede Forhandlere haft særligt Paatryk om, at de købes gennem en saadan Forhandler og altsaa ikke maa findes i Læsemapper, medens de Blade, der ikke købes gennem reversforpligtede Forhandlere, f. Eks. ved Postabonnement, ikke har dette Paatryk.

Sagsøgerne har konstateret, at der den 18. April 1944 i Læsemapper, udlejet af de Sagsøgte til Hotel Westend, Helgolandsgade 3, Glacis Restaurant, Østerbrogade 2, og Frisørsalonen, Toftegaards Allé 36, fandtes Numre af »Hjemmet« og »Familie Journalen« Nr. 16, udsendt samme Dag, og som havde det nævnte Paatryk om at være solgt gennem reversforpligtet Forhandler. Da samtlige Bladhandlere er reversforpligtede, maa disse Blade være erhvervet paa en mod Reversen stridende Maade, og Sagsøgerne oplyser i denne Forbindelse, at de Sagsøgte ved Løbesedler og Annoncer har søgt at forskaffe sig Blade uden Hensyn til, om de bærer Paatryk om at være købt gennem en reversforpligtet Forhandler. I Annoncerne tilbydes en Pris fra 5 til 15 Øre pr. Stk. for en Række Ugeblade, der ikke er over 1 Uge gamle, og Sagsøgerne mener, at der herved er udvist et Forhold, der strider mod Højesteretsdommen af 14. Oktober 1943, idet de Sagsøgte gennem Agenter har erhvervet Bladene fra reversforpligtet Forhandler. Det af de Sagsøgte udviste Forhold maa derfor anses som et mod § 15 i Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse stridende Forhold, og det nedlagte Forbud er lovligt nedlagt.

De Sagsøgte, der ikke bestrider, at det i Højesteretsdommen af 14. Oktober 1943 beskrevne Forhold maa anses retstridigt overfor Bladudgiverne, har til Støtte for deres Frifindelsespaastand anført, at det ikke er bevist, at de har gjort sig skyldige i et saadant Forhold. Det i Højesteretsdommen beskrevne retstridige Forhold bestod efter deres Mening i, at Udlejerne havde bevæget en reversforpligtet Forhandler til at bryde sin Reversforpligtelse, men noget saadant er ikke oplyst i det foreliggende Tilfælde. I denne Henseende bestrider de Sagsøgte, at samtlige Landets Bladhandlere er reversforpligtede. Der sker utvivlsomt en Del Overdragelser af Bladforretninger, uden at Overtagelsen bliver anmeldt for Distributionsanstalterne, og saadanne Overtagere er da ikke reversforpligtede, før ny Revers er underskrevet. Det maa derfor godtgøres, at vedkommende Numre er erhvervede hos en reversforpligtet Forhandler paa en saadan Maade, at Reversforpligtelsen er brudt, og at de Sagsøgte har været vidende herom. Den Omstændighed, at Bladene er forsynede med en Paategning om Forbud mod Udlejning, kan ikke være noget afgørende Bvis i saa Henseende. De Sagsøgte har konstateret, at en saadan Paategning ogsaa findes paa en Del af de heromhandlede Blade, som udleveres gennem Postvæsnet, og det er ubestridt, at Postvæsnet ikke er underkastet nogen Reversforpligtelse. To af de heromhandlede Blade: »Illustreret Familie Journal« og »Tidens Kvinder« er forsynet med en særlig Paategning, og for disses Vedkommende har de Sagsøgte ikke konstateret, at denne Paategning ogsaa findes paa de gennem Postvæsnet leverede Eksemplarer, men der foreligger her den Mulighed, at Eksemplarerne kan være erhvervet fra Personer, der har købt Bladene til eget Brug og videresælger dem efter Benyttelsen. I et saadant Tilfælde foreligger der ikke heller Brud paa nogen Reversforpligtelse, selv om Bladet oprindeligt stammer fra en reversforpligtet Forhandler.

At Bladene bærer saadanne Paategninger kan derfor ikke være et tilstrækkeligt Bevis, og der er ikke af Sagsøgerne ført noget andet Bevis i det foreliggende Tilfælde. Men selv om det maatte kunne anses bevist, at de paagældende Blade er erhvervet fra en reversforpligtet Forhandler, bestrider de Sagsøgte at have erhvervet dem enten direkte eller ved Agenter, og der er ikke heller i denne Henseende ført noget Bevis af Sagsøgerne.

De Sagsøgte bestrider ikke at have udsendt Annoncer og Løbesedler af det paagældende Indhold, men de hævder, at de Personer, der ifølge disse sælger dem Blade, ikke kan anses som Agenter i Dommens Forstand, idet de ikke har indkøbt Bladene for de Sagsøgtes Regning og heller ikke har nogen Forpligtelse til at aflevere Bladene til de Sagsøgte. Sagsøgerne har under Proceduren karakteriseret Sælgerne som en Slags »Mellemagenter«, men dette er noget helt andet og mere omfattende end den i Højesteretsdommen benyttede Betegnelse.

Retten maa give de Sagsøgte Medhold i, at det ikke ved Højesteretsdommen er statueret, at enhver Udlejning af de heromhandlede Blade er retstridig, og det findes ikke tilstrækkeligt bevist, at de Sagsøgte har erhvervet de paagældende Blade fra en reversforpligtet Forhandler paa en saadan Maade, at Reversforpligtelsen er brudt, og at de Sagsøgte, der

ikke selv er reversforpligtede, herunder har gjort sig skyldige i et retstridigt Forhold.

Det nedlagte Forbud vil derfor være at ophæve.

Da det ikke er godtgjort, at de Sagsøgte ved Forbudet har lidt noget Tab, eller at der ved Forretningen er paaført dem Tort, findes der ikke at kunne tilkendes dem nogen Erstatning.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Nr. 318/1944. **Ugebladenes Fællesudvalg af 1938 (Selv)**

m o d

Ugeblads Biblioteket ved K. T. Plantener
(Landsretssagfører Waltenburg).

(Udlejning af Ugeblade).

Østre Landsrets Dom af 31. Oktober 1944 (IV Afd.): Det af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 28. April 1944 overfor Sagsøgte, Ugeblads Biblioteket ved K. T. Plantener, nedlagte Forbud mod, at Sagsøgte udlejer saadanne Eksemplarer af Bladene »Illustreret Familie Journal«, Ugebladet »Hjemmet«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Tempo« og »Flittige Hænder«, som han direkte eller gennem Agenter har erhvervet hos reversforpligtede Forhandlere, ophæves, Sagsøgerne, Ugebladene Fællesudvalg af 1938, bør for Tiltale af Sagsøgte i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer i Henhold til de i Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde for efter Indstævntes Paastand at stadfæste Dommen og for at paalægge Appellanten at betale til Indstævnte i Sagsomkostninger for Højesteret 300 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af Sagen, at Indstævnte har været bekendt med det paa Bladene trykte Forbud mod erhvervsmæssig Udlejning og med, at Bladforhandlerne gennem Reverssystemer er forpligtede til ikke at levere Bladene til Personer, der driver saadan Udlejning. Appellanten findes derhos at have en berettiget Interesse i det af Udgifterne med Forbudet og Reverssystemet forfulgte Formaal, nemlig at forhindre, at der paaføres Bladsalget Konkurrence ved Udlejning af Bladene.

Herefter og under Hensyn til Grundsætningen i § 15 i Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse findes Indstævntes Virksomhed, forsaavidt den gaar ud paa ved Indkøb fra Forhand-

lere, der har underskrevet Revers, at forskaffe sig Blade til Udlejning, at være uberettiget overfor Appellanten, og idet Indstævnte maa antages direkte eller indirekte at have forskaffet sig i hvert Fald en væsentlig Del af Bladene paa den nævnte Maade, findes Appellanten at have været berettiget til at nedlægge Forbud overfor Indstævnte mod at drive Bladudlejningsvirksomhed som sket. Som Følge heraf vil disse Dommere tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ugebladenes Fællesudvalg af 1938, til Indstævnte, Ugeblads Biblioteket ved K. T. Plantener, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Ugebladenes Fællesudvalg af 1938, nedlagt Paastand om, at et af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 28. April 1944 overfor Sagsøgte, Ugeblads Biblioteket ved K. T. Plantener, nedlagt Forbud mod, at Sagsøgte udlejer saadanne Eksemplarer af Bladene »Illustreret Familie Journal«, Ugebladet »Hjemmet«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Tempo« og »Flittige Hænder«, som han direkte eller gennem Agenter har erhvervet hos reversforpligtede Forhandlere, stadfæstes som lovlig gjort og forfulgt.

Sagsøgerne har derhos nedlagt Paastand om, at den for nævnte Forbud stillede Sikkerhed, 1000 Kr., frigives, og at Sagsøgte dømmes til at betale Omkostningerne ved Forbudets Nedlæggelse med 16 Kr.

Sagsøgte har paastaaet Forbudet ophævet, hvorhos han har paastaaet sig tillagt en Erstatning efter Rettens Skøn, ikke udover 1000 Kr.

Sagsøgerne har givet følgende Sagsfremstilling:

I 1938 blev der mellem Udgiverne af Ugebladene »Børn«, »Familie Journalen«, »Flittige Hænder«, »Hjemmet«, »Mønster Tidende«, »Skipper Skræk«, »Tempo«, »Tidens Kvinder«, »Ude og Hjemme«, »Ugebladet« og »Vore Damer«, der udadtil blev repræsenteret af Sagsøgerne, truffet den Aftale, at Udgiverne gensidigt forpligtede sig til ikke at levere Ugeblade til Bladhandlere, der ikke havde underskrevet Revers med Sagsøgerne.

Reversen blev udsendt til samtlige Landets Bladhandlere med et Cirkulære af 29. December 1938, der meddelte, at det var en Betingelse for at forhandle Udgivernes Blade, at vedkommende Bladhandler underskrev en Erklæring, hvori det bl. a. hedder:

»— — —

a. Erhvervsmæssig Udlejning af vore Blade eller Levering til saadanne Personer eller Firmaer, der kan formodes at drive erhvervsmæssig Udlejning, er forbudt.

— — —
 c. Enhver Forhandler, der leverer til Underforhandlere, er ansvarlig for, at de foranstaaende Betingelser paalægges disse Underforhandlere og overholdes af dem.

d. Overtrædes de her nævnte Betingelser (a—c), kan Overtrædelsen medføre en Konventionalbod paa 100 Kr., i Gentagelsestilfælde 200 Kr.
 — — —.«

En lignende Ordning blev truffet i A/S Bladkompagniet og A/S Bladhandler-Forbundet, begge i København.

De af Bladhandlerne underskrevne Erklæringer blev indsamlede og registrerede paa et Fælleskontor i København, fra hvis Sekretariat der blev givet behørig Meddelelse til Udgiverne, efter at samtlige Bladhandlere havde underskrevet Erklæringen.

Efter at Reverssystemet var nøje indarbejdet, anlagde Fællesudvalget Sag mod en Udlejer af Læsemapper for Overtrædelse af Konkurrence-lovens § 15, idet man mente, at det maatte være stridende mod redelig Forretningsskik at forlede en Bladhandler til at bryde sin Revers.

Ved Vestre Landsrets Dom af 8. Juni 1942 blev Udlejeren, der havde købt de paagældende Blade af en bestemt reversforpligtet Bladforhandler, kendt uberettiget til at udleje de i Dommen omhandlede Blade, og denne Dom blev stadfæstet ved Højesterets Dom af 14. Oktober 1943, dog kun forsaavidt angaar Eksemplarer af de i Dommen nævnte Blade, som af Udlejeren direkte eller gennem Agenter er erhvervet fra reversforpligtet Forhandler.

Efter Højesteretsdommens Afsigelse har de Blade, der leveres til reversforpligtede Forhandlere haft særligt Paatryk om, at de købes gennem en saadan Forhandler og altsaa ikke maa findes i Læsemapper, medens de Blade, der ikke købes gennem reversforpligtede Forhandlere, f. Eks. ved Postabonnement, ikke har dette Paatryk.

Efter Sagsøgernes Fremstilling har Sagsøgte siden Højesteretsdommens Afsigelse forskaffet sig Blade til Udlejning i Læsemapper ved Postabonnement; men efter at det ved Forhandling med Postvæsnet er opnaaet, at ingen Enkeltperson kan tegne Abonnement paa et større Antal Eksemplarer af samme Blad uden Udgivernes Samtykke, hvilken Ordning traadte i Kraft den 1. April 1944, har Sagsøgte truffet den Ordning med en eller flere af sine Kunder, at Kunden indkøber de paagældende Blade, som derefter af Sagsøgte indsættes i en Læsemappe, der forbliver hos Kunden. Efter Udløbet af den for Lejemaalet aftalte Frist tilbageleveres Mappen med Indhold til Sagsøgte, som afregner med Kunden, saaledes at denne betaler et Beløb i Leje, hvori godtgøres Anskaffelsesprisen for Bladene. Differencen mellem Lejebeløbet og Bladenes Anskaffelsespris svarer da til den Leje, som Kunden tidligere har betalt for Læsemappen.

Da Kunderne kun vil kunne indkøbe de paagældende Blade i Løssalg hos de reversforpligtede Bladforhandlere, foreligger der efter Sagsøgernes Mening et Forhold, der strider mod Højesteretsdommen af 14. Oktober 1943, idet Sagsøgte gennem Agenter har erhvervet Bladene fra reversforpligtet Forhandler. Det af Sagsøgte udviste Forhold maa derfor anses som et mod § 15 i Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse stridende Forhold, og det nedlagte Forbud er derfor lovligt nedlagt.

Sagsøgte, der ikke bestrider, at det i Højesteretsdommen af 14. Oktober 1943 beskrevne Forhold maa anses retstridigt overfor Bladudgiverne, har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at det ikke er bevist, at han har gjort sig skyldig i et saadant Forhold. Det i Højesteretsdommen beskrevne retstridige Forhold bestod efter hans Mening i, at Udlejeren havde bevæget en reversforpligtet Forhandler til at bryde sin Reversforpligtelse, men noget saadant er ikke oplyst i det foreliggende Tilfælde. I denne Henseende bestrider Sagsøgte, at samtlige Landets Bladhandlere er reversforpligtede. Der sker utvivlsomt en Del Overdragelser af Bladforretninger, uden at Overtagelsen bliver anmeldt for Distributionsanstalterne, og saadanne Overtagere er da ikke reversforpligtede, før ny Revers er underskrevet. Sagsøgte har derhos ingen som helst Indflydelse paa eller Kendskab til, hvor det af Kunden foretagne Indkøb finder Sted. Det maa derfor godtgøres, at vedkommende Numre er erhvervede hos en reversforpligtet Forhandler paa en saadan Maade, at Reversforpligtelsen er brudt, og at Sagsøgte har været vidende herom. Den Omstændighed, at Bladene er forsynede med en Paategning om Forbud mod Udlejning, kan ikke være noget afgørende Bevis i saa Henseende. Sagsøgte har konstateret, at en saadan Paategning ogsaa findes paa en Del af de heromhandlede Blade, som udleveres gennem Postvæsnet, og det er ubestridt, at Postvæsnet ikke er underkastet nogen Reversforpligtelse. To af de heromhandlede Blade: »Illustreret Familie Journal« og »Tidens Kvinder« er forsynet med en særlig Paategning, og for disses Vedkommende har Sagsøgte ikke konstateret, at denne Paategning ogsaa findes paa de gennem Postvæsnet leverede Eksemplarer, men der foreligger her den Mulighed, at Eksemplarerne kan være erhvervet fra Personer, der har købt Bladene til eget Brug og videresælger dem efter Benyttelsen. I et saadant Tilfælde foreligger der ikke heller Brud paa nogen Reversforpligtelse, selv om Bladet oprindeligt stammer fra en reversforpligtet Forhandler.

At Bladene bærer saadanne Paategninger kan derfor ikke være et tilstrækkeligt Bevis, og der er ikke af Sagsøgerne ført noget andet Bevis i det foreliggende Tilfælde. Men selv om det maatte kunne anses bevist, at de paagældende Blade er erhvervede fra en reversforpligtet Forhandler, bestrider Sagsøgte at have erhvervet dem enten direkte eller ved Agenter, og der er ikke heller i denne Henseende ført noget Bevis af Sagsøgerne.

Sagsøgte bestrider ikke, at han har opfordret den under Forbudssagen nævnte Kunde til at indkøbe de paagældende Blade, men han hævder, at Kunden ikke kan anses som Agent i Dommens Forstand, idet Kunden ikke har indkøbt Bladene for hans Regning og heller ikke har nogen Forpligtelse til at aflevere Bladene til Sagsøgte. Sagsøgerne har under Proceduren karakteriseret Kunden som en Slags »Mellemagent«, men dette er noget helt andet og mere omfattende end den i Højesteretsdommen benyttede Betegnelse.

Retten maa give Sagsøgte Medhold i, at det ikke ved Højesteretsdommen er statueret, at enhver Udlejning af de heromhandlede Blade er retstridig, og det findes ikke tilstrækkelig bevist, at Sagsøgte har erhvervet de paagældende Blade fra en reversforpligtet Forhandler paa

en saadan Maade, at Reversforpligtelsen er brudt, og at Sagsøgte, der ikke selv er reversforpligtet, herunder har gjort sig skyldig i et retstridigt Forhold.

Det nedlagte Forbud vil derfor være at ophæve.

Da det ikke er godtgjort, at Sagsøgte ved Forbudet har lidt noget Tab, eller at der ved Forretningen er paaført ham Tort, findes der ikke at kunne tilkendes ham nogen Erstatning.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Torsdag den 28. Marts.

Nr. 309/1944. Gaardejer **Holger Jensen** (Meyer)

mod

Boelsmand **Aage Rasmussen** (Em. Christensen efter Ordre).

(Erstatning for en ved en Bedækning sket Overspringning).

Vestre Landsrets Dom af 5. December 1944 (II Afd.): De Sagsøgte, Gaardejer Holger Jensen og Nim-Underup Sognes Hesteforsikringsforening, bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren, Boelsmand Aage Rasmussen, betale 573 Kr. 34 Øre, og Sagsøgte Holger Jensen bør yderligere til samme betale 391 Kr. 66 Øre, alt tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra den 1. Juli 1943, indtil Betaling sker. Til det Offentlige betaler de Sagsøgte derhos in solidum i Forhold til en Sagsgenstand af 573 Kr. 34 Øre og Sagsøgte Jensen yderligere i Forhold til en Forhøjelse af denne Sagsgenstand med 391 Kr. 66 Øre de Rets- og Stempelafgifter, der skulde have været erlagt, saafremt Sagen ikke havde været beneficeret for Sagsøgeren, samt til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører H. Zieler, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 17 Kr. 50 Øre. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret og alene paaanket af Gaardejer Holger Jensen.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Skrivelse af 22. Juni 1945 har Det veterinære Sundhedsraad paa en Forespørgsel om, hvorvidt Raadet kunde fremføre andre Indvendinger end den tidligere anførte, »at Overspringningen burde have været iagttaget og forsøgt forhindret,« svaret benægtende, idet Raadet tilføjede, at der med Udtrykket »ikke rettes alvorlige Indvendinger« i den tidligere Erklæring er ment, at Fremgangsmaaden efter det oplyste i Hovedtrækkene maa anses for forsvarlig. Raadet er derefter blevet forespurgt, om det mener, at der er Holdepunkter for at antage, at Appellanten i det foreliggende Tilfælde kunde og burde have hindret Over-

springningen eller bemærket denne paa saadant Tidspunkt, at der var Sandsynlighed for eller dog rimelig Udsigt til, at de indtrufne Følger ved passende Forholdsregler kunde være afværget. Hertil har Raadet i Skrivelse af 1. Marts 1946 udtalt, at Betingelsen for at afværge uheldige Følger af en Overspringning i første Linie maa være, at Overspringningen overhovedet iagttages, og at Raadet som i Erklæringen af 25. April 1944 anført mener, at Overspringningen i dette Tilfælde burde være iagttaget af Hingsteføreren, hvis denne ved Føringen af Hingstens Kønslem havde udvist tilstrækkelig Agtpaagivenhed. Raadet udtaler endvidere, at der med Udtrykket »i Hovedtrækkene« i Erklæringen af 22. Juni 1945 er tænkt paa de individuelle Forskelligheder i Fremgangsmaaden, som de enkelte Hingsteførere praktiserer under Parringsakten, og som ikke er uforenelig med en forsvarlig Ledelse af denne.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter de foreliggende Oplysninger, derunder de af Det veterinære Sundhedsraad afgivne Erklæringer, maa den af Appellanten under Bedækningen anvendte Fremgangsmaade anses for at have været forsvarlig, og da der ikke foreligger Holdepunkter for at antage, at den indtrufne Skade kunde være afværget, selv om Appellanten havde bemærket, at Overspringningen fandt Sted, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge samt for at træffe Bestemmelse med Hensyn til Sagens Omkostninger som nærmere nedenfor anført.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde og med Bemærkning, at det efter Dommens Afsigelse oplyste ikke kan føre til andet Resultat.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Gaardejer Holger Jensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Boelsmand Aage Rasmussen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. Der tillægges Højesteretssagfører Em. Christensen i Salær for Højesteret 300 Kr., der tilligemed de Landsretssagfører H. Zieler ved Landsrettens Dom i Salær og Godtgørelse for Udlæg tillagte Beløb, henholdsvis 300 Kr. og 17 Kr. 50 Øre, udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Gaardejer Holger Jensen, Nim Mark, der igennem en lang Aarrække har holdt Hingst og under Bedækning ført Hingsten, lod den 3. Juli 1942 — mod Vederlag — sin Hingst bedække en Sagsøgeren, Boelsmand Aage Rasmussen, sammesteds, tilhørende lille Nordbag Hoppe.

Bedækningen foregik saaledes, at Sagsøgte Jensens Karl holdt Hoppen, medens Sagsøgte selv førte Hingsten i Line med den ene Haand samtidig med, at han med den anden Haand førte Hingstens Lem. Begge Dyrene var veloplagte, Bedækningen lykkedes tilsyneladende straks, og ingen af de tilstedeværende — hvoriblandt Sagsøgeren — bemærkede noget unormalt, men paa Vejen hjem saa Sagsøgeren, at Hoppen var syg. Han tilkaldte straks en Dyrlæge, der samme Aften konstaterede en fuldstændig Sprængning af Hoppens Endetarm, opstaaet ved fejl Bedækning, den saakaldte »Overspringning«, og beordrede Hoppen slaaet ned, hvilket ogsaa skete.

Sagsøgeren havde erhvervet Hoppen den 15. Maj 1942, idet den sammen med den øvrige Besætning medfulgte, da han dengang købte sin Ejendom paa Nim Mark. Hans Forgænger havde Hoppen forsikret i det gensidige Selskab Nim-Underup Sognes Hesteforsikringsforening for 1175 Kr. og betalt Præmie for Tiden indtil Oktober 1942. Sagsøgeren havde ikke anmeldt Ejerskifte for Foreningen eller foretaget andre Skridt for at faa Forsikringen overført paa sit Navn.

Sagsøgeren gør nu gældende, dels at Overspringningen skyldes uagt-somt Forhold fra Sagsøgte Jensens Side, dels at Hoppen stadig var forsikret i ovennævnte Hesteforsikring. Idet han ansætter sit Tab til 1290 Kr., nemlig Hoppens Værdi, som han anslaar til 1500 Kr. med Fradrag af 210 Kr., som han indvandt ved Salg af Kroppen, har han under denne Sag paastaet Sagsøgte Jensen og de Sagsøgte Nim-Underup Sognes Hesteforsikringsforening dømt til in solidum at betale de nævnte 1290 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 1. Juli 1943, til Betaling sker, for den sagsøgte Hesteforsikringsforenings Vedkommende dog kun indenfor et Beløb af 783 Kr. 34 Øre, idet Forsikringsforeningen ifølge sine Love alene erstatter $\frac{2}{3}$ af Forsikringssummen. Han har derhos nedlagt forskellige subsidiære Paastande.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af mindre Beløb. Til Støtte for Frifindelsepaastanden har Sagsøgte Jensen gjort gældende, at der ikke er udvist Uagtsomhed fra hans Side, og den sagsøgte Forsikringsforening, at Sagsøgeren ikke var Medlem af denne.

Under Sagen har Sagsøgeren, Sagsøgte Jensen og forskellige Vidner afgivet Forklaring.

Sogneraadformand Anders Laursen, der var Formand for den sagsøgte Forsikringsforening, har forklaret, at Foreningen hidtil har fulgt den Praksis at lade Forsikringen ophøre ved Ejerskifte, saaledes at Forsikringen ikke følger Dyret, men Manden.

Gaardejer Marius Svendsen, der nu er Formand for Forsikringsforeningen, og som har været Bestyrelsesmedlem siden 1938, har forklaret, at det er Praksis i Foreningen, at denne intet foretager sig, naar Ejerskifte finder Sted, men hvis den nye Ejer af forsikrede Dyr melder sig, optages han i den tidligere Ejers Sted mod et Indskud paa 1 pCt. af Forsikringssummen. Den tidligere Formand har dog oplyst ham om, at der ved en Forglemmelse vistnok ikke er afkrævet Sagsøgeren dette Indskud, da han efter Uheldet henvendte sig til Foreningen og fik sin anden Hest optaget i denne.

Sagen har været forelagt Det veterinære Sundhedsraad, der i en Skrivelse af 25. April 1944 har besvaret et af Sagsøgte Jensens Sagfører stillet Spørgsmaal om, hvorvidt Raadet vilde anse det for uforsvarligt, at en Hingstefører under Ledelse af Bedækning fører Hingsten i Liner, som sket i nærværende Tilfælde, med Nej samt paa et Spørgsmaal fra samme Sagfører svaret, at Overspringning ikke altid kan forhindres, uanset hvilken Tøjleføring man anvender. Raadet besvarede derhos et af Sagsøgerens Sagfører stillet Spørgsmaal saaledes:

»Med Hensyn til Sagsøgte Fremføring af Hingsten og hans Position under selve Parringsakten kan der efter det oplyste ikke rettes alvorlige Indvendinger, men Overspringningen burde have været iagttaget og forøgt forhindret, selv om dette sidste langt fra altid lykkes.«

Under Hensyn til, at Forsikringsforeningens Love ikke indeholder Bestemmelse om, at en Forsikring ophører i Tilfælde af, at den forsikrede Besætning skifter Ejer og til, at Foreningens Risiko ikke ses at være forøget ved det heromhandlede Ejerskifte, maa det antages, at den for Hoppen tegnede Forsikring stadig var gældende paa Uheldets Tid, og den sagsøgte Forsikringsforening findes herefter at være pligtig til at udbetale Sagsøgeren de $\frac{2}{3}$ af Forsikringssummen eller 783 Kr. 34 Øre, dog med Fradrag af Kroppens Værdi 210 Kr., der maa komme disse Sagsøgte tilgode.

Efter det oplyste findes Sagsøgte Jensen, i hvis Erhvervsvirksomhed Bedækningen var et Led, at have gjort sig skyldig i Uagtsomhed derved, at han ikke bemærkede Overspringningen og søgte at forhindre denne. Herefter, og idet der ikke findes Anledning til — som af ham subsidiært paastaet — at nedsætte Erstatningen eller lade den bortfalde i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 25, 1. Stk., 2. Pkt., findes denne Sagsøgte at være erstatningsansvarlig overfor Sagsøgeren for det denne ved Uheldet overgaaede Tab.

Til Støtte for sit Anbringende om Hoppens Værdi har Sagsøgeren henvist til Vidneforklaringer afgivet af Boelsmændene Svend Jacobsen og Svend Aage Petersen. Disse har begge forklaret, at de er Naboer til Sagsøgeren, at de har kendt Hoppen i flere Aar, og at de anslaaer dens Handelsværdi i 1942 til 1500 Kr.

Sagsøgte Jensen har heroverfor hævdet, at Værdien ikke kan sættes højere end til Forsikringssummen 1175 Kr.

Det fremgaar af det oplyste, at Hoppen var takseret til Forsikring i April 1942, og ifølge Hesteforsikringsforeningens Love skal de enkelte Dyrs Taksationssum saa vidt mulig være Handelsværdien.

I Mangel af andre Oplysninger findes det betænkeligt at ansætte Hoppens Værdi til et højere Beløb end 1175 Kr., og Sagsøgte Jensen vil da have at tilsvare dette Beløb med Fradrag af 210 Kr. eller ialt 965 Kr.

Herefter vil de Sagsøgte in solidum have at betale Sagsøgeren 573 Kr. 34 Øre og Sagsøgte Jensen yderligere at betale 391 Kr. 66 Øre, alt med Renter som paastaet.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Fredag den 29. Marts.

Nr. 90/1945. Salgsleder **Holger Lauridsen**
(Landsretssagfører A. Jacobi)

mod

Brørup og Omegns Elektricitetsværk (Steglich-Petersen).

(Angaaende Handel med Tørv).

Vestre Landsrets Dom af 14. Februar 1945 (IV Afd.): Sagsøgte, Salgsleder Holger Lauridsen, bør til Sagsøgerne, Brørup og Omegns Elektricitetsværk, betale 5350 Kr. 60 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 16. Februar 1943, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 600 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

For Højesteret gøres det ikke fra Appellantens Side gældende, at den af Landbrugsministeriets Tørvekontor i Skrivelse af 29. September 1942 meddelte Tilladelse kunde benyttes ved den mellem ham og Indstævnte indgaaede Handel, ligesom det heller ikke gøres gældende, at Indstævnte i hvert Fald selv maatte indse, at Tilladelsen ikke var givet med denne Handel for Øje.

Det tiltrædes, at Indstævnte, uanset om Indstævnte kan anses at have reklameret rettidigt, som Følge af Indholdet af Appellantens Skrivelse af 29. November 1942 og hans Passivitet overfor Indstævntes Skrivelse af 30. samme Maaned ikke har fortabt Retten til at gøre det indtalte Krav gældende.

Det tiltrædes derhos, at det maa anses for godtgjort, at der ikke i Skuret har været saa stort et Kvantum Tørv som udregnet af den kongelige Vejer og Maaler og anført i Kontrakten. Under Hensyn til den Usikkerhed, der efter de i Sagen tildels efter Dommens Afsigelse fremkomne Oplysninger gør sig gældende blandt andet med Hensyn til Bortkørslen af Tørvene fra Skuret, findes paa den anden Side det af Indstævnte paa Grundlag af Vejningerne under Bortkørslen opgjorte Vægttal ikke uden videre at kunne lægges til Grund ved Beregningen af, hvor stort et Beløb der vil være at tilbagebetale af den erlagte Købesum. Dette Beløb findes skønsmæssigt at kunne fastsættes til 8000 Kr., som Appellanten vil have at betale til Indstævnte med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Salgsleder Holger Lauridsen,
bør til Indstævnte, Brørup og Omegns Elektri-

citetsværk, betale 8000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 16. Februar 1943, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 1200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Eftersommeren 1942 aftog Sagsøgte, Salgsleder Holger Lauridsen, Bækgaard, i Henhold til tidligere derom indgaaet Kontrakt et større Parti Tørv hos daværende Tørvefabrikant Ivar Jensen, Tjæreborg. Partiet blev oplagret i et stort Skur beliggende i Asbo ved Bække. Ved Skrivelse af 8. September s. A. indgav Sagsøgte med Videresalg af Partiet for Øje saalydende Andragende til Landbrugsministeriets Tørvekontor om Dispensation fra de gældende Bestemmelser om Salg af Tørv:

»Foranlediget af en umiddelbar forestaaende Forretningsafslutning om et større Parti Tørv, ca. 600 Tons, oplagret i Skur i Asbo pr. Bække, hvilke Tørv det er Hensigten at forbrænde til Tørvekoks i dertil egnede transportable Retort-Ovne, som eventuelt da vil blive opstillede paa Pladsen ved Siden af Tørveskuret, hvorfra Tørvene transporteres direkte over i Ovnene, tillader jeg mig herved høfligst at anmode Landbrugsministeriet om Dispensation fra de foreskrevne Bestemmelser ang. Tørv i Bekendtgørelse af 30. Januar 1942, hvori det forlanges, at Tørv kun maa sælges efter Vægt.

Naar jeg ønsker at anvende en anden Fremgangsmaade end den af Landbrugsministeriet foreskrevne, skylder jeg straks at forklare, at der er ca. 5 km til nærmeste autoriserede Brovægt, hvilket vil medføre Transport og dermed forbundne Omkostninger til Fordyrelse af Tørvene med ca. 7 Kr. pr. Ton, en uundgaaelig Prisforhøjelse, man maa tage i Betragtning ved Salg og Levering til fjernere boende Forbrugere, men en efter ovennævnte Forhold ganske unødigt Forhøjelse af Maksimalprisen ab Lager.

Som betryggende og lovmedholdig Fremgangsmaade, hvilket saavel min Sælger som min Køber er enige med mig i, har vi — med Landbrugsministeriets Sanktion — valgt den Udvej at lade kgl. Vejer og Maaler foretage Prøvevejning af Partiet, saaledes at man konstaterer Vægten af et bestemt Rumfang og samtidig har en Opmaaling af Skurets samlede Indhold for Øje, opgør man Totalvægten paa Basis af Prøvevejningen i Forholdet Rm." 1 Ton.

Det skal bemærkes med Hensyn til Tørvenes Kvalitet og Prisklasse, at Tørvene under Indkørsel paa Lager stadig har været underkastet autoriseret Prøveudtagers Kontrol, samt at der foreligger 12 Stk. statsautoriserede Analyse-Attester paa Partiet, eller gennemsnitlig 1 Analyse for hver 50 Tons, udvisende et gennemsnitligt Vandindhold paa 24,5 pCt. og Aske 4,4 pCt., samtlige Analyser er alle indenfor Rammen af 1ste Klasse.

Som det fremgaar af ovennævnte Oplysninger, er alle Formaliteter i den bedste Orden, og imødeser jeg gerne Deres ærede Svar.«

Tørvekontoret meddelte den ansøgte Dispensation i saalydende Skrivelse af 29 s. M.:

»I Skrivelse af 8. d. M. har De anmodet om Tilladelse til at foretage Afregning af et i Skur oplagret Parti Tørv paa den Maade, at Tørvenes Rumfang i Skuret opmaales i Kubikmeter, medens Vægten pr. Kubikmeter bestemmes af kgl. Vejer og Maaler ved Prøvevejning af Partiet.

I denne Anledning skal man meddele, at Landbrugsministeriet undtagelsesvis og under Hensyn til de meddelte Oplysninger om Partiets Ensartethed og til, at saavel Køber som Sælger er enige om at afregne paa Grundlag af den kgl. Vejer og Maalers Resultater, intet har at erindre imod den ønskede Fremgangsmaade.

Det tilføjes, at den hermed afgivne Udtalelse ikke maa betragtes som i nogen Maade bindende for eventuelle fremtidige Tilfælde af lignende Art.«

Den 26. Oktober s. A. foretog den kongelige Vejer og Maaler i Kolding en Opmaaling af nævnte Skurs Rumfang for saa vidt angik de Fag, der var fyldt med Tørv, og kom efter en foretaget Vejning af tre Prøver, der var udtagne i en Kasse, hvis Rumfang var opmaalt, til det Resultat, at Skuret indeholdt et Kvantum Tørv paa ialt 688,902 Tons, hvorom han samme Dag afgav Attest. I Attesten hedder det, at Forretningen er foretaget i Overværelse af Køber og Sælger, og det bemærkes herved, at Ivar Jensen, der skulde have Betaling paa Grundlag af den foretagne Opmaaling, var til Stede sammen med Sagsøgte. Denne, der ikke havde faaet Partiet afhændet til den i Andragendet nævnte Anvendelse til Tørvekoks, havde imidlertid indledet Forhandlinger med Sagsøgerne, Brørup og Omegns Elektricitetsværk, Brørup, der agtede at anvende Partiet som almindeligt Brændsel, og ved Kontrakt af 28. Oktober s. A. købte Sagsøgerne Partiet hos Sagsøgte. I den derom oprettede Kontrakt hedder det, at Sagsøgerne køber 688,902 Tons ifølge den kongelige Vejer og Maalers Attest, udarbejdet paa Grundlag af Opmaaling og Vejning af Partiet og i Henhold til indhentet Dispensation fra Landbrugsministeriet af 29. September 1942, for en Pris af 54 Kr. 10 Øre pr. Ton, baseret paa nævnte Opmaaling og Vejning. Endvidere bestemtes det i Kontrakten, at Partiet overtoges af Sagsøgerne fra og med den 28. Oktober 1942 »som egen alene ansvarlige Ejendom, der skal være aftaget og endelig fjernet senest den 1. Juni 1943. — — —« Med Hensyn til Betalingen bestemtes det derhos, at der ved Kontraktens Underskrift skulde udbetales 20.000 Kr., medens Restkøbesummen, 17.269 Kr. 60 Øre, skulde udbetales den 15. Februar 1943, hvorhos der for rigtig Aftagning skulde stilles Bankgaranti. Sagsøgte betingede sig derhos ifølge Kontrakten Ret til at afkøbe Sagsøgerne 2 Vognladninger Tørv af Partiet, Sagsøgerne begyndte Dagen efter Kontraktsafslutningen at hjemkøre Tørvene, som blev vejet paa den i Brørup sædvanligt benyttede Brovægt, der tilhører Brørup Andelsmejeri. Ogsaa Bramminge Elektricitetsværk, der havde afkøbt Sagsøgerne 200 Tons af Partiet, begyndte umiddelbart efter nævnte Handels Afslutning at hjemkøre Tørv fra Skuret, og disse Tørv blev vejet paa den Tommerhandler Nielsen, Gjørding, tilhørende Brovægt. Allerede efter Vejningen af de første Par Læs mente Sagsøgerne at have konstateret, at Tørvene ikke havde den af den kongelige Vejer og Maaler beregnede

Vægtfylde, og efter at de paa Grundlag heraf og af en privat foretaget Opmaaling og Beregning havde anslaaet, at det købte Parti Tørv udgjorde mellem 25 og 30 pCt. mindre end af den kongelige Vejer og Maaler opgjort, henvendte Formanden for det sagsøgende Elektricitetsværks Bestyrelse, Hotelejer Terman Hansen, Brørup, sig telefonisk til Sagsøgte desangaaende. Han traf dog ved denne Lejlighed ikke Sagsøgte selv, men dennes Hustru, der lovede at lade Beskeden gaa videre. Dette gjorde hun, men Sagsøgte foretog sig intet i den Anledning. Sagsøgerne, der oprindeligt havde paatænkt at afhente Tørvene, efterhaanden som de forbrugtes, fremskyndede nu Afhentningen, idet de regnede med, at de derved bedre kunde sikre sig Bevis for, hvor stort et Kvantum der i Virkeligheden havde været til Stede i Skuret. I den Anledning gik de over til at benytte ialt fire Vognmænd, medens de oprindeligt kun havde benyttet een. Ogsaa Bramminge Elektricitetsværk fremskyndede Afhentningen, men de benyttede dog som hidtil kun een Vognmand. Den 9. Januar 1943 var Afhentningen af Tørvene tilendebragt. Da der — som nævnt — ikke fremkom nogen Henvendelse fra Sagsøgte efter den foretagne Opringning, henvendte Sagsøgerne sig til en Sagfører, der tilskrev Sagsøgte ved Skrivelse af 27. November 1942 og heri gjorde opmærksom paa, at der manglede ca. 200 Tons i det omkontraherede Parti Tørv, og at den omhandlede Attest fra den kongelige Vejer og Maaler ikke kunde lægges til Grund, idet den vedrørte en Dispensation, der var givet med Tørvenes Salg til Anvendelse som Tørvekoks for Øje. Brevet sluttede med, at Sagføreren bebudede at ville foranstalte foretaget en ny Opmaaling og bad sig meddelt, om Sagsøgte var indforstaaet med, at Forholdet berigtigedes paa Grundlag af en saadan, idet han tilføjede, at det jo var indlysende, at en Manko paa ca. 200 Tons ikke kunde godkendes. Paa denne Skrivelse svarede Sagsøgte ved Skrivelse af 29. s. M., hvori han gjorde opmærksom paa, at han siden Kontraktens Oprettelse ikke var blevet underrettet om, hvor stort et Kvantum Tørv der var blevet afhentet fra Skuret, samt fastholdt, at den af den kongelige Vejer og Maaler udarbejdede Attest maatte staa ved Magt, hvorhos han endelig meddelte, at han vilde søge nærmere Orientering vedrørende Leverancen og give Sagføreren nærmere Besked. Herpaa svarede Sagføreren i Skrivelse af 30. s. M., i hvilken han fastholdt sit Standpunkt og meddelte, at han ikke vilde foretage sig yderligere, saafremt han inden 3 Dage hørte fra Sagsøgte. Dette skete ikke. Sagføreren foretog derefter Henvendelse til Priskontrolraadet. Dette udtalte efter foretaget Undersøgelse i Sagen som sin Opfattelse, at der forelaa Misbrug af Dispensationen og dermed Overtrædelse af Bestemmelserne i Bekendtgørelse om Handel med Tørv af 30. Januar 1942 og de i samme fastsatte Maksimalpriser, men som Følge af Anklagemyndighedens Stilling til Spørgsmaalet blev der ikke foretaget videre i Sagen fra Myndighedernes Side. Da der ikke opnaaedes en mindelig Ordning mellem Parterne, anlagde Sagsøgerne ved Stævning af 23. Maj 1944 Sag mod Sagsøgte. Under denne Sag har Sagsøgerne paastaaet Sagsøgte dømt til Betaling af 10.170 Kr. 80 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 16. Februar 1943, indtil Betaling sker, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne nærmere gjort gæl-

dende, at Sagsøgte ikke har været berettiget til at benytte forommeldte Dispensation ved det mellem Parterne stedfundne Salg, og at Afregningen af Købesummen herefter i Medfør af § 1, Stk. 11, i fornævnte Bekendtgørelse maa ske paa Grundlag af de af Sagsøgerne og Bramminge Elektricitetsværk foretagne Vejninger. Herefter er der til Sagsøgerne udvejet 278,000 Tons og til Bramminge Elektricitetsværk 201,015 Tons, ialt 479,015 Tons. Da der derhos til Sagsøgte er afhændet 21,805 Tons, har hele Partiet kun udgjort ialt 500,820 Tons. I Forhold til den af den kongelige Vejer og Maaler foretagne Opgørelse mangler der herefter 188,082 Tons, af Sagsøgerne i Paastanden nedsat til 188 Tons, og efter den aftalte Pris af 54 Kr. 10 Øre pr. Ton har Sagsøgerne — hvis Bankforbindelse har udbetalt den i Kontrakten ommeldte Restkøbesum til aftalt Tid — herefter Krav paa 10.170 Kr. 80 Øre eller det paastævnte Beløb.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

I første Række har han gjort gældende, at Sagsøgerne er indgaaet paa, at Afregning foretages paa Grundlag af den af den kongelige Vejer og Maaler foretagne Opgørelse, der er sket i Henhold til den Sagsøgte meddelte Dispensation, med Hensyn til hvilken der ikke har fundet noget Misbrug Sted, idet det af Dispensationens Ordlyd fremgaar, at det afgørende for Tørvekontoret ved Meddelelsen har været de givne Oplysninger om Partiets Ensartethed og Købers og Sælgers Enighed om Afregning paa nævnte Grundlag. Videre har Sagsøgte anført, at selv om det maatte blive statueret, at Dispensationen ikke rettelig har kunnet benyttes ved den mellem Parterne stedfundne Handel, kan Sagsøgerne ikke herpaa støtte nogen Paastand, idet de selv maatte indse, at Dispensationen ikke var givet med den nysnævnte Handel for Øje.

I Skrivelse af 4. September 1944 til Sagsøgernes Sagfører har Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Tørvekontoret) blandt andet udtalt følgende:

»— — — angaaende den Salgsleder Holger Lauridsen, Esbjerg, under 29. September 1942 af Landbrugsministeriet meddelte Tilladelse til at afregne et af ham afhændet Parti Tørv paa en nærmere angivet Maade, skal man meddele, at der iflg. Lauridsens Andragende var Tale om et bestemt angivet Parti Tørv, som det var Hensigten at forbrænde til Tørvekoks i transportable Retort-Ovne, opstillet i Nærheden af Tørvelageret. Begrundelsen for Andragendet var den, at Tørvene, saafremt disse skulde vejes inden Forkoksningen, maatte transporteres ca. 5 km til nærmeste autoriserede Brovægt, og den af Landbrugsministeriet givne Dispensation er netop begrundet i Hensynet til at undgaa den særlige Transport af Tørvene til Vægten og de hermed forbundne Omkostninger
— — —«

Sagsøgte har forklaret, at han havde solgt det i Sagen omhandlede Parti Tørv til et Firma i Vejle, der vilde fabrikere Tørvekoks paa Stedet, men denne Handel blev ikke til noget, og Sagsøgte tilbød derefter Sagsøgerne Partiet paa de samme Betingelser, som Vejle Firmaet havde haft.

Hotelejer Terman Hansen har forklaret, at Sagsøgerne hellere end gerne vilde have købt Tørvene efter Vejning pr. Læs, men Sagsøgte

vilde ikke sælge paa denne Maade, og Tørvene blev derfor solgt som sket, idet Sagsøgte havde Dispensation til at sælge paa denne Maade.

Endelig har fornævnte Ivar Jensen forklaret, at det var for at skaffe ham hans Tilgodehavende hos Sagsøgte hurtigst muligt, at Andragendet om Dispensation blev indsendt.

Efter det saaledes foreliggende maa det statuere, at Sagsøgte ikke har været berettiget til at benytte den ham under ganske bestemte Forudsætninger meddelte Dispensation ved Afregning af det her omhandlede Parti Tørv til Sagsøgerne, der skulde have Tørvene transporteret fra Skuret til Brørup og Bramminge, hvor de skulde anvendes som almindeligt Brændsel. Da det derhos maa have staaet Sagsøgte klart, at han var uberettiget til at anvende Dispensationen som sket, og da der endelig — som Sagen foreligger oplyst — ikke kan gaas ud fra, at Sagsøgerne har været paa det rene med, at Sagsøgte ikke havde den for Salget til dem fornødne Dispensation, findes der at maatte gives Sagsøgerne Medhold i, at den af den kongelige Vejer og Maaler foretagne Opgørelse af Tørvepartiets Vægt ikke af Sagsøgte vil kunne forlanges lagt til Grund ved Beregningen af den Købesum, som Sagsøgerne endeligt vil have at erlægge, hvorved bemærkes, at Sagsøgte ikke har paaberaabt sig den Omstændighed, at Sagsøgerne — eller rettere deres Bankforbindelse — har betalt hele Købesummen, saaledes at der er Spørgsmaal om Tilbagebetaling.

For saa vidt Sagsøgte til Støtte for sin Frifindelsespaastand endvidere har gjort gældende, at Sagsøgerne først ved Skrivelse af 27. November 1942 har fremsat egentlig Reklamation, og at denne er for sent fremsat, findes der vel at maatte gives ham Medhold heri, men naar henses til, at Sagsøgte i sin Svarskrivelse af 29. s. M. ikke har paaberaabt sig, at Reklamationen var for sent fremsat, men derimod i nogen Grad er gaaet ind paa en Realitetsdrøftelse, findes den Omstændighed, at Reklamationen er fremkommet for sent, ikke — i sig selv — at kunne tillægges Betydning.

Endelig har Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgerne ikke har præsteret Bevis for, at Skuret ved Kontraktens Afslutning har indeholdt et mindre Kvantum end i den kongelige Vejer og Maalers Attest anført, og han har herved nærmere anbragt, at Sagsøgerne, for hvis Regning og Risiko Partiet henlaa fra og med den 28. Oktober 1942, straks da de ved Modtagelsen af det første Læs mente at have konstateret, at Tørvene havde en mindre Vægtfyldte, burde have sikret sig Bevis for, hvor stort et Kvantum der i Virkeligheden beroede i Skuret. I saa Henseende er de af Sagsøgerne under Sagen fremlagte Vejesedler — efter Sagsøgtes Formening — ganske utilstrækkelige, idet Vejningerne, der iøvrigt ikke er foretaget af autoriserede Vejere, højst viser, hvilke Kvanta der er bragt frem til Sagsøgerne og Bramminge Elektricitetsværk, men udover de saaledes afvejede Kvanta kan der paa forskellig — ulovlig Maade være ført betydelige Partier bort fra Skuret, med hvilket der ikke blev ført særligt Tilsyn.

Til Sagens Oplysning i den heromhandlede Henseende er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgte og forskellige Vidneforklaringer.

Hotelejer Terman Hansen har blandt andet forklaret, at han efter at have konstateret, at Tørvene havde en mindre Vægtfylde end af den kongelige Vejer og Maaler i Kolding ved dennes Opgørelse forudsat, telefonerede til Vejeren og gjorde denne opmærksom paa, at hans Opgørelse ikke kunde passe, og fremsatte Ønske om en ny Forretnings Foretagelse, men at Vejeren afviste Henvendelsen. Vidnet har videre forklaret, at han ikke kan tænke sig, at der er blevet stjålet af Partiet fra Skuret i Asbo, og han mener heller ikke, at der fra Vognmændenes Side er begaaet Uregelmæssigheder, hvorved han har bemærket, at han kender Vognmændene fra Brørup som paalidelige Folk. Der var ikke noget særligt Tilsyn ved Skuret. Sagsøgte havde, da han skulde hente de to Vognladninger Tørv, som han havde betinget sig Ret til at købe, fjernet et Par Tremmer paa det Sted, hvor han havde taget Tørvene.

Bestyrer af det sagsøgende Elektricitetsværk H. M. N. Jensen, Brørup, har forklaret, at han og Formanden, efter at de var kommet i Tvivl om Kvantummets Størrelse, paa egen Haand foretog en Opmaaling af de Steder i Skuret, hvor Tørvene laa og havde ligget, og efter bedste Skøn kom de til det Resultat, at der havde været 100 Rummeter mindre end af den kongelige Vejer og Maaler opgjort.

Sagsøgte har med Hensyn til Skurets Indretning forklaret, at Tremmerne blev sat op indvendig fra, efterhaanden som Skuret blev fyldt med Tørv, saaledes at der ikke udvendig fra kunde stjæles paa de Steder, hvor der var fyldt. Paa Handlens Tidspunkt var Skuret saa godt som fyldt. Om der senere er blevet stjålet fra Skuret, kan Sagsøgte ikke sige, men Adgangen hertil maa have været lettere, efterhaanden som Tømningen fandt Sted. Om den af Hotelejer Hansen omtalte Fjernelse af Tremmer har Sagsøgte derhos forklaret, at Fjernelsen blev nødvendiggjort som Følge af, at Sagsøgernes Vognmand forbød Sagsøgtes Vognmand at tage Tørv fra det Fag, som Sagsøgerne var i Færd med at tømme.

Tørvefabrikant Martin C. L. Jessen, Asbo, har forklaret, at han kender det omhandlede Skur godt, idet det er bygget under hans Ledelse. Ligeledes havde han Kendskab til det omhandlede Parti Tørv. I 1940 var der et Parti i Skuret, som fyldte nogenlunde det samme som det her omhandlede, og det blev udvejet til ca. 500 Tons ved den kongelige Vejer og Maaler. Disse Tørv var imidlertid ikke saa vægtige som de her omhandlede, og hertil kommer, at Rumfanget i Skuret som Følge af, at Jorden har ladet sig trykke noget, har været noget større i 1942 end i 1940. Vidnet havde været i Handel med Sagsøgte om det heromhandlede Parti Tørv og regnede da med, at der var en Del flere Tons end 500, men paa den anden Side blev Vidnet overrasket, da han erfarede, at der skulde være 688 Tons, og han tror ikke, at der har været saa stort et Kvantum. Saa vidt Vidnet bekendt stjæles der ikke Tørv der paa Egnen. Det kan i alt Fald kun dreje sig om ubetydelige Partier. Man kan ikke komme fra det omhandlede Skur uden at skulle forbi en nærliggende beboet Ejendom.

Th. Fischer-Nielsen, kongelig Vejer og Maaler i Kolding, har forklaret, at en Vægtberegning som den under hans Medvirkning foretagne absolut ikke er noget betryggende Grundlag for Salg efter Vægt,

og Vidnets Søn, Svend Fischer-Nielsen, der er Fuldmægtig hos Faderen, og som foretog Opmaalingen, har forklaret, at de tre Prøver blev udtaget blandt de forreste Tørv, idet det var umuligt at komme til andre Steder i Skuret.

Paa Foranledning af Retten er der til Oplysning om Tørveskurets Indretning og Adgangsforholdene til Skuret paa det Tidspunkt, da en Del af Beholdningen var bortkørt, produceret et Rids samt nogle Fotografier og oplysende Skrivelser.

Ved det i Sagen oplyste maa det nu vel anses for godtgjort, at der ikke har været saa stort et Kvantum Tørv i ommeldte Skur som af den kongelige Vejer og Maaler opgjort, men paa den anden Side findes der ikke at kunne gives Sagsøgerne Medhold i, at de af dem foretagne Vejninger uden videre vil kunne lægges til Grund. Forudsætningen herfor maatte være, at Sagsøgerne straks, efter at være kommet i Tvivl om nævnte Opgørelses Rigtighed, havde sikret sig Bevis for, hvor stort et Kvantum der forefandtes i Skuret, saasom ved Etablering af autoriseret Vejning og effektivt Tilsyn med Skuret og med Bortkørslen af Tørv fra dette. Under Hensyn til, at Sagsøgerne har undladt Foretagelsen af saadanne Foranstaltninger og til det i Sagen oplyste, herunder om Skurets Indretning m. v., vil der, for saa vidt angaar Tiden indtil Slutningen af November 1942, i hvilket Tidsrum Sagsøgte ikke havde nogen Opfordring til at varetage sit Tarv overfor Sagsøgerne, ikke kunne bortses fra, at der kan være ført betydelig større Mængder Tørv bort fra Skuret, end de af Sagsøgerne fremlagte Vejesedler udviser. Derimod findes saadan Mulighed at burde lades ude af Betragtning for saa vidt angaar den efterfølgende Tid, idet Sagsøgte ved intet at foretage sig efter Modtagelsen af Skrivelsen af 27. November bør stilles, som om han havde godkendt den af Sagsøgerne i dette Tidsrum benyttede Fremgangsmaade. Under Hensyn til det saaledes anførte findes Vægten af det Parti, Sagsøgerne overtog ved Kontrakten af 28. Oktober 1942, skønsmæssigt at kunne fastsættes til 590 Tons. Da Købesummen herfor — udregnet efter en Pris af 54 Kr. 10 Øre pr. Ton — udgør 31.919 Kr., og da Sagsøgerne har betalt 37.269 Kr. 60 Øre, tilkommer der dem herefter 5350 Kr. 60 Øre, hvilket Beløb Sagsøgte vil have at betale til Sagsøgerne med Renter som paastaet.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale til Sagsøgerne 600 Kr.

Mandag den 1. April.

Nr. 215/1945.

Rigsadvokaten

m o d

Anders Bang Olsen (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af § 19, Stk. 1, i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932, jfr. § 1, Liste 1, i Anordning Nr. 79 af 4. April 1929 samt for Overtrædelse af § 1 i Lov Nr. 43 af 13. Marts 1891.

Dom afsagt af Retten for Middelfart Købstad m. v. den 12. Juli 1944: Dyrlæge Anders Bang Olsen bør bøde 100 Kr. til Statskassen med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 2 Dage og betale Sagens Omkostninger. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 16. April 1945 (VI Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande, dog at den idømte Bøde tilfalder Apotekerfonden. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Ved Underrettens og Landsrettens Dom maa det anses fastslaaet, at Autovakcinen til Bekæmpelse af Sygdomme hos Kaniner i hvert enkelt Tilfælde er fremstillet af Tiltalte under Anvendelse af Organer fra døde Dyr fra en bestemt Besætning og kun kan anvendes til Behandling af levende Dyr fra samme Besætning. En saadan for det enkelte Tilfælde fremstillet Vaccine findes at falde udenfor Betegnelsen Medicinalvarer, saaledes som denne er benyttet i § 19 i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 om Apotekervæsenet, og disse Dommere stemmer derfor for paa dette Punkt at frifinde Tiltalte. Iøvrigt stemmer de for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde, dog saaledes at Bøden fastsættes til 50 Kr.

Tre Dommere, der iøvrigt er enige med Flertallet, finder, at de af Tiltalte foretagne Drægtighedsundersøgelser ved Indpodning af Blodprøver paa Rotter ganske maa sidestilles med de i § 2 i Lov Nr. 43 af 13. Marts 1891 omhandlede Stik eller Snit, hvorved Sygdom indpodes, og stemmer herefter for at anse Tiltalte skyldig i Overtrædelse af denne Lovs § 1 og for i Medfør af dens § 3 at paalægge ham en Statskassen tilfaldende Bøde af 100 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Anders Bang Olsen, bør til Apotekerfonden bøde 50 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i to Dage.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Underret og Landsret bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 26. Juni 1944 har Politimesteren i Middelfart rejst Tiltale mod Dyr læge Anders Bang Olsen, Indslev, til Straf for Overtrædelse af:

1) § 19, Stk. 1, i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932, jfr. § 1, Liste 1, i Anordning Nr. 79 af 4. April 1929, ved i Aarene 1941—43 fra sit Laboratorium, Tesdorfsvej 67, Frederiksberg, at have solgt eller uden Vederlag udleveret Autovacciner til Bekæmpelse af Kaninsygdomme til Dyr læger og private Dyreejere.

2) § 19, Stk. 1, i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932, jfr. § 1, Liste 1, i Anordning Nr. 79 af 4. April 1929, ved i Aarene 1942—43 fra sit Laboratorium, Tesdorfsvej 67, Frederiksberg, at have solgt eller uden Vederlag udleveret »Hundesygevaccine«.

3) § 1 i Lov Nr. 43 af 13. Marts 1891 ved uden Bemyndigelse fra Justitsministeriet paa sit Laboratorium, Tesdorfsvej 67, Frederiksberg, i Aarene 1941—43 at have foretaget Drægtighedsundersøgelse ved Indpodning af Blodprøver paa Rotter.

Tiltalte er født den 4. Januar 1912 i Holbæk og ustraffet.

a d 1.

Han har erkendt i Aarene 1941—43 fra sit Laboratorium, Tesdorfsvej 67, Frederiksberg, at have solgt eller uden Vederlag udleveret Autovacciner til Bekæmpelse af Kaninsygdomme til Dyr læger og private Dyreejere, men mener ikke derved at have begaaet nogen Overtrædelse af de anførte Bestemmelser, idet der er Tale om individuelt fremstillede Vacciner, som kun kan anvendes til Sygdomsbekæmpelse i vedkommende Farm.

a d 2.

Han har erkendt fra sit under 1 nævnte Laboratorium i Aarene 1942—43 at have solgt eller uden Vederlag udleveret Hundesygevaccine, men mener ikke derved at have overtraadt de anførte Bestemmelser, idet Salget blev legaliseret af Sundhedsstyrelsen. Forinden Legalisationen har han dog muligt overtraadt Bestemmelsen, men har gjort opmærksom paa, at paa paagældende Tidspunkt kunde der ikke skaffes andre anerkendte Præparater til Forebyggelse eller Behandling af Hundesyge.

a d 3.

Han har erkendt at have foretaget Drægtighedsundersøgelser ved Indsprøjtning af Blodprøver paa Rotter. Der anvendes en fin Kanyle, og Smertemomentet anser han for faktisk lig Nul. Dyrene befinder sig vel. Der er ikke Tale om Indpodning af Sygdom. Det hører til enhver praktiserende Dyr læges daglige Hverv at indsprøjte Hormonpræparater paa varmblodige Dyr.

Færdig fra Trykkeriet den 8. Maj 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 5

Mandag den 1. April.

Den i Anklageskriftet Post 1 og 2 nævnte Liste betegner sig som Fortegnelse over »Varer hvis Forhandling og Udlevering etc.«, og nævner under disse Varer: Sera, Vacciner. Idet »Udlevering« ikke ses at kunne fortolkes indskrænkende til kun at omfatte Udlevering mod Betaling, maa det herefter anses for godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig som i Anklageskriftet Post 1 og 2 anført.

Hvad angaar Sigtelsen under Post 3 vil Tiltalte, idet hans Forklaring om, at der ikke paaføres Dyrene nogen Smerte, ikke ses at kunne forkastes, være at frifinde, idet § 1 i den anførte Lov kræver, at Forsøget medfører Smerte.

Tiltalte vil herefter alene være at anse efter de under Post 1 og 2 nævnte Bestemmelser, og findes Straffen under Hensyn til det af Tiltalte anførte at kunne fastsættes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 100 Kr. Han vil derhos have at betale Sagens Omkostninger. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 2 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 12. Juli 1944 af Retten for Middelfart Købstad m. v., er med Justitsministeriets i Skrivelse af 26. September 1944 dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet samt iøvrigt til Skærpelse af Straffen.

Tiltalte paastaar Frifindelse af juridiske Grunde ad Forhold 1, medens han ad Forhold 2—3 paastaar Stadfæstelse.

ad Forhold 1. Det findes overvejende betænkeligt at fastslaa, at Autovakcinerne udelukkende paa Grund af deres specielle Fremstilling ikke skulde omfattes af Udtrykket Medicinalvarer, saaledes som dette er anvendt i § 19 i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 om Apotekervæsenet, idet en nogenlunde fast Afgrænsning herefter ikke vilde foreligge.

Den stedfundne Domfældelse for dette Forhold vil derfor være at stadfæste.

ad Forhold 3. Det af Anklagemyndigheden anførte om den Indflydelse, Indpodningen har paa Rotternes Kønorganer, findes ikke i nærværende Tilfælde at kunne bringe Bestemmelserne i Lov Nr. 43 af 13. Marts 1891 om Vivisektion til Anvendelse, og den stedfundne Frifindelse vil derfor være at stadfæste.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakter af 21. April og 26. Maj 1942 købte de Sagsøgte, Handelsfirmaet Nissen & Ries, Vester Sottrup, ialt 4—500 Tons Tørv (Klasse I) af Sagsøgeren, Entreprenør Carl Nielsen, Odense (Vojens Afdelingen). Det hedder i begge Kontrakter bl. a.:

»— — — Pris: — — — (Den til enhver Tid gældende Maksimalpris) ab Mose — — —

Levering: successive i Juni, Juli og August 1942 — — — Analyse for Sælgers Regning medfølger hvert Parti paa ca. 50 Tons — — —«

Det første Parti Tørv, som de Sagsøgte modtog i Juni 1942, blev leveret til Sottrup Sogneraad, der straks reklamerede over Tørvene, hvilken Reklamation de Sagsøgte lod gaa videre til Sagsøgeren, der indrømmede, at Tørvene ikke var, som de skulde være, og lovede en bedre Kvalitet i Fremtiden. I August 1942 modtog de Sagsøgte Reklamationer fra forskellige Kunder. De Sagsøgte reklamerede derefter paany over for Sagsøgeren og meddelte, at der i Fremtiden af leverede Jernbanevognladninger vilde blive udtaget Prøver af Tørvene til Analysering. Efter at Sagsøgeren havde tilsendt de Sagsøgte Regning vedrørende Leverancen i Tiden fra 27. August til 3. September 1942 og fra 5. September til 8. September 1942, modtog Sagsøgeren fra de Sagsøgte en Skrivelse af 14. September 1942, hvormed fremsendtes Analyse-Afskrifter vedrørende 12 fra Sagsøgeren modtagne Jernbanevognladninger Tørv, hvilke Analyser udviste et samlet Vand- og Askeindhold, der varierede fra 40,08 pCt. til 67,92 pCt. Prøverne var udtaget af kgl. Maaler og Vejer Jacob Clausen, Broager, inden Aflæsningen og Udløbet af Aflæsningsfristen, og Analysering havde fundet Sted paa Broager Apotek. De Sagsøgte udtalte i Skrivelsen, at de med Analyseringen forbundne Omkostninger var debiteret Sagsøgerens Konto, og at der i nær Fremtid vilde blive sendt en Regning.

I en Skrivelse af 24. September 1942 til de Sagsøgte udtaltes det fra Sagsøgerens Side, at man under ingen Omstændigheder kunde anerkende de paa de Sagsøgtes Foranledning udtagne Prøver og foretagne Analyser, hvorhos der medsendtes forskellige andre Analyse-Afskrifter, som man hævdede maatte være gældende for Afregningen.

Herpaa svarede de Sagsøgte i saalydende Skrivelse af 8. Oktober 1942:

»Nedenstaaende Afregning over modtagne Tørv efter den af os foretagne Analyse:

Vg. 35566	9560 kg saml. Vand & Aske	67,92			
			à Kr. 10,50	=	Kr. 100,38
„ 36529	11450 „ „ „ „ „	55,36			
			à Kr. 22,50	=	Kr. 257,62
„ 17692	10210 „ „ „ „ „	53,00			
			à Kr. 23,50	=	Kr. 239,93

Vg. 16550	6710	kg	saml.	Vand & Aske	55,90				
								à Kr. 22,50	= Kr. 126,33
„ 16492	9590	„	„	„	„	„	„	51,70	
								à Kr. 23,50	= Kr. 225,36
„ 7633	10260	„	„	„	„	„	„	40,08	
								à Kr. 30,50	= Kr. 312,93
„ 16218	12830	„	„	„	„	„	„	46,06	
								à Kr. 27,50	= Kr. 352,82
									<hr/>
									Kr. 1615,37
								Kørsel ifl. Regning	— 494,27
									<hr/>
									Kr. 2109,64

som følger vedlagt i Check.«

Som Svar paa dette Brev fremsendtes der fra Sagsøgerens Side nogle Afskrifter af Analyser, som man hævdede gjaldt for de paagældende Vognladninger. De Sagsøgte nægtede fremdeles at godkende disse, hvorefter Sagsøgeren henstillede til de Sagsøgte at foranledige det af ham opgjort Restbeløb, ialt 2485 Kr. 05 Øre indbetalt, da han ellers ansaa sig nødsaget til at anvende anden Fremgangsmaade. Da de Sagsøgte fastholdt deres Vægning ved at betale, anlagde Sagsøgeren nærværende Sag imod dem, og han har herunder paastaet de Sagsøgte tilpligtet at betale det nævnte Beløb 2485 Kr. 05 Øre tilligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 8. September 1942, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har til Støtte herfor anført, at Sagsøgeren, der var pligtig at medsende Analyse for hver ca. 50 Tons, ikke trods Opfordring fremsendte Analyser før end Skrivelser af 24. September 1942, og at de ikke kan anerkende, at de af Sagsøgeren som Grundlag for dennes Opgørelse paaberaabte Analyser vedrører de Vognladninger Tørv, der er leveret til de Sagsøgte.

Med Hensyn til de af de Sagsøgte paaberaabte Analyser har Sagsøgeren gjort gældende, at der ikke kan tillægges disse nogen som helst Betydning allerede af den Grund, at han ikke har været tilvarslet til Prøveudtagningerne og saaledes har været udelukket fra at varetage sine Interesser, men bortset herfra kan han ikke anerkende, at Prøverne har været udtaget paa behørig Maade, idet Analyseresultaterne ganske strider imod Beskaffenheden af de Moser, hvorfra han har leveret de paagældende Tørv.

Parterne er enige om, at saafremt de af Sagsøgeren paaberaabte Analyser lægges til Grund for Opgørelsen, maa der gives Sagsøgerens Paastand Medhold, medens de Sagsøgtes Paastand vil være at tage til Følge, saafremt de paa disses Foranledning tilvejebragte Analyser findes at maatte danne Grundlaget for Afgørelsen af Parternes Mellemværende.

Der er under Sagen afgivet Partsforklaring af Eneindehaveren af det sagsøgte Firma, Jeppe Mathias Nissen, hvorhos der er afgivet Vidneforklaring af kgl. Vejer og Maaler Jacob Clausen, Broager, samt af autoriseret Prøveudtager, Stationsforstander Peter Martin Hjermand, Over Jerstal, og af Ingeniør Carl Mortensen, Vojens, der i 1942 var Leder af Sagsøgerens Mosevirksomhed ved Over Jerstal.

Som Eksempel paa Affattelsen af de af Sagsøgeren paaberaabte Afskrifter af Prøveattester anføres Indholdet af en af disse:

»Prøveattest

Undersøgelse af Vand- og Askeindhold i Prøve færdige Tørv indsendt den 27/8—42.

Carl Nielsen, Entreprenør

af

Fruens Bøge
Afd. Vojens

Tørvene er fremstillet af

_____ samme _____

købt af

Tørvene er solgt til

Tørvene angaves at være fra

_____ Grime Mose _____

Autoriseret Prøveudtager.

Prøven udtaget den 27/8—42 af undertegnede

Navn: Hjermind

Adr. Over Jerstal.

Prøven viste at indeholde 23,0 % Vand og 4,6 % Aske eller ialt 27,6 % Vand og Aske.

den 12. September 1942.

Hjorte Apoteket Haderslev

sign. Gregersen

Afskriftens Rigtighed bekræftes herved:

Th. Damgaard

Kontorist«

Der findes nu at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at det ikke af de paagældende Prøveattest-Afskrifter — hvortil Originalen trods Opfordring fra de Sagsøgte ikke er tilvejebragt — fremgaar, at disse vedrører de Tørv, der er leveret til de Sagsøgte, og da dette heller ikke kan anses godtgjort ved de Vidneforklaringer, der under Sagen er afgivet af fornævnte Stationsforstander Hjermind og af Ingeniør Carl Mortensen, Vojens, kan der ikke ved Sagens Paadømmelse tages Hensyn til de paagældende Afskrifter af Prøveattester.

De af de Sagsøgte fremlagte originale Prøveattester er skrevet paa de af Ministeriet foreskrevne Blanketter, hvis Formular er nøjagtig udfyldt og underskrevet af Prøveudtageren, Jacob Clausen, ligesom Analyseerklæringerne er afgivet ved en omhyggelig Udfyldning af Formularen paa de paagældende Blanketters Bagside og underskrevet af Broager Apotek.

Naar nu henses til, at Sagsøgeren har forsømt sin kontraktmæssige Pligt til at medsende Analyser for hver ca. 50 Tons Tørv, der leveres, og til, at det i Forvejen var tilkendegivet af de Sagsøgte, at der fremtidig vilde blive udtaget Prøver og foretaget Analyser af de ankommende Jernbanevognladninger, findes de af de Sagsøgte foranledigede Prøveudtagninger og Analyser, der efter det foreliggende, derunder den af Prøveudtageren Jacob Clausen afgivne Vidneforklaring, maa antages at være sket paa behørig Maade, at kunne lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, uanset at Sagsøgeren ikke særlig har været tilvarslet til

de enkelte Prøveudtagninger. De Sagsøgte's Frifindelsespaastand vil heretter være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale 250 Kr. til de Sagsøgte.

Torsdag den 4. April.

Nr. 177/1945. Gaardejer **Alfred Hansen** (Vang)

mod

Gaardejer **Kristen Damgaard Hjøllund Kristensen** (kaldet Damgaard) (Hartvig Jacobsen).

(Angaaende Mageskifte af forskellige faste Ejendomme).

Østre Landsrets Dom af 9. Juli 1945 (VI Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Alfred Hansen, bør inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Gaardejer Kristen Damgaard Hjøllund Kristensen (kaldet Damgaard) betale 22.266 Kr. 85 Øre med Renter 5 pCt. aarligt af 22.031 Kr. 35 Øre fra den 21. April 1944, til Betaling sker, samt Sagsomkostningerne med 1000 Kr. Den af Sagsøgeren hos Sagsøgte den 2. Juni 1944 foretagne Arrest kendes lovligt gjort og forfulgt.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gør Appellanten ikke gældende, at Aftalen mellem Parterne er ugyldig paa Grund af manglende Samtykke fra Appellantens Hustru.

Som Følge af Reglen i § 4 i Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943 var Salget af Odense-Ejendommen ugyldigt, og da Appellanten ikke ved det efter Aftalens Indgaaelse passerede findes at være afskaaret fra at gøre Indsigelsen herom gældende, og da Ugyldigheden af denne Del af Handlen, efter hvad der er Enighed om mellem Parterne, maa medføre Bortfald af hele den indgaaede Aftale, vil Appellantens Paastand om Frifindelse samt om Arrestens Ophævelse være at tage til Følge, uden at det herefter bliver fornødent at komme ind paa, hvad der iøvrigt er anført til Støtte for Appellantens Paastand.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 1200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Gaardejer Alfred Hansen, bør for Tiltale af Indstævnte, Gaardejer Kristen Damgaard Hjøllund Kristensen (kaldet Damgaard), i denne Sag fri at være.

Den af Indstævnte hos Appellanten den 2. Juni 1944 foretagne Arrest ophæves.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten med 1200 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved 3 Slutsedler af 15. November 1943 indgik Sagsøgeren, Gaardejer Kristen Damgaard Hjöllund Kristensen (kaldet Damgaard), Glostrup, en Byttehandel med Sagsøgte, Gaardejer Alfred Hansen, Bred, hvorefter denne til Sagsøgeren solgte sin Ejendom Matr. Nr. 10 a m. fl. af Bred By, Vissenbjerg Sogn, »Sognefogedgaarden« for en Købesum af 145.000 Kr., der skulde berigtiges saaledes:

1. Sagsøgeren skulde overtage Prioritetsgælden paa »Sognefogedgaarden«, stor ca.	40.000 Kr.
2. Sagsøgeren skulde betale kontant	15.000 —
3. Ved Overdragelse af Sagsøgerens Ejendom Matr. Nr. 9 a af Næsbyhovedbroby blev Sagsøgte vederlagt for	49.000 —
4. Ved Overdragelse af Sagsøgerens Ejendom, Nørrebro 21, Odense, blev Sagsøgte vederlagt for	22.100 —
5. Sagsøgeren skulde overtage Kontraktsgæld for Sagsøgte for	2.000 —
6. Sagsøgeren skulde udstede Pantebrev til Sagsøgte for..	16.900 —
	145.000 Kr.

I Slutsedlerne blev Overtagelsesdagen fastsat til den 1. December 1943, og i de 2 Slutsedler om Landbrugsejendommene bestemtes, at al paa Ejendommene værende Avl medfølger i Handlen. I Slutsedlen om Ejendommen i Næsbyhovedbroby udtales yderligere: »Køberen er gjort bekendt med, at Sælgeren skal have Dispensation til at sælge Ejendommen«, og i Slutsedlen angaaende Odense-Ejendommen: »Køberen er bekendt med, at saafremt han ønsker tinglyst Skøde paa Ejendommen, vil Sælgeren have at søge Dispensation til Opnaelse heraf.«

De endelige Handelsforhandlinger fandt Sted hos Sagsøgerens daværende Sagfører, Landsretssagfører Holger Bryld, Odense, der under Forhandlingerne telefonerede til Sagsøgtes Hustru og gjorde hende bekendt med Handlen.

I Forbindelse med Handlen underskrev Sagsøgte en Erklæring af 15. November 1943, hvorefter han indgik paa at ryddelig gøre 2 Stuer inden 6 Dage og give Sagsøgerens Haandværkere Adgang til at begynde Reparationsarbejder i disse Stuer.

I Dagene efter Handlen blev Sagsøgeren bekendt med, at Sagsøgte efter Slutsedlernes Underskrift havde solgt Korn fra den solgte Ejendom. Efter at Sagsøgte først havde benægtet dette, har han indrømmet, at han har solgt 5 Tdr. Den 21. November 1943 erkærede Sagsøgte, at han ikke vilde vedstaa Handlen, idet hans Hustru ikke vilde give sin Tilslutning til denne.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at Sagsøgte har været uberettiget til at hæve Handlen, har han under nærværende ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag nedlagt endelig Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at betale ham 22.031 Kr. 35 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 1. December 1943.

Beløbet fremkommer saaledes:

1. Sagsøgeren skulde overtage Sagsøgtes Ejendom til en Pris af 145.000 Kr. Ved en den 20. Januar 1944 afholdt Skønsforretning blev Ejendommen i Handelsværdi pr. 15. November 1943 fastsat til 120.000 Kr., saaledes at Ejendommens Købesum oversteg dens Værdi med 25.000 Kr.
2. Som en Del af Vederlaget skulde Sagsøgte overtage Ejendommen Matr. Nr. 9 a Næsbyhovedbroby for en Pris af 85.000 Kr. Ved en den 20. Januar 1944 afholdt Skønsforretning blev denne Ejendoms Handelsværdi fastsat til 50.000 Kr., saaledes at Ejendommens Købesum oversteg Værdien med 35.000 Kr.
3. Endvidere skulde Sagsøgte som et Led i Overtagelsen have overdraget den Sagsøgeren tilhørende Ejendom Nørrebro 21, Odense, for en Pris af 39.600 Kr. Den paagældende Ejendom havde Sagsøgeren erhvervet den 12. November 1943 for en Købesum, stor 28.000 Kr., hvorhos han skulde betale Halvdelen af Omkostningerne samt hele Gældsovertagelsen til et samlet Beløb af 242 Kr. 65 Øre, saaledes at Ejendommens samlede Kostpris androg 28.242 Kr. 65 Øre. Ved det skete Salg opnaaede Sagsøgeren som anført 39.600 Kr., saaledes at hans Fortjeneste udgjorde 11.357 Kr. 35 Øre.

Sagsøgeren er saaledes gaaet Glip af en Fortjeneste

paa	21.357 Kr. 35 Øre
-----------	-------------------

Hertil kommer Halvdelen af Udgifterne til Stempler

til Sluttedlerne til Beløb af	674 — 00 —
-------------------------------------	------------

22.031 Kr. 35 Øre.

Ved en den 2. Juni 1944 foretaget Fogedforretning har Sagsøgeren derhos foretaget Arrest hos Sagsøgte for et Beløb af 21.592 Kr. 85 Øre, nemlig ovennævnte Beløb af 21.357 Kr. 35 Øre samt Arrestudgifter 235 Kr. 50 Øre, hvilken Arrest ved en den 6. Juni 1944 indleveret Stævning er paastaaet stadfæstet som lovlig foretaget og forfulgt.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse og Arresten kendt ulovlig.

Sagsøgte har til Støtte for Frifindelsespaastanden anført, at Handlen er ugyldig, fordi han under Forhandlingerne har gjort Sagsøgeren opmærksom paa, at han ikke kunde afslutte Handlen uden sin Hustrus Samtykke, og Hustruen har nægtet at give Samtykke til Handlen. Endvidere har Sagsøgte nægtet at vedstaa Handlen under Hensyn til, at den som Led i Handlen indgaaede Overdragelse af Ejendommen i Odense er ugyldig, og at denne Overdragelse indgaar som et saa væsentligt Led i hele Handlen, at han maa være berettiget til at hæve denne, naar den paagældende Overdragelse ikke kan ske. Sagsøgeren har erholdt Skøde paa Odense-Ejendommen den 12. November 1943, men Skødet er først tinglyst den 18. November 1943, saaledes at den den 15. November 1943 indgaaede Handel i Henhold til § 4 i Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943 an-

gaaende Erhvervelse af fast Ejendom er ugyldig. Endelig har Sagsøgte anført, at Sagsøgeren ikke har lidt noget Tab ved Handlens Ophævelse, idet den ved Byttheandlen fastsatte Købesum paa Sagsøgerens Ejendom i Odense er urimelig høj, og idet Sagsøgeren har haft betydelige Indtægter efter Handlens Indgaaelse af Ejendommen i Næsbyhovedbroby ved Salg og Transport af Grus m. v. til Flyvepladsen ved Lunde.

Sagsøgeren har heroverfor anført, at Landsretssagfører Bryld den 15. November 1943 under Handelsforhandlingerne telefonerede til Sagsøgtes Hustru og gjorde hende bekendt med Handlen. Sagsøgeren tog Dagen efter Handlen ud til Sognefogedgaarden, hvor han talte baade med Sagsøgte og dennes Hustru, uden at der blev fremsat nogen Indsigelse mod Handlen, men iøvrigt har Sagsøgtes Hustru ikke i Overensstemmelse med § 18, Stk. 2, i Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 om Ægte-skabets Retsvirkninger foretaget noget Skridt til Handlens Omstødelse. Da Sagsøgeren den 15. November 1943 solgte Odense-Ejendommen var han uvidende om, at Skødet af 12. November 1943 ikke var tinglyst. Sagsøgte har ikke paa noget Tidspunkt fremsat nogen Indsigelse mod Handlens Gyldighed af denne Grund; denne Indsigelse er først fremsat under Domsforhandlingen. Paa det Tidspunkt da Sagsøgte nægtede at vedstaa Handlen, var Skødet tinglyst; Sagsøgtes Passivitet maa lige-stilles med en Ratihabition af den den 15. November 1943 indgaaede Handel. Det maa være Sagsøgte uvedkommende, hvilke Indtægter Sagsøgeren har haft af sine Ejendomme efter Handlens Ophævelse. Ved Byttheandel spiller det ikke saa stor Rolle for Parterne, hvilken Pris der sættes paa de enkelte Ejendomme, det afgørende er, hvad der udover den ansatte Værdi skal tilsvares. Vurderingen af Sagsøgtes Ejendom viser, at ogsaa denne Ejendom er indgaaet i Byttheandlen til for høj en Pris.

Under Sagens Forberedelse er der afgivet Forklaringer af Parterne og Vidneforklaringer af Sagsøgtes Hustru Fru Birgitte Hansen, hvorhos der under Domsforhandlingen er afgivet Forklaring af Landsretssagfører Holger Bryld og Vognmand Anders Madsen.

Sagsøgeren har forklaret, at han den 14. November 1943 var ude for at bese Sognefogedgaarden, og ved denne Lejlighed sagde Sagsøgtes Hustru, at hun vilde væk fra Ejendommen. Under Forhandlingerne den 15. November telefonerede Landsretssagfører Bryld til Sagsøgtes Hustru for at faa fastslaaet, hvornaar Sagsøgeren kunde flytte ud paa Sagsøgtes Gaard, og i den Forbindelse blev Erklæringen af 15. November 1943 underskrevet af Sagsøgte. Dagen efter var Sagsøgeren paa Sagsøgtes Gaard, hvor han traf Sagsøgte og dennes Hustru, der ønskede ham til Lykke med Handlen.

Sagsøgte har forklaret, at Sagsøgeren garanterede, at Odense-Ejendommen var 40.000 Kr. værd. Selv om han havde faaet noget at drikke, da han underskrev Sluttedlerne, var han dog ædru og klar over, hvad han skrev under paa, men før han skrev under, sagde han dog til Landsretssagfører Bryld, at det var en Betingelse for, at Handlen stod ved Magt, at hans Hustru skrev under, hvortil Bryld sagde, at han havde ringet til Hustruen, og at det var i Orden. Sagsøgte har yderligere forklaret, at der blev lovet ham rent Skøde paa Sagsøgerens Ejendomme,

og at hans Hustru straks den næste Morgen nægtede at skrive under paa Handlen.

Sagsøgte Hustru Fru Birgitte Hansen har forklaret, at Landsretssagfører Bryld, da han telefonerede hjem til hende, sagde, at nu var der handlet og talte om, at der skulde ryddes et Par Stuer i Løbet af en 8 Dages Tid. Hun vil ikke benægte, at hun sagde Ja hertil, ligesom hun ikke vil benægte, at hun, da Sagsøgeren den næste Dag var paa Gaarden, ikke fremsatte nogen Protest. Da Sagsøgeren den næste Søndag den 21. November var paa Gaarden, sagde hun til sin Søn, at hun ikke vilde have Sagsøgeren ind, da der ikke var afsluttet nogen Handel og ingen Penge faldet. Hun vidste dog godt, at hendes Mand havde faaet et Forskud af Landsretssagfører Bryld og at denne havde berigtiget en Kreditforeningsrestance.

Landsretssagfører Holger Bryld har forklaret, at han, der ikke havde med Sagsøgerens Køb af Odense-Ejendommen at gøre, den 15. November regnede med, at det paagældende Skøde var tinglyst. Vidnet var klar over, at Sagsøgte ikke kunde faa tinglyst Skøde paa Sagsøgerens Ejendomme; dette gjorde han Sagsøgte opmærksom paa, ligesom han i Sluttedlerne optog Bemærkninger om, at Sagsøgte kun ved Dispensation kunde faa tinglyst Skøde. Ved Telefonopringningen til Sagsøgte Gaard talte han med Sagsøgte Hustru og gjorde hende bekendt med Handlen, som hun erklærede sig glad ved.

Af Retten for Odense Købstad er der udmeldt Syns- og Skønsmænd til at vurdere Sognefogedgaarden, Gaarden i Næsbyhovedbroby og Ejendommen i Odense; de to førstnævnte Ejendomme er vurderet som ovenfor anført under Sagsøgerens Paastand, medens Odense-Ejendommen er vurderet til 24.000 Kr.

Da Sagsøgte Hustru ikke har foretaget de fornødne Skridt til Handlens Ophævelse, saafremt hun nægter sit Samtykke hertil, vil der være at se bort fra denne Indsigelse. Endvidere findes Sagsøgte ikke at kunne støtte sin Paastand om Handlens Ugyldighed paa, at Skødet paa Odense-Ejendommen ikke var tinglyst, da Handlen blev indgaaet, men først blev det 3 Dage senere, idet han ved sin Passivitet maa anses for at have godkendt Handlen, da Tinglysningen var sket. Herefter findes Sagsøgte ikke at have været berettiget til at hæve Handlen og maa derfor erstatte Sagsøgeren dennes Tab ved Handlens Ophævelse, og da den af Sagsøgeren foretagne Opgørelse af Tabet findes begrundet, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, dog findes der ikke Grundlag til at tilkende Sagsøgeren Renter fra et tidligere Tidspunkt end Sagens Anlæg den 21. April 1944, hvorhos den foretagne Arrest findes lovlige gjort og forfulgt, ligesom der vil være at tilkende Sagsøgeren de ved Arrestforretningen paaløbne Omkostninger.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 1000 Kr.

Nr. 112/1945. Fouragehandler **Gunnar Nielsen**
(Landsretssagfører Laursen)

m o d

Dansk Stoker Brændsel A/S (Landsretssagfører Hjuler).

(Angaaende Handel med Tørv).

Østre Landsrets Dom af 23. April 1945 (VII Afd.): Sagsøgte, Fouragehandler Gunnar Nielsen, bør til Sagsøgerne, Dansk Stoker Brændsel A/S, betale 3875 Kr. 02 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 3. November 1944, indtil Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 600 Kr. Den den 31. Oktober 1944 foretagne Arrest kendes lovlig gjort og forfulgt. Saa bør Sagsøgte og til Statskassen bøde 20 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling hensættes i Hæfte i 2 Dage. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Indstævnte dømt til Betaling af 4245 Kr. 33 Øre, hvorhos han har nedlagt forskellige subsidiære Paastande.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil Appellanten have at betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Fouragehandler Gunnar Nielsen, til Indstævnte, Dansk Stoker Brændsel A/S, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. Februar 1944 blev der mellem Sagsøgte, Fouragehandler Gunnar Nielsen og Vognmand Johannes Christensen, paa den ene Side og Forretningsfører i Dansk Stoker Brændsel A/S, Poul Eyrich og Medlem af Bestyrelsen i samme Selskab, Muremester Gøther Mathisen paa den anden Side oprettet en Overenskomst, hvori det hedder:

»Parterne opretter i Fællesskab Tørveproduktionsvirksomhed for Fræsøtorv efter nedennævnte Forskrifter. Selve Tørvemosen erhverves i første Omgang af E. og M., som har købt Arealet Matr. Nr. 2 e af Brokøb By, Holmstrup Sogn, 9,15 Tdr. Land til en Pris af 17.500 Kr.

plus Omkostninger. Selve Arbejdet med Oparbejdelsen af Tørvene paa-hviler derimod alene N. og C., som paatager sig effektiv Bearbejdelse af Mosearealet og at fremstille en Handelsvare saa tør og god som muligt og uden Sten og Jord eller anden Forurenelse. Disse paatager sig endvidere Kørsel fra Mosen og frit i Banevogn til Jyderup og Mørkøv St. til gældende Maksimalpris, dog ikke over 8 Kr. 40 Øre pr. Ton.

Mosevirksomheden garanterer E. og M. 5 Kr. pr. Ton, medens Resten tilfalder N. og C., idet disse for egen Regning oparbejder Tørvene, da E. og M.s Andel udelukkende andrager Anskaffelsen af Mosen. N. og C. garanterer endvidere en Produktion af mindst 2000 Tons.

Entreprenørerne overtager efter nedennævnte Regler Mosen for den af E. og M. til Regnskabskonsulent Nybjerg erlagte Købesum plus Omkostninger ved Overdragelsen til den Tid. Mosen overgaar dog først til Entreprenørernes Ejendom, naar hele Beløbet er fuldt betalt til E. og M., som til den Tid forpligter sig til at overdrage Skødet. Beløbet skal dog være indbetalt senest 1. September d. A. Ved de ugentlige Afregninger fra Dansk Stoker Brændsel Akts., fratrækkes fra Prisen paa Tørvene paa Mosen i første Omgang forlods ovennævnte 5 Kr. pr. Ton. Af Restbeløbet tilbageholdes til E. og M. Halvdelen af Restsummen, som Afdrag paa Entreprenørernes Køb af Mosen.

Saafremt Entreprenørerne efter Tørvesæsonen 1944 skulde ønske at afhænde Mosen, er de forpligtet til først at tilbyde samme til E. og M. til en Pris af 17.500 Kr. minus 3 Gange det i 1944 leverede Antal Tons Fræsetørv. Entreprenørerne skal fjerne den fornødne Overjord til effektiv Produktion senest 1. April d. A.«

Samme Dag indgik samtlige Producenter en Overenskomst om Levering af Mosens samlede Produktion med Dansk Stoker Brændsel A/S, der er Sagsøgere under denne Sag, og i hvilket Selskab Eyrich og Mathisen sammen med deres Hustruer ejer hele Aktiekapitalen, 10.000 Kr. Overenskomstens Indhold er følgende:

»Leveringen paabegyndes saasnt Tørvene er tjenlige og succ. over hele Sæsonen. Tørvene leveres frit i Banevogn paa Jyderup og Mørkøv St. til gældende Maksimalpris for Kørsel, og til den for 1944 gældende Maksimalpris for Fræsetørv.

Den i Loven hjemlede Ret til Stakning er ikke gældende for denne Kontrakt.

Betaling foretages saasnt Analyseresultatet foreligger, dog kun hver Onsdag, idet der fremsendes Kredit-Notaer og Check direkte til Gunnar Nielsen.

Prøveudtagning og Analysering foretages for Sælgerens Regning og begæres af Køberen ved Tørvenes Ankomst til Bestemmelsesstedet, og betale med 4 Kr. pr. Vogn.

Statsbanernes Vægtangivelse paa Fragtbrevene lægges til Grund for Afregningerne.

Iøvrigt er Landbrugsministeriets Bekendtgørelser vedrørende Handel med Tørv m. m. gældende for denne Overenskomst.«

Vognmand Christensen udtraadte af Virksomheden efter Forløbet af et Par Maaneder, og Tørveproduktionen forestodes i den følgende Tid praktisk talt af Sagsøgte alene, idet Eyrich og Mathisen, der har Bopæl

i København, kun med længere Mellemrum aflagde Besøg i Mosen. Pr. 1. September 1944 overtog Sagsøgte som Ejer Mosen som forudsat i Overenskomsten af 11. Februar 1944, og han fremsatte i Forbindelse hermed Ønske om at blive fritaget for Garantien for en Minimumsproduktion paa 2000 Tons Tørv. Resultatet af Forhandlingerne blev, at Eyrich, Mathisen og Sagsøgte i en skriftlig Erklæring af 1. September 1944 erklærede sig enige i, at Sagsøgte stadig var forpligtet til at sælge hele Produktionen til Sagsøgerne paa de tidligere fastsatte Vilkaar, men at den nævnte Garantiforpligtelse bortfaldt. Kort efter fik Eyrich og Mathisen Mistanke om, at Sagsøgte havde solgt Tørv til anden Side, og da det konstateredes, at Sagsøgte alene til en enkelt Køber havde solgt ca. 500 Tons, begærede Sagsøgerne ved Landsretssagfører Hjuler i Skrivelse af 27. Oktober 1944 til Fogeden i Kalundborg under Henvisning hertil og til, at Sagsøgte havde opmagasineret ca. 100 Tons harpede Tørv fra fornævnte Mose paa Smedemester M. Nielsens Ejendom i Brokøb, Arrest foretaget for 3000 Kr. hos Sagsøgte paa dennes midlertidige Adresse »Grundmosegaarden«, Jyderup. Ved en den 31. s. M. paa Smedemester Nielsens Ejendom foretagen Arrestforretning, under hvilken Nielsen oplyste, at Sagsøgte havde anmodet ham om at have Opsyn med den omtalte Tørvebunke, dekreterede Fogeden mod en Sikkerhedsstillelse paa 1200 Kr. Arrest i »en Bunke, indeholdende ca. 100 Tons harpet Tørvesmuld«, vurderet til 2500 Kr., samt i den Sagsøgte tilhørende Moselod, Matr. Nr. 2 c Brokøb, vurderet til 3000 Kr.

Af den med Arrest belagte Bunke Tørvesmuld er senere af Sagsøgerne bortsolgt 77,177 Tons til Stjernebriketfabrikken i Skellingsted for 21 Kr. 50 Øre pr. Ton, medens Sagsøgerne vil afregne Partiet i Forhold til Sagsøgte til 23 Kr. 65 Øre pr. Ton.

Sagsøgerne, til hvem Eyrich og Mathisen har overdraget deres formentlige Erstatningskrav mod Sagsøgte, gør nu under denne ved Retten for Sorø Købstad m. v. forberedte Sag, i hvilken Stævning er udtaget den 3. November 1944, gældende, at Sagsøgte i Strid med de indgaaede Aftaler har undladt at levere dem hele Produktionen fra den paagældende Mose, hvorved han har paadraget sig Erstatningspligt overfor dem med Hensyn til det dem derved tilføjede Tab. De har derfor efter deres endelige Paastand under Domsforhandlingen paastaaet Sagsøgte kendt pligtig at erstatte dem dette Tab med 3875 Kr. 02 Øre, der fremkommer saaledes:

Sagsøgtes samlede Produktion af Tørv i Sæsonen 1944 fra Mosen paa Matr. Nr. 2 e af Brokøb, har ifølge Sagsøgtes Opgørelse til Brug for Ansøgning om Statstilskud udgjort 1.880 Tons
Heraf har han inden Arrestforretningens

Foretagelse til Sagsøgerne leveret ialt.. 811,628 Tons
for hvilke han har modtaget Afregning fra Sagsøgerne, bortset fra et den 6. Oktober 1944 leveret Parti, stort 9,410 Tons, for hvilket der ifølge Kreditnote af 2. November 1944 tilkommer ham 267 Kr. 64 Øre, jfr. nedenfor.

Naar hertil lægges de efter Arrestforretningen solgte	77,177 Tons
og det paa Mosen henliggende Restparti, der maa anses som usælgeligt, og som Sagsøgerne anslaar til	12,500 —
og disse tilsammen	901,305 —
drages fra Produktionen, fremkommer det Kvantum paa..	986,695 Tons

af hvilke Sagsøgte retstridigt har unddraget Sagsøgerne Leverancen.

Idet Sagsøgerne ifølge en fra Prisdirektoratet til Sagen indhentet Erklæring af 19. Marts 1945 har Krav paa en Fortjeneste af ialt 6 Kr. pr. Ton, udgør den Sagsøgerne unddragne Fortjeneste paa disse 986,695 Tons

5920 Kr. 17 Øre

hvorfra dog skal drages dels de fornævnte

267 Kr. 54 Øre

dels et Beløb af

1777 — 61 —

svarende til 2 Kr. pr. Ton af de fornævnte 811,628

og 77,177, ialt 888,805 Tons, af hvilke Sagsøgerne

hidtil havde beregnet sig en Fortjeneste af 8 Kr. pr.

Ton, medens de efter Priskontrolraadets fornævnte

Erklæring kun har Krav paa 6 Kr. pr. Ton

2045 — 15 —

hvorefter fremkommer det paastaede Beløb

3875 Kr. 02 Øre,

hvoraf Sagsøgerne paastaar sig tilkendt Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 3. November 1944, indtil Betaling sker.

Sagsøgerne paastaar derhos den den 31. Oktober 1944 foretagne Arrestforretning stadfæstet.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse, subsidiært Frifindelse for Tiden. Han paastaar endvidere Arrestforretningen kendt ulovlig og sig tilkendt Erstatning for Tort og Kreditspilde.

Til Støtte for den principale Paastand gør Sagsøgte gældende, at han havde faaet mundtlig Tilladelse til at sælge Tørv til andre end Sagsøgerne. Til Likvidation af det af disse indsogte Beløb fremsætter han derhos følgende Mødkrav:

1) Erstatning for ulovlig Arrest

2000 Kr. 00 Øre

Sagsøgte bestrider, at Betingelserne efter Retsplejeloovens § 612 for Foretagelse af Arresten har været til Stede, hvortil kommer, at Arrestforretningen, om hvilken han ingen Underretning havde faaet, burde være paabegyndt paa hans Bopæl i Sorø, i hvilken Henseende han har anført, at han aldrig har haft Ophold paa »Grundmosegaarden«.

2) De fra den arrestbelagte Bunke Tørv bortsolgte

77,177 Tons burde, da de henhørte under Klasse

III A, pr. Ton have indbragt 30 Kr. 65 Øre minus

Smuldfradrag 7 Kr. plus Tillæg for Stakning

5 Kr. 50 Øre eller 29 Kr. 15 Øre, altsaa ialt 2249 Kr. 71 Øre, men har kun indbragt 1439 Kr. 35 Øre, idet de af Sagsøgerne er solgt som værende af Kvalitet Klasse III B. Difference, at tilsvare af Sagsøgerne	810 Kr. 36 Øre
3) Sagsøgerne har ved Salget af det under 2) omtalte Parti Tørv uberettiget debiteret Sagsøgte Udgift til orienterende Analyser med	33 — 50 —
4) Efter Sagsøgtes Formening har Sagsøgerne endelig debiteret ham 5 Kr. for meget pr. Ton for det til Sagsøgerne leverede Kvantum Tørv, som han har opgjort til 821,038 Tons, eller	4105 — 00 —
	<hr/>
	Ialt.... 6948 Kr. 86 Øre.

Iøvrigt bestrider Sagsøgte, at Sagsøgerne, som ikke har foretaget Dækningskøb paa behørig Maade, har dokumenteret at have lidt noget Tab.

Til Støtte for den subsidiære Paastand gør Sagsøgte gældende, at den Sæson, indenfor hvilken han ved Overenskomsten af 11. Februar 1944 har forpligtet sig til at levere Tørv til Sagsøgerne, ikke er indskrænket til Aaret 1944, men efter almindelig Opfattelse strækker sig til Maj—Juni 1945, og at Sagsøgerne derfor indtil da maa være pligtige at afvente, om han leverer det resterende Kvantum. Dette er han i Stand til og har ogsaa givet Sagsøgerne Tilbud herom.

Sagsøgte har afgivet Partsforklaring ved den forberedende Ret og under Domsforhandlingen for Landsretten, hvor endvidere Vidneforklaringer er afgivet af Forretningsfører Eyrich, Murermester Mathisen og Vognmand Christensen.

Sagsøgte har bl. a. forklaret, at han ikke fik Betaling for den første Vognladning Smuld, som han leverede til Sagsøgerne, idet disse erklærede ikke at kunne sælge Partiet, da Kvaliteten ikke var god nok. Sagsøgte havde derefter et Møde paa Mosen med Eyrich, med hvem han aftalte, at Sagsøgerne skulde have alt det harpede Smuld og det bedste af det uharpede. Derimod maatte Smuld af ringeste Kvalitet sælges til anden Side. Sagsøgte har før Perioden omkring den 1. September 1944 forholdt sig i Overensstemmelse hermed, men da det paa dette Tidspunkt blev nødvendigt at fjerne Smuldet fra Mosen af Hensyn til Faren for Oversvømmelse, solgte Sagsøgte, ligeledes efter Aftale med Eyrich, det bedste uharpede Smuld, ialt ca. 400 Tons, til andre end Sagsøgerne.

Forretningsfører Eyrich har benægtet Sagsøgtes Forklaring om de af Sagsøgte paastaede Aftaler om Salg til andre end Sagsøgerne. Saa-danne Aftaler er aldrig truffet bortset fra, at Vidnet i et enkelt Tilfælde, nemlig i Juni 1944, har tilladt et Salg til anden Side. Det drejede sig kun om 15—20 Tons, og Vidnet forlangte, at Sagsøgte ved dette Salg betalte overenskomstmæssig Afgift. Vidnet erfarede i Slutningen af September 1944, at Sagsøgte allerede i Juli Maaned havde solgt 500 à 600 Tons Smuld udenom Sagsøgerne. Da Vidnet foreholdt Sagsøgte

dette, søgte Sagsøgte at slippe udenom ved først at benægte at have solgt Partiet, og derefter, ligeledes i Strid med Sandheden, at fortælle, at Partiet hidrørte fra en anden Mose.

Med Hensyn til denne Forklaring har Sagsøgte indskrænket sig til at udtale, at han ikke kan godkende dens Rigtighed.

Murermester Mathisen har forklaret, at han ikke paa noget Tidspunkt har tilladt Sagsøgte at sælge Tørv til andre end Sagsøgerne.

Vognmand Christensen har forklaret, at han udtraadte af Virksomheden, fordi han, der skulde besørge Kørslen af de producerede Tørv, ikke kunde faa sine Penge herfor af Sagsøgte, og at denne havde foreslaaet ham, at de skulde sælge til andre end Sagsøgerne, hvilket Vidnet afslog at være med til.

Efter det saaledes foreliggende og iøvrigt oplyste har Sagsøgte ikke ført Bevis for sin Paastand om, at han havde Sagsøgernes Tilladelse til Salg af Tørv til anden Side, og der kan derfor ikke tages Hensyn til hans Anbringende i saa Henseende. Spørgsmaalet bliver herefter, om de af ham fremsatte Modkrav kan føre til hans Frifindelse.

I saa Henseende skal først bemærkes, at den foretagne Arrestforretning, under hvilken Sagsøgte maatte anses efter Omstændighederne behørig repræsenteret af Smedemester Nielsen, efter det oplyste om Sagsøgtets retstridige Adfærd ved Salg til andre af betydelige Mængder Tørv, har haft fornøden Hjemmel i Retsplejelovens §§ 612 og 628. Der kan derfor ikke tillægges Sagsøgte Erstatning for Tort og Kreditspilde.

Sagsøgtets Indsigelse med Hensyn til Afregningen af de 77,177 Tons Smuld kan heller ikke tages til Følge, idet Sagsøgernes Prisansættelse er sket paa Grundlag af Prøveattester fra H. Lofts kemiske Laboratorium, og heroverfor kan det ikke komme i Betragtning, at Driftsleder ved Stjernebriketfabrikken Thomas Larsen i en fremlagt Erklæring af 28. Marts 1945 har udtalt, at det paagældende Parti efter hans bedste Skøn laa i Klasse III A. Sagsøgerne findes derhos med Rette at have debiteret Sagsøgte Udgiften ved Tilvejebringelse af de omtalte Attester.

Hvad endelig angaar Modkravet under 4) har Sagsøgte anført, at Priskontrolraadet ved sin Udtalelse af 19. Marts 1945 ikke har lagt tilstrækkelig Vægt paa den Sagsøgte ved Overenskomsten med Eyrich og Mathisen af 11. Februar 1944 tillagte Forkøbsret. Denne maa, hævder Sagsøgte, medføre, at han med Hensyn til Prisafregningen maa behandles som Ejer ogsaa i Tiden inden hans Skødeerhvervelse den 1. September 1944, og Følgen heraf er atter, at den aftalte Afgift paa 5 Kr. pr. Ton har været ulovlig.

Retten finder ikke, at der er tilstrækkeligt Grundlag for at bortse fra det retlige Ejerforhold i den anførte Henseende, hvorfor det paa-staaede Beløb ikke kan tilkendes Sagsøgte.

Færdig fra Trykkeriet den 15. Maj 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 6

Torsdag den 4. April.

I Henhold til det anførte, samt da Sagsøgernes Tab ved Sagsøgtes Kontraktbrud findes tilstrækkelig dokumenteret ved det af Sagsøgerne fremførte, og da Sagsøgerne efter Sagsøgtes Adfærd ikke med Føje kan henvises til nu fra Sagsøgte at modtage det manglende Kvantum Tørv, kan ingen af Sagsøgtes Paastande tages til Følge.

Idet Sagsøgte ikke mod Sagsøgernes Protest har godtgjort, at der af den med Arrest belagte Bunke rester mere end 12,5 Tons, vil der herefter i det hele være at give Dom i Overensstemmelse med Sagsøgernes Paastand, hvorhos Sagsøgte vil have at godtgøre Sagsøgerne Sagens Omkostninger med 600 Kr., heri indbefattet Omkostningerne ved Arrestforretningen.

For Udeblivelse fra den befalede Forligsmægling vil Sagsøgte derhos have at betale en Statskassen tilfaldende Bøde af 20 Kr. eller i Mangel af Bødens Betaling være at hensætte i Hæfte i 2 Dage.

Fredag den 5. April.

Nr. 95/1945. Gaardejer **Viggo Jensen** (Landsretssagf. Hauer)
m o d

Andelsmejeriet »**Morup Mølle**« (Landsretssagf. A. Jacobi).

(Angaaende Appellantens Ret til at faa sin Andel i det indstævnte Mejeri udbetalt).

Hassing-Refs Herreders Dom af 23. Marts 1944: Sagsøgte, Andelsmejeriet »Morup Mølle« v/ Formanden Gaardejer Aksel Lauritsen, Ørumby, bør til Sagsøgeren, Gaardejer Viggo Jensen, Gl. Bedsted pr. Bedsted, betale 168 Kr. 31 Øre med Renter heraf 5 pCt. fra 4. December 1943, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 85 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 22. December 1944 (V Afd.): Appellanterne, Andelsmejeriet »Morup Mølle«, bør for Tiltale af Indstævnte, Gaardejer Viggo Jensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger

for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne med 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Medens der ifølge Lovene af 1920 efter hvert Tiaars Udløb alene skulde ske en Godskrivning, men ingen Udbetaling af de enkelte Andelshaveres Andele i Mejeriets Værdi, fastsat ved en samtidig foretaget Vurdering, bestemte Lovene af 1930 i § 12, at disse Andele efter hvert Tiaars Udløb og første Gang i 1930 skulde udbetales Andelshaverne, idet Mejeriet skulde optage et Laan af samme Størrelse som det Beløb, hvortil Mejeriet samtidig vurderedes, og afdrage Laanet i Løbet af den kommende Tiaarsperiode. I Henhold hertil optog Mejeriet i 1930 et Laan paa 39.500 Kr. — Mejeriets Vurderingssum — og udbetalte bl. a. Appellanten hans Andel, 192 Kr. 31 Øre.

Seks Dommere finder, at Mejeriet under særligt Hensyn til den for dette gældende Tiaarsperiode-Ordning har været beføjet til i 1930 at vedtage den omstridte Bestemmelse i § 13, hvis Indhold og Formaal maa anses for rimeligt og naturligt i et Andelsselskab som det indstævnte, og stemmer herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde for at stadfæste Dommen og for at paalægge Appellanten at betale 500 Kr. i Sagsomkostninger for Højesteret til Indstævnte.

Seks Dommere kan tiltræde det i Underrettens Dom anførte, hvorefter den i 1930 vedtagne Ændring i Andelsmejeriets Love, gaaende ud paa, at de Andelshavere, som fremtidig udmeldte sig af Mejeriet, ikke havde noget Krav paa Mejeriets Aktiver og ikke kunde fordre nogen Andel heri udbetalt, medførte en saa væsentlig Forandring i de bestaaende Retsforhold, at der til dens Vedtagelse i alt Fald under de foreliggende Omstændigheder, hvor der ikke samtidig er givet de enkelte Andelshavere Adgang til uanset Opsigelsesbestemmelserne at udtræde inden den nye Periodes Begyndelse, maatte udkræves Samtykke fra samtlige Andelshavere, og at den derfor efter de foreliggende Omstændigheder ikke kan være bindende for Appellanten. Naar imidlertid henses til, at Appellanten i 1930 i Henhold til den ovenfor nævnte, ligeledes i 1930 vedtagne, ændrede Affattelse af Lovenes § 12 har ladet sig udbetale sin da opgjorte Andel i Mejeriets Aktiver med 192 Kr. 31 Øre, at han, der i hele Perioden leverede Mælk til Mejeriet, i Tiden fra 1938 til 1940 har været Medlem af Mejeriets Bestyrelse uden da at rejse Spørgsmaalet om Gyldigheden af denne Lovændring, og at han ved sin Udtræden af Mejeriet i 1940 har modtaget sine Resttilgodehavender hos dette for Leverancer, uden da at rejse Krav om Udbetaling af selve Andelen i Mejeriet, hvilket Krav Appellanten ej heller ses at have rejst i Forbindelse med selve Udmeldelsen, finder disse Dommere, at

Appellanten nu maa være afskaaret fra at kræve de i 1930 vedtagne Ændringer af Lovene tilsidesat som ikke vedtagne paa en for ham bindende Maade. Med denne Begrundelse stemmer disse Dommere derfor ligeledes for at stadfæste Landsrettens Dom og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Viggo Jensen, 500 Kr. til Indstævnte, Andelsmejeriet »Mørup Mølle«.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Lovene for Andelsmejeriet »Mørup Mølle«, der er vedtaget paa en Generalforsamling den 13. December 1920, hedder det i § 12:

»— — — Til de Tidspunkter (der indtræffer med 10 Aars Mellemlum derefter) da en ny Tiaarsperiode for Mejeriet tager sin Begyndelse, er enhver Andelshaver berettiget til efter mindst et helt Aars forudgaaende skriftlig Varsel, at udtræde af Mejeriet og kræve sin Andel i dette udbetalt — — —«

Ved en ekstraordinær Generalforsamling i Mejeriet den 11. Juli 1930 blev Lovene gennemgaaet og vedtaget, men Bestemmelsen om Andelshavers Udtræden af Mejeriet blev ændret og fik i § 13 følgende Affattelse:

»Mellem de i førnævnte § 12 nævnte Tidspunkter med 10 Aars Mellemlum kan ingen Andelshaver udtræde af Mejeriet uden ved Dødsfald eller Afhændelse af Ejendom. Men ved hver 10 Aars Perodes Afslutning er enhver Andelshaver berettiget til at udtræde af Mejeriet, naar der fremsættes skriftlig Begæring derom inden 1. September Aaret før Perioden slutter. De, som udmelder sig, har intet Krav i Mejeriets Aktiver og kan ingen Andele i samme fordrø udbetalt.«

Medens en Andelshaver i Henhold til førstnævnte § 12 ved Udtræden ved en Driiftsperiodes Udløb tidligere kunde kræve sin Andel udbetalt, var dette nu blevet udelukket ved Bestemmelsen i § 13.

Sagsøgeren under denne Sag Gaardejer Viggo Jensen, Gl. Bedsted pr. Bedsted, der havde været Medlem af Mejeriet vistnok siden 1910, og som tænkte paa at udtræde 1930, men ikke gjorde det, da han ikke kunde komme ind i noget andet Mejeri, udtraadte med 1 Aars Varsel den 1. Oktober 1940 og modtog derefter Afregning fra Mejeriet, men uden at Andelen i Mejeriets Formue var godskrevet ham.

Sagsøgeren deltog ikke i Generalforsamlingen i 1930 eller i den, der blev afholdt i 1940, og paa hvilken Lovene for den nye Periode blev vedtaget. Han har ikke noget at indvende mod Indvarslingen til Generalforsamlingerne, men han har forklaret, at han ikke fik noget at vide om

Lovændringen før omkring Midten af 10 Aars Perioden 1930—40. Han har selv været Medlem af Mejeriets Bestyrelse 1938—40, og i den Tid diskuterede han tit Lovændringens Gyldighed, uden at der dog tilførtes noget i Protokollen, idet Drøftelserne skete under private Former. Den 22. November 1943 henvendte Sagsfører Jakobsen, Hurup, sig paa flere Andelshaveres, bl. a. Sagsøgerens, Vegne til Mejeriet og krævede deres Andele ved Periodens Udløb i 1940 udbetalt. Da dette ikke skete, har Sagsøgeren nu paastaaet Sagsøgte Andelsmejeriet »Morup Mølle« v/ Formanden Gaardejer Aksel Lauritsen, Ørumby, dømt til at betale ham 400 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 4. December 1943, til Betaling sker.

Det sagsøgte Mejeri har paastaaet sig frifundet, idet det har gjort gældende, at Sagsøgeren for at være berettiget til Udbetaling af Andel i Mejeriets Formue skulde have udmeldt sig inden 1. September 1929. Det bestrides endvidere, at Sagsøgeren ved Udmeldelsen har krævet Andelen udbetalt, idet Mejeriet ikke har hørt noget fra Sagsøgeren, før dennes Sagsfører i November 1943 krævede Mejeriet.

Under Sagen er Parterne blevet enige om at ansætte Mejeriets Likvidationsværdi til 40.000 Kr. og Sagsøgerens Andel til 168 Kr. 31 Øre, hvortil Sagsøgeren derefter har nedsat sin Paastand.

Ved de under Sagen foretagne Afhøringer har Sparekassedirektør Jens Christian Jensen, Vestervig, der var Formand for Mejeriet i 1930, da Lovændringen blev vedtaget, forklaret, at Formaålet med Lovændringen var, at de Medlemmer, der blev tilbage i Mejeriet, ikke skulde være ringere stillede end de, der meldte sig ud. Han kan ikke erindre, at Ændringens Lovlighed har været diskuteret.

Statshusmand Ole Bak Christensen, Vilhelmsminde Mark, har forklaret, at han var med som Andelshaver paa Generalforsamlingen i 1930. Han mener, at der blev stemt om hver enkelt af de Paragraffer, der blev ændrede. § 13 blev vedtaget enstemmigt. Der var en Mand, der sagde, at de maatte holde sammen paa det. Efter at Lovene var blevet vedtaget paa Generalforsamlingen, blev de trykt og udsendt til Andelshaverne. Vidnet var dengang Bestyrelsesmedlem i Mejeriet. Han har ikke hørt Protester mod § 13, forinden nærværende Sag kom frem.

Et andet Vidne Møller Christoffer Lykke, Bedsted vestre Mølle, der ogsaa er udtraadt af Mejeriet i 1940, har oplyst, at der har været megen Snak om Spørgsmaalet Mand og Mand imellem omkring 1940, saa han antager, at Bestyrelsen ikke kan have været ubekendt med Diskussionen om § 13. Spørgsmaalet har ikke været behandlet paa nogen Generalforsamling, hvor han har været til Stede, men Vidnet har dog talt med Sagsøgeren om Spørgsmaalet, da denne var Medlem af Bestyrelsen.

Selv om det nu efter det oplyste maa antages, at Vedtagelsen af den omhandlede Lovændring i 1930 er sket paa en Maade, der udelukker Vedtagelsens formelle Ugyldighed, maa det dog antages, at Lovændringen ikke kan være bindende for Sagsøgeren, idet den bevirker en saa væsentlig Forandring i det bestaaende Retsforhold, at der til dens Vedtagelse maatte kræves samtlige Andelshaveres Samtykke, men Sagsøgeren har aldrig sanktioneret den. Som Følge heraf maa Sagsøgerens Forhold bedømmes efter de den 13. December 1920 vedtagne Love.

Da der ej heller i Sagsøgerens Passivitet skønnes at foreligge en stiltiende Godkendelse af Lovændringen, naar Hensyn tages til, at § 13 først vilde faa Aktualitet i 1940, og til Landmændenes almindelige Opfattelse af Reklamationens Betydning og Anvendelse, findes der at burde gives Sagsøgeren Medhold, saaledes at Sagsøgte vil være at dømme efter den ændrede Paastand til at betale 168 Kr. 31 Øre med Renter som paa-staaet, og saaledes at Sagsøgte godtgør Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 85 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 23. Marts 1944 af Retten for Hasing-Refs Herreder.

Til Støtte for sin Paastand om Stadfæstelse af Dommen har Indstævnte — der ikke har turdet bestride at have faaet tilstillet et Eksempplar af Vedtægterne i November eller December 1930 — for Landsretten udover det i første Instans anførte gjort gældende, at han, da Vedtægterne for den nye Periode blev vedtaget, paa den ene Side ikke kunde udtræde af Morup Mølle Andelsmejeri, idet den i Vedtægterne fastsatte Frist for Udmeldelse da var forløbet, og paa den anden Side, selv om Udtræden havde været mulig, var nødt til at blive som Andelshaver, idet han ikke kunde blive Medlem af noget andet Mejeri, til hvilket der for hans Vedkommende kunde være Spørgsmaal om Mælkeleverance. Under Henviisning til det anførte, har Indstævnte gjort gældende, at Reglen i Aftalelovens § 37 eller dens Analogi bør bringes til Anvendelse paa Forholdet.

Efter Sagens Indankning har Indstævnte paany afgivet Forklaring, hvorhos der er afgivet forskellige yderligere Vidneforklaringer.

Efter Bestemmelsen i Vedtægternes § 12*) om Tiaarsperioder findes Forholdet at maatte opfattes saaledes, at de for en ny Periode paa formel gyldig Maade vedtagne Vedtægter maa være bindende for enhver, der indtræder eller fortsætter som Andelshaver i den nye Periode, hvad enten Vedkommende har stemt for de nye Vedtægter eller ej, hvorved bemærkes, at en Andelshaver, uanset Udløbet af en i de tidligere Vedtægter fastsat Frist for Udmeldelse, maatte kunne fratræde ved den hidtidige Periodes Afslutning i Anledning af en Regel som den ommeldte nye Vedtægtsbestemmelse, der hjemler en væsentlig Ændring i Andelshavernes Rettigheder.

Herefter maa Indstævnte, der fortsatte som Andelshaver i Perioden 1930—1940, men derefter af egen Drift udtraadte, anses bundet af den ommeldte for Perioden gyldigt vedtagne Vedtægtsbestemmelse.

Idet der derhos, da Bestemmelsen efter Forholdets Beskaffenhed ikke kan betegnes som aabenbart ubillig, ikke findes at være Anvendelse for Reglen i Aftalelovens § 37 eller dens Analogi, vil Appellanternes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at godtgøre Appellanterne med 200 Kr.

*) 3: Vedtægterne af 1920.

Mandag den 8. April.

Nr. 160/1945. Grosserer **C. F. Cervera** (Hartvig Jacobsen)
mod

Gjentofte Kommunalbestyrelse (Oluf Petersen).

(Om en af Appellanten dreven Virksomhed er i Strid med Servitut med Hensyn til hvilken Indstævnte er paataleberettiget).

Dom afsagt 7. Februar 1945 af Københavns Amts nordre Birks Civilret: Sagsøgte, Grosserer C. F. Cervera, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Gjentofte Kommunalbestyrelse, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 100 Kr. inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 16. April 1945 (VIII Afd.): Indstævnte, Grosserer C. F. Cervera, bør inden 2 Maaneder efter denne Doms Afsigelse, ophøre med paa Ejendommen, Matr. Nr. 3 bq, Gjentofte By og Sogn, at drive Virksomhed med Fremstilling og Lagring af Frugtvin, Orangeade, Vermouth m. m. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten, Gjentofte Kommunalbestyrelse, 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den i Underrettsdommen delvis gengivne Servitut indledes med følgende Bestemmelser:

»Der maa efter at Ejendommene ere blevne yderligere udstykkede paa hver Parcel kun opføres en Beboelsesbygning i Villastil til Beboelse for en eller højst 2 Familier samt Udhuse dertil. Villaerne skulle indeholde mindst 3 Værelser, Køkken, Entre og Pigekammer. Ingen Bygning maa lægges nærmere Vejen end 6 Alen fra denne og ingen Beboelsesbygning maa lægges umiddelbart op til Naboejendom uden Samtykke fra dennes Ejer og Sælgerne. Det er tilladt paa Parcellen at opføre lukkede Lysthuse af Træ som kunne benyttes til Ferieophold om Sommeren, men Sælgerne forbeholder sig Ret til at approbere Tegninger hertil.«

Otte Dommere stemmer for at stadfæste Underrettens Dom og for at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret med 700 Kr., idet de bemærker følgende: Selv om det kunde antages, at Appellantens i Underrettsdommen beskrevne Virksomhed med Rette kunde betegnes som Fabrikvirksomhed, findes det ikke med Sikkerhed at kunne udledes af Servitutbestemmelsen, at Virksomheden er i Strid med denne.

En Dommer stemmer for at stadfæste Underrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret betaler Indstævnte, Gjentofte Kommunalbestyrelse, til Appellanten, Grosserer C. F. Cervera med 700 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved betinget Skøde af 23. December 1943, lyst 8. Januar 1944, købte Sagsøgte, Grosserer C. F. Cervera, Ejendommen Matr. Nr. 3 bq Gjentofte By og Sogn, Søgaardsvej 11, Gjentofte. Paa Ejendommen findes tinglyst forskellige Servitutbestemmelser, paalagt ved et den 2. December 1903 tinglæst Skøde, herunder saalydende Bestemmelse:

»Ejendommen maa ikke benyttes til Fabriksvirksomhed eller til nogensomhelst anden Virksomhed, som ved Røg, Larm, ilde Lugt eller paa nogen anden Maade kan genere Naboerne. Andre Næringveje, der kunne have Interesse for Beboerne, som Bageri, Købmandshandel, Mejeriudsalg m. m. maa kun drives paa Ejendommen efter forudgaaende Samtykke af Sælgerne.«

Paataleretten er bl. a. tillagt Sagsøgerne under denne Sag, Gjentofte Kommunalbestyrelse, og Servitutts Gyldighed ophører 1950.

Paa Grunden findes en større Villa med tilhørende Gartnerbolig og Stald. Iøvrigt er Grunden udlagt som Have, hvorved bemærkes, at en Del af Bevoksningen er Fredskov. Inden Købet af Ejendommen forespurgte Sagsøgte Sagsøgerne, om der var noget til Hinder for, at den Ejendommen tilhørende Gartnerbolig blev anvendt til Kontor, Lager og lettere Industri, der ikke foraarsager Støj, Røg eller ilde Lugt, hvortil Sagsøgerne svarede, at de maatte anse en saadan Anvendelse for at være i Strid med de Ejendommen paahvilende Servitutter. Ikke desto mindre indrettede Sagsøgte efter Købet en af ham tidligere paa Frederiksberg drevet Virksomhed med Fremstilling af forskellige Orangeader, Frugtvine, Tomatpuré m. v. i Gartnerboligen, hvorhos Ejendommens Kælderlokaler benyttes til Opbevaring af Tønder med Frugtvin og til Aftapning.

Sagsøgerne har derefter under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte dømt til at ophøre med Virksomheden, der efter Sagsøgernes Opfattelse er i Strid med den foranciterede Servitutbestemmelse.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet han benægter, at Virksomheden kan anses for servitutstridende.

Under Sagen har Retten foretaget Besigtigelse paa Stedet, og Sagsøgte har afgivet Partsforklaring. Endvidere er der fremlagt 11 Erklæringer fra Naboer gaaende ud paa, at de ikke føler sig generet af Sagsøgtets Udøvelse af hans Erhverv.

Ved Gennemgang af Ejendommen blev det konstateret, at to ret store Rum i Gartnerboligen blev anvendt henholdsvis til Fremstilling af de af Sagsøgte forhandlede Produkter og til Opbevaring af Emballage. Ved Fremstillingen, hvortil anvendtes en Kød hakkemaskine og en Senepskværn, var beskæftiget 4 Kvinder. Endvidere blev 2 eller 3 Kældertilokaler under Villaen anvendt til Oplagring og Aftapning af Vine. Her var to Kvinder beskæftiget. Iøvrigt forklarede Sagsøgte, at han undertiden benytter yderligere to Kvinder til Fremstillingsarbejdet, samt at han har et Kontor, paa hvilket der foruden hans Datter er ansat 3 Personer. Endelig har han en Kusk, der tillige fungerer som Gartner. Fra en til tre Gange om Ugen er der Til- eller Frakørsel med Flasker. En sjælden Gang er det Tønder. Han har tidligere importeret og forhandlet Varer fra Spanien, men er, efterhaanden som Importforholdene blev vanskeligere og vanskeligere, slaet ind paa den af ham nu drevne Virksomhed, hvis Omfang næppe vil kunne holdes efter Krigen, saaledes at der ikke bliver Tale om at udvide, snarere det modsatte.

Medens Sagsøgerne har gjort gældende, at Servitutbestemmelsen maa forstaas saaledes, at enhver Fabriksvirksomhed er forbudt, og at Sagsøgte Virksomhed maa karakteriseres som en saadan, har Sagsøgte hævdet, at det kun er en Fabriksvirksomhed eller lignende Virksomhed, der ved Røg, Larm, ilde Lugt eller paa anden Maade er til Gène for Naboerne, der er servitutstridig. Han har henvist til, at det ikke kan ses udefra, at der drives en Fabriksvirksomhed paa Ejendommen, idet der end ikke findes Skilte, at der ved Anvendelsen af de to nævnte Maskiner ikke fremkommer større Støj end i et Hotelkøkken, samt at Tilkørslen til Ejendommen sker fra Bagsiden ud mod Ribisvej. Endelig har Sagsøgte henvist til Bestemmelsen om, at Servituten bortfalder Aar 1950 og til, at der forskellige Steder paa Søgaardsvej er indrettet Fabriks- og Industrivirksomheder af et betydeligt større Omfang end hans.

Som Sagen foreligger oplyst, maa det vel antages, at den af Sagsøgte drevne Virksomhed efter sit Omfang er en Fabriksvirksomhed, men da det ikke med Sikkerhed kan udledes af Servitutbestemmelsen, at al Fabriksvirksomhed er forbudt, idet Ordlyden nærmest taler for, at kun saadan Fabriksvirksomhed er forbudt, der ved Røg, Larm, ilde Lugt eller paa anden Maade er til Gène for Naboerne, og saadan Gène ikke er paavist og endda modsiges af de fra Naboerne indhentede Erklæringer, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerne have at betale Sagsøgte med 100 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 7. Februar 1945 af Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager, paastaas af Appellanten, Gjentofte Kommunalbestyrelse, ændret i Overensstemmelse med den af Kommunalbestyrelsen for Underretten nedlagte Paastand.

Indstævnte, Grosserer C. F. Cervera, paastaar Stadfæstelse.

For Landsretten er der afgivet Forklaring af Indstævnte og dennes Søn, Cæsar Antonius Cervera samt af Afdelingsingeniør Carl Larsen.

Indstævnte har ubestridt anført, at hans Ejendom og de derpaa værende Bygninger, fremtræder som en Beboelsesejendom uden at det er muligt udefra at se, at der drives nogen Virksomhed i Bygningerne, og den Virksomhed, der foregaar, medfører ingen Gêne for Beboerne i Nabolaget. Virksomheden betegnes som en Hjemmeindustri; den er under Tilsyn af Fabrikstilsynet.

Appellanten har gjort gældende, at de andre Ejendomme i Kvarteret, paa hvilke der drives Næringsvirksomheder er servitutfri. Kommunen har Interesse i at opretholde de gældende Servitutter fuldt ud af Hensyn til senere Anvendelse af Byplanlovgivningens Regler.

Servitutbestemmelsen findes at maatte forstaas saaledes, at Fabriksvirksomheder ubetinget er forbudt, og da Indstævntes Virksomhed, som i den indankede Dom antaget, maa betegnes som Fabrikvirksomhed, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 250 Kr.

Nr. 38/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Arne Arentzen (Steglich-Petersen) og **Villy Kaspersen**
(Balhausen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens §§ 245, Stk. 2,
og 288, Stk. 1.

Østre Landsrets Dom af 7. December 1945 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte, Preben Mogens Dabelsteen, bør straffes med Fængsel i 8 Aar, hvoraf 6 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte, Arne Arentzen, bør straffes med Fængsel i 7 Aar, hvoraf 6 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte, Hans Tage Hansen, bør straffes med Fængsel i 8 Aar og 20 Dage, hvoraf 6 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte, Villy Kaspersen, bør straffes med Fængsel i 6 Aar, hvoraf 6 Maaneder anses udstaaet.

Sagens Omkostninger for Landsretten udreder de Tiltalte een for alle og alle for een dog saaledes, at de Tiltalte Arentzen og Kaspersen hver især udreder 250 Kr. i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, henholdsvis Landsretssagfører, Fru Edal Saunte og Overretssagfører Stakemann, og de Tiltalte Dabelsteen og Hansen solidarisk udreder 350 Kr. i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Borup Svendsen.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af de Tiltalte Arne Arentzen og Villy Kaspersen som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saavidt den er paaanket, være at stadfæste, dog at de Tiltalte anses

efter Straffelovens § 245, Stk. 2, og § 288, Stk. 1, og saaledes at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu afkortes for hver af de Tiltalte 8 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at for hver af de Tiltalte Arne Arentzen og Villy Kaspersen 8 Maaneder af Straffetiden anses for udstaaet.

I Salær for Højesteret betaler Tiltalte Arentzen til Højesteretssagfører Steglich-Petersen 100 Kr. og Tiltalte Kaspersen til Højesteretssagfører Ballhausen 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har været foretaget ved Københavns Byrets 4. Afdeling, tiltales Preben Mogens Dabelsteen, Arne Arentzen, Hans Tage Holger Hansen og Villy Kaspersen ifølge Anklageskrift af 2. November 1945 til at lide Straf

A.

for Vold med Døden til Følge efter Straffelovens § 245, Stk. 2, i Anledning af, at de den 2. April 1945 efter Aftale og i Forening overfaldt Manufakturkspedient Johannes Holmgaard Andersen paa hans Bopæl, Krausesvej 21, 1. th., hvor de i den Hensigt at røve hans Penge og Værdigenstande tilføjede ham Knytnæveslag i Hovedet og paa Kroppen, hvorhos de sparkede ham i Hovedet og trampede ham paa Halsen, tilføjede ham adskillige Slag i Hovedet med to Sko, samt bandt ham paa Arme og Ben og vikledede flere Klædningsstykker om hans Hoved og Hals med den Virkning, at han umiddelbart efter afgik ved Døden.

B.

for Røveri efter Straffelovens § 288, Stk. 1, i Anledning af, at de den 2. April 1945 efter at have øvet Vold mod Manufakturkspedient Andersen, som under Forhold A beskrevet, gennemsøgte hans fornævnte Lejlighed og tilvendte sig et helt Sæt Rationeringsmærker for April Kvartal 1945, et Kongemærke, et Guldemblem, en Kam, nogle Cigar- og Cigaretstumper samt 4 Kr. 90 Øre i Kobbermønt, som de delte.

Tiltalte Dabelsteen er født den 8. Juni 1925 og er ved Statsadvokaten for Fyns Resolution af 17. April 1943 i Medfør af Straffelovens § 30 betingelsesvis fritaget for Tiltale for Tyveri og Dokumentfalsk paa Vilkaar af Børneværnsforsorg og ved Statsadvokaten for Fyns Resolution af 20. Juli 1943 i Medfør af Straffelovens § 30 betingelsesvis fritaget for Tiltale for Tyveri og Overtrædelse af Lov Nr. 158 1943 § 18 paa Vilkaar af Børneværnsforsorg til sit 19. Aar.

Tiltalte Arentzen er født den 3. Juli 1929 og ikke tidligere fundet straffet.

Tiltalte Hansen er født den 17. April 1926 og er — efter ved Statsadvokaten for Københavns Resolution af 1. Februar 1943 i Medfør af

Straffelovens § 30 betingelsesvis fritaget for Tiltale for Tyveri paa Vilkaar af Børneværnsforsorg — tidligere straffet, ved Odense Købstads Kriminalrets Dom af 21. Februar 1944 efter Bekendtgørelse Nr. 254 af 9. Juni 1941, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, Stk. 1, og P V § 1, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, Stk. 2, med Hæfte i 30 Dage betinget med Prøvetid i 3 Aar.

Tiltalte Kaspersen er født den 18. August 1929 og ikke fundet tidligere straffet.

Samtlige de Tiltalte har under Sagen været underkastet Mentalobservation af Overlægen i Psykiatri ved Københavns Politi, og Sagen har derefter for alles Vedkommende været forelagt Retslægeraadet, der i en Erklæring af 17. August 1945 har udtalt følgende:

»Ved sagens tilbagesendelse skal Retslægeraadet udtale, at Preben Mogens Dabelsteen efter det foreliggende ikke er sindssyg nu, saa lidt som han har været det paa gerningens tidspunkt, eller aandssvag, men er følelseskold, konstitutionel, amoralsk og hæmningsløs.

Selv om det er tvivlsomt, om straf vil øve nogen korrigerende indflydelse paa ham, maa han dog betegnes som egnet til paavirkning gennem straf under vanlig form.

Arne Arentzen er efter det oplyste ikke sindssyg eller aandssvag, men en følelsesaffladiget, svær konstitutionel psykopat, der mulig er lidt smaat begavet.

Principielt kan han ikke anses for uegnet til paavirkning gennem straf, men det kan næppe ventes, at han vil kunne gennemgaa den i straffelovens § 43, 2' nævnte udvikling. Paa grund af hans udtalte karakterbrist og hans unge aar vil straf næppe have nogen god indflydelse paa ham, hvorfor det maa anbefales at lade ham forblive under børneværnsforsorg med anbringelse i ungdomshjem for øje.

Villy Kaspersen er efter det oplyste ikke sindssyg eller aandssvag, men en psykopatisk præget person med mangelfuldt udviklende hæmninger og moralsk umoden. Det er muligt, det uheldige milieu han er opvokset i har præget ham en del.

Principielt kan han ikke anses for uegnet til paavirkning gennem straf, og det er rimeligt at vente, at han vil kunne gennemgaa den i Straffelovens § 43, 2' nævnte udvikling. Det maa dog anses for tvivlsomt om straf, ogsaa i ungdomsfængsel, vil føre til hans pacificering. Mere hensigtsmæssigt vil det formentlig være at lade ham forblive under børneværnsforsorg med anbringelse i ungdomshjem for øje.

Hans Tage Holger Hansen er efter det foreliggende ikke sindssyg eller aandssvag. Massivere psykopatiske træk har han heller ikke frembudt, men han har en noget vanskelig karakter, saa han let reagerer med trods og hidsighed, hvorfor milieuet atter har stor betydning for ham.

Han maa anses for egnet til paavirkning gennem straf. Det maa antages, at han vil kunne gennemgaa den i straffelovens § 43, 2' nævnte udvikling.«

Efter Nævningernes Erklæring, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte fundet skyldige i de Forhold, for hvilket de er tiltalt.

Nævningerne har angaaende de Tiltalte Dabelsteen, Arentzen og Kaspersen svaret benægtende paa et dem stillet Tillægsspørgmaal om, hvorvidt de nævnte Tiltalte ved de strafbare Handlingers Foretagelse befandt sig i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevernerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand uden dog paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande, der maa sidestilles dermed eller Aandssvaghed i højere Grad at have været utilregnelig.

For saa vidt angaar de Tiltalte Arentzen og Kaspersen har Nævningerne svaret bekræftende paa et dem stillet Tillægsspørgsmaal om, hvorvidt Straffen skal nedsættes under Hensyn til, at de nævnte Tiltalte, da de foretog de strafbare Handlinger, ikke var fyldt 18 Aar, og Anvendelsen af Lovens fulde Straf paa Grund af deres Ungdom maa anses unødvendig eller skadelig.

Det bemærkes, at Tiltalte Kaspersen har været fængslet siden den 9. April 1945, de øvrige Tiltalte har været fængslede siden den 7. April 1945.

Herefter vil de Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 245, Stk. 2, jfr. § 288, Stk. 1, med Straf af Fængsel, der for saa vidt angaar Tiltalte Dabelsteen bestemmes til 8 Aar,

for Tiltalte Arentzen bestemmes til 7 Aar,

for Tiltalte Kaspersen bestemmes til 6 Aar.

For Tiltalte Hansens Vedkommende vil han i Medfør af Straffelovens § 57, 1. Pkt., være at idømme en fælles Straf for de ved Dom af 21. Februar 1944 paakendte Lovovertrædelser og de i denne Sag omhandlede Forhold, hvilken fælles Straf under Hensyntagen til Straffelovens § 89, Stk. 2, findes at kunne fastsættes til Fængsel i 8 Aar og 20 Dage.

For alle de Tiltaltes Vedkommende vil for Varetægtsfængsel anses udstaet 6 Maaneder.

Tirsdag den 9. April.

Nr. 151/1945. **Boulstrup og Omegns Elektricitetsselskab**
(H. Bache)

m o d

Boelsmand Sigvald Jensen (Rode).

(Erstatning for Skade forvoldt ved nedfalden Lavspændingsledning).

Vestre Landsrets Dom af 4. Juni 1945 (I Afd.): De Sagsøgte, Boulstrup og Omegns Elektricitetsselskab, bør til Sagsøgeren, Boelsmand Sigvald Jensen, betale 4855 Kr. 55 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 9. Oktober 1944, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gjort gældende, at der er udvist Uagtsomhed fra Indstævntes Side.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Stammen af Ahorntræet, der havde en stor Krone, var adskilt ca. 5 m fra den tværs over Vejen førende Ledning, og ifølge Skønnet maa der gaas ud fra, at Træets vidt fremskredne indre Forraadnelse var synlig ude fra ogsaa for usagkyndige.

Med disse Bemærkninger vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Boulstrup og Omegns Elektricitetsselskab 500 Kr. til Indstævnte, Boelsmand Sigvald Jensen.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. September 1944 Kl. ca. 6,10 kørte Sagsøgeren, Boelsmand Sigvald Jensen, Dyngby, en med 2 Heste forspændt Mælkevogn paa Vejen imellem Dyngbylund og Grindsnabe. Det var endnu ikke helt lyst, idet Solen først stod op Kl. 6,38, og det var overskyet og blæste stærkt fra Sydvest. Da Sagsøgeren var naaet et kort Stykke forbi Indkørslen til »Færgegaarden« i Grindsnabe, berørte Hestene en elektrisk Lavspændingsledning, der var faldet ned paa Vejen, ved hvilken Berøring de begge blev dræbt. Det viste sig, at et Ahorntræ, der stod Øst for Vejen umiddelbart ved Færgegaardens Bygninger var væltet og havde knækket den til Ejendommen gaaende Indføringsledning, der førte fra en Vest for Vejen staaende Mast til Ejendommens Stuehus, og Brudet var sket saa uheldigt, at Ledningen stadig var strømførende.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte, Boulstrup og Omegns Elektricitetsselskab, Boulstrup, der driver det paagældende Stærkstrømsanlæg, er ansvarlig for den skete Skade, jfr. Lov Nr. 169 1935 § 6, har Sagsøgeren under denne Sag paastaet de Sagsøgte dømt til at erstatte ham Hestenes Værdi — efter Fradrag af Salgssummen for de døde Heste — med 4855 Kr. 55 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 9. Oktober 1944, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har til Støtte herfor anført, at Ledningen var opsat i Overensstemmelse med Stærkstrømsreglementet, og at de ikke har haft Anledning til eller Mulighed for at træffe yderligere Sikkerhedsforanstaltninger, samt at der fra Sagsøgerens Side er udvist Uforsigtighed derved, at han, der er lokalkendt, kørte frem, uagtet han saa, at Træet var væltet og derfor som en nærliggende Mulighed maatte regne med, at Ledningen kunde være revet ned.

Under Sagen har Sagsøgeren og forskellige Vidner afgivet Forklaring.

Sagsøgeren har blandt andet forklaret, at han godt kendte Træet, der bar en stor Krone og var ganske synligt fra Vejen, og at han, forinden han var naaet til Uheldsstedet, havde set, at Træet var væltet. Han stod op paa Vognen, medens han kørte Hestene, men har ikke herfra set, at Ledningen var knækket, hvilket skyldtes dels, at det var mørkt i Vejret og dels, at der længere henne ved Vejen stod Træer og Buske, som tog Lyset.

Færgegaardens Ejer, Gaardejer Ole Kirk har forklaret, at han, der kom til Stede umiddelbart efter Uheldet, ikke straks kunde se den nedfaldne Ledning paa Grund af det foreliggende Tusmørke, og fordi der i Baggrunden stod et stort Kastanietræ, som tog Lyset. Han havde nok haft Indtryk af, at Ahorntræet var faldefærdigt og havde tidligere tænkt paa at fælde det af Frygt for, at det ved et Fald skulde vælte over paa Gaardens Bygninger.

Kabelmester Lykke Petersen har forklaret, at Afstanden i Luftlinie mellem Træet og den elektriske Indførselsledning var ca. 5 m og saaledes i Overensstemmelse med Stærkstrømsreglementets Forskrifter. Han har ikke selv haft Kendskab til Træet, og ingen af hans Folk har gjort opmærksom paa, om det kunde siges at være faldefærdigt. Han besaa det paa Uheldsdagen, og efter den Iagttagelse, han da gjorde, mener han, at der var Anledning til Indgriben. Derimod mener han, at han næppe vilde have grebet ind, hvis han havde synet Træet, som det stod før Faldet.

Skovriderne N. Sørensen, Aakjær og F. Biilmann, Rathlousdal, der den 12. December 1944 som Syns- og Skønsmænd har besigtiget Ahorntræet, har i en Erklæring af 19. s. M. udtalt følgende:

»Træet var knækket i ca. 120 cm's Højde fra Jorden, og umiddelbart under Brudstedet var lagt et vandret Savsnit. Træets Diameter var her ca. 50 cm. Paa Grundlag af de ved Stubben liggende Stykker af Stammen, kunde dennes Form og Udseende som Helhed rekonstrueres.

Stammen har paa det nederste Stykke delvis været hul, hvilket har givet Anledning til Dannelse af 2 Huller ud gennem Barken, 1 ved Roden og 1 paa Højde med Brudstedet.

Ca. $\frac{1}{4}$ af Stammets tværsnittet i 120 cm's Højde bestod af friskt Træ, medens Resten var optaget dels af ovennævnte Hulrum med lidt under $\frac{1}{4}$ af Tværsnittet og dels af stærkt trøsket Ved, der strakte sig langt op i Stammen. Den trøskede Del af Stammen var omgivet af død Bark, som pletvis var skallet af, saa de underliggende Vedpartier var synlige. Paa Grundlag af disse Iagttagelser kan vi udtale:

at man — ogsaa uden at være i Besiddelse af særlige Forudsætninger — kun har kunnet opfatte ovennævnte ydre Skavanker som sikre Tegn paa en vidt fremskreden indre Forraadnelse, og at omhandlede Ahorntræ burde være fjernet, idet der har været Tale om en ganske aabenbar Risiko for, at Træet naar som helst kunde falde i en Storm af almindeligt forekommende Stykke.

Vi ønsker endvidere gerne at understrege, at man ud fra Kronens Udseende ikke kan slutte sig til, i hvor høj Grad Stammens Indre er forraadnet.»

Under Afhjemlingen af Skønsforretningen har de udtalt, at deres Bedømmelse af Forholdene ikke vilde være blevet anderledes, selv om de havde besigtiget Stubben umiddelbart efter Træets Fald, og at Barken omkring Stubben var død allerede, da Træet væltede.

Ved Erklæring fra det danske meteorologiske Institut er det oplyst, at Vindstyrken paa Stationen i Nærheden af Uheldsstedet Natten til den 8. September 1944 har været fra 8—9 (o: haard Blæst-Storm).

Efter det foreliggende findes det ikke oplyst, at Skaden ikke kunde have været afværget ved den Agtpaagivenhed og Omhu fra de Sagsøgte Side, som Driften af et elektrisk Stærkstrømsanlæg kræver, eller at Uagtsomhed fra Sagsøgerens Side har hidført Skaden. Herefter, og idet der ikke er rejst Indvending mod Størrelsen af Sagsøgerens Krav, vil dennes Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil de Sagsøgte derhos have at betale Sagsøgeren 400 Kr.

Torsdag den 11. April.

Nr. 268/1944.

A (Hartvig Jacobsen)

mod

F som Væрге for sin Datter D (Selv).

(Erstatning for Tort m. v.).

Østre Landsrets Dom af 30. Oktober 1944 (VII Afd.): Sagsøgte, A, bør til Sagsøgeren, F, som Væрге for Datteren, D, betale 1210 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 11. December 1943, til Betaling sker. Heraf vil 1200 Kr. være at indsætte i Overformynderiet. Den hos Sagsøgte den 8. Februar 1944 foretagne Arrestforretning stadfæstes som lovlig gjort og forfulgt. Sagsøgte bør betale Sagens Omkostninger til Sagsøgeren med 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter en af Retslægeraadet den 25. Januar 1946 afgivet Erklæring kan det ikke antages, at de paa D's Hals forefundne Mærker er egentlige Kværkningsmærker. Efter samtlige foreliggende Omstændigheder finder disse Dommere ikke, at Appellanten har gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold

overfor Indstævnte, og stemmer derfor allerede af denne Grund for at tage Appellantens Paastand om Frifindelse samt om Arrestens Ophævelse til Følge og for i Anledning af den ulovlige Arrest at tillægge Appellanten i Erstatning hos Indstævnte 200 Kr. Sagens Omkostninger for begge Retter stemmer disse Dommere for at ophæve.

Fire Dommere kan tiltræde, at Appellanten, som i Landsrettens Dom anført, har gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold. De finder derhos den D i Medfør af Lov Nr. 127 af 15. April 1930 § 15, Stk. 1, for den hende tilføjede Tort tillagte Erstatning passende og stemmer derfor og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde for efter Indstævntes Paastand at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, A, bør for Tiltale af Indstævnte, F, som Værge for Datteren D, i denne Sag fri at være.

Den af Indstævnte hos Appellanten den 8. Februar 1944 foretagne Arrest ophæves. Indstævnte bør inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten betale 200 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 2. December 1943 indfandt Sagsøgeren, F's Datter D, sig paa Sagsøgte, A's Bopæl i X for at takke for en Blomsterhilsen, som Sagsøgte havde sendt hende til hendes 18 Aars Fødselsdag den 29. November 1943. Sagsøgte begyndte at gøre Tilnærmelser til hende, og det endte med, at de havde Samleje.

Idet D gør gældende, at Samlejet fandt Sted mod hendes Vilje, og at hun aldrig har givet Sagsøgte nogen Anledning til at tro, at hun var villig til at have Samleje med ham, har Sagsøgeren nu som Værge for sin nævnte Datter under denne ved Retten for X Købstad m. v. forberedte Sag paastaet Sagsøgte dømt til at betale en Erstatning, som han opgør saaledes:

1. For det Chock, som D paadrog sig ved Sagsøgtes Overfald, samt for Tort og Æreskrænkelse	10.000 Kr.
2. for en itureven Kjole	50 —
3. Udgift til Lægeerklæring	10 —

ialt.... 10.060 Kr.

med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 11. December 1943.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

— — — Under Henvisning til, at han efter sit foregaaende Bekendtskab med D ikke opfattede hendes Modstand som alvorlig ment. Hun forsøgte ikke at tilkalde Hjælp, og den omhandlede Episode var kun det naturlige Resultat af deres jævnlige erotisk ophidsende Sammenkomster. Sagsøgte har derhos protesteret mod Størrelsen af den paastaaede Erstatning, bl. a. under Henvisning til, at D ikke var uberørt ved den omhandlede Lejlighed.

Den 3. December 1943 havde D gjort Anmeldelse til Politiet i X angaaende det den foregaaende Aften passerede, og Sagsøgte blev samme Dag anholdt, sigtet for Voldtægt. Den 15. Februar 1944 resolve-rede Statsadvokaten for Sjælland imidlertid, at der under Hensyn til Bevisets Stilling ikke vilde være at foretage videre i Sagen.

Den 8. Februar 1944 blev der efter Sagsøgerens Begæring af Fogeden i X dekretet Arrest i en Sagsøgte tilhørende Check, stor 420 Kr., til foreløbig Sikkerhed for det under nærværende Sag paastaaede Erstatningskrav, og ved en den 14. Februar 1944 anlagt, i Forbindelse med Hovedsagen behandlet, Sag paastaar Sagsøgeren Arresten stadfæstet som lovlig gjort og forfulgt, medens Sagsøgte paastaar Arresten kendt ulovlig og sig tillagt Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke over 500 Kr.

Under den strafferetlige Forundersøgelse blev der foruden af Sagsøgte afgivet Forklaring af Sagsøgeren og hans Datter, der tilligemed forskellige Vidner ogsaa har afgivet Forklaring under nærværende Sag.

D's Forklaringer gaar ud paa, at hun har kendt Sagsøgte et Aarstid inden December 1943. Medens han boede hos hendes Forældre har de nogle Gange kysset hinanden, og een Gang har han, da de sad ved Siden af hinanden paa en Ottoman og kyskede hinanden, ladet sin Haand glide hen over hendes Laar. Hun husker ikke, om det var inden for eller uden paa Kjolen, men da hun sagde, at hun ikke ønskede dette, holdt han op og har ikke senere forsøgt saadant. Hun kom ret tit ind til ham paa hans Værelse, navnlig efter at han havde faaet Hund. Der har tit for Spøg været Drillerier imellem dem, og de har muligvis nok nogle Gange taget Livtag staaende, men ikke saaledes, at de herunder er faldet om paa Ottoman eller Gulv. Hun mener ikke, at det mellem dem passerede kan anses for »erotisk Leg«. Hun har flere Gange været inde at vække ham om Morgenens, medens hun selv har været i Natdragt, og hun har da maattet gaa helt ind i Værelset, fordi Døren gik indad, men hun har aldrig ved saadanne Lejligheder været helt henne ved hans Seng eller opholdt sig i længere Tid i Værelset. Hun har navnlig heller aldrig i Natdragt eller i anden Paaklædning været oppe i Sengen hos ham. Hun har overhovedet aldrig givet ham Anledning til at tro, at han kunde faa Samleje med hende, og hun nægter nogensinde efter Samvær med ham at have sagt, at han kunde have faaet hende, hvis han vilde. Efter at Sagsøgte var flyttet, har hun nogle Gange været inde hos ham for at aflevere Breve, der var kommet til ham, idet hun ikke var klar over, at man kan lade Postvæsenet besørge omadresserede Breve. Han var ikke hjemme hver Gang, hun kom med saadanne Breve, men naar han var hjemme, sad hun og snakkede lidt med ham. Der har ikke været Kysseri mellem dem ved saadanne Lejligheder. Om det den

2. December 1942 passerede gaar hendes Forklaring ud paa, at hun først opsøgte Sagsøgte om Eftermiddagen, men ikke traf ham hjemme, og derefter ved 19-Tiden, da hun heller ikke traf ham, men hans Ven, og da denne skaffede hende Oplysning om, at Sagsøgte ikke kom hjem samme Aften, vilde hun gaa igen, men Vennen gav hende Brevpapir, saa hun kunde skrive til ham. Da hun var færdig med at skrive og vilde gaa, ringede Sagsøgte op, og da han hørte, at det var hende, kom han med det samme. Hun takkede ham nu for Blomsterne og vilde saa gaa igen, men blev efter hans Opfordring for at snakke lidt med ham. Det var iøvrigt ikke hendes Hensigt at besøge ham oftere, hvis hun ikke havde truffet ham. Han lugtede lidt af Øl og var i temmelig godt Humør. Han vilde have hende til at sætte sig ved Siden af sig i Ottomanen, hvilket hun ikke vilde, men da han greb hendes Haand og trak i hende, satte hun sig dog over til ham. Han lagde saa Armen om Halsen paa hende og bad hende lægge sig ned, dette vilde hun ikke, og hun begyndte at stritte imod. Han sagde saa, at han ikke vilde gøre hende noget, og at hun ikke skulde være bange. Hun forsøgte at rejse sig fra Ottomanen, men han tvang hende bagover, holdt hende fast og spurgte, om han maatte kysse hende, hvortil hun svarede Nej. Hun husker ikke bestemt, om han sagde, at hun skulde faa Lov at gaa, hvis han maatte kysse hende. Hun begyndte nu at græde og søgte at komme løs fra ham, men dette lykkedes ikke, og han begyndte at tage Tøjet af hende. Hun var klar over, hvad hans Hensigt var, og naar hun ikke skreg, var det nærmest for ikke at blive truffet af andre i en saadan Situation, ligesom hun ogsaa regnede med at kunne pacificere ham. Han holdt med den ene Haand paa begge hendes Haandled og trak hendes Benklæder ned med den anden Haand. Hun greb hans Pistol, der laa i en Bog paa et lille Bord ved Siden af Ottomanen, og prøvede at skyde Pistolen af, ikke for at skyde ham, men for at skræmme. Pistolen gik imidlertid ikke af, hvorfor hun vendte den om, tog fat i Løbet og slog ham i Nakken saa haardt, som hun kunde i den Situation, men det kunde ikke blive til ret meget. Hun havde kun den ene Haand fri, og han vristede nu Pistolen fra hende og kastede den paa Gulvet. Hun forsøgte at faa fat i den, men den faldt ind under Ottomanen. Hun forsøgte derefter at faa fat i Telefonen, som ogsaa stod paa det lille Bord, men kunde ikke naa den. Han greb hende med begge Hænder samtidig om Halsen med Tommelfingrene paa hver sin Side af Struben, saa hun ikke kunde faa Vejret, og det hele blev rødt for hendes Øjne. Hun kæmpede hele Tiden for at faa Luft, og havde selv det Indtryk, at hun var ved at miste Bevidstheden, hvorfor hun til sidst maatte give efter. Han tiltvang sig saa Samleje med hende og fuldbyrdede dette ved Sædafgang uden Benyttelse af Beskyttelsesmiddel. Hun kan ikke sige, hvorlænge Samlejet varede. Hun gik saa efter hans Opfordring paa Toilettet og tog sit Tøj paa. Hun spurgte ham nu, om han var klar over, at hun kunde faa et Barn, hvortil han svarede, at det vilde glæde ham, da hun saa maatte gifte sig med ham. Hun husker ikke, hvad hun svarede hertil, da hun var temmelig forvirret. Hun vilde gaa, men han vilde ikke lade hende gaa alene, hvorfor han cyklede ved Siden af hende, der ogsaa var paa

Cykel. Hun talte ikke til ham og sagde heller ikke Farvel. Naar hun ikke straks anmeldte Forholdet, var det, fordi hun syntes, at det vilde være flovt at faa Sagen offentlig frem. Hun var meget oprevet, og da hun kom hjem, gik hun ind hos en af Lejerne, L, og fortalte ham det passerede. Han tilraadte hende at gaa til Læge, hvilket hun gjorde næste Morgen, væsentlig for at forhøre sig om Risikoen for Graviditet, og efter Lægens Opfordring gik hun fra ham til Politiet og anmeldte Forholdet. Hun havde sin Menstruation den 2. December 1943, og det var sidste Dag. Hun husker ikke, om hun har sagt noget herom til Sagsøgte, men det er rigtigt, at hun paa et eller andet Tidspunkt erklærede, at det var noget Griseri, da der kom Blod paa Ottomanen. Hun husker ikke, naar hun sagde dette. Hun har i ca. 1½ Aar været forlovet med en ung Mand i København og har jævnlig staaet i Forhold til denne. Hun er ikke blevet gravid.

Sagsøgte har forklaret, at D tidligere havde besøgt ham 4—5 Gange i hans Lejlighed, og at de ved disse Lejligheder havde ligget sammen paa Ottomanen og kysset hinanden, medens hun pressede sig ind imod ham. Ogsaa tidligere, medens han boede hos hendes Forældre, var hun flere Gange kommet ind til ham i Natdragt, og ved disse Lejligheder er hun ogsaa kommet op i Sengen hos ham, men har afværget hans Tilnærmelser under Henviisning til, at hun havde Menstruation. Hun var meget erotisk anlagt, og han havde den Opfattelse, at hun gerne vilde have Samleje med ham, men at der alligevel var noget, der afholdt hende fra det afgørende Skridt. Hun har ogsaa flere Gange efter erotiske Scener imellem dem sagt, at han godt kunde have faaet hende, hvis han havde villet. Under Kampen ved hendes Besøg paa hans Værelse den 2. December 1943 holdt han hendes Hoved nede for undgaa at blive bidt, og Mærkerne paa hendes Hals maa antagelig være fremkommet herved. Medens de laa og talte sammen paa Ottomanen inden Samlejet, græd hun, dog meget stille, formentlig af Rørelse over, at han var saa betaget af hende, som han fortalte hende. Derimod græd hun ikke senere, hverken under eller efter Samlejet, og først under Samlejet talte hun om, at hun havde Menstruation, idet hun sagde, at det var noget Griseri, for nu kom der Blod paa Ottomanen. Han mener ogsaa, at denne Omstændighed tyder paa, at det virkelig var hendes Hensigt denne Gang at have Samleje med ham, idet hun jo tidligere havde afslaaet saadan under Henviisning til sin Menstruation. Hun spurgte ham derefter, om han vilde gifte sig med hende, hvis hun skulde have et Barn. Da han bekræftede dette, sagde hun, at hun hellere vilde faa sin Kæreste til at lade være at tage Beskyttelse paa, og saa kunde han tage Ansvaret. Hun gik saa ud paa Toilettet paa hans Opfordring for at lade Vandet og tog derefter sit Overtøj paa, hvorefter han fulgte hende ud til Hjørnet af Skovvænget, hvor hun bor. De kyssede ikke hinanden, hverken da de forlod Lejligheden, eller da de skiltes, og hun kom overhovedet ikke med nogen Bebrejdelse imod ham. Hun havde tidligere fortalt ham, at hun stod i kønsligt Forhold til sin Forlovede. Umiddelbart efter Samlejet spurgte han hende, om hun ikke var klar over, at dette en Dag vilde ske, og dertil svarede hun »Jo«.

Sagsøgte har derhos forklaret, at D under deres forskellige Samvær ofte bed ham i Øerne eller Armene; dette har D bestridt, men hendes Forklaringer i saa Henseende har været usikre og indbyrdes afvigende.

Sagsøgeren har forklaret, at han ikke har bemærket, at Sagsøgte lod til at efterstræbe hans Datter. Det er jævnlig sket, at Børnene er sendt afsted med Breve, der er ankommet til fraflyttede Lejere. Sagsøgeren var ikke hjemme om Aftenen den 2. December 1943 og fik først Besked om det passerede den følgende Dag, efter at hans Datter havde været hos Læge og Politi. Hun var helt ude af sig selv og lider stadig af det Chock, hun fik ved den omhandlede Episode, idet hun har lettere til Graad end tidligere. Hun maatte opgive sin Skolegang i — — — Gymnasium 2. G. Klasse og har derfor maattet have Ekstrahjælp til Læsning. Sagsøgeren vil ikke betragte det som noget ekstraordinært, at D gik op for at takke Sagsøgte for de Blomster, han havde sendt hende til hendes Fødselsdag. Der har altid været et kammeratligt Samvær mellem Børnene og Lejerne, og D er ligesom andre unge i Nutiden vant til kammeratligt Samvær med andre unge Mennesker. Sagsøgeren vilde næppe heller have protesteret, hvis hun om Aftenen havde talt om, at hun vilde gaa op til Sagsøgte. D har været forlovet i 1¹/₂ Aar, uden at der har været noget officielt derom. Hendes Forlovede kommer i Hjemmet, og Sagsøgeren var bekendt med, at hun stod i Forhold til ham.

Bankassistent L har som Vidne forklaret, at D kom ind til ham den 2. December 1943, antagelig mellem Kl. 22 og 23, efter at han var gaaet i Seng paa sit Værelse hos Sagsøgeren. Han saa, at hun var meget bleg og ude af sig selv, og paa nærmere Forespørgsel sagde hun, at Sagsøgte havde voldtaget hende, og hun viste ham Rifter paa Armene og Mærker paa Halsen. Vidnet sagde, at hun skulde sige det til sine Forældre og sin Forlovede, men det vilde hun ikke, og Vidnet sagde saa, at hun i hvert Fald skulde gaa til Læge, hvilket Vidnet tilraadede af Hensyn til Mulighed for Besvangring. Hun havde nemlig ogsaa sagt, at Sagsøgte ikke passede paa under Samlejet, og hun var en Del optaget heraf.

Sagsøgerens Huslæge, H, der undersøgte D den 3. December 1943, har i en Erklæring af s. D. udtalt: »Hun er meget nervøs og chokeret. Der ses i Nakken — symmetrisk til begge Sider for Midtlinien — to Kvælningsmærker omgivet af halvmaaneformede, blodunderløbne Striber — 4 cm lange — som Tegningen. Paa Halsens Forside et Par smaa blodunderløbne Pletter. Desuden ses paa begge Haanded og Underarme ialt 6—8 fra enøre- til femørestore, blodunderløbne Pletter.« Han har derhos i Erklæring af 14. Februar 1944 udtalt: »— — — Hun har været og er stadig nervøs og deprimeret, grædende og i det store og hele noget sløvet og uoplagt, hvilket jeg ikke har konstateret før den 3. December 1943. Hun er først til 1. Februar 1944 begyndt sin Skolegang igen. Hun kan saaledes ikke siges endnu at have overvundet Følgerne af Overfaldet den 2. December 1943, selv om hun er bedre. Hun vil næppe være rask før i Løbet af et Par Maaneder, men det er dog usandsynligt, at hun vil faa varigt Mèn — — —«

Læge H har derhos som Vidne forklaret, at det var Kl. ca. 9 Morgen, D henvendte sig hos ham, og Mærkerne var da meget tydelige. Nogle Mennesker faar saadanne blaa Pletter lettere end andre. Et Kvælnings-

greb er farligt og kan medføre Bevidstløshed og eventuelt Døden, men Vidnet kan ikke sige, hvor haardt Grebet har været i det heromhandlede Tilfælde. Naar Sagsøgerinden har forklaret, at hun under Grebet ikke kunde faa Vejret og var ved at miste Bevidstheden, kan dette muligvis skyldes Nervøsitet.

Det Brev, D den 2. December 1943 skrev til Sagsøgte, er saalydende:

»Kære — — —!

Det er meget kedeligt, at du aldrig er hjemme naar jeg gør dig den Ære at besøge dig. Jeg vilde sige dig tusind Tak for Blomsterne. Hvor var det smukt af dig at huske Dagen, jeg var helt fløvet over at jeg altid driller dig og er temmelig ubarmhjertig. Men tilgiv mig. Forresten slipper du ikke for Dril alligevel, det er saa hyggeligt (!) — — —

De første Par Dage faar jeg ikke Tid til at se herop, maaske Lørdag Eftermiddag. Jeg har været heroppe en to tre Gange før i denne Uge, men det maa aabenbart have været i din Tjenestetid.

Nu vil jeg haabe, at du kan have det rart, og ærgre dig godt i Fremtiden, hvis det skulde vise sig, at du, de næste 4 Gange jeg kommer, heller ikke er hjemme, saa kan det jo vare baade Aar og Dag inden vi ses.

D.

NB. Nu fik du heller ikke set mig med Krøller over hele Hovedet. De gaar ud om faa Dage.«

Efter det saaledes oplyste findes Sagsøgte at burde have forstaaet, at D's Modstand mod Samlejet var alvorligt ment, hvorfor han, der ved at overvinde Modstanden har handlet retstridigt mod hende, maa være erstatningspligtig over for hende. Medens der ikke ses at være tilvejebragt tilstrækkeligt Grundlag for at antage, at der er tilføjet hende Skade ved Chockvirkning eller ved Iturivning af Kjole, findes der at burde tillægges hende en Erstatning af 1200 Kr. for den hende tilføjede Tort og Æreskrænkelse, og 10 Kr. som Dækning af Udgift til Lægeerklæring, altsaa ialt 1210 Kr., hvoraf 1200 Kr. vil være at indsætte i Overformynderiet.

Den hos Sagsøgte foretagne Arrest, for hvis Foretagelse Betingelserne skønnes at have været til Stede, vil derhos være at stadfæste som lovlige gjort og forfulgt.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale til Sagsøgeren med 300 Kr.

Fredag den 12. April.

Nr. 97/1946.

Anklagemyndigheden

m o d

Christian Hansen Palmus.

Vestre Landsrets Kendelse af 25. Januar 1946 (III Afd.):
Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-

mænd, af Retten for Sønderborg Købstad m. v. den 15. November 1945 afsagte Dom er paaanket alene af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved Anklageskrift af 3. December 1945 fra Statsadvokaten for ekstraordinære Sager i Sønderborg, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i første Instans rejste.

Da Anke fra Statsadvokatens Side ikke er iværksat inden Udløbet af den i Retsplejelovens § 947, jfr. § 963, foreskrevne Frist, — hvorved bemærkes, at den af Anklageren for Underretten ved Dommens Af-sigelse fremsatte Meddelelse ikke kan træde i Stedet for rettidig Anke-meddelelse — vil Sagen være at afvise.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

T h i b e s t e m m e s :

Denne Sag afvises.

Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for Tiltalte Christian Hansen Palmus beskikkede Forsvarer sammesteds, Landsretssagfører Helm i Salær 60 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse af Anklagemyndigheden paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Til Støtte for Kæremaalet har Statsadvokaten i Sønderborg anført, at Overskridelsen af Ankefristen skyldes Grunde, der ikke kan tilregnes Anklagemyndigheden, hvorved han har henvist til, at Sagens Akter, der af Dommeren i Sønderborg Købstad m. v. var blevet indsendt til Vestre Landsret i Anledning af, at Tiltalte havde paakæret en af Dommeren i det Retsmøde, hvori Dommen afsagdes, truffet Beslutning, hvorved Tiltaltes Fængsling opret-holdtes, først den 29. November 1945 er sendt til Politimesteren i Sønderborg, der den 30. s. M. videresendte dem til Statsadvokaten.

Den i Kendelsen omtalte Meddelelse gik ud paa, at Anklage-myndighedens Repræsentant begærede Dommen paaanket, idet han samtidig protesterede mod, at Tiltalte blev løsladt.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Anklagemyndig-hedens Repræsentant ved Skrivelse af 15. November 1945 med-delte Statsadvokaten, at der samme Dag var afsagt Frifindelses-dom, og at Ankemeddelelse først er udfærdiget den 3. December 1945 og forkyndt for Tiltalte den 6. s. M.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde, og idet der ikke kan gives Statsadvokaten Medhold i, at Ankefristens Overskri-delse ikke kan tilregnes Anklagemyndigheden, vil Kendelsen være at stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Mandag den 15. April.

Nr. 175/1945. A/S **Det almindelige Danske Ejendoms Selskab**
(Oluf Petersen)

mod

Grosserer **Bjørn Caning** (Bierfreund).

(Angaaende Handel med Tørv).

Østre Landsrets Dom af 4. Juli 1945 (II Afd.): Sagsøgte, A/S Det almindelige Danske Ejendoms Selskab, bør til Sagsøgeren, Grosserer Bjørn Caning, betale de paastævnte 4792 Kr. 95 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 1. August 1944, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 350 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det fremgaar af Sagen, at Indstævntes Fakturaer med dertil hørende Erklæringer paa Tro og Love om Tørvenes Klasse fremkom til Appellanten adskillige Dage efter Leveringen af Tørvene.

Til Støtte for Rigtigheden af de af Indstævnte paa Tro og Love afgivne Erklæringer er under Sagen fremlagt Attester om Analyser af Prøver udtaget paa Læggepladsen.

Hedeselskabets Tørvekontrol har i en den 19. April 1945 afgivet Erklæring udtalt, at hverken disse Analyser eller de paa Foranledning af Appellanten paa Teknologisk Institut foretagne Analyser opfylder Tørveordningens Krav, men at de sidstnævnte Prøver danner det bedste Grundlag for Bedømmelsen, og at det maa anses fuldt forsvarligt at lægge disse Prøver til Grund.

Under en efter Dommen afgivet Vidneforklaring har Varmemester Hansen blandt andet forklaret, at han, hver Gang, der skulde udtages Prøve til Analyse, underrettede Fabrikant Caning derom, ligesom han i nogle Tilfælde gjorde ham bekendt med Analysens Resultat.

Efter det foreliggende er Betingelserne efter Tørvebekendtgørelsens § 1, Stk. 10, for Afregning af Tørvene paa Grundlag af de af Indstævnte afgivne Erklæringer paa Tro og Love ikke til Stede. Efter Indholdet af fornævnte Erklæring fra Hedeselskabets Tørvekontrol findes derimod den af Appellanten paa Grundlag af Analyser foretagne Opgørelse, mod hvilken der iøvrigt ikke fra Indstævntes Side er rejst Indvendinger, der kan komme i Betragtning, efter Omstændighederne at kunne lægges til Grund ved Tørvenes Afregning. Herefter og idet Appellanten ikke findes ved sit Forhold at have afskaaret sig fra at gøre sine Indsigelser gældende, vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, A/S Det almindelige Danske Ejendoms Selskab, bør for Tiltale af Indstævnte, Grosserer Bjørn Caning i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten med 800 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Grosserer Bjørn Caning, Sagsøgte, A/S Det almindelige Danske Ejendoms Selskab, dømt til Betaling af 4792 Kr. 95 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 1. August 1944. Beløbet udgør Betaling for ca. 560 Tons Tørv, der i Tiden fra den 1. Juni til den 29. Juli 1944 er leveret Sagsøgte, og hvis Pris i Henhold til fremsendte Fakturaer andrager.. 34.506 Kr. 31 Øre hvoraf Sagsøgte har betalt

29.713 — 36 —	4.792 Kr. 95 Øre
medens Resten	

udgør det paastævnte Beløb.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet han har gjort gældende, at de leverede Tørv har været af en ringere Kvalitet end angivet i de af Sagsøgeren paa Tro og Love afgivne Erklæringer. Sagsøgte har udtaget ialt 14 Prøver af Tørvene, der er analyseret paa Teknologisk Institut, og har paa Grundlag heraf afregnet de modtagne Tørv med det ovenfor anførte Beløb af 29.713 Kr. 36 Øre. Sagsøgte har endvidere anført, at Sagsøgerens Erklæringer om Tørvens Kvalitet er fremkommet for sent, idet de har været paaført Fakturaerne, der først fremkom flere Dage efter, at Tørvene var leveret.

Sagsøgeren har heroverfor henvist til, at Tørvene ifølge den mellem Parterne indgaaede Aftale skulde sælges i Henhold til Erklæringer afgivet paa Tro og Love om Tørvens Kvalitet, og at disse Erklæringer skulde paaføres Fakturaerne. De af Sagsøgte udtagne Prøver, der iøvrigt ikke opfylder Betingelserne for at kunne anvendes om Salgsanalyser, maa derfor være uden Betydning. Endvidere har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte ikke nu kan gøre disse Indsigelser gældende, da han ikke straks ved Modtagelsen, eller i hvert Fald umiddelbart efter Fakturaernes Fremkomst, har reklameret over Tørvens Kvalitet.

Under Sagen har der været afgivet Forklaring af Sagsøgeren og Direktør for det sagsøgte Selskab Peter Einer Benedikt Danielsen, hvorhos Producenten af Tørvene, Fabrikant G. E. T. Caning, og Sagsøgtes Varmemester Moritz F. E. H. Hansen har afgivet Vidneforklaringer.

Det fremgaar af disse Forklaringer, at Varmemester Hansen nogle Gange har talt med Sagsøgte eller Fabrikant Caning og under disse Samtaler bl. a. har udtalt, at der var udtaget Analyser af Tørvene, og at disse ikke var saa gode, som de skulde være. Paa Sagsøgerens Forespørgsel om, hvorvidt man fik Besked herom, henviste Varmesteren til, at det vilde Kontoret ordne. Sagsøgte fremsatte først skriftlig Indsigelse den 4. August 1944.

Da det ikke mod Sagsøgerens Benægtelse kan anses for godtgjort, at Sagsøgte har reklameret rettidigt og behørigt, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgeren med 350 Kr.

Nr. 245/1944. Direktør **K. Kauffeldt Nielsen** og Skibsreder **Svend Aage Lauritsen** (Rørdam)

m o d

Kulforretningen **Selandia** ved Grosserer **E. Egeboe**
(Hartvig Jacobsen).

(Hvorvidt en for en Kran beregnet Købesum maatte anses for urimelig, jfr. Prislovens § 8).

Sø- og Handelsrettens Dom af 5. Oktober 1944: De Sagsøgte, Direktør K. Kauffeldt Nielsen og Skibsreder Svend Aage Lauritsen, bør til Sagsøgeren, Fabrikant N. H. Nielsen som Mandatar for Kulforretningen Selandia ved Grosserer E. Egeboe, inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse betale 15.000 Kr. med Renter 4 pCt. p. a. fra den 27. September 1943 og 5 pCt. fra den 11. Maj 1944, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Det tiltrædes, at den aftalte Pris efter det oplyste maa anses urimelig, og efter alt foreliggende skønnes et Afslag paa 10.000 Kr. at være passende. Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen, dog at det Indstævnte tilkendte Beløb nedsættes til 10.000 Kr. Sagens Omkostninger for Højesteret vil de ophæve.

Fire Dommere, der iøvrigt er enige med Flertallet, stemmer for at stadfæste Dommen ogsaa i Henseende til Størrelsen af det Beløb, den paalægger Appellanterne at betale.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte, Kulforretningen Selandia v/ Grosserer E. Egeboe, tilkendte Beløb fastsættes til 10.000 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Købekontrakt af 22. September 1943 købte Sagsøgeren, Fabrikant N. H. Nielsen, hos de Sagsøgte, Direktør K. Kauffeldt Nielsen og Skibsreder Svend Aage Lauritsen, en elektrisk H. N. Standard Kran med 2 Gribskovle og alt øvrige Tilbehør for en Købesum af 95.000 Kr., hvilken Købesum blev erlagt med 50.000 Kr. kontant, medens Resten skulde betales med 20.000 Kr. den 27. December 1943 og 25.000 Kr. den 27. Marts 1944. Disse Ydelser er blevet betalt.

Den købte Kran, som var opstillet her i Byen, skulde af Sagsøgeren anvendes i Jylland, hvorfor den maatte afmonteres og sendes til Bestemmelsesstedet.

I December Maaned fik Sagsøgeren gennem Montørerne, som opstillede Kranen i Jylland, Oplysning om, at Kranen, som af de Sagsøgte var købt nogle faa Maaneder i Forvejen, kun havde kostet ca. 72.000 Kr., hvorfor Sagsøgeren i Skrivelse til de Sagsøgte af 11. December 1943 hævdede, at den krævede Købesum gav de Sagsøgte en Avance, som maatte være i Strid med gældende Regler.

De Sagsøgte afviste dette, hvorfor Sagsøgeren forelagde Spørgsmaalet for Prisdirektoratet i Skrivelse af 22. December 1943.

Da Restkøbesummen 25.000 Kr. under 27. Marts 1944 skulde erlægges, blev dette Beløb erlagt af Kulforretningen Selandia ved E. Egeboe, og der oprettedes i den Anledning mellem denne og de Sagsøgte følgende Overenskomst:

»Underskrevne Direktør K. Kauffeldt-Nielsen og Skibsreder Svend Aage Lauritsen transporterer og overdrager herved nærværende Købekontrakt til Kulforretningen Selandia ved E. Egeboe, Havnegade 11, København K., og indtræder Kulforretningen Selandia i alle vore Rettigheder og Forpligtelser i Henhold til Købekontrakten, herunder vort Ejendomsforhold med Hensyn til Kranen og iøvrigt de Beføjelser, som vi har forbeholdt os i Kontrakten, idet vi er fyldestgjort af Kulforretningen Selandia for Overdragelse af Kontrakten ved Betaling af Restkøbesummen 25.000 Kr.

Saaframt den Sag angaaende Berettigelsen af Købesummens Størrelse, der er rejst af Fabrikant N. H. Nielsen overfor Priskontrolraadet, skulde blive afgjort i Herr Nielsens Favør, og Prisen for Kranen derfor skulde blive reduceret, indgaar vi paa at refundere Kulforretningen Selandia dette Beløb mod Forevisning af Dokumentation for at Beløbet er overgaaet til Firmaet — — —«

I Skrivelse af 26. April 1944 besvarede Priskontrolraadet Sagsøgers Skrivelse af 22. December 1943 og udtalte: »at Prisdirektoratet maa holde for, at Prisen for den omhandlede Kran ved Salg til Fabrikant N. H. Nielsen ikke burde have oversteget Prisen af Fabrik, 74.960 Kr., og at man er sindet at foranledige Tiltale rejst mod Sælgerne for Overtrædelse af § 8, 1. Stk., i Prisloven.«

Sagsøgeren paastaar herefter i denne Sag de Sagsøgte dømt til at tilbagebetale som for meget erlagt Købesum Differencen mellem de betalte 95.000 Kr.
og de i Prisdirektoratets Skrivelse nævnte 74.960 —
ialt.... 20.040 Kr.,

med Renter 4 pCt. p. a. fra sidste Afdrags Betaling den 27. Marts 1944 til Stævningens Dato den 11. Maj 1944 og derefter 5 pCt. p. a. Subsidiært paastaar Sagsøgeren sig tilkendt et mindre efter Rettens Skøn fastsat Beløb med Renter som anført.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren, Fabrikant Niels Hansen Nielsen, Sagsøgte Skibsreder Svend Aage Lauritsen samt Grosserer E. Egeboe afgivet Forklaring.

Sagsøgeren gør gældende, at de Sagsøgte i Henhold til Overenskomsten med Grosserer Egeboe af 27. Marts 1944 har bundet sig til Priskontrolraadets Afgørelse af Spørgsmaalet om Prisens Berettigelse og derfor nu maa rette sig efter denne Afgørelse som udtalt i Raadets Skrivelse af 26. April 1944.

I alt Fald hævder Sagsøgeren, at Prisen er urimelig, og at Tilbagebetaling af Differencen derfor maa finde Sted i Henhold til Bestemmelsen i Lov om Priser m. v. Nr. 472 af 28. November 1942 § 8, jfr. Lovanordning Nr. 490 af 23. November 1943.

De Sagsøgte bestrider, at de i Henhold til Overenskomsten af 27. Marts 1944 skulde være bundet til Tilbagebetaling efter Priskontrolraadets Udtalelse i dets Skrivelse af 26. April 1944. Denne Udtalelse er ikke nogen endelig Afgørelse, idet den i Henhold til Prislovens § 15 kan indankes for Ministeren for Handel, Industri og Søfart, hvilket ogsaa er sket, og Spørgsmaalets endelige Afgørelse maa, da Spørgsmaalet drejer sig om, hvorvidt det paagældende Salg overhovedet falder ind under Priskontrolraadets Myndighedsomraade, henhøre under Domstolene.

De Sagsøgte hævder, at Raadet ved sin nævnte Udtalelse har overskredet sin Kompetence og har i den Anledning rettet Forespørgsel til Handelsministeriet af 2. Juni 1944, paa hvilken Forespørgsel de ikke har modtaget Svar.

De Sagsøgte begrundet deres Standpunkt med følgende:

Ifølge Lovens § 1, 2. Stk., omfatter Priskontrolraadets Myndighedsomraade »Kontrol med Priser og Prisaftaler m. v. inden for private Erhvervsvirksomheder, Andelsforeninger o. lign.«

De Sagsøgte handler ikke med Kraner, men har købt Kranen som ny og stillet den til Disposition for Københavns Losnings Kompagni fra 22. Juli—22. September 1944 i Henhold til nærmere truffen Aftale. De skilte sig kun af med den, fordi de var i Likviditetsvanskeligheder. Da de Sagsøgte saaledes ikke driver Erhvervsvirksomhed med Salg af Kraner, falder Salget efter deres Formening ikke ind under Priskontrolraadets Myndighedsomraade.

De Sagsøgte gør imidlertid yderligere gældende, at det paagældende Salg ikke blot ikke omfattes af Priskontrolraadets Myndighedsomraade, men overhovedet ikke af Prisloven og følgelig heller ikke af Forbudet i dennes § 8 mod urimelige Priser. De Sagsøgte anfører herved, at Prisloven og den til Grund for denne liggende tidligere Lovgivning kun omtaler og efter sit Formaal kun kan antages at omfatte Varer, under hvilke de Sagsøgte kun vil medregne almindelige Forbrugsartikler eller Raaprodukter til Fremstilling heraf.

Derimod kan efter de Sagsøgte Opiattelse et privat Salg som i det foreliggende Tilfælde af Driftsmidler hverken efter Prislovens Ordlyd eller Formaal henføres under Loven, hvorved de yderligere henviser til, at Lov Nr. 517 af 19. December 1942 om Paaligning af Indkomst- og Formueskat, der er senere end Prisloven, i § 6, Stk. 1, c 3, tillader en skattefri Fortjeneste ved Salg af Driftsmidler paa 30 pCt. af Anskaffelsesværdien.

De Sagsøgte gør yderligere gældende, at den af dem opnaaede Pris i alt Fald ikke er urimelig. De har fremlagt en Opgørelse, hvorefter de har købt Kranen af en Maskinfabrikant i Aarhus for 68.000 Kr., hertil kommer ekstra Gribeskovle, Kabler, Transport, Opstilling, Demontering og flere andre Udgifter saaledes at det samlede Beløb bliver 81.067 Kr. 98 Øre. Til dette Beløb lægger de Sagsøgte et Beløb for Afsavnerstatning, stort 7500 Kr., idet de efter Aftale maatte betale 2500 Kr. maanedlig til Københavns Losnings Kompagni, indtil de efter 3 Maaneder kunde faa en ny Kran. Endelig har de Sagsøgte haft en tabt Fortjeneste paa 3000 Kr. i de 3 Maaneder, Kranen ikke har arbejdet for Københavns Losnings Kompagni. De Sagsøgte kommer herved til et Beløb af 91.067 Kr. 98 Øre og deres Fortjeneste ved Salget skulde herefter udgøre et ret beskedent Beløb. Særlig anfører de Sagsøgte til Støtte for, at Priskontrolraadets Prisansættelse til Prisen af Fabrik 74.960 Kr. ikke er holdbar, at de herudover har haft Udgifter til Klædning af Kabel etc. til Beløb 1652 Kr. 82 Øre, som er kommet Sagsøgeren til Gode.

Endelig gør de Sagsøgte gældende, at saafremt Spørgsmaalet skulde henhøre under Prisloven og Prisen findes at være urimelig, kan Sagsøgeren i alt Fald ikke kræve Beløbet tilbage, da han i saa Fald selv har overtraadt Prisloven. De hævder herved, at det er ganske usandsynligt, at Sagsøgeren, Fabrikant Nielsen ikke før Købet skulde have kendt Prisen paa en tilsvarende ny Kran.

Sagsøgeren har under Domsforhandlingen forklaret, at han ikke før Købet har kendt eller undersøgt Priserne paa Kranen. Han vidste, at et Kulfirma havde købt en Kran for 100.000 Kr., og at det ikke var muligt at købe en Kran til øjeblikkelig Levering.

Grosserer Egeboe har forklaret, at det var en Aftale med ham og Sagsøgte Skibsreder Lauritsen, at han skulde have Pengene tilbage af Lauritsen, hvis Prisen blev sat ned.

Sagsøgte Skibsreder Lauritsen forklarer, at han ikke med Egeboe nærmere drøftede Spørgsmaalet om, paa hvilke Betingelser en Del af Købesummen skulde betales tilbage, men han lovede blot at betale direkte til Egeboe og ikke til Nielsen.

Til det anførte skal Retten udtale følgende:

Retten er enig med de Sagsøgte i, at der ikke ved Priskontrolraadets Skrivelse af 26. April 1944 foreligger et Paalæg i Medfør af Prislovens § 14, hvis endelig Afgørelse i Medfør af Lovens § 15 henhører under Ministeriet for Handel, Industri og Søfart efter indhentet Erklæring fra det i samme Paragraf omhandlede Næyn.

Der er i det foreliggende Tilfælde ikke Spørgsmaal om »ved Paalæg — — — at bringe Forholdet til Ophør«, men om at afgøre, hvorvidt der ved et isoleret privat Salg foreligger en Overtrædelse af Prisloven.

Selve Formuleringen af Priskontrolraadets Skrivelse tyder da ogsaa paa, at dette er Raadets Opfattelse, idet Raadet kun udtaler sig om, hvad det »maa holde for« med Hensyn til Prisens Størrelse, og iøvrigt kun udtaler, at det er sindet at foranledige Tiltale rejst, hvilket ikke er sket.

Retten er ligeledes enig med de Sagsøgte i, at Overenskomsten af 27. Marts 1944 ikke kan forstaas saaledes, at de Sagsøgte har underkastet sig Priskontrolraadets Afgørelse med Hensyn til Prisens Størrelse. De Sagsøgte har forud for Overenskomsten indtaget det Standpunkt, at Salget ikke faldt ind under Prisloven, og at de ikke vilde underkaste sig Prisdirektoratets Afgørelse, jfr. Sagsøgerens Skrivelse af 22. December 1943, og det kan ikke antages, at de har opgivet dette Standpunkt ved Overenskomsten af 27. Marts 1944, hvilket maatte forudsætte, at Sagen blev forelagt for Priskontrolraadet ogsaa fra de Sagsøgtes Side og med Adgang til at gennemføre Sagen til øverste Instans efter Prisloven, altsaa Ministeriet for Handel, Industri og Søfart. Overenskomsten maa efter foranstaaende og dens Ordlyd efter Rettens Opfattelse forstaas saaledes, at de Sagsøgte forpligter sig til at tilbagebetale det Beløb, som fastsættes af den til Sagens endelige Afgørelse kompetente Myndighed.

Efter Rettens Opfattelse maa i Henhold til det foran anførte og selve det rejste Spørgsmaals Karakter Spørgsmaalet om, hvorvidt det paagældende Salg omfattes af Prislovens § 8, Stk. 1, henhøre under Domstolene.

Retten skal om dette Spørgsmaal bemærke følgende:

Ved Højesteretsdom af 29. Marts 1944 er det fastslaaet, at Forbudet i Prislovens § 8, Stk. 1, mod urimelige Priser ogsaa omfatter Privates Salg. Forbudet kan efter Rettens Opfattelse som hævdet af de Sagsøgte ikke begrænses til Salg af almindelige Forbrugsartikler. At Loven bruger Udtrykket Varer har sin Forklaring i, at der i første Række tænkes paa Handlendes Salg af Varer, og en Begrænsning efter det Udtryk maatte konsekvent føre med sig, at privates Salg ikke omfattes af Loven. Efter Forbudets Ordlyd og Formaal maa ogsaa urimelige Priser ved Salg af Driftsmidler omfattes af Bestemmelsen, ligesom det maa være uden Betydning, om det i det enkelte Tilfælde kunde paavises, at den opnaaede Pris ikke ved Driftsmidlets Benyttelse fører til Prisfordyrelse. Bestemmelsen i Skattelovens § 6, Stk. 1, c 3, der alene tager Sigte paa det skattemæssige Spørgsmaal er uden Betydning for Forstaaelsen af Prislovens § 8, Stk. 1.

Spørgsmaalet bliver herefter, om der i det foreliggende Tilfælde er aftalt en urimelig Pris, og om Retten kan tage Standpunkt til Prisens Størrelse.

Hvad det sidst nævnte Spørgsmaal angaar bemærkes, at der ikke er Tale om strafferetligt at paakende en eventuelt foreliggende Overtrædelse af Prisloven i Medfør af dennes § 19, men alene at tage Standpunkt til Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgeren i Medfør af det i Overenskomsten af 27. Marts 1944 tagne Forbehold har Krav paa, at faa en Del af den erlagte Købesum tilbage under Hensyn til dennes urimelige Størrelse.

Da der saaledes kun er Tale om et rent civilretligt Spørgsmaal, og da den fra Priskontrolraadet i Skrivelse af 26. April 1944 afgivne Udtalelse efter det foran anførte ikke kan betragtes som bindende, anser Retten sig for kompetent til at tage Spørgsmaalet under Paakendelse.

Med Hensyn til Prisens Størrelse finder Retten, at den aftalte Pris maa anses for stridende mod Prislovens § 8, Stk. 1. Efter Rettens Opfattelse bør Prisen efter denne Bestemmelse fastsættes til det Beløb, som Kranen med Tilbehør, opstillet i København staar de Sagsøgte i, med Fradrag af en passende Afskrivning. Den rimelige Salgspris findes herefter at kunne fastsættes til 80.000 Kr.

I Kraft af det af Sagsøgeren i Overenskomsten af 27. Marts 1944 tagne Forbehold bør de Sagsøgte herefter tilbagebetale 15.000 Kr. med Renter som paastaaet samt betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 103/1945. **Politimesteren** i Nibe Købstad m. v.
(Bang efter Ordre)

mod

Husejer Niels Peter Ejler Nielsen (Teist efter Ordre).

Vestre Landsrets Kendelse af 27. Marts 1945 (I Afd.):

I Oktober 1927 blev Husejer Niels Peter Ejler Nielsen, der er født den 1. November 1892, og som driver et mindre Landbrug paa Aars Mark, i Anledning af en mod ham rejst Sigtelse for Brandstiftelse, hvilken Sigtelse dog ikke førte til, at der rejstes Tiltale, undersøgt af kst. Kredslæge i Farsø, Albert Bøggild, i hvilken Erklæring af 14. s. M. det hedder, at Nielsen »hverken er aandssvag eller sindssyg. Han er, som saa mange Jyder, noget tung og træg og muligt ogsaa noget sløv, uden at man dog tør erklære dette for sygeligt.«

Der var i de følgende Aar 2 Gange Undersøgelse mod Nielsen for Tyveri, som han dels benægtede, dels forklarede at have begaaet i Anledning af, at han havde Penge tilgode hos bestjaalne; den ene Undersøgelse førte til Domfældelse. Han blev herunder undersøgt af Kredslæge i Farsø, With, hvis Erklæring af 26. Marts 1931 konkluderer saaledes:

»Obs. maa anses for at være sindssyg og hans Lidelse synes at være et langsomt fremadskridende Ungdomssløvsind Dementia præcox sive Schizophrenia, vist af hebephren Type.«

I en Erklæring af 16. November 1934 har Kredslæge With udtalt, at fornævnte Konklusion stadig staar ved Magt. »Man maa i Fremtiden vente en yderligere (foreløbig tilsyneladende ret langsom) Opløsning af Sjælelivet.« Kredslægen udtaler derefter, at Nielsen »maa anses som ude af Stand til at varetage sine økonomiske Forretninger med rimeligt Udbytte, men man kan ikke fragaa, at Obs. i de forløbne Aar trods sin svigtende Arbejdsevne og Mentalitet har handlet sparsommeligt med sine Midler.« Nielsen blev derefter indlagt til Observation paa Sindssyge-

hospitalet ved Aarhus, og i en Erklæring af 16. August 1935 har Hospitalets Overlæge A. Th. Jacobsen blandt andet udtalt:

»Som det fremgaar af det udviklede er jeg i mit Syn paa Observanden i Overensstemmelse med den i 1927 kst. Kredslæge Bøggild, hvorimod jeg ikke har fundet Sygdomstegn hos ham, der efter mit Skøn tyder paa Dem. præcox eller overhovedet paa Sindssygdom af en saadan Art, at han ikke kan være ansvarlig for sine Handlinger, eller at en Umyndiggørelse kunde være berettiget.«

I Erklæring af 9. September 1935 sluttede Retslægeraadet sig hertil med Tilføjelse, at Niensens »fra det almindelige afvigende Levevis og hans lovstridige Handlinger maa forstaas som Udslag af et ejendommeligt, noget rethaverisk og indesluttet Naturel.«

I 1938 rejstes der af Politimesteren i Nibe Købstad m. v. Umyndiggørelsessag mod Nielsen, der ikke skulde have sørget for, at hans Kreaturer fik tilstrækkelig Vand. Der blev i den Anledning indhentet en Erklæring af 20. April 1938 fra Kredslæge With, i hvilken Erklæring det hedder:

»Ud fra det foran anførte maa jeg besvare Politimesterens foran nævnte Spørgsmaal om Obs. lider af »anden sjælelig Forstyrrelse« bekræftende.

Tillige maa jeg som min Opfattelse af min Observation af Obs. i hans hjemlige Forhold udtale, at jeg maa anse Obs. for at være »upaa- virkelig af Straf under vanlig Form«, fordi Obs. er en »aandelig Invalid«, idet han er under Paavirkning af en degenerativ Sindsforstyrrelse og at min Observation gennem 7 Aar har bekræftet, at Obs. Sjæleliv og navnlig hans Handlingsliv er mere »opløst«, end da jeg saa ham i 1931.

Obs. besidder en aandelig Invaliditet, der gør ham ubrugbar til at leve som aktiv Borger i et socialt Samfund.«

Ved Vestre Landsrets Kendelse af 2. Juli 1938 blev Begæringen om Umyndiggørelse ikke taget til Følge.

I Januar 1941 blev det ved en politimæssig Undersøgelse konstateret, at Nielsen ikke havde Foder til Ejendommens Besætning, og at denne var i høj Grad vanrøgtet.

Af Politiets Undersøgelse paa Ejendommen fremgik endvidere, at Nielsen er ugift og bor alene paa Ejendommen, hvor han lever under meget elendige Forhold. Beboelseshuset var saaledes ganske undergravet af Rotter, saaledes at der ikke mere var Bræddegulv. Der var ikke Indbo af nogen Betydning, og Nielsen havde paa Jorden i et af Værelserne til Sovested anbragt et »Leje« bestaaende af et Par meget daarlige Puder. Efter Politimesterens Anmodning foretog Kredslæge L. C. Stage i Farsø den 31. Januar 1941 en Undersøgelse af Nielsen, om hvem Kredslægen i en Erklæring af s. D. har udtalt, at det maa siges, »at han er i langsom fremadskridende sjælelig Opløsning (Demens). Denne sjælelige Forstyrrelse gør ham uskikket til at varetage sine Anliggender og bevirker, at der er Fare for, at hans Kreaturer maa dø af Mangel paa Pleje og Pasning, ligesom han maa kaldes »farlig for sig selv«, da han naarsomhelst kan gaa til Grunde af Sult eller Kulde paa Grund af svigtende Evne til at sørge for sig selv.

Som Følge af denne Hjælpeløshed maa en hurtig Indgriben med Umyndiggørelse og Anbringelse paa egnet Sted anses for paakrævet.«

Politimesteren rejste derefter Sag mod Nielsen til Umyndiggørelse, og ved et af Retten for Løgstør Købstad m. v. den 1. Februar 1941 afsagt Dekret blev der truffet Beslutning om, at Nielsen, der modsatte sig Umyndiggørelse, foreløbig blev umyndiggjort i Henhold til Retsplejelovens § 459, Stk. 3. Sagen blev derefter indbragt for Landsretten af Politimesteren med Paastand om, at Nielsen umyndiggjordes saavel i formueretlig som i personlig Henseende. Under denne Sags Behandling indgik Nielsen paa til Sagens Oplyning at lade sig indlægge til Observation paa Sindssygehospitalet ved Aarhus, og i Overlæge A. Th. Jacobsens Erklæring af 22. Marts 1941 hedder det blandt andet:

»Til Slut skal udtales: der er ikke paavist Tegn paa Sindssygdom eller Aandssvaghed. Han er derimod den samme sære Mand, der uden Nødvendighed lever under de elendigste ydre Kaar, som helst passer sig selv. Han kommer dog til sin nærmeste Slægt. Han har ikke kunnet klare de særlige Forhold, som en Landbrugsbedrift i disse Tider gør nødvendigt, og i Stedet for i Tide at reducere Besætningen har han — vist som mange andre — ladet staa til og haabet at kunne skaffe nok til sine Dyr. Økonomisk Hensyn har her været Motivet. Han har utvivlsomt en vis Forstaaelse af, at han har handlet urigtigt. Han er i hvert Fald kommet saa vidt, at han overvejer at gaa mere over til Planteavl.«

Ved Landsrettens Kendelse af 8. April 1941 blev den fremsatte Begæring om Umyndiggørelse af Nielsen ikke taget til Følge, idet det ikke fandtes godtgjort, at han paa Grund af sjælelige Forstyrrelser var uskikket til at varetage sine Anliggender, og det heller ikke kunde antages, at han ved uforsvarlig Adfærd udsatte sit Velfærd for Fare.

I Skrivelse af 5. Juli 1944 henvendte 8 af Nielsens Naboer sig til fornævnte Politimester med Henstilling om at fremsætte Begæring om Umyndiggørelse af Nielsen, idet de til Støtte herfor oplyste, at Nielsen var til Gêne for sine Naboer derved, at han hver Aften lukkede sine Kreaturer ud og lod dem gaa løse, saaledes at de trængte ind paa Naboejendommene og gjorde Skade paa den der staaende Avl.

Paa Foranledning af Politimesteren blev Nielsen derefter undersøgt af Kredslæge Stage, som i Erklæring af 21. August 1944 blandt andet udtalte:

»Paa Sindssygdom tyder:

- 1) Hans periodiske Sindsforstyrrelser, der viser sig: Tungsind, manglende Indpræntningsevne, umotiveret Munterhed.

Færdig fra Trykkeriet den 29. Maj 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 7

Mandag den 15. April.

- 2) Gerrighed af abnorm Karakter: Han kan ikke nænne at skille sig af med sine Æg, før de er raadne, hvorved han i Virkeligheden lider Pengetab. Han vil ikke sælge sine Køer, fordi han venter, at Prisen skal stige, og saa lader han dem dø af Sult i Mellemtiden.
- 3) En unormal Svækkelse af Vilje og Initiativ: Han lader sine Kreaturer blive syge af Tørst (hvilket betyder pecuniært Tab). Han lever under de elendigste og mest svinske Forhold (noget kunde han dog udbedre uden Udgifter). Han »har tænkt sig« at gøre baade det ene og det andet, men faar det aldrig gjort.
- 4) Systematiserede Vrangforestillinger af forfølgelsesmæssig Art. (Men hvor Løgnen hører op og Vrangforestillingerne begynder, lader sig ikke sige).

Konklusion:

Ejler Nielsen er ikke aandssvag. Han er sindssyg, lider af Ungdoms-sløvsind af meget stationær Karakter.

Han er uskikket til at varetage sine Anliggender.

Han forstaar Betydningen af Spørgsmaalet om sin Umyndiggørelse.«

Politimesteren fremsatte derefter overfor Dommeren i Løgstør Købstad m. v. Begæring om, at Nielsen maatte blive umyndiggjort, idet han henstillede, at Nielsen eventuelt maatte blive indlagt til Observation paa et andet Hospital end Aarhus Sindssygehospital. Da Nielsen erklærede, at han modsatte sig Umyndiggørelse, samt at han ikke vilde lade sig indlægge til Observation for egen Regning, er Sagen indbragt for Landsretten, hvor den af Politimesteren nedlagte Paastand gaar ud paa, at Nielsen umyndiggøres saavel i formueretlig som i personlig Henseende.

Nielsen har paastaet sig frifundet.

Efter det for Landsretten oplyste er Nielsens personlige og økonomiske Forhold nærmest uforandrede, idet han stadig ejer og driver den paagældende Ejendom, paa hvilken der nu alene hæfter Gæld til Kreditforeningen, medens et privat Laan er indfriet af Midler, Nielsen tidligere havde indstaaende i en Bank. Nielsen har bestridt Rigtigheden af det af hans Naboer i fornævnte Skrivelse anførte.

Sagen er af Landsretten forelagt Retslægeraadet, som i Erklæring af 31. Oktober 1944 udtaler: »at Niels Peter Ejler Nielsen efter det foreliggende maa anses for at være en abnorm person. De foreliggende lægeerklæringer er med hensyn til diagnosen af hans tilstand ikke overensstemmende, og diagnosen maa, naar alle oplysninger sammenholdes,

anses for at være usikker. Det kan, som nu hævdet af kredslægen i Farsø i erklæring af 21. august 1944 og i 1931 af den tidligere kredslæge sammesteds, dreje sig om et tilfælde af ungdomssløvsind (schizofreni), og man maa i saa tilfælde antage, at det egentlige sygdomsudbrud har fundet sted for mange aar siden — mulig i 1916 — og har efterladt den paagældende i en tilstand af varig sjælelig svækkelse. Hans aparte handlesæt kan da have formet sig paa basis af denne svækkelse. Man maa imidlertid ogsaa regne med den mulighed, som er gjort gældende af overlægen paa sindssygehospitalet i Aarhus, senest 1941, at den paagældende ikke er sindssyg, men er særting, der under hospitalsdisciplinen viser ret naturligt væsen, men overladt til sig selv lader sig lede af sine egne, aparte impulser uden at skænke forholdene omkring sig synderlig opmærksomhed.

Hvilken af disse to diagnoser, der er den rigtige, kan Raadet paa det foreliggende grundlag ikke afgøre med sikkerhed, men Raadet maa formene, at i sidstnævnte tilfælde har den paagældendes særheder efter de i sagen foreliggende oplysninger antaget saadan form og grad, at tilstanden som helhed maa anses for at være ligestillet med sindssygdom, bl. a. ogsaa i den forstand, at den ikke er paavirkelig af de korrigerende midler, der viser effekt overfor normale mennesker.

Hvorvidt det gennem en umyndiggørelse vil være muligt at bringe den paagældende ind i mere hensigtsmæssige og sociale livsbaner, er tvivlsomt, men Raadet maa finde det overvejende sandsynligt, at den paagældende ikke er i stand til at disponere paa forsvarlig maade, og en umyndiggørelse maa for saa vidt anses for paakrævet.«

Efter alt foreliggende findes det ikke godtgjort, at Nielsen paa Grund af sjælelige Forstyrrelser er uskikket til at varetage sine Anliggender, og det kan ej heller antages, at han ved uforsvarlig Adfærd udsætter sin Velfærd for Fare. Da der ej heller er oplyst at foreligge anden Umyndiggørelsesgrund, vil den af Politimesteren fremsatte Begæring om Umyndiggørelse ikke kunne tages til Følge .

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Politimesteren i Nibe Købstad m. v. fremsatte Begæring om Umyndiggørelse af Husejer Niels Peter Ejler Nielsen kan ikke tages til Følge.

Der tillægges de for Politimesteren og for Nielsen beskikkede Sagførere, Landsrettsagførerne Hagen Jørgen og Jensbye, i Salær henholdsvis 125 Kr. og 80 Kr., hvilke Salærer udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges Højesteretssagfører Bang og Højesteretssagfører Teist i Salær for Højesteret hver 80 Kr., der ligesom de Landsretssagfører Tange og Sagfører Asmus Petersen for Møde ved en subsidiær Bevisførelse tillagte Beløb henholdsvis 60 Kr. og 40 Kr. udredes af det Offentlige.

Onsdag den 17. April.

Nr. 1/1944. Gaardejer **Jens Andersen** (H. O. Hansen)
 mod
 Gaardejer **E. Dyrhund** (Hasle).

(Erstatning for smitsom Kalvekastning).

Vestre Landsrets Dom af 20. December 1943 (V Aid.): Sagsøgte, Gaardejer Jens Andersen, bør til Sagsøgeren, Gaardejer E. Dyrhund, betale 10.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 13. Februar 1943, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 800 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Frifindelse mod Betaling af 484 Kr. 85 Øre, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn mindre end det ved Dommen tilkendte. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

For Højesteret bestrider Appellanten ikke, at Kvien, der kastede Kalven den 23. August 1942, var en af de hos Appellanten indkøbte Kvier, at Kvien i Salgsøjeblikket var inficeret med smitsom Kastning, og at Smitten gennem den er indført i Indstævntes Besætning.

I en den 19. Januar 1946 afgivet Erklæring har Det veterinære Sundhedsraad blandt andet udtalt, at de 6 Kvier »burde have været holdt isoleret fra den øvrige Besætning gennem lang Tid — — — eller helst være bortsolgt, idet de ved Kastningstilfældet den 23. August 1942 antagelig har været betydelig udsat for Smitte. Negativt Udfald af Blodprøver yder ikke nogen betydelig Garanti med Hensyn til, at saadanne Dyr ikke vil komme til at kaste. I hvert Fald maa man da gentage Blodprøven med kortere Mellemlum (6—8 Uger) og holde Dyrene fortsat isoleret, indtil en eller to Blodprøver efter Dyrenes Kælving viser negativt Resultat. Det er imidlertid næppe ualmindeligt, at der tillægges Blodprøven for stor Betydning i saadanne Tilfælde.«

Af de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten er erstatningspligtig med Hensyn til Smittens Indførelse i Indstævntes Besætning. Da det lidte Tab efter Det veterinære Sundhedsraads Erklæring maa antages at kunne have været begrænset, saafremt Indstævnte havde truffet passende Foranstaltninger til at hindre Smittens Udbredelse, findes dog kun en Del af Tabet at kunne paalægges Appellanten. Det Beløb, Appellanten herefter bør udrede, findes under Hensyntagen til nogle efter Dommen indhentede nye Oplysninger fra Skønsmændene angaaende Størrelsen af det lidte Tab skønsmæssigt at kunne fastsættes til 4000 Kr. med Renter; heri er indbefattet det Beløb af 484 Kr. 85 Øre, som Appellanten har erklæret sig villig til at betale. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Gaardejer Jens Andersen, bør til Indstævnte, Gaardejer E. Dyrhund, betale 4000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 13. Februar 1943, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten til Indstævnte med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Anledning af at Sagsøgeren, Gaardejer E. Dyrhund, Mollerup Hedegaard, i Aaret 1942 ønskede at oparbejde en Besætning, der var ren baade med Hensyn til Kastning og Tuberkulose, lod han hele sin tidligere Besætning, i hvilken der dog ikke var forefaldet Tilfælde af smitsom Kastning, sælge til Slagtning. Den 3. Juni 1942 opkøbte han 10 Kvier og 1 Tyr og den 31. Juli s. A. yderligere 7 Kvier, alt til en samlet Pris af ca. 12.000 Kr. Af de 7 Kvier købte Sagsøgeren 2 Kvier af Sagsøgte, Gaardejer Jens Andersen, Grejsdalen, for en Pris af ialt 1900 Kr., medens de øvrige 5 blev indkøbt hos 2 andre Sælgere. Ved Handlerne om disse Kvier betonede Sagsøgeren overfor Sælgerne, at han krævede Garanti for de indkøbte Kreaturer saavel med Hensyn til Tuberkulose som mod smitsom Kastning, idet det blev omtalt, i hvilket Øjemed Indkøbene blev foretaget. De 2 Kvier, der blev købt af Sagsøgte, skulde denne levere paa Tørring Station, medens Sagsøgeren selv skulde bekoste Transporten herfra til Laven Station. Leveringen fandt Sted en af de første Dage i August Maaned 1942, og de 2 Kvier blev indladet i samme Jernbanevogn som de 5 andre, samtidig indkøbte Kvier. Sagsøgeren var selv til Stede ved Afhentningen af Kvierne paa Laven Station, og ingen af Kvierne havde lidt nogen Overlast under Transporten. Efter at Kvierne var blevet bragt ud paa Sagsøgerens Ejendom, blev de anbragt i en Fold for sig selv, medens Sagsøgerens andre

Kvier gik i en Fold, der laa paa den anden Side af Marken, saaledes at der var en Afstand af ca. $\frac{1}{2}$ km mellem Foldene. Den 23. August 1942 kastede den ene af de hos Sagsøgte indkøbte Kvier Kalven, og en Prøve blev indsendt til Serumlaboratoriet, der ifølge Erklæring af 26. s. M. udtalte, at der var paavist Kastningsbaciller i Efterbyrds-Prøven. Sagsøgeren henvendte sig herefter den 1. September s. A. til Sagsøgte, og de enedes om, at Sagsøgeren skulde sælge Kastekvien til Slagtning, og at Sagsøgte skulde godtgøre Sagsøgte Differencen mellem Købesummen og Slagteprisen samt forskellige positive Udlæg. Ved denne Lejlighed omtalte Sagsøgte, i hvis Besætning der aldrig tidligere havde været konstateret smitsom Kastning, at der fra en af hans Køer den 24. Juni 1942, ca. 3 à 4 Maaneder før normal Kælvetid, var udskilt et raadent Foster, uden at der var blevet indsendt nogen Efterbyrds-prøve eller foretaget Blodundersøgelse, idet hans Dyrlæge, der denne Dag havde været til Stede paa Sagsøgtes Ejendom i anden Anledning, havde fundet dette unyttigt. Oplysning om dette Tilfælde var af Sagsøgte ved tidligere Handler meddelt andre Købere af Besætningsdele, hvorimod Sagsøgte ikke havde omtalt Tilfældet overfor Sagsøgeren ved Handlen den 31. Juli. — Ifølge Aftalen lod Sagsøgeren herefter Kvien slagte, og den ommeldte Difference blev opgjort til 484 Kr. 85 Øre, hvilket Beløb Sagsøgte senere har erklæret sig villig til at betale, imod at der ikke fra Sagsøgerens Side blev rejst Krav om yderligere Erstatning.

Den 4. September 1942 lod Sagsøgeren foretage en Blodundersøgelse af de 6 Kvier, der var indkøbt samtidig med Kastekvien, og som havde gaaet i Fold sammen med denne. Ifølge Attest af 10. September s. A. fra Serumlaboratoriet reagerede Kvierne negativt.

Den 4. Februar 1943 lod Sagsøgeren foretage en ny Blodundersøgelse, denne Gang omfattende hele Besætningen, og ifølge Attest af 5. s. M. viste 3 af de ommeldte 6 Kvier, deriblandt den anden Kvie, der var indkøbt hos Sagsøgte, positiv Reaktion. Den 12. Juni 1943 forefaldt der paany et Tilfælde af smitsom Kastning i Sagsøgerens Besætning, og ifølge Attest af 17. November 1943 fra Dyrlæge Oscar Gerlach Simesen, Sorring, der er Dyrlæge for Sagsøgeren, er der indtil da forefaldet ialt 8 Tilfælde af smitsom Kastning i Besætningen, hvorhos Dyrlægen har udtalt, at det maa forventes, at praktisk talt alle drægtige Dyr i Besætningen vil kaste.

I Sagsøgtes Besætning er der i Dagene mellem den 8. og 10. September 1942 og senere den 22. eller 23. Oktober s. A. forefaldet 2 Tilfælde af Kastning, af hvilke det førstnævnte Tilfælde konstateredes at være af smitsom Art, og efter at Sagsøgte fra den 1. November s. A. har bortforpagtet sin Ejendom til en Søn, er der yderligere forefaldet 10 à 12 Kastningstilfælde, heraf de fleste inden Nytaar 1943.

Under Anbringende af a t den ommeldte Kvie, der kastede Kalven den 23. August 1942, og som var indkøbt hos Sagsøgte, i Handelsøjeblikket har været indficeret med smitsom Kastning, a t Sygdommen igennem denne Kvie er indført i Sagsøgerens Besætning, og a t Sagsøgte, der, uanset at Formaålet med Opkøbet var tilkendegivet for ham, undlod at omtale Tilfældet med det raadne Foster overfor Sagsøgeren, maa

være ansvarlig for det Tab, Sagsøgeren har lidt, har denne under nærværende Sag paastaet Sagsøgte dømt til at betale en Erstatning, der paa Grundlag af en foretaget Syns- og Skønsforretning er opgjort til 14.005 Kr. 35 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 13. Februar 1943, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af 484 Kr. 85 Øre og mere subsidiært mod Betaling af et Beløb efter Rettens Skøn.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand i første Række gjort gældende, at Kvien, der kastede Kalven den 23. August 1942, ikke var identisk med en af de hos ham indkøbte 2 Kvier.

Der er under Sagen afgivet Vidneforklaring af Tjenestekarl Ejvind Skovdahl Larsen, der har været Medhjælper hos Sagsøgeren indtil 1. November 1942, af Sagsøgerens Sønner, Landmand Henning Dyrhund og Tørvefabrikant Osvald Folmer Dyrhund, der begge boede paa Sagsøgerens Ejendom, samt af ommeldte Dyrhundlæge Simesen. De tre førstnævnte Vidner har forklaret, at Sagsøgeren ved Afhentningen af Kvierne og i Dagene umiddelbart derefter havde udpeget de to største og bedste Kvier for Vidnerne som dem, han havde købt af Sagsøgte for 1900 Kr., og alle 4 Vidner har yderligere udsagt, at det var en af disse to bedste Kvier, der kastede den 23. August 1942.

Efter de afgivne Forklaringer i Forbindelse med at det maa anses for usandsynligt, at Sagsøgeren, der er en ældre erfaren Landmand, og som var til Stede ved Indkøbet af Kvierne den 31. Juli 1942, ikke ved Leveringen faa Dage senere skulde have været i Stand til med Sikkerhed at skelne de hos Sagsøgte indkøbte Kvier fra de andre samtidig indkøbte Kreaturer, findes Sagsøgtes heromhandlede Indsigelse ikke at kunne tages til Følge.

Sagsøgte har endvidere hævdet, at det ikke er godtgjort, at Kvien i Salgsøjeblikket var inficeret med smitsom Kastning, og at han, saafremt dette muligvis maatte have været Tilfældet, i hvert Fald ikke vidste eller burde vide, at Kvien var inficeret, idet der ikke tidligere havde været konstateret smitsom Kastning i hans Besætning, og idet han efter Dyrhundlægens Udtalelse med Føje maatte gaa ud fra, at det den 24. Juni 1942 indtrufne Tilfælde ikke var af smitsom Art og derfor ikke skulde oplyses overfor Sagsøgeren. Sagsøgte har desuden anført, at Smitten ikke kan være paaført Sagsøgerens Besætning fra den ommeldte Kvie, idet denne efter Overenskomst straks blev slagtet, saa Smittekilden herefter var fjernet. Han har i denne Forbindelse yderligere henvist til, at de samtidig modtagne Kvier ved Blodprøvningen den 4. September 1942 reagerede negativt.

Med Hensyn til Tabets Størrelse har Sagsøgte under en nærmere Gennemgang af Sagsøgerens specificerede Opgørelse gjort gældende, at Tabet er opgjort til et alt for stort Beløb, og han har derhos endelig anført, at det maa komme Sagsøgeren selv til Skade, at han ikke har truffet effektive Foranstaltninger til at undgaa Sygdommens videre Udbredelse, idet Sagsøgeren i alt Fald burde have ladet den anden af de hos Sagsøgte indkøbte Kvier — ja, muligt samtlige 6 andre Kvier — isolere, selv om disse ved Undersøgelsen den 4. September 1942 reagerede

negativt, samt at Sagsøgeren ikke burde have ladet hengaa saa lang Tid som til den 4. Februar 1943, inden han lod foretage en fornyet Blodundersøgelse.

Det veterinære Sundhedsraad, hvem Sagen har været forelagt, har i Erklæring af 14. September 1943 udtalt, at det er overvejende sandsynligt, at den ommeldte Kvie allerede i Sagsøgtes Besiddelsestid har været inficeret med Kastningsbaciller, og at Muligheden for, at det er denne Kvie, som har overført Smitten i Sagsøgerens Besætning, er overvejende stor i Forhold til Muligheden for, at Smitten er overført af de 6 Kvier, der reagerede negativt den 4. September 1942.

Efter alt det foreliggende maa det anses for godtgjort, at Kvien i Handelsejeblikket var inficeret med den ommeldte Sygdom, og at Smitten igennem den er indført i Sagsøgerens Besætning. Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet, om Sagsøgte har gjort sig skyldig i retstridigt Forhold ved ikke at oplyse Sagsøgeren om det den 24. Juni 1942 passerede, bemærkes, at Sagsøgtes Dyr læge, Kredsyrlæge Hallas, Mølholm, som Vidne har forklaret, at Sagsøgte nævnte Dag spurgte Vidnet, om det var smitsom Kastning, hvortil Vidnet svarede: »Det tror jeg ikke«. Sagsøgte spurgte, hvad han skulde gøre, og Vidnet svarede, at man ikke kunde indsende nogen Efterbyrdsprøve, da et raadent Foster ikke var egnet hertil, og at en Blodprøve maaske heller ikke vilde give noget Resultat.

Det Veterinære Sundhedsraad har derhos — paa Forespørgsel — i nævnte Erklæring udtalt, at Sagsøgte efter Raadets Mening burde have oplyst Sagsøgeren om dette Tilfælde af mistænkelig Fødsel.

Naar henses til de ved Opkøbet foreliggende særlige Omstændigheder, der var kendelige for Sagsøgte, findes denne at burde have givet Sagsøgeren Oplysning om Tilfældet den 24. Juni 1942, idet der maa gaas ud fra, at Sagsøgeren i saa Fald ikke vilde have indgaaet nogen Handel uden at lade foretage en Blodundersøgelse, og Sagsøgte findes herefter at maatte være ansvarlig for det Tab, der er paaført Sagsøgeren ved, at Sygdommen er indført i hans Besætning. Med Hensyn til Størrelsen af det lidte Tab bemærkes, at dette efter alt foreliggende skønsmæssigt vil kunne ansættes til 10.000 Kr. Herefter og idet der ikke, som af Sagsøgte paastaet, fra Sagsøgerens Side findes at være udvist noget Forhold, der bør føre til en Nedsættelse af Erstatningen, vil Sagsøgte have at betale til Sagsøgeren det nysnævnte Beløb tilligemed Renter heraf som paastaet.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale til Sagsøgeren med 800 Kr.

Nr. 93/1945. Købmand **Charles Olsen** (H. Bache)

m o d

Repræsentant **Ostermann Petersen** (Lund-Andersen).

(Erstatning for uberettiget Ophævelse af Lejekontrakt vedrørende en Isbod).

Østre Landsrets Dom af 31. Marts 1945 (VII Afd.): Sagsøgte, Købmand Charles Olsen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Repræsentant Ostermann Petersen, betale 5000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 18. September 1944, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret paastaar Appellanten den ham paalagte Erstatning nedsat efter Rettens Skøn. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Købmand Charles Olsen, til Indstævnte, Repræsentant Ostermann Petersen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af Marts 1944 indgik Sagsøgte, Købmand Charles Olsen, der er Indehaver af Varehuset »Den hvide Flip«, paa for en Afgift af 1000 Kr. aarlig at udleje et Areal af sin ved Lille Kongensgade og Bremerholm beliggende ubebyggede Grund til Sagsøgeren, Repræsentant Ostermann Petersen, der agtede her at opstille en Isbod. Vedrørende Ordningen af de nærmere Enkeltheder henviste Sagsøgte til sin Søn, Prokurist Alf Olsen, der efter Sagsøgerens Anmodning den 4. Marts 1944 affattede og overgav Sagsøgeren saalydende Erklæring:

»Undertegnede giver herved Herr Ostermann Petersen Lov til at opføre en lille Kiosk paa den mig tilhørende Grund Hjørnet af Bremerholm og Lille Kongensgade. Sankt Nikolaj Varehus »Den hvide Flip« ved Nikolaj Taarn. Alf Olsen.«

Omkring Midten af Maj 1944 forelaa de fornødne Byggetilladelser og Sagsøgeren aftalte med Prokurist Olsen, at Lejeafgiften 1000 Kr. nu skulde erlægges og Lejekontrakt oprettes, idet det nærmere aftaltes, at Sagsøgeren den 19. s. M. skulde henvende sig herom til Sagsøgtes Sagfører, Fru Edith Mogensen. Denne havde dog ikke færdigskrevet Kontrakten og omkring den 27. Maj erklærede Sagsøgte, at han ikke vilde udleje nogen Grund til Sagsøgeren og fastholdt trods senere Hen-

vendelser fra Sagsøgeren gennem Prokurist Olsen og Fru Mogensen dette Standpunkt.

Under denne Sag har herefter Sagsøgeren paastaet Sagsøgte dømt til som Erstatning for uberettiget Ophævelse af Aftalen om Lejemaal at betale 10.000 Kr. eller et mindre efter Rettens Skøn fastsat Beløb med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 18. September 1944.

Sagsøgte procederer til Frifindelse under Anbringende af, at Sagsøgeren i Strid med Aftalen mellem Parterne har villet opstille en for stor Kiosk paa Hjørnet af Lille Kongensgade og Bremerholm i Stedet for en lille Kiosk, der skulde anbringes mod Bremerholm et Stykke fra Hjørnet, saaledes at Sagsøgtes Hæven af Lejemaalet har været beføjet.

Under Domsforhandlingen er afgivet Forklaring af Parterne og Vidneforklaring af Prokurist Olsen, Sagfører, Fru Mogensen, og Arkitekt Emil Hansen.

Sagsøgerens Forklaring gaar ud paa, at han rettede Henvendelse til Sagsøgte med Anmodning om at maatte leje en Del af dennes Hjørnegrund til Opstilling af en til Udsalg af Flødeis beregnet Kiosk, hvis Størrelse ikke var paa Tale. Sagsøgte erklærede sig straks villig til at udleje $\frac{1}{3}$ af Hjørnegrunden til Sagsøgeren for Tiden indtil Krigens Ophør. Sagsøgte foreviste Grunden og oplyste, at en Cykelhandler benyttede den nærmest Hjørnet værende Del til Opbevaring af Budcykler. Da Sagsøgeren ytrede Ønske om at faa selve Hjørnepladsen, sagde Sagsøgte, at det maatte han tale med Cykelhandleren om. Sagsøgte henviste iøvrigt Sagsøgeren til at tale med Prokurist Olsen, Sagsøgtes Søn, om alle Enkeltheder. Sagsøgte sagde endelig, at Sagsøgeren nu maatte skaffe de fornødne Byggetilladelser og derefter betale Lejen 1000 Kr. Sagsøgeren forhandlede derefter nogle Gange med Prokurist Olsen, der bl. a. sagde, at der var 1 Maanedes Opsigelsesvarsel, og herunder havde Sagsøgeren ogsaa en Samtale med Cykelhandleren, som dog viste sig uvillig til at afgive Hjørnepladsen, men da Sagsøgeren forelagde dette for Prokurist Olsen, lovede denne at ordne Forholdet, og et Par Dage efter meddelte han, at Cykelhandleren nu var gaaet ind paa at overlade Hjørnet til Sagsøgeren. Da Sagsøgte bad om en skriftlig Anerkendelse af Aftalen mellem Parterne, affattede Prokurist Olsen den fornævnte Erklæring, uden at dens nærmere Indhold forinden var drøftet og navnlig uden at Størrelsen af Kiosken havde været paa Tale. Prokurist Olsen paategnede tillige en Samtykkeerklæring paa »Den hvide Flip«s Vegne til en af Sagsøgeren den 9. Marts 1944 til Arkitekt Emil Hansen givet Fuldmagt vedrørende Opførelse af den paagældende Udsalgsbod. I Slutningen af Marts foreviste Sagsøgeren efter Prokurist Olsens Begæring den nu foreliggende Tegning af Kiosken, der havde en Grundflade af ca. 4×3 m og var ca. 3 m høj. Olsen skridte Maalene af og erklærede, at Kiosken jo ikke godt kunde være mindre. Omkring Midten af Maj spurgte Prokurist Olsen om Sagsøgeren ikke nu var klar til at betale Lejeafgiften, og Sagsøgeren, der ventede, at de fornødne Tilladelser i den nærmest følgende Tid skulde foreligge, indgik herpaa, og det aftaltes, at Sagsøgeren den 19. s. M. skulde indfinde sig hos Sagsøgtes Sagfører, Fru Edith Mogensen, hvem Olsen vilde give fornøden Under-

retning, for at underskrive Lejekontrakten og betale Lejeafgiften 1000 Kr. for det første Aar. Et Par Dage efter overlod han til Prokurist Olsen en Model af Kiosken til Forevisning for Sagsøgte og fik den senere tilbage uden Bemærkninger. Da Arkitektens Plan om Kioskens Placering paa Hjørnet vilde medføre nogen Tilbagetrækning af det derværende Plankeværk, forelagde han ligeledes dette Spørgsmaal for Prokurist Olsen, som lovede at forelægge det for Sagsøgte, hvis Stilling dertil han ikke var sikker paa. Dette Spørgsmaal stod endnu aabent, da Sagsøgeren — antagelig den 27. Maj — for anden Gang henvendte sig direkte til Sagsøgte. Grunden til denne Henvendelse var en Udtalelse fra Sagfører Fru Mogensens, til hvem han efter en den 19. Maj truffet Aftale 8 Dage derefter havde henvendt sig for at faa Kontrakten underskrevet. Hun erklærede ved den sidste Henvendelse, der skete pr. Telefon, at Underskriften atter maatte udsættes, idet hun først skulde tale med Sagsøgte om forskellige Spørgsmaal vedrørende Lejekontrakten. Da Sagsøgeren derfor gik direkte til Sagsøgte, erklærede denne nu, at han ikke vilde udleje til Sagsøgeren, da han var blevet bange for at binde sig. Om Grunden dertil vilde Sagsøgte ikke nærmere udtale sig.

Sagsøgte, der er 90 Aar gammel, har forklaret, at Sagsøgeren i sin første Samtale med Sagsøgte talte om en Kiosk af en Pølsevogns Størrelse. Sagsøgte tilbød Lejemaal af den midterste Del af Grunden, der havde ca. 8 m Facade mod Bremerholm og en Dybde af ca. 7 m. Afgiften skulde vel være 1000 Kr. aarlig, men Sagsøgeren maatte dog forpligte sig til at flytte naarsomhelst med 1 Maanedes Varsel, idet Sagsøgte angav som Grund hertil, at han vilde have Grunden rede til Bebyggelse, saa snart Forholdene tillod det. Sagsøgeren gik ind herpaa, og Sagsøgte udtalte, at Enkeltheder om Lejemaalet kunde aftales med Prokurist Olsen. Om den anden Samtale med Sagsøgeren har Sagsøgte forklaret, at da han af Modellen havde set, at Kiosken skulde være væsentlig større end aftalt, og da Sagsøgeren nu krævede den anbragt paa selve Hjørnet, erklærede han, at saa vilde han ikke have mere med Sagsøgeren at gøre.

Prokurist Olsen har forklaret, at Sagsøgeren ønskede at leje Hjørnegrunden som de i Forening besaa. Efter Sagsøgerens Anmodning fik han Cykelhandleren til at afgive selve Hjørnet til Sagsøgeren og talte derefter med Sagsøgte, som godkendte denne Ordning. Sagsøgeren betegnede den paatænkte Kiosk som lille, men nærmere om dens Størrelse var ikke paa Tale. Hans Forklaring gik endvidere ud paa, at Sagsøgeren forelagde ham en færdigskrevet Erklæring vedrørende Lejemaalet, som han efter nogen Betænkning underskrev. Da den fornævnte Erklæring — der er skrevet paa »Den hvide Flip«s Papir — blev forevist ham, erkendte han dog, at det var denne Erklæring, han sigtede til, og at han selv havde haandskrevet den. Herefter frafaldtes yderligere Forklaring af dette Vidne.

Sagfører Fru Mogensens har bl. a. forklaret, at Henvendelsen til hende om at oprette Lejekontrakt med Sagsøgeren kom fra Sagsøgte selv, der telefonerede til hende og bl. a. sagde, at det drejede sig om en Del af Cykelhandlerens Grund ved Hjørnet, hvilket Vidnet opfattede saaledes, at Kiosken skulde staa uden for Plankeværket, der mod Lille

Kongensgade ikke gik helt ud til Fortovet. Sagsøgte sagde videre, at Lejeafgiften skulde være 1000 Kr. aarlig og Opsigelsesvarslet som sædvanlig 1 Maaned. Vidnet har herved bemærket, at Cykelhandleren vel havde saadant Varsel, men at en tredje Lejer havde 3 Maaneders Opsigelsesvarsel.

Arkitekt Hansen har bl. a. forklaret, at han den 25. Maj var med ved en Forhandling mellem Sagsøgeren og Prokurist Olsen paa Hjørnegrunden i Anledning af, at Københavns Magistrat havde ønsket Plads for Cykelparkering ved Kioskens Sider, hvilket vilde medføre en Tilbagerykning af Plankeværket til i Flugt med Kioskens Bagside. Paa Grundlag af den udarbejdede Tegning med Situationsplan opmaalttes det paa Stedet, hvorledes Kiosk og Plankeværk vilde komme til at ligge efter denne Plan. Prokurist Olsen gjorde ingen Indsigelser mod Kioskens Størrelse, men tog Forbehold med Hensyn til Plankeværkets Flytning for at forelægge dette Spørgsmaal for Sagsøgte. Senere samme Dag fik Vidnet at vide, at Plankeværket ikke maatte rykkes tilbage. Vidnet har herved bemærket, at dette ikke hindrede Anbringelse af Kiosken i en Udskæring i Plankeværket paa dets daværende Plads.

Saaledes som Sagen foreligger oplyst, findes Sagsøgerens Fremstilling at maatte lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse. Herefter maa der gaas ud fra, at Sagsøgte dels ved sin direkte Forhandling, dels gennem sin Søn som Befuldmægtiget var indgaaet paa til Sagsøgeren i alt Fald for 1 Aar at udleje en passende Del af Hjørnegrunden ved Hjørnet mellem Lille Kongensgade og Bremerholm til Opstilling af den paa de foreviste Tegninger angivne Kiosk, hvis Anbringelse krævede et Gennembrud af Plankeværket ved Hjørnet, dog uden at en Flytning af den øvrige Del var nødvendig. Sagsøgtes Ophævelse af Aftalen har saaledes været ubeføjet og han vil have at godtgøre Sagsøgeren dennes derved forvoldte Tab, der efter alt foreliggende findes at kunne fastsættes til 5000 Kr.

Sagsøgte vil derfor være at dømme til at betale Sagsøgeren 5000 Kr. med Renter som paastaaet og Sagens Omkostninger, der bestemmes til 600 Kr.

Nr. 70/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Rasmus Emil Jensen (Gorrissen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945, § 10, Stk. 1, og § 12, Stk. 1, samt for Overtrædelse af Bekendtgørelse Nr. 266 af 23. Maj 1940 § 3, jfr. Lov Nr. 246 af 10. Maj 1940.

Dom afsagt 14. September 1945 af Retten for Bogense Købstad m. v.: Tiltalte, Rasmus Emil Jensen, bør straffes med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 108 Dage anses som udstaaet. Tiltalte kendes for bestandig uværdig til almen Tillid. Tiltalte bør betale Sagens Omkost-

ninger, derunder 85 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Sagfører Mogensen, Bogense.

Østre Landsrets Dom af 13. November 1945 (X Afd.): Tiltalte, Rasmus Emil Jensen, bør straffes med Fængsel i 10 Aar, hvoraf nu 5 Maaneder anses udstaaet. Med Hensyn til Bestemmelsen om Udredelse af Sagsomkostninger for Underretten samt Frakendelse af almen Tillid bør dennes Dom ved Magt at stande. Tiltalte bør udrede Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 50 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Berg, Odense.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, saaledes at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu afkortes 8 Maaneder.

To Dommere stemmer ligeledes for at stadfæste Dommen, dog at Straffetiden fastsættes til syv Aar.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at 8 Maaneder af Straffetiden anses udstaaet.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gorrissen betaler Tiltalte Rasmus Emil Jensen 100 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne for Retskredsens Domsmandsret behandlede Sag sættes ved Statsadvokatens Anklageskrift af 11. August 1945 Rasmus Emil Jensen, der er født den 10. Januar 1901 i Eilby Sogn og hidtil ustraffet, under Tiltale til Straf for Overtrædelse af

I. § 10, Stk. 1, i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til borgerlig Straffelov derved, at han, der i Maj 1943 har ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, i Tiden fra 17. Maj 1943 til 4. Maj 1945 bevæbnet og i Uniform har forrettet Tjeneste som Marinevægter ved Pakhusene paa Odense Havn,

II. samme Lovs § 12, Stk. 1, derved at han i Januar Maaned 1945 i Bogense til den tyske Værnemagt har gjort Anmeldelse om, at der hos Arbejdsmand Niels Chr. Herman Hansen, Gl. Kalkværk, Bogense, be fandt sig en fra tysk Krigstjeneste deserteret Franskmand, Roberto Boulén, hvilket dels havde til Følge, at Boulén blev anholdt, dels var medvirkende til, at Hansens Datter, Grethe Toft Hansen, blev anholdt

og under legemlig Mishandling underkastet Afhøring, men derefter løslodes den følgende Aften,

III. Bekendtgørelse Nr. 266 af 23. Maj 1940 § 3. jfr. Lov Nr. 246 af 10. Maj 1940 ved i Januar 1945 uden behørig Tilladelse fra de danske Myndigheder at have afkøbt en tysk Soldat en Revolver med Ammunition for 70 Kr.

Tiltalte har under Sagen været interneret af Modstandsstyrkerne fra den 5. Maj 1945 til den 15. Maj s. A. og underkastet Varetægtsfængsel fra den 16. Maj 1945 til Dato.

Ved Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, herunder ved Vidneforklaringer af Arbejdsmand Niels Chr. Herman Hansen, Gl. Kalkværk, Bogense, og Datter, Grethe Toft Hansen, er det bevist, at Tiltalte

I. efter i $1\frac{1}{2}$ Aar at have arbejdet civilt i Trondheim for den tyske Værnemagt i Maj 1943 har søgt om Tjeneste som Marinevægter eller Civilvægter, hvorpaa han gennemgik et Kursus paa ca. 4 Uger paa Baadsmadsstrædes Kaserne i København og derefter har forrettet Tjeneste i Uniform og bevæbnet med en Pistol som Marinevægter først i Nærheden af Esbjerg ved Bevogtning af en tysk Bunkers, og derefter i Odense ved Bevogtning af et Pakhus, hvori opbevaredes Reservedele til tyske U-Baade i Tiden fra 17. Maj 1943—4. Maj 1945. Tiltalte bar Uniform og var bevæbnet ogsaa udenfor Tjenestetiden.

II. Tiltalte har foretaget den i Anklageskriftet ommeldte Anmeldelse til den tyske Værnemagt med deri nævnte Resultat. Tiltalte boede i Hus med Familien Hansen, Familiernes Børn legede sammen. Familien Hansens Medlemmer arbejdede for Størstedelen paa Flyvepladsen; en Søn af Arbejdsmand Hansen var ansat som uniformeret Sabotagevagter der. Tiltalte regnede derfor ikke med, at Anmeldelsen vilde have Følger for Familien.

III. Tiltalte erkender det herunder anførte og var bekendt med det danske Forbud mod at besidde Vaaben. Han regnede med, at han som henhørende under den tyske Værnemagt ikke behøvede nogen Tilladelse til Købet fra dansk Side og vil iøvrigt ikke have vidst, fra hvilken dansk Myndighed han paa Købets Tidspunkt skulde have Tilladelse dertil.

Retten finder Tiltalte skyldig, forsaavidt alle 3 Forhold angaar, efter Anklageskriftet. Stillingen som uniformeret Marinevægter eller Civilvægter maa efter det oplyste anses for sidestillet med tysk Krigstjeneste, og at Tjenesten er fortsat efter den 29. August 1943 og 19. September 1944 anses som skærpende Omstændighed, medens det, at Tiltalte herefter henhører under tysk Krigstjeneste, maa betragtes som stærkt formildende Omstændighed, for saa vidt angaar de under II og III nævnte Forhold, ligesom der maa gives Tiltalte Medhold i, at han efter sit Kendskab til Familien Hansens Forhold har haft rimelig Grund til at antage, at Anmeldelsen af Desertøren ikke vilde medføre Vanskeligheder for Hansens.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 10, Stk. 1, og 12, Stk. 1, samt Bkg. Nr. 266 af 23. Maj 1940 § 3, jfr. Lov Nr. 246 af 10. Maj 1940 § 10 med en Straf, der efter Omstændighederne bestemmes til Fængsel i 5 Aar, hvoraf

108 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet. I Medfør af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 6 kendes Tiltalte uværdig til almen Tillid for bestandig.

Endelig vil Tiltalte have at udrede Sagens Omkostninger, derunder 85 Kr. til den for ham beskikkede Forsvarer, Sagfører Mogensen, Bogense.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 14. September 1945 af Retten for Bogense Købstad m. v., er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Rasmus Emil Jensen idømte Straf, og af Tiltalte til Formildelse.

Straffen findes at burde bestemmes til Fængsel i 10 Aar, hvoraf 5 Maaneder anses udstaaet i Medfør af Straffelovens § 86. Med denne Ændring vil Dommen være at stadfæste.

Onsdag den 24. April.

Nr. 98/1945.

Grosserer Alf Thomsen
(Landsretssagf. Poul Christiansen)

mod

Firmaet **P. Lykkeberg** (Hartvig Jacobsen).

(Angaaende Varemærke).

Sø- og Handelsrettens Dom af 23. Februar 1945: Sagsøgte, Grosserer Alf Thomsen, kendes uberettiget til paa Brevpapir, Forretningspapirer, de af ham falbudte Varer, disses Emballage og paa andre Maader at bruge det af ham anvendte Mærke forestillende en Havfrue med en Fork i Haanden paa en Muslingskal. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellantens Mærke findes at frembyde en saadan Lighed med det for Indstævnte indregistrerede og i samme Branche alene af Indstævnte indarbejdede Varemærke, at Forveksling mellem de to Mærker let vil kunne finde Sted i den almindelige Omsætning. Som Følge heraf vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Alf Thomsen, til Indstævnte, Firmaet P. Lykkeberg, 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 6. December 1924 fik Sagsøgeren, Firma P. Lykkeberg, indregistreret et Varemærke forestillende en Havfrue med et Fiskenet i Haanden. Registreringen er senere fornyet i 1934 og 1944 for 10-aarige Perioder.

I 1925 fik Sagsøgeren yderligere indregistreret Ordmærkerne »Havfrue«, »Mermaid« og »La Sirene« for de to førstes Vedkommende begrænset til Anvendelse for Konserves, Fisk og Fiskeriprodukter, Olier samt Parfumeri- og Toiletartikler. Sagsøgeren har i den forløbne Aarrække indenfor sin Virksomhed, Fabrikation af og Handel med Fiskekonserves, i stort Omfang anvendt Ordet og Motivet »Havfrue« saavel i den indregistrerede Form som i Variationer i Prislister, Brochurer, Reklamer, Emballage o. s. v.

Sagsøgte, Grosserer Alf Thomsen, begyndte formentlig sidst i 1943 eller først i 1944 — at anvende et Mærke forestillende en Havfrue med en Fork i Haanden siddende paa en Muslingeskal, hvilket Mærke foreløbig kun er anvendt paa Sagsøgtes Brevpapir og i en Annonce i Dansk Eksportkalender for 1944. Sagsøgte har forsøgt at faa det af ham anvendte Varemærke registreret for konserverede Muslinger, Muslingesuppeekstrakt, Saltfisk samt øvrige Fiskeriprodukter. Indregistreringen blev imidlertid nægtet under Hensyn til det af Sagsøgeren i Forvejen indregistrerede Varemærke.

Sagsøgeren gør gældende, at Sagsøgtes Brug af dennes Mærke er stridende mod Sagsøgerens Mærkeret, idet Sagsøgtes omtalte Brug af Mærket paa Forretningspapir og i Annonce analogt maa rammes af Varemærkelovens § 13, 1. Stk.

Sagsøgeren nedlægger derfor Paastand paa, at Sagsøgte kendes uberettiget til paa Brevpapir, Forretningspapirer, de af ham falbudte Varer, disses Emballage og paa andre Maader at bruge det af ham anvendte Mærke forestillende en Havfrue med en Fork i Haanden paa en Muslingeskal.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og Sagsøgte i Forhold til Sagsøgeren kendt berettiget til at bruge det i Sagen omhandlede Mærke som Varemærke.

Sagsøgeren paastaar Frifindelse for Sagsøgtes Paastand.

Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet, der har modtaget Procesunderretning, har givet Møde under Sagen og udtaler sig til Støtte for Sagsøgerens Paastand.

Sagsøgeren gør gældende, at det af Sagsøgte benyttede Havfruemærke frembyder konkret Forvekslingsmulighed med det af Sagsøgeren indregistrerede Varemærke og de af ham benyttede Varianter heraf, der alle har en Havfrue som Dominant.

Iøvrigt anfører Sagsøgeren, at han — før Sagsøgtes Mærke fremkom — er den eneste, som har anvendt og faaet indregistreret Billed-Mærket eller Ordet Havfrue indenfor Fiskevarebranchen, og han har indarbejdet sit indregistrerede Mærke eller Varianter heraf i saa høj en Grad i de forløbne 20 Aar, at Produkter med disse Mærker eller Benævnelser indenfor Branchen og hos det købende Publikum umiddelbart antages for at hidrøre fra Sagsøgerens Forretning. Under Hensyn til sin stærke Indarbejdelse af Mærket hævder Sagsøgeren, at han har opnaaet Eneret for Havfruemotivet indenfor sin Branche, saaledes at andres Benyttelse af et Mærke med en Havfrue som Dominant, saaledes som Tilfældet er med Sagsøgtes Mærke, maa være uberettiget overfor Sagsøgeren.

Sagsøgte bestrider, at Mærkerne let kan forveksles. Han anfører herved, at Sagsøgerens indregistrerede Varemærke fremtræder som stiliseret Figur, medens Havfruen i Sagsøgtes Mærke er en herfra stærkt afvigende mere realistisk tegnet Figur, og at Muslingeskallen i Sagsøgtes Mærke, som er fremtrædende saavel i Størrelse som Farve, er det dominerende i Sagsøgtes Mærke. Han fremhæver, at Sagsøgeren ikke kan faa Eneret paa Motivet Havfrue, som er en almen yndet og kendt Figur, men kun paa Havfruemærket i den konkrete Udførelse.

Varemærkedirektoratet oplyser, at der foruden Sagsøgerens Mærke kun er indregistreret 5 egentlige Havfruemærker og intet i Sagsøgerens Branche. Navnet Havfrue er kun registreret for Sagsøgeren. Direktoratet hævder herefter, at Sagsøgerens Mærke er et stærkt Mærke.

Efter Direktoratets Skøn frembyder Sagsøgtes Mærke Forvekslingsmulighed med Sagsøgerens registrerede Mærke og navnlig med de af Sagsøgeren anvendte Varianter af dette Mærke.

Til det anførte skal Retten bemærke følgende:

Efter det oplyste har Sagsøgeren gennem en længere Aarrække i betydeligt Omfang indarbejdet dels sit registrerede Billedmærke, dels sit Ordmærke og dels Varianter af Billedmærket med en Havfrue som Dominant.

Under Hensyn hertil, samt til at Sagsøgte arbejder indenfor samme Branche, og at Mærker med Havfrue ikke iøvrigt har været anvendt indenfor Branchen, finder Retten, at Forveksling i den almindelige Omsætning let vil kunne finde Sted mellem Sagsøgerens Mærker og Sagsøgtes Mærke, der ogsaa har en Havfrue som Dominant.

Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, og Sagsøgte maa betale Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Fredag den 26. April.

Nr. 24/1945. Radioforhandler **Arnold Jensen** (Alb. V. Jørgensen)
m o d

Direktør **H. Randow** (Landsretssagf. Tage Carstensen).

(Erstatning for Brud paa Aftale om Salg af en Radioforretning).

Østre Landsrets Dom af 6. December 1944 (III Afd.): Sagsøgte, Direktør H. Randow, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Radioforhandler Arnold Jensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde og for at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 600 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende:

Ved den efter Dommens Afsigelse stedfundne Bevisførelse maa det anses godtgjort, at Indstævnte under den den 27. November stedfundne Telefonsamtale, forinden Direktør Sørensen havde afgivet sit lavere Tilbud, meddelte Landsretssagfører Erntoft, at han vilde betale de 70.000 Kr.

Herefter og under Hensyn til, at der ikke, forinden Sørensens Tilbud blev antaget, gaves Indstævnte Lejlighed til at varetage sine Interesser, findes der ikke at være Grundlag for at gøre Indstævnte ansvarlig for det Tab, der er opstaaet ved Salg til den lavere Pris.

Disse Dommere stemmer derfor ligeledes for at stadfæste Dommen.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Radioforhandler Arnold Jensen, til Indstævnte, Direktør H. Randow, 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1943 blev Sagsøgeren, Radioforhandler Arnold Jensen, der var Indehaver af to Radioforretninger i Roskilde, fængslet som sigtet for Vekselfalsk. Da Konkursbegæring mod ham i November s. A. kunde befrygtes fra en Hovedkreditor, blev Forretningerne averteret til Salg af Sagsøgerens under Straffesagen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører V. Erntoft. I den Anledning indfandt Sagsøgte, Direktør H. Randow, København, sig den 22. s. M. paa Erntofts Kontor i Roskilde for at faa nærmere Oplysninger, og herfra fik han den følgende Dag tilsendt en af Sagsøgerens Bestyrer Poul Steen Pedersen udarbejdet specificeret Opgørelse over Sagsøgerens Varelager, hvis samlede Værdi var optalt til 63.622 Kr. 39 Øre, hvortil kom Inventar, opført til et samlet Beløb af 16.000 Kr. Den 24. November afleverede Sagsøgte til Erntoft et af ham udfærdiget skriftligt Tilbud om Køb af Forretningerne. Under Drøftelserne med Erntoft suppleredes Tilbudet med forskellige Bestem-

melser, der af Erntoft paaførtes med Blyant, herunder følgende Siutpassus: »Akcepteres af Sælgeren under Forbehold af Godkendelse af Sælgerens Kreditorer.« De henvendte sig derefter i Arresten til Sagsøgeren, der forsynede Tilbudet med sin Underskrift, ligesom det ogsaa blev underskrevet af Sagsøgte, idet denne over sit Navn skrev: »Med Forbehold«. Senere paa Dagen indhentede Erntoft paa sit Kontor, hvor Sagsøgte var til Stede, telefonisk Sagsøgerens Hovedkreditors Godkendelse af Tilbudet. Erntoft overstregede derefter med det samme fornævnte Forbehold om Kreditorernes Godkendelse, ligesom Sagsøgte paa sin Side frafaldt det af ham ved hans Underskrift tagne Forbehold, der ligeledes overstregedes.

I det accepterede Tilbud, som det herefter fremtraadte, hedder det:

»Undertegnede tilbyder herved at købe Herr Arnold Jensens 2 Radioforretninger i Roskilde.

Udbetaling	70.000 Kr.
Afstaaelse	10.000 —
70.000 Kr. betales ved Handlens Afslutning	
10.000 Kr. 14 Dage efter.	

Bevis for at alt Tilbehør er udbetalt og ubehæftet. Som Betingelse for dette Salg stilles, at de ca. 100 Audiola Radio, der er hos Værnemagten, sælges for 150 Kr. pr. Stk. — Disse betales kontant efterhaanden som Radio returneres fra Værnemagten, — og at jeg i Løbet af 14 Dage kan købe 20 Radio fra Frederikssund for ca. 7000 Kr. (Beregnet efter 40 pCt.). Forbehold. — Lager efterses før Køb — — —.«

Den 25. November foretog Sagsøgte sammen med fire Fagfolk en Undersøgelse af Varelager og Inventar, og da han mente at have konstateret, at nogle paa Opgørelsen opførte brugte Højttalere, Radiorør og Løsdele samt Inventaret var ansat for højt, nægtede han overfor Erntoft at betale de 70.000 Kr., som efter Aftale da skulde have været betalt, idet han — der i Forhold til Opgørelsen ved det accepterede Tilbud allerede havde opnaaet en Dekort paa 9622 Kr. — nu stillede Krav om et yderligere Afslag i Tilbudssummen paa 4000 Kr. Erntoft afslog at indgaa herpaa og opfordrede Sagsøgte til at komme igen næste Dag sammen med en Sagfører. Sagsøgte indfandt sig derfor paany hos Erntoft den 26. November om Formiddagen, ledsaget af Sagfører Frits Møller. Under den herefter stedfundne Forhandling tilbød Sagsøgte først at betale de 70.000 Kr. med Forbehold paa Grund af den paastaaede urigtige Værdiansættelse af Varelager og Inventar og derefter at betale 68.000 Kr. uden Forbehold, men begge Forslag afvistes af Erntoft, som afsluttede Forhandlingerne med at tilkendegive Sagsøgte, at saafremt 70.000 Kr. ikke betaltes inden Kl. 13,30 samme Dag, betragtede han Handlen som misligholdt af Sagsøgte og forbeholdt sig paa Sagsøgerens Vegne at gøre Erstatningsansvar gældende i den Anledning. Efter at have forladt Erntofts Kontor blev Sagsøgte og Møller enige om, at Sagsøgte skulde bøje sig for Erntofts Krav, men da de Kl. ca. 13,45 paany indfandt sig paa Erntofts Kontor for at betale de 70.000 Kr., havde Erntoft forladt Kontoret, og de gjorde intet yderligere Forsøg paa at komme i Forbindelse med ham den paagældende Dag. Den 27. November telefonerede Sagsøgte til Erntoft om Sagen, men Erntoft nægtede at for-

handle med ham og afbrød straks Telefonsamtalen. Samme Dag solgte han Forretningerne til Direktør Robert Sørensen, Køge, for en Pris, der laa 9547 Kr. lavere end den med Sagsøgte aftalte Købesum.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at Sagsøgte ved det den 24. November efter Underskrivelsen af Tilbudet passerede har frafaldet ethvert af de i Tilbudet tagne Forbehold, at han derfor har haft ubetinget Pligt til at betale Købesummen som i Tilbudet fastsat, og at han ved at vægre sig herved har paaført Sagsøgeren, der befandt sig i en Tvangssituation og derfor maatte sælge Forretningerne omgaaende og bedst muligt, et Tab paa 9547 Kr., paastaar han under denne Sag Sagsøgte tilpligtet at betale ham dette Beløb med Tillæg af 21 Kr. 30 Øre for Stempel, eller ialt 9568 Kr. 30 Øre tilligemed Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 10. Maj 1944, indtil Betaling sker.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet han navnlig gør gældende, at der ikke foreligger en endelig Handel om hans Køb af Forretningerne.

Sagsøgeren, der hensidder som Strafafsoner i Statsfængslet i Horsens, har ikke personlig givet Møde for Landsretten. Derimod er Partsforklaring afgivet af Sagsøgte og Vidneforklaring af Sagfører Frits Møller, Sagsøgtes Prokurist Frk. Tove Hansen, Bestyrer Poul Steen Pedersen og Direktør Robert Sørensen. Landsretssagfører Erntoft, der har mødt for Sagsøgeren, har derhos afgivet Forklaring i Forbindelse med sin Procedure.

Sagsøgte har bl. a. forklaret, at Grunden til, at han underskrev Tilbudet »med Forbehold« var, at han ikke vilde være »helt bundet«. Da Erntoft imidlertid efter Telefonsamtalen med Hovedkreditoren frafaldt sit Forbehold, udtalte Sagsøgte, at saa kunde hans Forbehold ogsaa streges, men det var ikke hans Hensigt hermed at frafalde de Forbehold, der fulgte af Tilbudets Tekst.

Landsretssagfører Erntoft har paa sin Side forklaret, at det netop var Hensigten med Overstregningerne at tilkendegive, at begge Parter frafaldt ethvert tidligere taget Forbehold.

Direktør Robert Sørensen har forklaret, at han, der havde meldt sig til Erntoft som Køber af Forretningerne, allerede den 26. November om Eftermiddagen af Erntoft fik Besked om, at han kunde faa Forretningerne.

Efter det bl. a. ved Sagsøgtes egen Forklaring oplyste maa det vel antages, at der den 24. November 1943 mellem Parterne er sluttet en endelig Handel i den Forstand, at Sagsøgte ikke ensidigt kunde træde tilbage fra sit af Sagsøgeren akcepterede Tilbud; men mod Sagsøgtes Benægtelse er det ikke godtgjort, at Sagsøgte har givet Afkald paa de Forbehold og Betingelser, der var taget i Tilbudets Tekst, hvorved bemærkes, at det maa komme Sagsøgeren til Skade, at en eventuel Aftale i saa Henseende ikke har fundet Udtryk gennem tydelige og utvivlsomme Rettelser eller Tilføjelser. Sagsøgte har herefter haft Krav paa en rimelig Frist bl. a. til Efterprøvning af Varelagerets og Inventarets Værdiansættelse, og Landsretssagfører Erntoft har ikke den 26. November været berettiget til at fastsætte den kun faa Timer lange Frist for Sagsøgte til at berigtige Købesummen med den paastaaede Misligholdelsesvirkning for Sagsøgte, saa meget mindre som denne, der alle-

rede inden Forhandlingernes Afbrydelse havde fremsat Købetilbud, der, omend de var lavere end det akcepterede skriftlige Tilbud, dog laa over den hos Direktør Sørensen opnaaede Købesum, og yderligere samme Dags Eftermiddag var villig til uden Forbehold at betale i Overensstemmelse med Tilbudet, ligesom han ikke forinden Salget til Direktør Robert Sørensen var blevet gjort bekendt med de Vilkaar, paa hvilke denne købte Forretningerne, eller havde haft Lejlighed til at varetage sine Interesser i Forbindelse hermed. Der er herefter ikke Grundlag for at paalægge Sagsøgte noget Erstatningsansvar for det Tab, Sagsøgeren har lidt, og Sagsøgtes Frifindelsespaaestand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til Sagsøgte med 300 Kr.

Mandag den 29. April.

Nr. 323/1944. Boelsmand **Peder Rasmussen**, Formand **Rasmus Weber Rasmussen**, Murer **Kristian Weber Rasmussen**, Fru **Kirsten Julia Holzkämper**, Fru **Karen Henrikka Pedersen** og Lagerarbejder **Johan Weber Rasmussen** (Gamborg)

mod

Odense Købstads Skifteret (Gelting efter Ordre).

(Angaaende Omstødelse af Dispositioner truffet af efterlevende Ægtefælle i Strid med Bestemmelse i fælles Testamente).

Østre Landsrets Dom af 19. December 1944 (VI Afd.): De Sagsøgte, Boelsmand Peder Rasmussen, Formand Rasmus Weber Rasmussen, Murer Kristian Weber Rasmussen, Fru Kirsten Julia Holzkämper, Fru Karen Henrikka Pedersen og Lagerarbejder Johan Weber Rasmussen, bør til Sagsøgeren, Odense Købstads Skifteret, tilbageskøde Ejendommen Matr. Nr. 1 fc af Aaløkkegaard Hovedgaard under Odense Købstads Jorder i Sct. Hans Landsogn. Sagsøgerne bør for Tiltale under Sagen fra de nævnte Sagsøgte fri at være. I Sagsomkostninger udreder de Sagsøgte til Sagsøgerne 800 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Fru Vestmar ved Udstedelsen af Skøderne af 3. og 31. Maj 1943 og ved Indgaelsen af Forsørgelseskontrakten af 8. samme Maaned ikke har savnet Evnen til at handle fornuftmæssigt, og at de saaledes trufne Dispositioner har været i Overensstemmelse med hendes Ønsker. Der maa ved Skødeudstedelsen antages straks at være sket en endelig og for Fru Vestmar bindende Overdragelse af den faste Ejendom og under Hensyn hertil samt til, at Løsøre-

dispositionen ikke findes at have haft Karakter af Gave, vil Bestemmelsen i Arveforordningens § 30 ikke kunne finde Anvendelse paa de stedfundne Overdragelser. Idet der derhos ikke foreligger Omstændigheder, der kunde bevirke, at Dispositionerne falder udenfor den Raadighed over Boets Aktiver, som efter Testamentets Punkt 1 tilkom Fru Vestmar, vil Appellanternes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte som behandlende Fru Vestmars Bo at burde betale til Appellanterne med 1200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Boelsmand Peder Rasmussen, Formand Rasmus Weber Rasmussen, Murer Kristian Weber Rasmussen, Fru Kirsten Julia Holzkämper, Fru Karen Henrikka Pedersen og Lagerarbejder Johan Weber Rasmussen, bør for Tiltale af Indstævnte, Odense Købstads Skifteret som behandlende Fru Vestmars Bo i denne Sag fri at være.

Appellanterne er berettigede til det til Indstævnte indbetalte Depot, stort 1328 Kr.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne 1200 Kr.

Der tillægges Højesteretssagfører Gelting i Salær for Højesteret 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 10. Oktober 1932 oprettede pensioneret Politibetjent i Odense Niels Peter Vestmar og Hustru Maren, født Rasmussen, der var barnløse, et Testamente, indeholdende bl. a. følgende Bestemmelser:

»I.

Naar en af os afgaar ved Døden, da skal den længstlevende være den førstafdødes eneste og universelle Arving og som saadan berettiget til uden Skifterettens Mellekomst at overtage Boet uden nogetsomhelst Paakrav fra den førstafdødes Arvingers Side.

— — —

5.

Efter den længstlevendes Død bestemmer vi, som vor fælles Vilje, efter at Udgifterne til den sidstafdødes sømmelige Begravelse er udredede og Gravens Vedligeholdelse er sikret i Overensstemmelse med § 2, at samtlige vore Efterladenskaber af hvad som nævnes kan: Faste Ejendomme, Værdipapirer og Indbo, skal realiseres paa bedst mulig Maade og den samlede Kapital skal danne Grundfonden i et Legat, paa hvilket vi ønsker at opnaa Kongelig Stadfæstelse, og for hvilket vi ønsker skal gælde følgende Statutter:

I.

Legatets Navn er Politibetjent N. P. Vestmars og Hustrus Mindelegat.

II.

Legatkapitalen, der bestaar af den Formue, Legatstifterne Politibetjent N. P. Vestmar og Hustru maatte efterlade sig ved den længstlevendes Død, skal stødse bevares og skal anbringes — — —«

Udover yderligere Bestemmelser om Indholdet af Fundatsen for det paatænkte Legat samt Bestemmelse om Indsættelse af Eksekutor ved den længstlevendes Død indeholder Testamentet ingen dispositive Bestemmelser.

Den 27. April 1943 afgik Politibetjent Vestmar ved Døden, og hans Enke overtog overensstemmende med Testamentets Bestemmelser Boet til privat Skifte som eneste Arving.

I Boet forefandtes en fast Ejendom, Matr. Nr. 1 fc af Aaløkkegaards Hovedgaard under Odense Købstads Jorder, nogle faa kontante Midler samt Indbo og andet Løsøre.

Ved betinget Skøde af 3. Maj 1943 og endeligt Skøde af 31. Maj overdrog Fru Vestmar den nævnte Ejendom til sine 6 Broderbørn, de Sagsøgte, Boelsmand Peder Rasmussen, Formand Rasmus Weber Rasmussen, Murer Kristian Weber Rasmussen, Fru Kirsten Julia Holzkämper, Fru Karen Henrikka Pedersen og Lagerarbejder Johan Weber Ramussen. Om Overtagelsen bestemmer Skødet følgende:

»Ejendommen overtages af Køberen med Sælgerindens Dødsdag som Skæringsdag og Overtagelsesdag, men henligger allerede fra Dato at regne for Køberens Regning og Risiko i enhver Henseende med Ret for disse til i Ildsvaadestilfælde at oppebære Assurancesummerne til andrønet Anvendelse.

Køberne indtræder fra Overtagelsesdagen at regne i de om Dele af Ejendommen indgaaede Lejemaal, med hvilke de er bekendt.«

Ifølge det betingede Skøde skulde Købesummen 25.000 Kr. foruden ved Overtagelse af Kreditforeningsgæld til Rest 9671 Kr. 60 Øre samt Optagelse af et Hypotekforeningslaan, hvis Provenu skulde udbetales Fru Vestmar, berigtiges derved, at Køberne tilsagde Fru Vestmar for Livstid vederlagsfri Bolig og Brugsret til Ejendommens 1. Salslejlighed, der ansattes til en aarlig Lejeværdi af 700 Kr., hvorfor Friboligrettens Værdi, da Fru Vestmar var fyldt 84 Aar i Medfør af Bekendtgørelse af 17. December 1942 kapitaliseredes til 3773 Kr., til Sikkerhed for hvilken Friboligret Køberne meddelte Sælgerinden oprykkende Prioritets Pantetret i den solgte Ejendom næsteften de nævnte Laan.

Den herefter resterende Del af Købesummen skulde efter Skødets Tekst betragtes som en Gave, der tilfaldt Køberne med $\frac{1}{6}$ til hver.

Inden Udstedelse af det endelige Skøde frafaldt Fru Vestmar Tanken om Optagelse af et Hypotekforeningslaan, og det hedder herefter i dette Skøde:

»Da undertegnede Enkefru Maren Vestmar nu har besluttet ikke at optage det i foranstaaende Pkt. 3 b nævnte Laan og at forhøje det i Pkt. 3 d omhandlede Gavebeløb, saaledes at dette bliver paa 11.555 Kr. 40 Øre, saa meddeler jeg herved Køberne endeligt og ubetinget Skøde paa

den omhandlede Ejendom, der herefter skal tilhøre dem som deres retmæssige Ejendom, idet jeg indestaar for Vanhjemmel efter Loven.»

Skødet tinglystes den 1. Juli 1943 ogsaa som pantstiftende med Hensyn til den i Dokumentet omhandlede Friboligret, hvorpaa Køberne i September 1943 overtog Kreditforeningssgælden samt indtraadte i Brandforsikringen. Ejendomsskylden er oplyst at være 18.000 Kr.

Den 8. Maj 1943 indgik Fru Vestmar med de 6 Sagsøgte en Forsørgelseskontrakt, hvori det hedder:

»Undertegnede Enkefru Maren Vestmar, Danmarksgade 27, Odense, der fornylig er blevet Enke efter fhv. Politibetjent Niels Peter Vestmar, og som har Vanskeligheder ved paa egen Haaand at klare mig selv, har D. D. truffet Aftale med mine 6 nedennævnte Søskendebørn — — — Disse paatager sig for min Livstid at drage Omsorg for min forsvarlige Pleje og Pasning, herunder Rengøring, Vask, daglig Madlavning samt Pleje og Pasning i Sygdomstilfælde, dog bortset fra selve Ydelsen af Kosten, saaledes at de paagældende enten selv eller ved en af dem dertil antaget Medhjælper uden særlig Opfordring fra min Side drager Omsorg for, at Udførelsen af de fornævnte Arbejder daglig finder Sted i det Omfang, jeg maate behøve det og stille Krav herom.

Som Vederlag for, at de paagældende har paataget sig denne Forpligtelse, overdrager jeg dem herved følgende mig tilhørende Indbogens-stande og Løsøreeffekter: — — —

Til Sikkerhed for skadesløs Opfyldelse af de af mine Søskendebørn ved nærværende Kontrakt paatagne Forpligtelser, forbeholder jeg mig Ejendomsretten til de overdragne Effekter til min Død, men Ejendomsforbeholdet bortfalder ved Indtrædelse af min Død, forsaavidt det ikke er blevet gjort gældende af mig i levende Live paa Grund af Kontraktens Misligholdelse.

Af Hensyn til Stemplingen ansættes Værdien af det herved overdragne Løsøre til ikke at overstige 1000 Kr.

Undertegnede Fru Kirsten Julia Holzkämper, Kongensgade 64, Odense, tiltræder herved paa de foran under 1—6 nævnte Personers Vegne foranstaaende Kontrakt, som jeg forpligter os een for alle og alle for een til prompte at overholde.

Odense, den 8. Maj 1943.

Maren Vestmar.

Julia Holzkämper.»

Det i Kontrakten nævnte Løsøre omfatter et Motorkøretøj samt Ægtefællernes Indbo.

Den 16. Oktober 1943 døde Fru Vestmar, der da var fyldt 85 Aar, og hendes Bo toges under Behandling af Odense Købstads Skifteret, der derpaa under nærværende ved Odense Købstads Ret for borgerlige Sager forberedte Sag har paastaet de 6 Sagsøgte dømt til at tilbage-skødet Boet den fornævnte Ejendom.

For det i Forsørgelseskontrakten omhandlede Løsøre — dog bortset fra Motorvognen, der var solgt — var af Sagsøgte Fru Holzkämpers Mand Portner Holzkämper til Skifteretten indbetalt 1328 Kr., idet det i den herfor udstedte Kvittering hedder, at

»Depotet indgaar i Stedet for Løsøregenstandene iflg. Forsørgelses-

kontrakt af 8. Maj 1943, hvilke Løsøregenstande Fru Kirsten Julia Holzkämper m. fl. nu har gjort Krav paa at erholde udleveret.

Depotet frigives i Henhold til endelig Dom eller Forlig angaaende Adkomstforholdet mellem Boet og afdødes lovlige Arvinger.»

Under Henviisning hertil har de Sagsøgte, der har paastaaet sig friiundne for den af Skifteretten nedlagte Paastand, paastaaet, at de kendes berettigede til det deponerede Beløb. Overfor denne Paastand har Sagsøgerne nedlagt Paastand om Frifindelse.

Til Begrundelse af deres Paastande har Sagsøgerne hævdedt, at den skete Ejendomsoverdragelse maa betragtes som en Omgaaelse af Bestemmelserne i Arvelovens § 30, idet der er Tale om et Gavebrev, der først skal opfyldes ved Giverens Død, samt at Overdragelsen af Løsøret, maa betragtes som en Dødsgave og ikke nogen gensidig bebyrdende Kontrakt. Derhos har Boet gjort gældende, at den skete Disposition ikke er i Overensstemmelse med Fru Vestmars virkelige Ønske, idet hun havde været under Pres fra de Sagsøgtes Side.

Fra de Sagsøgtes Side gøres det gældende, at Salget af Ejendommen ved Skødets Udstedelse og Tinglysning samt ved de Sagsøgtes Overtagelse af Kreditforeningsgælden m. v. samt derved, at de har afholdt Ejendommens Driftsudgifter, er saaledes retligt og faktisk fuldbyrdet i Fru Vestmars levende Live, at Dispositionen ikke kan omstødes som værende i Strid med Arvelovgivningens Regler. Med Hensyn til Forsørgelseskontrakten gør de gældende, at de ved denne har paataget sig og ogsaa i Gerning opfyldt en effektiv og væsentlig Byrde med Hensyn til Omsorg for hendes daglige Fornødenheder, saaledes at de har gyldigt Krav paa det herfor i Kontrakten fastsatte Vederlag gennem Overdragelse af Løsøret.

Under Sagens Forberedelse er afgivet Forklaring af Sagsøgte, Fru Julia Holzkämper, af hendes Mand, Portner Otto Holzkämper, af Politiasistent Bøgelund, Odense, Læge Svend Damkilde og af forskellige Personer, der har kendt Ægteparret Vestmar.

Efter de herved tilvejebragte Oplysninger findes det godtgjort, at Fru Vestmar har været fuldt ud klar over Indholdet af det af hende og hendes Mand oprettede Testamente, at hun har ønsket dette ændret ved de efter Mandens Død trufne Dispositioner, samt at hun har været klar over Rækkevidden af de hende ved disse tillagte Rettigheder og paaførte Forpligtelser, og der findes ikke noget Grundlag for — som af Sagsøgerne bl. a. med Støtte i skriftlige og mundtlige Udtalelser fra Læge Damkilde hævdedt — at betegne Fru Vestmar som saaledes svækket af Alderdom, at der af denne Grund skulde kunne ses bort fra hendes Dispositioner.

Med Hensyn til de i Skødet indsatte Bestemmelser, hvorefter Fru Vestmars Dødsdag sættes som Skæringsdag og Overtagelsesdag for Handlen har Portner Holzkämper som Vidne forklaret, at det var, fordi hun skulde have Lov til at føle sig som Ejer og oppebære Lejen af Stuelejligheden. Han har endvidere oplyst, at han har betalt saavel Terminsudgifterne for Juni Termin samt andre Udgifter for Ejendommen.

Politiasistent Bøgelund har forklaret, at Fru Vestmar efter Mandens Død har været i Besiddelse af nogle kontante Penge ialt ca. 1400 Kr.,

som hun overgav ham, for at han kunde gemme dem for hende, men at hun herved eller ved sine Dispositioner iøvrigt over sine Ejendele skulde have handlet af Frygt for nogen af de Sagsøgte eller under Pres fra deres Side findes ikke godtgjort.

Sagsøgte, Fru Holzkämper, har imidlertid yderligere som Part forklaret, at Fru Vestmar allerede i 1932 havde omtalt Legatet og fortalt, at hun for Husfredens Skyld havde været nødt til at skrive under paa Testamentet, men at hun ønskede, at hendes Broder eller hans Børn skulde arve Pengene. Hun havde tilføjet, at hun ventede at leve længst, og saa vilde hun træffe andre Bestemmelser. Ganske faa Minutter efter hendes Mands Død havde Fru Vestmar sagt, at Politiet ikke skulde have Pengene, men at de Sagsøgte skulde have dem.

I en til Sagen afgivet Erklæring af 2. August 1944 har derhos Landsretssagfører Mogens Møller bl. a. oplyst, at han den 28. April 1943 modtog Besøg af Portner O. Holzkämper, Odense, der meddelte ham at fhv. Politibetjent Vestmar var afgaaet ved Døden Dagen før, og at hans Enke gerne ønskede omgaaende at faa ændret en af hendes Mand og hende tidligere ved Testamente truffet Disposition, hvorved Ejendommen Danmarksgade 27 var tillagt et Legat under Politiets Bestyrelse, idet hun i Stedet for ønskede, at Ejendommen skulde tillægges hendes Søkendebørn, hvoriblandt Holzkämpers Hustru var. Han har videre oplyst, at han efter paa Civildommerkontoret at have faaet konstateret, at det paagældende Testamente var indført i Notarialprotokollen og saaledes formelt gyldigt, drøftede Sagen med paagældende Dommerfuldmægtig, der var enig med ham i, at hvis Enkefru Vestmar ønskede at disponere i Strid med Testamentets Bestemmelser med Hensyn til Ejendommen, maatte det ske ved en Disposition i levende Live, idet Testamentet, der var fælles, ikke i Mangel af udtrykkelig Bestemmelse herom i Testamentet kunde ændres eller tilbagekaldes af Enken alene.

Herom underrettede han straks Portner Holzkämper og fik en af de følgende Dage gennem denne Anmodning fra Fru Vestmar om at udfærdige et Skøde med det ovenanførte Indhold.

Ved de saaledes foreliggende Oplysninger om de Omstændigheder, hvorunder Skødet er oprettet, i Forbindelse med de i dette indeholdte særegne Bestemmelser om Skæringsdag og Overtagelsesdag samt om Bolig- og Brugsret for Fru Vestmar findes det — uanset om Dispositionen maatte anses som en for hende forbindende Disposition — tilstrækkelig godtgjort, at hendes Formaal med Skødets Oprettelse og den deri liggende Gave til de Sagsøgte udelukkende har været at omgaa den af hende i Forening med hendes Mand truffene, nærmere udformede testamentariske Bestemmelse om Oprettelse af det foran omhandlede Legat, en Bestemmelse, som hun efter Mandens Død var afskaaret fra at ændre ved en ny testamentarisk Disposition. Idet den skete Gavedisposition til de Sagsøgte praktisk set udelukker, at det i Testamentet omhandlede Legat kan oprettes, findes Dispositionen ikke at burde opretholdes, men Ejendommen bør overensstemmende med den af Sagsøgerne derom nedlagte Paastand tilbageskødes Skifteretten. Idet de samme Synspunkter gør sig gældende med Hensyn til det i Forsørgelseskontrakten omhandlede Løsøre, der foruden et Motorkøretøj

udgjorde hele det afdøde Fru Vestmar tilhørende Indbo, og over hvilket hun beholdt saavel Ejendomsretten som den faktiske Brugs- og Udnyttelsesret til sin Død, vil ogsaa denne Disposition være at tilside-sætte som stridende mod den af Fru Vestmar i Forening med hendes Mand truffene testamentariske Disposition, saaledes at Skifteretten vil være at kende berettiget til at beholde det Beløb 1328 Kr., der er indbetalt til Skifteretten som Ækvivalent for Indboet.

Det bemærkes, at det tilkommer Skifteretten at afgøre, om og i hvilket Omfang de Sagsøgte kan gøre Krav paa at faa de af dem hafte Udlæg vedrørende Ejendommen og Fru Vestmars Underhold og Pasning godtgjort i Boet.

Sagsøgernes Paastand vil herefter i det hele være at tage til Følge, og de Sagsøgte vil have i Sagsomkostninger at udrede til Sagsøgerne 800 Kr.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Efter min Mening maa den Omstændighed, at Enken ifølge det gensidige Testamente var udelukket fra at træffe testamentariske Dispositioner med Hensyn til Boet, være uden Betydning for hendes Raaden i levende Live; hendes Dispositioner synes jeg maa opretholdes, medmindre de kan betegnes som Døds-gaver.

Hvad Overdragelsen af Ejendommen angaar, kan de af Flertallet fremhævede Momenter maaske vække nogen Tvivl i saa Henseende, men ved at udstede Skøde, der endda blev tinglyst, maa Enken siges at have berøvet sig sin Dispositionsret over Ejendommen paa en saadan Maade, at Overdragelsen maa betegnes som en Livsgave.

Overdragelsen af Løsøret skulde ifølge Forsørgelseskontrakten være Vederlag for Pleje og Pasning, og Enken har delvis oppebaaret dette Vederlag. Hvis hun havde levet længere, kunde det være blevet en for hende særdeles fordelagtig Disposition. Den synes ikke at kunne anses for en Gave, men som en gensidig bebyrdende Kontrakt.

Jeg mener derfor ikke, at nogen af Dispositionerne kan omstødes, hvorfor jeg vilde frifinde de Sagsøgte og dømme Skifteretten til at udrede det for Løsøret deponerede Beløb 1328 Kr. samt til Betaling af Sagens Omkostninger.

T i r s d a g d e n 30. A p r i l .

Nr. 267/1944. Gaardejer **Johs. Johansen** (H. O. Hansen)

m o d

Hestehandler **Carl Ovesen** (Bache).

(Erstatning for en af Indstævnte til Appellanten udlaant Hest, der omkom under Brand).

Østre Landsrets Dom af 31. Oktober 1944 (VII Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Johs. Johansen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Hestehandler Carl Ovesen, betale 1397 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 23. Marts 1944, og Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke bestridt, at Hestens Værdi ved Branden var 2450 Kr.

I en efter Dommen afgivet Forklaring har Indstævnte oplyst, at han ikke driver Landbrug, men ernærer sig udelukkende ved Hestehandel, at han, der i Reglen har en halv Snes Heste staaende til Salg, omkring den 1. Januar 1944 havde ca. 8 Heste, at han i sine Stalde havde Plads til 12—14 Heste, og at han ikke sætter Heste ud paa Foder. Det fremgaar endvidere af det oplyste, at Indstævnte gennem flere Aar har lejet Ret til Græsning af Heste hos Appellanten.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter hvad der er oplyst navnlig om Indstævntes Virksomhed som Hestehandler og om den Udstrækning, i hvilken Indstævnte udlaaente sine Heste til Appellanten, findes det betænkeligt at fastslaa, at der har foreligget et Laaneforhold af en saadan Karakter, at Betingelserne for at paalægge Appellanten Ansvar i Henhold til Reglen i D.L. 5—8—1 er til Stede. Disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Appellanten og for at paalægge Indstævnte at betale til Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og med Bemærkning, at de efter Dommens Afsigelse fremkomne Oplysninger bestyrker Dommens Resultat.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Gaardejer Johs. Johansen, bør for Tiltale af Indstævnte, Hestehandler Carl Ovesen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten med 600 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 17. Januar 1944 brændte Sagsøgte, Gaardejer Johs. Johansens Gaard i Faxe Ladeplads, og ved Branden omkom i Gaardens Hestestald en Sagsøgeren, Hestehandler Carl Ovesen, tilhørende 4-aarig Hest.

Under denne ved Retten for Store-Hedinge Købstad m. v. forberedte Sag har nu Sagsøgeren, idet han gør gældende, at han havde

overladt Sagsøgte, der er hans Nabo, Hesten som Laan til Brug, og at Sagsøgte følgerlig maa bære Risikoen for dens Død, paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham 1397 Kr., nemlig Hestens Værdi 2450 Kr. med Fradrag af 1035 Kr., udbetalt Sagsøgeren af dennes Forsikringsselskab, samt Renter af det paastævnte Beløb 5 pCt. aarlig fra Forligsklagens Dato den 23. Marts 1944.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse, idet han hævder, at der ikke forelaa et Laaneforhold, men et Lejeforhold derved, at Hesten var udstationeret hos Sagsøgte, saaledes at denne maatte bruge Hesten og som Modydelse herfor skulde yde Foder og Pasning. Endvidere har Sagsøgte anført, at Hesten, der led af Spat, ikke havde den af Sagsøgeren paastaede Værdi, men at Sagsøgeren af sit Forsikringsselskab er dækket fuldt ud for Tabet af den.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgeren engang i Efteraaret 1943 havde købt Hesten for 2450 Kr., og den havde da en ubetydelig Vridningsskade i det ene Bagben. Ifølge Erklæring fra Dyrslæge K. Due, Karise, har denne efter Sagsøgerens Anmodning den 8. December 1943 undersøgt Hesten paa Sagsøgtens Gaard, og Hesten var da lidende af Spat i let Grad. Endvidere er oplyst, at Sagsøgte har ydet Foder og Pasning i hele den Tid, Hesten havde været i hans Besiddelse.

Under Sagens Forberedelse har Parterne afgivet Partsforklaring, og der er endvidere afgivet Forklaring af forskellige Vidner.

Sagsøgeren har forklaret, at Sagsøgte omkring den 1. September 1943 bad ham om at laane sig en Hest til Pløjning, og han laante da Sagsøgte ovennævnte Hest; det skete alene for at gøre Sagsøgte en Tjeneste. Sagsøgte havde tidligere flere Gange haft en Hest fra ham, men Sagsøgte havde hver Gang bedt ham om at laane den.

Sagsøgte har forklaret, at han i Efteraaret 1943 anmodede Sagsøgeren om at laane sig en Hest til Efteraarspløjningen, og Sagsøgeren laante ham da en Hest, men Sagsøgeren »byttede den om et Par Gange«. Det skyldtes ogsaa en saadan Ombytning i sidste Halvdel af November 1943, at han fik den Hest, som omkom ved Branden. Han havde paa det Tidspunkt ikke Brug for Hesten, men det sagde han ikke til Sagsøgeren. Hesten stod i ca. 3 Uger, inden han begyndte at bruge den.

Sagsøgte har endvidere forklaret, at det er flere Aar siden, at han begyndte at laane Heste hos Sagsøgeren, men efter at han havde laant Heste et Par Gange, traf de den Aftale, at Sagsøgeren kunde sende en Hest ned til ham, naar Sagsøgeren ønskede det, saaledes at han skulde fodre den mod Ret til at bruge den, saalænge Sagsøgeren lod Hesten staa hos ham. I Reglen var der lidt i Vejen med de Heste, han modtog fra Sagsøgeren, ofte drejede det sig om Heste, der havde gaaet meget paa fast Vej og trængte til at komme paa blød Jord, og et Par Gange har Sagsøgeren anmodet ham om at give Hesten godt Foder, for at den kunde komme i god Foderstand. Han blev efterhaanden betænkelig ved at have disse Heste af Hensyn til eventuelt Ansvar, og en Dag for et Par Aar siden talte han herom med Sagsøgeren, men denne sagde, at Sagsøgte selvfølgelig ikke havde Ansvar for Hestene.

Sagsøgeren har derimod forklaret, at han ikke har haft nogen Aftale med Sagsøgte om, at han kunde sende en Hest til Opstaldning

hos Sagsøgte efter Forgodtbefindende, saaledes at Sagsøgte maatte bruge Hesten under Opstaldningen, og endvidere har Sagsøgeren under sin Partsforklaring bestridt under nogen Samtale med Sagsøgte at have sagt, at denne ikke skulde have noget Ansvar for Hesten.

Efter det saaledes oplyste maa det antages, at den under Sagen omhandlede Hest har været i Sagsøgtes Varetagt som Led i et Laane-forhold, og da det ikke findes godtgjort, at Sagsøgeren har haft en saadan Interesse i at faa Hesten fodret og passet hos Sagsøgte, at Betingelserne for at paalægge denne Ansvar i Henhold til D.L. 5—8—1 ikke skulde være til Stede, maa Sagsøgte anses erstatningspligtig over for Sagsøgeren for det ham ved Hestens Død forvoldte Tab. Herefter og da Sagsøgte ikke ses at have tilvejebragt tilstrækkelig Støtte for den Antagelse, at Hestens Værdi er forringet siden Sagsøgerens Køb af den nogle Maaneder forinden dens Død, vil Sagsøgte være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgerens Paastand.

Sagsøgte findes derhos at burde betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Fredag den 3. Maj.

Nr. 155/1945. **Badefunktionær C. K. Wilken**
(Landsretssagfører Ricard)

m o d

Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejderforbund (Svane).

(Erstatning for Tab som Følge af, at Indstævnte havde hindret Gennemførelsen af en Pensionsordning).

Østre Landsrets Dom af 22. Maj 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejderforbund, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Badefunktionær C. K. Wilken, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Betaling af 2472 Kr. 30 Øre — subsidiært 2157 Kr. 40 Øre — og yderligere Betaling af 32 Kr. 66 Øre — subsidiært 27 Kr. 83 Øre — pr. Maaned fra den 1. Juni 1946 indtil Appellantens 65. Aar eller indtil det eventuelle tidligere Tidspunkt, da Appellanten maatte ophøre med at være ansat i A/S Frederiksberg Bade- og Svømmeanstalt, dog saaledes at Betalingen af det maanedlige Beløb indstilles, saafremt Appellantens Lønudbetaling fra Badeanstalten ophører paa Grund af Arbejdsstandsning eller Sygdom.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse og har endvidere nedlagt nogle subsidiære Paastande.

Det bemærkes, at det i Forbundets Forretningsudvalgsmøde den 5. August 1939 og i dets Skrivelse af 7. samme Maaned omtalte Medlem af Afdelingens Bestyrelse ifølge de Højesteret forelagte Oplysninger paa Generalforsamlingen den 28. Februar 1939 ikke stemte for, men imod Forslaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Det tiltrædes, at Forretningsførerens misvisende Udtalelser paa Generalforsamlingen den 28. Februar 1939 maa antages i væsentlig Grad at have medvirket til Fremkomsten af de mange Nej-Stemmer. Under Hensyn hertil og til de fra Forbundets Side gentagne Gange fremsatte Udtalelser om, at man i Hovedsagen vilde overlade Afgørelsen af Pensionssagen til Afdelingen, burde Forbundet ikke, som sket ved Skrivelserne af 7. August 1939 have afvist det paa dette Tidspunkt foreliggende forbedrede Forslag uden først at foranledige en ny Afstemning i Afdelingen, ligesom Forbundet derfor heller ikke burde have nægtet at tage Hensyn til den efter Generalforsamlingen den 17. August 1939 stedfundne Afstemning.

Uanset at der saaledes med Føje kan rettes Kritik mod Forbundets Behandling af Pensionssagen, findes der dog, navnlig under Hensyn til at det ikke kan anses godtgjort, at Forbundet ved Afvisningen har forfulgt andre Formaal end Varetagelsen af organisationsmæssige Interesser ikke at foreligge et Forhold, der kan begrunde et Erstatningsansvar overfor Appellanten. Herefter stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen. Sagens Omkostninger for Højesteret vil de ophæve.

Fire Dommere er enige i, at det, selv om at der paa visse Punkter med Føje kan rettes Kritik mod Forbundets Behandling af Pensionssagen, ikke kan anses godtgjort, at Forbundet har forfulgt andre Formaal end Varetagelsen af organisationsmæssige Interesser, eller at Forbundet iøvrigt har udvist noget Forhold, der kunde begrunde Erstatningsansvar overfor Appellanten, og de stemmer herefter ligeledes for at stadfæste Dommen og at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag gør Sagsøgeren, Badefunktionær C. K. Wilken, gældende, at de Sagsøgte, Dansk Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejderforbund, af hvilket Forbund Sagsøgeren indtil for nylig har været Medlem, under Forhandlinger med Sagsøgerens Arbejdsgiver, A/S Frederiksberg Bade- og Svømmeanstalt, om en Pensionsordning for de ved Virksomheden beskæftigede Badefunktionærer har krænk

Sagsøgerens Interesser paa en saadan Maade, at Sagsøgeren er berettiget til at kræve det ham derved paaførte Tab godtgjort hos Forbundet.

Sagsøgeren, der er født den 3. Juni 1899, blev den 1. August 1936 fast ansat som Badefunktionær ved Frederiksberg Bade- og Svømmeanstalt A/S, og nogle Dage senere blev han optaget som Medlem af Forbundet. Dette havde den 20. August 1934 kort efter Badeanstaltens Aabning paa de ved Virksomheden beskæftigede Badefunktionærers Vegne afsluttet Overenskomst med Badeanstalten.

Samtlige de ved Badeanstalten fastansatte Badefunktionærer var paa det paagældende Tidspunkt — og var det stadig indtil efter nærværende Sags Anlæg — Medlemmer af Forbundet og udgjorde tilsammen den saakaldte »Badefunktionærernes Afdeling III« under Forbundet.

Forbundets Formaal angives i dets Love bl. a. at være »at varetage Medlemmernes Livsinteresser ved — — — Indgaaelse af Overenskomster med private Virksomheder — — —.« Forbundet ledes af et Forretningsudvalg, der ifølge Lovens § 11 »under Ansvar for Hovedbestyrelsen og førstkommende Kongres kan — — — forpligte Forbundet i alle Forhold, derunder alle Forhold af økonomisk Art, og saaledes træffe alle Beslutninger med fuldt forbindende Virkning i alle Forhold Forbundet og derunder Afdelingerne vedrørende — — —.« Forretningsudvalget bestaar af Forretningsføreren og 4 andre nærmere angivne Medlemmer. Forbundet er organiseret i Kredsafdelinger, hvis Bestyrelser ifølge Lovens § 13, Stk. 31, »er uden nogen Beføjelse til at forpligte Kreds-Afdelingerne eller udadtil optræde paa deres Vegne, derunder heller ikke under Retssager eller overfor Myndigheder, Arbejdsgivere eller andre — — —«; i Tilslutning hertil hedder det, at Afdelingerne »maa ikke optage nogen Forhandling om Overenskomster vedrørende Løn- og Arbejdsforhold, da kun Forbundet ved sin Hovedbestyrelse har Ret til at afslutte Overenskomster og ordne overenskomstnæssige Forhold«. Om Medlemmernes Stilling hedder det i § 8, at »Medlemmerne maa under ingen Omstændigheder med deres Arbejdssteds Indehaver afslutte Kontrakt om Arbejdsforhold eller andre Forhold, som efter Forretningsudvalgets Skøn er til Hinder for Forbundets Arbejde til Fremme af Medlemmernes Interesser — — —. Hvor Forbundets Forretningsudvalg finder det formaalstjenligt, kan det i alle Spørgsmaal vedrørende Arbejdsforhold, Konflikter, Overenskomstforhold og Indgaaelse af Kompagni- og Interessentskabsforhold udstede Forbud og give Paalæg, som Medlemmerne, udtraadte eller udslettede, er forpligtede til nøje at følge — — —.«

Sagsøgeren har nærmere anført følgende:

I Efteraaret 1937 blev Overenskomsten af 1934 mellem Badeanstalten og Forbundet opsagt af sidstnævnte med Lønforhandlinger for Øje, og efter en Række Forhandlinger blev Overenskomsten erstattet af en ny Overenskomst af 16. December 1937. Da Funktionærerne i Mellemtiden var blevet opmærksomme paa, at Badeanstalten ved Overenskomst med Frederiksberg Kommune (der ejer Majoriteten af Aktiekapitalen) havde paataget sig Forpligtelse til at sørge for, at Funktionærerne senest et Aar efter deres faste Ansættelse ved Badeanstalten blev underlagt en Pensionsordning, indsattes i Overenskomstens § 1, Stk. 5, følgende Be-

stemmelse: »Der er Enighed mellem Parterne om at optage Forhandling om Gennemførelse af en Pensionsordning saavidt muligt med Virkning fra 1. Januar 1938 paa saadanne Vilkaar, som de maatte kunne forenes om«.

Allerede paa et den 21. December 1937 afholdt Bestyrelsesmøde i Afdelingen forelagdes et af Badeanstalten udarbejdet Forslag til en Pensionsordning, som Bestyrelsen vedtog at forelægge for en i den Anledning indkaldt ekstraordinær Generalforsamling, der berammedes til den 29. December 1937.

Ved denne Generalforsamling var Forbundet bl. a. repræsenteret ved dets Forretningsfører H. M. Christensen. Hovedtrækkene i det forelagte Forslag var, at Ordningen skulde gælde alle, der ved Ansættelsen er eller var under 41 Aar. Funktionærernes Bidrag til Pensionsordningen var ansat til 5 pCt. af den faste Gage, og Resten af Præmien skulde betales af Badeanstalten. Pensionsbidraget skulde betales til det fyldte 60. Aar, og Pensionen skulde træde i Kraft for Kvindernes Vedkommende ved det fyldte 60. Aar og for Mændenes Vedkommende ved det fyldte 65. Aar og skulde udgøre 50 pCt. af den faste Gage, hvorhos Ordningen tillige omfattede Invaliditetsforsikring efter nærmere fastsatte Regler. Diskussionen paa Generalforsamlingen viste, at Afdelingens Medlemmer var stærkt interesserede i at opnaa en Pensionsordning, men at de dels ønskede den billigere forsaavidt angik deres eget Bidrag og dels ønskede at opnaa en Alderspension paa $66\frac{2}{3}$ pCt. af den faste Gage, hvilket sidste ifølge foreliggende Oplysninger kunde opnaas for samme Præmie, saafremt Aldersgrænsen nedsattes fra 41 til 35 Aar, hvorved det Tidsrum, i hvilket der betaltes Præmie, jo forlængedes med 6 Aar.

Forretningsfører H. M. Christensen udtrykte overfor Afdelingens Medlemmer Ønsket om, at det blev Afdeling III's Medlemmer, der i Hovedsagen selv tog Afgørelsen af Spørgsmaalet, idet det jo kun var for dem, Ordningen skulde gælde, eftersom han ikke ansaa det som sin Opgave at gennemføre en Pensionsordning gældende for hele Forbundet. Efter at der derpaa havde fundet nye Overvejelser og Forhandlinger Sted, opfordrede Forbundet i Skrivelse af 21. December 1938 Afdelingen til snarest at tage en klar Stilling til Sagen og give Forbundets Forretningsudvalg Meddelelse om Medlemmernes Beslutning, saaledes at Forretningsudvalget derefter kunde aftale Sagens endelige Løsning og Afslutning med Badeanstalten.

Færdig fra Trykkeriet den 5. Juni 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 8

Fredag den 3. Maj.

Paa et Bestyrelsesmøde den 5. Januar 1939 forelagde Afdelingens Formand et af Badeanstalten underhaanden fremsat Forslag om, at Badefunktionærerne kun skulde betale 3 pCt. af Lønnen mod 50 pCt. i Pension. Bestyrelsen enedes imidlertid om at arbejde for en Pensionsordning med Aldersgrænse 35 Aar, 5 pCt.s Indbetaling og $66\frac{2}{3}$ af Lønnen i Pension, eventuelt kombineret med en Særordning for de Funktionærer, der var over 35 Aar ved Ansættelsen. Dette meddeltes Forbundet ved Skrivelse af 6. Januar 1939.

Herefter forhandlede Afdelingen med Badeanstalten, og det lykkedes gennem disse Forhandlinger at opnaa Tilbud fra Badeanstalten overfor Afdelingen om, at Funktionærerne kunde vælge mellem følgende 2 Ordninger: I) $66\frac{2}{3}$ pCt. af Lønnen i Pension mod Betaling af 5 pCt. og med en Aldersgrænse af 35 Aar ved Ansættelsen. II) 60 pCt. af Lønnen i Pension mod Betaling af 5 pCt. med en Aldersgrænse af 41 Aar ved Ansættelsen.

Begge disse Forslag skulde gælde tilbagevirkende, saaledes at der ydedes Funktionærerne Anciennitet fra deres Ansættelsesdato at regne, idet Badeanstalten vilde paatage sig at betale Præmien for den forløbne Tid fra Ansættelsen til Forsikringens Tegning.

Disse to Forslag forelagdes derefter Afdelingens Medlemmer paa en med dette Formaal for Øje afholdt ekstraordinær Generalforsamling den 28. Februar 1939, ved hvilken Forbundet paany var repræsenteret bl. a. ved Forretningsfører H. M. Christensen. Ifølge Protokollatet i Afdelingens Forhandlingsprotokol passerede der her følgende: »Tilstede var ca. 40 Medlemmer samt tre Mand af Maskinpersonalet, som var indbudt af Afdeling 3, endvidere Forbundets Forretningsudvalg samt den Sagkyndige Hr. Johs. Hansen som var tilkaldt fra Arb. Livsforsikrings-selskab. — — — Dirigenten forelagde en Anmodning fra Bestyrelsen om at faa foretaget en Afstemning om Pensionsspørgsmaalet for at konstatere om Medlemmerne stadig var interesseret i en saadan Ordning.

Her blev Dirigenten afbrudt af H. M. Christensen, der foreslog at drøfte Spørgsmaalet før man foretog Afstemning. Bestyrelsen fastholdt sin Anmodning, og Afstemningen blev foretaget, det viste sig, at der, paa en-to-tre Mand nær, blev stemt for at faa gennemført en Pensionsordning.

Formanden fik derefter Ordet og redegjorde for hvad der var sket i Pensionssagen, siden den var rejst. — — — det resulterede i, at der fra Anstaltens Side kom til at foreligge 2 Muligheder.

I. $66\frac{2}{3}$ pCt. mod at svare 5 pCt., Aldersgrænsen 35 Aar ved Ansættelsen.

II. 60 pCt. mod at svare 5 pCt., Aldersgrænsen 41 Aar ved Ansættelsen.

Formanden sluttede sin Redegørelse og henstillede til Medlemmerne om at stemme for Mulighed Nr. I, som Bestyrelsen enstemmig var gaaet ind for.

Derefter begyndte en ret indgaaende Debat, hvori forskellige Medlemmer deltog. — — —

H. M. Christensen udtalte, Forbundet har taget den Beslutning, at her maa Badefunktionærene »være deres egen Lykkes Smed«, omtalte, at der var 6 Personer, der ikke var med i Ordningen, og troede ikke paa, at ret mange af Damerne blev paa Svømmehallen, til de var 60 Aar.

H. M. var Modstander af Pensionssagen i et privat kapitalistisk Selskab, rejste Spørgsmaalet: »Hvad under Lockout eller Strejke, eller Lavkonjunkturer med en eventuel Lønnedsættelse ud, og mente ikke, Sagen havde ret stor Værdi, naar man kunde smides ud med 1 Maanedts Varsel, og hvad med Enkeforsørgelsen? og udtalte: I har ikke for 2 Øre Gavn af de Penge, I betaler, det kan jo ogsaa være lønmæssig Spekulation, men det vilde være mere hensigtsmæssigt, at Anstalten brugte Pengene til Lønforhøjelser, og til Slut udtalte H. M.: »Men I har faaet Magten til selv at afgøre det men ogsaa Ansaret, I har Forbundets Velsignelse, ligemeget hvad I gør«.

Derefter havde flere Talere Ordet, blandt andet Hr. Joh. Hansen, der talte en Del om Livsforsikring. Aage West udtaler, der er Forskel paa Pension og Livsforsikring, Pensionen er en solid Sikring af Alderdommen, West mente, H. M. var bange for Kontingentet, og at hans mange Forespørgsler var Forsøg paa Splittelse, Policen faar enhver overdraget, og Pengene er aldrig under nogen Form tabte, jeg afser gerne 5 pCt. for at faa Pension, jeg anbefaler Medlemmerne at stemme for $66\frac{2}{3}$ pCt.-Ordningen.

H. M. Hensigten med min Tale var, at vi ikke siden hen i Forbundet vil have noget Vrøvl. — — —

Dirigenten. Da der ikke er flere, der ønsker Ordet, gaar vi over til Afstemning om det af Formanden forelagte Pkt. I eller II, og samtidig giver vi Bestyrelsen Mandat til at videreføre og afslutte Forhandlingerne i Pensionssagen.

Efter en Diskussion om Afstemningsmaaden, hvor H. M. krævede, at de, der var imod Pensionsordningen skulde have Lov at stemme nej, blev Resultatet af Afstemning følgende:

For Forslag I	20 Stemmer
For Forslag II	0 Stemmer
Nej	19 Stemmer.«

I Forbundets Forretningsudvalgs Forhandlingsprotokol for den 1. og den 9. April 1939 hedder det bl. a. henholdsvis: »Man skulde fra Forbundets Side spørge Afdelingen, om den mente, at der var Grundlag for Optagelse af Forhandling, naar der kun var 1 Stemmes Majoritet for Forslaget«, og »Man har indenfor Forbundet ikke senere hørt fra Bade-

funktionærerne paa Frederiksberg Svømmehal, hvorfor man har Grund til at tro, at man fra Bestyrelsens Side med den ringe Majoritet, som foreligger, ikke vil gaa ind for Gennemførelse af en Pensionsordning, der medfører, at Badefunktionærerne af deres Løn skal aflevere 5 pCt. til Pensionsordningen«. Imidlertid forhandlede Afdelingen videre med Badeanstalten med Hensyn til, at den vedtagne Ordning jo udelukkede dem, der var fyldt 35 Aar ved Ansættelsen. Til at forhandle med Badeanstalten om Muligheden for under en eller anden Form at faa de paa-gældende ind under Ordningen nedsattes et Udvalg, der forelagde Badeanstalten et Forslag om, at de Funktionærer, der var fyldt 35 Aar ved Ansættelsen, blev inddraget under Pensionsordningen paa den Maade, at der tilsikredes dem en saa stor Pension, som kunde faas for den Præmie, der skulde betales for en 35-aarig Funktionær. For at en saadan Ordning overhovedet skulde kunne betale sig, var det dog af forsikringsmæssige Grunde nødvendigt at fastsætte Grænsen til det fyldte 41. Aar, hvilket vilde udelukke 2 Funktionærer fra Pensionsordningen.

Dette Forslag om en »Aftrappingsordning« blev godkendt af Badeanstalten, der den 30. Juni 1939 meddelte Afdelingen, at Pensions sagen nu var klar til Underskrift efter de angivne Retningslinier, hvilken Meddelelse Afdelingen videregav til Forbundet.

I Skrivelse af 28. Juli 1939 anmodede Forbundet om Oplysning om, hvor mange Medlemmer der paa den ekstraordinære Generalforsamling deltog i Afstemningen, hvorledes Stemmeafgivningen faldt ud, hvilken Stilling Afdelingens Bestyrelse havde indtaget overfor de foreliggende Stemmetal med Henblik paa Pensions sagens Gennemførelse, samt hvorledes Stemmetallene indenfor Bestyrelsen stod for og imod Forslaget. Disse Spørgsmaal besvaredes i Afdelingens Skrivelse af 31. Juli 1939. Forbundets Forretningsudvalg holdt derefter Møde den 5. August 1939, hvorom det i dets Forhandlingsprotokol bl. a. hedder: »Reelt set vilde der have været kun 19 ja og 20 nej, hvis et Bestyrelsesmedlem ikke havde været tvunget til at stemme for Forslaget. Som Forholdene derfor laa, kunde Forbundets Forretningsudvalg ikke kontrahere med Frederiksberg Svømmehal om en Pensionsordning, thi der var ingen Flertal blandt Badefunktionærerne paa Frederiksberg Svømmehal for dette Spørgsmaals Løsning, og da Pensionsordningens Gennemførelse betød, at Badefunktionærerne skulde fradrages 5 pCt. af deres Løn til Pensionsordningen, kunde Forbundet saa meget desto mindre afslutte en Overenskomst i ovennævnte Henseende.« Som Følge af Udvalgets paa dette Møde truffne Beslutninger tilskrev Forbundet den 7. August Afdelingen saaledes: »Det viser sig, at 39 af Afdelingens 45 Medlemmer har deltaget i Afstemningen om Indførelse af en Pensionsordning, og at kun 20 af Afdelingens 45 Medlemmer har stemt for en Pensionsordning, hvilket vil sige, at ikke engang Halvdelen af Medlemmerne har stemt for at blive pensionerede, ja at endog 19 har stemt blankt Nej til en Pensionsordning.

Den talmæssige Stilling er altsaa: 20 har stemt Ja, 19 har stemt Nej, og 6 Medlemmer har holdt sig passive til Spørgsmaalet om en Pensionsordning.

Afdelingen meddeler, at Bestyrelsen har taget den Stilling, at Sagen skal gennemføres, samt at Bestyrelsens samtlige 7 Medlemmer stemte for en Pensionsordning. Forretningsudvalget finder Anledning til her at bemærke, at i hvert Fald et af Bestyrelsens Medlemmer var imod Pensionsordningen, idet han paa Generalforsamlingen erklærede, at han af Bestyrelsen var tvunget til at gaa frivillig med, men at han reelt var imod Pensionsordningen. — — — Reelt set vil der have været kun 19 Jastemmer og 20 Nejstemmer, hvis et af Bestyrelsens Medlemmer ikke var tvunget til at stemme imod sin Overbevisning og imod sin reelle Stilling.

Paa Grundlag af alt foranstaaende skal Forretningsudvalget meddele, at Forbundets Forretningsudvalg ikke kan kontrahere med Frederiksberg Bade- og Svømmehal om en Pensionsordning for de der beskæftigede Badefunktionærer, eftersom det har vist sig, at der ikke blandt Badefunktionærerne paa Frederiksberg Bade- og Svømmehal er Flertal for Gennemførelse af Pensionsspørgsmaalets Løsning, og da Badefunktionærerne skulde fradrage 5 pCt. af deres Løn til Pensionsordningen, kunde Forbundets Forretningsudvalg saa meget desto mindre afslutte en Overenskomst i nævnte Henseende.

Efter det foreliggende vil Pensions sagen paa Frederiksberg Bade- og Svømmehal ikke kunne løses af hverken Forbundet eller Afdelingen, men Forretningsudvalget skønnede, at der ikke kunde være noget i Vejen for, at Personalet kunde afslutte en Pensionsordning med Badeanstalten for de Funktionærer, som ønskede at tiltræde en saadan, naar der blev taget Hensyn til, at Forholdets Ordning ikke paa noget Punkt berørte Løn- og Arbejdsoverenskomsten og herunder bl. a., at der intet Fradrag maatte ske i Lønnen til Betaling af en Pensionsordning, der saaledes bliver ganske privat med Hensyn til Pligter og Rettigheder. — — —

Man skal endelig meddele Afdelingen, at man D. D. har tilstillet Frederiksberg Bade- og Svømmehal Meddelelse om, at man som Forholdene i Overensstemmelse med ovenstaaende ligger, ikke hverken fra Forbundets eller Afdelingens Side vil kunne afslutte Overenskomst om en Pensionsordning, trods man, idet man paa et tidligere Tidspunkt mente, at der blandt Badefunktionærerne var udelte Ønske om Gennemførelse af en Pensionsordning, havde deltaget i Forhandlingerne herom.«

Efter Modtagelsen af denne Skrivelse indkaldte Afdelingen til en ekstraordinær Generalforsamling den 17. August 1939, som endte med det Resultat, at 37 af Medlemmerne nu stemte for den af Badeanstalten tilbudte Pensionsordning, medens kun 3 stemte imod, og under Henvi- ning hertil bad Afdelingen Forbundet om at underskrive Overenskomsten med Anstalten. I denne Anledning holdt Forretningsudvalget den 9. September 1939 Møde, hvor det bl. a. ifølge Forhandlingsprotokollen udtaltes, at det »var overfor H. M. Christensen oplyst, at det man denne Gang havde faaet Medlemmerne til at stemme paa, var, at de, naar de havde Pensionsordningen, sad saa fast, at de kunde melde sig ud af Forbundet«, og paa Grundlag af den paa Mødet truffene Beslutning tilskrev Udvalget den 11. September 1939 Afdelingen, at »Forretningsudvalget fremdeles maa henholde sig til sin Beslutning af 5. August, der blev truffet paa Grundlag af Resultatet af den efter Afdelingens General-

forsamling den 28. Februar stedfundne Afstemning om Indførelse af en Pensionsordning, idet man maa holde for, at Spørgsmaalet ved den nævnte Afstemning blev endelig afgjort. Som Følge heraf finder Forretningsudvalget ingen Anledning til at foretage sig videre i denne Sag — — — skal vi til Slut henlede Afdelingens Opmærksomhed paa dette meget vigtige Moment, at der fra Samfundets Side er Bestræbelser i Gang for, at Aldersrente-Ordningen skal afløses af en almindelig Pensionsforsikring for Arbejdere og Funktionærer, hvilket iøvrigt ikke kan være Afdelingen ubekendt, eftersom dette Spørgsmaal blev drøftet paa Afdelingens Møde den 17. August. — — — Det maa her — foruden det økonomiske Moment — være stærkt iøjnefaldende, at Arbejderne ved en Statspensionsforsikring ikke hæmmes i deres Aktion overfor Arbejdsgiverne med Hensyn til Gennemførelse af bedre Løn- og Arbejdsvilkkaar, hvilket derimod maa siges at være Tilfældet med Pensionsordninger, der kun gælder for Arbejderne paa den enkelte Arbejdsplads — — — Afdelingen protesterede overfor Forbundet mod dettes Afgørelse, men blev afvist, og Afdelingen indskrænkede sig da til for ikke at forspilde det gunstige Resultat, der var opnaaet ved Forhandlingerne med Badeanstalten — pr. 1. Januar 1940 at paabegynde en »privat« Indbetaling af 5 pCt. af Gagen for alle interesserede Medlemmer, idet det da var Tanken, at disse Beløb, naar Sagen en Gang var blevet endelig i Orden, skulde benyttes som Kapitalindskud paa Forsikringen, hvilket man underrettede Anstalten om. Paa Grund af de den 9. April 1940 indtraadte Forhold besluttedes det imidlertid under Hensyn til Vanskelighederne ved at overse Forholdenes videre Udvikling at tilbagebetale de saaledes foretagne Indskud til Medlemmerne, og samtidig modtog Afdelingen Meddelelse om, at Sagen fra Badeanstaltens Side var stillet i Bero foreløbig for et Aar.

I 1942 rejstes Pensionssagen paany i Forbindelse med Forhandlinger om en ny Overenskomst, idet Forbundet i November 1942 opsagde den løbende Overenskomst med Anstalten. Under disse Forhandlinger — til hvilke Forbundet efter Afdelingens Anmodning havde lovet at tilkalde tre af dens Bestyrelsesmedlemmer, men desuagtet kun tilkaldte Formanden — blev der fra Badeanstaltens Side overfor Forbundet fremsat Forslag om en Pensionsordning med Aldersgrænse 35 Aar og 50 pCt. af Gagen i Pension, men saaledes at Funktionærerne ikke selv skulde betale noget Tilskud til Pensionsordningen, idet Tilskudet fremskaffedes i Form af en 5 pCt.s Ekstra-Lønforhøjelse, der skulde anvendes til Indbetaling paa Pensionsforsikringen. Ordningen skulde kun have tilbagevirkende Kraft til den 1. December 1942, der var fastsat som Skæringsdato. For de Funktionærer, som paa denne Dato var fyldt 36 Aar, men ikke fyldt 41 Aar, fastsattes en »Aftrappingsordning«.

Forslaget forelagdes paa Afdelingens ekstraordinære Generalforsamling den 21. Februar 1943, hvor det fra Forbundets Side meddeltes, at Lønforhandlingerne og Forhandlingerne om Pensionsordningen var kædet uløseligt sammen, hvorfor et Afslag paa Pensionsforslaget samtidig vilde indebære en Forkastelse af Badeanstaltens Tilbud om Lønforhøjelse. Denne Lønforhøjelse bestod i Forhøjelse i Henhold til det i December 1942 mellem Hovedorganisationerne afsluttede Forlig (»Juleforliget«)

med 7 Øre pr. Time, Dyrtidstillæg ifølge Pristallet samt 5 pCt.s Forhøjelse af Gagen, hvilken sidste Forhøjelse skulde anvendes til Indbetaling paa Pensionsordningen, dog at de Funktionærer, der paa Grund af den absolutte Aldersgrænse af 41 Aar var udelukkede fra Pensionsordningen, nemlig 1 mandligt og 8 kvindelige Medlemmer, i Stedet vilde faa Tillæget paa de 5 pCt. udbetalt kontant. Under disse Forhold blev Resultatet af Afstemningen, der foretoges dels paa Stedet og dels paa Forbundets Kontor, at 30 stemte Ja til Lønforhøjelse og Pensionsordning, 10 stemte Nej, medens 8 — heriblandt Sagsøgeren — stemte blankt, og den 8. Marts 1943 meddelte Forbundet herefter Badeanstalten, at Forslaget var vedtaget.

Sagsøgeren gør nu gældende, at Forbundet maa være pligtig at yde ham Erstatning i Anledning af, at han, der vilde have været berettiget til Pension efter Pensionsordningen af 1939, hvis denne dengang var blevet gennemført, og ogsaa vilde have opnaaet Pension efter Ordningen af 1943, forsaavidt denne var blevet gennemført i 1939, nu er blevet for gammel til at faa Pension efter den sidstnævnte Ordning. Sagsøgeren anfører i saa Henseende særlig, at begge Pensionsordninger, der vilde koste Anstalten 18—20.000 Kr. aarligt, medførte betydelige Fordele for Funktionærerne, at Forbundet i Henhold til ovennævnte § 1, Stk. 5, i Overenskomsten mellem Forbundet og Anstalten var forpligtet til at søge en Pensionsordning gennemført, og at Forbundet saa meget mere var forpligtet til at varetage Medlemmernes Interesser i saa Henseende, som saavel Medlemmer som Afdeling efter Forbundets Love var afskaaret fra selv at slutte Overenskomst med Anstalten. Under Hensyn hertil, og idet yderligere det betydelige Antal Nejstemmer paa Generalforsamlingen den 28. Februar 1939 væsentlig skyldtes, at Forretningsfører Christensen her havde givet misvisende Oplysninger, har det været retstridigt og erstatningsforpligtende, at Forretningsudvalget ved sin Skrivelse af 11. September 1939 har nægtet at fremme Pensions sagen trods det paa Afdelingens Generalforsamling den 17. August 1939 fremkomne store Flertal. Subsidiært hævder Sagsøgeren, at Ordningen af 1943 kunde have været gennemført allerede i 1939, hvorved Sagsøgeren ogsaa vilde have erhvervet Pensionsret. Mest subsidiært hævder Sagsøgeren, at Forbundet maa være ansvarligt for, at Ordningen af 1943 ikke har faaet en saadan Aftrapningsordning, at han kunde opnaa Pensionsret. Sagsøgeren nedlægger herefter følgende Paastand:

- principalt: a) Betaling af 1503 Kr. 95 Øre og derhos
enten b) Betaling af et Beløb udgørende 46 Kr. 80 Øre Gange det Antal Maaneder, der forløber fra den 1. April 1943 til Dommens Dato, og
c) Betaling af 46 Kr. 80 Øre pr. Maaned fra Dommens Dato indtil Sagsøgerens 65. Aar eller indtil det eventuelle tidligere Tidspunkt, da Sagsøgeren maatte ophøre med at være ansat i A/S Frederiksberg Bade- og Svømmeanstalt;
eller Som ovenfor, blot at Beløbet 46 Kr. 80 Øre i b) og c) ændret til 32 Kr. 66 Øre.

subsidiært: a) Betaling af 920 Kr. 96 Øre og derhos b) og c) som den principale Paastand, blot at Beløbet 46 Kr. 80 Øre i b) og c) ændret til 28 Kr. 58 Øre.

mest subsidiært: Som b) og c) i den principale Paastand, blot at Beløbet 46 Kr. 80 Øre ændres til 28 Kr. 71 Øre.

Samtlige Beløb at indbetale til Pensionsforsikringsanstalten til Benyttelse, til Indbetaling paa en Pensionsforsikring til Fordel for Sagsøgeren.

Til Begrundelse for den nærmere Opgørelse af Paastanden anfører Sagsøgeren, at der fra den 1. Juli 1939, da den da foreslaede Pensionsordning kunde have været gennemført, til 1. April 1943, da Sagsøgeren fik Gageforhøjelse, er hengaaet 45 Maaneder, og at Svømmehallens Bidrag pr. Maaned skulde i denne Periode have udgjort 44 Kr. 01 Øre. Det Beløb, som Sagsøgeren er gaaet Glip af til 1. April 1943 er derfor

45×44 Kr. 01 Øre	1980 Kr. 45 Øre
men herfra skal gaa	476 — 50 — ,

nemlig det Beløb, som Sagsøgeren vilde tjene ved at kunne indbetale samtlige Pensionsbidrag paa een Gang

Rest.... 1503 Kr. 95 Øre.

Fra 1. April 1943 til Dommens Dato er Sagsøgeren ligeledes gaaet Glip af et maanedligt Beløb, som Sagsøgeren opgør til 46 Kr. 80 Øre, subsidiært 32 Kr. 66 Øre. Sagsøgerens subsidiære Paastand forudsætter, at den i 1943 gennemførte Pensionsordning var blevet gennemført allerede i 1939 bl. a. medførende et Tillæg til Lønningerne til Dækning af Pensionsbidragene. Badeanstaltens Bidrag vilde i saa Fald have udgjort 26 Kr. 95 Øre, som Sagsøgeren i de 45 Maaneder til 1. April 1943 er gaaet Glip af, svarende til 45×26 Kr. 95 Øre

1212 Kr. 75 Øre

hvorfra ligesom i den principale Paastand skal gaa det Beløb, som Sagsøgeren vilde tjene ved at kunne indbetale samtlige Pensionsbidrag paa een Gang. Beløbet 476 Kr. 50 Øre nedsættes derfor i Forholdet 44 Kr. 01 Øre til 26 Kr. 95 Øre eller til

291 — 79 —

Rest.... 920 Kr. 96 Øre.

Fra 1. April 1943 er Sagsøgeren ligeledes gaaet Glip af et Beløb, som han opgør til 28 Kr. 58 Øre maanedligt. Den mest subsidiære Paastand forudsætter, at den i 1943 indførte Pensionsordning havde haft Aftrapningsordning omfattende Sagsøgeren. Badeanstaltens Bidrag vilde i saa Fald have været maanedlig 28 Kr. 71 Øre, og dette Beløb er Sagsøgeren gaaet Glip af fra 1. April 1943 til Dommens Dato og fremefter.

Det sagsøgte Forbund paastaar sig frifundet. Det anfører, at Bestemmelserne-i § 1 i Overenskomsten mellem Forbundet og Anstalten kun er en Løfteparagraf, der iøvrigt kun kan paaberaabes af vedkommende Organisation, men derimod ikke af Sagsøgeren som Medlem af Forbundet. Dette har i 1939 været berettiget og endog forpligtet til at kræve et ganske overvejende Flertal blandt Afdelingens Medlemmer for

at gaa ind for en Pensionsordning, idet en saadan jo forudsatte, at Medlemmernes overenskomstmæssige Løn tvangsmæssigt beklippedes med Hensyn til Pensionsbidragene, hvilket vilde være et meget alvorligt Indgreb overfor de Medlemmer, der ikke ønskede en saadan Ordning, ligesom Forbundet efter de Synspunkter, som almindeligt anlægges af Arbejderorganisationerne, kunde have Føje til Betænkeligheder ved en Pensionsordning, der medførte Fradrag i Løn. Som Følge heraf har Forbundet været fuldt beføjet til at nægte at tiltræde Pensionsordningen paa Grundlag af det yderst ringe Flertal paa Generalforsamlingen den 28. Februar 1939. Paa Afdelingens senere Generalforsamling den 17. August 1939 har der ganske vist været stort Flertal for Pensionsordningens Gennemførelse, men det kan ikke paadrage Forbundet Ansvar, at det efter den 7. August 1939 at have meddelt Anstalten og Afdelingen, at Forbundet ikke kunde kontrahere om en Pensionsordning, har fastholdt dette Standpunkt og nægtet at gaa ind i en ny Forhandling paa Grundlag af Generalforsamlingsbeslutningen af 17. s. M., hvorved Forbundet ogsaa henviser til, at det havde Grund til at tro, at Afdelingens Medlemmer efter en Pensionsordnings Gennemførelse vilde udmelde sig af Forbundet. Forbundet vil ikke bestride, at visse af Forretningsfører Christensens Udtalelser paa Generalforsamlingen den 28. Februar 1939 har været noget misvisende, men dette kan ikke ændre Forholdet, bl. a. ogsaa fordi disse Udtalelser blev nærmere drøftet og imødegaaet paa selve Generalforsamlingen. Iøvrigt bestrider Forbundet paa en Række Punkter Rigtigheden af Sagsøgerens Erstatningsberegning, herunder ogsaa, at Ordningen af 1943 — ved hvilken Anstalten gennem en Lønforhøjelse betaler det samlede Pensionsbidrag — kunde have været gennemført i 1939, hvor Anstalten ikke havde en økonomisk Højkonjunktur som i 1943.

. Under Domsforhandling er der afgivet Forklaring af Badefunktionærerne Harri Christian Sørensen, Schmidt, Svend Albert Behr, Frk. Marie Vested Olesen, Fru Esther Marie Fog (Hansen), Fru Esther Marie Lund, Fru Margrethe Quist Olsen, Ejner Marinus Hansen og Anders Eigil Kramer Mikkelsen samt af Skolebetjent Aage Vest, Fuldmægtig Georg Vilhelm Jensen, Viceforretningsfører Niels Hansen og af Sagsøgeren. Der er ikke fremkommet noget Holdepunkt for, at Afdelingsmedlemmernes Interesse for Pensionsordningen har staaet i Forbindelse med Planer om Udtræden af Forbundet.

Forbundet findes nu overfor et saavel for det enkelte Medlem som for Arbejderorganisationernes almindelige Principper vigtigt og ekstraordinært Spørgsmaal som den omhandlede Pensionsordning at have været berettiget til at kræve et alment Ønske blandt Afdelingens Medlemmer for at ville fremme Ordningen, og da Generalforsamlingen af 28. Februar 1939 ikke har givet Udtryk for et saadant Ønske, findes Forbundet — selv om det ikke kan betvivles, at Forretningsførers Udtalelser paa Generalforsamlingen, der har været noget misvisende, i væsentlig Grad har medvirket til Fremkomsten af de mange Nej-Stemmer — at have været berettiget til i August 1939 at nægte at fremme Sagen paa det da foreliggende Grundlag. Under disse Omstændigheder og idet det fra Sagsøgerens Side er ubestridt, at Forbundet har truffet sin Afgørelse efter de af dette anførte, efter deres Karakter saglige Be-

væggrunde, findes det derhos ikke at kunne anses retstridigt, at Forbundet i September 1939 har nægtet at fremme Sagen paa Grundlag af den saa hurtigt fremkomne nye Generalforsamlingsbeslutning. Som Følge heraf, og idet der maa gives Forbundet Medhold i, at man ikke kan gaa ud fra, at 1943-Ordningen kunde have været gennemført i 1939, eller at der i 1943 kunde have været opnaaet en bedre Ordning for Sagsøgerens Vedkommende, vil Forbundet i det hele være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Nr. 294/1944. Rentier **August Jensen** (Teist)

m o d

Kaj Børge Dyssegaard Petersen (Ingen).

(Vedrørende Salg af en Vulkaniseringsanstalt og Budcentral).

Sagen skriftlig behandlet.

Østre Landsrets Dom af 21. November 1944 (IV Afd.):
Sagsøgte, Rentier August Jensen, bør til Sagsøgeren, Kaj Børge Dysse-
gaard Petersen, betale 4110 Kr. tilligemed Renter 5 pCt. aarlig af
3250 Kr. fra 17. Juli 1943 at regne og af 860 Kr. fra 22. Juni 1944 at
regne. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 400 Kr.
Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Direktoratet for Vareforsyning har i en den 10. August 1945
afgivet Erklæring udtalt, at det ikke i 1943 var tilladt at opkøbe
og anvende Affaldsgummi til Vulkanisering, jfr. Bestemmelserne
i Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 127 af 24. Marts 1941,
at der ikke til den i Sagen omhandlede Vulkaniseringsforretning
havde været knyttet nogen Gummitildeling, og at Indstævnte
den 2. Juni 1943 havde faaet Afslag paa et Andragende om Til-
deling af Reparationsgummi til Cykledæk.

Da disse Forhold, med hvilke Appellanten efter det forelig-
gende ikke kan antages at have været bekendt, maatte medføre,
at Vulkaniseringsafdelingen, hvorfra Størstedelen af Forretnin-
gens Indtægter hidrørte, ikke kunde drives paa lovlig Maade,
findes Appellanten at være berettiget til at kræve et Afslag i
Købesummen, der i hvert Fald ikke findes at kunne ansættes til
et ringere Beløb end det paastaede. Som Følge heraf vil Appel-
lantens Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at
burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Rentier August Jensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Kaj Børge Dyssegaard Petersen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en den 21. Maj 1943 oprettet Kontrakt erhvervede Kaj Børge Dyssegaard Petersen af Direktør Ronald Spaten en denne tilhørende Vulkaniseringsanstalt og Budcentral, beliggende Prinsessegade 10, for en Købesum af 10.500 Kr., hvoraf 2000 Kr. betaltes kontant med det samme, medens Resten afgjordes ved Udstedelse af Veksel.

Dyssegaard Petersen bestemte sig imidlertid snart efter til at afhænde Virksomheden og indrykkede saalydende Annonce:

»100 Kr. netto pr. Dag

giver to sideløbende Virksomheder, som beskæftiger 15 Mand. Ingen Varemangel. Fagkundskab unødvendig. Uden mindst 10.000 Disponibel er Henv. unødvendig. Sælges i Dag: Helrup 5495, før 12 og efter 18.«

Gennem denne kom han i Forbindelse med Rentier August Jensen, der i 1942 var vendt tilbage fra Norge, hvor han havde opholdt sig i en længere Aarrække, og efter at Jensen havde beset Virksomheden, blev der den 26. Juni 1943 oprettet en Købekontrakt, hvorved han overtog Virksomheden for en Købesum af 13.250 Kr., hvoraf 10.000 Kr. betaltes kontant med det samme, medens Resten skulde betales ved Clearing gennem Nationalbanken, idet Jensen endnu havde Tilgodehavender i Norge.

Ved Købet medfulgte Virksomhedens Inventar, der siden Handlen mellem Spaten og Dyssegaard Petersen var blevet forøget med 2 Vulkaniseringsanlæg med Forme, en Slibemaskine, 1 Skrivebord, 3 Stole og 1 Bord. Ligesaa medfulgte Retten til 2 Biografreklamer, for hvilke Betaling skete maanedligt. Overtagelsen fandt Sted samme Dag, som Kontrakten oprettedes.

Det var med Hensyn til Restbeløbet 3250 Kr. aftalt, at det skulde betales inden den 17. Juli 1943, men den 8. Juli 1943 meddelte Jensens Sagfører Dyssegaard Petersen, at Jensen krævede Handlens Tilbagegang og de erlagte 10.000 Kr. tilbagebetalt. Efter forskellige Forhandlinger mellem Parternes Sagførere blev der af Jensens Sagfører indgivet en Bedragerianmeldelse mod Dyssegaard Petersen, men efter en længere Politiiundersøgelse afvistes Sagen i Juli 1944.

Under nærværende ved Stævning af 30. August 1944 anlagte Sag har Kaj Børge Dyssegaard Petersen, saaledes som hans endelige Paastand lyder, paastaaet Rentier August Jensen tilpligtet at betale 4110 Kr., nemlig dels det i Kontrakten omhandlede Restbeløb 3250 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig heraf fra 17. Juli 1943, dels et Beløb af 860 Kr., der udgør den Sagsøgte paahvilende Del af Betalingen for de ovennævnte Biograf-

reklamer, som Sylvester Hvids Annoncebureau under en ved Københavns Amts nordre Birks Ret anlagt Sag har paastaaet Sagsøgeren — med hvem Kontrakt om Reklamerne var afsluttet — tilpligtet at udrede, tiligemed Renter af dette Beløb 5 pCt. aarlig fra 22. Juni 1944 — Tidspunktet for Stævningen i sidstnævnte Sag.

Sagsøgte, der har erkendt at skyldte de paagældende Beløb, har paastaaet sig frifundet, idet han har gjort gældende, dels, at Sagsøgeren har givet misvisende Oplysninger om Virksomhedens Omsætning, dels, at det ikke har været muligt for Sagsøgte at faa Gummi til Vulkaniseringsvirksomheden paa lovlig Maade, og at han derfor har Krav paa et Afslag i Købesummen, der mindst er lige saa stort som Sagsøgerens Krav.

Sagsøgeren har heroverfor gjort gældende, at han har gjort Sagsøgte bekendt med, at Virksomheden ikke havde den i Annoncen angivne Omsætning, men at Omsætningen, der var ca. 300 Kr. ugentligt, kunde bringes op paa 100 Kr. om Dagen, at Sagsøgte inden Købet har haft Lejlighed til at gennemgaa Virksomhedens Bøger og Regnskaber og sætte sig ind i alle Enkeltheder med Hensyn til Driften, og at det skyldes Sagsøgtes eget Forhold, naar Omsætningen ikke holdt Stik. Han har derhos anført, at det var muligt at skaffe tilstrækkeligt Gummi ad lovlig Vej, og at Virksomheden iøvrigt ved Overdragelsen var velforsynet dermed.

Der er for Landsretten afgivet Forklaring af Parterne samt af Fru Mary Illum og Vulkanisør Valdemar Otto Petersen.

Sagsøgeren har forklaret, at Virksomheden, da han overtog den, ikke var videre vel drevet, men takket være det store Arbejde, som han gjorde, og de Nyanskaffelser af Maskiner han foretog, fik en stærkt stigende Omsætning i den Tid, han drev den, ligesom det med Sikkerhed kunde forudses, at Stigningen vilde fortsætte yderligere, saaledes at Omsætningen efter hans Overbevisning let kunde naa op paa 100 Kr. daglig.

Han, der led af Mavesaar og to Gange tidligere, dels den 9. Oktober 1942, dels den 20. April 1943, var blevet opereret herfor, konstaterede imidlertid, at hans Kræfter ikke slog til til at passe Virksomheden og averterede derfor denne til Salg. Under Forhandlingerne med Sagsøgte krævede han 16.000 Kr., Sagsøgte vilde kun give 12.000 Kr., men efter at Sagsøgte havde haft Lejlighed til gennem 2½ Dag at opholde sig i Virksomheden og følge denne nøje, enedes man om en Købesum paa 13.250 Kr. Sagsøgte udtalte med Hensyn til Omsætningen, at han var tilfreds, selv om den var paa 50 Kr. og ikke paa 100 Kr. Med Hensyn til Materialer til Vulkaniseringsvirksomheden har Sagsøgeren forklaret, at han af Direktør Spaten fik den Besked, at der fra et Firma paa Nytorv Nr. 8 eller 10 ugentlig leveredes tilstrækkeligt Affaldsgummi efter telefonisk Henvendelse fra dets Repræsentant. Sagsøgeren har ikke kunnet oplyse Firmaets eller Repræsentantens Navn, men en Gang, da den egentlige Henvendelse udeblev, henvendte Sagsøgeren sig til Spaten, som foranledigede, at der atter blev leveret. Sagsøgeren har erkendt, at han een Gang efter Anskaffelsen af et af de nye Vulkaniseringsanlæg, hvortil der udkrævedes mere Gummi end hidtil, har købt for ca. 150 Kr. Gummi andet Steds, hvilket Parti, han var klar over, ikke fremkom ad

lovlig Vej. Der blev i Virksomheden ført autoriserede Bøger, men disse beroede hos hans Revisor. Derimod førte Bogholdersken Frk. Illum Regnskabskladder, som Sagsøgte havde Adgang til, ligesom Sagsøgeren foreviste Sagsøgte en Opstilling over Omsætningen i de paagældende Dage.

Sagsøgte har erkendt, at han fulgte Virksomheden, men mener dog kun at have gjort det en halv Dag, ligesom den Opstilling, han saa, kun vedrørte en enkelt Dag. Han havde Lejlighed til at tale med Funktionærerne. Han har ikke villet bestride, at han har udtalt, at han var tilfreds med mindre Omsætning end 100 Kr. pr. Dag, men bestrider, at der har været Tale om 50 Kr. pr. Dag. Kort efter Overtagelsen kom der en ny Vulkanisør, hvis tidligere Arbejdssted var lukket, fordi man der brugte ulovligt fremskaffet Gummi. Sagsøgte blev nu bange for, at dette ogsaa var Tilfældet i den af ham købte Virksomhed, og da hans Mistanke be- styrkedes ved Udtalelser fra Frk. Illum og Vulkanisør Petersen, mistede han Interessen for Virksomheden og lod Vulkanisør Petersen passe den, idet Sagsøgte erklærede, at han ikke vilde have foretaget Indkøb, der kunde bringe ham i Konflikt med Politiet. I den første Maaned gav Forretningen et Underskud paa 142 Kr. 94 Øre, derefter lod han Petersen bestyre den mod en fast Forpagtningsafgift. Da Petersen ikke var i Stand til at udrede denne, solgte Sagsøgte senere Virksomheden for 2500 Kr. kontant.

Frk. Illum har forklaret, at hun var Kontordame i Virksomheden fra en Maaned, før Spaten solgte den. Under Spaten og Dyssegaard Petersen gik det godt. Hun nægter at have udtalt noget som helst om, at Vulkaniseringsvirksomheden blev drevet ved Hjælp af ulovligt Gummi, og be- kræftet, at der blev leveret Gummi hver Uge. Sagsøgte havde Lejlighed til at følge Forretningen i 2¹/₂ Dag og se de Regninger, hun udskrev til Kunderne.

Vulkanisør Petersen har forklaret, at han blev ansat i Virksomheden, kort før Spaten solgte den. Der var i Dyssegaard Petersens Tid en lille Nedgang i Vulkaniseringsafdelingens Virksomhed, idet enkelte Kunder faldt fra. Den samlede Virksomheds faste Personale var 6 Mand, men Budenes Antal varierede, saa til Tider var de 12 ialt. Vidnet benægter at have udtalt, at Virksomheden drevs ved Hjælp af ulovligt Gummi. Hvor Gummiet kom fra, ved han ikke. Et Par Dage efter, at Sagsøgte havde overtaget den, erklærede Sagsøgte uden nærmere Motivering, at der ikke maatte købes mere Gummi.

Af et af Sagsøgerens Revisor den 17. August 1943 for Tiden den 22. Maj—26. Juni 1943 udarbejdet Regnskab fremgaar, at der i denne Tid var en Nettoindtægt paa 1270 Kr. 35 Øre. Ifølge Status pr. 28. Juni 1943 var Materialebeholdningens Værdi paa 325 Kr. Inventarkontoen paa 11.693 Kr.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder finder Retten det betænkeligt at statuere, at Sagsøgeren har garanteret Sagsøgte en daglig Omsætning paa 100 Kr. eller iøvrigt givet Sagsøgte saadanne vildledende Oplysninger med Hensyn til Omsætningen, at Sagsøgte af denne Grund kan kræve Afslag i Købesummen.

Med Hensyn til Virksomhedens Gummileverancer kan det ikke antages, at det af Sagsøgeren ulovligt erhvervede Parti har været af afgørende Betydning for Vulkaniseringsvirksomhedens normale Drift, og da det iøvrigt ikke ses godtgjort, at denne har været baseret paa Anvendelse af ulovligt indkøbt Gummi — et Forhold, som maatte antages at være kommet frem under Politiundersøgelsen, hvorunder Sagsøgeren efter det oplyste har givet samme Forklaring som under nærværende Sag med Hensyn til sin faste Forretningsforbindelse — findes der heller ikke Grundlag for Fradrag i Købesummen paa dette Punkt.

Herefter vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge, hvorhos Sagsøgte vil have at betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 400 Kr.

M a n d a g d e n 6. M a j.

Nr. 229/1945. Direktør **Thorkild Kunst Wissing** (Bierfreund)

m o d

Grosserer **Svend Aage Rasmussen** (Svane).

(Spørgsmaal om Forældelse af et Krav støttet paa et af Indstævnte overfor Appellanten begaaet Bedrageri).

Østre Landsrets Dom af 22. September 1945 (V Afd.): Sagsøgte, Grosserer Svend Aage Rasmussen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Direktør Thorkild Kunst Wissing, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand om, at det statueres, at den i Sagen omhandlede Fordring ikke er forældet, og om, at Sagen hjemvises til Landsretten til fortsat Behandling. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Da Kravet støttes paa et af Indstævnte overfor Appellanten begaaet Bedrageri, for hvilket Indstævnte er idømt Straf, omfattes Forholdet ikke af den særlige Forældelsesregel i Lov Nr. 274 af 22. December 1908, og Appellantens Paastand om Sagens Hjemvisning vil derfor være at tage til Følge.

Omkostningerne ved Behandlingen for begge Retter indtil nu findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 300 Kr.

T h i k e n d e s f o r R e t:

Denne Sag hjemvises til Landsretten til fortsat Behandling.

Sagens Omkostninger for begge Retter indtil nu betaler Indstævnte, Grosserer Svend Aage Rasmussen, til Appellanten, Direktør Thorkild Kunst Wissing, med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Direktør Thorkild Kunst Wissing, søger Sagsøgte, Grosserer Svend Aage Rasmussen, til Betaling af 3543 Kr. 10 Øre med Renter 6 pCt. p. a. af 3600 Kr. fra den 22. September 1938 og af 3543 Kr. 10 Øre fra den 8. April 1944.

Til Støtte herfor har Sagsøgeren anført følgende:

Sagsøgte fik den 22. September 1938 Sagsøgeren til at udlevere et Parti Kasein af Værdi 3000 Kr., samt 600 Kr. kontant mod Overlevering af en paa Trælasthanler Steiner, Frederiksværk, trukket og af denne akcepteret Veksel, idet Sagsøgte overfor Sagsøgeren gav urigtige Soliditetsoplysninger om Trælasthanler Steiner og urigtigt foregav, at Vekslen hidrørte fra Vareleverancer. Vekslen fik Sagsøgeren ikke betalt, men har af Steiners Konkursbo den 8. April 1944 faaet udbetalt i Dividende 56 Kr. 90 Øre. Sagsøgte er ved Københavns Byrets 4. Afdelings Dom af 23. December 1940 for dette og lignende Forhold anset med Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et Beløb efter Rettens Skøn.

Sagsøgte gør principalt gældende, at Fordringen, der haves for Levering af et Parti Kasein, effektueret den 22. September 1938, er forældet i Medfør af Lov Nr. 274 af 22. December 1908 § 1, 1) a. (»Fordring som støttes paa Overenskomst om Salg eller anden Overdragelse af Varer eller andet Løsøre, der ikke er afhændet som Tilbehør til fast Ejendom«).

Den 14.—15. September 1945 foretoges Deldomsforhandling med Hensyn til Forældelsesspørgsmaalet. Under nævnte Forhandling paastaar Sagsøgeren Dom for 2943 Kr. 10 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 16. Juni 1945.

Sagsøgeren paastaar Tilfældet henført under Ikrafttrædelseslovens § 16.

Idet den af Sagsøgeren hos Sagsøgte paastaaede Erstatning maa anses som en Fordring paa Erstatning i Kontraktsforhold, og idet Kravet findes at maatte bedømmes efter den af Sagsøgte paastaaede Lovbestemmelse, vil Sagsøgtes Paastand om Frifindelse paa det anførte Grundlag være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte 300 Kr.

T i r s d a g d e n 7. M a j.

Nr. 223/1945.

Rigsadvokaten

m o d

Alfred Andersen Eeg (Vang),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 § 1.

Aarhus Købstads Kriminalrets Dom af 21. September 1943: Den af Tiltalte Alfred Andersen Eeg forskyldte Straf bortfalder. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 27. Februar 1945 (I Afd.): Tiltalte, Alfred Andersen Eeg, bøder til Statskassen 100 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 8 Dage. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for begge Retter.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er oplyst, at den af Tiltalte ledede Virksomhed er et Varehus omfattende følgende Afdelinger: Manufaktur og Trikotage, Isenkram, Parfumeri, Lædervarer, Legetøj, Papirvarer, Kolonial og Viktualie samt Konfektur. Da Sagen rejstes, beskæftigede Virksomheden 35 Personer, nemlig 21 udlærte Medhjælpere, 4 Butikslæringer, med hvilke der var oprettet Lærekontrakt, forinden Virksomheden blev kendt uegnet som Oplæringssted, 1 Kontorlærling samt 9 unge Medhjælpere ved Butiksekspedition, med hvilke der var oprettet Kontrakt i Henhold til Læringslovens § 1, Stk. 7. I Aaret 1940 var den samlede Omsætning ca. 775.000 Kr.

Tiltalte har om Forretningen oplyst, at »den Arbejdsmetode, som gælder i Varehuset Alpas — — — ganske klart er forskellig fra Arbejdsmetoden i almindelige Detailforretninger. I andre Forretninger gælder det f. Eks. for Ekspeditricen at sælge saa meget som muligt, mens vore Ekspeditricer kun skal »udlevere« den Vare, Kunden ønsker at købe. Varerne er derfor hos os fremlagt paa Disken med tydelig Pris foran og saaledes, at Kunden selv kan overbevise sig om Varens Kvalitet og Prisværdighed. Ekspeditricen skal hos os kun give Kunden de Oplysninger, denne spørger om, og her har hun til egen Hjælp faglærte og kyndige Disponenter, som opholder sig i Forretningen, og som Ekspeditricen kan tilkalde, naar hun behøver Oplysning o. s. v.«

Efter det om de paagældendes Arbejde i Virksomheden og om dennes Beskaffenhed foreliggende findes Antagelsen af de paagældende at have haft Hjemmel i Læringslovens § 1, Stk. 3, Nr. 3. Som Følge heraf vil Tiltalte være at frifinde, hvorhos

Sagens Omkostninger for alle Retter vil være at udrede af det Offentlige.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Alfred Andersen Eeg, bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ifølge Politimesterens Anklageskrift af 18. Marts 1941 tiltales under denne Sag Forretningsfører for A/S Alpas Alfred Andersen Eeg, Aarhus, som ansvarlig Leder af Virksomheden, der driver Handel i Aarhus, til Straf efter § 23 i Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Lærlingeforholdet for Overtrædelse af dens § 1, for efter den 21. Marts 1939, da der af Fællesudvalget for Butikslærlinge i Medfør af Lærlingelovens § 19, Stk. 6, blev meddelt Tilkendegivelse om, at Virksomheden var uegnet som Lærested for Lærlinge at have beskæftiget nedennævnte Personer under 18 Aar, med hvilke der er oprettet Specialarbejderkontrakt i Henhold til Lærlingelovens § 1, Stk. 7, som Medhjælp ved Ekspedition i Forretningen, der omfatter Brancher, der er anerkendt som Oplæringsomraader, uagtet Arbejdet i Forretningen herefter ikke kan henregnes til Specialarbejde, og Beskæftigelse af Personer under 18 Aar til Ekspedition i Forretningen af samme Grund ikke er lovlig.

1. Anna Grete Pedersen, født 9. September 1923,
2. Lissie Olesen, født 15. Januar 1926,
3. Tove Rasmussen, født 20. November 1925,
4. Ellen Naomi Andersen, født 27. Marts 1924,
5. Aase Knudsen, født 7. Juli 1925,
6. Erna Nielsen, født 10. Oktober 1923,
7. Gunnar Allermann, født 10. Marts 1924,
8. Inger Eriksen, født 11. December 1925 og
9. Liscy Schmidt Nielsen, født 31. Oktober 1924.

Ved Tiltaltes Forklaring og det iøvrigt oplyste er det godtgjort, at han har beskæftiget de i Anklageskriftet anførte unge Mennesker, med hvem der var oprettet Specialarbejderkontrakter i Henhold til Lærlingelovens § 1, Stk. 7, som Medhjælp ved Ekspedition i Forretningen. Det er endvidere oplyst, at Forretningen paa Grund af den raadende Arbejdsdeling var nægtet Anerkendelse som Lærested.

Endelig er det oplyst, at kun eet af de unge Mennesker, som nu er over 18 Aar, stadig er beskæftiget i Firmaet, og at dette nu ikke beskæftiger unge Mennesker under 18 Aar.

Tiltalte har paastaet sig frifundet, idet han har anset sig for berettiget til at oprette de nævnte Specialarbejderkontrakter.

Af forskellige under Sagen fremskaffede Udtalelser fra Socialministeriet, Lærlingeraadet og Fællesudvalget for Butikslærlinge fremgaar, at allerede ifølge Lærlingeloven af 1921 Personer, der var beskæftiget med Ekspedition i Butikker og Lagre antoges at henhøre under Loven,

og at det siden i den ministerielle Praksis har været antaget, at Specialarbejde ikke kunde forekomme indenfor Butiksfaget, og at det ikke kan antages at have været Lovgivningsmagtens Hensigt ved Loven af 1937 at ændre denne Praksis, idet det i Motiverne til denne Lovs § 1, Stk. 3, Nr. 3, forudsættes, at det i Bestemmelsen omhandlede Arbejde i visse Specialforretninger, nemlig i saadanne der udelukkende eller ganske overvejende forhandler enkelte Varesorter af ensartet Beskaffenhed f. Eks. Smør- og Margarineudsalg skal være den eneste Form for Specialarbejde, der kan forekomme inden for Butiksfaget.

Af de nævnte Udtalelser fremgaar endvidere, at det har været administrativ Praksis, at væsentlige Dele af Arbejde, der henhører under Lærlingeuddannelse, ikke af Arbejdsgiveren kan udskilles som Specialarbejde, og at den Omstændighed, at en Forretning er af specialiseret Karakter eller af speciel Art, ikke i sig selv kan bringe Forholdet uden for Lærlingelovens Regler om Lærlinge.

Det bemærkes, at Retten ved en Skrivelse af 19. April 1941 sendte Sagen til Politimesteren med Anmodning om Indhentning af visse Oplysninger, og at den først paany blev fremsendt til Retten den 18. Maj 1943 vedlagt en Skrivelse af 27. April 1943 fra Socialministeriet, hvori det bl. a. udtales, at Sagens sene Besvarelse har beroet paa principielle Overvejelser saavel i Socialministeriet som i Lærlingeraadet.

Efter det oplyste findes Tiltalte vel at have været uberettiget til at beskæftige de paagældende unge Mennesker som sket, saaledes at han herefter har gjort sig skyldig i Overtrædelse af Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 § 23, jfr. § 1, men da Tiltalte findes at have handlet i undskyldelig Misforstaaelse af de omtalte Retsregler, findes Straffen i Medfør af Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 3, jfr. Stk. 2, at burde bortfalde.

Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Aarhus Købstad den 21. September 1943 afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 2. jydsk Statsadvokatars Anklageskrift af 26. November 1943, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i første Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen for saa vidt angaar Skyldspørgsmaalet, men saaledes at Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 3, jfr. Stk. 2, ikke bringes i Anvendelse, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Frifindelse.

Det bemærkes, at Tiltalte er født den 10. Maj 1893 og ikke findes tidligere tiltalt eller straffet.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Tiltalte erkendt at være den ansvarlige Leder af Virksomheden, ligesom han har indrømmet i Februar 1941 at have modtaget Genpart af Socialministeriets Skrivelse af 1. s. M., hvori det blandt andet hedder:

»I den med Fællesudvalgets Skrivelse af 16. August 1939, jfr. Udvalgets Skrivelse af 15. Maj 1940, hertil tilbagefulgte Sag har Udvalget forelagt Socialministeriet Spørgsmaalet om, hvorvidt Varehusene »Atlas« og »Alpas«, Aarhus, kan beskæftige unge Mennesker under 18 Aar i deres Virksomhed.

Det fremgaar af Sagen, at Varehusene efter Varesnes Art er delt i en Række Afdelinger, der hver især forhandler flere forskellige Slags Varer.

Udvalget har overfor Socialministeriet givet Udtryk for den Opfattelse, at de nævnte Varehuse ikke er Specialforretninger og ikke er egnede som Oplæringssteder, idet de ganske vist forhandler Varer indenfor Brancher, som er anerkendte Oplæringsomraader, men ikke i et saadant Omfang, at en tilstrækkelig dybtgaaende Oplæring af Lærlinge kan finde Sted.

Socialministeriet har om Sagen brevvekslet med Politimesteren i Aarhus og Lærlingeraadet, som i Skrivelse af 4. Maj 1940 har udtalt, at Lærlingeraadet under Hensyn til, at de paagældende Virksomheder i større Omfang forhandler Varer indenfor Brancher, der er anerkendt som Oplæringsomraader, maa holde for, at Arbejdet i de paagældende Virksomheder ikke kan henregnes til Specialarbejde, og at Lærlingeraadet kan tiltræde Fællesudvalgets Standpunkt, hvorefter de paagældende Virksomheder, saaledes som Arbejdet i disse nu er organiseret, ikke kan anses for egnede til Oplæring.

I denne Anledning skal man meddele, at Arbejds- og Socialministeriet og Handelsministeriet i Overensstemmelse med den af Lærlingeraadet afgivne Udtalelse maa være af den Formening, at Arbejdet i de paagældende Virksomheder ikke vil kunne henregnes til Specialarbejde, og at Virksomhederne derfor ikke i Henhold til Specialarbejdskontrakt vil kunne beskæftige unge Mennesker under 18 Aar ved det omhandlede Arbejde.«

Han har endvidere oplyst, at de i Virksomheden ansatte Medhjælpere i hver enkelt Afdeling ekspederer alle de til vedkommende Branche hørende Varer, som forefindes i Forretningen, men at Udvalget af hver enkelt Vareart ikke er saa stort som i almindelige Forretninger af den paagældende Branche.

Efter Sagens Indankning har Socialministeriet i Skrivelse af 16. Januar 1945 fastholdt sit tidligere Standpunkt og har blandt andet udtalt:

»— — — Som fremhævet — — — var det allerede i § 1, Stk. 4, Nr. 2, i Lærlingeloven af 6. Maj 1921 fastsat, at Lovens Bestemmelser om Oprettelse af skriftlig Lærekontrakt ikke fandt Anvendelse — — — »naar Ansættelse paa Grund af den paa Stedet raadende Arbejdsdeling alene angaar Udførelsen af et vist Specialarbejde, som ikke fordrer nogen faglig Uddannelse.« Denne Regel, der svarer til Bestemmelsen i den nugældende Lærlingelovs § 1, Stk. 3, Nr. 2, angaar ifølge Praxis, der er udviklet gennem en Aarrække lige siden 1921, ikke Personer, der er beskæftiget med Ekspedition i Butikker og Lagre. Heraf følger, at der ved Ekspedition i Butikker og Lagre enten maa beskæftiges Personer over 18 Aar, eller ogsaa maa der tilsikres vedkommende unge Personer en Uddannelse, der opfylder Lærlingelovens Krav. Imidlertid er det allerede

tidligt, som det fremgaar af en af et Udvalg angaaende den Del af Lærlingeloven, der angaar Handlen, i September 1924 afgiven Betænkning (Rigsdagstidende 1924—25, Tillæg A, Spalte 5001—5002) fra Handlens Side gjort gældende, at det er u hensigtsmæssigt at paalægge bl. a. Indehaveren af Virksomheder, der udelukkende forhandler en enkelt Slags Varer, at give de paagældende unge Mennesker en virkelig Uddannelse. I Udvalget var der imidlertid Enighed om, at bortset fra de allerede da gældende særlige Undtagelser: Budtjeneste og rent Haandlangerarbejde som Ind- og Udpakning, Afvejning, Ombæring af Varer, bør Loven i sin Helhed være gældende for Handlen. Da imidlertid en Fastholdelse af Pligten til Uddannelse i selve Virksomheden kunde virke urimelig og noget u hensigtsmæssig bl. a. for Specialforretninger, hvor unge Mennesker beskæftiges med at sælge en enkelt Slags Varer, f. Eks. Sæbeudsalg, Osteforretninger, Cigarforretninger eller lign., foreslog Udvalget at undtage fra Lærlingelovens Bestemmelser umyndige, som antages til Arbejde, som bestaar i Ekspedition i Specialforretninger. En saadan Undtagelsesbestemmelse for Specialforretninger er optaget i det i Folketinget den 13. Januar 1925 fremsatte Forslag til Lov om Lærlingeforholdet og senere Forslag.

Den saaledes foreslaaede særlige Undtagelsesbestemmelse for Butiksfaget svarer til Bestemmelsen i Lærlingelovens § 1, Stk. 3, Nr. 3. Med Hensyn til denne nye Undtagelsesbestemmelse er der i Motiverne, der findes aftrykt i Rigsdagstidende 1936—37, Tillæg A, Spalte 3338, udtalt følgende:

»Endvidere var der i § 2, Stk. 3, Nr. 2, i Forslaget 1931—32 optaget en Bestemmelse om, at Reglen om Oprettelse af skriftlig Lærekontrakt ikke fandt Anvendelse, naar den umyndige antoges til Arbejde, der bestod i Ekspedering af Kunder i Specialforretninger, hvorved forstodes Forretninger, der udelukkende eller ganske overvejende forhandler enkelte Varesorter af ensartet Beskaffenhed, f. Eks. Smør- og Margarineudsalg. Den til Grund herfor liggende Tanke, nemlig at gøre Undtagelse for Forretninger, der paa Grund af deres Art og Omfang er saa ringe, at det ikke er muligt at give en almen Uddannelse, fastholdes i nærværende Forslag, men for ikke at foregribe den Praksis, der paa dette Omraade maa skabes efter Forhandling med de faglige Organer, har man i Forslagets § 1, Stk. 3, Nr. 3, givet Bestemmelsen en mere almindelig Affattelse.«

Forholdet var altsaa indtil 1937 det, at al Ekspedition i Butikker og Lagre maatte anses at henhøre under Lærlingeloven, saaledes at Virksomhedens Indehaver herved enten maatte beskæftige Personer over 18 Aar, eller ogsaa, naar han ønskede at beskæftige Personer under denne Alder, maatte tilsikre dem en Uddannelse, der opfylder Lærlingelovens Krav. I 1937 blev der tilvejebragt Hjemmel for, at en ganske begrænset Kreds af Forretninger, nemlig Enkeltvareforretninger, der paa Grund af deres Art og Omfang er saa ringe, at det ikke er muligt at give en almen Uddannelse, kan beskæftige Personer under 18 Aar selv uden Lærekontrakt, medens alle andre Forretninger ved Ekspedition fortsat kun maa beskæftige enten Personer over 18 Aar eller Personer under denne Alder paa Lærekontrakt. Da denne Bestemmelse er en decideret

Undtagelsesbestemmelse, vil den ikke kunne fortolkes udvidende. Da derhos i n g e n Virksomhed før 1937 har haft Ret til at beskæftige Personer under 18 Aar ved Ekspedition, er der ikke ved Gennemførelsen af den begrænsede Undtagelsesbestemmelse i 1937 frataget nogen Virksomhed en velerhvervet Ret.

— — —

— — — kan Varehuset Alpas baade paa Grund af Forretningens Omfang, og da den ikke kan betragtes som en Enkeltvareforretning af den i § 1, Stk. 3, Nr. 3, omhandlede Karakter, ikke falde ind under denne Bestemmelse, og Socialministeriet maa derfor fortsat holde for, at Varehuset Alpas har overtraadt Lærlingeloven derved, at det ved Butiks-ekspedition har beskæftiget unge Mennesker under 18 Aar, uden at der var oprettet Lærekontrakt.«

Da Virksomheden bestaar i Handel, har den kun kunnet beskæftige Personer under 18 Aar under de i Lærlingelovens § 1 angivne Betingelser.

Efter alt foreliggende falder de paagældende Personers Ansættelse ikke ind under Bestemmelsen i § 1, Stk. 3, Nr. 1, og selv om det maatte antages, at Bestemmelsen i Nr. 2 omfatter Ekspedition i Butikker og Lagre, ses det ikke godtgjort, at der i Virksomheden raader en Arbejdsdeling, der kan medføre, at Medhjælpernes Arbejde kan betegnes som Specialarbejde. Under Hensyn til det om Omfanget og Arten af den paagældende Virksomhed oplyste — hvorved i sidstnævnte Henseende bemærkes, at hverken Virksomheden i sin Helhed eller hver enkelt Afdeling som saadan kan betragtes som en Enkeltvareforretning — kan det derhos ikke antages, at de paagældendes Arbejde falder ind under Nr. 3 i den nævnte Bestemmelse. Herefter tiltrædes det, at Tiltalte er anset skyldig i den ham paasigtede Overtrædelse, og idet Bestemmelsen i Straffelovens § 84, Stk. 1. Nr. 3, jfr. Stk. 2, efter det oplyste ikke findes at burde anvendes, vil Tiltalte være at anse efter § 23 i Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 med en Straf, der bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 100 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 8 Dage.

Sagens Omkostninger for begge Retter bliver at udrede af Tiltalte, hvorved bemærkes, at han selv har draget Omsorg for sit Forsvar.

O n s d a g d e n 8. M a j .

Nr. 129/1945. Sporvejsfunktionær **Halvor J. C. W. Kalmeyer** og **Københavns Sporveje** (Trolle)

m o d

Jord- og Betonarbejder **Frits N. Christensen** (Landsretssagf. Hess-Petersen), Vognmand **Hjalmar Carl Egon Jensen**, **Arbejdsgiver-nes Ulykkesforsikring** (Landsretssagf. Tobiesen) og Sygekassen »**Fremtids Haab**« (Landsretssagf. Hess-Petersen)

o g

Nr. 146/1945. Vognmand **Hjalmar Carl Egon Jensen** og **Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring** (Landsretssagf. Tobiesen)

m o d

Jord- og Betonarbejder **Frits N. Christensen** (Landsretssagf. Hess-Petersen), Sporvejsfunktionær **Halvor J. C. W. Kalmeyer**, **Københavns Sporveje** (Trolle) og Sygekassen »**Fremtids Haab**« (Landsretssagf. Hess-Petersen).

(Erstatning for Skade forårsaget ved Sporvogns Sammenstød med Lastbil).

Dom afsagt 19. Oktober 1944 af **Københavns Byrets 2. Afd.**: Tiltalte I, Vognmand Hjalmar Carl Egon Jensen, bør inden 3 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse til Statskassen bøde 50 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 6 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger. Tiltalte II, Sporvejsfunktionær Halvor Janne Carl Werge Kalmeyer, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for saa vidt angaar Tiltalte II Kalmeyer udredes af det Offentlige. Tiltalte I, Jensen og A/S »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring«, bør derhos een for begge og begge for een inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse betale: 475 Kr. 47 Øre til Københavns Sporveje, 1204 Kr. 20 Øre til Sygekassen »Fremtids Haab«, Aaboulevard 38, og 6106 Kr. 40 Øre til Jord- og Betonarbejder Frits N. Christensen, boende Struensegade Nr. 28, 1. Sal, samt godtgøre sidstnævnte denne Sags Omkostninger med 200 Kr.

Østre Landsrets Dom af 4. April 1945 (VIII Afd.): Vognmand Hjalmar Carl Egon Jensen, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, Sporvejsfunktionær Halvor J. C. W. Kalmeyer og Københavns Sporveje bør een for alle og alle for een inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale til Jord- og Betonarbejder Frits N. Christensen 10.316 Kr. 40 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 14. November 1944 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr., og til Sygekassen »Fremtids Haab« 1204 Kr. 20 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 14. November 1944 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 100 Kr.

Højesterets Dom.

Den i disse Sager, der for Østre Landsret har været behandlet under ét, afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret har Sporvejsfunktionær Halvor J. C. W. Kalmeyer og Københavns Sporveje nedlagt Paastand om Frifindelse for Jord- og Betonarbejder Frits N. Christensens, Sygekassen »Fremtids Haab«s og Vognmand Hjalmar Carl Egon Jensens Tiltale. Endvidere har Københavns Sporveje paastaet Vognmand Jensen og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring tilpligtet at betale 475 Kr. 47 Øre. Endelig paastaar Københavns Sporveje Jord- og

Betonarbejder Christensen, der à conto har faaet udbetalt 3500 Kr. i Henhold til Landsrettens Dom, tilpligtet at tilbagebetale dette Beløb med Renter 5 pCt. aarlig fra den 17. Maj 1945.

Vognmand Jensen og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring paa-
staar Frifindelse for Jord- og Betonarbejder Christensens, Syge-
kassen »Fremtids Haab«s og Københavns Sporvejes Tiltale. Vogn-
mand Jensen paastår Københavns Sporveje dømt til at betale
30 Kr., og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, der à conto har
udbetalt Jord- og Betonarbejder Christensen 3546 Kr., paastår
ham tilpligtet at tilbagebetale dette Beløb med Renter 5 pCt.
aarlig fra Højesterets Dom.

Sporvejsfunktionær Kalmeyer, Københavns Sporveje, Vogn-
mand Jensen og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring har derhos
nedlagt subsidiære Paastande.

Jord- og Betonarbejder Christensen og Sygekassen »Fremtids
Haab« paastår Stadfæstelse af Landsrettens Dom.

Foreløbig bemærkes, at der ikke har været Hjemmel til at
inddrage Erstatningskravene mod Københavns Sporveje under
Politisagen, men at Sagen, som den nu foreligger, findes at burde
tages under Paakendelse i sin Helhed.

Fra ingen af Parternes Side rejses der for Højesteret Ind-
vending mod Størrelsen af de under Sagen fremsatte Erstat-
ningskrav.

Til Sagsfremstillingen føjes, at Jord- og Betonarbejder Chri-
stensen, der er født 1886, som Følge af Paakørslen paadrog sig
Brud af højre Underben.

Det tiltrædes, at der fra Vognmand Jensens Side er udvist
Uagtsomhed ved at holde i Sporet, og at Jord- og Betonarbejder
Christensen ikke har Medansvar for den ham overgaaede Skade.
Det findes derimod ikke, at der af Sporvejsfunktionær Kalmeyer
er udvist Uagtsomhed, eller at der i Medfør af Bekendtgørelse
Nr. 389 af 30. December 1938 § 5 kan paalægges Københavns
Sporveje Ansvar. Herefter vil Vognmand Jensen og Arbejdsgiver-
nes Ulykkesforsikring være at tilpligte in solidum at betale til
Jord- og Betonarbejder Christensen og Sygekassen »Fremtids
Haab« de i Landsretsdommen nævnte Beløb med Renter, dog
med Fradrag af det af Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring til
Jord- og Betonarbejder Christensen à conto udbetalte Beløb
3546 Kr., medens iøvrigt Sporvejsfunktionær Kalmeyers og Kø-
benhavns Sporvejes Paastande vil være at tage til Følge. I Sags-
omkostninger for alle Retter findes Vognmand Jensen og Ar-
bejdsgivernes Ulykkesforsikring in solidum at burde udrede til
Jord- og Betonarbejder Christensen 1000 Kr. og til Sygekassen
»Fremtids Haab« 200 Kr., medens Sagens Omkostninger for
Landsretten og Højesteret iøvrigt findes at kunne ophæves.

Thi kendes for Ret:

Vognmand Hjalmar Carl Egon Jensen og Ar-
bejdsgivernes Ulykkesforsikring bør een for

begge og begge for een betale til Jord- og Betonarbejder Frits N. Christensen og Sygekassen »Fremtids Haab« henholdsvis 6770 Kr. 40 Øre og 1204 Kr. 20 Øre med Renter af Beløbene 5 pCt. aarlig fra den 14. November 1944, til Betaling sker, og til Københavns Sporveje 475 Kr. 47 Øre.

Sporvejsfunktionær Halvor J. C. W. Kalmeyer og Københavns Sporveje bør for Tiltale af Jord- og Betonarbejder Christensen, Sygekassen »Fremtids Haab« og Vognmand Jensen i denne Sag fri at være.

Jord- og Betonarbejder Christensen betaler til Københavns Sporveje 3500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 17. Maj 1945, til Betaling sker.

I Sagsomkostninger for alle Retter betaler Vognmand Jensen og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring een for begge og begge for een til Jord- og Betonarbejder Christensen 1000 Kr. og til Sygekassen »Fremtids Haab« 200 Kr. Iøvrigt ophæves Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 27. Januar 1943 er I. Vognmand Hjalmar Carl Egon Jensen, født den 21. August 1900 i København og boende Dalen Nr. 16 i Søborg, sat under Tiltale ved Københavns Byret til Strafs Lidelse for Overtrædelse af Lov Nr. 129 af 14. April 1932 §§ 2, 9 og 10, 2. Stk., jfr. § 38, samt af Lov-Bekendtgørelse Nr. 131 af 14. April 1932 § 29, jfr. §§ 38 og 41, i Anledning af, at han den 3. December 1942 Klokkeren 11,30 ad Rantzausgade i glat Føre og taaget Vejr har ført Lastmotorvognen A 29156 uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed og særlig Forsigtighed, idet han holdt med Vognen paa Sporarealet, hvilket var medvirkende Aarsag til, at han blev paakørt af et bagfra kommende Linie 13 Sporvognstog, hvorved en Passager i dette kom til Skade.

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 27. Januar 1943 er II. Sporvejsfunktionær Halvor Janne Carl Werge Kalmeyer, født den 18. Januar 1886 paa Frederiksberg og boende Sigbrits Allé Nr. 13, 1. Sal til venstre, sat under Tiltale ved Københavns Byret til Strafs Lidelse for Overtrædelse af Lov Nr. 129 af 14. April 1932 § 2, jfr. § 38, Reglement af 11. Januar 1927 og Reglement af 18. Januar 1869 § 39, jfr. Politivedtægtens § 104, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, 2. Stk., i Anledning af, at han den 3. December 1942 Klokkeren 11,30 ad Rantzausgade i glat Føre

og taaget Vejr har ført et Linie 13 Sporvognstog uden at udvise fornøden Agtpaaivenhed og særlig Forsigtighed, hvilket var medvirkende Aarsag til, at han paakørte en paa Sporarealet holdende Lastmotorvogn A 29156, hvorved en Passager i Sporvognstoget kom til Skade.

Der er derhos under Sagen af Tilskadekomne, Jord- og Betonarbejder Frits N. Christensen, Stuensegade Nr. 28, 1. Sal, nedlagt Paastand paa, at Tiltalte I Jensen og A/S »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring«, i hvilket Selskab Lastmotorvogn A 29156 er ansvarsforsikret, og som er indtraadt som Part i Sagen, samt Tiltalte II Kalmeyer og Københavns Sporveje, der ligeledes er indtraadt som Part i Sagen, tilpligtes in solidum at udrede i Erstatning til ham:

1) Mistet Arbejdsfortjeneste i Tiden fra 3. December 1942 til 3. Juni 1944 à 3000 Kr. pr. Aar	4.500 Kr.
2) Bil fra Hospital, Sporvognspenge under Sygdom m. v.....	90 —
3) Lægeerklæringer	65 —
4) Svie og Smerte	1.400 —
5) Invaliditet	6.600 —
	<hr/>
	Ialt.... 12.655 Kr.

hvor i fragaar oppebaaret Arbejdsløshedsunderstøttelse	225 Kr.
1 Uges Arbejdsfortjeneste	100 —
	<hr/>
	325 —
	<hr/>
	Ialt.... 12.330 Kr.

Endvidere har Tilskadekomne nedlagt Paastand paa, at der tillægges ham, der har haft Sagførerassistance under Sagen, Sagsomkostninger.

Der er endvidere af Sygekassen »Fremtids Haab« overfor de samme nedlagt Paastand paa Betaling af 1023 Kr. 60 Øre som Refusion af Dagpenge ydet Tilskadekomne, hvilket Beløb fragaar i Tilskadekomnes Erstatningsopgørelse under Punkt 1, samt 180 Kr. 60 Øre for Hospitalsophold, eller ialt 1204 Kr. 20 Øre.

Der er endelig af Københavns Sporveje nedlagt Paastand paa, at Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« tilpligtes in solidum til Københavns Sporveje at udrede 475 Kr. 47 Øre for den paa den paagældende Sporvogn ved Sammenstødet overgaaede Skade, samt af Tiltalte I Jensen nedlagt Paastand paa, at Tiltalte II Kalmeyer og Københavns Sporveje tilpligtes in solidum til ham at udrede 30 Kr. for den Lastmotorvogn A 29156 ved Sammenstødet paaførte Skade, der er baaret af ham som Selvrisiko.

De Tiltalte har hver for sig principalt paastaaet sig frifundne saavel for den mod dem rejste Tiltale som for de rejste Erstatningskrav, ligesom »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« og Københavns Sporveje har paastaaet sig frifundne for de overfor dem rejste Erstatningskrav, hvorhos de paagældende endvidere er fremkommet med de nedenfor nærmere specificerede Indsigelser overfor de enkelte Erstatningsbeløbs Størrelse, samt har paastaaet Erstatningen i det hele nedsat, da Tilskadekomne selv maa tillægges en Del af Skylden for det stedfundne Ulykkestilfælde.

Tiltalte I Jensen har nærmere forklaret, at han ved den i Anklageskriftet omhandlede Lejlighed som Fører af Lastmotorvogn A 29156 kom kørende i Rantzausgade i Retning udefter i Kørebanens højre Side, dog saaledes at Automobilets venstre For- og Baghjul kørte langs med den nærmeste Sporvejsskinne, idet han paa Grund af en Række paa Kørebanen anbragte Snebunker ikke kunde komme længere ud til højre. Det var meget tæt Taage, saaledes at Tiltalte ikke kunde se den modgaaende Færdsel. Da Tiltalte havde passeret Kapelvej skulde han svinge til venstre, men da han i det samme kunde høre en Sporvogn komme kørende, der efter Lyden at dømme kom imod ham, bremsede han op, idet han havde til Hensigt at vente med Svinget, indtil Sporvognen havde passeret. Herunder blev han imidlertid pludselig bagfra paakørt af den af Tiltalte II Kalmeyer førte Sporvogn.

Tiltalte II Kalmeyer har under Sagen forklaret, at han ved den paa-gældende Lejlighed som Fører af et Linie 13 Sporvognstog kom kørende ad Rantzausgade udefter. Paa Grund af den meget tætte Taage kørte han frem i smaa Ryk og meget langsomt, idet han samtidig havde fuldt Lys paa Vognen, ligesom han ustandselig brugte Klokken. Udfor Kapelvej havde han lige givet Sporvognen lidt Fart (1. Kontakt), men straks slaaet Strømmen fra igen, da han pludselig saa Tiltalte I Jensens Lastmotorvogn dukke frem af Taagen ca. 2 Meter forude og holdende med venstre Side af Automobilet ude paa den ene Sporvejsskinne. Uagtet Tiltalte straks brugte Skinnebremsen, var en Paakørsel uundgaaelig. — Tiltalte mener sig uden Skyld i det skete, da han jo skulde køre, og da han under Kørslen mener at have udvist enhver tænkelig Forsigtighed.

Arbejdsmand Otto Knud Jensen, boende Nannasgade Nr. 21, 2. Sal til højre, der som Medhjælper sad i Førerhuset ved Siden af Tiltalte I Jensen, har under Sagen som Vidne forklaret ganske i Overensstemmelse med Tiltalte I Jensen.

Jord- og Betonarbejder Axel Johannes Andersen, boende Skovduetien Nr. 9, 2. Sal til venstre, og K. Andreasen, boende Svendelodden Nr. 7, har som Vidner forklaret, at de opholdt sig paa Sporvognens Forperron, da Paakørslen skete. Sporvognen kørte rykvis og saa langsomt, at man kunde gaa ved Siden af den, ligesom den til Stadighed brugte Klokken. Taagen var saa tæt, at man kun kunde se ca. 2 Meter frem. Samtidig med Tiltalte II Kalmeyer fik Vidnerne Øje paa Lastautomobilet, men uagtet Tiltalte II Kalmeyer straks med Skinnebremsen, var det umuligt at faa Sporvognstoget standset paa den korte Afstand.

Støberiarbejder Arne Helmuth Petersen, boende Ørholmegade Nr. 2, Stuen til venstre, der opholdt sig paa Sporvognens Forperron, har med Hensyn til Sporvognens Kørsel forklaret som de to foregaaende Vidner. Taagen, der var uigennemsigtig, gjorde det umuligt for Tiltalte II Kalmeyer at faa Øje paa Automobilet, før Afstanden var for kort til, at en Paakørsel kunde undgaas. Der laa Snebunker ved Fortovskanten, og Afstanden fra disse ud til Sporet var efter Vidnets Skøn kun ca. 1 Meter.

Politibetjent 2011 Lambertsen har som Vidne forklaret, at han kom til Stede kort efter Paakørslen. Der laa overhovedet ikke Snebunker paa Kørebanen, men nogle Smaabunker paa Fortovet. Vidnet fjernede Glas-skaar fra Kørebanen og lagde derfor specielt Mærke hertil.

Jord- og Betonarbejder Frits N. Christensen, boende Struensegade Nr. 28, 1. Sal, har som Vidne forklaret, at han ved den paagældende Lejlighed opholdt sig som eneste Passager paa Sporvognens Bagperron. Han stod midtfor med Ryggen støttet mod Bagvæggen og dennes Rude; naar det i Rapporten er anført, at han stod midt paa Perrongulvet uden at støtte sig til noget, maa det bero paa en Fejlskrift. Da Sporvognen passerede Kapelvej, blev der pludselig bremsset haardt op, hvorved Vidnet ufrivilligt gik et Skridt frem, men umiddelbart efter mistede han Balancen og faldt bagover, hvorved han kom til Skade.

Trods Tiltalte I Jensens Benægtelse maa det ved de saaledes afgivne Vidneforklaringer i Forbindelse med det i Sagen øvrigt oplyste anses for bevist, at han har gjort sig skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt, og han vil derfor være at anse i Overensstemmelse med Anklageskriftet efter Omstændighederne med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 50 Kr., subsidiært med Hæfte i 6 Dage, hvorhos han vil have at udrede Erstatning som nedenfor nærmere bestemt.

Paa det foreliggende Grundlag kan Retten derimod ikke anse det for bevist, at Tiltalte II Kalmeyer har gjort sig skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt, idet han ved under den paagældende Kørsel, som han var pligtig at foretage, at køre i Skridtgang under stadig Brug af Advarselsklokken og med fuldt oplyst Vogn, og ved, straks han kunde se Lastautomobilet, at kaste Skinnebremsen, skønnes i enhver Henseende at have udvist fornøden Agtpaagivenhed og særlig Forsigtighed under Kørslen, og han vil derfor være at frifinde saavel for den mod ham rejste Tiltale som for de overfor ham nedlagte Erstatningskrav, hvorhos Københavns Sporveje allerede som Følge heraf tillige vil være at frifinde for de overfor dem under Sagen nedlagte Erstatningspaastande.

Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« har endvidere subsidiært gjort gældende, at Tilskadekomne selv bør bære en væsentlig Del af den ham overgaaede Skade, idet han ved sit eget uforsigtige Forhold for en stor Del selv har været Skyld i det paagældende Ulykkestilfælde.

Som Sagen foreligger oplyst maa der imidlertid gaas ud fra, at Tilskadekomne i Ulykkesøjeblikket opholdt sig paa Bivognens Bagperron, hvor han paa ganske normal Maade stod lænet med Ryggen mod Bagvæggen og dennes Rude, og der findes herefter ikke fra hans Side at være udvist noget Forhold, der kan give Anledning til at paalægge ham nogen Andel i Ansvar for det passerede, der herefter findes alene at burde bæres af Tiltalte I Jensen.

Med Hensyn til Opgørelsen af de nedlagte Erstatningskrav er der ikke under Sagen rejst nogen Indsigelse mod Størrelsen af den af Københavns Sporveje nedlagte Erstatningspaastand paa 475 Kr. 47 Øre, og den af Tiltalte I Jensen nedlagte Erstatningspaastand paa 30 Kr., samt den af Sygekassen »Fremtids Haab« nedlagte Erstatningspaastand paa 1204 Kr. 20 Øre.

Med Hensyn til det af Tilskadekomne, Jord- og Betonarbejder Frits N. Christensen, nedlagte Erstatningskrav er der under Sagen ingen Indsigelse fremsat mod Størrelsen af de under Punkterne 2 og 3 opregnede Krav.

For saa vidt angaar det af Tilskadekomne under Punkt 1 rejste Krav paa 4500 Kr. for mistet Arbejdsfortjeneste i $1\frac{1}{2}$ Aar har Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« subsidiært paastaaet dette nedsat under Henviisning til, at Tilskadekomne, da Ulykken indtraadte den 3. December 1942, havde været arbejdsløs i 4 Maaneder, og at det derfor tillige under Hensyn til Tilskadekomnes Alder maatte stille sig højest tvivlsomt, om han overhovedet vilde have kunnet opnaa Arbejde i den paagældende Periode, i hvilken Forbindelse de tillige har gjort gældende, at der i hvert Fald ikke kan tillægges Tilskadekomne Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste udover den 12. Maj 1944, fra hvilket Tidspunkt hans Tilstand efter de fremlagte Lægeerklæringer er at betragte som stationær.

Efter de foreliggende Oplysninger, herunder de af Stadsingeniørens Direktorat under 25. September 1944 og Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse i Danmark under 22. September 1944 afgivne Erklæringer og de af Tilskadekomne afgivne ubestridte Oplysninger om hans Arbejdsindtægter i Aarene 1940, 1941 og 1942, findes Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring«, idet der skønnes at maatte gives dem Medhold i, at Erstatning i saa Henseende ikke bør ydes længere end til den 12. Maj 1944, at burde godtgøre Tilskadekomne hans Tab i saa Henseende med 2400 Kr., i hvilket Beløb saa fragaar 1023 Kr. 60 Øre for de af Tilskadekomne fra Sygekassen allerede modtagne Dagpenge og 325 Kr. for den af Tilskadekomne i Perioden oppebaarne Arbejdsfortjeneste og Arbejdsløshedsunderstøttelse.

For saa vidt angaar det af Tilskadekomne under Punkt 4 rejste Krav paa 1400 Kr. for Svie og Smerte har Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« endvidere subsidiært paastaaet dette nedsat.

Under Hensyn til det i Sagen oplyste, herunder navnlig Erklæringen af 6. Juni 1944 fra Dr. med. Sven Kiær om Tilskadekomnes Sygdom og nuværende Helbredstilstand, findes imidlertid Størelsen af det saaledes nedlagte Krav passende, og Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« vil derfor for saa vidt være at dømme i Overensstemmelse med Tilskadekomnes Paastand.

Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« har endelig for saa vidt angaar det af Tilskadekomne under Punkt 5 rejste Krav paa 6600 Kr. for Invaliditet subsidiært paastaaet dette nedsat, idet de vel intet har haft at indvende mod den paastaaede Invaliditetsgrad af 25 pCt., men gør gældende, at Tilskadekomnes Krav, for saa vidt det var faldet ind under Ulykkesforsikringsloven, ikke kunde have overstegyet 2917 Kr. 65 Øre, og følgelig ej heller under nærværende Sag bør kunne sættes højere end dette Beløb.

Idet der ikke findes at kunne gives Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« Medhold heri, idet de i Ulykkesforsikringsloven angivne Takster vel kan anses for vejledende, men ikke for bindende udenfor Lovens Omraade, findes Tiltalte I Jensen og »Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring« at burde godtgøre Tilskadekomne hans Tab i saa Henseende, der under Hensyn til det om hans Indtægts- og Fornuetsforhold og Forhold iøvrigt oplyste passende findes at kunne ansættes til 3500 Kr.

Endelig bemærkes, at det, under Hensyn til, at det maa anses for at have været nødvendigt for Tilskadekomne for paa behørig Maade at kunne opgøre og fremføre sine Erstatningskrav under Sagen at søge Sagførerassistance, findes rimeligt som paastaet at tillægge denne Sagsomkostninger i denne Sag med 200 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 19. Oktober 1944 af Københavns Byrets 2. Afdeling og paaanket af Appellanterne, Vognmand Hjalmar Carl Egon Jensen og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, i Medfør af Retsplejelovens § 996 med Paastand om Frifindelse for saa vidt angaar Erstatningskravet.

De Indstævnte, Sporvejsfunktionær Halvor J. C. W. Kalmeyer og Københavns Sporveje har paastaet Stadfæstelse.

Indstævnte Jord- og Betonarbejder Frits N. Christensen, har paa-
staaet Appellanterne samt de Indstævnte Kalmeyer og Københavns Spor-
veje dømt til Betaling af 12.916 Kr. 40 Øre med Renter heraf 5 pCt.
aarlig fra den 6. Juni 1944.

Indstævnte, Sygekassen »Fremtidens Haab« har paastaet de samme
dømt til Betaling af 1205 Kr. 20 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra
den 10. August 1944:

Indstævnte Christensens Paastand fremkommer saaledes:

1. Mistet Arbejdsfortjeneste i 1½ Aar (3. Decem- ber 1942—6. Juni 1944)	6.000 Kr. 00 Øre
2. Udlæg	90 — 00 —
3. Lægeerklæringer	75 — 00 —
4. Svie og Smerte: 109 Hospitalsdage = 15 Uger	750 Kr.
61 Uger iøvrigt	750 —
	<hr/>
	1.500 — 00 —
5. Invaliditetserstatning	6.600 — 00 —
	<hr/>
	14.265 Kr. 00 Øre
÷ oppebaaret Arbejdsløshedsunderstøttelse i 5 Uger à 45 Kr.	225 Kr.
og 1 Uges Arbejdsfortjeneste	100 —
	<hr/>
	325 — 00 —
	<hr/>
	13.940 Kr. 00 Øre
I dette Beløb fragaar til Fordel for Sygekassen »Fremtids Haab« for ydede Dagpenge	1.023 — 60 —
	<hr/>
	12.916 Kr. 40 Øre.

Sygekassens Paastand fremkommer saaledes:

1. Dagpenge, ydet Indstævnte Christensen	1.023 Kr. 60 Øre
2. Udgift til Hospitalsophold	180 — 60 —
	<hr/>
	1.204 Kr. 20 Øre

For Landsretten har Appellanten Jensen forklaret, at det den paa-gældende Dag var saa taaget, at han knap kunde se Kølerspidsen. Paa Grund af Snebunker paa Kørebanen kørte han omtrent midt i Sporet, og holdt stille, da han, der skulde svinge til venstre, hørte en Sporvogn uden at kunne høre, om den kom forfra eller bagfra.

Appellantens Medhjælper, Otto Knud Jensen, har forklaret, at de fra den foregaaende Dag vidste, at der laa Snebunker og at de kørte med venstre Hjul i højre Skinne, uden at Vidnet dog kunde se Skinnerne.

Støberiarbejder Arne Helmuth Petersen har forklaret, at han, der stod foran hos Vognstyreren, overhovedet ikke kunde se frem og først saa Motorvognen, da Sammenstødet skete.

Indstævnte Kalmeyer har forklaret, at han kunde se ca. $\frac{1}{2}$ Meter frem.

Indstævnte Christensen har forklaret, at han stod med Ryggen lænet op mod Bivognens Bagvæg.

Ingeniør Otto Husted har forklaret, at Indstævnte Christensen var Ekstraarbejder under Stadsingeniørens Direktorat og paa Grund af sine særlige Kvalifikationer kunde have regnet med stadigt Arbejde til August 1944 med en ugentlig Indtægt af ca. 100 Kr.

Retten finder, at der af Appellanten Jensen er udvist Uagtsomhed ved at holde i Sporet, og at Indstævnte Kalmeyer har udvist Uagtsomhed ved at køre frem, uagtet han ikke kunde se frem for sig, samt at det ikke er godtgjort, at Indstævnte Christensen ved eget uforsvarligt eller uforsigtigt Forhold har Medansvar for den ham overgaaede Skade.

Med Hensyn til den Erstatning, der herefter vil være at tilkende Indstævnte Christensen, bemærkes følgende:

a d 1. Efter det oplyste har Christensens Tilstand været stationær fra den 12. Maj 1944, hvorfor Erstatningen for tabt Arbejdsfortjeneste omfatter Tidsrummet fra Uheldet den 3. December 1942 til denne Dato, og under Hensyn til de om Christensens Arbejdsudsigter foreliggende Oplysninger findes et Beløb paa 5000 Kr. at være passende.

a d 2 og 3. Mod disse Beløb er ingen Indsigelse rejst.

a d 4. Idet det af Christensen under dette Punkt forlangte Beløb findes passende, vil det være at tilkende ham.

a d 5. Der er Enighed om, at Invaliditetsgraden sættes til 25 pCt. Herefter og under Hensyn til de om Indstævnte Christensens Alder og Helbredstilstand samt hans Indtægtsforhold foreliggende Oplysninger findes der at kunne tillægges ham en Invaliditetserstatning paa 5000 Kr.

Herefter vil Appellanterne samt Sporvejsfunktionær Kalmeyer og Københavns Sporveje have in solidum at betale Indstævnte Christensen 11.665 Kr. med Fradrag af Arbejdsløshedsunderstøttelse og Arbejdsfortjeneste 325 Kr. samt de ham af Sygekassen ydede Dagpenge 1023 Kr. 60 Øre eller 10.316 Kr. 40 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Anke-sagens Anlæg den 14. November 1944, idet der, da der ikke ses at være fremsat Paastand om Tilkendelse af Renter for Underretten, ikke vil kunne beregnes Renter fra et tidligere Tidspunkt. Sagens Omkostninger for begge Retter vil være at tillægge Indstævnte Christensen med 600 Kr.

Endvidere vil de samme have at betale til Sygekassen »Fremtids Haab« 1204 Kr. 20 Øre, mod hvilket Beløb ingen Indsigelse er fremsat, med Renter som anført og Sagens Omkostninger for begge Retter med 100 Kr.

Nr. 76/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Henry Hartvig Johansen (B. Hjejle),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, og samme Lovs § 9, jfr. Straffelovens § 260 og § 8, Stk. 2, Nr. 3, jfr. Straffelovens § 237.

Dom afsagt 22. Oktober 1945 af Retten for Straffesager for Aalborg Købstad m. v.: Fængslede, Henry Hartvig Johansen, idømmes Fængsel paa Livstid. Fængslede kendes uværdig til almen Tillid for bestandig. Fængslede bør derhos udrede Sagens Omkostninger, derunder Salæret til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Hasselbalch, Aalborg, 250 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 20. December 1945 (II Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer sammesteds, Landsretssagfører Hagen Jørgensen, i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af det Offentlige indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hjejle 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er paadømt under Medvirken af Domsmænd, tiltales Fængslede Henry Hartvig Johansen, født den 9. Maj 1926 i Nim Sogn, der ikke tidligere ses straffet, ved Anklageskrift af 22. September 1945 fra Statsadvokaten for ekstraordinære Sager, Aalborg, til at lide Straf for Overtrædelse af:

1) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, ved i Tiden fra 17. November 1944 til 4. Maj 1945 at have udført Tjeneste som Sabotagevagt for den tyske Besættelsesmagt, idet han bevæbnet og uniformeret forrettede Vagttjeneste ved forskellige tyske Institutioner i Aalborg.

2) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9, jfr. Straffelovens § 260 ved en Dag i Begyndelsen af Aaret 1945 medens han opholdt sig ved Niels Ebbesengades Skole i Aalborg ved Trusel om Anvendelse af Vold at have tvunget Theodor Knudsen, der opholdt sig i Nærheden af Skolen, til at forlade Stedet, idet han trak en Pistol frem og befalede Knudsen at forsvinde.

3) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 3, jfr. Straffelovens § 237 ved den 4. Januar 1945 ved 18-Tiden, medens han som bevæbnet og uniformeret Vagtpost for den tyske Besættelsesmagt patruljerede i Skp. Clementsgade i Aalborg, at have affyret 4 Skud mod Radiomontør Egon Meyer Christensen, der rantes og dræbtes.

Under Sagen er nedlagt Paastand paa Livsstraf.

Paastand paa Erstatning er ikke nedlagt.

Fængslede, der har erkendt sig skyldig ad Forhold 1 og 2, men nægtet sig skyldig ad Forhold 3, idet han har udtalt, »at Afdøde selv var Skyld i det«, idet han angreb Fængsledes Kollega, har blandt andet forklaret at han (Fængslede), der er ugift, er født udenfor Ægteskab og ikke har kendt sine Forældre, men er opdraget hos sin Bedstemoder indtil Konfirmationen, da han, der har gaaet i forskellige Skoler, hvor han klarede sig nogenlunde, kom ud at tjene paa Landet, hvor han senest havde Plads paa Kroglund i Nærheden af Horsens indtil den 1. November 1944, da han holdt op, idet han syntes, at den Aarsløn paa 2000 Kr. tilligemed Kost og Logi, som han kunde faa, var for lidt. Han tog derefter til Aalborg, hvor han lod sig ansætte som Sabotagevagt, jfr. nedenfor.

ad Forhold 1)

Omkring Midten af November 1944, da Fængslede var ankommet til Aalborg, traf han paa »Lille Wehrmachtshiem« nogle Sabotagevagter, der henviste ham til Møllegaarden, hvor han efter at have indmeldt sig i D. N. S. A. P. og efter at have forskaffet sig Ausweis blev antaget som Sabotagevagt, hvilket han mente var lovligt, idet Tyskerne havde tilladt det. Han, der blev instrueret om, at han skulde forhindre Sabotage fra dansk Side, og som var klar over, at han derved kunde komme til at skyde paa sine Landsmænd, men som dog ikke regnede med, at der skulde ske noget, blev forsynet med tysk Uniform, Kappe og Skraahue samt skarpladt Gevær (dansk 89), med hvilket han af og til øvede sig i en Kælder i Skp. Clementsgade i den følgende Tid. Han forrettede derpaa Vagttjeneste, under hvilken han var undergivet tysk Jurisdiktion, og havde en ugentlig Løn paa 145 Kr., paa forskellige af Tyskerne besatte (kontrollerede) Steder i Aalborg, nemlig paa Møllegaarden, Frimurerlogen, Banegaarden, Niels Ebbesengades Skole og Telegrafstationen, indtil han, der havde Ordre til i paakommende Tilfælde at affyre Varselskud, og hvis dette ikke hjalp at skyde paa Vedkommende, men som ikke i Tjenesten har været udsat for at gøre Brug af Geværet, jfr. dog

nedenfor under 3), ved Kapitulationen forlod Tjenestestedet for at begive sig til sin Onkel, der bor i Nærheden af Horsens.

Idet Retten har fundet, at det af Fængslede udviste, i Anklageskriftet beskrevne Forhold maa sidestilles med tysk Krigstjeneste, og at dette har staaet Fængslede klart, vil han være at anse i Henhold til Anklageskriftet.

ad Forhold 2).

En Dag i Begyndelsen af 1945 opholdt Fængslede, der havde Frivagt, og som var civil, men var forsynet med en Pistol, i hvilken der var Skud i Magasinet, men ikke i Kammeret — han har tidligere under Sagen bestridt at have været bevæbnet ved den paagældende Lejlighed — sig ved Niels Ebbesengades Skole, hvor han bistod nogle Flygtninge med at bære Pakker ind. Dette blev iagttaget af ca. 20 Tilskuere, og da Fængslede hørte, at Feltgendarmet, der var tilstede, udtalte, at Tilskuerne, som Fængslede har bemærket ikke egentlig generede nogen, skulde væk, gik Fængslede over mod dem og opfordrede dem et Par Gange til at fjerne sig, og da dette ikke skete, trak han sin Pistol frem, uden at han pegede paa nogen bestemt, og derefter trak de paagældende sig tilbage.

Mening Nr. 24/10 Theodor Knudsen har som Vidne bl. a. forklaret, at han, der paa det paagældende Tidspunkt stod udfor Biblioteket i Nærheden af Skolen, blev jaget væk af Feltpolitiet, hvorefter han gik over mod Frue Kirke, hvor han blev staaende, og hvor Fængslede, som Vidnet — der har benægtet at have optraadt demonstrativt — har genkendt, kom til Stedet og sagde til Vidnet om at flytte sig, hvilket Vidnet nægtede. Fængslede trak saa sin Pistol frem og pegede med den paa Vidnet, der derpaa trak sig tilbage.

Ved det saaledes foreliggende har Retten fundet det godtgjort, at Fængslede har forholdt sig som i Anklageskriftet beskrevet, og Fængslede vil derfor være at anse i Henhold til Anklageskriftet.
ad Forhold 3).

Den 4. Januar 1945 Kl. ca. 14,30 blev Sysselleder Ejnar Laursen og en anden dansk Nazist dræbt faa Meter fra hinanden lige udenfor Fortovet udfor Ejendommen Skp. Clementsgade 2, Aalborg, og i den Anledning blev der straks paa Stedet af Tyskerne (Nazisterne) nedlagt 2 Kranse, hvorhos der blev opstillet en »Æresvagt« bestaaende af Sabotagevagter ved hver Krans. Kl. 16 den anførte Dag overtoges Vagten af Fængslede, der har forklaret, at han ikke personlig var berørt af de stedfundne Drab, og af nedennævnte Vidne Villy Valdemar Nielsen, idet Fængslede indtog Pladsen nærmest ved Boulevarden. Om hvad der herefter passerede har Fængslede bl. a. forklaret, at han af vedkommende Sabotagevagtleder havde faaet Instruks om, at der ikke maatte

Færdig fra Trykkeriet den 19. Juni 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 9

Onsdag den 8. Maj.

staa nogen stille ved eller i Nærheden af Kransene, som der ikke maatte gaas bagom, at han skulde skyde Skræmmeskud, hvis Folk stimlede sammen, og at han skulde skyde paa dem, der traadte paa Kransene. Han og Nielsen var forsynet med skarpladte Geværer (dansk Type 89), paa hvilke der var foretaget Ladegreb, men som var sikrede, og som de bar i Armene hen over den ene Skulder. De havde Ordre til at forblive ved Kransene, som de kun maatte forlade for at jage Folk væk. Der var imidlertid under den første Del af Vagten ikke sket andet, end at Fængslede havde forbudt forskellige at passere bagom Kransene, hvilket var blevet respekteret. Da Kl. var ca. 18 — Lygterne var da tændt, men Belysningen var noget »skummel« — gik Fængslede ca. en halv Snes Meter hen til Boulevarden, paa hvis modsatte Fortov der havde samlet sig nogle Mennesker. Da han vendte sig om, bemærkede han, at en Person havde fat i Nielsens Gevær, uden at han har kunnet forklare hvorledes, og da han — Nielsen stod med Ryggen til, og Personen stod lidt ved Siden af — regnede med, at Nielsen — der ikke havde sagt noget — ikke kunde klare sig, raabte Fængslede til Personen om at passere Gaden, og efter at Fængslede var gaaet nogle Skridt, saaledes at han var i en Afstand af ca. 9 Meter fra Nielsen og Personen, afskød han med Geværet i Hoftestilling »et Skræmmeskud der henefter«. Fængslede bemærkede ikke, om Skudet ramte. Han foretog nu Ladegreb og skød igen fra Hoften et Skud, uden at han sigtede efter Personen, der stadig blev staaende. Fængslede fyrede endnu engang, og da han derpaa atter — for 4. Gang — havde fyret, saa han Personen slippe Nielsens Gevær og gaa nogle Skridt hen mod Fængslede, hvorefter han faldt, hvorpaa Fængslede var klar over, at han var ramt. Der kom nu en ung Mand tilstede, som blev sendt til Møllegaarden, hvorefter der ankom en Del Tyskere og Sabotagevagter, ligesom Ambulancen blev tilkaldt. Fængslede har paa ingen Maade betvivlet, at de 4 Skudsaar, der fandtes paa Personen, jfr. nedenfor, hidrører fra Fængslede 4 Skud. Fængslede fik nogle Uger senere Besked fra Tyskerne om, at der ikke skulde ske ham noget i Anledning af det passerede.

Fornævnte Villy Valdemar Nielsen har som Vidne med Hensyn til Vagternes Instruks og Opstilling forklaret i Overensstemmelse med Fængslede, hvorhos han med Hensyn til den paagældende Person har forklaret, at denne kom ad Fortovet østfra og vilde gaa indenom Kransene. Vidnet raabte Personen an, men denne svarede ikke. Da Personen

var i en Afstand af ca. 3 Meter, tog Vidnet Geværet ned og raabte paany til Personen om at standse, hvortil Personen udtalte omtrent: »Vent et Øjeblik Kammerat, jeg er jo kun en sølle Arbejder«, hvorved Vidnet blev klar over, at Personen var beruset, og vilde tage Geværet op igen. Personen greb nu imidlertid fat i Geværet, og Vidnet hørte nu, at der faldt et Skud bagfra. Personen holdt stadig fat i Geværet, og der faldt nu 2 Skud, hvorefter Personen slap Geværet og gik nogle Skridt op mod Fængslede, da der faldt et 4. Skud, hvorefter Personen faldt om paa Gaden mellem Kransene med Hovedet ind mod Fortovet. Vidnet, der med Hensyn til, hvad der derefter passerede, har forklaret i Overensstemmelse med Fængslede, har tilføjet, at Fængslede ikke udtalte eet Ord i Anledning af Episoden, og Vidnet, der, efter at Personen var ført bort i Ambulance, forblev paa Vagt ca. et Kvarter sammen med Fængslede, har overhovedet intet mærket paa Fængslede.

Sørinus Hammerbech, der hensidder som Varetægtsarrestant som sigtet for Angiveri, har som Vidne bl. a. forklaret, at han en Eftermiddag Kl. 16—17 i Foraaret 1945, da han kom gaende ad Skp. Clementsgade mod Boulevarden, blev tiltalt af en beruset Mandsperson, der udtalte, at naar de naaede Kransene, vilde han sparke til disse, hvilket Vidnet indstændigt fraraadede ham. Da de naaede Kransene, gik Personen imidlertid bagom Vidnet og udtalte til en af de posterede Vagter, der stod i kort Afstand fra hinanden, omtrent: »Staar Du der Din Forræder«. Vidnet hørte nu et Skud fra den Vagt, der stod nærmest Boulevarden, og saa Personen falde, hvorefter Vidnet hurtigst gik sin Vej. Vidnet har ikke set, at Personen tog fat i Vagten's Gevær.

Ekspedient Jens Oluf Nielsen har som Vidne bl. a. forklaret, at han, det kan passe, at det var den 4. Januar 1945, ad det modsatte Fortov passerede de to Vagtposter ved Kransene i Skp. Clementsgade. Da han nærmede sig Boulevarden, hørte han at Folk blev opfordret til at passere Gaden, og da han vendte sig om, bemærkede han en Mandsperson komme gaende (bag sig), og idet Vidnet skulde dreje ind paa Boulevarden, hørte han et Skud og saa derpaa Personen vakle og falde lidt vest for Skp. Clements-Magasin: mellem de udlagte Kransene.

Maskinarbejder Gudmund Jensen har som Vidne bl. a. forklaret, at han den 4. Januar 1945 Kl. lidt før 18 havde taget Opstilling ved Indgangen til Ejendommen Skp. Clementsgade 5, hvorfra Vidnet kunde se 2 Vagtposter staa i en Afstand af 3—4 Meter fra hinanden ved de udlagte Kransene. Vidnet hørte nu ialt 4 Skud, og da det sidste Skud var faldet, saa Vidnet — for første Gang — en Mandsperson, der vaklede og faldt. Vidnet har tilføjet, at Mandspersonen traadte ud fra det Fortov, der ligger modsat Fortovet, hvor Vagterne var posteret, og at Personen holdt Armene i Vejret.

Maler Eivind Jensen Nørgaard har som Vidne bl. a. forklaret, at han den 4. Januar 1945 fra Opgangen i Ejendommen, der er beliggende lige overfor det Sted, hvor Kransene var udlagt, bemærkede en Mandsperson, der fra Fortovet udenfor den Ejendom, hvor Vidnet stod, skraaede over mod Vagterne. Personen holdt Armene afværgende i Vejret, og Vidnet hørte nu et Skud eller 2 — det forekom Vidnet, at der forinden havde lydt et Par Skud — hvorefter Personen faldt om i Rendestenen. Det var

den Vagt, der stod nærmest Boulevarden, der affyrede Skuddene mod Personen, der ikke foretog sig noget, før han faldt. Skudet blev affyret fra Hoftestilling.

Af en af Amtslægen i Aalborg under 5. Januar 1945 udstedt, under Domsforhandlingen dokumenteret, medicolegal Ligsynsattest fremgaar det, at der paa Egon Meyer Christensen, f. 17. Oktober 1913, som den 4. Januar 1945 i Ambulance — hvor han døde — fra Skp. Clementsgade er ført til Kamilianerkliniken, i øverste Del af Underlivet er forefundet 4 Skudskaar, af hvilke i hvert Fald det ene maa være affyret af et Vaaben af svær Kaliber og paa nært Hold, hvorhos det i Erklæringen udtales, at Døden skyldes Skudskaar og maa antages at være indtraadt næsten øjeblikkelig.

Ved Bedømmelsen af Sagen er Retten gaet ud fra som bevist, at Vidnerne Hammerbech, Jens Nielsen, Gudmund Jensen og Nørgaards lagttagelser refererer sig til den i Anklageskriftet ommeldte Episode, og at der er Identitet mellem den af dem omforklarede Person og den i Amtslægens Erklæring omhandlede Person, som det herefter maa gaas ud fra er død som Følge af Skudskaar tilføjet af Fængslede.

Retten har nu ikke kunnet akceptere de af Fængslede og Vidnet Villy Valdemar Nielsen — der efter det foreliggende indtil for kort Tid siden har hensiddet i samme Celle — afgivne Forklaringer, der er fundet uantagelige bl. a. under Hensyn til, at det forekommer aldeles utroligt, at Fængslede har — paa længere Afstand — skudt hen efter Afdøde, medens denne stod i umiddelbar Nærhed af Vidnet Nielsen, og fordi det maa anses for usandsynligt, at Fængslede ikke med et Ord skulde have omtalt Episoden umiddelbart efter, at denne havde fundet Sted, ligesom det findes paafaldende, at Fængslede ikke har kunnet give nogen Forklaring paa, hvorfor han har afskudt saa talrige »Skråmmeskud«, samt paa, hvorfor disse ikke er afskudt opefter (i Luften).

Retten har herefter ikke næret nogen Betænkelighed ved at lægge til Grund de af de fornævnte 4 Vidner afgivne Forklaringer, og idet hvert af de 4 affyrede Skud har truffet Afdøde, har Retten fundet det ubetænkeligt at statuere, at Fængslede, der maa antages at være en dygtig Skytte — han har under Domsforhandlingen udvist en overvældende Færdighed i at foretage Ladegreb — har sigtet paa Afdøde, og da han efter det anvendte Vaabens Kaliber har været klar over, at dets Projektiler vilde være dødbringende, har Retten fundet, at der har foreligget det fornødne Drabsforsæt, hvorefter Fængslede vil være anse i Henhold til Anklageskriftet.

For de af Fængslede saaledes udviste Forhold vil han være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, efter samme Lovs § 9, jfr. Straffelovens § 260 og efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 3, jfr. Straffelovens § 237, med en Straf, der, idet Livsstraf bl. a. under Hensyn til Fængslede unge Alder ikke findes at burde anvendes, findes at kunne bestemmes til Fængsel paa Livstid.

Fængslede kendes uværdig til almen Tillid for bestandig.

Fængslede bør derhos udrede Sagens Omkostninger, derunder Salæret til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Hasselbalch, Aalborg, 250 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Straffesager i Aalborg Købstad m. v. den 22. Okto-ber 1945 afsagte Dom er paaanket alene af Anklagemyndigheden.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Livsstraf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om For-mildelse af Straffen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offent-lige som nedenfor anført.

Der afgaves saalydende

D i s s e n s:

3 af de voterende vilde anse Tiltalte med Livsstraf.

Nr. 179/1945. Fabrikant **Vagn Petersen** (Vang)

m o d

Fabrikant **Th. Ammentorp-Schmidt** (Christrup).

(Erstatning fordi Appellanten havde solgt Maskiner indenfor et Omraade, hvor Indstævnte paastod at have Salgseneret ifølge Kontrakt mellem Parterne).

Østre Landsrets Dom af 9. Juli 1945 (VII Afd.): Sagsøgte, Fabrikant Vagn Petersen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Fabrikant Th. Ammentorp-Schmidt, betale 5195 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 15. Marts 1945, til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Appellanten som Part forklaret, at der i December 1944 mellem Parterne blev truffet Aftale om, at de kunde bruge Dyregaard-Jensen, Undløse, som Reference, og at Brødrene Nielsens Repræsentanter den 9. Januar 1945 i Undløse meddelte Appellanten, at de var henvist til Dyregaard-Jensen af Indstævnte.

Herefter og efter de øvrige Oplysninger om det mellem Parterne bestaaende Samarbejde findes Appellanten, uanset om det kan anses bevist, at den af Indstævnte paaberaabte Eneretsaftale er blevet truffet, ved sit i Dommen beskrevne Forhold at have paadraget sig Erstatningsansvar overfor Indstævnte, og Dommen vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Fabrikant Vagn Petersen, til Indstævnte, Fabrikant Th. Ammentorp-Schmidt, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Retten for Holbæk Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren, Fabrikant Th. Ammentorp-Schmidt nedlagt den endelige Paastand, at Sagsøgte, Fabrikant Vagn Petersen, dømmes til Betaling af 5195 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 15. Marts 1945 og har til Støtte for denne Paastand anført følgende:

I Marts—April 1944 blev der mellem Parterne truffet Aftale om Samarbejde ved Fremstilling af Pressemaskiner til Formbrændsel, saaledes at Sagsøgte leverede det fornødne Støbemateriale, som Sagsøgeren derefter skulde bearbejde. Efterhaanden udviklede Forholdet sig saaledes, at begge Parter fremstillede færdige Pressemaskiner, og i December 1944 traf de Aftale om at Sagsøgte skulde have Eneret paa Salg blandt andet i Aamosen paa Sjælland og et videre Omraade, medens Sagsøgeren skulde have Ret til Salg i Resten af Landet og ligeledes i Sverige. Parterne skulde tage den samme Pris for Maskinerne, nemlig 7500 Kr. I Januar 1945 oprettede Sagsøgeren Udkast til Slutseddel med Firmaet Chr. Larsen og Søn, Staureby pr. Præstø, angaaende Køb af 5 Maskiner, saaledes at Slutsedlen skulde underskrives af Køberen, naar denne havde konsulteret Tørvefabrikant Erling Dyregaard Jensen, Undløse. Da Brødrene Nielsen, der er Indehavere af Firmaet Aage Nielsen og som var de egentlige Købere af Maskinerne, indfandt sig hos Dyregaard Jensen, traf de her Sagsøgte, og Resultatet blev, at de købte 4 Maskiner af denne og ingen Maskiner aftog hos Sagsøgeren. Idet Sagsøgeren hævder, at Sagsøgte er uberettiget til at sælge Maskiner til Kunder fra det Omraade, hvor Sagsøgeren har Eneret, opgør han sit Erstatningskrav saaledes:

Sagsøgeren regner med en Fortjeneste paa hver Maskine paa 1872 Kr. 50 Øre, altsaa for 4 Maskiner 7490 Kr. Til hver Maskine skal Sagsøgeren anvende Støbejern af Værdi 573 Kr. 75 Øre, altsaa for 4 Maskiner 2295 Kr., og naar dette Beløb trækkes fra det fornævnte Beløb 7490 Kr., fremkommer det paastævnte Beløb 5195 Kr.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, idet han benægter, at der er truffet den af Sagsøgeren hævdede Aftale om, at Sagsøgte kun skulde være berettiget til at sælge Maskiner til Aamosen og Omegn.

Sagsøgeren har forklaret, at der kort før Jul 1944 blev truffet endelig Aftale med Sagsøgte om Deling af Distrikterne, saaledes at Sagsøgte fik Aamosen og dennes Omegn. Naar Sagsøgte fik dette Distrikt og ikke mere, skyldtes det, at der til Tørvefabrikanter i Aamosen

kunde sælges mange Maskiner og at Sagsøgte ikke ønskede at udvide sin Salgsorganisation. Da Sagsøgeren imidlertid ønskede en mere nøjagtig Bestemmelse af Grænserne, telefonerede han den 6. Januar 1945 til Sagsøgte og foreslog ham Jernbanelinien København—Korsør som Grænse mellem Distrikterne, men nogen Aftale blev ikke truffet, idet Sagsøgte sagde, at de kunde tale om det. Den 8. Januar 1945 fik Sagsøgeren Besøg af Poul Nielsen af Firmaet Aage Nielsen, Præstø, og der udarbejdedes i Chr. Larsen og Søns Navn Udkast til Slutseddel om Køb af 5 Maskiner. Sagsøgeren havde ingen Maskiner og Nielsen vilde derfor bese Maskinerne hos Fabrikant Dyregaard Jensen i Undløse, og Slutsedlen skulde underskrives, hvis Maskinerne var tilfredsstillende. Da Sagsøgeren derefter ikke hørte noget til Sagen, telefonerede han den 12. Januar 1945 til Poul Nielsen og fik at vide, at Sagsøgte havde været til Stede ved Besøget hos Dyregaard Jensen og at Maskinerne skulde leveres af Sagsøgte. Poul Nielsen oplyste endvidere, at Sagsøgte havde sagt, at Sagsøgeren ikke havde Materiale til Levering af Maskinerne. Samme Dag telefonerede Sagsøgeren til Sagsøgte og spurgte, om han skulde levere Maskiner til Poul Nielsen, hvilket Sagsøgte benægtede, idet han fremkom med en Udtalelse om, at Salget ikke vedrørte hans Distrikt. Den 13. Januar 1945 telefonerede Sagsøgeren paany til Sagsøgte, der stadig nægtede at have solgt Maskiner til Poul Nielsen. Sagsøgeren sendte derefter den 16. Januar 1945 Sagsøgte en skriftlig Forespørgsel, der ikke besvaredes og den 22. Januar et anbefalet Brev, der ikke blev modtaget.

Sagsøgte har forklaret, at der ved Forhandlingerne den 21. December 1944 kun blev truffet Aftale om, at begge Parter skulde holde Prisen 7500 Kr. og at de skulde udsende en Brochure, og der var desuden Tale om, at Sagsøgeren skulde have Salgsret til Jylland og Sverige, men nogen endelig Aftale blev ikke truffet. Den 6. Januar 1945 ringede Sagsøgeren op og talte om en Deling af Sjælland, hvilket Sagsøgte afslog og tilføjede, at de ved et Møde i København kunde tale om Distrikterne. Den 9. Januar fik Sagsøgte telefonisk Meddelelse fra Undløse om, at der var kommet nogle Mennesker fra Præstø for at se paa Formpressere, hvorfor Sagsøgte tog derud. Sagsøgte traf Brødrene Nielsen, der sagde, at de havde talt med Sagsøgeren og at de vilde se Maskinens enkelte Dele, hvilket de ikke kunde hos Sagsøgeren. Sagsøgte udtalte, at Sagsøgeren ikke paa dette Tidspunkt kunde levere. Der blev iøvrigt ikke talt om, at der var handlet med Sagsøgeren. Sagsøgte oprettede derefter Slutseddel med dem om Salg af 4 Formpressere. Et Par Dage efter forespurgte Sagsøgeren telefonisk, om Sagsøgte havde solgt 5 Formpressere, hvad Sagsøgte sagde nej til, uden iøvrigt at omtale Besøget i Undløse og de deraf følgende Forhandlinger. Sagsøgte har herved bemærket, at han paa dette Tidspunkt havde Salgsretten til hele Sjælland og andre Steder, idet der ingen Aftale var truffet med Sagsøgeren om Oprettelse af Distrikter.

Ingeniør Jan Frydensberg, der har været ansat hos Sagsøgeren, har som Vidne forklaret, at han gennem Ekstrahøreren har overværet de fleste af de af Sagsøgeren omfhandlede Samtaler, hvis Indhold blev nedskrevet. Vidnet har desuden kort før Jul 1944 overværet, at Sagsøge-

ren og Sagsøgte traf Aftale om, at Sagsøgte skulde have Distriktet om Aamosen og Holbæk, medens Sagsøgeren skulde have det øvrige Land, og der var Tale om at undersøge Mulighederne for Salg i Sverige. Det blev aftalt, at Sagsøgte for det Støbegods, han leverede til Sagsøgeren til de Maskiner, denne solgte, skulde have en Pris af 1 Kr. 35 Øre pr. kg, i Stedet for den sædvanlige Pris af 1 Kr. 15 Øre, hvilket vilde give Sagsøgte en Afgift af ca. 300 Kr. for hver Maskine, Sagsøgeren solgte. Med Hensyn til Telefonsamtalerne med Firmaet Aage Nielsen og Sagsøgte om Salget af de 4 Maskiner, har Vidnet forklaret i Overensstemmelse med Sagsøgeren.

Under Domsforhandlingen er endvidere afgivet Vidneforklaring af Tørvefabrikant Erling Dyregaard Jensen, Korrespondent Bent Jørgensen og Frøken Thora Olsen.

Retten finder, at det, uanset at Sagsøgeren ikke har sørget for at lade oprette en skriftlig Overenskomst med Sagsøgte om Delingen af Sjælland, efter Omstændighederne er tilstrækkelig godtgjort, at der har fundet en Deling Sted som af Sagsøgeren paastaaet. Det bemærkes herved, at Sagsøgeren har tilsendt Sagsøgte Ordre fra Personer, der boede eller i hvert Fald af Sagsøgeren antoges at bo indenfor det Sagsøgte tildelte Distrikt, samt at Sagsøgte Forklaring i det hele har været ubestemt, ligesom hans Benægtelse overfor Sagsøgeren af at have handlet med Firmaet fra Præstø naturligst forstaas saaledes, at han har været klar over, at denne Forretning tilkom Sagsøgeren. Idet Sagsøgeren herefter har Krav paa Erstatning, og idet der ikke er rejst nogen Indsigelse mod det af ham forlangte Beløb, vil der være at give Dom efter hans Paastand, hvorhos Sagsøgte findes at burde godtgøre ham Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Fredag den 10. Maj.

Nr. 159/1944. Grosserer **Felix Zimmermann** (Svane)

mod

Lektor **Th. Brask**, Fru **Inger Husson**, Fru **Ingeborg Peelmann**, Fru **Gertrud Petersen**, Inspektør **P. Ransdal** og Grosserer **Viggo Øberg** (Bache).

(Afslag i Husleje paa Grund af retstridig gennemført Forandring af Ejendom).

Dom afsagt 21. December 1943 af den i Henhold til Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København (1. Afd.): Sagsøgte, Grosserer Felix Zimmermann bør anerkende, at der fra den 1. Juli 1943 at regne tilkommer Sagsøgerne Lektor Th. Brask, Fru Inger Husson, Fru Ingeborg Peelmann, Fru Gertrud Petersen, Inspektør P. Ransdal og Grosserer Viggo Øberg hver et Afslag paa 5 Kr. maanedlig i Lejen af de af dem i Sagsøgtes Ejendom Prinsesse Maries

Allé 14 lejede Lejligheder. Sagsøgte bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse betale Sagsøgerne 200 Kr. i Sagsomkostninger.

Østre Landsrets Dom af 2. Maj 1944 (II Afd.): Indstævnte, Grosserer Felix Zimmermann, bør inden den 1. August 1944 under en daglig Mulkt af 50 Kr. overfor Appellanterne, Lektor Th. Brask, Fru Inger Husson, Fru Ingeborg Peelman, Fru Gertrud Petersen, Inspektør P. Ransdal og Grosserer Viggo Øberg, genoprette den Tilstand i Forhold til deres Lejemaal i hans Ejendom Prinsesse Maries Allé Nr. 14, som bestod inden den i Sommeren 1943 foretagne Ombygning m. v. af Ejendommen. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne med 600 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Frifindelse mod Indrømmelse for hver af de Indstævnte af et fra 1. Juli 1943 ved Rettens Skøn fastsat Afslag i den maanedlige Leje. De Indstævnte paastaar Stadfæstelse og Appellanten yderligere tilpligtet at betale hver af de Indstævnte 247 Kr.

Fra Appellantens Side er blandt andet henvist til Indenrigsministeriets Cirkulære Nr. 366 af 12. December 1942, Nr. 370 af 21. December 1943 og Nr. 110 af 29. April 1944, der har til Formaal at fremme Indretning af Beboelseslejligheder i Tagetager.

Uanset at der ved den gennemførte Forandring af Ejendommen er handlet retstridigt overfor de Indstævnte, findes der dog under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder navnlig, at Forandringen efter det oplyste antagelig kunde have været gennemført paa lovlig Vis, hvis Appellanten havde iagttaget de i Lejelovgivningen givne Forskrifter, og at den ikke angik selve Lejlighederne, men kun medførte en Forringelse af Udenomsbekommeligheder, at burde gives Appellantens Paa-stand Medhold.

Det Afslag i den maanedlige Leje, der herefter vil være at fastsætte for hver af de Indstævnte fra den 1. Juli 1943 at regne, stemmer seks Dommere for at ansætte til 10 Kr., medens tre Dommere vil fastsætte Afslaget overensstemmende med Skønforretningen til 6 Kr. 50 Øre.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger er der Enighed om at forholde som nedenfor anført.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Voldgiftsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det maanedlige Afslag i Lejen fastsættes til 10 Kr.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret ophæves.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Af sigelse.

Voldgiftsrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Foraaret 1943 lod Sagsøgte Grosserer Felix Zimmermann foretage en Ombygning af sin Ejendom, hvorved Sagsøgerne Lektor Th. Brask m. fl. blev berøvet deres tidligere Pulterkamre og fik anvist andre, der var betydelig ringere, hvorhos der er sket en Forringelse af deres Brændselsrum og Tørreløfter, Vaskerummene er flyttet ned i Kælderen, og Ejendommens Rullestue er blevet sløjfet.

Idet Sagsøgerne gør gældende, at Sagsøgte egenmægtig har foretaget disse Ombygninger, har de under denne Sag nedlagt Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at genoprette den tidligere Tilstand, subsidiært at der tillægges dem en Erstatning efter Rettens Skøn for den skete Forringelse af det lejede.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Det fremgaar af det oplyste, at Sagsøgte har ladet indrette to nye Lejligheder à 3 Værelser i Ejendommens øverste Etage. Medens Retten efter det oplyste ikke finder Anledning til at følge den af Sagsøgerne nedlagte principale Paastand, bemærkes, at det ved den af Retten foretagne Besigtigelse er konstateret, at der er foregaaet en ikke helt ubetydelig Forringelse af Sagsøgernes nævnte Udenomsbekvemmeligheder, og Retten finder herefter, at der bør tilkomme dem en Erstatning herfor; denne vil passende kunne fastsættes til 5 Kr. pr. Maaned for hver af Sagsøgerne for Tiden fra 1. Juli 1943 at regne.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 21. December 1943 af Boligrettens 1. Afdeling og er med Justitsministeriets Tilladelse af 27. Januar 1944 paaanket af Lektor Th. Brask, Fru Inger Husson, Fru Ingeborg Peilmann, Fru Gertrud Petersen, Inspektør P. Ransdal og Grosserer Viggo Øberg med Paastand om, at Indstævnte, Grosserer Felix Zimmermann tilpligtes at genoprette de i hans Ejendom, Prinsesse Maries Allé 14, egenmægtigt foretagne Ombygninger i deres oprindelige Skikkelse, subsidiært at der tillægges Appellanterne en større Erstatning end ved Dommen tilkendt for den Forringelse af det af dem lejede, der er sket ved Ombygningen. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

For Landsretten har Appellanterne undtagen Lektor Brask og Inspektør Ransdal afgivet Partsforklaring. Vidneforklaring er afgivet af Fru Berta Marie Brask, Fru Andrea Ransdal og Fru Marie Øberg.

Det bemærkes, at Appellanterne betaler følgende aarlige Lejebeløb:

Lektor Brask	1652 Kr.
Fru Husson	1650 Kr.

Fru Peelmann	1350 Kr.
Fru Petersen	1281 Kr.
Inspektør Ransdal	1425 Kr.
Grosserer Øberg	1650 Kr.

Det er uomtvistet, at det lejede for alles Vedkommende — uanset at det ikke fremgaar af alle Lejekontrakter — har omfattet Pulterkammer, Brændselsrum samt fælles Vaskerum, to Tørrerum paa Loftet og Rullestue.

Det er endvidere uomtvistet, at Ombygningen har medført følgende Ændringer for Appellanterne:

Vaskerummet er flyttet fra Loftet til Kælderen. I Stedet for Pulterkammer med pudsede Vægge og uden Skraavægge har Appellanterne faaet Pulterrum af den sædvanlige Indretning, delvis forsynet med Tremnevægge. I Stedet for Adgang til Tørrerum i 6 Dage har Appellanterne nu Adgang dertil i 3 Dage, og i Tørrerummet er der lavet til Loftet end i de tidligere. Appellanterne er berøvet deres Rullestue og henvist til at benytte Naboejendommens Rullestue. Brændselsrummene ligger nu i samme Etage som Pulterrummene og har meget ringe Loftshøjde.

Med Hensyn til de nærmere Omstændigheder ved Ombygningen er der for Landsretten oplyst følgende:

Den 7. Maj 1943 tilskrev Indstævntes Sagfører Landsretssagfører Bernt Wass Lejerne i Ejendommen saaledes:

»Jeg tillader mig herved at meddele at en Del Ombygninger skal gennemføres i Tagetagen i Ejendommen Pr. Maries Allé 14, og at Ombygningen vil komme til at berøre Deres Pulterkammer Nr. 4.

Det vil være nødvendigt, at Pulterkammeret rømmes indtil nyt Pulterkammer kan indrettes d. v. s. for et Tidsrum af en ca. 14 Dage, og Vicevært Michaelsen vil i den Tid sørge for, at andet Opbevaringsrum anvises Dem.

Hr. Michaelsen vil en af de nærmeste Dage henvende sig til Dem, og jeg beder Dem stille Dem saa imødekommende som muligt, for at Omforandringen kan gennemføres med mindst mulig Ulejlighed for alle Parter.«

Landsretssagfører Wass forhandlede derefter telefonisk med Lejerne og tilskrev den 22. s. M. Viceværten saaledes:

»Jeg har nu haft fat i de fleste af Lejerne, og der lader ikke til at være noget i Vejen, men jeg undlader ikke at oplyse, at flere beklager sig over Uvillighed fra Deres Side med at hjælpe paa den ene eller paa den anden Maade. Naturligvis maa det enten ved Deres eller ved Haandværkernes Foranstaltning gøres saa let for Lejerne som muligt at faa flyttet deres Ting fra det ene Sted til det andet.«

Det fremgaar af de af Appellanterne afgivne Forklaringer, at Fru Husson, Fru Peelmann og Grosserer Øberg overfor Landsretssagfører Wass har givet Samtykke til Ombygning af deres tidligere Pulterkammer mod, at der stillede ligesaa gode Pulterkammer til deres Raadighed, medens Lektor Brask og Fru Petersen ikke har samtykket, ligesom der ikke fandt Forhandling Sted med Inspektør Ransdal, hvis Lejemaal først kunde opsiges pr. 1. April 1944. Den 26. Maj 1943 sendte samtlige Appellanter saalydende Protestskrivelse til Landsretssagfører Wass:

»Underskrevne Lejere i Ejendommen i Prinsesse Mariés Allé 14 erklærer herved, at med Hensyn til den paatænkte Ombygning, der eventuelt vilde komme til at berøre vore Pulterkamre, at vi ingenlunde agter at rydde de Pulterkamre vi nu har, da vi alle er af den Mening, at den paatænkte Ombygning er ulovmedholdelig.

Undertegnede Lejere er dog villige til at forhandle om en Løsning af Spørgsmaalet, og anmoder om at Henvendelse denne Sag vedrørende tilsendes Landsretssagfører N. C. A. Nielsen, Vimmelskaftet 43, K.«

Landsretssagfører Wass sendte herefter den 28. s. M. Lektor Brask og Fru Petersen en Opsigelse under Henviisning til Lejelovens § 56, Stk. 1 — hvorved formentlig skal forstaas Stk. 1, Nr. 1 — til Oktober Flyttedag 1943, mod hvilken disse lod deres Sagfører protestere den 9. Juni 1943, Indstævnte undlod derefter at indbringe Sagen for Boligretten i Medfør af Lejelovens § 58.

Den 10. Juni 1943 begærede Landsretssagfører N. C. A. Nielsen i en Skrivelse til Fogeden paa Frederiksberg Haandværkerne, der den 9. s. M. havde skaffet sig Adgang til Lektor Brasks, Fru Petersens og Inspektør Ransdals Pulterkamre uden disses Tilladelse, udsat af de paa-gældende Pulterkamre.

Da Fogeden krævede Sikkerhedsstillelse, blev Begæringen frafaldet, men den 15. Juni 1943 tog Landsretssagfører Nielsen Forbehold om nærværende Sagsanlæg paa de nævnte 3 Appellanter Vegne.

De øvrige Appellanter har gjort gældende, at deres Samtykke til Ombygning af Pulterkamrene alene blev afgivet, fordi de stolede paa Landsretssagfører Wass' Løfte om at stille tilsvarende lige saa gode Pulterkamre til Raadighed, og at de ikke forinden er blevet underrettet om de øvrige Følger af Ombygningen.

Arkitekt, Branddirektør A. Bak Jensen og Hovedkasserer A. Svendsen, der af Landsretten har været udmeldt som Syns- og Skønsmand under Sagen, har den 27. Marts 1944 afgivet saalydende Erklæring:

»Vi gennemgik de Etagér, hvor tidligere Pulterrum var inddraget og besigtigede de der indrettede Lejligheder, ligesom man besigtigede de nyindrettede Pulterrum og Brændselsrum i øverste Loftsetage. Endvidere besigtigede man et nyindrettet Vaskehus i Ejendommens Kælderetage; dette Vaskehus var tidligere sammen med Rullestuen anbragt i Ejendommen i samme Etage som Ejendommens Pulterrum før Omforandringen.

Efter Besigtigelsen skal vi udtale, at vi finder, at der er sket en Forringelse af Lejemaalet, idet vi dog ønsker at bemærke, at de Rum, der nu er indrettede som Pulterrum og Brændselsrum ikke kan sammenlignes med de Rum, der var til Raadighed i den underliggende Etage, idet de er meget mindre og forsynede med Tremmer, hvorimod de tidligere Pulterrum var Rum med pudsede Vægge. Det har dog ikke været muligt, grundet paa Arealforholdene at indrette de nye Rum anderledes end sket er.

Vi finder, at der bør gives en Godtgørelse i Lejen paa 78 Kr. aarlig.«

Efter det oplyste findes det godtgjort, at Indstævnte har udført Ombygningen uden at søge Tilladelse fra Appellanterne Brask, Petersen og Øberg, men med Samtykke fra de øvrige Appellanter, idet han dog lovede dem lige saa gode Pulterkamre, hvad de ikke fik, og ganske

undlod at oplyse om de øvrige ikke uvæsentlige Indskrænkninger i Leje-maalene. Der foreligger herefter fra Indstævntes Side en fortsættelig Kræn-kelse af Appellanternes Ret, og Indstævnte vil efter almindelige Rets-grundsætninger have at retablere den tidligere Tilstand. Indstævnte har vel anført, at han i Medfør af Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 1) vilde have været berettiget til at udføre Ombygningen, men dette Anbringende findes ikke at kunne føre til andet Resultat allerede som Følge af, at Indstævnte, da flere Lejere protesterede mod Opsigelserne, undlod at indbringe Sagen for Retten, og der saaledes ikke foreligger den foreskrevne Retsafgørelse, og at de øvriges Samtykke er opnaaet under Fortielser og uopfyldte Løfter.

Herefter vil Appellanternes Paastand være at tage til Følge som nedenfor anført, saaledes at Tilbageførelsen skal ske inden den 1. August 1944 under en daglig Mulkt af 50 Kr.

Indstævnte vil have at betale Appellanterne Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Nr. 74/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Kaj Melchior Rasmussen (Alb. V. Jørgensen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237, § 288, Stk. 2, § 285, Stk. 1, jfr. §§ 278 og 276 og § 172, Stk. 1, jfr. § 171.

Vestre Landsrets Dom af 30. Januar 1946 (Sydjydske Nævningekreds): Tiltalte, Kaj Melchior Rasmussen, bør straffes med Fængsel paa Livstid. I Erstatning udreder Tiltalte til Servitrice, Frøken Esther Rude 40 Kr., til Marskandiser Alsted Christensen 230 Kr. og til Bagermester Vilheld Helge Jensen 621 Kr. 50 Øre. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger, derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører F. C. Poulsen, i Salær 350 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 75 Kr. De idømte Erstatninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Jørgensen betaler Tiltalte, Kaj Melchior Rasmussen, 200 Kr.

De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Kaj Melchior Rasmussen ved 3. jyske Statsadvokatur's Anklageskrift af 15. Januar 1946 sat under Tiltale til at lide Straf:

I. (1)

efter Straffelovens § 237 og § 288, Stk. 2, for Manddrab og Røveri af særlig farlig Karakter ved den 20. August 1945 Kl. ca. 24 paa den offentlige Vej ved Gaarden Neder Ullerup i Stouby Sogn, for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget Vinding forsægtigt at have dræbt Chauffør Carl Sørensen Olsen, som han havde hyret i Viborg, med 3 Pistolskud og derefter fra Baglommen i den dræbtes Benklæder til-egnet sig en Tegnebog, der indeholdt mindst 720 Kr.

II.

efter Straffelovens § 278 for Underslæb,

a) (3) ved først i Maj 1945 i Horsens uretmæssigt og til egen Fordel for 50 Kr. at have solgt en Dyne, en Hovedpude og et Rejsetæppe til Værdi ialt 190 Kr., der var betroet ham af en Kammerat ved Navn Jørgen Peter Steffensen.

b) (9) ved den 24. Juli 1945 i Aarhus uretmæssigt og til egen Fordel at have tilegnet sig en Walther Pistol, der var betroet ham af Ove Reinholdt Olsen.

III.

efter Straffelovens § 276 for Tyveri,

a) 4) ved den 23. Juni 1945 Kl. ca. 24 fra sit tidligere Logis hos Vognmand Hans Sejrup i Nr. Snede at have frastjaalet Arbejdsmand Svend Aage Steffensen et Tæppe, et Par Støvler og en Kuffert med Indhold, Værdi ialt ca. 200 Kr., og Arbejdsmand Alfred Carl Jørgensen en Frakke, et Tæppe, en Jakke og et Haandklæde til Værdi ialt ca. 145 Kr.

b) (8) ved ca. 5. August 1945 under Sejlads fra Kalundborg til Aarhus med D. S. B.s Rutebaad fra Rejsegodset paa Vogndækket at have stjaalet en Bagermester Vilhelm Helge Jensen, Østerbro 65, Aalborg, tilhørende Rejsekuffert indeholdende 1 Habit, 6 Sæt Undertøj, 6 Par Strømper, 6 Natskjorter, 5 Manchetskjorter, 5 Lommetørklæder, 1 Par Seler, 1 Spejl, 1 Bordløber, 1 Kasket, 1 Halstørklæde, 1 Pyjamas, 1 Badekaabe, 1 Slips, 1 strikket Trøje og 5 m Haandklædestof af en samlet Værdi af ialt 1172 Kr. 80 Øre.

IV.

efter Straffelovens § 171 for Dokumentfalsk,

a) (5) ved den 20. Juli 1945 om Aftenen paa Restaurant »Nørrelyst« i Horsens til Servitrice Esther Rude at have omsat en falsk Check, stor 210 Kr., som Fængslede samme Dag i Aarhus efter forudgaaende Aftale og i sin Nærværelse havde ladet sin ikke under denne Sag sigtede Broder Villy Bolding Rasmussen, p. t. Horsens Arrest, udfylde med det nævnte

Beløb, underskrive med Navnet »L. P. Madsen« samt kvittere med Navnet »Knud Pherson«.

b) (6) ved den 23. Juli i Møller og Pedersens Herreekviperingsforretning at have omsat en af Fængslede med Navnet »Erik Jensen« kvitteret falsk Check, stor 245 Kr., som Fængslede den 20. Juli 1945 i Aarhus efter forudgaaende Aftale og i sin Nærværelse havde ladet sin ovennævnte Broder udfylde med nævnte Beløb og underskrive med Navnet »E. F. Madsen«.

c) (7) ved samme Dag i Alsted Christensens Marskandiserforretning, Smedegade 18, i Horsens at have omsat en af Fængslede samme Dag med Navnet »Erik Jensen« kvitteret falsk Check, stor 230 Kr., som Fængslede ligeledes den 20. Juli 1945 i Aarhus havde ladet ovennævnte Broder udfylde med nævnte Beløb og underskrive med Navnet »E. P. Madsen«.

Tiltalte er født den 1. Juli 1923 og er tidligere anset saaledes:

1. Ved Vestre Landsrets Dom af 24. Marts 1942 efter Straffelovens § 172, jfr. § 171 med Fængsel i 5 Maaneder,

2. Ved Horsens Købstads Rets Dom af 6. Juni 1944 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, med den forskyldte Straf bortfaldet i Medfør af Straffelovens § 89.

I Sagens Anledning har Nævningerne givet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal I.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 237 for Manddrab, ved den 20. August 1945 Kl. ca. 24 paa den offentlige Vej ved Gaarden »Neder Ullerup« i Stouby Sogn, forsætligt med 3 Pistolskud at have dræbt Chauffør Carl Sørensen Olsen af Viborg?

Hovedspørgsmaal II.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 288, Stk. 2, for Røveri af særlig farlig Karakter ved den 20. August 1945 Kl. ca. 24 paa den offentlige Vej ved Gaarden »Neder Ullerup« i Stouby Sogn, for derved at skaffe sig uberettiget Vinding under Anvendelse af en Pistol at have fremsat Trusel om øjeblikkelig Anvendelse af Vold overfor Carl Sørensen Olsen og efter at denne var dræbt ved Skud fra Pistolen at have tilegnet sig en Tegnebog, der indeholdt mindst 720 Kr.?

Hovedspørgsmaal III.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 278 for Underslæb ved først i Maj 1945 i Horsens uretmæssigt og til egen Fordel for 50 Kr. at have solgt en Dyne, en Hovedpude og et Rejsetæppe til Værdi ialt 190 Kr., der var ham betroet af en Kammerat ved Navn Jørgen Peter Steffensen?

Hovedspørgsmaal IV.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 278 for Underslæb ved den 24. Juli 1945 i Aarhus uretmæssigt og til egen Fordel at have tilegnet sig en Walther Pistol, der var betroet ham af Ove Reinholdt Olsen?

Hovedspørgsmaal V.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 276 for Tyveri ved den 23. Juni 1945 Kl. ca. 24 fra sit tidligere Logis hos Vognmand Hans Sejrup i Nr. Snede at have frastjaalet Arbejdsmand Svend Aage Steffensen et Tæppe, et Par Støvler og en Kuffert med Indhold, Værdi ialt ca. 200 Kr. og Arbejdsmand Alfred Carl Jørgensen en Frakke, et Tæppe, en Jakke og et Haandklæde til Værdi ialt ca. 145 Kr.?

Hovedspørgsmaal VI.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 276 for Tyveri, ved omkring den 5. August 1945 under Sejlads fra Kalundborg til Aarhus med D. S. B.s Rutebaad, fra Rejsegodset paa Vogndækket at have stjaalet en Bagermester Vilhelm Helge Jensen, Aalborg, tilhørende Rejsekuffert, indeholdende en Habit, forskelligt Undertøj og andre Beklædningsgenstande, samt 5 m Haandklædestof til en samlet Værdi af 1172 Kr. 80 Øre?

Hovedspørgsmaal VII.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 171 for Dokumentfalsk, ved den 20. Juli 1945 om Aftenen paa Restaurant »Nørrelyst« i Horsens til Servitrice Esther Rude at have omsat en falsk Check, stor 210 Kr., som Tiltalte samme Dag i Aarhus efter forudgaaende Aftale og i sin Nærværelse havde ladet sin Broder Villy Bolding Rasmussen, udfylde med det nævnte Beløb, underskrive med Navnet »L. P. Madsen«, samt kvittere med Navnet »Knud Pherson«?

Hovedspørgsmaal VIII.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 171 for Dokumentfalsk ved den 23. Juli 1945 i Møller og Pedersens Herreekviperingsforretning, Hestedamsgade, Horsens, at have omsat en af Tiltalte med Navnet »Erik Jensen« kvitteret falsk Check, stor 245 Kr., som Tiltalte den 20. Juli 1945 i Aarhus efter forudgaaende Aftale og i sin Nærværelse havde ladet sin Broder Villy Bolding Rasmussen udfylde med det nævnte Beløb og underskrive med Navnet »E. F. Madsen«?

Hovedspørgsmaal IX.

Er Tiltalte Kaj Melchior Rasmussen skyldig til Straf efter Straffelovens § 171 for Dokumentfalsk, ved den 23. Juli 1945 i Alsted Christensens Marskandiserforretning, Smedegade 18 i Horsens, at have omsat en af Tiltalte samme Dag med Navnet »Erik Jensen« kvitteret falsk Check, stor 230 Kr., som Tiltalte den 20. Juli 1945 i Aarhus havde ladet sin Broder Villy Bolding Rasmussen udfylde med det nævnte Beløb, og underskrive med Navnet »E. P. Madsen«,

Nævningerne har besvaret samtlige Spørgsmaal med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 237, § 288, Stk. 2, § 285, Stk. 1, jfr. §§ 278 og 276, Stk. 1, jfr. § 171.

Tiltalte har været underkastet mental Observation af Kredslægen i Horsens, der har afgivet en Erklæring af 18. September 1945, hvis Kon-

klusion bl. a. gaar ud paa, at Tiltalte »hverken er sindssyg eller aands-
svag eller konstitutionel Psykopath, omend han besidder visse lettere
Karakter mangler, som dog ikke synes videre fremtrædende«, og at Tiltalte
maa anses egnet til Paavirkning af Straf under vanlige Former.

Den af Tiltalte forskyldte Straf findes at burde bestemmes til Fængsel
paa Livstid.

Under Sagen er der nedlagt følgende Erstatningspaastande:

Fru Kirstine Olsen	500 Kr. 00 Øre
Vognmand Niels Theilgaard	681 — 12 —
Servitrice Frøken Esther Rude	40 — 00 —
Marskandiser Alsted Christensen	230 — 00 —
Bagermester Vilhelm Helge Jensen	621 — 50 —

Saaledes som Sagen foreligger oplyst med Hensyn til Størrelsen af
det af Tiltalte ved Røveriet tilegnede Beløb, finder de juridiske Dommere,
at de af Fru Olsen og Vognmand Theilgaard nedlagte Erstatningspaa-
stande ikke bør tages under Paakendelse under nærværende Sag, hvor-
imod de øvrige Erstatningspaastande efter de samme Dommeres Bestem-
melse vil være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor
bestemt.

M a n d a g d e n 13. M a j.

Nr. 42/1945. Snedkermester **Marius Petersen** (Gamborg)

m o d

Kontorchef **Kjeld Schrøder** (Landsretssagfører Waldorff).

(Erstatning for Mangel ved fast Ejendom).

Østre Landsrets Dom af 31. Januar 1945 (IV Afd.): Sagsøgte,
Snedkermester Marius Petersen, bør inden 15 Dage fra nærværende
Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Kontorchef Kjeld Schrøder, betale 2575 Kr.
med Renter 5 pCt. p. a. fra 13. September 1944, til Betaling sker, og i
Sagsomkostninger 600 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Frifindelse mod
Betaling af 75 Kr., der angaar Erstatning for den manglende
Trædrager. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Det fremgaar af Sagen, at alle Husets fire Sider oprindelig
er opført med samme Konstruktion, og at den ene Side er ændret
til Bindingsværk med Halvstensmur ved den Ombygning, som
Appellanten i 1941 har ladet udføre.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, samt idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Snedkermester Marius Petersen, til Indstævnte, Kontorchef Kjeld Schrøder, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Kontorchef Kjeld Schrøder, efter sin endelige Paastand Sagsøgte, Snedkermester Marius Petersen, dømt til Betaling af 3575 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 13. September 1944.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af 75 Kr.

I Sommeren 1942 kom Parterne i Forhandling om Køb af en Sagsøgte tilhørende mindre Villaejendom Matr. Nr. 901 af Emdrup, Stenkløvervej 11. Under Forhandlingerne spurgte Sagsøgeren, der af en Bekendt var gjort opmærksom paa dette Forhold, om Huset, der udvendig var beklædt med Brædder og Puds og blev omtalt som et Bindingsværkshus, var et Stenhus eller et pudset Træhus, og hertil svarede Sagsøgte efter Sagsøgerens Fremstilling, at Huset var et Bindingsværkshus med Halstensmur mellem Stolperne samt beklædt med Pap og Brædder og pudset. Der underskrevs derefter den 5. August 1942 Slutseddel, hvori Huset beskrives som et Bindingsværkshus med 2 Lag Brædder og Puds. Købesummen blev sat til 18.500 Kr.

Da Skødet paa Ejendommen skulde underskrives den 13. s. M. gjorde Sagsøgeren opmærksom paa, at Skødet ikke indeholdt nogen Beskrivelse af Husets Byggemaade, og Sagsøgte underskrev derfor samme Dag følgende Erklæring:

»I Tilslutning til Skøde af Dags Dato, hvorved Undertegnede Snedkermester Marius Petersen til Kontorchef Kjeld Schrøder overdrager Ejendommen Matr. Nr. 901 Emdrup, Stenkløvervej 11, garanterer jeg herved Køberen, at det paa Ejendommen værende Hus, i det Omfang jeg har konstateret, er opført som Bindingsværkshus med Halvsten med 2 Lag Brædder, beklædt med Tagpap, Rør og Puds, dog at Tilbygningen er af Helstensmur.

København, den 13. August 1942.«

I denne blev Ordene »i det Omfang jeg har konstateret« og »dog at Tilbygningen er af Helstensmur« indsat af Sagsøgte inden Underskriften.

I Sommeren 1944 konstaterede Sagsøgeren i Anledning af forskellige Ombygningsarbejder, at Huset ikke var opført af Halvstensmur, men alene af Træ bortset fra et Stykke Mur i Husets vestre Gavl, som blev opmuret i Forbindelse med en af Sagsøgte i Sommeren 1941 foretagne Tilbygning. Da Sagsøgeren mener, at der ved den ovennævnte Erklæring er givet ham Garanti for, at Huset er bygget af Halvstens Bindingsværksmur, paastaar han sig tilkendt en Erstatning af 3500 Kr., idet Husets Værdi efter det nu oplyste maa anses at være betydelig ringere end Værdien af et Hus af den i Erklæringen nævnte Bygningsmaade. Sagsøgeren har yderligere anført, at Sagsøgte, da han lod den i 1941 foretagne Tilbygning udføre, vanskeligt kan have undgaet at blive klar over, at Husets Ydermure udelukkende var bygget af Træ, og at Sagsøgtes Erklæring af 13. August 1942 derfor ikke blot er urigtig men ogsaa positivt vildledende.

Kravet paa de 75 Kr. skyldes, at der ved den af Sagsøgte i 1941 foretagne Tilbygning ikke i denne er anbragt en Trædrager til Understøttelse af Taget som godkendt af Bygningsmyndighederne, men i Stedet er anbragt en hul Kasse sammenslaet af Brædder, saaledes at det ser ud som en Bjælke, hvorved der ikke gives Taget nogen Understøttelse, men derimod en yderligere Belastning. Bekostningen ved Ændringen af dette Forhold er ved et under Sagen optaget Skøn anslaaet til 75 Kr.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at han ikke har afgivet nogen Garanti for, at samtlige Ydermure var opført af $\frac{1}{2}$ Stens Bindingsværksmur. Han har sagt, at den vestlige Gavlmur var opført paa denne Maade. Dette havde han konstateret i 1941, men for de øvrige Ydermure har han ikke vidst nærmere Besked med Byggemaaden. Den af ham under 13. August 1942 afgivne Erklæring indeholder ingen herudover gaaende Garanti, og han har herved kun garanteret for, hvad han selv havde konstateret. Han bemærker herved, at Tilbygningen i 1941 blev foretaget af fremmede Haandværkere, og at han, der dengang ikke beboede Ejendommen, ikke har set ret meget til Arbejdet og mente, at Murværket i Vestgavlen, der var udført af brugte Sten, hørte til det oprindelige Hus.

Under Sagen er afgivet Forklaring af Parterne samt Vidneforklaring af Arkitekt Carl Christiansen, Ejendomsmægler Stency Bruus Jensen, Murermester Harald Jensen og Tømrermester Olaf Rasmussen.

Sagsøgeren har forklaret i Overensstemmelse med sin Fremstilling. Sagsøgte har ikke bestridt, at Sagsøgeren inden Slutsedlens Underskrift har rettet Spørgsmaal til ham, om Huset var af $\frac{1}{2}$ Stens Bindingsværk, men har nægtet at have paataget sig nogen Garanti herfor bortset fra Vestgavlen.

Under Sagen er der optaget Skøn af Arkitekt Kaj Lythans. Denne har under Afhjemlingen godkendt sin Skønserklæring og har forklaret, at Sagsøgte som Bygningshaandværker burde være klar over Bygningens Opførelsesmaade. At Huset udelukkende er opført af Træ og ikke af Halvstensmur medfører i Forhold til Byggelovgivningens en Række Ulemper til dels af værdiforringende Karakter og nedsætter navnlig Husets Handelsværdi i ikke helt ringe Grad. Efter hans Skøn vilde Huset, saaledes som det er bygget, have en Handelsværdi af ca. 16.000 Kr. Han

har derhos henvendt sig til 2 forskellige Ejendomsmæglere, der skulde være særlig kendt med lignende Ejendomme i Nabolaget, og disse har begge anset en Pris af 15.000 Kr. for passende. Disse Mæglere har dog ikke beset Huset.

Ved det oplyste maa det anses godtgjort, at Sagsøgeren saavel under Forhandlingerne inden Slutsedlens Underskrift som ved Skødets Udfærdigelse tydelig har tilkendegivet, at han lagde afgørende Vægt paa, at Huset var opført af Halvstens Bindingsværksmur, og Sagsøgte har ved at afgive Erklæringen af 13. August 1942 bestyrket Sagsøgeren i den Opfattelse, at Huset var opført paa nævnte Maade. Da dette ikke har vist sig at være Tilfældet, findes Sagsøgeren under de foreliggende Omstændigheder at maatte have Krav paa et Afslag i Købesummen, som efter den af Skønsmanden afgivne Udtalelse passende findes at kunne ansættes til 2500 Kr. Da endelig Sagsøgte maa antages at bære Ansvar for den ulovligt opsatte, bjælkelignende Kasse, vil der være at tilkende Sagsøgeren ialt 2575 Kr.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 600 Kr.

T i r s d a g d e n 2 1 . M a j .

Nr. 75/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Arnold Frederik Christian Tønder (Henrik Bache),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237, jfr. § 23,
tildels jfr. § 21.

Østre Landsrets Dom af 10. Januar 1946 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte, John Leif Mathiesen, bør straffes med Fængsel i 10 Aar, saaledes at 130 Dage anses udstaaet. Tiltalte, Arnold Frederik Christian Tønder, bør straffes med Fængsel paa Livstid. Den Tiltalte Tønder ved Testamente tillagte Arveret efter Fru Falckenthal frakendes ham. Tiltalte, Knud Georg Thøger Rigtrup, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. De Tiltalte Mathiesen og Tønder udreder een for begge og begge for een Sagens Omkostninger for Landsretten, saaledes at de hver især udreder 750 Kr. i Salær til de for dem for Landsretten beskikkede Forsvarere, henholdsvis Landsretssagfører Lunø og Landsretssagfører Paul Christiansen. De Tiltalte Rigtrup vedrørende Sagsomkostninger, derunder 500 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører P. Bornemann, udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste.

Fire Dommere bemærker herved, at det af Sagen fremgaar, at Tiltalte og hans Hustru i længere Tid havde boet vederlagsfrit hos Fru Falckenthal, og at Tiltalte var bekendt med, at han ved Testamente var indsat som Universalarving efter hende.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører H. Bache betaler Tiltalte, Arnold Frederik Christian Tønder, 200 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har været foretaget ved Københavns Byrets 10. Afdeling, tiltales John Leif Mathiesen, Arnold Frederik Christian Tønder og Knud Georg Thøger Rigtrup ifølge Anklageskrift af 20. November 1945 til at lide Straf

I.

Arrestanten Mathiesen for Manddrab efter Straffelovens § 237 ved den 17. Maj 1945 Klokken ca. 15,30 i Lejligheden Vendersgade 4, 4. Sal, ved Revolverskud at have dræbt den 66-aarige Fru Ellen Marie Falckenthal.

II.

Arrestanten Tønder

1.

for Forsøg paa Manddrab efter Straffelovens § 237, jfr. § 21,

a.

ved dels engang i Begyndelsen af Aaret 1945, dels en af de første Dage efter den 5. Maj 1945 at have forsøgt at formaa Carl Christian Kjær Hansen til at dræbe den under Forhold I nævnte Fru Falckenthal, idet han foregav, at denne var »Stikker« og havde Omgang med tyske Officerer, og idet han tilbød Hansen 500 Kr. for at udføre Drabet,

b.

ved formentlig i Slutningen af Marts 1945 at have forsøgt at formaa Lars Christian Larsen og Hans Peter Larsen til at dræbe Fru Falckenthal, idet han foregav, at det drejede sig om en farlig »Stikker«, som plejede intim Omgang med tyske Officerer, og at han følte sig personlig truet af hende, og idet han tilbød de paagældende 500 Kr. for at rydde hende af Vejen,

2.

for Meddelagtighed i Manddrab efter Straffelovens § 237, jfr. § 23, ved den 16, og 17. Maj 1945 at have tilskyndet Arrestanten Mathiesen til at dræbe Fru Falckenthal, idet han dels foregav, at den myrdede under hele Besættelsen var kommet meget sammen med tyske Officerer, og at hun

som »Stikker« havde været Skyld i, at han en Tid havde maattet »gaa under Jorden«, dels udleverede Mathiesen en Revolver til at udføre Drabet med samt tilbød ham 300 Kr., hvis den paagældende blev dræbt.

III.

Knud Rigtrup for Overtrædelse af Straffelovens § 141, ved uagtet han den 17. Maj 1945 om Formiddagen af Arrestanten Mathiesen var blevet underrettet om, at denne agtede at foretage det under Forhold I nævnte Drab, intet at have foretaget sig for at hindre Forbrydelsens Iværksættelse.

Tiltalte Mathiesen er født den 19. Juni 1922 og tidligere straffet ved Københavns Byrets Dom af 27. Maj 1944 efter Straffelovens § 285, 1. Stk., jfr. § 276, med Fængsel i 4 Maaneder betinget i 5 Aar og med Tilsyn i 2 Aar.

Tiltalte Tønder er født den 16. Juli 1917 og tidligere straffet gentagne Gange for Tyveri, senest ved Københavns Byrets 6. Afdelings Dom af 29. August 1941 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, med Fængsel i 80 Dage og ved Københavns Byrets 6. Afdelings Dom af 29. September 1941 efter Straffelovens § 285, 1. Stk., jfr. § 276 og § 172, 1. Stk., jfr. § 171, i det hele sammenholdt med § 89 med Fængsel i 3 Maaneder.

Tiltalte Rigtrup er født den 5. August 1904 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Tønder og Mathiesen har under Sagen været underkastet Mentalobservation af Overlægen i Psykiatri, der har afgivet en Erklæring af 26. Oktober 1945, hvis Konklusion for Tiltalte Mathiesens Vedkommende er saalydende:

»Observanden er ikke sindssyg og har næppe heller været det paa tidspunktet for den strafbare handlings foretagelse, specielt er der ikke paavist noget tegn paa syfilistisk sindssygdom (juvenil paralyse). Observanden er heller ikke aandssvag, men lidt svagt begavet, staaende lige paa grænsen til sinkegruppen. Han er umoden, naiv, barnligt stædig, uselvstændig, overfladisk med temmelig slappe moralske begreber, endvidere følelesaffladiget, meget reaktiv, impulsiv, affektlabil med primitive reaktioner.

Observanden har medfødt syfilis, og det maa anses for sandsynligt, at denne lidelse er aarsag til ovennævnte sjælelige symptomer.

Observandens forbrydelse maa ses paa baggrund af denne hans psykiske defekt, der har bevirket, at han har haft mindre selvstændighed og sund dømmekraft, dette muligvis accentueret af en lettere alkoholpaavirkethed i gerningsøjeblikket.

Observanden maa herefter anses egnet til paavirkning gennem straf under vanlige former«, og for Tiltalte Tønders Vedkommende saalydende:

»Observanden er herefter ikke sindssyg og har næppe heller været det paa tidspunktet for den paasigtede handlings foretagelse. Han er heller ikke aandssvag men normalt begavet.

Observanden er et noget psykopatisk præget individ, i følelsesmæssig henseende noget kølig, karakterologisk holdningsløs, efterladende, tilbøjelig til at lade staa til, men tillige selvbevidst, overlegen og arrogant.

Moralsk har han vist sig temmelig uudviklet med elastiske moralbegreber, ret tilfreds med sig selv uden rigtig forstaaelse af, hvor langt han i virkeligheden har fjernet sig fra sit oprindelige milieu.

Observanden maa herefter anses egnet til paavirkning gennem straf under vanlige former.«

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte Mathiesen og Tønder kendt skyldig efter Tiltalen.

Tiltalte Rigtrup er ved Nævningernes Kendelse fundet ikke-skyldig i Tiltalen, og han vil herefter være at frifinde.

Nævningerne har svaret bekræftende paa et dem til Hovedspørgsmaal I. stillet Tillægsspørgsmaal om, hvorvidt Straffen for Tiltalte Mathiesen for den i Hovedspørgsmaalet nævnte Handling skal nedsættes paa Grund af, at Tiltalte har begaaet den under Indflydelse af stærk Sindsbevægelse, anden forbigaaende sjælelig Uligevægtighed eller andre særlige Omstændigheder, der i saa betydelig Grad forringer den Strafværdighed, som Handlinger af den paagældende Art regelmæssig vidner om, at Anvendelsen af den foreskrevne Straf vilde være uforholdsmæssig haard.

Det bemærkes, at Tiltalte Mathiesen har været fængslet siden den 29. Juni 1945. Tiltalte Tønder siden 9. Maj 1945, og at Tiltalte Rigtrup har siddet fængslet fra den 29. Juni 1945 til den 12. Juli 1945.

De Tiltalte Mathiesen og Tønder vil herefter være at anse henholdsvis efter Straffelovens § 237, jfr. § 85, og Straffelovens § 237, jfr. § 23, tildels jfr. § 21, saaledes at der for Tiltalte Mathiesen i Medfør af Straffelovens § 57, 1. Stk., fastsættes en fælles Straf for ovennævnte Lovovertrædelser og det ved Københavns Byrets Dom af 27. Maj 1944 paadømte Forhold.

Straffen bestemmes for Tiltalte Mathiesen til Fængsel i 10 Aar, for Tiltalte Tønder til Fængsel paa Livstid, saaledes at der for Tiltalte Mathiesens Vedkommende 130 Dage af Straffen anses udstaaet.

Den Tiltalte Tønder ved Testamente tillagte Arveret efter Fru Falckenthal vil i Medfør af Ikrafttrædelseslov til borgerlig Straffelovs § 14 være at fradømme ham.

Nr. 155/1942. **Den danske Stat** (Carstensen efter Ordre)

m o d

A/S Tobias Jensens mekaniske Etablissement
(Landsrettsagfører Røhbeck).

(Patentsag).

Østre Landsrets Dom af 18. Maj 1942 (VII Afd.): De Sagsøgte, A/S Tobias Jensens mekaniske Etablissement, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Telefunken Gesellschaft für drahtlose Telegraphie m. b. H., i denne Sag fri at være. Krav 1 og 15 i Dansk Patent Nr. 51212 er-

klæres ugyldige, og Krav 17 i Patentet indskrænkes derved, at Ordene »een eller« udgaar af Kravet. Sagens Omkostninger ophæves. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til Lov Nr. 132 af 30. Marts 1946 om Konfiskation af tysk og japansk Ejendom er Den danske Stat indtraadt i Sagen i Stedet for Telefunken Gesellschaft für drahtlose Telegraphie m. b. H.

For Højesteret har Parterne gentaget de for Landsretten nedlagte Paastande, hvorhos ogsaa Appellanten har nedlagt subsidære Paastande.

Efter Dommen er der afgivet yderligere Erklæringer af Skønsmændene og Patentdirektoratet.

I Anledning af Bemærkningen i Dommen om, at Skønsmændene under Skønsforhandlingen har udtalt, at den ringe Frekvensdrift ikke kan antages at opnaas ved endnu mindre Bølgelængde, har Appellanten henvist til, at der fra Skønsmændene nu foreligger en Udtalelse om, at de af Skønsmændene ved deres Forsøg maalte og af en af Telefunkens Sagkyndige beregnede maksimale Frekvensforskydninger tyder paa, at Koblingskapaciteten mellem de to Anoder medfører en voksende Frekvensdrift ved voksende Frekvenser (d. v. s. ved aftagende Bølgelængde).

Patentdirektoratet har i Erklæring af 18. Juni 1943 udtalt, at Dommens Bemærkning om, at Patentkommissionen ved Behandlingen af Patentansøgningen ikke var klar over, at det ogsaa tidligere var kendt »at anvende geometrisk Afskærmning eller Afskærmning ved Gitre«, ikke er rigtig.

Med Hensyn til den i Krav 1 omhandlede elektrostatiske Afkobling af de to Anoder fra hinanden har Skønsmændene nærmere præciseret deres tidligere Udtalelser derhen, at den eneste Forstaaelse af Begrebet »praktisk talt fuldstændig elektrostatiske Afkobling« ifølge almindelig radioteknisk Terminologi paa Prioritetstidspunktet for Patentet var og stadig er den, at der opnaas en Formindskelse af Anode — Anode Kapaciteten af Størrelsesorden 100—1000 Gange, og at der ved Røret CCH 1, hvor den samlede Anode — Anode Kapacitet ifølge de af Telefunken meddelte Maalinger er ca. 40 pCt. af den tilsvarende Kapacitet i det ikke afskærmede Rør X 31, overhovedet ikke kan siges at foreligge en praktisk talt fuldstændig elektrostatiske Afkobling mellem Anoderne.

Der er mellem Parterne Enighed om, at den ved Patentet tilsigtede Fordel alene gaar ud paa en Nedsættelse af den ved Forstærkningsreguleringen optrædende Frekvensforskydning, og Patentdirektoratet har udtalt, at Spørgsmaalet om Patentbarheden maa afhænge af, om denne Fordel virkelig opnaas. Af Skønsmændene udtales det, at den elektrostatiske Afkobling ved

Røret CCH 1 i saa Henseende maa siges at være uden væsentlig Betydning.

Med Hensyn til Krav 17 har Skønsmændene udtalt, at der i de af Indstævnte anvendte Apparater anvendes en Kobling, hvorved der tilføres en af Indgangsamplituden afhængig Forspænding til en Gitterelektrode, medens en anden Gitterelektrode, Skærmgitteret, har glidende Spænding, og at den ved saadan glidende Spænding optrædende varierende Spænding ikke er en Spænding, der — som angivet i Krav 17 — »tilføres« Skærmgitteret.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det findes ikke paa Grundlag af de af Skønsmændene afgivne Erklæringer, der for en væsentlig Del maa anses bygget paa Resultatet af Forsøg med Røret CCH 1 indbygget i et bestemt Apparat og med Benyttelse af visse Bølgelængder, med Sikkerhed at kunne fastslaa, at den ved Patentet tilsigtede Fordel ikke maatte kunne opnaas ved andre Rørkonstruktioner af tilsvarende Art. Allerede som Følge heraf vil Indstævntes Paastand om, at Patentets Krav 1 og 15 erklæres ugyldige ikke kunne tages til Følge. For saa vidt angaar Krav 17 tiltrædes det derimod af de i Dommen anførte Grunde, at der i Overensstemmelse med Indstævntes dertil begrænsede Paastand sker Indskrænkning i Patentkravet som i Dommen anført.

Da det imidlertid efter de af Skønsmændene afgivne ovenfor nævnte Erklæringer maa antages, at der ved det af Telefunkten fremstillede Rør CCH 1 ikke foreligger den i Krav 1 omhandlede fuldstændige elektrostatiske Afkobling, saaledes som dette efter det oplyste rettelig maa forstaa, vil der ikke kunne gives Appellanten Medhold i, at Indstævnte ved Benyttelsen af dette Rør i de af Indstævnte fremstillede Radiomodtagerapparater har krænket Patentet, jfr. herved med Hensyn til Krav 17 Skønsmændenes ovenfor anførte Udtalelse, og Indstævntes Paastand om Frifindelse vil derfor af denne Grund være at tage til Følge.

Under Hensyn til Skønsmændenes Udtalelse om, at den i Røret X 31 benyttede Anbringelse af Anoderne i Forhold til hinanden er den simplest mulige, og til, at denne Anbringelsesmaade ogsaa var kendt før Patentets Prioritetsdato, kan det ikke antages, at der ved Ordene i Krav 1: »eller som Følge af deres geometriske Anbringelse« sigtes til en saadan Anbringelsesmaade, men Ordene maa forstaaes som en ikke nærmere angivet »særlig« Anbringelse af Anoderne i Forhold til hinanden. Allerede som Følge heraf maa der i Overensstemmelse med Indstævntes mere subsidiære Paastand gives Indstævnte Medhold i, at Gecoalverøret X 31 ikke omfattes af Krav 1, og at Koblingsanordningen med de i Krav 15 og 17 anførte Kendetegn, ved hvilke dette Rør anvendes, ikke krænker Krav 15 og ej heller Krav 17 i den ovenfor fastslaaede indskrænkede Formulering.

Tre Dommere tiltræder, hvad der ovenfor er anført om Gyldigheden af Patentets Krav 1 og 15, om Indskrænkning af Patentet forsaavidt angaar Krav 17 og om det nævnte Gecoalve-

rørs og Koblingsanordningens Forhold til Patentet, og stemmer derfor med Hensyn til denne Del af Sagen paa samme Maade.

Angaaende Appellantens Paastand om, at det indstævnte Selskab tilpligtes at anerkende, at det som nærmere angivet har gjort Brug af Patentets Krav 15 og 17 og om, at Selskabet kendes uberettiget til at forfærdige, indføre eller forhandle Radiomodtagerapparater, i hvilke der er gjort Brug af de ved Krav 15 og 17 beskyttede Anordninger, bemærker disse Dommere, at de ikke finder, at der af Indstævnte er ført et fyldestgørende Bevis for, at de af Telefunken som værende i Overensstemmelse med Patentet leverede Rør af Type CCH 1, der er købt og anvendt af Indstævnte, ikke skulde være af den i Patentet angivne Beskaffenhed. Da det indstævnte Selskab derhos ikke har godtgjort, at det ved Købet af Rørene har erhvervet Ret til uden Telefunktens Tilladelse at anvende dem i de af Selskabet fremstillede Radiomodtagerapparater, stemmer disse Dommere for paa dette Punkt at tage Appellantens Paastand til Følge, dog med den Ændring, der følger af den foran omhandlede Indskrækning af Krav 17.

Der vil være at give Dom efter Stemmemflertallet.

Efter Parternes Ønske vil der ikke være at træffe Bestemmelse angaaende Sagens Omkostninger.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, A/S Tobias Jensens mekaniske Etablissement, bør for Tiltale af Appellanten, Den danske Stat, i denne Sag fri at være.

Forsaavidt angaar Indstævntes Paastand om, at Krav 1 og 15 i Dansk Patent Nr. 51212 kendes ugyldige, bør Appellanten for Indstævntes Tiltale fri at være.

Krav 17 i Patentet indskrænkes saaledes, at Ordene »een eller« udgaar af Kravet.

Appellanten bør anerkende, at Gecovalverøret X 31 ikke omfattes af det nævnte Patents Krav 1, og at Koblingsanordningen med de i Patentets Krav 15 og 17 anførte Kendetegn, ved hvilke dette Rør anvendes, ikke krænker Krav 15 og 17.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. Januar 1936 meddeltes der Sagsøgerne, Telefunken Gesellschaft für drahtlose Telegraphie m. b. H., dansk Patent Nr. 51212 paa et Elektronrør med Beskyttelse fra 3. Juli 1934 og med Fortrinsret fra 5. Juli 1933 (Tyskland). Opfindelsen angaar et Flegitterør, der samtidig bruges til Frekvensblanding og Forstærkningsregistrering, og som har to fra samme Katode udgaaende og delvis fælles styrede Udladningsbaner. Der findes 17 Patentkrav, af hvilke Krav 1 er saalydende:

»Elektronrør med en Glødekatode og fem eller flere yderligere Elektroder og med to fra forskellige Dele af Katoden udgaaende, til hver sin Anode forløbende Udladningsbaner, af hvilke den ene (Hovedudladningsbanen) har mindst to Gitterelektroder, medens den anden (Hjælpeudladningsbanen) har mindst een Gitterelektrode, kendetegnet ved, at i det mindste een kold Elektrode i Hovedudladningsbanen er elektrisk forbundet med en kold Elektrode i Hjælpeudladningsbanen, og at de to Anoder 4 og 8 eller 25 og 26 enten ved Hjælp af særlige Afskærmningsmidler eller som Følge af deres geometriske Anbringelse er praktisk talt fuldstændig elektrostatisk afkoblet fra hinanden, Fig. 3«.

Krav 15 er saalydende:

»Kobling, ved hvilken der anvendes et Elektronrør ifølge Krav 1, kendetegnet ved Midler, ved Hjælp af hvilke der i Hjælpeudladningsbanen ved Tilbagekobling mellem Anoden 4, Fig. 2, og en Gitterelektrode 3 kan frembringes en Svingning, Midler, ved Hjælp af hvilke denne Svingning som Følge af den elektriske Forbindelse mellem en kold Elektrode 3 i Hjælpeudladningsbanen og en kold Elektrode 3 i Hovedudladningsbanen kan styre Hovedudladningen, og Midler til sammen med de Indgangssvingninger, som paatrykkes en alene i Hovedudladningsbanen liggende Gitterelektrode 6, at tilvejebringe de Additions- eller Differensfrekvenser, der aftages ved Hovedudladningsbanens Anode 8.«

Krav 17 er saalydende:

»Kobling ifølge Krav 15 og 16, kendetegnet ved, at een eller flere Gitterelektroder tilføres en af Indgangsamplituden afhængig Forspænding.«

Efter Krav 1 skal der herefter findes saavel Elektrodeforbindelse mellem Hoved- og Hjælpeudladningsbane som elektrostatisk Afkobling mellem to Anoder, hvilken Afkobling kan ske enten ved Skærm (Gitter) eller ved Anodernes geometriske Anbringelse. Det udtales derhos i Patentbeskrivelsen:

»Det er følgelig den samtidige Anvendelse af en nøje defineret Forbindelse mellem de to Udladningsbaner og en vidt dreven elektrostatisk Adskillelse, der betinger Rørets fortrinlige Virkning.«

Krav 15 forudsætter et efter Krav 1 beskyttet Rør og beskytter dette som selvsvingende Blandingsrør, medens Krav 17 omhandler Rørets samtidige Anvendelse til Forstærkningsregulering.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte, A/S Tobias Jensens mekaniske Etablissement (i det følgende kaldet Tobias Jensen), har krænkset Patentet, har Sagsøgerne (i det følgende kaldet Telefunkens) ved Stævning af 10. Maj 1939 anlagt nærværende Sag, under hvilken deres endelige Paastand gaar ud paa, at Tobias Jensen tilpligtes at anerkende, at de har gjort Brug af de ved Telefunkens danske Patent Nr. 51212 Krav 15 og 17 beskyttede Anordninger i de af dem fremstillede Radiomodtagerapparater TIK 7917, 5909 U, 4909 U, 8511 TU og HANDY 5906, ved hvilke der er anvendt Rør af Typen CCH 1, og at Tobias Jensen kendes uberettiget til uden Tilladelse fra Telefunkens at forfærdige, indføre eller forhandle Radiomodtagerapparater, i hvilke der er gjort Brug af de ved dansk Patent Nr. 51212 Krav 15 og 17 beskyttede Anordninger.

Tobias Jensen har nedlagt Paastand paa Frifindelse og selvstændig Paastand om, at dansk Patent Nr. 51212 Krav 1 og 15 erklæres ugyldige og at Krav 17 indskrænkes derved, at Ordene »een eller« udgaar af Kravet samt subsidiært nedlagt Paastand paa, at Krav 1 respektive Krav 15 og 17 i Dansk Patent Nr. 51212 indskrænkes derved, at Ordene i Krav 1: »eller som Følge af deres geometriske Anbringelse« udgaar, og at Telefunken tilpligtes at anerkende, at de under nærværende Sag inddragne Gecoalverør X 31 ikke omfattes af Dansk Patent Nr. 51212 Krav 1, samt at Koblingsanordninger med de i Krav 15 og 17 angivne Kendetegn, ved hvilke der anvendes Gecoalverør X 31, ikke krænker Patentets Krav 15 og 17.

Endelig har Tobias Jensen mest subsidiært nedlagt Paastand paa, at Telefunken tilpligtes at anerkende, at Ordene i Dansk Patent Nr. 51212: »eller som Følge af deres geometriske Anbringelse« skal forstaaes som en særlig geometrisk Anbringelse, der afviger fra den mekanisk set simplest mulige Opbygning af de to Anoder ved disses Anbringelse i Forlængelse af hinanden, som var kendt før Patentets Prioritetsdato den 5. Juli 1933, samt til at anerkende, at Gecoalverør X 31 saaledes ikke omfattes af Krav 1, og at Telefunken endvidere tilpligtes at anerkende, at Koblingsanordninger med de i Krav 15 og 17 anførte Kendetegn, ved hvilke der anvendes Gecoalverør X 31, ikke krænker Krav 15 og 17.

Overfor Tobias Jensens selvstændige Paastande har Telefunken paastaet Frifindelse.

Under Sagen har Civilingeniør, Professor J. Oskar Nielsen og Civilingeniør, Professor Jørgen Rybner været udmeldt som Skønsmænd og har skriftligt besvaret en Række Spørgsmaal, der er stillet dem af Parterne, hvorhos de under Domsforhandlingen har vedstaaet de afgivne Svar og yderligere udtalt sig mundtligt.

Til Støtte for Paastanden om, at Patentet erklæres ugyldigt, har Tobias Jensen dels paaberaabt sig Patentlovens § 1, Nr. 3, jfr. Nr. 1, dels Patentlovens § 12, idet det forsaavidt angaar § 12 hævdes, at Patentet ikke er beskrevet saaledes, at sagkyndige kan udføre eller anvende Opfindelsen. Forsaavidt angaar § 1 hævdes det — hvad Telefunken iøvrigt erkender — at saavel Elektrodeforbindelsen som den elektrostatiske Afkobling har været kendt, og at den i Telefunktens heromhandlede Patent beskrevne Kombination af Elektrodeforbindelse med elektrostatisk Afkobling ikke er nogen Opfindelse, idet det, der opnaas ved Kombinationen, er uden al praktisk Betydning.

Telefunken har heroverfor hævdet, at Spørgsmaalet, om der foreligger en patenterbar Opfindelse, endeligt afgøres af Patentkommissionen og ikke kan indbringes for Domstolene, hvorhos de iøvrigt hævder, at Kombinationen har Betydning.

Tobias Jensen har hertil anført, at det Materiale, paa hvilket Ugyldighedspaastanden støttes, er fremkommet efter Patentets Meddelelse og ikke var kendt af Patentkommissionen ved dens Behandling af Patentansøgningen, og at Domstolene, naar det først efter Patentets Meddelelse og paa Grundlag af nyt Materiale godtgøres, at Opfindelsen er uden Betydning, maa kunne erklære Patentet for ugyldigt.

Det fremdragne Materiale bestaar dels i en Artikel i det amerikanske Tidsskrift Radio World Nr. 580 af 6. Maj 1933, dels i nogle udenlandske Patenter, nemlig:

1) de engelske Patenter Nr. 288965 og 295351 af henholdsvis 24. Januar 1929 og 14. Marts 1929, og de hertil svarende franske Patenter Nr. 632945 og 33981,

2) fransk Patent Nr. 634829 af 9. December 1927,

3) fransk Patent Nr. 654367 af 28. November 1928,

4) fransk Patent Nr. 656340 af 2. Januar 1929 og

5) fransk Patent Nr. 650441 af 4. September 1928.

Til Belysning af Spørgsmaalet om Opfindelsens Betydning har den ene af Skønsmændene foretaget en Række Forsøg, hvorefter den hos Telefunken ansatte Ingeniør Friedrich Kreienfeld i Berlin ligeledes har foretaget en Række Forsøg.

Fra Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet er fremlagt en Skrivelse af 21. Marts 1942, hvori det som Svar paa 3 Spørgsmaal fra Parterne udtales, at de ovennævnte engelske og franske Patenter — bortset fra fransk Patent Nr. 650441, om hvis Tilstedeværelse Oplysning først er tilvejebragt kort før Domsforhandlingen — saa vidt ses ikke har været fremdraget ved den omhandlede Patentansøgnings Behandling i Patentkommissionen, men dette udelukker dog ikke, at nogle af disse Publikationer kan have været Forundersøgeren bekendt og saaledes af denne været taget i Betragtning ved Ansøgnings Behandling. Man kan dog med ret stor Sikkerhed gaa ud fra, at i hvert Fald de nævnte franske Patentbeskrivelser hverken har været Forundersøgeren eller Patentkommissionen bekendt, idet der ikke for den paagældende Ansøgnings Vedkommende ses at være foretaget nogen Undersøgelse af franske Patentbeskrivelser. Det hedder derhos i Skrivelsen:

»I Fig. 3 i den nu fremdragne Beskrivelse til fransk Patent Nr. 656340 er vist et Rør med Glødekathode og fem yderligere Elektroder og med to fra forskellige Dele af Katoden udgaende, til hver sin Anode, forløbende Udladningsbane, af hvilke den ene har to Gitterelektroder, den anden een Gitterelektrode, hvorhos de to Anoder paa Grund af deres geometriske Placering er praktisk talt fuldkommen elektrostatiske afkoblede. Herudover omhandler Krav 1 Patent Nr. 51212 en Forbindelse mellem en kold Elektrode i hver af de to Udladningsbaner samt den særlige Afskærmning.

Den af Patenthaveren paastaede opnaaede Fordel, nemlig ringe Frekvensdrift, maa i og for sig anses for patentbegrundende, saafremt den virkelig opnaas. Dette har imidlertid ikke været Tilfældet ved de af Skønsmændene foretagne Forsøg ved ca. 10000 Kiloherz. Efter Patentkommissionens Skøn vil det derfor herefter være af afgørende Betydning for Spørgsmaalet om, hvorvidt den i Krav 1 omhandlede Anordning kan siges at frembyde noget ejendommeligt, der kan betegnes som en patenterbar Opfindelse, om Fordelen, som antydet af Patenthaveren, opnaas ved endnu mindre Bølgelængder. Hvis dette er Tilfældet, vilde Beskrivelsen til fransk Patent Nr. 656340 efter Patentkommissionens Skøn ikke være til Hinder for Meddelelsen af det omhandlede Krav.

Det fra de øvrige fremdragne Patentbeskrivelser kendte ligger den omhandlede Opfindelse endnu fjernere og kan derfor efter Patentkommissionens Skøn lades ude af Betragtning.

Paa det foreliggende Grundlag vilde Patentkommissionen næppe have kunnet nægte at bevilge Krav 15. Saafremt det derimod havde kunnet godtgøres, at den af Patenthaveren paastaaede, ovenfor omtalte Fordel overhovedet ikke opnaas, vilde formentlig hverken Krav 1 eller Krav 15 være blevet bevilget.»

Under Domsforhandlingen har Skønsmændene udtalt, at den ringe Frekvensdrift ikke kan antages at opnaas ved endnu mindre Bølge-længde.

Paa et Spørgsmaal om, hvorvidt det kan antages, at der i de i Sagen inddragne Radioapparater ved den samtidige Anvendelse af en indre Forbindelse mellem to kolde Elektroder og en vidtdreven elektrostatisk Adskillelse af de to Anoder opnaas en særlig Kombinationsvirkning udover den rent additive Virkning af de to Foranstaltninger hver for sig, eller der kun opnaas, hvad disse Foranstaltninger hver for sig vilde bevirke, har Skønsmændene svaret, at der ikke opnaas noget af praktisk Betydning.

Endvidere har Skønsmændene paa et Spørgsmaal om, hvorvidt der ifølge almindelig radioteknisk Terminologi paa Prioritetstidspunktet for dansk Patent Nr. 51212, overhovedet kunde siges at foreligge en praktisk talt fuldstændig elektrostatiske Afkobling mellem Rørets to Anoder, naar der som oplyst under Sagen kun opnaas en forbedret Skærmvirkning fra det uskærmede Rør X 31 til det skærmede Rør CCH 1 fra 0,3 pF til 0,12 pF eller 2,5 Gange, medens der i Almindelighed ved Afskærmning mellem Elektroder i Rør opnaas en Forbedring af Størrelsesordenen 1000 Gange, svaret nej, idet de dog har oplyst, at der ogsaa med mindre Forbedring, f. Eks. af Størrelsesordenen 100, opnaas noget. Vedrørende Røret X 31 har de derhos under Domsforhandlingen oplyst, at den geometriske Anbringelse af de to Anoder er den simplest mulige, og at man ikke synes at have tilsigtet en elektrostatiske Afkobling.

Med Hensyn til de af Ingeniør Kreienfeld foretagne Forsøg har Skønsmændene besvaret et af Telefunken stillet, saalydende Spørgsmaal bekræftende.

Viser de af Ingeniør Friedrich Kreienfeld udførte Maalinger, at en Forøgelse af Kapaciteten, f. Eks. Tilkoblingen af en Kapacitet paa 5 pF, mellem de to Anoder i Triode-Hexode Røret ECH 11, naar det anvendes som selvsvingende Blandingsrør i et Telefunkenapparat af Typen D 760, medfører en væsentlig Forringelse af Hexode-Systemets tilsyneladende indre Modstand, i hvert Fald i Langbølgeområdet (150 kHz).

I Tilslutning hertil har Skønsmændene paa et Spørgsmaal fra Tobias Jensen, hvorefter der under Henviisning til, at den totale Koblingskapacitet i det ovennævnte uskærmede Rør X 31 inklusive Sokkel og Fatning ifølge Sagsøgerens egne Maalinger kun andrager 0,3 pF, altsaa mindre end $\frac{1}{15}$ af den af Ingeniør Kreienfeld — formentlig for at opnaa mere udprægede Maalerresultater — anvendte meget store Koblingskapacitet paa 5 pF, spørges, om den Virkning af Koblingskapaciteten med Hensyn til Dæmpningsforøgelse, som Ingeniør Kreienfeld søger at paa-

visse, overhovedet kan antages at være mærkbar, endsig af nogensomhelst praktisk Betydning, i de i Sagen omhandlede Radioapparater, selv naar der i disse anvendes det uskærmede Rør X 31, svaret nej, idet de derhos har oplyst, at Indflydelsen paa Selektiviteten er 1 pCt., ∴ faktisk uden Betydning.

Efter det oplyste har det tidligere været kendt at anbringe 2 Anoder i samme Rør med en fælles Katode, og det er oplyst, at det — hvad der ikke var kendt af Patentkommissionen under dennes Behandling af Ansøgning til Dansk Patent Nr. 51212 — ogsaa tidligere — var kendt at anvende geometrisk Afskærmning eller Afskærmning ved Gitre. Da det nu endvidere efter Skønsmændenes Udtalelser maa anses for godtgiort, at der ikke ved den af Telefunken foretagne, i Patentet omhandlede Kombination opnaas nogen Fordel, maa Retten finde, at Patentet ikke burde været meddelt, og da Retten naar til dette Resultat paa Grundlag af Oplysninger, der ikke har foreligget for Patentkommissionen, ses der ikke at være noget til Hinder for, at Retten kan statuere dette Resultat. Herefter vil Krav 1 være at erklære for ugyldigt, og det er en Følge heraf, at ogsaa Krav 15 maa erklæres for ugyldigt.

Vedrørende Tobias Jensens Paastand med Hensyn til Krav 17 bemærkes, at Skønsmændene har udtalt, at det paa Tidspunktet for Prioritetsdatoen for Dansk Patent Nr. 51212 ikke for en Fagmand krævede nogen Sagkundskab udover den normalt forudsatte at tilføre en eller flere Gitterelektroder i et selvsvingende Blandingsrør en af Indgangs-amplituden afhængig Forspænding, idet en saadan automatisk Volumenkontrol var kendt i Forbindelse med Forstærkerør eller selvsvingende Blandingsrør, og at der i Krav 17 ikke er motiveret og beskrevet noget nyt og opfinderisk i Forhold til den paa Prioritetsdatoen kendte Teknik.

Krav 17 vil derfor være at indskrænke som af Tobias Jensen paa-staaet.

Herefter vil Tobias Jensens selvstændige Paastand idet hele være at tage til Følge, og i Konsekvens heraf ogsaa deres Frifindelsespaa-stand, uden at det er nødvendigt at gaa ind paa de Betragtninger, som Tobias Jensen iøvrigt har anført til Støtte for denne.

I Overensstemmelse med Parternes Ønske vil Sagens Omkostninger være at ophæve.

O n s d a g d e n 2 2 . M a j .

Nr. 274/1945. **Lyngby-Taarbæk Sogneraad** (Oluf Petersen)

m o d

Ingeniør V. Brendstrup (Alb. V. Jørgensen).

(Angaaende Indstævntes Pligt til at svare Vejbidrag paa Grundlag af en hans Ejendom paahvilende Deklaration).

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 23. Oktober 1945 (II Afđ.): De Sag-søgte, Lyngby-Taarbæk Sogneraad, bør inden 15. Dage fra Dato kvittere

den den 11. November 1925 med Pant i den Sagsøgeren, Ingeniør V. Brendstrup, tilhørende Ejendom Matr. Nr. 20 am Lyngby By og Sogn tinglæste Deklaration til Aflysning af Tingbogen og udbetale Sagsøgeren det i Henhold til Deklarationen indbetalte Beløb 1250 Kr. med paaløbne Renter samt betale ham Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

De af Indstævntes Paastand i nærværende Sag omfattede Krav blev ikke rejst af ham i den tidligere Sag og kan ikke anses afgjort ved Dommen af 6. Juni 1944.

Da den i Deklarationens første Stykke omhandlede Anlæg-gelse af Fort Allé ifølge Sagens Oplysninger kun delvis har fundet Sted, og da den i andet Stykke fastsatte Bidragspligt maa anses uafhængig af, om Indstævntes Ejendom kan betragtes som stødende til Fort Allé, vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Lyngby-Taarbæk Sogneraad, bør for Tiltale af Indstævnte, Ingeniør V. Brendstrup, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten med 600 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Lyngby-Fortet var blevet nedlagt, overgik Terrænet til privat Eje og blev udstykket, blandt andet i Ejendommen Matr. Nr. 20 am af Lyngby By og Sogn, hvorpaa den egentlige Fortkerne var beliggende, og hvortil der alene var Adgang ad en fra Buddingevej udgaende privat Vej, nu betegnet som Fort Allé.

Den 28. Oktober 1925 udstedte Ejeren af Matr. Nr. 20 am saalydende Deklaration:

»Undertegnede Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 20 am af Lyngby By og Sogn, beliggende ved den private Fællesvej Fortevej, erklærer herved som forbindende for mig og efterfølgende Ejere af nævnte Grund, at jeg sammen med de øvrige Lodsejere ved Fort Allé, der maatte forpligte sig dertil, en for alle og alle for en i Aaret 1940 vil bekoste den private Fællesvej Fort Allé anlagt og udført i Overensstemmelse med Reglerne for Anlæg af private Fællesveje, saaledes som disse maatte være affattede i Bygningsreglement eller Vejvedtægt, alt efter Sogneraadets nærmere Bestemmelse, samt forsynet med Kloaker efter Sundhedskommissionens nærmere Bestemmelse.

Til Sikkerhed herfor giver jeg Sogneraadet Prioritet og Panteret i min ovennævnte Ejendom Matr. Nr. 20 am af Lyngby By og Sogn næst efter de samme allerede indestaende Prioriteter og Hæftelser og forpligter mig endvidere til at indbetale et Bidrag paa 50 Kr. i hver halv-aarlige Termin indtil 1941 som Erstatning for de Facadestærkninger ved Fort Allé, fra hvilke der ikke bliver betalt Facadebidrag.

Disse aarlige Bidrag indbetaler jeg paa en Konto i Sparekassen for Lyngby og Omegn, paa hvilken der skal anføres, at der ikke kan hæves uden Tilladelse fra Lyngby-Taarbæk Sogneraad.

Denne Deklaration kan tinglæses paa min ovennævnte Ejendom Matr. Nr. 20 am af Lyngby By og Sogn, og kan ikke udslettes uden Tilladelse fra Lyngby-Taarbæk Sogneraad.

Saafernt Forholdene maatte ændre sig, kan Sogneraadet efter derom fremsendt Ansøgning fra samtlige Lodsejere nedsætte eller forhøje den halv-aarlige Ydelse. Retsanmærkning om Servitutter frafalder.« Tilsvarende Deklarationer blev tinglyst paa Ejendommene Matr. Nr. 20 ar og 20 ay.

Den 6. Marts 1928 blev der efter afholdt Aastedsforretning af de Sagsøgte, Lyngby Taarbæk Sogneraad, afsagt Kendelse i Henhold til Lov Nr. 85 af 1. April 1925 vedrørende Istandsættelse dels af Fort Allé, dels af en nyanlagt som Glaciset betegnet Ringvej, der skærer Fort Allé, hvor dennes paa Matr. Nr. 20 am beliggende private Fortsættelsesvej ind til Fortkernen begynder, saaledes at Matr. Nr. 20 am, 20 ar og 20 ay ikke længere støder til Fort Allé men til Glaciset. Det blev ved disse Kendelser paalagt samtlige Grundejere paa Lyngbyfortet at bidrage til Fort Allés Istandsættelse i lige store Parter med en Part paa hver Grund, dog at Konsortiet »Lyngbyfortet« forlods betalte Udgifterne til Lagbelægning af den eksisterende Kørebane, medens Udgifterne ved Istandsættelse af Glaciset fordeltes mellem Grundejerne langs henholdsvis dens østre og vestre Del i Forhold til Grundenes Areal. Som Følge heraf bortfaldt med Sogneraadets Samtykke i 1930 Deklationerne om Bidrag til Istandsættelse af Fort Allé forsaavidt angik Ejendommen Matr. Nr. 20 ar og 20 ay, som begge havde Facade til Glaciset, hver paa sin Side af den Vej paa Matr. Nr. 20 am, der i Fortsættelse af Fort Allé fører ind paa dette Matr. Nr. Derimod er der for denne sidstnævnte Ejendoms Vedkommende i Tiden fra 1929 til og med December Termin 1937 af Lyngby-Taarbæk Kommune blevet opkrævet Bidrag i Henhold til Deklationen eller ialt 1250 Kr., hvortil kommer paaløbne Renter.

Færdig fra Trykkeriet den 3. Juli 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 10

Onsdag den 22. Maj.

I 1931 blev der paany i Henhold til Lov Nr. 85 af 1. April 1925 afsagt Kendelse af de Sagsøgte vedrørende Fort Allés Istandsættelse, saaledes at Udgifterne fordeltes mellem samtlige Grundejere indenfor det gamle Lyngbyforts Areal i Forhold til Grundenes Arealer, for Fortkernens Vedkommende under Hensyn til Terrænets Beskaffenhed, dog kun i Forhold til et Areal paa 1500 m².

Da der i 1943 paany blev Spørgsmaal om Istandsættelse af Fort Allé, blev der den 14. September 1943, efter at der den 12. og 30. August 1943 havde været foretaget Aastedsforretninger, af de Sagsøgte afsagt en Kendelse, hvori det blandt andet udtaltes:

»Den omhandlede Vej er den private Fællesvej Fort Allé fra Buddingevej til Glacis'et.

Vejens Længde er ca. 260 m og Bredden 10 m med Undtagelse af de første ca. 90 m af Vejen, regnet fra Buddingevej, hvor den er 12 m bred. Vejen er for Øjeblikket befæstet i en Bredde af ca. 4 m. Istandsættelsen udføres saaledes:

— — —

De samlede Udgifter til Vejens Istandsættelse kan anslaaes til ca. 6000 Kr., heri ikke medregnet Udgifter til Beskæring af Vejtræer.

Udgifterne fordeles saaledes:

Der paalignes forlods Ejerne af Matr. Nr. 20 am, Lyngby — Lyngbyfortet — under Hensyn til den Færdsel, der er foregaaet af Fort Allé til nævnte Ejendom, et Bidrag, svarende til det i Henhold til tinglyst Deklaration indtil Dato indbetalte Bidrag (1250 Kr.) plus Renter heraf, til Vejstandsættelser paa Fort Allé.

De resterende Udgifter fordeles paa de til Vejen stødende Grunde, herunder Matr. Nr. 20 c, Lyngby, og Arealerne i Gladsaxe Kommune, i Forhold til deres Facadelængde mod Vejen, idet der dog gives Hjørnegrunde og Grunde med Facade til to Veje sædvanlig Reduktion. Facadelængden mod Fort Allé Matr. Nr. 7 ad, Buddinge, der ogsaa har Facade til Hedevangen og Gammelmosevej, reduceres ikke, da Arealet mod Fort Allé kan udstykkes i Parceller alene med Facade til denne Vej. Færdselsret til Vejen har herefter saavel de Arealer i Gladsaxe som de Arealer i Lyngby Taarbæk Kommune, der har Facade til Fort Allé.

— — —

Eventuelle Klager over Sogneraadets Kendelse maa fremsendes til Københavns Amsraad inden 4 Uger fra Dato.«

Sagsøgeren, Ingeniør V. Brendstrup, der er Ejer af den oftnævnte Ejendom Matr. Nr. 20 am, indankede Sagen for Amtsraadet, der imidlertid henviste ham til først at forelægge Sagen for Domstolene, og Sagsøgeren paastod herefter under en her ved Retten anlagt Sag, II. Afdeling 22/1944 de Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at Sagsøgeren som Ejer af Matr. Nr. 20 am, Lyngby, ikke var pligtig at bidrage til Fort Allés Istandsættelse og Vedligeholdelse, idet han til Støtte for sin Paastand anførte, at der ikke fandtes Hjemmel, hverken i den gengivne Deklaration eller i den for Lyngby-Taarbæk Kommune gældende, den 23. Januar 1933 i Henhold til Lov Nr. 90 af 23. Marts 1932, jfr. Lov af 14. December 1857, saaledes som den er ændret ved Lov Nr. 85 af 31. Marts 1926, udfærdigede, den 12. Februar stadfæstede Vejvedtægt § 10, 1. eller 2. Stk., til at paalægge ham at svare Bidrag til den paagældende Vejs Istandsættelse og Vedligeholdelse.

De Sagsøgte paastod Frifindelse, idet de til Støtte for Paastanden under Domsforhandlingen alene paaberaabte sig Vedtægtens § 10, 1. Stk., der er saalydende:

»Private Veje, der tjener til Brug for flere særskilte Ejendomme, skal af Ejerne af de til Vejen stødende Ejendomme istandsættes og vedligeholdes saaledes, at de, særlig under Hensyn til den Færdsel, der foregaar paa dem, til enhver Tid er i forsvarlig og ordentlig Stand og forsynet med forsvarligt Afløb. Sogneraadet bestemmer, i hvilket Omfang og hvorledes saadanne Veje skal istandsættes og vedligeholdes samt holdes fri for Ukrudt, hvorledes Udgifterne dertil skal fordeles mellem de interesserede Grundejere, og inden hvilken Tid det af Sogneraadet forlangte Istandsættelses- og Vedligeholdelsesarbejde skal være udført. Udføres Arbejdet ikke, foranstalter Sogneraadet det udført for vedkommendes Regning, dog at disse selvfølgelig, forsaavidt Vejens Vedligeholdelse efter indgaaede Overenskomster paahviler en anden, beholder deres Ret mod denne.« Efter de Sagsøgtes Mening maatte Sagsøgerens Ejendom i Kraft af den historiske Udvikling siges at være en til Fort Allé stødende Ejendom, og Sagsøgeren derfor, da Vejen tjener til Brug for flere særskilte Ejendomme, være pligtig at deltage i dens Istandsættelse og Vedligeholdelse.

Ved en den 6. Juni 1944 afsagt Dom, blev de Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at Sagsøgeren som Ejer af Matr. Nr. 21 am af Lyngby By og Sogn ikke er pligtig at bidrage til Fort Allés Istandsættelse og Vedligeholdelse.

I Dommen udtales følgende:

»Det er for Landsretten oplyst, at der efter 1931 er anlagt en Vej, kaldet Agermaanevej, der udgaaende fra Buddingevej et Stykke Nord for Fort Allé fører i sydvestlig Retning ud til Glaciset, saaledes at Fort Allé ikke længere er den eneste Vej, der fra Glaciset fører til Buddingevej, og af det Vejstykke, der i Fortsættelse af Fort Allé fører fra Glaciset ind til Fortkernen, og som er en Del af Matr. Nr. 20 am, saaledes som det ogsaa fremgaar af Kendelsen af 14. September 1943, der alene omhandler Fort Allé fra Buddingevej til Glaciset, ikke omfattes af Kendelsen og derfor ikke vil blive istandsat sammen med Fort Allé, ligesom de i Vejstykket nedlagte Ledninger ikke er Fortsættelse af Fort Allés,

men af Glacisets Ledningssystem; og Bygningerne paa Matr. Nr. 20 am, er forsynet med Husnummer indenfor Glacisets Nummerfølge.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder findes Fort Allé at maatte betragtes som udmundende i Glaciset, og det Vejstykke, der i Fortsættelse af Fort Allé fører ind til Fortkernen, ikke at kunne betragtes som en Del af Fort Allé. Ejendommen Matr. Nr. 20 am findes derfor ikke at kunne betegnes som en til Fort Allé stødende Ejendom, og der maa herefter gives Sagsøgeren Medhold i, at der ikke har været Hjemmel for de Sagsøgte, til at paalægge ham Bidrag til Fort Allés Istand-sættelse og Vedligeholdelse, hvorfor den af ham nedlagte Paastand vil være at tage til Følge.«

Da de Sagsøgte har nægtet at tilbagebetale Sagsøgeren det i Henhold til Deklarationen indbetalte Beløb og at kvittere Deklarationen, har han under denne Sag paastaaet dem tilpligtet at kvittere den den 11. November 1925 med Pant i Matr. Nr. 20 am, Lyngby By og Sogn tinglæste Deklaration til Aflysning af Tingbogen, og at udbetale ham det i Henhold til Deklarationen indbetalte Beløb 1250 Kr. med Renter.

Til Støtte for Paastanden gør han gældende, at Spørgsmaalet om hans Pligt til at bidrage til Fort Allé er endelig afgjort ved ovennævnte Dom, og at de Sagsøgte, der dengang, skønt Sagsøgeren procederede paa, at der hverken i Deklarationen eller i Vejvedtægtens § 10, Stk. 1 eller 2, var Hjemmel til at paalægge ham Bidragspligt, valgte alene at paaberaabe sig Vedtægtens § 10, Stk. 1, som Grundlag for Frifindelses-paastanden, ikke nu kan gøre Krav gældende i Henhold til Deklarationen.

De Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, idet de bestrider, at Spørgsmaalet om Bidragspligten efter Deklarationen er afgjort ved den nævnte Dom, og gør gældende dels, at der ved Deklarationen kun er sket en Udsættelse af Vejanlægget, saaledes at Forpligtelsen efter Deklarationens første Led endnu ikke er opfyldt, og at Sagsøgeren ikke nu kan gøre Krav paa Beløbets Tilbagebetaling, endsige paa Renter, da det er betalt som Erstatning for visse Facadestrækninger, som ikke ved Tidspunktet for Deklarationens Udstedelse var pligtige at betale Facadebidrag til Fort Allé.

Da der maa gives Sagsøgeren Medhold i det af ham anførte, vil hans Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgeren med 300 Kr.

Nr. 113/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Knud Erik Nielsen (Trolle),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 288, Stk. 1.

Østre Landsrets Dom af 7. Februar 1946 (Nord- og østsjællandske Nævningekreds): Tiltalte, Svend Aage Nielsen, bør straffes med

Fængsel i 8 Maaneder, hvoraf 60 Dage anses udstaaet. Tiltalte, Knud Erik Nielsen, bør straffes med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 60 Dage anses udstaaet. I Erstatning til Forsikringsselskabet Grøn og Witzke betaler Tiltalte Knud Erik Nielsen 10.000 Kr. Saa udrede de Tiltalte og een for begge og begge for een Sagens Omkostninger, herunder Salær 250 Kr. til de beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Bornemaun. Den idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte Knud Erik Nielsen.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Trolle betaler Tiltalte Knud Erik Nielsen 150 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelse har fundet Sted ved Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager, sættes i Henhold til Anklageskrift af 12. Januar 1946 Svend Aage Nielsen og Knud Erik Nielsen under Tiltale

I.

begge de Tiltalte for Røveri af særlig farlig Karakter efter Straffelovens § 288, Stk. 2, ved den 10. November 1944 Klokker ca. 12 paa Hjørnet af Ordrupvej og Ordruphøjvej, Ordrup, ved Trusel med en Pistol, som Arrestanten Knud Erik Nielsen havde fremme, at have aftvunget Arbejdsmand Mogens Hannibal Rasmussen, der for sit Firma »Torotor« havde hentet Penge i Banken, en Mappe indeholdende 10.000 Kr. i Kontanter.

Af Forsikringsselskabet Grøn og Witzke er nedlagt Paastand om Erstatning af 10.000 Kr.

Tiltalte Knud Erik Nielsen er født den 6. Januar 1920, tidligere i Medfør af Straffelovens § 30 4 Gange fritaget for Tiltale for Tyveri, Underslæb, Brugstyveri og Hæleri samt straffet for Overtrædelse af Politivedtægten. Han er derhos 19. November 1943 ved Odense Købstads Ret anset efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, med Fængsel i 8 Maaneder.

Nævningene har fundet Tiltalte Svend Aage Nielsen ikke skyldig i Anklageskriftets Forhold 1, og Tiltalte vil derfor med Hensyn hertil være at frifinde.

Ved Nævningenes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte Knud Erik Nielsen fundet skyldig i Anklageskriftets Forhold 1, dog at Røveriet er henført under Straffelovens § 288, Stk. 1, hvorhos Tiltalte Svend Aage Nielsen er fundet skyldig i Anklageskriftets Forhold 2 og 3.

Tiltalte Knud Erik Nielsen vil være at anse efter Straffelovens § 288, Stk. 1, med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 60 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfangne.

Efter den derom nedlagte Paastand vil Tiltalte Knud Erik Nielsen have at udrede Erstatningen som nedenfor bestemt.

Nr. 89/1946.

Rigsadvokaten

mod

Knud Ove Thygesen (Henning Hasle),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 181, Stk. 1.

Vestre Landsrets Dom af 16. Februar 1946 (Østjydske Nævningekreds): Tiltalte, Knud Ove Thygesen, bør anbringes under Aandssvageforsorg. Sagens Omkostninger, derunder i Salær og i Godtgørelse for Udlæg til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører C. Christensen, henholdsvis 250 Kr. og 20 Kr., udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af det Offentlige med Paastand om, at Tiltalte dømmes til Anbringelse paa en Aandssvageanstalt.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det i Sagen oplyste skønnes det fornødent af Hensyn til Retssikkerheden, at Tiltalte anbringes paa en Aandssvageanstalt, og Anklagemyndighedens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Knud Ove Thygesen, bør anbringes i en Aandssvageanstalt.

I Henseende til Sagsomkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hasle betaler Tiltalte 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Knud Ove Thygesen ved 1. jydsk Statsadvokatur Anklageskrift af 12. December 1945 sat under Tiltale til at lide Straf for Overtrædelse af Straffelovens § 181, Stk. 1, ved

1) den 5. Februar 1945 Kl. ca. 23 med en brændende Tændstik at have sat Ild paa Halmen i Laden paa Gaaredjer Anton Kjær Jensens Ejendom »Stærsminde« i Bendstrup, saaledes at Gaardens Lade og Hestestald samt Loftet over Kostalden nedbrændte ved Ildens videre Udbredelse,

2) den 5. April 1945 Kl. ca. 24 med en brændende Tændstik at have sat Ild paa et Læs Halm i Kostalden paa ovennævnte Gaardejer Anton Kjær Jensens Ejendom »Stærsminde« i Bendstrup, saaledes at Kostalden nedbrændte ved Ildens videre Udbredelse.

Der nedlægges Paastand paa, at Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, dømmes til Anbringelse paa en Aandssvageanstalt.

Tiltalte er født den 22. April 1921 og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Overlægen ved Sindssygehospitalet ved Aarhus har i en Erklæring af 24. September 1945 udtalt:

»Der er ikke hos Obs. fundet Tegn til Sindssygdom eller Psykopati. Derimod har man fundet, at han lider af en Intelligensdefekt, og dette i en saadan Grad, at man maa kalde ham for aandssvag i lettere Grad (debil). De 2 Forbrydelser han har begaaet væsentlig af Hjemlængsel, idet han ikke saa nogen anden Mulighed for at komme væk fra sin Tjeneste. Han har ikke været intellektuelt udrustet nok til at kunne overse Konsekvenserne af sin Handling, og de begaaede Forbrydelser maa ses som Udslag af den aandssvages Reaktion — — — man maa befrygte, at Observanden paa Grund af sin Intelligensdefekt i Fremtiden vil begaa lignende eller andre Forbrydelser — — — Det maa tilraades, at Obs. inddrages under Aandssvageforsorg, ikke saaledes at forstaa, at en egentlig Anstalt-Anbringelse skulde være nødvendig, idet man maa formode, at en Anbringelse i kontrolleret Familiepleje under Aandssvageforsorg maatte være tilstrækkelig til at forhindre Obs. i at begaa flere Forbrydelser.«

I Erklæring af 8. Oktober 1945 har Retslægeraadet udtalt:

»Retslægeraadet kan tiltræde den af overlægen ved sindssygehospitalet i Aarhus den 24. september 1945 afgivne erklæring, hvorefter Knud Ove Thygesen ikke er sindssyg, men er aandssvag i lettere grad.

Han er uegnet til paavirkning gennem straf, og da ligeartede lov-overtrædelser fra hans side ikke er usandsynlige, maa det anbefales, at han inddrages under aandssvageforsorg.«

I Sagens Anledning har Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Knud Ove Thygesen skyldig i det i Straffelovens § 181, Stk. 1, ommeldte strafbare Forhold ved den 5. Februar 1945 Kl. ca. 23 med en brændende Tændstik at have sat Ild paa Halmen i Laden paa Gaardejer Anton Kjær Jensens Ejendom »Stærsminde« i Bendstrup,

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Jens Peter Nielsen, til Indstævnte, Gaardejer Mads Vognsen, med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1. Juni 1944 fulgtes Sagsøgeren, Gaardejer Jens Peter Nielsen, Romdrup Kær, og Sagsøgte, Gaardejer Mads Vognsen, Klarup, fra Hjallerup Marked i Automobil til Sagsøgerens Hjem i Romdrup Kær, hvor der blev serveret Øl til de Tilstedeværende. Under Opholdet der kom Parterne i Handel om Sagsøgerens Ejendom. Foruden om Købesummen drejede Forhandlingerne sig om det Tilbehør navnlig de Besætningsdele, der skulde følge med Ejendommen, om Prioritetsforholdene, Købesummens Berigtigelse, Omkostningerne ved Handlen og Skæringsdagen for Opgørelsen mellem Køber og Sælger. Efter at Sagsøgte paany havde taget Plads i det Automobil, hvori han var kommet kørende, gav Parterne hinanden Haandslag paa en Budsum af 95.000 Kr. Umiddelbart efter bad Sagsøgte om at faa Papir, idet han ønskede at skrive op, hvad der fulgte med i Handlen. Efter at Sagsøgte var steget ud af Automobilet, foretog Parterne i Fællesskab en Rundtur over Ejendommen. Da man herunder passerede to i en Indhegning anbragte skimlede Hoppeplage, vilde Sagsøgte notere disse op, hvorimod Sagsøgeren protesterede, idet han anførte, at de ikke tilhørte ham, men en Farbroder af ham, hvorfor han ikke kunde sælge dem, og at han allerede tidligere under Forhandlingerne havde gjort opmærksom paa, at Plagene ikke fulgte med i Handlen. Man samledes derefter paany i en Stue paa Gaarden, hvor der blev drukket Lidkøb. Da Sagsøgeren næste Dag telefonerede til Sagsøgte og herunder spurgte ham, om de skulde følges til Aalborg for at faa Handlen ordnet, svarede Sagsøgte, at han kun vilde opfylde Handlen, hvis de to Hoppeplage fulgte med. Der kunde ikke opnaas Enighed herom, og senere Forhandlinger om en Ordning har været resultatløse.

Idet Sagsøgeren har anbragt, at Handlen blev endelig afsluttet under Sagsøgtes Besøg hos Sagsøgeren den 1. Juni 1944, saaledes at Ejendommen blev solgt for 95.000 Kr. bl. a. paa Vilkaar, at Plagene ikke fulgte med, har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet

at medunderskrive endeligt Skøde paa den fornævnte Ejendom, der under Matr. Nr. 6 b og 7 c af Romdrup By og Sogn er skyldsats for Hartkorn henholdsvis 1 Td. 7 Skp. 0 Fdk. $2\frac{1}{4}$ Alb. og 4 Skp. 0 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. overensstemmende med det i Sagen foreliggende Udkast til Skøde, samt tilpligtet at betale det i Skødeudkastet nævnte kontante Beløb paa 70.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 16. Juni 1944, indtil Betaling sker, dog saaledes, at der, inden Skødet underskrives, gøres den Tilføjelse i Skødeudkastet, at Sagsøgte tager Ejendommen med Tilbehør, som den var paa Salgsdagen den 1. Juni 1944, særlig uden nogen Garanti fra Sagsøgerens Side med Hensyn til Svamp eller Husbukke i Ejendommens Bygninger eller Sygdom i Besætningen, specielt Kastningssygdom i Kreaturbesætningen.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Sagsøgeren har nærmere forklaret, at Sagsøgte først bød 80.000 Kr. og senere noget mere, medens Sagsøgeren til at begynde med forlangte 110.000 Kr. Senere bød Sagsøgte 90.000 Kr. og tilsidst som nævnt 95.000 Kr. Sagsøgeren forlangte, at Sagsøgte skulde tage Ejendommen fuldstændig som den stod, ind- og udvendig. Der var ogsaa Tale om de to skimlede Plage, om hvilke Sagsøgeren sagde, at de af den foranførte Grund ikke fulgte med, medens Sagsøgte forlangte, at de skulde følge med i Handlen. Sagsøgeren udtalte endvidere under Forhandlingerne, at hvis de to Plage skulde følge med, kostede Ejendommen 5000 Kr. mere, idet han regnede med at kunne købe dem af sin Farbroder i hvert Fald for 5000 Kr. Det forommeldte under Rundturen stedfundne Ordskifte endte med, at Sagsøgte udtalte: »Saa tager jeg ikke Ejendommen«, hvortil Sagsøgeren bemærkede: »Det kan du ikke lade være med, naar du har købt den«. Under Samværet i Sagsøgerens Stue efter Rundturen gentog Sagsøgte, at de to skimlede Plage skulde følge med, hvortil Sagsøgeren sagde nej.

Sagsøgte har forklaret, at Handlen sluttedes i Sagsøgerens Stue, uden at de havde været ude at se paa Ejendommen. Antallet af Heste havde forinden været drøftet, og Sagsøgeren havde sagt, at der paa Gaarden var ialt 6 Heste, men at to skimlede Plage, som Sagsøgte iøvrigt ikke kendte, ikke tilhørte ham. Sagsøgte sagde, at nu maatte de hellere handle, saaledes at alt paa Gaarden fulgte med, ogsaa de skimlede Plage, og saa kunde de bagefter, naar de var blevet enige om Prisen, gaa ud og skrive op, alt hvad der var. Derefter begyndte de at diskutere Prisen, og Sagsøgeren forlangte 105.000 Kr. for Gaarden med de to Skimler. Sagsøgte bød vistnok først 85.000 Kr., og tilsidst 95.000 Kr., hvortil Sagsøgeren sagde: »Til Lykke med det«, og der blev givet Haandslag. Sagsøgte regnede med, at han saa ogsaa fik de to Skimler. Da de skulde ud og skrive op, hvad der var, sagde Sagsøgte til Sagsøgeren: »Du er jo klar over, at de to Skimler følger med, ellers har vi ikke handlet«. Hertil svarede Sagsøgeren, at de to Plage ikke fulgte med. Selv om Sagsøgte herefter ikke regnede med, at de havde handlet, gik han alligevel ud for at se, hvad der var paa Ejendommen; men forinden sagde han til Sagsøgeren, at det ikke var nogen Nytte til at gaa ud og se paa Ejendommen, naar Skimlerne ikke fulgte med. Under Rundturen noterede Sagsøgte op, hvad der var paa Gaarden, herunder ogsaa de to Skimler og herved rejstes paany Diskussion om, hvorvidt Skimlerne

fulgte med, uden at der opnaaedes Enighed mellem Parterne. For at faa det til at glide, prøvede Sagsøgte under Rundturen at foreslaa, at Sagsøgeren skulde beholde en 2 Aars Plag, som gik i Naboens Kær, men heller ikke dette Forslag kunde faa Handlen til at glide. Efter Rundturen vilde Sagsøgeren have, at de skulde ind og drikke Lidkøb og hertil sagde Sagsøgte, at det var der ingen Grund til, for han kunde forstaa, at den Handel ikke blev til noget. Sagsøgeren fastholdt, at de alligevel skulde have Vin.

Sagsøgeren har bestridt, at Sagsøgte, straks efter at der var givet Haandslag, sagde, at Skimlerne fulgte med.

Vognmand Harry Georg Pallesen Jensen, der var Fører af det omhandlede Automobil og var med inde hos Sagsøgeren, hvor Selskabet fik Øl, har som Vidne forklaret, at Sagsøgeren under Forhandlingerne mange Gange sagde, at de to Skimler ikke fulgte med, medens Sagsøgte forlangte at de skulde følge med. Herunder brød Vidnet ind og foreslog, at Parterne skulde holde Skimlerne udenfor, da Sagsøgeren ikke kunde sælge, hvad der ikke var hans, og Sagsøgeren gav dette Forslag sin Tilslutning. Om Sagsøgte bemærkede noget hertil, husker Vidnet ikke. Vidnet overværede ikke Slutningen af Samtalen i Stuen; men ude i Automobilen blev Parterne enige om en Pris paa 95.000 Kr. De diskuterede da ikke udtrykkeligt, om Plagene skulde følge med; men Vidnet havde efter det forud passerede den Opfattelse, at de ikke skulde følge med.

Husmand Lars Marinus Larsen har som Vidne forklaret, at han overværede alle de ved den paagældende Lejlighed førte Forhandlinger, og Vidnet har tiltraadt Vidnet Pallesen Jensens Fremstilling angaaende det af denne fremsatte Forslag. Paa et Tidspunkt, inden Haandslag gaves i Automobilen, havde Sagsøgeren forlangt 100.000 Kr. for Ejendommen og føjet til, at han vilde have 5000 Kr. mere, altsaa 105.000 Kr., hvis Plagene skulde følge med. Da Haandslag gaves ved 95.000 Kr., var Skimlerne ikke paa Tale; men efter Vidnets Opfattelse, som han støttede paa det umiddelbart forud passerede, fulgte Skimlerne ikke med til den Pris. Efter Haandslaget rejstes Diskussionen om Skimlerne først ude i Kæret.

Efter alt det foreliggende kan det ikke anses godtgjort, at Sagsøgte, da der blev givet Haandslag paa det af ham afgivne og af Sagsøgeren akcepterede Bud paa 95.000 Kr., havde frafaldet det af ham tidligere under Forhandlingerne stillede og senere fastholdte Vilkaar, at de ommeldte to Plage skulde følge med som Tilbehør til Ejendommen. Idet Sagsøgeren herefter ikke kan kræve Handlen gennemført paa de i hans Paastand anførte Vilkaar, vil Sagsøgte's Frifindelsepaastand være at tage til Følge.

Sagsøgeren vil derhos have at godtgøre Sagsøgte Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Fredag den 24. Maj.

Nr. 32/1945. **Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise A/S**
(Gelting)

m o d

A/S Kjøbenhavns Mørtelværker (Gorrissen).

(Erstatning for Skade forvoldt ved fejlagtig Skibsmanøvre).

Sø- og Handelsrettens Dom af 14. December 1944: De Sagsøgte, Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise A/S, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, A/S Kjøbenhavns Mørtelværker, betale de paastævnte 34.602 Kr. 89 Øre med Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 8. Juli 1942, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 5000 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke villet bestride, at »Rolf«s Kollision med Brohovedet er foraarsaget af den ved »Svava«s Overhaling af »Rolf« opstaaede Sugevirkning. Det tiltrædes, at »Svava«s Fører har handlet uforsvarligt ved under de foreliggende Omstændigheder at foretage Overhalingen med for stor Fart i for kort Afstand fra »Rolf«. Da derhos den indtraadte Kollision ikke kan anses som en upaaregnelig Følge af de af »Svava«s Fører begaaede Fejl, vil Dommen være at stadfæste, dog saaledes at Renter i Overensstemmelse med Indstævntes, af Appellanten i saa Henseende tiltraadte Paastand vil være at beregne med 5 pCt. aarlig fra den 14. April 1943.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 2000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det tilkendte Beløb forrentes med 5 pCt. aarlig fra den 14. April 1943.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise A/S, til Indstævnte, A/S Kjøbenhavns Mørtelværker, med 2000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. Juli 1942 Kl. 11,45 tørnede den Sagsøgerne, A/S Kjøbenhavns Mørtelværker, tilhørende Sandpumpedamper »Rolf«, som var for Ind-

gaaende gennem Toldbod-Bomløbet, mod Brohovedets nordligste Hjørne, samtidig med eller umiddelbart efter, at »Rolf« blev overhalet af den de Sagsøgte, Em. Z. Svitzers Bjergnings Entreprise A/S, tilhørende Bjergningsdamper »Svava«.

Ved Paasejlingen blev der tilføjet saavel Brohovedet som »Rolf« Skade.

Der blev i Anledning af det passerede afholdt Søforhør her i Retten over de to Skibes Besætninger den 15. Juli 1942 og den 24. August s. A.

Derefter blev ved Anklageskrift af 20. November 1942 Kaptajn Peter Rysz her ved Retten sat under Tiltale til at lide Straf efter Sølovens § 293 for ved slet Sømandsskab at have forvoldt Søskade paa »Rolf«, idet han ved den ommeldte Lejlighed som Fører af »Svava« Nord for Bomløbet i Københavns Havn havde overhalet og passeret S/S »Rolf« med for stor Fart og i for ringe Afstand, hvilket havde til Følge, at S/S »Rolf« blev tvunget ud af sin Kurs og kolliderede med Brohovedet ved Bomløbet.

I nærværende Rets Dom af 23. Marts 1943, ved hvilken Tiltalte fri fandtes, hedder det bl. a.:

»Tiltalte kan ikke erkende sig skyldig i det Forhold, for hvilket han er sat under Tiltale.

Til Støtte herfor er det fra Tiltaltes Side anført, at »Rolf«s Paa-sejling af Brohovedet ikke kan skyldes Sugning under »Svava«s Passage, idet Sugning, som i Almindelighed først indtræffer, naar det overhalende Skib med ca. $\frac{2}{3}$ af sin Længde er kommet forbi det langsommere gaaende Skibs Stævn, da stedse virker saaledes, at denne (Stævnen) hurtigt drejer (suges) mod Laaringen af det hurtigere gaaende Skib, hvilket imidlertid ikke var Tilfældet her, idet »Rolf«s Stævn tværtimod er drejet bort fra »Svava«. I hvert Fald mener Tiltalte ikke at burde have forudset en saadan Virkning af Sugning mellem de to Skibe, saa meget mindre som han ikke kunde regne med, at »Svava« som var betydelig mindre og lettere end »Rolf«, ved Passage vilde kunne øve nogen stærk Paa-virkning paa dette Skib.

Efter hvad der er kendt om Virkningerne af Sugning mellem Skibe, maa Retten ligesom Tiltalte mene, at »Rolf«s Kollision med Brohovedet, der skete saaledes, at »Rolf«s Stævn drejede styrbord over og ramte Brohovedet i en ret Vinkel af ca. 45° , ikke skyldes Sugning fra »Svava«, som umiddelbart før havde overhalet »Rolf« om bagbord for dette Skib. Det fremgaar ikke med Sikkerhed af Sagen, hvad der har været Aarsag til »Rolf«s fornævnte styrbords Drejning, men Retten kan i hvert Fald ikke anse det for bevist, at Tiltalte som Fører af »Svava« ved den paagældende Lejlighed ved slet Sømandsskab har forvoldt den her ommeldte Søskade.«

Sagsøgerne udbad sig derefter fra Professor ved den polytekniske Lærestanstalt — Skibsbygningsafdelingen — Dr. techn. O. W. Prohaska et Responsum angaaende den formentlige Aarsag til »Rolf«s Kollision med Brohovedet.

Professor Prohaska afgav da under 6. Juli 1943 en Erklæring, ifølge hvilken den i Rettens Dom benægtede Sugevirkning efter Professorens Mening har været tilstede og har været Aarsagen til Kollisionen.

Under nærværende ved Stævning af 21. Oktober 1943 anlagte Sagsøgerne nu gældende, at Kollisionen er foraarsaget ved, at »Svava« ved at overhale »Rolf« i for tæt Afstand og med for stor Fart har suget »Rolf«s Agterende til sig, og at »Svava«s Rederi maa være ansvarlig for den ved denne Fejl fra »Svava«s Side skete Skade paa »Rolf« og Brohovedet, hvilken sidste Skade af Sagsøgerne er erstattet Københavns Havnevæsen. Sagsøgernes Paastand ifølge Stævningen gaar herefter ud paa, at de Sagsøgte tilpligtes at betale Sagsøgerne 34.602 Kr. 89 Øre med Renter 6 pCt. p. a. fra den 8. Juli 1942.

Sagsøgerne opgør nærmere det lidte Tab saaledes:

Regning fra Københavns Havnevæsen	4.368 Kr. 99 Øre
Regning fra Nordhavns-Værftet	24.052 — 00 —
Driftstab	5.891 — 90 —
Diverse	290 — 00 —

ialt.... 34.602 Kr. 89 Øre.

Sagsøgerne har dog under Sagen principalt fremsat Begæring om Udmeldelse af Syn og Skøn til at udtale sig om forskellige Forhold, med Hensyn til hvilke der hersker Uoverensstemmelse mellem paa den ene Side Professor Prohaska's fornævnte Responsum med to dertil sig sluttende Responsa af 11. Marts 1944 og 30. September s. A. og paa den anden Side to af de Sagsøgte fra Direktør for Orlogsværftet, Civilingeniør N. K. Nielsen indhentede sagkyndige Erklæringer af 12. Januar 1944 og 2. Juli s. A.

Subsidiært har Sagsøgerne nedlagt Paastand overensstemmende med Stævningen.

De Sagsøgte har protesteret mod Udmeldelsen af det nævnte Syn og Skøn som værende overflødigt og har paastaet sig frifundet.

Under Domsforhandlingen er Vidneforklaring afgivet af »Rolf«s Fører, Kaptajn Aksel Sjøberg, som allerede har udtalt sig under begge de fornævnte Søforhør, samt af Havnefoged Hans Peter Bessel og fhv. Toldbetjent Gottlieb Jensen, som begge ved den paagældende Lejlighed henholdsvis fra Havnekaptajnens Kontor og fra Taget paa Huset paa Brohovedet iagttog »Svava«s Overhaling af »Rolf«, og af Kaptajn Johs. Woxen, som tidligere i en lang Aarrække har været Fører af »Svava«.

Endelig har under Domsforhandlingen de to fornævnte Sagkyndige, Professor Prohaska og Direktør Nielsen, udførligt udtalt sig om deres divergerende Meninger med Hensyn til forskellige Spørgsmaal i Sagen.

Ifølge det herefter — navnlig ved Søforhørene — oplyste er de nærmere Omstændigheder ved Kollisionen følgende:

Det var den paagældende Dag smukt og stille Vejr.

Sandpumperen »Rolf« har en Brutto-Registertonnage af 241 R. T., en Længde af ca. 38,5 m og en Bredde af ca. 8,3 m.

Bjergningsdamperen »Svava« har en Brutto-Registertonnage af 162 R. T., en Længde af ca. 34 m og en Bredde af ca. 6,75 m.

»Rolf« havde en fuld Ladning Sand, dens Fart var ca. 7 Knob. Føreren, Kaptajn Sjøberg, var selv paa Broen, en Matros stod til Rors, og Styrmanden var paa Bakken. Man holdt Kursen saaledes, at »Rolf« vilde have passeret Brohovedet i en Afstand af ca. 5 m.

»Svava« havde afhentet noget Materiel i Lynettehavnen og var for Indgaaende til Nyhavns Hoved. Man havde travlt, da »Svava« snarest muligt skulde afgaa igen fra Nyhavns Hoved. Farten var ca. 9 Knob. Føreren, Kaptajn Rysz, var selv paa Broen, en Matros stod til Rors, og Styrmanden var paa Bakken. Kursen var sat saaledes, at man ombord paa »Svava« regnede med at passere »Rolf« i en Afstand af 6 à 6½ m, og »Svava« vilde da, saavidt Kaptajn Rysz skønnede, være lige ovre i sin bagbords Side af Løbet.

Med Hensyn dernæst til de nærmere Omstændigheder ved selve Kollisionen, derunder særlig de to Skibes Position indbyrdes og i Forhold til Brohovedet, da »Rolf« paabegyndte Drejningen Styrbord over — et Spørgsmaal som efter de Sagkyndiges Mening er af væsentlig Betydning ved Sagens Afgørelse — fremgaar følgende af Sagens Oplysninger:

Fra »Rolf«s Side er det forklaret under Søforhørene, at »Rolf« blev overhalet af »Svava« i en Afstand af 4—5 m umiddelbart før Indsejlingen til Bomløbet, saaledes at »Svava«s Stævn havde passeret »Rolf«s Agterende, da dette Skibs Fører befandt sig ud for Brohovedets nordlige Kant. Da »Svava«s Stævn havde passeret »Rolf«s Agterende, tabte dette Skib Styret, og dets Stævn drejede hurtigt Styrbord over. Kaptajn Sjøberg slog da straks Fuld Kraft Bak, og der blev givet haardt bagbords Ror, men »Rolf« tørnede med Stævnen voldsomt mod Brohovedet. Derimod er der ikke ifølge Kaptajn Sjøbergs og Rorgængerens Forklaringer paa noget tidligere Tidspunkt under eller efter »Svava«s Overhaling af »Rolf« givet Rormanøvrer ombord paa »Rolf«.

Kaptajn Sjøberg har derhos under Domsforhandlingen forklaret, at »Svava«s Overhaling af »Rolf« begyndte, da »Rolf« var naaet frem midtvejs mellem Toldbodmolen og Bomløbets Brohoved, saaledes at de to Skibe omtrent tværs af Kongetrappen sejlede Bro mod Bro, hvorefter man ombord paa »Rolf« begyndte at mærke, at »Svava« sugede »Rolf«s Agterende til sig.

Fra »Svava«s Side gaar Forklaringerne under Søforhøret ud paa, at »Svava« passerede »Rolf«s Agterende tværs af Kongetrappen, og da »Svava« var naaet frem gennem Bomløbet, var Passagen forbi. Der blev paany ombord paa »Svava« slaaet Fuld Kraft Frem til Maskinen, hvis Fart lige før Passagen af Toldbodbommen var nedsat til »Langsom«. Samtidig med, at Kaptajnen slog Fuld Kraft Frem til Maskinen, iagttog han, at »Rolf« med Stævnen tørnede Brohovedet.

Kaptajn Rysz har derhos forklaret, at da han, efter at »Svava« tværs af Kongetrappen havde passeret »Rolf«s Agterende, kunde se over mod dette Skibs Bro, saa han, at Rattet var lagt en Smule Styrbord over, antagelig for, at »Rolf« kunde komme Brohovedet nærmere og varsko Toldvæsnet. »Svava«s Rorgænger og en Fyrbøder, som opholdt sig paa Dækket af dette Skib, har derhos forklaret, at de, da Passagen havde fundet Sted, og »Svava« havde »Rolf« ca. 1—2 Skibslængder agter ude, iagttog, at Rorgængerens ombord paa »Rolf« gav Styrbords Ror, uden at disse to Vidner dog vidste, hvorledes Roret laa i Forvejen.

»Rolf«s Kollision med Brohovedet skete i en Vinkel paa ca. 45°, regnet mellem »Rolf«s styrbords Side og Bolværket.

Professor Prohaskas fornævnte to Responsa af 11. Marts 1944 og 30. September s. A. konkluderer begge i, at det er Professorens faste Overbevisning, at S/S »Svava« ved at overhale S/S »Rolf« med for stor Fart i Forhold til den ringe Afstand mellem Skibene har været Aarsag til, at S/S »Rolf« drejede til Styrbord og derved kolliderede med Brohovedet ved Toldbodbovnen.

Derimod er det ifølge Direktør Niensens to ligeledes ovenfor nævnte Erklæringer af 12. Januar 1944 og 2. Juni s. A. Direktørens Opfattelse og Skøn, at S/S »Rolf«s Kollision med Toldbodbrohovedet ikke skyldes Sugning fra S/S »Svava«.

Med Hensyn til Spørgsmaalet i Almindelighed om Sugning mellem Skibe, der passerer hinanden paa samme Kurs, hedder det i Professor Prohaskas første Responsum af 6. Juli 1943 følgende:

»Naar et Skib bevæger sig paa ret Kurs fremover gennem Vandet, vil dette vige til Siden ved Skibets Bov, for efter Skibets Passage atter at strømme indefter og udfylde Tomrummet bag dette. Ser man bort fra Hvirveldannelsen og fra Bølgedannelsen, som kun ved høje Farter faar en mærkbar Indflydelse paa det her betragtede Fænomen — — — medfører dette, at der for og agter maa herske Overtryk og midtskibs omvendt Undertryk. — — —

Naar derfor et Skib S overhaler et andet Skib R f. Eks. paa R's bagbords Side, vil først Overtrykkene ved R's bagbords Laaring og S's styrbords Bov forstærke hinanden saaledes, at der paa de nævnte Steder hersker større Tryk end paa Skibenes modsatte Sider, m. a. Ord: Skib R vil have større Overtryk paa bagbords Laaring end paa styrbords og Skib S større Overtryk paa Styrbords Bov end paa bagbords. Dette medfører en Tendens for begge Skibe til at dreje bagbord over, en Tendens, enhver Rorgænger vil modvirke næsten ubevidst ved at give styrbords Ror.

Naar S er avanceret noget mere i Forhold til R, men stadig ikke er naaet helt paa Siden af R, vil Trykkene langs R's bagbords Bov forøges i Forhold og Trykkene langs bagbords Laaring formindskes under Paa-virkning af Overtryks- henholdsvis Undertrykszonerne hørende til S. Dette medfører, at R drejer styrbord over. R's Virkning paa S vil ligeledes ses at blive saadan, at ogsaa dette Skib vil dreje mod Styrbord, d. v. s. S's Bov og R's Laaring vil suges mod hinanden.

Det er vigtigt at lægge Mærke til, at der først kommer en Frastødning mellem Skibene og derefter en Sugning. Denne sidste Virkning maa i Almindelighed forventes at blive langt den stærkeste, da Skibene er hinanden meget nærmere end i den første Fase, hvor Virkningen er forsvindende.

Det er endvidere af største Betydning at bemærke, at den af Sugningen foraarsagede Drejning til Styrbord kan medføre, at R's Skruevand rammer S, hvorved dette Skibs Drejning til Styrbord formindskes, ja maaske helt ophæves saaledes at det er teoretisk muligt, at Sugningen paa det overhalende Skib er umærkelig, samtidig med, at den udøver en kraftig Virkning paa det overhalede Skib.

Hvis Skibene laa ret ud for hinanden paa parallelle Kurser, vilde der være en ren Tiltrækning mellem dem, og naar det overhalende Skib

passerede det overhalede Bov, vilde den ovenfor beskrevne Proces teoretisk gentages med modsat Fortegn, d. v. s. først vilde begge søge at dreje til bagbord, dernæst vilde sluttelig følge en svagere Tendens til at dreje styrbord.

Disse sidste 3 Faser vil dog ikke altid kunne observeres, fordi Overhalingens anden Fase ofte har medført en saa stor Drejning af det overhalede Skib (i dette Tilfælde til Styrbord), at Skibenes tværskibs Afstand er blevet saaledes forøget, at de gensidige Paavirkninger bliver forsvindende.«

Direktør Nielsen har i sin Erklæring af 12. Januar 1944 udtalt, at han kan slutte sig til den af Professor Prohaskas saaledes givne populære Fremstilling af de ommeldte Forhold.

Som det fremgaar af Fremstillingen, vil der i Tilfælde af Overhaling først fremkomme en Frastødning mellem de to Skibe. Senere fremkommer der en Sugning, hvis Kraft efter de Sagkyndiges Mening er størst, naar det indhentende Skib er avanceret saa meget, at det med ca. 40 pCt. har »overlappet« det andet Skib.

Det vil i nærværende Tilfælde medføre, at »Rolf«s Stævn drejer Styrbord over, medens »Svava«s Laaring — omend ikke saa kraftigt — drejes Styrbord over, saaledes at de to Skibe nærmer sig hinanden.

Spørgsmaalet er nu først, om »Svava«, da »Rolf«s Drejning Styrbord over begyndte, var naaet saa langt frem under Passagen af »Rolf«, at dette Skib havde været udsat for den nævnte maksimale Drejningspaavirkning.

Dette mener Retten har været Tilfældet, medens det ikke er ganske klart, om Overhalingen var fuldført, da »Rolf« tørnede mod Brohovedet. Der er herved særligt taget Hensyn til de ovennævnte fra begge Sider afgivne Forklaringer om de to Skibes Fart samt om deres Position indbyrdes og i Forhold til Brohovedet, da »Rolf« paabegyndte Drejningen Styrbord over.

Naar det saaledes antages, at »Rolf«, forinden Drejningen paabegyndtes, har været udsat for den maksimale Drejningspaavirkning under Overhalingen, mener Professor Prohaska, at denne Paavirkning har været saa kraftig, at den utvivlsomt, idet Ror- og Skruemanøvrer ikke har kunnet opveje den, har været Aarsag til »Rolf«s Kollision med Bolværket. Dette støtter Professoren i første Linje paa Forsøg foretaget af en anset amerikansk Forsker.

Direktør Nielsen kan imidlertid ikke anerkende dette ud fra disse Forsøg, men skønner, at den maksimale Drejningspaavirkning i det foreliggende Tilfælde kun har virket med en saa ringe Kraft, at den ikke overfor et i Fart værende Skib af »Rolf«s Størrelse kunde udøve nogen praktisk mærkbar Indvirkning.

Færdig fra Trykkeriet den 10. Juli 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 11

Fredag den 24. Maj.

Professor Prohaska har derefter foretaget en Række ny Undersøgelser og Forsøg saavel af teoretisk som af praktisk Art til Paavisning af Sugning mellem Skibe og den af Sugekraften foraarsagede Drejning, og har derved, efter hvad han anfører i sit tredie Responsum, fuldtud faaet bekræftet Rigtigheden af det af ham tidligere anførte.

Endelig skal bemærkes, at Direktør Nielsen til Støtte for, at »Svava« ikke kan have forvoldt »Rolf«s Drejning til Styrbord, har anført, at »Svava«, efter hvad der maa antages, uden at anvende sit Rør har kunnet holde sin Kurs under Overhalingen.

Professor Prohaska har hertil bemærket, at det — som i trediesidste Stk. i det ovenfor gengivne Afsnit af hans første Responsum anført — vel maa antages, at begge Skibe suges, men at det ikke er en nødvendig Følge heraf, at Sugningen sker med lige stor Kraft.

Foreløbig bemærkes, at under Hensyn til, at der ikke her i Landet kan antages at være Mænd, som sidder inde med større Sagkundskab indenfor det her ommeldte Omraade end Professor Prohaska og Direktør Nielsen, mener Retten ikke, at den ved Tilvejebringelse af et Syn og Skøn i Sagen vil kunne faa et bedre Grundlag i teknisk Henseende for Sagens Afgørelse end det allerede foreliggende.

Sagsøgernes Begæring om Udmeldelse af Syn og Skøn vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Med Hensyn til Sagens Realitet skal dernæst bemærkes følgende:

Det er en uomstødelig Kendsgerning, at »Rolf« pludselig drejede Styrbord over, og der er intet, som tyder paa, at denne Drejning skyldtes Vind, Vejr eller Strøm, saalidt som andre udefra kommende Forhold, ligesom Retten ej heller kan antage, at Aarsagen til Drejningen var Manøvrer ombord paa »Rolf« eller i det hele taget nogen Fejl fra dette Skibs Side.

Derimod findes det at maatte bebrejdes Føreren af »Svava«, at Overhalingen fandt Sted med saa ringe Afstand — ca. 5 m — mellem de to Skibe som sket. Det bemærkes herved, at med denne Afstand, og efter hvad der foreligger oplyst om Afstanden mellem »Rolf« og Brohovedet samt om de to Skibes Bredde, maa »Svava« under Passagen af »Rolf« have været ovre i sin styrbords Side af det 60 m brede Løb, uanset at dette efter Havnefoged Bessels Vidneforklaring var frit, saaledes at »Svava« uden Ulempe for andre Skibe kunde have passeret »Rolf« i større Afstand. Endvidere finder Retten, at »Svava«s Fart under

Passagen, særlig i Betragtning af den ringe Afstand mellem de to Skibe, har været større end forsvarligt, jfr. herved ogsaa de af Sagsøgerne paaberaabte Bestemmelser i Havnereglementets § 6, 2. Stk.

Herefter og idet »Rolf«s styrbords Drejning, som ovenfor statueret, maa antages først at være paabegyndt efter, at »Rolf« under Overhalingen havde været udsat for den største Drejningspaavirkning Styrbord over fra »Svava«s Side, finder Retten paa det nu tilvejebragte Grundlag, at der foreligger en saadan Sandsynlighed for, at »Svava« ved sin uforsvarlige Sejldes har været Skyld i »Rolf«s Kollision med Brohovedet, at der ved Sagens Afgørelse bør gaas ud herfra.

Idet der endelig ikke vil kunne gives de Sagsøgte Medhold i, at Føreren af »Svava« ikke efter sine teoretiske Kundskaber og praktiske Erfaringer burde have regnet med Muligheden af en Sugning som den ovennævnte, vil Sagsøgernes Paastand, mod Opgørelsen af hvilken og mod hvis Renteberegning der ikke af de Sagsøgte er fremsat særskilt Indsigelse, være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 5000 Kr.

M a n d a g d e n 27. M a j.

Nr. 122/1946.

Anklagemyndigheden

m o d

Niels Hansen (Gamborg).

Kendelse afsagt den 12. Februar 1946 af Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager:

Da der ikke siden Retten den 1. November 1945 afsagde Kendelse om Løsladelse af Niels Hansen er fremkommet noget nyt i Sagen, der kan begrunde, at Sigtede nu paany anholdes og fængsles,

e r a g t e s:

Den fremsatte Begæring om Anholdelsesbeslutning over Niels Hansen som sigtet for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 15 kan ikke tages til Følge.

Østre Landsrets Kendelse af 5. Marts 1946 (IX Afd.):

Ved Kendelse afsagt den 1. November 1945 af Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager blev Niels Hansen, der er fængslet som med Føje sigtet for et efter Straffelovstillæggets §§ 15 og 16 strafbart Forhold, løsladt.

Efter at der i Henhold til Skrivelse af 6. Februar 1946 fra Rigsadvokaten var fremsat Begæring om Anholdelsesbeslutning over den paagældende som sigtet for Overtrædelse af Straffelovstillægget § 15 bestemte Dommeren ved Kendelse af 12. Februar 1946, at denne Begæring ikke vil kunne tages til Følge, da der ikke siden Retten afsagde

fornævnte Kendelse er fremkommet noget nyt i Sagen, der kan begrunde at Sigtede paany anholdes og fængsles.

Denne Kendelse er af Anklagemyndigheden paakæret her til Retten.

Da det maa anses for tvivlsomt, om de Forhold for hvilke Sigtelse er rejst, omfattes af Straffelovstillæggets § 15 eller af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2, og da de i Retsplejelovens § 780, Stk. 1, Nr. 2, nævnte Fængslingsgrunde i alt Fald ikke nu, hvor den paagældende har været paa fri Fod i flere Maaneder, skønnes at foreligge

b e s t e m m e s:

Den paakærede Kendelse stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af det Ofentlige med Paastand om, at der træffes Bestemmelse om, at Sigtede paany vil være at fængsle.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der foreligger skellig Grund til at antage, at Sigtede har gjort sig skyldig i en af de i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 15 eller 16 omhandlede Forbrydelser, og en fornyet Fængsling ikke skønnes at ville medføre en længere Frihedsberøvelse end den, som kan forventes idømt, vil Sigtede i Medfør af Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 § 5, jfr. Lov Nr. 599 af 21. December 1945, være at fængsle.

T h i b e s t e m m e s:

Sigtede Niels Hansen bør fængsles.

Den i Retsplejelovens § 780, Stk. 2, ommeldte Frist fastsættes til 8 Uger, saaledes at den udløber den 22. Juli 1946.

O n s d a g d e n 29. M a j.

Nr. 123/1944. A/S **Bireka** ved dets Direktør **M. A. Mogensen**
(Landsretssagfører Torkild-Hansen)

m o d

Repræsentant **A. Ververs** (Svane).

(Provisionskrav m. v.).

Sø- og Handelsrettens Dom af 8. Maj 1944: Sagsøgte, A/S Bireka ved dets Direktør M. A. Mogensen, bør til Sagsøgeren, Repræsentant A. Ververs, inden 15 Dage efter denne Dom's Afsigelse betale 1016 Kr. 95 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 2. Februar 1944 og Sagens Om-

kostninger med 150 Kr. Sagsøgeren vil for det af Sagsøgte fremsatte Modkrav fri at være.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin Paastand for Sø- og Handelsretten. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Indstævnte erkender nu at have modtaget som Provision af Garderobe Billetter leveret til Aarhus Hallen ialt 140 Kr.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet det senere fremkomne ikke findes at kunne føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste, dog at det Beløb, der tilkendes Indstævnte, nedsættes med de fornævnte 140 Kr. til 876 Kr. 95 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Beløb, der tilkendes Indstævnte, Repræsentant A. Ververs, bestemmes til 876 Kr. 95 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Repræsentant A. Ververs, der i en længere Aarrække havde været ansat som Salgsrepræsentant hos Sagsøgte, A/S Bireka, fratraadte sin Stilling i September Maaned 1944 uden foregaaende Varsel. Sagsøgeren hævder at have haft Ret hertil, idet Sagsøgte i Strid med den mellem Parterne oprettede Kontrakt havde ladet andre Repræsentanter arbejde i hans Distrikt. Sagsøgte hævder, at Sagsøgeren har gjort sig skyldig i et groft Brud paa Kontrakten ved at fratræde.

Sagsøgeren gør gældende at have Krav paa 5 pCt. Provision af en Ordre af 3. November 1937 fra Aarhus Hallen. Ordren angik 10 Millioner Garderobe Billetter, som skulde leveres successive i Løbet af 10 Aar, til en Pris af 25.000 Kr., og desuden blev der i Forbindelse hermed leveret 36 Billeboxe til en Pris af 720 Kr., Sagsøgerens Provision skulde saaledes udgøre ialt 1286 Kr.

Endvidere hævder Sagsøgeren at have Krav paa Restprovision for September Maaned 1943 med ialt 416 Kr. 95 Øre.

Sagsøgeren mener yderligere at have Krav paa Feriepenge fra 1. April—22. September 1944, men forbeholder sig at gøre dette Krav gældende under eventuel senere Sag.

Sagsøgeren paastaar sig herefter tilkendt 1702 Kr. 95 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 2. Februar 1944, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn.

Sagsøgeren erkender den iordrede Provision for September 1944 med 416 Kr. 95 Øre, men bestrider Sagsøgerens Krav paa Provision af Ordren af 3. November 1937 og hævder at have et Modkrav paa 2256 Kr. Sagsøgte paastaar sig herefter tilkendt 1839 Kr. 05 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Svarskriftets Dato, den 21. Februar 1944.

Sagsøgeren paastaar Frifindelse for Modkravet.

Under Domsforhandlingen har det sagsøgte Selskabs Direktør Emilius Olsen samt tidligere Prokurist i Firmaet Thiosan, Vejle, Edmund Petersen, afgivet Forklaring.

Vedrørende Ordren af 3. November 1937 forklarer Direktør Mogensen, at en Million Billetter blev leveret omgaaende, og at Sagsøgeren efter Bøgerne har faaet Provision heraf. Senere har Sagsøgte ofte rykket Køberen, A/S Aarhus-Hallen for yderligere Aftagen. I Skrivelse af 5. September 1939 anmodede Sagsøgte Køberen om omgaaende at aftage af Ordren og gjorde opmærksom paa, at Sagsøgte ellers som Følge af Forholdene ikke kunde levere til den aftalte Pris.

Ved et senere Møde mellem Direktør Mogensen og Aarhus Hallens Direktør, hvor denne gjorde gældende, at Hallens Forretningsgang helt havde skiftet Karakter, og at Hallen derfor ikke for Fremtiden havde Brug for saa mange Billetter som før, enedes man om at annullere Ordren. Sagsøgte har efter denne Aftale kun leveret 5—600.000 Billetter til Hallen.

Direktør Mogensen forklarer, at han straks meddelte Sagsøgeren, at Ordren var annulleret, og denne var indforstaaet hermed.

Vedrørende Ordren paa Boxe forklarer han, at Leveringen af disse var at betragte som en Service overfor Kunden. Sagsøgte havde ingen Fortjeneste paa denne Levering, og det var aftalt med Sagsøgeren, at han ikke skulde have nogen Provision.

Sagsøgeren forklarer, at han ikke før nu under Sagen har faaet at vide, at Ordren af 3. November 1937 er annulleret, og hævder, at dette ikke kan have nogen Indflydelse paa hans Ret til Provision jfr. Kommissionslovens § 68, 2. Stk. Der er intet blevet opført paa hans Provisionsopgørelse vedrørende Leveringer paa Ordren, og han har ikke faaet Provision af den Del af Ordren, som Sagsøgte angiver at have leveret. Han har af og til spurgt Bogholderen, hvordan det gik med den Ordre, og faaet det Svar at der var leveret lidt af og til. Han har ogsaa spurgt Direktør Mogensen, men han slog det hen med, at der kun var leveret ganske lidt.

Han bestrider, at det var aftalt, at han ikke skulde have Provision af Boxene. Direktør Mogensen sagde til ham, at de vel blev leveret til en nedsat Pris, men med en Fortjeneste, som gav Plads for Sagsøgerens Provision.

Vedrørende Sagsøgtes Modkrav er det oplyst, at Sagsøgeren til Udlikening af gammelt Mellemværende den 12. August 1939 afgav Skyld-erklæring til Sagsøgte, hvorefter han skyldte 3 nærmere fastsatte Beløb til ialt 3206 Kr. 73 Øre. Han har senere ved Afdrag bragt dette Beløb ned til det nu af Sagsøgte som Modkrav anførte Beløb paa 2256 Kr., hvilket Beløb udgjorde den ældste Post i Skylderklæringen, nemlig gammelt Laan og Forskud pr. 31. December 1934.

Sagsøgeren forklarer, at Sagsøgte i 1940 fratog ham Ret til Provision af indirekte Ordre, men som Vederlag herfor gav ham 50 Kr. maanedlig. Sagsøgeren protesterede herimod, men det hjalp ikke. I 1941, efter at Sagsøgeren havde betalt de 2 andre Poster i Skylderkæringen, beklagede han sig over, at Gælden paa 2256 Kr. trykkede ham, hvorfor Direktør Mogensen erklærede, at denne Post skulde eftergives ham paa Grund af mangeaarig Tjeneste, men dette var betinget af, at Sagsøgeren ikke gik over i konkurrerende Tjeneste, i hvilken Forbindelse der var Tale om et bestemt andet Firma.

Direktør Mogensen forklarer, at han til Sagsøgeren sagde, at Beløbet ikke vilde blive afkrævet ham, saa længe han var ansat hos Sagsøgte, men derimod, hvis Sagsøgeren fandt paa at gaa over til Konkurrent eller lignende. Han brugte Udtrykket: »begik en Svinestreg«. Direktør Mogensen lod herefter Skylden afskrive paa Kontoen som uerholdelig.

Direktør Emilius Olsen, som indtil Januar 1943 har været Bogholder og Meddirektør i det sagsøgte Aktieselskab, forklarer, at Direktør Mogensen i 1941 foreslog ham, at de skulde eftergive Sagsøgeren hans Skyld, da han jo nu havde nedbragt den med de to mindre Poster. Vidnet samstemmede heri, hvorefter Sagsøgeren blev kaldt ind og fik Meddelelse herom. Direktør Mogensen bemærkede dog, at Kravet vilde træde i Kraft igen, hvis Sagsøgeren »lavede Numre«. Der blev herved nævnt, at Sagsøgeren ikke maatte gaa over til et bestemt andet Firma.

Sagsøgte hævder nu i Tilslutning til den af Direktør Mogensen afgivne Forklaring, at Sagsøgeren ved at forlade Tjenesten uden Varsel, efter at han i Forvejen havde taget Ansættelse andetsteds, har gjort sig skyldig i en saadan Misligholdelse, at Forudsætningerne for Gældsreturneringen er bristede.

Til det anførte skal Retten bemærke følgende:

Som Sagen foreligger oplyst, er der ikke Grundlag for at antage, at Annullationen af Ordren fra Aarhus-Hallen skyldes force majeure. Annullationen maa betragtes som et mellem Parterne truffet frivilligt Arrangement om Ordrens Ophævelse. Retten maa herefter give Sagsøgeren Medhold i, at Sagsøgte ikke ved at gaa ind paa at annullere Ordren kan berøve Sagsøgeren hans Ret til Provision, og det findes ikke bevist, at Sagsøgeren har givet Afkald paa sin Provision som Følge af Annullationen. Sagsøgeren har herefter Krav paa Erstatning for det ham ved Annullationen paaførte Provisionstab, hvilken Erstatning, under Hensyn til den lange Leveringstid af 10 Aar, skønmæssigt findes at kunne fastsættes til 600 Kr., hvortil kommer det af Sagsøgte anerkendte Provisionsbeløb paa 416 Kr. 95 Øre for September 1943.

Med Hensyn til Modkravet er det bevist, at Sagsøgte i 1941 har eftergivet Sagsøgeren denne Skyld. Efter det oplyste kan det i hvert Fald højst antages, at det har været en Forudsætning for Eftergivelsen, at Sagsøgeren ikke indlod sig paa konkurrerende Virksomhed. Dette har Sagsøgeren ikke gjort, og der findes i det iøvrigt fremkomne om Forholdene ved hans Fratræden ikke Grundlag for at antage, at han har gjort sig skyldig i nogen saadan Misligholdelse, der kan sidestilles med den under Forhandlingerne om Gældsreturneringen fremdragne Overgang til en Konkurrent, hvorved fremhæves, at Sagsøgte ikke har fremsat

noget Erstatningskrav i Anledning af hans Fratræden. Det af Sagsøgte fremsatte Modkrav maa herefter anses for bortfaldet i 1941 ved Eftergivelsen.

Der vil herefter være at tilkende Sagsøgeren 1016 Kr. 95 Øre med Renter som paastaet og Sagens Omkostninger med 150 Kr., medens Sagsøgeren vil være at frifinde for Sagsøgtes Modkrav.

Fredag den 31. Maj.

Nr. 247/1945. Firmaet **B. Stieler & Co.**
 (Landsretssagfører S. A. Andreasen)
 m o d
 Forfatteren **Harald H. Lund** (Svane).
 (Honorarkrav).

Østre Landsrets Dom af 10. November 1945 (V. Afd.): De Sagsøgte, Firmaet B. Stieler & Co., bør til Sagsøgeren, Forfatteren Harald H. Lund, betale 18.750 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 24. Februar 1945, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 1000 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte erklæret at være villig til at foretage de Rettelser, som Skønsmændene har anset rimelige.

Fem Dommere bemærker følgende:

Under Hensyn til hvad der maa anses oplyst om Formen for og Indholdet af de af Tegneren Muff, der er Appellantens kunstneriske Leder, mod Indstævntes Arbejde fremsatte Indvendinger, findes den Omstændighed, at Indstævnte, der iøvrigt var villig til at foretage mindre Rettelser i sit Manuskript, havde stillet som Betingelse for at forhandle med Muff, at denne gav ham en Undskyldning, ikke at have givet Appellanten Føje til som sket at afbryde Kontraktsforholdet uden yderligere Forhandlinger med Indstævnte. Idet der derhos ikke findes Grundlag for at nedsætte det Indstævnte efter Kontrakten tilkommende Vederlag, stemmer disse Dommere for efter Indstævntes Paastand at stadfæste Landsrettens Dom og for at paalægge Appellanten i Sagsomkostninger for Højesteret til Indstævnte at betale 800 Kr.

Fem Dommere bemærker, at det af Sagen fremgaar, at Tegneren Muff var Appellantens kunstneriske Leder og indtog en saadan Stilling i Firmaet, at han endog i en Skrivelse fra Firmaet til Indstævnte betegnes som en af Indehaverne, og de stemmer med

denne Bemærkning for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og for at paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 800 Kr.

To Dommere bemærker: Ved et Forfatterskab som det heromhandlede maa det anses for at være en Selvfølge, at der skal finde et nøje Samarbejde Sted mellem Forfatter og Tegner. Efter det oplyste skyldes det Indstævntes Forhold, at et saadant Samarbejde ikke er blevet gennemført, idet Indstævnte efter Karakteren af Kontrakten og den Arbejdsindsats, der fra hans Side skulde ydes, har været uberettiget til som Betingelse for Samarbejdets Fortsættelse at forlange en Undskyldning fra Tegneren for dennes Kritik af Indstævntes foreløbige Udkast. Appellanten findes her efter at have været beføjet til at ophæve Kontraktsforholdet. De nævnte Dommere vil derfor tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Firmaet B. Stieler & Co., til Indstævnte, Forfatteren Harald H. Lund, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 25. November 1944 blev der mellem Sagsøgeren, Forfatteren Harald H. Lund, og Direktør K. Hermansen, paa Sagsøgte, Firmaet B. Stieler & Co.s Vegne afsluttet saalydende »kontraktlige Aftale«:

»Harald H. Lund engageres som Idemand og Tekstforfatter af B. Stieler & Co.s løbende Serie af Børnebøger (Billed- og Malebøger). Der er opnaaet Enighed om for Aaret 1945, at H. H. L. leverer Tekster til følgende 5 Dessiner: 1) A. B. C.-Bogen, 2) Til Lykke, 3) Nissebogen, 4) »Historiebogen«, 5) »Moder fortæl mig«. K. H. betaler H. H. L. 10 pCt. af Bogladeprisen Kr. 1.50 pr. Stk., hvilket for Førsteoplaget paa 25.000 Stk. udgør Kr. 3.750,— pr. Bog. Honorarerne udbetales, naar H. H. L. sammen med Tegneren Muff har afleveret det fulde Manuskript senest den 1. Februar 1945.

Endvidere oprettes følgende kontraktlige Aftale mellem H. H. L. og K. H.:

H. H. L. skriver og udarbejder Ideerne til »Postkort-Serien«. 4 Æsker hver indeholdende 12 Postkort, udført af Muff med et fireliniet Vers af H. H. L. De 4 Serier anlægges som en Julekort-Serie, en Fødselsdagskort-Serie, en Naturserie (Sommerferiekort) og almindelige Hilsener. Honoraret fastsættes til 10 pCt. af Bogladeprisen. Oplaget fastsættes senere. Manuskriptet afleveres af H. H. L. og Muff senest den 1. April 1945, hvor K. H. udbetaler H. H. L. Honoraret, saafremt det fornødne Materiale til Fremstillingen kan fremskaffes.«

Den 3. Februar 1945 afgav Sagsøgte overfor Sagsøgeren saalydende Erklæring:

»Under Henvisning til vor Kontrakt af 25. November 1944 og vor Samtale idag bekræfter vi herved, at Betaling af Deres Honorar vil blive erlagt Lørdag den 17. ds. i Stedet for den oprindelig fastsatte Termin.«

Den 16. Februar 1945 tilskrev Sagsøgte Sagsøgerens Sagfører saaledes:

»Vi anerkender Modtagelsen af Deres ærede Brev af 13. ds.

Da Hr. Harald H. Lund ikke ønsker at optage Forhandlinger med os om Rettelser i de af ham indleverede Manuskripter, meddeler vi Dem, at vi ikke ønsker at benytte hans Manuskripter og som Følge deraf heller ikke vil indbetale det paakrævede Beløb.«

Sagsøgeren, der gør gældende, at han har opfyldt alt, hvad der med Hensyn til de 5 Malebøger paahviler ham ifølge Overenskomsten af 25. November 1944, og at Sagsøgte har erklæret sig tilfreds hermed, jfr. ogsaa ovennævnte Erklæring af 3. Februar 1945, søger under nærværende Sag Sagsøgte til Betaling af det i ovennævnte Anledning vedtagne samlede Honorar 18.750 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg, den 24. Februar 1945.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Den førende Kraft vedrørende Tegnebøger var og er altid i Værker af denne Art Tegneren. Denne skulde give Idéerne, og Sagsøgeren skulde alene forfatte Teksterne til hvert enkelt Billede, og det saaledes, at Billede og Tekst skulde tilpasses efter Forhandlinger mellem Tegneren og Sagsøgeren. Denne har ikke givet en eneste Idé til Malebøgerne, idet Idéen til Bøgerne forelaa paa Forhaand. Sagsøgeren har ikke paa noget Tidspunkt forhandlet med Tegneren om de Tekster, der skulde sættes til de Tegninger, som Tegneren leverede. Denne Levering skete efterhaanden, uden at Sagsøgeren dog reagerede overfor en eneste af dem. — Direktør Hermansen har ikke godkendt Sagsøgerens Manuskript, men blot ladet det gaa videre til Tegneren. Denne reklamerede efter Gennemgang af Teksterne og anmodede om et Møde til Gennemgang og Rettelse af Teksterne. Dette afviste Sagsøgeren, og man har derfor maattet undlade at bruge hans Arbejde. — Det er rigtigt, at Sagsøgte ikke var i Stand til at betale Honorar den 1. Februar 1945, men Beløbet var til Disposition den 17. s. M.

Sagsøgeren hævder paa sin Side at have givet Sagsøgte Idéerne til Bøgerne med Undtagelse af A. B. C.-Bogen, hvortil Idéen var Sagsøgtes. Til A. B. C.-Bogen forelaa der Tegninger og paa Grundlag af disse har Sagsøgeren udarbejdet Tekster. Med Hensyn til de øvrige Bøger har Sagsøgeren opgivet Motiverne til de enkelte Tegninger indtil de mindste Enkeltheder og har derefter faaet Tegningerne tilsendt som Konturtegninger af Hensyn til Teksternes og Tegningernes Placering paa Siderne i Bøgerne.

Sagsøgeren har i Retten fremlagt en Erklæring fra Formanden for Børnebogsudvalget, Børnebibliotekar Helga Møllerup, der om de af Sagsøgeren leverede Tekster udtaler, at de er letfattede og barnlige, poetiske Tekster, der vil blive forstaaet af de smaa Læsere, de henvender sig til, og Erklæringer fra Forfatterne Jacob Paludan og H. C. Branner,

der udtaler sig om Sagsøgerens i Forvejen meget anerkendte Position og Evner som Børnebogsforfatter.

Endvidere har Sagsøgeren gennem Fremlæggelse af Skrivelse fra Alex Vincents Kunstforlag og Afregning fra Wilhelm Hansens Forlag dokumenteret, at han er vant til at modtage procentmæssig tilsvarende Honorarer som det, der er aftalt med det sagsøgte Firma, og endelig har han gennem Skrivelser fra Ugebladet »Landet« og fra Arthur Jensens Forlag paavist, at han over for disse i Efteraaret 1943 og Februar 1944 har fremført Forslag om Anvendelse af forskellige af de i nærværende Sag omhandlede Idéer til Børnemalebøger som henholdsvis Tegneserie for Børn og som Børnebilledbøger, hvilket skal vise, at Idéerne er hans og ikke Sagsøgtes.

I et Retsmøde den 1. Maj 1945 opfordrede Retten i Medfør af Retsplejelovens § 283, Stk. 1, Sagsøgte til at tilvejebringe et Syn og Skøn med Hensyn til, hvorvidt det af Sagsøgeren til Sagsøgte leverede hos Sagsøgte stadig beroende — Materiale kan anses behørigt efter Kontrakten af 25. November 1944.

Efter Sagsøgtes Begæring har Retten herefter udmeldt som Skønsmand Forlagsboghandler G. M. Steffensen og Fru Kirsten Sagsgaard.

De nævnte Skønsmand har ikke foretaget nogen Skønforretning i Overværelse af Parterne, men har afgivet hver sin Erklæring.

Førstnævntes Erklæring konkluderer derhen, at bortset fra Teksterne Velegnethed og Kvalitet, som Skønsmanden har udtalt sig om i Erklæringens Indledning, og som stort set hver for sig maa siges at opfylde de Krav, der med Rimelighed kan stilles til Malebøger for Børn i Alderen fra 8—10 Aar, maa det understreges, at Teksterne ikke teknisk (altsaa omfangsmæssigt) er tilpasset Tegningerne, trods Oplysninger om, at Forfatteren har modtaget Konturtegninger at arbejde efter.

Sidstnævntes Erklæring udtaler, at Malebøger i Almindelighed er beregnet paa Børn over 7 Aar, idet Børn paa tidligere Alderstrin ikke har den fornødne Færdighed i at bruge dem. Endvidere udtales, at Sagsøgerens Tekster til de foreliggende Malebøger maa, med nogle i Erklæringens Indledning nævnte Rettelser, betragtes som anvendelige til det anførte Alderstrin.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, Direktør K. Hermansen, Direktør Børge Stieler, der ligeledes er Medindehaver af Firmaet, Tegneren Orla Jacobsen, kaldet »Muff«, samt af Skønsmandene.

Sagsøgeren har forklaret, at Vilkaarene for Samarbejdet blev aftalt paa et Møde den 24. November 1944, hvor Direktørerne Hermansen og Stieler, Tegneren Muff og han selv var til Stede. Her aftaltes nærmere Samarbejdet med Hensyn til Udarbejdelsen af de 5 Børnemalebøger, hvorved der forstaas Billedbøger for Børn, hvilke Bøger paa Hæftets ene Side bringer farvelagte Billeder, paa den anden Side de samme Billeder som Konturtegninger, der er beregnede til, at Børnene selv skal udfylde dem med Farver. Det særlige ved Sagsøgtes Malebøger var, at de skulde være forsynede med Tekster. Kontraktens Indhold blev dikteret af Sagsøgeren. Der var oprindelig aftalt et Samarbejde mellem Forfatter og Tegner gennem personlige Sammenkomster, men da Sagsøgeren fandt

de af Tegneren til ham fremsendte Konturtegninger anvendelige uden videre, ansaa han det for tilstrækkeligt med nogle Telefonsamtaler. Den 31. Januar 1945 oplæste han for Direktør Hermansen paa dennes Kontor det fulde, blyantskrevne Manuskript til sine Tekster og opfordrede ham til at gøre Indvendinger, men Hermansen havde ingen Indvendinger udover en enkelt, der straks afstedkom en Rettelse. Manuskriptet blev derpaa maskinskrevet af en af Hermansens Kontordamer, som Sagsøgeren betalte derfor, og afleveret paa Hermansens Bord samme Dag. Aftalen var, at han skulde hente sit Honorar den følgende Dag, men han blev forhindret, og da han den 3. Februar indfandt sig for at hente Honoraret, fik han Indtryk af øjeblikkelige Betalingsvanskeligheder, og han gik ind paa at vente 14 Dage paa Betalingen paa Betingelse af, at han fik en skriftlig Erklæring om, at han kunde regne med Honoraret senest den 17. s. M. Der blev ikke ved den Lejlighed fra Forlagets Side rejst Indvendinger angaaende Manuskriptet. Da han havde paa Fornemelsen, at hans Honorar var i Fare, lod han den 13. Februar sin Sagsfører meddele Firmaet, at Honoraret ønskedes udbetalt til ham senest den 17. s. M. Kl. 12. Dagen efter fik han af Direktør Stieler at vide, at Tegneren havde forskellige Indvendinger mod hans Manuskript. Da han derefter telefonisk satte sig i Forbindelse med Tegneren, udtalte denne, at Manuskriptet var aldeles umuligt og uforstaaeligt for Børn saavel som for Oldinge, hvorover han blev ophidset og udtalte, at Sagen nu maatte gaa Rettens Gang. Over for Direktør Hermansen havde han senere paa Dagen udtalt, at han var villig til at medvirke til de fornødne Rettelser i Manuskriptet, hvis han fra Muff fik en Undskyldning for de af denne fremførte, generelt nedsættende Udtalelser om hans Manuskript, men han havde intet hørt fra Modparten.

Angaaende de i Skønsforretningen paaviste Fejl i Manuskriptet udtaler Sagsøgeren, at de maatte hidrøre fra, at han kun havde set Konturtegninger, at der var rigelig Plads til hans Tekst, saafremt denne tryktes med almindelig Læsebogsats, at det er almindeligt at der i Teksten til Børne billedbøger medtages Omtale af Detailler, som Tegnningerne ikke viser, og at Fejlene var lette at rette.

Han forklarer iøvrigt, at han i de sidste 15 Aar har skrevet ca. 20 Børnebøger, een af disse er kommet i 26 Oplag, een i 20 Oplag.

Direktør Hermansen har forklaret, at der ikke i hans Holdning den 31. Januar kunde ligge nogen Godkendelse af Manuskriptet. En saadan kunde han ikke give, før Tegneren havde set dette. Der maatte en grundig Gennemgang til, som vilde tage nogen Tid, og den sinkedes yderligere derved, at Muff i nogle Dage var syg. Da Muff havde gennemgaaet Manuskriptet, erklærede han, at Børn forstod det ikke, og der var meget at rette. Det var i Virkeligheden uforstaaeligt for Børn og derfor ubrugeligt for Forlaget. Det var rigtigt, at Forlaget ikke havde Pengene den 3. Februar. Der havde været forskellige Vanskeligheder, bl. a. var en Medarbejder »gaaet under Jorden«. Havde Forlaget haft Pengene, vilde de være blevet betalt, da man ikke havde Anledning til at mistvivle om Sagsøgerens Evner til at levere et brugbart Manuskript. Det var et Tillidsforhold. Efter at Sagsøgeren den 14. Februar havde talt med Muff, var han meget ophidset, men Hermansen haabede dog paa Forlig. Med

Henblik herpaa var der med Sagsøgeren aftalt et Møde den næste Formiddag, men fra dette Møde udeblev Sagsøgeren. Muff er ikke Medindehaver af Firmaet, men Tegner ved Forlaget og tantièmeinteresseret.

Tegneren Muff har forklaret, at der var aftalt et meget snævert Samarbejde mellem ham og Sagsøgeren. De havde ogsaa et Møde paa et Par Timer den første Dag, men ellers indskrænkedes det til nogle faa Telefonsamtaler, da Sagsøgeren efter at have set nogle af Tegningerne fandt yderligere Sammenkomster unødvendige. Da Muff i Begyndelsen af Februar fik Teksterne tilsendt, fandt han dem udmærkede rent kunstnerisk set, men vanskelig forstaaelige for Børn. Han oplæste dem for nogle Børn, men de kunde ikke forstaa dem. Manglerne var ikke til at rette, det meste skulde i Virkeligheden laves om. Tegninger og Tekst passede ikke sammen, og Teksterne var for omfattende, saaledes at der maatte anvendes en saa lille Tryksats, at det ikke vilde kunne læses af Børn. Tegningerne kunde ikke rettes ind efter Teksterne. Han havde dog ikke sagt til Sagsøgeren, at det afleverede var ubrugeligt og ikke duede. Under Telefonsamtalen med Sagsøgeren havde Muff optraadt roligt og behersket, men kunde næppe faa indført et Ord, idet Sagsøgeren havde været meget ophidset og bl. a. havde betegnet det sagsøgte Firma som et »Fupfirma«.

Direktør Børge Stieler har erklæret, at han ikke var tilstede ved Manuskriptets Aflevering. Efter at han den 14. Februar havde gjort Sagsøgeren bekendt med Muffs Indvendinger, aftalte han med denne Møde til næste Dag Kl. 10, men Sagsøgeren udeblev. Til dette Møde havde han ganske klart opgjort, hvad der skulde rettes, og han har i saa Henseende i Retten fremlagt sine i Forbindelse med Muff udarbejdede Notater, der indeholder en lang Række kritiske Bemærkninger til store Dele af Sagsøgerens Manuskript. Han mente dog, at Rettelserne kunde foretages paa et Par Timer. — Forlaget har i 1944 udgivet 100.000 Malebøger.

Den ene Skønsmand, Fru Kirsten Sigsgaard, har i Tilslutning til sin Skønserklæring overfor Retten udtalt, at Sagsøgerens Arbejde i det hele og store maa betegnes som forsvarligt og godt udført. De enkelte mindre Fejl er lette at rette, og nogle af Forlagets Indvendinger mod Manuskriptet er ganske uberettigede. Det kan ikke betegnes som nogen stor Fejl, at Teksten omtaler Enkeltheder, som ikke findes paa Tegningerne, navnlig da disse ikke er særlig spændende.

Den anden Skønsmand, Forlagsboghandler G. Steffensen, blev i Retten oplyst om, at Planen med Malebøgernes Udformning var, at Teksterne til hver Side i Bøgerne skulde fordeles over de to korresponderende Sider, den kolorerede Side og den med Konturtegninger forsynede Side, medens han i sin Erklæring var gaaet ud fra, at hele Teksten skulde anbringes paa hver af de enkelte Sider. Han udtalte da, at hans Erklæring saaledes var afgivet under forkerte Forudsætninger, og at hans Skøn om, at Teksterne ikke omfangsmæssigt var tilpasset Tegningerne, derved forrykkedes i væsentlig Grad. Teksterne kunde heretter ikke teknisk betegnes som ubrugelige, selv om de dog stadig var noget for fyldige enkelte Steder.

Det skal nu først bemærkes, at de Sagsøgte ikke ved Sagsøgerens Aflevering af Manuskripterne den 31. Januar 1945 eller tidligere har rejst

Indsigelse imod Sagsøgerens Samarbejde med Tegneren Muff, og at de ikke har taget noget Forbehold ved Afgivelsen af den ubetingede Erklæring af 3. Februar om Honorarets Betaling. De Indvendinger mod Sagsøgerens Arbejde, der er fremført af Tegneren og de Sagsøgte, maa derhos efter det under Sagen oplyste herunder de afgivne Skønserklæringer, i det væsentlige anses for uberettigede. Naar henses hertil, findes det, at Sagsøgeren har haft Grund til at stille sig noget modvilligt med Hensyn til Forhandlinger om saa afgørende Ændringer i hans Manuskript, som herefter krævedes af Tegneren og de Sagsøgte, og de Sagsøgte findes ikke i denne Anledning at have været berettiget til ved Skrivelse af 16. Februar 1945 at hæve den trufne Aftale.

Som Følge af det anførte vil der være at give Dom i Overensstemmelse med Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale til Sagsøgeren med 1000 Kr.

En af Dommerne afgav saalydende

D i s s e n s :

Jeg finder ikke, at Sagsøgeren kan betragtes som havende leveret behørigt til Sagsøgte alene derved, at han den 31. Januar 1945 for Direktør Hermansen har oplæst sit blyantskrevne Manuskript, som Sagsøgeren derpaa med Benyttelse af en Kontordame hos Sagsøgte lod renskrive under sit Ophold paa Sagsøgtes Kontor.

Nogen Godkendelse af det renskrevne Manuskript finder jeg dernæst ikke godtgjort afgivet af nogen paa Sagsøgtes Vegne, ej heller ved Erklæringen om Betaling den 17. Februar 1945, hvilken Erklæring henviser til Kontrakten af 24. November 1944 og saaledes naturligt forudsætter, at Levering sker i Overensstemmelse med denne. Ifølge denne skal Aflevering af Manuskript ske sammen med Tegneren Muff, og noget Samarbejde med denne har indtil 31. Januar ikke fundet Sted, udover at Tegneren har sendt Konturtegninger til Sagsøgeren, der efter min Mening overfor Muff maa antages at have udtalt Ønske om eventuelle Bemærkningers Fremsættelse under eet, naar det hele forelaa.

Det har dernæst efter min Mening efter Kontraktforholdets Natur været forbeholdt Sagsøgte at udtale Ønsker om passende Rettelser i Sagsøgerens ovennævnte Manuskript, og et Møde herom har da ogsaa, som det fremgaar af Votum, været aftalt mellem Sagsøgeren og Sagsøgte til Torsdag den 15. Februar 1945, til hvilket Møde Sagsøgeren imidlertid ikke kom til Stede paa Grund af Sagsøgerens Misfornøjelse med Tegnerens telefoniske Udtalelser til ham. Idet jeg ikke mener, at saadant Forhold fra Tredjemands Side kan paaberaabes med Hensyn til en Udeblivelse fra et Møde, der var absolut nødvendigt for at hidføre en begge Parter tilfredsstillende Ordning, finder jeg, at Forholdets totale Afbrydelse maa tilregnes Sagsøgeren, der efter min Mening skyldte Forlaget at gennemgaa med dette de Bemærkninger, som samme havde opnoteret, og som ikke forekommer mig unødigt omfattende.

Jeg mener, at et gensidigt Forhold af den under Sagen omhandlede Beskaffenhed, for at kunne gennemføres, — af Hensyn til de ret store

Værdier, der staar paa Spil — maa udkræve Udvisning af den største Samdrægtighed fra begge Sider, saaledes at Forholdet ikke unødigt sættes paa Spidsen ved et Diktat eller lignende fra nogen af Parternes Side, og den af Parterne, som forsynder sig herimod, mener jeg, maa bære de fulde Følger af Forholdets Afbrydelse i Utide.

Herefter vilde jeg frifinde Sagsøgte og tilkende denne et passende Beløb i Sagsomkostninger.

Nr. 106/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Sigur Johannes Sivertsen (Gelting),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 281 eller dennes Analogi, sammenholdt med Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9, sidste Led.

Dom afsagt den 8. Oktober 1945 af Københavns Byrets 22. Afd.: Tiltalte, Sigur Johannes Sivertsen, bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 127 Dage anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid i 5 Aar. Af det for Tiltalte i Bevaring tagne Beløb 4150 Kr. inddrages 585 Kr. til Fordel for Statskassen. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 150 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Bornemann, og 125 Kr. til Anklagemyndighedens Repræsentant, Landsretssagfører William Werner.

Østre Landsrets Dom af 21. December 1945 (IX Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at 6 Maaneder af den af Tiltalte Sigur Johannes Sivertsen idømte Straf anses udstaaet. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 80 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører P. Bornemann.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det Forhold, hvori Tiltalte er fundet skyldig, maa henføres under Straffelovstillæggets § 13, jfr. § 3, 3. Stk., 3. Pkt. Da den fastsatte Straf findes passende, stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen, dog at nu 8 Maaneder af Straffetiden anses som udstaaet, og at det Anklageren, Landsretssagfører William Werner, ved Byretsdommen tillagte Salær udredes af det Offentlige.

Tre Dommere, der iøvrigt er enige med Flertallet, stemmer for at anse hele Straffen udstaaet ved Varetægtsfængslet.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at 8 Maaneder af Straffetiden anses som udstaaet, og at det Anklageren, Landsretssagfører William Werner, ved Byretsdommen tillagte Salær udredes af det Offentlige.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg til Højesteretssagfører Gelting betaler Tiltalte, Sigur Johannes Sivertsen, henholdsvis 120 Kr, og 42 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsræd, tiltales Sigur Johannes Sivertsen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 25. August 1945 til at lide Straf i Medfør af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 13, ved i Januar 1945 at have indgivet Anmeldelse til det tyske Erstatningskontor i Vesterport angaaende en mod Tiltaltes Forretning, Nordre Frihavsgade 60, under Folkestrejken i Juli 1944 rettet Sabotage og herefter i Februar 1945 fra nævnte Kontor at have modtaget en Erstatning i Anledning af den ved Sabotagen forvoldte Skade paa 585 Kr. udover det Erstatningsbeløb paa 800 Kr., som Tiltalte forinden havde faaet bevilget gennem det danske Kontor for »Krigsforsikring af Løsøre og Indbo«.

Der er derhos nedlagt Paastand om Konfiskation af det Tiltalte fra det tyske Erstatningskontor udbetalte Beløb 585 Kr.

Tiltalte er født den 3. Juni 1903 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Det er oplyst under Sagen, at Tiltalte har været Medlem af D. N. S. A. P. fra April 1941 til Maj 1944, men at han efter en Tid lang at have været Distriktsleder, blev ekskluderet af Partiet og senere har været Medlem af det af Ejner Jørgensen dannede Parti. Tiltalte har gennem flere Aar drevet Frugtforretningen Nordre Frihavsgade Nr. 60, indtil han solgte den i April 1945.

Tiltalte har forklaret, at Forretningen blev beskadiget ved en Sabotage under Generalstrejken i 1944. Han opgjorde Skaden paa Varelager og Inventar til 8—900 Kr. og indgav Skadeanmeldelse til »Krigsforsikringen af Løsøre og Indbo«, af hvilken Institution han senere som Erstatning modtog en Anvisning paa 800 Kr., som han belaaente i en Bank. Han havde under Forhandlingerne med Krigsforsikringen faaet at vide, at han ikke kunde faa erstattet sit Driftstab, da han ikke havde forsikret herimod. Tiltalte, der kendte Landsretssagfører Nordentoft, som var Kunde i Tiltaltes Forretning, omtalte Sagen for Nordentoft og beklagede sig overfor denne over, at han ikke havde faaet erstattet sit Driftstab. Gennem Nordentoft kom Tiltalte senere i Forbindelse med fhv. Landsretssagfører Pontoppidan, og efter at have forhandlet med Pontoppidan paa et Kontor i Vesterport, fik han nogen Tid efter paa samme Kontor udbetalt 585 Kr. som Erstatning for Driftstabet, for hvilket Beløb han

kvitterede paa en Dags Dato-Kvittering. Tiltalte vil hævde, at han ikke var klar over, at Pengene hidrørte fra Besættelsesmagten.

Landsretssagfører Nordentoft har som Vidne forklaret, at det er rigtigt, at Tiltalte har omtalt Erstatningssagen vedrørende Skaden paa Tiltaltes Forretning, og at Vidnet har henvist Tiltalte til fhv. Landsretssagfører Pontoppidan, som Vidnet vidste i flere Tilfælde havde været i Stand til at skaffe skadelidte nationalsocialistiske indstillede Personer Erstatning. Det var Vidnets Indtryk, at Pontoppidan forhandlede med danske Forsikringsselskaber om Erstatningerne.

Efter de foreliggende Oplysninger maa Retten anse det for godtgjort, at den Tiltalte udbetalte Erstatning paa 585 Kr. hidrørte fra Besættelsesmagten, og Retten nærer ingen Betænkelighed ved mod Tiltaltes Bægtelse at statuere, at Tiltalte, da han henvendte sig til fhv. Landsretssagfører Pontoppidan var klar over, at denne repræsenterede Besættelsesmagten. Under disse Omstændigheder findes Tiltaltes Forhold at maatte falde ind under Straffelovstillæggets § 13, dog saaledes at der skønnes for hans Vedkommende at foreligge formildende Omstændigheder.

Tiltalte har været fængslet siden den 24. Maj 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovstillæggets Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 13, jfr. § 3, 3. Stk., 3. Pkt., med Fængsel i 1 Aar, hvor 127 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar.

Den nedlagte Erstatningspaastand findes at burde tages til Følge som nedenfor bestemt.

En af Dommerne afgav saalydende

Dissens:

Trods de foreliggende usikre Oplysninger er der en overvejende Sandsynlighed for, at den Tiltalte udbetalte Erstatning paa 585 Kr. hidrørte fra Besættelsesmagten, men da jeg maa anse det for betænkeligt at forkaste Tiltaltes Forklaring gaaende ud paa, at han, der af Landsretssagfører Nordentoft var blevet henvist til Pontoppidan, har troet, at denne optraadte som en Slags juridisk Raadgiver, og ikke har forstaaet, at han virkede som Repræsentant for Besættelsesmagten, og da jeg heretter ikke anser det for bevist, at Tiltalte har haft Forsæt til at træde i Forhandling med Besættelsesmagten, mener jeg allerede af den Grund, at Tiltalte bør frifindes. Sagens Omkostninger vilde jeg paalægge det Offentlige at udrede.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 8. Oktober 1945 af Københavns Byrets 22. Afdeling (Sag Nr. 137/1945), er med Ankenævnets Tilladelse paaanket af Tiltalte Sigur Johannes Sivertsen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærkelse.

Ved Bevisførelsen for Landsretten maa det anses godtgjort, at Tiltalte har været klar over, at han ikke havde noget retligt Krav paa Erstatning for sit Driftstab, at det ham udbetalte Beløb stammede fra Nationalbanken, og at det kun blev udbetalt ham ved Foranstaltning af Personer, der samarbejdede med Tyskerne i disses Interesse, og at Beløbets Udbetaling skete paa det danske Samfunds Bekostning og alene blev muliggjort ved Udnyttelse af den af Besættelsesmagten overfor det danske Samfund udøvede Tvang.

Tiltaltes Forhold findes ikke at kunne henføres under Straffelovs-tillæggets § 13, men findes strafbart efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 281 eller dennes Analogi, sammenholdt med Straffelovstillæggets § 9, sidste Led.

Da Dommens Resultat tiltrædes, vil den være at stadfæste, saaledes at nu 6 Maaneder af Straffen anses udstaaet.

M a n d a g d e n 3. J u n i.

Nr. 106/1945. **Ministeriet for Landbrug og Fiskeri**
(Kmadv. v/ H. O. Hansen)

m o d

Civilingeniør Knud Højgaard (Bruun).

(Angaaende Raaden over Søterritoriet).

Østre Landsrets Dom af 2. Marts 1945 (VI Afd.): Sagsøgte, Civilingeniør Knud Højgaard, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er oplyst, at det i denne Sag omhandlede Raftehegn fra det sydøstlige Hjørne af Indstævntes Ejendom, Matr. Nr. 16 cq m. fl., følger Bolværket for Enden af Lemckesvej paa en Strækning af 1,25 m og derefter gaar vinkelret paa Kysten ud paa Søterritoriet i en Længde af 9,4 m.

I en i Sagen fremlagt af en Række Grundejere ved Lemckesvej underskrevet Skrivelse af 20. December 1945 udtales det, at Hegnet ogsaa i dets nuværende Skikkelse, efter at det er skaaret noget ned, frembyder forskellige Ulemper.

Da Indstævnte ikke har nogen Adkomst til at have en Afspærring anbragt paa Søterritoriet, maa Appellanten i Kraft af Statens Højhedsret over Søterritoriet være berettiget til at kræve det paa Søterritoriet opstillede Raftehegn, der maa antages at

være til Ulempe for Almenheden, fjernet, og Appellantens Paa-stand vil herefter være at tage til Følge, saaledes at Fristen for Hegnets Fjernelse fastsættes til 3 Maaneder.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Civilingeniør Knud Højgaard, bør inden 3 Maaneder fra denne Højesteretsdoms Afsigelse fjerne det uden Tilladelse fra Appellanten, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, ved hans Ejendom, Matr. Nr. 16 c q m. fl. Gentofte By, Hellerup Sogn, paa Søterritoriet uden for Bolværket anbragte Raftehegn.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten med 600 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Direktør Adolf Houmøller og Civilingeniør Knud Højgaard er Ejere af de to Strandgrunde ved Lemckesvej i Hellerup, henholdsvis syd og nord for Vejen.

Da der fra et Antal Grundejere, var fremkommet Ønske om, at et Plankeværk (Raftehegn), der findes i eller ved Skellene mellem de to Ejendomme og Vejarealer og gaar et Stykke ud i Vandet, blev fjernet for at forbedre Udsigten henholdsvis mod Syd og Nord, blev der den 15. Juni 1943 afholdt et Møde i Fredningsnævnet for Københavns Amtsrådsreds.

Forholdene paa Stedet blev beset saavel fra Vejen som fra Direktør Houmøllers og Civilingeniør Højgaards Ejendomme.

Ejerne redegjorde for Grundene til, at de respektive Hegn var opstillede, — (nemlig for at hindre Uvedkommendes Adgang til Grundene).

Det oplystes og saas paa Stedet, at der op til de to Ejeres Skel mod Øst har dannet sig en Sandstrand uden Græsvækst, varierende i Bredde op til 7 Meter. Ingen af Ejerne havde foretaget noget Skridt til Inddragelse af den saaledes tilskyllede Strandbred under deres Ejendomme. Det blev oplyst, at Tilskyningen ikke er konstant, men særdeles varierende, saaledes at Sandet til Tider kan være bortskyllet, og det fremgaar, at denne Strandbred strækker sig et betydeligt Stykke baade mod Nord og Syd.

Direktør Houmøller og Civilingeniør Højgaard erklærede sig villige til at ændre Hegnet saaledes, at Udsigtsforholdene blev bedre.

Den 19. November 1943 besaa Nævnet Forholdene paa Stedet og konstaterede, at de opstillede Raftehegn var ændret og gjort lavere i Overensstemmelse med de Afkald og Ønsker, som var kommet til Udtryk i Nævnets Møde den 15. Juni 1943, saaledes at Hegnene nu ikke var til væsentlig Gêne for Udsigten for Almenheden fra Lemckesvej. Det kon-

stateredes ligeledes, at den tilskyllede Forstrand (som det udtrykkes i Nævnets Forhandlingsprotokol), syd for Lemckesvej nu atter var bortskyllet, saa at Raftehegnet her stod udover Havstokken i Havet.

Nævnet fandt herefter ikke, at der eksisterer saadan Strandbred paa Stedet, at Hegnens Anbringelse kunde siges at være i Strid med Fredningslovens § 23, Stk 4, (maa formentlig være Stk. 5).

Det blev paapeget, at de to Lodsejere ikke saas at have erhvervet Samtykke fra de rette vedkommende til den skete Anbringelse af Raftehegnene paa Søterritoriet.

Paa Foranledning af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri blev der derefter den 31. Januar 1944 af Politiet givet de to Ejere hver for sig Paalæg om snarest at fjerne de fra Ejendommenes Grænser mod Øresund, markeret ved et gammelt Bolværk, og udover Søterritoriet anbragte Raftehegn; Ejerne udbad sig Betænkningstid; den 8. Maj 1944 tilskrev Ministeriet deres juridiske Konsulent, Højesterets sagfører H. H. Bruun, at hvis Hegnene ikke var fjernet fra Søterritoriet inden den 1. Juni d. A., agtede Ministeriet at forfølge Sagen ad retslig Vej; den 3. Juni konstateredes det af Politiet, at ingen Del af Hegnet var fjernet, og Direktør Houmøller erklærede telefonisk paa begge Lodsejeres Vegne, at man ikke agtede at fjerne nogen Del af Hegnene og henstillede, at Ministeriet forfulgte Sagen ad Rettens Vej; Stævning blev derefter udtaget den 25. August 1944 mod hver af de to Lodsejere.

Paastanden gaar i hver af de to Sager ud paa, at de Sagsøgte, henholdsvis Direktør Adolf Houmøller og Civilingeniør Knud Højgaard, tilpligtes inden en af Retten fastsat Frist at fjerne det af dem uden Tilladelse fra Sagsøgerne, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, ved deres Ejendomme, henholdsvis Matr. Nr. 16 bk og Matr. Nr. 16 bi m. fl., Gentofte By, Hellerup Sogn, paa Søterritoriet udenfor Bolværket anbragte Raftehegn.

Det gøres til Støtte for Paastanden gældende, at Kravet om Fjernelse af Raftehegnet er grundet i den Staten tilkommende Højhedsret over Søterritoriet, og at dette Krav er rejst af principielle Grunde.

Hver af de Sagsøgte har paastaaet sig frifundne, subsidiært frifundne for Tiden.

Under Domsforhandlingen er afgivet Partsforklaring af saavel Direktør Houmøller som af Civilingeniør Højgaard, ligesom Vidneforklaringer er afgivet af Landsretssagfører Niels Thorup, hvis Fader, nu afdøde Højesteretsdommer Thorup, i sin Tid ejede den nu Direktør Houmøller tilhørende Grund.

Det fremgaar heraf, at Vandet tidligere er gaaet længere op til Grundene (Bolværket), men at der i de senere Aar ved Tilskylning er dannet en Strandbred af en vis Dimension ud for begge Grunde, og at Raftehegnene som Følge deraf normalt i tidligere Tid paa et længere Stykke stod ud i Vandet end nu. Som det af det foran anførte fremgaar, staar Vandet ogsaa nu af og til helt op til Bolværket, jfr. Fredningsnævnets Konstatering den 19. November 1943.

Ministeriets Paastand er som anført baseret paa Statens Højhedsret over Søterritoriet.

Hvori denne Højhedsret nærmere bestaar, ses ikke at være klart fastslaaet i dansk Ret, men den kan ikke her betragtes som hjemlende Staten en egentlig Ejendomsret til Søterritoriet, saaledes at Staten kunde raade over dette som ellers over fast Ejendom; dette vilde være i Strid med den Ret til Adgang til Søterritoriet, der under visse, nærmere af Staten fastsatte Regler med Hensyn til Sejlads, Fiskeri, m. m., maa tilkomme i alt Fald Statens egne Borgere.

Retten har under Domsforhandlingen til Forstaaelse af Sagen udbedt sig en Udtalelse om, hvilket praktisk Formaal der forfølges ved nærværende Søgmaal, men man har fra Sagsøgernes Side ikke ønsket at fremkomme med en saadan Klarlæggelse af Forholdet, idet man har henvist til, at der i selve Højhedsrettens Begreb ligger, at et Krav som det her foreliggende uden nærmere Begrundelse maa kunne stilles.

Retten kan ikke være enig heri. Det kan tiltrædes, hvad der udtales i Skrivelse Nr. 140 af 18. September 1936 fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, at den Omstændighed, at et bortskyllet Areal henregnes under en Ejendom, kan bibringe Ejeren den fejlagtige Opfattelse, at han er berettiget til at raade over det bortskyllede Areal og f. Eks. foretage Inddæmning, Broanlæg el. lign. uden Ministeriets Samtykke, skønt Arealet er indgaaet under Søterritoriet; men om noget saadant er der ikke Tale i nærværende Tilfælde. Der er her kun Spørgsmaal om en Foranstaltning, som den paagældende Ejer har truffet for at søge at hindre uvedkommende Personer i ad Strandkanten og eventuelt ved at vade udenom Enden af Raftehegnene at trænge ind paa hans Grund, — en Forholdsregel, som Ejerne har oplyst, at Politiet af ordensmæssige Hensyn ønskede opretholdt. Overfor en saadan fuldt ud legitim Interesse maa det være Sagsøgernes Sag i det mindste at redegøre for, at denne maa vige for andre, maaske saavel i Almindelighed som i det særlige Tilfælde modstridende større Interesser.

Da noget saadant ikke foreligger oplyst, vil Sagsøgte være at finde, hvorhos Sagsøgerne vil have at tilsvare ham Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Nr. 107/1945. **Ministeriet for Landbrug og Fiskeri**
(Kmadv. v/ H. O. Hansen)

m o d

Direktør **Adolf Houmøller** (Bruun).

(Angaaende Raaden over Søterritoriet).

Østre Landsrets Dom af 2. Marts 1945 (VI Afd.): Sagsøgte, Direktør Adolf Houmøller, bør for Tiltalte af Sagsøgerne, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er oplyst, at det i denne Sag omhandlede Raftehegn fra det nordøstlige Hjørne af Indstævntes Ejendom Matr. Nr. 16 bk følger Bolværket for Enden af Lemckesvej paa en Strækning af 0,55 m og derefter gaar vinkelret paa Kysten ud paa Søterritoriet i en Længde af 6,2 m.

I en i Sagen fremlagt af en Række Grundejere ved Lemckesvej underskrevet Skrivelse af 20. December 1945 udtales det, at Hegnet ogsaa i dets nuværende Skikkelse, efter at det er skaaret noget ned, frembyder forskellige Ulemper.

Da Indstævnte ikke har nogen Adkomst til at have en Afspærring anbragt paa Søterritoriet, maa Appellanten i Kraft af Statens Højhedsret over Søterritoriet være berettiget til at kræve det paa Søterritoriet opstillede Raftehegn, der maa antages at være til Ulempe for Almenheden, fjernet, og Appellantens Paa-stand vil herefter være at tage til Følge, saaledes at Fristen for Hegnets Fjernelse fastsættes til 3 Maaneder.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Direktør Adolf Houmøller, bør inden 3 Maaneder fra denne Højesteretsdoms Afsigelse fjerne det uden Tilladelse fra Appellanten, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, ved hans Ejendom, Matr. Nr. 16 bk Gentofte By, Hellerup Sogn, paa Søterritoriet uden for Bolværket anbragte Raftehegn.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten med 600 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Direktør Adolf Houmøller og Civilingeniør Knud Højgaard er Ejere af de to Strandgrunde ved Lemckesvej i Hellerup, henholdsvis syd og nord for Vejen.

Da der fra et Antal Grundejere, var fremkommet Ønske om, at et Plankeværk (Raftehegn), der findes i eller ved Skellene mellem de to Ejendomme og Vejarealer og gaar et Stykke ud i Vandet, blev fjernet for at forbedre Udsigten henholdsvis mod Syd og Nord, blev der den 15. Juni 1943 afholdt et Møde i Fredningsnævnet for Københavns Amtsrads-kreds.

Forholdene paa Stedet blev beset saavel fra Vejen som fra Direktør Houmøllers og Civilingeniør Højgaards Ejendomme.

Ejerne redegjorde for Grundene til, at de respektive Hegn var opstillede, — (nemlig for at hindre Uvedkommendes Adgang til Grundene).

Det oplystes og saas paa Stedet, at der op til de to Ejeres Skel mod Øst har dannet sig en Sandstrand uden Græsvækst, varierende i Bredde op til 7 Meter. Ingen af Ejerne havde foretaget noget Skridt til Inddragelse af den saaledes tilskyllede Strandbred under deres Ejendomme. Det blev oplyst at Tilskylningen ikke er konstant, men særdeles varierende, saaledes at Sandet til Tider kan være bortskyllet, og det fremgaar, at denne Strandbred strækker sig et betydeligt Stykke baade mod Nord og Syd.

Direktør Houmøller og Civilingeniør Højgaard erklærede sig villige til at ændre Hegnet saaledes, at Udsigtsforholdene blev bedre.

Den 19. November 1943 besaa Nævnet Forholdene paa Stedet og konstaterede, at de opstillede Raftehegn var ændret og gjort lavere i Overensstemmelse med de Afkald og Ønsker, som var kommet til Udtryk i Nævnets Møde den 15. Juni 1943, saaledes at Hegnene nu ikke var til væsentlig Gêne for Udsigten for Almenheden fra Lemckesvej. Det konstateredes ligeledes, at den tilskyllede Forstrand (som det udtrykkes i Nævnets Forhandlingsprotokol), syd for Lemckesvej nu atter var bortskyllet, saa at Raftehegnet her stod udover Havstokken i Havet.

Nævnet fandt herefter ikke, at der eksisterer saadan Strandbred paa Stedet, at Hegnenes Anbringelse kunde siges at være i Strid med Fredningslovens § 23, Stk. 4, (maa formentlig være Stk. 5).

Det blev paapeget, at de to Lodsejere ikke saas at have erhvervet Samtykke fra rette vedkommende til den skete Anbringelse af Raftehegnene paa Søterritoriet.

Paa Foranledning af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri blev der derefter den 31. Januar 1944 af Politiet givet de to Ejere hver for sig Paalæg om snarest at fjerne de fra Ejendommenes Grænser mod Øresund, markeret ved et gammelt Bolværk, og udover Søterritoriet anbragte Raftehegn; Ejerne udbad sig Betænkningstid; den 8. Maj 1944 tilskrev Ministeriet deres juridiske Konsulent, Højesteretssagfører H. H. Bruun, at hvis Hegnene ikke var fjernet fra Søterritoriet inden den 1. Juni s. A., agtede Ministeriet at forfølge Sagen ad retslig Vej; den 3. Juni konstateredes det af Politiet, at ingen Del af Hegnet var fjernet, og Direktør Houmøller erklærede telefonisk paa begge Lodsejeres Vegne, at man ikke agtede at fjerne nogen Del af Hegnene og henstillede, at Ministeriet forfulgte Sagen ad Rettens Vej; Stævning blev derefter udtaget den 25. August 1944 mod hver af de to Lodsejere.

Paastanden gaar i hver af de to Sager ud paa, at de Sagsøgte, henholdsvis Direktør Adolf Houmøller og Civilingeniør Knud Højgaard, tilpligtes inden en af Retten fastsat Frist at fjerne det af dem uden Tilladelse fra Sagsøgerne, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, ved deres Ejendomme, henholdsvis Mart. Nr. 16 bk og Matr. Nr. 16 bi m. fl., Gentofte By, Hellerup Sogn, paa Søterritoriet udenfor Bolværket anbragte Raftehegn.

Det gøres til Støtte for Paastanden gældende, at Kravet om Fjernelse af Raftehegnet er grundet i den Staten tilkommende Højhedsret over Søterritoriet, og at dette Krav er rejst af principielle Grunde.

Hver af de Sagsøgte har paastaet sig frifundne, subsidiært frifundne for Tiden.

Under Domsforhandlingen er afgivet Partsforklaring af saavel Direktør Houmøller som af Civilingeniør Højgaard, ligesom Vidneforklaring er afgivet af Landsretssagfører Niels Thorup, hvis Fader, nu afdøde Højesteretsdommer Thorup, i sin Tid ejede den nu Direktør Houmøller tilhørende Grund.

Det fremgaar heraf, at Vandet tidligere er gaaet længere op til Grundene (Bolværket), men at der i de senere Aar ved Tilskylning er dannet en Strandbred af en vis Dimension ud for begge Grunde, og at Raftehegnene som Følge deraf normalt i tidligere Tid paa et længere Stykke stod ud i Vandet end nu. Som det af det foran anførte fremgaar, staar Vandet ogsaa nu af og til helt op til Bolværket, jfr. Fredningsnævnets Konstatering den 19. November 1943.

Ministeriets Paastand er som anført baseret paa Statens Højhedsret over Søterritoriet.

Hvori denne Højhedsret nærmere bestaar, ses ikke at være klart fastslaaet i dansk Ret, men den kan ikke her betragtes som hjemlende Staten en egentlig Ejendomsret til Søterritoriet, saaledes at Staten kunde raade over dette som ellers over fast Ejendom; dette vilde være i Strid med den Ret til Adgang til Søterritoriet, der under visse, nærmere af Staten fastsatte Regler med Hensyn til Sejlads, Fiskeri m. m., maa tilkomme i alt Fald Statens egne Borgere

Retten har under Domsforhandlingen til Forstaaelse af Sagen udbedt sig en Udtalelse om, hvilket praktisk Formaal, der forfølges ved nærværende Søgsmaal, men man har fra Sagsøgernes Side ikke ønsket at fremkomme med en saadan Klarlæggelse af Forholdet, idet man har henvist til, at der i selve Højhedsrettens Begreb ligger, at et Krav som det her foreliggende uden nærmere Begrundelse maa kunne stilles.

Retten kan ikke være enige heri. Det kan tiltrædes, hvad der udtales i Skrivelse Nr. 140 af 18. September 1936 fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, at den Omstændighed, at et bortskyllet Areal henregnes under en Ejendom, kan bibringe Ejeren den fejlagtige Opfattelse, at han er berettiget til at raade over det bortskyllede Areal og f. Eks. foretage Inddæmning, Broanlæg el. lign. uden Ministeriets Samtykke, skønt Arealet er indgaaet under Søterritoriet; men om noget saadant er der ikke Tale i nærværende Tilfælde. Der er her kun Spørgsmaal om en Foranstaltning, som den paagældende Ejer har truffet for at søge at hindre uvedkommende Personer i ad Strandkanten og eventuelt ved at vade udenom Enden af Raftehegnene at trænge ind paa hans Grund, — en Forholdsregel, som Ejerne har oplyst, at Politiet af ordensmæssige Hensyn ønskede opretholdt. Overfor en saadan fuldtud legitim Interesse maa det være Sagsøgernes Sag i det mindste at redegøre for, at denne maa give for andre, maaske saavel i Almindelighed som i det særlige Tilfælde modstridende større Interesser.

Da noget saadant ikke foreligger oplyst, vil Sagsøgte være at frifinde, hvorhos Sagsøgerne vil have at tilsvare ham Sagens Omkostninger med 150 Kr.

T i r s d a g d e n 4. J u n i.

Nr. 121/1945. **Frederikshavn Kommune** (Landsretssagf. Ricard)
m o d

Nattevagt **Aksel O. J. Carstensen** (Meyer efter Ordre).

(Erstatning for uberettiget Afskedigelse).

Vestre Landsrets Dom af 17. April 1945 (I Afd.): De Sagsøgte, Frederikshavn Kommune, bør til Sagsøgeren, Nattevagt Aksel O. J. Carstensen, betale 400 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 2. Juni 1944, indtil Betaling sker. Til det Offentlige betaler de Sagsøgte i Forhold til en Sagsgenstand af 400 Kr. de Retsgebyrer, som skulde være erlagt, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde være forbrugt, saafremt der ikke var meddelt Sagsøgeren fri Proces, samt til de for Sagsøgeren ved Sagens Forberedelse og under Domsforhandlingen beskikkede Sagførere, Landsretssagførerne Nørgaard og Jensbye, i Salær henholdsvis 200 Kr. og 150 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

I en Skrivelse fra Dansk Arbejdsmandsforbund af 28. Maj 1946 er det oplyst, at der i Henhold til Lovene for Forbundet saavel som for samtlige andre under de samvirkende Fagforbund hørende Organisationer, herunder Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, gælder den Regel, at et Medlem af et Forbund, der tager Stilling under et andet Forbund, har Pligt til at lade sig overflytte til det nye Forbund.

Efter det oplyste har Appellanten haft Grund til at gaa ud fra, at det af Fagforeningen fremsatte Krav om Indstævntes Afskedigelse havde Hjemmel i § 3 i Overenskomsten af 18. Februar 1938, hvis Lovlighed ikke er bestridt under Sagen. Da Appellanten derhos med Føje har kunnet betragte den mellem Fagforeningen og Indstævnte opstaaede Uoverensstemmelse som sig uvedkommende, findes der — uanset om Fagforeningens Ledelse maatte have handlet retstridigt overfor Indstævnte — ikke fra Appellantens Side ved den skete Afskedigelse, der fandt Sted med lovligt Varsel, at være udvist noget Forhold, der kunde medføre Erstatningspligt overfor Indstævnte. Appellantens Paa-stand om Frifindelse vil derfor være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

T h i k e n d e s f o r R e t:

Appellanten, Frederikshavn Kommune, bør for Tiltale af Indstævnte, Nattevagt Aksel O. J. Carstensen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter op-
hæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Meyer i
Salær for Højesteret 200 Kr., der ligesom det
Landsretssagfører Nørgaard for Møde under
en subsidiær Vidneførsel tillagte Salær, 25 Kr.,
og de Landsretssagførerne Nørgaard og Jens-
bye ved Landsrettens Dom tillagte Salærer,
henholdsvis 200 Kr. og 150 Kr., udredes af det
Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I April 1943 vedtog Frederikshavn Byraads Belysningsudvalg at
antage en Nattevagt, der skulde lønnes med ialt 101 Kr. 67 Øre ugentlig,
til Kommunens Gasværk. Stillingen blev overdraget Sagsøgeren, Natte-
vagt Aksel O. J. Carstensen, der tidligere havde været Maskinarbejder,
men som, fordi han kort forinden var kommet til Skade med sin ene
Haand, ikke eller i alt Fald vanskeligt kunde arbejde i sit eget Fag.
Sagsøgeren tiltraadte Stillingen den 19. April 1943 og passede den til
sine foresattes Tilfredshed, men den 1. November s. A. blev han under
Udøvelsen af sin Tjeneste voldelig overfaldet af Gasværksarbejder Chr.
Thomsen, der tilføjede ham et Slag i Ansigtet. Sagsøgeren indberettede
Sagen til Gasværksbestyreren, der afskedigede Thomsen. Efter en af
Stadsingeniøren foretaget Undersøgelse blev det imidlertid bestemt, at
Thomsen skulde genantages, saafremt han gav Sagsøgeren en Undskyld-
ning. Han vægrede sig dog herved og henvendte sig til sin Fagforening,
Arbejds mændenes Fagforening af 1906, hvis Formand Laurits Jensen
overfor Belysningsudvalgets Formand stillede Krav om, at Thomsen blev
genantaget og Sagsøgeren afskediget. Som Begrundelse for dette sidste
Krav henviste han til en tidligere mellem Kommunen og Fagforeningen
indgaaet Overenskomst, i hvis § 3 det hedder: »Der antages og benyttes
kun Medlemmer af Arbejds mændenes Fagforening af 1906 til Arbejds-
mandsarbejde, forsaavidt et tilstrækkeligt Antal er ledige«, til at Ar-
bejdet som Nattevagt maatte betragtes som Arbejdsmandsarbejde, og
til at Sagsøgeren herefter var beskæftiget i Strid med Overenskomsten,
idet han ikke var Medlem af Arbejds mændenes Fagforening, men var
blevet staaende i Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening. Belysnings-
udvalget bestemte derefter den 4. November, at Thomsen kunde fortsætte,
men at Sagen, saafremt han ikke gav den forlangte Undskyldning,
skulde anmeldes til Politiet, og da Undskyldningen ikke blev givet, skete
dette ogsaa med den Følge, at Thomsen senere under en mod ham af
Anklagemyndigheden rejst Sag blev idømt Hæftestraf for Overtrædelse
af Straffelovens § 119. Med Hensyn til Sagsøgeren vedtog Udvalget
samtidig, at han kunde forblive i Stillingen, idet man krævede ham over-
flyttet til Arbejds mændenes Fagforening, hvortil han var villig, men dette
modsatte Laurits Jensen sig, medmindre Sagsøgeren blev almindelig
Gasværksarbejder, og det ønskede Sagsøgeren ikke. Sagsøgeren fort-
satte derefter sit Arbejde som Nattevagt. Da Laurits Jensen fastholdt sit

Krav om, at Sagsøgeren skulde afskediges, afholdt Belysningsudvalget et nyt Møde den 1. December 1943. Om dette indeholder Udvalgets Forhandlingsprotokol følgende:

»Forhandling i Sagen mellem Carstensen og Thomsen. Fagforeningsformand Laurits Jensen kom til Stede og hævdede, at der er sket Brud paa Overenskomsten mellem Kommunen og Arbejdsmændenes Fagforening § 3. Udvalget maa indrømme, at der er sket en Fejl ved Ansættelsen saavel af Carstensen som — — —, der ikke er Medlemmer af Arbejdsmændenes Fagforening af 1906, og de to paagældende vil her efter være at afskedige straks.«

Sagsøgeren blev derefter den 2. s. M. afskediget til Fratædelse straks.

I et Møde den 14. s. M. vedtog Belysningsudvalget, at man ikke behøvede Vagt paa Gasværket efter Nytaar.

Under Anbringende af, at Afskedigelsen er uberettiget, da den er truffet ud fra Stillingen uvedkommende Hensyn, idet den alene er sket efter Forlangende af Fagforeningen i Anledning af Uoverensstemmelsen med Thomsen, og at Afskedigelsen har forvoldt ham Tab — blandt andet var han arbejdsløs indtil den 1. Marts 1944 — har Sagsøgeren under denne Sag paastaaet de Sagsøgte, Frederikshavn Kommune, dømt til Betaling af et ved Rettens Skøn fastsat Beløb, dog ikke over 5000 Kr., med Renter af det tilkendte 5 pCt. aarlig fra den 2. Juni 1944, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig irifundet, idet de til Støtte for deres Paastand i første Række har anført, at Afskedigelsen var berettiget i Henhold til den foran omhandlede Overenskomst med Arbejdsmændenes Fagforening, da Sagsøgeren ikke var Medlem af denne, og at den Omstændighed, at Fagforeningen nægtede ham Optagelse, maa være de Sagsøgte uvedkommende, idet dette alene maa være et Mellemværende mellem Sagsøgeren og Foreningen. De Sagsøgte har dernæst anført, at de har været berettigede til at afskedige Sagsøgeren, da hans Stilling som Nattevagt blot var midlertidig.

Under Sagen har Sagsøgeren og forskellige Vidner afgivet Forklaring.

Formanden for Belysningsudvalget, Maskinarbejder Ferdinand Frandsen, har blandt andet forklaret, at Grunden til, at Sagsøgeren ikke ved Antagelsen blev overflyttet til Arbejdsmændenes Fagforening, var den, at der i 1940 var truffet Aftale mellem Vidnet og Laurits Jensen om, at man under de efter Besættelsen indtraadte Omstændigheder skulde se igennem Fingre med Overflytning.

Der var ikke ved Ansættelsen givet Sagsøgeren nogen Meddelelse om Stillingens Varighed, men Vidnet havde underhaanden meddelt ham, at hvis han passede sit Arbejde, kunde det være, at han blev, saalænge Krigen varede.

Formanden for Arbejdsmændenes Fagforening, Laurits Jensen, har forklaret, at Sagsøgeren inden 7 Dage efter sin Antagelse som Nattevagt skulde have henvendt sig til Arbejdsmændenes Fagforening for at blive overflyttet dertil, men det har han ikke gjort. Efter at han var afskediget som Nattevagt, har Vidnet udtalt, at Sagsøgeren kunde blive overflyttet,

hvis han tog Arbejde i Kokshuset. Dengang de store Arbejdspladser for den tyske Værnemagt kom, havde Vidnet udtalt, at han ikke ved disse vilde forlange Arbejderne overflyttet, men ved alle danske Arbejdspladser var de blevet overflyttet.

Efter det oplyste maatte det staa de Sagsøgte klart, at naar Formanden for Arbejdsmændenes Fagforening som Betingelse for Sagsøgerens Overflyttelse til denne fremsatte Forlangende om, at Sagsøgeren blev overflyttet som almindelig Gasværksarbejder, skyldtes dette udelukkende, at Fagforeningen som Følge af Uoverensstemmelse mellem ham og Thomsen vilde have ham fjernet som Nattevagt, og de Sagsøgte findes derfor ved at indgaa paa Fagforeningens Forlangende om Sagsøgerens Afskedigelse at have været uberettiget til at paaberaabe sig Overenskomsten med Fagforeningen som Grundlag for Afskedigelsen. Ved saaledes at afskedige Sagsøgeren efter Fagforeningens Forlangende paa Grund af Sagsøgerens Uoverensstemmelse med Thomsen findes de Sagsøgte at have handlet retstridigt overfor Sagsøgeren, uden at det herved kan komme i Betragtning, at dennes Stilling blot var midlertidig, og de maa derfor anses erstatningspligtige overfor ham.

Erstatningens Størrelse findes under Hensyn til, at Sagsøgerens Stilling som Nattevagt efter det foranførte blev ophævet fra 1. Januar 1944, at kunne fastsættes til 400 Kr., hvilket Beløb de Sagsøgte saaledes vil være at tilpligte at betale Sagsøgeren tilligemed Renter deraf som paastaaet

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

En af Dommerne afgav saalydende

D i s s e n s:

Det er erkendt af Sagsøgeren, at Stillingen som Nattevagt var af midlertidig Karakter, samt at det givne Varsel var tilstrækkeligt. Herefter, og idet yderligere bemærkes, at Arbejdet som Nattevagt maa betragtes som Arbejdsmandsarbejde, og at Lovligheden af Overenskomsten mellem de Sagsøgte og Arbejdsmændenes Fagforening af 1906 ikke er bestridt, finder jeg ikke, at de Sagsøgte ved at afskedige Sagsøgeren som sket har gjort sig skyldig i noget til Erstatning forpligtende Forhold overfor denne, og det skønnes ikke at kunne gøre nogen Forandring heri, at Fagforeningen mulig har handlet retstridigt overfor ham. Jeg stemmer derfor for at frifinde de Sagsøgte. Sagens Omkostninger vil jeg ophæve.

Nr. 99/1945. Forsikrings-Aktieselskabet **Husbukke Assurance-Compagniet** (Landsretssagfører Høg-Petersen)

m o d

Valbybakkens Vejlag som Mandatarius for Grundejerne ved Bjerregaardsvej m. fl. Veje (Jørgensen).

(Servitutsag).

Dom afsagt 24. April 1944 af Københavns Byrets 15. Afd.: De Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet Husbukke Assurance Compagniet, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Valbybakkens Vejlag som Mandatarius for Grundejerne ved Bjerregaardsvej, Søndermarksvej, Antoinettevej og Bjerregaards Sidevej, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til de Sagsøgte betale 75 Kr. i Sagsomkostninger.

Østre Landsrets Dom af 16. September 1944 (V Afd.): Indstævnte, Forsikrings-Aktieselskabet Husbukke Assurance Compagniet, bør overfor Appellanten, Valbybakkens Vejlag som Mandatarius for Grundejerne ved Bjerregaardsvej m. fl. Veje, anerkende, at Ejendommen, Matr. Nr. 1257 af Valby, Søndermarksvej 5, ikke maa anvendes udelukkende til Erhvervsvirksomhed, men at der i den tillige skal findes Beboelse i et saadant Omfang, at det svarer til Ejendommens Karakter af Villaejendom. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 400 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Da Indstævntes Paastand har Hjemmel i den Ejendommen paalagte Servitut, vil Landsrettens Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Forsikrings-Aktieselskabet Husbukke Assurance-Compagniet, til Indstævnte, Valbybakkens Vejlag som Mandatarius for Grundejerne ved Bjerregaardsvej m. fl. Veje, med 400 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

I November 1943 erhvervede de Sagsøgte Forsikrings-Aktieselskabet Husbukke Assurance-Compagniet Ejendommen Matr. Nr. 1257 af Valby, beliggende Søndermarksvej Nr. 5. Ejendommen, der er en Villa og hidtil kun havde været indrettet til Beboelse, er af de Sagsøgte efter Købet udelukkende anvendt til Kontorer. Paa Ejendommen ligesom paa de omliggende Ejendomme hviler bl. a. følgende Servitut:

»Paa Parcellen maa kun opføres 1 Hovedbygning, der skal indrettes til Beboelse for ikke mere end højst 2 Familier, og skal opføres i Villastil ikke højere end Kælder, Stue og 1ste Sal. Den skal ligge i mindst 4 Alens Afstand saavel fra Skel som fra Vej eller Gangsti, ingen Bygning og intet Hegn af over 3 Alens Højde maa anbringes nærmere end 4 Alen fra Vej eller Fodsti, forsaavidt særskilte Bygninger til Udenomsbekvemmeligheder opføres, skal der ved Opførelsen af disse tages alle fornødne Skønhedshensyn ikke blot i Forhold til Hovedbygningen men ogsaa i Forhold til Naboer, Genboer og Vejfarende. Saadanne Bygninger maa ikke være højere end 5 Alen og skulle forsaavidt de støde til Skel bestaa af Mur og Bindingsværk.

Paa Parcellen maa ingensinde opføres eller anlægges nogen Fabrik eller anden Indretning, som drives ved Damp, Gas eller anden Naturkraft (dog med Undtagelse af en Gasmotor til at pumpe Vand ind i Lejlighederne) eller overhovedet anbringes saadanne Industriindretninger og Virksomheder, som for Staden Københavns Vedkommende omtales i Lov af 10. Marts 1852, der skal betragtes som udvidet til og gældende for den solgte Parcel, uden at de i Loven nævnte Undtagelser skulle kunne komme til Anvendelse. Ligesaalidt maa Parcellen benyttes til nogen Indretning eller Virksomhed, der ved Larm, ilde Lugt, Usundhed eller ubehageligt Syn kan forulempe Naboerne, navnlig ikke til nogen Art Smedeværksted, Svine- eller Kohold, Slagteri eller Garveri ejheller maa offentligt Forlystelsessted eller Beværtning saasom Restauration, Café, Karussel, Keglebane, Dansesalon etc. indrettes paa Parcellen.«

Endvidere er der paa Ejendommene tinglyst en Bestemmelse om, at de skal bebygges efter en bestemt Plan, og at Ejeren er forpligtet til ikke at foretage saadanne Ændringer i Bygningernes Beliggenhed, Benyttelse m. v., som maatte komme i Strid med den oprindelige Plan for den fælles Bebyggelse.

Idet Sagsøgerne Valbybakkens Vejlag som Mandatarius for Grundejerne ved Bjerregaardsvej, Søndermarksvej, Antoinettevej og Bjerregaards Sidevej gør gældende, at Anvendelsen af Villaejen til Kontorer er i Strid med de nævnte Servitutter og iøvrigt med hele det omliggende Kvarters Karakter af Villaejendom, har de, der er berettiget til at paatale eventuelle Overtrædelser af Servitutterne, under denne Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtet at anerkende:

Principalt: at Ejendommen skal anvendes til Beboelse, og at der i denne ikke maa drives anden Erhvervsvirksomhed end den, der udøves af Beboerne.

Subsidiært: at Ejendommen ikke maa anvendes udelukkende til Erhvervsvirksomhed, men at der i denne tillige skal findes Beboelse i et

saadant Omfang, at det svarer til Ejendommens Karakter som Villa-ejendom.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet de anfører, at Servitutterne ikke er til Hinder for, at Ejendommen benyttes til en Erhvervsvirksomhed — dog med Undtagelse af de i fornævnte Servitut udtrykkeligt nævnte — og at Forretningskontorer ikke omfattes af de Erhvervsvirksomheder, der er forbudt ved Servituten. De har oplyst, at der kun kommer et yderst ringe Antal Besøgende paa Kontoret.

Retten finder at maatte give de Sagsøgte Medhold i, at den stedfindende Anvendelse af Ejendommen til Forretningskontor ikke er stridende mod de nævnte paa Ejendommen hvilende Servitutter, og de Sagsøgte vil derfor være at frifinde, hvorhos Sagsøgeren bør betale Sagens Omkostninger med 75 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 24. April 1944 af Københavns Byrets 15. Afdeling, paastaas af Appellanten, Valbybakkens Vejlag som Mandatarius for Grundejerne ved Bjerregaardsvej m. fl. Veje, ændret i Overensstemmelse med den af samme for Byretten nedlagte subsidiære Paastand.

Indstævnte, Forsikrings-Aktieselskabet Husbukke Assurance-Compagniet, paastaar Stadfæstelse.

I nærværende Tilfælde, hvor det drejer sig om en Kontorvirksomhed der ikke er knyttet til en i Ejendommen værende Husstand, men hvor Ejendommen udelukkende er indrettet til Kontorer, finder Retten, at der foreligger en Udnyttelse, der er i Strid med Servituten.

Herefter vil Appellantens ovennævnte Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at godtgøre Appellanten 400 Kr.

Fredag den 7. Juni.

Nr. 249/1945. **Farmaceuternes Pensionskasse** (Vang)
m o d

can. pharm. **Palle Hansens** i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru **Inger Hansen**, f. Tim (Landsretssagfører Borup-Svendsen).

(Angaaende Ret til Udbetaling af indbetalte Bidrag ved Udtræden af Pensionskasse).

Dom afsagt 27. Februar 1945 af Københavns Byrets 16. Afd. A: Sagsøgte, Farmaceuternes Pensionskasse ved Formanden, cand. pharm. Holger Kjær, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, cand. pharm. Palle Hansen, udrede eller for dennes Regning

til anden Pensionskasse overføre et Beløb svarende til de af Sagsøgeren i Tiden fra den 1. Januar 1936 til den 1. Januar 1939 til Sagsøgte indbetale Pensionsydelse med Tillæg af Renter, men med Fradrag af en forholdsmæssig Del af den af Sagsøgte i det paagældende Tidsrum for ham baarne Forsikringsrisiko, alt beregnet efter et af Forsikringsrådet fastsat Beregningsgrundlag. Sagsøgte bør derhos indenfor samme Frist godtgøre Sagsøgeren denne Sags Omkostninger med 200 Kr.

Østre Landsrets Dom af 29. September 1945 (V Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Appellanten, Farmaceuternes Pensionskasse, til Indstævnte, cand. pharm. Palle Hansens i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru Inger Hansen, f. Tim, 150 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Bestemmelsen i § 9 i Loven om Tilsyn med Pensionskasser maa forstaas saaledes, at der fra Lovens Ikrafttræden den 1. Januar 1936 er tillagt Medlemmer af Pensionskasser en Ret til ved Udtræden af Kassen at erholde udbetalt en Godtgørelse efter de i § 9 indeholdte nærmere Regler med de Ændringer, der maatte følge af, at der af Handelsministeriet i Henhold til Lovens § 31 meddeles Undtagelser fra Lovens Forskrifter. Som Følge heraf, og da Vedtægterne af 13. April 1944 ikke kan antages at medføre Bortfald af Retten til Godtgørelse for cand. pharm. Palle Hansen, der udtraadte den 1. Januar 1939, stemmer disse Dommere saaledes som Sagen efter Indstævntes Paastand foreligger for Højesteret, for at stadfæste den indankede Dom.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil disse Dommere paalægge Appellanten at betale til Indstævnte med 400 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Ved de tildels efter Sagens Indbringelse for Højesteret tilvejebragte Oplysninger maa det anses godtgjort, at der ved Forhandlingerne paa Mødet i Indenrigsministeriet den 27. Oktober 1943 om Affattelsen af den nye Vedtægt var Enighed om, at Udtrædelsesgodtgørelse kun skulde udbetales den, der udtraadte af Pensionskassen efter den nye Vedtægts Ikrafttræden, og om, at dette havde fundet tilstrækkeligt Udtryk i Vedtægtens § 17, hvorefter den traadte i Kraft den 1. Januar 1944 »i Stedet for« den tidligere gældende Vedtægt.

Idet den ny Vedtægt findes at maate forstaas i Overensstemmelse hermed, og idet Vedtægten af 1933 ikke hjemlede nogen Ret til Udtrædelsesgodtgørelse, finder disse Dommere ikke, at Indstævntes Krav har Hjemmel i Vedtægterne.

Det fremgaar derhos af §§ 9, 28 og 32 i Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935, at der for de allerede da bestaaende Pensionskassers Ved-

kommende maa udarbejdes nærmere detaillerede Vedtægtsbestemmelser om Udtrædelsesgodtgørelsen i Forbindelse med Foretagelse af nye Beregninger over Kassernes økonomiske Grundlag. Herefter findes disse Lovbestemmelser i alt Fald forsaavidt angaar Pensionskasser, der som denne omfattes af Lovens § 31, at maatte forstaa saaledes, at nye Vedtægtsbestemmelser om Udtrædelsesgodtgørelse — medmindre andet fremgaar af dem — kun kommer til Anvendelse paa Medlemmer, der er udtraadt efter de nye Bestemmelers Ikrafttræden. Som Følge heraf finder disse Dommere heller ikke, at Indstævntes Krav kan støttes paa selve Loven, og de stemmer herefter for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Farmaceuternes Pensionskasse, til Indstævnte, cand. pharm. Palle Hansens i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru Inger Hansen, f. Tim, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, cand. pharm. Palle Hansen, Sagsøgte, Farmaceuternes Pensionskasse ved Formanden, cand. pharm. Holger Kjær, Stormgade Nr. 20, saaledes som hans Paastande er endeligt formuleret i Retsmøderne den 19. Februar 1945 og den 26. Februar 1945, dømt principalt til at udrede eller overføre til anden Pensionskasse et Beløb svarende til de af Sagsøgeren siden den 11. Januar 1936 og indtil den 1. Januar 1939 indbetalte Pensionsydelse med Tillæg af Renter, subsidiært til at udrede eller overføre til anden Pensionskasse et Beløb svarende til de af Sagsøgeren siden den 1. Januar 1936 og indtil den 1. Januar 1939 indbetalte Pensionsydelse med Tillæg af Renter, men med Fradrag af den Forsikringsrisiko, som Pensionskassen har baaret for ham

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Færdig fra Trykkeriet den 7. August 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 12

Fredag den 7. Juni.

Til Støtte for Sagsøgeren er endvidere i Medfør af Retsplejelovens § 252 i Sagen indtraadt Fru Gertrud Hansen, født Westergaard, Østerbrogade Nr. 118.

Det fremgaar af Sagen, at Farmaceuternes Pensionskasse indtil Ikrafttrædelsen af Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 om Tilsyn med Pensionskasser arbejdede under en af Indenrigsministeriet i Henhold til Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 § 46 stadfæstet Vedtægt, i hvilken der om Udtrædelse i § 4 alene udtales: »Et Medlem kan udtræde af Kassen til den 1ste i en Maaned, naar Ønske derom 3 Maaneder forud er meddelt Bestyrelsen,« uden at der i denne iøvrigt er optaget nogen Bestemmelse om eventuel Tilbagebetaling af indbetalte Pensionsydelse m. v.

Efter Ikrafttrædelsen af Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 indsendte den sagsøgte Pensionskasse derefter i Sommeren 1936 til Indenrigsministeriet til Godkendelse et Forslag til Vedtægtsændringer, hvori dog ikke var optaget en i Henhold til Lovens § 9 svarende Bestemmelse om Udbetaling til udtrædende Medlemmer af indbetalte Bidrag m. v.

Dette Forslag blev aldrig godkendt, men efter en Række Forhandlinger blev der derpaa den 13. April 1944 af Handelsministeriet og den 9. Maj 1944 af Indenrigsministeriet godkendt en ny Vedtægt for den sagsøgte Kasse, i hvis § 4 er optaget nærmere Regler om Udbetaling af indbetalte Bidrag ved et Medlems Udtræden af Kassen.

Sagsøgeren, der siden 1924 har været Medlem af den sagsøgte Kasse, udmeldte sig den 29. September 1938 af denne til Udtrædelse pr. 1. Januar 1939, idet han samtidig anmodede om, at det ham tilkommende Beløb maatte blive ham udbetalt, respektive overført til en anden Kasse, hvilket Sagsøgte i Skrivelse af 25. Oktober 1938 afslog med den Motivering, at der ikke i den for Pensionskassen gældende Vedtægt var hjemlet nogen Ret til Udbetaling eller Overførsel af noget Beløb, og da en fornyet Henvendelse herom fra Sagsøgeren til Sagsøgte i Sommeren 1944 — støttet paa en af Sagsøgeren i Sagens Anledning under 26. Maj 1944 indhentet Udtalelse fra Forsikringsraadet, hvori udtales, at Sagsøgeren efter Raadets Formening under Hensyn til Bestemmelserne i Pensionskasselovens § 9, Stk. 2, sammenholdt med Stk. 1, maa være berettiget til en Udtrædelsesgodtgørelse svarende til de af Sagsøgeren efter den 1. Januar 1936 til Pensionskassen indbetalte Bidrag med Tillæg af Renter, men med Fradrag af en forholdsmæssig Del af den af Pensionskassen fra nævnte Tidspunkt til Sagsøgerens Udtræden baarne Forsikrings-

risiko, — førte til samme negative Resultat, anlægges derfor nærværende Sag.

Sagsøgeren har til Støtte for sit Standpunkt under Proceduren navnlig gjort gældende, at Tilsynslovens §§ 9 og 28 udtrykkelig hjemler de enkelte Medlemmer af de ved Lovens Ikrafttræden bestaaende Pensionskasser en ubetinget Ret til ved deres senere Udtrædelse af en saadan Kasse at erholde en Udtrædelsesgodtgørelse beregnet efter de i Loven i saa Henseende nærmere angivne Regler fra den 1. Januar 1936, saafremt der ikke indenfor de af Loven fastsatte Tidsfrister af højest 1 Aar og 6 Maaneder i Overensstemmelse med Bestemmelsen i Lovens § 31 af Handelsministeriet er meddelt Undtagelser herfra, hvad der ikke er sket for den sagsøgte Kasses Vedkommende, og den sagsøgte Kasse har saaledes ikke været berettiget til at forhale Lovens Ikrafttræden udover den af denne klart fastsatte Sluttermin den 1. Juli 1937 til Skade for enkelte af dennes Medlemmer ved blot at lade Forhandlingerne om Formuleringen af de af Loven krævede Ændringer i den for Kassen gældende Vedtægt trække ud over en længere Aarrække. Der kan i saa Henseende ikke lægges nogen afgørende Vægt paa to af Indenrigsministeriet i 1939 i modsat Retning truffne Afgørelser, idet den endelige Afgørelse i saa Henseende — som ogsaa af Ministeriet samtidig erkendt — maa ligge hos Domstolene.

Sagsøgeren har endvidere fremhævet, at der ikke i Handelsministeriets Godkendelse den 13. April 1944 af den nye Vedtægt for den sagsøgte Kasse, specielt dennes § 17, kan ligge nogen Dispensation fra Tilsynslovens §§ 9 og 28 for Perioden fra 1. Januar 1936 til 1. Januar 1944, idet Handelsministeriet jo netop tidligere udtrykkelig har afslaaet at godkende saadanne Undtagelser, for den sagsøgte Kasses Vedkommende blandt andet ved ikke at godkende dennes i Sommeren 1936 indsendte Forslag til Vedtægtsændringer, hvilket jo ogsaa klart fremgaar af Afdelingschef Villadsens Udtalelser som de er gengivet i det fremlagte Referat af Mødet i saa Henseende i Indenrigsministeriet den 27. Oktober 1943, idet denne her — efter at have nævnt specielle Dispensationer, som Ministeriet var villig til at give — udtrykkelig erklærer, at Handelsministeriet ikke kunde strække sig længere, idet det ikke kunde tillægge Kassens Argumenter i modsat Retning tilstrækkelig Vægt til at fravige den sædvanlige Praksis i videre Omfang. Efter Referatet blev Spørgsmaalet nok derefter senere rejst paa Mødet af Kandidat Kjær og diskutert, men netop ikke afgjort, idet Handelsministeriets Repræsentant paa Mødet alene i saa Henseende skal have udtalt, at det ikke var nogen Nødvendighed, at Udtrædelsesgodtgørelsesbestemmelserne skulde have tilbagevirkende Kraft, idet den gamle Vedtægt var gældende, indtil de nye Bestemmelser traadte i Kraft, — rent bortset fra, hvad bevismæssig Vægt der overhovedet kan tillægges et saadant af Mødedeltagerne ikke godkendt Referat, især naar henses til Handelsministeriets senere i Skrivelse af 18. December 1944 fremsatte Udtalelser om, at der ikke i Handelsministeriets Referat af det paagældende Møde er gjort noget Notat om, at dette Spørgsmaal overhovedet har været forhandlet paa Mødet, ligesom Handelsministeriets Repræsentant paa Mødet har udtalt, at han ikke har nogen Erindring om at have taget Stilling hertil, i hvilken For-

bindelse Sagsøgeren endvidere har gjort gældende, at det yderligere maa være højest tvivlsomt, om Handelsministeriet overhovedet kan have været beføjet til at udskyde Lovens Ikrafttræden til den 1. Januar 1944. Endelig maatte — naar Handelsministeriet netop har afslaaet at ville gaa med til at godkende en fuldstændig Dispensation, saafremt dette derefter skulde være gaaet med til at anerkende en begrænset Dispensation for Tidsrummet fra 1. Januar 1936 til 1. Januar 1944 — dette naturligt udtrykkeligt have fundet Udtryk i den nye godkendte Vedtægt, og ikke blot skulle fortolkes udfra et i denne optaget tilfældigt Ikrafttrædelsestidspunkt, hvad der ogsaa tydeligt fremgaar deraf, at Handelsministeriet i den fremlagte Korrespondance klart har indtaget det Standpunkt, at Afgørelsen heraf henhører under Domstolene.

Sagsøgeren har endelig anført, at naar han yderligere kræver Tillæg af Renter, skyldes dette den i den nye Vedtægts § 4, Stk. 3, optagne af Handelsministeriet godkendte Dispensation fra Tilsynsloven i saa Henseende, hvorefter Godtgørelsen, saafremt der er indbetalt mere end 10 Aars Bidrag, forøges med Rente og Renters Rente à 3 pCt. p. a. af de derudover betalte Bidrag, idet Sagsøgeren har betalt Bidrag siden 1924 og hans i saa Henseende erhvervede Anciennitet efter Sagsøgerens Mening ikke ensidigt kan afbrydes ved en Vedtægtsbestemmelse herom.

Sagsøgeren vil saaledes principalt ikke bestride Gyldigheden af de i den nye Vedtægt optagne Bestemmelser, bortset fra Bestemmelsen om dennes Ikrafttrædelsestidspunkt, men kræver denne lagt til Grund ved Sagens Afgørelse, idet den efter hans Formening ved sin Godkendelse af Handelsministeriet, uanset Overskridelsen af Tidsfristerne i Tilsynslovens § 28, i Overensstemmelse med Tilsynslovens Bestemmelser i saa Henseende automatisk maa være traadt i Kraft fra den 1. Januar 1936.

Subsidiært maa Sagsøgeren imidlertid holde for, at Vedtægterne af 10. April 1933 maa være forblevet i Kraft til den nye Vedtægts Ikrafttræden den 1. Januar 1944, men fra den 1. Januar 1936, da ingen Dispensation i saa Henseende er opnaaet, suppleret med Bestemmelserne i Tilsynslovens § 9.

Sagsøgeren har endelig anført, at det modsætningsvis af Tilsynslovens § 30, Stk. 1, maa fremgaa, at den sagsøgte Kasse er pligtig til, saafremt ingen særlig Dispensation i saa Henseende foreligger, at betale Udtrædelsesgodtgørelse beregnet under Hensyn til ethvert efter den 1. Januar 1936 indbetalt Bidrag og enhver efter dette Tidspunkt paaløben Rente og Risiko.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand under Proceduren navnlig gjort gældende, at den for den sagsøgte Kasse af Indenrigsministeriet den 10. April 1933 i Henhold til Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 § 46 godkendte Vedtægt, ifølge hvilken der givet ikke tilkom udtrædende Medlemmer Ret til Udtrædelsesgodtgørelse, maa være forblevet i Kraft til den blev endelig afløst den 1. Januar 1944 af den af Handelsministeriet under 13. April 1944 og af Indenrigsministeriet den 9. Maj 1944 for Kassen godkendte nye Vedtægt, idet Kassen allerede i Sommeren 1936 rettidigt til Indenrigsministeriet havde fremsendt Udkast til en ny Vedtægt og derefter er ganske uden Skyld i, at denne ved de paagældende Myndigheders langsomme Behandling af Sagen først blev endeligt god-

kendt i Foraaret 1944, i hvilken Henseende tillige henvises til, at dette Standpunkt ogsaa klart er indtaget af Indenrigsministeriet i Skrivelse af 8. Februar 1939 til Ministeriet for Handel, Industri og Søfart vedrørende et af cand. pharm. Ingrid Wadstrup Nielsen rejst Spørgsmaal om, hvorvidt hun var berettiget til Udtrædelsesgodtgørelse for saa vidt hun udtræder af den sagsøgte Kasse, idet det i Skrivelsen hedder:

»I denne Anledning skal man, under Henvisning til vedlagte fra Apotekerfonden herfra over Sagen indhentede Erklæring, meddele, at Indenrigsministeriet med Fonden er enig i, at Bestemmelserne i § 9 i fornævnte Lov om Tilsyn med Pensionskasser, ikke kan antages at have ændret Bestemmelserne i den herfra godkendte Vedtægt for Farmaceuternes Pensionskasse, jfr. herved samme Lovs §§ 28 og 31,«

og i Skrivelse af 14. Februar 1939 fra samme til samme i Anledning af et af cand. pharm. G. Kilde rejst tilsvarende Spørgsmaal, idet det i Skrivelsen i saa Henseende hedder:

»I denne Anledning skal man efter stedfunden Brevveksling med Sundhedsstyrelsen, Apotekerfonden og Bestyrelsen for Farmaceuternes Pensionskasse meddele, at Indenrigsministeriet maa holde for, at Bestemmelserne i § 9 i fornævnte Lov om Tilsyn med Pensionskasser ikke kan antages at have ændret Bestemmelserne i den herfra godkendte Vedtægt for Farmaceuternes Pensionskasse, jfr. herved samme Lovs §§ 28 og 31, og at den paagældende derfor ikke i det nævnte Tilfælde kan antages at være berettiget til Udtrædelsesgodtgørelse.«

Endvidere har Sagsøgte i saa Henseende anført, at Ikrafttrædelsesreglen i den nye Vedtægts § 17 ved udtrykkelig at udtale: »Denne Vedtægt træder i Kraft den 1. Januar 1944 i Stedet for den af Indenrigsministeriet under 10. April 1933 og 28. Januar 1936 approberede Vedtægt, har truffet en positiv Afgørelse i saa Henseende, saaledes at der i Handelsministeriets Godkendelse af Vedtægten med denne udtrykkelige Ikrafttrædelsestermin ligger en klar Dispensation for Tidsrummet fra 1. Januar 1936 til 1. Januar 1944 fra de i Tilsynslovens §§ 9 og 28 indeholdte Bestemmelser, i hvilken Forbindelse Sagsøgte tillige har henvist til, at dette Spørgsmaal efter det fremlagte Referat af det i Indenrigsministeriet den 27. Oktober 1943 afholdte Møde til Drøftelse af Formuleringen af den senere godkendte nye Vedtægt udtrykkeligt har været rejst paa dette og besvaret af Handelsministeriets daværende Repræsentant, Afdelingschef Villadsen, idet det i Referatet hedder:

»Kandidat Kjær rejste herved Spørgsmaal om, hvorvidt Udtrædelsesgodtgørelsesbestemmelserne skal have tilbagevirkende Kraft. Ifølge Handelsministeriet var dette ikke nogen Nødvendighed, idet den gamle Vedtægt var gældende, indtil de nye Bestemmelser traadte i Kraft.«

Selvom Handelsministeriet ganske vist senere i Skrivelse af 18. December 1944 til Indenrigsministeriet som Svar paa en af den sagsøgte Kasse fremsat Udtalelse om, at der ved det fornævnte Møde den 27. Oktober 1943 i Indenrigsministeriet fra alle Sider, ogsaa fra Handelsministeriets Repræsentant, blev udtalt, at intet Medlem, som havde udmeldt sig af Pensionskassen før den nye Vedtægts Ikrafttræden den 1. Januar 1944 havde Krav paa nogen Del af sit erlagte Medlemsbidrag, har udtalt:

»I denne Anledning skal man efter stedfunden Brevveksling med Forsikringsraadet meddele, at der ikke i Handelsministeriets Referat af det den 27. Oktober f. A. afholdte Møde er gjort noget Notat om det i Pensionskassens Skrivelse berørte Spørgsmaal, og at Afdelingschef Villadsen, der deltog i det paagældende Møde paa Handelsministeriets Vegne, har oplyst, at han ikke har nogen Erindring om at have taget Stilling til det paagældende Spørgsmaal«, hvorhos Handelsministeriet tillige i Skrivelse af 31. Januar 1945 har afslaaet en af Sagsøgte Sagfører, Højesteretssagfører Felix Vang, fremsat Anmodning om at give denne Adgang til at gennemse de i Ministeriet gjorte Notater vedrørende det omhandlede Møde.

Sagsøgte har endvidere henvist til, at den nye godkendte Vedtægt i sin § 4, Stk. 3, jo udtrykkelig yderligere indeholder forskellige andre Dispensationer fra Tilsynslovens fornævnte Bestemmelser, og saaledes ogsaa herefter kan formodes i sin § 17 at ville gaa videre af denne Vej.

Sagsøgte har endelig gjort gældende, at den nye Vedtægt ikke uden udtrykkelig Hjemmel kan tillægges tilbagevirkende Kraft til Tiden før sit Ikrafttrædelsestidspunkt, og at Sagsøgerens Paastand herefter vilde medføre, at den sagsøgte Kasse i Tiden fra 1. Januar 1936 til 1. Januar 1944 vilde staa ganske uden nogen gyldig Vedtægt, hvad der ifølge Sagens Natur maa anses for ganske udelukket, i hvilken Forbindelse Sagsøgte yderligere har henvist til, at den sagsøgte Kasse Aarene igennem har foretaget sine Risiko- og Præmieberegninger paa Grundlag af Bestemmelserne i Vedtægten af 10. April 1933, og derfor, saafremt Sagsøgeren skulde faa Medhold her under Sagen, derved vil komme ud i en ganske uforudset økonomisk Situation.

Efter det saaledes under Sagen oplyste skønnes der ikke af Sagsøgte at være ført fornødent Bevis for, at der af Handelsministeriet i Medfør af § 31 i Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 er meddelt Sagsøgte nogen Dispensation fra Bestemmelserne i samme Lovs § 9 for Tidsrummet fra 1. Januar 1936 til 1. Januar 1944, hvorved bemærkes, at der ikke findes at kunne tillægges § 17 i Vedtægt for Farmaceuternes Pensionskasse af 13. April og 9. Maj 1944 nogen afgørende Betydning i saa Henseende, dels under Hensyn til, at denne — saavel efter sin Overskrift som efter sit Indhold — alene er en ren Ikrafttrædelsesbestemmelse, medens samtlige Regler om Udtrædelse og Godtgørelse herfor iøvrigt er samlet i Vedtægtens § 4, dels tillige under Hensyn til, at selve den bevilligende Myndighed, Handelsministeriet, — der yderligere tidligere havde afslaaet et Andragende fra Sagsøgte om almindelig Dispensation fra Tilsynslovens § 9 — i den som Bilag D fremlagte Skrivelse af 18. December 1944 udtrykkelig erklærer ikke at have noget Kendskab hertil.

Da Sagsøgeren derhos paa Tidspunktet for sin Udtræden af den sagsøgte Kasse den 1. Januar 1939 i Henhold til Tilsynslovens § 9 var tillagt en Ret til Udtrædelsesgodtgørelse fra den 1. Januar 1936 beregnet efter Lovens Regler herom, medmindre der af Handelsministeriet i Henhold til Lovens § 31 var meddelt Undtagelser herfra, findes der herefter — idet der ikke uden udtrykkelig Hjemmel skønnes at kunne tillægges fornævnte Vedtægt nogen Virkning forud for den af den selv fastsatte Begyndelsestermin af 1. Januar 1944, og der saaledes ved Sagens Af-

gørelse maa gaas ud fra, at den for den sagsøgte Kasse af Indenrigsministeriet under 10. April 1933 godkendte Vedtægt fremdeles var gældende indtil dette Tidspunkt, dog fra den 1. Januar 1936, da fornøden Ændring af denne i Overensstemmelse med Reglerne i Tilsynslovens §§ 9 og 28 ikke var gennemført indenfor de af Tilsynsloven i saa Henseende opstillede Tidsfrister, suppleret med de i Tilsynslovens § 9 indeholdte Bestemmelser, — at maatte gives Dom i Overensstemmelse med Sagsøgerens derom nedlagte subsidiært Paastand.

Sagsøgte findes derhos at burde godtgøre Sagsøgeren denne Sags Omkostninger med 200 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 27. Februar 1945 af Københavns Byrets 16. Afd. A, paastaas af Appellanten, Farmaceuternes Pensionskasse, ændret derhen, at Appellanten frifindes.

Indstævnte, cand. pharm. Palle Hansens i uskift Bo hensiddende Enke, Fru Inger Hansen, f. Tim, paastaar Stadfæstelse.

De foreliggende Oplysninger findes ikke med Sikkerhed indicere, at det har været Meningen med den nye Vedtægt at udelukke Medlemmer med en Stilling svarende til cand. pharm. Palle Hansens fra Udtrædelsesgodtgørelse, og Indstævntes Krav stemmer med Aanden saavel i de nye Vedtægters § 4, Stk. 3, som i Lov Nr. 183 1935 § 9, Stk. 1. Herefter vil Dommen i nærværende Sag, — uanset at det samlede Spørgsmaal iøvrigt rettest burde søges klarlagt ved et Tillæg til de nye Vedtægter angaaende Forholdet mellem disses § 4, Stk. 3: »Et Medlem der udtræder af Kassen — — —« og § 17, Stk. 1: »Denne Vedtægt træder i Kraft den 1. Juli 1944 — — —« være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Landsretten vil Appellanten have at godtgøre Indstævnte 150 Kr.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Sagens Afgørelse beror efter min Opfattelse paa Forstaaelsen af den i 1944 godkendte Vedtægt, idet det maa være en Følge af § 9, jfr. § 28, Stk. 2, i Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935, at Krav om Udtrædelsesgodtgørelse kun kan rejses overfor Appellanten i det Omfang, vedtægtsmæssig Hjemmel herfor foreligger. Da den nye Vedtægt ikke med Hensyn til Spørgsmaalet om Udtrædelsesgodtgørelse indeholder nogen Undtagelse fra den i Vedtægtens § 17 fastsatte Ikrafttrædelsesbestemmelse, finder jeg ikke, at Vedtægten kan forstaaes saaledes, at den giver Hjemmel for Udbetaling af saadan Godtgørelse til Medlemmer, der er udtraadt inden Vedtægtens Ikrafttræden den 1. Januar 1944.

Herefter vilde jeg give Appellantens Paastand om Frifindelse Medhold. Sagens Omkostninger vilde jeg opheve for begge Retter.

Nr. 77/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Hans Henning Malmross Jønsson (Oluf Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 216, § 276, jfr Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1 samt § 19, jfr. § 83.

Østre Landsrets Dom af 14. Februar 1946 (Nord- og østsjællandske Nævningeting): Tiltalte, Hans Henning Malmross Jønsson, bør anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger, herunder Salær og Godtgørelse for Udlæg 250 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører P. A. Jensen, Frederikssund.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret af Tiltalte med Paastand om, at han idømmes Straf.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Tiltalte ved den i Dommen nævnte Østre Landsrets Dom af 18. December 1934 er anset efter Straffelovens § 216, tildels jfr. § 21, 1. Stk. og § 222, jfr. § 21, 1. Stk.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Forhold III vil være at henføre under Straffelovens § 119, jfr. § 83 sammenholdt med § 21.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Oluf Petersen betaler Tiltalte, Hans Henning Malmross Jønsson, 200 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har fundet Sted dels ved Retten for Frederikssund Købstad m. v., dels ved Retten for Bregentved-Gisselfeld Birk og dels ved Københavns Byret, sættes i Henhold til Anklageskrift af 22. Januar 1946 Hans Henning Malmross Jønsson under Tiltale,

I.

for Voldtægt efter Straffelovens § 216 ved Natten mellem den 1. og 2. Oktober 1944 Klokker ca. 24 paa en Mark tæt ved Vejen fra Melby til Liseleje ved Vold at have tiltvunget sig Samleje med Frøken Gudrun Christiansen, Torup Kro pr. Dyssekilde,

II.

for Tyveri under Mørklægning efter Straffelovens § 276, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1, ved den 20. December 1944 Klokker ca. 3 om Natten

fra Manufakturhandler Birger Niensens Forretning, Jernbanegade 8, Haslev, sammen med Børge Emil Gottfredsen og Jytte Andersen, som begge er dømt for Tyveri under en anden Sag, at have stjaalet Pelsværk m. v. til en samlet Værdi af 5962 Kr. 70 Øre, idet Tiltalte sammen med de 2 forannævnte, nu domfældte Personer, tog med Toget fra København til Haslev i den Hensigt at begaa Indbrud i Haslev, hvor Tiltalte og Gottfredsen skaffede sig Adgang til Birger Niensens Forretning ved at ituslaa Ruden, medens Jytte Andersen opholdt sig i Nærheden for at holde Vagt,

III.

for Forsøg paa Overtrædelse af Straffelovens § 119, jfr. § 83, ved, medens han sad som Varetægtsfange i Haslev Arrest, i et Brev, der blev fundet paa Arresthusets Toilet den 17. Januar 1945, og som var bestemt til at cirkulere blandt hans Medfanger, at have opfordret disse til at overfalde Arrestmedhjælper Gustav Adolf Knudsen, idet denne skulde lokkes ind i en Celle, slaas ned, bindes og knebles, hvorefter et Flugtforsøg skulde gøres.

Der nedlægges i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17 Paastand om, at Tiltalte dømmes til Anbringelse i Psykopatforvaringsanstalt.

Tiltalte er født den 6. Marts 1916 og ved Østre Landsrets Dom af 18. December 1934 anset efter Straffelovens § 216, jfr. § 21, Stk. 1, samt § 222 med Fængsel i 3 Aar, samt ved samme Rets Dom af 11. Januar 1938 anset efter Straffelovens § 216, jfr. § 21, Stk. 2, med Fængsel i 1 Aar 6 Maaneder.

Tiltalte er under Sagen mentalt undersøgt, og Retslægeraadet har i Erklæring af 4. Juli 1945 udtalt, at det »kan tiltræde den af den iungende overlæge i psykiatri ved politiet den 7. juni 1945 afgivne erklæring, hvorefter Hans Henning Malmross Jønsson ikke er sindssyg eller aandsvag, men konstitutionel psykopat af den selvhævdende, moralsk defekte, impulsive type. Han kan ikke betegnes som egentlig sexuel abnorm, men hans sexuelliv kan til tider være præget af hæmningsløs impulsivitet. Under den paasigtede voldtægtshandling var han spirituspaavirket, men skønnes ikke at kunne betegnes som forfalden til drukkenskab.

Hans egnethed til paavirkning gennem straf maa anses for særdeles tvivlsom. Selv om man antager, at alkoholmisbrug har en væsentlig andel i hans seksualforbrydelser er hans farlighed, der beror paa svigtende selvkontrol ikke derved formindsket, idet han næppe vil være i stand til at overholde et afholdspaalæg. Nye ligeartede lovovertrædelser er derfor sandsynlige. Raadet er derfor af den formening, at man allerede nu bør anbringe ham i psykopatforvaring, hvor spørgsmaalet om kastration da kan tages op til overvejelse.«

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte fundet skyldig i de Forhold, for hvilke han er sat under Tiltale.

Nævningerne har derhos besvaret et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 bekræftende.

Efter samtlige foreliggende Omstændigheder finder Retten ikke, at Tiltalte kan anses for at være egnet til Paavirkning gennem Straf, og det findes af Hensyn til Retssikkerheden fornødent, at der træffes andre Foranstaltninger overfor ham.

Tiltalte, hvis Forhold henføres under Straffelovens § 216, § 276, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1 samt Straffelovens § 119, jfr. § 83, vil herefter i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, jfr. § 17, Stk. 1, være at anbringe i Forvaringsanstalten for Psykopater.

Nr. 109/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Viktor Christensen og Helene Mathine Christiane Nielsen, f. Jensen (Rørdam),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. tildels §§ 21 og 23.

Østre Landsrets Dom af 5. Marts 1946 (Sydvestsjællandske Nævningekreds): De Tiltalte, Otto Georg Ringhus Petersen, Svend Aage Jensen, Helene Mathine Christiane Nielsen, født Jensen, og Viktor Christensen bør straffes med Fængsel, Petersen i 1 Aar 6 Maaneder, hvoraf 68 Dage anses udstaaet, Svend Aage Jensen i 2 Aar, hvoraf 66 Dage anses udstaaet, Helene Nielsen i 8 Maaneder og Viktor Christensen i 6 Maaneder. De Tiltalte bør derhos een for alle og alle for een udrede Sagens Omkotninger, bortset fra Salærer og til Godtgørelse for Udlæg til de før dem beskikkede Forsvarere. I Salær og Udlæg til den for Tiltalte, Otto Georg Ringhus Petersen, beskikkede Forsvarer, Sagfører Knud Svendsen, udreder denne Tiltalte henholdsvis 250 Kr. og 35 Kr. I Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Tiltalte, Svend Aage Jensen, beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Jørgen Bang, København, udreder denne Tiltalte henholdsvis 300 Kr. og 50 Kr. I Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for de Tiltalte, Helene Nielsen og Viktor Christensen, beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Børge Harup, København, udreder disse to Tiltalte een for begge og begge for een henholdsvis 450 Kr. og 100 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af saavel de Tiltalte, Viktor Christensen og Helene Mathine Christiane Nielsen, født Jensen, som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved Nævningernes Kendelse er Tiltalte Viktor Christensen fundet skyldig dels i Forsøg paa Meddelagtighed i Tyveri ved paa Hotel »Børsen« i Ringsted at have opfordret en Kvinde (Medtiltalte), han var i Selskab med, til at stjæle Mappen med Cigaretterne, dels i Tyveri ved at have truffet Aftale med flere medskyldige om, at een eller to af disse skulde stjæle Cigaretterne, hvorefter een eller to af de medskyldige fratog Aksel Frederik Hansen Mappen med Indhold ved Røveri. Tiltalte Helene Mathine

Christiane Nielsen, født Jensen, fandtes ved Nævningernes Kendelse skyldig i Forsøg paa Meddelagtighed i Tyveri ved paa Torvet i Ringsted at have opfordret forskellige Personer til at stjæle Mappen med Cigaretterne.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste, dog at der, forsaavidt angaar Tiltalte Viktor Christensen for udstaaet Varetægtsfængsel afkortet 8 Dage i Straffetiden.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør saa vidt paaanket er ved Magt at stande, dog at forsaavidt angaar Tiltalte Viktor Christensen 8 Dage af Straffetiden anses udstaaet.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Rørdam betaler de Tiltalte, Viktor Christensen og Helene Mathine Christiane Nielsen, født Jensen, een for begge og begge for een 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, i hvilken Efterforskning har fundet Sted ved Retten for Ringsted Købstad m. v., tiltales:

Otto Georg Ringhus Petersen, Svend Aage Jensen, Helene Mathine Christiane Nielsen, født Jensen, og Viktor Christensen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 14. Januar 1946 til at lide Straf for Røveri efter Straffelovens § 288 i Anledning af, at de Tiltalte Petersen og Jensen den 22. November 1945 Klokken ca. 21,45 paa Torvet i Ringsted, Hjørnet af Sct. Knudsgade og Nørregade, efter forudgaaende Aftale med de Tiltalte Helene Nielsen og Christensen har overfaldet Aksel Frederik Hansen, boende Nansensgade 31, V., hos Schæfer, og frataget ham en Mappe indeholdende bl. a. 500 ubanderolerede Cigaretter, idet Tiltalte Petersen tildelte ham nogle Slag og rev Mappen til sig, hvorefter han og Tiltalte Jensen, der, efter at Petersen havde tilrevet sig Mappen, yderligere havde tildelt Hansen nogle Slag, fjernede sig med Mappen.

Tiltalte Otto Georg Ringhus Petersen er født den 24. Februar 1923 og tidligere ved Dom, afsagt af Retten for Holbæk Købstad m. v. den 12. Januar 1944 efter Bekendtgørelse Nr. 640 af 12. December 1940 § 20, jfr. Bekendtgørelse Nr. 63 af 29. Februar 1940 § 3 anset med Hæfte i 14 Dage.

Tiltalte Svend Aage Jensen er født den 4. Februar 1919 og er tidligere anset

1) Ved Dom, afsagt den 28. December 1937 af Retten for Sorø Købstad m. v. for Hæleri efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284 med Fængsel i 30 Dage.

2) Ved Østre Landsrets Ankedom af 1. December 1938 for Overtrædelse af § 1, jfr. § 79 i Ringsted Købstads Politivedtægt, Straffelovens § 291, Stk. 1, § 184, Stk. 1, og § 244, 2. Stk., med Fængsel i 3 Maaneder.

3) Ved Dom, afsagt den 10. November 1938 af Retten for Ringsted Købstad m. v. for Overtrædelse af Jagtlovens §§ 13 og 14, jfr. §§ 36 og 39 med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 140 Kr., subsidiært Hæfte i 18 Dage.

4) Ved Østre Landsrets Anke-dom af 21. Januar 1939 efter Straffelovens § 285, Stk. 1 og 2, jfr. § 284, jfr. § 276, med Ungdomsfængsel.

5) Ved Dom, afsagt den 7. Februar 1942 af Retten for Køge Købstad m. v. efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, med Fængsel i 6 Maaneder.

6) Ved Dom, afsagt den 12. April 1945 af Retten for Ringsted Købstad m. v. efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, med Fængsel i 6 Maaneder.

Endelig har Tiltalte ved Rougsø Herreds Ret den 14. Juli 1937 for Overtrædelse af Straffelovens § 287, jfr. § 276, vedtaget en Bøde, stor 20 Kr.

Tiltalte Helene Mathine Christiane Nielsen, født Jensen, er født den 4. Marts 1922 og ved Dom, afsagt den 12. April 1945 af Retten for Ringsted Købstad m. v. efter Straffelovens § 285, 1. Stk., jfr. § 284, jfr. § 276, jfr. § 56, anset med Fængsel i 80 Dage (betinget med Prøvetid i 3 Aar).

Tiltalte Viktor Christensen er født den 23. Juni 1905 og ved Dom, afsagt den 29. Februar 1940 af Retten for Ringsted Købstad m. v. anset efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, jfr. § 276, med Fængsel i 60 Dage (betinget med Prøvetid i 3 Aar).

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte Otto Georg Ringhus Petersen kendt skyldig i Røveri.

Tiltalte Svend Aage Jensen er kendt skyldig i Hæleri med Hensyn til Røveri og Vold, Straffelovens § 244, Stk. 1, samt Overtrædelse af Toldlovens § 48 og Prislovens § 8.

Tiltalte Helene Mathine Christiane Nielsen, født Jensen, er kendt skyldig i Forsøg paa Meddelagtighed i Tyveri, og

Tiltalte Viktor Christensen er kendt skyldig i Tyveri og Forsøg paa Meddelagtighed i Tyveri.

De Tiltalte vil herefter være at anse:

Otto Georg Ringhus Petersen efter Straffelovens § 288, Stk. 1, med Fængsel i 1 Aar 6 Maaneder, hvoraf 68 Dage anses udstaaet.

Tiltalte Svend Aage Jensen efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, jfr. § 288, Stk. 1, samt Straffelovens § 244, Stk. 1, Toldlovens § 48 og Prislovens § 19 med Straf af Fængsel i 2 Aar, hvoraf 66 Dage anses udstaaet.

Tiltalte Helene Mathine Christiane Nielsen, født Jensen, efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. §§ 21 og 23, med en i Medfør af Straffelovens § 57 fastsat fælles Straf for den ved Dommen af 12. April 1945 paadømte Forbrydelse og det i denne Sag omhandlede Forhold paa 8 Maaneder.

Tiltalte Viktor Christensen efter Straffelovens § 285, 1. Stk., jfr. § 276, jfr. tildels §§ 21 og 23, med Fængsel i 6 Maaneder.

Nr. 129/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Ove Zola Sørensen (Holten-Bechtolsheim),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 288, Stk. 1, og § 284, jfr. § 276, jfr. § 21.

Østre Landsrets Dom af 6. Februar 1946 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte, Ove Zola Sørensen, bør straffes med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 7 Maaneder anses udstaaet. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 200 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Poul Christiansen, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det røvede kontante Beløb udgjorde efter det Nævningerne forelagte med ja besvarede Spørgsmaal kun ca. 45 Kr.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, saaledes at forsaavidt angaar Forhold II Straffen fastsættes efter Straffelovens § 285, Stk. 1, og at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu afkortes 250 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at 250 Dage af Straffetiden anses som udstaaet.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 200 Kr., der udredes af Tiltalte Ove Zola Sørensen.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har været foretaget ved Københavns Byrets 7. Afdeling, tiltales Ove Zola Sørensen ifølge Anklageskrift af 28. December 1945 til at lide Straf

I.

Røveri af særlig farlig Karakter efter Straffelovens § 288, Stk. 2, ved en Eftermiddag i Tiden 10.—20. Januar 1945 i Forening med domfældte Kai Victor Nielsen og to endnu ikke anholdte Personer at have indfundet sig hos Kok Laurberg Vestergaard Christensen, dengang boende Gasværksvej 23, 4. Sal th., hvor de under Trusel med Pistoler tvang de tilstedeværende tre Personer til at staa med oprakte Arme med Front mod Væggen, hvorefter de tilegnede sig 2 Par Handsker, ca. 165 Kr. i Kontanter, en Guldring med 10 Brillanter og en blaa Safir til en Værdi af ca. 600 Kr. samt en Pakke Cigaretter og nogle Nøgler.

II.

Hæleri med Hensyn til Tyveri efter Straffelovens § 284, jfr. 276, ved den 23. December 1944 at have medvirket ved Salg af en samme Dag stjaalet til 175 Kr. vurderet Herrecykel, uagtet han vidste eller bestemt formodede, at den hidrørte fra Tyveri.

Tiltalte er født den 10. December 1922 og er ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte har under Sagen været underkastet Mentalobservation af Overlægen i Psykiatri ved Københavns Politi, der har afgivet en Erklæring af 12. December 1945, hvis Konklusion er saalydende:

»Observanden er saaledes hverken sindssyg eller aandssvag, men normalt omend ikke særlig godt begavet.

Af karakter er observanden amoralsk, selvhævdende, selvbevidst, trodsig og egensindig, men samtidig ustadig og paavirkelig.

Observanden maa herefter anses egnet til paavirkning gennem straf under vanlige former.«

Under Domsforhandlingen har Anklagemyndigheden ændret Tiltalen ad Forhold II til kun at angaa Forsøg paa Hæleri med Hensyn til Tyveri.

Ved Nævningernes Erklæring, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i de Forhold, for hvilke han er tiltalt, dog at Nævningerne har svaret nægtende paa et dem stillet Tillægsspørgsmaal om, hvorvidt det i Hovedspørgsmaal 1 omhandlede Røveri var af særlig farlig Karakter.

Tiltalte har været fængslet siden den 24. Maj 1945.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 288, Stk. 1, og § 284, jfr. § 276, jfr. § 21, med en Straf af Fængsel i 4 Aar, hvoraf 7 Maaneder anses udstaet.

Nr. 73/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Aage Heller Petersen, Torben Robert Olsen, Edvin Carl Tofte Hansen og Svend Aage Jensen (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237.

Østre Landsrets Dom af 16. Februar 1946 (Nord- og østsjællandske Nævningekreds): De Tiltalte Aage Heller Petersen, Torben Robert Olsen, Edvin Carl Tofte Hansen og Svend Aage Jensen bør straffes hver især med Fængsel i 6 Maaneder, hvoraf 60 Dage anses udstaet. De tiltalte udreder een for alle og alle for een Sagens Omkostninger, dog at Tiltalte Olsen alene udreder Salær 300 Kr. til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Jørgen Cold.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffetiden for hver af de Tiltalte findes at burde fastsættes til 2 Aar 6 Maaneder, og saaledes at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu afkortes 4 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden for hver bestemmes til 2 Aar 6 Maaneder, hvoraf 4 Maaneder anses som udstaaet.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gamborg 150 Kr., der udredes af de Tiltalte, Aage Heller Petersen, Torben Robert Olsen, Edvin Carl Tofte Hansen og Svend Aage Jensen, een for alle og alle for een.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har fundet Sted ved Retten for Straffesager i Københavns Amts søndre Birk m. v., sættes i Henhold til Anklageskriftet af 12. Januar 1946 Aage Heller Petersen, Torben Robert Olsen, Edvin Carl Tofte Hansen og Svend Aage Jensen under Tiltale til Straf for Manddrab efter Straffelovens § 237 derved, at de Tiltalte Petersen, Hansen og Jensen den 9. Juni 1945 Kl. ca. 23,30 i Ejendommen Capella Allé 1 i Kastrup ved Skydning har dræbt den 42-aarige Arbejdsmand Hans Christian Søby Christensen efter Tilskyndelse af Tiltalte Olsen, der havde skaffet Vaaben, hvormed Drabet skulde udføres.

De Tiltalte er født, Petersen den 29. Januar 1921, Olsen den 13. Marts 1926, Hansen den 24. August 1917 og Jensen den 17. Februar 1918.

Ingen af de Tiltalte er funden tidligere straffet.

Ved Nævningenes Erklæring, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte fundne skyldige i det Forhold, for hvilket de er tiltalt, hvorhos et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 85, Stk. 1, er besvaret bekræftende.

De Tiltalte regnede med, at Søby Christensen havde været Stikker for Tyskerne, og mente, at han, der havde været interneret i 20 Dage siden den 6. Maj 1945, ikke burde have været løsladt. Efter de fremkomne Oplysninger maa det ogsaa antages, at Sagen mod ham vilde være blevet genoptaget.

De Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 237, jfr. § 85, Stk. 1, for Tiltalte Olsen tillige jfr. § 23, Stk. 1, efter Omstændighederne hver især med Fængsel i 6 Maaneder, hvoraf 60 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

De Tiltalte Petersen, Hansen og Jensen har selv sørget for deres Forsvar.

Et Mindretal afgav saalydende

Dissens:

Vi vilde fastsætte Straffetiden for hver af de Tiltalte til 4 Aar med Fradrag af 60 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel.

Torsdag den 13. Juni.

Nr. 45/1946. **Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Løsøre (Rode)**
 mod
 Direktør **Ole Sundø** (Gorrissen).

(Spørgsmaal om Krigsforsikringen dækkede Tilbehør til et Lystfartøj).

Sø- og Handelsrettens Dom af 31. December 1945: De Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikring af Løsøre, bør anerkende, at Skaden paa det Sagsøgeren, Direktør Ole Sundø, tilhørende Løsøre, der brændte paa A/S Nordbjærg & Wedells Værft i København den 5. Maj 1943, skal erstattes som Krigsskade paa Løsøre i Henhold til Lov Nr. 172 af 12. April 1940 med Ændring ved Lov Nr. 210 af 29. April 1940 og Lov Nr. 345 af 8. Juli 1943 om Krigsforsikring af Løsøre, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 367 af 20. Juli 1943. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgeren med 600 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage efter dens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Efter det i Sagen oplyste maa de brændte Effekter, uanset at de i Anledning af Fartøjets Oplægning midlertidigt var adskilt fra Lystfartøjets Skrog og anbragt paa et andet Sted end dette, anses for at have hørt til Lystfartøjet paa en saadan Maade, at de ikke omfattes af Krigsforsikringen af Løsøre. Idet dernæst den Omstændighed, at Indstævnte har tegnet en særlig Løsøre-Brandforsikring for Effekterne, ikke kan føre til andet Resultat, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand om Frifindelse til Følge samt for at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Appellanten med 1200 Kr.

To Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Løsøre, bør for Tiltale af Ind-

stævnte, Direktør Ole Sundø, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten med 1200 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Krigens Udbrud oplagde og aftaklede Sagsøgeren under denne Sag, Direktør Ole Sundø, det ham tilhørende Lystfartøj »Ragna IV«, som havde en Tonnage af ca. 40 Brutto Register Tons. Fartøjets Skrog blev anbragt i Helsingør, medens af de udskilte Effekter Sejlene blev anbragt i Ejendommen Nyhavn 33 her i Byen, og en 9-Fods-Mahognijolle, en Lysmotor samt Master, Bomme, Reb, Tovværk, Beslag og Blokke m. v. blev opmagasineret hos A/S Nordbjærg og Wedells Værft, Stubbøløbsgade og Sundkrogsgade her i Byen.

Fartøjets Skrog var ikke forsikret, men ved Police af 24. Februar 1943 hos Forsikringsselskabet Fjerde Sø dækkede Sagsøgeren de fornævnte dels i Ejendommen Nyhavn 33 beroende, dels i det ligeledes fornævnte Værft opmagasinerede Løsøreeffekter for en Sum af henholdsvis 10.000 Kr. og 20.000 Kr. mod Skade ved Ildsvaade og Lynnedslag, samt Eksplosion af Gas fra offentligt Gasværk.

Ved Sabotage forøvet mod Værftet den 5. Maj 1943 brændte Sagsøgerens der opmagasinerede Effekter. Skaden blev da anmeldt for Forsikringsselskabet, som sendte Anmeldelsen videre til de Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikring af Løsøre.

Disse afviste imidlertid Skaden som sig ivedkommende, idet de under 21. Marts 1944 tilskrev Sagsøgeren saaledes:

»Efter at Deres Skrivelse af 7. December f. A. vedrørende den Skade, som den 5. Maj. f. A. blev forvoldt paa forskellige Genstande hørende til Direktør Ole Sundøs Lystfartøj Ragna IV har været forelagt Forvaltningsnævnet, beklager man at maatte meddele, at Nævnet ikke mener, at det lidte Tab eller Dele af dette kan henføres under Loven om Krigsforsikring af Løsøre, idet det jo i nævnte Lov udtrykkeligt er bestemt, at Lystfartøjer ikke omfattes af Loven.

Færdig fra Trykkeriet den 28. August 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 13

Torsdag den 13. Juni.

Det tilføjes, at man forinden Sagen blev forelagt Forvaltningsnævnet, har forespurgt Krigsforsikringen af Lystfartøjer, om de Genstande, der er opført paa den med Deres ovennævnte Skrivelse fulgte Fortegnelse, alle vilde være blevet erstattet af Krigsforsikringen af Lystfartøjer, saafremt der havde været tegnet Forsikring for Ragna IV, og denne Forespørgsel er blevet besvaret med, at samtlige nævnte Genstande vilde være blevet erstattet af Krigsforsikringen af Lystfartøjer, saafremt der havde været tegnet Forsikring for Fartøjet, da Skaden skete, dog naturligvis inden for Lovens Maksimum 10.000 Kr. med Fradrag af 3 pCt. af Fartøjets Værdi før Skaden«.

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren nu, at de Sagsøgte dømmes til at anerkende, at Skaden paa det Sagsøgeren tilhørende Løsøre, der brændte paa A/S Nordbjærg & Wedells Værft i København den 5. Maj 1943, skal erstattes som Krigsskade paa Løsøre i Henhold til Lov Nr. 172 af 12. April 1940 med Ændring ved Lov Nr. 210 af 29. April 1940 og Lov Nr. 345 af 8. Juli 1943 om Krigsforsikring af Løsøre.

Subsidiært paastaar Sagsøgeren, at de Sagsøgte kun dømmes til at anerkende Erstatningspligten, forsaavidt angaar de Genstande, hørende til det brændte Løsøre, som er opført paa en i Sagen som Bilag 4 fremlagt Fortegnelse.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet og har til Støtte herfor bl. a. anført følgende:

Naar Lystfartøjer undtages fra Krigsforsikringen af Løsøre, omfatter denne Undtagelse naturligvis ikke blot selve Skroget, men ogsaa opstaaende Dele af Fartøjet som Master, Bomme og lignende og Fartøjets Tilbehør, i hvert Fald saadant, uden hvilket Fartøjet ikke kan udnyttes til sædvanlig Brug.

De i Sagen omhandlede Effekter stammer alle fra Sagsøgerens Lystfartøj »Ragna IV«. Dette Fartøj er ved Krigens Begyndelse paa sædvanlig Maade blevet aftaklet, og de i Sagen omhandlede Genstande er, som det fremgaar af Forsikringspolicen, blevet opbevaret samlet til Genanbringelse i Fartøjet, saasnart det paany blev muligt at benytte dette. Der foreligger intet om, at Sagsøgeren har tænkt sig — endsige truffet Foranstaltninger til — en anden Anvendelse af disse Genstande. De ommeldte Genstande hører derfor i en saadan Grad sammen med Lystfartøjet, at de i Medfør af Lovbekendtgørelse Nr. 367 af 20. Juli 1943 om Krigsforsikring af Løsøre § 2, Stk. 2, er undtaget fra Krigsforsik-

ringen. At de midlertidigt er rent stedligt adskilt fra Lystfortøjets Skrog, er i denne Forbindelse uden Betydning.

Iøvrigt maa vel, efter hvad de Sagsøgte videre anbringer, Mahognijollen betragtes som et selvstændigt Lystfartøj, medens de ommeldte Master og Bomme m. v. maa anses for Dele af selve Fartøjet, som er adskilt fra dette ved Foretagelse af ret væsentlige Indgreb.

Overfor det af de Sagsøgte saaledes anførte maa Retten give Sagsøgeren Medhold i, at der her foreligger en saadan klar Ophævelse af Samhørigheden mellem vedkommende Lystfartøj og de ommeldte til det hørende Effekter, at disse forsikringsmæssigt bør behandles som selvstændige Løsørengstande og Skaden ved den omhandlede Sabotage paa dem derfor bør henføres under Lovgivningen om Krigsforsikring af Løsøre. Retten har herved, overensstemmende med det af Sagsøgeren anførte, særlig taget i Betragtning, at Skibets Skrog — der iøvrigt, som ovenfor anført, ikke var forsikret — var anbragt i Helsingør, medens Tilbehøret befandt sig her i Byen, og at disse Effekter var dækket ved en sædvanlig Løsøre Brandforsikrings-Police, i hvilken ikke er angivet, at det drejer sig om Tilbehør til et bestemt Fartøj endsiges dettes Navn.

Herefter og idet der ikke findes Grundlag for at anlægge et andet Synspunkt med Hensyn til enkelte af de paagældende Genstande — specielt ikke Mahognijollen — vil Sagsøgerens principale Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale til Sagsøgeren med 600 Kr.

Nr. 133/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Hans Kristian Marinus Jensen (H. H. Bruun),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1, 2 og 3, Straffelovens § 119, Stk. 1, § 237, jfr. tildels § 21, § 245, Stk. 2 og § 246, sammenholdt med Straffelovstillæggets §§ 8 og 9 samt Straffelovens § 252.

Dom afsagt den 28. November 1945 af Københavns Byrets 25. Afd.: Tiltalte, Hans Kristian Marinus Jensen, bør straffes paa Livet. Tiltalte fratages almen Tillid for bestandig. Tiltaltes Formue inddrages til Fordel for Statskassen. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 600 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kaj Petersen.

Østre Landsrets Dom af 12. Februar 1946 (IX Afd.): Byretens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bestemmelsen om Inddragelse af Tiltalte Hans Kristian Marinus Jensens Formue udgaar. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 600 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kaj Petersen.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Citeringen af Straffelovens § 246 vedrørende det i Tillægsanklageskriftet omhandlede Forhold udgaar.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bruun betaler Tiltalte, Hans Kristian Marinus Jensen, 300 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Hans Kristian Marinus Jensen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 31. August 1945 til at lide Straf:

1.

For Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, ved i Foraaret 1943 at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste og derefter i Tiden fra 1. Maj 1943 til ca. 1 Maj 1944 at have gjort Tjeneste som bevæbnet og uniformeret Marinevægter i København.

2.

For Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2 og 3, ved i Tiden fra 18. September 1944 indtil Kapitulationen at have gjort Tjeneste i Hipokorpset og herunder den 19. September 1944 deltaget i Afvæbningen af Politiet paa Politistationen i Ballerup og dets Transport til Københavns Frihavn, hvorefter han var stationeret paa Politigaarden i København og deltog i Patrulje og Udrykningskørsel.

3.

For Forsøg paa Manddrab efter Straffelovens § 237, jfr. § 21, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 8 og 9,

A.

ved Mandag den 30. August 1943 ved 12-Tiden udfor Sporvognsstoppestedet ved Bispebjerg Krematorium i København, iført Marinevægteruniform, uden Anledning paa meget nært Hold at have affyret sin Pistol i Ryggen paa Fiskehandler Svend Løhde, saaledes at Kuglen passerede gennem Undersiden af højre Lungehule, og gennem det øverste af Leveren,

B.

ved Fredag den 17. September 1943 ved 19-Tiden i Gaarden til »Mosekroen«, Frederiksborgvej 159, København, iført Marinevægteruniform, at have affyret fire Revolverskud efter Snedkersvend Hans Edvard Aksel Jensen, der blev ramt af to Kugler i venstre Laar,

C.

ved den 14. November 1944 ved 20-Tiden paa Frederiksborgvej udfor Nr. 169 uden Anledning paa nær Afstand at have affyret flere Pistolskud efter Kloakmester Egon Meyer og Overbetjent Aksel Daugaard, saaledes

at en Kugle gik tæt forbi sidstnævntes Hoved og en anden tiløjede ham et Strejfsaar i venstre Ben.

4.

For Overtrædelse af Straffelovens § 119, Stk. 1, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 8 og 9, ved, ved under 3, B, nævnte Lejlighed at have hindret de fremmødte Politimænd i at gribe ind ved at true dem med Pistol, og da de derefter kørte bort, at have affyret Pistolskud efter Politibilen.

5.

For Manddrab efter Straffelovens § 237, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 8 og 9, ved Natten mellem den 1. og 2. Maj 1945 omkring Midnat i Kiplings Allé i Søborg, udfør Nr. 26, at have dræbt Reservepolitibetjent Svend Haakon Niclassen, som Tiltalte (under en Hipoaktion) havde taget under Bevogtning, ved at affyre en Serie Skud med Maskinpistol i Ryggen paa Politibetjenten, hvorved begge Lunger blev ramt, saa han afgik ved Døden næste Formiddag.

Ved Tillægsanklageskrift af 8. Oktober 1945 er Tiltalte derhos sat under Tiltale til at lide Straf for Manddrab efter Straffeloves § 237, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 8 og 9, ved den 9. April 1945 foran Anlægget til Krogerupgaard i Humlebæk at have affyret tre Pistolskud mod Skræddermester Poul Esben Bendtsen, der, da han af Tiltalte var blevet anmodet om at følge med til Krogerupgaard til nærmere Undersøgelse, søgte at undgaa dette ved at undervejs at tilføje Tiltalte et Slag med en Knippel, — hvorunder Bendtsen fik Hjernelæsion og fik knust højre Øje, ligesom han fik Skud gennem venstre Haand og højre Overarm, og som Følge af disse Læsioner, muligvis dog i Forbindelse med mangelfuld Behandling, afgik ved Døden den 12. April s. A.

Under Sagen er der nedlagt Paastand paa Livsstraf samt i Medfør af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 4, Stk. 1, paa Inddragelse af Tiltaltes Formue til Fordel for Statskassen.

Tiltalte er født den 31. Marts 1899 i Draaby og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte har forklaret, at han ikke har faaet nogen særlig Uddannelse og altid har maattet kæmpe for at skaffe Midler til sit og sin Families Underhold. Han, der forinden havde aftjent sin Værnepligt her i Landet, lod sig i 1923 hverve til den franske Fremmedlegion, dels af økonomiske Grunde, dels af Æventyrlyst, og gjorde Tjeneste i Legionen i 5 Aar til 1928. Efter Hjemkomsten her til Landet ernærede han sig paa forskellig Vis og var senest Vognmand indtil Benzinrestriktionerne slog ham ud. I Begyndelsen af 1943 tog han Ansættelse som Sabotagevagt paa en Fabrik i Søborg, med det danske Politis Legitimation, men fra denne Stilling søgte han sin Afsked, dels fordi hans Løn blev sat ned, dels fordi han var utilfreds med Forholdene, bl. a. fordi han fik en yngre foresat. I 1942 havde Tiltalte meldt sig ind i D. N. S. A. P., da han syntes godt om Partiets sociale Program, men da han mente, at Partiet blev for yderliggaaende, gik han ud af Partiet i Februar 1943.

ad 1.

Ved Tiltaltes Forklaring og det iøvrigt oplyste er det bevist, at han fra 1. Maj 1943 til ca. 1. Maj 1944 har gjort Tjeneste som tysk Marinevægter, dels paa Lynetten og dels paa Redmolen. Han har forklaret, at han lod sig hverve af økonomiske Grunde. Han var uniformeret med den blaa-sortte Uniform og bevæbnet med Pistol, og han har forklaret, at det under en Appel var kundgjort for Marinevægterne, at de ikke selv maatte udvise provokerende Opførsel, men at de paa den anden Side ikke maatte taale Fornærmelser. Udsattes de for saadanne, skulde de anholde Vedkommende, om fornødent ved at gøre Brug af deres Skydevaaben, og hvis de skød, skulde det være »endeligt«, d. v. s. de skulde helst dræbe den paagældende, saa man undgik senere Retssag. Tiltalte hævder, at han som Marinevægter følte sig som Soldat og ubetinget forpligtet til at følge den saaledes givne Ordre, og at det er derfor han har skudt i de nedenfor nævnte Tilfælde.

Tiltaltes Tjeneste som Marinevægter varede til han ca. 1. Maj 1944 blev afskediget efter ved tysk Krigsret at være straffet paa Grund af de nedenfor under 3 A og B nævnte Episoder.

Ved at lade sig hverve som Marinevægter har Tiltalte overtraadt Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1.

ad 2.

Efter at være afskediget som Marinevægter var Tiltalte arbejdsløs til han blev ansat i Hipokorpset. I Juni 1944 havde han søgt Ansættelse som Chauffør i det tyske Sikkerhedspoliti, men blev ikke antaget. Omkring Midten af September 1944 blev han ansat i Hipokorpset, hvor hans Tjeneste begyndte den 18. s. M. Den 19. September var han med til at afvæbne Politiet paa Ballerup Politistation samt til at føre Stationens Bette til Frihavnen. Han hævder, at han var ked af Aktionen mod Politiet, men denne var jo Tyskernes Sag, og han maatte lystre. Iøvrigt troede han, at det danske Politi vilde komme i Funktion igen i Løbet af faa Dage, men da dette ikke skete, blev han i Hipokorpset, hvor han ved Hvervningen havde faaet at vide, at der var »ingen Vej tilbage«. Paa samme Maade har han hævdet, at han var ked af den danske Hærs Afvæbning den 29. August 1943, hvorimod Aktionen mod Jøderne, som han personlig intet havde imod, ikke rørte ham; den kom jo ikke ham ved, men var Tyskernes Sag.

Som Medlem af Hipokorpset har Tiltalte efter sin egen Forklaring og de afgivne Vidneforklaringer deltaget i nogle Razziaer og bl. a. deltaget i Anholdelsen af Slagtermester Hinrichsen, Bispeparken 10, som blev deporteret til Tyskland, hvor han døde. Paa den anden Side er det bevist, at Tiltalte har vist Venlighed mod nogle af sine Bekendte, der af Hipo var blevet anholdt og ført til Politigaarden, og formentlig har hjulpet med til, at de blev løsladt.

Ved Kapitulationen var Tiltalte i Haslev, og herfra forsøgte han i tysk Uniform at forlade Landet sammen med andre. Den 16. Maj 1945 blev han anholdt.

Ved at indtræde i Hipokorpset og forrette Tjeneste i det som anført har Tiltalte overtraadt Straffelovstillæggets § 10, Stk. 2 og 3.

ad 3 A.

Tiltalte traf den 30. August 1943 ved 12-Tiden ved Sporvognsstoppestedet ved Bispebjerg Krematorium Fiskehandler Svend Løhde, som han engang havde været sammen med. Tiltalte var i Marinevægteruniform, og Løhde kom med en Bemærkning til ham om Uniformen. Tiltalte blev fornærmet og erklærede Løhde for anholdt, men Løhde, som skulde med Sporvognen, der netop kom, tog ikke dette alvorligt, hvorfor Tiltalte med sin Revolver affyrede et Skud mod ham, der blev ramt i højre Side, saaledes at Kuglen beskadigede Lungen og gik ud gennem Brystet. Efter de afgivne Vidneforklaringer maa det mod Tiltaltes Benægtelse anses for bevist, at Tiltalte har affyret Skudet mod Løhde i umiddelbar Nærhed af denne, lige da Løhde steg op paa Sporvognen. Løhde er nu saa vidt restitueret, at han i Retten har udtalt, at han egentlig ikke har Mén af det passerede; kun bliver han endnu hurtig træt og kortaaudet.

Tiltalte har erklæret, at det ikke var hans Hensigt at dræbe Løhde, men kun at sikre Anholdelsen. Desuagtet maa han have indset, at paa saa kort Afstand at affyre et Skud mod Siden af Løhde med overvejende Sandsynlighed kunde have Døden til Følge, og Tiltalte vil derfor for Forholdet være at anse efter Straffelovens § 237, jfr. § 21, der, da Gerningen maa anses udført i tysk Interesse, og da Tiltalte var iført tysk Uniform, vil være at sammenholde med Straffelovstillæggets §§ 8 og 9.

ad 3 B og 4.

Den 17. September 1943 traf Tiltalte, der var i Marinevægteruniform, i »Mosekroen«, Frederiksborgvej 159, Snedkersvend Hans Edvard Axel Jensen, som han kendte lidt til. Tiltalte har forklaret, at Hans Jensen optraadte provokerende overfor ham og derfor skulde anholdes. Hans Jensen har benægtet at have været provokerende, men ved de afgivne Vidneforklaringer maa det anses for bevist, at der i Restaurationen har været Uoverensstemmelser mellem dem. Paa Grund af de stærkt afvigende Vidneforklaringer er det vanskeligt bestemt at afgøre, hvorledes Begivenhederne har udviklet sig, men saa meget staa fast, at Tiltalte, der var noget paavirket af Spiritus, vilde anholde Hans Jensen, at det lykkedes denne at slippe fra Tiltalte, at Tiltalte — antagelig i en Afstand af 10—20 m — affyrede nogle Skud med sin Revolver mod Hans Jensen, der var ved at kravle over et Gærde til en Naboejendom, og at Hans Jensen blev ramt af to Skud i det ene Ben, i hvilket en Kugle endnu sidder. Jensen har i Retten forklaret, at han endnu har Mén af det passerede, og at Kuglen skal fjernes ved en Operation.

Fra Restaurationen blev det danske Politi tilkaldt, og da et Automobil med 5—6 uniformerede Betjente ankom, stod Tiltalte sammen med en anden Marinevægter udenfor Restaurationen og truede dem med sin Revolver og befalede dem at køre igen — hvilket de, der var kommet ud af Vognen og var bevæbnede, men ikke havde deres Pistoler fremme, straks gjorde. Tiltalte affyrede et Skud med sin Revolver, efter sin Paastand i Luften, og der er intet Bevis for, at han har skudt mod Politibilen.

Tiltalte har hævdet, at han ikke skød mod Hans Jensen for at dræbe ham, men kun for at sikre Anholdelsen, og han har hævdet, at han,

der skød, medens han løb hen mod Hans Jensen, sigtede lavt for ikke at ramme ham i Kroppen. Da Skudene blev affyret i nogen Afstand fra Hans Jensen, finder Retten det betænkeligt at henføre Forholdet under Straffelovens § 237, hvorimod det vil være at henføre under Straffelovens § 245, Stk. 2. Forholdet med de danske Betjente vil være at henføre under Straffelovens § 119, Stk. 1. De nævnte Bestemmelser vil, da Tiltaltes Handlinger er udført i tysk Interesse, og da han var iført tysk Uniform, være at sammenholde med Straffelovstillæggets §§ 8 og 9.

ad 3 C.

Den 14. November 1944 traf Tiltalte, der var civil, i »Mosekroen« Overbetjent i Politiet Aksel Daugaard, som han kendte fra sin Soldatertid, og Kloakmester Egon Meyer. Tiltalte, der var ret paavirket af Spiritus, vilde drikke med Daugaard, men denne vilde ikke drikke med Tiltalte. De drak dog en Pilsner sammen, og da de derefter kom udenfor Restaurationen, havde Tiltalte efter sin Forklaring paa Fornemmelsen, at de to andre pønsede paa et eller andet. Han greb derfor sin Pistol og affyrede en Del Skud, hvoraf et gik tæt forbi Daugaards Hoved og et andet strejfede Daugaards venstre Skinneben, saa der fremkom et overfladisk Saar.

Daugaard og Meyer har afgivet Vidneforklaring, og Retten maa nærmest gaa ud fra, at Tiltalte har Ret, naar han hævder, at der kun var Tale om Skræmmeskud. Forholdet vil være at henføre under Straffelovens § 245, Stk. 1.

a d 5.

Sent om Aftenen den 1. Maj 1945 blev der foretaget en Aktion mod Tiltaltes Hjem i Kiplings Allé. Hans Hustru var alene hjemme, da der blev ringet paa Døren. Da hun ikke lukkede op, blev Døren sprængt ved Skud, og nogle i tysk Uniform klædte Mænd trængte ind, skød Tiltaltes Hund og gennemsøgte Hjemmet, men trak sig derefter tilbage, da de ikke fandt Tiltalte, som havde Tjeneste paa Politigaarden. Tiltaltes Hustru tilkaldte telefonisk Hipo, og Tiltalte blev sendt hjem med Udrykningsholdet. Han har forklaret, at han blev saa chokeret, at han dirrede over hele Kroppen, da han saa og hørte, hvad der var sket. Der blev udstillet Vagt ved Ejendommen, og da Reservepolitibetjent Svend Haakon Niclassen lidt senere tilfældigt kom forbi, blev han standset og visiteret af Tiltalte. Da han bar Pistol, blev han efter Tiltaltes Forklaring beordret over til Tiltaltes Hus. Paa Vejen herover vilde Tiltalte, der gik til højre for og skraat bagved Niclassen, sikre sin Maskinpistol, som han bar i Rem over højre Skulder, og som var indstillet til Serieskydning. Han kom imidlertid til at berøre Aftrækkeren, og en Serie Skud ramte Niclassen og dræbte ham.

Rigspolitiets tekniske Afdeling har til Brug for Sagen afgivet en Erklæring af 28. Juni 1945, hvori det hedder:

»Efter det oplyste har sigtede under Sagen forklaret, at han, da han gik bagved Niclasson med Maskinpistolen skydeklar vilde sikre Pistolen, og at han herved maa være kommet til at røre ved Aftrækkeren, hvorved Pistolen gik af, saaledes at Niclasson blev ramt.

Som det fremgaar af Fotografierne, skal der ved Sikring af Pistolen trykkes paa den forreste riflede Flade af Omstilleren, hvorimod Af-

trækkeren kun kan paavirkes, naar Fingeren føres ind gennem Aftrækkerbøjlen foran Aftrækkeren. Det maa derfor anses for usandsynligt, at en Person, der er fortrolig med Maskinpistolen, ved en Fejltagelse kan komme til at trykke paa Aftrækkeren i Stedet for paa Omstilleren.«

En Maskinpistol af den paagældende Type har været demonstreret i Retten, som ikke tør forkaste Rigtigheden af Tiltaltes Forklaring om, at der foreligger Vaadeskud, saa meget mere som Tiltaltes Forklaring om, at han vilde afhøre Niclasson nærmere for om muligt at opklare Sammenhængen med Angrebet paa Tiltaltes Hjem, ikke lyder usandsynlig. Forholdet findes at maatte henføres under Straffelovens § 241, jfr. Straffelovstillægets § 9.

ad Tillægsanklageskriftet.

Tiltalte var i December 1944 kommet til Skade ved et Færdselsuheld, og var senere kommet til at gøre Tjeneste som Vagtleder paa Krogerup. Efter Tiltaltes Forklaring, som i Mangel af andre Oplysninger, maa lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, skete der den 8. April 1945 om Aftenen et Angreb paa Krogerup. Næste Formiddag gik Tiltalte i Uniform en Tur paa Vejen i Nærheden og traf her en Mand, Skrædermester Poul Esben Bendtsen, som spurgte Tiltalte om Vej til Gl. Humlebæk Kro. Tiltalte fik Mistanke til Manden, og bad ham følge med til Krogerup, idet han sagde, at »det var Politiet«, men at Manden ikke var anholdt. Da de havde gaaet et Stykke, slog Manden pludselig Tiltalte under Hagen med en Gummiknippel, som han tabte. Tiltalte besvimed ikke, og trak sin Revolver og skød tre Skud mod Manden, som i det samme bukkede sig efter Kniplen. Alle tre Skud ramte Manden, det ene i Hovedet. Tiltalte lod Manden, som var faldet sammen, bringe ind paa Krogerup, hvor han blev lagt paa en Madras i et Kælderværelse og — for at beskytte ham mod Fluor — med en Sæk, som han havde medbragt, over Hovedet. Manden var ikke bevidstløs, og paa Tiltaltes Spørgsmaal bekræftede han, at han havde været beskæftiget med illegalt Arbejde. Efter ca. 6 Timer blev Manden af Falck fra Helsingør, som blev tilkaldt Kl. 16,32, under Bevogtning af to Hipofolk ført til det tyske Lazaret i Skodsborg. Ved Ankomsten hertil var han bevidstløs. Et Par Dage efter døde Bendtsen, muligt under en Transport fra Skodsborg til København, hvor hans ene Øje, der var blevet ødelagt ved Skudet i Hovedet, skulde behandles.

Retslægeraadet har til Brug for Sagen afgivet en Erklæring af 8. September 1945, hvori det hedder:

»De foreliggende oplysninger i attester fra Universitetets retsmedicinske Institut og Marinelazarettet i Skodsborg, suppleret med rapporten over Dr. Gahn, viser, at det har drejet sig om en meget alvorlig kraniehjernelæsion, men oplysningerne er ikke saa detaillerede, at man kan afgøre, om læsionerne har været »absolut dødelige, eller om en eventuel senere uforsvarlig behandling af Bentzen kan have været aarsag til dødens indtræden«. Umiddelbart dødelige har læsionerne jo ikke været, idet patienten i hvert tilfælde har levet i 3 døgn, og det er ikke udelukket, at mangelfuld behandling kan have spillet en rolle for, at det endte med døden.«

Efter det saaledes foreliggende finder Retten det betænkeligt at henføre Forholdet under Straffelovens § 237, men det vil, idet Tiltalte ikke findes at kunne paaberaabe sig Straffrihed efter Straffelovens § 13, være at henføre under Straffelovens § 245, Stk. 2, der, da Handlingen er udført i tysk Interesse, og da Tiltalte var iført Hipouniform, vil være at sammenholde med Straffelovstillæggets §§ 8 og 9.

Retten skal bemærke, at Tiltalte under Domsforhandlingen har forklaret ret aabent om de enkelte Forhold og uden at vise Tegn paa Anger. Han har paaberaabt sig, at han har handlet efter de givne Instrukser og mener, at han har handlet i Landets Interesse. Tiltalte er blevet undersøgt af Københavns Speciallæge i Psykiatri, der den 14. September 1945 har afgivet en Erklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Observanden er herefter ikke sindssyg eller aandssvag.

Derimod er observanden konstitutionel psykopat af den følelseskolde type væsentlig karakteriseret ved svære karakterdefekter. Han er hidsig, brutal og hensynsløs, upaalidelig, rethaverisk og kværulatorisk, noget selvfølende, men tillige noget tør, klæbende og fantasiløs. Da han desuden er stærkt aktiv og handlingspræget, har hans daarlige karakteregenskaber haft rigelig mulighed for at gøre sig gældende.

Observanden maa herefter anses egnet til at underkastes straf.«

Tiltalte har under Sagen været fængslet fra den 17. Maj 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, 2 og 3, Straffelovens § 237, jfr. § 21, sammenholdt med Straffelovstillæg §§ 8 og 9, Straffelovens § 245, Stk. 1, Straffelovens § 245, Stk. 2, jfr. Straffelovstillæggets §§ 8 og 9 og Straffelovens § 241, jfr. Straffelovstillæggets § 9.

Straffen findes at burde bestemmes til Livsstraf.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid for bestandig.

I Medfør af samme Lovs § 4, Stk. 1, vil Tiltaltes Formue være at inddrage til Fordel for Statskassen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 28. November 1945 af Københavns Byrets 25. Afdeling (Sag. Nr. 240/1945), er paaanket af Tiltalte Hans Kristian Marinus Jensen med Paastand om, at Forhold 3 A henføres under Straffelovens § 245 og Forhold 3 C under dens § 252, samt at Tiltalte frifindes for det ved Tillægsanklageskriftet paatalte Forhold og iøvrigt til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Domfældelse i Overensstemmelse med Anklageskriftet, idet Anklagemyndigheden dog under Domsforhandlingen har tiltraadt Tiltaltes Paastand for saa vidt angaar Forhold 3 C, hvorhos Anklagemyndigheden har frafaldet sin Paastand om Inddragelse af Tiltaltes Formue.

Efter Bevisførelsen for Landsretten vil Dommen for saa vidt angaar Forholdene 1, 2, 3 A, 3 B og 4 være at stadfæste i Henhold til dens Grunde.

Med Hensyn til Forhold 3 C er det efter det for Landsretten oplyste tvivlsomt, om Overbetjent Daugaard er blevet ramt af et Projekt, og

idet Landsretten tiltræder, at de affyrede Skud maa anses for at være Skræmmeskud, vil Forholdet i Overensstemmelse med Parternes Paa-stand være at henføre under Straffelovens § 252.

Idet Landsretten for saa vidt angaar Forhold 5 efter den stedfundne Bevisførelse forkaster Tiltaltes Forklaring om, at der foreligger Vaadeskud, vil Tiltalte være at kende skyldig i Manddrab, saaledes at Straffen, idet Tiltalte var iført Hipouniform, fastsættes efter Straffelovens § 237, jfr. Straffelovstillæggets §§ 8 og 9.

Med Hensyn til det ved Tillægsanklageskriftet paatalte Forhold tiltræder Landsretten, at Tiltalte ikke kan paaberaabe sig Straffelovens § 13, samt at Tiltalte af de i Dommen anførte Grunde ikke kan dømmes for fuldbyrdet Manddrab.

Tiltaltes Forhold findes at maatte henføres under Straffelovens § 237, jfr. § 21 og § 246, disse Bestemmelser sammenholdt med Straffelovs-tillæggets §§ 8 og 9.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovstillægget Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, 2 og 3, og Straffelovens § 119, Stk. 1, § 237, jfr. tildels § 21, § 245, Stk. 2, og § 246, disse Bestemmelser sammenholdt med Straffelovstillæggets §§ 8 og 9, samt efter Straffelovens § 252.

Iøvrigt vil Dommen være at stadfæste, dog saaledes, at Bestemmel-sen om Inddragelse af Tiltaltes Formue udgaar.

Fredag den 14. Juni.

Nr. 117/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Johannes Nielsen (Hvidt),

der tiltales for Overtrædelse af § 12 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov.

Dom afsagt 15. November 1945 af Retten for Straffesager for Københavns Amts nordre Birk: Arrestanten, Johannes Nielsen, bør straffes med Fængsel i 20 Aar, hvoraf 112 Dage anses ud-staaet, samt betale Sagens Omkostninger, herunder i Vederlag til For-svareren, Landsretssagfører Fensager, 350 Kr. Arrestantens Formue konfiskeres til Fordel for Statskassen. Arrestanten frakendes almen Tillid for bestandig. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 20. Februar 1946 (VIII Afd.): Til-talte, Johannes Nielsen, bør straffes med Fængsel paa Livstid. I Hen-seende til Frakendelse af almen Tillid og Udredelse af Sagens Omkost-ninger for Underretten bør denne Dom ved Magt ved stande. Sagens Om-kostninger for Landsretten, derunder Salær, 150 Kr., til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Fensager, ud-redes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at anse Tiltalte med Livsstraf og iøvrigt at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Fire Dommere stemmer for ogsaa med Hensyn til Straffen at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmerflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Johannes Nielsen, bør straffes paa Livet. Iøvrigt bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt betaler Tiltalte 200 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Henhold til Statsadvokatens Anklageskrift af 5. November 1945 tiltales under nærværende Sag, der har været behandlet under Medvirken af Doms mænd, Arrestanten Johannes Nielsen til Straf efter Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, ved i April 1944 til Gestapo i Flensborg for at opnaa en Pengebelønning at have angivet Kontorist Heinrich Jensen, København, og Servitrice Agnete Nygaard Jensen, der da havde Arbejde i Flensborg, for at beskæftige sig med Opkøb af Vaaben blandt tyske Soldater til den danske Modstandsbevægelse og derefter i Samarbejde med Gestapo at have foranlediget, at de tilligemed Civilingeniør Bent Andersen, København, der ogsaa arbejdede for Modstandsbevægelsen, blev anholdt, idet han under Foregivende af, at han i Flensborg var kommet i Forbindelse med en tysk Værkfører fra en bomberamt Vaabenfabrik i Kiel, der vilde sælge 1500 Maskinpistoler til en Pris af 130.000 Kr. til den danske Modstandsbevægelse, fik Heinrich Jensen til at udbetale sig 10.250 Kr. til Indkøb af Vaaben, hvilket Beløb han tilegnede sig, og derefter den 3. Maj 1944 lokkede Jensen og Andersen, som han skaffede illegalt over Grænsen, til Flensborg, hvor de og Agnete Nygaard Jensen efter Anholdelsen sad fængslet. Heinrich Jensen og Bent Andersen blev begge underkastet svær Tortur og overførtes i August 1944 til Vestre Fængsel i København, hvor de hensad Jensen til Kapitulationen og Andersen til 25. Februar 1945, medens Agnete Nygaard Jensen blev løsladt i Flensborg efter nogle Maaneders Forløb.

Der er nedlagt Paastand om Livsstraf.

I Medfør af § 4 i Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 er der endvidere nedlagt Paastand om Konfiskation af Arrestantens Formue.

Arrestanten er født den 9. Juni 1914 i Taulov Sogn og tidligere — foruden at han ved Statsadvokatens Skrivelse af 5. Januar 1933 er fri-

taget for Tiltale for Tyveri og falsk Anmeldelse mod Tilsyn af Foreningen Fængselshjælpen indtil det fyldte 21. Aar — tidligere straffet ved Bølling Nørre Herreders Rets Dom af 2. November 1935 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, med Fængsel i 40 Dage, hvilken Dom stadfæstedes ved Vestre Landsrets Dom af 20. December 1935, dog saaledes at Straffetiden fastsattes til Fængsel i 60 Dage og saaledes, at Fuldbyrdselsen af Straffen udsattes, og at Straffen bortfaldt efter Forløbet af 5 Aar, saafremt Arrestanten overholdt de i Straffelovens Kapitel 7 fastsatte Betingelser.

Foreløbig bemærkes, at Statsadvokaten under Domsforhandlingen har frafaldet Tiltalen mod Arrestanten for at have angivet Servitrice Agnete Nygaard Jensen.

Arrestanten har erkendt, at han, der var Medlem af D. N. S. A. P., og som havde Arbejdet som Fyrbøder paa de tyske Statsbaner med Bopæl i Padborg, har angivet Kontorist Heinrich Jensen til Gestapo i Flensborg og foranlediget, at Heinrich Jensen og Civilingeniør Bent Andersen under de i Anklageskriftet nævnte urigtige Foregivender blev lokket til Flensborg, idet han skaffede dem illegalt over Grænsen, hvor de begge blev anholdt af Gestapo tilligemed Arrestanten, der dog nogle faa Dage efter blev løsladt.

Han har imidlertid hævdet, at han blev truet hertil af Gestapo og har i saa Henseende forklaret, at han i Februar 1944 kom i Forbindelse med Heinrich Jensen, hvem han kendte fra tidligere Tid, og at Heinrich Jensen foreslog ham at forsøge at skaffe nogle Vaaben fra Tyskland til Modstandsbevægelsen. Han fik ved denne Lejlighed udbetalt 150 Kr. af Heinrich Jensen samt nogle Smørmærker, for hvilke han skulde købe Revolvere, og senere yderligere 100 Kr. Kort efter meddelte Heinrich Jensen ham, at han ved Henvendelse til Servitrice Agnete Nygaard Jensen kunde faa Forbindelse med en tysk Soldat, som kunde skaffe ham Vaaben, og det lykkedes ham ogsaa paa denne Maade at komme i Besiddelse af en Pistol.

Da han omkring Paasketid 1944 forsøgte at smugle Pistolen ud af Tyskland, blev han grebet af Toldeftersynet i Flensborg, og Tolderen førte ham til Politivagten paa Banegaarden, hvor Politimanden tilbageholdt hans Pas og sagde til ham, at Pistolen jo ikke var til ham selv, og Arrestanten erkendte dette. Politimanden sagde til ham, at det var Døden for Arrestanten, naar han var grebet i Vaabensmugling, men for at gøre det lettere for ham, anviste han ham at gaa til det tyske Kriminalpoliti i Flensborg, og han gik derefter med Pistolen til Kriminalpolitiets Kontor, hvor han kom i Forhør hos Kriminalsekretær i Gestapo Hermann Johannes Clausen, overfor hvem han erkendte, at han var blevet opfordret af Heinrich Jensen til at skaffe Vaaben, og at Pistolen var til Heinrich Jensen. Kriminalsekretæren sagde, at Arrestanten kunde slippe for videre Tiltale, hvis han vilde hjælpe ham med Paagribelsen af Heinrich Jensen, og truede samtidig Arrestanten med, at han i modsat Fald vilde blive arresteret. Han har endvidere forklaret, at det var efter Forslag af Kriminalsekretæren, at han fik lokket Heinrich Jensen og Civilingeniør Andersen til Flensborg, og at han af Frygt for sit Liv ikke turde advare de paagældende, skønt han havde rig Lejlighed hertil. Han

har endvidere erkendt, at han efter at være paagrebet med Pistolen har modtaget yderligere 10.000 Kr. af Heinrich Jensen til Køb af Vaaben, men har hævdet, at han har overgivet disse Penge til Kriminalsekretær Clausen, af hvem han senere vil have modtaget 1000 Kr. for sit Arbejde under Sagen.

Under Sagen har der været afgivet Vidneforklaringer bl. a. af Kontorassistent Heinrich Jensen og Civilingeniør Bent Andersen samt endvidere af Kriminalsekretær Clausen, Kriminalsekretær Hermann Puffart, Kriminalsekretær Friedrich Albrecht og Kriminalsekretær Heinrich Melfsen.

Vidnet Heinrich Jensen har forklaret, at han i Februar 1944 kom i Forbindelse med Arrestanten, som han kendte fra tidligere Tid, og fattede Tillid til ham, samt foreslog ham at søge at skaffe Vaaben fra Tyskland, hvad Arrestanten gik med til og overfor ham foregav, at han gennem en Werkmeister kunde skaffe Vaaben, og i Tillid hertil udbetalte Vidnet først 1000 Kr. og senere 9000 Kr. til Arrestanten, der forinden havde faaet 150 Kr. til Køb af nogle Revolvere og endvidere 100 Kr. for hans Ulejlighed. Han havde lovet Arrestanten 3000 Kr., hvis Opgaven lykkedes. Sammen med Civilingeniør Bent Andersen, der skaffede Pengene til Vaabekøbet, blev Vidnet af Arrestanten smuglet over Grænsen den 3. Maj 1944, og under et Møde med den foregivne Werkmeister anholdt i Flensborg af Gestapo. Han blev indsat i Fængslet i Flensborg og her underkastet svær Tortur, idet han bl. a. fik brækket Tænder ud af Munden og pillet Plombe ud af en Tand. Han blev senere sendt til Vestre Fængsel og Frøslev, og blev den 4. Maj 1945 løsladt.

Vidnet Civilingeniør Bent Andersen har forklaret, at han gennem Heinrich Jensen kom i Forbindelse med Arrestanten og skaffede Penge til denne til Indkøb af Vaaben. Han blev den 3. Maj 1944 sammen med Vidnet Heinrich Jensen af Arrestanten hjulpet over Grænsen til et fingeret Møde i Flensborg, hvor han blev paagrebet af Gestapo samt indsat i Fængsel i Flensborg, hvor han ligeledes blev udsat for grusom Tortur, idet han bl. a. i ca. 14 Dage forsynet med Haandjern sad i en mørk Celle, hvor han blev sultet, sparket og pisket og paa anden Maade mishandlet.

Han kom senere til Vestre Fængsel og blev den 21. Februar 1945 løsladt.

I en af Reservekirurg Trautner den 17. August 1945 udstedt Erklæring er det bl. a. udtalt, at det maa betegnes som noget af et Mirakel, at Vidnet har overlevet den Behandling, han har været udsat for i Fængslet.

Vidnet Kriminalsekretær Clausen har forklaret, at Arrestanten uopfordret har gjort Anmeldelse til det tyske Kriminalpoliti om, at han var blevet opfordret af Heinrich Jensen til at skaffe denne Vaaben fra Tyskland, og at det var Arrestanten, der kom med Forslag om, at Kontorist Heinrich Jensen og Civilingeniør Bent Andersen skulde lokkes over Grænsen til et Møde i Flensborg for at aftale det nærmere om Vaabekøbet, og at Vidnet foranledigede, at Heinrich Jensen og Andersen blev anholdt. Han har nægtet, at han har modtaget Penge af Arrestanten.

Vidnet Kriminalsekretær Hermann Puffart har forklaret, at han ved, at Arrestanten af egen Drift er kommet med sin Anmeldelse, og at Arre-

stanten havde henvendt sig til en Politimand i Paskontrollen og meddelt denne, at han ønskede at gøre en Anmeldelse, hvorefter han blev henvist til Kommissariatet i Flensborg.

Vidnet Kriminalsekretær Friedrich Albrecht ved Paskontrollen ved Padborg har forklaret, at Arrestanten flere Gange er kommet ind paa Vagten for at telefonere med Kriminalsekretær Clausen.

Endelig har Vidnet Kriminaloversekretær Melfsen forklaret, at han har læst Kriminalsekretær Clausens første Rapport i Sagen, hvoraf fremgik, at Arrestanten var kommet frivilligt til Clausen med sin Anmeldelse, og han, der var Leder af Grænsepolitiet, har aldrig hørt, at Arrestanten skal have været anholdt paa Grund af Vaabensmugling, hvad han hævder, at han vilde være blevet gjort bekendt med, hvis Arrestanten havde gjort Forsøg derpaa.

Arrestanten har under Sagen været mentalt undersøgt af Overlægen i Psykiatri ved Politiet, der i Erklæring af 14. November 1945 som Konklusion udtaler:

»Observanden er herefter ikke sindssyg eller aandssvag, men smaat begavet, intellektuelt placeret i underkanten af det normale.

Af karakter har observanden fra barndommen været frygtsom, forsagt, selvusikker, nærtagende, uselvstændig, viljesvag, eftergivende, sølle og pjokket. Som psykopat kan observanden ikke betegnes.

I 1942 har observanden været udsat for en hjernerystelse og har siden frembudt lette symptomer paa en kronisk følgetilstand herefter, har lidt af anfaldsvis hovedpine, svimmelhed og irritabilitet, er blevet ligegyldig, energi- og interesseløs. Der er ikke ved neurologisk undersøgelse eller øvrige kliniske undersøgelser paavist tegn paa organisk hjernelidelse.

Observanden maa herefter anses egnet til at underkastes straf.«

Arrestanten har under Sagen været fængslet fra den 31. Maj 1945.

Efter alt det saaledes foreliggende, og efter hvad der iøvrigt foreligger oplyst finder Retten det ubetænkeligt at statuere, at Arrestanten har angivet Heinrich Jensen til Gestapo i Flensborg, og at han i Samraad med Kriminalsekretær Clausen har lokket Heinrich Jensen og Civilingeniør Andersen til Flensborg, for at de kunde blive anholdte af Gestapo, samt at han selv har tilegnet sig de udbetalte 10.250 Kr., hvad yderligere bestyrkes ved det om Arrestantens Pengeforbrug i April, Maj 1944 oplyste.

Som Følge heraf vil Arrestanten være at anse efter Straffelovstillæggets § 12, 2. Stk., med en Straf af Fængsel i 20 Aar, hvoraf i Medfør af Straffelovens § 86 112 Dage anses som udstaaet, hvorhos han vil have at betale Sagens Omkostninger, herunder i Vederlag til Forsvareren, Landsretssagfører Fensager, 350 Kr.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 4 vil Arrestantens Formue derhos være at konfiskere til Fordel for Statskassen.

Endelig vil i Medfør af Straffelovstillæggets § 6 almen Tillid være at frakende Arrestanten for bestandig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 15. November 1945 af Retten for Straffesager for Københavns Amts nordre Birk, er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Johannes Nielsen idømte Straf. Tiltalte har derefter kontraanket til Frifindelse.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Anklagemyndigheden frafaldet Konfiskationspaastanden.

For Landsretten er blandt andet afgivet Forklaring af Servitrice Agnete Nygaard Jensen.

Efter de for Landsretten afgivne Forklaringer vidste Heinrich Jensen, da han i Februar 1944 opfordrede Tiltalte til at skaffe og indsmugle Vaaben, at denne var Medlem af D. N. S. A. P. og omtrent under hele Krigen havde haft Arbejde i Flensborg, men Jensen mente desuagtet efter sit tidligere Kendskab til Tiltalte og sit Kendskab til hans Familie at kunne stole paa ham. Opfordringen til Tiltalte angik kun Fremskaffelse af enkelte Stykker Vaaben, hvilket blandt andet fik Udtryk i det Beløb, 150 Kr., som Jensen overgav Tiltalte til Formaalet. Da Forhandlingerne senere kom til at dreje sig om store Vaabenpartier, var der hos Heinrich Jensen og Civilingeniør Bent Andersen og deres Gruppekammerater nogen Utryghed overfor disse Planer, men man mente dog at burde forsøge, om det kunde lykkes at skaffe Vaaben ad denne Vej.

Tiltaltes Forklaring om at være paagrebet under Udsugning af en i Henhold til Heinrich Jensens Opfordring indkøbt Pistol finder Retten det ubetænkeligt at forkæste, dels fordi den, efter hvad Tiltalte i saa Henseende nærmere har forklaret om det ved den paagældende Lejlighed passerede, er meget usandsynlig, dels fordi Tiltalte ikke, hvad man efter Forholdene maatte vente, har kunnet bidrage til, at nogle af de paagældende Personer er blevne identificerede, dels endelig fordi de af Vidnerne Clausen og Agnete Nygaard Jensen afgivne Forklaringer udelukker dens Rigtighed.

Retten anser det herefter bevist, at Tiltalte af egen Drift har henvendt sig til Gestapo i Flensborg og gjort Anmeldelse om Heinrich Jensens Planer om Vaabenindkøb i Tyskland, at Tiltalte som det antoges efter Samraad med Gestapo ved at indbilde Heinrich Jensen, at han kunde skaffe denne et stort Vaabenparti, har bevæget Heinrich Jensen og Bent Andersen til at begive sig til Flensborg vidende om, at de under de der indledede Skinforhandlinger vilde blive anholdte, at han allerede paa det Tidspunkt gennem Heinrich Jensen havde faaet udbetalt ialt 10.000 Kr., hvilket Beløb han havde tilegnet sig og delvis forbrugt, og at Udsigten til økonomiske Fordel har været bestemmende for Tiltaltes Handlemaade. Det maa endelig anses bevist, at Heinrich Jensen og Bent Andersen har lidt alvorlig Skade paa Legeme og har været berøvet Friheden i længere Tid, derunder ved Fængselsophold i Udlandet.

Under Hensyn til de foreliggende Oplysninger om Tiltaltes mentale Tilstand og samtlige Sagens Omstændigheder iøvrigt findes det betænkeligt at anvende Livsstraf, hvorimod Straffen i Medfør af Straffelovstillæggets § 12 vil være at bestemme til Fængsel paa Livstid.

To af de voterende afgav saalydende

Dissens:

Efter de i Sagen foreliggende Oplysninger finder vi, at det af Tiltalte udviste Forhold er saa groft, at Livsstraf bør anvendes, hvorfor vi voterer for at anse Tiltalte med denne Straf.

Tirsdag den 18. Juni.

Nr. 180/1944. **F** (Oluf Petersen efter Ordre)
 m o d
M (Alb. V. Jørgensen efter Ordre).
 (Alimentationssag).

Dom afsagt den 16. Juni 1943 af Retten for Frederiksberg Birk 3. Afd.: Saafremt Sagsøgerinden, M, med sin Ed bekræfter at have haft Samleje med Sagsøgte, F, i Tiden 27. September 1941 til 30. November 1941 og ikke med nogen anden Mand i nævnte Tidsrum, da vil denne ved Rettens endelige Dom være at tilpligte at svare Bidrag til det af Sagsøgerinden den 30. Juli 1942 udenfor Ægteskab fødte Pigebarn, B. Aflægger hun ikke saadart Ed, vil han være at frifinde.

Samme Rets endelige Dom af 28. Juli 1943: Sagsøgte, F, er pligtig at svare Bidrag til det af Sagsøgerinden, M, den 30. Juli 1942 udenfor Ægteskab fødte Pigebarn, B. Sagsøgte godtgør det Offentlige Sagens Omkostninger med 32 Kr. 50 Øre.

Østre Landsrets Dom af 30. December 1943 (II Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten, F, til Indstævnte, M, med 100 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
 Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret og som Godtgørelse

for Udlæg tillægges der Højesteretssagførerne Oluf Petersen og Jørgensen hver 200 Kr. og 8 Kr., hvilke Beløb ligesom de Sagfører Yde-Poulsen og Landsretssagførerne Terkildsen, Røns og Dragsted for Møde ved subsidiære Vidneførsler tillagte Salærer udredes af det Offentlige.

De Appellanten, F, idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Denne Sag er anlagt efter Begæring af M, der er født 23. Marts 1922 — — —

Sagsøgerindens Paastand gaar ud paa, at det maa blive fastslaaet ved Dom, at Sagsøgte F, der er født 20. Marts 1918 — — — er Fader til det af Sagsøgerinden den 30. Juli 1942 uden for Ægteskab fødte Pigebarn, B.

Det paagældende Barn kan ifølge Erklæring fra Amtslægen for Københavns Amt af 29. Oktober 1942 være avlet i Tidsrummet fra Slutningen af September 1941 til Slutningen af November s. A.

Forligsmægling har været forgæves.

Parterne har hver især afgivet lovformelig Forklaring i Retten.

Sagsøgerinden har forklaret, at hun den 11. November 1941 havde Samleje med Sagsøgte, som hun lærte at kende i Slutningen af Oktober eller Begyndelsen af November 1941. Sagsøgte har forklaret, at deres Samleje fandt Sted i Februar 1942, hvilket han senere har rettet til, at Samlejet i alt Fald var efter Jul. Han hævder derhos, at de først lærte hinanden at kende omkring 1. December 1941. Han paastaar derfor Fri-findelse. Det fremgaar derhos af Sagens Oplysninger, at Sagsøgerinden fra den 15. December 1941 havde kønsligt Forhold til X i nogen Tid, hvorfor hun lige indtil Barnets Fødsel mente — ligesom X — at han var Fader til Barnet, men ved denne Rets Dom af 12. Februar 1943 er det fastslaaet, at X ikke er Barnets Fader.

Sagsøgerindens Forklaring om Tidspunktet for Indledningen af Bekendtskabet med Sagsøgte er blevet bekræftet af Vidnet A, hvorimod C som Vidne har forklaret, at saa vidt han husker, blev Bekendtskabet indledet i Slutningen af November eller Begyndelsen af December 1941.

En til Oplysning i Sagen foretaget Blodtypebestemmelse har ifølge produceret Skrivelse fra Universitetets retsmedicinske Institut af 11. Juni 1943 givet til Resultat, at der hverken efter AB₀-, MN- eller A₁-A₂-Systemet er noget til Hinder for, at Sagsøgte kan være Fader til det i Sagen omhandlede Barn.

Idet Retten finder, at Sagsøgerindens Forklaring fra først af har været fast og sikker og gjort et troværdigt Indtryk, og idet Retten finder den væsentlig bestyrket ved den af A afgivne Vidneforklaring, maa Retten statuere, at denne Sags Udfald gøres afhængig af Sagsøgerindens

Ed saaledes, at hvis hun med sin Ed bekræfter at have haft Samleje med Sagsøgte og ikke med nogen anden indenfor Avlingstiden, da vil denne ved Rettens endelige Dom være at dømme til at svare Bidrag til Sagsøgerinden efter Loven. Aflægger hun ikke saadan Ed, da vil Sagsøgte være at frifinde.

Spørgsmaalet om Sagsomkostninger findes efter Omstændighederne at burde afgøres ved Rettens endelige Dom.

Den endelige Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgerinden, M, — — — den 26. Juli 1943 har aflagt den hende ved Rettens foreløbige Dom af 16. Juni 1943 paalagte Ed, vil Sagsøgte, F, — — — være at dømme til at svare Sagsøgerinden Bidrag til det af hende den 30. Juli 1942 udenfor Ægteskab fødte Pigebarn, B.

Han vil derhos have at godtgøre det Offentlige Sagens Omkostninger med 32 Kr. 50 Øre.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Frederiksberg Birks Rets 3. Afdeling den 28. Juli 1943 og paaanket af F med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med hans for Underretten nedlagte Paastand derhen, at han frifindes.

Indstævnte, M, har paastaaet Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Indstævnte og D afgivet Forklaring.

Da det for Landsretten fremkomne ikke findes at kunne føre til andet Resultat end det i den indankede Dom fastslaaede, vil Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Appellanten have at betale Indstævnte med 100 Kr.

Nr. 130/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Poul Robert Pedersen (Steglich-Petersen v/ Oluf Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1.

Dom afsagt 14. August 1945 af Københavns Byrets 25. Afd.: Tiltalte, Poul Robert Pedersen, bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 55 Dage anses som udstaaet. Tiltalte frakendes almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 85 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Vestergaard.

Østre Landsrets Dom af 19. December 1945: Byrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at nu 6 Maaneder af den af Tiltalte Poul

Robert Pedersen forskyldte Straf anses udstaaet. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 50 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører H. Vestergaard.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af Tiltalte med Paastand om Frifindelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er oplyst, at Tiltalte siden 4. Januar 1946 har været hensat til Afsoning af den ham ved den indankede Dom idømte Straf.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde, dog at Straffen fastsættes under Hensyn til Straffelovstillæggets § 10, 1. Stk., 2. Pkt., og saaledes at den ikke afsonede Del af Straffen anses som udstaaet ved Varetgætsfængsel.

Fire Dommere, der kan tiltræde, at Straffen udmaales under Hensyn til nævnte Lovbestemmelse, stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den ikke afsonede Del af Straffen anses som udstaaet ved Varetgætsfængsel.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Steglich-Petersen betaler Tiltalte, Poul Robert Pedersen, 200 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Poul Robert Pedersen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 11. Juli 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, ved i Oktober 1942 i Wien at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste og derefter gjort Tjeneste i Waffen SS som Sanitetsoldat indtil Kapitulationen.

Tiltalte er født den 16. Juni 1920 i Odense og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Tiltaltes Forklaring, hvis Rigtighed bestyrkes ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det bevist, at han har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet nævnte Forhold.

Fra Forsvarets Side er der nedlagt Paastand paa Frifindelse, idet det bl. a. under Henviisning til Bestemmelserne i Artikel 9, 12 og 13 i Bekendtgørelse Nr. 11 af 14. Januar 1933 er gjort gældende, at det af Tiltalte udførte Arbejde ikke kan betegnes som Krigstjeneste.

Tiltalte har været fængslet fra den 23. Maj 1945.

Da Tiltalte efter Rettens Mening har ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, vil han være at anse efter Straffelovstillæg Nr. 259 af 1. Juli 1945 § 10, 1. Stk.

Under Hensyn til Tjenestens særlige Art findes Straffen dog i Medfør af § 10, Stk. 1, Pkt. 2, at kunne bestemmes til Fængsel i 1 Aar, hvoraf 55 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid i 5 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 14. August 1945 af Københavns Byrets 25. Afdeling (Sag Nr. 34/1945), er med Ankenævnets Tildelelse paaanket af Tiltalte Poul Robert Pedersen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse.

Tiltalte har forklaret, at han, der i Januar 1940 meldte sig paa finsk Side til Deltagelse i Vinterkrigen, nu gerne vilde hjælpe Finland, men at han for ikke at risikere at blive sat ind mod Danmark meldte sig til Sanitetstjeneste. Dette skete i December, ikke, som i Anklageskriftet nævnt, i Oktober 1942.

Denne Forklaring lægges til Grund ved Paadømmelsen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste, dog saaledes at Tiltaltes Forhold henføres under Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1, 1. Pkt., og at nu 6 Maaneder af Straffen anses udstaaet.

Onsdag den 19. Juni.

Nr. 114/1946.

Rigsadvokaten

mod

William Kristensen Eg (David),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237.

Østre Landsrets Dom af 11. Marts 1946 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte, William Kristensen Eg, bør straffes med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 140 Dage anses udstaaet. Tiltalte bør derhos betale Sagens Omkostninger.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, dog at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu afkortes 200 Dage.

Fire Dommere stemmer ligeledes for at stadfæste Dommen, dog saaledes at Straffen bestemmes til Fængsel i 16 Aar. Der vil være at give Dom efter Stemmeftertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at af Straffetiden 200 Dage anses som udstaaet.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører David betaler Tiltalte, William Kristensen Eg, 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelse har været indledet ved Københavns Byrets 5. Afdeling, tiltales Fængslede, William Kristensen Eg, for Manddrab efter Straffelovens § 237, ved den 14. August 1945 Kl. ca. 7,45 i sin Lejlighed, Tværstedvej 1, 1. Sal, med Dolkestik at have dræbt sin 15-aarige Stedsøn, Jackie Henry Thorvald Jensen.

Tiltalte er født den 25. Januar 1908, og er ved Københavns Byrets 5. Afdelings Dom af 30. Juli 1931 anset efter Straffeloven af 1866 § 203, jfr. Grundsætningen i § 206 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 2 Maaneder.

Under Sagen har Tiltalte været underkastet mental Observation af Overlægen ved Københavns Politi, der i sin Erklæring har udtalt:

»Observanden er herefter ikke sindssyg og kan ej heller antages at have været det paa tidspunktet for den paasigtede handling foretaget. Han er heller ikke aandssvag, men normalt begavet.

Observanden maa derimod betegnes som psykopat af den primitive impulsive følelsesaffladigede type. Hans karakterdefekter har væsentligst givet sig udslag i de senere aar, samtidig med at han er begyndt at drikke ret rigeligt, muligvis udløst ved psykiske paavirkninger, specielt hans første hustrus død og senere opholdene i Tyskland.

Drabet maa ogsaa opfattes som en impulsiv, primitiv reaktion udløst af hidsighed. Den paastaaede glemsel af selve drabet er muligvis reel betinget af den stærke affekt.

Observanden maa herefter anses egnet til paavirkning gennem straf under vanlige former.«

Retslægeraadet har i Skrivelse af 28. December 1945 udtalt:

»Retslægeraadet kan tiltræde den af overlægen i psykiatri ved politiet den 28. november 1945 afgivne erklæring, hvorefter William Kristensen Eg ikke er sindssyg og ikke kan antages at have været det paa tidspunktet for den paasigtede handling. Han er heller ikke aandssvag, men af normal intelligens. Han er noget psykopatisk præget af den impulse og følelsesflade type. Hans tilbøjelighed til impulsive heftighedsudbrud er antagelig bleven accentueret i de senere aar gennery hyppig, overdreven alkoholnydelse. Han kan dog næppe betegnes som egentlig forfalden til drukkenskab. Under udførelsen af den paasigtede handling ses han ikke at have været paavirket af spiritus, men han har været i en vis ophidselsestilstand.

Han kan ikke anses for uegnet til paavirkning gennem straf under sædvanlig form.«

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i det Forhold, for hvilket han er tiltalt.

Straffen findes passende at kunne bestemmes til Fængsel i 12 Aar, hvoraf 140 Dage anses udstaet ved Varetægtsfængsel.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 123/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Carl Ole Lewin Christensen (Svane),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2.

Vestre Landsrets Dom af 12. Marts 1946 (Sønderjydske Landsdeles Nævningekreds): Tiltalte, Carl Ole Lewin Christensen, bør anbringes i et Sindssygehospital. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Hartmann, i Salær 250 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 65 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Svane betaler Tiltalte, Carl Ole Lewin Christensen, 150 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Carl Ole Lewin Christensen ved 3. jyske Statsadvokators Anklageskrift af 16. Februar 1946 sat under Tiltale efter Strafielovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2,

ved i Sommeren 1943 i Musikpavillonen i Anlægget mellem Østergade og Richtsensgade i Tønder at have udvist uterligt Forhold overfor den 9-aarige Gerda Irene Jensen, Smedegade 4, Tønder, idet han trak Bukserne ned paa hende, befølte hende paa Maven og i Skridtet og forsøgte at stikke sit Lem ned i hendes Skridt.

Tiltalte er født den 21. August 1881 og er tidligere anset ved Dom afsagt den 7. Maj 1936 af Retten for Tønder Købstad m. v. efter Straffelovens § 279, jfr. § 285, og § 161 med en betinget Straf af Fængsel i 40 Dage og ved Dom afsagt af samme Ret den 25. April 1942 efter Straffelovens § 224, jfr. § 223, 2. Stk., og efter § 232 med en Straf af Fængsel i 10 Maaneder.

Nævningerne har i Sagens Anledning afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal:

Er Tiltalte Carl Ole Lewin Christensen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, ved i Sommeren 1943 i Musikpavillionen i Anlægget mellem Østergade og Richtsensgade i Tønder at have haft anden kønslig Omgang end Samleje med Pigen Gerda Irene Jensen, født 30. September 1933, idet han trak Benklæderne ned paa hende, befølte hende paa Maven og i Skridtet og forsøgte at stikke sit Kønsllem ned i hendes Skridt?

Tillægsspørgsmaal:

Var Tiltalte, Carl Ole Lewin Christensen, ved Handlingens Foretagelse utilregnelig paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande, der maa ligestilles dermed, jfr. Straffelovens § 16?

Nævningerne har besvaret begge Spørgsmaal med Ja.

Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, og Tiltalte har herefter gjort sig skyldig i et efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, 2. Stk., strafbart Forhold.

Under Sagen er der afgivet Erklæring af Amtslægen i Tønder af 9. Juli 1945. Tiltalte har derhos været indlagt til Observation paa Sindssygehospitalet i Augustenborg, hvis Overlæge har afgivet Erklæring af 22. December 1945. Endelig har Retslægeraadet afgivet en Erklæring af 15. Januar 1946, hvori det hedder: »— — — skal Retslægeraadet udtale, at Carl Ole Lewin Christensen efter det foreliggende ikke er aandssvag. Han vil heller ikke kunne betegnes som i egentlig forstand sindssyg, men han lider af en kronisk organisk hjernelidelse, der medfører en almindelig sjælelig reduktion, som maa ligestilles med sindssygdom. Dette forhold i forbindelse med svigtende sexuel potens har betinget de seksuelle lovovertrædelser.

Paa grund af den almindelige svækkelse af sjælsevnerne kan han ikke anses for egnet til paavirkning gennem straf, og da hans hjernelidelse er fremadskridende og tilstanden altsaa sandsynligvis vil forværres, maa nye, ligeartede lovovertrædelser forventes. Det maa derfor tilraades, at han anbringes i et sindssygehospital — — —«

Idet Tiltalte ikke vil kunne anses med Straf, og da det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der træffes andre Foranstaltninger over for ham, bestemmes det i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 16, at han vil være at anbringe i et Sindssygehospital.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostnigner som nedenfor anført.

Torsdag den 20. Juni.

Nr. 166/1945. Firma **Dansk Brændselsindustri**, ved dets ansvarlige Indehaver **W. Hammerbak** (Selv)

mod

Firma **Macholm & Søn**, ved dets ansvarlige Indehavere Grosserer **N. A. Spliid Macholm** og **Niels Macholm** (Hvidt).

(Vedrørende Salg af Tørv).

(Sagen behandlet skriftligt).

Sø- og Handelsrettens Dom af 26. Juni 1945: Sagsøgte, Firma Dansk Brændselsindustri, ved dets ansvarlige Indehaver W. Hammerbak, bør til Sagsøgerne, Firma Macholm & Søn, ved dets ansvarlige Indehavere Grosserer N. A. Spliid Macholm og Niels Macholm, inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale 500 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 17. Maj 1945 samt Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten er anset erstatningspligtig overfor Indstævnte med Hensyn til det Tab, denne maa anses at have lidt som Følge af Appellantens manglende Levering af Tørv. Idet Appellantens Opførelse af sit Resttilgodehavende for leveret Brændsel til 730 Kr. 68 Øre imidlertid efter Omstændighederne findes at maatte lægges til Grund for Sagens Afgørelse, vil det Indstævnte tilkommende Beløb kun kunne ansættes til 200 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Firma Dansk Brændselsindustri ved dets ansvarlige Indehaver W. Hammerbak, bør til Indstævnte, Firma Macholm & Søn ved dets ansvarlige Indehavere Grosserer N. A. Spliid Macholm og Niels Macholm, betale 200 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 17. Maj 1945, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Slutteddel af 1. Maj 1944 købte Sagsøgerne, Firma Macholm & Søn, ved dets ansvarlige Indehavere Grosserer N. A. Spliid Macholm og Niels Macholm, af Sagsøgte, Firma Dansk Brændselsindustri ved dets ansvarlige Indehaver W. Hammerbak, ca. 500 Tons Aamosetørv Kl. II A og ca. 500 Tons Formbrændsel. Prisen var for Tørv: 56 Kr. 75 Øre og for Formbrændsel 84 Kr. pr. Ton frit i Banevogn København. Levering skulde ske efter nærmere Aftale i Tiden fra Maj til September, Betaling: netto kontant.

Leveringerne af Formbrændsel begyndte den 19. Juni og Tørveleveringerne den 15. Juli. De fortsattes ret jævnt til sidst i August Maaned. Der blev imidlertid kun leveret ialt 50 Tons Tørv og 75 Tons Formbrændsel.

Foruden disse Leveringer, leverede Sagsøgte i Tiden 21. August—15. September til Sagsøgerne ca. 250 Tons Fræsetørv. Sagsøgerne hævder, at Leveringerne af Fræsetørv var helt uafhængig af Handlen ifølge Sluttedlen af 1. Maj 1944, Sagsøgte hævder, at Fræsetørvene blev leveret som Kompensation for manglende Levering af Aamosetørv.

Da Sagsøgerne ikke fik leveret tilstrækkeligt efter Sluttedlen, anmodede de edsvoren Varemægler Frithiof Thejll om at foretage Dækningskøb. Denne udtalte i Skrivelse af 16. Februar 1945, at han ved en Annonce i Berlingske Tidende og Henvendelse til forskellige Leverandører havde forsøgt at foretage Dækningskøb den 16. Januar 1945. Der kom imidlertid intet Tilbud, hvorfor han og Sagsøgerne enedes om at udsætte Købet i nogen Tid, og derefter, da Forholdene ikke bedredes, opgav at foretage Dækningskøb. Mægleren udtalte videre, at Priserne for Tørv, saafremt de havde kunnet skaffes, vilde have ligget betydeligt over Prisen i Sluttedlen, grundet paa Merfragt, Stakning etc., hvorimod Prisen for Formbrændsel ikke vilde have været væsentlig højere.

Sagsøgerne kræver herefter i denne Sag Erstatning for manglende Levering. Det var aftalt, at Parterne skulde dele den lovlige Forhandleravance 3 Kr. pr. Ton med 2 Kr. til Sagsøgerne og 1 Kr. til Sagsøgte, og Sagsøgerne opgør herefter deres Krav saaledes:

2 Kr. pr. Ton ikke leveret Aamosetørv, nemlig 450 Tons	900 Kr. 00 Øre
2 Kr. pr. Ton ikke leveret Formbrændsel, nemlig	
425 Tons	850 — 00 —
Omkostninger ved forgæves Dækningskøb	325 — 00 —
	<hr/>
	2075 Kr. 00 Øre
hvorfra dog gaar	425 — 35 —
som Sagsøgerne skylder for leverede Tørv.	<hr/>

1649 Kr. 65 Øre.

Sagsøgernes Paastand gaar herefter ud paa, at Sagsøgte tilpligtes at betale 1649 Kr. 65 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Indlevering til Berammelse den 17. Maj 1945.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og paastaar Sagsøgerne dømt til at betale 798 Kr. 75 Øre nemlig 730 Kr. 68 Øre som Restskyld paa Levering af Fræsetørv i September 1944 og 68 Kr. 07 Øre for foretagen Analyse.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren N. A. Spliid Macholm og Sagsøgte W. Hammerbak afgivet Forklaring.

Sagsøgte gør gældende, at han maa være fri for sin Leveringspligt i Henhold til Forbehold i Slutsedlen vedrørende Arbejdsstandsninger, Transportforhindringer og lignende Hændelser, der forhindrer eller i væsentlig Grad vanskeliggør Varernes Fremskaffelse ad normal Vej. Endvidere hævder han at have været berettiget til at nægte yderligere Levering, da Sagsøgerne ikke vilde betale hans ovennævnte Krav paa 730 Kr. 68 Øre ifølge Opgørelse af 14. November 1944.

Sagsøgte anfører nærmere, at Produktionen blev stærkt sinket paa Grund af Regn i Forsommeren 1944. Den kom saaledes først rigtigt igang i Midten af Juli Maaned.

Af Formbrændsel har Sagsøgte indtil Leveringsperiodens Udløb kun modtaget ca. 30 pCt. af, hvad han selv havde bestilt hos Producenterne. Han hævder, at han desuagtet i Leveringsperioden ofte har tilbudt Sagsøgerne Formbrændsel, men disse vilde ikke modtage, da de har kunnet købe billigere andetsteds. Fra September 1944 til April 1945 har Sagsøgte modtaget ca. 2000 Tons Formbrændsel og havde saaledes været i Stand til at levere til Sagsøgerne efter Slutsedlen, men til at begynde med var Sagsøgerne ikke interesseret i at aftage og senere vilde Sagsøgte ikke levere paa Grund af Sagsøgernes Betalingsvægning.

Af Tørv havde Sagsøgte hos 3 Mosebrug Kontrakt om Levering af ca. 3000 Tons. Indtil 15. September fik han kun ca. 10 pCt. heraf, men senere en Del mere.

Fremskaffelsen af saavel Tørv som Formbrændsel blev hindret stærkt af Regn, hvilket særlig voldte Vanskeligheder for Transporten fra Mose til Bane.

Sagsøgte holdt op med at levere Tørv til Sagsøgerne i Eiteraaret, fordi Sagsøgte ikke vilde betale for de leverede Fræsetørv i Overensstemmelse med Sagsøgtes Analyser.

Den 10. Oktober forhandlede Parterne om Spørgsmaalet. Sagsøgerne erkendte kun at skyldte 851 Kr. 44 Øre, hvoraf de straks betalte 425 Kr. 72 Øre. Resten vilde de betale, naar de fik flere Varer. Sagsøgte lovede da at skaffe Varer.

Sagsøgte skaffede ikke Varer, men krævede i Skrivelse af 14. November sit Tilgodehavende pr. 14. September 1156 Kr. 40 Øre betalt med Fradrag af pr. 10. Oktober betalte 425 Kr. 72 Øre, ialt det i Sagsøgtes Paastand nævnte Beløb 730 Kr. 68 Øre, og i Skrivelse af 21. November meddelte han, at han maatte standse Leveringerne, indtil Regnskaberne var udlignet.

Sagsøgerne anerkender det i Slutsedlen tagne Forbehold, men hævder, at det i alt Fald kun kan berettige Sagsøgte til Udskydelse af Leveringerne, men ikke fritage ham herfor. Med Hensyn til Betalingen, anfører Sagsøgerne, at de prompte har betalt for Leveringerne efter Slutsedlen. Det omtvistede Beløb angaar ikke Leveringer efter Slutsedlen, men Leveringerne af Fræsetørv, og en Disput herom kan saaledes ikke, — bortset fra at Sagsøgerne hævder at have Ret i deres Standpunkt, — berettige Sagsøgte til ikke at opfylde sin Leveringspligt efter Slutsedlen.

At Sagsøgerne den 10. Oktober kun betalte Sagsøgte Halvdelen af, hvad de erkendte at skyldte, var begrundet i, at de vilde tilbageholde et vist Beløb til Sikkerhed for Erstatning, hvis Sagsøgte ikke leverede. De hævder, at de ofte har krævet Sagsøgte for Leveringer. Af Formbrændsel har de vel i det frie Marked købt enkelte Smaapartier til mindre Priser end i Slutsedlen nævnt. — Dette kunde lade sig gøre i hvert Fald til sidst i August, — men det gjorde Sagsøgerne kun som Nødhjælp, og de ønskede at staa fast ved Handlen med Sagsøgte.

I Tilslutning til det saaledes anførte skal Retten udtale følgende:

Retten finder ikke, at de af Sagsøgte anførte Omstændigheder udgør fyldestgørende Bevis for, at Sagsøgte er fritaget for Leveringspligt i Henhold til den anførte Fritagelses-Klausul i Slutsedlen. Ej heller kan Sagsøgernes manglende Betaling for Leveringer af Fræsetørv, — Leveringer som ikke er godtgjort at skulde træde i Stedet for Leveringer ifølge Slutsedlen, — berettigede Sagsøgte til at nægte at levere efter denne. Det bemærkes herved, at Grunden til, at Sagsøgerne ikke betalte det fulde af Sagsøgte krævede Beløb, ikke var manglende Betalingsevne, men dels en Uoverensstemmelse vedrørende Opgørelsen, dels Sagsøgernes Ønske om at tilbageholde et mindre Beløb til Sikkerhed for fremtidig Levering, overfor hvilken Tilbageholdelse Sagsøgte efter dennes egen Forklaring under Domsforhandlingen ikke tog Afstand.

Paa den anden Side kan Retten ikke anerkende Sagsøgernes Beregning af Tabet, idet herved bemærkes, at Sagsøgerne efter deres egen Erkendelse kunde købe Formbrændsel i det frie Marked billigere end kontraheret i alt Fald før Udgangen af den kontraherede Leveringsperiode.

Retten finder i det hele ikke at kunne lægge det i Mæglererklæringen angivne om Prisforholdene etc. til Grund ved Erstatningens Opgørelse, da Dækningskøb, som først blev forsøgt den 16. Januar 1945, burde være forsøgt tidligere, i alt Fald senest, da Sagsøgerne ved Sagsøgtes Skrivelse af 21. November blev klar over, at Sagsøgte ikke vilde levere mere.

Af samme Grund kan det heller ikke paalægges Sagsøgte at betale Mægler-Omkostningerne, der under Hensyn til, at det drejede sig om et Tvangskøb, som end ikke kom i Stand, findes for højt ansat. Den Sagsøgerne tilkommende Erstatning, der herefter vil være at fastsætte skønsmæssigt, findes efter Fradrag af den af Sagsøgerne anerkendte Skyld at kunne fastsættes til 500 Kr., hvorhos Sagsøgte bør betale Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Nr. 195/1945. Direktør **Johannes F. la Cour** (Gamborg)

m o d

Fyrbøder **Jens Carlsen** (Møller).

(Spørgsmaal om Indstævnte skulde bære Prisstigning paa Brændsel, der leveredes af Appellanten som Led i et Huslejeforhold).

Dom afsagt den 5. April 1945 af Retten for Rougsø, Nørhald m. fl. Herreder: Indstævnte, Direktør Johs. F. la Cour, Pindstrup Mosebrug, Savværk og Emballagefabrik, Pindstrup, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Fyrbøder Jens Carlsen, Pindstrup, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren 50 Kr. til Indstævnte. Saa bør og Indstævnte til Statskassen bøde 4 Kr. Forvandlingsstraffen vil være at fastsætte til Hæfte i 2 Dage. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 29. Juni 1945 (V Afd.): Indstævnte, Direktør Johannes F. la Cour, bør til Appellanten, Fyrbøder Jens Carlsen, betale 45 Kr., tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 21. Juli 1944, indtil Betaling sker og i Sagsomkostninger for begge Retter 200 Kr. I Henseende til den Indstævnte paalagte Bøde bør Underrettsdommen ved Magt at stande. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fire Dommere bemærker følgende:

Da den af Appellanten krævede Forhøjelse af Lejebetalingen alene er begrundet i Stigningen i Tørveprisen, og da Appellanten ikke findes tilstrækkeligt at have godtgjort, at han efter de leverede Tørvs Kvalitet har Krav paa højere Vederlag end det, Indstævnte ved den aarlige Lejes Forhøjelse med 96 Kr. er gaaet ind paa, kan hans Krav om yderligere Forhøjelse af Lejen allerede af denne Grund ikke tages til Følge. Herefter stemmer disse Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom, hvorhos de vil paalægge Appellanten at betale 400 Kr. til Indstævnte i Sagsomkostninger for Højesteret.

Tre Dommere bemærker følgende:

Det tiltrædes, at Appellanten, som i Underrettens Dom anført, for Fyringsperioderne 1942 og 1943 har Krav paa et Tillæg til det i 1940 ved Aftale med Indstævnte fastsatte Vederlag for Brændselsleverancer, 216 Kr., svarende til den siden da stedfundne Stigning i Brændselspriserne, men da det under Hensyn til de foreliggende usikre Oplysninger om Prisforholdene og det leverede Brændsels Kvalitet ikke findes godtgjort, at der er Grundlag for saa stor en Forhøjelse som af Appellanten krævet, stemmer disse Dommere ligeledes for at stadfæste Landsrettens Dom og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

To Dommere bemærker, at de ikke finder, at der i det oplyste er Holdepunkter for at antage, at det leverede Brændsel har været af ringere Kvalitet end det, der leveredes før Prisstigningen, og stemmer med denne Bemærkning for at stadfæste Underrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Direktør Johannes F. la Cour, til Indstævnte, Fyrbøder Jens Carlsen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Mellem Sagsøgeren Fyrbøder Jens Carlen, Pindstrup, — der var og er tariffønnen Arbejder hos Indstævnte Direktør Johs. F. la Cour, Pindstrup Mosebrug, Savværk og Emballagefabrik, Pindstrup, — som Lejetager og Indstævnte som Udlejer afsluttedes 26. Juli 1934 en Huslejekontrakt fremlagt i Afskrift, hvorefter Sagsøgeren fra 1. Maj 1934 Flyttedag i Ejendommen »Det Gule Hus« lejede en Lejlighed bestaaende af 2 Værelser, Køkken, Brænderum, fælles Vaskehus og 1 Stk. Havejord, med følgende Tilføjelse: »— — — samt leverer Ejereren i Lejetiden, der regnes for indtil eet Aar ad Gangen, frit Brændsel, dog ikke udover 15,000 Stk. Tørv og 2 rm Brænde at afhente af Lejeren efter Ejerens Anvisning. Det er en Selvfølge, at intet Brændsel maa fraføres Lejligheden saavel i Lejetiden som ved Lejemalets Ophør.« Den aarlige Leje for fornævnte Lejlighed med Brændsel m. v. fastsattes til 360 Kr. at erlægge maanedlig forud med 30 Kr. den 1. i hver Maaned. Det hedder endvidere i Kontrakten: »Saafremt Huslejen ikke er betalt til en 1. i en Maaned, er Lejeren indforstaaet med, at Ejereren fradrager den af Lejerens eventuelle fortjente Ugeløn, men mister Ejereren dog ikke derved sin Ret til at udsætte Lejeren af Lejligheden, saafremt Huslejen ikke er betalt rettidig — — — Lejemaalet vedvarer, indtil det fra en af Siderne lovlig opsiges med 1 Maanedes Varsel til den 1. i en Maaned.«

Bestemmelsen om, at Sagsøgeren selv skulde afhente Brændslet, er senere blevet ændret til, at Indstævnte leverede Brændslet paa Sagsøgerens Bopæl.

Indstævnte har siden forhøjet den aarlige Leje flere Gange, første Gang den 1. Maj 1940 med 96 Kr., og denne Forhøjelse gik Sagsøgeren med til, anden Gang den 1. Maj 1942 med yderligere 24 Kr., tredie Gang den 1. Maj 1943 med yderligere 84 Kr., og fjerde Gang den 1. Maj 1944 med yderligere 54 Kr. De 3 sidste Forhøjelser har Sagsøgeren protesteret imod, og de er saaledes sket ensidigt fra Indstævntes Side uden Godkendelse fra nogen Side, idet Indstævnte hver Gang godt og vel een Maaned forud for hver Forhøjelse uden videre har tilkendegivet Sagsøgeren, at Betalingen var saaledes, saafremt Sagsøgeren agtede at fortsætte Lejemaalet, hvorved Tilkendegivelsen samtidig jfr. Lejekontrakten kom til at fungere som en Slags Opsigelse, nemlig saafremt Sagsøgeren ikke vilde indgaa paa det.

Motiveringen for Forhøjelserne har været Underskud paa Brændslet som Følge af Stigning i de almindelige Brændselspriser, men ved Siden

heraf tales der ogsaa delvis om, at Ejendommen søges repareret under Reparationslovens Medvirken.

Da Sagsøgeren ikke betalte de 3 sidste af Indstævnte dikterede Forhøjelser, og da langvarige Forhandlinger mellem Sagens Parter, hvorunder Sagsøgeren repræsenteredes af en stedlig Lejerforening, som Sagsøgeren var og stadig er Medlem af, — ikke førte til nogen Overenskomst, — tabte Indstævnte Taalmodigheden og forlangte ved Skrivelse af 30. Juni 1944 den indtil da omdisputerede Forhøjelse indbetalt inden 5. Juli 1944 med Tilkendegivelse, at Indstævnte i Undladelsestilfælde i Medfør af Lejekontraktens Bestemmelser fra den 7. Juli 1944 at regne ugentlig vilde tilbageholde en Fjerdedel heraf af Sagsøgerens Lønning. I Skrivelse opgøres Efterbetalingen saaledes:

1. Maj 1942—30. April 1943	44 Kr. 00 Øre
1. Maj 1943—30. April 1944	54 — 00 —
1. Maj 1944—31. Juli 1944	13 — 50 —
	<hr/>
	111 Kr. 50 Øre
Afslag for Tiden 1. Maj 1942— 30. April 1944	48 — 00 —
	<hr/>
	Rest.... 63 Kr. 50 Øre,

hvorhos der gøres opmærksom paa, at den maanedlige Lejeydelse fra og med 1. August 1944 bliver opkrævet med 4 Kr. 50 Øre ekstra som Brændselsforhøjelse.

Sagsøgeren betalte stadig ikke, hvorefter Indstævnte fra den 7. Juli 1944 at regne ugentlig tilbageholdte 15 Kr. af Sagsøgerens Lønning.

Der er Enighed om, at der ikke i Ejendommen er Centralvarme, og og Brændslet ikke blot bruges til Opvarmning af Kakkellovn, men ogsaa til Madlavning paa Komfur m. v.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at Indstævnte uberettiget og uhjemlet har foretaget Forhøjelserne, og at Indstævnte uberettiget har søgt Forhøjelserne dækket ved Tilbageholdning af Sagsøgerens ugentlige for-tjente Løn, — har Sagsøgeren ved Stævning af 21. Juli 1944 anlagt denne Sag mod Indstævnte, som paastaas dømt til at betale Sagsøgeren 45 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato til Betaling sker samt Sagens Omkostninger. Beløbet er 3 Gange 15 Kr., som Indstævnte har holdt tilbage fra 7. Juli 1944 til Stævningens Udtagelse.

Indstævnte har paastaet sig frifundet og henvist til, at han betimelig forud for de paagældende Fyringsperioder har taget Forbehold om Forhøjelse af Brændselsbetaling overensstemmende med den almindelige Stigning i Tørved og Brændselspriserne, samt at Lejekontrakten hjemler Ret til Tilbageholdelse. Forhøjelserne der alene vedrører Brændslet, fremkommer saaledes:

Priser før Verdenskrigen:

15,000 Stk. Tørved à 7 Kr. pr. 1000 Stk. afhentet..... 105 Kr.

2 rm Brænde à 7 Kr. 50 Øre pr. rm afhentet..... 15 —

————— 120 Kr.

Priser i Fyringsperioden 1942/1943.

15,000 Stk. Tørv afhentet	200 Kr.
2 rm Brænde à 12 Kr. 50 Øre afhentet.....	25 —
Tilkørsel	35 —
	————— 260 Kr.

Priser i Fyringsperioderne 1943/44 og 1944/45.

15,000 Stk. Tørv afhentet.....	210 Kr.
2 rm Brænde à 12 Kr. 50 Øre afhentet.....	25 —
Tilkørsel	35 —
	————— 270 —

Til Basisprisen 120 Kr. skal lægges de 96 Kr. aarlig som Sagsøgeren er indgaaet paa og har betalt siden i 1940. Der kommer herefter til at restere fra

Fyringsperioden 1942/43	44 Kr.
do. 1943/44	54 —
do. 1944/45	54 — eller 4 Kr. 50 Øre maanedlig.

Sagsøgeren har heroverfor anført, at Lovgivningens Regler, jfr her ved Lov Nr. 216 28. Maj 1942 § 7 og Lov Nr. 265 29. Maj 1943 § 38 c, hverken direkte eller analogisk kan finde Anvendelse, idet disse Lovbestemmelser kun gælder, hvor der er Centralvarme, hvilket ikke er Tilfældet her, at Rigtigheden af Sagsøgtes Opgørelse bestrides, idet Priserne før Verdenskrigen laa højere, og idet Priserne for Fyringsperioderne 1942/43, 1943/44 og 1944/45 er anført altfor højt, thi der er ikke leveret de Kvanta Tørv, der anføres, og de leverede Tørv har været for smaa og, navnlig grundet paa Fugt, af altfor daarlig en Kvalitet til at kunne henføres under de af Indstævnte anførte Priser, samt at Indstævnte ganske har undladt at aflægge, endsige rettidigt, af Loven foreskrevne Regnskaber. Det har været umuligt at fastslaa Tørvenes Kvalitet og Prisklasse, idet Leveringerne skete pludselig og stykkevis og uden at der medfulgte nogen Oplysning om Tørvenes Prisklasse, saa Sagsøgeren har været afskaaret fra enhver Kontrol med Indstævnte.

Indstævnte har heroverfor fastholdt sit. Der kan ikke være ringeste Tvivl om, at Sagsøgeren overensstemmende med Princippet i de af ham nævnte Lovregler er pligtig at betale Indstævnte den almindelige Stigning i Tørve- og Brændselspriserne, og at en saadan Stigning foreligger, er givet og almindelig bekendt. Priserne før Verdenskrigen laa ikke over, hvad Indstævnte har regnet med, og de beregnede Priser for Fyringsperioderne 1942/43, 1943/44 og 1944/45 er nærmest efter Klasse II B Tørv, altsaa med samlet Aske- og Vandindhold over 40 pCt. til og med 45 pCt., idet der gaar ca. 2200 til 2300 Stk. Tørv paa 1 Ton. Sagsøgeren har faaet det Brændsel, han skulde have, og behørig Analyse forelaa før Levering, mindst svarende til den beregnede Pris. Sagsøgeren kan ikke forlange mere Regnskab og maa henvises til de Maksimalpriser paa Tørv og Brænde, som Lovene for de paagældende Fyringsperioder opstiller, og hvorefter Priserne er beregnet. Sagsøgeren kunde godt udøve Kontrol, hvis han vilde, og har ikke godtgjort paa noget Punkt, at Indstævnte er gaaet ham for nær med de beregnede Priser i Forhold til det leveredes Kvalitet.

Sagsøgeren har afgivet Partsforklaring hvoraf blandt andet frem-

gaar, at han ikke vil bestride, at der hvert Aar er leveret ham Brændsel svarende til 15,000 Stk. Tørv og 2 rm Brænde. Der var et Aar, hvor han fik lidt mindre Tørv, men saa blev der leveret mere Brænde.

Indstævntes tidligere Overforvalter Johannes Grue, fhv. Skovfoged Valdemar Otto Rasmussen, Ringsø, Træindustriarbejder Lars Christensen, Ringsø, og Indstævntes Vejer Johannes Jensen har afgivet Forklaring som Vidner.

Fremlagt er Korrespondance m. v. og Prøveattester delvis i Genpart samt Erklæring af 2. November 1944 fra Det Danske Hedeselskab og af 28. Oktober 1944 fra Formanden for Foreningen af danske Mosebrugere Jul Rasmussen, Vorbasse.

Der maa gives Indstævnte Medhold i, at Sagsøgeren, som Sagen og Forholdene foreligger, er pligtig at godtgøre Indstævnte, vedrørende de i Lejekontrakten stipulerede 15,000 Stk. Tørv og 2 rm Brænde, der bruges til Opvarmning og delvis til Madlavning, den Stigning, der har fundet Sted i de almindelige Brændselspriser, hvormed Forpligtelsen er blevet byrdefuldere for Indstævnte. Princippet i Lovgivningens Regler herad jfr. bl. a. Lov Nr. 216 28. Maj 1942 § 7 og Lov Nr. 265 29. Maj 1943 § 38 c tilsiger dette, at det ses ikke rettere end at Sagsøgeren selv i 1940 har erkendt det retfærdige heri, idet han da gik med til Forhøjelsen 96 Kr. aarlig; men hvorfor stoppe op herved, naar det er aldeles givet, at Brændselspriserne er steget yderligere efter 1940?

Herefter, og da Sagsøgeren har erkendt, at han indtil Partsforklaringens Afgivelse den 14. November 1944 har modtaget den stipulerede Brændselsydelse, samt da de af Indstævnte begærede Forhøjelser for Fyringsperioderne 1942/43, 1943/44 og 1944/45 efter alt det foreliggende, derunder de gældende Maksimalpriser og det leverede Brændsels Kvalitet, skønnes rimelige og ikke for høje og overensstemmende med Lejekontrakten maa kunne tilbageholdes i Sagsøgerens Lønning, — vil Indstævnte være at frifinde.

I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren 50 Kr. til Indstævnte.

For Udeblivelse fra Forligsmæglingen vil Indstævnte have at bøde 4 Kr. til Statskassen. Forvandlingsstraffen vil være at fastsætte til Hæfte i 2 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 5. April 1945 af Retten for Rougsø, Nørhald m. fl. Herreder.

For Landsretten er der Enighed om, at Spørgsmaalet om Berettigelsen af de stedfundne Lejeforhøjelser ikke henhører under Huslejelovgivningens Regler.

Færdig fra Trykkeriet den 4. September 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 14

Torsdag den 20. Juni.

Ifølge den mellem Parterne indgaaede Lejekontrakt har Indstævnte paataget sig Pligt til i Lejetiden for det aftalte Vederlag foruden Husrum at levere Brændsel, og det findes at maatte være en Følge heraf, at Indstævnte selv maa bære den ved Prisstigning paa Brændslet voldte Fordyrelse, dog bortset fra saadanne Tilfælde, hvor særlig ekstraordinær Prisstigning maatte være indtraadt, idet Indstævnte i saa Fald under visse nærmere Forudsætninger maatte kunne frigøre sig for Pligten til at levere Brændsel mod det i Kontrakten fastsatte Vederlag.

Efter det foreliggende og naar Hensyn tages til den af Appellanten godkendte Forhøjelse af Vederlaget med 96 Kr. aarlig, findes det imidlertid ikke godtgjort af Indstævnte, at der er sket en saadan ekstraordinær Fordyrelse af det til Appellanten leverede Brændsel, at der har været Grundlag for den under Sagen omprocederede yderligere Forhøjelse af det i Kontrakten fastsatte Vederlag.

Allerede som Følge af det saaledes anførte vil Appellantens Paa-stand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 200 Kr.

I Henseende til den Indstævnte paalagte Bøde vil Underrettsdommen være at stadfæste.

Fredag den 21. Juni.

Nr. 281/1944. Læge **Chr. Wandel** (H. O. Hansen)

mod

Sygeplejerske Frøken **Anna Larsen** (Alb. V. Jørgensen).

(Erstatning for lægelig Kunstfejl).

Østre Landsrets Dom af 11. November 1944 (V Afd.): Sagsøgte, Læge Chr. Wandel, bør til Sagsøgerinden, Sygeplejerske Frk. Anna Larsen, betale 4000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. Januar 1944 til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 800 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Indstævnte har for Højesteret forhøjet Erstatningspaastanden med nogle yderligere Udgiftsbeløb til Læge og Medicin m. m. til 4564 Kr. 76 Øre. Appellanten har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Efter Dommens Afsigelse er der afgivet fornyede Parts- og Vidneforklaringer samt paany indhentet en Erklæring fra Retslægeraadet. I Anledning af det ved de nu afgivne Forklaringer oplyste om Saaret paa Appellantens Pegefinger har Retslægeraadet udtalt, at et saadant Saar, selv om det ikke vædsker, ikke kan betragtes som sterilt og ikke kan antages at blive det ved Haandvask, samt at det havde været forsigtigere af Appellanten under Blodprøvetagningen at bruge steril Gummihandske. Paa et Spørgsmaal om de tilvejebragte nye Oplysninger gav Retslægeraadet Anledning til at ændre det i dets tidligere Erklæring indtagne Standpunkt, har Raadet svaret: »Nej. Retslægeraadet maa stadig (jfr. Raadets skrivelse af 24. juni 1944) mene, at det forhold, at flere (5 af ca. 50) blev inficerede ved venepunkturerne, tyder paa, at der har været mangler ved de forholdsregler, der blev taget for at undgaa infektion, selv om de ufuldstændige og daarligt overensstemmende oplysninger gør det vanskeligt med sikkerhed at afgøre, paa hvilke maader forholdsreglerne har svigtet.« Det er dernæst for Højesteret oplyst, at Antallet af inficerede ved Blodprøvetagningen var 6.

Efter det saaledes foreliggende og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten som ansvarlig for de ved Blodprøvetagningen truffne Forholdsregler er erstatningspligtig overfor Indstævnte.

For Højesteret har Appellanten ikke bestridt, at hele den Skade, Indstævnte kræver Erstatning for, skyldes den hende ved Blodprøvetagningen paaførte Infektion. Idet der efter Omstændighederne ikke findes Anledning til at tage Appellantens Indsigelse mod enkelte Poster til Følge, vil Appellanten være at tilpligte at betale Indstævnte den af hende krævede Erstatning, og med den deraf følgende Forhøjelse af Erstatningsbeløbet vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningen bestemmes til 4564 Kr. 76 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. Januar 1944, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Læge Chr. Wandel, til Ind-

stævnte, Sygeplejerske Frøken Anna Larsen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Sygeplejerske Frøken Anna Larsen, søger Sagsøgte, Læge Chr. Wandel, til Udredelse af en Erstatning 4790 Kr. 84 Øre, som nærmere opgjort i Stævningen og indbefattende et Krav om 1000 Kr. som Godtgørelse for Svie og Smerte, hvilket samlede Krav under Domsforhandlingen er nedsat til 4340 Kr. 84 Øre, med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 19. Januar 1944, idet hun til Støtte for Paastanden har anført følgende:

Den 8. Februar 1943 assisterede Sagsøgerinden, der er kommunal Sygeplejerske i Søllerød Kommune, ved en af Danske Kvinders Beredskabs Søllerød Afdeling foranstaltet Blodprøveudtagning, der fandt Sted i Raadhusets Marketenderi i Holte. Som en af de sidste blev der ogsaa taget Blodprøve af Sagsøgerinden, men umiddelbart efter at være kommet hjem, blev Sagsøgerinden syg og kom under Behandling af Læge E. Blichert, Holte, der konstaterede en Infektion i højre Arm. Sygdommen forværredes, og Indlæggelse paa Amtssygehuset i Gentofte blev nødvendig. Indlæggelsen fandt Sted den 12. Februar 1943 og Sagsøgerinden blev først udskrevet til videre ambulat Behandling den 15. Maj 1943. Sagsøgerinden maatte derefter ifølge Lægens Ordre tage Ophold paa et Rekonvalescenthjem. Da det maa anses for utvivlsomt, at Sagsøgerindens Sygdom er paadraget hende ved den ovennævnte Blodprøveudtagning, der blev foretaget af Sagsøgte, og da Sagsøgerinden maa formene, at Sagsøgte har baaret sig uforsvarligt ad, maa Sagsøgerinden hævde, at Sagsøgte maa være pligtig at erstatte hende det Tab, hun har lidt ved Sygdommen.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Sagsøgte kan ikke erkende at have gjort sig skyldig i noget overfor Sagsøgerinden til Erstatning forpligtende Forhold ved den ovennævnte Lejlighed, og hævder, at saafremt der foreligger en Fejl, hvad han ikke erkender, har den været hændelig. Med Hensyn til Kravets Størrelse har Sagsøgte fremsat Indsigelse imod to Regningsbeløb 204 Kr. 30 Øre og 363 Kr. 20 Øre for Rekreationsophold, der hævdes at have været for dyre for Sagsøgerinden som Sygekassepatient, samt Størrelsen af Posten Svie og Smerte.

Sagsøgte har angaaende Forholdet givet følgende Fremstilling i et fremlagt Brev af 22. Juni 1943 til Sagsøgerindens Sagfører (Bilag 2):

»— — — Paa Opfordring af D. K. B., Holte, tog jeg paa 50 Lotter Blodprøve til Blodtypebestemmelse. — Prøverne blev foretaget paa Søllerød Raadhus den 8. Februar 1943 Kl. 20. — Samtidig blev der ogsaa taget en Blodprøve paa Kommunalsygeplejerske, Frk. Anna Larsen, Holte, hvem det blev stillet frit, om hun ønskede sig blodtypebestemt. — Jeg modtog intet Honorar herfor.

Prøverne foretoges paa sædvanlig Maade ved Venepunktur i Albuen, efter forudgaaende Huddesinfection. — Kanylerne blev desinficeret ved

20' Minn.'s Kogning under Kommunalsygeplejerske, Frk. A. Larsen og min Kontrol.

Ca. 2 Døgn senere optraadte der hos 5 af de blodprøvede en Infection omkring Puncturstedet. De inficerede Patienter er ikke blodprøvede i Rækkefølge.

Hos 3 af disse, der er mine egne Patienter, og som jeg selv har behandlet, viste Infectionen sig som en Byld i Størrelse som en lille Hassel-nød. Den var i alle Tilfælde relativ længe om at forsvinde (ca. 3 Uger), men forsvandt fuldstændig uden blivende Følger.

Hos de 2 andre var Infectionen af alvorligere Natur. Begge blev indlagt af Dr. E. Blichert, Holte. Den ene, Fru Standarte Christensen, Ernst Bøjensvej, Holte, blev dog udskrevet efter kortere Tid, den anden, Frk. Larsen, henlaa som bekendt betydeligt længere paa Amtsygehuset.

Aarsagen til Infectionen maa, til Trods for at de fornødne Sikkerhedsforanstaltninger er truffet, søges i Venepuncturen, hvorved Bacterier er blevet ført ind i Vævet.

Skaden er, hvormeget jeg end beklager den, at opfatte som hændelig. Lignende Tilfælde under Tiden med dødelig Udgang er kendt og beskrevet i den medicinske Litteratur.«

Den almindelige danske Lægeforenings Responsumudvalg har i en fremlagt Erklæring af 3. September 1943 (Bilag 4) udtalt følgende:

»Den med Hovedbestyrelsens Skrivelse af 3. Juli d. A. modtagne fra Hr. Højesterets-sagfører Alb. V. Jørgensen indsendte Sag angaaende nogle af Læge Chr. Wandel, Holte, foretagne Blodtagninger har været behandlet af Responsumudvalget.

I Sagens Behandling har deltaget Professor, Overkirurg O. Chievitz, København, Professor, Overlæge, Dr. med. C. Holten, Aarhus, Læge A. Madsen, Helsingør, og som særlig sagkyndige Overkirurg, Dr. med. M. Fenger, København, Overkirurg Dr. med. O. Mikkelsen, København.

Af de forelagte Oplysninger, suppleret med Oplysninger indhentet af Udvalget fra Læge C. Wandel og Sygeplejerske Frøken Anna Larsen, fremgaar:

Ved en af »Danske Kvinders Beredskab«, Søllerød Afdeling, den 8. Februar d. A. foranlediget Blodtypebestemmelse foretog Læge Chr. Wandel, Holte, paa Søllerød Raadhus i Marketenderiet Blodtagning paa 49 Personer. Som en af de sidste lod Frk. Larsen tage Blodprøve af sig selv i v. Albuebøjning. Dagen efter hævede Armen paa samme Sted, der kom Smerter og Rødme, og den 10. Februar blev hun tilset af Læge E. Blichert, der fandt en Betændelse i Albuebøjningen. Trods Behandling forværredes Tilstanden, og den 12. Februar indlagdes Frk. Larsen i Københavns Amtssygehus, Gentofte, Afd. H (Journal Nr. 1075/43), hvorfra hun udskreves den 15. Maj 1943.

Ved Indlæggelsen fandtes i v. Albuebøjning et tokronestort, ømt fast Parti, udenom var Huden i Haandfladens Udstrækning rød men ikke fast. I venstre Armhule fandtes en hævet Lymfekirtel. Under Behandling bedredes Armen. 20. Februar udviklede der sig Tegn paa Katarrh i v. Mellemøre, 24. Februar kom Tegn paa Aarebetændelse i højre Ben,

senere kom flere Lungeblodpropper, Tegn paa Nyrelidelse, lettere Aarebetændelse i v. Ben. Hos flere andre (5) af de Personer, paa hvem Blodtagning var foretaget, optraadte Tegn paa Betændelse i Indstikningsstedet. De paagældende Personer fik ikke taget Blodprøve lige efter hinanden.

Om de nærmere Omstændigheder ved Blodtagning oplyser Dr. Wandel, at der anvendtes ca. 20 Kanyler, der blev udleveret paa Stedet, samt 3, som Lægen medbragte. De udleverede Kanyler kogtes i alm. Ledningsvand under Kontrol dels af Frk. Larsen, dels af Lotter. De kogtes i 20 Minutter. Efter Brugen blev de lagt i en ren Skaal, rensed og paany kogt i 20 Minutter. Efter Kogningen transporteredes de i Kogekarret til Blodtagningsstedet, optoges af Kogekarret vistnok med Pincet. De medbragte Kanyler var kogt faa Timer før Transporten og blev før Brugen skyllet igennem med Hospitalssprit. Lægen rensede sine Fingre med Hospitalssprit forud for hver Blodtagning.

Frk. Larsen bedømmer Kanylernes Antal noget forskelligt (15 nye, 6—8 medbragte), mener at Lægen optog Kanylerne med Fingrene, samt at Lægen ikke foretog Desinfektion af sine Hænder naar der kom Blod paa dem, men skyllede dem i en Skaal med Vand. Oplyser, at Lægen paa højre Haandryg havde et »grimt utildækket Saar«, samt at der til Raadighed ikke var Sæbe men to Haandklæder.

Der spørges:

- 1) om der er nogen, der har Ansvar for Infektionen,
- 2) i bekræftende Fald, hvem saadant Ansvar paahviler.

Idet Udvalget principielt maa afvise at udtale sig om Ansvaret, hvis Bedømmelse alene henhører under Domstolene, skal man til Belysning af Spørgsmaalet udtale:

Det maa anses for sikkert, at Betændelsen paa Indstikstedet er fremkaldt ved Blodtagningen.

Mellemørekatarren kan stamme fra Betændelsen i Albuen, men kan lige saa vel være uden Forbindelse dermed.

Aarebetændelsen (og Blodpropperne) kan være en Følge af Betændelsen paa Indstikningsstedet eller af Mellemørekatarren.

Blodtagning af Blodaarer i Albuebøjningen anses for lidet farligt, naar blot den Del af Kanylen, som føres ind gennem Huden er steril. Den almindelige Fremgangsmaade er, at Lægen med renvaskede, men ikke desinficerede, Hænder fatter Kanylens Muffe uden at berøre Kanylerøret og efter let Aftørring af Patientens Hud med Sprit indfører Kanylen.

Efter Dr. Wandels Beskrivelse af Fremgangsmaaden ses der ikke at være begaaet nogen Fejl.

Hvis Dr. Wandel som af Frk. Larsen formodet har taget Kanylerne op af Kogekarret med Fingrene, og han paa Haanden har haft et Saar, kan Kanylerne herved være blevet forurenede med Bakterier og saaledes have fremkaldt Betændelse. Ihvorvel den af Frk. Larsen beskrevne Teknik ikke kan anses for tilfredsstillende, vilde den næppe give Anledning til Infektion, hvis ikke Lægen paa højre Haand havde haft et Saar med formentlig livskraftige Bakterier. At dette Saar paa Lægens Haandryg skulde faa disse Følger, er vanskeligt at forudse og

saa lidt at forvente, at det efter Udvalgets Skøn ikke kan bebrejdes Dr. Wandel, at han ikke afstod fra at foretage Blodtagningen.

Selv om Frk. Larsens Beskrivelse af Fremgangsmaaden lægges til Grund, mener Udvalget ikke, at Dr. Wandel har begaaet nogen Kunstfejl — — —.«

Sagen har været forelagt Retslægeraadet. Sagsøgerindens Sagfører har stillet Raadet Spørgsmaal i en saalydende Skrivelse af 22. April 1944:

»Som Sagfører for Sygeplejerske Frøken Anna Larsen anmoder jeg herved Retten om at forelægge Sagen for Retslægeraadet og at lade Raadet besvare følgende Spørgsmaal:

1. Maa Læge Wandel antages at have udvist den Paapasselighed og Renlighed som maa udkræves af en Læge, der foretager Blodprøver?

2. Maa Infektionen antages at hidrøre fra manglende Renlighed?

3. Har Læge Wandel efter Raadets Formening begaaet nogen Fejl?

Raadets Besvarelse af de stillede Spørgsmaal bedes afgivet under den Forudsætning, at følgende Forklaringer, der er afgivet overfor mig, bliver vedstaaet under Parts- og Vidneforklaring inden Retten:

Sygeplejerske Frk. Larsen:

Der henvises til Forklaringen i Bilag 4, idet yderligere bemærkes, at Frøken Larsen hævder, at Læge Wandel tog Kanylerne op af Kogekarret med Fingrene, og at han ved Indføringen holdt paa selve Kanylen saa langt fremme, at ogsaa den berørte Del af Kanylen blev indført i Armen. Endvidere hævdes det, at Læge Wandel adskillige Gange maatte tage Kanylerne ud for føre dem ind et andet Sted i Armen. Da ca. 50 Mennesker skulde behandles paa ca. 1½ Time, havde Læge Wandel stort Hastværk, og skønt Blodet mange Gange strømmede ned over Hænderne paa Lægen, vaskede han dog ikke Hænderne, men tørrede sig blot i et Haandklæde.

Frøken Larsen assisterede i samtlige Tilfælde ved at rense det Sted paa Armen, hvor Kanylen skulde føres ind.

Tandtekniker Frøken E. Nielsen, Kongevej 35, har forklaret, at hun hjalp med ved Kogning af Kanylerne. Kogningen foregik i Køkkenet, og der blev kogt flere Gange. Læge Wandel tog Ampullerne op med Fingrene, og han vaskede ikke Hænderne, men tørrede dem kun i et Haandklæde, fordi der flød en Masse Blod ned over Hænderne. Læge Wandel klagede over, at Kanylerne ikke var som de skulde være. Hun har ingen Gener haft.

Frøken Gerda Larsen, Ernst Bojesensvej 1, forklarer, at hun var blandt de sidste, der blev behandlet. Da hun kom til, var der ikke flere af de andre Kanyler, og Læge Wandel tog da nogle fra sin egen Taske.

Kanylerne laa i et Kogekar, hvorfra han tog dem op med Fingrene. Han holdt nede paa selve Kanylerne. Til Trods for at han havde meget Blod paa Hænderne, vaskede han dog ikke Hænderne. Engang imellem vaskede han Haanden med Vat og Sprit. Læge Wandel havde meget travlt, og han klagede over, at Kanylerne var for korte. Paa Haanden havde han et aabent Saar, der saa frisk ud.

Frøken Karen Olsen, Dronninggaardsallé 94, forklarede, at hun ikke har set noget til, hvordan de andre blev behandlede. Hun blev selv stukket 1 Gang i venstre Arm og 2 Gange i højre Arm. Hun blev ogsaa inficeret

og fik i den Anledning en Mængde Bylder. Hun har i den Anledning været indlagt paa Gentofte Amtssygehus.

Fru Standard Christensen, Sofievej 1 A, forklarer, at hun blev behandlet som Nr. 22 eller 26. Hendes højre Arm blev inficeret, og hun har i den Anledning været indlagt paa Gentofte Amtssygehus fra 22. Februar til 15. Maj 1943. Læge Wandel stak hende 3 Gange i højre Arm med en Kanyle uden Sprøjte paa. Han havde paa højre Haandryg et aabent væskende Saar.

Til Trods for at Blodet løb ned over Hænderne paa ham, vaskede han sig dog ikke. Hun har i hvert Fald set, at før hende blev 6 behandlede, uden at han vaskede Hænderne. Men han tørrede sig en Gang imellem i et Haandklæde. Han tog Kanylerne op af Kogekarret med Fingrene, og han holdt meget langt fremme paa Naalen. Hun syntes, at Behandlingen foregik saa urenligt, at hun, hvis der ikke var tvungen Mødepligt, vilde være gaaet igen.«

I en Retslægeraadet tilgaaet Skrivelse af 9. Juni 1944 fra Sagsøgtes Sagfører hedder det bl. a.:

»— — — Fru Ellen Hedrich, Vasevej 30, Holte, der den 8. Februar 1943 sammen med de øvrige Medlemmer af D. K. B.'s Søllerød Afdeling fik taget Blodprøve til Blodtypebestemmelse af Læge Chr. Wandel og ved denne Lejlighed paadrog sig en Betændelse i venstre Albuebøjning, erklærer, at før og efter Blodprøven, der blev foretaget ved Indstik i en Aare i venstre Albuebøjning, blev hendes Arm desinficeret med Sprit af Sygeplejerske Frk. Larsen. Blodprøven blev af Lægen taget med en Kanyle, der var sat paa en Sprøjte. Hun saa, at Lægen forinden fyldte Sprøjten med Sprit og rensede hermed saavel Sprøjte som Kanyle. Hun saa, at Lægen rensede sine Fingre med Sprit, og efter Blodprøven blev Indstikstedet dækket med et Stykke rent Vat af Sygeplejerske Frk. Larsen. Hun bemærkede ikke, at Lægen havde Blod paa Hænderne, og heller ikke at han havde et aabent Saar paa Haanden.

Frk. Jeanne Møller, Kongevej 76, Holte, der ligeledes fik taget Blodprøve og paadrog sig en Byld i venstre Albuebøjning, hvilken Byld varede i knap 14 Dage, erklærer, at hun var Vidne til de fleste af Blodtagningerne, og hun bemærkede, at der før hver Blodtagning blev foretaget Spritafvaskning af Armen. Lægen foretog Spritdesinfektion af sine Fingre før hver Blodtagning. Lægen tog Kanylerne med en Pincet fra Kogekarret. Hun bemærkede ikke, at Lægen havde Blod paa Hænderne eller havde et betændt Saar paa Haanden. Hun erklærer ligeledes, at Sygeplejerske Frk. Larsen assisterede Lægen under Blodtagningen og desinficerede Armen med Sprit baade før og efter Blodtagningen. Hun bemærkede ligeledes, at Lægen skyllede sine Hænder i et Vandfad med Vand for derefter at foretage Spritdesinfektion af sine Fingre.

Fru Vera Schleisner, Landsevej 6, Holte, der ligeledes fik foretaget Blodprøve, og paadrog sig en Byld i venstre Albuebøjning, der ialt varede en 2—3 Uger, erklærer, at hun selv var behjælpelig ved Kogningen af de til Blodtagningen anvendte Kanyler og erklærer, at disse blev kogt i 20 Minutter. Hendes Arm blev før Blodtagningen vasket med Sprit. Hun saa, at Lægen først skyllede sine Hænder i et Vandfad og derefter spritvaskede sine Fingre før Blodtagningen. Hun bemærkede

ikke, at Lægen havde Blod paa Hænderne eller et Saar paa disse — — —.»

Retslægeraadet har herefter i en Erklæring af 24. Juni 1944 udtalt følgende:

»— — — Punktur af blodåarer til blodprøvetagning foretages overordentlig hyppigt; ved regelret udførelse er det uhyre sjældent, at der kommer tegn til infektion derved; men det kan hænde trods korrekt udførelse.

I nærværende sags bilag 2 er oplyst, at der hos 5 af de 50 personer, fra hvem blodprøver blev taget den 8. februar 1943, i løbet af et par dage opstod tegn til infektion paa stedet for blodtagningen. Det forhold, at flere blev inficerede, tyder paa, at der været mangler ved de forholdsregler, der toges for at undgaa infektion. Oplysningerne om disse forholdsregler er ufuldstændige og ikke overensstemmende. Dette gælder særlig spørgsmaalet om saaret paa lægens højre haand. Det omtales i bilag 4, pag. 2, som »et grimt utildækket saar«: I skrivelsen fra højesteretssagfører Alb. V. Jørgensen af 22. april 1944 pag. 2 dels som »et aabent saar, der saa frisk ud«, dels som »et aabent væskende saar«. Hvis lægen har haft et inficeret saar paa haanden, er det rimeligt at antage, at dette har spillet en betydelig rolle for de stedfundne infektioner. Kanylerne blev steriliserede ved kogning; selv om kogevandet antagelig er hældt fra, har de sandsynligvis været vaade ved brugen, hvilket har kunnet medvirke til overførelse af smittestof fra haand til punktursted.

Til de stillede spørgsmaal skal retslægeraadet samlet bemærke:

Hvis lægen har haft et inficeret saar paa haanden, maa de efter de foreliggende oplysninger tage forholdsregler for at undgaa infektion anses for utilstrækkelige. Risikoen er øget, hvis han har taget med fingrene paa den del af kanylerne, der skulde stikkes ind. Yderligere er risikoen øget, hvis han med samme kanyle har forsøgt punktur paa flere steder.

I sagens behandling har professorerne Hauch, Kjærgaard og Sand deltaget.»

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Parterne, Tandtekniker Fru Ella Nissen, Husassistent Frøken Gerda Larsen, Husassistent Frøken Karen Olsen, Fru Standarde Christensen, Civilingeniør Frøken Litten Bjørnbo, Frøken Jeanne Møller, Tilskærer Fru Vera Schleisner, Fru Ellen Hedrich samt Overkirurg Hans Wulff.

Sagsøgte har benægtet ved den paagældende Lejlighed at have haft noget inficeret Saar paa Haanden. Det var nærmest en Hudafskrabning, opstaaet ca. 8 Dage forinden ved at støde imod en Automobilskærm. Dette Saar har ikke været af en saadan Art, at Sagsøgte havde søgt Behandling derfor. Saarvædske har der ikke været Tale om. Det efterlod ikke Ar. Det helede relativt hurtigt. Et saadant Saar kan faa et mere kronisk Udseende.

Med Hensyn til Fru Hedrich skal bemærkes, at hun i Retten forklarede, at den eneste hun saa var, at Lægen fyldte en Kanyle med Spirit.

Efter det samlede Indhold af Retslægeraadets Erklæring — derunder at det Forhold, at flere er inficerede, tyder paa at der har været

Mangler ved de Forholdsregler, der toges for at undgaa Infektion — og det iøvrigt foreliggende finder Retten at maatte statuere, at de nævnte Forholdsregler ikke har været fyldestgørende, og derfor at maatte anse Sagsøgte erstatningsforpligtet overfor Sagsøgerinden. I det dennes Krav skal bedømmes som en Helhed, da Sagsøgerindens Sagfører ikke rettidig fra Sagsøgte Side har været opfordret til at bedømme Skaden anderledes end som en Helhed, og i det den samlede Skade skønnes at maatte ansættes til 4000 Kr., vil der være at give Dom herefter.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerinden 800 Kr.

Nr. 107/1946. Gaardejer **Jeppe Terkildsen (Vang)**

m o d

Politimesteren i Ribe Købstad m. v. (Bang efter Ordre).

(Umyndiggørelsessag).

Vestre Landsrets Kendelse af 19. December 1945 (IV Afd.):

Under nærværende Sag er der af Politimesteren i Ribe Købstad m. v. nedlagt Paastand om, at Gaardejer Jeppe Terkildsen, Tirslund, som er født den 14. Februar 1866, umyndiggøres i formueretlig Henseende. Fra Gaardejer Terkildsens Side er der protesteret mod Umyndiggørelsen og nedlagt Paastand om Frifindelse.

Af de foreliggende Oplysninger fremgaar det, at Gaardejer Terkildsen ejer og beboer en Landejendom i Tirslund i Føvling Sogn, hvis Areal er ca. 15 ha, og som til Ejendomsskyld er vurderet til 18.000 Kr. For en Del Aar siden blev der bygget en Kirke i Holsted Stationsby. Terkildsen fik den Opfattelse, at hans Ejendom med Urette var henlagt under et til Kirken hørende Distrikt, og der opstod som Følge heraf hos ham, navnlig efter at hans Søster, som boede sammen med ham paa Ejendommen, var død, en Følelse af Forurettelse, og Terkildsen undlod flere Aar igennem at betale sine Skatter saavel Ejendomsskatterne som de personlige Skatter, ligesom han undlod at indgive Skatteanmeldelser. Han hørte ogsaa op med at drive Ejendommens Jorder og solgte Besætningen. I April Maaned 1945, efter at der af Føvling Sogneraad var rettet Henvendelse til Kredskontoret i Ribe angaaende Umyndiggørelse af Terkildsen, blev de forfaldne Skatter ved Mellekomst af Sognepræsten betalt med et Beløb af 2372 Kr. 58 Øre. Denne berørte ogsaa overfor Terkildsen Spørgsmaalet om Salg af hans Ejendom, hvad Terkildsen ikke vilde gaa ind paa, og efter den Tid er Skatterne ikke betalt. Foruden Ejendommen ejer Terkildsen ca. 13.000 Kr., der indestaar i forskellige Pengeinstitutter.

Den fornævnte, af Sogneraadet, til Kredskontoret rettede Henvendelse, var bilagt med en Erklæring af 23. Marts 1945 fra Amtslægen i Ribe angaaende Gaardejer Terkildsens mentale Tilstand. Efter en Gen-

nemgang af Terkildsens personlige Forhold og det ovenomtalte Forhold om Kirkedistriktet hedder det i Erklæringen: »Da jeg foreholdt ham, at det kunde let gaa saadan, at han blev umyndiggjort. da han ikke vilde betale nogen Skat, sagde han, at det gjorde ikke noget. Hvis han blev umyndiggjort, saa var det Ret.

Hvis man taler med Observanden om andre Ting, saa gør han et fuldstændig normalt Indtryk. Han er langtfra svækket, men maa betegnes som mere aandsfrisk, end hans Alder kunde lade formode.

Observanden er lidende af det, man kalder en »fiks Idé«, d. v. s. at han paa et bestemt Omraade er lidende af Vrangforestillinger og Tvangstanker.

Da disse Tanker paa et enkelt Omraade er dominerende paa hele hans Sjæleliv, og da de medfører, at han paa et enkelt Omraade (Skatten) indtager en saadan Stilling, at han er i Modstrid med Lov og Ret, bør han umyndiggøres, hvilket ogsaa vil være det bedste for ham personlig. Han vil være istand til at forstaa Betydningen af Spørgsmaalet om hans Umyndiggørelse.«

Sagen har været forelagt Retslægeraadet, hvis Erklæring af 9. November 1945 er saalydende:

»Ved sagens tilbagesendelse skal Retslægeraadet udtale, at det ikke paa det foreliggende grundlag er muligt med sikkerhed at fastslaa arten af Jeppe Terkildsens sindslidelse. Hertil maatte kræves en mere indgaaende observation. Det maa imidlertid gennem den foretagne undersøgelse skønnes fastslaaet, at der foreligger visse sjælelige forstyrrelser, som gør ham uegnet til at varetage sine økonomiske interesser og disponere paa egen haand. En umyndiggørelse maa derfor skønnes berettiget.«

Som foran nævnt driver Terkildsen, som bor alene paa Ejendommen, ikke denne, og Ejendommens Bygninger er efterhaanden gaet stærkt i Forfald.

Efter det saaledes foreliggende maa Gaardejer Terkildsen anses uskikket til paa Grund af sjælelig Forstyrrelse at varetage sine økonomiske Anliggender, og Paastanden om hans Umyndiggørelse i formueretlig Henseende vil derfor være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

T h i b e s t e m m e s :

Gaardejer Jeppe Terkildsen umyndiggøres i formueretlig Henseende.

Til det Offentlige betaler han de Retsafgifter, der skulde være erlagt, saafremt Sagen ikke for Politimesterens Vedkommende havde været afgiftsfri i Henhold til Retsafgiftslovens § 16, Nr. 1, samt til den for Politimesteren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Dahl, i Salær 60 Kr.

De ikendte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret. I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bang 80 Kr., der udredes af den kærende, Gaardejer Jeppe Terkildsen.

Det ikendte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretskendelses Forkyndelse.

Tirsdag den 25. Juni.

Nr. 144/1945.

Gaardejer **Hans Møller**
(Landsretssagf. Andreasen)
mod

Vognmand **Edmund Christian Buchwald** (Landsretssagf. Clan).

(Erstatning for manglende Tørvejord ved et Ejendomssalg).

Østre Landsrets Dom af 29. Maj 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Vognmand Edmund Christian Buchwald, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Hans Møller, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte 29.894 Kr. 43 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1944, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 6000 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Appellanten af Restkøbesummen betalt Indstævnte 9894 Kr. 43 Øre, saaledes at der endnu resterer 20.000 Kr., og Appellantens Paastand for Højesteret gaar herefter ud paa, at han, idet den af ham krævede Erstatning er opgjort til 13.992 Kr., frifindes mod Betaling af 6008 Kr. Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet, saaledes at den tilkendte Restkøbesum nedsættes til 20.000 Kr. med Renter.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste med den af den stedfundne Betaling følgende Ændring.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at der som Restkøbesum tilkendes Ind-

stævnte, Vognmand Edmund Christian Buchwald, 20.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1944, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Gaardejer Hans Møller, til Indstævnte med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Vognmand Edmund Christian Buchwald, som i Aaret 1941 var Ejer af Lundevejgaard, Matr. Nr. 5a af Hove By, Smørum Sogn, paa hvilken der fandtes to Tørvemoser, en større, Vestmosen, og en mindre, Østmosen, drev i 1941 selv Tørveskær i Vestmosen. Med Henblik paa Udlejning lod han i Efteraaret 1941 to Dele af denne Mose undersøge; og som Resultat udstedtes under 13. December 1941 af H. Lofts kemiske Laboratorium to Erklæringer hvis Opgivelse af Undersøgelsens Resultat slutter med Udtalelser om, at der paa den vestlige og sydlige Del af det ene Areal vil kunne produceres ca. 2000 Tons Tørv med et Askeindhold paa ca. 12 pCt. beregnet ved et Vandindhold paa 25 pCt., og at der paa det andet Areal vil kunne produceres ca. 4000 Tons Tørv med et gennemsnitligt Askeindhold paa ca. 15 pCt. beregnet ved et Vandindhold paa 25 pCt.

I Sommeren 1942 udlejede Sagsøgte af Vestmosen dels det største af de undersøgte Arealer til Automobilforhandler G. E. Caning, dels et andet Areal af Vestmosen til Plantageejer Georg Lyngby Rasmussen. Sagsøgte havde med den førstnævnte Tvist om Opgørelsen af deres Mellemværende, men der fremkom ingen Tvivl om Rigtigheden af Laboratorieerklæringen.

I Efteraaret 1942 lod Sagsøgte foretage Undersøgelser af 4 Arealer i Moserne. Laboratoriets Erklæring af 20. November 1942 om et Areal af Østmosen slutter saaledes: »Da Dybden af Tørvelaget, som tidligere Beregninger har vist, er meget hurtigt aftagende i nordlig Retning, og der ikke er Produktionsmuligheder i den nordlige Del af Mosen, kan der paa den resterende Del af Arealet kun regnes med lønnende Produktionsmuligheder for ca. 1500 Tons Tørv med et Askeindhold paa 12 pCt. beregnet ved et Vandindhold paa 25 pCt.« Om 3 Arealer af Vestmosen har Laboratoriet udstedt Erklæringer af 21. Juli, 19. November og 20. November 1942, der slutter saaledes: Erklæringen af 21. Juli: »Paa Arealet vil der kunne produceres ca. 5.000 Tons Tørv med varierende Askeindhold, men ca. 3.000 Tons med en Askemængde paa ca. 10 pCt., alt beregnet ved et Vandindhold paa 25 pCt.«, Erklæringen af 19. November: »Hvis man fraregner den ikke produktionsegne Del af Arealet, vil der paa den resterende Del kunne udvindes mindst 1500 Tons Tørv af god Beskaffenhed, med et Askeindhold paa 12—15 pCt., beregnet ved et Vandindhold paa 25 pCt.« Erklæringen af 20. November: »Paa Arealet vil der kunne produceres ca. 800 Tons Tørv med et Askeindhold paa

8—10 pCt., og hvis der forefindes tilsvarende Dybdeforhold i den østlige Grav, vil Produktionen kunne øges med ca. 200 Tons, saaledes at de samlede Produktionsmuligheder paa dette Areal bliver ca. 1000 Tons.«

Ved Nytaarstid 1943 anmodede Sagsøgte Ejendomshandler Jochum Johannes Brokfelt om at søge Købere til Ejendommen, som Brokfelt bl. a. averterede saaledes i Berlingske Tidende for 5. Januar 1943:

Tørvegaard tilsalg, 82 Td. Land.

8. Tdr. og 5 Skp. Hartkorn, Tørvemosen med mindst 10.000 Tons Tørv, elektr. Drift i Mosen. Ca. 2¹/₂ km fra Station, pæne Bygninger, stor Besætning, alt i Maskiner og Redskaber, Telf. Allerød 208.

Dette Avertissement foranledigede Sagsøgeren, Gaardejer Hans Møller, til at indlede Købsforhandlinger.

Imidlertid bortlejede Sagsøgte et Areal af Østmosen, derunder det undersøgte Areal, ved Kontrakt af 23. Januar 1943 til Entreprenør Svend Therkildsen.

Efter at Sagsøgeren havde besigtiget Ejendommen, uden dog at bese Moserne, afholdtes der den 28. Januar 1943 en Forhandling hos Sagsøgtes Sagfører, Sagfører cand. jur. H. P. Hilbert, mellem denne, Sagsøgte, Sagsøgeren, dennes Fader og Ejendomshandler Brokfelt. Sagsøgte havde for den til Ejendomsskyld til 70.700 Kr. vurderede Ejendom med Besætning forlangt 165.000 Kr. men gik, da Sagsøgeren ikke ønskede at købe Besætningen, ned til 135.000 Kr., hvad Sagsøgeren karakteriserede som en meget høj Pris, men som Sagsøgte forsvarede med de store Fortjenester ved Tørveproduktionen, idet han foruden at henvise til den med Therkildsen afsluttede Lejekontrakt oplyste at have Liebhaber til en Kontrakt om 6000 Tons af Vestmosen. Da Sagsøgte gik ind paa at modtage 30.000 Kr. af Købesummen ved Transporter af Lejekontrakterne om Tørv, opnaaedes Enighed om Handlen. Det maa ved det oplyste anses godtgjort, at Sagsøgte ved dette Møde foreviste de 4 Laboratorieerklæringer fra 1942 til Gennemsyn, men at Sagsøgerens Fader afviste dem med en Bemærkning om, at de var uden Interesse for ham og hans Søn, da de ikke var kendt med Tørvefremstilling.

Den 29. Januar 1943 sendte Sagfører Hilbert Sagsøgeren Udkast til betinget Skøde og Overenskomst om Fremgangsmaaden ved Udlejning af Tørvemoser. Sagsøgeren henvendte sig nu til Landsretssagfører E. Stubgaard, og der indlededes nye Forhandlinger, som afsluttedes ved et Møde den 6. Februar. Ved dette udtalte Sagsøgeren, at naar det var sikkert, at de lovede 10.000 Tons Tørv var paa Ejendommen, kunde han ligesaa godt paa egen Haand forestaa Udlejninger, og Sagsøgte indgik paa at modtage de 30.000 Kr., hvis Betaling skulde have været ordnet ved Transport af Tørvekontrakterne, med 15.000 Kr. 1. Juli 1943 og 15.000 Kr. 1. Juli 1944. Derefter udarbejdedes og underskrevs paa Stedet Skøde, som tinglystes den 15. s. M. Skødet, hvorefter Sagsøgeren overtog Ejendommen 1. Marts 1943, og dermed Kontrakten med Therkildsen, indeholder ingen Bemærkning om Ejendommens Moser eller Tørveskæring.

Allerede den 24. Februar 1943 averterede Sagsøgeren efter Tilbud fra Tørvefremstillere, hvorefter Tørvefabrikant Thorvald Petersen henvendte sig til ham. Da denne ønskede at se de omtalte 4 Laboratorie-

erklæringer af 1942, erhvervede Sagsøgeren den 2. Marts disse fra Sagsøgte for 200 Kr., og den 23. Marts 1943 afsluttedes Kontrakt mellem Sagsøgeren og Petersen om Tørvefremstilling i Vestmosen, først i det af Laboratorieerklæringen af 21. Juli 1942 omhandlede Areal. Kontrakten nævner intet Tal for Produktionens Størrelse, men der er Enighed om, at der regnedes med maskinmæssig Fremstilling af ca. 8000 Tons.

Den 11. September 1943 tilskrev Sagsøgerens Sagfører Sagsøgtes Sagfører, at Ejendommens Moser ikke som forudset ved Handlen indeholdt Materiale til 10.000 Tons Tørv, men kun til ca. 4500 Tons, og at de fremstillede Tørv var ringere, end hvad der maatte ventes efter de meddelte Oplysninger. Sagsøgte afviste Reklamationen.

Sagsøgeren har derefter under denne Sag ved sin endelige Paastand paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham en Erstatning paa indtil 35.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 24. November 1943, idet han har bemærket, at Fabrikant Petersen har anlagt Erstatningssag mod ham, hvilken Sag er behandlet samtidig med denne som Nr. 414/1945.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet og har paa sin Side paastaaet Sagsøgeren tilpligtet at betale ham Restkøbesummen 29.894 Kr. 43 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1944.

Sagsøgeren har erkendt at skyldte dette Beløb, som han efter Sagsøgtes Forlangende har deponeret, og som han paastaar afregnet i den paastaaede Erstatning.

Søgsmaalet er anmeldt for Laboratorieforstander Henry Louis Loft og Tørvefabrikant Thorvald Petersen, der begge har givet Møde.

For Retten har Parterne, Ejendomshandler Brokfelt, Sagfører Hilbert, Plantageejer Lyngby Rasmussen, Entreprenør Therkildsen, Gravør Gunnar Evald Andersen, Tørvefabrikant Hans Valdemar Petersen, Laboratorieforstander Loft, Repræsentant Poul Riis og Parcellist Einar Erhardt Petersen afgivet Forklaring.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte under Forhandlingerne forud for Skødets Udstedelse flere Gange udtalte, hvad der jo ogsaa stod i Avertissementet, at der paa Ejendommen var 10.000 Tons Tørv af god Kvalitet, og at dette kun kunde forstaaes saaledes, at disse Tørv kunde fremstilles ved maskinmæssig Drift, idet Avertissementet omtalte elektrisk Drift i Mosen; men det har vist sig, at Therkildsen i Østmosen kun har kunnet fremstillet i Aaret 1943 1375 Tons Tørv, hvoraf 175 Tons haandskaarne, og i Aaret 1944 130 Tons haandskaarne, og at der i Vestmosen kun har kunnet fremstilles i Aaret 1943 2688 Tons, hvoraf Therkildsen efter Aftale med Petersen har haandskaaret 700 Tons, og i Aaret 1944 623 Tons haandskaarne Tørv, altsaa i begge Moser i alt 4816 Tons; og Tørvenes Kvalitet var væsentlig ringere end forventet. Han har derved mistet en paaregnet Indtægt af ca. 5500 Tons Tørvemasse à 3 Kr. pr. Tons, ialt 16.500 Kr., og ved Udlægning af et urimeligt stort Areal til Læggeplads, hvilket ellers kunde være udnyttet paa anden Maade, og ved ikke at faa paaregnet Kørsel med Tørvene yderligere lidt et Tab, som han ansætter til 8500 Kr., tilsammen 25.000 Kr., og han er endvidere blevet udsat for

det omtalte Erstatningssøgsmaal fra Fabrikant Petersen, med hvem han havde sluttet Kontrakt i Henhold til de fra Sagsøgte urigtige Oplysninger.

Sagsøgte har benægtet at have givet nogen som helst urigtig Oplysning. Laboratorieerklæringerne af 1942 oplyser, at der da var ca. 9000 Tons paa de da undersøgte Arealer, hvortil kommer de ikke udnyttede Dele af de i Aaret 1941 undersøgte Arealer samt Tørv paa Arealer udenfor de undersøgte; der er faktisk ogsaa nu i hvert Fald ca. 5500 Tons Tørvejord tilbage paa Ejendommen, saa at der paa Salgets Tidspunkt var over 10.000 Tons. Sagsøgte har hverken talt om Tørvenes Kvalitet eller deres Fremstillingsmaade, hvad Sagsøgeren heller ikke spurgte om. Sagsøgte havde været villig til at deltage i Risikoen ved Tørveamosernes Udnyttelse og derfor tilbudt at modtage 30.000 Kr. af Købesummen gennem Tørvekontrakter; dette afviste Sagsøgeren, og denne maa da selv have overtaget Risikoen; men Sagsøgeren har iøvrigt oppebaaret ca. 30.000 Kr. for Tørvene, nemlig i Aaret 1943 fra Petersen for Læggeplads 12.000 Kr. og for Tørvedynd 5964 Kr., og fra Therkildsen henholdsvis 2400 Kr. og 6223 Kr. og i 1944 4419 Kr., tilsammen 31.006 Kr.

Under Sagen har Tørvefabrikant Folmer Majlund Olsen og Ingeniør Eigil Høeg som udmeldte Syns- og Skønsmænd afgivet Erklæring af 18. Januar 1944, som de senere har suppleret og har vedstaaet inden Retten. De har deri bl. a. udtalt som deres Skøn, at der paa Handlens Tidspunkt har været ialt ca. 6000 Tons Tørv af forskellig men salgbar Kvalitet paa Ejendommen, og at der ved Nytaarstid 1944 var ca. 1700 Tons, som det dog næppe kan betale sig at opgrave, da det meste af det daværende Areal bestod af Veje, der var opfyldt med Halm og Ris, de ca. 200 Tons deraf i Østmosen egner sig kun til Skæretørv, da Tørvemassen der er meget stenfyldt. De har herved kun taget Hensyn til Tørv, der egner sig til erhvervsmæssig Fremstilling. Af de 30 Tdr. Land, Fabrikant Petersen havde lejet til Læggeplads, skønnes han kun at have haft Brug for ca. 8 Tdr., og Udlæggelsen af de overflødige ca. 22 Tdr. skønnes at have givet et driftsmæssigt Tab paa ca. 160 Kr. pr. Td. Land.

Endvidere har Civilingeniør Jørgen Topsøe-Jensen og Distriktsingeniør Frode Ebert som udmeldte Syns- og Skønsmænd afgivet Erklæring af 28. Oktober 1944, som de senere har suppleret og har vedstaaet inden Retten. De har deri bl. a. udtalt, at de efter deres Undersøgelser af Mosen i Juni Maaned 1944 skønnede, at der var teoretisk Mulighed for af Vestmosens Tørvedynd at fremstille ca. 5400 Tons Tørv, beregnet paa et Vandindhold paa 25 pCt., fordelt med 1830 Tons af Klasse II A, 2750 Tons af Klasse II B og 820 Tons af Klasse III A, medens Østmosen skønnedes at være helt opskaaret; de resterende Tørvearealer er u hensigtsmæssigt beliggende for en Produktion af Maskintørv, hvorimod Arealerne vil kunne udnyttes til Skæretørv, en Del dog bedst til Fremstilling af Fræsetørv. Jordbunden er meget uensartet og vekslende, hvorfor to Prøver udtaget med blot ringe Afstand vil kunne give ret forskelligt Resultat.

Laboratorieførstander Loft har forklaret, at de heromhandlede Moser har været nogle af de vanskeligste Moser, han har haft at gøre med,

paa Grund af Jordbundens meget uensartede Beskaffenhed. Det var ved Udstedelsen af de foran omtalte Erklæringer ikke hans Opgave at udtale sig om Muligheden for en forretningsmæssig Tørvfremstilling, om Maskinkraft eller Haandkraft maatte foretrækkes, men rent objektivt at udtale sig dels om Mængden af Tørvejord, dels om dennes Beskaffenhed; om dette sidste har han særlig bemærket, at han i Erklæringen af 21. Juli 1942 har anført, at Tørvene var »med varierende Askeindhold«, og da der forud i Erklæringen er anført Resultatet af de enkelte Prøver, kan det let ses, hvor stor Variation der er Tale om, og i hvilket Omfang der kan regnes med Variationer under den Grænse, som er fastsat for salgbare Tørv.

Der findes ikke Grundlag til at fastslaa, at Sagsøgte skulde have givet Sagsøgeren nogen Garanti for Mængden af Tørvejord paa Ejendommen eller for dennes Kvalitet; og efter de fremkomne Oplysninger om Mængden af Tørvejord paa Handlens Tidspunkt og den Indtægt, Sagsøgeren har haft af denne, findes det ikke heller at kunne fastslaa, at Sagsøgte har givet urigtige Oplysninger paa Sagsøgerens som det maa antages i stor Almindelighed holdte Spørgsmaal i saa Henseende, end mindre at han skulde have udvist Svig ved Besvarelsen, hvorved bemærkes, at Sagsøgeren, der ikke før Handlen havde beset Moserne og undersøgt Mulighederne for fabrikmæssig Tørvfremstilling, og som den 2. Marts 1943 erhvervede Laboratorieerklæringerne, først den 11. September 1943 paa Foranledning af Fabrikant Petersens Henvendelse til ham fremsatte Klage overfor Sagsøgte. Endvidere bemærkes, at Sagsøgeren som anført har indtjent godt 30.000 Kr. paa Udlejning til Tørveskær, hvilket svarer til det Beløb af Ejendommens Købesum, som efter den oprindelige Plan skulde dækkes gennem Transport af de indgaaede Udlejningskontrakter.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde, og Sagsøgeren vil være at dømme efter Sagsøgtes Paastand.

Sagsøgeren vil derhos have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 6000 Kr.

Nr. 25/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Jannikq Yves Gabriel Marie Boudigues, kaldet Louis Vidali
(Allerup),

der tiltales for Røveri.

Østre Landsrets Dom af 10. December 1945 (Københavnke Nævningekreds): Tiltalte Arne Johannes Sørensen bør straffes med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 111 Dage anses udstaaet. Tiltalte Mogens Jens Kristian Madsen med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 111 Dage anses udstaaet. Tiltalte Louis Vidali med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 111 Dage anses udstaaet. Tiltalte Domus Dumeé med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 105 Dage

anses udstaaet. Tiltalte Jørgen Agner Nielsen med Fængsel i 3 Aar 6 Maaneder, hvoraf 96 Dage anses udstaaet. Tiltalte Harry Ditlev Jensen med Fængsel i 3 Aar 6 Maaneder, hvoraf 83 Dage anses udstaaet. Tiltalte Kjeld Løyche Hansen med Fængsel i 3 Aar 6 Maaneder, hvoraf 96 Dage anses udstaaet. Efter udstaaet Straf bør de Tiltalte Louis Vidali og Domus Dumee udbringes af Riget. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af de Tiltalte een for alle og alle for een, dog saaledes at de Tiltalte Sørensen, Madsen og Vidali solidarisk udreder 300 Kr. i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Poul Hede, og de Tiltalte Dumee, Nielsen, Jensen og Hansen hver især udreder 200 Kr. i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, henholdsvis Landsretssagfører Schack-Bondesen, Landsretssagfører, Fru Edel Saunte, Landsretssagfører Niels Klerk og Landsretssagfører Borup Svendsen.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret saavel af Tiltalte, Jannikq Yves Gabriel Marie Boudiques (kaldet Louis Vidali), som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det for Højesteret oplyste maa det antages, at Tiltaltes rette Navn er som ovenfor anført.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt den er paaanket, være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde nedsættes til 3 Aar 6 Maaneder, og at der nu fradrages 8 Maaneder i Medfør af Straffelovens § 86.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at Straffetiden for Tiltalte Jannikq Yves Gabriel Marie Boudiques bestemmes til 3 Aar 6 Maaneder, og at 8 Maaneder anses som udstaaet.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Allerup 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har været foretaget ved Københavns Byrets 10. Afdeling, tiltales Arne Johannes Sørensen, Mogens Jens Kristian Madsen, Louis Vidali, Domus Dumee, Jørgen Agner Nielsen, Harry Ditlev Jensen og Kjeld Løyche Hansen ifølge Anklageskrift af 12. Oktober 1945 til at lide Straf for

I.

Sørensen, Madsen, Vidali, Dumee og Nielsen for Røveri efter Straffelovens § 288 ved Natten til den 27. Juni 1945 Kl. ca. 1,30 i Landemærket ved Trusel med en Pistol at have frataget Arbejdsmand Kaj Norman Peter-

sen, Krystalgade 5, 1. Sal, en Lædermappe indeholdende forskellige Herrebeklædningsgenstande og Toiletsager samt samtlige Forbrugerkort og Taloner til Rationeringsmærker for Familien Larsen, Borgergade 128, 2. Sal, bestaaende af ialt 5 Personer, ligesom de fra Petersens Lomme fjernede en Del af hans personlige Papirer, blandt andet hans Lægdsrullebevis.

II.

Jensen for Forsøg paa Røveri efter Straffelovens § 288, jfr. § 21, ved den 17. Juli 1945 Kl. ca. 18 at have indfundet sig hos Ekspedient Holger Harlou, Rigensgade 10, 4. Sal, sammen med en endnu ikke identificeret Mandsperson ved Navn »Jørgen«, med hvem han havde truffet den Aftale, at denne, naar Harlou paa Jensens Ringen lukkede op, skulde slaa Harlou ned, hvorefter han skulde »rulles«. Forsøget mislykkedes imidlertid, da »Jørgen« blev bange og forblev ude paa Trappen.

III.

Nielsen, Jensen og Hansen for Røveri efter Straffelovens § 288 ved samme Aften Kl. ca. 22,30 paa Jensens Forslag at have indfundet sig hos ovennævnte Harlou, som de ved Vold og under Trusel om at ville anvende Skydevaaben tvang ud i Køkkenet, hvor de fratog ham en til 200 Kr. vurderet Overfrakke samt et Legitimationskort indeholdende blandt andet 160 Kr. og nogle Rationeringsmærker.

IV.

Nielsen og Hansen for Tyveri efter Straffelovens § 276 ved den 19. Juli 1945 Kl. ca. 2 sammen med de Domfældte Tage Jocumsen, født den 30. Juni 1925, og Egon Gotfred Møller, født den 24. Maj 1927, samt Ib Jensen, født den 3. Juli 1926, ved Knusning af en Rude at have skaffet sig Adgang til Københavns Dametaskefabrik, Tinghøjvej 95, Søborg, og der stjaalet 27 Dametasker, 3 Kufferter og 1 Skrivebordssæt med Saks og Papirkniv til en Værdi af ca. 700 Kr.

Tiltalte Sørensen er født den 24. Januar 1927 og er ved Statsadvokaten for Fyns Resolution af 7. Februar 1944 i Medfør af Straffelovens § 30 betingelsesvis fritaget for Tiltale paa Vilkaar af Børneforsorg samt ved Sammes Resolution af 12. Maj 1944 i Medfør af Straffelovens § 30 betingelsesvis fritaget for Tiltale paa Vilkaar af Børneværnsforsorg.

Tiltalte Madsen er født den 8. September 1926 og er ved Statsadvokatens Resolution af 17. Juli 1944 i Medfør af Straffelovens § 30 betingelsesvis fritaget for Tiltale for Tyveri og Hæleri paa Vilkaar af Børneværnsforsorg.

Tiltalte Vidali er født den 7. Maj 1927 og ikke tidligere fundet straffet.

Tiltalte Dumeé er født den 9. November 1923 og er i 1944 tidligere straffet for Overtrædelse af Fremmedloven.

Tiltalte Nielsen er født den 30. Marts 1928 og er ved Statsadvokaten for Sjællands Resolution af 1. Juni 1943 i Medfør af Straffelovens § 30 betingelsesvis fritaget for Tiltale for Tyveri paa Vilkaar af Børneværnsforsorg og er ved Statsadvokaten for Københavns Skrivelse af 27. Januar 1945 i Medfør af Straffelovens § 30 betingelsesvis fritaget for Tiltale for Tyveri paa Vilkaar af Børneværnsforsorg.

Tiltalte Jensen er født den 26. April 1928 og er ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte Hansen er født den 29. Februar 1928 og er tidligere i 1944 straffet for Overtrædelse af Rationeringsbestemmelsen samt Toldloven.

Ved Nævningernes Kendelse er de Tiltalte fundet skyldig i de Forhold, for hvilke de er tiltalt, dog saaledes, at Nævningerne for saa vidt angaar Tiltalte Nielsen har fundet ham ikke-skyldig i Forhold I, hvorfor han for saa vidt vil være at frifinde.

Retten lægger Nævningernes fældende Kendelse til Grund.

Nævningerne har for saa vidt angaar de Tiltalte Nielsen, Jensen og Hansen svaret bekræftende paa et dem stillet Tillægsspørgsmaal om, hvorvidt der skal kunne finde Strafnedsættelse Sted i Henhold til Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 2, under Hensyn til, at de nævnte Tiltalte ikke var fyldt 18 Aar, da de begik de strafbare Handlinger, og Anvendelsen af Lovens fulde Straf paa Grund af hans Ungdom anses unødvendig eller skadelig.

De Tiltalte Sørensen, Madsen, Vidali, Dumee, Nielsen og Hansen og Jensen vil herefter være at anse efter Straffelovens § 288, Stk. 1. Tiltalte Nielsen og Hansen tillige efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, og Tiltalte Jensen tillige efter Straffelovens § 288, Stk. 1, jfr. § 21.

Det bemærkes, at de Tiltalte Sørensen, Madsen og Vidali blev fængslet den 27. Juni 1945, Tiltalte Dumee den 6. Juli 1945, Tiltalte Nielsen og Hansen den 19. Juli 1945, Tiltalte Jensen den 8. August 1945.

Straffene bestemmes for

Tiltalte Sørensen til Fængsel i 4 Aar, hvoraf 111 Dage anses udstaet, for Tiltalte Madsen til Fængsel i 4 Aar, hvoraf 111 Dage anses udstaet, Tiltalte Vidali til Fængsel i 5 Aar, hvoraf 111 Dage anses udstaet, for Tiltalte Dumee til Fængsel i 5 Aar, hvoraf 105 Dage anses udstaet, for Tiltalte Nielsen til Fængsel i 3 Aar 6 Maaneder, hvoraf 96 Dage anses udstaet, for Tiltalte Jensen til Fængsel i 3 Aar 6 Maaneder, hvoraf 83 Dage anses udstaet, for Tiltalte Hansen til Fængsel i 3 Aar 6 Maaneder, hvoraf 96 Dage anses udstaet.

I Medfør af Straffelovens § 76 vil der for saa vidt angaar de Tiltalte Vidali og Dumee være at træffe Bestemmelse om, at de Tiltalte efter udstaet Straf bør udbringes af Riget.

Onsdag den 26. Juni.

Nr. 261/1944. Sagfører **Jens Kaj Warrer** (Selv)

m o d

Landsretssagf. **Knud Nordentoft** og Fru **Björg Margrethe Nordentoft** (Heise efter Ordre).

(Erstatning for Misligholdelse af en Interessentskabskontrakt).

Østre Landsrets Dom af 19. Oktober 1944 (IV Afd.): Sagsøgte, Sagfører Jens Kaj Warrer, bør til Sagsøgerne, Landsretssagfører Knud Nordentoft og Fru Bjørg Margrethe Nordentoft, betale 18.046 Kr. 20 Øre tilligemed Renter 5 pCt. p. a. heraf fra 9. Juni 1944 at regne, indtil Betaling sker. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne med 800 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand om Frifindelse mod Betaling af 5419 Kr. 29 Øre, nemlig det i Dommen under Nr. 2 nævnte Beløb 2200 Kr., et Beløb af 2626 Kr. 91 Øre, der udgør Halvdelen af det under Nr. 3 nævnte Beløb paa 5253 Kr. 82 Øre samt det under Nr. 4 nævnte, de Indstævnte tilkendte Beløb af 592 Kr. 34 Øre. De Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste. Men Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heise betaler Appellanten, Sagfører Jens Kaj Warrer, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. December 1938 indgik Sagsøgeren, Landsretssagfører Knud Nordentoft, og Sagsøgte, Sagfører Jens Kaj Warrer, Overenskomst om fra og med 1. Januar 1939 at drive fælles Sagførerforretning under Navnet K. Nordentoft og J. K. Warrer.

I Overenskomsten bestemtes bl. a.:

§ 1.

Landsretssagfører Knud Nordentoft, nedenfor kaldet Nordentoft, indtræder fra og med 1. Januar 1939 som Medarbejder og Medinteressent i den af Sagfører Warrer hidtil alene i Frederiksborg Amt drevne Sagførerforretning og indskyder i denne Forretning 20.000 — skriver Tyve Tusinde — Kroner. I Virksomheden indgaar samtlige de Aktiver og Passiver, der er opført paa vedhæftede Status. Til Sikkerhed for de nævnte 20.000 Kr., erholder Nordentoft secundær Haandpanteret i de Aktiver, der findes opført i den af statsautoriseret Revisor Henningsen pr. 2. December 1938 udarbejdede Status, der er vedhæftet nærværende Kontrakt. Yderligere erholder Nordentoft Haandpant i Livsforsikringspolicer til Paalydende mindst 20.000 Kr.

§ 9.

Skulde nogen af os i væsentlig Grad misligholde Kontrakten, eller skulde hans Bo blive taget under Konkursbehandling, eller skulde han blive umyndiggjort, er den anden berettiget til at fordre Interessentskabet hævet, saaledes at det beror paa ham, om han vil fortsætte Forretningen, hvilket kan ske paa samme Sted alene mod at han betaler den misligholdende (fallerede, umyndiggjorte) Part hans Andel i Forretningen efter Reglerne ovenfor i § 7, eller om han vil lade sig udløse, i hvilket Tilfælde han kan udtræde den 1ste i en Maaned efter 14 Dages Opsigelse. I Tilfælde af saadan Misligholdelse (Fallit, Umyndiggørelse) skal Medkontrahenten inden 14 Dage, efter at Misligholdelsen (Fallitten, Umyndiggørelsen) er kommen til hans Kundskab, skriftligt meddele den anden Part, at han vil paaberaabe sig Misligholdelsen (Fallitten, Umyndiggørelsen), og hvilket af de her nævnte Alternativer han vil vælge, idet han i modsat Fald skal anses for at have frafaldet sin Ret til at gøre den paagældende Ophævelsesgrund gældende — — —

§ 10.

Enhver Tvist — — — afgøres endeligt af en Voldgift bestaaende af Overretssagfører Otto Fabricius og Landsretssagfører Erik Reitzel-Nielsen, og kan saadanne Tvistigheder ingensinde indbringes for Domstolene — — — Saafremt de nævnte Voldgiftsdommere ikke skulde kunne blive enige, vil de have at udpege en Opmand; kan Enighed om Valg af denne Opmand ikke opnaas, vil Formanden for Kredsbestyrelsen i 1ste Kreds være at anmode om at udpege en Opmand — — —

Ved en den 13. November 1940 af Højesteretssagfører Gorrissen som Opmand afsagt Voldgiftskendelse blev det paa Grundlag af Overenskomsten fastslaaet, at Kontrakten vilde være at anse som misligholdt i væsentlig Grad af Sagsøgte, medmindre denne senest den 1. December 1940 stillede et Beløb paa 10.000 Kr. til Raadighed for Interessentskabet som Indskud i dette.

Sagsøgte stillede ikke dette Beløb til Raadighed, men Landsretssagfører Nordentoft fortsatte Samarbejdet, idet han i Skrivelser af November og 20. December 1940 til Sagsøgte opstillede nogle Vilkaar for dette. Interessentskabets Forhold blev imidlertid gjort til Genstand for Behandling paa et af Sagførernævnet den 4. Juli 1941 afholdt Møde. Efter Forhandlingen blev Sagen optaget til Kendelse, men det blev tilkendegivet Interessenterne, at Kendelse ikke vilde blive afsagt, saafremt de senest den 9. Juli 1941 Kl. 14 havde overgivet deres Forretning til Landsretssagfører Thye, Hillerød, til Afvikling, og saafremt Landsretssagfører Nordentofts Hustru, der er Medsagsøger under denne Sag, Fru Bjørg Margrethe Nordentoft, hos Thye betingelsesløst havde deponeret 5700 Kr. til Dækning af Forretningens Klienttilsvar efter Thye's Skøn.

Ved Overenskomst af 9.—10. Juli 1941 ophævede Interessenterne pr. 9. Juli 1941 deres Firma og Samarbejde og anmodede Landsretssagfører Thye om at afvikle og likvidere Firmaets Forretninger af enhver Art. Den 10. Juli 1941 indbetalte Sagsøgerinden 5700 Kr. til Landsretssagfører Thye i hans Egenskab af Likvidator af Firmaet, idet hun i Erklæring af s. D. udtalte, at Beløbet var »til Betaling dels af det Klienttilsvar, som Firmaet efter Likvidators frie Skøn er pligtig at svare til, idet Udbetalin-

gen finder Sted, efterhaanden som Likvidator maatte bestemme det, samt dels af de med Likvidationen af Sagførerfirmaet forbundne Omkostninger, for saa vidt disse ikke bliver dækket gennem Likvidationen.»

Inden Likvidationen var afsluttet, anlagde Fru Nordentoft, til hvem hendes Ægtefælle havde tiltransporteret dels sit Krav paa Sagsøgte paa Godtgørelse for de 5700 Kr., der ved Sagsøgerindens Indbetaling paa hans Foranledning var indgaaet i Interessentskabets Likvidationsbo, dels det Krav, der maatte tilkomme ham i Henhold til Voldgiftskendelsen af 13. November 1940, Sag mod Sagsøgte til Betaling af 2000 Kr. à conto paa hendes Krav i Henhold til samtlige hendes Fordringer.

Ved Østre Landsrets Dom af 22. December 1942 blev Sagsøgte imidlertid frifundet, idet Retten ikke mente at kunne fastslaa, at Fru Nordentoft havde noget direkte Krav mod Sagsøgte med Hensyn til det indbetalte Beløb eller nogen Del af dette, ligesom Retten med Hensyn til hendes Krav i Henhold til den hende af hendes Ægtefælles meddelte Transport statuerede, at disse Krav ikke fandtes at kunne udskilles af Interessentskabsmellemværendet til særlig Paakendelse.

Efter at Landsretssagfører Thye nu har afsluttet Likvidationen af Sagførerfirmaet K. Nordentoft og J. K. Warrer med en Dividende paa 7 pCt., hvoraf der er udbetalt Sagsøgerinden 446 Kr. 18 Øre paa hendes Fordring paa 5700 Kr., har Sagsøgeren dels paa egne, dels paa Sagsøgerindens Vegne under nærværende ved Retten for Hillerød Købstad m. v. forberedte Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale 18.638 Kr. 57 Øre med Renter 5 pCt. p. a. heraf fra Stævningens Dato, den 9. Juni 1944.

Beløbet er opgjort saaledes:

1) For oprindeligt Indskud 20.000 Kr. kræves i Henhold til Højesteretssagfører Gorrissens Voldgiftskendelse af 13. November 1940	10.000 Kr. 00 Øre
2) med Tillæg af den Halvdel af de af Højesterets-sagfører Gorrissen tilkendte Omkostninger, ialt 4400 Kr., som paalagdes Sagfører Warrer	2.200 — 00 —
hvilket Beløb nemlig har maattet betales af Sagsøgerne sammen med Landsretssagfører Norden-tofts egen Part.	
3) Endvidere kræves Fru Nordentofts Udlæg for at dække Sagførerraadets Krav..	5700 Kr. 00 Øre
hvoraf modtaget Dividendë....	446 — 18 —
	<hr/>
	5.253 — 82 —
4) samt endelig Sagsøgenes Udlæg til delvis Indfrielse af Sagfører Warrers Kautionslaan i Frederiksberg Amts Sparekasse	1.184 — 75 —
	<hr/>
	18.638 Kr. 57 Øre.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Der er ved Retten for Hillerød Købstad m. v. afgivet Vidneforklaring af Bogholderske Fru Erna Hansen, Kontorist Frk. Erna Larsen, Assistent P. Nielsen og Kontorist Fru Margit Andersen.

Ad Post 1). Med Hensyn til denne Post udtaltes i den ovennævnte Voldgiftskendelse bl. a. følgende:

Da Landsretssagfører Nordentoft fra 1. Januar 1939 at regne indtraadte i den hidtil af Sagfører J. K. Warrer drevne Forretning, skete det paa Basis af og i Tillid til en af statsaut. Revisor O. Henningsen udarbejdet Status for Sagfører J. K. Warrer pr. 2. December 1938.

Denne Status viste en Balance paa ca. 68.000 Kr., og Warrer var ifølge denne Status solvent med en Kapitalkonto paa 2713 Kr.

Nordentoft indskød i Forretningen en Kapital paa 20.000 Kr., og Warrer fremskaffede gennem Laan ligeledes en Kapital paa 20.000 Kr., saaledes at hans Kapitalkonto rundt regnet androg 23.000 Kr.

Dels i selve Kontrakten af 21. December 1938, dels ved forskellige senere Tillæg blev der truffet nærmere Aftale om, hvilke Beløb de respektive Parter var berettiget til at hæve, og særlig var der i Kontrakten fastsat, at af den til enhver Tid værende Kapitalkonto skulde de første 20.000 Kr. være Landsretssagfører Nordentofts.

I Interessentskabet indgik de Aktiver og Passiver, som Sagfører Warrer havde ifølge den nævnte Status.

Hovedposten af disse Aktiver udgjordes af udestaaende Fordringer til et Beløb af ca. 50.000 Kr.

Passiverne udgjordes af Kreditorer til et Beløb af ca. 65.000 Kr.

Disse Kreditorer blev ret hurtigt delvis dækket ved Hjælp af de Midler, der nu ved Samarbejdets Etablering kom ind i Forretningen.

Samtidig ventede man naturligvis at faa de ca. 50.000 Kr., som var udestaaende, ind i Forretningen.

Allerede forholdsvis kort Tid efter, at Samarbejdet var begyndt, viste det sig, at der vilde opstaa en Del Tab paa disse udestaaende Fordringer, hvilket Nordentoft ikke havde regnet med, idet det var meddelt ham, at der, inden statsaut. Revisor Henningsen udarbejdede den nævnte Status, var afskrevet betydelige Beløb paa udestaaende Fordringer.

De Tab, som fremkom, opførte Landsretssagfører Nordentoft paa en saakaldt »Differencekonto«.

Da denne stadig voksede, gjorde Nordentoft allerede i Sommeren 1939 gældende, at der forelaa Misligholdelse fra Warrers Side derved, at det viste sig, at Warrer i Virkeligheden ikke havde den Kapital i Forretningen, som man havde regnet med.

Parterne henvendte sig til de i Kontrakten nævnte Voldgiftsmænd, og der førtes i sidste Halvdel af Aaret 1939 forskellige Forhandlinger, ligesom der fra Parternes Side blev fremsat Bemærkninger vedrørende deres Mellemværende og vedrørende den nævnte Differencekonto.

I Fortsættelse af disse Forhandlinger blev der den 12. Januar 1940 afholdt et Møde i Hillerød mellem bl. a. de to Voldgiftsmænd og Parterne.

Mødet, som begyndte om Eftermiddagen, sluttede, efter hvad der er meddelt, langt ud paa Natten med, at der blev indgaaet et Forlig. Ifølge dette var der paa det paagældende Tidspunkt konstateret Tab paa de af Warrer indførte Aktiver paa ca. 17.000 Kr.

Det blev nu aftalt, at af dette Tab skulde Warrer bære $\frac{2}{3}$, medens $\frac{1}{3}$ skulde belastes Firmaet, saaledes at Nordentoft og Warrer hver skulde bære Halvdelen af denne Tredjedel.

Endvidere bestemtes det, at der pr. 1. Juli 1940 vilde være at foretage en endelig Afslutning af Differencekontoen, saaledes at altsaa alle uberigtigede Fordringer, som ikke er i Live, afskrives paa samme Maade, som de 17.000 Kr.

Nordentoft har oplyst, at han regnede med, at der nok var tabt mere end de nævnte 17.000 Kr. — maaske 19.000 Kr. — men at han i hvert Fald regnede med, at der stadig var noget i Behold af Warrers oprindelige Kapitalkonto ca. 23.000 Kr., og at det var en Forudsætning fra hans Side, at Warrer i hvert Fald var solvent, og at hans egen Kapital ikke var angrebet.

Imidlertid viste det sig forholdsvis hurtigt efter Indgaaelsen af dette Forlig, at der var yderligere Poster, som maatte afskrives, hvorfor Nordentoft paany rejste Spørgsmaalet om, hvorvidt Kontrakten var misligholdt fra Warrers Side.

Efter Henvendelse fra Parterne og Voldgiftsmændene til Foreningen af statsautoriserede Revisorer blev af denne Forening statsautoriseret Revisor H. C. Steen-Hansen udpeget til at gennemgaa Parternes Bogholderi og udtale sig bl. a. om, hvor meget der med Rette kunde opføres paa den af Nordentoft oprettede Differencekonto, hvilken Differencekonto, som nævnt, skulde vise Tabene paa de af Warrer i Forretningen indførte Aktiver.

Statsaut. Revisor Steen-Hansen har udarbejdet en Oversigt, som er dateret den 21. Maj 1940.

Ifølge denne udgør Afskrivninger, som vil være at foretage, et Beløb paa ca. 28.000 Kr. Det bemærkes herved, at Landsretssagfører Nordentoft har hævdet, at Tabene vil blive endnu større; han mener, at det efterhaanden vil vise sig, at der maa afskrives opimod 40.000 Kr. — — —

Opmanden skal for sit Vedkommende bemærke, at Sagen stadig ikke synes ganske afklaret. Det er vanskeligt at trænge helt til Bunds i, hvilke Tab der kunde og burde være forudset den 2. December 1938, ligesom det er noget uklart, hvilket Tab der var taget i Betragtning, da Forliget blev indgaaet den 12. Januar 1940, og hvilke Tab, der senere kom til.

Det, der imidlertid for Opmanden er det afgørende, er at Forholdene har vist sig at være ganske anderledes, end Landsretssagfører Nordentoft med Føje troede, de var, da han gik ind i Interessentskabet. Han regnede med, at Sagfører Warrer i hvert Fald var solvent, medens det nu har vist sig, at han i Virkeligheden har været ganske insolvent.

Saavidt det kan ses, er Forholdet det ifølge statsaut. Revisor Steen-Hansens Redegørelse, at der har været et Tab paa op imod 30.000 Kr. paa de Aktiver, som Warrer førte ind i Interessentskabet, og for en stor Del af disse Posters Vedkommende er det overvejende sandsynligt, at disse Tab vilde være blevet opdaget ved en mere omhyggelig Gennemgang af Sagfører Warrers Aktiver og Passiver, og at der burde have været afskrevet langt mere, end der er blevet.

Da Forudsætningen for Samarbejdet har været, at der fra begge Sider indskydes Kapital — fra Warrers Side som nævnt ca. 23.000 Kr. ialt — og at denne Kapital vedligeholdtes bortset fra den Reduktion, som Forretningens Drift maatte medføre, mener Opmanden, at det maa betragtes som en væsentlig Misligholdelse fra Warrers Side overfor Nordentoft, at dennes Kapital paa den ovennævnte Maade gik tabt eller rettere viste sig slet ikke at have været til Stede, uden at der i Stedet for fra Warrers Side blev indskudt anden Kapital.

Ganske vist har nu Nordentoft ved Forliget af 12. Januar 1940 delvis »tilgivet« Warrer det nævnte Forhold, men Opmanden tør dog ikke tilsidesætte Nordentofts Paastand om, at hans Forudsætning har været den — i og for sig naturlige — at Tabet i hvert Fald ikke oversteg Warrers Kapitalkonto, og Opmanden tør ikke lægge mere Vægt paa dette Forlig, end at Nordentoft er gaaet med til at se bort fra et Tab paa ca. 17.000 Kr. af den i sin Tid af Warrer indførte Kapital.

Opmanden mener derfor ikke, at Nordentoft ved Forliget har afskaaret sig fra at paaberaabe sig senere opstaaede Tab som Misligholdelse.

Som anført maa det efter statsaut. Revisor H. C. Steen-Hansens Redegørelse antages, at Tabene er blevet ikke uvæsentlig forøget — eller i hvert Fald har vist sig at være større end oprindeligt antaget.

Under Hensyn hertil naar Opmanden til det Resultat, at Kontrakten maa anses som misligholdt af Sagfører Warrer, medmindre han tilvejebringer en saadan ny Kapital, at han derved kan genoprette Status quo pr. 12. Januar 1940, saaledes som man regnede med, at denne den Gang var.

Opmanden ansætter skønsmæssigt den Kapital, som Sagfører Warrer vil have at tilvejebringe, til et Beløb af 10.000 Kr.

Sagsøgeren har endvidere oplyst, at han, efter at statsautoriseret Revisor Aarup havde afgivet en ny Revisionsbetænkning under Behandlingen ved Højesteret af en af ham mod Overretssagfører Fabricius og Revisor Henningsen anlagt Sag uimodsigt fra Modpartens Side opgjorde Tabet saaledes:

Rekapitulation af Afskrivningerne:

Afskrevet paa udestaaende Fordringer

50.063 Kr. 87 Øre.

A. Efter forsøgt Inkasso	6.574 Kr. 57 Øre
B. Beløb, som ikke havdes til Gode	7.660 — 59 —
Tab, idet Sagfører Warrers personlige Veksler i Modstrid med givne Oplysninger kunde belastes Statusværdierne	6.001 — 07 —
Afskrivninger paa Obligationer og Livsforsikringer, hvis Værdi Revisor ikke havde undersøgt eller vurderet, men kun sat i »sædvanlig Kurs«	3.746 — 07 —
Afskrivninger paa ikke undersøgte eller vurderede Ejendomme m. m., hvis Optagelsespris var angivet i Status	5.947 — 05 —

Tabgivende Drift af diverse af de tabgivende Aktiver
i Periode indtil Realisation kunde

ske 5.587 Kr. 35 Øre

Omkostninger ved Opklaring,
idet samtlige interesserede Par-
ter — — — længst muligt næg-
tede at anerkende Afskrivninger-
nes Rigtighed

5.192 — 27 —

10.779 Kr. 62 Øre

hvorfra Tilbageførelse af en Hen-
sætning for en af Sagsfører War-
rers Kautioner

2.000 — 00 —

8.779 Kr. 62 Øre

38.708 Kr. 97 Øre.

Sagsøgerne har til Støtte for deres Krav anført, at det var en relevant Forudsætning, da Sagsøgeren i sin Tid indskød Kapital i Forretningen, at den da udarbejdede Status var korrekt, og da han indgik paa det den 12. Januar 1940 afsluttede Forlig, at den da foretagne Opgørelse af, hvad der var i Behold af Sagsøgtes oprindelige Kapitalkonto holdt Stik. Som Følge af den ved Voldgiftskendelsen statuerede Misligholdelse af Interessentskabsoverenskomsten mener han at maatte have Krav paa Dækning af det ham herved paaførte Tab, i hvert Fald med det af Opmanden skønsmæssigt ansatte Beløb af 10.000 Kr., selv om Tabet i Realiteten snarest er 20.000 Kr.

Sagsøgte har gjort gældende, at Sagsøgerne ikke kan kræve noget Beløb i Henhold til Voldgiftskendelsen, idet Forudsætningen herfor efter § 9 i Overenskomsten af 21. December 1938 maatte være, at Sagsøgeren inden 14 Dage efter Kendelsens Afsigelse havde tilkendegivet Sagsøgte, om Sagsøgeren vilde udløse denne eller selv udløses, hvilket ikke er sket, idet Sagsøgte først kort før Jul 1940 modtog Sagsøgerens ovennævnte Skrivelser dateret henholdsvis i November 1940 og 20. December 1940.

Sagsøgerne har heroverfor gjort gældende, at Bestemmelsen i § 9 alene tager Sigte paa den Situation, der opstod, da Misligholdelsen konstateredes, og at han har opfyldt sine Forpligtelser i saa Henseende ved, saa snart dette var Tilfældet at kræve Voldgift, medens Bestemmelsen ikke vedrører Forholdene efter Voldgiftskendelsens Afsigelse, hvor Sagsøgte, efter at det havde vist sig, at han ikke kunde indbetale det i Kendelsen omhandlede Beløb, rent faktisk stod uden Indskud i Forretningen og som Følge heraf maatte betragtes som udløst af denne.

Idet Retten kan tiltræde de af Sagsøgerne anførte Betragtninger, vil deres Paastand for saa vidt angaar dette Punkt være at tage til Følge.

Ad Post 2). Sagsøgte har i sit Svarskrift ikke gjort nogen Indsigelse mod denne Post, og Sagsøgernes Paastand vil derfor allerede af denne Grund være at tage til Følge.

Ad Post 3). Sagsøgerne har med Hensyn til denne Post gjort gældende, at det paagældende Beløb er indbetalt af Sagsøgerinden, for at Sagsøgeren kunde undgaa kriminelt Ansvar som Følge af Sagsøgtes

ovennævnte Misligholdelse, og at der derfor maa paahvile Sagsøgte at erstatte dem det til dette Formaal anvendte Beløb.

Sagsøgte har gjort gældende, at Beløbet maa betragtes som et Sagsøgeren personligt af Sagsøgerinden ydet Laan, som er Sagsøgte uvedkommende, subsidiært at han i hvert Fald kun hæfter for Halvdelen af Beløbet.

Idet Retten finder at maatte give Sagsøgerne Medhold i deres Betragtninger, vil deres Paastand ogsaa paa dette Punkt være at tage til Følge.

Ad Post 4). Det er med Hensyn til denne Post oplyst, at Sagsøgte efter Aftale med Sagsøgeren optog et Laan paa 2000 Kr. i Frederiksborg Amts Sparekasse med Sagsøgeren og en af deres Klienter, Journalist Ørsted som Kautionsister til Konvertering af et tidligere af en Klient ved Navn Gregers Mortensen i Sparekassen optaget Laan, der blev indfriet gennem Overretssagfører Engelhardt. Det af denne indbetalte Beløb blev ikke anvendt til Indfrielse af det nye Laan, men kom Firmaet til Gode paa anden Maade.

Da Medkautionsisten, Journalist Ørsted, gennem Sagsøgte truede Sagsøgeren med Politianmeldelse, maatte denne til Frigørelse af Ørsteds Kautionsforpligtelse indbetale 1000 Kr. samt Renter og Omkostninger, ialt 1184 Kr. 75 Øre, til Sparekassen. Sagsøgte har gjort gældende, at han kun af formelle Grunde kom til at staa som Debitor og at denne Omstændighed ikke bør stille ham daarligere i Forhold til Sagsøgeren, end hvis de i Forening havde optaget Laanet, hvorfor denne selv bør betale Halvdelen af Beløbet. Da Sagsøgte imidlertid overfor Sparekassen har paataget sig at hæfte for den resterende Del af Laanet, har han for saa vidt angaar dette Punkt paastaaet sig frifundet.

Sagsøgeren har oplyst, at ogsaa han stadig hæfter for den resterende Del af Laanet overfor Sparekassen.

Herefter, og idet der iøvrigt findes at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at han og Sagsøgeren i Forening maa hæfte for det samlede Beløb, der maa antages at være et af dem i Fællesskab i Firmaets Interesse efter Forliget af 12. Januar 1940 stiftet Laan, findes Sagsøgte kun at kunne tilpligtes at godtgøre Sagsøgerne Halvdelen af det af denne udredte Beløb, 1184 Kr. 75 Øre eller 592 Kr. 38 Øre

For saa vidt Sagsøgte endelig har gjort gældende, at han som Følge af Misligholdelse fra Sagsøgerens Side skulde have et Modkrav overfor denne, der overstiger hans eventuelle Skyld, findes der ikke gennem den stedfundne Vidneafhøring eller paa anden Maade tilvejebragt nogen- somhelst Dokumentation herfor.

Herefter vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren personlig og Sagsøgerinden i dennes Egenskab af Transporthaver et Beløb paa ialt 18.046 Kr. 20 Øre tilligemed Renter som paastaaet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 800 Kr.

Fredag den 28. Juni.

Nr. 165/1945.

Anklagemyndigheden

m o d

Ejnar Marius Jens Peter Kaadtmann.

Vestre Landsrets Kendelse af 9. Februar 1946 (III Afd.):

Den i nærværende Sag af Retten for Viborg Købstad m. v. den 8. Januar 1946 afsagte Dom er paaanket af Anklagemyndigheden til Skade for Tiltalte af de i Retsplejelovens § 963, Stk. 1, Nr. 1—3 nævnte Ankegrunde.

Ankemeddelelse og Anklageskrift, dateret den 17. Januar 1946, blev forkyndt for Tiltalte, der da opholdt sig paa Bahns Hotel i København, den 28. s. M.

Efter det for Landsretten foreliggende blev Domsudskriften med Kriminaldommerens Paategning af 11. Januar 1946 tilstillet Statsadvokaten for ekstraordinære Sager i Viborg, der imidlertid har oplyst, at han først modtog Domsudskriften den 14. s. M. Med Skrivelse af 17. s. M. fremsendtes Genpart af Anklageskrift og Ankemeddelelse til Politimesteren i Viborg med Anmodning om, at Forkyndelse for Tiltalte maatte ske senest den 22. s. M. Med Paategning af 18. s. M. videre sendtes Skrivelsen med Bilag til Politimesteren i Fjends m. fl. Herreder som denne vedrørende. Der blev rettet Henvendelse til Tiltaltes tidligere Adresse i Overlund, pr. Viborg, hvor det oplystes, at han var flyttet til Ørum, pr. Højslev. Efter at Politiet flere Gange forgæves telefonisk havde henvendt sig hertil, blev det oplyst, at Tiltalte opholdt sig i København, hvor han boede paa et Hotel, men at han ventedes til Ørum hver Dag, hvorfor Sagen ikke sendtes til København før den 25. Januar, da Tiltalte i Anledning af Afhøring i en anden Sag, der ikke var rettet mod ham, telefonisk fra København meddelte, at han først kom hjem i den følgende Uge.

Tiltaltes Forsvarer har oplyst, at Tiltalte, der blev løsladt umiddelbart efter Domsafsigelsen den 8. Januar 1946, i Retssalen, hvor Anklagemyndigheden dog ikke havde givet Møde, udtalte, at han agtede foreløbig at rejse til København.

Da Anklagemyndigheden — der inden Ankefristens Udløb var bekendt med, at Tiltalte havde taget Bopæl i Ørum, hvor Forkyndelse i Overensstemmelse med Retsplejelovens § 156, Stk. 1, Nr. 2, maa antages at kunne have været foretaget — efter det oplyste ikke har gjort det antageligt, at Ankefristens Oversiddelse ikke kan tilregnes den, jfr. Retsplejelovens § 963, Stk. 3, sammenholdt med § 949, Stk. 2.

b e s t e m m e s:

Den af Anklagemyndigheden iværksatte Anke afvises.

Der tillægges den for Tiltalte beskikkede Forsvarer ved Landsretten, Overretssagfører Ejstrup, i Salær 40 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse af Anklagemydigheden paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Nr. 63/1946. Grosserer **Georg Ernst Arends** (Selv)

mod

A/S Københavns Handelsbank (Gelting).

(Erstatning i Anledning af at Indstævnte havde undladt at aflyse en Tvangsauktion angaaende en Appellanten tilhørende Ejendom).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 3. Marts 1945 (V Afd.): Sagsøgte, A/S Københavns Handelsbank, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Georg Ernst Arends, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgte med 1000 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten alene nedlagt Paastand om Betaling af Erstatningen paa 13.666 Kr. 64 Øre.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 500 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Georg Ernst Arends, til Indstævnte, A/S Københavns Handelsbank, 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Grosserer Georg Ernst Arends, Sagsøgte, A/S Københavns Handelbank, dømt til Betaling af 18.666 Kr. 64 Øre med nærmere angivne Renter, som Sagsøgte hævdes at skyldte ham i følgende Anledning:

Sagsøgeren havde i Banken bl. a. en Kassekredit paa 10.000 Kr., for hvilken han havde givet Banken Sikkerhed i et af ham udstedt Ejerpantebrev paa 11.000 Kr. i hans Ejendom, Matr. Nr. 12 x og 12 y af Virum By, Lyngby Sogn. I Henhold til dette Pantebrev gjorde Banken Udlæg i Ejendommen, men frafaldt ved Skrivelse af 8. November 1938 indtil videre at skride til Tvangsauktion. Paa Begæring af henholdsvis Lyngby-Taarbæk Kommune og Østifternes Kreditforening blev Ejendommen, Matr. Nr. 12 x stillet til Tvangsauktion 25. November 1939 og forberedende Auktionsmøde med Hensyn til Matr. Nr. 12 y berammet til samme Dag.

Den 24. November 1939 fandt der et Møde Sted i Banken til Ordning af Sagsøgerens samtlige Mellemværender med Banken. Det her aftalte resumeredes af Banken i Skrivelse af 30. s. M. paa følgende Maade:

»Vi anerkender Modtagelsen af Deres Brev af 25. ds. og bekræfter herved, at vi for at imødekomme Dem og for definitivt at bringe Deres Gældsforhold til Banken og dermed Differencerne mellem Banken og Dem ud af Verden vil være villige til at antage den af os paa Tvangsauktion overtagne Ejendom, Matr. Nr. 12 z af Virum som fuld Afgørelse af Deres Gæld til vor Holte Afdeling samt frigive det af Dem til Sikkerhed deponerede Ejerpantebrev, stort 11.000 Kr., med Pant i Matr. Nr. 12 x og 12 y af Virum og yderligere udbetale Dem kontant 1918 Kr. 29 Øre, nemlig Differencen mellem den nominelle Værdi af det af Banken paa Tvangsauktion overtagne Pantebrev i Ejendommen, Matr. Nr. 5 bd af Virum, stort til Rest

paa Auktionsdagen	6618 Kr. 29 Øre
og Auktionsbudet	4700 — 00 —

1918 Kr. 29 Øre. — — —«

Sagsøgeren hævder imidlertid, at det paa Mødet den 24. November endvidere blev lovet ham, at Banken vilde foranledige de ovennævnte Auktioner over Matr. Nr. 12 x og 12 y aflyste.

Paa Auktionsmøderne den 25. November 1939 begærede den for Banken mødende Fuldmægtig Aage Nielsen 2. Auktion afholdt over Matr. Nr. 12 x — der berammedes til 6. Januar 1940 — og skred ikke ind imod, at Auktion over Matr. Nr. 12 y berammedes til samme Dag.

I et Brev af 28. December 1939 til Banken bad Sagsøgeren »af Hensyn til Auktionen den 6. Januar 1940« Sagsøgte »om Meddelelse vedrørende Praktiseringen af Deres Tilbud af 24. f. M. og Deres Brev af 30. s. M.«

Herpaa svarede Banken under 30. December s. A., at den henholdt sig til sin Skrivelse af 30. November, »og anmoder Dem om selv i rette Tid at træffe de fornødne Foranstaltninger i Anledning af Tvangsauktionen — — — den 6. Januar 1940.«

I Brev af 31. December 1939 bad Sagsøgeren paany Auktionen »venligst rettidig — — — aflyst«, idet han tilføjede: »Det af Banken ved Auktionsmødet den 25. f. M. fremsatte Auktionskrav har jeg for mit Vedkommende ingen Ret til at annullere, men beder jeg den ærede Bank selv træffe de paagældende Foranstaltninger, saaledes at Tvangsauktionen den 6. n. M. bortfalder i Henhold til den mellem Banken og mig truffne Overenskomst.«

Banken svarede den 2. Januar 1940:

»Vi anerkender Modtagelsen af Deres Brev af 31. f. M. og bekræfter herved vor Samtale med Dem i Dag, hvorved vi tilbød at udlevere Dem det hos os deponerede Ejerpantebrev paa Kr.: 11.000,— udstedt af Dem med Pant i Ejendommen, Matr. Nr. 12 x og 12 y af Virum, samt meddelte Dem, at Banken ikke giver Møde paa den til den 6. ds. berammede Tvangsauktion over ovennævnte Ejendomme.«

Ved Auktionen den 6. Januar 1940 gav Banken ikke Møde; Auktionen over saavel Matr. Nr. 12 x som Matr. Nr. 12 y udsattes til den 13. s. M. — hvilken Dag Banken heller ikke mødte — og Østifternes Kreditforening overtog da som ufyldstgjort Panthaver begge de nævnte Matrikelnumre, som Kreditforeningen senere har bortsolgt. Salgsoverskudet 5708 Kr. 59 Øre udbetaltes Sagsøgeren.

Idet denne, som anført, gør gældende, at Banken den 24. November 1939 havde forpligtet sig til at sørge for Aflysning af Tvangsauktionen, hævder han, at Banken maa være ansvarlig for det af ham ved Bortsalget af hans nævnte Ejendom lidte Tab, som han opgør til:

Ejendomsskyldværdien af Matr. Nr. 12 x og 12 y..	31.500 Kr. 00 Øre
med Fradrag af 1. Prioritet (Ø. Kreditf.) pr. 30. November 1939	12.124 — 77 —
	<hr/>
	19.375 Kr. 23 Øre
og med Fradrag af det ham à conto udbetalte Overskud	5.708 — 59 —
	<hr/>

til Rest.... 13.666 Kr. 64 Øre,
samt for Tort, Tab og Kreditspilde 5000 Kr.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet Banken bestrider at have lovet Sagsøgeren at sørge for Auktionens Aflysning, hvad bl. a. vilde have betydet, at Banken skulde udlægge de Skatter og andre forudprioriterede Ydelser for hvilke Auktionen, som anført, var begært.

Sagsøgeren har afgivet personlig Forklaring, og Vidneforklaring er afgivet af Direktør Rich. Kæstel og Bankbogholder Aage Nielsen.

Da det ikke ved det fremkomne er godtgjort, at Banken har paataget sig nogen Forpligtelse til at sørge for Auktionens Aflysning, maa det af Sagsøgeren rejste Krav anses ugrundet, og Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte med 1000 Kr.

L ø r d a g d e n 29. J u n i .

Nr. 108/1945. **Fredericia Garveri v/ Thure Schachner (Selv)**
 m o d
Garver Charles Lyth (Ballhausen).

(Angaaende Indstævntes Krav paa Vederlag for forskellige Leverancer til nu ophævet Interessentskab mellem Parterne).

(Sagen behandlet skriftligt).

Vestre Landsrets Dom af 22. Februar 1944 (I Afd.): Sagsøgte, Fredericia Garveri v/ Thure Schachner, bør til Sagsøgeren, Garver Charles Lyth, betale 8711 Kr. 80 Øre tilligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 5. Maj 1943, til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 600 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Det er oplyst, at Indstævntes Bo den 23. Oktober 1945 er taget under Konkursbehandling ved Københavns Amts søndre Birks Skifteret, og at Boet har erklæret ikke at ville indtræde i Sagen.

I den i Dommen nævnte Overenskomst af 26. Marts 1943 om Interessentskabets Opløsning hedder det bl. a.: »Endvidere overtager Thure Schachner samtlige Forretningens Passiver og friholder altsaa Charles Lyth for ethvert Tilsvær og ethvert Ansvar ved Forretningens Ophør. — — —

Naar foran er omtalt, at Parterne pr. 1. April giver hinanden Saldokvittering i enhver Henseende paa foranstaaende Vilkaar tilføjes dog, at der mellem Parterne endnu bestaar et Mellemværende, der vil være at afgøre udenfor nærværende Overenskomst, nemlig en paastaaet Leverance for Torskeskind, hvilken Leverance C. Lyth paastaar at have modtaget og betalt af sine private Penge og kræver refunderet — — —«

For Højesteret har Appellanten subsidiært nedlagt Paastand paa, at der kun tilkendes Indstævnte Halvdelen af det paastaaede Beløb 8711 Kr. 80 Øre, under Henviisning til, at Gælden som hidrørende fra Tiden forinden Indstævntes Udtræden af Interessentskabet maa paahvile denne med Halvdelen.

Færdig fra Trykkeriet den 11. September 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 15

Lørdag den 29. Juni.

Idet den nævnte Overenskomst findes at maatte forstaaes saaledes, at Appellanten hæfter for hele Beløbet, vil Dommen i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Fredericia Garveri v/ Thure Schachner, til Indstævnte, Garver Charles Lyth, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 24. November 1941 afsluttedes mellem Sagsøgeren Garver Charles Lyth og Købmand Thure Schachner, begge af Fredericia, en Interessentskabskontrakt om Paabegyndelse og Drift af et Garveri i Fredericia under Firmanavn »Fredericia Garveri«, hvilket Garveri hovedsagelig skulde give sig af med Garvning af Fiskeskind. Kontrakten indeholdt blandt andet følgende Bestemmelse:

»3.

Garvermester Lyth forpligter sig til at stille sin faglige Indsigt og sit Kendskab til Garvning til Disposition for Interessentskabet, ligesom han forpligter sig til at ofre hele sin Tid og sit Arbejde for Garveriet, af hvilket han overtager den daglige, tekniske Ledelse.

Købmand Schachner stiller sin kommercielle Indsigt og Erfaring til Disposition for Garveriet og overtager den merkantile Ledelse af Virksomheden, derunder Indkøbs- og Salgsvirksomheden — — —

Forretningerne fordeles iøvrigt mellem os efter Overenskomst.

Forretninger af væsentlig Betydning vil vi først afslutte efter forudgaaende fælles Overlæg, og efter at vi derom er blevet enige. Det samme skal gælde om andre Forretningen vedkommende Skridt af særlig Vigtighed.

4.

Garvermester Lyth sørger for Fremskaffelse af alle nødvendige Kemikalier, og Købmand Schachner sørger for Fremskaffelse af alle Raamaterialer, raa, saltede Fiskeskind m. v.

Interessenterne er pligtig til til enhver Tid at give hinanden fulde Oplysninger om alle Forhold vedrørende Virksomheden. — — —«

Virksomheden paabegyndtes straks og blev drevet af Interessenterne i Forening, indtil Interessentskabsforholdet efter Overenskomst ophævedes den 1. April 1943, hvorefter Virksomheden fortsattes af Købmand Schachner alene.

Købmand Schachner drev for egen Regning i Fredericia en saakaldt Indsamlingscentral, der indkøbte uforarbejdede Fiskeskind, og denne Central var indtil Efteraaret 1942 eneste Leverandør af Fiskeskind til Garveriet. Fremgangsmaaden ved Leveringen af Fiskeskind fra Centralen var den, at Skindene fremsendtes med en Følgesedel, der godkendtes af Sagsøgeren ved hans Underskrift paa Seddelen, og først derefter blev Faktura udstedt.

I Efteraaret 1942 begyndte Sagsøgeren hos Firmaet Øelunds Fiskefars- og Filletfabrik, København, at indkøbe og til Garveriet levere Fiskeskind, der blev sorteret og optalt af Købmand Schachners Folk enten i den fornævnte Indsamlingscentral eller i Garveriet, hvor Skindene efter Optællingen blev henlagt, indtil Virksomheden havde Brug for dem. Naar disse Skind blev taget i Arbejde i Garveriet, udfærdigede Sagsøgeren Faktura, der forelagdes Købmand Schachner til Godkendelse. Fakturaerne blev da forsynet med Paategning af Købmand Schachner om, at Varepartiet var efterset og godkendt, hvorefter Betaling fandt Sted.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at han ikke har modtaget Betaling for en Del af ham til Interessentskabet leverede Torskeskind, nemlig:

10.000 Stk. ifølge Faktura af 27. Januar 1943	3861 Kr. 80 Øre
15.000 " " " " 6. Februar "	2250 — 00 —
14.000 " " " " 25. — "	2600 — 00 —

ialt.... 8711 Kr. 80 Øre

har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte, Fredericia Garveri ved dets eneste ansvarlige Indehaver Thure Schachner, Fredericia, dømt til Betaling af dette Beløb tilligemed Renter deraf 6 pCt. p. a. fra den 5. Maj 1943, til Betaling sker.

Det sagsøgte Firma har paastaet Frifindelse, idet det har bestridt, at de paagældende Skind er leveret til Garveriet. Firmaet har erkendt, at Sagsøgeren har forelagt Købmand Schachner Fakturaer vedrørende disse Skind til Godkendelse, men hævdet, at dette først skete adskillige Dage efter de paa Fakturaerne anførte Datoer, og at Købmand Schachner nægtede at godkende Fakturaerne, da Sagsøgeren ikke paa Opfordring kunde paavise Skindene i Garveriet. Det sagsøgte Firma har yderligere anført, at Sagsøgerens økonomiske Stilling var saaledes, at han ikke har været i Stand til for egen Regning at indkøbe og betale saa store Partier Skind.

Der er mellem Parterne Enighed om, at Sagsøgeren efter Overenskomsten om Interessentskabets Ophævelse har Ret til hos Firmaet at indtale det Beløb, han maatte have til Gode hos Interessentskabet for leverede Fiskeskind.

I en under Sagen produceret saakaldt Arbejdsbog, der førtes af Formanden paa Garveriet, er foretaget Notater om de Skind, der er taget i Arbejde paa Garveriet. Dels i denne Bog, dels paa en Bogen vedhæftet Seddel findes blandt andet følgende Notater:

»27. Januar 10000 Torskeskind a 2 Øre
 8. Februar 15000 Torskeskind a 1¹/₄ Øre
 25. Februar 9000 Torskeskind
 5000 — «

og ved hvert af disse Notater er med Blyant anført et Kryds.

Sagsøgeren har forklaret, at disse Notater svarer til de omprocederede Fiskeskind. Da Garveriet ikke fra Købmand Schachners Indkøbscentral kunde faa den forudsatte fornødne Tilførsel af Fiskeskind, og da Fortjenesten ved Driften af Garveriet var meget ringe, idet Hovedfortjenesten laa paa Leverancen af Fiskeskind, kom Sagsøgeren ind paa selv at indkøbe og til Garveriet levere Skind, hvorved ogsaa han fik en Fortjeneste, og Schachner paatalte ikke dette, men var tværtimod glad derfor, da Garveriet ellers stod i Fare for at gaa i Staa.

Købmand Schachner har forklaret, at han, skønt Sagsøgeren ifølge Interessentskabskontrakten var uberettiget til at indkøbe og til Garveriet levere Skind, efterhaanden godkendte de af Sagsøgeren gjorte Indkøb.

Kaj Petersen, der, mens Interessentskabet bestod og indtil Begyndelsen af September 1943, arbejdede som Formand paa Garveriet, har afgivet Vidneforklaring, der gaar ud paa følgende: Vidnet fik af Indsamlingscentralen at vide, om de leverede Skind hidrørte fra Sagsøgeren eller Købmand Schachner. De af Sagsøgeren leverede Skind blev som Regel stillet til Side paa Garveriet som en Slags Reservebeholdning. Vidnet førte den foranomhandlede Arbejdsbog, der dannede Grundlag for Lønningsudbetalingerne. Vidnet har sat de fornævnte Blyantskryds ved Notaterne om nogle til Garveriet indgaaede Torskeskind, og disse Kryds betyder, at Leverancerne hidrører fra Sagsøgeren, der paa et vist Tidspunkt havde bedt Vidnet om saaledes at afmærke hans Leverancer. Sagsøgeren leverede Skind til Garveriet, fordi det ikke havde Skind nok og flere Gange havde maattet standse.

Ved den stedfundne Bevisførelse, under hvilken der — bortset fra, at Datoerne i Notaterne er de Datoer, paa hvilke Skindene er taget ind til Forarbejdning — gennemgaaende er paavist Overensstemmelse mellem Arbejdsbogen og de foreliggende Fakturaer, og naar særlig henses til den af Formand Kaj Petersen afgivne Vidneforklaring, findes det tilstrækkeligt godtgjort, at Sagsøgeren har leveret de omhandlede Skind. Det bemærkes herved, at Sagsøgeren efter Sagens Oplysninger til Tider har været ude af Stand til at betale af ham indkøbte Skind, der fremsendtes med Efterkrav af Købesummerne, saaledes at Garveriet har maattet præstere Betalingen, men det ses tillige, at Sagsøgeren har disponeret over ikke ubetydelige Beløb, og der ikke Grundlag for at

antage, at hans økonomiske Stilling har været saaledes, at han ikke har været i Stand til at erhverve Skindene.

Idet det, naar Leveringen af de omhandlede Partier saaledes anses bevist, er ubestridt, at Sagsøgeren har Krav paa den indsøgte Betaling, vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Nr. 150/1946.

Rigsadvokaten

mod

Axel Gunnar Larsen (Steglich-Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæggets §§ 15 og 16,
Stk. 1 og 2.

Kendelse afsagt den 2. Marts 1946 af Københavns Byrets 23. Afd.: Den mod Axel Gunnar Larsen rejste Sag vil være at fremme til Dom ved nærværende Ret forsaavidt angaar Anklageskriftets Forhold I, men vil iøvrigt være at afvise.

Østre Landsrets Kendelse af 21. Marts 1946 (IX Afd.): Den paakærede Kendelse ophæves.

Højesterets Kendelse.

Den af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tretten Dommere deltaget.

Under Proceduren for Højesteret har Anklagemyndigheden begrænset Tiltalen, forsaavidt angaar dens Nr. II, til at angaa Aftale, truffet af Tiltalte forud for hans Ministertid, om de i Anklageskriftet nævnte Udbetalinger.

Det tiltrædes i Henhold til de i Landsrettens Kendelse anførte Grunde, at Bestemmelsen i Retsplejelovstillæggets § 10, 2. Punktum, ikke kan medføre Kæremaalets Afvisning.

Ti Dommere stemmer for at stadfæste Byrettens Kendelse i Henhold til dens Grunde, dog at de finder, at det under Nr. II nævnte Forhold med den fornævnte Begrænsning henhører under de ordinære Domstole, saaledes at Sagen ejheller forsaavidt vil være at afvise fra Byretten.

Tre Dommere, der forsaavidt angaar Forhold I og II er enige med Flertallet, bemærker vedrørende Forhold III—VII følgende:

Under Hensyn til, at Tiltalte i samtlige disse Tilfælde har disponeret over egne Midler, at det i alle Tilfælde drejer sig om Forhold, der falder udenfor det Tiltalte underlagte Ministeriums

Omraade, og at Tiltalte kun har drøftet Spørgsmaalet med enkelte andre Medlemmer af Ministeriet, samt at de af Tiltalte foretagne Dispositioner ikke iøvrigt ses at fremhæve sig som egentlige Embedshandlinger, findes de Forhold, for hvilke der under III—VII er rejst Tiltale, ikke at kunne anses som hørende under Tiltaltes Embedsførelse. Disse Dommere stemmer herefter for ikke at tage Afvisningspaastanden til Følge.

Der vil være at give Kendelse efter Stemme-flertallet.

T h i b e s t e m m e s :

Byrettens Kendelse bør ved Magt at stande, dog at Afvisningen ikke omfatter Anklageskriftets Forhold II.

Underretskendelsen er saalydende:

Ved Anklageskrift af 21. Januar 1946 er der ved nærværende Ret rejst Tiltale mod fhv. Minister Gunnar Larsen for Overtrædelse af

I (Forhold I)

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 15, subsidiært Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2, ved i Tiden 14. April 1943 til Maj 1945 paa utilbørlig Maade at have samarbejdet med Besættelsesmagten, idet han paa et Tidspunkt, hvor han var dansk Minister upaakrævet har financieret A/S Hans Olsens Børstefabrik, der havde store Leverancer af Geværrensebørster til den tyske Værnemagt, med indtil 1,8 Millioner Kroner, hvorved han blev praktisk enebestemmende over Virksomheden, og idet han har stillet administrativ, merkantil, regnskabskyndig og teknisk Bistand til Raadighed for Virksomheden, hvorved det muliggjordes for denne at effektuere de tyske Ordre, hvilket Virksomheden uden Bistand ikke var i Stand til, og hvorigennem der ydedes en større og hurtigere Produktion end efter Omstændighederne paakrævet.

II (Forhold III)

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, 2. Stk., ved i Aaret Juli 1940 til Juli 1941 at have foranlediget, at der gennem Firmaet »Dansk Cementcentral« i syv Rater er udbetalt det med Besættelsesmagten samarbejdende national-socialistisk Dagblad »Fædrelandet« en Understøttelse paa ialt 25.000 Kr.

III (Forhold IV)

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1, ved at have ydet Besættelsesmagten Bistand og paa utilbørlig Vis modarbejdet den danske Modstandsbevægelse,

id et han fra Foraaret 1941 til Sommeren 1943 eller muligt til Foraaret 1944 har udredet en maanedlig Understøttelse paa oprindelig 500 Kr., og fra Sommeren 1942 paa 1500 Kr. til den med Besættelsesmagten samarbejdende i April Maaned 1944 af Modstandsbevægelsen aflivede Spion og Angiver Christian Marius Rudolf Christiansen, kaldet »Hestetyven« til Fremme af dennes antikommunistiske Virksomhed,

IV (Forhold V)

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1, ved at have ydet Besættelsesmagten Bistand og paa utilbørlig Vis modarbejdet den danske Modstandsbevægelse, idet han har foranlediget, at der gennem Fa. »Dansk Cementcentral« den 10. April 1942 er udbetalt P. M. Asmussen 1000 Kr., idet der senere med hans Billigelse gennem Axel Høyer af Cementcentralens Midler er udbetalt P. M. Asmussen 600 Kr., og idet han personlig har udbetalt Robert Hansen 500 Kr. alt til Støtte for det antikommunistiske Arbejde, der udførtes ved Udgivelsen af Ugebladet »Arbejderavisen« og gennem »Foreningen af danske Arbejdere i Udlandet«.

V (Forhold VI)

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, 1. og 2. Stk., ved at have ydet Besættelsesmagten Bistand, paa utilbørlig Maade modarbejdet den danske Modstandsbevægelse og ydet væsentlig økonomisk Støtte til Organisationer, der paa utilbørlig Maade har samarbejdet med eller støttet Besættelsesmagten, idet han har foranlediget, at der gennem Fa. »Dansk Cementcentral« i Februar Maaned 1942 er udbetalt Axel John Høyer 20.000 Kr. for at denne skulde anvende dem dels til Understøttelse af den national-socialistiske Organisation »Den nationale Aktion«, der var dannet ved Sammenslutning af de nationalsocialistiske Organisationer »Den danske Front«, »Dansk Enhedsparti«, »Den nationale Blok« og »Arbejdsfællesskabet« og dels til Fremme af antikommunistisk Virksomhed, hvilke 20.000 Kr. senere med Tiltaltes Vidende anvendtes udelukkende til Bestridelse af Omkostningerne ved »Arbejdsfællesskabet«s antikommunistiske Propagandavirksomhed.

VI (Forhold XII)

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1, ved for at fremme tyske Interesser at have modarbejdet de forenede Nationers Krigsanstrengelser, idet han efter Finlands Indtræden i Krigen paa tysk Side i 1941 med et Beløb paa 60 à 70.000 Kr. har betalt Rejsepenge og Udstyr til et Antal Personer, der vilde rejse til Finland for at melde sig som Frivillige paa finsk Side i den af Finland paabegyndte Agressionskrig mod Sovjetunionen.

VII (Forhold XIII)

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 2, ved at have ydet væsentlig økonomisk Støtte til det med Besættelsesmagten paa utilbørlig Maade samarbejdende og af denne delvist financerede Presseorgan »Europa-Kabel«, idet han tegnede for 23.000 Kr. Aktier i det i 1943 indregistrerede Aktieselskab »Europa-Kabel«, der stiftedes med det Formaal her i Landet at udgive en dansk Udgave af det tyske økonomiske Ugeskrift »Europa-Kabel«.

Under Sagens Forberedelse til Domsforhandling har Tiltaltes beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Steglich-Petersen paastaet Sagen afvist fra Byretten under Anbringende af, at de Handlinger som Tiltalten omfatter, er udøvede af Tiltalte i hans Egenskab af Minister, hvorfor Paa kendelsen af Ansvar for disse er unddraget de ordinære Domstole.

Statsadvokaten, der har bestridt, at de af Anklagen omfattede Forhold angaar Tiltaltes Embedsførelse, har paastaet Sagen fremmet til Dom ved nærværende Ret.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Tiltalte har fungeret som Minister for offentlige Arbejder fra 8. Juli 1940 til 29. August 1943.

Efter de under Forundersøgelsen fremkomne Oplysninger, derunder de af fhv. Statsminister Erik Scavenius afgivne Vidneforklaringer, finder Retten, at de under Forholdene II—VII omhandlede Handlinger er udført af Tiltalte i hans Egenskab af Minister som et Led i den af Regeringen under de da herskende Forhold førte Politik i Forholdet til Besættelsesmagten og dennes Haandlangere, for flere af disse Handlingers Vedkommende efter Samraad eller Aftale med andre Regeringsmedlemmer. Paadømmelsen af disse Forhold findes derfor ikke at kunne ske ved de ordinære Domstole.

Hvad angaar Tiltaltes Forhold til og Ansvar for den under I omhandlede Virksomhed findes derimod nærværende Ret kompetent til at paadømme denne Del af Tiltalen, der efter det foreliggende ikke ses at angaa Tiltaltes Virksomhed som Minister, og det selv om dette Forhold eventuelt kunde kumuleres med en andre Forhold omfattende Rigsretsanklage.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Den paakærede Kendelse, der er afsagt den 2. Marts 1942 af Københavns Byrets 23. Afdeling paastaas af Anklagemyndigheden annulleret, saaledes at Sagen hjemvises til Byretten til Paakendelse i Realiteten. Subsidiært paastaas Kæremaalet taget under Paakendelse i Realiteten af Landsretten.

Tiltalte Axel Gunnar Larsen paastaar Kæremaalet afvist, idet den afsagte Kendelse efter hans Opfattelse omfattes af Retsplejelovstillæggets § 10, 2. Punktum, og saaledes ikke kan være Genstand for Kære.

Nævnte Bestemmelse i Retsplejelovstillægget, der har til Formaal gennem en Begrænsning af Adgangen til Kære at undgaa Forsinkelse af Sagens Behandling, kan ikke antages at omfatte en Kendelse som den foreliggende, der indeholder en endelig Afgørelse af Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang Sagen henhører under de ordinære Domstoles Afgørelse. Paastanden om Kæremaalets Afvisning vil saaledes ikke kunne tages til Følge.

Landsretten maa endvidere give Anklagemyndigheden Medhold i, at Afgørelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt de Handlinger, der omfattes af Tiltalen, er udført af Tiltalte i hans Egenskab af Minister, efter de foreliggende Oplysninger ikke skønnes egnet til at afgøres uden forudgaaende Bevisførelse under Domsforhandling.

Den paakærede Kendelse vil som Følge heraf være at ophæve.

M å n d a g d e n 1. J u l i .

Nr. 85/1945. Fabrikant **Axel Villy Ejner Nielsen Hammerbak** (Selv)
m o d

Kartoffelhandler Jens Nielsen Jensen (Ingen).

(Erstatning for manglende Levering af Kartoffler).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 27. Februar 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Fabrikant Axel Villy Ejner Nielsen Hammerbak, bør til Sagsøgeren, Kartoffelhandler Jens Nielsen Jensen, betale 1326 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 15. Oktober 1942, til Betaling sker. Sagsøgte betaler derhos dels til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som skulde erlægges, hvis Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces, dels til den for Sagsøgeren her for Retten beskikkede Sagfører Landsretssagfører Poul Christiansen som Salær og Udlægsgodtgørelse 250 Kr. og 16 Kr. og endelig til følgende Sagførere, der har været beskikkede for Sagsøgeren under forskellige Vidnesager, Landsretssagfører A. F. Jensen, Aarhus, som Salærer samt Udlægsgodtgørelse 25 Kr. og 35 Kr. samt 2 Kr. og Landsretssagfører Juhl, Kolding, som Salær 50 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelse har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, der har opfyldt Dommen, oprindelig alene nedlagt Paastand om, at Indstævnte tilpligtes at betale Appellanten et Beløb efter Rettens Skøn i Erstatning for Indstævntes Undladelse af at levere Appellanten 3000 Tdr. Kartoffler. Forsaavidt Appellanten senere har ændret sin Paastand, vil der ikke kunne tages Hensyn hertil, da den i Retsplejelovens § 405 nævnte Fremgangsmaade ikke er iagttaget.

Indstævnte er efter at have givet Møde for Højesteret udeblevet uden at afgive Svar i Sagen.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Indstævnte som Sælger og Repræsentant T. E. Bredvig som Fuldmægtig for Appellanten som Køber den 25. September 1942 underskrev Slutseddel, hvorefter Indstævnte til Appellanten solgte 3000 Tdr. King Edward Kartoffler til en Pris af 10 Kr. 75 Øre pr. Td. at levere i Tiden fra 1. Oktober til 1. December 1942. I Brev af 24. Oktober 1942 meddelte Indstævnte Appellanten, at han havde indladet en Vognladning Kartoffler paa ca. 150—170 Tdr. og i Brev af 27. s. M. gaves tilsvarende Meddelelse om 4 Vognladninger. Forinden disse 5 Vognladninger var fremkommet til Appellanten, blev de af Indstævnte uden Meddelelse til Appellanten omadresserede til en anden Køber, og der blev intet leveret i Henhold til Slutsedlen.

Derimod har Indstævnte i Henhold til særlig Aftale leveret Appellanten den i Landsretsdommen nævnte Vognladning Kartoffler, der havde været bestemt til en anden Køber, men var blevet beskadiget.

Indstævnte har til Støtte for at have været berettiget til at undlade Levering for Landsretten anført, at den indgaaede Handel atter var blevet ophævet af Repræsentant Bredvig, at Indstævnte senere som Betingelse for Levering havde stillet Betaling for den leverede Vognladning, og at Appellanten ikke havde Tilladelse til Opkøb af Kartoffler til Afsætning i København og saaledes var ude af Stand til at modtage de købte Kartoffler.

Repræsentant Bredvig har efter Dommens Afsigelse som Vidne forklaret, at han, der iøvrigt ikke kunde binde Appellanten, ikke har foretaget nogen Annulation af Handlen, hvilken Vidneforklaring vil være at lægge til Grund ved Paadømmelsen. Idet Indstævnte ikke har godtgjort at have stillet Betalingen af den leverede Vognladning som Betingelse for Levering i Henhold til Slutsedlen, og det ikke af det oplyste fremgaar, at der var noget til Hinder for, at Appellanten kunde indgaa et Køb som det omhandlede, maa det antages, at Indstævntes Undladelse af at opfylde den indgaaede Kontrakt har været retstridig overfor Appellanten. Indstævnte er følgelig erstatningspligtig og efter de i saa Henseende foreliggende Oplysninger findes den Appellanten tilkommende Erstatning skønsmæssigt at burde bestemmes til 2000 Kr.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten vil dennes Dom være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Kartoffelhandler Jens Nielsen Jensen, bør til Appellanten, Fabrikant Axel Villy Ejner Nielsen Hammerbak, betale 2000 Kr.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten med 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Forkyndelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Kartoffelhandler Jens Nielsen Jensen, hvem der er meddelt fri Proces, ved sin endelige Paastand, Sagsøgte, Fabrikant Axel Villy Ejner Nielsen Hammerbak, dømt til Betaling af 1326 Kr., som han skal skyldes Sagsøgeren for en i Oktober Maaned 1942 købt Banevogn Kartoffler, 13,260 kg à 10 Kr. pr. 100 kg, med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Leveringens Dato den 15. Oktober 1942.

Da Sagsøgte, der er mødt under Sagens Forberedelse, ikke har givet Møde ved Domsforhandlingen, vil der være at give Dom efter den af Sagsøgeren derom nedlagte Paastand, der stemmer med hans mundtlige Fremstilling, mod hvilken intet er fundet at indvende.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale som nedenfor bestemt.

Tirsdag den 2. Juli.

Nr. 134/1946.

Rigsadvokaten

mod

Nikolai Peter Laut (Alb. V. Jørgensen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillægts § 10.

Dom afsagt den 28. Juli 1945 af Københavns Byrets 23. Afd.: Tiltalte, Nikolai Peter Laut, bør straffes med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 30 Dage anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for 10 Aar. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 100 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Schach Bondesen.

Østre Landsrets Dom af 21. November 1945 (IX Afd.): Tiltalte, Nikolai Peter Laut, bør straffes med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 5 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid i 5 Aar. Byretsdommens Bestemmelse om Sagsomkostninger bør ved Magt at stande. Det Offentlige udreder Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Tiltalte har hensiddet til Afsoning af den ham ved Landsretten idømte Straf siden den 6. December 1945.

Det fremgaar af Sagen, at Tiltalte er Søn af tyske Forældre, men i 1920 ved Genforeningen blev dansk Statsborger. Hans Fader faldt under forrige Verdenskrig paa tysk Side. Der taltes Tysk i hans Hjem, han gik i tysk Skole og til tysk Konfirmationsforberedelse og har altid følt en ret nær Tilknytning til Tyskland. Forinden han i 1942 frivilligt meldte sig til tysk Krigstjeneste, havde han modtaget gentagne Opfordringer dertil fra det tyske Mindretal.

Under Hensyn hertil, og idet Straffen vil være at fastsætte i Henhold til Straffelovstillægts § 10, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946, stemmer otte Dommere for at fastsætte Straffen til Fængsel i 1 Aar, hvoraf 5 Maaneder anses udstaaet

ved Varetægtsfængsel. De i § 6, Stk. 1, i Straffelovstillæget, jfr. § 1 i Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

Fem Dommere, der iøvrigt er enige med Flertallet stemmer for at fastsætte Straffetiden til 2 Aar med Fradrag af 4 Maaneder.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Nikolai Peter Laut, bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 5 Maaneder anses udstaaet.

De i § 6, Stk. 1, i Straffelovstillæget, jfr. § 1 i Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Byretten og Landsretten bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Der tillægges Højesteretssagfører Jørgensen i Salær for Højesteret 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, tiltaltes Nikolai Peter Laut ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 13. Juli 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, ved i Juli 1942 at have meldt sig til tysk Krigstjeneste i Waffen S. S., i hvilket han gjorde Tjeneste i Polen, Frankrig, Rusland og Tyskland til Marts 1945.

Tiltalte er født den 6. Januar 1907 i Sønderborg Amt og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Tiltaltes Erkendelse i Forbindelse med de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig som anført i Anklageskriftet.

Tiltalte har under Sagen været fængslet siden 13. Juni 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, 1. Stk., og idet der ikke skønnes at foreligge saadanne særlige Omstændigheder, der kan begrunde nogen Strafnedsættelse, bestemmes Straffen til Fængsel i 4 Aar, hvoraf 30 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

I Medfør af § 6 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 kendes Tiltalte uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 10 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 28. Juli 1945 af Københavns Byrets 23. Afdeling (Sag Nr. 5/1945), er med Ankenævnets Tilladelse paaanket af Tiltalte Nikolai Peter Laut til Formildelse, af Anklage-myndigheden til Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf.

Straffen findes at burde bestemmes til Fængsel i 2 Aar, hvoraf 5 Maaneder anses for udstaaet.

Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid i 5 Aar.

Nr. 153/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Edvard Peder Møller Nielsen (H. O. Hansen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1.

Dom afsagt den 28. August 1945 af Retten for Lysgaard samt en Del af Hovlbjerg Herred: Edvard Peder Møller Nielsen bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 93 Dage i Medfør af Strfl. § 86 anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer Landsretssagfører Søe 100 Kr., medens Salær til den beskikkede Anklager Landsretssagfører Lindgaard Pedersen 100 Kr. og Godtgørelse til samme for Udlæg 40 Kr. udredes af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 13. November 1945 (III Afd.):

For saa vidt angaar Forhold A bør Tiltalte Edvard Peder Møller Nielsen for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Iøvrigt bør Tiltalte til Statskassen bøde 20 Dagbøder hver paa 4 Kr., der dog anses som afgjort ved Varetægtsfængsel. Sagens Omkostninger for begge Retter og derunder de ved Underretten fastsatte Salærer samt til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer for Landsretten, Landsretssagfører Søe, i Salær 80 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Ti Dommere finder, at Tiltaltes under A omhandlede Forhold falder ind under Straffelovstillæggets § 16, Stk. 1, Nr. 8, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1.

Med Hensyn til Straffens Fastsættelse stemmer disse Dommere for at stadfæste Underrettsdommen, saaledes at nu 4 Maaneder af Straffetiden anses som udstaaet. De i § 6, Stk. 1, i Straffelovstillægget, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1, nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

Tre Dommere, der tiltræder, at Tiltaltes Forhold ikke kan anses som Deltagelse i tysk Krigstjeneste og saaledes ikke kan henføres under Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1, finder ejheller,

at Straffelovstillæggets § 16, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1, kan komme til Anvendelse, idet den af Tiltalte ydede Tjeneste maa anses som civilt Lønarbejde. Herefter stemmer disse Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Edvard Peder Møller Nielsen, bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 4 Maanedere anses som udstaaet.

De i § 6, Stk. 1, i Straffelovstillægget, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1, nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Underretten bør denne Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, der under de Landsretssagfører Søe i Salær og Godtgørelse for Udlæg tillagte Beløb 80 Kr. og 20 Kr. udredes af Tiltalte.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hansen betaler Tiltalte 80 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, er Edvard Peder Møller Nielsen, der er født den 11. September 1923 i Hørup Sogn og ikke er fundet tidligere straffet, ved Anklageskrift af 28. Juli 1945 fra Statsadvokaten for ekstraordinære Sager i Viborg sat under Tiltale her ved Retten til at lide Straf:

A. efter § 10, 1. Stk., i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 og Tillæg til borgerlig Straffelov ved at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, idet han i Tiden fra April 1943 til December 1943 har forrettet Tjeneste som uniformeret Brandmand paa den tyske Flyveplads ved Karup.

B. efter § 244, Stk. 1, i borgerlig Straffelov ved at have øvet Vold mod eller paa anden Maade at have angrebet en andens Legeme, idet han den 21. Maj 1945 ved 14-Tiden i Sørensens Iskagebod, Vestergade i Kjellerup, med knyttet Haand har tildelt Handelslærling Kaj Lund, Kjellerup Bank, et Par Slag over Næsebenet, hvorhos han samme Dags Aften Kl. ca. 23,30 ved Schous Hotel i Kjellerup har taget Kvælertag om for nævnte Kaj Lunds Hals, dunket hans Hoved mod Muren og med flad Haand tildelt ham et Par Lussinger.

Tiltalte har med Hensyn til Forhold A erkendt at have udført den omhandlede Tjeneste, men ikke uniformeret, og har ikke herved ment at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, men kun til almindeligt civilt Lønarbejde.

Med Hensyn til Forhold B har han erkendt at have tildelt Kaj Lund en Lussing, men nægter sig skyldig i Tiltalen iøvrigt.

Den for Tiltalte beskikkede Forsvarer har principalt paastaaet Tiltalte pure frifundet, idet han har gjort gældende, at Tjenesten maa anses

for almindeligt civilt Lønarbejde, men har subsidiært paastaaet Tiltalte alene anset skyldig efter Straffelovstillæggets § 16, Stk. 1, med en efter foreliggende formildende Omstændigheder nedsat Straf.

ad A.

Tiltalte har forklaret, at han, efter at have gaaet arbejdsløs i ca. 4 Maaneder og forgæves søgt almindeligt Arbejde, i April 1943 efter Opfordring af en Kammerat, henvendte sig paa det tyske Lønningskontor paa Flyvepladsen ved Karup og søgte Ansættelse i en Kantine, men da ingen saadan Stilling var ledig, og han fik tilbudt Stilling som tysk Brandmand, lod han sig antage hertil foreløbigt og med Ret til Opsigelse med 8 eller 14 Dages Varsel. Han fik udleveret blaa Kedeldragt og Skraahue, paa hvilken en tysk Kokarde blev pillet af, og har benægtet nogensinde at have været uniformeret paa anden Maade. Han fik ikke udleveret Vaaben og har aldrig været bevæbnet i Tjenesten. Arbejdet bestod i Pasning af Brandværnets Materiel og Udførelse af Vagttjeneste, derunder Telefonvagt, i et Taarn ved Brandstationen.

Ved sin Antagelse underskrev han en Erklæring om sine personlige Forhold og skaffede Daabs- og Straffeattest, men underskrev ingen Kontrakt og ingen Forpligtelseserklæring ej heller om Kombattant-Tjeneste.

Efter stadig at have søgt andet Arbejde antog han sidst i November 1943 et Tilbud som Agent og forlod Tjenesten som Brandmand med 3 Dages Varsel.

Ved sin Ansættelse var han klar over, at der bestod et fjendtligt Forhold mellem Danmark og Tyskland, men ikke at han foretog sig noget ulovligt, idet han ansaa Tjenesten for almindeligt civilt Lønarbejde, selv om dette var direkte under den tyske Værnemagt.

Efter det, om Tjenesten i det tyske Brandvæsen oplyste, finder Retten nu ikke, at Tjenesten kan betragtes som tysk Krigstjeneste, uanset om den sorterede direkte under den tyske Værnemagt, men finder paa den anden Side, at Tjenesten ogsaa under Hensyn til sidstnævnte Forhold maa anses for at være af væsentlig anden Karakter end almindeligt civilt Lønarbejde, og finder herefter, at Forholdet maa henføres under Straffelovstillæg § 16, Stk. 1, jfr. Strfl. § 101, Stk. 2, efter hvilken sidste Bestemmelse eller dens Analogi Forholdet iøvrigt maatte anses strafbart, hvilket Tiltalte efter Omstændighederne maatte være klar over i Betragtning af hans egen Opfattelse af Forholdet mellem Danmark og Tyskland.

ad B.

Ved de under Sagen afgivne Vidneforklaringer finder Retten det ikke imod Tiltaltes Benægtelse tilstrækkeligt godtgjort, at han har gjort sig skyldig i nogen yderligere Voldshandling end Tildeling af en Lussing, for hvilket Forhold han vil være at anse efter Straffelovens § 244, Stk. 1, jfr. Stk. 5.

Den af Tiltalte forskyldte Straf findes under Hensyn til foreliggende formildende Omstændigheder, derunder de ærnmere Omstændigheder ved hans Antagelse som Brandmand, selve Tjenestens Karakter og hans Forsøg paa at opnaa andet Arbejde samt selve hans Opgivelse af Tjenesten ret hurtigt, at burde fastsættes efter Strfl. § 3, 3. Stk., 2. Pkt., til

Fængsel i 1 Aar, hvoraf 93 Dage vil være at anse som udstaaet ved Varetagtsfængsel.

I Medfør af Strflitill. § 6 vil Tiltalte være at kende uværdig til almen Tillid, dog af de foran anførte Grunde, kun for et Tidsrum af 5 Aar.

Tiltalte vil endelig være at tilpligte at udrede Sagens Omkostninger i nedenfor anførte Omfang.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Lysgaard samt en Del af Hovlbjerg Herred den 28. August 1945 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved Anklageskrift af 4. September 1945 fra Statsadvokaten for ekstraordinære Sager i Viborg, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i første Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Dom-fældelse af Tiltalte i Overensstemmelse med Anklagen og om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Frifindelse, subsidiært om Formildelse af Straffen.

Tiltalte har her for Retten bl. a. forklaret, at han ikke før 29. August 1943 havde den Opfattelse, at der bestod et fjendtligt Forhold mellem Danmark og Tyskland; naar han tilsyneladende har udtalt sig anderledes for Underretten, skyldes det, at han har misforstaaet Dommerens Spørgsmaal.

Med Hensyn til Arbejdet paa Flyvepladsen har han forklaret, at han een Gang skulde have deltaget i en Brandslukning, idet der var gaaet Ild i en Barak; men grundet paa Vandmangel kom Brandmandskabet ikke i Virksomhed. Hans Løn var i den første Tid 80 Kr. om Ugen og steg senere til 100 Kr.

Det findes overvejende betænkeligt at statuere, at Tiltaltes i Dommen under A beskrevne Forhold har været af væsentlig anden Karakter end almindeligt civilt Lønarbejde, og Tiltalte vil derfor være at frifinde i dette Forhold.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Tiltalte er fundet skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 244, Stk. 1. Den herfor forskyldte Straf findes at kunne bestemmes til 20 Dagbøder hver paa 4 Kr., hvilken Straf imidlertid anses afgjort ved det Tiltalte overgaaede Varetagtsfængsel.

Sagens Omkostninger for begge Retter bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

En af de voterende afgav saalydende:

D i s s e n s :

Efter alt det foreliggende finder jeg, at det af Tiltalte udviste, i Dommen under A omhandlede, Forhold vil være at henføre under Straffelovstillæggets § 16. Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i

Dommen anførte Grunde vil jeg stadfæste denne, saaledes at ialt 168 Dage anses udstaaet ved det Tiltalte overgaaede Varetægtsfængsel. Jeg vil derhos paalægge Tiltalte at udrede Sagens Omkostninger her for Retten.

Nr. 121/1946.

Rigsadvokaten
m o d

Johannes Feddersen (H. O. Hansen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovtillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1.

Dom afsagt af Københavns Byrets 25. Afd. 13. September 1945: Tiltalte, Johannes Feddersen, bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 70 Dage anses som udstaaet. Tiltalte frakendes almen Tillid i 5 Aar. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 80 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Byrdal, og 75 Kr. til den beskikkede Anklager, Landsretssagfører Th. Christensen.

Østre Landsrets Dom af 18. December 1945 (IX Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at nu 6 Maaneder af den af Tiltalte, Johannes Feddersen, forskyldte Straf anses udstaaet. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af Tiltalte.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Ti Dommere finder, at Tiltaltes Forhold falder ind under Straffelovstillæggets § 16, Stk. 1, Nr. 8, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1, og stemmer for under Hensyn til Bestemmelsen i § 16, Stk. 2, at fastsætte Straffen til Fængsel i 8 Maaneder, der anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. De i § 6, Stk. 1, i Straffelovstillægget, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

Færdig fra Trykkeriet den 18. September 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 16

Tirsdag den 2. Juli.

Tre Dommere, der tiltræder, at Tiltaltes Forhold ikke kan anses som Deltagelse i tysk Krigstjeneste og saaledes ikke kan henføres under Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1, finder ejheller, at Straffelovstillæggets § 16, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1, kan komme til Anvendelse, idet den af Tiltalte ydede Tjeneste maa anses som civilt Lønarbejde. Herefter stemmer disse Dommere for at frifinde Tiltalte.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Johannes Feddersen, bør straffes med Fængsel i 8 Maaneder, der anses som udstaet.

De i § 6, Stk. 1, i Straffelovstillægget, jfr. Lov Nr. 356 af 29. Juni 1946 § 1 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Henseende til Sagsomkostninger for Byretten og Landsretten bør Landsrettens Dom ved Magt at stande, dog at det den beskikkede Anklager for Byretten tillagte Salær udredes af det Offentlige.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hansen betaler Tiltalte 150 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Johannes Feddersen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 13. August 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, ved i Tiden fra Efteraaret 1941 til August 1944 at have gjort Tjeneste som Reservebrandmand under den tyske Værnemagt, dels i Kastrup Lufthavn, dels ved Luftmarinestationen paa Refshalevej.

Tiltalte er født den 14. August 1905 i Tønder og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med det iøvrigt oplyste findes det bevist, at han fra Efteraaret 1941 til August 1944 har gjort Tjeneste som Reservebrandmand under det tyske Luftvaaben først en kort Tid i Kastrup og derefter ved Luftmarinestationen. Herved har Tiltalte overtraadt Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1.

Tiltalte har været undersøgt af Overlægen i Psykiatri, der den 29. Juni 1945 har afgivet følgende Udtalelse:

»Udover at observanden for tiden er i lettere grad deprimeret paa grund af fængslingen, frembyder han intet psykisk abnormt.«

Tiltalte har været fængslet fra den 1. Juni 1945.

Tiltalte er født i Tønder, har gaaet i tysk Folkeskole, blev dansk ved Genforeningen, men har altid følt sig knyttet til Tyskland. Under Hensyn hertil samt under Hensyn til Arbejdets Beskaffenhed vil Tiltalte være at anse efter Straffelovstillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, 2. Pkt., med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 70 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid for 5 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 13. September 1945 af Københavns Byrets 25. Afdeling (Sag Nr. 127/1945), er med Ankenævnets Tilladelse paaanket af Tiltalte Johannes Feddersen til Frifindelse.

Anklagemyndigheden har paastaaet Stadfæstelse.

Tiltaltes Forhold vil være at henføre under Straffelovstillæggets § 16, Stk. 1, iøvrigt vil Dommen være at stadfæste, saaledes at nu 6 Maaneder af Straffen anses udstaaet.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

T i r s d a g d e n 2 7 . A u g u s t .

Nr. 128/1946.

Rigsadvokaten

m o d

John Villy Brøndum (Emanuel Christensen), **Axel Mogens Hasselstrøm** (Carstensen) og **Abraham Motraj Rusin** (Poul Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237, jfr. § 21 og § 288, Stk. 1, jfr. § 21.

Østre Landsrets Dom af 13. Februar 1946 (Nord- og østsjællandske Nævningeting): Tiltalte, Bruno Dahl Wilstrup, bør straffes med Fængsel i 10 Aar, hvoraf 7 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte, Christian Carl Jørgen Larsen, bør straffes med Fængsel i 10 Aar, hvoraf 7 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte, John Villy Brøndum, bør straffes med Fængsel i 8 Aar, hvoraf 7 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte, Axel Mogens Hasselstrøm, bør straffes med Fængsel i 8 Aar, hvoraf 5 Maaneder anses

udstaaet. Tiltalte, Abraham Motraj Rusin, bør straffes med Fængsel i 8 Aar, hvoraf 5 Maaneder anses udstaaet. De Tiltalte udreder een for alle og alle for een Sagens Omkostninger, dog at de Tiltalte Wilstrup, Brøndum, Hasselstrøm og Rusin hver især udreder Salær 600 Kr. til den for dem beskikkede Forsvarer, henholdsvis Landsretssagfører Lunøe, Landsretssagfører Jørgen Bang, Overretssagfører Hallager og Overretssagfører Byrdal.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af de Tiltalte John Villy Brøndum, Axel Mogens Hasselstrøm og Abraham Motraj Rusin som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Med Hensyn til Dommens Bemærkning om, at de Tiltalte ved Nævningernes Erklæring er fundet skyldig i de Forhold, for hvilke de er tiltalt, bemærkes ad Forhold I, at det ikke af Nævningernes Erklæring fremgaar, hvilke af de Tiltalte det var, som tog ud til Ndr. Fasanvej.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saavidt den er paaanket, være at stadfæste, saaledes at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu afkortes for Tiltalte Brøndum 10 Maaneder og for Tiltalte Rusin 8 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande, saaledes at der af Straffetiden anses udstaaet af Tiltalte John Villy Brøndum 10 Maaneder, af Tiltalte Axel Mogens Hasselstrøm 5 Maaneder og af Tiltalte Abraham Motraj Rusin 8 Maaneder.

I Salær for Højesteret til de for de Tiltalte beskikkede Forsvarere henholdsvis Højesteretssagfører Em. Christensen, Højesterets-sagfører Carstensen og Højesteretssagfører Poul Jacobsen betaler de Tiltalte hver især 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelse har fundet Sted ved Københavns Byret, sættes i Henhold til Anklageskrift af 12. Januar 1946 Bruno Dahl Wilstrup, Christian Carl Jørgen Larsen, John Villy Brøndum, Axel Mogens Hasselstrøm og Abraham Motraj Rusin under Tiltale til at lide Straf

I. (Forhold 2 og 3).

Larsen, Brøndum, Hasselstrøm og Rusin for Forsøg paa Røveri efter Straffelovens § 288, jfr. § 21, ved i Fællesskab at have truffet Aftale om ved Trusel med Pistol at fratage Tiltalte Larsens Fader, Fjerkrækommiss-

sionær Carl Alberti Larsen, Ndr. Fasanvej 33 A, 1. Sal tv., et større Pengebeløb, som de antog, han var i Besiddelse af, hvorefter Brøndum, Hasselstrøm og Rusin den 21. Marts 1945 Kl. ca. 10,30 tog ud til den nævnte Adresse for at bringe Planen til Udførelse, hvilket imidlertid forhindrede ved, at Carl Alberti Larsen smækkede sin Dør i for dem.

II. (Forhold 4).

Wilstrup, Larsen, Brøndum, Hasselstrøm og Rusin for Forsøg paa Manddrab efter Straffelovens § 237, jfr. § 21, ved i Forening at have aftalt at dræbe Carl Alberti Larsen, hvorefter Wilstrup, Hasselstrøm og Rusin Lørdag den 7. April 1945 Kl. ca. 14,30 passede ham op ved et Garagekompleks, Finsensvej 4, hvor Wilstrup affyrede nogle Pistolskud mod ham, hvorved han saaredes af et Skud gennem Munden.

Tiltalte Brøndum er født den 17. Maj 1909 og bortset fra Bødevdtagelse i 1933 ved Københavns Byret for Legemskrænkelse ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Tiltalte Hasselstrøm er født den 27. September 1913 og i 1932 straffet for Tyveri og Underslæb, i 1935 for samme Forbrydelser og Overtrædelse af Toldloven, i 1937 for Vold og senest ved Københavns Byrets Dom af 6. Januar 1943 anset efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. tildels § 89, med Fængsel i 1 Aar og 3 Maaneder. Ved Justitsministeriets Resolution af 2. Februar 1944 blev Tiltalte løsladt den 12. Februar 1944 med 2 Aars Prøvetid og Tilsyn af Dansk Værneselskab, men ved senere Resolution af 5. April 1945 genindsat til Afsoning af Reststraffen.

Ved Østre Landsrets Dom af 10. Februar 1943, der ændrede Københavns Byrets Dom af 6. Oktober 1942 ansaa Tiltalte efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, jfr. § 276, jfr. § 21, efter § 285, Stk. 1, jfr. § 279 samt efter Lov Nr. 406 af 3. August 1940 § 15, jfr. Bekendtgørelse Nr. 520 af 12. Oktober 1940, jfr. Straffelovens § 21, med Fængsel i 6 Maaneder.

Tiltalte Rusin er født den 1. Januar 1904 og fra 1921 til 1937 blandt andet straffet 7 Gange for Tyveri samt senest ved Østre Landsrets Domme af 4. Maj 1942 anset efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1 og Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, jfr. § 276, med Fængsel i 2 Aar og af 4. September 1944 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, jfr. § 276, jfr. § 21, med Fængsel i 7 Maaneder.

Ved Nævningernes Erklæring, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte fundne skyldige i de Forhold, for hvilke de er tiltalt.

De Tiltalte vil herefter være at anse, alle efter Straffelovens § 237, jfr. § 21, og de Tiltalte Larsen, Brøndum, Hasselstrøm og Rusin tillige efter dennes § 288, Stk. 1, jfr. § 21, med Fængsel, de Tiltalte Wilstrup og Larsen hver især i 10 Aar, og de Tiltalte Brøndum, Hasselstrøm og Rusin hver især i 8 Aar.

Ved Varetægtsfængsel anses udstaaet for hver af de Tiltalte Wilstrup, Larsen og Brøndum 7 Maaneder, for Hasselstrøm og Rusin 5 Maaneder.

Tiltalte Larsen har selv sørget for sit Forsvar.

Torsdag den 29. August.

Nr. 285/1945. Tandlæge, Frøken **Jutta Neergaard**
(Bunch-Jensen)

mod

Tandlæge, Frøken **Karen Thaarup** (Bierfreund).

(Angaaende hvorvidt der forelaa endelig Aftale mellem Parterne om Samarbejde m. v.).

Østre Landsrets Dom af 11. December 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Tandlæge, Frøken Jutta Neergaard, bør anerkende, at der ikke mellem hende og Sagsøgeren, Tandlæge, Frøken Karen Thaarup, er indgaaet en Overenskomst overensstemmende med det under Sagen fremlagte, af Landsretssagfører Fich den 8. Juli 1944 fremsendte Udkast. Sagsøgte bør fraflytte det af hende som Tandklinik benyttede Lokale i Sagsøgerindens Lejlighed, Gammel Kongevej 99. Sagsøgte bør til Sagsøgerinden betale Sagens Omkostninger med 500 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Ved de i Sagen tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger kan det ikke anses godtgjort, at Indstævnte i Mødet den 28. Juni 1944 skulde have frafaldet sit Krav om at kunne opsigte det paatænkte Samarbejde uden at skulde afstaa sin Praksis til Appellantinden. Herefter kan der ikke antages i det nævnte Møde at være truffet en for Indstævnte bindende Aftale mellem Parterne, og dette findes ej heller at kunne statuere paa Grundlag af det senere passerede.

Idet dernæst Spørgsmaalet om Appellantindens Adgang til at benytte en Del af Indstævntes Lejlighed ikke findes at kunne udskilles fra Sammenhængen med det tilsigtede Kontraktsforhold iøvrigt paa en saadan Maade, at Lejelovgivningen vil kunne komme til Anvendelse, stemmer disse Dommere for at stadfæste den indankede Dom. Sagens Omkostninger vil disse Dommere ophæve for begge Retter.

To Dommere bemærker følgende:

Om det paa Mødet den 28. Juni 1944 passerede har Landsretssagfører Fich som Vidne forklaret, at begge Parter i Princippet erklærede sig tilfreds med det af ham udarbejdede Udkast til Overenskomst af 6. samme Maaned, i hvilket der kun af Indstævnte ønskedes foretaget en mindre Ændring vedrørende Lejeforholdet. Appellantinden tiltraadte denne Ændring, der indføjedes i det den 8. Juni samme Aar fremsendte Udkast. Det var Vidnets bestemte Indtryk, at begge Parter herefter opfattede Ud-

færdigelse af den skriftlige Kontrakt som en formel Stadfæstelse af den allerede i Realiteten indgaaede mundtlige Kontrakt. Appellantinden har bekræftet Rigtigheden af denne Forklaring og fremhævet, at Indstævnte efter det nævnte Møde ikke paa noget Tidspunkt over for hende har tilkendegivet, at hun havde Indvendinger imod Indholdet af det foreliggende Udkast. Indstævnte har i en efter Dommen afgivet Partsforklaring erkendt, at der ikke var noget i Udkastets Bestemmelser, hun var utilfreds med, udover at hun ønskede foretaget den ovennævnte Ændring vedrørende Lejeforholdet. Indstævnte har ligeledes erkendt, at hun, da hun omkring den 1. August rejste paa Ferie og overlod Appellantinden Varetagelsen af Klinikens Drift, ikke paa nogen Maade tilkendegav, at hun havde ændret Standpunkt. Først under Ferieopholdet fik Indstævnte Betæneligheder med Hensyn til Samarbejdet med Appellantinden og nægtede derfor ved Hjemkomsten at underskrive Kontrakten. Det fremgaar af Sagen, at Indstævnte under de Møder, der afholdtes i September Maaned for at opnaa en forligsmæssig Afgørelse, ikke paa noget Tidspunkt stillede Krav om Ændringer i Kontraktsudkastet, idet hendes Indvendinger udelukkende vedrørte visse mindre Uoverensstemmelser, der var opstaaet i Anledning af Appellantindens Dispositioner under Indstævntes Fraværelse.

Med Hensyn til de i Kontraktsudkastets Paragraffer 9 og 13 indeholdte Opsigelses- og Ophørsbestemmelser, der iøvrigt i alt væsentlig er i Overensstemmelse med de tilsvarende Paragraffer i Udkastet fra 1941, der er udarbejdet af Indstævntes Sagfører og blev overgivet Appellantinden ved Forhandlingernes Begyndelse, har Dansk Tandlægeforening i Skrivelse af 22. Juni dette Aar udtalt, at »saafremt Aftaler — — — indeholder Bestemmelser om den tilkomne Tandlæges Ret og/eller Pligt til paa noget Tidspunkt eller i nogen Anledning at overtage den anden Parts Praksis, og Vilkaarene herfor desuden er forud bestemt (begge Dele vil ofte være Tilfældet, naar den paa Klinikstedet oprindeligt praktiserende Tandlæge er ældre eller svagelig), kan det ikke betegnes som uhørt eller urimeligt, at der aftales Opsigelses- eller Ophørsvilkaar, som svarer til de i §§ 9—13 i det fremsendte Udkast indeholdte, hvorved særlig bemærkes, at det i Udkastets § 10 foreskrevne Vederlag for Overtagelse af Praksis, Gennemsnittet af Halvdelen af Bruttoomsætningen i de sidste tre Regnskabsaar, svarer til, hvad der gennem en længere Aarrække, naar ikke særlige Forhold har gjort sig gældende, sædvanligvis har været ydet som Betaling for den i en Patientkreds liggende good-will.«

Under Hensyn til det saaledes oplyste i Forbindelse med den Omstændighed, at Indstævnte uden Forbehold medvirkede ved Lejemaalets Ændring og Klinikens Indretning, finder disse Dommere, at Indstævnte har givet Appellantinden Føje til at stole paa, at der ved Mødet den 28. Juni 1944 var opnaaet fuld Enighed om Indholdet af Overenskomsten om Samarbejdet i Overensstem-

melse med Udkastet af 6. Juni samme Aar med Ændring af 8. Juli samme Aar, og at Indstævnte derfor — idet det er ubestridt, at der ikke foreligger nogen Misligholdelse fra Appellantindens Side — har været uberettiget til at vægre sig ved at underskrive Kontrakten. Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantindens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

At efterkomme inden 2 Maaneder efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Tandlæge Frøken Karen Thaarup, der er 58 Aar gammel, og som i flere Aar har lidt af en alvorlig Hjertesygdom, kom i Begyndelsen af Aaret 1944 tilfældig i Forbindelse med Sagsøgte, Tandlæge Frøken Jutta Neergaard, der i 5 Aar havde været Assistent hos en anden københavnsk Tandlæge. Der indledes Forhandlinger mellem Parterne om et Samarbejde, idet Sagsøgerinden paa Grund af sin Sygdom trængte til Aflastning i sit Arbejde. Parterne blev ret hurtigt enige om, at Sagsøgte fra den 1. August 1944 skulde have overladt et Værelse i Sagsøgerindens Lejlighed, Gammel Kongevej 99, til Indretning af Klinik, saaledes at hun her kunde behandle saavel sine egne som Sagsøgerindens Patienter.

Sagsøgerinden henvendte sig i den Anledning til Ejendommens Ejer, der i Skrivelse af 18. April 1944 erklærede sig enig i, at Sagsøgerinden optog en Kompagnon, og at Sagsøgerinden skulde være berettiget til at afstaa Lejemaalet til denne Kompagnon.

Sagsøgerinden havde allerede forinden overgivet Sagsøgte et Udkast til Overenskomst, som Højesteretssagfører Fich i Sommeren 1941 havde udarbejdet i Anledning af et paatænkt Samarbejde mellem Sagsøgerinden og Tandlæge Fru Esther Schjøth, hvilket Samarbejde imidlertid ikke var blevet til noget, idet Sagsøgerinden mente at de nærmere Forhandlinger mellem Parterne kunde foregaa paa Grundlag af dette Udkast. Sagsøgte henvendte sig til sin Sagfører, Højesteretssagfører Arne Kemp, der den 28. Marts 1944 tilstillede Sagsøgte et af ham udarbejdet Udkast til Overenskomst mellem Parterne.

Dette Udkast indeholdt blandt andet følgende Bestemmelser:

»§ 1.

Fra 1. August 1944 medindtræder Frk. Neergaard som Lejer i den af Frk. Thaarup hidtil alene benyttede Lejlighed, Gl. Kongevej 99, bestaaende af 4 Værelser og Køkken med det Formaal, at Frk. Neergaard i denne Lejlighed skal indrette Tandlægeklinik. Frk. Neergaard faar til Brug for Klinikken overladt et helt Værelse til Klinikstue samt faar Ad-

gang til at benytte Venteværelse og Køkken paa lige Fod med Frk. Thaarup.

§ 3.

Hver af Parterne benytter sin særskilte Klinik og afholder alle de med dennes Drift forbundne Omkostninger forsaavidt det ikke er Fællesudgifter.

§ 4.

Benyttelsen af de fælles Lokaler, Venteværelse og Trappe er begge Parter i lige Maade tilladt.

§ 6.

For Udgifter, som skal afholdes i det nedennævnte Forhold af begge Parter, føres en fælles Udgiftskonto. Udgiften til Husleje betales af Frk. Thaarup med $\frac{2}{3}$ og af Frk. Neergaard med $\frac{1}{3}$.

§ 7.

Hver af Parterne har Ret til en Maanedes Ferie, i hvilket Tidsrum de paatager sig Behandlingen af hinandens Patienter. Ligeledes har de Pligt til at paatage sig Behandlingen af hinandens Patienter, naar en Part ved Sygdom eller anden lovlig Grund er forhindret i selv at behandle sine Patienter.

§ 8.

I alle Tilfælde, hvor den ene af Parterne behandler den andens Patienter, fordeles Honorarerne med 60 pCt. til den, som foretager Behandlingen, og 40 pCt. til den anden.

Frk. Neergaard forpligter sig til efter Anmodning at foretage Røntgenfotografering paa Frk. Thaarups Patienter og modtager herfor de for saadanne Fotograferinger sædvanlige Betalinger.

I Tilfælde af, at Patienter henvender sig til Parterne, uden at det er klart, hvis Patient vedkommende kan anses for at være, skal saadanne Patienter skiftevis betragtes som den ene og den anden Parts.

§ 9.

Fællesskabet kan fra hver af Siderne opsiges til Ophør med 6 Maaneders Varsel til en 1. Januar.

§ 10.

Skulde Frk. Thaarup udtræde af Fællesskabet, hvadenten det sker efter Opsigelse fra hendes Side eller ved hendes Død, skal Frk. Neergaard være berettiget og forpligtet til at overtage Frk. Thaarups Praksis og herfor betale til Frk. Thaarup, henholdsvis hendes Bo eller Arvinger et Beløb svarende til Gennemsnittet af 75 pCt. af Nettoavancen i Frk. Thaarups Praksis i de sidste 3 Regnskabsaar, der ligger før Udtrædelsen.

§ 11.

Hvis Frk. Neergaard udtræder af Fællesskabet enten frivilligt eller ved Død, kan Frk. Neergaard eller hendes Arvinger indenfor et Tidsrum af tre Maaneder fra Udtrædelsen eller Dødsfaldet at regne lade en anden Tandlæge indtræde i hendes Rettigheder og Forpligtelser, medmindre Frk. Thaarup kan fremsætte berettigede Indvendinger mod den paagældende Tandlæges Indtræden i Fællesskabet.

§ 12.

Hvis Frk. Neergaard lader en anden Tandlæge indtræde i sit Sted i Fællesskabet, er Frk. Thaarup berettiget til ved eller efter Frk. Neer-

gaards Udtræden at overdrage sine Rettigheder og Forpligtelser til en Stedfortræder.

§ 13.

Udtræder en af Parterne af Samarbejdet, kan hun ikke indenfor et Tidsrum af 2 Aar under nogensomhelst Form udøve Tandlægevirksomhed i en Afstand af 2 Kilometer, regnet efter Fugleflugtslinie, fra det Sted, hvor den fælles Praksis har været beliggende.

§ 15.

I Tilfælde af væsentlig Misligholdelse af Kontrakten fra Frk. Thaarups Side skal Frk. Neergaard være berettiget til straks at overtage Frk. Thaarups Praksis paa samme Vilkaar som nævnt i § 10.

I Tilfælde af væsentlig Misligholdelse af Kontrakten fra Frk. Neergaards Side skal Frk. Thaarup være berettiget til straks at ophæve Kontrakten, idet der dog forholdes i Overensstemmelse med de i § 12 givne Regler.«

Dette Udkast afveg paa forskellig Punkter fra Højesteretssagfører Fichs Udkast, hvori navnlig var bestemt, at Fru Schjøth skulde betale Halvdelen af de fælles Udgifter, at Fru Schjøth skulde være forpligtet til hver Dag fra Kl. 10—13 og 2 Gange om Ugen om Aftenen at modtage Sagsøgerindens Patienter til hel eller delvis Behandling efter hendes Anvisning, og at Patienter, der henvendte sig paa Kliniken uden at opgive, hvem af Parterne de søgte, og som ikke tidligere havde været Patienter hos nogen af Parterne, skulde betragtes som Sagsøgerindens Patienter.

Sagsøgerinden opsagde den Løgende, der hidtil havde beboet det Værelse, hvori Sagsøgte skulde have Klinik, og omkring den 10. Juni 1944 begyndte Haandværkerne at indrette Værelset til Klinik, idet Sagsøgerinden lod Værelset male, medens Sagsøgte lod de øvrige Arbejder udføre.

Omtrent samtidig opsagde Sagsøgte sin Stilling til Fratrædelse den 1. August 1944.

Nogen Tid forinden havde Sagsøgerinden, der ikke var tilfreds med det foreliggende Kontraktsudkast, henvendt sig til Landsretssagfører Fich. Efter at denne paa Grundlag af sin Samtale med Sagsøgerinden havde udarbejdet og den 6. Juni 1944 sendt Parterne et nyt Udkast, afholdtes der den 28. Juni et Møde paa Landsretssagfører Fichs Kontor, hvori begge Parter deltog. Paa Mødet drøftedes nogle Ændringer og Aftalen blev, at Landsretssagfører Fich skulde indarbejde disse Ændringer i Udkastet og derefter sende Parterne det nye Udkast, hvilket han gjorde den 8. Juli 1944.

Paa dette Tidspunkt var Sagsøgte taget paa Sommerferie. Efter sin Hjemkomst begyndte Sagsøgte den 1. August 1944 sit Arbejde paa Kliniken. Samme Dag rejste Sagsøgerinden paa Sommerferie, hvorfra hun vendte tilbage i Slutningen af August. Der opstod meget hurtigt derefter Uoverensstemmelser mellem Parterne, hvilket efter Sagsøgerindens Fremstilling skyldtes, at Sagsøgte ikke raadførte sig med hende angaaende Behandlingen af hendes Patienter, iøvrigt optraadte selvraadig og i det hele ikke viste Sagsøgerinden de Hensyn, som hun som den ældre mente at have rimeligt Krav paa. Forholdet forværredes hurtigt, og Sagsøger-

inden, der ikke mente, at Landsretssagfører Fich havde varetaget hendes Interesser paa behørig Maade, henvendte sig derfor til en anden Sagfører, Landsretssagfører Gangsted. Da de Forhandlinger, der derefter førtes, ikke førte til noget Resultat, meddelte Landsretssagfører Gangsted i Brev af 29. December 1944 Højesteretssagfører Kemp, at Sagsøgerinden opsagde Samarbejdet til Ophør den 1. April 1945, idet hun erklærede sig villig til at drøfte Tidspunktet for Samarbejdets Ophør.

Under denne, oprindelig ved Boligretten den 27. Januar 1945 anlagte Sag har Sagsøgerinden nedlagt den endelige Paastand, at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at der ikke mellem Parterne er indgaaet en Overenskomst, overensstemmende med det af Landsretssagfører Fich den 8. Juli 1944 fremsendte Udkast, og at Sagsøgte tilpligtes uden Varsel at fraflytte det af hende som Tandlægeklifik benyttede Lokale i Sagsøgerindens Lejlighed.

Sagsøgte har nedlagt Paastand paa Frifindelse, subsidiært paa Frifindelse i hvert Fald forsaa vidt angaar Paastanden om, at hun skal fraflytte det paagældende Lokale.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgte gældende, at Parterne paa Mødet den 28. Juni 1944 var enige om at godkende det foreliggende Udkast til Overenskomst, naar der i dette blev foretaget de paa Mødet aftalte Ændringer. I hvert Fald kan Sagsøgerinden ikke forlange, at hun skal fraflytte sin Klinik, idet hun maa være beskyttet ved Lejelovgivningen.

Under Sagen har begge Parter afgivet Forklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Landsretssagfører Fich.

Sagsøgerindens Forklaring gaar ud paa, at hun ikke paa noget Tidspunkt har været tilfreds med de foreliggende Udkast til Overenskomst, og at hun ogsaa paa Mødet den 28. Juni 1944 har givet Udtryk herfor. Hun var navnlig betænkelig ved, at hun, hvis hun og Sagsøgte ikke kunde samarbejde paa tilfredsstillende Maade, ikke kunde opsigte Sagsøgte, men kun kunde komme ud af Forholdet ved at afstaa sin Praksis til Sagsøgte. Da hun forlod Mødet, var det hendes Tanke at raadføre sig med et Par ældre Kolleger, som hun kendte, men hun fik det ikke gjort paa Grund af Sommerferier m. v.

Sagsøgte har forklaret, at Sagsøgerinden paa oftnævnte Møde sagde, at det maatte være saadan, at Parterne »kunde komme fra hinanden«, hvortil Sagsøgte svarede, at hun »ikke vilde kunne smides ud«, men at Sagsøgerinden fastholdt sit Standpunkt.

Da det ikke findes godtgjort, at Sagsøgerinden paa Mødet den 28. Juni 1944 har erklæret sig enig i det foreliggende Udkast med de senere udformede Ændringer, da Bestemmelserne i Lejelovgivningen ikke findes at kunne komme til Anvendelse paa Forholdet, og da det Varsel, hvormed Sagsøgerinden i sin Tid har opsagt Forholdet til Ophør den 1. April 1945, skønnes passende, vil Sagsøgerindens Paastand i det hele være at tage til Følge.

Sagsøgte findes at burde betale Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Fredag den 30. August.

Nr. 159/1946.

Rigsadvokaten

mod

Jens Magnus Hansen (Gelting),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945
§ 10, Stk. 2 og 3.

Dom afsagt den 7. Februar 1946 af Retten for Ringsted Købstad m. v.: Tiltalte, Jens Magnus Hansen, bør straffes med Fængsel i 8 Aar, hvoraf 9 Maaneder anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for bestandig. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 100 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Sagfører Suadicani. Det Offentlige betaler 100 Kr. i Salær til den beskikkede Anklager, Landsretssagfører Sven E. Overbeck.

Østre Landsrets Dom af 16. Marts 1946 (X Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at nu 10 Maaneder af den Tiltalte Jens Magnus Hansen idømte Straf anses udstaaet. Det Offentlige bør udrede Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 50 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Sagfører Knud Svendsen, Ringsted.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere tiltræder, at det i Tillægsanklageskriftet omhandlede Forhold er henført under § 10, Stk. 3, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946, og idet de bemærker, at der herefter ikke i Lovbekendtgørelsens § 3, Stk. 3, er Hjemmel til at fastsætte Straffen lavere end foreskrevet i § 10, Stk. 3, stemmer de for at fastsætte Straffetiden til 10 Aar, hvori nu 11 Maaneder kommer til Afkortning, samt for at frakende Tiltalte de i § 6, Stk. 1, i nævnte Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder for et Tidsrum af 10 Aar.

To Dommere finder det overvejende betænkeligt at anse det Korps, ved hvilket Tiltalte den 9. Januar 1945 gjorde Tjeneste, for en lignende Organisation som Hipokorpsset, og stemmer herefter for i det hele at henføre Tiltaltes Forhold under Lovens § 10, 2. Stk., og at anse ham med en Straf af Fængsel i 6 Aar og med Rettighedsfortabelse i 5 Aar.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Jens Magnus Hansen, bør straffes med Fængsel i 10 Aar, hvoraf 11 Maander anses udstaaet.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortages for 10 Aar.

I Henseende til Sagsomkostningerne bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Gelting henholdsvis 100 Kr. og 12 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, er der ved Anklageskrift af 14. November 1945 fra Statsadvokaten for Sjælland rejst Tiltale ved Retten for Ringsted Købstad m. v. mod Jens Magnus Hansen til Straf for Overtrædelse af Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, ved at have gjort Tjeneste paa Kasernen i Ringsted, i Tiden fra den 15. Januar 1944 til den 30. Juni 1944 i Schalburgkorpset, i Tiden fra den 1. Juli 1944 til den 31. Januar 1945 i S. S. A. Bataillon Schalburg og i Tiden fra den 1. Februar 1945 til den 10. Marts 1945 i S. S. Vagtbataillon Sjælland.

Ved Tillægsanklageskrift af 13. December 1945 er Tiltalte yderligere sat under Tiltale til Straf efter nævnte Straffelovstillægs § 10, Stk. 3, ved den 9. Januar 1945 om Formiddagen sammen med 3 andre under selvstændige Sager tiltalte Schalburgfolk at have deltaget i Landevejskontrol ved Bjeverskov og i Lidemark, hvilket sidste Sted Tiltalte og de andre Schalburgfolk standsede en Personmotorvogn med 2 »illegale« Personer, hvorefter Vognen med Passagererne blev indbragt til Kasernen i Ringsted, hvorfra Passagererne — Assistent Jørgen Dehn Brix-Jørgensen og Automekaniker Per Richard Bilgrav-Petersen — efter at være blevet afhørt, om Aftenen blev ført til Politigaarden i København, hvorefter der passerede følgende med dem:

Henholdsvis den 19. og 20. Januar 1945 blev Brix-Jørgensen og Bilgrav-Petersen under Afhøring af det tyske Politi gennempryglet med Gummiknipler og Pisk, og den 5. Februar 1945 blev de begge sendt til Frøslevlejren, hvor Bilgrav-Petersen hensad til Kapitulationen, mens Brix-Jørgensen den 16. Februar 1945 blev videresendt til Koncentrationslejren Dachau og den 24. Marts 1945 til Koncentrationslejren Neuengamme og endelig den 20. April 1945 ført tilbage til Frøslevlejren, hvor han hensad, indtil han den 28. April 1945 blev afhentet af en Fangetransportvogn, der skulde føre ham til Sverige, men som han imidlertid undveg fra i Korsør.

Tiltalte er født den 31. Januar 1925 og ikke fundet tidligere straffet.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, derunder Tiltaltes Forklaring, at Tiltalte af økonomiske Grunde den 17. Januar 1944 i Ringsted lod sig hverve til Schalburgkorpset for 6 Uger. Forinden disse var forløbet, underskrev han ny Kontrakt for et Aar. Tiltalte har hævdet, at han 2 Gange er deserteret, første Gang den 5. Marts 1944, anden Gang i Begyndelsen af Juni 1944. Begge Gange holdt han sig skjult paa Gaarde

i Omegnen af Ringsted og blev begge Gange arresteret i Ringsted, hvor han havde begivet sig ind for at skaffe Mad.

Ved de af Tiltaltes Foresatte, de Fængslede Aksel Christian Skovmøller, Hans Peter Jensen, Jens Tage Bredvig og Harald Damborg Østergaard afgivne Vidneforklaringer er det af Tiltalte med Hensyn til Deserteringer anført ikke blevet bestyrket.

Tiltalte har erkendt, at han den 9. Januar 1945 sammen med 3 andre Schalburgfolk efter Ordre har deltaget i den i Tillægsanklageskriftet omhandlede Landevejskontrol ved Bjeverskov og Lidemark.

Tiltalte har været interneret fra den 6. Maj 1945 og fængslet fra den 17. s. M.

Som Følge af det anførte, og idet Tiltaltes Virksomhed i S. S. A. Bataillon Schalburg, der maa anses for en lignende Organisation som Hipokorpset og Sommerkorpset, har været af delvis politimæssig Karakter, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovstillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2 og 3. Straffen findes under Hensyn til Tiltaltes unge Alder ved Hvervningen at burde fastsættes til Fængsel i 8 Aar, hvoraf 9 Maaneder i Medfør af Straffelovens § 86 og dennes Analogi anses som udstaaet.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid for bestandig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende: .

Den indankede Dom, der er afsagt den 7. Februar 1946 af Retten for Ringsted Købstad m. v., er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Jens Magnus Hansen idømte Straf.

Tiltalte har paastaet Stadfæstelse.

Da Straffen findes passende, vil Dommen være at stadfæste, saaledes at nu 10 Maaneder anses udstaaet i Medfør af Straffelovens § 86.

D i s s e n s:

To Dommere vil fastsætte Straffen til Fængsel i 10 Aar, hvoraf 10 Maaneder anses udstaaet, samt paalægge Tiltalte at udrede Sagens Omkostninger for Landsretten.

M a n d a g d e n 2. S e p t e m b e r.

Nr. 14/1946. Fhv. Kontorassistent ved Børnehospitalet paa Fuglebakken under Københavns Hospitalsvæsen **Karl Heinrich Christian Oscar Spence-Christensen** (Overretssagf. Moltke-Leth)

m o d

Københavns Magistrat (H. O. Hansen).

(Angaaende Appellantens Ret til Pension).

Kendelse afsagt 4. Oktober 1945 af den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstol (1. Afd.): Tiltalte, Kontorassistent ved Børnehospitalet paa Fuglebakken under Københavns Hospitalsvæsen Karl Heinrich Christian Oscar Spence-Christensen, afskediges fra sin Tjenestemandstilling med hel Fortabelse af sin Ret til Pension. Det Tiltaltes beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Moltke-Leth, tilkommende Salær, 80 Kr., udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstol afsagte Kendelse er i Henhold til § 4, Stk. 6, i Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 indanket for Højesteret af Appellanten med Paa-stand om, at han kendes berettiget til hel eller delvis Pension. Indstævnte paastaar den indankede Kendelse stadfæstet, saa vidt den er paaanket.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen i saa Henseende anført Grunde tiltrædes det, at Appellanten ikke har retligt Krav paa ordinær Pension efter Vedtægt af 31. Marts 1920 for Bestyrelsen af Staden Københavns kommunale Anliggender med senere Ændringer, og idet Spørgsmaalet om, hvorvidt Appellanten er berettiget til ned-sat Pension, er endeligt afgjort ved den indankede Kendelse, vil denne, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, forhenværende Kontorassistent Karl Heinrich Christian Oscar Spence-Christensen inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Indstævnte, Københavns Magistrat med 300 Kr.

Den indankede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Auditørens Anklageskrift af 1. September 1945 er Kontorassistent ved Børnehospitalet paa Fuglebakken under Københavns Hospitalsvæsen Karl Heinrich Christian Oscar Spence-Christensen sat under Tiltale for Overtrædelse af:

1. § 1, Stk. 1, Nr. 1, i Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 derved, at han, der i Marts 1939 indmeldte sig i D. N. S. A. P., forblev som Medlem af nævnte Parti indtil Sommeren 1944, hvorefter han, da Partiet paa sidstnævnte Tidspunkt gik i Opløsning, indmeldte sig i N. S., hvor han var Medlem, indtil han udmeldte sig i Marts 1945.

2. § 1, Stk. 1, Nr. 4, derved, at han under Besættelsen har haft Samkvem med 4 Medlemmer af Besættelsesmagten, der kom som Gæster i hans Hjem.

Der nedlægges Paastand om, at Tiltalte irakendes sin Tjenestemandstilling med Tab af Pension.

Tiltalte er født den 5. November 1903. Han har siden 1926 været ansat under Københavns Kommune.

Tiltalte har paastaaet Frifindelse.

a d 1:

Tiltalte har erkendt at have forholdt sig som i Anklageskriftet anført.

a d 2:

Tiltalte har ligeledes erkendt at have forholdt sig som her anført. De nævnte Besøg er aflagt af uniformerede tyske Soldater, som han kendte fra tidligere Rejser i Tyskland; de har bl. a. fundet Sted efter den 29. August 1943.

Han har ikke optraadt udfordrende eller provokerende og synes at have været velset paa sit Kontor, som har været kendt med hans almindelige Indstilling. Han, der har været Abonnent paa Fædrelandet under Besættelsen, bestrider at have haft nogen Opfattelse af, at der bestod nogen Forbindelse mellem D. N. S. A. P. og Besættelsesmagten og Schalburgkorpset m. m. Den 29. August har ikke medført, at han har betragtet Tyskland som Danmarks Fjende.

Efter det saaledes anførte findes Tiltalte — der efter Rettens Opfattelse ikke kan have været uvidende om D. N. S. A. P.s Standpunkt i Forhold til Besættelsesmagten — efter Reglen i § 1, Stk. 1, Nr. 1, hvortil kommer Bemærkningerne til Lovforslaget og de om Forslaget førte Forhandlinger paa Rigsdagen, at burde afskediges fra sin Tjenestemandstilling med Fortabelse af sin Ret til ordinær Pension og saaledes, at der under Hensyn til hans Alder ikke findes at burde tillægges ham delvis Pension.

Nr. 238/1946. **Jens Edvard Kristensen**
(Landsretssagf. Balthazar-Christensen, Skive)

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 12. Juni 1946.

Vestre Landsrets Kendelse af 12. Juni 1946 (III Afd.):

Ved Dom afsagt af Retten for Skive Købstad m. v. den 11. September 1945 blev Tiltalte, Jens Edvard Kristensen, for Overtrædelse af Prisolovens § 8 og Bekendtgørelse Nr. 487 af 19. November 1943 § 1 anset med Straf af Fængsel i 40 Dage, hvorhos en ulovlig Fortjeneste paa 3500 Kr. blev inddraget i Statskassen. Dommen blev forkyndt for Tiltalte den 13. September 1945 og ved Skrivelse til Statsadvokaten i Viborg af 28. s. M., hvilken Skrivelse efter det oplyste maa antages at være indkommet til Anklagemyndigheden den 29. s. M., paaankede Tiltalte Dommen, idet han, specielt under Hensyn til sin Helbredstilstand i Gerningsøjeblikket, ansaa den for at være for streng.

Ved Sagens Indsendelse til Landsretten har Anklagemyndigheden i Skrivelse af 25. Maj 1946 paastaaet Anken afvist som ikke rettidig fremsat.

Da Tiltalte efter det oplyste ikke har gjort det antageligt, at Ankefristens Oversiddelse ikke kan tilregnes ham, jfr. Retsplejelovens § 963, Stk. 3, sammenholdt med § 949, Stk. 2, vil Anklagemyndighedens Paastand være at tage til Følge, hvorfor

bestemmes:

Denne Sag afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret, vil det være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Tirsdag den 3. September.

Nr. 145/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Viktor Immanuel Hansen (Ballhausen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 3, § 12, Stk. 2, og Straffelovens §§ 261, Stk. 2, og 245, Stk. 2, jfr. Straffelovstillægets § 8, Stk. 1, og § 9, samt Straffelovens § 284, jfr. § 288, jfr. Straffelovstillægets § 8, Stk. 1, og § 9.

Københavns Byrets Dom af 7. December 1945 (21. Afd.): Tiltalte, Viktor Immanuel Hansen, bør straffes med Fængsel i 16 Aar, hvoraf 204 Dage anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for bestandig. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 25 Kr. i Salær til den under Efterforskningen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Bornemann, og 250 Kr. til den under Domsforhandlingen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Johanne Hansen.

Færdig fra Trykkeriet den 25. September 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 17

Tirsdag den 3. September.

Østre Landsrets Dom af 8. Marts 1946 (IX Afd.): Tiltalte, Viktor Immanuel Hansen, bør straffes paa Livet. Byretsdommens Bestemmelser om Frakendelse af almen Tillid og om Sagsomkostninger stadfæstes. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 150 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Johanne Hansen.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Fire Dommere stemmer for at fastsætte Straffen til Fængsel paa Livstid.

Fire Dommere stemmer for overensstemmende med Byretsdommen at fastsætte Straffen til Fængsel i 16 Aar, saaledes at nu 1 Aar af Straffetiden kommer til Afkortning.

Samtlige Dommere er enige om, at de i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for bestandig.

Der vil herefter i Medfør af Retsplejelovens § 216, Stk. 2, være at give Dom som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Viktor Immanuel Hansen, bør straffes med Fængsel paa Livstid.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for bestandig.

I Henhold til Sagsomkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Ballhausen 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Viktor Immanuel Hansen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 17. Oktober 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af

1.

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 3, ved i Tiden fra den 15. December 1944 til Kapitulationen at have udøvet politimæssig Virksomhed som uniformeret og bevæbnet Medlem af Hipokorpset og herunder deltaget i Patruljekørsel, Afspærringer, Fangetransporter m. v.

2.

samme Lovs § 12, Stk. 1 og 2, samt § 9, jfr. Straffelovens § 261 og §§ 9 og 8, jfr. Straffelovens § 245, ved Natten mellem den 23. og 24. Marts 1945 sammen med andre Medlemmer af Hipokorpset at have deltaget i Anholdelserne af Kontorist Holger Harms Larsen og Handelslærling Hans Christian Hutzen, der begge var Medlemmer af en illegal Militærgruppe, og som efter Anholdelsen blev fængslet og derefter interneret i Frøslevlejren til Kapitulationen, ved under de nævnte Anholdelser dels at have mishandlet Larsen med Knytnæveslag i Ansigtet, til han faldt om, dels at have deltaget i Mishandling af den ligeledes af Hipo kort forinden anholdte Ebbe Devantier, saaledes at denne mistede Bevidstheden, og ved at have bundet Hutzens Hænder paa Ryggen med Staaltraad og derefter pryglet ham med en Gummistav samt tildelt ham Knytnæveslag i Ansigtet, og ved efter Anholdelsen paa Politigaarden at have deltaget i Mishandling af Hutzen og Larsen for derved at fremtvinge Forklaringer eller Tilstaaelser.

3.

Tyveri efter Straffelovens § 276, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945, ved den 24. Marts 1945 at have stjaalet en til ca. 600 Kr. vurderet Skrivemaskine, som Hipo den foregaaende Nat havde fjernet fra ovennævnte Larsens Lejlighed, Vendersgade 23, og som derefter beroede i det ved Anholdelsen benyttede Automobil.

Der er af Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Idømmelse af Livsstraf.

Tiltalte er født den 30. Marts 1914 i Bogø Sogn og ikke fundet tidligere straffet.

1.

Ved Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med de iøvrigt foreliggende Oplysninger finder Retten det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig som anført i Anklageskriftet i dette Forhold.

2.

Kontorist Holger Harms Larsen, Tandlægestuderende Ebbe Devantier og Handelslærling Hans Christian Hutzen har under Domsforhandlingen afgivet Vidneforklaring.

Det fremgaar heraf, at de alle 3 tilhørte en illegal Militærgruppe og blev anholdt Natten mellem den 23. og 24. Marts 1945.

Tiltalte har erkendt Natten mellem den 23. og 24. Marts 1945 at have deltaget i Anholdelsen af Vidnet Larsen. Tiltalte har nærmere forklaret, at Udrykningen blev ledet af en Overvagtmester Winther, som senere er

blevet likvideret, og at der deltog yderligere 2 Hipomænd. Endvidere var Vidnet Devantier med for at paavise Larsens Bopæl.

Tiltalte, Winther og Devantier, gik op i Lejligheden, mens de 2 andre Hipomænd ventede nede ved Vognen. Tiltalte og Winther trængte med deres Maskinpistoler ind i Larsens Værelse, hvor Larsen og Devantier blev stillet med Ansigtet mod Væggen, mens Tiltalte og Winther gennem-søgte Værelset.

Tiltalte har videre forklaret, at han lagde sin Maskinpistol fra sig, da han skulde søge under nogle Møbler. Devantier sprang pludselig frem og greb Maskinpistolen, hvormed han sigtede paa Tiltalte. Han forsøgte forgæves at affyre Maskinpistolen, men Tiltalte for frem og greb om Maskinpistolen med venstre Haand, idet han samtidig slog Devantier i Hovedet med højre Haand. Winther kom nu ogsaa til og slog Devantier med Kolben af sin Maskinpistol, saaledes at Devantier faldt om paa Gulvet. Baade Devantier og Larsen fik Hænderne bundet sammen paa Ryggen. Winther foreslog at skyde Devantier med det samme, men Tiltalte opfordrede ham til at lade være med det Svineri i Lejligheden.

Da Tiltalte, der ledsagede Larsen ned ad Trappen, kom ned paa Gaden, havde Winther stillet Devantier op i Rendestenen 7—8 Skridt fra sig. Tiltalte, der mente, at Winther vilde skyde Devantier, sagde, at han skulde lade være, idet de jo havde Ordre til at bringe dem begge tilbage til Politigaarden.

Tiltalte har nægtet at have slaet Larsen og har ligeledes nægtet at have været med til Arrestationen af Vidnet Hutzen.

Tiltalte har bestridt at have deltaget i Mishandling af Hutzen og Larsen inde paa Politigaarden.

Devantier har forklaret, at han blev anholdt af nogle Hipofolk; han mener ikke, Tiltalte var med til Anholdelsen. Under Forhøret paa Politigaarden blev han tvunget til at opgive Navnene paa Larsen og Hutzen. Devantier blev taget med ud for at paavise Larsens Bopæl. Han har bl. a. forklaret, at han oppe i Lejligheden fik fat i en Maskinpistol. De 2 Hipofolk, der var tilstede, Tiltalte og Winther, kastede sig straks over Devantier og tildelte ham en Række Slag i Ansigtet, den ene med knyttet Haand og den anden med Geværkolben. Vidnet kan ikke huske, hvem der slog ham med Geværkolben.

Vidnerne Devantier og Larsen har begge forklaret, at der oppe i Lejligheden var Diskussion om, hvorvidt man straks skulde skyde Devantier. Devantier mener, at de begge i Begyndelsen var enige om at skyde ham, men den anden Hipomand — ikke Tiltalte — begyndte at trække i Land. Da de kom ned paa Gaden, fortsattes Diskussionen. Larsen mener, at det var Winther, der var mest aktiv, mens Devantier mener, at det var Tiltalte, der vilde skyde ham nede paa Gaden.

Larsen har yderligere forklaret, at Tiltalte, da Devantier tog Maskinpistolen, kastede sig over ham og slog ham nogle Knytnæveslag i Ansigtet, til han faldt om paa Gulvet.

Han har iagttaget, at Tiltalte slog og sparkede Devantier under Haandgemænget.

Vidnet Hans Christian Hutzen har forklaret, at han er sikker paa, at Tiltalte har været med til at anholde ham den paagældende Nat. Vidnet

har nærmere forklaret, at 2 Mænd, hvoraf den ene er identisk med Tiltalte, trængte ind paa hans Værelse, hvor Vidnets Hænder blev bundet med Staaltraad; den ene Hipomand slog Vidnet paa Hagen med knyttet Haand, mens den anden slog ham med en Gummiknippel.

Det bemærkes, at Vidnet Hutzens Fader, Overassistent Peter Villiam Hutzen, som Vidne har forklaret, at han mente, at Tiltalte samme Nat havde søgt efter Sønnen paa Vidnets Bopæl, men han var ikke helt sikker i sin Genkendelse. Derimod har Vidnet hævdet, at hans Søn har en god lagttagelsesevne og har let ved at genkende Folk.

Retten finder det efter alt foreliggende bevist, at Tiltalte har deltaget i Anholdelsen af Larsen, og at han herunder har øvet Vold saavel mod Larsen som mod Devantier, og Tiltalte vil for saa vidt være at dømme i Overensstemmelse med Anklageskriftet. Det bemærkes herved, at Retten lægger mindre Vægt paa, hvem der har slaaet først, og at Retten mener, at Tiltalte ogsaa maa være ansvarlig for den af Winther under nævnte Anholdelse udøvede Vold.

Retten finder det ligeledes særlig ved den af Hans Hutzen afgivne Vidneforklaring godtgjort, at Tiltalte har medvirket ved Anholdelsen af Hutzen. Retten lægger endvidere Vægt paa, at Tiltalte oprindeligt til en Rapport har erklæret ikke at ville benægte at have været med til Anholdelsen.

Retten anser det ikke bevist, om det er Tiltalte, der under Anholdelsen har bundet Hutzens Hænder, eller om det er Tiltalte, der har slaaet Hutzen med knyttet Haand eller med Gummiknippel, hvilket Retten dog tillægger mindre Betydning, idet Tiltalte ogsaa ved denne Anholdelse maa være solidarisk med Winther for saa vidt angaar den udøvede Vold.

Det bemærkes, at Anklagemyndigheden har frafaldet Tiltalte mod Tiltalte for at have deltaget i Mishandlinger paa Politigaarden, hvorfor Tiltalte for saa vidt vil være at frifinde. Herefter findes Straffelovstillæggets § 8 ikke at kunne komme til Anvendelse.

ad Forhold 3.

Tiltalte har til Politirapport erkendt at have tilvendt sig den omhandlede Skrivemaskine fra det af Hipo anvendte Automobil, men har under Domsforhandlingen forklaret, at han fik Skrivemaskinen overladt af ovennævnte Winther til Øvelsesbrug i Hjemmet.

I Mangel af nærmere Oplysninger bl. a. om, hvem der fjernede Skrivemaskinen fra Larsens Hjem, finder Retten, at Tiltalte, der har erkendt at have overladt Skrivemaskinen til en Bekendt, for at denne kunde sælge den for Tiltalte, alene vil kunne dømmes efter Straffelovens § 278, jfr. Straffelovstillæggets § 9, i dette Forhold.

Tiltalte har under Sagen været interneret fra 5. Maj 1945 og fængslet siden 24. Maj 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 3, § 12, Stk. 1 og 2, Straffelovens § 261 og § 245, jfr. § 9 i Straffelovstillæget, og endelig efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 278, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9, med en Straf, som efter samtlige Sagens Omstændigheder fastsættes til Fængsel i 16 Aar, hvoraf 204 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 eller dennes Analogi anses som udstaet.

I Meddør af § 6 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 kendes Tiltalte uværdig til almen Tillid for bestandig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 7. December 1945 af Københavns Byrets 21. Afdeling (Sag Nr. 430/1945), er af Anklagemyndigheden paaanket til Skærpelse af den Tiltalte Viktor Immanuel Hansen idømte Straf, idet der nedlægges Paastand paa Livsstraf.

Tiltalte har nedlagt Paastand paa Rettens mildeste Dom.

ad 1.

Det er ikke fra 15. November 1944, men fra 15. December 1944 indtil Kapitulationen, at Tiltalte har udøvet politimæssig Virksomhed som i Anklageskriftet beskrevet.

ad 2.

Efter Bevisførelsen for Landsretten tiltræder denne Byretsdommens Resultat, idet dog bemærkes, at Vidnet Devantier med Bestemthed har forklaret, at det var Tiltalte, der nede paa Gaden vilde skyde ham, men at han dog ikke har kunnet forklare, hvorfor det ikke skete, at Vidnet Larsen for Landsretten har forklaret, at han ikke kan sige, om det var Winther eller Tiltalte, der nede paa Gaden vilde skyde Devantier, samt at Vidnet Hans Christian Hutzens Forklaring gaar ud paa, at han, der var iført Pyjamas, blev bagbundet med Staaltraad, og at derefter baade Winther og Tiltalte slog løs paa ham, skønt han paa intet Tidspunkt havde gjort Modstand mod Anholdelsen.

Efter de foreliggende Forklaringer maa Landsretten nære Betænelighed ved at statuere, at Tiltalte har haft til Hensigt at skyde Devantier.

Tiltaltes Forhold under dette Anklagepunkt vil være at henføre under Straffelovstillæggets § 12, Stk. 2, og Straffelovens § 261, Stk. 2, og § 245, Stk. 2, jfr. Straffelovstillæggets § 8, Stk. 1, og § 9.

ad 3.

Da Tiltalte har deltaget i Fjernelsen af Skrivemaskinen, vil hans Forhold under dette Anklagepunkt være at henføre under Straffelovens § 284, jfr. § 288, jfr. Straffelovstillæggets § 8, Stk. 1, og § 9.

Retten finder at maatte tage Anklagemyndighedens Paastand om Idømmelse af Livsstraf til Følge.

Nr. 232/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Gunnar Nielsen (Ballhausen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, jfr. § 3, Stk. 3.

Dom afsagt 4. December 1945 af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v.: Tiltalte, Jens

Gunnar Nielsen, bør straffes med Fængsel i 1 Aar, hvoraf 95 Dage anses for udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar fra Straffens endelige Udstaaelse eller Eftergivelse at regne. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Viltøft, Glostrup, 100 Kr. Salær til den beskikkede Anklager, Landsretssagfører H. O. Christiansen, København, udredes af det Offentlige med 75 Kr.

Østre Landsrets Dom af 9. Marts 1946 (VIII Aid.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte, Jens Gunnar Nielsen, forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 4 Aar, hvoraf nu 6 Maaneder anses udstaaet, og at Tiltalte vil være at kende uværdig til almen Tillid for bestandig, samt at Tiltalte udreder Salæret til Anklageren for Underretten. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 60 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Frode Viltøft, Glostrup, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Anklagemyndigheden har oplyst, at Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom idømte Straf fra 16. Marts 1946 til han den 25. Juli 1946 atter underkastedes Vare-tægtsfængsel.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffen, der vil være at fastsætte efter Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 1, jfr. § 3, Stk. 3, bestemmes til Fængsel i 1 Aar 6 Maaneder med det i Dommen fastsatte Fradrag, og at de i § 6, Stk. 1, i fornævnte Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 1 Aar 6 Maaneder, og at de i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Ballhausen 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne under Medvirken af Domsænd behandlede Sag tiltales Fængslede Jens Gunnar Nielsen, født den 6. August 1913 i Bloustrød Sogn, ifølge Anklageskrift af 17. Oktober 1945 fra Statsadvokaten for

Sjælland til Straf efter Lov Nr. 259, Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, ved i Tiden fra Slutningen af Marts 1941 til den 15. Marts 1945 at have gjort Tjeneste i Waffen S. S. under Uddannelse i Tyskland og derefter i Rusland fra August 1942 som Chauffør paa Østfronten.

Tiltalte er tidligere straffet saaledes:

1) Ved Københavns Amts søndre Birk den 28. August 1931 efter Straffelovens § 185, jfr. Tillæg § 13 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage, betinget.

2) Ved Københavns Byrets 2. Afd. den 16. November 1937 efter F. L. §§ 2, 9 og 10, jfr. § 38 og M. L. § 29, jfr. § 41, med Bøde paa 150 Kr.

Tiltalte har nægtet sig skyldig og nærmere forklaret, at han blev Medlem af D. N. S. A. P. i 1937 og var Medlem af S. A. i Glostrup, og at han i Marts Maaned 1941 meldte sig til frivillig Tjeneste i Waffen S. S. ved Henvendelse paa Hvervekontoret paa A. F. Kriegersvej efter Tilskyndelse af Medlemmer af D. N. S. A. P.

Han underskrev en Kontrakt bindende for Krigsstad, højest 2 Aar.

Han mente, at han ved at melde sig vilde gavne Danmarks Sag.

Den 8. April 1941 afrejste han til S. S. Lejren i Sennheim, blev efter 14 Dages Forløb oversendt til Træningslejren i Graz, hvor han efter 8 Dages Forløb blev ikklædt S. S Uniform, og hvor han blev uddannet i Eksercits og Vaabenbrug, og derfra til Berlin paa Kursus i Automobilkørsel. Fra den 1. December 1941 til den 25. Januar 1942 udførte han derefter Tjeneste som Vagt ved tyske Objekter i de besatte Omraader.

Han, der tidligere havde gjort Tjeneste i 9. Comp. i Regiment »Nordland« Division »Viking«, kom paa Lazaret og derefter paa Orlov i Danmark iført S. S. Uniform og med Livrem og Bajonet, som han dog vil paastaa ikke at have baaret under Orloven i Hjemmet.

I August 1942 blev han sendt til Regiment »Germania« i Divisjon »Viking«, hvor han Resten af Tiden forrettede Tjeneste som Chauffør ved Transporter af Soldater, Ammunition, Fødevarer m. v., samt Fører af Personautomobiler.

Han var som Chauffør stadig i S. S. Uniform og bevæbnet med Karabin.

Han gjorde kun Tjeneste paa Østfronten og avancerede efter 1 Aars Forløb automatisk til Sturmman og efter 2 Aars Forløb til Rottenführer.

Han blev degraderet til Menig S. S. i Oktober 1943, fordi han havde fremsat forskellige Udtalelser mod Tyskerne.

Han var ialt hjemme paa Orlov 4 Gange, sidst i Marts 1944.

I Oktober 1943 og Maj 1944 søgte han Fritagelse for Tjenesten, men først i Januar 1945 modtog han Fritagelsespaas og fik først de endelige Papirer den 15. Marts 1945, da han fratraadte Tjenesten.

Han nægter at have deltaget i Kamp eller Terror og ikke at have deltaget i Aktion eller optraadt provokerende her i Landet.

Han erkender at have haft S. S. Blodtype Tatovering, men nægter at have aflagt Ed til Hitler.

Tiltalte har været underkastet Varetægtsfængsel siden den 30. August 1945.

Herefter, og efter det iøvrigt under Sagen oplyste, finder Retten det godtgjort, at Tiltalte, da han meldte sig til Tjeneste i Waffen S. S. maatte

være klar over, at han derved gik i tysk Krigstjeneste, og at han i det i Anklageskriftet nævnte Tidsrum har gjort tysk Krigstjeneste, hvorefter Forholdet vil være at henføre som i Anklageskriftet anført.

Som Følge heraf vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, jfr. § 3, Stk. 3, med Fængsel efter Omstændighederne i 1 Aar, idet Retten ikke mener helt at kunne forkaste Tiltaltes Forklaring om, at han mente at kunne gavne Danmarks Sag ved at melde sig til denne Tjeneste, da Regeringens Holdning og Udtalelser maaske kan have bestyrket ham i denne Mening, hvorhos Retten iøvrigt lægger Tiltaltes Forklaring om, at han efter den 29. August 1943 søgte ud af Tjenesten, saa snart det var gørligt, samt hans Forhold iøvrigt i Tjenesten og under Orlov til Grund ved Paadømmelsen.

Af den idømte Straf anses 95 Dage for udstaaet i Medfør af Straffelovens § 86.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 kendes Tiltalte uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar fra Straffens endelige Udstaaelse eller Eftergivelse at regne.

Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Viltoft, Glostrup, 100 Kr.

Salær til den beskikkede Anklager, Landsretssagfører H. O. Christiansen, København, udredes af det Offentlige med 75 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 4. December 1945 af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v., er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Jens Gunnar Nielsen idømte Straf. Tiltalte paastaar Underretsdommen stadfæstet.

Straffen findes at burde bestemmes til Fængsel i 4 Aar, hvoraf nu 6 Maaneder anses udstaaet, hvorhos Tiltalte vil være at kende uværdig til almen Tillid for bestandig.

Nr. 204/1946. **Hotelportier Gunnar Sørensen**
(Landsretssagf. H. F. Jegsen, Haderslev)

m o d

Dommerfuldmægtig **Preben Marquard** som Administrator for
Entreprenør **Marius Pauli Bloch** (Landsretssagf. Andreas Thulstrup, Haderslev).

Vestre Landsrets Kendelse af 12. Juni 1946 (III Afd.):

Dommerfuldmægtig Preben Marquard, Silkeborg, der den 9. Oktober 1945 i Henhold til Analogien af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 6, blev beskikket som Administrator for Entreprenør Marius Pauli Bloch, Silkeborg, der var fængslet for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945, og hvis Formue beslaglagdes den 9. Oktober 1945, har ved en til Retten

for borgerlige Sager i Haderslev Købstad m. v. indleveret Stævning af 18. Februar 1946 paastaet Hotelportier Gunnar Sørensen, Haderslev, tilpligtet at betale 4090 Kr. tilligemed nærmere angivne Renter samt paastaet en den 12. Februar 1946 hos sidstnævnte foretaget Arrestforretning til Sikkerhed for Erholdelse af det nævnte Beløb, nemlig en Hovedstol paa 4000 Kr. og Arrestforretningens Omkostninger beløbende sig til 90 Kr., stadfæstet.

Sagsøgerens Sagsfremstilling gaar ud paa, at Sagsøgerens Hustru — Thora Bloch — uden sin Mands Vidende og Vilje før Pengeomvekslingen i Sommeren 1945 har overladt 4000 Kr. til Sagsøgte, for at han kunde foretage Omvekslingen af Beløbet, der udgjorde Salgssummen for en hendes Mand tilhørende Væddeløbshest. Hesten var solgt af hendes Mand sidst i April 1945, og efter at han den 5. Maj s. A. var blevet interneret, erholdt hun i Midten af Maj Beløbet udbetalt, da hun desangaaende henvendte sig til Køberen. Der er Enighed mellem Ægtefællerne om, at Beløbet bør gaa tilbage til Mandens kontante Formue.

Sagsøgte, der gør gældende at have modtaget de 4000 Kr. af Fru Bloch som et rentefrit Laan, der skal tilbagebetales senest den 1. Januar 1960, har principalt paastaet Sagen afvist og har til Støtte herfor anført, at den ifølge § 9 i Lov Nr. 406 af 28. August 1945 skal behandles af den Ret, der behandler Straffesagen mod Entreprenør Bloch, idet Sagsanlægget maa opfattes som gaaende ud paa Omstødelse af en Disposition over Blochs Aktiver tilsigtende at søge Dækning for eventuelt Bøde- og Konfiskationskrav.

Sagsøgeren har paastaet Sagen fremmet til Paakendelse i Realiteten.

Sagen er herefter indbragt for Landsretten til særskilt Paakendelse af Formaliteten.

Fortolkningen af den paagældende Bestemmelse i § 9 i fornævnte Lov af 28. August 1945 findes at maatte være uden Betydning for Afgørelsen af det indbragte Formalitetsspørgsmaal, da Sagsanlægget, der er sket i fuld Enighed mellem Administratoren og Entreprenør Bloch til Varetagelse af sidstnævntes Interesser, tilsigter at omstøde en uden hans Samtykke foretaget Disposition over et Pengebeløb, der har tilhørt ham. Et saadant Sagsanlæg kan paa sædvanlig Maade indbringes for almindelig civil Domstol. Den begærte Afvisning vil herefter ikke kunne tages til Følge.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Sagsøgte, Hotelportier Gunnar Sørensen, nedlagte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da Sagen ikke drejer sig om at træffe Bestemmelse om Omstødelse m. v. i Medfør af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 §§ 7 og 8, omfattes Forholdet ikke af Lovens § 9. Da Administrator derhos i Kraft af sin Stilling maa anses for at have været beføjet

til at søge Sigtedes paastaaede Krav paa det omhandlede Beløb gjort gældende ved Søgmaal, vil Kendelsen være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger betaler den kærende, Hotelportier Gunnar Sørensen, til indkærede, Dommerfuldmægtig Preben Marquard, som Administrator for Entreprenør Marius Pauli Bloch, med 80 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Forkyndelse.

Nr. 170/1946.

Rigsadvokaten

mod

Knud Vejrum Christensen (Trolle),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 285, jfr. § 284, jfr. § 278 og § 285, jfr. § 279 og § 288, Stk. 1.

Østre Landsrets Dom af 14. Maj 1946 (Nord- og østsjællandske Nævningekreds): Tiltalte, Knud Vejrum Christensen, bør anbringes i en Aandssvageanstalt. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger, herunder 175 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Fensager.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte med Paastand om, at han idømmes Straf.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Trolle betaler Tiltalte, Knud Vejrum Christensen, 200 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelse har fundet Sted ved Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager, sættes i Henhold til Anklageskrift af 17. April 1946 Knud Vejrum Christensen under Tiltale til Straf:

I A.

for Hæleri med Hensyn til Tyveri efter Straffelovens § 285, jfr. § 284, jfr. § 276, ved i August 1944 at have solgt to Lagner, som han havde modtaget af sin Stedfader Ernst Mortensen, uagtet Tiltalte eller havde bestemt Formodning om, at Lagnerne hidrørte fra Tyveri.

I B.

for Bedrageri efter Straffelovens § 285, jfr. § 279 ved den 9. August 1944 i Forening med to Personer, der ikke tiltales under nærværende Sag, efter forudgaaende Aftale og under urigtigt Foregivende af, at Lagnerne skulde afleveres til Kirkens Korshær, at have formaaet Oldfruen paa Sundholm til at udlevere sig 70 Lagner indpakket i en Lærredssæk, af samlet Værdi 1408 Kr. 63 Øre, som de derefter har videresolgt til egen Fordel.

I E.

for Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171 ved ved Udleveringen af de under I B nævnte 70 Lagner at have kvitteret en af Arbejdsanstalten Sundholm udstedt Følgeseddel med det opdigtede Navn K. Pedersen.

I F.

for Hæleri med Hensyn til Tyveri efter Straffelovens § 285, jfr. § 284, jfr. § 276, ved i August 1944 at have solgt en til 200 Kr. vurderet Herrecykel, som han havde købt af en ham ubekendt Mand ved Navn Lauritzen, som han traf i Trommesalen, til Bagermester Hintze til en Pris af 125 Kr., hvilket Beløb han forbrugte til egen Fordel, uagtet han vidste eller havde en bestemt Formodning om, at Cyklen hidrørte fra Tyveri.

II.

for Røveri efter Straffelovens § 288, Stk. 1, ved den 17. Januar 1943 i Forening med Svend Erik Allan Evensen, der ikke tiltales under nærværende Sag, paa Trappen i Ejendommen Nørre Allé 9, under Trusel med Revolver (en Skræmmepistol) at have aftunget Vaskeribudene Ole Kloppenborg og Ib Ole Valdemar Sørensen 4 Duge af samlet Værdi 225 Kr., som Budene skulde aflevere til Ejeren Ejner Emil Christensen, Nørre Allé 9, 2. Sal.

III.

for Røveri efter Straffelovens § 288, Stk. 1, ved i Forening med foran nævnte Evensen og Werner Axel Hansen, der heller ikke tiltales under nærværende Sag, den 20. Januar 1945 Kl. ca. 20 efter at være trængt ind i Rentier Christian Lindels Lejlighed, Svejagervej 14, Hellerup, under Trusel med en Revolver (en Skræmmepistol) og under Angivelse af, at det var »Gestapo« at have frarøvet Lindel, som de bandt til en Stol, to Lagner, to Dynebetræk, tre Habitter, to Overfrakker samt Skjorter, Undertøj, Handsker, Ure m. m. til Værdi ialt ca. 1600 Kr.

Der nedlægges Paastand paa, at Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 70 dømmes til Anbringelse paa Aandssvageanstalt.

Tiltalte er født den 20. Juli 1921 og ikke funden tidligere straffet.

Tiltalte har under Sagen været mentalt undersøgt af Overlægen i Psykiatri ved Politiet og indlagt til Observation paa Ebberødgaard, hvorefter Retslægeraadet i Erklæring af 22. December 1945 har udtalt, »at Knud Vejrum Christensen ikke er sindssyg, men udtalt smaatbegavet,

maa intellektuelt placeres omkring aandssvagegrænsen. Han er tillige i besiddelse af ret udtalte karakterologiske defekter.

Hans strafegnethed er meget tvivlsom, idet faren for nye ligeartede lovovertrædelser er betydelig. Raadet vil derfor skønne, at inddragen under aandssvageforsorg vil være den mest hensigtsmæssige foranstaltning.«

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i samtlige i Anklageskriftet nævnte Forhold, dog ikke i Dokumentfalsk I E, hvorfor han med Hensyn hertil frifindes.

Nævningerne har derhos besvaret et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 bekræftende.

De af Tiltalte begaaede Forhold vil være at henføre under Straffelovens § 285, jfr. § 284, jfr. 276, § 285, jfr. § 279 og § 288, Stk. 1.

Da Tiltalte ikke findes egnet til Paavirkning gennem Straf, og da det af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der træffes andre Foranstaltninger over for ham, vil han overensstemmende med Anklagemyndighedens Paastand i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, jfr. § 17, Stk. 1, være at anbringe i en Aandssvageanstalt.

 Onsdag den 4. September.

Nr. 197/1946.

Rigsadvokaten

mod

Tove Herløv-Nielsen (Felix Vang),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1.

Københavns Byrets Dom af 18. December 1945 (21. Afd.): Tiltalte, Tove Herløv-Nielsen, bør straffes med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 195 Dage anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 10 Aar. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 110 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Paul G. Nielsen.

Østre Landsrets Dom af 27. April 1946 (IX Afd.): Tiltalte, Tove Herløv-Nielsen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Det Offentlige udreder Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder Salær 80 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Felix Vang.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Tiltalte har foruden i det i Byretsdommen anførte Tidsrum været fængslet fra 18. December 1945 til 27. April 1946.

Otte Dommere finder, at det af Tiltalte udviste Forhold er strafbart efter § 16, Stk. 1, Nr. 8, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946. Fem af disse Dommere stemmer for i Medfør af Lovbekendtgørelsens § 3, Stk. 3, og § 10, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. § 16, Stk. 2, at fastsætte Straffen til Fængsel i 8 Maaneder, der anses udstaaet ved Varetægtsfængsel, medens tre Dommere, der ikke finder disse Bestemmelser anvendelige, stemmer for at fastsætte Straffetiden til 2 Aar, hvoraf 7 Maaneder anses udstaaet. De i Lovbekendtgørelsens § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder fortaber Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Fem Dommere finder, at Tiltaltes Virksomhed, selv om den maatte anses for andet end civilt Lønarbejde, ikke har været af en saadan Beskaffenhed, at den omfattes af § 16 i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946, og disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil herefter i Medfør af Retsplejelovens § 216, Stk. 2, være at give Dom som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Tove Herløv-Nielsen, bør straffes med Fængsel i 8 Maaneder, der anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Byrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret, der under Salær til Højesterets sagfører Vang henholdsvis 80 Kr. og 100 Kr. udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Tove Herløv-Nielsen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 3. November 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1, ved i September 1944 som Skareførerske i N. S. U. at have forestaaet Ledelsen af ca. 25 kvindelige Medlemmer fra en frivillig nazistisk Ungdomslejr ved Kolding, hvis Deltagere gravede Pansergrave for den tyske Værnemagt til Brug mod en forventet allieret Invasion.

Tiltalte er født den 16. August 1922 i København og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med de iøvrigt foreliggende Oplysninger finder Retten det bevist, at Tiltalte har gjort Tjeneste som Skareførerske i N. S. U. som beskrevet i Anklageskriftet.

Tiltalte har forklaret, at hun som Skareførerske havde den højeste Stilling indenfor Organisationens Pigeafdeling.

Tiltalte har gjort gældende, at de paagældende Kvinder, hvis Arbejde hun ledede ved Kolding, var Hjemmetyskere, og at disse vilde være kommet under tysk Kommando, hvis hun ikke var rejst med dem; men hun har erkendt, at hendes Deltagelse i det nævnte Arbejde var frivillig.

Tiltalte har oplyst, at hun har været Medlem af D. N. S. A. P. fra 1940.

Tiltalte er dansk Student og har i et Aarstid studeret Medicin ved Københavns Universitet.

Tiltalte har under Besættelsen i flere Perioder opholdt sig i Tyskland bl. a. paa tyske Førerskoler.

Retten finder, at den af Tiltalte udøvede Virksomhed ikke kan betragtes som almindeligt civilt Lønarbejde, og Tiltalte vil derfor være at straffe i Overensstemmelse med Anklagemyndighedens Paastand.

Tiltalte har under Sagen været interneret fra 5. Maj 1945 og fængslet fra 23. Juni 1945 til 26. Oktober 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, 1. Stk., efter Omstændighederne med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 195 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 eller dennes Analogi anses som udstaaet.

I Medfør af § 6 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 kendes Tiltalte uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 10 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 18. December 1945 af Københavns Byrets 21. Afdeling (Sag Nr. 509/1945), er med Ankenævnets Tilladelse af 26. Januar 1946 paaanket af Tiltalte, Tove Herløv-Nielsen, til Frifindelse.

Anklagemyndigheden paastaar Stadfæstelse.

Idet Tiltaltes i Anklageskriftet beskrevne Forhold maa sidestilles med almindeligt civilt Lønarbejde, findes Forholdet efter Straffelovs-tillæggets § 16, Stk. 1, ikke at være strafbart. Tiltalte vil herefter være at frifinde.

Torsdag den 5. September.

Nr. 171/1946.

Rigsadvokaten

mod

Egon Verner Thomsen (David),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2 og 3, jfr. Straffelovens §§ 17, Stk. 1, og 70, Stk. 1.

Dom afsagt 10. August 1945 af Retten for Straffesager for Aarhus Købstad: Tiltalte, Egon Verner Thomsen bør straffes med Fængsel i 10 Aar, hvoraf 62 Dage anses udstaaet. Almen Tillid fra-

kendes Tiltalte for bestandig. Tiltaltes Formue konfiskeres til Fordel for Statskassen. Tiltalte betaler Sagens Omkostninger.

Vestre Landsrets Dom af 28. Marts 1946 (I Afd.): Tiltalte, Egon Verner Thomsen, inddrages under Aandssvageforsorg. I Henseende til Sagens Omkostninger for Underretten bør Underretsdommen ved Magt at stande. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommerø deltaget.

Det bemærkes, at de Tiltalte paasigtede Forhold nu vil være at henføre under § 10, Stk. 2 og 3, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946.

Efter det i Sagen oplyste skønnes det fornødent af Hensyn til Retssikkerheden, at Tiltalte anbringes i en Aandssvageanstalt, og Anklagemyndighedens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Egon Verner Thomsen, bør anbringes i en Aandssvageanstalt.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører David betaler Tiltalte 100 Kr.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne under Medvirken af Domsmand her ved Retten behandlede Sag tiltales ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 12. Juli 1945 Egon Verner Thomsen til at lide Straf efter § 10, Stk. 2 og 3, i Tillæg til Borgerlig Straffelov Nr. 259 af 1. Juni 1945 ved fra den 21. Marts 1944 til den 5. Maj 1945 at have gjort Tjeneste i Schalburg-Korpset og Hipo-Korpset henholdsvis i Ringsted og Aarhus, og ved herunder at have deltaget i Vagt- og Patrouilletjeneste.

Der nedlægges i Medfør af Straffelovstillæggets § 4, Stk. 1, Paastand om, at Tiltaltes Formue inddrages til Fordel for Statskassen.

Tiltalte er født den 31. Januar 1925 i Dalum Sogn og findes ikke tidligere straffet.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Forsvareren har for saa vidt angaar Tiltalen efter Straffelovstillæggets § 10, 2. Stk., paastaaet Tiltalte idømt Rettens mildeste Straf, og for saa vidt angaar Tiltalte efter § 10, 3. Stk., har han paastaaet Frifindelse.

Tiltalte har forklaret, at han aldrig har været Medlem af D. N. S. A. P. Han indmeldte sig i Schalburgkorpset i Ringsted i Marts 1944, fordi han havde Lyst til Eventyr. Han kom paa Skole i 6 Uger og fik Undervisning i Behandling af Maskinpistoler, Pistoler og Vaaben iøvrigt. Han

deltog en Gang ugentlig i Skydeøvelser. Efter endt Kursus underskrev han Kontrakt om, at han skulde blive i Schalburgkorpset i 1 Aar. Han forrettede derefter Vagtjeneste ved Schalburgkasernen i Ringsted iført Schalburgkorpsets brune Khakiuniform og bevæbnet med Gevær 89. Han har en Gang som Schalburgmand været med paa Patuljetjeneste i Omegnen af Ringsted, hvor de søgte efter illegale Personer, men de fandt ingen. Fra December 1944 blev han overført til Aarhus, hvor han skulde deltage i Patulje- og Vagtjeneste, men kun kom til at deltage i Vagtjeneste.

Schalburgkorpset blev ophævet i Januar 1945 og overgik til S. S. Sjælland. Her i Aarhus var han iført grøn Uniform med sort Spejl med Solhjul paa Reverset. Han var her udelukkende beskæftiget paa Kasernen i Vesterallé dels med Arbejde i Køkkenet og dels med Vagtjeneste uden for Kasernen. Da Kapitulationen kom, stak han af og fik samtidig af Kompagniføreren udbetalt 260 Kr. Disse Penge var Erstatning for Kostpenge i Maj 1945. Han paastaar, at han aldrig har tilhørt Hipokorpset, og at han ikke ved, hvad Hipokorpset er for noget.

Naar han undtagelsesvis gik ud i Uniform her i Aarhus, var han bevæbnet med Pistol.

Efter de saaledes foreliggende Oplysninger skønnes det at være tilstrækkelig godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det paatalte Forhold.

Forsvareren har begrundet sin Frifindelsespaastand med, at Tiltalte ikke har udøvet politimæssig Virksomhed ved sin Tjeneste, og at Tiltalte ikke har gjort Tjeneste i et Korps, som omfattes af Straffelovstillæggets § 10, Stk. 3.

Retten kan ikke godkende denne Opfattelse. Tiltalte har efter sin egen Forklaring gjort Tjeneste i Schalburgkorpset, og senere, efter at dette i Januar 1945 var opløst, i S. S. Sjælland, som Schalburgkorpset overgik til. Det skønnes godtgjort, at den Organisation, som Tiltalte gjorde Tjeneste i, har været en lignende Organisation som Hipokorpset og Sommerkorpset, og at Organisationens Opgaver normalt har været af politimæssig Karakter, hvortil ogsaa den af Tiltalte forrettede Vagtjeneste uden for Kasernen i Aarhus maa henregnes.

For sit Forhold vil Tiltalte være at anse efter Straffelovstillæggets § 3, Stk. 3, jfr. Straffelovstillæggets § 10, Stk. 2 og 3, med Fængsel i 10 Aar, hvoraf 62 Dage anses udstaet.

Konfiskationspaastanden tages til Følge.

Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for bestandig.

Tiltalte betaler Sagens Omkostninger som nedenfor bestemt.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Aarhus Købstad den 10. August 1945 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen, men saaledes at Tiltalte dømmes til i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, at anbringes paa en Aandssvage-

anstalt. Anklagemyndigheden har derhos frafaldet Paastanden om Konfiskation af Tiltaltes Formue.

Fra Tiltaltes Side er der nedlagt Paastand om Frifindelse.

For Landsretten har Tiltalte forklaret, at han i Sommeren 1944 overgik til at gøre Tjeneste i »S. S. A. Bataillon Schalburg«.

Det tiltrædes, at de Tiltalte paasigtede Forhold ved den indankede Dom er henført under § 10, Stk. 2 og 3, i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945, idet det ved Paadømmelsen maa lægges til Grund, at den af Tiltalte udøvede Patruljetjeneste har fundet Sted, efter at nævnte Korps den 23. September 1944 havde overtaget Politimyndigheden i Ringsted.

Efter Sagens Indankning har Tiltalte været underkastet mental Observation paa Den Kellerske Aandssvageanstalt ved Brejning af Afdelingslæge Ole Kirk, der i en Erklæring af 9. December 1945 blandt andet har udtalt:

»Observanden er saaledes, efter det fra Skolen oplyste, efter hans almindelige Reaktion paa Undersøgelsen og paa hele hans Situation, samt efter Resultatet af de systematiske Intelligensprøver, aandssvag i let Grad af den letforledelige Type, der altid vil kunne overbevises om, at den, der sidst paavirker dem, har Ret. Uden Hensyn til en eventuel Straf vil man altid risikere en Gentagelse, hvis en lignende Situation opstaar, ligesom man kan vente andre kriminelle Handlinger, hvis han udsættes for daarlig Paavirkning. Han maa saaledes siges ikke at være egnet til Paavirkning gennem Straf, derimod vil det være mere hensigtsmæssigt at inddrage ham under Aandssvageforsorg, saa der derigennem kan føres Kontrol med ham, ogsaa naar han eventuelt kan udgaa af den egentlige Anstaltsforsorg.«

Sagen har derefter været forelagt Retslægeraadet, der i Erklæring af 5. Januar 1946 har udtalt:

»Ved sagens tilbagesendelse skal Retslægeraadet udtale, at Egon Verner Thomsen ikke er sindssyg, men aandssvag i lettere grad.

Han kan ikke skønnes egnet til paavirkning gennem straf. Da en kriminel udvikling ikke kan udelukkes, maa det tilraades, at han indrages under aandssvageforsorg. ■

I det Tiltalte efter de i Sagen nu foreliggende lægelige Erklæringer paa Grund af Aandssvaghed i lettere Grad maa anses at henhøre til de i Straffelovens § 17, Stk. 1, ommeldte Personer, i det Tiltalte ikke kan antages at være paavirkelig for Straf, og i det derhos af Hensyn til Retssikkerheden skønnes fornødent, at der træffes andre Foranstaltninger overfor ham, vil saadanne Foranstaltninger i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, være at træffe. Efter alt foreliggende findes disse Foranstaltninger at burde bestaa i, at Tiltalte anbringes under Aandssvageforsorg.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Underretten vil Underrettsdommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Nr. 154/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Otto Strand Andersen (Henriques),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 237 og § 285, jfr. § 278.

Østre Landsrets Dom af 8. Maj 1946 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte, Otto Strand Andersen, bør straffes med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 7 Maaneder anses udstaaet. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 300 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Poul Alster, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Tre Dommere stemmer for at fastsætte Straffetiden til 16 Aar. Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Henriques betaler Tiltalte Otto Strand Andersen 100 Kr. _____

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har været foretaget ved Københavns Byrets 10. Afdeling, tiltales Otto Strand Andersen ifølge Anklageskrift af 22. Februar 1945 til at lide Straf for:

1.

Manddrab efter Straffelovens § 237 ved den 30. Juni 1945 Kl. ca. 11,30 i Lejligheden Øster Søgade 104, 3. Sal th., at have dræbt Arbejdsmand Anker Ejvind Nielsen, Vesterbrogade 65, 4. Sal tv., idet han greb ham om Halsen med begge Hænder og kvalte ham.

2.

Røveri af særlig farlig Karakter efter Straffelovens § 288, Stk. 2, ved efter som under Forhold 1 beskrevet at have dræbt Anker Ejvind Nielsen, at have tilegnet sig dennes Tegnebog indeholdende ca. 1000 Kr. og nogle Rationeringsmærker.

3.

Underslæb efter Straffelovens § 278 ved en Gang i 1944 for 1300 Kr. at have solgt et Møblement, som Arrestanten ved Købekontrakt af 30. November 1943 for 3235 Kr. havde købt af Møbelhandler Lauritz Christensen, Vesterbrogade 188, paa Afbetaling med sædvanligt Ejendomsforbehold, og paa hvilket der skyldtes til Rest 1893 Kr. 80 Øre.

Tiltalte er født den 15. Februar 1920 og er tidligere straffet senest ved Københavns Byrets 7. Afdelings Dom af 1. Juni 1944 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, med Fængsel i 4 Maaneder.

Tiltalte har under Sagen været underkastet Mentalobservation af Overlægen i Psykiatri ved Københavns Politi, der har afgivet en Erklæring af 17. September 1945, hvis Konklusion er saalydende:

»Observanden er herefter ikke sindssyg og har heller ikke været det paa tidspunktet for den strafbare handlings foretagelse. Han er ikke aandssvag ej heller sinke, men lidt ubegavet og uudviklet. Karakterologisk er observanden primitiv, noget uudviklet, indadvendt, nærtagende, saarbar med en noget mistroisk holdning overfor omgivelserne og manglende evne til at komme i kontakt med andre mennesker. Han er i stemningsmæssig henseende noget sentimental og let rørt, stærkt knyttet til sine nærmeste. Hans primitivitet har fra barndommen givet anledning til voldsomme hidsighedsanfald, som har antaget karakter, der er gaaet langt udover det normale og som maa henføres under begrebet primitivreaktioner. I social henseende er han noget ustabil og har i den senere tid været noget efterladende. Alt i alt maa han betegnes som en psykopat af den affektexploderende type, men uden grovere etisk defekt.

Paa grund af det foreliggende, specielt primitiviteten og tilbøjeligheden til affektexplosioner resulterende i impulsive voldshandlinger kan hans drabshandling udmærket forklares som et hidsighedsdrab.

Observanden maa herefter anses egnet til paavirkning gennem straf.«

Efter Nævningernes Erklæring er Tiltalte fundet skyldig i Anklageskriftets Forhold 1 og 3, hvorimod han er erklæret ikke-skyldig i Anklageskriftets Forhold 2, hvorfor han for saa vidt vil være at frifinde.

Retten lægger Nævningernes fældende Erklæring til Grund.

Tiltalte har været fængslet siden den 27. Juli 1945.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 237, § 285, Stk. 1, jfr. § 278, med en Straf af Fængsel i 12 Aar, hvoraf 7 Maaneder anses udstaaet.

Fredag den 6. September.

Nr. 213/1946.

Rigsadvokaten

mod

Lauritz Sørensen (Heise),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæget af 1. Juni 1945
§ 10, Stk. 2.

Dom afsagt 28. August 1945 af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v.: Tiltalte, Lauritz Sørensen, bør straffes med Fængsel i 3 Aar, hvoraf 55 Dage anses for udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for bestandig. Tiltalte bør derhos betale Sagens Omkostninger, derunder Salær til den for ham

beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Else Jørgensen, København, 80 Kr. Salær til den beskikkede Anklager, Landsretssagfører Gammeltoft, udredes af det Offentlige med 100 Kr.

Østre Landsrets Dom af 13. December 1945 (IX Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte, Lauritz Sørensen, forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 4 Aar, hvoraf 6 Maaneder anses udstaaet. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 50 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører, Frøken Else Jørgensen, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Anklagemyndigheden har oplyst, at Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom idømte Straf fra 29. December 1945, til han den 4. Juli 1946 atter underkastedes Varetægtsfængsel.

Otte Dommere finder, at Tiltaltes Forhold bør henføres under § 10, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946, medens fire Dommere vil henføre Forholdet under Lovbekendtgørelsens § 10, Stk. 2. Alle Dommere er enige om at bestemme Straffen til Fængsel i 2 Aar 6 Maaneder med det i den indankede Dom fastsatte Fradrag. De i Lovbekendtgørelsens § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Lauritz Sørensen, bør straffes med Fængsel i 2 Aar 6 Maaneder, hvoraf 6 Maaneder anses udstaaet.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Byrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret, derunder det Landsretssagfører, Frøken Else Jørgensen ved Landsretsdommen tillagte Salær 50 Kr. og Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heise 200 Kr., udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne under Medvirken af Doms mænd behandlede Sag tiltales Fængslede, Lauritz Sørensen, født den 8. August 1910 i Simrishamn Forsamling, Kristiansstads Län, Sverige, ifølge Anklageskrift af 25. Juli

1945 fra Statsadvokaten for Sjælland til Straf efter Lov 259, Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, ved i Tiden fra den 2. Marts til ca. 1. Juli 1944 at have gjort Tjeneste i Sommerkorpset; de første 4 Uger paa Skolen i Jonstrup, og derefter som uniformeret og bevæbnet Vagtmænd paa Kastrup Flyveplads.

Tiltalte er tidligere straffet saaledes:

1) Ved Københavns Byrets 4. Afd. ifølge Dom af 19. November 1931 efter Lov 1. Januar 1911 § 1, Stk. 2, med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 40 Dage.

2) Ved Københavns Byrets 4. Afd. ifølge Dom af 14. Juli 1932 efter Lov 1. April 1911 § 1, Stk. 2, med Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder.

3) Ved Københavns Byrets 8. Afd. ifølge Dom af 6. December 1935 efter Straffelovens § 244, Stk. 2 og 3, Fængsel i 80 Dage og Afholdsmaalæg i 5 Aar.

Tiltalte har erkendt at have gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet anførte Forhold og har nærmere forklaret, at han den 2. Marts 1944, da han var arbejdsløs, efter Anvisning fra et Par Kammerater indmeldte sig i Sommerkorpset, hvor han efter 4 Ugers Uddannelse i Jonstruplejren i Eksercits, Haandtering af Vaaben og Skydeøvelser blev sendt til Lille Magleby som Vagt paa Flyvepladsen.

Han underskrev Kontrakt med Korpset uopsigelig i 6 Maaneder.

Her gjorde han Tjeneste i ca. 3 Maaneder, men under Folkestrejken ca. 1. Juli 1944 undlod han at give Møde igen ved Korpset.

Under Vagttjenesten var han iført Sommerkorpsets sorte Uniform og bevæbnet med Gevær.

Han forklarer yderligere, at han fra November 1944 til medio Januar 1945 arbejdede for Værnemagten i Jylland med Sandkørsel til Skjul for Bunkers.

Retten finder det efter Tiltaltes Forklaring og det iøvrigt under Sagen oplyste godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det Forhold, for hvilket han er sat under Tiltale, idet Retten dog finder, at den Omstændighed, at han, uanset at han havde underskrevet Kontrakt uopsigelig i 6 Maaneder, undlod efter Folkestrejken i Juni—Juli Maaned 1944 atter at give Møde ved Korpset, kan regnes Tiltalte til Gode som en formildende Omstændighed.

Tiltalte, der har været underkastet Varetægtsfængsel siden den 5. Juni 1945, vil herefter være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, jfr. § 3, Stk. 3, med Fængsel efter Omstændighederne i 3 Aar, hvoraf 55 Dage anses for udstaaet i Medfør af Straffelovens § 86.

I Medfør af Straffelovstillægets § 6 kendes Tiltalte derhos uværdig til almen Tillid for bestandig.

Tiltalte bør derhos betale Sagens Omkostninger, derunder Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Else Jørgensen, København, 80 Kr.

Salær til den beskikkede Anklager, Landsretssagfører Gammeltoft, udredes af det Offentlige med 100 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 28. August 1945 af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v., er med Ankenævnets Tilladelse af 5. November 1945 paaanket af Tiltalte Lauritz Sørensen til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Straffen findes passende at kunne bestemmes til Fængsel i 4 Aar, hvoraf 6 Maaneder anses udstaaet. Med denne Ændring vil Dommen være at stadfæste.

Nr. 140/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Frants Erik Toft (Overretssagf. Dalberg),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1 og 2, og § 12, Stk. 2, Straffelovens §§ 180, 183, 244, Stk. 4, 245, Stk. 2, 261, Stk. 1 og 2, og § 88, sammenholdt med Straffelovstillæggets § 8, Stk. 1 og 2, og Straffelovstillæggets § 12, Stk. 2, m. v.

Dom afsagt 17. Januar 1946 af Retten for Strafferets-sager for Aalborg Købstad m. v.: Fængslede, Frants Erik Toft, bør straffet paa Livet. Fængslede kendes uværdig til almen Tillid for bestandig. Fængslede bør derhos udrede Sagens Omkostninger, derunder Salæret til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Alfred Sørensen, Aalborg, 675 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 9. Marts 1946 (II Afd.): Underretsdommen bør ved Magt at stande. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Bestemmelserne i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nu maa komme til Anvendelse.

Elleve Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, medens to Dommere stemmer for at fastsætte Straffen til Fængsel paa Livstid.

Samtlige Dommere stemmer for at frakende Tiltalte de i fornævnte Lovbekendtgørelse § 6, Stk. 1, nævnte Rettigheder for bestandig.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for bestandig.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er paadømt under Medvirken af Domsmænd, tiltales Fængslede, Frants Erik Toft, født den 18. Maj 1926 i Hals Sogn, der ikke tidligere ses straffet, ved Anklageskrift af 26. November 1945 fra Statsadvokaten for ekstraordinære Sager, Aalborg, til at lide Straf for Overtrædelse af

I.

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1 og 2, ved fra Foraaret 1943 til Efteraaret s. A. at have forrettet Tjeneste for den tyske Besættelsesmagt som Brandværnsmedhjælper paa Flyvepladsen ved Rødslet ved Aalborg og paa Karup Flyveplads, indenfor hvilket Tidsrum han i 6 Uger modtog Uddannelse paa Schalburgskolen i Birkerød, samt fra Efteraaret 1943 til den 12. November 1944 at have forrettet Tjeneste for den tyske Besættelsesmagt som uniformeret og bevæbnet Sabotagevagter, først paa Søflyvepladsen ved Aalborg som Schwerinervægter indtil den 16. Maj 1944, derefter i Italien og Frankrig med Tjeneste under Organisation Todt.

II.

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 3, ved fra Januar 1945 til 4. Maj 1945 at have været ansat som bevæbnet Medhjælper hos Gestapo paa Højskolehotellet i Aalborg, hvor han blandt andet fungerede som Tolk og i nedennævnte Tilfælde tillige for Overtrædelse af

1) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, ved den 6. Januar 1945 at have deltaget i Anholdelsen af Arbejdsmand Josef Pachou, kld. Pallesen, Arbejdsmand Knud Christensen, Hadsundvej 7 b, Vejgaard, Arbejdsmand Malthé Jensen, f. T. hensiddende i Arrest i Aalborg, samt 18 andre danske Statsborgere i Ejendommen Tagensvej 10, Vejgaard, og som Tolk ved de efterfølgende Forhør over dem, hvorunder Pachou og Christensen blev udsat for Mishandlinger og senere sammen med Jensen sendt til Frøslev Lejren, hvor de hensad til Maj 1945, medens de øvrige blev løsladt efter nogle Dages Forløb.

2) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, ved den 19. Januar 1945 at have deltaget i Anholdelsen af og Ransagning hos Købmand Nicolai Frandsen, Samsøgade 20, Aalborg, og som Tolk ved det efterfølgende Forhør, hvor han overværede, at Anholdte blev mishandlet paa det groveste af Gestapomedhjælperne, hvorefter han holdtes arresteret til den 5. Maj 1945.

3) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, ved den 19. Januar 1945 at have medvirket ved Gestapos Anholdelse af Kommis Arthur Bjørnlund Christensen, Ryesgade 20, Aalborg, samt som Tolk ved de efterfølgende Forhør over Anholdte, der blev udsat for Tortur og derefter holdtes arresteret i Frøslev Lejren indtil den 24. April 1945.

4) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 1 og 2, og Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2, jfr. § 246, ved den 19. Januar 1945 at have deltaget i Anholdelsen af Hr. og Fru Postforvalter Tholander, Fyensgade 34, Aalborg, og som Tolk ved de efterfølgende Forhør over Fru Tholander, hvorunder han bistod Gestapomedhjælperne med ved Mishandling af Anholdte at fremtvinge Forklaringer eller Tilstaaelser, idet han holdt hende fast, medens Gestapomedhjælperne pryglede hende med Ridepiske og Gummiknippel paa Hænderne, Kroppen, Benene og i Hovedet, som Følge af hvilken Mishandling hun foruden Læsioner og Blodudtrædninger de nævnte Steder paadrog sig Beskadigelse af Nervesystemet med betydelig Nedsættelse af Arbejdsevnen, hvorefter hun holdtes arresteret til den 5. Maj 1945 i Frøslev Lejren.

5) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 1, jfr. § 21, ved den 20. Januar 1945 sammen med andre Gestapomedhjælpere at have indfundet sig paa Katedralskolen i Aalborg for at anholde Eleven Per Tholander, der dog ikke var til Stede.

6) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, og § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, og Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2, ved den 19. Februar 1945 at have foranlediget og deltaget i Anholdelsen af Maskinlærling Carlo Malmberg Jensen, Reberbanegade 2, Aalborg, og som Tolk ved de efterfølgende Forhør, hvorunder han bistod Gestapomedhjælperne med ved Mishandling af Anholdte at fremtvinge Forklaringer eller Tilstaaelser, idet han piskede ham, hvorefter Anholdte blev ført til Frøslev Lejren, hvor han holdtes arresteret til den 5. Maj 1945.

7) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 1, og af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9, jfr. Straffelovens § 276, ved den 20. Februar 1945 at have deltaget i en af Gestapo foranstaltet Razzia mod Skjortefabrikken, Jernbanegade 14, Aalborg, ved hvilken Lejlighed Repræsentant Juhl Christensen, boende sammesteds, Bogholder Christian Christensen, Vesterbro 54, Glarmester Thornsohn, Danmarksgade 88, Lagerforvalter Folmer Pedersen, Annebergvej 33, Bogholder Børge Nielsen, Istedgade 23, Kaffebrænder Erik Pedersen, Løkkegade 10, og Typograf Holger Andersen, Vendelbogade 16, Aalborg, blev anholdt, men løsladt efter 2 Døgns Forløb, samt ved samme Lejlighed fra Fabrikken at have stjaalet 3 Skjorter og et Bundt Snørebaand.

8) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens §§ 261, Stk. 2, og 244, Stk. 4, ved Natten mellem den 20. og 21. Februar 1945 at have deltaget i Anholdelsen af Isenkræmmerlærling Børge Henriksen, Hadsundvej 34, Aalborg, og under Transporten af Anholdte til Højskolehotellet uden Anledning at have tildelt ham Næveslag i Ansigtet, hvorhos Henriksen efter under Forhør at være blevet mishandlet i Tiltaltes Overværelse, blev sendt til Frøslev Lejren til den 5. Maj 1945.

9) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens §§ 261, Stk. 2, og 244 Stk. 4, ved den 21. Februar 1945 at have deltaget i Anholdelsen af Ekspedient Cajus Petersen, Stengade 22 A, Aalborg, hvorunder han uden Anledning tildelte Anholdte flere Lussinger, hvorhos han overværede, at Anholdte blev mishandlet paa Højskolehotellet, lige-

som han fremfandt den Gummiknippel, hvormed Anholdte blev slaaet, og efter Forhørets Afslutning uden Anledning sparkede Anholdte 3—4 Gange, hvorefter han holdtes arresteret i Frøslev Lejren til den 5. Maj 1945.

10) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, ved den 1. Marts 1945 at have ledsaget Bagerikarl Evald Poulsen, der var anholdt af Gestapo, til Niels Ebbesensgade i Aalborg, hvor han i Forening med andre Gestapomedhjælpere anholdt de af Poulsen paaviste Ove Nielsen, Karl Nørgaard og Børge Thomsen, Aarhus, der blev overført til Frøslev Lejren, hvor de holdtes arresteret indtil Maj 1945.

11) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 288, ved den 9. Marts 1945 i Forening med Gestapo at have indfundet sig paa 3 Gaarde, blandt andet hos Sognefoged Otto Foged, Thingstrup, hvor han sammen med Gestapomedhjælperne under Trusel om øjeblikkelig Anvendelse af Vold tvang Gaardejeren til at udlevere paa Gaarden oplagret Benzintilhørende det danske Politi som Beredskabslager, samt hos Foged et Telefonapparat tilhørende samme.

12) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens §§ 261, Stk. 2, 246 og 244, Stk. 4, ved den 11. Marts 1945 i Algade, Aalborg, i Forening med den under anden Sag tiltalte Hebert Heldtberg at have anholdt Havnearbejder Alfred Axelsen, Sct. Hansgade 18, Aalborg, og Murer Sigurd Nielsen, Farstrup, og under Transporten til Højskolehotellet saaret førstnævnte med et Pistolskud i højre Ben, saaledes at han endnu den 24. August 1945 ikke var fuldt arbejdsdygtig, hvorhos han i Arresten uden Anledning tildelte Nielsen 5—6 Knytnæveslag i Ansigtet. De Anholdte, hvoraf Nielsen udsattes for Tortur under Forhørene, holdtes arresteret til den 5. Maj 1945 i Frøslev Lejren.

13) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2, ved omkring den 12. Marts 1945 som Tolk ved de af Gestapo over Arbejdsmand Kurt Roos, Vestergade 48, Nørresundby, afholdte Forhør at have bistaaet Gestapomedhjælperne med ved Mishandling af Anholdte at fremtvinge Forklaringer eller Tilstaaelser, idet han med en Gummiknippel tildelte ham en Række Slag paa Ryg, Sæde og Laar, saa at Anholdte besvimed.

14) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, og Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2, og § 246, ved den 14. Marts 1945 at have deltaget i Anholdelsen af Tjenestekarl Niels Nielsen og Gaardejer Niels Dinesen Jensen, Grynnerupgaard, og dels under Anholdelsen, dels som Tolk ved de efterfølgende Forhør at have bistaaet Gestapomedhjælperne med ved Mishandling af Dinesen Jensen at fremtvinge Forklaringer og Tilstaaelser, idet han paa Grynnerupgaard har slaaet ham flere Knytnæveslag i Ansigtet og holdt ham fast, medens en Gestapomedhjælper slog Anholdte med et Jernrør paa Sædet samt paa Højskolehotellet har tildelt ham en Række Slag med en »Tyremie«, efter at han har medvirket til med Haandjern at lænke Anholdtes Hænder paa Ryggen og lænket hans Ben og i Haandjernene fastgjort et Reb, hvis anden Ende var bundet om Anholdtes Hals paa en saadan Maade, at han udsattes for Kvælning ved at sænke Armene, og efter Forhøret, da han førte Anholdte til Cellen, har sparket ham paa Sædet, hvorhos han under et senere Forhør med en

Bog har klemt Anholdtes Fingre fast mod en Bordplade, medens en Gestapomedhjælper førte en Syl flere Gange og under Neglene paa Anholdtes Langfinger, Pegefinger og Ringfinger til Fingrenes første Led, samt ved en senere Lejlighed i en Celle paa Politigaarden i Aalborg sammen med Gestapomedhjælperen Isar har beordret Anholdte til at klæde sig nøgen, hvorefter de lænkede hans Hænder paa Ryggen, og Tiltalte i Gulvet fastgjorde en Snor, hvis anden Ende med en Rendeløkke blev anbragt om Anholdtes Kønssdel, og derefter i Forening har pryglet ham med en »Tyremie« og Gummiknippel og sparket ham i Skridtet og Maven, saaledes at han besvime 2 Gange, og endelig ved under et Forhør for at fremtvinge Forklaring eller Tilstaaelse at have truet Anholdte med, at dennes 3-aarige Søn vilde blive skudt samt at have fortalt Anholdte, at dennes Ejendom var sprængt i Luften. Efter 3 Ugers Forhør under Tortur førtes Anholdte til Frøslev Lejren, hvor han holdtes arresteret til den 5. Maj 1945. Som Følge af den ham overgaaede Tortur er Anholdtes Arbejdsevne nedsat og hans seksuelle Potens svækket.

15) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, ved den 26. Marts 1945 at have medvirket ved Anholdelsen af Arbejdsmand Erik Ejvind Gerlach, Peder Skramsgade 13, Aalborg, der holdtes arresteret i Frøslev Lejen til den 5. Maj 1945.

16) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, ved Natten til den 27. Marts 1945 at have medvirket til Anholdelsen af Kriminalbetjent Peter Højen Hedehus, Sønderbro 35, Aalborg, der holdtes arresteret til den 24. April 1945.

17) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 244, Stk. 4, ved at have medvirket som Tolk ved Afhøringer af Tjener Erik Helge Christensen, Ryesgade 47, Aalborg, der var anholdt af Gestapo den 28. Marts 1945 og herunder uden Anledning tildelt ham et Stød i Ansigtet med Haanden.

18) Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, og Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2, ved den 7. April 1945 at have medvirket ved Anholdelsen af Arbejdsmand Holger Jørgensen, Spiessgade 5, Nørresundby, og som Tolk ved de efterfølgende Forhør at have bistaaet Gestapomedhjælperne med ved Mishandling af Anholdte at fremtvinge Forklaringer og Tilstaaelser, idet han holdt ham fast ind over et Bord, medens Gestapomedhjælperne pryglede ham med en »Tyremie«, hvorefter han holdtes arresteret i Frøslev Lejren til 5. Maj 1945.

III.

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, jfr. Straffelovens § 237, jfr. § 21, og jfr. § 246 samt Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, ved den 14. Februar 1945 Kl. ca. 10,30, efter at Politibetjent Henrik Wessel Platou paa Bispensgade i Aalborg ved Hjørnet af Jomfru Anegade havde forsøgt at affyre sin Pistol mod Tiltalte, hvilket mislykkedes, da Pistolen klikkede, fra nævnte Hjørne at have affyret flere Pistolskud mod Platou i den Hensigt at dræbe ham, der paa Cykel forsøgte at undfly, hvorved ei Skud ramte ham i Ryggen og gennem Lungen gik ud ved Halsen, da han befandt sig i Jomfru Anegade udfor Ny Møllestræde ca. 25 m fra Bispensgade, hvorefter Tiltalte straks telefonisk tilkaldte Gestapo, over-

for hvem han afgav Rapport om Episoden med det Resultat, at Platou eftersøgte af Gestapo, der den 21. Februar 1945 fandt ham i en Lejlighed i Vejgaard, hvorefter Platou blev anholdt og henrettet den 10. Marts 1945.

IV.

Straffelovens § 249, Stk. 1, ved den foran beskrevne Lejlighed at have saaret Tjener Jacob Larsen, Kornblomstvej 3, Aalborg, der befandt sig i Jomfru Anegade udfør Ny Møllestræde, med Pistolskud gennem venstre Underarm, saaledes at hans Arbejdsevne endnu den 24. August 1945 var nedsat.

V.

Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens §§ 180 og 183, ved den 18. Marts 1945 i Forening med de under anden Sag Tiltalte Anders Hansen, Poul Emil Larsen og nu afdøde Aage Christensen ved Hjælp af Spræng- og Brandbomber at have forvoldt Sprængning og Ilds-paasættelse i Stadsarkivet, Graabrødregade, Aalborg, hvorved de der beroende Arkivalier tilintetgjordes, og Bygningen, der var brandforsikret for 35.000 Kr., ødelagdes, hvorhos han ved Tillægsanklageskrift af 11. Januar 1946 fra samme yderligere tiltales til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 3, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, ved den 23. April 1945 at have medvirket ved Anholdelsen af Bestyrer Bent Hoffmann paa dennes daværende Bopæl »Aasegaard«, Voldsted, og ved samme og følgende Dag at have medvirket som Tolk ved Afhøringen af Anholdte, der under Afhøringen var Genstand for Vold, hvorefter Hoffmann holdtes fængslet indtil 5. Maj 1945.

Under Sagen er nedlagt Paastand paa Livsstraf.

Paastand paa Erstatning er ikke nedlagt under Sagen.

Fængslede, som ad Anklageskriftets Punkt I har erkendt det faktiske, men har benægtet, at hans Forhold kan betegnes som tysk Krigstjeneste (Tjeneste), som ad Anklageskriftets Punkt II og Tillægsanklageskriftet har erkendt at have været ansat som Tolk hos Gestapo, og i det store og hele deltaget i de omhandlede Aktioner, dog ikke i Torturhandlinger, som ad Anklageskriftets Punkt III har erkendt at have skudt paa Politibetjent Platou, men som vil have handlet i Nødværge, og som ad Anklageskriftets Punkt IV—V har aflagt Tilstaaelse, har bl. a. forklaret, at han, der er ugift, efter Udskrivningen af Skolen — hvorfra han har gode Vidnesbyrd — har haft forskellige Budpladser i Aalborg — fra hvilke der foreligger gode Skudsmaal — indtil han i 1942 tog Arbejde i $\frac{1}{2}$ Aar i Tyskland. Han, hvis Forældre har haft tyske Interesser, men som efter hans Forklaring ikke har paavirket ham politisk, meldte sig allerede, inden han kom ud af Skolen, ind i N. S. U., hvorefter han forblev Medlem indtil 1942, efter hvilket Tidspunkt han ikke vil have været Medlem af noget politisk Parti. Fængslede har imidlertid vedkendt sig, at han har næret og fremdeles nærer nazistiske Sympatier, der stammer fra et Ungdomskursus, hvori han har deltaget i Tyskland.

Ad Anklageskriftets Forhold I.

I Foraaret 1943 meldte Fængslede sig til Brandmandstjeneste paa Flyvepladsen ved Rødslet, hvor nogle af hans Bekendte fra N. S. U. havde Ansættelse. Han, der ved Ansættelsen blev forsynet med Brandmandsuniform, som deltog i Brandmandsøvelser, hvor Kommandosproget

var Tysk, og herunder mødte til Appel om Morgenens, som var aflønnet med 120 Kr. om Ugen, og hvis Arbejde bestod i at assistere ved Slukning af Brande, der opstod i nedstyrede Flyvemaskiner, blev senere forsat til Flyvepladsen ved Karup og gjorde Tjeneste her under tilsvarende Omstændigheder som foranført indtil Efteraaret 1943.

Medens Fængslede var Brandmand, deltog han i Sommeren 1943, som det maa antages fra 1. Juli, i et 6 Ugers Kursus paa Schalburgskolen i Birkerød. Han, der mente, at Schalburgkorpsets Formaal var at beskytte de Frivilliges Paarørende, var klar over, at det var D. N. S. A. P., der stod bag Kursuset, hvortil Rejsen og hvorpaa Opholdet var gratis, og hvor han fik udleveret 2 Kr. om Dagen i Lomme penge. Han blev ved Ankomsten til Lejren i Lighed med de øvrige Deltagere iført Drejlstøj og forsynet med en tysk Karabin og deltog i Sport og Eksercits, herunder Vaabenøvelser. Han har benægtet ved Kursusets Afslutning at være blevet opfordret til at indtræde i Schalburgkorpset og afslog at melde sig i Henhold til en efter den 29. August 1943 fremsat Opfordring, idet han paa dette Tidspunkt havde bragt i Erfaring, at Korpset skulde optræde i Militæruniformer, hvilket han ikke vilde være med til.

Efter at være frattraadt som Brandmand meldte Fængslede sig — i Efteraaret 1943 — til Schwerinervagtselskabet, hvor han blev antaget som Vagtmand for $\frac{1}{2}$ Aar, og hvor han efter at være forsynet med sort Uniform og skarpladt Pistol, som han har benægtet at have gjort Brug af, og mod en ugentlig Løn paa 120 Kr. gjorde Tjeneste ved at kontrollere Ausweis paa Vandflyvepladsen ved Aalborg. Efter Kontraktens Udløb meldte han sig paa det tyske Arbejdsanvisningskontor i Aalborg til Tjeneste i Italien og Tyskland under Organisation Todt, idet han først kom til Italien, hvor han i 2 Uger kom paa Skole, og hvor han fik udleveret Uniform, Pistol og Maskinpistol, men hvor han ikke lærte noget nyt, idet han var uddannet i Vaabenbrug i Birkerød. Han kom derefter som Vagtmand til at ledsage Bygningsmaterialetransporter i tyske Vogne, men har benægtet herunder at have gjort Brug af sine Vaaben. Efter et halvt Aars Forløb blev Kontrakten yderligere forlænget for $\frac{1}{2}$ Aar, men noget før Jul 1944 blev Fængslede syg og derefter hjemsendt.

Idet Retten har fundet, at den af Fængslede udførte Tjeneste som Brandmand, som Schwerinervagt og som Vagtmand i O. T. maa side-stilles med tysk Krigstjeneste, og at dette har staaet ham klart, vil han for sine ommeldte Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1.

Retten maa derhos efter det om Fængslede's Forhold oplyste gaa ud fra, at det har staaet ham klart, at Schalburgkorpset virkede i Tilknytning til Besættelsesmagten mod den danske Stats lovlige Organer og dens Borgere. Idet Fængslede efter det foreliggende har deltaget i en Forskole til nævnte Korps, vil han for sit heromhandlede Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, jfr. Straffelovens § 21.

Ad Anklageskriftets Forhold II.

Omkring den 1. Januar 1945 fik Fængslede fra O. T. i København Brev om at melde sig som Tolk hos Sikkerhedspolitiet paa Højskolehotellet i Aalborg. Han regnede med, at Sikkerhedspolitiet havde over-

taget det danske Politis Arbejde, og at han skulde fungere som Oversætter af Breve m. v. Han havde paa det paagældende Tidspunkt hørt om Henrettelser, som han regnede med, at Sicherheitsdienst, som han gik ud fra var en Afdeling af Sikkerhedspolitiet, foretog, ligesom han var klar over, at Sicherheitsdienst bl. a. havde til Opgave at bekæmpe Modstandsbevægelsen. Han, der ikke tænkte paa at nægte at modtage Arbejdet, som han gerne vilde have, hvorved han iøvrigt har bemærket, at han regnede med at blive afhentet, hvis han udeblev, meldte sig hos en Person ved Navn Alfred Møller paa et Forvaltningskontor og fik, idet han blev forsynet med Pistol — belgisk Browning — Tjeneste under Vilhelm Kniest og Oberfeldwebel Wentzlau, under hvilken sorterede Sager angaaende Bedrageri og Tyveri overfor Besættelsestropperne samt Kønssygdomme. Fængslede, der til at begynde med boede privat, men senere i en Ejendom, der var beslaglagt af Tyskerne — K. F. U. M. — og som fik en Løn paa ca. 500 Kr. om Maanedn, blev nu beskæftiget med Oversættelse af forskellige skriftlige Ting samt med Afhøring af Kvinder, der var sigtet for at have paaført Tyskerne Kønssygdom. Der blev ikke anvendt Trusler eller Tortur under disse Afhøringer.

Fængslede, der gjorde Tjeneste som anført indtil Kapitulationen, vil for sit heromhandlede Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2.

Ad Forhold 1.

Ca. 14 Dage efter, at Fængslede var blevet antaget — han har intet haft at indvende mod, at det var den 6. Januar 1945 — fik han Ordre til som Tolk at tage med ud paa Tagensvej, hvor der i en Garage blev anholdt 21 à 22 Personer, der førtes med til Kong Hansgades Arrest. Fængslede, der meget sandsynligt havde Vaaben med, deltog ikke i selve Anholdelsen, idet han var blevet staaende ved en af Gestapos Vogne, som han mener, han var med for at passe paa, og han bemærkede herfra, at Personerne blev anbragt i en af det danske Politis Vogne (Salatfad). Under en senere Afhøring i Arresten fungerede Fængslede som Tolk, og han var vidende om, at 3 af Personerne, som i Henhold til et af Tyskerne ført Kartotek maatte betragtes som asociale Personer, senere blev ført til Frøslev, medens de øvrige Personer blev løsladt. Fængslede har benægtet at have overværet Mishandling af nogen af de paagældende Personer.

Arbejdsmand Josef Paschou har som Vidne bl. a. forklaret, at han var blandt de Personer, der blev anholdt ved den foranførte Lejlighed, ved hvilken de spillede Kort. Vidnet har i Fængslede genkendt en Person, der deltog i Aktionen, og som stod med en Maskinpistol ved Garagen, og som truede med at skyde Vidnet og de andre. Vidnet, der, som sigtet for at være i Besiddelse af Vaaben — Vidnet har benægtet overhovedet at have haft Vaaben — under en senere Afhøring, hvor Fængslede ikke var til Stede, blev underkastet Tortur, blev den 18. Januar 1945 overført til Frøslev, hvor han hensad til Kapitulationen.

Ved det saaledes oplyste har Retten tildelt mod Fængslede Benægtelse fundet det godtgjort, at han bevæbnet med Maskinpistol har deltaget i den i Anklageskriftet ommeldte Anholdelse, og at han under Sagen har fungeret som Tolk.

Idet Retten har fundet det utvivlsomt, at Fængslede har handlet for at fremme tyske Interesser, og at dette har staaet ham klart, ligesom det findes at have staaet ham klart, at de Anholdte kunde blive udsat for langvarig Frihedsberøvelse — hvilke Bemærkninger ligeledes tager Sigte paa de følgende ligeartede Forhold — vil han for sit heromhandlede Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2.

Ad Forhold 2—3.

Købmand Nicolaj Frandsen, til hvis Forklaring Fængslede intet har haft at bemærke, har som Vidne bl. a. forklaret, at der var 3 Mand om Anholdelsen, heriblandt Fængslede, der førte Ordet. Det blev sagt, at Vidnet modtog illegale Blade, hvilket han benægtede, og der blev derpaa af Fængslede, der optraadte paa lige Fod med de øvrige, foretaget en — resultatløs — Undersøgelse af Vidnets Skrivebord, der efter Vidnets Forklaring i Virkeligheden indeholdt nogle illegale Blade. Efter at Vidnet var blevet ført til Højskolehotellet, blev han, der vedholdende benægtede at have haft illegale Blade, lagt paa et Skrivebord og slaet med en Gummi-knippel paa Sædet, idet der var 2 Personer, der slog ham. Da de holdt op med at slaa, spurgte Fængslede, der var tilstede som Tolk, men som ikke deltog i Mishandlingen, om Vidnet havde faaet nok, og da Vidnet stadig nægtede, blev han atter slaet. Vidnet, der var uklar de følgende 14 Dage, og som stadig har Mén af Slagene, idet det smerter, naar han sidder ned, har tilføjet, at han sad arresteret i Aalborg til Kapitulationen, da han af de bortdragende Gestapofolk blev ført nordpaa, men samme Dag givet fri.

Købmand Arthur Christensen, som var Kommis og boede hos fornævnte Vidne, og til hvis Forklaring Fængslede intet har haft at bemærke, har som Vidne blandt andet forklaret, at han ved den paagældende Lejlighed blev sat under Anholdelse af Kniest, Fængslede og en tysk Soldat, efter at de — Vidnet har ment, at ogsaa Fængslede deltog i Eftersøgningen — havde fundet nogle illegale Blade hos Vidnet, der derefter blev ført til Højskolehotellet, hvor han blev sigtet for at have fordelt illegale Blade, hvad han benægtede, uagtet han havde gjort det. Vidnet blev nu lagt over et Skrivebord, og idet Kniest anbragte sig over Vidnets Hoved, tildelte han med en Stok paa ca. en Meters Længde Vidnet ca. 25 Slag over Lænden, idet der paa et vist Tidspunkt var en Person, der holdt Vidnets Ben. Fængslede fungerede som Tolk, naar Kniest ind imellem spurgte, hvor Vidnet havde Bladene fra, hvorhos det blev sagt, at han ligesaa godt kunde tilstaa, idet han ellers vilde blive slaet fordærvet. Vidnet blev i Løbet af Formiddagen slaet i 3 Perioder, idet han ogsaa herunder blev slaet med en Kat, hvorhos han igen om Eftermiddagen blev slaet med en Stok, hvorhos han fik en Lænke vredet om Hænderne, der førtes op over Hovedet, ligesom Vidnet blev slaet paa Neglene med en Stok og traadt over Tæerne. Vidnet var som Følge af Mishandlingerne stærkt medtaget, men kom ikke under Lægebehandling, hvorimod nogle Medfanger gav ham nogle Plastre paa 4—5 Dage senere blev Vidnet ført til Frøslev, hvor han blev indlagt paa Sygeafdelingen, hvor nogle Partier, der var gaaet Betændelse i, blev opereret bort. Den 24. April 1945 blev Vidnet, der har betydelige Ar — bekræftet

ved Lægeerklæring — efter Mishandlingerne, overført til Sverrig, hvorfra han den 15.—16. Maj 1945 vendte hjem.

Idet det ved det saaledes oplyste er fundet godtgjort, at Fængslede har deltaget i Anholdelsesaktionen mod de paagældende og senere som Tolk har overværet de stedfundne Mishandlinger af de paagældende, vil han for sine heromhandlede Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2.

Ad Forhold 4—5.

Fængslede har erkendt, at han har deltaget i Anholdelse af Hr. og Fru Tholander, ligesom han har erkendt, at han har været med paa Katedralskolen for at anholde Per Tholander, der imidlertid ikke befandt sig der. Saavel Hr. som Fru Tholander blev ført til Højskolehotellet, hvor de begge blev afhørt, Fru Tholander som sigtet for at have deltaget i Fordeling af illegale Blade. Da Fru Tholander nægtede, blev hun mishandlet, men Fængslede, der kun vil have optraadt som Tolk, har benægtet at have deltaget i Mishandlingerne, ligesom han har bestridt, at Mishandlingerne er af det af Fru Tholander nedenfor omforklarede Omfang, idet han har tilføjet, at Fru Tholander overdriver.

Fru Ingeborg Tholander, hvis Forklaring, der har været meget detailleret, er bekræftet med Ed, har som Vidne forklaret, at hun, der sigtedes for Omdeling af Blade, hvori hun — der havde omdelt illegale Blade — nægtede sig skyldig, hvorefter hun blev underkastet Tortur, hvorom hun blandt andet har forklaret, at Fængslede, der fungerede som Tolk, skubbede hende ind over et Bord, saaledes at hun kom til at ligge paa Maven, hvorefter hun, medens Fængslede holdt hendes Ben blev tildelt adskillige Slag særlig med en Gummiknippel i Knæleddene, hvor man havde bemærket, at Vidnet havde et Ar. Da Vidnet vilde skubbe et Tørklæde, som var blevet anbragt for hendes Mund, bort, idet hun ikke kunde faa Luft, holdt Fængslede Vidnets Arm, og da Vidnet, der paa et givet Tidspunkt formentlig har været besvimet, kom til sig selv, blev hun slaaet i Hovedet med Tørklædet. Senere under Afhøringen, som Vidnet har udtalt fandt Sted paa en brutal Maade, idet Fængslede ikke oversatte korrekt, men gengav Gestapofolkenes Udtalelser paa en grovere Maade, blev der blandt andet af Fængslede anbragt en Projektør paa Vidnet, der herunder blev kommanderet til at staa paa Tæerne og holde Hænderne over Hovedet. Under en den følgende Dag stedfunden Afhøring smed Fængslede Vidnet hen over en Stol og vred hendes Hænder om, hvorpaa hun, medens Fængslede laa over hendes Hoved, blev slaaet først med 2 Kosteskaffer, der gik itu, og derefter med en Gummiknippel, paa Sædet, vist af 2 Personer, idet Slagene faldt hurtigt. Senere blev Vidnet lagt over et Bord, hvor Fængslede holdt hendes Arme og Ben, medens hun paany blev slaaet lige fra Hovedet og ned til Hælene. Vidnet blev derhos, da hun ikke vilde fortælle, hvor hendes Søn — der beskæftigede sig med illegal Bladvirksomhed — befandt sig, slaaet i Hovedet. Da Vidnet endelig udtalte, at hendes Søn havde gaaet i Katedralskolen, tog man derud, og Vidnet blev derefter ikke slaaet mere. Vidnet kom ikke under Lægebehandling, hvilket først skete, da hun 4 Dage efter kom til Frøslev, hvor hun holdtes arresteret til Kapitulationen. Vidnet har tilføjet,

at hun ved Mishandlingerne blandt andet paadrog sig alvorlig Beskadigelse af venstre Haand, ligesom hun er blevet nervøs og ofte falder om paa Gulvet. Hun, der tidligere kunde passe Huset alene med Konehjælp, maa nu have mere Hjælp.

I en af Amtslægen i Aalborg under 22. August 1945 afgiven Erklæring udtales det blandt andet, at Vidnet har paadraget sig en Beskadigelse af sit Nervesystem, der har nedsat hendes Arbejdsevne betydeligt, hvorhos det i Erklæringen udtales, at der formentlig vil hengaa meget lang Tid, før hun helt vil forvinde Følgerne af Mishandlingen, og det er usikkert, hvorvidt hun nogensinde faar sin fulde Sundhed tilbage.

Forrige Vidnes Ægtefælle, Postforvalter Harald Tholander, har som Vidne blandt andet forklaret, at hans Hustru nu lider af Besvimelsesanfald og Krampe, hvad hun ikke har gjort før. Hun, der stadig leder Husførelsen, har overfor Vidnet udtalt, at hun — hvis Hukommelse der intet er i Vejen med — er træt og ikke mere har den Energi og Lyst, som hun havde før. Vidnet har iøvrigt forklaret, at han, der var sigtet for at have deltaget i Omdeling af Blade — Vidnet har under Sagen forklaret, at han har hjulpet sin Søn med nogle poste restante Forsendelser — blev underkastet et Par Forhør, hvor Fængslede var Tolke, men hvor Vidnet, der blev løsladt efter 4 Dages Forløb, ikke var Genstand for nogen Overlast.

Idet Retten mod Fængsledes Benægtelse har fundet det tilstrækkeligt godtgjort, at han har bistaaet Gestapofolkene ved Mishandling af Fru Tholander, i det i Anklageskriftet ommeldte Omfang, vil han for sine heromhandlede Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 1, tildels jfr. Straffelovens § 21, og efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, samt efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2.

Færdig fra Trykkeriet den 23. Oktober 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 18

Fredag den 6. September.

ad Forhold 6.

Fængslede har forklaret, at han i ca. 10 Aar har kendt Carlo Jensen, der ofte er kommet i Fængsledes Hjem, og for hvem Fængslede har oversat nogle Breve til Tysk. Under en Aktion i Februar 1945 mod en Frihedskæmper paa Ny Kærvej, Mogens, der blev dræbt, fandt Gestapofolkene et »Anklageskrift« mod Fængslede, i hvilket det udtaltes, at Fængslede skulde skydes. Fængslede blev gjort bekendt med »Anklageskriftet«, der var skrevet med Jensens Skrift, som Fængslede kendte, og efter at Fængslede havde gjort Gestapofolkene bekendt hermed, blev Jensen, som Fængslede var klar over, kunde risikere at blive skudt af Tyskerne, hentet paa sin Bopæl ved Nattetid, ved hvilken Lejlighed Fængslede var med. Under en senere Afhøring paa Højskolehotellet foreviste Fængslede, der har benægtet at have optraadt som Tolk under Sagen, for Jensen en — af Projektiler — gennemhullet Jakke tilhørende fornævnte Mogens, og Fængslede, der har benægtet ved sin nævnte Adfærd, at have villet true Jensen, har ikke villet bestride, at Jensen har opfattet Demonstrationen som en Trusel. Fængslede har benægtet, at Jensen blev mishandlet under den nævnte Afhøring, men under en senere Afhøring iagttog Fængslede, at Jensen blev pisket af Gestapomedhjælperne Gross, Bøhring-Schulze og Unger.

Maskinlærling Carlo Malmberg Jensen har som Vidne bl. a. forklaret, at han, der i September 1944 blev tilknyttet Modstandsbevægelsen og af sin Gruppelider blev opfordret til at skaffe Oplysninger om Fængslede, som Vidnet havde kendt gennem flere Aar. Vidnet opsøgte derpaa i Januar 1945 Fængslede, der i Forbindelse med Forevisning af nogle Billeder fra Italien oplyste Vidnet om, at han (Fængslede) havde skudt Partisaner og været med til at brænde levende Partisaner, ligesom han oplyste Vidnet om, at han havde været med til at anholde Personer herhjemme, idet han tilføjede, at det var sjovere at være med til at afhøre Folk, der blev lænket. Over de af Fængslede fremsatte Udtalelser — som Fængslede bestemt har bestridt at have afgivet til Vidnet — affattede Vidnet, der selv vil have troet paa Fængslede, selv om denne gerne vilde lyve lidt engang imellem, den Rapport, der senere blev fundet hos Mogens. Den 20. Februar 1945 Kl. 4 Morgen blev Vidnet anholdt paa sin Bopæl, idet Ruderne blev staaet itu, og der blev skudt gennem Døren. Fængslede, der var med og havde sin Pistol fremme, spurgte Vidnet, om han havde udfærdiget Rapporten, hvilket Vidnet

ikke svarede paa. Vidnet blev derefter ført til Højskolehotellet, hvor han blev slaaet og sparket af 6 Personer, og hvor han, efter at Fængslede havde forevist ham en gennemhullet Jakke, som han sagde tilhørte den Mand, der var blevet skudt, indrømmede at have udfærdiget Rapporten. Efter at Vidnet derpaa havde hensiddet i Arrest ca. 1 Maaned, kom han til Afhøring, hvor Fængslede var Tolk, og hvor Vidnet med nøgen Overkrop blev stillet op mod en Mur, medens der blev sigtet paa ham med et Skydevaaben, hvilket Fængslede morede sig over. Vidnet blev derpaa anbragt over en Stol med en Klud i Munden og Bind for Øjnene, men inden Vidnet fik Bindet paa, bemærkede han, at Fængslede af en anden Person fik overladt en Tyremie, hvormed Vidnet blev slaaet paa Ryg og Lænder, og Vidnet, der har anført, at det første Slag faldt umiddelbart efter, at han havde set Fængslede med Tyremien, vil bestemt regne med, at det var Fængslede, der slog ham, medens en anden Person holdt Vidnets Hovede mellem sine Knæ. Vidnet, der nu ikke har Mén af Slagene, der fremkaldte blaa Mærker, blev senere overført til Frøslev, hvor han sad til Kapitulationen.

Idet Retten har fundet det ubetænkeligt mod Fængsledes Benægtelse at lægge den af Carlo Jensen afgivne Forklaring, der har været meget detailleret, til Grund ved Paadømmelse, vil Fængslede for det heromhandlede Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt § 12, Stk. 2, og § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, samt, idet Retten maa gaa ud fra, at Mishandling har været anvendt for at opnaa (yderligere) Forklaring eller Tilstaaelse, tillige efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2.

ad Forhold 7.

Fængslede har erkendt, at han sammen med 16 Gestapofolk har deltaget i den paagældende Razzia, der blev foretaget sent om Aftenen, idet det gennem Stikker var oplyst, at der var Sabotører paa Fabrikken, hvor der blev anholdt 4 Personer, som førtes til Højskolehotellet. Fængslede, der har forklaret, at han var beruset ved den paagældende Lejlighed, har til Rapporten — uden Kommentarer — erkendt, at han tilegnede sig 3 Skjorter og et Bundt Snørebaand, som han senere maatte aflevere til en Gestapomand ved Navn Döhlemann, som sendte Skjorterne tilbage til Fabrikken. Under Domsforhandlingen har Fængslede forklaret, at han tog de 3 Skjorter og Snørebaandene, ligesom de øvrige Gestapofolk hver tog nogle Skjorter, idet han regnede med, at Værnemagten vilde konfiskere Effekterne, og at man derfor lige saa godt (straks) kunde tage dem med. Fængslede har ikke været i Stand til at oplyse, under hvilke nærmere Omstændigheder han tog Tingene.

Af det oplyste fremgaar det, at de Anholdte blev løsladt efter 2 Døgn Forløb.

Af det iøvrigt oplyste fremgaar det, at Fabrikkens Ejer i Anledning af de bortførte Effekter har gjort Forestillinger overfor den tyske Konsul, der derefter foranledigede, at Effekterne blev tilbageleveret.

For de foranførte Forhold vil Fængslede være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 1, hvorhos han, idet Retten efter det foreliggende har

fundet det ubetænkeligt at statuere, at han har haft Tilegnelseshensigt med Hensyn til de anførte Effekter, hvis Tilegnelse — hvilket Fængslede skønnes at have været klar over — findes sket ved grov anstødelig Udnyttelse af de ved Besættelsen fremkaldte særlige Forhold, vil være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9, jfr. Straffelovens § 276.

ad Forhold 8.

Fængslede har erkendt at have deltaget i den paagældende Aktion, der blev beordret af Kniest, hvorhos han — der til Rapporten, der er vedstaaet af vedkommende Kriminalassistent, har erkendt under Transporten at have tildelt Henrichsen et Slag i Ansigtet — har udtalt, at han, der var vred paa Henrichsen, fordi denne sammen med Carlo Jensen havde stukket Fængslede til Modstandsbevægelsen, meget muligt har slaaet Henrichsen paa Vejen, men at han ikke kan huske det. Han har benægtet at have været til Stede under Afhøringer af Vidnet.

Isenkræmmerlærling Børge Bech Henrichsen har som Vidne forklaret, at han, som havde fremskaffet Oplysninger om Fængslede, Natten til den 21. Februar 1945 blev anholdt af Gestapo, idet Fængslede først traadte ind og udtalte: »Kan du saa komme op, dit Svin«. Vidnet blev derefter ført ud i en Bil, hvor han blev anbragt mellem 2 Gestapofolk, medens Fængslede anbragte sig paa Vidnets Knæ og spurgte, om det var ham, der vilde skyde Fængslede, der derpaa gav Vidnet 2 Knytnæveslag i Ansigtet. Under en senere Afhøring paa Højskolehotellet optraadte Fængslede, der var hoven og selvsikker og ikke oversatte korrekt, som Tolk. Vidnet, der ikke har Mén af Slagene, blev senere ført til Frøslev, hvor han sad arresteret til Kapitulationen.

Efter det foreliggende har Retten tildels mod Fængsledes Benægtelse fundet det godtgjort, at han har deltaget i Anholdelsen af Vidnet og tildelt denne 2 Næveslag i Ansigtet, samt at han har fungeret som Tolk i et senere Forhør.

Herfor vil Fængslede være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens §§ 261, Stk. 2, og 244, Stk. 4.

ad Forhold 9.

Fængslede har erkendt at have deltaget i Anholdelsen, medens han har benægtet at have været til Stede under første Afhøring og sparket Petersen — til Rapporten har han ikke villet benægte det — hvorimod det er meget muligt, at han var til Stede ved anden Afhøring og har taget Knippen frem. Han har benægtet at være fremkommet med en Udtalelse om, at han og Poul Larsen vilde skyde dem, der skulde skydes.

Ekspedient Cajus Petersen har som Vidne bl. a. forklaret, at han blev anholdt af Gestapo, hvoriblandt var Fængslede, der var bevæbnet med Revolver. Under Afhøringen hos Gestapo — hvor Fængslede ikke var Tolk — blev der rejst Sigtelse vedrørende Vidnets Andel i et Brev, hvorefter Fængslede skulde skydes, og herunder blev Vidnet smidt om paa Gulvet og slaaet. Da Vidnet ikke kunde komme hurtigt nok op, sparkede Fængslede ham i Siden. Nogen Tid efter blev Vidnet afhentet til et nyt Forhør, og det blev her udtalt, at den, der skulde skydes i denne Sag, vilde Fængslede og Poul Larsen selv skyde. Vidnet fik derefter Benklæderne hevet af og blev slaaet med en Knippel, som Fængslede hen-

tede. Vidnet blev senere overført til Frøslev, hvor han hendsad til Kapitulationen.

Efter det foreliggende har Retten, tildels mod Fængslede Benægtelse, fundet det godtgjort, at Fængslede har deltaget i Anholdelsen af Petersen samt overværet Mishandling af denne og hentet en Knippel, der blev anvendt under Mishandlingerne, ligesom han har sparket Vidnet i Siden.

For disse Forhold vil Fængslede være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens §§ 261, Stk. 2, og 244, Stk. 4.

ad Forhold 10.

Fængslede har erkendt, at han, hvis Opgave det var at fungere som Tolk under Aktionerne, og som nok vil have haft sin Pistol med, men ikke vil have haft den fremme, har deltaget i Aktionerne mod de paagældende Personer, der ikke gjorde Modstand ved Anholdelsen, og som ikke blev afhørt, da de anholdtes.

Efter Sagens øvrige Oplysninger blev de paagældende ført til Frøslev, hvor de hendsad til Kapitulationen.

For det af Fængslede saaledes udviste Forhold vil han være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2.

ad Forhold 11.

Fængslede har erkendt sig skyldig, idet han har oplyst at der ikke blev medtaget et helt Telefonapparat, men kun et Hørerør, nemlig for at forhindre, at der blev tilkaldt Assistance. Han har tilføjet, at Deltagerne i Aktionerne alle 5 var bevæbnet med Maskinpistoler, og at han for sit Vedkommende affyrede et Skud i Luften.

For det af Fængslede saaledes udviste Forhold vil han være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 288.

ad Forhold 12.

Fængslede har forklaret, at han og nedennævnte Heltberg paa Addys Bar havde talt med Axelsen og Nielsen, der havde udtalt, at de var i Modstandsbevægelsen og skulde ud at skyde Gestapofolk. Fængslede og Heltberg blev derpaa enige om at anholde Personerne og holdt dem derpaa kort efter op paa Algade, hvor de fratog Axelsen en Revolver, hvorefter de førte dem mod Højskolehotellet. Ved Skp. Clementsgade udtalte Axelsen imidlertid, at han ikke vilde med længere og gav sig til at fløjte i Fingrene. Fængslede afskød derefter i Stenbroen et Skræmme-skud, som han straks blev klar over, havde ramt Axelsen i Benet, hvorefter han tilkaldte en Ambulance, hvori Axelsen blev ført til det tyske Lazaret og herfra til Kong Hansgades Arrest. Fængslede vil herefter ikke have haft mere med Axelsen at gøre, ligesom han ikke vil have set mere til Nielsen.

Havnearbejder Alfred Axelsen har som Vidne bl. a. forklaret, at han, der var i Besiddelse af en Pistol, ved den paagældende Lejlighed var sammen med Nielsen paa Addys Bar, hvor ogsaa Fængslede var til

Stede. Kort efter blev Vidnet og Nielsen paa Algade holdt op af Fængslede og en anden Person og frataget sit Vaaben, hvorefter de blev ført ad Boulevarden. Ved Skp. Clementsgade vilde Vidnet ikke med længere, og Fængslede afskød nu et Skud, der ramte Vidnet i begge Ben, saaledes at han faldt om. Han blev derefter ført paa Lazaret og blev senere overført til Frøslev, hvor han var til Kapitulationen. Vidnets Spoleben blev ved den paagældende Lejlighed skudt over, saaledes at han var ude af Stand til at arbejde indtil Begyndelsen af August 1945. Han er nu helt rask.

Murer Sigurd Nielsen har som Vidne bl. a. forklaret, at Fængslede og en anden Person (Heltberg) paa Addys Bar foreviste et dansk Politiskilt — Fængslede har erkendt, at han var i Besiddelse af et saadant Politiskilt — hvortil Vidnet udtalte, at der ham bekendt ikke var noget dansk Politi. Efter at han og Axelsen var holdt op, nægtede Axelsen undervejs at gaa længere, og Fængslede affyrede saa straks et Skud mod Axelsen, der faldt om, hvorefter Vidnet blev ført til Højskolehotellet. Under Opholdet i en Celle her kom Fængslede til Stede og tilføjede Vidnet nogle Slag i Ansigtet, idet han fratog Vidnet dennes Ting.

Herbert Heltberg, der hensidder fængslet, bl. a. sigtet for at have været Vagtmænd for Tyskerne, og som ikke er afhørt under Vidneansvar, har under Domsforhandlingen om Episoden paa Addys Bar og med Hensyn til hold up'et paa Algade forklaret i Overensstemmelse med Fængslede, hvorhos han har forklaret, at han senere samme Nat overværede, at Fængslede var inde i Cellen hos Nielsen.

Under Sagen er fremlagt vedrørende Axelsen en Erklæring af 24. August 1945 fra Amtslægen i Aalborg, hvori bl. a. udtales: »Ved Undersøgelsen (D. D.) findes Ar efter Skudlæsioner ved begge Underben. Højre Underben er gennemskudt saaledes, at Indgangsaaabningen ligger paa den udvendige Side af Benet ca. 10 cm under Knæets Ledlinie og Udgangsaaabningen paa den indvendige Side af Benet ca. 14 cm under Knæets Ledlinie, altsaa 4 cm længere nede end Indgangsaaabningen. Desuden ses paa venstre Underben, midt paa Læggen, Ar efter et Strejfskud.«

Efter det saaledes foreliggende, særligt den afgivne Lægeerklæring, finder Retten at maatte gaa ud fra, at Fængslede — hvis Forklaring om et Skræmmeskud i Stenbroen forekommer usandsynlig — har skudt direkte paa Axelsens Ben, ligesom man efter det foreliggende mod Fængslede Benægtelse har anset det tilstrækkeligt godtgjort, at Fængslede har tildelt Nielsen de i Anklageskriftet ommeldte Slag i Ansigtet.

Idet Voldshandlingen mod Axelsen efter det foreliggende alene findes at kunne henføres under Straffelovens § 245, Stk. 1, medens den stedfundne Legemskrænkelser overfor Nielsen som paastaaet vil være at henføre under Straffelovens § 244, Stk. 4, og idet der efter det foreliggende ikke findes Grundlag for Anvendelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, vil Fængslede for saa vidt angaar nærværende Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens §§ 261, Stk. 2, 245, Stk. 1, og 244, Stk. 4.

ad Forhold 13.

Fængslede har forklaret, at han har været Tolk under een Afhøring af Roos, der sigtedes for Uddeling af illegale Blade og kommunistisk

Virksomhed. Roos fik ved denne Lejlighed et Par Lussinger, men herudover vil Fængslede ikke have overværet Mishandling af ham. Fængslede har benægtet overfor Vidnet Børge Bech Hanrichsen at have udtalt, at Roos skulde faa flere Slag endnu.

Arbejdsmand Kurt Ivan Roos har som Vidne bl. a. forklaret, at han blev anholdt af Gestapo i Foraaret 1945 som sigtet for at have udøvet kommunistisk Virksomhed, og han var derpaa i Forhør i 4 Dage i Træk. Den anden Dag var Fængslede Tolk hele Dagen. Om Formiddagen fik Vidnet Lussinger af Heiderhof, og Fængslede opførte sig ikke godt, idet han forværrede Vidnets Forklaring. Om Eftermiddagen udsøgte Fængslede sig en Knippel, og Vidnet fik et Tørklæde for Munden og blev beordret til at lægge sig ned paa et Bord, hvorefter Fængslede slog Vidnet med Kniplen. Vidnet besvimeede under Slagene, der faldt paa Ryg og Lænder. Vidnet, der blev blaa af Slagene, hensad ca. 1 Maaned i Arresten i Aalborg, hvorefter han blev ført til Frøslev.

Den tidligere afhørte Børge Bech Henrichsen har som Vidne bl. a. forklaret, at han, der delte Celle med Roos, nogle Dage efter, at denne havde klaget over store Smerter over Ryg og Lænder og maatte ligge paa Maven, talte med Fængslede om Roos, som Vidnet sagde, havde faaet mange Slag. Fængslede udtalte, at Roos skulde faa flere endnu, og det var Vidnets Indtryk, at Fængslede selv havde været med til at slaa Roos.

Idet den af Vidnet Roos afgivne Forklaring mod Fængslede Benægtelse vil være at lægge til Grund ved Paadømmelsen, vil Fængslede for det af ham udviste Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2.

ad Forhold 14.

Fængslede, der til Rapporten har erkendt at have deltaget i Anholdelsen af Niels Nielsen og Niels Jensen, og som først har benægtet at have overværet, at Jensen blev mishandlet, har derefter til samme Rapport erkendt, at han een Gang har set Jensen blive mishandlet, idet han forsynet med Haandjern laa paa Maven paa et Bord og blev pisket med en Tyremie paa sit blottede Sædeparti. Under Domsforhandlingen har Fængslede forklaret, at Jensen efter at være anholdt blev ført ind i Bilen, hvor han fik 10—15 Slag af en Billardstok, der laa i Bilen, hvorhos Fængslede 3 Dage senere overværede, at 2 Gestapofolk pryglede Jensen over Lænden. Endelig har Fængslede forklaret, at han en Dag, medens Jensen sad i en mørk Celle paa Politigaarden i Aalborg efter Ordre af Gestapofolkene Iser og Unger, der sagde, at Jensen skulde have en Forskrækkelse, beordrede Jensen til at tage Tøjet af, hvorefter hans Hænder blev bundet sammen foran med en Snor, hvorpaa han blev truet med Mishandling. Jensen tilstod herefter, at han havde modtaget nedkastede Vaaben, og der skete ham herefter ikke videre.

Ved Gaardbestyrer Niels Dinesen Jensens beedigede Forklaring har Retten mod Fængslede Benægtelse fundet det godtgjort, at Fængslede paa Grynnerupgaard har været med til at slaa Vidnet, der blev lagt over en Taburet, med et ca. 1 m langt galvaniseret Jernrør, at Fængslede paa Højskolehotellet har været med til at slaa Vidnet, der — bundet med Hænderne paa Ryggen med Snoren ført op om Vidnets Hals saaledes,

at han var i Fare for at kvæles, hvis han sænkede Hænderne — var anbragt over en Stol, med en Knippel, at Fængslede i en Celle paa Politigaarden har beordret Vidnet til at afføre sig alt sit Tøj, hvorefter Fængslede omkring Vidnets Kønsdele anbragte en Snor, der blev fastgjort til Gulvet, saaledes at Vidnet lige kunde staa ret op, hvorpaa Fængslede og den tyske Gestapohaandlanger, efter hvis Ordre Fængslede tildels havde handlet, sparkede Vidnet i Skridtet, saaledes at det strammede i hans Kønsdele, samt at Fængslede ved en anden Lejlighed har fortalt Vidnet, at hans Ejendom var sprængt i Luften, og at Vidnets 3-aarige Søn befandt sig ved Siden af og vilde blive skudt for Øjnene af Vidnet, alt i den Hensigt at formaa Vidnet til at erkende, at han havde modtaget Vaaben.

Retten har endvidere ved Vidnets Forklaring og ved en fremlagt Lægeerklæring fundet det godtgjort, at Vidnet — der vil have ligget inde med 2 Maskinpistoler, som han havde fra 2 Desertører, og som intet vil have tilstaaet overfor Gestapo — som Følge af den Behandling, han har været udsat for bl. a. fra Fængsledes Side, har paadraget sig Beskadigelse af Nervesystemet samt Saar (Ar) paa Ryg og Sædeparti, ligesom Vidnets seksuelle Potens er blevet udtalt reduceret.

Tjenestekarl Niels Henrik Nielsen har som Vidne bl. a. forklaret, at Fængslede var med i Aktionen paa Gaarden, samt at Vidnet, der hos Gestapo, uden at Fængslede har overværet det, er mishandlet paa forskellig Maade, i Lighed med sin Principal blev ført til Frøslev, hvor de hensad til Kapitulationen.

For de af Fængslede saaledes udviste Forhold vil han være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2, og — forsaavidt angaar Dinesen Jensen — tillige efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2, og § 246.

ad Forhold 15—16.

Ved Fængsledes Erkendelse, der bestyrkes af Sagens øvrige Oplysninger, har Retten fundet det godtgjort, at han har været med til at anholde Arbejdsmand Erik Ejvind Gerlach og Kriminalbetjent Peter Højen Hedehus under de i Anklageskriftet omhandlede Omstændigheder, idet de holdtes arresteret henholdsvis til den 5. Maj og den 24. April 1945.

For disse Forhold vil Fængslede være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2.

ad Forhold 17.

Fængslede har benægtet at kende noget til dette Forhold.

Ved den af Tjener Erik Helge Christensen afgivne Vidneforklaring har Retten efter Omstændighederne fundet det tilstrækkeligt godtgjort, at Fængslede omkring Begyndelsen af April 1945 under en Afhøring af Vidnet — der senere førtes til Frøslev — har tildelt denne, der var Medlem af en illegal Gruppe, nogle Slag i Hovedet.

For dette Forhold vil Fængslede være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945, § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 244, Stk. 4.

ad Forhold 18.

Fængslede har erkendt at have medvirket som Tolk under en Afhøring af Jørgensen, der sigtedes for at have staaet Vagt for Sabotører, men har benægtet at have holdt Jørgensen, medens denne blev slaaet. Han har paa Forehold af sin modstridende Rapportforklaring, der er vedstaaet af vedkommende Kriminalassistent, udtalt, at han blot støttede Jørgensen, da denne skulde have noget Vand.

Arbejdsmand Holger Stenild Nichardt Jørgensen har som Vidne bl. a. forklaret, at han under en Afhøring hos Gestapo blev bundet paa Hænder og Fødder og lagt op paa et Bord, hvorefter man, for at faa ham til at tilstaa, pryglede ham med en Politistav over hele Kroppen og slog ham med knyttede Hænder i Øjnene, alt medens Fængslede holdt ham fast.

Idet Retten efter det foreliggende mod Fængsledes Benægtelse har fundet det godtgjort, at Fængslede har forholdt sig som af Vidnet omforklaret, vil Fængslede for sit heromhandlede Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 2, Nr. 4, jfr. Straffelovens § 245, Stk. 2.

ad Anklageskriftets Forhold III:

Fængslede har forklaret, at han, da han ved den omhandlede Lejlighed kom gaaende ad det nordlige Fortov paa Bispensgade og netop havde naaet Jomfru Anegade, mærkede, at der var noget galt, hvorfor han vendte sig om. Han saa nu umiddelbart bag sig, paa Cykel, en Person — Platou — sigte paa sig med en Revolver, der imidlertid klikkede, hvorefter Personen fortsatte ad Jomfru Anegade. Fængslede, der ikke tænkte paa at springe ind paa Personen, der kørte ganske langsomt, greb nu fra sin Inderlomme sin Pistol, paa hvilken der var foretaget Ladegreb, men som var afsikret, og afskød i 8—10 m's Afstand fra Personen 3 Skud i Luften for at faa Personen til at standse, men da Personen kørte videre, affyrede Fængslede i en 40 m's Afstand 2 Skud efter Personens Ben, og da den paagældende, som Fængslede ikke mente at have ramt, fortsatte Kørslen, sprang Fængslede til en Telefon og tilkaldte hos Gestapo en Bil, som han kørte tilbage med til Gestapo, hvor han satte Gestapomedhjælper Kniest ind i Sagen, idet han oplyste, at Personen var iført sort Overfrakke. 3 Dage senere henvendte Fængslede sig paa Sygehuset, hvor han havde hørt, at der laa en Person med Skudskaar, men det viste sig imidlertid, at det var den under Forhold IV ommeldte Tjener Larsen. Det lykkedes senere Gestapo at finde Platou, der efter at have været indlagt paa Sygehuset een Dag blev anbragt hos Læge Warberg, Vejgaard, og Platou, som efter det oplyste i Jomfru Anegade var blevet ramt i Ryggen af en Kugle, men som synes at have haft Muligheder for at overleve Skudskaaret, blev derpaa den 10. Marts 1945 henrettet af Gestapo.

Fængslede, hvis Forklaring under Grundlovsforhøret gik ud paa, at han affyrede alle 5 Skud efter Platou, har vedrørende nærværende Forhold nægtet sig skyldig, idet han har anbragt at have handlet i Nødværge. Han har iøvrigt afgivet en Forklaring om, at han ikke agtede at dræbe Platou, men kun ønskede at tale med ham for at faa at vide,

hvorfor han (Fængslede) skulde skydes, hvorefter han vilde have overgivet Sagen til Gestapo. Han skød derfor efter Platous Ben, men har erkendt, at han — der forøvrigt har ment at være en god Skytte — paa Grund af Afstanden kunde have ramt Platou andre Steder, saaledes at han kunde blive udsat for farlige Læsioner.

Retten har, idet Platou efter det foreliggende var paa Flugt, ikke fundet, at der har foreligget en Nødværgesituation, og idet dette findes at have staaet Fængslede klart, har Retten ikke taget i Betænkning at forkaste Fængsledes tildels modstridende Forklaringer og at slaa fast, at han har haft til Hensigt at dræbe Platou, hvilket efter alt det foreliggende findes at have staaet indenfor Fængsledes Muligheder.

Han vil herefter for dette Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, jfr. Straffelovens § 237 sammenholdt med § 21 samt efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2.

ad Anklageskriftets Forhold IV.

Tjener Jacob Larsen har som Vidne forklaret, at han ved den i Anklageskriftet ommeldte Lejlighed kom gaende ad Jomfru Anegade mod Bispensgade. Der kom nu mod Vidnet en Cyklist, paa hvem der blev skudt af en Person, der stod i Bispensgade, og idet Vidnet søgte over mod Møllestræde, blev han ramt af et Skud i venstre Arm, som Følge af hvilket han laa paa Sygehuset i 3 Uger og var arbejdsudygtig i 3 Maaneder.

Fængslede, der ikke har villet bestride at have ramt Larsen, har udtalt, at han ikke bemærkede andre Personer i Jomfru Anegade end Platou, da han skød efter denne,

Idet Anklagemyndigheden har skønnet, at almene Hensyn kræver Paataale af det foranførte Forhold, vil Fængslede for det nævnte Forhold være at anse efter Straffelovens § 249, Stk. 1.

ad Anklageskriftets Forhold V.

Den 18. Marts 1945 Kl. ca. 22,30, da Fængslede deltog i en Konfirmationsfest i sine Forældres Hjem, blev han, der tidligere havde talt med den i Anklageskriftet ommeldte Aage Christensen om Sprængning af Synagogen, som Fængslede ikke vil have vidst rummede Stadsarkivet, afhentet af Christensen og de øvrige i Anklageskriftet ommeldte Personer, idet de sagde, at nu skulde det ske. Christensen, som Fængslede mener har faaet Ordre til Sprængningen fra Marineefterretningsvæsenet i Aarhus, havde faaet fat i noget plastisk Sprængstof, og dette, der var ca. 1 kg, hentede de nu alle paa Højskolehotellet i en Mappe. Efter at de havde forsøgt at faa en Nattevægter, der passerede Stedet, og som de holdt op, til at aabne Døren, hentede Christensen et Brækjern, som de alle brugte ved Bagdøren, som det lykkedes dem at aabne. De lavede nu af det medbragte Sprængstof 3—4 Brandbomber, som de sammen med en Sprængbombe, hvortil de havde medbragt Sprængkapselen, anbragte i Bygningens Fyrrum, og som de efter at have forsynet med Lunter antændte. De beordrede derpaa Nattevægteren til at fjerne sig, hvorefter de selv forlod Bygningen, der ligger omgivet af Beboelsesbygninger, uden at varsko hverken omboende eller Folk paa Gaden. Efter at

de var naaet til Administrationsbygningen, 3—4 Minutters Gang fra Stadsarkivet, hørte de Sprængningen, og Brandvæsnet, som Fængslede ikke ved, hvem alarmerede, kom kort efter til Stede. Fængslede, der har tilføjet, at han, der vil have haft noget Kendskab til Stoffets Sprængevne, regnede med, at Bygningens Mure ikke blev berørt af Sprængningen, hvorfor han alene vil have været nervøs for Brandfare. Han har imidlertid paa Forespørgsel udtalt, at han ikke ved, om han vilde have alarmeret Brandvæsnet, hvis det ikke var kommet til Stede. Han har med Hensyn til Grunden til Sprængningen afgivet usikre Forklaringer, idet han bl. a. har udtalt, at naar det var Synagogen, der skulde sprænges, var det, fordi det berørte Jøderne.

Af det iøvrigt oplyste fremgaar det, at Bygningens Mure staar tilbage, medens Bygningen iøvrigt er ødelagt, at ingen Mennesker er kommet til Skade, at der bortset fra et vist Antal (ca. 40) knuste Ruder ikke synes sket Skade paa omliggende Ejendomme, samt at et meget betydeligt Kvantum Arkivalier blev tilintetgjort ved den opstaaede Brand.

Idet Retten efter det foreliggende har fundet det ubetænkeligt at statuere, at Ildspaesættelsen og Sprængningen er foretaget for at befordre alvorlig Forstyrrelse af Samfundsordenen, vil Fængslede, der oprindelig har benægtet at have deltaget i Aktionen, for det heromhandlede Forhold, som det findes at have staaet Fængslede klart er foretaget for at fremme tyske Interesser, være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens §§ 180 og 183, Stk. 2.

ad Tillægsanklageskriftet.

Fængslede har erkendt, at han har deltaget i Anholdelsen af Hofmann, der var sigtet for at have været Medlem af Organisationen »Ring«, ligesom Fængslede har overværet en Afhøring, hvor Hofmann, som Fængslede ved senere blev sendt til Frøslev, blev udsat for Vold. Idet Fængsledes Erkendelse bestyrkes af Sagens øvrige Oplysninger, vil han for det af ham saaledes udviste Forhold være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, samt efter dens § 8, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 261, Stk. 2.

For de af ham udviste Forhold vil Fængslede — han har forklaret, at han følte sig frastødt af de første Mishandlinger, Forhold II 2), som han overværede, men han har ikke foretaget sig noget for at komme bort fra Gestapo — som efter det foreliggende findes strafferetlig fuldt tilregnelig være at anse med en Straf, der bl. a. under Hensyn til de begaaede Forbrydelsers Grovhed og Omfang, uanset hans unge Alder, findes at burde bestemmes til Livsstraf.

Fængslede kendes derhos uværdig til almen Tillid for bestandig.

Saa udreder Fængslede og Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Alfred Sørensen, Aalborg, 675 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Straffesager i Aalborg Købstad m. v. den 17. Januar

1946 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

Sagen er af Statsadvokaten for ekstraordinære Sager, Aalborg, indbragt for Landsretten ved Anklageskrift af 28. Januar 1946 og Tillægsanklageskrift af 31. s. M., hvilke Anklageskrifter angiver Tiltalen overensstemmende med den i første Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Domfældelse af Tiltalte i Overensstemmelse med Anklagen og iøvrigt om Stadfæstelse af Underretsdommen, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Frifindelse for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, og af Straffelovens §§ 244, Stk. 4, 245, Stk. 1 og 2, 246, 249, Stk. 1, 276, 288 og 237, jfr. § 21, alt sammenholdt med §§ 8 og 9 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945, og iøvrigt om Formildelse af Straffen til Fængselsstraf.

Ad I. Den af Tiltalte udførte Brandmandstjeneste vil være at tilregne ham som Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 16, medens hans Deltagelse i Kursuset paa Schalburgskolen, der har fundet Sted før den 29. August 1943, efter Omstændighederne ikke findes at kunne tilregnes ham som strafbar.

Ad II. 1. Af Bevisførelsen for Landsretten fremgaar, at Tiltalte ved Anholdelsen af de under dette Forhold nævnte Personer kun har medvirket som Tolk ved at spørge de paagældende om deres Navn.

Ad II. 4—5. Ved Bevisførelsen for Landsretten findes det godtgjort, at Fru Tholander iørste Gang var i et Forhør, der med korte Afbrydelser varede fra Kl. ca. 14 til Kl. ca. 21. Herunder blev hun mishandlet paa den i Dommen nævnte Maade af forskellige Gestapofolk, som assisteredes af Toft derved, at han flere Gange skubbede hende hen til et Bord og tvang hende til at lægge sig paa Maven paa Bordet, hvorhos han holdt hende fast, medens hun blev pryglet. Under en Pavse i Forhøret blev Fru Tholander udsat for Lyset fra 3 stærke elektriske Lamper, af hvilke Tiltalte tændte den ene. Den følgende Dag var hun i et Forhør, der varede i flere Timer. Under dette lagde Toft hende over Læneene paa en Armstol og holdt hendes Hoved fast mellem sine Ben, medens hun blev pryglet med en Gummiknippel. Endvidere tvang han hende ogsaa ved denne Lejlighed til at lægge sig paa et Bord, medens Gestapofolkene pryglede hende.

Ad II. 11. Det paagældende Forhold findes alene at kunne tilregnes Tiltalte efter Straffelovstillæggets § 10, Stk. 2.

Ad II. 12. Under Domsforhandlingen for Landsretten har Tiltalte ikke villet bestride, at han, efter at Nielsen var indsat i Arresten, har tildelt ham nogle Slag. Det af Tiltalte udviste Forhold findes tillige at maatte tilregnes ham efter Straffelovstillæggets § 12, Stk. 2, hvorhos Straffelovens § 245, Stk. 2, vil være at citere i Stedet for dens Stk. 1.

Ad II. 14. Citatet af Straffelovens § 245, Stk. 2, findes at maatte udgaa.

Ad II. 17. Efter det foreliggende findes det alene godtgjort, at Tiltalte har medvirket som Tolk ved Afhøringen af Erik Helge Christensen, og Citatet af Straffelovens § 244, Stk. 4, maa derfor udgaa.

Tiltalte er bleven mental undersøgt af Amtslægen i Aalborg, der i Erklæring af 6. Oktober 1945 har udtalt følgende:

»— — Det fremgaar af hele Undersøgelsen, at Observanden er en velbegavet, ung Mand med gode Skolekundskaber og i Besiddelse af en vis Opdragelse, og han har aldrig under sit tidligere Liv frembudt Symptomer paa Sindssygdom eller anden Abnormitet i aandelig Henseende.

Ved den legemlige Undersøgelse findes ingen Tegn paa Sygdomme, han er sund og stærk i enhver Henseende.

I Arresten har han opført sig godt, er medgørlig, høflig og venlig, retter sig efter de givne Anvisninger og er aldrig fremkommen med uberettigede Klager.

Konklusion: Observanden er — — — hverken sindssyg eller aandsvag. Havde han levet i en anden Tidsalder, er der efter mit Skøn intet i Vejen for, at han kunde have udviklet sig til en hæderlig Borger og et nyttigt Medlem i Samfundet. Krigen og Krigsbegivenhederne har ødelagt ham moralsk og har udviklet ham til en Forbrydertype af store Dimensioner. Han har sikkert i hvert enkelt Tilfælde været fuldstændig klar over, hvad han foretog sig og over de eventuelle Følger, hans Handlinger kunde faa for ham i Fremtiden. — — —«

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte, hvorved bemærkes, at han selv har draget Omsorg for sit Forsvar sammesteds.

Der afsagdes saalydende

D i s s e n s :

2 af de voterende, der er enige i Bedømmelsen af Skyldspørgsmaalet, vilde anse Tiltalte med livsvarigt Fængsel.

Anden ordinære Session.

Onsdag den 2. Oktober.

Nr. 154/1944. Købmand **Holger Larsen** (Gorrissen)
 mod
 A/S Vognfabrikken »Scandia« (Jørgensen).

(Angaaende Handel med Tørv).

Vestre Landsrets Dom af 28. April 1944 (II Afd.): De Sag-
 søgte, A/S Vognfabrikken »Scandia«, bør til Sagsøgeren, Købmand Holger
 Larsen, betale 1097 Kr. 47 Øre tilligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra

den 23. Juni 1943, indtil Betaling sker, men bør iøvrigt for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Indstævnte, der har opfyldt Dommen, dømt til yderligere at betale 1279 Kr. 50 Øre med Renter. Indstævnte paastaar Frifindelse.

Syv Dommere stemmer for i Henhold til de i Dommen anførte Grunde at tage Indstævntes Paastand til Følge samt for at stadfæste Dommens Bestemmelse om Sagsomkostninger for Landsretten og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 400 Kr.

To Dommere finder det ikke tilstrækkeligt bevist, at Appellanten er indgaaet paa at levere de 30 Tons Tørv som Erstatning, og disse Dommere stemmer derfor for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, A/S Vognfabrikken »Scandia«, bør for Tiltale af Appellanten, Købmand Holger Larsen, i denne Sag fri at være.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Indstævnte med 400 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Kort efter Jul 1942 kom Sagsøgeren, Købmand Holger Larsen, Randers, i Forhandling med fhv. Bagermester Stinus Andersen, Randers, om Salg af et Parti Tørv, som Sagsøgeren havde staaende i Nørbæk Mose, hvor Tørvene delvis var anbragt i større Stakke og delvis i smaa »Skruer«. Nogle Dage senere meddelte Bagermester Andersen Sagsøgeren, at de Sagsøgte, A/S Vognfabrikken »Scandia«, Randers, mulig var Købere til Tørvene. Faa Dage senere besaa Bagermester Andersen, Overingeniør hos de Sagsøgte, cand. polyt. Kaj Holten Worsøe, Randers, og de Sagsøgte Bogholder, Karl Gustav Gerstrøm, Randers, sammen med Sagsøgeren Tørvene i Mosen. Paa Grundlag af Sagsøgerens Opgivende og en delvis Opmaaling af de Tørv, der stod i større Stakke, samt en Optælling af »Skruerne« skønnede man, at der var 5—600 Tons Tørv i Mosen og tilhørende Læggepladser, og man enedes om, at de Sagsøgte skulde købe Tørvene for kontant 5000 Kr. plus 2000 Kr., som

Sagsøgeren skyldte for Dynd, og som skulde betales af de Sagsøgte til Moseejerer, Gaardejer Carl Møller, Nørbæk, efter Tørvenes Levering. Det blev udtrykkelig aftalt, at de Sagsøgte selv skulde drage Omsorg for Bjergning og Hjemkørsel af Tørvene. Et Par Dage senere — den 26. Januar 1943 — blev der paa de Sagsøgtes Kontor oprettet Slutteddel, hvorefter Sagsøgeren bekræftede til de Sagsøgte at have solgt »ca. 5—600 t. Tørv«. Den aftalte kontante Købesum blev samtidig betalt til Sagsøgeren. Samtidig hermed afsluttede de Sagsøgte Overenskomst med Gaardejer Carl Møller om Bjergning af Tørvene, der skulde leveres i Banevogn paa Faarup Jernbanestation for en Pris af 6 Kr. 50 Øre pr. Ton. I Kontrakten, med hvis Indhold Sagsøgeren var bekendt, hedder det, at Tørvene »kan, hvis Scandia ønsker det, blive liggende indtil den 1. Maj d. A. — eventuelt længere«. Da Møller ikke opfyldte Kontrakten, traf de Sagsøgte Aftale med Vognmand Mengler Laustsen, Randers, om Bjergning af Tørvene. Da denne havde bjerget en Del af Tørvene, holdt ogsaa han op, og de Sagsøgte traf sluttelig Aftale med Gaardejer Krogh Gammelby, Nørbæk, om Bjergning af Resten af Tørvene. Efter at Tørvene derefter var bjerget, viste det sig, at der kun var bjerget 372 Tons, og de Sagsøgte gav derfor Bagermester Andersen Besked om at meddele Sagsøgeren, at de Sagsøgte vilde gøre Erstatningskrav gældende mod ham i den Anledning. Bagermester Andersen meddelte i Begyndelsen af Maj Maaned 1943 Sagsøgeren, at det ikke var lykkedes de Sagsøgte at bjerge alle Tørvene. Nogen Tid derefter fandt der paa de Sagsøgtes Kontor et Møde Sted mellem Sagsøgeren, Bogholder Gerstrøm og Bagermester Andersen, paa hvilket Møde drøftedes dels Erstatningskravet fra de Sagsøgte i Anledning af, at de kun kunde bjerge 372 Tons af Produktionen i 1942, dels eventuelt Salg til de Sagsøgte af Produktionen for 1943.

Sagsøgeren leverede i den følgende Tid, nemlig henholdsvis den 7. Juni 1943, den 11. s. M., den 14. s. M., den 16. s. M. og 17. s. M. af Produktionen for 1943 5 Vognladninger Tørv, der vejede ialt 55.732 kg.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte ikke har betalt de i Juni Maaned leverede Tørv, har Sagsøgeren under denne Sag nedlagt Paa-stand om, at de Sagsøgte tilpligtes at betale de leverede 55.732 kg Tørv med en Pris af 42 Kr. 65 Øre pr. Ton eller ialt 2376 Kr. 97 Øre tilligemed Renter heraf 6 pCt. p. a. fra den 23. Juni 1943, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet mod Betaling af 1097 Kr. 47 Øre.

Til Støtte for sin Paa-stand har Sagsøgeren anført, at han ikke ved Handlen i Januar Maaned 1943 har paataget sig nogen Garanti for, at der var noget bestemt Kvantum Tørv i Mosen, og at det derfor maa være ham uvedkommende, at det solgte Kvantum Tørv, der faktisk var til Stede i Mosen ved Salget, er svundet, inden de Sagsøgte fik Tørvene bjerget. Der kan derfor ikke paahvile ham nogen Erstatningspligt i Anledning af, at de Sagsøgte kun fik bjerget 372 Tons. De Sagsøgte har iøvrigt — efter Sagsøgerens videre Anbringende — fortabt deres mulige Ret til Erstatning, fordi de først i Begyndelsen af Maj Maaned 1943 har reklameret i Anledning af, at der ikke i Mosen fandtes det i Kontrakten ommeldte Kvantum Tørv. Sagsøgeren har endelig anført, at han ikke paa Mødet paa Scandias Kontor i Forsommeren 1943 — som af de Sag-

søgte anbragt — er indgaaet paa at levere 30 Tons Tørv gratis som Erstatning i Anledning af, at de Sagsøgte kun fik bjerget 372 Tons af de i Januar Maaned 1943 solgte Tørv.

Under Sagen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, hvorhos der er afgivet en Række Vidneforklaringer.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at Bagermester Andersen i Maj Maaned bad ham følge med til de Sagsøgtes Kontor for at forhandle om det nye Aars Produktion, idet Andersen mod Provision skulde optræde som Mellemand ved disse Forhandlinger. Da Bogholder Gerstrøm under Mødet paa de Sagsøgtes Kontor krævede Erstatning i Anledning af, at de Sagsøgte — som foran anført — kun havde bjerget 372 Tons Tørv, afslog Sagsøgeren at yde Erstatning og vilde forlade Kontoret, men Bagermester Andersen foreslog saa, at Sagsøgeren, mod at de Sagsøgte aftog hele det nye Aars Produktion, skulde levere 30 Tons Tørv gratis som Erstatning, fordi det ikke var lykkedes at bjerge alle de ca. 500 Tons af de i Januar 1943 solgte Tørv. Sagsøgeren erklærede heroverfor, at han ikke vilde høre Tale om saa og saa mange Tons, men at han ikke paa Forhaand vilde stille sig uvillig overfor at yde en eller anden Dekord, saafremt de Sagsøgte aftog hele Produktionen for 1943. Der kom imidlertid ikke nogen endelig Aftale i Stand, men Sagsøgeren lovede at levere et Prøvelæs, hvilket skete faa Dage efter. Da dette Læs var leveret, bad Bagermester Andersen Sagsøgeren blive ved med at levere, idet han henviste til, at Sagsøgeren jo var sikker paa at faa Maksimalprisen. Sagsøgeren leverede derefter — som foran anført — ialt 5 Vognladninger. Da han derefter gennem Bagermester Andersen bad om Afregning, blev han gjort bekendt med, at de Sagsøgte gik ud fra, at de første 30 Tons skulde leveres gratis. Han standsede derfor Leveringen og afviste den Check, som de Sagsøgte fremsendte som Betaling for de udover de 30 Tons leverede Tørv.

Bogholder Gerstrøm har som Vidne forklaret, at Kravet om Erstatning for de manglende Tørv af det i Januar Maaned solgte Parti paany blev fremsat paa det oftnævnte Møde paa de Sagsøgtes Kontor. Bagermester Andersen foreslog da, at Sagsøgeren til fuld Adfgørelse af de Sagsøgtes Erstatningskrav gratis skulde levere 30 Tons af den nye Produktion. Sagsøgeren var i Begyndelsen uvillig hertil, men Vidnet er aldeles sikker paa, at Sagsøgeren til sidst gik ind paa Forslaget, som Vidnet senere forelagde for de Sagsøgtes Direktør Ibsen, der accepterede det. Det var — efter Vidnets videre Forklaring — ikke nogen Forudsætning fra Sagsøgerens Side for Antagelsen af Forslaget om Levering af 30 Tons gratis, at de Sagsøgte aftog hele den nye Produktion, men det blev stillet Sagsøgeren i Udsigt, at de Sagsøgte, saafremt Prøveleveringen var tilfredsstillende til Fremstilling af Gas, vilde aftage hele Aarsproduktionen. Efter at Forsøgene var afsluttet, meddelte de Sagsøgte gennem Bagermester Andersen Sagsøgeren, at man ikke kunde bruge Tørvene.

Bagermester Andersen har som Vidne forklaret, at han paa Mødet paa de Sagsøgtes Kontor, hvilket Møde fandt Sted den 2. Juni 1943, stillede Forslag om, at Sagsøgeren som Erstatning for de oftnævnte manglende Tørv gratis skulde levere 30 Tons Tørv af den nye Produk-

tion til de Sagsøgte, og Sagsøgeren indgik herpaa, hvorefter Bogholder Gerstrøm skulde forelægge dette Forslag for de Sagsøgtes Direktør Ibsen. Vidnet sagde — efter sin videre Forklaring — ved den Lejlighed, at det var praktisk, at de Sagsøgte gennem det første Parti af de 30 Tons fik en Prøve af den nye Produktion, idet Sagsøgeren saa kunde haabe at faa solgt hele den nye Produktion til de Sagsøgte. Bogholder Gerstrøm sagde i denne Forbindelse, at de Sagsøgte vilde prøve, om Tørvene egnede sig til Gas. Da Vidnet nogen Tid senere fik Besked om, at Tørvene ikke kunde bruges til Gas, meddelte han Sagsøgeren dette. Allerede forinden havde Vidnet den 5. Juni 1943 om Aftenen meddelt Sagsøgeren, at de Sagsøgte havde akcepteret Forslaget om, at Sagsøgeren gratis skulde levere 30 Tons. Ved denne Lejlighed gik Sagsøgeren imidlertid fra Aftalen, men det lykkedes dog Vidnet at formaa Sagsøgeren til at levere de omhandlede Tørv.

Selv om det ikke, som Sagen foreligger oplyst, kan anses godtgjort, at Sagsøgeren har paadraget sig noget Erstatningsansvar overfor de Sagsøgte i Anledning af det i Januar 1943 skete Salg af Tørv i Mosen, findes det ved de af Bogholder Gerstrøm og Bagermester Andersen afgivne Vidneforklaringer tilstrækkelig godtgjort, at Sagsøgeren under Mødet paa de Sagsøgtes Kontor er indgaaet paa gratis at levere de Sagsøgte 30 Tons Tørv af den nye Produktion.

Herefter, og da det efter det oplyste ikke kan antages, at Sagsøgeren har gjort denne Levering afhængig af, at de Sagsøgte aftog hele Sagsøgerens Produktion for Aaret 1943, vil de Sagsøgte alene kunne tilpligtes at betale for de Tørv, som Sagsøgeren har leveret udover de oftnævnte 30 Tons, og de Sagsøgtes Paastand vil derfor, idet der ikke er rejst nogen Indsigelse mod den til Grund herfor liggende Beregning, være at tage til Følge, dog saaledes at de Sagsøgte vil have at tilsvare Renter af det tilkendte Beløb som af Sagsøgeren paastaat.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne kunne ophæves.

Færdig fra Trykkeriet den 6. November 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 19

Torsdag den 3. Oktober.

Nr. 53/1946. **Brødrene Lipperts Maskinværksted A/S**
(H. Bache)

mod

Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring (Landsretssagf. Tobiesen).

(Angaaende Erstatning for Vandskade).

Østre Landsrets Dom af 21. December 1945 (I Afd.): De Sagsøgte, Brødrene Lipperts Maskinværksted A/S, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, betale 5616 Kr. 90 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 12. Juni 1945, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at Skaden skyldes Fejl ved Installationen, og at Appellanten maa anses ansvarlig herfor. Under Hensyn til de nærmere Omstændigheder, hvorunder Skaden er forvoldt, herunder det kontraktmæssige Forhold og Beskaffenheden af de begaaede Fejl, tiltrædes det endvidere, at der ikke er tilstrækkelig Grund til Anvendelse af Bestemmelsen i Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, 2. Punktum. Den indankede Dom vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Brødrene Lipperts Maskinværksted A/S, til Indstævnte, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

En Tid forinden Slutningen af September 1944 traf Nordisk Droge- og Kemikalieforretning A/S, Ragnagade 9 i København, Aftale med de Sagsøgte, Brødrene Lipperts Maskinværksted A/S, om, at disse skulde opsætte Varme-Radiatorer paa Drogeloftet paa 3. Sal i Selskabets nyopførte Ejendom ovennævnte Sted og foretage Tilslutningen til det tidligere i Ejendommen installerede Centralvarmeanlæg. Det aftaltes, at Radiatorerne — der var af Fabrikatet »Golf« og som var indkøbt af Nordisk Droge- og Kemikalieforretning — skulde anbringes i Vinduesnicherne, medens Udførelsen af Arbejdet i øvrigt var ganske overladt til de Sagsøgte. Den 27. September 1944, samme Aften, som Opsætningen af Radiatorsystemet var afsluttet og sat i Forbindelse med Centralvarmeanlægget, saaledes at der var Vand i Radiatorerne, faldt imidlertid en af disse, der var ophængt i særlige dertil konstruerede Bæringer, ned, hvorved Vandet strømmede ud og forvoldte Skade, der i Henhold til en af Nordisk Droge- og Kemikalieforretning hos Sagsøgerne, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, tegnet Vandskedeforsikring erstattedes af Sagsøgerne med 5416 Kr. 90 Øre plus Opgørelsesomkostninger 200 Kr., tilsammen 5616 Kr. 90 Øre.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte maa være erstatningsansvarlige for den saaledes skete Skade, har nu Sagsøgerne under denne ved Stævning af 12. Juni 1945 anlagte Sag under Henvisning til Bestemmelsen i F. A. L. § 25, Stk. 1, 1. Pkt., paastaet de Sagsøgte dømt til at betale dem det anførte Beløb, 5616 Kr. 90 Øre, med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato.

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne nærmere anført, at selve den Omstændighed, at Radiatoren faldt ned, umiddelbart efter Opsætningen, i høj Grad tyder paa, at der af de Sagsøgte er udvist en Fejl ved Anbringelsen af den. Da endvidere den af de Sagsøgte anvendte Fremgangsmaade haandværksmæssig i hvert Fald har ligget paa Grænsen af det forsvarlige som Følge af, at der anvendtes for faa Bæringer eller disse ikke var tilstrækkelig godt fæstnede, saaledes at Arbejdsresultatet indebar en Risiko, maa de Sagsøgte, idet denne Risiko realiseredes, være erstatningsansvarlige for Skaden. Da der foreligger en »Fagfejl« fra de Sagsøgttes Side, kan F. A. L. § 25, Stk. 1, 2. Pkt., ikke komme til Anvendelse.

De Sagsøgte har heroverfor til Begrundelse af deres Frifindelsespaastand gjort gældende, at der ikke ved Udførelsen af Arbejdet er udvist noget uforsvarligt, til Erstatning forpligtende Forhold, idet Arbejdet med Radiatorernes Anbringelse er udført af kyndige Folk og under Anvendelse af den Fremgangsmaade, som sædvanligt anvendes. I hvert Fald maa den Uagtsomhed, der eventuelt er udvist af de Sagsøgttes Folk, anses for saa ringe, at F. A. L. § 25, Stk. 1, 2. Pkt., maa medføre Bortfald af Sagsøgnernes Regreskrav. I sidstnævnte Henseende har de Sagsøgte særlig henvist til, at den eventuelle Fejl maa betegnes mindre udpræget end sædvanligt ved »Fagfejl«, og fremfor at paalægge de Sagsøgte at erstatte Skaden ligger det nærmere at henføre den under Vandskedeforsikringens naturlige Risiko-Område.

Efter Begæring af de Sagsøgte har Civilingeniørerne Axel van der Lieth og Alsøe, udmeldt hertil af Retten, foretaget Syn og Skøn i Sagen.

Af Skønsmændenes Erklæring samt af Sagens øvrige Oplysninger fremgaar, at den paagældende Radiator, der faldt ned, hvorved Vandskaden forvoldtes, var ophængt i 2 Bæringer, hver for sig fastgjort med en enkelt fransk Skrue i den pudsede, af et enkelt Lag ca. 2—3 cm tykke Brædder bestaaende Bræddevæg i Vindueskarmen bag Radiatoren.

Ifølge Skønsmændenes Erklæring har den omtalte franske Skrue været boret ind ca. 1,5 cm fra Brædtets Kant, Brættet fandtes »flækket paa langs, antagelig under Indskruning eller muligvis i det Øjeblik, da Skaden skete og Skruen blev revet ud«. Skønsmændene har som deres Formening udtalt — — — »at det, at den franske Skrue rammer 1,5 cm fra Brædtets Kant, og at Brættet derved flækker, alene ikke vilde have været tilstrækkeligt til at Radiatoren faldt ned, men at der samtidig hermed er sket det Uheld, at den 13 mm Forskruning paa Radiatorens Returforbindelse knækker« — — — og disse to samvirkende Aarsager er efter Skønsmændenes Formening Skyld i den skete Skade. I denne Forbindelse har Skønsmændene bemærket, at den omtalte 13 mm Forskruning, som knækkede, formentlig har været mangefuldt udført fra Fabrikken, og at saadanne Leveringer »nu under Krigen har været meget ofte forekommende Tilfælde«.

Skønsmændene har endvidere i deres Erklæring udtalt følgende:

»— — — Ved en Fastgørelse af Ovnbæringer paa en Væg af en Art som den i det her forekommende Tilfælde, hvor man ikke kan komme ind bagved Brystningsvæggen, er Montøren henvist til at undersøge Væggens Bæreevne ved Hjælp af et Søgebor og derefter skønne om den enkelte franske Skrue er tilstrækkelig Fastgørelse for Bærejernet eller om der muligvis skal anvendes flere Skruer eller en hel anden Konstruktion af Bærejernet; samtidig maa Montøren eller den Tilsynsførende skønne over om der bør anvendes 2—3 eller maaske flere Bærejern til Radiatoren.

I nærværende Tilfælde, hvor det drejer sig om en stor Radiator med en Vægt, inkl. Vandindhold, paa 210 kg mener vi, at det omtrent er Grænsetilfældet, hvor man enten anvender 2 eller 3 Bæringer.

Montøren har utvivlsomt anvendt Søgebor — — — og naar han er kommet til det Resultat, at Brædderne i Væggen var 2—3 cm tykke, mener vi, at langt det overvejende Antal Centralvarmefirmaer eller Montører, som Montør Bergstrøm her, vilde have fulgt Fabrikkens Anvisning til Bæringens Fastgørelse.

Montøren gjorde Indtryk af at kende sit Fag. Andre vilde maaske have været mere forsigtige, maaske belært af Erfaringer, ligesom nu Montør Bergstrøm, som paa vor Forespørgsel om, hvorvidt han ikke havde overvejet at træffe yderligere Foranstaltninger, svarede, »at det havde han aldrig været ude for ved en Bræddevæg af den Art, men nu skulde det ikke ske for ham mere« — — —

Endelig har Skønsmændene erklæret, at de Bæringer, der i Uheldsøjeblikket bar den i Sagen omhandlede Radiator, er af sædvanlig og forsvarlig Konstruktion, og at det ikke kan tænkes, at Uheldet skyldes en skjult Fejl i det Træværk, som Radiatoren ved Ophængningen blev

men at Indstævnte tilpligtes at betale Erstatning i Henhold til § 5 og § 10, Stk. 2, i fornævnte Lov.

Indstævnte har principalt paastaet Opsigelsen kendt gyldig, dog kun forsaavidt det kan ske uden Erstatning, subsidiært har hun paastaet Lejen forhøjet med indtil 1000 Kr. aarlig.

Idet bemærkes, at Voldgiftsretten ikke finder Anledning til at be-
tvivle, at Indstævnte virkelig agter selv at benytte de lejede Lokaler,
finder den ikke at kunne forkaste Opsigelsen, men da Indstævnte ikke
har ønsket at give Erstatning, har der under Sagens Behandling for
Voldgiftsretten været Enighed om, at Lejemaalet skulde fortsættes, men
man har ikke kunnet enes om Vilkaarene herfor. Herefter findes Reglen i
§ 5, Stk. 3, at maatte komme til Anvendelse saaledes, at Voldgiftsretten
fastsætter Vilkaarene for det fremtidige Lejemaal.

Idet bemærkes, at der mellem Parterne har været Enighed om, at
Ejeren reparerer og ombygger Skorstenen, saaledes at det overlades til
Skorstensfejermester Larsen, Hillerød, at bestemme Omfanget af denne
Reparation, samt hvornaar den vil være at foretage, at Lejeren inden
3 Maaneder efter denne Reparations Fuldførelse bekoster Vægge og Loft
repareret og alt Træværk malet, og at Centralvarme fremtidig betales
efter Maaler, som Ejeren lader opsætte, bestemmer Voldgiftsretten, at
Lejemaalet fortsættes med Uopsigelighed fra Ejers Side i 5 Aar, saa-
ledes at Opsigelse tidligst kan afgives til Oktober Flyttedag 1951 og saa-
ledes, at der indrømmes Ejeren en Lejeforhøjelse paa 500 Kr. aarlig i
de første 2¹/₂ Aar og 750 Kr. aarlig i de sidste 2¹/₂ Aar.

Thi er agtes:

Det mellem Parterne indgaaede Lejemaal fortsættes paa de foran
anførte Vilkaar.

Voldgiftssagens Omkostninger 62 Kr. udredes af Parterne med Halv-
delen hver.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov
Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Frederiksborg
Amtsraadsreds.

I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.

For Højesteret har den Kærende — ligesom det efter det fore-
liggende var Tilfældet under Proceduren for Voldgiftsretten —
bestridt Rettens Competence til at fastsætte ny Vilkaar for det
fortsatte Lejemaal.

Da det drejer sig om en i Henhold til Lovens § 10 foretagen
Opsigelse, og da der herefter ikke er Hjemmel til, at Voldgifts-
retten — mod den Kærendes Protest — kan bestemme, at Leje-
maalet skal fortsættes paa ændrede Vilkaar, vil Kendelsen være
at ophæve og Sagen at hjemvise til fortsat Behandling ved Vold-
giftsretten.

Kæremaalets Omkostninger findes Indkærede at burde be-
tale til den Kærende med 100 Kr.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse ophæves, og Sagen hjemvises til fortsat Behandling ved Voldgiftsretten.

Kæremaalets Omkostninger betaler indkærede, Fru Alma Sørensen, til den kærende, Grosserer Svend Albertsen, med 100 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Forkyndelse.

=====
 Fredag den 4. Oktober.

Nr. 171/1945. Frøken **Inge Ellida Bruun Nielsen**
 (Landsretssagf. H. Wagner)

mod

Grosserer **Alex Preben Barritt** (Landsretssagf. Alb. Christensen).

(Angaaende Handel med Tørv).

Østre Landsrets Dom af 31. Maj 1945 (II Afd.): De Sagsøgte, Grosserer Alex Preben Barritt og A/S Frisia bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Bogholderske Frøken Inge Ellida Bruun Nielsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte Barritt med 600 Kr. og til Medsagsøgte A/S Frisia med 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantindens Paastand ud paa, at Indstævnte, Grosserer Alex Preben Barritt, tilpligtes at anerkende, at de i 1942 leverede 389 Tons 210 kg Tørv afregnes med 7034 Kr. 25 Øre, subsidiært med 6247 Kr. 15 Øre, og at de den 23. Juli 1943 fakturerede 350 Tons Tørv afregnes med 5250 Kr. Indstævnte paastaar heroverfor Stadfæstelse af Dommen, ifølge hvilken de to Partier skal afregnes med henholdsvis 4190 Kr. 85 Øre og 3640 Kr. 45 Øre.

Syv Dommere bemærker følgende:

Der findes ikke at kunne tillægges Appellantindens Faders Anerkendelsespaategning af 3. December 1942 paa den i Sagen fremlagte Opgørelse den Betydning, at det derved er anerkendt, at der for de i 1942 leverede Tørv kun skulde betales 3800 Kr., dog med Tillæg af det af Indstævnte senere godkendte Beløb 390 Kr. 85 Øre. De i 1942 udover de to særligt afregnede Partier — 55 Tons 390 kg til Dansk Kvasskæreri og 31 Tons 100 kg til Københavns Belysningsvæsen — producerede 302 Tons 720 kg

vil herefter være at afregne i Overensstemmelse med Erklæringen af 13. August 1942 til en Pris af 15 Kr. pr. Ton. Disse Dommere stemmer derfor for for saa vidt at tage Appellantindens subsidiære Paastand til Følge. Med Hensyn til de 350 Tons Tørv fra 1943 tiltrædes det, at der ikke er Grundlag for at fastslaa, at Indstævnte skulde være forpligtet til at afregne dem med et større Beløb end sket, nemlig med 3640 Kr. 45 Øre, og Indstævnte vil derfor for saa vidt være at frifinde. Sagens Omkostninger vil disse Dommere ophæve for begge Retter.

To Dommere stemmer for i det Hele at stadfæste Dommen, saa vidt den er paaanket, i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Grosserer Alex Preben Barritt, bør anerkende, at de af Appellantinden, Bogholderske, Frøken Inge Ellida Bruun Nielsen, i 1942 leverede 389 Tons 210 kg Tørv afregnes med ialt 6247 Kr. 15 Øre, men bør iøvrigt for Appellantindens Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af Aaret 1941 købte Sagsøgerinden Bogholderske Frøken Inge Ellida Bruun Niensens Fader Handelsmand Christian Frederik Vilhelm Nielsen, kaldet Bruun, ved betinget Skøde Ejendommen Matr. Nr. 7 f m. fl. af Ring By, Hammer Sogn, der til Ejendomsskyld er vurderet til 10.000 Kr. Da han som tidligere Fallent befrygtede, at hans Kreditorer skulde søge Fyldestgørelse i Ejendommen, tilskødede han i April 1941 sin Datter Sagsøgerinden denne.

Efter Overenskomst overtog nu afdøde Administrator cand. jur. Viggo Ottosen med Sagfører Andr. Rasch, Næstved, en Tørveproduktion paa Ejendommen, men den 2. Maj 1942 udfærdigede Sagsøgerinden saalydende »Forpagtningskontrakt«: »I Henhold til, at cand. jur. Ottosen, København, har misligholdt Forpagtningskontrakten af — — — bortforpagter jeg herved til min Fader, Chr. Nielsen Bruun, Ring, den til min Ejendom Matr. Nr. 7 f m. fl. hørende Mose fra 1. Maj d. A. til 1. Maj 1943. Som Vederlag for Tørvejorden forpligter min Fader sig til at indbetale Kr. 4,00 pr. Tons til Afskrivning paa Prioriteterne paa Ejendommen.« Den 29. Juni 1942 afsluttedes mellem Sagsøgerindens Fader og Sagsøgte, Grosserer Alex Preben Barritt, saalydende Kontrakt:

Nielsen Bruun forpligter sig til fra 1. Juli til 1. Oktober d. A. at arbejde og levere saavidt Vejret tillader det 1000 t. til 1500 skriver Tusinde Tons — Stokertørv med samlet Vand og Askeindhold ca. 40 pCt. og mindste Størrelse 1 cm til 3 cm.

Priser er Kr. 25,00 — skriver Kroner Totifem pr. t. — leveret Lundby St.

Grosserer Barritt betaler ved Kontraktens Underskrift Nielsen Bruun et Forskud paa Kr. 2.000,00. Disse afdrages med 100 Kr. af hver Vognladning Tørv, der indgaar, indtil Beløbet er betalt.

Beløbet for hver af de indsendte Vognladninger med Fradrag af ovenstaaende Kr. 100,00 udbetales kontant til N. Bruun eller dennes Sagfører A. Rasch, Næstved.

Naar de 2000 Kr. er afviklet, deponerer Grosserer Barritt atter 2000 Kr. og saa fremdeles, til Leverancen er afsluttet.

Leveringen paabegyndes ca. 12 Dage efter Kontraktens Underskrift.

For at faa afviklet Forholdet til Sagfører Rasch og Administrator Ottosen, saaledes at Sagsøgerinden kunde faa endeligt Skøde, førte Sagsøgerindens Fader Forhandlinger, hvorunder Sagfører Rasch erklærede at ville søge Ordningen gennemført mod en kontant Udbetaling paa 7600 Kr., hvilket Beløb Sagsøgte erklærede sig villig til at stille til Raadighed mod at faa 2. Prioritets Panteret i Ejendommen for 5800 Kr., hvilket var Maksimum efter Lovgivningen om Laanebegrænsning, og Transport paa Sagsøgerindens Statstilskud til Tørvefremstillingen. Den 13. August 1942 underskrev Sagsøgerinden og hendes Fader en saadan Transport, og i en samme Dag udstedt Erklæring erklærede de »at være indforstaaet i, at alt, hvad der bliver fabrikeret af Tørv & Tørvesmuld paa Ejendommen i Hammer i 1942 & 1943 sælges til Alex Barritt, Holte, for en Pris af Kr. 25,— for renharpede Stokertørv og Kr. 15,— for Stokerafharpning leveret frit paa Jernbanevogn Lundby Station og at alt Tørveemelet sælges bedst muligt efter Barritts Skøn.« Endelig udstedte Sagsøgerinden den 21. s. M. Pantebrevet paa 5800 Kr., hvilket af Hensyn til Sagsøgtes usikre økonomiske Forhold udstedtes til hans Sagfører Landsretssagfører Albert Christensen. Herefter ordnedes det endelige Skøde til Sagsøgerinden.

I November 1942 udarbejdede Sagsøgerinden dels paa Grundlag af modtagne Duplikatfragtbreve en Oversigt over de Jernaneladninger Tørv, som var afsendt i Sagsøgtes Navn i Tiden 11. Juni—12. Oktober 1942, dels en Opgørelse over de fra Sagsøgte indtil 14. Oktober 1942 modtagne Beløb ialt 16.000 Kr. 16 Øre. Sagsøgerindens Fader forhandlede om denne med Sagsøgte, overfor hvem han erkendte yderligere at have modtaget 800 Kr., saa at det modtagne Beløb opgjordes til 16.800 Kr. Paa Opgørelsen fradroges for de af Sagsøgte modtagne Varer 3800 Kr., hvorefter Saldoen opgjordes til 13.000 Kr. og forsynedes med saalydende Paategning: »anerkendt 3. December 1942 Chr. Nielsen Bruun«. Sagsøgte anmodede samtidig om at faa udstedt Skadesløsbrev i Ejendommen for 7200 Kr., og dette skete, efter Sagsøgerinden den 10. December 1942 havde givet sin Fader »uindskrænket Fuldmagt til paa mine Vegne at underskrive Skadesløsbrev til Grosserer Alex Barritt, Holte. Skadesløsbrevet er med Pant i Ejendom Matr. Nr. 10 i m. fl. samt i Vogne, Redskaber og et Par Heste.«

Dette Skadesløsbrev transportererede Sagsøgte i Sommeren 1943 til Vekselerer Svend Rubow, og den 10. Juni 1943 overleverede han med Landsretssagfører Albert Christensens Tiltrædelse det af Sagsøgerinden til denne udstedte Pantebrev som Haandpant til det medsagsøgte A/S Frisia, som den 20. November s. A. underrettede Sagsøgerinden om Pant-

sætningen og samtidig opsagde Pantebrevet med det deri bestemte Varsel 14 Dage.

Efter en Række Forhandlinger blev der, da Beløbet ikke blev betalt, den 17. Juni 1944 dekretet Udlæg i Ejendommen, hvorpaa Sagsøgerinden deponerede det fornødne Beløb og anlagde denne Sag, hvorunder hun har paastaaet Sagsøgte Grosserer Barritt tilpligtet at anerkende, at han intet har til Gode hos Sagsøgerinden i Henhold til det af hende den 21. August 1942 til Landsretssagfører Albert Christensen udstedte Pantebrev, stort 5800 Kr., med Pant i Matr. Nr. 7 f m. fl. af Ring By, Hammer Sogn, og et til Sagsøgte udstedt Pantebrev i Løsøre, stort 7200 Kr., tinglyst 14. Maj 1943, og Sagsøgte A/S Frisia tilpligtet at anerkende, at Selskabet intet har til Gode hos Sagsøgerinden i Henhold til det af hende den 21. August 1942 til Landsretssagfører Albert Christensen udstedte Pantebrev, stort 5800 Kr., med Pant i Matr. Nr. 7 f m. fl. Ring By, Hammer Sogn.

Begge Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, Sagsøgte Barritt med Forbehold om under særlig Sag at søge sit Tilgodehavende hos Sagsøgerinden og dennes Fader endeligt opgjort.

Sagsøgerinden har fremlagt følgende Opgørelse af Mellemværendet med Sagsøgte Barritt:

1942. Modtaget af Dem ifølge Specifikation.....	16.795,00	
Leveret Dem 389 Tons 210 kg Tørv ifølge Specifikation.		
Heraf har Dansk Kvas-skæreri betalt Dem for..	55 Tons 390 kg	1.315,50
Igen	333 Tons 820 kg	
Københavns Belysningsvæsen har betalt Dem for	31 Tons 100 kg	390,85
Igen	302 Tons 720 kg à 25 Kr.	
pr. Ton i Henhold til Kontrakt		7.568,00
Statstilskud		1.408,00
	Balance....	6.112,65
		<hr/>
		16.795,00 16.795,00
1943 Saldo		6.112,65
Modtaget af Dem ifølge Specifikation		9.330,00
Leveret Dem 450 Tons 555 kg Tørv gennem L. Larsen, Tørvekontoret, Næstved.		
Ifølge Afregning af 24. Maj 1943	1.441,85	
Ifølge Afregning af 9. Juni 1943	1.792,85	
Ifølge Afregning af 8. Juli 1943	1.206,94	
Ifølge Afregning af 28. Juli 1943	404,52	
Ifølge Afregning af 7. August 1943	772,12	
Ifølge Afregning af 21. August 1943	386,20	
		<hr/>
		6.003,58
Provision til Tørvekontoret, Næstved, for 450 Tons à 2 Kr.		900,00

8 Jernbanevogne til København 94 Tons à 19 Kr.		1.786,00
Solgt Dem 23. Juli 1943 en Stak Fræsetørv paa 350 Tons à 24 Kr. 65 Øre	8.627,50	8.627,50
Heraf gennem Tørvekontoret, Næstved.		
Ifølge Afregning af 29. September		
1943	719,39	
Ifølge Afregning af 27. Oktober		
1943	2.921,06	
	3,640,45	
Rest paa Stak	4.987,05	
Fragt af Æltemaskine		30,60
Leje af Æltemaskine		100,00
	Balance....	2.005,03
	17.447,68	17.447,68

I Tilslutning til denne Opgørelse, hvorefter hun hos Sagsøgte Barritt har et Tilgodehavende paa 2005 Kr. 03 Øre, har Sagsøgerinden bl. a. anført, at den den 13. August 1942 udstedte Erklæring om Salg af Stokertørv kun havde Hensyn til et Tørvelager, som henlaa fra Ottosens Tid og viste sig usælgeligt, hvorfor Erklæringen blev uden Betydning, hele Produktionen i 1942 skal derfor afregnes efter Kontrakten af 29. Juni 1942, selv om dens Bestemmelser om Forskudsbetaling af 2000 Kr. ikke er overholdt, dog at hun akcepterer Salget til Dansk Kvasskæveri for 23³/₄ Kr. pr. Ton og til Københavns Belysningsvæsen for 12¹/₂ Kr. pr. Ton. Efter Fragtbrevene var 78 Tons 710 kg Stokertørv og 310 Tons 500 kg Afharpning, og der er kun taget en enkelt Analyse den 8. Juli 1942, men det maa paahvile Sagsøgte at betale efter Kontrakten, indtil han beviser sin Ret til Afslag. Hun kan ikke erkende, at der blandt de paa hendes omtalte Opgørelse af de fra Sagsøgte indtil 14. Oktober 1942 modtagne Beløb indeholdes noget Beløb som à conto Betaling paa de heromhandlede Varer, og hun har ikke opfattet sin Faders Standpunkt den 3. December 1942 som en Opgørelse for Aaret, som ikke da kunde foretages, bl. a. fordi Statstilskudet først blev opgjort den 8. Januar 1943. For den den 23. Juli 1943 solgte Stak Fræsetørv skulde Sagsøgte Barritt betale efter Maksimalprisen paa Grundlag af Analyse, og derefter blev Prisen 24 Kr. 65 Øre pr. Ton, saa at det maa blive Barritts egen Sag, at han har solgt 202 Tons deraf for 18 Kr. pr. Ton til Tørvekontoret i Næstved og derfor skulde have 33 Kr. 70 Øre pr. Ton for de resterende 148 Tons for at faa Dækning. Hun mener derfor intet at skylde Sagsøgte Barritt og mener, at A/S Frisia maa have været klar over, at der laa et særligt Forretningsforhold til Grund for det til Barritts Sagfører med usædvanlig kort Opsigelsesvarsel udstedte Pantebrev, og derfor inden Selskabet modtog det som Haandpant burde have søgt nærmere Oplysninger og derved vilde have faaet oplyst, at den Gæld, det skulde sikre, var indfriet.

Sagsøgerinden har afgivet Partsforklaring i Overensstemmelse hermed. Hendes Fader har som Vidne bl. a. forklaret, at han opfattede Opgørelsen den 3. December 1942 som en à conto-Opgørelse, og at Aftalen

for 1943 var, at Sagsøgte Barritt skulde have Tørv leveret, indtil hans Resttilgodehavende fra 1942 paa ca. 6000 Kr. var dækket, idet Tørvenes Værdi skulde ansættes efter Maksimalprisen, og at det Overskud, som Produktionen derefter kunde indbringe, skulde deles lige mellem ham og Barritt.

Sagsøgte Barritt har anført, at det hurtigt viste sig, at der ikke kunde fremstilles Stokertørv paa Ejendommen, saa at Kontrakten af 29. Juni 1942 blev uden Betydning. Derfor afløstes den af Erklæringen af 13. August 1942, hvis Mening var, at Barritt for hurtigst at faa sine i Foretagendet anbragte Penge betalt skulde sælge alt bedst muligt, hvad han ogsaa har gjort, hvorved han har bemærket, at Varerne i Reglen var meget ringe. Opgørelsen den 3. December 1942 var en endelig Opgørelse af hans Restskyld for modtagne Varer, kort efter denne krævede Sagsøgerindens Fader en Erklæring om, at Betalingen fra Dansk Kvas-skæreri og Københavns Belysningsvæsen ikke var medregnet, og Sagsøgte erkendte da, at Beløbet fra Københavns Belysningsvæsen ikke var medregnet, hvorimod han fastholdt, at Betalingen fra Kvasskæreriet var indbefattet i den opgjorte Restskyld for Varerne 3800 Kr. For Aaret 1943 gjaldt samme Ordning, og han tog Sagsøgerindens Fader med paa Raad for at finde bedst mulig Afsætning, det var saaledes denne, der bragte ham i Forbindelse med Tørvekontoret i Næstved, og Sagsøgerindens Fader har bl. a. i et Brev af 21. September 1943 givet Udtryk for sin Ængstelse ved den Risiko, der fremkom ved, at Tørvene ikke blev afhentet snarest. Allerede som Følge af disse Bemærkninger skal paa Sagsøgerindens Opgørelse for Aaret 1942 de to Poster 1315 Kr. 50 Øre og 7568 Kr. nedsættes til 3800 Kr., altsaa med 5083 Kr. 50 Øre og for Aaret 1943 Posten 8627 Kr. 50 Øre ændres til 3640 Kr. 45 Øre, altsaa nedsættes med 4987 Kr. 05 Øre, men Sagsøgte har yderligere fremsat en Række kritiske Bemærkninger til forskellige Punkter i Opgørelsen, bl. a. at der ikke er godskrevet ham Renter.

Sagsøgte Barritt har afgivet Partsforklaring i Overensstemmelse hermed.

Det sagsøgte Aktieselskab har bestemt benægtet at have haft eller at burde have haft nogensomhelst Mistanke om, at det som Haandpant modtagne Pantebrev ikke skulde dække et ganske normalt Gældsforhold.

For Landsretten har iøvrigt Grosserer Niels Peter Wester-Andersen, Direktør Poul Albert Eyrich og Brændselshandler Sofus Harald Hansen og for Retten for Vordingborg Købstad m. v. har Arbejdsmændene Jens Jørgen Jørgensen og Lars Peter Jensen, Gaardejer Edvard Hansen og Købmand Christian Markussen afgivet Forklaring.

I det for Retten foreliggende findes der ikke Grundlag til at fastslaa, at Sagsøgte Barritt skulde være forpligtet til overfor Sagsøgerinden at afregne de i Aaret 1942 modtagne Tørv og den den 23. Juli 1943 solgte Stak Fræsetørv med større Beløb end af ham erkendt.

Derefter kan Sagsøgerindens Paastand overfor ham ikke tages til Følge og følgelig ikke heller Paastanden overfor det medsagsøgte Aktieselskab.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerinden have at betale Sagsøgte Barritt med 600 Kr. og A/S Frisia med 400 Kr.

Mandag den 7. Oktober.

Nr. 209/1946.

Willy Johannsen

paakærer

Vestre Landsrets Kendelse af 23. Maj 1946.

Kendelse afsagt den 2. Maj 1946 af Aarhus Kriminalret:

Det fremgaar af Vestre Landsrets Kendelse af 4. September 1945, at der ikke skønnes at være skellig Grund til at sigte Willy Johannsen for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 15. Ifølge samme Rets Kendelse af 15. September stadfæstes nærværende Rets Kendelse af 4. September 1945, hvorefter Willy Johannsen er fængslet som sigtet for Overtrædelse af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2, Stk. 1. Ifølge Vestre Landsrets Kendelse af 4. Oktober 1945 stadfæster Landsretten nærværende Rets Kendelse af 29. September 1945 om Forlængelse af Fængslingsfristen med Bemærkning om, at Betingelserne for Fængsling efter Retsplejelovens § 780, Stk. 1, Nr. 2 d, vedblivende findes at foreligge. Den 30. November er Willy Johannsen løsladt efter Politiets Begæring paa særlige Vilkaar.

Da der efter de nu foreliggende Oplysninger ikke skønnes at være Grundlag for at sigte Anholdte for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 15, men kun for Overtrædelse af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2, Stk. 1, og da Betingelserne for Fængsling efter Retsplejelovens § 780 ikke for Tiden skønnes at foreligge

bestemmes:

Anholdte Willy Johannsen bør løslades.

Den paakærede Landsrets Kendelse, der er afsagt af Vestre Landsrets I Afd. er saalydende:

Den paakærede Kendelse, hvorved Begæring om Fængsling af Willy Johannsen, der er sigtet for Overtrædelse af Straffelovstillægget af 1. Juni 1945 § 15, ikke er taget til Følge, er afsagt den 2. Maj 1946 af Retten for Aarhus Købstad.

Naar henses til, at Anklagemyndigheden i Retsmødet den 30. November 1945 indvilligede i, at Sigtede løslodes, at det ikke ses, at Sigtede har overtraadt de for Løsladelsen satte Vilkaar, vil Kendelsen i Henhold til de i denne iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Anklage-

myndigheden med Paastand om, at der træffes Bestemmelse om, at Sigtede paany vil være at fængsle.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der foreligger skellig Grund til at antage, at Sigtede har gjort sig skyldig i en af de i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 §§ 15 eller 16 omhandlede Forbrydelser, og en fornyet Fængsling ikke skønnes at ville medføre en længere Frihedsberøvelse end den, som kan forventes idømt, vil Sigtede i Medfør af Lov Nr. 260 af 1. Juni 1945 § 5, jfr. Lov Nr. 599 af 21. December 1945, være at fængsle.

Thi bestemmes:

Sigtede Willy Johannsen bør fængsles.

Nr. 268/1945. Vognmand **Marius Emil Jensen** (Lund-Andersen)
mod
Grosserer **Aage Petersen** (H. Bache).

(Angaaende Erstatning for Legemsbeskadigelse).

Østre Landsrets Dom af 26. November 1945 (II Afd.): Sag-
søgte, Grosserer Aage Petersen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Vogn-
mand Marius Emil Jensen, under denne Sag fri at være. Sagens Om-
kostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere finder, at Indstævnte ved manglende Agt-
paagivenhed har forvoldt den skete Skade, og at der ikke af
Appellanten er udvist noget Forhold, der bør medføre, at Erstat-
ningen nedsættes. Disse Dommere stemmer herefter for at paa-
lægge Indstævnte i Erstatning til Appellanten at betale 8983 Kr.
05 Øre, hvorved bemærkes, at Appellanten ikke findes at have
Krav paa det under Post 1 d opførte Beløb, og at Erstatningen
for Invaliditet er bestemt til 8000 Kr. Sagens Omkostninger for
begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten
med 800 Kr.

Fire Dommere, der iøvrigt er enige med Flertallet, finder, at
der ogsaa fra Appellantens Side er udvist nogen Uforsigtighed,
og stemmer herefter for at nedsætte den ham tilkommende Er-
statning med en Trediedel.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Grosserer Aage Petersen, bør til
Appellanten, Vognmand Marius Emil Jensen, be-

tale 8983 Kr. 05 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 6. Juli 1945, indtil Betaling sker, og i Sagsomkostninger for begge Retter 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da Sagsøgeren, Vognmand Marius Emil Jensen, og Sagsøgte, Grosrerer Aage Petersen, den 6. Februar 1945 Kl. ca. 9 i Frederikslund Skov ved Holte lige var begyndt at læsse en Bunke Kvasbrænde paa Sagsøgere Hestekøretøj, kom Sagsøgeren til Skade, idet en Gren, som Sagsøgte kastede op paa Vognen, hvor Sagsøgeren stod, med Spidsen ramte ham i venstre Øje.

Sagsøgeren blev indlagt paa Gentofte Amtssygehus, hvor Øjet straks blev fjernet. Sagsøgeren henlaa derefter paa Sygehuset indtil den 1. Marts 1945.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at Sagsøgte maa være erstatningspligtig har han under denne Sag nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte dømmes til at betale ham 10.863 Kr. 17 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 6. Juli 1945, hvilket Beløb fremkommer saaledes:

1) Positive Udgifter:

a) 1 Brille	Kr. 23,25		
÷ betalt af Sygekassen.....	— 9,00		
		_____	Kr. 14,25
b) 1 Glasøje	Kr. 12,00		
÷ betalt af Sygekassen	— 4,00		
		_____	— 8,00
c) 1 Special-Glasøje	Kr. 45,00		
÷ betalt af Sygekassen	— 25,00		
		_____	— 20,00
d) Medhjælp:			
1 Mand i 8 Dage à 8 Timer			
à Kr. 2,00	Kr. 128,00		
+ Feriepenge 4 pCt.	— 5,12		
		_____	Kr. 133,12
		_____	Kr. 175,37

2) Tabt Arbejdsfortjeneste

23 Dage à Kr. 20,00.....	Kr. 460,00		
Herfra gaar de af Sygekassen betalte Dagpenge	— 19,20		
		_____	— 440,80

3) Svie og Smerte	— 500,00		
4) Invaliditet som Følge af Tab af venstre Øje	— 9.747,00		
(beregnet efter 30 pCt. Invaliditetsgrad og i Forhold til en aarlig Indtægt af Kr. 5.700,—)		_____	

Kr. 10.863,17

89 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 26. Februar 1945, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 250 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 30. Oktober 1945 (II Afd.): Appellanten, Tørvefabrikant A. Møller Hansen, bør for Tiltale af Indstævnte, Grosserer Christian Fode, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Appellanten med 350 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaet Underretsdommen stadfæstet, hvorhos han yderligere har paastaet Indstævnte dømt til at tilbagebetale de under Forbehold betalte Sagsomkostninger ifølge Landsrettens Dom 350 Kr.

I Indstævntes Skrivelse af 12. August 1944 til Appellanten hedder det bl. a.: »— — — skal jeg herved meddele Dem, at jeg mange Gange har tænkt paa Dem angaaende de Tørv, jeg har solgt til Dem, og maa selvfølgelig meget beklage, at jeg ikke er leveringsdygtig, idet jeg kun har faaet skaaret det halve af hvad jeg skulde, grundet paa det daarlige Vejr. — — —«

I Appellantens Skrivelse af 22. samme Maaned til Indstævnte fastholdt Appellanten Indstævntes Leveringspligt, men tilføjede: »Jeg vil gaa med til, at De stakker Tørvene, og vil betale, naar Stakningen er foretaget«. Indstævnte svarede i Skrivelse af 25. s. M. herpaa: »Jeg er ikke i Stand til at stakke Tørvene.«

I en efter Landsretsdommen indhentet Erklæring af 12. November 1945 fra Det Lolland-Falsterske Jernbaneselskab hedder det: »at da Vognbeholdet til Transport af Tørv i de senere Aar har været særlig stort, har det ikke været muligt helt at tilfredsstille Behovet, men at man vil anse det for gørkligt, at der kunde være fremskaffet mere end 4 Vogne til København, til den paagældende Tørveproducent i Sæsonen Maj—September 1944.«

Ved de i Sagen tilvejebragte Oplysninger findes det ikke tilstrækkelig godtgjort af Indstævnte, at det har været ham umuligt i større Omfang end sket at opfylde den ham paahvilende Pligt til at fremskaffe Jernbanevogne. Da Appellanten dernæst i Skrivelsen af 22. August 1944 i hvert Fald kun har frafaldet sin Ret overfor Indstævnte paa Betingelse af, at denne foretog Stakning, og da Indstævnte i sit Svar af 25. s. M. erklærede sig ude af Stand til at stakke Tørvene uden at angive nogen nærmere Grund hertil, findes Appellantens Paastand om Erstatning at burde tages til Følge, saaledes at der skønsmæssigt tilkendes ham 600 Kr. med Fradrag af de i Underretsdommen nævnte 186 Kr. 11 Øre eller 413 Kr. 89 Øre med Renter som paastaet, hvortil kommer de ovennævnte 350 Kr.

I delvise Sagsomkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale 500 Kr. til Appellanten.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Tørvefabrikant A. Møller Hansen, bør inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten, Grosserer Christian Fode, betale 763 Kr. 89 Øre til ligemed Renter 5 pCt. aarlig af 413 Kr. 89 Øre fra den 26. Februar 1945, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for alle Retter 500 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under Paaberaabelse af, at Indstævnte, Tørvefabrikant A. Møller Hansen af Nørrerod, ved Kontrakt af 3. Maj 1944 har solgt til Sagsøgeren, Grosserer Chr. Fode af København, 500 Tons Tørv med ikke over 45 pCt. Vand- og Askeindhold til Maksimalpris minus 50 Øre pr. Ton at levere paa Torrig Station i Tiden fra 1. Juni til 1. September 1944, og at Indstævnte trods gentagne Paamindelser ikke har leveret mere end ialt 39,830 kg Tørv, saaledes at der i det solgte Kvantum mangler 460 Tons, har Sagsøgeren under denne Sag paastaet Indstævnte dømt til Betaling af

Erstatning for Ikke-Levering Maksimalavance 3 Kr.

pr. Ton af de ikke leverede 460 Tons Tørv	1380 Kr. 00 Øre
med Fradrag af Indstævntes Tilgodehavende for en	
Vognladning Tørv	186 — 11 —

1193 Kr. 89 Øre

med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 26. Februar 1945, til Betaling sker.

Indstævnte har paastaet Frifindelse med Henviisning til, at det har været ham umuligt at skaffe Jernbanevogne til Transport af Tørvene, og at han udtrykkelig tog Forbehold herom overfor den Mellemand, gennem hvem Sagsøgeren købte Tørvene. Forsaavidt Sagsøgeren har gjort gældende, at han har anmodet Indstævnte om at stakke Tørvene, efter at det havde vist sig, at de ikke kunde borttransporteres, har Indstævnte erkendt, at han den 22. August 1944 af Sagsøgeren fik saadan Anmodning, men at han hertil straks svarede, at det kunde han ikke indlade sig paa, dels fordi han ikke kunde skaffe Arbejdskraft til Stakning, og dels fordi han ifølge den paagældende Ekspropriationsforretning var pligtig at fra-vige Mosen den 1. Oktober 1944.

Af Sagen fremgaar det, at Tørvene er indkøbt hos Indstævnte af Repræsentant Christiansen paa Sagsøgerens Vegne.

Indstævnte har som Part forklaret, at han i Sommeren 1944 producere de ialt 786½ Tons Tørv, og heraf leverede han 4 Vognladninger til Sagsøgeren, medens Resten er leveret andetsteds uden at være transporteret i Jernbanevogne. Disse var vanskelige at faa, og dette sagde han

ogsaa til Repræsentant Christiansen, over for hvem han udtrykkelig gjorde opmærksom paa, at han ikke vilde have nogen Risiko for, om Jernbanevogne kunde fremskaffes. Han har selv skaffet 4 Jernbanevogne, hvori han har leveret Tørv til Sagsøgeren, men har hævdet, at dette er sket, uden at han har haft nogen Forpligtelse dertil og kun for at gøre Sagsøgeren en Tjeneste. I Løbet af Sommeren gjorde han Christiansen opmærksom paa, at det var umuligt at skaffe Vogne, og dertil svarede Christiansen, at det var der ikke noget at gøre ved.

Repræsentant Christiansen har som Vidne i det væsentlige tiltraadt Indstævntes Forklaring og har navnlig godkendt, at Indstævnte ikke vilde have Risiko for, at der ikke kunde skaffes Vogne til Transport. Han har udtalt som sin Formening, at det var Sagsøgeren, der skulde skaffe Vognlejlighed.

I en Erklæring fra Stationsmesteren paa Torrig Station bevidnes det, at Indstævnte ikke har kunnet faa Banevogne til Tørv paa de Tider, da han havde tørre Tørv, og i Skrivelse af 18. Maj 1945 fra Det Lolland-Falsterske Jernbane Selskab udtales, at der paa Grund af, at Vognbehovet til Transport af Tørv i de sidste Aar har været overordentlig stort, er truffet den Ordning, at Producenterne hvert Foraar ved Sæsonens Begyndelse paa et særligt fremstillet Skema opgiver, hvor stort et Kvantum Tørv der kan ventes til Befordring, og paa Grundlag af de saaledes fremkomne Opgørelser reguleres Fordelingen af Vogne til hver enkelt Producent, der altsaa staar som Bestiller af Vognene. Endelig oplyses det i en Erklæring af 15. Juni 1945 fra Grosserer-Societetets Komité, at det ved Salg af Tørv fra Tørvefabrikanterne i Provinsen til Købere i København i Tilfælde, hvor der er Tale om Salg for Levering paa Afsenderstationer, er Kutyme, at Tørvefabrikanterne for Købers Regning og Risiko fremskaffer de fornødne Jernbanevogne for Transporten.

I den mellem Sagens Parter oprettede Kontrakt af 3. Maj 1944 har Indstævnte ikke sørget for Optagelse af noget Forbehold om, at han ikke vilde have nogen Risiko i Tilfælde af, at der ikke kunde skaffes Jernbanevogne til Transport af Tørvene, og det har ikke været tilstrækkeligt til at fritage ham for denne Risiko, at han har taget Forbehold overfor Repræsentant Christiansen, om hvem det maa have staaet Indstævnte klart, at han alene var Indkøbsagent for Sagsøgeren og iøvrigt ikke har haft nogen Bemyndigelse til Optræden paa Sagsøgerens Vegne. Efter Indholdet af Grosserer-Societetets Responsum af 15. Juni 1945 har Indstævnte haft Forpligtelse til at drage Omsorg for Fremskaffelse af Jernbanevogne, og dette burde fra Indstævntes Side være foranstaltet paa den i Jernbaneselskabets Skrivelse af 18. Maj 1945 anviste Maade. Ved Modtagelsen af Kontrakten af 3. Maj 1944 uden Forbehold i saa Henseende har Sagsøgeren, der maa antages at have været ukendt med det af Indstævnte tagne Forbehold, været berettiget til at gaa ud fra, at Indstævnte paa den foreskrevne Maade i hvert Fald har forsøgt at sikre Vognlejlighed, og naar Indstævnte har undladt dette og i Stedet for indskrænket sig til herom at rette Henvendelse til den lokale Jernbanestation, findes han overfor Sagsøgeren at have paadraget sig Ansvar for, at Vogne ikke har været at fremskaffe, og han vil som

Følge heraf, og idet tilføjes, at der ikke fra hans Side er gjort Indsigelse mod den af Sagsøgeren i Stævningen foretagne Erstatningsberegning, være at dømme efter den af Sagsøgeren nedlagte Paastand, hvorhos han vil være at tilpligte at udrede Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Nakskov Købstad m. v. den 4. Juli 1945 og med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tørvefabrikant A. Møller Hansen med Paastand om, at Dommen ændres derhen, at han frifindes, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb end det i Dommen fastsatte.

Indstævnte, Grosserer Christian Fode, har paastaaet Dommen stadfæstet.

Ved det foreliggende findes det godtgjort, at Appellanten før Kontraktens Oprettelse har gjort, hvad der paa det Tidspunkt var muligt,, for at fremskaffe Banevogne og gjort Indstævntes Repræsentant, med hvem han afsluttede Kontrakten, bekendt med de bestaaende Vanskeligheder for Fremskaffelsen, samt at han stadig har gjort, hvad der var ham muligt for at fremskaffe Vogne og gjort Indstævnte bekendt med Umuligheden for Fremskaffelsen, hvorefter Indstævnte selv forgæves har forsøgt at fremskaffe Vogne.

Herefter findes Appellanten ikke at kunne kendes pligtig at erstatte Indstævnte dennes Tab ved Ikke-Leveringen, hvorfor Dommen vil være at ændre i Overensstemmelse med Appellantens Paastand.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at betale Appellanten med 350 Kr.

Tirsdag den 8. Oktober.

Nr. 19/1946. Fru **Signe E. Lange** (Henriques efter Ordre)
m o d
fhv. **Mælkehandler Georg Hansen** (Rode).

(Angaaende Handel om en Mælkerute).

Vestre Landsrets Dom af 14. September 1945 (IV Afd.): De Sagsøgte, Handelsmand Chr. Lange og Hustru Signe E. Lange, bør, een for begge og begge for een, til Sagsøgeren, fhv. Mælkehandler Georg Hansen, betale 2540 Kr. 95 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 6. November 1944, indtil Betaling sker, og Sagens Omkostninger 350 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det oplyste derunder Appellantindens efter Dommens Afsigelse afgivne Forklaring maa hun ved Dokumentet af 5. September 1944 anses at have afgivet Løfte om, at 6700 Kr. af det Udbytte, der vilde fremkomme ved Salg af hendes Ejendom, skulde staa til Raadighed til Betaling af Mælkeruten m. v. I Overensstemmelse hermed er Dokumentet benyttet under Afslutningen af Handlen, uden at det fremtraadte som en Forudsætning, at Ægtefællerne opnaaede Bolig i Odder. Idet Appellantinden derefter som i Dommen anført har afhændet sin Ejendom med et tilstrækkeligt Nettoudbytte, vil Indstævntes Paastand om Stadfæstelse af Dommen, saavidt den er paaanket, være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale 300 Kr. til Indstævnte.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Signe E. Lange, til Indstævnte, fhv. Mælkehandler Georg Hansen, 300 Kr.

Der tillægges Højesteretssagfører Henriques i Salær for Højesteret 200 Kr. samt Sagfører Aage Ahlers i Salær for Møde ved en subsidær Vidneførsel 30 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 4 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Det Indstævnte tilkendte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af August 1944 købte Sagsøgeren, fhv. Mælkehandler Georg Hansen, Odder, for en Købesum af 6900 Kr. en Mælkerute for Snærrildgaard Mejeri i Odder. Under Købet var indbefattet Hest og Vogn. Sagsøgeren blev hurtigt ked af Ruten og gav Ejendomsmægler Dalsgaard Andersen, Odder, i Kommission at sælge den. Gennem en Annonce i »Jyllandsposten«, i hvilken Mælkeruten betegnedes som en »Levevej«, kom Sagsøgte, Handelsmand Chr. Lange, Vejen, i Forbindelse med Ejendomsmægler Dalsgaard Andersen, og omkring den 1. September 1944 tog Sagsøgte Chr. Lange til Odder for at forhandle med Sagsøgeren og Ejendomsmægler Dalsgaard Andersen om Køb af Mælkeruten. Han fik en Del Oplysninger om Omsætningen og Indtjeningsmulighederne dels af Sagsøgeren, dels af Ejeren af Mejeriet, Alfred Rasmussen, hvorefter han rejste til sit Hjem i Vejen for at drøfte Sagen med sin Hustru.

Den 6. September 1944 indfandt Sagsøgte Chr. Lange sig paany i Odder for at fortsætte Forhandlingerne, til hvilke han medbragte saa-

lydende af hans Hustru, Sagsøgte Fru Signe E. Lange, den 5. September 1944 underskrevet Dokument:

»Herved giver jeg min Mand Christian Lange Fuldmagt til at give Transport i Ejendommen Matr. Nr. 13 ax, Vejen By, for et Beløb, stort Kr. 6.700,00, til Overtagelse af en Mælkerute i Odder By fra Mejeriet Snærildgaard med tilhørende Hest og Fladvogn.«

Dette Dokument foreviste han for Sagsøgeren og Ejendomsmægleren.

Sagsøgte henvendte sig ogsaa til Mejeriejer Rasmussen, af hvem han fik Oplysning om Omsætningens Størrelse.

Forhandlingerne resulterede i, at Sagsøgte Chr. Lange købte Mælkeruten, og han og Ejendomsmægler Dalsgaard Andersen henvendte sig næste Dag til Landsretssagfører Waage, som ogsaa fik forevist det fornævnte Dokument, og som straks conciperede en Købekontrakt, hvori det hedder:

»Underskrevne Mælkehandler Georg Hansen, Odder, sælger og overdrager herved til Handelsmand Christian Lange, Vejen, den mig tilhørende Mælkerute for Snærildgaard Mejeri. Med i Overdragelsen følger den af Sælgeren benyttede Hest, en rød jydsk Vallak, gammel med alt Seletøj, en Fladvogn samt den Fourage, som Sælgeren har i Behold.

Ejeren af Snærildgaard Mejeri, Alfred Rasmussen, er indforstaaet med Overdragelsen og har givet Køberen Oplysninger med Hensyn til Omsætningen.

Overtagelsen finder Sted den 8. September 1944.

Købesummen andrager 6700 Kr., skriver Seks Tusinde syv Hundrede Kroner, der med Renter 4 pCt. p. a. fra Overtagelsesdagen til Betaling sker, erlægges senest 1. November 1944.

— — —

Medunderskrevne Fru Signe E. Lange, Køberens Hustru, indestaar som Kautionist og Selvskyldner for Købesummens rettidige Berigtigelser.«

Sagsøgte Chr. Lange underskrev straks Købekontrakten, og Sagsøgeren indfandt sig senere paa Dagen paa Landsretssagførerens Kontor og underskev ligeledes Kontrakten. Sagsøgte Chr. Lange fik et Eksempplar af Kontrakten med sig hjem, for at hans Hustru kunde underskrive dette. Dokumentet blev aldrig underskrevet af Sagsøgte Fru Lange.

Sagsøgte Chr. Lange overtog Mælkeruten i Overensstemmelse med Købekontrakten og kørte den i 8—14 Dage, hvorefter han tog til Vejen for at ordne Salget af fornævnte, hans Hustru tilhørende Ejendom, ca. 8 Dage derefter vendte han tilbage til Odder og fortsatte med at køre Mælkeruten, som Sagsøgeren havde passet under hans Fraværelse.

Omkring den 1. Oktober 1944 rejste Sagsøgte Chr. Lange paany til Vejen, og Sagsøgeren kørte igen Ruten nogle Dage. Sagsøgte vendte ikke tilbage til Odder, og den 10. Oktober 1944 tilskrev Landsretssagfører Waage paa Sagsøgerens Vegne de Sagsøgte, at han hævede Kontrakten og forbeholdt sig Erstatning for det Tab, han maatte lide ved Sagsøgte Chr. Langes Nægtelse af at opfylde Handlen.

Ved Købekontrakt af 20. Oktober 1944 solgte Sagsøgeren derefter Mælkeruten tilligemed Hest, Seletøj og Fladvogn samt en Pengetaske til en Trediemand for 4500 Kr.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren paastaet de Sagsøgte in solidum dømt til at betale i Erstatning 2540 Kr. 95 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 6. November 1944, indtil Betaling sker.

Det paastaede Beløb fremkommer saaledes:

1. Forskellen paa Købesummen ved Salget til Sagsøgte Chr. Lange 6700 Kr. og ved Saget til Trediemand 4500 Kr.	2200 Kr. 00 Øre
2. Renter 4 pCt. p. a. af Købesummen 6700 Kr. for Tiden fra den 8. September 1944 til den 3. November s. A. da fornævnte Trediemand betalte den med ham stipulerede Købesum	40 — 95 —
3. Sagsøgerens Udgifter til Ejendomsmægler Dalsgaard Andersen ved Salget til Sagsøgte Chr. Lange	300 — 00 —

Ialt.... 2540 Kr. 95 Øre

De Sagsøgte har paastaet principalt Frifindelse, subsidiært Frifindelse for Sagsøgte Fru Langes Vedkommende og iøvrigt Nedsættelse af Erstatningskravet og mest subsidiært Nedsættelse af Erstatningskravet efter Rettens Skøn.

Til Støtte for den principale Paastand har de Sagsøgte anført, at Sagsøgte Chr. Lange har været berettiget til at træde tilbage fra Handlen, idet Mælkeruten var averteret til Salg som en »Levevej«, hvilket var urigtigt, idet den ugentlige Bruttofortjeneste kun udgjorde ca. 80 Kr. De har dernæst anført, at Sagsøgte Chr. Lange ogsaa af den Grund har været berettiget til at træde tilbage fra Handlen, at det ved dennes Indgaaelse var en for Sagsøgeren kendelig Forudsætning fra Sagsøgte Chr. Langes Side, at han kunde faa en passende Lejlighed i Odder eller der erhverve et Hus mod en lille Udbetaling, men at det ikke har været ham muligt ved Køb eller paa anden Maade at skaffe sig en passende Bolig.

Sagsøgte Fru Lange har derhos for sit Vedkommende anført, at hun ikke ved Udstedelsen af den foran citerede Fuldmagt eller ved den Brug hendes Ægtefælle med hendes Samtykke har gjort af Fuldmagten, har paadraget sig noget Medansvar for Opfyldelse af Handlen, idet hun herved særligt har henvist til, at hendes Ægtefælle ikke har udstedt nogen Transport i Overensstemmelse med Fuldmagten.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han under Salgsforhandlingerne viste Sagsøgte Chr. Lange Ugesedlerne over Salget, og at Sagsøgte Chr. Lange først begyndte at tale om Lejlighed, da Handlen var ordnet.

Sagsøgte Chr. Lange har som Part forklaret, at saavel Sagsøgeren som Ejendomsmægleren under Salgsforhandlingerne udtalte, at Fortjenersten laa paa mellem 120 Kr. og 140 Kr. ugentlig. Paa Mejeriet fik han forevist en Bog, der viste en Omsætning paa 700—800 Kr. ugentlig, men han lagde ikke Mærke til, for hvilke Uger dette var Tilfældet. Ejendomsmægleren udtalte, da Sagsøgte gjorde gældende, at han maatte have en Lejlighed, at en saadan let kunde skaffes. Paa Landsrettsagfører Waages Kontor var der ikke Tale om Lejlighed.

Ejendomsmægler Dalsgaard Andersen har som Vidne forklaret, at han og Sagsøgte Chr. Lange var hos Mejeriejer Rasmussen for at se,

hvor meget Mælk der blev solgt fra Ruten. Vidnet viste Sagsøgte Chr. Lange Ugesedlerne over Salget. Sagsøgte Chr. Lange meddelte, at han skulde skaffe Penge til Køb af Ruten ved at realisere en Villa i Vejen, som hans Kone havde Skøde paa. Der var ikke ved Handlens Indgaelse Tale om, at denne var betinget af, at Sagsøgte Chr. Lange kunde faa en Lejlighed i Odder.

Landsretssagfører Waage har som Vidne forklaret, at Sagsøgte Chr. Lange under Forhandlingerne paa Vidnets Kontor oplyste, at han og hans Hustru ejede en Ejendom i Vejen, som Hustruen havde Skøde paa. Denne Ejendom, hvis Værdi han opgav til ca. 25.000 Kr., var behæftet med ca. 13.000 Kr., saaledes at de Sagsøgte i denne Ejendom havde en Formue paa ca. 12.000 Kr. Ejendomsskylden var imidlertid saa lav, at der ikke var nogen Mulighed for at give Sikkerhed i Ejendommen, men Købesummen for Mælkeruten vilde blive betalt, saa snart Ejendommen var solgt. Sagsøgte Chr. Lange afleverede til Vidnet en Fuldmagt fra Hustruen, som Vidnet efter de foreliggende Omstændigheder maatte anse for en Kautionserklæring, men Vidnet ønskede dog Forholdet bestemt fastlagt, hvorfor han udfærdigede Købekontrakten saaledes, at Fru Lange skulde underskrive denne som Kautionist, hvorved Forholdet efter Vidnets Mening vilde blive absolut klart.

Det blev opgivet Vidnet, at Købesummen for Mælkeruten skulde betales, saa snart Ejendom i Vejen var solgt, men Vidnet ansaa det for nødvendigt at fastsætte den endelige Termin for Købesummens Betaling, og denne blev derfor fastsat til 1. November 1944.

Vidnet spurgte straks Sagsøgte Chr. Lange, om han havde faaet Oplysninger om Omsætningen, og Lange svarede hertil, at han havde faaet alle mulige Oplysninger af Ejeren af Snærildgaards Mejeri.

Saavidt Vidnet husker, talte Sagsøgte Chr. Lange under Forhandlingerne paa Vidnets Kontor med Dalsgaard Andersen om, at han nu maatte se at skaffe ham en Lejlighed eller et Hus, men der var ikke Tale om, at det var en Betingelse for Handlen, at Sagsøgte Chr. Lange fik en Lejlighed eller et Hus. Hvis en saadan Betingelse var stillet fra Langes Side, vilde Vidnet formentlig ikke have fundet det Ulejligheden værd at udfærdige en Købekontrakt.

Mejeriejer Rasmussen har til Brug under Sagen afgivet Erklæringer af 26. Marts 1945 og 17. April s. A., hvilke Erklæringer gaar ud paa, at Sagsøgeren i den Tid, han kørte Mælk for Mejeriet har haft en Fortjeneste paa 90 Kr. ugentlig i Gennemsnit, at Omsætningen var ca. 500 Kr. ugentlig, og at Sagsøgte Chr. Lange, før han købte Mælkeruten, fik Oplysning derom, samt at Mejeriejereren viste Sagsøgte Bøgerne for de ugentlige Afregninger med Sagsøgeren for den Tid, denne havde haft Mælkeruten.

Efter det saaledes foreliggende kan det ikke antages, at der ved Salget af Mælkeruten m. v. er givet Sagsøgte Chr. Lange urigtige eller vildledende Oplysninger om Indtjeningsmulighederne ved Kørslen af Ruten, eller at nævnte Sagsøgte har stillet som Betingelse for Købet, at han kunde faa en passende Lejlighed i Odder. Herefter, og da det maa anses godtgjort, at Sagsøgerens Tab ved Sagsøgte Chr. Langes Misligholdelse af Købekontrakten har udgjort det paastaaede Beløb, hvorved

bemærkes, at det ikke fra de Sagsøgtes Side er gjort gældende, at der kunde have været opnaaet en større Pris ved Salget af Ruten til Tredie-mand, findes Sagsøgte Chr. Lange at burde udrede den krævede Erstatning.

Selv om nu Sikkerhed for Købesummen ikke kunde meddeles ved Udnyttelse af Fuldmagten efter dens Ordlyd, findes Sagsøgte Fru Lange, der maatte være paa det rene med, at Fuldmagten ved at benyttes under Salgsforhandlingerne maatte bibringe Sagsøgeren den Opfattelse, at han gennem den opnaaede en Art Sikkerhed for, at Provenuet af Salget af hendes Ejendom skulde tjene til Dækning af Købesummen for Mælke-ruten, at have paadraget sig Medansvar for Handlens Opfyldelse og det kan herved bemærkes, at Sagsøgte Fru Langes Ejendom efter det oplyste senere blev solgt til en saadan Pris, at Købesummen for Mælke-ruten kunde have været dækket ved det af hende indvundne Provenu.

Sagsøgerens Paastand, mod hvilken iøvrigt ingen Indsigelse er frem-sat, vil derfor være at tage til Følge.

Til Sagsøgeren vil de Sagsøgte in solidum have at udrede i Sags-omkostninger 350 Kr.

Onsdag den 9. Oktober.

Nr. 172/1946.

A/S Crone & Møller
(Landsretssagf. S. A. Andreasen)
m o d
Fru Vida Wallentin (Jørgensen).

(Om Erstatning for uberettiget Bortvisning af en Bogholderske).

Sø- og Handelsrettens Dom af 24. Maj 1946: De Sag-søgte, A/S Crone & Møller, bør inden 15 Dage efter denne Doms Af-sigelse til Sagsøgerinden, Fru Vida Wallentin, betale 2500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 19. Marts 1946, til Betaling sker, udlevere Feriemærker til Paalydende 80 Kr. samt betale Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Under de i Sagen foreliggende Omstændigheder, hvorved be-mærkes, at der ikke foreligger Oplysning om, at Indstævnte har vægret sig ved at fremskaffe fyldigere Oplysninger om sin Syg-dom fra Læge Frørup, findes der ikke at foreligge Bortvisnings-grundlag, hvorfor den indankede Dom vil være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, A/S Crone & Møller, til Indstævnte, Fru Vida Wallentin, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag gaar den af Sagsøgerinden, Fru Vida Wallentin, endeligt nedlagte Paastand ud paa, at de Sagsøgte, A/S Crone & Møller, dømmes til Betaling af 2580 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 19. Marts 1946, til Betaling sker. Beløbet udgør Løn for Maanederne Marts—Juli 1946, ialt 2500 Kr. samt Feriegodtgørelse for Tiden 1. April—31. Juli 1946: 80 Kr.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagens Omstændigheder er nærmere følgende:

Sagsøgerinden, der i 16 Aar havde været ansat som Bogholderske hos de Sagsøgte, blev den 23. Januar 1946 opsagt til Fratræden ultimo Juli s. A. uden nærmere Begrundelse fra de Sagsøgte Side.

Sagsøgerinden hævder, at Opsigelsen, der kom ganske uventet for hende, virkede meget stærkt paa hendes Nerver, som i Forvejen var svækkede paa Grund af en Broders alvorlige Sygdom. Hun henvendte sig da til sin Læge, som ved Sygemelding af 14. Februar 1946, udfærdiget paa den normalt anvendte Blanket, erklærede, at hun var arbejdsudygtig paa Grund af Sygdom, og at Arbejdsudygtigheden formentlig vilde blive af længere Varighed.

Samme Dag — den 14. Februar 1946 — meddelte Sagsøgerinden en af det sagsøgte Selskabs Prokurister, at hun var syg, og at hun ikke kunde komme den følgende Dag, men vilde sende Sygemelding.

Da de Sagsøgte den følgende Dag modtog Lægens ovennævnte Sygemelding, fandt de denne utilstrækkelig og telefonerede til Lægen og bad ham udtale sig nærmere om Sygdommens Art og Varighed, hvad han imidlertid afslog.

Ved Henvendelse til Sagsøgerinden den 17. Februar erfarede de Sagsøgte, at hendes Sygdom var en Nerverlidelse, hvorefter de Sagsøgte gennem deres Sagfører opfordrede hende til for deres Regning at lade sig undersøge af en nærmere angivet Speciallæge i Nerverlidelser, og da Sagsøgerinden ikke fandt Grund hertil, saalidt som til at lade sig undersøge af nogen anden Læge end hendes egen, foreholdt de Sagsøgte hende Muligheden af en Bortvisning.

Sagsøgerinden fastholdt sit Standpunkt, og den 28. Februar 1946 bortviste de Sagsøgte derefter Sagsøgerinden og udbetalte hende Løn til Udgangen af samme Maaned.

Under Sagen vil de Sagsøgte ikke bestride, at Sagsøgerinden har været syg, men de hævder, at det har været vigtigt for deres Dispositioner at faa indgaaende Oplysninger, særlig om Sygdommens Varighed, og at de derfor har været berettiget til at stille Krav om Undersøgelse ved en Specialist.

De Sagsøgte har anmodet Retten om eventuelt at forelægge Retslægeraadet en Række nærmere angivne Spørgsmaal, særlig vedrørende Betydningen af, om en Patient med en Nervalidelse undersøges og behandles af en Speciallæge eller af en almindelig praktiserende Læge.

Foreløbig bemærkes, at det af Hensyn til Sagens Oplysninger ikke findes nødvendigt at rette den nævnte Forespørgsel til Retslægeraadet.

Iøvrigt finder Retten, at Sagsøgerinden ved den ommeldte Lægeerklæring af 14. Februar 1946, som er en af de i § 6 i Indenrigsministeriets Bekendtgørelse Nr. 212 af 20. Juni 1935 omhandlede simple Sygemeldingsattester, tilstrækkelig har dokumenteret, at hun paa Grund af Sygdom var ude af Stand til i længere Tid at udføre sit Arbejde.

Bortvisningen maa herefter anses for uberettiget, hvorfor der vil være at give Dom efter Sagsøgerindens Paastand, idet der dog kun kan tilkendes Renter af selve Lønkravet, 2500 Kr., og Feriegodtgørelse 80 Kr. vil være at udrede i Feriemærker.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale Sagsøgerinden med 250 Kr.

Torsdag den 10. Oktober.

Nr. 39/1946. **Skattedepartementet** (Kammeradv.)

mod

Landsretssagfører Axel Nielsen og Gaardejer Lauritz Olsen som executores testamenti i Dødsboet efter Frøken Ane Sophie Pedersen (Landsretssagf. Hauer).

(Spørgsmaal om Pligt til Betaling af Arveafgift).

Østre Landsrets Dom af 6. December 1945 (VII Afd.): De Sagsøgte, Landsretssagfører Axel Nielsen, og Gaardejer Lauritz Olsen, som executores testamenti i Boet efter Frøken Ane Sophie Pedersen af Jyderup, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Skattedepartementet, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Betaling af 2480 Kr. 50 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 2. Marts 1945, til Betaling sker.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og at paalægge Appellanten at betale 400 Kr. til de Indstævnte i Sagsomkostninger for Højesteret.

Seks Dommere finder, at den skete Overdragelse af Ejendommen, uanset de foretagne Ændringer i de i Testamentet fast-

satte Vilkaar for Ejendommens Overtagelse, maa anses som en Opfyldelse i Testatricis levende Live af Testamentets Bestemmelser til Fordel for Aage Olsen og derfor i afgiftsmæssig Henseende bør behandles som Arveforsku; de stemmer derfor for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Skattedepartementet, til de Indstævnte, Landsretssagfører Axel Nielsen og Gaardejer Lauritz Olsen, som executores testamenti i Boet efter Frøken Ane Sophie Pedersen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Testamente af 29. Marts 1933 bestemte Frøken Ane Sophie Pedersen af Jyderup, at den hende tilhørende Landejendom, Matr. Nr. 9 a m. fl. af Alleshave tillige med al Besætning, Inventar, Avl m. v. ved hendes Død skulde tilfalde hendes Søstersøn, Gaardejer Aage Olsen af Jyderup. Overtagelsen af Ejendommen skulde ifølge Testamentet ske til en Pris af 67.000 Kr., som skulde berigtiges ved, at Gaardejer Olsen overtog Prioritetsgælden, der var paa ca. 30.000 Kr., for 30.000 Kr., samt inden et Aar efter Testatricis Død udbetalte en Række nærmere angivne Legater paa ialt 37.000 Kr. til forskellige Slægtninge af Testatrix.

Ved Skøde af 11. Oktober 1935, lyst den 19. December s. A. overdrog Testatriks imidlertid til ovennævnte Gaardejer Aage Olsen den ham ved Testamentet tillagte Ejendom for en Købesum af 70.000 Kr., der skulde berigtiges ved Overtagelse af Prioritetsgælden 29.320 Kr. 54 Øre, men ansat til 30.000 Kr., og ved Betaling af 3000 Kr. kontant, medens Restkøbesummen 37.000 Kr. skulde afgøres ved, at Olsen senest 1 Aar efter Sælgerindens Død udbetalte en Række Beløb paa ialt 37.000 Kr. til de samme Slægtninge, hvem tilsvarende Beløb var tillagt i Testamentet af 1933. Endvidere skulde Olsen betale Sælgerinden i hendes Levetid en Ydelse paa 1000 Kr. aarlig. Ejendommens Ejendomsskyld var ved Salget 80.000 Kr., og Værdien af det medfølgende Løsøre fastsattes af Parterne i Skødet af Hensyn til Stemplingen til 20.000 Kr.

Den 18. Oktober 1938 afgik Frøken Pedersen ved Døden, og hendes Bo blev overtaget til Behandling af de Sagsøgte som executores testamenti. I Forbindelse med Skiftebehandlingen berigtigede Gaardejer Olsen de i Skødet fastsatte Udbetalinger paa ialt 37.000 Kr., men Eksecutorerne har ikke ved Boets Opgørelse beregnet nogen Arveafgift af Gaardejer Olsens Erhvervelse af Ejendommen.

Under denne ved Retten for Kalundborg Købstad m. v. forberedte Sag paastaar nu Sagsøgeren paa Statskassens Vegne de Sagsøgte, fornævnte Landsretssagfører Axel Nielsen og Gaardejer Lauritz Olsen, som executores testamenti i Boet efter Frk. Ane Sophie Pedersen af Jyderup, dømt til Betaling af 3526 Kr. 75 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 2. Marts 1945 samt Sagens Omkostninger efter Reglerne i Retsafgiftslovens § 16.

De Sagsøgte paastaar sig frifundne.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at den ved Skødet af 11. Oktober 1935 stedfundne Overdragelse fra Frøken Pedersen til Gaardejer Olsen af den ham ved Testamentet af 29. Marts 1933 tillagte Ejendom skete i alt væsentligt i Overensstemmelse med de i Testamentet foreskrevne Vilkaar og maa anses som en Overdragelse fra Arvelader til Arving til Fyldestgørelse af Arv, hvorfor Erhvervelsen er afgiftspligtig efter Arveafgiftslovens § 4, Litra f. Arveafgiften skal herefter beregnes af Ejendomsskyldværdien af Ejendommen 80.000 Kr. med Tillæg af medfulgt Løsøre 20.000 Kr. eller ialt 100.000 Kr., hvori fragaar Restprioritetsgælden 29.320 Kr. 54 Øre, den kontante Udbetaling 3000 Kr., Kapitalværdien af Livrenten til Frøken Pedersen 5250 Kr. og de af Olsen udbetalte ovennævnte 37.000 Kr. eller ialt 74.570 Kr. 54 Øre, saaledes at Nettoværdien af Ejendomserhvervelsen udgør 25.429 Kr. 46 Øre, hvortil yderligere maa lægges Kapitalværdien af den Rentefordel, Olsen har haft ved, at de 37.000 Kr. først skulde udbetales efter Frøken Pedersens Død, beregnet efter 4 pCt. aarlig kapitaliseret efter Frøken Pedersens Alder, med 7700 Kr., saaledes at den samlede afgiftspligtige Værdi bliver 33.199 Kr. 46 Øre. Arveafgiften af dette Beløb, der vil være at udregne under Hensyntagen til den Olsen iøvrigt i Boet tilfaldende Arv, 299 Kr., udgør 3526 Kr. 75 Øre eller det paastævnte Beløb.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand gør de Sagsøgte — der ikke har rejst Indsigelse mod de fornævnte Beløbsangivelser — gældende, at der ikke ved Skødet af 11. Oktober 1935 fandt en Overdragelse til Fyldestgørelse af Arv Sted, i hvilken Henseende de nærmere har anført, at Ejendommen blev overtaget af Olsen til dens Værdi i Handelsøjeblikket, at Overtagelsen er sket paa byrdefuldere Vilkaar end de i Testamentet fastsatte, og at Olsen ikke ved Overtagelsen har afgivet nogen Arveafkaldserklæring.

Under Sagens Forberedelse har Gaardejer Aage Olsen, Alleshave, som Vidne bl. a. forklaret, at han mener, at det var Frk. Pedersens Tanke, at han ved at faa overdraget Gaarden ogsaa fik en Godtgørelse, fordi han ikke var indsat som Arving efter hende, medens hans to Søstre hver fik 7000 Kr. i Arv. I Forbindelse med Ejendomsoverdragelsen forpligtede han sig derhos til at give Frøken Pedersen standsmæssigt Ophold (Bolig, Kost og Pleje, Lys og Varme), saa længe hun levede. Der var dog ikke oprettet noget skriftligt herom, men Skattemyndighederne har godkendt, at hans Udgift hertil maatte fradrages i hans skattepligtige Indtægt, ligesom hun betalte Indkomstskat af den anslaaede Værdi af denne Opholdsret.

Da Gaardejer Olsen ved Ejendomserhvervelsen har givet 70.000 Kr. for Ejendommen, medens denne i Henhold til Testamentet skulde over-

tages af ham for 67.000 Kr., og da han — der som anført intet Arveafkald har givet — som Vederlag for Ejendommen yderligere har paataget sig baade at yde Frøken Pedersen en aarlig Livrente paa 1000 Kr. og stands-mæssigt Ophold i hendes Levetid, findes han at have overtaget Ejendommen paa saa væsentligt byrdefuldere Betingelser, end fastsat i Testamen-tet, at hans Erhvervelse af Ejendommen allerede af denne Grund ikke findes afgiftspligtig efter Arveafgiftslovens § 4, Litra f, og de Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre de Sagsøgte 500 Kr.

Nr. 231/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Edgar Jensen Smed (Poul Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 285, jfr. § 276 og § 181, Stk. 1.

Østre Landsrets Dom af 9. Juli 1946 (Københavnske Nævningekreds): Tiltalte, Edgar Jensen Smed, bør straffes med Fængsel i 4 Aar, saaledes at 3 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, herunder 300 Kr. i Salær til den beskik-kede Forsvarer, Landsretssagfører Borup Svendsen, samt inden 15 Dage fra Dato 928 Kr. i Erstatning til Landbygningernes almindelige Brand-forsikring.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu afkortes 5 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at 5 Maaneder af Straffetiden anses som udstaaet.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Poul Jacobsen betaler Tiltalte, Edgar Jensen Smed, 100 Kr.

Den idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har været foretaget ved Københavns Byrets 9. Afdeling, tiltales Edgar Jensen Smed ifølge Anklageskrift af 29. Maj 1946 til at lide Straf

A.

for Tyveri efter Straffelovens § 276 ved den 1. December 1945 ved 13-Tiden under sin Ansættelse paa Dyrehospitalet paa Emdrupvej fra Reservedyrlæge Hans Hansen at have stjaalet 3 Jakker, 1 Sæt Tøj, 1 Smoking, 3 Par Ridebenklæder, et Bundt Slips, en Badekaabe, 9 Skjorter, flere Sæt Undertøj, 2 Stk. Lagner, 2 Pullovers, 1 Hospitalsoperationsæt, 1 Frottéhaandklæde, 1 Par Ridestøvler, 1 Par Gummistøvler og et Par Sko til en samlet Værdi af ca. 2000 Kr. samt fra Dyrepasser Ejgil Bernhard Jensen 1 Overfrakke, 1 Sæt graat Tøj, en hvid Vindjakke, Underbeklædning og en hvid Skjorte, til en samlet Værdi af 600 Kr. og fra Dyrepasser Axel Vagner Jensen 1 Sæt graat Jakkensæt, en hvid Pullover, en blaa Skjorte og 4 Par Sokker til en samlet Værdi af ca. 300 Kr., der beroede i Klædeskabe paa de bestjaalnes Værelser paa Dyrehospitalet.

B.

for Brandstiftelse efter Straffelovens § 181 ved umiddelbart efter det under A omhandlede Tyveri og for at skjule dette at have antændt Gulvbrædder, Træværk og Senge i de fornævnte Værelser, hvorved der opstod Skade for 912 Kr.

Tiltalte er født den 24. Juli 1919 og tidligere anset

ved Frijsenborg Fauruskov Birks Rets Dom af 1. Juni 1942 efter Straffelovens § 285, 1. Stk., jfr. § 278, 3. Stk., jfr. § 154 og Straffelovens § 285, 1. Stk., jfr. § 276 og § 88 med Fængsel i 10 Maaneder, hvorfra han er løsladt den 9. Marts 1943 mod 2 Aars straffrit og ordentligt Liv under Tilsyn, men atter ved Direktøren for Fængselsvæsnets Resolution af 10. Juni 1944 genindsat,

ved Odense Købstads Kriminalrets Dom af 14. Januar 1944 efter Straffelovens § 285, 1. Stk., jfr. § 276 med Fængsel i 1 Aar, ændret ved Østre Landsrets Dom af 22. Februar 1944 til Fængsel i 18 Maaneder.

Tiltalte har under Sagen været underkastet Mentalobservation af Overlægen i Psykiatri, der har afgivet en Erklæring af 6. April 1946, hvis Konklusion er saalydende:

»Observanden er ikke sindssyg og ikke aandssvag men velbegavet.

Observanden er næppe heller psykopat i sværere grad, derimod noget overfladisk, overlegen, selvbevidst, vistnok noget upaalidelig og følelsesaffladiget.

Observanden maa herefter anses egnet til paavirkning gennem straf under vanlig form.«

Efter Nævningernes Erklæring, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte fundet skyldig i de Forhold, for hvilke han er tiltalt.

Tiltalte har været fængslet fra den 2. December 1945 til den 17. April 1946.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 285, jfr. § 276 og § 181, 1. Stk., med en Straf af Fængsel i 4 Aar, saaledes at 3 Maaneder anses udstaaet.

Statsadvokatens Medhjælper har under Domsforhandlingen nedlagt Paastand paa, at der tilkendes Landbygningernes almindelige Brandforsikring en Erstatning paa 928 Kr.

Nr. 273/1946. **Sadelmager Peter Ludvig Geert**
(Landsretssagf. H. Krarup, Odense)

m o d

Snedkermester L. Lund
(Landsretssagf. Andreas Thulstrup, Haderslev).

Kendelse afsagt den 5. September 1946 af den ifølge Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Haderslev Amtsrådsreds:

Sagsøgeren, Snedkermester L. Lund, Haderslev, har i ca. 8 Aar været Lejer af et Butikslokale i den Sagsøgte, Sadelmager Peter Ludvig Geert, Haderslev, tilhørende Ejendom Sønderbro 21, Haderslev, for hvilket Lejen udgør 20 Kr. maanedlig. Der er ikke oprettet nogen skriftlig Lejekontrakt mellem Parterne.

Ved Skrivelse af 21. Juni 1946 opsigde Sagsøgte overfor Sagsøgeren det nævnte Lejemaal til Ophør den 1. August 1946, subsidiært den 1. Oktober 1946, idet han anførte, at han selv ønsker at drive en Erhvervsvirksomhed fra det paagældende Lokale.

Sagsøgeren, der protesterede mod Opsigelsens Lovlighed, har ved Begæring af 10. Juli 1946 indbragt Spørgsmaalet herom for nærværende Voldgiftsret, idet han anser sig for beskyttet i Medfør af Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 1.

Sagsøgte har paastaaet Sagen afvist fra Erhvervsvoldgiftsretten og har til Støtte herfor principalt anført, at Sagsøgerens Lokale alene benyttes til Udstilling, og at der ikke drives nogen Forretningsvirksomhed derfra, samt subsidiært, at Virksomhedens stedlige Forbliven ikke er af væsentlig Betydning og Værdi for denne.

Det bemærkes, at Sagsøgte ved Stævning af 11. Juli 1946 for den ordinære Ret har indbragt Spørgsmaalet om Opsigelsens Lovlighed, og at den paagældende Rets sag er udsat for at afvente Afgørelsen af det under nærværende Voldgiftssag rejste Formalitetsspørgsmaal.

Sagsøgeren har gjort gældende, at der fra det af ham lejede Lokale drives en egentlig Forretningsvirksomhed, og at denne bl. a. i Betragtning af, at den ligger paa et af Byens Hovedstrøg, maa anses beskyttet i Medfør af fornævnte Lovs § 1.

Sagen er optaget til Kendelse for saa vidt angaar Formaliteten.

Sagsøgeren har forklaret, at han udfører Snedkerarbejde saavel paa sit Værksted, der ligger i Naboejendommen, som ogsaa ude i Byen og i dens Omegn. I det lejede Lokale er der alene udstillet Ligkister, og der sker i dette Lokale Henvendelse fra Kunder, der ønsker Begravelser ordnet, derunder at købe Ligkiste. Der er ikke til Stadighed nogen Person

i Lokalet, men Adgangsdøren er ikke laaset, og der er fra denne Ringeapparat til Sagsøgerens Værkstedslokale, ligesom der er en Henvisning til Sagsøgerens private Bopæl Sønderbro 29, hvor hans Hustru plejer at være hjemme, naar han selv er borte fra Værkstedet. Sagsøgeren har Kunder rundt i hele Haderslev By og ogsaa paa Landet. Han leverer ogsaa Ligkister til Byens Omegn. Han antager, at en Del af hans Kunder kommer til ham efter Anbefaling fra andre Kunder.

Sagsøgeren har videre anført, at en overvejende Del af Begravelserne i Haderslev, efter hans Skøn ca. 70 pCt., foregaar forbi hans Butikslokale, nemlig paa Vej til den paa Aabenraavej liggende Assistenskirkegaard.

Voldgiftsretten har beset Forholdene paa Stedet.

Da det efter det saaledes oplyste maa antages, at Sagsøgeren driver en Erhvervsvirksomhed i det omhandlede Lokale, og da det findes ikke paa Forhaand at kunne udelukkes, at Virksomhedens stedlige Forbliven i Ejendommen er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, har Sagsøgeren Krav paa at faa Sagen paakendt i Realiteten efter den nævnte Lovs Regler.

Thi er agtes:

Den af Sagsøgte, Sadelmager Peter Ludvig Geert, Haderslev, nedlagte Paastand om Sagens Afvisning kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Haderslev Amtsrådskreds.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse stadfæstes.

Færdig fra Trykkeriet den 20. November 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & O Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 20

Torsdag den 10. Oktober.

Nr. 274/1946. Sadelmager **Peter Ludvig Geert**
(Landsretssagf. H. Krarup, Odense)

mod

Repræsentant **Christian Hansen**
(Landsretssagf. Andreas Thulstrup, Haderslev).

Kendelse afsagt den 5. September 1946 af den ifølge Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Haderslev Amtsrådskreds:

Sagsøgeren, Repræsentant Christian Hansen, Haderslev, har i ca. 6 Aar været Lejer af nogle Butikslokaler i den Sagsøgte, Sadelmager Peter Ludvig Geert, Haderslev, tilhørende Ejendom Sønderbro 21, Haderslev, for hvilke Lejen udgør 30 Kr. maanedlig. Der er ikke oprettet nogen skriftlig Lejekontrakt mellem Parterne.

Ved Skrivelse af 21. Juni 1946 opsigde Sagsøgte overfor Sagsøgeren det nævnte Lejemaal til Ophør den 1. August 1946, subsidiært den 1. Oktober 1946, idet han anførte, at han selv ønsker at drive en Erhvervsvirksomhed fra de paagældende Lokaler.

Sagsøgeren, der protesterede mod Opsigelsens Lovlighed, har ved Begæring af 10. Juli 1946 indbragt Spørgsmaalet herom for nærværende Voldgiftsret, idet han anser sig for beskyttet i Medfør af Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 1.

Sagsøgte har paastaet Sagen afvist fra Erhvervsvoldgiftsretten og har til Støtte herfor principalt anført, at Sagsøgerens Lokaler alene benyttes til Udstilling, og at der ikke drives nogen Forretningsvirksomhed derfra, samt subsidiært, at Virksomhedens stedlige Forbliven ikke er af væsentlig Betydning og Værdi for denne.

Det bemærkes, at Sagsøgte ved Stævning af 11. Juli 1946 for den ordinære Ret har indbragt Spørgsmaalet om Opsigelsens Lovlighed, og at den paagældende Retssag er udsat for at afvente Afgørelsen af det under nærværende Voldgiftssag rejste Formalitetsspørgsmaal.

Sagsøgeren har gjort gældende, at der fra de af ham lejede Lokaler drives en egentlig Forretningsvirksomhed, og at denne bl. a. i Betragtning af, at den ligger paa et af Byens Hovedstrøg, maa anses beskyttet i Medfør af fornævnte Lovs § 1.

Sagen er optaget til Kendelse for saa vidt angaar Formaliteten.

Sagsøgeren har forklaret, at han er Repræsentant for Firmaerne Wistoft & Co., København, og C. V. Gjerløv & Co., København, der forhandler henholdsvis Vægte, Automater samt Paalægsmaskiner og Knive og lignende. Han er Repræsentant for hele Sønderjylland, og hans Forretning er den eneste Specialforretning af sin Art i Haderslev. Der er ikke Specialforretninger i den Branche i Aabenraa og Tønder. Sagsøgeren har tidligere haft samme Virksomhed paa Jomfrustien i Haderslev. Hans Omsætning var i 1945 paa ca. 100.000 Kr. Den er steget efter Flytningen fra Jomfrustien. Hans Lokale er aabent baade Formiddag og Eftermiddag, naar han er hjemme. For Tiden er han ofte hjemme, da han ikke har saa meget at sælge. Han plejer altid at være hjemme om Mandagen, da der den Dag kommer en Del udenbys Slagtere og Købmænd til Byen. Paa Vinduesruden er der en nu ret udvisket Henvisning til hans private Bopæl Sønderbro 29. Kunderne henvender sig som Regel i hans Forretning.

Voldgiftsretten har beset Forholdene paa Stedet.

Da det efter det saaledes oplyste maa antages, at Sagsøgeren driver en Erhvervsvirksomhed i de omhandlede Lokaler, og da det findes ikke paa Forhaand at kunne udelukke, at Virksomhedens stedlige Forbliven i Ejendommen er af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, har Sagsøgeren Krav paa at faa Sagen paakendt i Realiteten efter den nævnte Lovs Regler.

Thi er agtes:

Den af Sagsøgte, Sadelmager Peter Ludvig Geert, Haderslev, nedlagte Paastand om Sagens Afvisning kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Haderslev Amtsraadsreds.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse stadfæstes.

Nr. 264/1946. Eksekutorerne i Dødsboet efter Konsul, Direktør **Axel Juul Boldsen**, Sagfører **Baadsgaard Bruun** og Direktør **Poul Boldsen** (Sagf. Baadsgaard Bruun, Holstebro)

m o d

Fru Poula Boldsen (Gorrissen).

Vestre Landsrets Kendelse af 6. Juli 1946 (II Afd.):

Efter at Konsul, Direktør Axel Juul Boldsen, Randers, var afgaaet ved Døden den 5. April 1944, blev hans Bo behandlet af de Sagsøgte,

Sagfører Baadsgaard Bruun og Direktør Poul Boldsen, begge Holstebro, som Eksekutorer i Henhold til Bevilling af 21. April 1944. I Boopgørelse af 1. December 1945 opgjorde de Sagsøgte et Beløb, Afdødes Hustru, Sagsøgerinden Fru Poula Boldsen, Randers, i Henhold til Afdødes Testamente skulde have Rentenydelsen af, til 64.916 Kr. 28 Øre. Paa en den 4. December 1945 afholdt »afsluttende Skiftesamling« i Boet, hvor Sagsøgerinden ikke var tilstede, godkendte de tilstedeværende Arvinger Opgørelsen, hvorhos Arvinger og Eksekutorer enedes om »først at slutte Boet ved Ankefristens Udløb 4 Uger fra Dato, og det bestemtes at sende Fru Boldsen et Eksemplar af Opgørelsen til Godkendelse.«

Den 6. s. M. tilsendte Sagsøgte Baadsgaard Bruun Sagsøgerinden en Genpart af Opgørelsen og meddelte, at eventuelle Indsigelser mod denne skulde ske inden den 1. Januar 1946. Den 5. Januar 1946 lod de Sagsøgte tilføre Skifteprotokollen, at der fra Sagsøgerindens Side var rejst Indsigelse mod den i Boopgørelsen anvendte Beregning af hendes Rentenydelse, og at de Sagsøgte var enige om at fastholde Opgørelsen, hvorom Sagsøgte Baadsgaard Bruun tilskrev Sagsøgerinden den 7. s. M.

Sagsøgerinden har derefter ved Stævning af 30. Januar 1946 anlagt nærværende Sag, hvorunder hun paastaar de Sagsøgte, dømt til at anerkende, at Sagsøgerinden er berettiget til Rentenydelsesret i det ommeldte Bo af et Beløb paa 82.253 Kr. 85 Øre.

Under særskilt Procedure af Formaliteten har de Sagsøgte paastaet Sagen afvist, idet de har anført, at Opgørelsen i Boet, da den er godkendt paa den afsluttende Skiftesamling den 4. December 1945, kun kan ændres ved Anke af Boet, hvilket ikke er sket.

Der maa imidlertid gives Sagsøgerinden Medhold i, at Eksekutorernes Opgørelse vil kunne indbringes for Domstolene ved et Søgmaal mod Eksekutorerne. Selv om det maa antages, at den i Retsplejelovens § 662 fastsatte Ankefrist er analogisk anvendelig paa et saadant Søgmaal, findes Sagen rettidig anlagt, idet Stævning er indleveret inden 4 Uger efter, at de Sagsøgte havde underrettet Sagsøgerinden om, at de endeligt havde afvist det af Sagsøgerinden rejste Krav.

De Sagsøgtes Afvisningspaastand vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Behandlingen af Sagen i Realiteten vil være at fortsætte ved den forberedende Ret.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse stadfæstes.

Fredag den 11. Oktober.

Nr. 291/1945. Fabrikant **Marinus Nielsen** og Marskandiser **N. A. Petersen** (Landsretssagf. Jacobi)

mod

A/S Kjøbenhavns Handelsbank (Gelting).

(Om Debtors Adgang til Indfrielse af et Pantebrev i fast Ejendom).

Østre Landsrets Dom af 3. November 1945 (V Afd.): Sagsøgte, A/S Kjøbenhavns Handelsbank, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Fabrikant Marinus Nielsen og Marskandiser N. A. Petersen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne, een for begge og begge for een, til Sagsøgte 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Ti Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Tre Dommere, der i Resultatet slutter sig til Flertallet, finder, at Appellanterne hverken efter Pantebrevets Indhold eller efter Omstændighederne ved dets Udstedelse havde Ret til at indfri det med kortere Varsel, end det af Indstævnte krævede, og at de herefter ikke har Krav paa Tilbagebetaling af det indsøgte Rentebeløb. Disse Dommere finder det herefter uforholdsmæssigt at tage Stilling til, hvorvidt Appellanterne overhovedet havde Krav paa at indfri Pantebrevet paa anden Maade end fastsat i dette.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanterne, Fabrikant Marinus Nielsen og Marskandiser N. A. Petersen, een for begge og begge for een til Indstævnte, A/S Kjøbenhavns Handelsbank, med 500 Kr.

Det idømte at udrøde inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. April 1945 indfriede Sagsøgerne, Fabrikant Marinus Nielsen og Marskandiser N. A. Petersen, hos Sagsøgte, A/S Kjøbenhavns Handelsbank, et af Fabrikant Robert Nielsen den 12. Marts 1935 til Banken

for 70.000 Kr. udstedt Pantebrev med 1. Prioritets Panteret i Matr. Nr. 21 b m. fl. af Sundbyøster. I Pantebrevet hedder det bl. a.:

»Af nærværende Pantebrev svares hver Termin en fast halvaarlig Ydelse à $3\frac{1}{4}$ pCt. af Kr. 70.000,—, hvoraf $2\frac{1}{2}$ pCt. af den til enhver Tid værende Restgæld er halvaarlig Rente. Resten Afdrag — — —

Iøvrigt henstaar Pantebrevet uopsigeligt fra Kreditors Side fra Ejer til Ejer, dog at der ved hvert Ejerskifte svares et ekstraordinært Afdrag, stort Kr. 7.500 — — — uden Nedsættelse af Ydelsen. Dersom Ejendommen overdrages til et Aktieselskab, vil der foruden det sædvanlige Ejerskifteafdrag, Kr. 7.500,— være at svare Ejerskifteafdrag, hver Gang Aktiemajoriteten skifter Ejer.«

Ved Indfrielsen krævede Sagsøgte Renter til 11. December 1945, som betales med 2451 Kr. 03 Øre.

Sagsøgerne, som ved Skrivelse af 7. Marts 1945 til Banken har op-sagt Pantebrevet til Indfrielse i 11. Juni Termin 1945, og som har taget Forbehold med Hensyn til den erlagte Rente for Tiden 11. Juni til 11. December 1945, søger under nærværende Sag nævnte Rente, opgjort til 1225 Kr. 50 Øre, tilbage med Tillæg af Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 23. August 1945.

Ved Indfrielsen gjorde Banken gældende, at Pantebrevet, der ikke indeholder Bestemmelse om Opsigelse fra Debtors Side, maatte anses uopsigeligt. Banken gik dog med til at modtage Kapitalen imod Betaling af Renter til 11. December Termin 1945.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Sagsøgte har ved Modtagelse af det omhandlede Pantebrev tilsigtet et Kapitalanlæg. Sagsøgte har, da der i Pantebrevet er aftalt en Betalingstid, overhovedet ikke været pligtig at modtage Indfrielse forinden. Gældsbrevslovens § 5 finder saaledes ikke Anvendelse her. I en Slutseddel af 9. Marts 1935 mellem Sagsøgtes Datterselskab, Ejendomsselskabet af 8. Juni 1932, og Ingeniør Robert Nielsen, paa Grundlag af hvilken Slutseddel Pantebrevet er udstedt, har den oprindelige Debitor betinget sig Adgang til at indfri Gælden med et halvt Aars forudgaaende Varsel til en sædvanlig Termin. Bestemmelsen findes ikke optaget i Pantebrevet, men Sagsøgerne under denne Sag kan i alt Fald ikke foretage Indfrielse af Gælden med kortere Varsel end bestemt i Slutsedlen.

Idet der i Pantebrevet er aftalt en Betalingstid, og idet der ikke fra Sagsøgtens Side er oplyst noget særligt Forhold, kan Retten ikke anse Sagsøgerne for at have været berettigede til Frigørelse før den aftalte Ydelsestid.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgerne — in solidum — have at godtgøre Sagsøgte 200 Kr.

Tirsdag den 15. Oktober.

Nr. 29/1946. Højesteretssagfører **Carl Heise** som executor testamenti i fhv. Kontorchef, Civilingeniør, Grev **Flemming Kai Knuths Dødsbo (Selv)** mod

Godsejer, Grev **Kield Knuth-Winterfeldt** (Landsretssagf. Clan).

(Om Beregning af Arveafgift).

Østre Landsrets Dom af 5. December 1945 (III Afd.): Sagsøgte, Godsejer Grev Kield Knuth-Winterfeldt, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Højesteretssagfører Carl Heise som executor testamenti i fhv. Kontorchef, Civilingeniør Grev Flemming Kai Knuths Dødsbo, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse med 600 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet den af Appellanten paaberaabte Bestemmelse i Arveafgiftslovens § 21, Stk. 2, ikke ses at kunne føre til andet Resultat vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Højesteretssagfører Carl Heise som executor testamenti i fhv. Kontorchef, Civilingeniør, Grev Flemming Kai Knuths Dødsbo, til Indstævnte, Godsejer, Grev Kield Knuth-Winterfeldt med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Testamente af 13. Marts 1935 indsatte Grev Helge Knuth til Rosendal sin Broder, Kontorchef, Grev Flemming Knuth, til som sin Universalarving at arve alt, hvad han efterlod sig, men paa den Betingelse, at Grev Flemming Knuth til Eksekutor overleverede et af ham for Notaren oprettet, uigenkaldeligt Testamente, hvorved han — for det Tilfælde, at han døde uden at have været gift eller, hvis han havde indgaaet Ægteskab, uden at efterlade sig Børn af dette — skulde indsætte Brødrenes Brodersøn, Sagsøgte Grev Kield Knuth-Winterfeldt, som Arving efter sig med Hensyn til det ham tilhørende Gods Rosendal med Tilliggende og Indbo eller til den Kapital, som i Tilfælde af et Salg af Ejendommen med

Tilbehør eller Dele af den derved maatte være indvundet. Efter Testamentet skulde det i Arveudlægsskødet til Grev Flemming Knuth fastsættes, at den Kapital, som han maatte indvinde ved Salg af Ejendommen eller Dele deraf, skal baandlægges for ham i Bikubens Forvaltningsafdeling saaledes, at han kun faar udbetalt Renter deraf, medens Kapitalen forbliver urørt indtil hans Død.

Grev Helge Knuth afgik ved Døden den 29. September 1941, og Grev Flemming Knuth overleverede i Henhold til Afdødes Bestemmelser et for Notaren i København den 22. November 1941 oprettet Testamente til Eksekutor i Boet, Højesteretssagfører Carl Heise, i hvilket Testamente Grev Kield Knuth-Winterfeldt ved en uigenkaldelig Disposition var indsat til at arve Rosendal med Tilliggende og Indbo.

I samme Testamente indsatte Grev Flemming Knuth andre Personer af Slægten som Universalarvinger efter sig, idet han paa Grund af en Uoverensstemmelse med Grev Kield Knuth udelukkede denne, hans Ægtefælle og Børn fra enhver Arv efter sig, bortset fra Rosendal med Tilliggende og Indbo.

Grev Flemming Knuth afgik ved Døden den 6. Januar 1942, inden Broderens Bo havde kunnet opgøres, og hans Bo toges ligeledes under Skiftebehandling af Højesteretssagfører Carl Heise som executor testamenti.

Ved Repartition af 14. August 1944 med Tillægsrepartition af 2. September s. A. i Grev Helge Knuths Bo er den Grev Flemming Knuths Bo som Universalarving tilfaldne Arvelod beregnet til 1.614.283 Kr. 61 Øre, hvoraf Arveafgift er betalt med 380.527 Kr. 50 Øre.

Ved Arveovergangen i Grev Flemming Knuths Dødsbo er der, da Grev Flemming Knuth døde inden et halvt Aar efter sin Broder, i Medfør af Arveafgiftslovens § 12, 1. Stk., ikke beregnet nogen Arveafgift, idet samtlige Boets Arvemidler hidrørte fra hans Arv efter Grev Helge Knuth. Ved Repartitionen af 30. September 1944 i Grev Flemming Knuths Bo er Rosendal m. v. opgjort til en Værdi af 734.826 Kr. 32 Øre, medens den Universalarvingerne tilfaldende Arv udgør 879.457 Kr. 29 Øre. Den i Grev Helge Knuths Bo erlagte Arveafgift 380.527 Kr. 50 Øre er i Repartitionen i Grev Flemming Knuths Bo af Eksekutor fordelt forholdsmæssig mellem Sagsøgte og Universalarvingerne med henholdsvis 173.217 Kr. 16 Øre og 207.310 Kr. 34 Øre. Paa Hovedgaarden »Rosendal« m. v. fik Sagsøgte allerede den 29. December 1943 Arveudlægsskøde mod Forpligtelse til at svare derpaa hvilende Arveafgift.

Sagsøgte har gjort gældende, at han, der maa betragtes som Legatar i Boet efter Grev Flemming Knuth, kun kan være pligtig at betale et Beløb, der svarer til den Afgift, som skulde have været betalt af hans Arvelod i dette Bo, hvis Boet ikke havde været afgiftsfrit. Dette Beløb, stort 151.032 Kr., har han indbetalt til Boet.

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Højesteretssagfører Carl Heise som executor testamenti i fhv. Kontorchef, Civilingeniør Grev Flemming Kai Knuths Dødsbo, Sagsøgte, Godsejer Grev Kield Knuth-Winterfeldt, tilpligtet at betale 22.185 Kr. 16 Øre, der er Differencen mellem de nævnte Beløb paa 173.217 Kr. 16 Øre og 151.032 Kr., med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg, den 1. Juni 1945.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand henvist til, at det vilde være urimeligt, at nogen Del af Arveafgiften vedrørende »Rosendal« skal bæres af de tre Universalarvinger, naar henses til, at Sagsøgte, skønt formelt Legatar, dog reelt faar en meget betydelig Del af Arven. Efter Sagsøgerens Mening maa Grev Helge Knuth, da han i Testamentet fastsatte Bestemmelser om Baandlæggelse af en Kapital i Tilfælde af Ejendommens Salg, have tænkt sig den Mulighed, at Arveafgifterne kunde nødvendiggøre et Indgreb i Ejendommen. Endelig henviser Sagsøgeren til, at der var Enighed mellem Grev Flemming Knuth og Eksekutor om, at Arveafgiften i Grev Helge Knuths Bo skulde fordeles forholdsmæssigt mellem Rosendal m. v. og den øvrige Formue, og det var Tanken, at den Del af Arveafgiften, der faldt paa Rosendal m. v., skulde berigtiges ved Optagelse af et Laan med Pant i Godset. Hvis dette var sket, vilde Sagsøgte, der maatte overtage Rosendal med de Godset ved Grev Flemming Knuths Død paahvilende Prioriteter, være kommet til at bære det Arveafgiftsbeløb, som nu afkræves ham, og den tilfældige Omstændighed, at Grev Flemming Knuth afgik ved Døden inden Bobehandlingens Slutning, bør ikke medføre, at Sagsøgte faar en bedre Stilling.

Sagsøgte gør heroverfor gældende, at det, da han alene er Legatar i Boet efter Grev Flemming Knuth, maa være ham uvedkommende, hvorledes Arveafgiften fra Grev Helge Knuths Bo bliver udredet, denne er iøvrigt betalt kontant, og Boets Beholdning var saa stor, at det var ganske unødvendigt at angribe Ejendommen. Han bestrider, at Grev Flemming Knuth vilde have været berettiget til at paalægge Rosendal en Prioritet svarende til en forholdsmæssig Del af Arveafgiften i Grev Helge Knuths Bo. Han hævder, at Universalarvingerne i Grev Flemming Knuths Bo efter at have betalt den dem paahvilende Arveafgift i Grev Helge Knuths Bo alene har et Regreskrav mod ham, der ikke kan overstige, hvad han vilde indvinde ved, at der ikke skal svares Arveafgift af hans Lod i Grev Flemming Knuths Bo.

Retten maa lægge Vægt paa, at det paahvilede Grev Flemming Knuth, der som Universalarving overtog Grev Helge Knuths efterladte Formue, herunder ogsaa Rosendal m. v., at afholde hele Arveafgiften i dette Bo, og at der ikke i Grev Helge Knuths Testamente findes noget Holdepunkt for, at der skulde kunne paalægges Godset en forholdsmæssig Del af Arveafgiften ved Optagelse af et Laan med Pant i Godset.

Efter de i Testamentet indeholdte Bestemmelser om Baandlæggelse af de ved Salg af Godset eller Dele deraf indkomne Beløb maa det snarere antages at have været Grev Helge Knuths Mening, at Godset ikke skulde kunne behæftes, saa længe de øvrige Midler strakte til.

Der ses herefter ikke at være tilstrækkeligt Grundlag for at paalægge Sagsøgte at godtgøre Grev Flemming Knuths Bo en større Del af Arveafgiften, end hvad han skulde have betalt, hvis der var beregnet Arvegift af hans Lod i dette Bo, og han vil som Følge heraf være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 600 Kr.

Onsdag den 16. Oktober.

Nr. 273/1945. **Telegrafbestyrer Kristian Peter Albertsen**
(Lund-Andersen)

m o d

Poul og Helge Schmidt som executores testamenti i Boet efter Proprietær **Carl Edvard Rottvitt Schmidt** (Landsretssagfører Jerichow).

(Spørgsmaal om Inventar maa antages at medfølge ved Salg af en Frugtplantage).

Østre Landsrets Dom af 4. December 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Telegrafbestyrer Kristian Peter Albertsen, bør til Sagsøgeren, Proprietær Carl Edvard Rottvitt Schmidt, inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale 3878 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig heraf fra den 29. Juni 1945, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er Proprietær Schmidt afgaaet ved Døden, og hans Dødsbo er indtraadt i Sagen.

For Højesteret har Appellanten subsidiært paastaet sig frifundet mod Betaling af 2500 Kr.

Seks Dommere bemærker følgende:

Som anført i Dommen blev Inventaret, der til dels maa antages at være nødvendigt til Gartneriets fortsatte Drift og paa Salgstidspunktet at have været umuligt eller dog vanskeligt at faa til Købs, paavist Appellanten, der ikke tidligere havde drevet Gartnerivirksomhed, af Proprietær Schmidts Repræsentant, uden at denne tog noget Forbehold eller rejste Spørgsmaal om Prisen, ligesom Inventaret medfulgte ved Virksomhedens Overtagelse.

Herefter og efter de øvrige i Sagen foreliggende Omstændigheder finder disse Dommere, at det maa blive til Proprietær Schmidts Skade, at Inventaret ikke er blevet specielt omtalt i Tilbudet af 17. Juni 1944, ved hvis endelige Udformning han i Modsætning til Appellanten var bistaaet af Sagfører.

Idet Appellanten efter det foreliggende har haft Føje til at regne med, at sædvanligt Inventar medfulgte i Handlen, og da kun den i Dommen nævnte Tractor findes at kunne betegnes som usædvanligt Tilbehør til en Frugtplantage af det her foreliggende Omfang, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens subsidiære Paastand til Følge og at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte tilkendte Beløb nedsættes til 2500 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler de Indstævnte, Poul og Helge Schmidt som executores testamenti i Boet efter Proprietær Carl Edvard Rottvitt Schmidt, til Appellanten, Telegrafbestyrer Kristian Peter Albertsen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til Tilbud af 17. Juni 1944 købte Sagsøgte, Telegrafbestyrer Kristian Peter Albertsen, af Sagsøgeren, Proprietær Carl Edvard Rottvitt Schmidt, dennes Frugtplantage Matr. Nr. 2a Eskemosegaard for 72.000 Kr. I Tilbudet, som blev afgivet paa en af Sagsøgerens Kommissionær Mæglerfirma Stiedl og Søns Blanketter til Handel med Byejen-domme, hedder det i Post 2:

»Ejendommen sælges saaledes som den nu er og forefindes, med Grund ca. 66.114 m² og med de paa Grunden værende Bygninger med grund-, mur- og nagelfaste Appertinentier, derunder Centralvarmeanlæg, Vaskekedler, Komfur, alle Slags Ledninger, Hegn, Træer, Buskvækst, andre Plantninger og Ejendommens øvrige rette Tilliggende og Tilhørende og iøvrigt med de samme Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed den har tilhørt mig. — — —«

Efter Ejendommens Overtagelse den 1. August s. A. opstod der Tvist mellem Parterne, om hvorvidt det paa Ejendommen tilstedeværende Driftsinventar, hvoraf langt det værdifuldeste var en dengang paa Grund af Olierestriktionerne uanvendelig Traktor med Plov og Kultivator samt en Motorrenser, var omfattet af Købet eller skulde betales særskilt. Efter nogen Forhandling, hvorunder Sagsøgte med Sagsøgerens Samtykke havde søgt at skaffe en anden Køber, udstedte Sagsøgeren Skøde til Sagsøgte paa Ejendommen samtidig med, at de hver især mundtligt forbeholdt sig deres Stilling til det omtvistede Spørgsmaal, og Sagsøgeren har nu under denne Sag efter sin endelige Paastand paastaaet Sagsøgte dømt til at betale ham Inventarets Værdi med 3878 Kr. tilligemed Renter 5 pCt. aarlig heraf fra Stævningens Dato den 29. Juni 1945.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet han gør gældende, at Inventaret efter almindelige Retsregler er omfattet af Købet, selv om det ikke er særligt fremhævet i Tilbudet.

Det er under Sagen oplyst, at Sagsøgeren, der er en meget gammel Mand, ikke personlig deltog i Forhandlingerne, men bistodes af sin Broder, Landinspektør Ludvig Schmidt og sin Søn Overlæge Viggo Schmidt, og at Inventaret ikke er drøftet under Forhandlingerne, samt at det er brændt paa Ejendommen, efter at Sagsøgte har overtaget den.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Sagsøgte og Vidneforklaring af Gartner Chr. Østergaard, som ved Ejendommens Overtagelse overgik fra Sagsøgerens til Sagsøgtes Tjeneste.

Af Forklaringerne fremgaar det, at der paa Ejendommen fandtes et lille Sommerhus med en Kælder, der brugtes som Redskabsrum, og at Østergaard, da han paa Sagsøgerens Vegne foreviste Sagsøgte Plantagen, ogsaa viste ham Inventaret, samt at de talte om dettes Brug, men ikke om, hvorvidt det fulgte med i Handlen eller ej.

Sagsøgte har videre forklaret, at han som en Selvfølge gik ud fra, at Inventaret medfulgte, og at Mæglerfirmaets Repræsentant ogsaa senere overfor ham har udtalt sig i samme Retning.

Da Inventaret ikke er nævnt i Sagsøgtes Tilbud, idet det ikke findes omfattet af Ordet »tilhørende«, og da Sagsøgte ikke har oplyst nogen Kutyme, hvorefter Inventar som det omtvistede uden særlig Aftale medfølger ved Handlen om en Frugtplantage, vil Sagsøgerens Paastand være at tage Følge, hvorved bemærkes, at der ikke er nedlagt subsidiær Paastand vedrørende enkelte Dele af Inventaret.

Sagens Omkostninger vil være at ophæve.

Torsdag den 17. Oktober.

Nr. 94/1945. Forsikrings-Aktieselskabet **Danske Phønix**
(Overretssagf. Knud Werner)

m o d

De privatskiftende Arvinger efter den den 3. Februar 1944 afdøde Landsretssagfører **Holger Christensen** (Overretssagf. Dragsted).

(Angaaende Omfanget af en hos Appellanten tegnet Ulykkesforsikring).

Østre Landsrets Dom af 3. April 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet Danske Phønix, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, De privatskiftende Arvinger efter den den 3. Februar 1944 afdøde Landsretssagfører Holger Christensen, betale de paastævnede 20.000 Kr. med Renter 5 pCt. om Aaret fra den 17. Juni 1944, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har de Indstævnte paa Grundlag af de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger erkendt, at Drabet af Holger Christensen er udført af en Terrorgruppe (»Petersgruppen«) som et Led i Terrorhandling, iværksat af den tyske Regering (Rigsminister Himmler) til Modvirken af den danske Modstandsbevægelses Sabotagehandling.

Idet Drabet herefter maa anses for at være en Følge af de ekstraordinære Tilstande, der af den tyske Regering — som et Led i Tysklands Krigsforanstaltninger — var etableret her i Landet, findes Forholdet at være omfattet af Bestemmelsen i Policens § 4, Litra a. Som Følge heraf vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes de Indstævnte in solidum at burde betale 1000 Kr. til Appellanten.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Forsikrings-Aktieselskabet Danske Phønix, bør for Tiltale af de Indstævnte, De privatskiftende Arvinger efter den den 3. Februar 1944 afdøde Landsretssagfører Holger Christensen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte een for begge og begge for een til Appellanten med 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Police af 16. April 1921 tegnede Landsretssagfører Holger Christensen, Aarhus, hos Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet Danske Phønix, en Enkelt-Ulykkesforsikring, stor 20.000 Kr., at udbetale i Tilfælde af Død. Det hedder i de almindelige Forsikringsbetingelsers § 1:

»Forsikringen, der er overtaget paa Grundlag af den afgivne Begæring, giver Ret til Erstatning for saadanne ved Ulykkestilfælde foranledigede Legemsbeskadigelser, som direkte og uden Medvirkning af Sygdom foraarsager den Forsikredes Død eller bevirker en vedvarende eller forbigaaende Foringelse af hans Erhvervsevne.

Ved Ulykkestilfælde forstaas en tilfældig af den Forsikredes Villie uafhængig pludselig ydre, voldelig Indvirkning paa hans Legeme, som har en paaviselig Beskadigelse af dette til Følge.«

I § 4 hedder det:

»Forsikringen omfatter ikke:

a) Ulykkestilfælde (Skader), der er en Følge af Krig, Oprør, borgerlige Uroligheder, — — —«

Den 3. Februar 1944 Kl. ca. 18 blev Landsretssagfører Christensen fundet dræbt ved sin Bopæl i Aarhus. Af de af Politiet tilvejebragte Oplysninger samt af den foretagne Obduktionsforretning fremgaar det, at afdøde, der boede i Ejendommen Klintegaarden, Skovvej 44, Opgang E, Aarhus, fandtes død ca. 4 m fra Indgangsdøren, liggende paa venstre Side med Hovedet drejet nedad, med Hatten trykket ned i Panden, venstre Haand i Frakkelommen, højre Haand støttende mod Jorden og Benene over Kors. Der var intet, der tydede paa Rovmord, idet baade Overfrakken og Jakken var tilknappet, og afdøde var i Besiddelse af sine Værdigenstande, herunder Tegnebogen, indeholdende 235 Kr. Afdøde var

ramt i Nakken med et øjeblikkeligt dræbende Skud, og Projektilet var gaaet ud gennem Pandebenets højre Side. Skudet var affyret paa nogen Afstand. Vejret var diset med Støvregn, men det var ikke mere mørkt, end at man med Lethed kunde se en Mand paa flere Meters Afstand.

Ved Politiets Undersøgelser samt ved en under Sagens Forberedelse stedfunden Vidneførsel ved Aarhus Købstads Ret for borgerlige Sager, under hvilken afdødes Kontordame, Fru Augusta Marie Nielsine Dagmar Knudsen, Sparekassedirektør Niels Mikael Nielsen og Kontorchef Carl Berg Henriksen har afgivet Forklaring, oplystes det, at afdøde, der var høj Frimurer, ikke var politisk interesseret, og ingen af Vidnerne eller hans Husbestyrerinde, der har afgivet Forklaring til Politiet, har kunnet oplyse noget Motiv til Drabet.

Politimesteren i Aarhus Købstad udtalte i en Skrivelse af 24. Februar 1944 bl. a.:

»Intet tydede paa, at der havde fundet Kamp eller Slagsmaal Sted.

Afdøde var i godt Humør ca. en halv Time forinden gaaet fra sit Kontor paa Søndergade til sit Hjem for at spise til Middag. Han skulde senere paa Aftenen til Selskab.

Gerningsmanden til Drabet er ikke fundet, ligesom Motivet ved den foretagne Undersøgelse ikke hidtil har kunnet konstateres.«

Statsadvokaten for særlige Anliggender udtalte i en Skrivelse af 26. Juni 1944 bl. a., »at den foretagne Efterforskning ikke har ført til Udfindelse af Gerningsmanden, og at Motivet rimeligvis er af politisk Karakter, uden at dette dog kan siges med Sikkerhed,« samt i en Skrivelse af 19. Juli 1944 »at Undersøgelserne endnu ikke er afsluttede. Om Udsigterne til, at Undersøgelserne vil blive afsluttet i nær Fremtid, kan jeg for Tiden ikke udtale mig, ligesom det ikke kan oplyses, hvad Motivet til Drabet har været.«

Da Forsikringsselskabet paa Begæring om Forsikringssummens Udbetaling under Paaberaabelse af den gengivne Undtagelsesbestemmelse i Policens § 4 nægtede Udbetalingen, har Sagsøgerne, De privatskiftende Arvinger efter den den 3. Februar 1944 afdøde Landsretssagfører Holger Christensen, anlagt nærværende Sag, hvorunder de har nedlagt Paa-stand paa, at det sagsøgte Forsikringsselskab dømmes til at betale Sagsøgerne 20.000 Kr. med Renter 5 pCt. om Aaret fra Sagens Anlæg den 17. Juni 1944. De har til Støtte herfor anført, at Selskabet, hvis det vil frigøres for Betalingspligten efter Forsikringsbetingelsernes § 1, maa bevise, at det foreliggende Ulykkestilfælde er en Følge af Krig eller borgerlige Uroligheder. Dette har Selskabet imidlertid ikke gjort, og det er efter det oplyste end ikke sandsynligt, at dette er Tilfældet. Der er intet, der tyder paa, at Afdøde er blevet dræbt ved en Krigshandling eller en Handling fra den tyske Krigsmagts Side, og afdøde hørte ikke til den Kreds af Personer, der er Genstand for Gengældelsesmord.

Forsikringsselskabet har nedlagt Paa-stand om Frifindelse for Tiden, subsidiært Frifindelse.

Til Støtte for den principale Paa-stand har Selskabet henvist til Forsikringsaftalelovens § 24, hvorefter Forsikringsydelsen kan fordrøs betalt »14 Dage efter, at Selskabet har været i Stand til at indhente de Oplysninger, der er fornødne til Bedømmelse af Forsikringsbegivenheden«.

Selskabet, der hævder, at det drejer sig om en Ulykke, der skyldes Krig eller borgerlige Uroligheder, henviser til, at Politiets Efterforskning ikke var tilendebragt, da Politiets Materiale i Sagen blev beslaglagt den 19. September 1944, og mener, at der, naar normale Forhold indtræder, maa forventes at kunne fremkomme Oplysninger, der muligt allerede foreligger, og som vil kunne godtgøre, at det drejer sig om et Tilfælde, der dækkes af Undtagelsesreglen i Forsikringsbetingelsernes § 4. Selskabet mener iøvrigt, at de citerede Skrivelser fra Statsadvokaten for særlige Anliggender tyder paa, at saadanne Oplysninger foreligger.

Til Støtte for den subsidiære Paastand har Selskabet anført, at der maa gaas ud fra, at afdødes Drab skyldes Krig eller borgerlige Uroligheder. Der maa efter det oplyste, herunder den paa det paagældende Tidspunkt herskende Tilstand, gaas ud fra, at der foreligger et Drab, der skyldes de ved Krigen eller ved Begivenhederne den 29. August 1943 indtraadte Tilstande, ligesom de manglende Oplysninger om et normalt Motiv for Drabet medfører, at dette maa betragtes som en Handling, der falder ind under Undtagelsesbestemmelserne i Forsikringsbetingelserne.

Retten finder ikke at kunne tage Selskabets Paastande til Følge. Der er intet oplyst, der kan give tilstrækkelig Anledning til at tro, at der skulde kunne tilvejebringes yderligere Oplysninger om de med Drabet forbundne Omstændigheder, og Sagsøgerne findes nu, hvor der er forløbet over 1 Aar siden Drabet, at have Krav paa en Afgørelse af Sagen. Det er dernæst ikke bevist, at Drabet skyldes Krig eller borgerlige Uroligheder. Sagsøgernes Paastand vil derfor være at tage til Følge, hvorhos Selskabet vil have at betale Sagsøgerne Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Fredag den 18. Oktober.

Nr. 87/1945. Direktør **A. W. Ranfelt** (Gamborg)

mod

Grosserer C. G. Christensen (Bech-Bruun).

(Erstatning for Misligholdelse af Handel om Trækul).

Vestre Landsrets Dom af 20. Marts 1945 (I Afd.): Sagsøgte, Grosserer C. G. Christensen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Direktør A. W. Ranfelt, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 300 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Anledning af, at Appellanten for Højesteret har gjort gældende, at Indstævnte burde have opfyldt sin Leveringspligt ved

Levering af Varer af Indstævntes egen Produktion, bemærkes, at dette, som udtalt i Dommen, efter det oplyste ikke kan antages at have været Indstævnte muligt.

Med denne Bemærkning vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanten, Direktør A. W. Ranfelt, til Indstævnte, Grosserer C. G. Christensen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under en Forhandling den 30. August 1940 i København købte Sagsøgeren, Direktør A. W. Ranfelt, sammesteds, af Sagsøgte, Grosserer C. G. Christensen, der var Indehaver af Firmaet Generator Brændstof, Aarhus, 50.000 kg renharpede Bøgetrækul for en Pris af 40 Øre pr. kg til Levering efterhaanden. Sagsøgeren stadfæstede Købet ved Skrivelse af 31. s. M., i hvilken det anførtes, at Partiet skulde aftages i omtrentlig lige store ugentlige Kvantiteter i Løbet af 26 Uger dog saaledes, at Sagsøgeren ikke før efter den 1. Oktober skulde være pligtig at aftage det fulde ugentlige Kvantum. Med Skrivelse af 10. September s. A. sendte Sagsøgte imidlertid til Sagsøgeren en af ham udfærdiget og underskrevet Kontrakt, i hvilken Leveringsbetingelserne afveg fra de i Sagsøgerens Skrivelse anførte derved, at Løbetiden var fastsat til 36 Uger fra den 1. September 1940 at regne saaledes, at hele Partiet skulde være aftaget inden den 1. Juli 1941. Det hed derhos i Kontrakten:

»Dersom Vejret i Vinterens Løb forhindrer Brænding i kortere eller længere Tid suspenderes vor Leveringsforpligtelse for det paagældende Tidsrum, og hvad der af den Grund maatte restere at levere skal snarest derefter afsendes. En som her nævnt Ændring i Leveringen forandrer intet ved Deres Forpligtelser i denne Kontrakt.

Da en Del af ovennævnte Parti Trækul bliver indført fra Tyskland maa vi med Hensyn til Leveringen tage det Forbehold, at Partiet reduceres i Forhold til det som vort Køb af Trækul i Tyskland evt. maatte blive reduceret af den ene eller den anden Grund, ligesom vor ugentlige Leveringsforpligtelse suspenderes, som ovenfor nævnt, i Tilfælde af, at Partiet vi har købt ikke skulde komme rettidig frem.«

Efter at Parterne havde vekslet en Del Skrivelser, der væsentligst drejede sig om en mellem dem samtidig med Købet af Trækul afsluttet Handel om 200 Tons Tørvekoks, meddelte Sagsøgeren i Skrivelse af 31. Oktober s. A. Sagsøgte, at han akcepterede Ændringen af Løbetiden for Kontrakten om Trækul til 36 Uger, idet han samtidig fremsendte denne Kontrakt forsynet med sin Underskrift.

I Tiden indtil den 9. December 1940 blev der leveret Sagsøgeren ialt 14.270 kg Trækul, men derefter gik Leverancen i Staa.

Sagsøgte, som gjorde gældende, at Sagsøgeren havde misligholdt den fornævnte Handel om Tørvekoks, meddelte i Skrivelse af 8. Januar 1941 Sagsøgeren, at han hævdede denne Handel og forbeholdt sin Ret. Sagsøgte tilskrev derhos den 23. s. M. Sagsøgeren, at da der ikke kom Trækul hjem fra Tyskland, og da Sagsøgtes Leverandør ikke havde kunnet faa noget bindende Svar fra Værkerne i Tyskland, hverken med Hensyn til Pris, Leveringstid eller i det hele taget noget Tilsagn om Levering efter den 1. Januar 1941, ansaa han det for rigtigst at meddele Sagsøgeren, at denne ikke skulde regne med at faa leveret Trækul paa den afsluttede Kontrakt. Herpaa svarede Sagsøgeren i Skrivelse af 31. s. M., at han ikke kunde anerkende, at Sagsøgte søgte at friholde sig for sin Leveringspligt, men maatte anmode Sagsøgte om at skaffe Udvej for at genoptage Leveringen. I Skrivelse af 3. Februar s. A. genvarede Sagsøgte, at han naturligvis gjorde alt, hvad han kunde for at skaffe de Trækul, han endnu manglede, hjem fra Tyskland, men at Ud-sigterne nærmest var haabløse.

Sagsøgeren lod derefter ikke høre fra sig, men da han havde set, at Sagsøgte i »Jyllandsposten« for den 30. April 1941 og senere averterede med at have Trækul til Generatorer i baade dansk og tysk Produktion paa Lager til omgaaende Levering, anmodede han i Skrivelse af 6. Maj s. A. Sagsøgte om at reservere ham de resterende 35 Tons Trækul til omgaaende Levering, idet han henviste til, at Sagsøgte efter de anførte Annoncer at dømme maatte være leveringsdygtig. Herpaa svarede Sagsøgte den 10. s. M., at da hans Leveringspligt overfor Sagsøgeren var baseret paa en Kontrakt, han paa det Tidspunkt havde om Levering af Kul fra Tyskland, hvilken Kontrakt imidlertid var annulleret af de tyske Sælgere, var hans Forpligtelse overfor Sagsøgeren bortfaldet. Han anførte videre, at han ganske vist senere gennem helt andre Leverandører fra helt andre Fabrikker og iøvrigt til helt andre Priser havde faaet Trækul frem fra Tyskland, men at dette ikke kunde forpligte ham til at genoptage Leveringerne overfor Sagsøgeren.

Sagsøgeren har nu i denne Sag paastaet Sagsøgte dømt til Betaling af en Skadeserstatning, stor 6074 Kr. 10 Øre, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn, tilligemed Renter af det tilkendte 6 pCt. aarlig fra den 28. Januar 1942, indtil Betaling sker. Det i den principale Paastand anførte Beløb udgør efter hans Anbringende tabt Avance 17 Øre pr. kg af de ikke leverede 35.730 kg Trækul, idet Sagsøgerens Indkøbspris for disse var 40 Øre og hans Udsalgspris 60 Øre pr. kg, medens der til Fragt og Udkørsel medgik 3 Øre pr. kg.

Færdig fra Trykkeriet den 27. November 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 21

Fredag den 18. Oktober.

Sagsøgte har paastaet sig frifunden, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Til nærmere Begrundelse for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Købet angaar Genstande, bestemt efter Art og uden at de efter Aftalen skulde hidrøre fra et bestemt Parti. Sagsøgte har efter Sagsøgerens videre Anbringende ikke godtgjort, at Muligheden for at opfylde Aftalen har været udelukket paa Grund af Omstændigheder, som efter Købelovens § 24 kan fritage ham for Ansvar, hvorimod man efter Indholdet af de ommeldte Annoncer maa gaa ud fra, at Opfyldelse har været mulig. Selv om Sagsøgte maatte have betalt senere indkøbte Trækul med en højere Pris, kan dette efter Sagsøgerens Opfattelse ikke fritage ham for Leveringspligt overfor Sagsøgeren.

Sagsøgte har i første Række begrundet sin Paastand om Frifindelse paa Bestemmelsen i Købelovens § 23, idet han har gjort gældende, at Købet efter Aftalen angik Trækul af det bestemte Parti, han da havde indkøbt i Tyskland, samt at hans Undladelse af at opfylde Handlen herefter er ham utilregnelig.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at Sagsøgte under Salgsforhandlingerne meddelte Sagsøgeren, at han havde købt Bøgetræ her i Landet til Brænding af Trækul, og at han ogsaa havde været ude at se paa Træet i Skoven, men han sagde, at det var muligt, at dette Bøgetræ først senere vilde blive tilstrækkelig tørt til den paatænkte Anvendelse, hvorfor Sagsøgte forbeholdt sig i hvert Fald i Begyndelsen at levere tyske Trækul. Han sagde, at han havde indkøbt et saadant Parti Trækul, dog uden at angive hos hvem, det var købt i Tyskland, eller hvor meget, han havde købt. Han sagde dog, at det drejede sig om nogle Jernbanevogne, i hvilken Henseende Sagsøgeren bemærker, at der kan rummes fra 10—15 Tons i en Jernbanevogn. Han har endvidere forklaret, at de i Kontrakten indeholdte Forbehold ikke blev taget ved Handlens Afslutning, og naar han ikke desto mindre underskrev Kontrakten, skyldtes det, at hans Kunder pressede paa for at faa de bestilte Varer, idet Sagsøgte havde meddelt ham, at Varerne først vilde blive leveret, naar han underskrev Kontrakten.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han, da han i Efteraaret 1940 afsluttede Handlen med Sagsøgeren, havde købt 100 Tons Bøgetrækul i Tyskland gennem Lermann i Ringe, hvilket Sagsøgeren blev gjort bekendt med, uden at dog Lermanns Navn blev nævnt, og det var en ud-

trykkelig Aftale imellem dem, at Sagsøgeren af dette Parti skulde have de 50 Tons, og Kontrakten er da ogsaa — vil Sagsøgte gøre gældende — affattet i Overensstemmelse hermed, idet han anfører, at det i Kontrakten indeholdte Afsnit om Brænde skal forstaas saaledes, at fornævnte Aftale var det afgørende, og hvis det saa viste sig, at Sagsøgte gennem Brændselsnævnet kunde disponere over Bøgetræ til Brænding, havde han Ret til i Stedet for det tyske Bøgetrækul at levere dansk Bøgetrækul.

Forholdene udviklede sig nu saaledes, at han paa den tyske Kontrakt kun fik leveret ca. 15 Tons, som Sagsøgeren alle fik, og derefter er Kontrakten i Virkeligheden annulleret af den tyske Sælger. Det havde været umuligt for Sagsøgte at faa yderligere Leveringer, og enhver Udsigt til Erstatning i den Anledning maa, som Forholdene ligger, betragtes som haabløs. Han har videre forklaret, at da han senere averterede med tyske Trækul, refererede dette Tilbud sig til et Parti, han den 22. Marts 1941 havde købt hos en helt anden Sælger og til en Pris af 60 Øre pr. kg.

Efter det iøvrigt oplyste maa det antages, at Rationeringen af Brænde traadte i Kraft den 1. Juni 1940, at Brændselsmyndighederne af Hugsten 1940/41 kun har tildelt Sagsøgte ialt 2500 rm Løvtræbrænde, deraf i Marts 1941 650 rm og i Maj Maaned s. A. 1850 rm, samt at dette Træ, der stammede fra Vinterhugsten, ikke var tjenligt til Brug før i Efter-sommeren 1941.

Medens det nu vel ikke kan statueres, at Købet angik en bestemt Genstand, jfr. herved Købelovens § 3, maa det efter alt foreliggende — derunder Bestemmelserne i Kontrakten om Reduktion og Suspension af Leveringspligten overfor Sagsøgeren i Forhold til Leveringerne af det i Tyskland købte Parti — antages at have staaet klart for Sagsøgeren, at Købet delvis angik Varer af dette bestemte Parti og iøvrigt angik Varer af Sagsøgerens egen, af Brændselsrestriktionerne afhængige, Produktion. Det maa derhos anses godtgjort, at Sagsøgeren har faaet alt, hvad Sagsøgte har modtaget af det nævnte tyske Parti, ligesom det maa antages at være in confesso, at Opfyldelse af Kontrakten indenfor dennes Løbetid ved Hjælp af Varer af Sagsøgte's egen Produktion paa Grund af Brændselsrestriktionerne ikke har været mulig. Idet det herefter maa antages, at Opfyldelse af Leveringspligten paa aftalt Maade har været udelukket ved Omstændigheder, mod hvilke Sagsøgte enten havde taget Forbehold eller for hvilke han iøvrigt efter Bestemmelserne i Købelovens § 24 maa være ansvarsfri, vil Sagsøgte allerede af denne Grund være at frifinde, og det bliver herefter uforment at komme ind paa, hvad Parterne iøvrigt har anført.

I Sagsomkostninger findes Sagsøgeren at burde betale 300 Kr. til Sagsøgte.

Nr. 253/1945. Grosserer **C. G. Christensen** (Bech-Bruun)

m o d

Direktør **Wendel Ranfelt** (Gamborg).

(Erstatning for Misligholdelse af Handel om Tørvekoks).

Sø- og Handelsrettens Dom af 15. November 1945: Sagsøgte, Direktør Wendel Ranfelt, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer C. G. Christensen, Aarhus, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 500 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsrätten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer C. G. Christensen, til Indstævnte, Direktør Wendel Ranfelt, med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Forhandling den 30. August mellem nærværende Sags Parter, Sagsøgeren, Grosserer C. G. Christensen, Aarhus, som er Leder af Generator-Brændstof A/S, og Sagsøgte, Direktør Wendel Ranfelt, sluttedes Aftale om Sagsøgtes Køb af et Parti Tørvekoks. Sagsøgte bekræftede samme Dag overfor Sagsøgeren Aftalen saaledes:

»— — — stadfæster jeg herved, at jeg af Dem har købt

200 Tons Tørvekoks

til Generatorbrug, af samme Kvalitet og paa samme Betingelser, hvorefter der hidtil er leveret mig fra Generator Brændstof A/S.

Partiet aftages successive i omtrentlige lige store ugentlige Kvantiteter i Løbet af 36 Uger. Dog er jeg ikke pligtig til før efter 1. Oktober at aftage det fulde ugentlige Kvantum.

København, den 30. August 1940.

Wendel Ranfelt.

Navn.

Undertegnede stadfæster herved ovenstaaende Køb.

p. T. København, den 30. August 1940.

Prisen for ovennævnte Parti Tørvekoks er 35 Øre pr. kg eller ialt Kr. 70.000,00. Betaling: Efterkrav.«

Der var tidligere i August Maaned s. A. af Sagsøgeren leveret nogle Partier af samme Vareart til Sagsøgte. Varen, der var et nyt og før begge Parter ukendt Produkt, blev forarbejdet af Tørv af Sagsøgeren i dennes Virksomhed i Aarhus.

I Anledning af disse Leveringer var der vekslet nogle Skrivelser mellem Parterne. I Skrivelsen af 14. August skrev Sagsøgeren til Sagsøgte:

» — — —

Med Hensyn til Analyse over Koksene, skal vi oplyse, at vi kun for de aller første Partier har ladet foretage en fuldstændig Analyse, nemlig indtil det Tidspunkt vi var klar over, hvilken Kvalitet Tørv, der skal anvendes. For de sidste Prøver har det overhovedet kun været nødvendigt at undersøge disse for Aske og Vand.

Til Deres Orientering kan vi meddele, at Askeprocenten har svinget mellem 5,28 og 9,26 pCt., medens en Askeprocent paa omkring 7 er den almindeligste, men vi skal dertil bemærke, at det forekommer os, at den Askeprocent, der opgives i Analyserne, selv om den teoretisk er uangribelig, kan blive ret vilkaarligt, idet Prøveudtagningen har en usædvanlig stor Indflydelse paa Resultatet, hvorfor vi er af den Overbevisning, at de Askeprocenter, der her er opgivet, er Maksimum, og vi vil gaa ud fra, at en Gennemsnitsprøve af Partierne, hvis man kunde tage en saadan, vilde vise et noget mindre Askeindhold. — — —«

I Skrivelse fra Sagsøgte til Sagsøgeren af 17. August hedder det bl. a.:

» — — —

Da vi i den kommende Uge vil slaa et stort Slag for, at indarbejde Varen, bedes De nøje paase, at der sendes en Vare af fin og ensartet Kvalitet, samt at Partiet er saa Askefattigt som muligt. Det er jo af stor Betydning, at de første Prøver falder heldigt ud. — — —«

Der blev i Henhold til Aftalen af 30. August 1940 ialt kun leveret følgende Kvanta:

2. September 1940	1.500 kg
9. — „	1.000 „
16. — „	1.000 „
26. — „	500 „
16. Oktober „	800 „
21. — „	800 „
24. — „	800 „
1. November „	1.000 „
15. — „	1.200 „
30. — „	800 „
2. December „	800 „

ialt 10.200 kg

Den 3. September 1940 sendte Sagsøgte Sagsøgeren følgende Skrivelse:

» — — —

Da vi de sidste Par Dage har modtaget Klager over Slaggedannelse, har vi ladet vor Ingeniør foretage et Par Prøver af de sidste modtagne Partier Tørvekoks, og til vor Forbavselse viste Prøverne et Askeindhold paa 14 pCt. For en Ordens Skyld meddeler jeg Dem dette, og det er jo meget beklageligt, naar vi, i Henhold til Deres fremsendte Analyse, sælger Varen med et Askeindhold af ca. 7 pCt. Vi gaar ud fra, at den Vare, De sender i Fremtiden vil være i Overensstemmelse med de fremsendte Analyser. — — —«

Atter den 6. September 1940 tilskrev Sagsøgte Sagsøgeren og beklagede sig over, at Kvaliteten med Hensyn til Askeindhold ikke var som aftalt.

I Skrivelse af 6. September 1940 udtalte Sagsøgeren, at en mindre omhyggelig Prøveudtagning kunde have stor Indflydelse paa et Analyse-resultat, og anførte, at han selv sammen med en Prøve af Trækul havde indsendt en Prøve af Tørvekoks, som de i Øjeblikket frabrikeredes af Sagsøgeren til Teknologisk Institut, som havde givet ham følgende Erklæring herom:

»Hvad angaar Tørvekoksene har disse været anvendt i forskellige Generatorer ligeledes med godt Resultat, den eneste Forskel, man mærker, er, at Tørvekoksene antændes lidt vanskeligere end Trækullene, saaledes at Optændingen første Gang varer lidt længere end normalt, men herudover har vi ikke kunnet konstatere nogen Forskel, hverken i Retning af Gassens Brændværdi, Renhed eller den praktiske Gang i Generatoren. Vi vil derfor mene, at Tørvekoks, som de foreligger, er et velegnet Supplement til Beholdningen af Trækul, der efter foreliggende Oplysninger er ret kneben. Naar Prisen er lidt lavere end for Trækullene, vil vi iøvrigt mene, at det vil være økonomisk at anvende Tørvekoks som de indsendte. — — —«

I Skrivelse af 10. September anførte Sagsøgeren bl. a. følgende:

»Det Parti Tørv vi brænder af i Øjeblikket, er brugt praktisk talt til hele vor Produktion, men det viser sig altsaa, at Tørven selv fra samme Mose kan svinge noget i Askeindhold, og dette har ganske naturligt ogsaa Indflydelse paa vort Produkt. Som tidligere meddelt har vi ladet en Prøve analysere, og vi har i Dag faaet Resultatet fra Laboratoriet der meddeler, at den indeholder 9,24 pCt. Aske og 3,75 pCt. Vand.«

Sagsøgeren fremsendte samtidig et Udkast af 9. September til endelig Kontrakt til nærmere Udformning af Aftalen af 30. August. Heri hedder det bl. a. følgende:

»Vi paatager os ikke nogen Garanti for Askeprocenten i de leverede Tørvekoks, men skal søge at holde denne saa lav som muligt.«

Sagsøgte nægtede at underskrive Kontrakten og fastholdt, at han havde modtaget en ringere Vare, end han efter Aftalen havde Krav paa.

Der udviklede sig nu en længere Korrespondance mellem Parterne, hvori hver af Parterne fastholdt de indtagne Standpunkter, indtil Sagsøgeren endelig i Skrivelse af 8. November meddelte, at »det med store Ofre og efter mange Anstrengelser er lykkedes os at finde et Parti Tørv, der har en saa fin Analyse, at vi, selv om vi som nævnt slet ikke er pligtig dertil — kan garantere Dem, at Koksens Analyse, kommer til at ligge ikke over de nævnte 9,26 pCt.« Sagsøgeren krævede herefter adskillige Gange, at Sagsøgte skulde aftage i Henhold til Aftalen, men Sagsøgte aftog kun i smaa Kvanta og ophørte — som det fremgaar af foranstaaende — helt at aftage efter den 2. December 1940.

Sluttelig tilskrev Sagsøgeren den 8. Januar 1941 Sagsøgte saaledes:

»Da vi ikke har hørt noget som helst fra Dem i Anledning af vort Brev af 4. December og De heller ikke har reageret overfor vore Ryk-kere af 23. og 30. samme Maaned, betragter vi hermed, at De har brudt Kontrakten.

Herefter forbeholder vi os vor Ret og vi vil disponere til anden Side.«
Sagsøgeren fik intet Svar herpaa.

Sagsøgeren foretog sig herefter intet, idet han ikke tænkte at gøre noget Erstatningskrav gældende overfor Sagsøgte. Han anførte dog rent indsigelsesvis at have et saadant Krav i en Sag, som Sagsøgte anlagde imod ham ved Vestre Landsret i Anledning af en Handel om Trækul, men Retten fandt i sin Dom af 20. Marts 1945, der nu er indanket til Højesteret, ikke Anledning til at komme ind herpaa. Først i denne Sag, som er anlagt ved Stævning af 21. August 1945, kræver Sagsøgeren Erstatning under Paaberaabelse af, at Sagsøgte har misligholdt Aftalen ved kun at aftage de fornævnte 10,2 Tons; og idet Sagsøgeren hævder at have mistet en Fortjeneste paa 69 Kr. 88 Øre pr. ikke leveret Ton, nedlægger han Paastand paa, at Sagsøgte dømmes til at betale Sagsøgeren 13.263 Kr. 28 Øre med Renter 6 pCt. p. a. fra den 1. Juni 1941, til Betaling sker.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Han gør gældende, at Sagsøgeren har leveret ringere Kvalitet end hvad han direkte har lovet eller i alt Fald maa anses for at have garanteret i Henhold til Aftalen af 30. August 1940 og de forudgaaende Leveringer og Skrivelser, og at Sagsøgte derfor har været berettiget til at nægte at aftage mere end sket. Og i alt Fald hævder Sagsøgte, at Sagsøgeren ikke har ført Bevis for at have lidt noget Tab.

Retten finder ikke, at Sagsøgte har været berettiget til at undlade at aftage i Henhold til Parternes Aftale af 30. August 1940. Det ses ikke, at Sagsøgeren ved denne Aftale eller ved hvad der forud for den er passeret mellem Parterne, har afgivet nogen Garanti med Hensyn til Koksens Askeindhold, og Sagsøgte har vel reklameret over for stort Askeindhold, men har ikke før nu under Sagen gjort gældende, at han var berettiget til at hæve Købet af denne Grund, og yderligere har Sagsøgte, selv efter at Sagsøgerne i Skrivelse af 8. November 1940 har garanteret, at Askeprocenten i fremtidige Leveringer ikke skal overstige 9,26 pCt., undladt at aftage efter Aftalen. Sagsøgeren har derfor med Rette betragtet Kontrakten som misligholdt fra Sagsøgtes Side.

Derimod maa Retten give Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren ikke har ført Bevis for at have lidt noget Tab. Sagsøgeren har ikke solgt Koksene til anden Side, men har ganske undladt at producere de omhandlede Kvanta, skønt han i sin Korrespondance med Sagsøgte anførte, at der var ret stærk Efterspørgsel paa Varen fra anden Side.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde, og Sagsøgeren findes at burde betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Nr. 283/1946.

Anklagemyndigheden
m o d

Dines Jespersen og Hans Møller Simonsen.

Østre Landsrets Kendelse af 29. Maj 1946 (VI Afd.):
Den indankede Dom er afsagt den 17. April 1946 af Retten for Ny-

købing F. Købstad m. v. og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse efter Anklageskriftet samt iøvrigt til Skærpelse af Straffen.

Da Anklagemyndigheden ikke har iværksat behørig Anke inden Ankefristens Udløb og ikke har gjort antageligt, at Ankefristens Oversiddelse skyldes Grunde, som ikke kan tilregnes den, vil Anken i Medfør af Retsplejelovens § 963, jfr. § 949, være at afvise.

Thi bestemmes:

Den af Anklagemyndigheden iværksatte Anke afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paaæret til Højesteret af Anklagemyndigheden med Paastand om, at Kendelsen ændres saaledes, at Anklagemyndighedens Anke tilstedes.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at en af vedkommende Politimester efter Ordre af Statsadvokaten udfærdiget Ankemeddelelse den 1. Maj 1946 blev forkyndt for Tiltalte Jespersen paa begge Tiltaltes Vegne, idet han havde Fuldmagt fra Tiltalte Simonsen, der var bortrejst, til at modtage Forkyndelse paa dennes Vegne.

Da Ankemeddelelse paa behørig Maade er forkyndt for begge Tiltalte inden Udløbet af den i Retsplejelovens § 947, jfr. § 963, Stk. 3, fastsatte Frist, vil Anklagemyndighedens Paastand være at tage til Følge.

Thi bestemmes:

Anklagemyndighedens Anke til Østre Landsret af den af Retten for Nykøbing Falster Købstad m. v. den 17. April 1946 afsagte Dom bør nyde Fremme.

Mandag den 21. Oktober.

Nr. 298/1944. A/S **Rixen Maskinfabrik** (H. Bache)

m o d

A/S **Martinit** (Landsretssagf. Jørgen Bang).

(Om Ansvar for Mangler ved leverede Altanbeklædningsplader).

Østre Landsrets Dom af 16. Oktober 1944 (VII Afd.): Sagsøgte, A/S Martinit, bør for Tiltale i denne Sag af Sagsøgeren, A/S Rixen Maskinfabrik, fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I en den 8. August 1945 afgivet Skønserklæring har Professor E. Suenson bl. a. udtalt: »Den væsentligste Aarsag til Skaderne er Uoverensstemmelsen mellem Befæstelsesmaaden og Materialets Egenskaber«.

Det findes ikke tilstrækkeligt godtgjort, at det til Pladerne benyttede Materiale har lidt af saadanne Mangler, at Pladerne var uanvendelige, dersom de blev opsat paa hensigtsmæssig Maade, og idet det tiltrædes, at der ikke under de foreliggende Omstændigheder er Grundlag for at paalægge Indstævnte Ansvar overfor Appellanten for Følgerne af de Fejl, der maa antages at være begaaet ved Opsætningen, vil Dommen være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S Rixen Maskinfabrik, til Indstævnte, A/S Martinit, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Paa Grund af de for Tiden herskende Forhold maatte Dansk Eternitfabrik A/S for nogle Aar siden ophøre med Fremstilling af Eternit (indeholdende bl. a. Asbest) og i Stedet fabrikere en Erstatningsvare kaldet Cembrit. Ved Planlægning af en Bebyggelse paa Ejendommen Matr. Nr. 1972 af Sundbyvester, hvor Sagsøgeren, A/S Rixen Maskinfabrik, som Underentreprenør skulde levere og opsætte Altanrækværker, var oprindelig krævet Eternitplader som Altanbeklædning, men da Bygearbejdet først kom i Gang i Foraaret 1942, erfarede Sagsøgeren ved Henvendelse til sin Leverandør, Sagsøgte, A/S Martinit, at kun Cembritplader kunde skaffes. Sagsøgte afgav Tilbud paa Plader tilskaarne efter Maal i enten 6 mm eller 8 mm Tykkelse med en Prisforskel af 2 Kr. 40 Øre pr. Plade, og Sagsøgeren valgte den billigste Plade og fremstillede et Jernskelet til et Rækværk, som han overlod Sagsøgte til Brug for Tilskæring af Pladerne, ialt 970 Stykker. I Skelettet var udboret Huller for de Bolte, der skulde fastholde Pladerne paa en saadan Maade, at de tilsvarende Huller i Pladerne maatte anbringes højst 2 cm fra Pladekanten. Sagsøgte leverede derefter i September til November 1942 Pladerne og fik disse betalt med den aftalte Købesum 6316 Kr. 64 Øre, og Sagsøgeren opsatte dem paa Altanerne efterhaanden som de blev leverede. Fra Foraaret 1943 begyndte Pladerne at revne, og de revnede efterhaanden alle, i hvilken Anledning Sagsøgeren forgæves reklamerede over for Sagsøgte.

Under denne Sag gør Sagsøgeren nu gældende: Sagsøgte har siden Sommeren 1941 haft Eternitfabrikkens trykte Vejledning om Cembrit, hvoraf bl. a. fremgaar, at man ikke bør anvende Plader under 8 mm Tykkelse til udvendig Beklædning, at de Bolte, med hvilke en Plade fastgøres, bør anbringes mindst 15 cm fra Pladens Yderkant, og at en fastgjort Plade maa kunne bevæge sig lidt, hvorfor dels Hullerne i den maa gøres 3—4 mm bredere end Boltene, dels Boltene kun maa skrues ganske let til. Sagsøgeren, der tidligere havde faaet leveret Eternitplader fra Sagsøgte, havde kun arbejdet med saadanne — uden at iagttagende nogen af de fornævnte Sikkerhedsforanstaltninger og uden i den Anledning at modtage nogen Reklamation —, og kendte ved den under Sagen omhandlede Opsætning af Cembritplader ikke den herhenhørende Vejledning. Sagsøgte oplyste ved denne første Levering af Cembritplader ikke, at de maatte behandles paa en fra Eternit afvigende Maade, og meddelte ikke, at Anvendelse af 6 mm Plader var utilraadelig. Sagsøgeren, der herefter maatte gaa ud fra, at Fremgangsmaaden ved Opsætningen var den samme som ved Eternitplader, fulgte saaledes denne Fremgangsmaade ved Opsætningen af Cembritpladerne, og det har nu vist sig, at dette medførte saadanne Revnedannelser, at Pladerne er kassable, hvorfor Sagsøgeren, naar Forholdene tillader det, maa nedtage Pladerne og erstatte dem med egnede Plader uden at kunne opnaa noget Ekstravederlag herfor hos sin Aftager. Bekostningen ved denne Ombytning opgør Sagsøgeren til 4850 Kr., og lægges hertil den forgæves udlagte Købesum for Cembritpladerne 6316 Kr. 64 Øre, fremkommer et samlet Tab paa 11.166 Kr. 64 Øre, for hvilket — hævder Sagsøgeren — Sagsøgte maa være ansvarlig, idet det alene er forvoldt ved dennes Forømmelse af at give de fornødne Oplysninger. Sagsøgeren paastaar derfor Sagsøgte dømt til at erstatte det sidstnævnte Beløb med Renter 6 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 23. Januar 1944.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og gør til Støtte herfor gældende: Ved Udbuddet af Cembritpladerne oplyste Sagsøgte, at det drejede sig om en Erstatningsvare og at 8 mm Tykkelse var at foretrække. Derimod blev der ikke givet yderligere Oplysninger om Cembritens Egenskaber, men dette var ufornuddent, idet ogsaa Vejledningen vedrørende Eternitplader havde anvist Udboring af rummelige Huller i Pladerne og let Tilskruen af Boltene. Ved Leveringen af det første Hold Plader til Sagsøgeren var det paalagt den paagældende Lagerformand at henlede Opmærksomheden paa, at Hullerne i Jernskelettet burde anbringes saaledes, at Hullerne i Pladerne kunde faa større Afstand fra disses Kanter, og at Pladehullerne maatte være bredere end Boltene, men Sagsøgeren vægrede sig ved at modtage Anvisninger fra Formanden. Det maa derfor alene tilregnes Sagsøgerens eget Forhold, at Opsætningen af Cembritpladerne mislykkedes.

I Anledning af Reklamationen var Parterne enedes om at lade Arkitekt E. Janager og Smedemester H. C. Blücker udtale sig om Skaderne og deres Aarsag. Der opnaaedes ikke Enighed mellem de to Mænd og under Sagen har yderligere Arkitekt M. K. Michaelsen og Fabrikant H. Schæbel som Skøns mænd udmeldte af Retten afgivet Erklæring. De fire nævnte har under Domsforhandlingen afgivet supple-

rende Forklaringer og herunder er der mellem Mændene opnaaet Enighed om, at den Omstændighed, at Hullerne i Cembritpladerne har sluttet tæt om Boltene, og at disse tillige er spændt for fast, har bevirket, at Pladerne, der mangler Sejghed og Elasticitet til at hænge sammen, naar den Krympning af Materialet, der maa finde Sted, modarbejdes ved, at Enderne af Pladen fastholdes for haardt ved Boltene, er revnede. Derimod synes Hullernes Nærhed ved Pladekant ikke at have haft nogen Indflydelse paa dette Resultat. Brugsanvisningen for Eternitplader gav vel samme Anvisninger som Vejledningen for Cembritplader til Undgaaelse af det her beskrevne Resultat, men det har været almindeligt at tilsidesætte dem, uden at herved er opstaaet væsentlige Ulemper, idet Asbestindholdet i disse Plader som Regel har været tilstrækkeligt til at binde dem sammen under Krympningen Om 6 mm Cembritplader rigtigt behandlet vil være tilnærmelsesvis saa modstandsdygtige som 8 mm Plader, vil kun kunne afgøres efter langvarige og omfattende Forsøg.

Der er under Domsforhandlingen afgivet Vidneforklaringer af Parternes Direktører, henholdsvis Viggo Larsen og Kurt Petersen, der i Telefonen har ført de Samtaler, som førte til Bestillingen af Cembritpladerne, samt af Sagsøgtets Lagerformand J. Persson.

Direktør Larsens Forklaring gaar ud paa, at Direktør Petersen udtalte, at Holdbarheden af Cembrit var den samme som Eternit og at 6 mm og 8 mm Plader var lige anvendelige. Larsen spurgte ikke om der var særlige Forhold at iagttage, og Petersen nævnte selv intet herom.

Han erindrer ikke nogen Samtale med Lagerformand Persson.

Direktør Petersens Forklaring gaa ud paa, at han uden at gaa ind paa Forskellen af Eternitplader nævnte, at Cembiten var en Erstatningsvare, og at han sagde, at 8 mm Dimension var at foretrække for 6 mm.

Lagerformand Persson har forklaret, at han efter at have afleveret det første Hold Plader hos Sagsøgeren, særlig opsøgte Direktør Larsen for efter Ordre at tale om bedre Anbringelse af Boltehullerne og om Ønskeligheden af at gøre Hullerne i Pladerne bredere end Boltene. Han fik dog kun afleveret den første Del af sin Besked, da han blev afvist af Larsen og derfor ikke fik talt om Hullernes Bredde.

Efter Sagens Oplysninger ses Sagsøgeren som Bygningsentreprenør at have Erfaring med Hensyn til Beklædning af Altaner, og Sagsøgte alene som Mellemandler at have beskæftiget sig med Beklædningsmaterialer. Ingen af Parterne havde Erfaringer vedrørende Cembit som Altanbeklædningsmateriale.

Efter det saaledes oplyste findes Ødelæggelsen af Pladerne at skyldes Fejl ved Opsætningen, som kunde være undgaaet, hvis Sagsøgeren havde kendt den af Eternitfabrikken anviste Fremgangsmaade. Det findes endvidere, at Sagsøgeren, der havde Erfaring med Hensyn til den haandværksmæssige Behandling af Byggematerialer, og som nu for første Gang skulde anvende Erstatningsmaterialet Cembit, selv burde have søgt oplyst — saasom ved direkte Henvendelse til Eternitfabrikken — paa hvilken Maade dette Materiale rettest burde behandles, og det kan ikke fritage Sagsøgeren for Følgen af Undladelsen heraf, at den hidtidige

vejledningsstridige Behandling af det asbestholdige Eternitmateriale ikke har medført væsentlige Ulemper.

Det findes endeligt, at der ikke vil kunne paalægges Sagsøgte noget Ansvar for, at Sagsøgeren ikke har faaet fornødne Oplysninger.

Sagsøgte vil saaledes være at frifinde.

Sagsøgeren findes at burde betale Sagens Omkostninger til Sagsøgte med 500 Kr.

T i r s d a g d e n 22. O k t o b e r .

Nr. 234/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Orla Saabye (Steglich-Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2.

København's Byrets Dom af 21. December 1945 (22. Afd.): Tiltalte, Orla Saabye, bør straffes med Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 214 Dage anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid i 5 Aar. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 100 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Gangsted Rasmussen, og 75 Kr. til Anklagemyndighedens Repræsentant, Landsretssagfører Goldberg.

Østre Landsrets Dom af 12. Marts 1946 (VIII Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte, Orla Saaby, forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 3 Aar, hvoraf nu 10 Maaneder anses udstaaet. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 50 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Ole Gangsted Rasmussen, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte med Paastand om Frifindelse og Tlikendelse af Erstatning i Medfør af Retsplejelovens § 1018 b. Stk. 1 og 3. Rigsadvokaten har sluttet sig til Tiltaltes Paastand om Frifindelse, men nedlægger Paastand om, at der alene tillægges Tiltalte Erstatning for udstaaet Straf efter Retsplejelovens § 1018 b, Stk. 3.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Anklagemyndigheden har oplyst, at Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsretten idømte Straf fra 12. Marts til 21. September 1946, da han løslodes.

Da det af Tiltalte udviste i Byretsdommen beskrevne Forhold ikke findes at kunne henføres under Bestemmelserne i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946, vil Tiltalte være at frifinde.

Med Hensyn til det af Tiltalte fremsatte Krav om Erstatning finder otte Dommere, at der, som Sagen foreligger, intet er til Hinder for, at dette Krav tages under Paakendelse i dets Helhed, uanset at Krav om Erstatning for udstaaet Varetægtsfængsel ikke tidligere er fremsat. Disse Dommere stemmer herefter for at tillægge Tiltalte Erstatning hos det Offentlige saavel for udstaaet Varetægtsfængsel som for udstaaet Straf og for at fastsætte Erstatningen til 1200 Kr.

Tre Dommere stemmer, da Kravet om Erstatning for udstaaet Varetægtsfængsel ikke er fremsat inden den i Retsplejelovens § 1018 g, Stk. 1, fastsatte Frist, for for saa vidt at frifinde det Offentlige samt for i Erstatning for udstaaet Straf at tilkende Tiltalte 800 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Orla Saabye, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være.

Der tillægges Tiltalte i Erstatning hos det Offentlige 1200 Kr.

Sagens Omkostninger for alle Retter, der under de ved Byretten og Landsretten fastsatte Salærer samt Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Steglich-Petersen 200 Kr. udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsnænd, tiltales Orla Saabye ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 13. November 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, ved i Sommeren 1943 i 6 Uger iført S. S. Uniform at have gjort Tjeneste i Schalburgkorpsets Uddannelseslejr i Høvelte.

Tiltalte er født den 27. September 1924 i København og ikke fundet tidligere straffet, men er ved Statsadvokatens Resolutioner af 27. Januar 1941 og 13. Februar 1942 fritaget for Tiltale for Tyveri mod Forbliven under Børneforsorg.

Tiltalte har erkendt, at han i Sommeren 1943 henvendte sig paa Frimurerlogen for at indhente nærmere Oplysninger om Betingelserne for Optagelse i Schalburgkorpset. Det blev meddelt ham, at Korpset skulde være en Erstatning for den danske Hær. Paa nærmere Forehold om, hvad Tiltalte mente hermed, har han forklaret, at det blev sagt, at hvis den danske Hær maatte blive opløst, vilde Schalburgkorpset kunne træde i Stedet. Han meldte sig som Sanitetssoldat og kom til Uddannelse i Høvelte. Han har ikke faaet Vaabenuddannelse, men kun Uddannelse i Sanitetstjeneste. Efter 14 Dages Forløb gik det op for ham, at Schalburgkorpset samarbejdede med Tyskerne, hvorfor han indgav Afskedsbegæring. Da Uddannelsesstiden, 6 Uger, var forløbet, blev han hjemsendt, idet han ikke havde underskrevet nogen Kontrakt.

Efter det saaledes foreliggende, og idet det findes ubetænkeligt at statuere, at Tiltalte, forinden han lod sig hverve til Schalburgkorpset, var klar over dettes Karakter, og at det samarbejdede med Besættelsesmagten, maa Tiltalte anses skyldig i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Tiltalte har efter at være interneret den 11. Maj 1945 været fængslet siden den 9. Juli 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovs-tillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, 2. Stk., med en Straf, som under Hensyn til Tiltaltes unge Alder findes at kunne bestemmes til Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 214 Dage i Medfør i Straffelovens § 86 og dennes Analogi anses som udstaaet.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 21. December 1945 af Københavns Byrets 22. Afdeling (Sag Nr. 522/1945), er med Ankenævnets Tilladelse af 21. Januar 1946 paaanket af Tiltalte Orla Saabye til Fri-findelse, subsidiært Formildelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

I Henhold til de i Byretsdommen anførte Grunde vil denne være at stadfæste, dog at Straffen bestemmes til Fængsel i 3 Aar, hvoraf nu 10 Maaneder anses udstaaet.

Nr. 156/1945. **Københavns Musiker- og Orkesterforening**
(Helsted)

m o d

Musiker **H. Chantelou** (Gamborg).

(Om Indstævntes Ret til at være Medlem af Akademisk Orkesterforening, uanset hans Medlemsskab i den appellerende Forening).

Østre Landsrets Dom af 1. Maj 1945 (III Aid.): Sagsøgte, Københavns Musiker- og Orkesterforening ved dens Formand H. V. Hansen, bør anerkende, at § 10 i Foreningens Love ikke er til Hinder for Sagsøgerens, Musiker H. Chantelous Medvirken i Akademisk Orkester. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte inden 15 Dage fra denne Doms Af-sigelse til Sagsøgeren med 250 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellanten er anset uberettiget til at stille som Vilkaar for Ind-

stævntes Medvirken i Akademisk Orkester, at han modtager tarifmæssig Betaling for samtlige ugentlige Møder i Orkestret. Idet der derhos efter Proceduren for Højesteret ikke findes Anledning til at ændre Domsslutningen, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Musiker- og Orkesterforening, til Indstævnte, Musiker H. Chantelou, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Foreningen »Akademisk Orkester«, der stiftedes i 1899, og hvis Formaal bl. a. er i Musikinteressens Tjeneste at give udøvende Amatørmusikere Lejlighed til under studiemæssige Former at dyrke Orkesterspil, har siden Stiftelsen blandt sine Medlemmer ogsaa talt et mindre Antal professionelle Musikere. Disse har kunnet have den særlige Interesse i at være Medlemmer af Orkestret, at de derigennem erhvervede og bevarede en orkestermæssig Rutine, som de ikke havde Lejlighed til at opnaa under deres professionelle Musikudøvelse. Paa den anden Side har Akademisk Orkester haft Interesse i at have disse Medlemmer, da det jævnlige har været vanskeligt for Orkestret blandt dets Amatørmembers at finde Musikere, som var tilstrækkeligt kvalificerede til Besættelsen af visse Pladser i Orkestret, navnlig i Messingblæsergruppen. Udover disse professionelle Medlemmer har Akademisk Orkester i Almindelighed til sine offentlige Koncerter og Generalprøverne til disse engageret enkelte professionelle Musikere til Besættelse af Orkesterpladser, som paa det givne Tidspunkt ikke kunde besættes med Medlemmer. Ved en Overenskomst af 19. Februar 1935 mellem Københavns Orkesterforening — der er det københavnske Fagforbund for professionelle Musikere — og Akademisk Orkester fastlagdes de nærmere Betingelser, paa hvilke det skulde være Medlemmer af Københavns Orkesterforening tilladt tillige at staa som Medlemmer af Akademisk Orkester eller at medvirke ved dets Koncerter. I Overenskomsten er bl. a. bestemt:

A.

Det er tilladt Medlemmer af Københavns Orkesterforening (K. O.) at medvirke ved de af Akademisk Orkester (A. O.) arrangerede Koncerter eller Musikopførelser, ved hvilke A. O. medvirker, naar 1) disse afholdes i veldædigt Øjemed eller — hvis veldædigt Øjemed ikke foreligger — naar 2) K. O. har meddelt A. O. sit Samtykke.

Det er uden Betingelser tilladt Medlemmer af K. O. at medvirke ved de af A. O. arrangerede private Koncerter eller private Musikopførelser,

ved hvilke A. O. medvirker, og til hvilke offentligt Billelsalg ikke finder Sted.

De Medlemmer af K. O., som af A. O. engageres som Assistance ved en Koncert, honoreres efter K. O.s almindelige Tarif for Orkester-assistance.

B.

Det er tilladt Medlemmer af K. O. at indtræde som Medlemmer af A. O.

— — —

Fællesmedlemmerne er kontingentfri i A. O., til Gengæld finder K. O.s Tarif ikke Anvendelse paa disses Medvirken ved A. O.s Musik-opførelser, ved hvilke Medlemmerne har Tilladelse til at medvirke vederlagsfrit.

— — —

Denne Overenskomst kan opsiges med 1 Aars Varsel til hver 1. September.

Denne Overenskomst er af Københavns Orkesterforening, nu Københavns Musiker- og Orkesterforening, opsagt til Ophør den 1. September 1944. I Forbindelse hermed er der paa Foreningens Generalforsamling den 14. Maj 1943 til § 10 i Foreningens Love, der er saalydende:

»Uden Bestyrelsens Tilladelse er det forbudt Medlemmer af Københavns Musiker- og Orkesterforening i Erhvervsøjemed at samvirke med Musikere (derunder Orkesterledere, der medvirker i Orkestret), der ikke er Medlemmer af Dansk Musiker Forbund, samt at arbejde for en Arbejdsgiver, der beskæftiger uorganiserede Musikere eller skaffer saadanne Beskæftigelse og af disse Grunde er under Blokade«, vedtaget en Tilføjelse af følgende Ordlyd:

»Tilladelse til at medvirke i Amatørorkestre kan gives, dersom det ikke kolliderer med Organisationens Interesser, dog at alle Prøver, saavel Dag- som Aftenprøver, og Koncerter betales efter Tarifen.

Tilladelse til saadan Medvirken skal i hvert enkelt Tilfælde indhentes hos Bestyrelsen.«

Under denne ved Stævning af 18. November 1944 anlagte Sag har Sagsøgeren, Musiker H. Chantelou, der i de sidste 15 Aar har været Medlem saavel af Akademisk Orkester som af Københavns Musiker- og Orkesterforening, nu paastaet sidstnævnte ved dens Formand H. V. Hansen tilpligtet at anerkende, at § 10 i Foreningens Love ikke er til Hinder for Sagsøgerens Medvirken i Akademisk Orkester.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren gjort gældende, at § 10 i Sagsøgtes Love ikke hjemler Sagsøgte Adgang til at forbyde ham at medvirke i Akademisk Orkester, idet dette og dets Medlemmer aldrig musicerer i Erhvervsøjemed, ligesom hans egen Medvirken i Orkestret ej heller sker i Erhvervsøjemed, men er en Fritidsbeskæftigelse, som han udøver for at udvikle og vedligeholde sin orkestermæssige Rutine som Klarinettist, idet han i Akademisk Orkester har Mulighed for at dyrke Musikværker, som han ikke har Lejlighed til at spille i sit daglige Erhverv. Hvis den i 1943 vedtagne Tilføjelse til § 10 skal forstaas saaledes,

at den forbyder ham at spille i Akademisk Orkester, uanset at dette ikke sker i Erhvervsøjemed, gør Sagsøgeren gældende, at dette af de just nævnte Grunde gaar ud over, hvad en Fagorganisation er berettiget til at forbyde sine Medlemmer, og maa anses som et uberettiget Indgreb i hans personlige Frihed og frie Adgang til Musikudøvelse og Musikuddannelse.

Sagsøgte har heroverfor hævdet, at Foreningen som Fagorganisation maa være berettiget til at fastsætte, under hvilke Betingelser dens Medlemmer kan deltage i Musikudøvelse i ethvert Tilfælde, hvor Engagement normalt vilde foreligge, og gør gældende, at dette er Tilfældet ved Sagsøgerens Medvirken i Akademisk Orkester, idet dette Orkester, hvis det ikke havde Sagsøgeren som Medlem, formentlig vilde se sig henvist til at engagere en professionel Musiker til at besætte den paagældende Klarinet-Plads under Orkestrets offentlige Koncerter og Prøverne hertil. Sagsøgte har set sig nødsaget til at tage hele dette Spørgsmaal op til Overvejelse som Følge af, at der i de senere Aar er vokset en Række Amatørorkestre op, som efter Sagsøgtes Opfattelse ikke altid har holdt sig indenfor deres naturlige Rammer, men ogsaa musiceret ved Lejligheder, hvor det var naturligt at engagere erhvervsdrivende Musikere. Sagsøgte har derefter opnaaet en Ordning med de fleste Amatørorkestre, hvorved der er truffet Aftale om Rammerne for deres offentlige Optræden og Vilkaarene for professionelle Musikeres Medvirken i Orkestrene, herunder at der skal betales professionelle Musikere fuld tarifmæssig Betaling for enhver Medvirken. Sagsøgte har da ejheller udstedt noget almindeligt Forbud mod, at dets Medlemmer spiller i Akademisk Orkester, men kun krævet, at der skal ydes dem fuld tarifmæssig Betaling saavel for Prøver som for offentlige Koncerter, men dette Krav har Akademisk Orkester ikke villet imødekomme. Særlig med Hensyn til det af Sagsøgeren paaberaabte uddannelsesmæssige Hensyn har Sagsøgte anført, at orkestermæssig Rutine ogsaa kan opnaas andetsteds, og at man bl. a. har truffet Aftale om, at Foreningens Medlemmer kan deltage i Musikkonservatoriets Skoleorkesters Prøver.

Om Akademisk Orkesters Virksomhed er under Sagen oplyst, at det bestaar af ca. 100 aktive Medlemmer, hvoraf 8 tillige er Medlemmer af den sagsøgte Forening. Orkestret holder en ugentlig Prøveaften, hvorhos der med Mellemrum gives offentlige Koncerter i velgørende Øjemed; tidligere drejede det sig om et Par Koncerter aarlig, i den senere Tid lidt oftere, i Tiaaret 1932—1941 saaledes ialt 38 Koncerter. Herudover afholdes i Foreningens Prøvelokale nogle Musikaftener for Medlemmer. Det er langtfra alle de Musikværker, der gennemspilles paa Prøveaftenerne, der senere kommer til offentlig Opførelse. Det er endvidere oplyst, at Orkestret ikke blot yder de professionelle Musikere, der engageres til Medvirken ved Koncerter, men ogsaa Fællesmedlemmer, der medvirker ved disse Koncerter, fuld tarifmæssig Betaling baade for Koncerten og for en eller efter Omstændighederne flere forudgaaende Prøver til denne. Orkestret har under nærværende Sag tilbudt Københavns Musiker- og Orkesterforening Forhandling om bestemte Regler om, for hvor mange forudgaaende Prøver Betaling skulde ydes, men Enighed herom er ikke opnaaet.

Som Sagen herefter foreligger til Afgørelse for Retten, drejer den sig om, hvorvidt Sagsøgte er berettiget til af sine Medlemmer at kræve, at disse gør deres Medvirken i Akademisk Orkester afhængig af, at de for hver Gang de møder, herunder for hver ugentlig Prøveaften, modtager tariffmæssig Betaling. Denne andrager efter det oplyste 20 Kr. for en Aftenprøve af indtil 3 Timers Varighed og det samme Beløb for Medvirken ved en Koncert.

Der findes at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at hans Medvirken i Akademisk Orkester ikke kan anses at ske i Erhvervsøjemed, og at dettes daglige Arbejde iøvrigt udøves med et saadant Formaal og under saadanne Former, at Sagsøgte maa være uberettiget til at stille som Vilkaar for Sagsøgerens Medvirken i Orkestret, at han modtager tariffmæssig Betaling i det ovennævnte Omfang.

Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgeren med 250 Kr.

Onsdag den 23. Oktober.

Nr. 35/1946. **Ajstrup og Omegns østre Hesteforsikring (Hansen)**
m o d

Husmand **Martin Christiansen** og Husmand **Hans Peter Jensen**
(Landsretssagf. A. Jacobi).

(Angaaende udtrædende Medlemmers Ret til Andel i den appellerende Hesteforsikringsforenings Formue).

Vestre Landsrets Dom af 10. December 1945 (V Afd.): Sagsøgte, Husmand Martin Christiansen, bør anerkende, at Kontrabog Nr. 617 med Sulsted-Ajstrup Sogns Spare- og Laanekasse, lydende paa »Ajstrup og Omegns Hesteforsikring« med Indestaaende pr. 12. April 1945 9479 Kr. 21 Øre, tilhører Sagsøgerne, Ajstrup og Omegns østre Hesteforsikring, saaledes at den kan udleveres til Foreningens Formand, Husmand Niels Chr. Nielsen. Sagsøgerne bør anerkende, at de Sagsøgte, nævnte Husmand Christiansen og Husmand Hans Peter Jensen, hver for sig har Ret til en forholdsmæssig Andel i Foreningens Nettoformue pr. Udtrædelsesdagen. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommen er den i Sagen omhandlede Sparekassebog udleveret til Appallanten, og Sagen angaar for Højesteret alene Spørgsmaalet om, hvorvidt de Indstævnte har Ret til en forholdsmæssig Andel i Foreningens Nettoformue paa Udtrædelsesdagen.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Dommen, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ajstrup og Omegns østre Hesteforsikring, inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til de Indstævnte, Husmand Martin Christiansen og Husmand Hans Peter Jensen, med 400 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1900 stiftedes den sagsøgende Forening, Ajstrup og Omegns østre Hesteforsikringsforening, med det Formaal, at Medlemmerne, som det udtales i § 1 i Foreningens Love, »gensidig betrygger hverandre mod Tab paa Heste, som foranlediges ved Sygdom eller Uheld og har Døden til Følge. — — —« Der foretages 2 Gange aarlig — i Marts og Septem-tember Maaned — Taksation af Medlemmernes Heste, ved hvilken Lejlighed Medlemsbidragene for det følgende Halvaar indbetales til Foreningen. Bidragenes Størrelse bestemmes af Bestyrelsen, dels saaledes at det forudgaaende Halvaars eventuelle Underskud dækkes, dels efter et Skøn over, hvilket Beløb der kan paaregnes at ville medgaa til Dækning af Skader i det paafølgende Halvaar. Bidraget har i de senere Aar udgjort 1 Kr. halvaarlig for hver 100 Kr. Forsikringsværdi. Desuden erlægges hvert Medlem, jfr. Lovens § 32, ved Indtrædelse i Foreningen et Indskud af 25 Øre. Ifølge § 33 betaler nye Medlemmer endvidere ved første Taksation Ekstrainskud efter Summen, der er i Foreningens Kasse. Indskud har dog i en Aarrække ikke været erlagt ved nye Medlemmers Optagelse i Foreningen. Ifølge § 4 har en Interessents Bo eller Enke eller den, til hvem han sælger sin Ejendom, Adgang til at overtage Forsikringen uden Indskud. I § 36 bestemmes: »Skulde Foreningen noget Aar lide saa store Tab, at det paalignede Bidrag ikke er tilstrækkeligt til at dække Skaden, skal Ekstraopkrævning finde Sted eller ogsaa ved Laan efter Bestyrelsens Skøn.« Om Udtrædelse bestemmes i § 47: »Et-hvert Medlem kan udtræde af Foreningen ved et Forsikringsaars Udløb, naar han har skriftligt anmeldt det for Formanden inden den 1. Februar; men han maa selvfølgelig deltage i de Udgifter, som Udtrædelse m. m. til Aarets Udløb medfører. — — —« Om Udelukkelse hedder det i § 49: »Det Medlem, som ved en Generalforsamlings Beslutning er udelukket, kan fra samme Øjeblik ikke gøre Fordring paa Erstatning for lidte Tab og Uheld eller Godtgørelse for gjorte Indskud eller Bidrag til Foreningens Kasse. — — —« I en Aarrække havde Foreningen i Reglen haft Underskud, men i Løbet af de sidste 8 Aar er der oparbejdet en For- eningsformue paa ca. 9000 Kr. til Imødegaaelse af større Tab.

I Begyndelsen af 1945 udgjorde Foreningens Medlemstal 52, men af disse udmeldte 29 Medlemmer, herunder Formanden, Sagsøgte Husmand Hans Peter Jensen, Ajstrup, og Kassereren, Sagsøgte Husmand Martin Christiansen, sammesteds, sig i Henhold til ovennævnte Bestemmelse i Lovenes § 47 af Foreningen fra Forsikringsaarets Udløb den 1. April 1945 at regne. Sagsøgte H. P. Jensen indkaldte derefter samtlige 52 Medlemmer til Foreningens ordinære halvårlige Generalforsamling, som i Henhold til Lovenes § 7 afholdtes den 10. April 1945, med Dagsorden: 1. Beretning, 2. Regnskab, 3. Forslag om Udbetaling af Andel til de udtraadte Medlemmer ca. 2000 Kr., 4. Valg af Formand, 5. Valg af Kasserer, og 6—9. Valg til forskellige andre Poster i Foreningen. I Generalforsamlingen deltog ialt 40 Medlemmer, heraf 25 af de udmeldte. Formandens Beretning og Regnskabet godkendtes enstemmigt af Generalforsamlingen. Da Punkt 3 paa Dagsordenen kom til Behandling, opstod der imidlertid Uro i Forsamlingen angaaende Spørgsmaalet om de udtraadte Medlemmers Ret til Andel i Foreningens kontante Beholdning, og de ikke udmeldte Medlemmer, der var i Mindretal, forlod Lokalet og begav sig til Gaardejer Steffen Larsens Bopæl, hvor de fortsatte Generalforsamlingen. De udtraadte Medlemmer beholdt imidlertid Forhandlingsbogen, Kassebogen og Sparekassebog Nr. 617 med Sulsted-Ajstrup Sogns Spare- og Laanekasse, hvorpaa indestod Foreningens Kassebeholdning, og vedtog efter Mindretallets Udvandring med 25 Stemmer at udbetale den fornævnte Andel, som var opgjort til 2168 Kr. 40 Øre, til de udtraadte Medlemmer, hvilken Vedtagelse tilførtes Forhandlingsbogen, hvorefter Generalforsamlingen hævedes.

Samtidig vedtog de hos Gaardejer Steffen Larsen forsamlede Medlemmer ikke at yde Udbetaling til de udtraadte, hvorefter de foretog Valg af Formand, hvortil valgtes Husmand Niels Chr. Nielsen, Ajstrup, og Valg til de øvrige Poster i Foreningen. Resultatet af Valgene blev nedskrevet paa et Stykke Papir og underskrevet af den nyvalgte Formand, fornævnte Niels Chr. Nielsen, og Martin Krogsgaard som »Skriftfører«.

Den følgende Søndag den 15. April henvendte den nyvalgte Formand og Kassereren sig hos Sagsøgte Jensen for at faa Bøger, Regnskab og Pengemidler udleveret, hvilket Sagsøgte nægtede, dels fordi han ikke var sikker paa, om den nye Bestyrelse var lovligt valgt, dels med den Begrundelse, at han ikke vilde udlevere Sparekassebogen, medmindre hans og de øvrige udtraadte Medlemmers Andel i Foreningsformuen samtidig blev betalt. Den 17. s. M. nægtede Sagsøgte Christiansen ligeledes at udlevere Foreningens Penge til den nyvalgte Kasserer, medmindre de udtraadte fik deres Andel.

Sagsøgte Christiansen har herefter den 19. Maj 1945 i Henhold til Lov Nr. 29 af 16. Februar 1932 deponeret ovennævnte Sparekassebog, hvorpaa da indstod 9479 Kr. 21 Øre, i Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegns Forvaltningsafdeling. I Fremsendelsesskrivelsen bemærker Sagsøgte, at Sparekassebogen kun maa udleveres til den, der maatte være rette Fordringshaver, naar det mellem de udtraadte og nuværende Andelshavere ved Dom, Forlig eller paa anden Maade er endeligt afgjort,

hvem af dem Retten tilkommer, eller i hvilket Omfang de udtraadte Andelshavere har Ret til det paa Sparekassebogen indestaaende Beløb.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne oprindelig nedlagt Paastand om, at Sagsøgte Jensen tilpligtes at udlevere Formandsprotokollen til Sagsøgerne, og at Sagsøgte Christiansen tilpligtes at udlevere Kassebogen samt fornævnte Sparekassebog til Sagsøgerne, medens de Sagsøgte hver især har paastaet Frifindelse, dog at de har erklæret sig villige til at udlevere Formandsprotokollen og Kassebogen til den, der maatte kunne dokumentere, at han lovligt repræsenterer Foreningen. Efter at Formandsprotokollen (Forhandlingsbogen) og Kassebogen under Sagens Gang af de Sagsøgte er udleveret til Sagsøgerne, gaar disses Paastand nu ud paa, at Sagsøgte Christiansen tilpligtes at anerkende, at den oftnævnte af Sagsøgte i Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn deponerede Sparekassebog tilhører Sagsøgerne, og at Sagsøgte Jensen tilpligtes at betale de ham vedrørende Sagsomkostninger, hvorved bemærkes, at der oprindelig var udtaget særskilt Stævning imod hver af de Sagsøgte.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse og har nedlagt selvstændig Paastand om, at Sagsøgerne tilpligtes at anerkende, at de af Foreningen udtraadte 29 Medlemmer har Ret til en forholdsmæssig Andel i Foreningens Nettoformue ved deres Udtræden.

Sagsøgerne paastaar sig frifundet for den af de Sagsøgte nedlagte Paastand.

Det bemærkes, at det af de Sagsøgte erkendes, at de udtraadte Medlemmers Vedtagelse paa Generalforsamlingen den 10. April 1945 om Ret til Andel i Formuen er uden Betydning.

Over for den af Sagsøgerne mod Sagsøgte Christiansen nedlagte Paastand har nævnte Sagsøgte gjort gældende, at Sparekassebogen vel tilhører Foreningen, men at han ikke med Sikkerhed kan gaa ud fra, at Niels Chr. Nielsen er bemyndiget til paa Foreningens Vegne at faa Sparekassebogen udleveret, da det er tvivlsomt, om hans Valg er lovligt. Under Forudsætning af, at dette er Tilfældet, maa Sagsøgte anses at erkende, at Sparekassebogen kan udleveres til Nielsen uanset, om de udtraadte Medlemmer maatte have Krav paa Andel i Foreningens Formue.

Efter det foreliggende maa det antages, at det den 10. April 1945 foretagne Valg af Formand og Kasserer, i hvilket Valg de udtraadte Medlemmer ikke ses at have haft nogen Adkomst til at deltage, er lovligt foretaget paa den af de tilbageværende Medlemmer fortsatte Generalforsamling, og Sagsøgte Christiansen vil herefter være at tilpligte at anerkende, at Sparekassebogen udleveres til den sagsøgende Forening ved dennes Formand Niels Chr. Nielsen.

De Sagsøgte begrundet den af dem nedlagte Paastand med, at de udtrædende Medlemmer ifølge almindelige andelsretlige Grundsætninger og i Mangel af udtrykkelig modstaaende Hjemmel i den sagsøgende Forenings Love ved deres Udtræden maa have Krav paa en Aupart i Foreningens Nettoformue, saaledes som denne opgøres paa Udtrædelsens Tidspunkt.

Sagsøgerne gør gældende, at en saadan Regel ikke kan komme til Anvendelse, hvor Talen er om et gensidigt Forsikringsselskab, hvor Status er stærkt svingende fra Aar til Aar, idet det navnlig fremhæves,

at den opsparede Kapital — idet det drejer sig om en Sammenslutning, der ikke har erhvervsmæssig Karakter — alene skal tjene til Dækning af fremtidig opstaaende Tab og derfor ikke kan anses for et Aktiv i andelsretlig Forstand. Det gøres videre gældende, at der ikke ved tidligere Udmeldelser er sket saadan Udbetaling, der ej heller er hjemlet i Lovene, og at der i andre gensidige Forsikringsforeningers Vedtægter findes Bestemmelse om, at saadan Udbetaling ikke kan kræves. Sagsøgerne har endelig anbragt, at Indrømmelse af Ret til Andel i Formuen ved Udtræden vilde være ødelæggende for Formaalet, idet det vilde friste til Udmeldelse.

Foreningens Formand, Husmand Niels Chr. Nielsen, har forklaret, at tidligere udtraadte Medlemmer ingensinde har faaet udbetalt Andel i Foreningens Beholdning.

Efter den sagsøgende Forenings Karakter af en gensidig Forsikringsforening med et begrænset Antal Medlemmer maa det i Mangel af modstaaende Bestemmelse i Foreningens Love antages, at Foreningens enkelte Medlemmer er andelsberettigede til Foreningens Formue, der hidrører fra opsparet Overskud og er bestemt til Dækning af fremtidige Skader, og har Ret til ved Udmeldelse af Foreningen, hvorved denne ophører at bære Risikoen for de paagældende Medlemmers Dyr, at erholde udbetalt deres Andel i Formuen. Herefter, og idet denne Antagelse finder nogen Støtte i de fornævnte Regler i Lovenes §§ 33 og 49, vil de Sagsøgte være at kende berettiget hver for sig til forholdsmæssig Andel i Foreningens Nettoformue pr. Udtrædelsesdagen.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Torsdag den 24. Oktober.

Nr. 110/1946. Forsikrings-Aktieselskabet **Urania**
(Overretssagf. Hvid-Møller)

mod

Fru **Margrethe Hilding**, født Andersen (Hvidt).

(Om Omfanget af en hos Appellanten tegnet Ulykkesforsikring).

Østre Landsrets Dom af 26. Marts 1946 (II Afd.): Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet Urania, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgerinden, Fru Margrethe Hilding, født Andersen, betale 1500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 29. December 1945, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved det oplyste maa det anses godtgjort, at Fru Andersen

blev ramt af et af de Skud, som Søforth-Jørgensen affyrede mod Gad under den af Birkedahl Hansen Gruppen foretagne Aktion, der var rettet mod den danske Modstandsbevægelse.

Idet Ulykken saaledes skyldes de ekstraordinære Tilstande, der af den tyske Regering — som et Led i Tysklands Krigsforanstaltninger — var etableret her i Landet, findes Forholdet at være omfattet af Bestemmelsen i Policens § 3, litra a). Som Følge heraf vil Appellantens Frifindelsespaastand være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Forsikrings-Aktieselskabet Urania, bør for Tiltale af Indstævnte. Fru Margrethe Hilding, født Andersen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Police af 2. December 1943 tegnede Enkefru Johanne Margrethe Andersen, født Klentspore, hos Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet Urania, en Fritids- og Færdselsulykkesforsikring, hvorefter der ved Dødsfald som Følge af Ulykkestilfælde skulde udbetales 3000 Kr. til Sagsøgerinden, Fru Margrethe Hilding, født Andersen, og hendes Broder Jørgen Andersen, der er Forsikringstagerens eneste Livsarvinger. Det hedder i de almindelige Forsikringsbetingelser § 1: »Forsikringens Omfang: Ved et Ulykkestilfælde forstaas en tilfældig, af den Forsikredes Vilje uafhængig, pludselig ydre voldelig Indvirkning paa Legemet, som har en paaviselig Skade af dette til Følge.«

I § 3 hedder det:

»Undtaget fra Ansvar er Skade, der skyldes:

a. Krig, Militærtjeneste, Oprør, borgerlige Uroligheder — — —.«

Den 12. April 1945 Kl. ca. 11,15 blev Fru Andersen, idet hun traadte ud fra Ejendommen Sølvgade 32, København, ramt af flere Skud, og den følgende Dag afgik hun ved Døden som Følge af Skudskaar i Brystet.

Da Sagsøgte paa Begæring om Forsikringssummens Udbetaling under Paaberaabelse af den gengivne Undtagelsesbestemmelse i Policens § 3 a nægtede Udbetalingen, har Sagsøgerinden anlagt nærværende Sag, hvorunder hun paa egne Vegne har nedlagt Paastand paa, at det sagsøgte Selskab dømmes til at betale hende 1500 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato 29. December 1945. Til Støtte herfor har Sagsøgerinden anført, at det ikke er godtgjort, at det foreliggende Ulykkestilfælde er en Følge af Krig eller borgerlige Uroligheder, men at de Skud, der ramte Fru Andersen, er affyret af et Medlem af det tyske Sikkerhedspoliti under Forsøg paa at foretage en Anholdelse. Sagsøger-

inden har i saa Henseende henvist til en af Kriminalpolitiet i Sagen mod Uffe Birkedahl Hansen m. fl. foretagen Undersøgelse. Af Politirapport af 14. Juli 1945 fremgaar det, at Johannes Bernhardt Søforth-Jørgensen, der tilhørte Birkedahl Hansen-Gruppen under det tyske Sikkerhedspoliti, sammen med nogle af Gruppens Medlemmer den 12. April 1945 skulde søge at anholde nogle Medlemmer af en illegal Gruppe, der mødtes i Østre Anlæg. Under Aktionen lykkedes det en af den illegale Gruppens Medlemmer Premierløjtnant Gad at undslippe, hvorefter han løb ned ad Sølvgade mod Kronprinsessegade. Søforth-Jørgensen, der var bevæbnet med Maskinpistol, satte efter Gad, og kort før denne naaede Rigersgade, affyrede han nogle Skud med Maskinpistolen efter Gad, der undslap, men blev ramt i højre Arm af en Opspringer.

Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse under Henvisning til Policens Undtagelsesbestemmelse i § 3 a, idet Ulykkestilfældet maa anses som en Følge af Krigen, da den af Medlemmer af det tyske Sikkerhedspoliti, der maa antages undergivet tysk Militær, foretagne Aktion mod Medlemmer af en illegal Gruppe maa betragtes som en Krigshandling.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Vidneforklaring af Fru Alexandra Colding, Ingeniør Knud Eigil Sand Garstal og Fru Bodil Nielsen, og det er ved disse Vidneforklaringer oplyst, at Søforth-Jørgensen fra Fortovet langs Kongens Have skød tværs over Sølvgade.

Da det efter det oplyste ikke findes godtgjort, at det foreliggende Ulykkestilfælde skyldes Krig eller borgerlige Uroligheder, saaledes som disse Udtryk i Policen maatte forstaas ved Policens Tegning, vil Sagsøgerindens Paastand være at tage til Følge, hvorhos Selskabet vil have at betale Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Fredag den 25. Oktober.

Nr. 235/1946.

Rigsadvokaten

mod

Oluf Krabbe (Hasle),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1.

København's Amts nordre Birks Rets Dom af 7. Januar 1946: Arrestanten Oluf Krabbe bør straffes med Fængsel i 2 Aar med Fradrag af 187 Dage for udstaaet Varetægtsfængsling, hvorhos almen Tillid frakendes ham for et Tidsrum af 5 Aar. Saa udreder Arrestanten og denne Sags Omkostninger, herunder i Vederlag til Anklageren, Landsretssagfører Thomas Christensen og til Forsvareren, Landsretssagfører Boserup henholdsvis 100 Kr. og 125 Kr.

Østre Landsrets Dom af 26. April 1946 (VIII Aid.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte, Oluf Krabbe, forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 5 Aar, hvoraf nu 9 Maaneder

anses udstaaet, og at Tiltalte vil være at kende uværdig til almen Tillid for bestandig. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 50 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Albert Christensen, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom idømte Straf fra 26. April 1946, til han den 3. September 1946 atter underkastedes Varetægtsfængsel.

Seks Dommere stemmer i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde for at stadfæste Dommen, dog at Straffen, der vil være at fastsætte efter Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 1, bestemmes til Fængsel i 3 Aar med det i Dommen fastsatte Fradrag, og at de i § 6, Stk. 1, i fornævnte Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

Tre Dommere stemmer paa samme Maade, dog at Straffen fastsættes til Fængsel i 5 Aar.

Tre Dommere bemærker følgende:

Til Fremstillingen i Dommen føjes, at den af Tiltalte efter Fremkomsten af Krigsministeriets Cirkulære af 8. Juli 1941 den 17. samme Maaned indgivne Ansøgning om at træde udenfor Nummer tillige drejede sig om Rejsetilladelse til Udlandet og angav som Formaal at gøre Tjeneste i Frikorps »Danmark«. Ved Skrivelse af 19. samme Maaned meddelte Krigsministeriet, at det agtede at søge Ansøgningen imødekommet, hvorefter Tilladelse meddeltes ved kongelig Resolution af 23. samme Maaned. Med denne Bemærkning, og idet det tiltrædes, at Tiltaltes Forhold maa henføres under Lovbekendtgørelsens § 10, Stk. 1, stemmer disse Dommere for efter Omstændighederne og under Hensyn til Bestemmelsen i Lovbekendtgørelsens § 3, Stk. 3, Nr. 4, at bestemme Straffen til Fængsel i 1 Aar, der betragtes som udstaaet ved det Tiltalte overgaaede Varetægtsfængsel i Forbindelse med den skete Afsoning.

Der vil herefter i Medfør af Retsplejelovens § 216, Stk. 2, være at give Dom som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 3 Aar, og saaledes at de i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar, hvorhos det den beskikkede Anklager for Underretten tillagte Salær udredes af det Offentlige.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hasle 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, tiltales ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 22. September 1945 Arrestanten Oluf Krabbe til Straf efter Straffelovstillæget af 1. Juni 1945, § 10, Stk. 1, ved i Tiden fra den 25. Juli 1941 til den 1. April 1945 at have gjort Tjeneste i Tyskland og paa Østfronten i Frikorps »Danmark«, Division »Viking« og andre Afdelinger under Waffen S. S.

Arrestanten er født den 5. September 1903 i Nyborg og ses ikke tidligere straffet.

Arrestanten erkender at have gjort Tjeneste som beskrevet i Anklageskriftet i det der nævnte Tidsrum og har nærmere forklaret, at han, der siden 1925 har været Officer i den danske Hær, og som i 1937 af den danske Regering blev sendt til Tyskland paa Udlandskommando i et halvt Aar for at indhøste Erfaringer i den tyske Hær, den 1. November 1940 indmeldte sig i D. N. S. A. P. og i Juli 1941 som Kaptajn i 3. Regiment traadte uden for Nummer efter egen Ansøgning og derpaa den 25. Juli s. A. indmeldte sig i Frikorps »Danmark« for Krigstiden. Grunden hertil har Arrestanten forklaret dels ved, at han ønskede at indhente Krigserfaringer, dels at han mente at ville gavne Danmarks politiske Forhold til Tyskland ved at melde sig frivillig i Tysklands Kamp, og endelig at han mundtligt og skriftligt var blevet gjort bekendt med Indholdet af Krigsministeriets Cirkulære af 8. Juli 1941.

Umiddelbart efter Indmeldelsen rejste Arrestanten til Hamburg, hvor han indtil Udgangen af Maj 1942 beskæftigedes med Uddannelse af Frikorpset og selv i en Periode paa 3¹/₂ Maaned deltog i Kursus paa tyske Officersskoler.

I Juni 1942 forsattes Arrestanten til Tjeneste som Hauptsturmführer ved Division »Viking« og deltog med denne i Kaukasusfelttoget, indtil han i Oktober 1942 paa Grund af Sygdom overførtes til Erstatningsafdelingen for udenlandske Frivillige i Klagenfurt.

I Maj 1943 overførtes Arrestanten til det frivillige germanske Panserkorps og var under sin Tjeneste heri bl. a. en kortere Tid med Regiment Danmark indsat ved Fronten i Estland og Letland i Efteraaret 1944.

Fra December 1944 til Februar 1945 opholdt Arrestanten sig paa en Bataillonchefskole i Güstrow, hvorfra han indsendte Ansøgning om Udtræden pr. 1. April 1945 af Hæren.

Den 10. Februar 1945 tog Arrestanten paa Orlov til Danmark og vendte igen i Begyndelsen af April tilbage til Tyskland, hvor han i Brandenburg sluttede sig til sin Division »Nordland« og tog Kommandoen over en Bataillon.

Kort efter, da Russerne brød igennem, flygtede Arrestanten vestover og naaede den 3. Juli i Nærheden af den danske Grænse, hvor han blev udleveret og derpaa efter den 4. Juli 1945 fængslet.

Efter alt det saaledes foreliggende og det iøvrigt oplyste finder Retten det bevist, at Arrestanten har gjort sig skyldig i det ham paasigtede

Forhold, idet Retten finder at maatte statuere, at Arrestanten som Kap-tajn i den danske Hær maatte indse, at han ved at lade sig hverve til tysk Krigstjeneste paa et Tidspunkt, da Danmark var besat af tyske Tropper begik en landsforræderisk Handling, men at der paa den anden Side i Regeringens Holdning, saaledes som denne bl. a. har fundet Ud-tryk i Krigsministeriets Cirkulære af 8. Juli 1941 til Hærens Afdelinger er Grundlag for en Nedsættelse af Straffen efter Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1, 2. Pkt., hvorfor Straffen passende findes at kunne ansættes til Fængsel i 2 Aar med Fradrag af 187 Dage for udstaaet Varetægts-fængsling, og saaledes at Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar kendes uværdig til almen Tillid. Arrestanten vil derhos have at udrede Sagens Omkost-ninger, som nærmere nedenfor bestemmes.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 7. Januar 1946 af Retten for Straffesager for Københavns Amts nordre Birk, er med Ankenævnets Til-ladelse af 14. Februar 1946 paaanket af Tiltalte Oluf Krabbe til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Det tiltrædes, at Tiltalte ved at melde sig til Frikorps Danmark og gøre den i Dommen beskrevne Tjeneste har gjort sig skyldig i et efter Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1, strafbart Forhold, og Tiltalte kan ikke antages at have troet at have handlet efter Anvisning af lovlig dansk Myndighed.

Under Hensyn til, at Tiltalte, da han meldte sig, var dansk Officer af Linien, findes Straffen at burde bestemmes til Fængsel i 5 Aar, hvoraf nu 9 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte vil derhos være at kende uværdig til almen Tillid for bestandig.

Mandag den 28. Oktober.

Nr. 147/1944. Gaardejer **H. P. Petersen**
(Landsretssagf. Borup Svendsen)
m o d

Direktørerne **Svend Thomhav** og **Erik Wiberg** (H. Bache).

(Hvorvidt en Kontrakt om Kalkbrydning hjemler de Indstævnte Ret til Fremstilling af Tørvebriketter).

Bregentved-Gisselfeld Birks Rets Dom af 28. Ja-nuar 1944: De Sagsøgte, Direktørerne Svend Thomhav og Erik Wiberg, begge af København, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer H. P. Pe-tersen, Kalkerup, under denne Sag fri at være, hvorhos det af Bregent-ved-Gisselfeld Birks Fogedret den 4. November 1943 overfor de Sagsøgte nedlagte Forbud ophæves. Sagsøgeren udreder til de Sagsøgte i Erstat-

ning 2000 Kr. og i Sagsomkostninger 250 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra Dato, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 6. Maj 1944 (VIII Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Appellanten, Gaardejer H. P. Petersen, til de Indstævnte, Direktørerne Svend Thomhav og Erik Wiberg, 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand om, at det fastslaas, at de Indstævnte har været uberettiget til at anvende de paa Appellantens Ejendom Matr. Nr. 1 a og 1 c Kalkerup værende Fabriksbygninger til Fabrikation og Salg af Tørvetiketter, samt at det den 4. November 1943 ved Fogeden i Bregentved-Gisselfeld Birk nedlagte Forbud mod saadan Fabrikation og Salg er lovligt gjort og forfulgt. De Indstævnte paa-
staar Stadfæstelse.

Til den i Dommen givne Fremstilling føjes, at de Indstævntes Sagfører forud for Fogedforretningen den 14. Oktober 1943 havde sendt Appellantens Sagfører en Skrivelse, hvori det bl. a. hedder: »— — — Direktør Thomhav — — — beder mig meddele Dem paa Gaardejer H. P. Petersens Vegne, at han — — — i Sommer har gjort Forsøg med Fabrikation af Formbrænde (presset Tørvesmuld) til Virksomhedens eget Forbrug, og at han nu fortsætter med det fremtidigt ogsaa til Salg.

Forholdet er det, at det vil være overmaade tabbringende i Vintermaanederne at fabrikere Kridt af Kalken, og det kan overhovedet ikke lade sig gøre at grave Kalk til Gødningskalk om Vinteren og forsaavidt heller ikke om Sommeren, fordi Kalken derude ikke egner sig til Gødningskalk, uden at den bliver tørret. Den kunstige Tørring er uforholdsmæssig dyr, saaledes at Fabrikationen vil være direkte tabbringende. Den garanterede Afgift bliver selvfølgelig stadig betalt, og der er ingen Forpligtelse til at producere noget bestemt Kvantum.«

For Højesteret er det af de Indstævnte anført, at de gennem hele Sommeren 1944 foretog Kalkudvinding med dertil hørende Kalkproduktion — uden at dog Størrelsen af denne Produktion er oplyst — og at deres Briketfabrikation dels foregik i Februar—April 1944, dels i Vinterhalvaaret 1944—45. Den 31. Maj 1945 udtraadte de Indstævnte af Kontraktsforholdet med Appellanten.

Otte Dommere bemærker følgende: Overenskomsten giver alene de Indstævnte en Ret til at udnytte den paa Ejendommen værende Kalk, og den de Indstævnte ved Overenskomstens § 4 tillagte Ret til Benyttelse af et Areal af Appellantens Ejendom

er nøje knyttet til Produktionen af Kalk. Den af de Indstævnte med Salg for Øje foretagne Produktion af Tørvebriketter er saaledes uden Hjemmel i Overenskomsten. Herefter stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge. Endvidere stemmer de for at paalægge de Indstævnte in solidum at betale til Appellanten Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder Omkostningerne ved Forbudsforretningen, med ialt 1000 Kr.

Fire Dommere bemærker, at der ikke i Kontraktsforholdet mellem Parterne findes at være noget til Hinder for, at de Indstævnte under de foreliggende Forhold har benyttet Bygningerne til Briketfabrikation i det stedfundne Omfang, hvorved Appellantens Interesser i Kalkproduktionen ikke kan antages at være blevet tilsidesat, og stemmer herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde for at stadfæste denne.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Direktørerne Svend Thomhav og Erik Wiberg, har været uberettiget til at anvende de paa Appellanten, Gaardejer H. P. Petersens Ejendom Matr. Nr. 1a og 1c Kalkerup værende Fabriksbygninger til Fabrikation og Salg af Tørvebriketter.

Det efter Begæring af Appellanten hos de Indstævnte den 4. November 1943 nedlagte Fogedforbud stadfæstes som lovligt gjort og forfulgt.

Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder Omkostningerne ved Forbudsforretningen, betaler de Indstævnte een for begge og begge for een til Appellanten med ialt 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Rekvisition af 28. Oktober 1943 til Fogeden for Bregentved-Gisselfeld Birk begærede Sagsøgeren under denne Sag, Gaardejer H. P. Petersen, Kalkerup, nedlagt Forbud overfor de Sagsøgte, Direktørerne Svend Thomhav og Erik Wiberg, begge af København, mod, at de paa Ejendommen Matr. Nr. 1 a m. fl. af Kalkerup værende Fabriksbygninger anvendes til Fabrikation og Salg af Tørvebriketter. Til Begrundelse anføres, at denne Fabrikation var i Strid med den mellem Parterne indgaaede Kontrakt, der gav de Sagsøgte Ret til at udnytte de paa Sagsøgerens nævnte Ejendom forefundne Kalkarealer, og at Røgen fra Briketfabrikationen lægger sig som et sort, fedtet Tæppe over Afgrøden og ødelægger den for Ejeren.

De Sagsøgte protesterede mod Forbudet under Henvisning til, at opstaaede Tvistigheder mellem Parterne eiter deres Kontrakt skal afgøres

ved Voldgift, men ved Fogedens Kendelse af 4. November 1943 blev Begæringen taget til Følge mod en Sikkerhedsstillelse paa 2000 Kr., idet det bl. a. i Kendelsen hedder, at der udenfor Fabrikslokalet paa Afgrøderne henligger Tørvestøv og Smuds, og at de af de Sagsøgte foretagne Handlinger skønnes stridende mod Sagsøgerens Rettigheder.

Under Henviſning hertil har Sagsøgeren under nærværende Sag nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte tilpligtes at undlade at anvende de fornævnte Fabriksbygninger til Fabrikation og Salg af Tørvebriketter, hvorhos han har paastaaet Forbudet stadfæstet som lovlig gjort og forfulgt og sig tillagt Forbudsforretningens Omkostninger med 41 Kr.

Han støtter sin Paastand paa, at nævnte Fabrikation er i Strid med Kontraktens Bestemmelser og Formaal, ligesom Fabrikationen har bevirket, at Sagsøgerens Afgrøder i vid Omkreds er bleven ødelagt af et fedtet Tæppe af Tørvestøv og Smuld.

De Sagsøgte paastod i første Retsmøde Frifindelse, principalt fordi Forbudet er ulovligt, idet der ikke er begært Voldgift som forudsat i Parternes Kontrakt, og begærede dette Spørgsmaal afgjort ved Delafgørelse.

Endvidere paastod de Sagsøgte Frifindelse, fordi Modparten trods Opfordring ikke vilde indbringe Spørgsmaalet for Voldgift, og fordi de Sagsøgte maa være berettiget til at foretage ommeldte Tørvefabrikation. De Sagsøgte anførte, at denne Fabrikation ikke tilføjer Sagsøgeren Skade, og at Bygningerne ikke tilhører Sagsøgeren, men Næstved Diskontobank, samt at der ikke foreligger Misligholdelse af Kontrakten, idet de Sagsøgte har været i god Tro og har betalt Minimumsafgiften for Kalk.

De Sagsøgte har derhos nedlagt Paastand om Erstatning efter Rettens Skøn for Tort og Kreditspilde samt Tab ikke over 12.000 Kr. pr. 21. Januar d. A., idet der yderligere reserveres Erstatning paa 175 Kr. pr. Dag indtil Forbudets Ophævelse.

Ved nærværende Rets Kendelse af 3. December 1943 blev de Sagsøgte Begæring om Delafgørelse ikke taget til Følge.

Sagsøgeren begærede herefter Afgørelse af, hvorvidt Spørgsmaalet faldt ind under den i Kontrakten indeholdte Bestemmelse om Tvistigheders Afgørelse ved Voldgift.

Ved nærværende Rets Kendelse af 10. December 1943 blev det besluttet, at Sagen vilde være at udsætte, indtil det ved Voldgift var afgjort, hvorvidt de Sagsøgte har udøvet de dem efter Kontrakten tilkommende Rettigheder paa en mod denne stridende Maade, men denne Afgørelse blev af Østre Landsret ved Kendelse af 4. Januar d. A. ændret derhen, at Justifikationssagen fortsættes uden Hensyn til den foromtalte Voldgiftsbestemmelse, idet i Kendelsen bl. a. anføres, at der ikke i Underretssagen ses at foreligge Momenter, der kan gøre dennes Paakendelse afhængig af den foreliggende Voldgiftsbestemmelse, idet det under Sagen omtvistede Retsforhold ligger udenfor det af Overenskomsten omfattede.

Under Sagens Fortsættelse ved nærværende Ret har de Sagsøgte herefter anført, at de ønskede at oplyse, hvorvidt der lønnende kan fabrikeres 4000 Tons Kalk aarlig derunder Vinterhalvaaret i det nærværende Anlæg, og om tilsvarende Fabriksvirksomheder som Biprodukt

har Brændselsproduktion til eget Forbrug eller til Salg. De Sagsøgte har derhos forpligtet sig til samtidig med Fabrikationens Genoptagelse at installere et betryggende Anlæg til Forhindring af eventuel Støvplage.

Heroverfor har Sagsøgeren erklæret, at han intet har at indvende mod, at der ikke produceres Kalk i Vinterhalvaaret, og at han nu alene begrundet sin Paastand paa, at de Sagsøgte efter Kontrakten er uberettiget til at foretage anden Produktion eller Virksomhed end Kalkproduktionen.

De Sagsøgte har herefter frafaldet Ønsket om at fremskaffe fornævnte Oplysninger.

Til Grund for Parternes Mellemværende ligger en Overenskomst af 23. og 25. August 1940 mellem Sagsøgeren og Geologisk Efterforsknings-selskab.

Denne Overenskomsts § 1 er saalydende:

»Retten til at udnytte den paa H. P. Petersens Ejendom Matr. Nr. 1 a, 1 c, 18 b, 18 c, 19 b og 23 b, alle af Kalkerup By, Fensmark Sogn, værende Kalk overdrages fra Dags Dato og indtil videre til Geologisk Efterforsknings Selskab.«

Overenskomstens § 2 indeholder Bestemmelser om Betalingen for den fra Ejendommen udførte Kalk, der sættes til 1 Kr. pr. Ton, og Maaden hvorpaa den erlægges.

§ 3 fastsætter Bestemmelser om Indkørselsforhold til Lodden, Gravningens Foretagelse og Sagsøgerens Ret til at føre Kontrol med Ud-kørsel og Regnskaber.

§ 4 er saalydende:

»Udover det Areal, hvorpaa graves, skal Ejeren afgive Plads til Indkørsel, Vognvægt, Tørreskur, Arbejdsskur og Gravemaskine, hvilke Ting anbringes saaledes, at det afgiver den mindste Gene for Dyrkning af Gaardens øvrige Areal uden Vederlag.

Endvidere har Ejeren lovet at stille Lokale til Kontor og Telefon til Raadighed for Selskabet imod sædvanlig Betaling, indtil Selskabet faar opført Kontorlokaler og anskaffet Telefon, formentlig ikke over 14 Dage fra Kontraktens Underskrift.

Selskabet skal selv sørge for og bekoste Afledning af det Vand, der eventuelt bliver nødvendigt at oppumpe under Gravning, og Petersen skal finde sig i, at der føres Rørledning over hans Ejendom til en Hovedledning.«

§§ 5 og 6 omhandler Ret til at overdrage Udnyttelsesretten samt Bestemmelser om visse Tvistigheders Afgørelse ved Voldgift.

§ 7 bestemmer, at Sagsøgeren er berettiget til at hæve Kontrakten, »saafremt Selskabet ikke overholder Betingelserne i foranstaaende Kon-trakt og navnlig undlader at afregne, saaledes som foran bestemt for udkørt Kalk.«

I § 8 anføres, at »det aarlige Beløb, hvorfor udføres Kalk, efter vort Skøn ikke vil andrage over 4000 Kr.«

§ 10 paalægger Sagsøgeren »efter bedste Evne at hjælpe til Fremme af Udnyttelsen.«

Overenskomstens øvrige Paragraffer indeholder Bestemmelser af formel Karakter.

Under 25. April og 7. Maj 1942 blev der gjort Tilføjelser til Overenskomsten, af hvilke skal anføres følgende Punkter:

»§ 5 ændres saaledes, at Retten efter Kontrakten til at grave Kalk overgaar til Direktørerne Svend Thomhav og Erik Wiberg.«

»Betalingen for udført Kalk er som i den oprindelige Overenskomst 1 Kr. pr. Ton. Der sikres dog Petersen en Minimumsbetaling pr. Aar af 4000 Kr.«

»Saafremt Kontraktindehaverne ønsker at opføre nye Bygninger eller Omforandring af de gamle Bygninger, maa der forhandles med Petersen angaaende en Plan over hvor Bygningerne anbringes.«

»Der skal hver Morgen leveres Petersen Fortegnelse over det Dagen i Forvejen udførte Kalk.«

Sagsøgte Thomhav har under Partsafhøring forklaret, at der under Forhandlingerne om Kontrakten ikke fra Modpartens Side var Forudsætninger, som ikke blev udtrykt i Kontrakten, saaledes heller ikke med Hensyn til Produktionens Art og Omfang. Der blev ikke stillet Krav om Minimumsproduktion, men kun om Minimumsbetaling. Der kan ikke paa det nuværende Anlæg fremstilles mere end 3000 Tons Kalk aarlig, saafremt man vil fremstille en Vare af god Kvalitet.

Virksomheden har altid givet Underskud, naar man tager Hensyn til nødvendig Afskrivning. Bortset fra saadanne kan Produktionen lønne sig i Sommermaanederne, men ikke om Vinteren.

Grunden til, at Sagsøgte er begyndt paa Briketfabrikationen er, at han haaber, at denne vil lønne sig, og at han herigennem kan holde de Folk, han beskæftiger, i Gang gennem Vinteren. Tillige var Formalet oprindeligt at fremskaffe billig Brændsel til Driften, men da Briketterne viste sig at blive overordentlig gode, besluttede Sagsøgte sig til at producere med Salg for Øje.

Sagsøgeren har fremlagt 2 Erklæringer fra Indehaveren af Kalkværker af Indhold, at Jordbrugskalk opgraves hele Aaret, medens de Sagsøgte har fremlagt Erklæring fra en Kalkværksejer af Indhold, at Produktionen i Vintermaanederne vil være vanskelig og bekostelig.

Efter Kontraktens Affattelse og hele Indhold er det utvivlsomt, at ingen af Kontrahenterne ved Aftalens Indgaaelse har forudsat andet end Grundens Benyttelse til Kalkindvinding og Indretning af de til dette Formaal fornødne Bygninger og Maskiner.

Da Sagsøgeren, saaledes som hans Paastand endelig er formuleret, ikke har hævdet, at Tørvefabrikationen volder ham Skade, men alene at den strider mod Kontraktens Indhold, bliver Spørgsmaalet, om Fabrikationen er i Strid med Kontraktens Forudsætninger i saa væsentlig Grad, at der er Grund til at forbyde den.

Det er ubestridt, at Sagsøgeren har faaet udbetalt det betingede Minimumsvederlag 4000 Kr. aarlig, og efter det oplyste maa man antage, at der ikke er Udsigt til, at Produktionen kan blive saa omfattende, at hans Udbytte vil blive større.

Fabrikationen foregaar i de allerede paa Grunden opførte Bygninger, der ikke tilhører Sagsøgeren, og med Maskiner, der tilhører de Sagsøgte; under Forbudsforretningen konstaterede Fogeden, at der benyttedes en Formpresser til Fremstillingen.

Efter alt foreliggende maa man antage, at Produktionen kun er anlagt som en Sæsonvirksomhed i Vintermaanederne, mens Virksomheden i den øvrige Tid som hidtil vil blive drevet som Kalkværk, hvorved henvises til, at Sagsøgeren har erklæret intet at have at erindre mod, at der ikke produceres Kalk i Vintermaanederne.

Idet det maa anses for utvivlsomt, at de Sagsøgte er berettigede til at fremstille Tørv til Brug ved Driften af Kalkværket, findes Sagsøgerens Interesse i at modsætte sig yderligere Produktion herefter ikke at være af saa væsentlig Karakter, at der findes Anledning til at forbyde denne.

De Sagsøgte vil derfor være at frifinde, hvorhos det nedlagte Forbud vil være at ophæve.

Til Støtte for Erstatningspaastanden har de Sagsøgte fremlagt Opførelser, der skal udvise, at der kan paaregnes en Fortjeneste paa ca. 177 Kr. pr. Dag paa Tørveproduktionen.

Retten maa finde en Erstatning paa ialt 2000 Kr. for passende.

Sagsøgeren godtgør de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 28. Januar 1944 af Retten for Bregentved-Gisselfeld Birk, paastaas af Appellanten, Gaardejer H. P. Petersen, ændret i Overensstemmelse med den af ham for Underretten nedlagte Paastand, hvorhos han har nedlagt en subsidær Paastand.

De Indstævnte, Direktørerne Svend Thomhav og Erik Wiberg, paa- staar Stadfæstelse, dog at den dem hos Appellanten tillagte Erstatning forhøjes til 12.000 Kr. eller et ved Rettens Skøn fastsat mindre Beløb.

For Landsretten er der afgivet Forklaring af Appellanten, Indstævnte Thomhav, Direktør for Næstved Diskontobank, Chr. Dragheim, og Dr. phil. S. A. Andersen.

For Landsretten er der Enighed om, at der ikke, inden de Indstævnte indtraadte i Kontraktsforholdet til Appellanten, har fundet nogen Forhandling Sted mellem Parterne, idet Appellanten kun havde forhandlet med Næstved Diskontobank ved Direktør Dragheim og herunder havde forpligtet sig til at acceptere den Mand, som Banken ønskede at lade indtræde i Kontraktsforholdet.

Idet bemærkes, at det ej heller for Landsretten af Appellanten er gjort gældende, at Briketfabrikationen har forvoldt ham Gener af nogen Art, idet det derhos ikke af Appellanten er godtgjort, at han har nogen anden berettiget Interesse i at hindre de Indstævntes Benyttelse af Bygningerne til Fremstilling af Tørvebriketter, og idet den Appellanten paa- lagte Erstatning findes passende, vil Dommen være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Landsretten vil Appellanten have at godtgøre de Indstævnte 300 Kr.

En af de Voterende afgav saalydende

Dissens:

Den de Indstævnte indrømmede Ret til at have Bygninger staaende paa Appellantens Ejendom maa betragtes som en Ret, der er afledet af

Retten til at udnytte Kalklejerne paa Ejendommen, saaledes at de Indstævnte ikke kan være berettigede til at anvende Bygningerne til andet Formaal, og herimod kan ikke anføres, at Appellantens Sagfører har udtalt, at man intet har at indvende mod, at der ikke graves Kalk i Vintermaanederne, eller at der ikke er protesteret mod, at de Indstævnte har fremstillet Tørvebriketter til eget Brug. Hertil kommer, at den af de Indstævnte hævdede Opfattelse vil føre til, at de Indstævnte til Skade for Appellanten kan begrænse Kalkudvindingen til 4000 Tons aarlig og derefter anvende Bygningerne og Maskinanlægene til en Fabrikation, hvoraf ingen Afgift skal svares til Appellanten, hvorved bemærkes, at det ikke af de Indstævnte er godtgjort, at der ikke kan udvindes mere end 4000 Tons Kalk aarlig; den af Voldgiftsmændene i Januar 1944 afgivne Erklæring (Punkt 5) omhandler kun Forholdene med de nuværende Maskiner, Anlæg og Brændelspriser, ligesom det under Sagen fremlagte Driftsregnskab for 1943 ikke ses at indeholde noget Bevis angaaende Rentabiliteten i Tilfælde af forøget Drift.

Herefter vilde jeg give Appellantens Paastand Medhold og paalægge de Indstævnte at godtgøre Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter, herunder Omkostningerne ved Forbudsforretningen.

Tirsdag den 29. Oktober.

Nr. 145/1945. **Det Danske Petroleums Aktieselskab (Svane)**
m o d
Skattedepartementet (Kammeradv.).

(Hvorvidt det appellerende Aktieselskabs Dispositionsfond i skattemæssig Henseende kan medregnes til dets faste Reserver).

Østre Landsrets Dom af 19. April 1945 (IV Afd.): De Sagsøgte, Skattedepartementet, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Det Danske Petroleums Aktieselskab, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne betaler de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er oplyst, at det i Dommen anførte Beløb, ca. 130.000 Kr., retteligt udregnet udgør 110.099 Kr. 08 Øre.

Det tiltrædes, at der hverken i Vedtægtsbestemmelser eller paa anden Maade af Aktieselskabet har været givet Udtryk for, at de til Dispositionskonto efter 1935 overførte Beløb skulde forbeholdes andre Formaal end de i tidligere Aar overførte, og at det paa Kontoen pr. 31. December 1938 henstaaende Beløb saaledes ikke har været bestemt til som fast Reserve at tjene til

Sikkerhed mod fremtidige Tab, jfr. § 6, Stk. 3 og 4, i Lov Nr. 95 af 20. Marts 1940. Den indankede Dom vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 2000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Det Danske Petroleums Aktieselskab, til Indstævnte, Skattedepartementet, med 2000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Paa Grundlag af en af Det Danske Petroleums Aktieselskab i Henhold til § 10 i Lov Nr. 95 af 20. Marts 1940 indgiven Anmeldelse til Brug ved Beregning af den ved Lovens § 4 paalagte overordentlige Indkomstskat (»Udbytteraten« og »Restraten«, jfr. § 5) foretog Skatteraadet Beregning bl. a. af Udbytteraten.

Selskabet klagede over denne Beregning — Tvisten drejede sig om Beregningen af Selskabets Kapital — idet Selskabet paastod, at de faste Reserver pr. 1. Januar 1939 burde opgøres saaledes:

Lovmæssig Reservefond	3.400.000 Kr.
Ekstra Reservefond	5.382.337 —
Dispositionskonto	4.000.000 —
	12.782.337 Kr.

medens Skatteraadet ikke vilde anerkende det til Dispositionskontoen henførte Beløb som fast Reserve, da de paa Kontoen staaende Beløb gentagne Gange havde været anvendt til Udstedelse af Friaktier. Skatteraadet havde derefter opgjort Selskabets Kapital saaledes:

Aktiekapital	16.729.863 Kr.
Reservefond	8.782.337 Kr.
÷ 1/2 Aktiekapital	8.364.932 —
	417.405 Kr.
Difference	417.405 Kr.
Halvdelen heraf	208.703 —
	16.938.566 Kr.

Ved Landsskatterettens Kendelse af 23. September 1943 stadfæstedes imidlertid Skatteraadets Beregning, idet det i Kendelsen hedder:

Efter det under Sagen oplyste er Dispositionskontoen i Aarenes Løb anvendt til forskellige Formaal, f. Eks. til Udvidelse af Aktiekapitalen, til

Tilskud til Selskabets Pensionsfond, til Dividende og til ekstraordinære Afskrivninger. Herefter vil det paa Kontoen staaende Beløb overensstemmende med den af Landsskatteretten fulgte Praxis ikke kunne henregnes til Selskabets faste Reserver i Relation til Bestemmelserne i § 6 i Lov Nr. 95 af 20. Marts 1940.

Det Danske Petroleums Aktieselskab har derefter ved Stævning af 22. Marts 1944 anlagt nærværende Sag, hvorunder Selskabet har nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte Skattedepartementet paa Statskassens Vegne tilpligtes at anerkende, at Sagsøgernes, Det Danske Petroleums Aktieselskabs Aktiekapital ved Beregningen af den Sagsøgerne for Skatteaaret 1940—41 paalignede Udbytte- og Restrate opgøres til 18.938.566 Kr. Paastanden gaar saaledes ud paa, at det som Aktiekapital m. v. beregnede Beløb forhøjes med 2 Mill. Kr. (d. v. s. $\frac{1}{2}$ af Dispositionskontoen), hvilket vil medføre en Nedgang i Skatten paa ca. 130.000 Kr.

Idet Sagsøgerne har oplyst, at det ved Generalforsamlingsbeslutning af 17. Juli 1939 blev vedtaget, at bl. a. Dispositionskontoens 4 Mill. Kr. anvendtes ved Udstedelse af Friaktier, har de til Støtte for Paastanden anført følgende:

Det paa Kontoen pr. 1. Januar 1939 indstaaende Beløb hidrører udelukkende fra 3 i Henhold til Generalforsamlingsbeslutninger i 1935, 1937 og 1938 fra Selskabets Vindings- og Tabskonto i Konsolideringsøjemed foretagne Overførelser. I Overensstemmelse hermed har Selskabet da ogsaa i sin Henvendelse til Landsskatteretten erklæret, at de saaledes foretagne Henlæggelser er sket i simpel Konsolideringshensigt i Lighed med og i Fortsættelse af de Henlæggelser, som henstod paa Ekstra Reserve-Konto. Regnskabsmæssigt og aktiemæssigt kan Friaktier ikke betragtes som Udbytte. Det afgørende ved Udstedelse af Friaktier er, at Selskabskapitalen ikke forrykkes, idet de 4 Millioner Kr. bliver i Selskabet, saaledes at Beløbet fortsat er bundet. At Lovgivningen nu har indset dette, fremgaar af § 7 a i Loven af 1940, hvorefter der til Udbytte, hvoraf Udbytteraten beregnes, ikke medregnes Udlodninger, der sker i Form af Friaktier. Endelig gøres det gældende, at Selskabets Vedtægter af 29. September 1937 — i Modsætning til de før 1931 gældende Vedtægter — intet indeholder om, at Dispositionskontoen kan anvendes til Udbytte.

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse, idet de har anført, at Dispositionskontoen ikke kan henføres under Begrebet »faste Reserver«, jfr. Loven af 1940 § 6, 4. Stk. Skattemæssigt har Udstedelse af Friaktier været anset som ligestillet med Udbetaling af Udbytte lige siden Skatteaaret 1920/21, hvad der bl. a. er fastslaaet ved Højesteretsdom af 31. August 1928 (U. f. R. 1928 p. 1006). Den eneste Undtagelse fra dette Princip er § 7 a i Loven af 1940, men denne singulære Undtagelsesregel er imidlertid det under nærværende Sag foreliggende Spørgsmaal uvedkommende.

Videre gøres det af de Sagsøgte gældende, at Kontoen, hvorover der hverken ifølge Aktieselskabsloven eller ifølge Selskabets Vedtægter har været nogensomhelst Indskrænkninger i Selskabets Raadighed, er en Fortsættelse af tidligere Konto, der har eksisteret uafbrudt siden den

30. Maj 1914, og som, afset fra de 4 Mill. Kr., nærværende Sag drejer sig om, er anvendt saaledes:

Udbetaling af Dividende (1933)	816.000	Kr. 00	Øre
Forøgelse af Selskabets Driftsoverskud (1921) ..	450.000	— 00	—
Friaktier (1922 og 1924)	10.200.000	— 00	—
Overtagelse af Datterselskaber (1933)	139.562	— 47	—
Ny Pensionsfond (1931, 1933 og 1935)	3.225.100	— 00	—
Ekstraordinære Afskrivninger (1935)	49.337	— 53	—
		<hr/>	
		14.880.000	Kr. 00 Øre

Retten skal ikke komme nærmere ind paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Kontoen med de 4 Mill. Kr. er en ny Konto eller Fortsættelse af den gamle — for sidstnævnte Tilfælde har Sagsøgerne erklæret sig enig i, at deres Paastand ikke kan gennemføres. Den Maade, paa hvilken Kontoen — som forevist Retten — fremtræder i Selskabets Bøger — sammen med lovmæssig Reservefond og Ekstra Reservefond, og saavel før som efter 17. Juli 1939 paa samme Side i Hovedbogen — tyder dog nærmest paa, at det drejer sig om en Fortsættelse af den gamle Konto.

Under Hensyn til, at der ikke ved Vedtægtsbestemmelse eller paa anden Maade er givet Udtryk for, at de til Dispositionskonto i 1935—1938 overførte Beløb skulde reserveres andet Formaal end de i tidligere Aar til Dispositionskonto overførte Beløb, samt til, at de paagældende Beløb faktisk er anvendt til Udstedelse af Friaktier, saaledes som ogsaa en Del af de tidligere til Kontoen overførte Beløb er anvendt, findes det ikke godtgjort, at det paa Kontoen pr. 31. December 1938 henstaaende Beløb har haft en saadan Karakter af fast Reserve, at det har kunnet medregnes under Posten Aktiekapital m. v. ved Beregningen af Udbytteraten.

Herefter og da Retten er enig med de Sagsøgte i, at Reglen i § 7 a i Loven af 1940 er uden Betydning for Forstaaelsen af det gennem en Aarrække af Praksis fastslaaede skattemæssige Begreb »faste Reserver«, vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagsøgerne vil være at dømme til at erstatte de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Torsdag den 31. Oktober.

Nr. 46/1945. Gaardejer **Anton Jensen** (Gamborg)
m o d

Proprietær **N. S. Munk** (H. Bache) og Handelsmand **Carl Jensen** (Gorrissen).

(Om Erstatning for smitsom Kalvekastning).

Vestre Landsrets Dom af 22. December 1944 (IV Afd.):
De Sagsøgte, Handelsmand Carl Jensen og Proprietær N. S. Munk, bør

for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Anton Jensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til hver af de Sagsøgte 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommen er det oplyst, at der ikke i Tiden fra den 7. November 1941 til den 28. Januar 1943 er sket nogen almindelig Tuberkuloseundersøgelse af Indstævnte Munks hele Besætning, og at den den 29. Oktober 1942 foretagne Undersøgelse alene angik de i Sagen omhandlede 2 Kvier. Det har ikke med Sikkerhed kunnet oplyses, hvem der har begæret denne Undersøgelse.

Syv Dommere stemmer i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde, og idet det efter Dommen fremkomne ikke findes at kunne føre til andet Resultat, for at stadfæste Dommen og for at paalægge Appellanten at betale i Sagsomkostninger for Højesteret til Indstævnte Munk 500 Kr. og til Indstævnte Carl Jensen 300 Kr.

To Dommere, der er enige i, at Indstævnte Carl Jensens Frifindelspaastand tages til Følge, bemærker med Hensyn til Indstævnte Munk følgende:

Ved en af Dyr læge Krogh efter Dommen afgivet Vidneforklaring er det oplyst, at den den 29. Oktober 1942 stedfundne specielle Tuberkulinprøve af de to under Sagen omhandlede Kvier blev foretaget i Anledning af det forestaaende Salg, medens der som anført ikke i 1942 blev foretaget nogen generel Tuberkulinprøve af Munks Besætning. Herefter findes Indstævnte Carl Jensens Forklaring om, at han som Vilkaar for Handlen stillede Krav om »hvid Attest« for Kvierne, saaledes bestyrket, at den vil være at lægge til Grund ved Sagens Afgørelse, og da Indstævnte Munk saaledes har maattet regne med, at Kvierne var bestemt til »Levebrug« og ikke til Slagtning, findes hans Unladelse af under Handlen at give Oplysning om de i hans Besætning forefaldne Kastningstilfælde at have været retstridig.

Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Erstatningspaastand til Følge, dog saaledes at Erstatningen under Hensyn til den af Appellanten selv ved Erhvervelsen og Overtagelsen af Kvierne udviste Uforsigtighed findes at kunne ansættes til 4000 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Anton Jensen, til de Indstævnte, Proprietær N. S. Munk og Handelsmand Carl Jensen, med henholdsvis 500 Kr. og 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 3. November 1942 købte Sagsøgte, Handelsmand Carl Jensen, Hollandsbjerg, af Medsagsøgte, Proprietær N. S. Munk, Frøholm, to Kvier for en samlet Købesum af 850 Kr. Under Forhandlingerne forud for Handlen blev det omtalt, at Kvierne var uden Kalv, ligesom der blev talt om, hvorvidt de var fri for Tuberkulose. Sagsøgte Jensen solgte de to Kvier til sin Broder, Sagsøgeren, Gaardejer Anton Jensen, Hollandsbjerg, for en Købesum af 950 Kr., og den 5. s. M. blev de paa Sagsøgte Jensens Foranledning i et Lastautomobil kørt fra Frøholm til Sagsøgerens Ejendom, hvor de blev anbragt i Stalden sammen med hans øvrige Besætning, som bestod af ca. 60 Kreaturer, deraf ca. 25 Malkekøer. Da han modtog de to Kvier, fik han samtidig overleveret to Attester, begge betegnet »Hvid Attest« og udstedt af Dyrslæge R. P. Krogh den 29. Oktober 1942 udvisende, at Kvierne havde bestaaet en nævnte Dag afsluttet Tuberkulinprøve.

Den 14. Marts 1943 kastede en af de ovennævnte af Sagsøgeren købte Kvier. Nogle Dage efter blev der af Dyrslæge Krogh indsendt en Blodprøve af denne Kvie til Veterinærdirektoratet, som under 7. April s. A. gav Meddelelse om, at Blodprøven havde givet Reaktion for Kastningssmitte, og at Besætningen derfor var undergivet de i § 1 i Lov af 1. Juli 1927 omhandlede Forbud. Prøve af Efterbyrden blev ikke indsendt til Undersøgelse. Sagsøgeren lod Kvien isolere fra den øvrige Kreaturbesætning og anbringe i Svinestalden, hvor den blev passet af Gaardens Fodermester. Den anden af de indkøbte Kvier, som blev bedækket hos Sagsøgeren, kælvede senere normalt. Sagsøgeren indklagede med Hensyn til den førstnævnte Kvie begge de Sagsøgte for Husdyrvoldgiften, hvor Sagen afgjordes ved et Forlig gaaende ud paa, at Sagsøgte Carl Jensen købte Kvien tilbage for en Pris af 550 Kr., og Sagsøgte Munk indgik paa at betale en Erstatning til Sagsøgeren af 150 Kr. i Begyndelsen af Juni Maaned s. A. kastede en Ko af Sagsøgerens Besætning, og i en indsendt Efterbyrdsprøve blev der ifølge Meddelelse af 11. Juni 1943 fra Veterinærdirektoratet paavist Kastningsbaciller. I Juli og August Maaneder s. A. kastede yderligere 3 Kvier, og en Undersøgelse for en af disses Vedkommende viste ogsaa Kastningssmitte, og derefter var der et Kastningstilfælde i Slutningen af December s. A. og et i Begyndelsen af Januar 1944 og endelig to Tilfælde i Sommeren 1944.

Idet Sagsøgeren har gjort gældende, at Kastningssmitten er indført i hans Besætning ved den ovennævnte Kvie, som kastede i Marts 1943, og som var kommen fra Sagsøgte Munks Besætning, og at der maa paahvile enten denne Sagsøgte eller Sagsøgte Carl Jensen Ansvar for den Skade, som er tilføjet ham ved Kastningssmittens Indførelse i hans Besætning, har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte Munk tilpligtet at betale ham i Erstatning principalt 10.985 Kr., subsidiært 8200 Kr. og mere subsidiært 7200 Kr. — sidstnævnte Beløb i Overens-

stemmelse med en under Sagen afholdt Syns- og Skønsforretning — hvorhos han alternativt har paastaaet Sagsøgte Carl Jensen tilpligtet at betale Erstatning i det Omfang, i hvilket Sagsøgte Munk fritages for Ansvar. Begge de Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Til Støtte for Søgsmålet har Sagsøgeren med Hensyn til Sagsøgte Munk anført, at denne maatte være paa det rene med, at de to Kvier, der blev angivet som værende Løbekvier, af Sagsøgte Carl Jensen blev købt til Levebrug og ikke til Slagtning, idet det dels af Jensen blev sagt, at de skulde videresælges til Sagsøgeren, hvorfor Munk maatte forstaa, at de skulde indgaa i hans Besætning, dels var der forskellige Forhold, som tydelig viste, at denne Handel angik Kreaturer til Levebrug. Sagsøgeren har i saa Henseende henvist til, at Købesummen langt oversteg, hvad der ogsaa under Hensyn til Dyrenes ret ringe Vægt kunde anses for en rimelig Slagtepris, og at der efter Carl Jensens Forlangende — som nævnt — medfulgte »hvid Attest« for hver af Kvierne, hvilket Forlangende kun vilde blive stillet, naar det drejede sig om Dyr til Levebrug. Naar Munk saaledes vidste eller i hvert Fald maatte vide, at Kvierne var købt til Levebrug, har han efter Sagsøgerens videre Anbringende handlet uforvarsomt ved ikke at oplyse Carl Jensen om, at der før Salget havde været tre Tilfælde af Kastning i hans Besætning, nemlig i Oktober 1941 og i Januar og Maj Maaneder 1942. Munk havde ikke ladet disse Tilfælde undersøge, men det maa antages, at de har været af smitsom Art, i hvert Fald konstateredes der smitsom Kastning i hans Besætning i Februar 1943, og da Kastningssmitten — som nævnt — maa antages at være indført i Sagsøgerens Besætning ved den fra Munks Besætning stammende Kvie, maa Munk ved sin retstridige Fortielse have paadraget sig Erstatningsansvar overfor Sagsøgeren, hvilket Munk ogsaa selv har regnet med, idet han ved den fornævnte Voldgift indgik paa at betale Erstatning for den smittede Kvie. Dette Erstatningsansvar maa, efter hvad Sagsøgeren yderligere har anført, paahvile Munk, uanset at Salget af Kvien ikke er sket direkte fra ham til Sagsøgeren, idet det er hans retstridige Forhold, som har medført, at Sagsøgeren led Tab, og i saa Fald maa Munk under de foreliggende Omstændigheder have den fulde Bevisbyrde for, saavel at han har opfyldt sin Pligt til paa behørig Maade at oplyse om Kastningstilfældene i hans Besætning, som for, at han intet kendte til, at Salget af Kvien skete til Levebrug, og i ingen af disse Henseender har han opfyldt sin Bevisbyrde. Med Hensyn til Sagsøgte Carl Jensen har Sagsøgeren alene anført, at forsaavidt det maatte blive statueret, at Sagsøgte Munk ikke har maattet regne med, at Salget skete til Levebrug og som Følge deraf ikke er blevet paalagt Erstatningsansvar, maa saadant Ansvar paahvile Sagsøgte Carl Jensen, der vidste, at Sagsøgeren købte de to Kvier for at lade dem indgaa i sin Besætning — altsaa til Levebrug — og derfor burde have oplyst Sagsøgeren om, at det alene drejede sig om Dyr til Slagtning, for hvilke der saaledes ikke forelaa nogen Garanti for deres Egnethed til Levebrug, idet Sagsøgeren i saa Tilfælde ikke vilde have købt Dyrene. Ved at unnlade at give saadan Oplysning har Sagsøgte Carl Jensen efter Sagsøgerens Formening udvist et til Erstatning forpligtende Forhold.

Under Sagens Forberedelse er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og af begge de Sagsøgte, og disse Forklaringer er blevet suppleret under Domsforhandlingen for Landsretten.

Sagsøgeren har forklaret, at han købte de to Kvier i Begyndelsen af November Maaned 1942 af sin Broder, Sagsøgte Carl Jensen. Han havde ikke forinden set dem og vidste ikke, om hans Broder havde afsluttet Købet, men Kvierne skulde komme fra Frøholm. Aftalen mellem ham og hans Broder gik ud paa, at Kvierne skulde være Løbekvier, reelle og være sprøjtet, og han underforstod, at det selvfølgelig betød, at de havde bestaaet Prøven ved Indsprøjtning af Tuberkulin. Han købte dem udtrykkelig som Løbekvier, idet der saa ikke skulde være nogen Risiko for Kastningssmitte. Han vidste, at Sagsøgte Munks Besætning ikke var optaget i Landsregistret for tuberkulosefri Kvægbesætninger, men iøvrigt kendte han ikke noget til denne Besætning, eller under hvilke Forhold de to Kvier havde gaaet. I sin egen Besætning havde han ikke haft Kastning i ca. 20 Aar, da Kastningstilfældet i Marts 1943 indtraf, og i December Maaned 1942 var hans Besætning blevet optaget i det nævnte Landsregister.

Sagsøgte Carl Jensen har om Salget af Kvierne til Sagsøgeren forklaret overensstemmende med denne med Tilføjende, at han forinden havde afsluttet Købet med Sagsøgte Munk. Af denne havde han i Aarenes Løb jævnlig købt Kreaturer, og en Dag sidst i Oktober 1942 indfandt han sig hos Munk. Efter at han i Stalden havde set paa de to Kvier, forhandlede der om Købet, men uden Resultat, og under Forhandlingerne sagde han, at Kvierne muligvis skulde sælges til Sagsøgeren til Levebrug. Der var ogsaa Tale om Salg til Slagtning, men i saa Tilfælde var den af Munk forlangte Pris for høj. Nogle Dage efter var han paany paa Frøholm, og da købte han Kvierne for 850 Kr., hvilket, han mener, var betydelig over Slagtepris. Med Hensyn til, om han ved denne Lejlighed omtalte, at Kvierne agtedes solgt til Levebrug til Sagsøgeren, forklarede han under Forberedelsen, at det huskede han ikke bestemt, men at han mente at have omtalt det, medens han under Domsforhandlingen forklarede, at han nu huskede at have omtalt det. Handlen blev afsluttet saaledes, at Kvierne skulde være Løbekvier og dyrlægeundersøgte i saa Henseende samt have bestaaet Tuberkulinprøven. Der blev ikke talt om, at Kvierne skulde være reelle, men det underforstod han, og baade Prisen og Betegnelsen Løbekvier viser efter hans Formening, at Kvierne blev købt til Levebrug. Han har — som nævnt — tidligere købt Kreaturer, ogsaa Kvier, hos Munk, og naar det har været til Slagtning, har det været uden Garanti. Han erindrer ikke, at han tidligere har købt Kvier til Levebrug hos Munk.

Sagsøgte Munk har under Domsforhandlingen forklaret, at det godt kan være rigtigt, at Carl Jensen — som af denne forklaret — var to Gange paa Frøholm i Anledning af Købet af Kvierne. Han har derhos forklaret, at han ikke solgte Kvierne som Løbekvier, men med udtrykkelig Tilkendegivelse af, at Dyrlægen havde sagt, at de ikke var med Kalv. Han tør ikke benægte — men han erindrer det ikke — at det var et Vilkaar, at Kvierne skulde bestaa Tuberkulinprøven. Han plejer at lade sin Besætning tuberkulinprøve hvert Efteraar efter Indbindingen, og i 1942

var det sket inden Leveringen af Kvierne, han mener ogsaa, at det var sket, da Carl Jensen første Gang var paa Frøholm i Anledning af Købet. Han kan ikke erindre, at de »hvide Attester« medfulgte, da de to Kvier leveredes, men han bestrider ikke at det er sket. Saadanne Attester udstedes kun, naar det særlig forlanges, og han kan ikke forklare nærmere om Sammenhængen med, at de to Attester er udstedt saa sent som den 29. Oktober 1942. Ifølge hans Forklaring under Domsforhandlingen blev det ikke sagt, at Kvierne blev købt for Sagsøgeren til Levebrug, det blev overhovedet ikke omtalt, at det var til Levebrug. Han har derhos forklaret, at det er rigtigt, at Carl Jensen i mange Aar jævnlig er kommen og har købt Kreaturer af ham, og der er købt baade til Slagtning og til Levebrug, og han har mange Gange overfor Jensen betonet, at de Dyr, der udgik fra hans Kreaturbesætning, vilde han ikke høre mere fra. Under Henvi sning til en fremlagt Afskri ft af en af den paa Ejendommen førte Kontrolliste har han forklaret, at paa denne Liste er det, da de to Kvier var solgt, efter hans Anvisning af vedkommende Kontrolassistent noteret, at Kvierne var solgt til Slagtning. Angaaende Kastningstilfældene i Besætningen har han forklaret, at da det første Tilfælde indtraf i Oktober Maaned 1941, var han bortrejst og kom først hjem 8 Dage efter; Fosteret havde Fødermesteren gravet ned, og Efterbyrden forefandtes ikke mere. Ved det andet Tilfælde var Kalven død, men fuldbaaren og fuldt udviklet, og det tredje Tilfælde, mener han, var fremkaldt ved, at Kvierne under Udbindingen, da de var i Tøjr, filtrerede sig ind i hinanden, hvorved en Del af dem væltede, og blandt disse var den, der senere kastede. Han har ikke ladet Tilfældene undersøge af sin Dyrlæge, men i det sidste Tilfælde talte han med Dyrlæge Krogh, som mente, at det kunde henføres til, hvad der var passeret under Udbindingen.

Under Sagen er der rettet forskellige Spørgsmaal til Det veterinære Rådshedsraad, og dettes endelige Besvarelse af et Spørgsmaal om, hvorvidt det maa anses for sandsynligt eller muligt, at den oftnævnte Kvie, som kastede Kalven i Marts Maaned 1943, ved Kastningen var befængt med smitsom Kastning, samt af et Spørgsmaal om, hvorvidt det maa anses overvejende sandsynligt, at det samme var Tilfældet ved Kviens Levering, gaar med Hensyn til begge Spørgsmaalene ud paa, at det maa anses for overvejende sandsynligt.

Herefter og efter det øvrige i Sagen foreliggende maa der gaas ud fra, at Kastningssmitten er indført i Sagsøgerens Besætning ved denne Kvie, hvilket iøvrigt under Domsforhandlingen er erkendt af Sagsøgte Munk.

Om de to Kviers Vægt i Salgsøjeblikket foreligger der ikke bestemte Oplysninger under Sagen, idet der der ikke ved Salget blev foretaget Vejning af Kvierne. Efter det oplyste er de fødte henholdsvis den 6. December 1939 og den 3. April 1940, og de er af Sagsøgte Carl Jensen ansatte til en Vægt af ialt 550 kg og af Sagsøgte Munk til ialt 700 kg. I Mangel af sikre Oplysninger findes Vægten at kunne ansættes til Gennemsnittet af de to Vægtangivelser, altsaa til 625 kg. Om Priserne paa Oksekød omkring November 1942 er det oplyst, at der for Kvier af II. Klasse til Slagtning betaltes fra Kr. 1,20—Kr. 1,34 pr. kg levende Vægt

efter Kvaliteten, og da intet nærmere er oplyst om Kvaliteten, vil der som Pris for Salg til Slagtning kunne ansættes et Beløb af Kr. 1,30 pr. kg, saaledes at Slagteprisen for de to Kvier vilde have udgjort ialt 812 Kr. 50 Øre.

Overfor Sagsøgte Munks Benægtelse kan det ikke ved den af Sagsøgte Carl Jensen afgivne Forklaring anses godtgjort, at han, som efter hans egen Forklaring ikke før havde købt Kreaturer hos Munk til Levebrug, under Forhandlingerne om Købet af de to Kvier har udtalt sig saaledes, at Munk efter Udtalelsernes Indhold maatte regne med, at Købet skete til Levebrug, og at Dyrene i denne Egenskab skulde indgaa i Sagsøgerens Besætning. Efter det foran anførte kan det nu ikke antages, at den af Munk erholdte Købesums Størrelse stod i Misforhold til, hvad der efter Kviernes antagelige Vægt kunde regnes for at være Prisen ved Salg til Slagtning, og med Hensyn til de »hvide Attester« skal det fremhæves, at der ikke er Holdepunkter for at antage, at Tuberkuloseundersøgelsen af de to Kvier, hvilken — efter hvad Attesterne udviser — var foretaget, inden Købet afsluttedes den 3. November, er sket af Hensyn til det forestaaende Salg, og den Omstændighed, at disse Attester — efter hvad Munk har forklaret — ham uafvidende medfulgte, da Kvierne leveredes, findes ikke at kunne tillægges nogen Betydning som Vidnesbyrd om, at Munk maatte anse Salget som værende til Levebrug. Herefter, og idet bemærkes, at det under Hensyn til den tidligere Samhandel og de Vilkaar, hvorunder denne efter det af Munk oplyste foregik, maatte tilkomme Carl Jensen som Kreaturhandler at faa det utvetydigt fastlagt, hvis der i dette Tilfælde skulde regnes med, at Dyrene købtes til Levebrug, kan det ikke statueres, at Sagsøgte Munk har vidst eller maattet vide, at disse Kvier købtes til saadan Brug. For Sagsøgte Munk har der derfor ikke foreligget nogen Opfordring til at bringe Spørgsmaalet om forefaldne Kastninger i hans Besætning paa Bane, og hans Undladelse heraf vil ikke kunne medføre noget Erstatningsansvar for ham med Hensyn til den Kastningssmitte, som gennem en af de solgte Kvier blev indført i Sagsøgerens Besætning. Hans Frifindelsespaastand vil derfor være at tage til Følge.

Efter det oplyste er Spørgsmaalet om smitsom Kastning ikke bleven omtalt, da Handlen afsluttedes mellem Sagsøgeren og Sagsøgte Jensen, og selv om Kvierne købtes som Løbekvier, og Sagsøgte Jensen derfor maatte regne med, at Kvierne skulde indgaa i Sagsøgerens Besætning, findes Sagsøgeren ikke berettiget til at opfatte Tilsagnet om, at det var Løbekvier som en Garanti af saa vidtgaaende Art, at den omfattede Garanti med Hensyn til Skade ved Udbredelse af Kastningssmitte i hans Besætning. Herefter vil ogsaa denne Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Nr. 272/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Peder William Frede Christensen (Holten-Bechtolsheim),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 288, Stk. 1.

Østre Landsrets Dom af 29. Juli 1946 (Sydvestsjællandske Nævningekreds): De Tiltalte Aksel Johannes Jensen og Peder William Frede Christensen bør anses med Straf af Fængsel i henholdsvis 2 Aar, og 1 Aar og 3 Maaneder, hvoraf for hver 40 Dage anses som udstaaet. Sagens Omkostninger udredes af de Tiltalte een for begge og begge for een, dog at Tiltalte Jensen alene udreder Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Sagfører Knud Svendsen, Ringsted, med 200 Kr., og Tiltalte Christensen alene Salær og Udlægsgodtgørelse til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Heuser, med 200 Kr. og 30 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saavidt den er paaanket, være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim betaler Tiltalte Peder William Frede Christensen 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har fundet Sted ved Retten for Ringsted Købstad m. v., sættes de Tiltalte Aksel Johannes Jensen og Peder William Frede Christensen ved Statsadvokaten for Sjællands Anklageskrift af 24. Juni 1946 under Tiltalte til Straf:

I.

begge de Tiltalte for Røveri efter Straffelovens § 288, Stk. 1, ved Natten mellem den 25. og 26. Maj 1946 Kl. ca. 1 i Kolonihaverne bag Sygehuset i Ringsted i Forening at have overfaldet Arbejdsmand Hans Peter Hansen, Kværkeby, idet Tiltalte Jensen slog ham til Jorden og fratog han hans Armbaandsur, der er vurderet til 85 Kr., medens Tiltalte Christensen fratog overfaldne hans Portemonnæ indeholdende 30 Kr., som de Tiltalte bagefter delte mellem sig, og

II.

Tiltalte Jensen for Tyveri efter Straffelovens § 276, ved den 27. Maj 1946 mellem Kl. 19 og 21 at have stjaalet en Herrecykel af Værdi 100 Kr., som henstod uafloaset i Biografteatret »Kino«s Gaard i Ringsted.

Tiltalte Jensen er født den 22. Februar 1913 og tidligere anset saaledes:

1. i Retten for Nykøbing Falster Købstad m. v. den 7. December 1938 efter Straffelovens § 287, jfr. § 276, vedtaget en Bøde af 30 Kr., subsidiært Hæfte i 4 Dage,

2. ved samme Rets Dom af 1. November 1941 efter Straffelovens § 285, 1. Stk., jfr. § 276 og Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1, Stk. 1, med Fængsel i 60 Dage, og

3. ved Dom afsagt den 12. Juni 1943 af Retten for Nakskov Købstad m. v. efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, med Fængsel i 60 Dage.

Tiltalte Christensen er født den 5. Februar 1913 og tidligere anset ved Dom afsagt den 21. April 1944 af Østre Landsret efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, tildels sammenholdt med Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1, med Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 3 Maaneder ansaas udstaaet.

Tiltalte Jensen har været fængslet siden 28. Maj 1946, og Tiltalte Christensen siden 29. Maj 1946.

Efter Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er begge Tiltalte kendt skyldige i de Forhold, for hvilke de er tiltalt.

De Tiltalte vil herefter være at anse, Tiltalte Jensen efter Straffelovens § 288, Stk. 1, og § 285, Stk. 1, jfr. § 276, og Tiltalte Christensen efter Straffelovens § 288, Stk. 1, med Straffe af Fængsel henholdsvis i 2 Aar, og 1 Aar og 3 Maaneder, hvoraf for hver 40 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel i Medløb af Straffelovens § 86.

Fredag den 1. November.

Nr. 104/1946. **Chefen for Det kgl. Teater og Kapel**
(Kammeradv.)

mod

Foreningen Operakoret (Landsretssagf. Poul Christiansen).

(Angaaende Krav paa Ekstrabetaling for Medvirken ved Forestillinger uden for Det kgl. Teaters egentlige Sæson).

Østre Landsrets Dom af 1. Marts 1946 (VII Aid.): Sagsøgte, Teaterchefen for Det kgl. Teater, bør til Sagsøgeren, Foreningens Operakoret, betale 2187 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 6. September 1945, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Reglementets § 50, Stk. 3, findes blandt andet under Hensyn til Udtrykkene i 3. Pkt. naturligt at maatte forstaas saaledes som

af Indstævnte paastaet, og den indankede Dom vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Chefen for Det kgl. Teater og Kapel, til Indstævnte, Foreningen Operakoret, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1., 3. og 4. Juni 1945 gav Det kgl. Teater særlige Forestillinger, ved hvilke Teatrets Operakor medvirkede. Sagsøgeren, Foreningen Operakoret, fremsatte i den Anledning Krav om Ekstrabetaling for de af Foreningens Medlemmer, der havde optraadt ved de paagældende Forestillinger, et Krav, som blev afslaaet af Sagsøgte, Teaterchefen for Det kgl. Teater.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren paastaet Sagsøgte dømt til Betaling af 2187 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 6. September 1945, nemlig Ekstrabetaling 20 Kr. + 25 Øre i Dyrtidstillæg ÷ Medvirkningstillæg, ialt 20 Kr. 25 Øre for 108 Personer.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand henvist til § 50 i Det kgl. Teaters Reglement, hvori det hedder:

»Der tilkommer Teatrets Personale en passende Ferie, men iøvrigt er enhver lige saa pligtig at udføre den Tjeneste, hvortil han er antagen, udenfor som i den Tid, der ordentligvis betragtes som hørende til Sæsonen.

I Juni og Juli vil der kun undtagelsesvis blive givet Forestillinger, nemlig ved særlige, officielle Højtideligheder, og der vil kun blive holdt Prøver til saadanne Forestillinger.

Medlemmerne af Skuespillets, Operaens, Ballettens og Korets Personale faar i Henhold hertil Sommerferie i de nævnte to Maaneder. Saafremt denne Ferie skulde blive afbrudt som Følge af Forestilling, ydes der de paagældende Rejsegodtgørelse fra deres Ferieopholdssted i Danmark og tilbage igen samt et særligt Vederlag af 20 Kr. for Forestillingen + 4 Kr. for hver Dag, de maa være til Tjeneste ud over Forestillingsdagen. Overstiger Ferieafbrydelsen, nødvendige Rejsedage iberegnet, mere end 4 Dage, har den paagældende derhos Ret til Erstatning herfor i Feriedage efter 1. August.«

Sagsøgeren mener, at der ved Stk. 3, Pkt. 1, er givet Personalet Ret til Ferie i Juni og Juli dog saaledes, at det er pligtigt at møde til Tjeneste i Overensstemmelse med Stk. 1 og 2, men kun mod at erholde

det i Stk. 3, Pkt. 2, omhandlede særlige Vederlag m. v. Den Omstændighed, at de omhandlede Forestillinger har fundet Sted i de første Dage af Juni, mener Sagsøgeren ikke kan bevirke, at Personalets Ferie ikke kan siges at være afbrudt. Rent sprogligt mener Sagsøgeren, at det kan siges, at de paagældende har afbrudt deres Ferie for at optræde.

Sagsøgte mener, at ved Fortolkningen af § 50 maa Hovedvægten lægges paa Stk. 1, hvori det siges, at der tilkommer Personalet en passende Ferie, men at iøvrigt enhver er lige saa pligtig som ellers til at udføre sin Tjeneste. Det i Stk. 3, Pkt. 2, omhandlede Vederlag kan efter Sagsøgtets Opfattelse kun ses som en Godtgørelse til Dækning af Udgifter foranledigede ved, at den paagældendes Ferie er blevet »afbrudt«. I nærværende Tilfælde er der ikke Tale om nogen Afbrydelse; Sæsonen er blevet forlænget til 4. Juni 1945, dette har ikke forvoldt Korpersonalet Ekstraudgifter. Dets Ferie er forøvrigt blevet forlænget til 15. August 1945.

Ved Stk. 3, Pkt. 1, er der givet Personalet Ret til Ferie i Juni og Juli.

Saaledes som Stk. 3 er affattet er de i Pkt. 2 og Pkt. 3 omhandlede Personer de samme, jfr. Ordene »den paagældende derhos«. Ved Formuleringen af Pkt. 3 synes der nærmest at være tænkt paa de normale Tilfælde, hvor der foreligger en egentlig Ferieafbrydelse, hvor Forestillingen foraarsager den paagældende Rejseudgifter m. v., og ikke paa Tilfælde, hvor Forestillingen ikke foraarsager Ekstraudgifter, fordi den paagældende ferierer i København eller endnu ikke er bortrejst. Men denne Formulering kan ikke udelukke, at Pkt. 2 og 4 forstaas som ogsaa omhandlede Tilfælde af sidstnævnte Art, for saa vidt reale Grunde taler herfor. Det gør de utvivlsomt for saa vidt angaar Pkt. 3.

Meningen med Pkt. 3 maa være at sikre Personalet imod, at dets Ferie forkortes med mere end 4 Dage uden Kompensation ved tilsvarende Ferie i August; det kan ikke være Meningen, at kun de Personer, for hvem der bogstavelig talt foreligger »Ferieafbrydelse«, har Ret til Kompensation, medens det iøvrigt staar Teatret frit for at forkorte Ferien uden Kompensation for Personer, der ferierer i København, eller i al Almindelighed, naar det blot sker i Form af en Sæsonforlængelse. Men maa Pkt. 3 forstaas som omhandlede Ferieafbrydelse i udvidet Forstand, synes Pkt. 2 at maatte forstaas paa tilsvarende Maade. Det kan heller ikke siges i al Almindelighed at være urimeligt, at der ydes særligt Vederlag for Optræden i Ferietiden.

Efter det anførte findes Korets Personale at have Krav paa særligt Vederlag i Anledning af det Afbræk, der har fundet Sted i dets Ferie som Følge af Forestillingerne den 1., 3. og 4. Juni 1945.

Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 400 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Bestemmelsen i Reglementets § 50, Stk. 3, 2. Pkt., om Vederlag for det i §'ens Stk. 3, 1. Pkt., nævnte Personales pligtmæssige Medvirken i Forestillinger under den dette i Medfør af §'ens Stk. 1, jfr. Stk. 3, 1. Pkt.,

tilsagte Ferie er — saaledes som den er formuleret — i Modsætning til den for Kapellet's Medlemmer gældende tilsvarende Bestemmelse i § 56, Stk. 1, litra k, der som en af de i §'en opregnede, alene for Kapellet's Medlemmer gældende, »særlige Regler og Indskrænkninger i den almindelige Tjenestepligt« fastsætter: »Ved — — — Forestillinger i Tiden 1. Juni—31. August ydes der de medvirkende Kapelmedlemmer en Ekstrabetaling af 20 Kr. for hver Forestilling«, knyttet til den særlige Forudsætning, at der paaføres Vedkommende den Ulempe, at han for at kunne medvirke i Forestillingen maa rejse fra sit Ferieopholdssted, og den reale Grund til at Bestemmelserne i § 50, Stk. 3, 2. Pkt., og § 56, litra k, ikke er formuleret paa ensartet Maade, maa efter det oplyste antages at være den, at man fra Teatrets Side som Resultat af de forud for Reglementets Udfærdigelse med Kapellet's Organisation førte Forhandlinger om denne Tjenestegruppens Forhold er indgaaet paa at give Kapelmedlemmerne Adgang til udenfor den ordinære Teatersæson at tage lønnet Arbejde af fastere Karakter udenfor Teatret, f. Eks. i Tivolis Symfoniorkester, medens noget tilsvarende ikke er oplyst for det ovennævnte Personales Vedkommende.

Herefter voterer jeg for at frifinde Sagsøgte og tillægge ham Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Tirsdag den 5. November.

Nr. 142/1946. **Københavns Pionerforening af 6. November 1909**
(Landsretssagf. Rønsted)

m o d

Fuldmægtig **Poul Nielsen** (Overretssagf. O. L. B. Jensen).

(Spørgsmaal om Gyldighed af en Eksklusion).

Østre Landsrets Dom af 27. April 1946 (V. Afd.): Den ovennævnte af Sagsøgte, Københavns Pionerforening, af 6. November 1909 foretagne Eksklusion af Sagsøgeren, Fuldmægtig Poul Nielsen, kendes ugyldig, hvorhos Sagsøgte bør genoptage Sagsøgeren som Medlem. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 300 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin Paastand om Frifindelse. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Otte Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar ikke af Københavns Pionerforenings Love, at Foreningen alene skulde være at betragte som en Lokalfdeling

af De danske Pionerforeninger, idet de nævnte Love om Forholdet mellem Københavns Pionerforening og De danske Pionerforeninger kun indeholder den Bestemmelse, at Foreningen er »tilsluttet De danske Pionerforeninger — —.« Det findes ikke at følge af denne ganske almindeligt holdte Udtalelse, at De danske Pionerforeningers Love uden videre skal være bindende for Københavns Pionerforenings Medlemmer i Tilfælde som det foreliggende, hvor de er uforenelige med vigtige Bestemmelser i denne Forenings Love.

Idet Gyldigheden af Eksklusionen herefter maa afgøres efter de i Københavns Pionerforenings Love indeholdte Bestemmelser om Eksklusion, og idet det er ubestridt, at Eksklusionen ikke har haft Hjemmel i disse Bestemmelser, stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen samt for at paalægge Appellanten at betale til Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Een Dommer bemærker følgende: Ved at indtræde i De danske Pionerforeninger findes Appellanten at have forpligtet sig og sine Medlemmer til at antage denne Sammenslutnings Love ogsaa for Retsforholdet mellem Appellanten og dennes Medlemmer. Herefter findes de paa De danske Pionerforeningers Delegeretmøde vedtagne Ændringer i Sammenslutningens Love ogsaa at maatte gælde Parterne imellem, uanset at Appellantens Love formelt ikke er bragt i Overensstemmelse med de nævnte Ændringer, og denne Dommer stemmer som Følge heraf for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Pionerforening af 6. November 1909, til Indstævnte, Fuldmægtig Poul Nielsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 4. December 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & O Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 22

Tirsdag den 5. November.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 12. Oktober 1945 tilstillede Sagsøgte, Københavns Pionerforening af 6. November 1906, Sagsøgeren, Fuldmægtig Poul Nielsen, saaledes duplikerede Meddelelse:

»Da Du ikke har efterkommet Bestyrelsens Opfordring til Udmeldelse af Ingeniør-Soldaterklubben »Kammeraterne«, beklager vi herved at maatte betragte dig som ekskluderet af Københavns Pionerforening af 6. November 1909 fra 1. Oktober d. A. at regne.«

Sagsøgeren, der har oplyst, at en lang Række af Sagsøgtes Medlemmer har modtaget lignende Meddelelse, paastaar under nærværende den 27. November 1945 anlagte Sag den af Sagsøgtes Bestyrelse foretagne Eksklusion kendt ugyldig, hvorhos Sagsøgte paastaas tilpligtet at genoptage Sagsøgeren som Medlem af Foreningen.

Sagsøgeren gør i første Række gældende, at ifølge Foreningens Love har Bestyrelsen kun Bemyndigelse til at suspendere et Medlems Medlemsrettigheder paa Grund af en efter Bestyrelsens Skøn usømmelig eller ukammeratlig Adfærd indtil en ordinær eller ekstraordinær Generalforsamling, ved hvilken han har Ret til at møde og forsvare sig. Godkendes Suspensionen, er dermed det paagældende Medlem ekskluderet af Foreningen. Generalforsamlingen er den højeste Myndighed i alle Foreningens Anliggender. Kun den kan give, forandre eller ophæve Foreningens Love.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Ifølge Sagsøgtes Love er Foreningen »tilsluttet De danske Pionerforeninger og disses Hjælpekasse«. Ved de danske Pionerforeningers Delegeretmøde i Kolding den 16. Juli 1944 vedtoges følgende ændrede § 20:

»Lokalforeningerne vedtager og benytter særlige Love og Bestemmelser, der dog ikke maa være i Modstrid med nærværende Love, saaledes som disse til enhver Tid er gældende.

Lokalforeningerne skal indsende et Eksemplar af Lovene til Hovedbestyrelsen og holde denne underrettet om eventuelle Lovændringer.

Indenfor Lokalforeningerne maa ikke uden Hovedbestyrelsens Godkendelse findes eller oprettes Underafdelinger eller Sammenslutninger, uanset disses Art og Formaal. Lokalforeningernes Bestyrelse har Pligt til at opløse saadanne Underafdelinger eller Sammenslutninger efter Anmodning fra Hovedbestyrelsen og indenfor en af denne fastsat Tidsfrist.

For at kunne gennemføre Opløsningen har Lokalforeningernes Bestyrelse Myndighed til om fornødent at excludere Deltagerne i Under-

afdelinger eller Sammenslutninger som Medlemmer af den paagældende Lokalforening.

Skulde en Lokalforenings Bestyrelse vægre sig ved efter Hovedbestyrelsens Anmodning at foretage Opløsningen af ikke godkendte Underafdelinger eller Sammenslutninger, er Hovedbestyrelsen berettiget til at slette den paagældende Lokalforening som Medlem af »De danske Pionerforeninger«.

Hovedbestyrelsen for de danske Pionerforeninger tilskrev herefter Sagsøgte, at Hovedbestyrelsen paalagde Sagsøgtes Bestyrelse »at opløse den indenfor Foreningen eksisterende Sammenslutning »Ingeniør-Soldaterklubben Kammeraterne«, saaledes at Opløsningen maa være sket senest den 1. Oktober 1945.«

Det hævdes fra Sagsøgtes Side, at Foreningen uden videre er underkastet »De danske Pionerforeninger«s Love, og at den skete Eksklusion saaledes har været lovlig.

Heroverfor anfører Sagsøgeren, at Vedtagelsen paa Delegeretmødet for at binde Sagsøgtes Medlemmer skulde have været optaget i Foreningens Love paa lovlig Maade, hvilket ikke er sket.

Sagsøgte har heroverfor anført, at naar Sagsøgte ikke har ændret sine Love efter Delegeretmødet, har dette aldrig været Kutyme at gøre saadant.

I det Retsmøde den 16. April 1946, der var berammet til Domsforhandling, anordnede Retten Delprocedure med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgte ved Eksklusion af Medlemmer skal følge Lokalforeningens Love.

Det skal bemærkes, at »De danske Pionerforeninger«s Loves § 20 forud for Vedtagelsen paa Delegeretmødet i Kolding alene indeholdt, hvad der svarer til de 2 første Stykker i § 20's nye Affattelse.

Det findes ikke af Sagsøgte godtgjort, at Lokalforeningens Medlemmer uden videre er underkastede Beslutninger af Delegeretmøder i »De danske Pionerforeninger«, hvortil Sagsøgte er tilsluttet. Ovennævnte § 20 i Hovedforeningens Love, begge Affattelser, henviser netop til »at Lokalforeningen vedtager og benytter særlige Love — — — der dog ikke maa være i Modstrid med nærværende Love, saaledes som disse til enhver Tid er gældende.« Dette sidste udelukker ikke, at Delegeretforsamlingens Beslutninger for at binde Lokalforeningens Medlemmer af disse maa vedtages i Form af Love, gældende for Lokalforeningen. Det findes særligt uantageligt i Foreninger, der navnlig lægger Vægt paa »at styrke Kammeratskabet«, at gaa ud fra, at et Diktat fra Hovedforeningen uden videre skal binde et eventuelt Flertal af Kammerater i Lokalforeningen. Særlig skal til Slut bemærkes, at Virkningen af, at Delegeretmødets Beslutning ikke gennemføres i Lokalforeningen, findes udtrykt i de nye Loves § 20, sidste Stk.

Som Følge af det anførte og idet den skete Eksklusion ikke har haft Hjemmel i Lokalforeningens Love, vil der være at give Dom eiter Sagsøgerens Paastand.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren 300 Kr.

Nr. 275/1945. **Dansk Danselærer-Forening** (Gamborg)

m o d

Dansesammenslutningen »**Danseringen**« og dennes Formand, Danselærer **Kaj Jensen** (Hjejle).

(Ærefornærmelser).

Østre Landsrets Dom af 3. November 1945 (VIII Afd.): De Sagsøgte, Dansesammenslutningen »**Danseringen**«, og dennes Formand, Danselærer Kaj Jensen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Dansk Danselærer-Forening, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger bør Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale til de Sagsøgte med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Der findes ikke ved det i Sagen tildels efter Dommen oplyste at være ført Bevis for Rigtigheden af den paaklagede ærefornærmende Sigtelse. Paa den anden Side findes det oplyste efter Omstændighederne at have givet de Indstævnte Føje til at anse Sigtelsen for sand. Herefter stemmer disse Dommere for at kende Sigtelsen ubeføjet og for at lade Strafansvaret bortfalde. Idet Appellanten ikke har godtgjort økonomisk Tab, stemmer de endvidere for at frifinde for saa vidt angaar Erstatningspaastanden. Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte in solidum at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

To Dommere, der finder det godtgjort, at Stifterne af Dansk Danselærer-Forening har haft en nær Forbindelse med Kurt Volkmann og søgt at udnytte denne overfor Danseringens Ledelse, finder herefter de paaklagede Udtalelser tilstrækkeligt hjemlede, og de stemmer derfor for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Den paaklagede for Appellanten, Dansk Danselærer-Forening, ærefornærmende Sigtelse kendes ubeføjet.

Iøvrigt bør de Indstævnte, Dansesammenslutningen »**Ring**en« og dennes Formand, Danselærer Kaj Jensen, for Tiltale af Appellanten i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte een for begge og begge for een til Appellanten med 800 Kr. inden 15 Dage fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I det i Juni 1945 udkomne Nummer af »Danse-Avisen«, der er Medlemsblad for Dansesammenslutningen »Danseringen«, findes en Artikel med Overskrift: »Da Tyskerne vilde dirigere de danske Danse-Organisationer«. Artiklen er underskrevet »Bestyrelsen« og angiver at indeholde en Redegørelse for de egentlige Aarsager til Oprettelsen af Dansk Danse-Forbund. Det oplyses i Artiklen, at Kurt Volkmann, der er gift med Danselærerinde, Inger Leth-Nielsen, i 1937 eller 1938 havde søgt at deltage i en af Danseringen afholdt Turnering angaaende Danmarks-mesterskabet, men var blevet afvist, dels fordi han var tysk, dels fordi han maatte betragtes som professionel. Efter den 9. April 1940 var Volkmann at finde i det tyske Gesandtskab i Dagmarhus, og han meddelte i August 1940 Danseringens Formand, Danselærer Kaj Jensen, at man ikke ønskede, at der her i Landet var 2 Danseorganisationer, nemlig »Danseringen« og »Terpsichore«. Efter nogle Forhandlinger mellem de to Foreninger oprettedes derefter Dansk Danse-Forbund med Landsrets-sagfører Mogens Müllertz som Præsident, hvilket Volkmann blev meget utilfreds med, idet han hævdede, at Præsidenten skulde godkendes af ham, ligesom han havde »svært ved at skjule sin Misfornøjelse over, at man ikke havde tænkt paa at bære ham med Præsidentposten«. Herefter brød Oppositionen i Danseringen ud og dannede »Dansk Danselærer-Forening«. Efter en Oplysning om, at Fru Inger Leth-Nielsen hurtigt blev Medlem af den nye Forening, anføres det i Artiklen: »Dansk Danselærer-Forening mente aabenbart, at den ved at alliere sig med Herr Volkmann skulde blive den dominerende Faktor indenfor dansk Dans«.

Sagsøgeren under denne Sag, Dansk Danselærer-Forening, har under Anbringende af, at det foran anførte Stykke af Artiklen indeholder en for Foreningen ærekrænkende Udtalelse, paastaet Formanden for Dansesammenslutningen »Danseringen«, Danselærer Kaj Jensen ikendt Straf samt in solidum med »Danseringen« tilpligtet at betale en Erstatning, stor 20.000 Kr., hvorhos de fremsatte Udtalelser paastaas kendt ubeføjede.

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse.

Fra Sagsøgerens Side er det anført, at det af Artiklen i sin Helhed og navnlig af det særlig fremhævede Stykke fremgaar, at Sagsøgeren sigtes for at ville alliere sig med Kurt Volkmann og derigennem ved tysk Indflydelse søges at opnaa en begunstiget Stilling, hvilken Sigtelse er ganske uberettiget, idet Dansk Danselærer-Forening blev dannet af en Opposition paa Grund af Utilfredshed med den Maade, hvorpaa Danselærer Kaj Jensen ledede Danseringen. Sagsøgeren anfører derhos, at det naa betragtes som en skærpende Omstændighed, at der, inden det paa-gældende Nummer af Danseavisen udkom, er tilsendt »Aftenbladet« et Korrektur, hvorved der er givet Sigtelserne videre Udbredelse, idet »Aftenbladet« den 9. Juni 1945 indeholdt en Gengivelse af Artiklen. Paa samme Maade har »B. T.« gengivet Artiklen i sit Nummer for den 18. Juni 1945. Endelig har Sagsøgeren anført, at Sigtelsen mod Medlemmerne af Dansk Danselærer-Forening for at være tyskorienterede nødvendigvis naa skade og ogsaa har skadet Medlemmerne økonomisk hvorved særlig henvises til, at Artiklerne er offentliggjort i Juni Maaned, altsaa paa et

Tidspunkt, hvor der træffes Forberedelse til Indmeldelse til den nye Sæson.

De Sagsøgte har gjort gældende, at Artiklen i Danseavisen ikke indeholder ærekrænkende Udtalelser, og at det er en Kendsgerning, at de Danselærere, der stiftede Dansk Danselærer-Forening, søgte Tilslutning til Kurt Volkmann, der var tysk Journalist og efter den 9. April 1940 optraadte paa det tyske Gesandtskabs Vegne. De Sagsøgte har herved oplyst at de har bragt i Erfaring, at Volkmann var til Møde med Oppositionen i Restaurant »Giraffen« umiddelbart før Generalforsamlingen i »Danseringen« den 1. September 1940, efter hvilken Oppositionen meldte sig ud, samt at han mødtes med Oppositionen paa et Konditori umiddelbart efter Generalforsamlingen. De Sagsøgte gør derhos gældende, at det ikke er godtgjort, at der af Dansk Danselærer-Forening eller dennes Medlemmer er lidt noget Tab paa Grund af Artiklen.

Sagsøgte Danselærer Kaj Jensen har forklaret, at han siden 1938 har været Formand for Danseringen. Der fandtes en fast Opposition mod Bestyrelsen, bestaaende af Danselærerne Jørgen Hansen, Gottlieb og Fru Gottliebsen samt nogle andre, der sluttede sig til dem. I August 1940 blev Sagsøgte kaldt op paa Dagmarhus til det tyske Gesandtskab og kom til at tale med Kurt Volkmann, der meddelte, at han havde talt med Foreningen »Terpsichore«, og at man ønskede Sammenslutning af Danseforeningerne. Til Formand ønskede man ingen af de fra Turneringerne kendte Navne, og Volkmann kom med nogle Forslag og nævnte bl. a. I. C. Gottlieb og Kontorchef Yde. Sagsøgte forhandlede flere Gange med Volkmann, og Kaptajn Jørgen Hansen blev nævnt paa et af Møderne, men Sagsøgte fik iøvrigt det Indtryk, at Volkmann selv ønskede at lede Organisationen.

De to Foreninger enedes om at oprette Dansk Danse-Forbund og vælge Landsretssagfører Mogens Müllertz til Præsident samt udsendte et Cirkulære herom til Medlemmerne, men derefter blev der indkaldt til et nyt Møde paa Dagmarhus, hvor Volkmann protesterede mod, at der var valgt en Præsident, der ikke var akcepteret af ham, samt sagde, at der angaaende Dannelsen af Dansk Danse-Forbund ikke maatte henvises til det tyske Gesandtskab, hvorhos Volkmann erklærede, at han nok skulde sørge for, at Oppositionen paa Danseringens Generalforsamling ikke rejste dette Spørgsmaal.

Danseinstruktør Carl Carlsen, der er Formand for Foreningen »Terpsichore«, og Landsretssagfører Mogens Müllertz har angaaende Forhandlingerne med Kurt Volkmann forklaret i det væsentlige overensstemmende med Sagsøgte Kaj Jensen.

Danselærer, Kaptajn Jørgen Hansen, har forklaret, at han før Krigen af og til har truffet Kurt Volkmann, idet denne er gift med Danselærerinde Inger Leth-Nielsen. Grunden til Oppositionen mod Kaj Jensen var, at man ikke syntes om den Maade, hvorpaa han ledede Foreningen, og Oppositionen meldte sig ud, hovedsagelig fordi der paa en Generalforsamling den 1. September 1940 blev vedtaget en Bestemmelse, der gav Bestyrelsen for stor Myndighed. Inger Leth-Nielsen meldte sig først ind i Dansk Danselærer-Forening i Juli 1941. Vidnet har iøvrigt benægtet at have haft noget Samarbejde med Kurt Volkmann og har for-

klaret, at han muligt var sammen med Volkmann paa et Konditori efter Generalforsamlingen den 1. September 1940, hvorimod han ikke husker, om han umiddelbart før Generalforsamlingen var til Møde med ham i Restaurant »Giraffen«, men han vil ikke benægte Muligheden heraf.

Danselærer I. C. Gottlieb har forklaret, at Grunden, til at han meldte sig ud af Danseringen, var Forslaget om Udvidelse af Bestyrelsens Myndighed. Vidnet var ikke sammen med Volkmann efter Generalforsamlingen og husker ikke, om han var tilstede i »Giraffen« før Generalforsamlingen.

Fru Johanne Gottliebsen har forklaret, at Oppositionen allerede inden Generalforsamlingen tænkte paa at melde sig ud. Vidnet var muligt til Møde i »Giraffen«.

Retten finder, at det efter de afgivne Forklaringer og det af de Sagsøgte iøvrigt oplyste maa anses for godtgjort, at Danseringens Opposition, der senere dannede Dansk Danselærer-Forening, har haft en nær Forbindelse med Kurt Volkmann, idet det navnlig maa anses for tilstrækkeligt godtgjort, at der inden Generalforsamlingen i Danseringen den 1. September 1940 er ført Forhandlinger med Kurt Volkmann, og at det i Forvejen har været aftalt, at man efter Generalforsamlingen skulde mødes med denne. Naar derhos henses til, at Volkmann paa det tyske Gesandtskabs Vegne har forhandlet med Lederne af de hidtil bestaaende Danseforeninger og under det Pres, som Værnemagten havde lagt paa Handlefriheden her i Landet, søgt at gennemføre en Sammenslutning, paa hvis Ledelse han ønskede at have Indflydelse, findes der at være ført et saadant Bevis for Rigtigheden af den af Sagsøgeren paaklagede Udtalelse, at de Sagsøgte i Medfør af Straffelovens § 269, Stk. 1, vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 500 Kr.

Onsdag den 6. November.

Nr. 22/1946. Landmand **Lorenz P. Lorenzen**
(Hartvig Jacobsen)

m o d

Landmand **Jes Ratenburg Jessen** (Vang).

(Hvorvidt en Hund maa nedskydes, efter at den er blevet optaget).

Tønder Købstad m v. Rets Dom af 17. April 1945: Indklagede, Landmand Jes Ratenburg Jessen, Terkelsbøl, bør for Tiltale af Klageren, Landmand Lorenz P. Lorenzen, Duborg pr. Tinglev, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 5. Oktober 1945 (III Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Til Indstævnte, Landmand Jes

Ratenburg Jessen, betaler Appellanten, Landmand Lorenz P. Lorenzen, Sagens Omkostninger for Landsretten med 150 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Indstævnte dømt til at betale 400 Kr. med Renter. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Bestemmelsen i Hundelovens § 13, Stk. 3, findes ikke at kunne komme til Anvendelse i et Tilfælde som det foreliggende, hvor Nedskydning er sket, efter at Optagelse af Hunden har fundet Sted, og Appellantens Paastand vil derfor, idet den forlangte Erstatning findes passende, være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Landmand Jes Ratenburg Jessen, bør til Appellanten, Landmand Lorenz P. Lorenzen, betale 400 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 13. Januar 1945, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for alle Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Klageren, Landmand Lorenz P. Lorenzen, Duborg pr. Tinglev, paastaaet Indklagede, Landmand Jes Ratenburg Jessen, Terkelsbøl, dømt til at betale 400 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 13. Januar 1945, til Betaling sker, i Erstatning, fordi Indklagede den 15. November 1944 retstridig har indfanget og skudt hans $\frac{3}{4}$ Aars gamle tyske korthaars Jagthund, som han kendte, og som havde en Værdi af 400 Kr.

Senere under Sagen har han under Angivelse af, at han er blevet klar over, at Hundens Værdi var større forhøjet Paastanden til 550 Kr.

Indklagede har protesteret mod denne Forhøjelse af Paastanden, og da det ikke kan antages, at de Oplysninger om Hundens angivne Værdi, som Klageren har fremskaffet efter Sagens Anlæg ikke lige saa godt kunde være fremskaffede tidligere, kan der ikke meddeles Tilladelse til Paastandens Forhøjelse.

Indklagede procederer til Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et lille Beløb efter Rettens Skøn, idet han angiver, at Nedskydningen er sket i Medfør af § 13, 3. Stk., i Hundelov Nr. 164 af 18. Maj 1937.

Under Sagen er afgivet Forklaring af Parterne og nogle Vidner.

Klageren Lorenzen har forklaret, at han havde en korthaaret, tysk Hund, $\frac{3}{4}$ Aar gammel. Han havde købt den som lille Hvalp for 50 Kr. af Slagter Lock i Almstrup. Hunden gik almindelig hjemme og har aldrig vist nogen Tilbøjelighed til at jage Faar eller genere Tandyr i det hele taget. En Dag midt i November, da de tærskede i Laden, gik Hunden imidlertid udenfor og maa have fjernet sig fra Gaarden. De savnede den ved Middagstid, og da den ikke kom hjem, og en Efter-søgning heller ikke gav Resultat, ringede Komparenten næstfølgende Dag til forskellige Naboer, og da han kom til Jes Jessen, sagde denne, at han havde fanget Hunden ind og skudt den, da den løb efter hans Faar. Der er ca. 1200 Meter mellem Gaardene i Luftlinie, men der ligger ingen Ejendomme mellem dem i Luftlinie, derimod et Par Huse ved Vejen, der i en Bue fører fra den ene Gaard til den anden. Hunden var dresseret til Jagtbrug og var en meget dygtig Hund efter sin Alder.

Hunden var meget from og kom, naar man fløjtede ad den, ogsaa til fremmede. Jessen havde aldrig til ham omtalt, at den havde været efter hans Faar. Det var først efter, at han havde skudt den, at han nævnede det.

Jessen har som Part forklaret, at det ikke er ham, men hans Karl, der har skudt Hunden, og selv om han ikke har beordret Karlen til at skyde den, er det ham, der er ansvarlig for det. Nogle Dage forinden var et Par Faar revet ihjel, og han sagde saa til Karlen, at han gerne maatte skyde en Hund, hvis den jagede Faarene. Da han kom hjem den paagældende Dag ved Middagstid, havde Karlen fanget Hunden og skudt den umiddelbart forinden.

Jessens Tjenestekarl Martin Callesen har som Vidne forklaret, at der en Dag i November blev revet et Par Faar ihjel for Jessen, der sagde, at saadan nogle Hunde skulde skydes. Et Par Dage efter kom der Bud fra Naboen, Nicolaj Albers, at der var et Par Hunde efter deres Faar, og Komparenten gik med Bøsse ud i Marken og saa, at 2 Hunde havde drevet nogle Faar op i et Hjørne, hvor de rev og sled i Ulden paa dem. Vidnet kaldte paa Hundene, og de løb saa deres Vej, men da han kaldte igen, kom den ene tilbage, og han tog den med hjem og bandt den og skød den derefter, hvad han ikke havde kunnet gøre paa Marken, da de medbragte Patroner var for smaa. Vidnet havde aldrig set Hundene før. Hans Husbond kom først hjem, efter at Hunden var skudt, men det var efter hans Husbonds ovennævnte Udtalelse, at han skød Hunden.

Selv om Lorenzen og et af denne ført Vidne hævder, at Hunden var from og ikke strejfede om, maa det dog anses for bevist, at Hunden har strejft og sammen med en anden Hund har forfulgt Faar og bidt dem. Jessen var som Følge heraf berettiget til at lade Hunden dræbe under Forfølgelsen i Medfør af den nævnte Bestemmelse, og det findes uden Betydning, at Drabet ikke er sket paa Stedet men i direkte Fortsættelse af Hundens Overfald paa Faarene umiddelbart efter at Karlen havde optaget Hunden. Herefter vil Jessen være at frifinde, medens Sagens Omkostninger efter Omstændighederne vil være at ophæve.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 17. April 1945 af Retten for Tønder Købstad m. v.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Til Indstævnte vil Appellanten have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 150 Kr.

Nr. 117/1945.

Fru Fanny Wadland
(Landsretssagf. Torkild-Hansen)

m o d

Bestyrer **O. Kurz** (Ballhausen).

(Om Erstatning for Svamp).

Østre Landsrets Dom af 28. April 1945 (V Aid.): Sagsøgte, Bestyrer O. Kurz, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Fanny Wadland, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere stemmer i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet det senere fremkomne ikke findes at kunne føre til andet Resultat, for at stadfæste Dommen samt for at paalægge Appellantinden at betale til Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

To Dommere finder under Hensyn til de grove Fejl, der er begaaet under den af Indstævnte selv i 1942 foretagne Ombygning, navnlig ved Undladelsen af at fjerne Forskallingen omkring Betonkassen, og under Hensyn til at disse Fejl, af hvilke den nævnte Undladelse ikke kunde konstateres ved en fagmæssig Undersøgelse af Ejendommen, efter det foretagne Skøn har været Aarsag til Svampeangrebet, at Indstævnte overfor Appellantinden maa bære Ansvar for det ved dette Angreb forvoldte Tab, og disse Dommere stemmer derfor for at tage Appellantindens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Fanny Wadland, til Indstævnte, Bestyrer O. Kurz, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I September 1937 erhvervede Sagsøgte, Bestyrer O. Kurz, Huset Violgangen 115 i Haveforeningen »Birkevang«, Husum, et i flere Tempi bygget Træhus med Stue, Soveværelse, Køkken og et lille Forrum samt Brændselsskur.

I Sommeren 1942 lod Sagsøgte omtrent Halvdelen af Huset nedrive og opførte i Stedet for med Bistand af en i Haveforeningen boende Tømrer og dennes Søn en Tilbygning opført af Mursten. Til Forskalning anvendtes dels ny, dels tidligere i Huset brugte Brædder.

Den 18. Februar 1943 blev der meddelt Tilladelse til Anvendelse af Huset til Helaarsbeboelse paa nærmere fastsatte Vilkaar, og den 4. Juni 1943 udstedtes Byggetilladelse med Hensyn til den stedfundne Om- og Tilbygning.

Efter at Sagsøgerinden, Fru Fanny Wadland, den 19. April 1944 skriftligt havde tilbudt at afkøbe Sagsøgte det paagældende Hus for 9000 Kr., hvilket Beløb ved en Paategning paa Tilbudet blev forhøjet til 9250 Kr., blev Huset ved en den 1. Maj 1944 oprettet Slutseddel solgt til Sagsøgerinden for sidstnævnte Beløb til Overtagelse den 1. Juni 1944. Da det imidlertid konstateredes, at der endnu ikke forelaa Bygningsattest, skete Overtagelsen først efter, at denne Attest var fremskaffet af Sagsøgte i September 1944. For at opnaa denne havde Sagsøgte efter eget Opgivende maattet afholde en Bekostning paa ca. 1000 Kr. til Kloak m. v.

Efter at Sagsøgerinden var flyttet ind i Huset ca. 1. Oktober 1944, konstaterede hun ca. 1 Maaned senere, at der var Svamp i noget Træværk i Køkkenet, og har under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale hende 1550 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 8. Marts 1945, nemlig 1350 Kr. til Udbedring af den ved Svampeangrebet forvoldte Skade og 200 Kr. i Erstatning for Ulemperne herved.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Der er Enighed mellem Parterne om, at der er Svamp i det paagældende Hus, om Størrelsen af de til Udbedring af den derved forvoldte Skade fornødne Udgifter, og om, at der ikke ved Slutsedlens Oprettelse eller under Forhandlingerne om Købet af Sagsøgte er ydet Garanti mod Svamp eller taget Forbehold om Ansvarsfrihed i saa Henseende.

Tømrermester Svend Storm har efter Udmeldelse af Københavns Byret som Skønsmand i Erklæring af 17. Januar 1945 i Anledning af følgende Spørgsmaal:

- »1. Er den paagældende Ejendom befængt med Svamp?
2. Hvor gammelt maa Svampeangrebet antages at være?
3. Hvor meget vil det koste at afhjælpe Svampeangrebet?«

udtalt følgende:

»a d 1 Der iagttages kraftig Mycel af den ægte Hussvamp, Merulius lacrymans, under Køkkenbordet paa Skillevæggen til Rummet under Vasken. Her kunde ogsaa ses lidt Mycel ud mod Ydermuren. Det skal bemærkes, at Teknologisk Institut har afgivet Erklæring om, at Svampen er den ægte Hussvamp.

a d 2. Angrebet kan formodes at være foraarsaget ved Kondensvand paa Vandrør under Vasken, eventuelt ogsaa ved tidligere Utæthed i Vandlaasen; denne var i Orden ved Besigtigelsen.

Hvor gammelt Svampeangrebet er, lader sig ikke paavise bestemt, men saafremt man ikke tidligere har iagttaget Svampeangreb det paa-gældende Sted, vil jeg ikke antage, at Angrebet er ældre end nogle faa Maaneder. Det bemærkes, at Gulvet under Vasken er ret nyt, men med begyndende raadagtig Møring omkring Vandrøret.

a d 3. Det angrebne Træ maa fjernes og Muren renses omhyggeligt for paasiddende Mycel, helst ved Hjælp af en Blæselampe. Udgifterne hertil ansættes til Kr. 100,00.«

I en supplerende Erklæring af 20. Februar 1945 har Skønsmanden som Svar paa følgende Spørgsmaal:

»1. Hvad er Aarsagen til Svampeangrebet og hvilke konstruktive Fejl kan paavises?

2. Hvor gammelt maa Svampeangrebet antages at være?

3. Hvad vil det koste at afhjælpe Svampeangrebet?« udtalt følgende:

»a d 1. Den Del af Huset, hvor Skaden paavises, er ifølge Op-givelse af Hr. Kurtz opført i 1942. Ydervægge er 4 × 4" Bindingsværk beklædt med gamle Brædder, der indvendig er røret og pudset, ud-vendig beklædt med Tagpap og pudset. Hulrummet udfyldt med Ler.

Gulvet er henlagt paa Underlag, der er forsynet med Indskud og tynde gamle Brædder. Under Gulvet var henlagt et meget tyndt Lag Beton, der let lod sig skovle op — og helt manglede omkring Faldrør og Vandrør. Støbeforskallingen omkring en Betonkasse (forsænket Spise-kammer) havde ikke været fjernet og var helt fortæret af Svamp.

Det meget selvyggeragtige Præg Huset giver Indtryk af, viser sig ogsaa at gælde for Konstruktionen. Det skal anføres som Fejl, at For-skallingen ikke har været fjernet og at Muldjorden ikke er omhyggeligt afgravet, hvorefter der er udstøbt Betonlag under hele Gulvet. Ved Ydervæggens Overgang til Sokkel er der ikke sørget tilstrækkeligt for, at Vandet ikke kan trænge ind til Fodstykket.

a d 2. Det oplystes ved Mødet den 18. December 1944, at man ikke tidligere paa Ejendommen havde mærket noget til Svampeangreb. Det maa antages, at Angrebet er begyndt ved Forskallingen og Betonkassen ved Siden af Vasken. Det har her faaet Næring fra Rørene, der som tidligere nævnt ikke var indstøbt i Betonunderlaget og fra Brædder der stod ned i Jorden. Det har herfra bredt sig til Væggen, hvor det har faaet yderligere Næring fra Utætheden ved Soklen.

Angaaende Tidspunktet for Angrebets Begyndelse kan intet med Be-stemthed udtales, det maa dog antages at være begyndt ret hurtigt efter Husets Opførelse.

a d 3. Det paaviste Svampeangreb skønnes at medføre Udgifter til et Beløb Kr. 1.350,00.

I dette Beløb er regnet med at fjerne alt Træ, der er angrebet af Svamp og Raad og at imprægnere alt Tømmer til Underlag og Bindingsværk. Betonlaget under Gulvet udbedres, og i Vægge indlægges der i Stedet for Ler en Isoleringsmaatte eller andet af Bygningsautoriteterne godkendt tørt Materiale.»

Sagsøgerinden har til Støtte for sin Paastand gjort gældende, at Sagsøgte, selv om der ikke er ydet Garanti mod Svamp, og selv om Sagsøgte ikke maatte have været bekendt med Svampeangrebet — hvilket Sagsøgerinden dog betvivler — maa være erstatningspligtig, idet han ikke blot staar som Sælger af Huset, men ogsaa maa betragtes som dettes Bygherre og har været sin egen Entreprenør ved dets Opførelse og derfor maa bære Risikoen for Følgerne af de i Skønsmændens sidstnævnte Erklæring paapegede Fejl, der, som i Erklæringen anført, maa antages at have foraarsaget Svampeangrebets Opstaaen.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at han, under Hensyn til, at Huset er solgt som besigtiget, at han ikke har garanteret mod Svamp, og at Svampeangrebets Tilstedeværelse har været ham ganske ukendt, ikke kan være ansvarlig for dettes Følger, idet han har fremhævet, at det paagældende Hus er af meget primitiv Beskaffenhed og ikke kan karakteriseres som en Bygning i dette Ords egentlige Forstand, saaledes at de Synspunkter, der muligt maatte kunne lægges til Grund ved en almindelig Beboelsesvilla, ikke kan komme til Anvendelse i nærværende Tilfælde.

Der er under Sagen afgivet Partsforklaring af Sagsøgte, der bestemt har benægtet at have haft Kendskab til Svampeangrebet inden Sagsøgerindens Overtagelse af Huset.

Arkitekt K. S. Hvid, der i 1942 bistod Sagsøgte ved Husets Ombygning, har i en Erklæring af 4. April 1945 bl. a. udtalt:

»Den anvendte Konstruktion anvendes normalt ikke til Beboelses-huse, men kun til Sommerhuse o. l. Denne Konstruktion vil altid medføre en Risiko for, at der kan gaa Forraadnelse eller Svamp i det tildækkede Træværk og en saadan Skade vil som Regel ikke kunne konstateres før Skaden er ret fremskreden.

Huset maa nærmest betegnes som et »Selvbyggerhus«, der er opført uden teknisk Assistance og for en stor Del uden egentlig faglig Medhjælp.

Disse Forhold forekommer mig ret iøjnefaldende og kan let konstateres ved Besigtigelse af Ejendommen.»

Det er iøvrigt oplyst, at Huset til Ejendomsskyld var vurderet til 6800 Kr., nu forhøjet til 8000 Kr.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder finder Retten i Betragtning af Husets Karakter ikke at kunne tillægge den Omstændighed, at Sagsøgte i 1942 har foretaget en Ombygning af dette, nogen Betydning, og herefter vil Sagsøgte under Hensyn til, at han ikke har afgivet Garanti mod Svamp og efter alt foreliggende ikke kan antages at have været bekendt med det forefundne Svampeangreb inden Salget, være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerinden have at godtgøre Sagsøgte med 250 Kr.

Nr. 306/1946. Landsretssagfører **Hagen Jørgensen**

paakærer

en af Vestre Landsret den 2. Oktober 1946 truffen Bestemmelse om Salær.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Efter alt foreliggende findes Afgørelsen at burde stadfæstes.

Thi bestemmes:

Landsrettens Dom bør, saa vidt paakæret er, ved Magt at stande.

Nr. 313/1946. Landsretssagfører **Hagen Jørgensen**

paakærer

en af Vestre Landsret den 5. Oktober 1946 truffen Bestemmelse om Salær.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Efter alt foreliggende findes Afgørelsen at burde stadfæstes.

Thi bestemmes:

Landsrettens Dom bør, saa vidt paakæret er, ved Magt at stande.

Torsdag den 7. November.

Nr. 44/1946. Skibsfører **Arthur Nielsen** (Heise)

mod

Skibsreder **Børge Petersen** (Landsretssagf. Ove Rasmussen).

(Om Erstatning for Afskedigelse m. v.).

Sø- og Handelsrets Dom af 14. December 1945: Sagsøgeren, Skibsfører Arthur Nielsen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse til Sagsøgte, Skibsreder Børge Petersen, betale 51 Kr. 68 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 6. November 1945, til Betaling sker, men Parterne bør iøvrigt for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere tiltræder, at Appellantens i Dommen nævnte Fraværelse fra Skibet under Hensyn til de iøvrigt foreliggende Omstændigheder har givet Indstævnte Føje til den skete Bortvisning.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen samt at op hæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Een Dommer bemærker følgende:

Efter Dommens Afsigelse har Sømand Hans Ewald Nielsen, som var forhyret med »Helle«, da Skibet i April 1945 sejlede fra København, som Vidne forklaret, at Motoren ud for Hveen gik i Staa, som den havde gjort saa mange Gange før, at Skibet derefter drev mod Sverige, og at der blev skudt paa »Helle« fra en tysk Hurtigbaad. Vidnet har hørt, at det svenske Politi efter Ankomsten til Landskrona har fremsat en Udtalelse om, at det var bedst, at Skibets Mandskab blev indregistreret som Flygtninge, da Tyskerne havde skudt efter dem. Det er endvidere oplyst, at den svenske Toldkrydser, som førte »Helle« til Landskrona, havde jagttaget et tysk Fartøj, men ikke hørt det afgive Skud. Det danske Vicekonsulat i Landskrona har oplyst, at Appellanten henvendte sig dér i Slutningen af April 1945 for at afgive Rapport, men det henviste ham til det svenske Politi. Firmaet Suenson og Jespersen, der er Disponenter for Indstævnte, har modtaget Telegram fra Appellanten fra Landskrona den 5. Maj 1945 og fra Sletten den 8. Maj samme Aar.

Denne Dommer finder ikke, at Appellanten ved i Pinsedagene 1945 at overlade Tilsynet med »Helle« til Ungmand Andersen har gjort sig skyldig i grov Forsømmelse i Tjenesten, og idet Bortvisningen herefter har været uberettiget, vil denne Dommer tilkende Appellanten det paastaaede Lønbeløb og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret op hæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 20. April 1945 blev Sagsøgeren i nærværende Sag, Skibsfører Arthur Nielsen, ansat af Sagsøgte, Skibsreder Børge Petersen, til at føre

dennes Skib M/S »Helle« for en maanedlig Hyre af 250 Kr. med Tillæg af Kostpenge 5 Kr. pr. Dag ialt 400 Kr. Sagsøgeren blev imidlertid allerede den 24. Maj 1945 bortvist af Sagsøgte, medens Skibet laa i Helsingør Havn.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at Bortvisningen var uberettiget, og kræver Erstatning herfor, rejser han under Henvisning til Sømandslovens §§ 2 og 3 følgende Krav mod Sagsøgte:

Løn + Kostpenge — derunder ogsaa Kostpenge for			
Mandskabet — for Tiden 20. April—24. Maj 1945..	623	Kr. 32	Øre
Løn + Kostpenge for 3 Maaneder	1200	— 00	—
			1823 Kr. 32 Øre,
hvor i fradrages, hvad Sagsøgeren har modtaget af			
Sagsøgte i kontant og Varer	675	— 00	—
			ialt.... 1148 Kr. 32 Øre,

hvilket Beløb han paastaar Sagsøgte dømt til at betale.

Sagsøgte, der hævder, at Sagsøgeren er bortvist med Rette, kan kun erkende at skyldte Sagsøgeren det krævede Beløb for Tiden indtil 24. Maj 1945: 623 Kr. 32 Øre.

Til Debet for Sagsøgeren anfører Sagsøgte dels det af Sagsøgeren			
anførte Beløb af	675	Kr. 00	Øre
dels kræver han Erstatning for Manko i Ladningen..	622	— 24	—
og for Tab af Skibets Jolle	700	— 00	—
			1997 Kr. 24 Øre.

Sagsøgte paastaar sig herefter frifundet og Sagsøgeren dømt til at betale 1373 Kr. 92 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Svarkriftets Dato den 6. November 1945, til Betaling sker.

Sagsøgeren paastaar sig frifundet for at godtgøre Sagsøgte den af denne krævede Erstatning, stor ialt 1322 Kr. 24 Øre.

Til Sagens Oplysning har Sagsøgeren afgivet Søforklaring for nærværende Ret den 30. Juni 1945. Sagsøgeren har ligeledes afgivet Forklaring under Domsforhandlingen, hvor Forklaring endvidere er afgivet af Sagsøgte, af Prokurist Willius Christiansen i Firmaet Suenson & Jespersen, som er Sagsøgtes Mægler, og af Ungmand John Andersen, som blev paamønstret Skibet af Sagsøgeren i Helsingør omkring den 15. Maj 1945.

Af disse Forklaringer og det iøvrigt oplyste fremgaar følgende:

Den 24. April 1945 ca. Kl. 11 afsejlede Skibet fra København med en Last bestaaende af 806 Kasser Øl med Vejle som Bestemmelsessted. Da Skibet naaede op ud for Hveen, opstod der Vanskeligheder med Maskinen, hvorfor Skibet drev over mod Hveen. Det blev nu beskudt af en tysk Hurtigbaad, men umiddelbart efter kom en svensk Marinebaad til Hjælp og slæbte Skibet ind til Landskrona, hvor Skibet blev liggende, indtil det den 9. Maj fik Tilladelse til atter at sejle til Danmark.

Ved Ankomsten til Landskrona henvendte Sagsøgeren sig til Konsulen og afgav Forklaring om det passerede. Han vilde ligeledes sende Beretning til Sagsøgte, men opgav dette, da han i Sverige fik fortalt, at det

vilde være farligt for Modtageren i Danmark at faa Meddelelser fra Sverige. Han henvendte sig derfor blot til Skibets Mægler, og denne gav den 5. Maj Beretning til Firmaet Suenson & Jespersen i København. Af Mægleren i Landskrona fik Sagsøgeren derefter Besked om at fortsætte sin Rejse til Vejle, og dette var Sagsøgerens Hensigt, da han forlod Landskrona om Aftenen den 9. Maj. Motoren var imidlertid stadig i Uorden, hvorfor Sagsøgeren den samme Aften Kl. ca. 23 maatte gaa ind til Sletten. Herfra hævder Sagsøgeren straks at have telegraferet til Sagsøgte. Denne nægter imidlertid at have modtaget nogen Besked om Skibets Ankomst til Sletten.

I Sletten fordrede Politiet Skibet udlosset for at undersøge dets Ladning nærmere, og først efter atter at have indtaget Ladningen, kunde Sagsøgeren den 11. Maj afgaa til Helsingør, hvor han gik ind Kl. ca. 14. Paa Turen fra Sletten til Helsingør, hvor han var ene Mand ombord, mistede han Jollen, som han havde paa Slæb, og kunde, efter hvad han forklarer, ikke bjærge den.

I Helsingør kom Sagsøgeren i Forbindelse med Skibets Mægler, der gav ham Ordre til at afvente Besked fra Sagsøgte. Da Sagsøgte kom til Helsingør og saa paa Motoren, bebrejdede han stærkt Sagsøgeren, at han var gaaet til Sverige og ikke straks have givet Sagsøgte Meddelelse herom, og Sagsøgte fremkom derhos med Beskyldninger gaaende ud paa, at Sagsøgeren havde bragt Flygtninge til Sverige, idet han opgav at have faaet disse Oplysninger fra Frihedsraadet.

For at rense sig for disse Beskyldninger rejste Sagsøgeren til København for at tale med Frihedsraadet, som overfor ham erklærede, at det ikke havde modtaget nogen Klage over hans Forhold. Sagsøgeren erkender herved at have været borte fra Skibet fra Pinselørdag den 19. Maj til den efterfølgende Tirsdag Formiddag, i hvilken Tid Skibet alene var under Tilsyn af Ungmand Andersen. Sagsøgeren fik nu Ordre til at losse Ladningen over i M/S »Spera«, da der skulde indsættes ny Motor i M/S »Helle«. Denne Omlosning begyndte den 23. Maj, og samme Dag fik Sagsøgeren Besked om, at han var suspenderet fra sin Stilling, hvilket bekræftedes skriftligt overfor Sagsøgeren den 24. Maj. Der er Enighed mellem Parterne om at betragte Sagsøgeren som bortvist fra den 24. Maj 1945.

Sagsøgte gør særlig Sagsøgerens ovennævnte Fraværelse fra Skibet gældende som Bortvisningsgrund, og alene dette Forhold paaberaabes i den skriftlige Stadfæstelse af Bortvisningen. Under Sagen har Sagsøgte endvidere henvist til Sagsøgerens Sejlads med Skibet til Sverige uden at give Sagsøgte Meddelelse derom og til den ovenfor omtalte Manko og Tabet af Skibets Jolle.

Færdig fra Trykkeriet den 11. December 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). -- København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 28

Torsdag den 7. November.

Retten maa give Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgerens Fraværelse fra Skibet i Tiden fra den 19. til den 22. Maj 1945 uden forud indhentet Tilladelse fra Sagsøgte har berettiget denne til at bortvise Sagsøgeren som sket, og Sagsøgeren har saaledes i Henhold til Sømandslovens § 5 kun Krav paa Løn + Kostpenge til Bortvisningsdagen, d. v. s. 623 Kr. 32 Øre.

Sagsøgtets Krav paa Erstatning for Manko i Ladningen støttes paa, at den til M/S »Spera« fra M/S »Helle« overlossede Ladning efter Erklæring fra Sagsøgtets Mægler i Helsingør kun bestod af 787 Kasser Øl, medens Sagsøgeren i København, som ovenfor nævnt, havde indladet 806 Kasser.

Sagsøgeren forklarer imidlertid med Støtte af Ungmanden, at der er udlosset 798 Kasser Øl og desuden efter Ordre fra den nye Fører af M/S »Helle« i dette Skib er efterladt 5 Kasser Øl. Mankoen bestaar saaledes kun af 3 Kasser Øl, og en saadan Manko, hævder Sagsøgeren, opstaar kutymemæssigt let ved Ind- og Udlosning, hvorfor Sagsøgeren ikke kan anse sig ansvarlig herfor. Sagsøgeren anfører endvidere, at han før Udlosningen i Helsingør overfor Skibets Mægler forlangte, at Ladningen skulde optælles af kgl. Vejer og Maaler, hvilket Mægleren imidlertid afviste.

Efter det oplyste — særlig efter Sagsøgerens Krav om, at Optællingen af Ladningen skulde ske paa fuldt betryggende Maade — finder Retten ikke, at Sagsøgeren kan gøres ansvarlig for nogen Manko i Ladningen.

Endvidere finder Retten, efter Sagsøgerens Forklaring, at Tabet af Jollen maa anses for en hændelig Skade, som Sagsøgeren ikke er pligtig at erstatte.

Der tilkommer herefter Sagsøgte:

Den af Sagsøgeren anerkendte Skyld	675 Kr. 00 Øre
med Fradrag af Sagsøgerens af Sagsøgte anerkendte Krav	623 — 32 —
	<hr/>
	ialt.... 51 Kr. 68 Øre

med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne kunne ophæves.

Fredag den 8. November.

Nr. 276/1945. A/S W. Heiber & Co. i Likvidation
(Landsretssagf. Ole Hansen)

mod

Departementet for Told- og Forbrugsafgifter
(Kammeradv. v/ Hansen).

(Om Appellantens Undladelse af rettidig at toldberigtige et Automobil
bør medføre Straf af Konfiskation).

Østre Landsrets Dom af 13. November 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, bør for Tiltale af Sagsøgerne, A/S W. Heiber & Co. i Likvidation, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at det af Appellanten udviste Forhold maa side-
stilles med Indførsel af Varer uden Toldberigtigelse.

Konfiskation i Sager om Overtrædelse af Toldforordningens § 16, jfr. Lov Nr. 65 af 23. Maj 1873 § 3, findes efter Indholdet af Toldforordningens § 107 kun at kunne bringes til Anvendelse i Tilfælde, hvor Forseelsen maa antages at være begaaet i den Hensigt at unddrage Statskassen det skyldige Toldbeløb. Firmaets Paastand om, at saadan Hensigt ikke har været til Stede, findes væsentlig bestyrket ved de foreliggende Oplysninger om Grunden til den forsinkede Anmeldelse af Ejerskiftet.

Herefter, og idet der efter den stedfundne Procedure ikke bliver Spørgsmaal om at træffe Afgørelse om Bødeansvar for Appellanten, vil Sagen være at afgøre saaledes, at Appellanten fritages for at udrede Automobilets Konfiskationsværdi.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, A/S W. Heiber & Co. i Likvidation, er ikke pligtig at udrede Konfiskationsværdien af det i Sagen omhandlede Automobil.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, til Appellanten med 500 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

A/S W. Heiber & Co., som ved Indjørslen af et Opel Automobil, havde erlagt den derpaa hvilende Told med 257 Kr. 25 Øre, fik i Henhold til Skrivelse af 7. Maj 1939 dette Beløb tilbagebetalt, fordi Automobilet da var solgt til en Legationssekretær i det tyske Gesandtskab. Den 6. Maj 1940 købte Aktieselskabet Automobilet tilbage, men det blev straks udlejet til Personale ved samme Gesandtskab og indregistreret paa Brugernes Navne, hvorfor det ikke kom paa Lager hos Aktieselskabet, som ikke foretog Toldberigtigelse. I August Maaned 1944 blev Automobilet sprængt ved en Sabotagehandling og kom da paa Aktieselskabets Værksted, uden at Aktieselskabet rejste Spørgsmaal om Toldberigtigelse. Efter endt Reparation i Begyndelsen af April 1945 blev Automobilet den 10. April 1945 solgt for 5520 Kr., og ved de i Anledning af Automobilets Registrering foretagne Undersøgelser blev Aktieselskabet, der imidlertid var traadt i Likvidation, klar over, at Tolden ikke var betalt, og henvendte sig i den Anledning den 19. April 1945 til Inspektoratet for Tobaksbeskatningen.

Idet Likvidationsboet efter Tilladelse af 4. Maj 1945 fra Varedirektoratet havde gennemført Handlen med Automobilet, resolverede Sagsøgte, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, i Skrivelse af 16. Juni 1945, »at Selskabet ved det omhandlede Forhold er ifaldet Ansvar for Toldforordningens § 107, hvorfor man tilpligter Selskabet at udrede Konfiskationsværdi plus Told, der tilsammen vil kunne sættes lig med den opnaaede Salgspris.« Paa en Ansøgning om Formildelse svarede Departementet den 23. August 1945, »at Departementet ikke vil kunne ændre den truffne Afgørelse.«

A/S W. Heiber & Co. i Likvidation har derefter under denne ved Stævning af 24. August 1945 anlagte Sag paastaaet denne Afgørelse ændret saaledes, at Sagsøgerne tilpligtes at betale en mindre, af Retten fastsat Bøde.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerne anført, at Konfiskation ifølge Toldforordningens af 1. Februar 1797 § 107 kun er foreskrevet ved forsætlig Forseelse, medens det fra Aktieselskabets Side kun skyldes Uagtsomhed, at der ikke paany blev erlagt Told af Automobilet, da det den 6. Maj 1940 blev købt tilbage fra den tyske Legationssekretær, idet Toldberigtigelse efter Selskabets Forretningssgang ordnedes af Personalet paa Selskabets Lager, hvortil Automobilet paa Grund af dets øjeblikkelige Udlejning ikke blev ført.

Sagsøgte har anført, at Toldforordningens § 107, i 1. Punktum fastslaar, at Straffen for Hovedmænd i Tilfælde af Varers Indsnigelse eller Udsnigelse er anført ved ethvert Slags Forseelse i Forordningen, og at Straffen for Indsnigelse af Varer til Lands, hvormed det af Aktieselskabet her udviste Forhold maa sidestilles, ifølge Forordningens § 16 ubetinget er Konfiskation. Der er derfor ikke Hjemmel for anden Afgørelse, og særlig kan en saadan Hjemmel ikke søges i § 107, 2. Punktum, der ligesom 1. Punktum ikke indeholder nogen selvstændig Bestemmelse, men kun et Resumé af Synspunkterne for de direkte Straffebestemmelser i Forordningens forskellige Paragraffer.

Da der findes at maatte gives Sagsøgte Medhold heri, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerne have at betale Sagsøgte med 300 Kr.

Nr. 26/1945. Kreaturhandler **V. Munk** (Gamborg)

mod

Kreaturhandler **Hans Christensen** (Svane).

(Om Parternes Mellemværende fra en Ejendomshandel).

Østre Landsrets Dom af 10. November 1944 (VII Afd.): Sagsøgte, Kreaturhandler Hans Christensen, bør for Tiltalte af Sagsøgeren, Kreaturhandler V. Munk, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke findes at kunne føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten, Kreaturhandler V. Munk, at burde betale til Indstævnte, Kreaturhandler Hans Christensen, med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Kreaturhandler V. Munk, til Indstævnte, Kreaturhandler Hans Christensen, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved betinget Skøde af 8. Januar 1943 købte Sagsøgeren, Kreaturhandler V. Munk, af Parcellist Niels Jensen Ejendommen Matr. Nr. 1 n og 3 b, Bjerrede By, Terslev Sogn, for en Købesum af 16.700 Kr., der skulde berigtiges bl. a. ved kontant Betaling af 5500 Kr. og ved Pantebrev paa 6000 Kr. til Sælgeren. I Handlen medfulgte Besætning og Inventar. Da Sagsøgeren misligholdt det nævnte Pantebrevs Bestemmelser ved at hortsælge bl. a. Ejendommens Besætning, overgav Niels Jensen Pante-

brevet til Inkasso med Trusel om Tvangsauktion, og der blev indgivet Klage til Landbrugsministeriet i Anledning af Ejendommens Afklædning. Ved Slutseddel af 27. Februar 1943 overdrog Sagsøgeren herefter sin Ret til at faa endeligt Skøde paa Ejendommen til Sagsøgte, Kreaturhandler Hans Christensen, idet Købesummen i Slutsedlen angaves til 11.200 Kr., der skulde afgøres paa samme Maade som i ovennævnte Skøde af 8. Januar 1943, bortset fra den kontante Udbetaling paa 5500 Kr., idet Sagsøgte overtog Pantegælden, derunder Prioriteten paa 6000 Kr. til Niels Jensen. Sagsøgte satte Besætning paa Ejendommen. Ved endeligt Skøde af 7. April 1943 tilskødede Niels Jensen Ejendommen til Sagsøgte paa samme Vilkaar for en Købesum af 11.200 Kr. Endelig har Sagsøgte ved Skøde af 14. Maj 1943 solgt Ejendommen til Landmand H. B. Foli for en Købesum af 14.500 Kr., der berigtigedes ved, at Foli kontant betalte 2496 Kr. 46 Øre og overtog den i Ejendommen indestaaende Pantegæld, derunder ovennævnte Prioritet paa 6000 Kr. til Niels Jensen, for hvilken Pantegæld Sagsøgte maatte indgaa som Kautionist uanset Ejer-skitte.

Under denne ved Retten for Køge Købstad m. v. forberedte Sag gør nu Sagsøgeren gældende: I 1942 havde han, der var begyndt at drive Virksomhed som Ejendomsrådgiver, hjulpet Sagsøgte til Køb af en Ejendom i Hegnerup for 22.000 Kr., hvilket var 2000 Kr. billigere end den Pris, til hvilken Sagsøgte selv havde kunnet købe Ejendommen, og Sagsøgeren fik ikke Salær af Sagsøgte for sin Medvirken ved denne Handel. Da nu Sagsøgeren var kommet i Vanskeligheder med Ejendommen i Bjerrede, aftaltes mundtlig mellem Parterne, at Sagsøgte skulde fyldestgøre Sagsøgeren for dennes Bistand ved Købet af Hegnerup-Ejendommen derved, at Sagsøgte pro forma tog Skøde paa Bjerrede-Ejendommen. Myndighederne og Niels Jensen vilde da stille videre Forfølgning i Bero, og Sagsøgte skulde i Samraad med Sagsøgeren søge Ejendommen i Bjerrede solgt bedst mulig, saaledes at Sagsøgeren kunde faa sine udlagte Penge tilbage og endvidere det eventuelle Overskud udover Sagsøgerens og Sagsøgtes udlagte Penge. Sagsøgte har nu brudt denne Aftale og i Strid hermed forbeholdt sig Fortjenesten ved Salget af den faste Ejendom 3300 Kr., og endvidere fra Ejendommen bortsolgt og inkasseret Købesummerne for en Fastvogn, en Fjedervogn, en Mælkejunge, en Sele og diverse Smaating, anslaaet til 700 Kr. Sagsøgeren paastaar herefter Sagsøgte tilpligtet at betale ham 4000 Kr., subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb, med Rente 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 1. Oktober 1943, imod at Sagsøgte frigøres for den ham paahvilende Kautionsforpligtelse, oprindeligt 6000 Kr., overfor Parcellist Niels Jensen, Bjerrede.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har til Støtte herfor anført følgende:

Bjerrede-Ejendommen blev tilbudt Sagsøgte af Sagfører Thisted Knudsen, Ringsted, da Sagsøgeren var i en Nødsituation i Anledning af hans Afklædning af Ejendommen. Sagsøgte bestrider, at der før eller under Handlen er givet Sagsøgeren det af denne paastaaede Løfte om at lade Overskuddet ved Salg overgaa til Sagsøgeren eller at der foreligger nogen Aftale herom. Med Hensyn til Hegnerup-Ejendommen havde Forholdet være det, at Sælgeren Aaret forinden overfor Sagsøgte var gaaet

med til en Købesum af 23.000 Kr., uden at Sagsøgte vilde købe. Efter at Sagsøgeren havde købt Ejendommen for 22.000 Kr., udbød han den til Sagsøgte, der ikke vilde give mere end Sagsøgeren havde betalt, og denne fik ikke af Sagsøgte noget Tilsagn om Salær i den Anledning. Overfor Sagsøgerens Paastand om, at Sagsøgte efter Overtagelsen af Bjørrede-Ejendommen fra denne skal have bortsolgt 2 Vogne m. v., hævder Sagsøgte i første Række, at de nævnte Effekter købte han i Januar 1943 for 3200 Kr. af Sagsøgeren sammen med andet Inventar samt Besætning og Sæd fra Ejendommen. Dernæst har Sagsøgte henvist til, at han, der indtil Videresalget til Foli i sin Ejertid havde Besætning paa Ejendommen, har haft følgende Udgifter: Omkostningerne ved Skødet 228 Kr., Skatter og Renter 100 Kr., Indkøb af Fourage 200 Kr., Folkeløn 150 Kr. samt Indkøb af en Plov 50 Kr., tilsammen 728 Kr.

Under Domsforhandlingen har Parterne afgivet Forklaring, og under Sagens Forberedelse er der inden Retten for Ringsted Købstad m. v. afgivet Vidneforklaring af Sagfører Thisted Knudsen, Ringsted, og Ejendomshandler C. O. C. Hansen. Endvidere afgav Sagfører Thisted Knudsen yderligere Vidneforklaring under Domsforhandlingen.

Det fremgaar af Sagen, at Sagfører Thisted Knudsen som Sagfører for Niels Jensen forhandlede med Sagsøgeren, efter at denne havde afklædt Gaarden, og at Slutsedlen af 27. Februar 1943, der er skrevet af Sagfører Thisted Knudsen, er oprettet i Tilslutning til et Møde paa hans Kontor, hvori han og Parterne deltog.

Sagsøgeren har forklaret i Overensstemmelse med sin Procedure. Han har endvidere forklaret, at da han hos Sagfører Thisted Knudsen skulde underskrive Slutsedlen af 27. Februar 1943, sagde han, at han tabte for meget paa Ejendommen, og at det var »Mors Penge«, han tabte. Han græd, og Sagsøgte fik da Medlidenhed med ham og sagde, at han vilde ikke tjene paa Ejendommen, men vilde hjælpe ham ud af Affæren, og saa skulde de sælge den i Kompagni, saaledes at Sagsøgte kun skulde have sine kontant udlagte Penge igen. Herefter bemærkede Sagfører Thisted Knudsen, at saa kunde Sagsøgeren rolig gaa med til Underskrift.

Sagsøgte har forklaret i Overensstemmelse med sin Procedure. Han har endvidere forklaret, at Sagfører Thisted Knudsen, der repræsenterede Niels Jensen, telefonerede til ham og spurgte, om han vilde købe Ejendommen, og hertil svarede han, at det vilde han, hvis han kunde tjene en Skilling derpaa. Paa Mødet paa Sagfører Thisted Knudsens Kontor vilde Sagsøgeren ikke underskrive Slutsedlen, idet han sagde, at han tabte for mange Penge, men Sagfører Thisted Knudsen bemærkede da, at hvis han ikke vilde underskrive Dokumentet, saa vilde han, inden 10 Minutter efter at han havde forladt Kontoret, blive meldt til Ministeriet. Sagsøgte kan huske, at han sagde til Sagsøgeren: »Saa kan jeg give Dig et Nap en anden Gang«, hvorved han mente, at han senere kunde bistaa Sagsøgeren ved en anden Ejendomshandel. Sagsøgte husker ikke ved Mødet at have udtalt, at han kun vilde have sine udlagte Penge igen. Der blev meget mulig i Sommeren 1943 aftalt et Møde mellem Parterne paa Sagfører Thisted Knudsens Kontor, men dette Møde skulde ikke vedrøre Ejendomshandlen, men der skulde drøftes forskellige Spørgsmaal om

Kreaturhandel Parterne imellem; Sagsøgte blev imidlertid forhindret i eiler glemte at komme til Mødet.

Sagfører Thisted Knudsen har inden Retten for Ringsted Købstad m. v. forklaret, at efter at Sagsøgeren havde afklædt Ejendommen for Besætning, maatte Vidnet varetage sin Klient Niels Jensens Interesser, eventuelt gennem Tvangsauktion. Under Forhandlingerne med Sagsøgeren havde denne fremskaffet Sagsøgte som Køber, og efter at Vidnet havde foretaget visse Undersøgelser vedrørende Sagsøgtes Soliditet, indvilgede Niels Jensen i, at Sagsøgte overtog Ejendommen for Gælden. Under Forhandlingerne var det Vidnets bestemte Indtryk, at der forelaa en Aftale mellem Sagsøgeren og Sagsøgte om, at denne skulde se at videre-sælge Ejendommen med Fortjeneste, og at Sagsøgeren skulde have en Del af denne Fortjeneste, men Vidnet havde kun Interesse i at sikre sin Mandant Niels Jensen, hvorfor han ikke interesserede sig for Parternes indbyrdes Aftale, til hvilke han ikke fik nærmere Kendskab. Forinden Sagsøgte solgte Ejendommen, havde Sagsøgeren flere Gange forhandlet med Vidnet om forskellige Købere til Ejendommen. Efter et Retsmøde i Ringsted i en anden Sag, formentlig i Sommeren 1943, traf Vidnet Parterne og aftalte et Møde med dem paa sit Kontor, formentlig for at faa Parternes Mellemværende vedrørende heroinhandlede Ejendom gjort op, men Sagsøgte udeblev imidlertid fra Mødet. Det har været Vidnets Indtryk, at Sagsøgte var uvillig til at gøre Mellemværendet med Sagsøgeren op, saalænge han havde en aktuel Kautionsforpligtelse. Efter Op-læsningen af sin foran gengivne Vidneforklaring tilføjede Vidnet, at Sagsøgeren forinden Oprettelsen af Overenskomsten af 27. Februar 1943 sagde til Vidnet, at han havde gjort Sagsøgte en Tjeneste, hvorfor dette bibragte Vidnet det Indtryk, at der fra Sagsøgtes Side ogsaa forelaa en Gentjeneste overfor Sagsøgeren ved Overtagelse af Ejendommen, selv om Sagsøgte ogsaa selv skulde tjene paa Handlen.

Under Domsforhandlingen har Sagfører Thisted Knudsen som Vidne endvidere forklaret følgende: For at afværge, at Niels Jensen overtog Ejendommen som ufyldstgjort Panthaver, efter at Sagsøgeren havde misligholdt Bestemmelsen i Pantebrevet til Niels Jensen, arbejdede Sagsøgeren for at finde en Mand, der vilde kautionere for dette Pantebrev, og han kom da med Sagsøgte. Forinden havde Sagsøgeren fortalt Vidnet, at han havde gjort Sagsøgte en Tjeneste derved, at han havde skaffet Sagsøgte en Ejendom, som Sagsøgte ikke vilde have faaet, hvis Sagsøgeren ikke havde hjulpet ham dertil. Ved Forhandlingerne med Parterne inden Slutsedlen af 27. Februar 1943 vidste Vidnet ikke, hvilke Forhandlinger der i Forvejen var foregaaet mellem dem. Vidnet lagde megen Vægt paa, at der kom Besætning paa Ejendommen. Vidnet kan huske, at Sagsøgeren, der var ophidset og græd, talte om »sin Mors Penge«, og Sagsøgte sagde da noget i Retning af, at det gjaldt for ham at faa sine udlagte Penge tilbage, og endvidere faldt der en Udtalelse fra Sagsøgte om, at han skulde ikke tjene paa Ejendommen. Der blev ogsaa talt om, at Fortjenesten skulde deles. Endvidere erindrer Vidnet, at efter at man var blevet enige om, at Sagsøgte skulde overtage Ejendommen, udtalte Sagsøgeren, at saa vilde han gaa ud at finde en Køber til Ejendommen, og det havde Sagsøgte intet imod. Det var Vidnets Ind-

tryk, at Sagsøgeren ved Handlen med Sagsøgte troede at kunne opnaa en Fordel. Under en telefonisk Samtale med Sagsøgte, hvor Vidnet over for denne fremhævede, at der skulde sættes Besætning paa Gaarden, kom Sagsøgte med en Udtalelse om, at han ogsaa kunde tjene herpaa, naar han senere solgte Ejendommen.

Ejendomshandler C. O. C. Hansen har forklaret, at Sagsøgeren i en af bl. a. Vidnet mod ham anlagt Sag til Betaling af Salær for Salg af heromhandlede Ejendom i Landsretten udtalte, at Sagsøgeren ingen Penge havde til Gode hos Sagsøgte i Anledning af deres Handel om Ejendommen.

Sagsøgeren har under sin Partsforklaring bestridt Rigtigheden af denne Vidneforklaring.

Ved det i Sagen oplyste, findes Sagsøgeren ikke overfor Sagsøgtes Benægtelse at have ført Bevis for sin ovenfor gengivne Paastand om, at der mellem Parterne var indgaaet en Aftale om, at Sagsøgte skulde tilsvare Sagsøgeren, hvad han udover sine udlagte Penge maatte indtjene i Overskud ved Ejendommens Videresalg. Allerede herefter savnes der Grundlag for at anse Sagsøgte pligtig at lægge fra sig til Sagsøgeren noget Beløb indvundet ved Salg af Bjerrede Ejendommen eller dens Tilbehør. Sagsøgtes Frifindelsespaastand vil saaledes være at tage til Følge.

Sagsøgeren findes at burde betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Torsdag den 14. November.

Nr. 278/1945. Fru **Maren Fischer** (Hasle efter Ordre)

mod

Esbjerg Kommune (Hartvig Jacobsen).

(Om Godtgørelse for Vejopfyldning foretaget i Tilslutning til Køb af en Grund og dennes Bebyggelse).

Vestre Landsrets Dom af 15. Januar 1945 (II Afd.): De Sagsøgte, Jerne Kommune, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Maren Fischer, i denne Sag fri at være. Til de Sagsøgte betaler Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 400 Kr. Der tillægges den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører ved Sagens Forberedelse og under Domsforhandlingen ved Landsretten, Landsretssagfører Jæger, Esbjerg, i Salær 300 Kr. og som Godtgørelse for Udlæg 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommen er Jerne Kommune indlemmet i Esbjerg Købstads Kommune, der er indtraadt i Sagen i Stedet for Jerne Sogneraad.

Efter Indholdet af Slutsedlen af 10. September 1929 kan Sogneraadet kun antages at have paataget sig at tilvejebringe Kørselsmulighed til den solgte Parcel i hele dens Dybde. Som Sagen foreligger oplyst, henstaar det som usikkert, om der ved det af Sogneraadet udførte Jordarbejde kan anses at være sket en behørig Opfyldelse af den Sogneraadet i Henhold til Slutsedlen paahvilende Forpligtelse. Idet det imidlertid maa gaa ud over Appellantinden, der først i 1943 har fremsat sit Erstatningskrav, at de fornødne Bevisligheder med Hensyn til denne Del af Kravet, som Appellantinden har opgjort til 1780 Kr., nu ikke kan fremskaffes, og da Appellantindens Krav om Godtgørelse for de i Aarene 1936—1942 afholdte Udgifter savner Grundlag, vil den indankede Dom være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Maren Fischer, til Indstævnte, Esbjerg Kommune, med 400 Kr.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Hasle 250 Kr. og 82 Kr., der ligesom de Landsretssagfører Jæger og Landsretssagfører Zenker i Salær og Udlægsgodtgørelse under subsidiære Vidneførsler tillagte Beløb, henholdsvis 33 Kr. og 54 Kr., udredes af det Offentlige.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at de Sagsøgte, Jerne Sogneraad, til Udlæg af en Vej fra Storegade i Jerne (Esbjerg—Kolding Landevej) mod Syd til Darumvej havde erhvervet bl. a. de til Storegades Sydgrænse liggende Matr. Nr. 6 bs og 6 c af Gammelby, Jerne Sogn, rettede Repræsentanter for Sogneraadet Henvendelse til Sagsøgerinden, Fru Maren Fischer, Jerne, der ejede det øst for nævnte Matr. Nr. 6 c beliggende til dette grænsende Matr. Nr. 6 i af Gammelby, Jerne Sogn, om Køb af den østlige Del af Matr. Nr. 6 c, der ikke vilde medgaa til Udlæg af Vejen, der skulde udlægges i en Bredde af 24 Alen. Forhandlingerne resulterede i, at Sagsøgerinden den 10. September 1928 underskrev Slutseddel med Sogneraadet vedrørende det omhandlede ca. 876 m² store Areal for en Købesum af 1200 Kr. kontant, hvilken Købesum svarede til den Pris de Sagsøgte havde givet pr. m². Det hedder derhos i Slutsedlen:

»som Bidrag til Opfyldningen af den ovenomtalte Vej skal Køberen betale 300 Kr., som han straks deponerer i en Bank, og som kan hæves

af Kommunen, naar Vejen er opfyldt saavidt, at der er Kørselsmulighed til den solgte Parcel i hele dens Dybde.«

Det nævnte Beløb blev deponeret af Sagsøgerinden den 11. s. M.

Efter at den af Sagsøgerinden købte Parcel var matrikuleret som Nr. 6 fi, Gammelby, Jerne Sogn, blev den tilskødet Sagsøgerinden ved endeligt Skøde af 12. Marts 1929, og der blev derefter foretaget en Udstykning saavel af den købte Parcel som af det Sagsøgerinden tilhørende Matr. Nr. 6 i, hvorved fremkom Matr. Nr.ne 6 fo, 6 fm, 6 i, 6 in og 6 fi. De to førstnævnte Matr. Nr., der tilsammen udgjorde et Areal paa ca. 400 m² med en Facade paa 10,45 m mod Storegade og 36,40 m mod den projekterede nye Vej, blev den 17. Juni 1929 af Sagsøgerinden tilskødet dennes Ægtefælle, Kontorist Nicolaj Fischer, for en Købesum af 2500 Kr., idet der samtidig mellem Parterne oprettedes Deklaration om fælles Gaardsplads mellem Matr. Nr.ne 6 fo og 6 fm paa den ene Side og Matr. Nr. 6 i paa den anden Side.

I Tilslutning til Købet af Parcellen var der den 11. Oktober 1928 mellem Sagsøgerinden og Muremester Jens Jensen, Jerne, der selv var Medlem af Sogneraadet, oprettet en Byggekontrakt om Udiørelse af Murerarbejdet paa en Forretningsejendom, der skulde opføres paa det købte Areal paa Hjørnet af Storegade og den projekterede Vej. Muremester Jensen forpligtedes heri til »at bruge alle Midler for at faa Arbejdet færdigt til 1. December 1928.«

Efter at Hjørneforhuset var færdigt i Begyndelsen af 1929, paa-begyndtes Opførelsen af et Sidehus mod den projekterede Vej. Ved dette Arbejde, der udførtes af Muremester Søren Hansen, Jerne, viste der sig forskellige Vanskeligheder, idet Tilkørselsforholdene ikke kunde bringes i Orden, da den projekterede Vej ikke var anlagt. Det Areal, der var udlagt til Vej, laa ca. 3 m under Storegades Niveau og var ikke fyldt op. Som Følge heraf kunde Prioriteringsforholdene ikke bringes i Orden, og Kontorist Fischer, for hvis Regning begge Bygninger, der tilsammen kaldes »Saxildborg«, blev opført, rettede derfor Henvendelse til den daværende Kæmner i Jerne, Revisor Einar Erichsen, der den 15. Oktober 1929 til Benyttelse over for Kreditforeningen udstedte saalydende Erklæring:

»Paa Anledning attesteres, at Jerne Kommune overfor Kontorist Nicolaj Fischer har paataget sig Forpligtelse til at bringe den projekterede Vej Vest for Ejendommen »Saxildborg« i Jerne istand, saa den er farbar med Køretøjer, og at det Tilskud, Hr. Fischer hertil skal yde, er deponeret hos Kommunen.«

Det lykkedes imidlertid ikke paa Grundlag af denne Erklæring at faa Kreditforeningen til at udbetale hele det bevilgede Laan, og paa Grund af Kursfald blev der herved lidt et Tab, idet en Del af Laanet først kom til Udbetaling senere.

For at faa Gadeforholdet bragt i Orden rettede Kontorist Fischer Henvendelse til Sogneraadet bl. a. i en Skrivelse af 12. November 1930, hvori det hedder:

»Undertegnede Nicolaj Fischer tillader mig herved i Anledning af en Overenskomst med Sogneraadet for ca. 3 Aar siden vedrørende Gadeforholdet ud for min Ejendom »Saxildborg« at bede Sogneraadet for-

anledige dette Gadeforhold i en meget nær Fremtid, gerne i denne Maaned, bringes i Orden saaledes at Vejen er farbar.

Jeg har opført et Beboelseshus til den Gade og det vil betyde et større økonomisk Tab for mig saafremt ikke Forholdet i nærmeste Tid er i Orden. — — —«

Efter Modtagelsen af denne Skrivelse traf Sogneraadet Bestemmelse om at lade foretage Opfyldning af Vejen ud for Kontorist Fischers Ejendom indenfor de deponerede 300 Kr., og den 10. December s. A. akcepteredes et Tilbud fra Vognmand P. N. Pedersen, Jerne, om at foretage Paafyldning af Jord for 150 Kr. Da Kontorist Fischer imidlertid ønskede yderligere Regulering af Vejen, meddelte de Sagsøgte ham i Skrivelse af 10. September 1931, at de mente at have opfyldt de Betingelser med Hensyn til Vejen, de var indgaaede paa ved Handlen, idet de fremsatte Krav paa straks at faa de deponerede 300 Kr. udbetalt.

Den 2. Marts 1936 tilskrev de Sagsøgte Kontorist Fischer saaledes:

»I Tilslutning til de mellem Dem og Sogneraadets tekniske Udvalg førte Forhandlinger meddeles herved, at Sogneraadet i sit Møde den 13. f. M. har vedtaget at meddele Dem, at Kommunen er villig til at lade Vejen ud for Deres Ejendom opfylde uden Udgift for Dem, naar Vejen til sin Tid bliver ført igennem til Gammelby.

Det tilføjes, at Udgifterne til Vejens Belægning er Kommunen uvedkommende.«

Under Anbringende af, at der som Følge af, at Jerne Kommune ikke lod det planlagte Vejanlæg udføre, er lidt et Tab dels derved, at Byggearbejdets Fuldførelse og Ejendommens Prioritering blev forsinket, dels ved, at Kontorist Fischer for egen Regning har maattet lade den nødvendige Opfyldning af Vejarealet foretage og vedligeholde, har Sagsøgerinden under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtet at udrede en Erstatning, stor 5000 Kr., tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 19. Juni 1943, indtil Betaling sker. Subsidiært har Sagsøgerinden paastaet sig tilkendt et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Forsaavidt de Sagsøgte til Støtte for deres Frifindelsepaastand har paaberaabt sig, at Sagsøgerinden ikke er rette Sagsøger, idet det er Kontorist Fischer, der har Skøde paa Ejendommen »Saxildborg« og derfor er den virkelige Indehaver af det omprocederede Krav, findes der nu ikke at kunne gives ham Medhold heri. Det maa vel antages, at Sagsøgerinden ikke er beføjet til at indtale Kravet paa egne Vegne, men da der i Sagen foreligger Fuldmagt fra Kontorist Fischer til Sagsøgerinden, findes hun at maatte anses som rette Sagsøger til at indtale Kravet paa Kontorist Fischers Vegne.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden nærmere anbragt, at de Sagsøgte, som har været klar over, at det var Hensigten straks at bebygge en Del af det købte Areal, ved den anførte Bestemmelse i Slutsedlen har paataget sig en Pligt til Opfyldning og at foretage denne Opfyldning straks eller praktisk talt straks. Naar der ikke blev fastsat nogen særlig Tidsfrist i Slutsedlen, skyldes dette, at man gik ud fra som en Selvfølge, at Anlægget af Vejen var umiddelbart forestaaende. Med Hensyn til Størrelsen af det fremsatte Krav har Sagsøgerinden

anført, at Kontorist Fischer har haft en positiv Udgift paa 4245 Kr. til Opfyldningen og derudover en Del personligt Arbejde herved. Beløbet overstiger saaledes i hvert Fald ikke den Udgift, Kommunen vilde have haft, saafremt denne havde udført Arbejdet, og der er set bort fra det Tab, der er lidt ved Forsinkelsen af Byggeriet og Prioriteringen.

Under Sagen er der bl. a. afgivet Vidneforklaringer af Kontorist Fischer, Muremester Jens Jensen, Revisor Einar Erichsen, Murer Søren Hansen og Vejformand Jørgen Marius Gundersborg Lauridsen.

Kontorist Fischer har bl. a. forklaret, at Formanden for Jerne Sogneraad, Lærer N. P. Nielsen, tilligemed Sogneraadsmlem, Muremester Fink og Landinspektør Hvelplund i 1927 henvendte sig til ham angaaende Køb af det i Sagen omhandlede Areal, der blev tilbage af det til Udlæg af Vej af Kommunen erhvervede Areal. De tilraadede ham at bygge en Forretningsejendom paa Hjørnet ud mod den nye Vej og udtalte, at Opfyldningen af Vejen vilde blive foretaget af Kommunen. Efter at have talt med sin Hustru om Sagen, blev han enig med denne om at henvende sig til Muremester Jensen for at faa at vide, hvad Opførelsen af en Bygning vilde koste. Muremester Jensen sagde ligesom de 3 fornævnte Herrer, at Kommunen vilde foretage en Opfyldning af Vejen, men han sagde intet om, hvornaar den skulde være færdig, eller hvorledes det nærmere skulde foretages.

Afsætning af Jordhøjden for den projekterede Vej blev foretaget ca. 14 Dage efter Købet efter Vidnets Anmodning.

De nævnte 3 Sogneraadsmlemmer er senere afgaaede ved Døden.

Muremester Jens Jensen har bl. a. forklaret, at han, da han talte med Sagsøgerinden og dennes Mand om Opførelsen af Forhuset paa Matr. Nr. 6 fo, sagde, at Sogneraadet lejlighedsvis vilde foretage en Opfyldning af det Areal, der var udlagt som Vej, men iøvrigt blev de kun enige om, hvad der stod i Byggekontrakten. Han har formentlig underskrevet Slutsedlen til Vitterlighed.

Revisor Erichsen har forklaret, at han udfærdigede Skrivelsen af 15. Oktober 1929, idet han mente, at den var i Overensstemmelse med Slutsedlens Indhold og stemte nogenlunde med de Krav, som Kreditforeningen stillede. Han talte ikke med Sogneraadets Medlemmer om Sagen og har ikke af Raadet faaet nogen Bemyndigelse til at udfærdige Erklæringen.

Vejformand Jørgen Lauridsen har bl. a. forklaret, at han fra 1929 til 1933 var Medlem af Jerne Sogneraad, og han hørte da Tale om, at Sogneraadet havde Forpligtelse til at køre den Jord, man havde til Raadighed, hen paa Vejen ved »Saxildborg«, og han har flere Gange af Sogneraadet faaet Anmodning om at køre Jord paa Vejen.

Murer Søren Hansen har bl. a. forklaret, at han har opført Sidefløjen til »Saxildborg« fra 1929 til Foraaret 1932. I 1929 blev der dog ikke lavet ret meget, idet Kælderfundamentet, som Vidnet ikke havde noget at gøre med, ikke var støbt færdigt. Byggearbejdet laa derhos stille en lang Tid i 1931, særlig fordi Indgangspartiet ved den sydlige Gavl ikke kunde udføres, da der ikke var noget Fortov. Dette kunde ikke lægges, da der ikke var fyldt op helt ind til Ejendommen.

Selv om det efter det oplyste maa antages, at der ved Salgsforhandlingerne i 1928 af Kommunens Repræsentanter er givet Udtryk for den Opfattelse, at Vejanlægget vilde blive paabegyndt meget hurtigt, findes der dog ikke at kunne gives Sagsøgerinden Medhold i, at der ved Salget er paataget nogen Garanti i saa Henseende fra Kommunens Side. En saadan Garanti finder ingen Støtte i den ovenfor nævnte Bestemmelse i Slutsedlen af 10. September 1928, ligesom heller ikke Størrelsen af den aftalte Salgssum eller det deponerede Bidrag til Vejarbejdet taler for, at en Garanti som den omhandlede stiltiende skulde være ydet ved Salget.

Som Følge af det anførte vil de Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagsøgerinden vil have at godtgøre de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Der tillægges den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører ved Sagens Forberedelse og under Domsforhandlingen for Landsretten, Landsretts-sagfører Jæger, Esbjerg, i Salær 300 Kr. og som Godtgørelse for Udlæg 100 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Fredag den 15. November.

Nr. 111/1946. Lærer **Anton Michael Jensen** (Hjejle)

mod

Jetsmark Sogns Menighedsraad (Landsretssagf. Ricard).

(En Førstelærer og Organists Krav paa Erstatning fordi han fra 1. September 1939 at regne afskedigedes som Organist).

Vestre Landsrets Dom af 13. Februar 1946 (II Afd.): De Sagsøgte, Jetsmark Sogns Menighedsraad, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Lærer Anton Michael Jensen, i denne Sag fri at være.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Forsaavidt Indstævnte for Højesteret har gjort gældende, at Appellantens Krav er forældet ifølge Lov Nr. 274 af 22. December 1908, bemærkes, at uanset om Kravet omfattes af nævnte Lov, vilde Forældelsesfristen ikke kunne regnes fra noget tidligere Tidspunkt end den 1. September 1939, og da Stævning i Sagen blev indleveret til Forligskommissionen til Berømmelse den 29. August 1944, vil der allerede som Følge heraf ikke kunne gives Indstævnte Medhold i dette Anbringende.

Med Hensyn til de af Indstævnte iøvrigt paaberaabte, i Dommen nævnte Omstændigheder, finder otte Dommere, at heller ikke disse kan medføre Kravets Bortfald, og de stemmer herefter

for at tilkende Appellanten en Erstatning, der skønsmæssigt vil kunne fastsættes til 2500 Kr. med Renter, samt for at paalægge Indstævnte at betale til Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 700 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Jetsmark Sogns Menighedsraad, bør til Appellanten, Lærer Anton Michael Jensen, betale 2500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 28. August 1944, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for begge Retter 700 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Lærer Anton Michael Jensen, Pandrup, der er født den 29. Februar 1876, blev den 15. December 1907 kaldet til at være Førstelærer ved Jetsmark nordre Skole og Organist ved Jetsmark Kirke fra den 1. Januar 1908 at regne. Ifølge det om Embedet udfærdigede Opslag var der tillagt Læreren for Arbejdet som Organist 50 Kr. med Udsigt til Forhøjelse til 100 Kr. om Aaret. Som Organist havde Sagsøgeren Adgang til — mod Betaling — at spille ved kirkelige Handlinger udenfor Gudstjenesten, naar dette ønskedes. Sagsøgeren blev endvidere som Lærer Distriktssanger, d. v. s. at han skulde synge ved Bryllup, Barsedaab og Begravelse i Skoledistriktet.

Den 9. Maj 1939 bestemte de Sagsøgte, Jetsmark Sogns Menighedsraad, at der for Fremtiden skulde spilles i Kirken til alle kirkelige Handlinger, uden at der skulde betales for det, og vedtog i Tilslutning hertil at fritage Sagsøgeren for Hvervet som Organist fra den 1. September 1939, da det fandtes uforeneligt med Sagsøgerens Stilling som Lærer at udføre Organisttjenesten under den nye Ordning. I Skrivelse af 10. Maj 1939 gav de Sagsøgte Sagsøgeren Meddelelse om Afskedigelsen og Motivering herfor. Medens dels en Kréds af Sognets Beboere, dels en af Sagsøgerens Kolleger, Lærer Gerhard Frederiksen, Kaas, protesterede overfor Menighedsraadet mod Afskedigelsen, tog Sagsøgeren denne til Følge uden Protest.

I Juli Maaned 1944 fik Sagsøgeren Kendskab om, at Vestre Landsret i en den 12. s. M. afsagt Dom — der er stadfæstet ved Højesterets Dom af 24. April 1945 — havde statueret, at en Lærer, hvem der ved Kaldelse til Andenlærerembedet i 1916 var tillagt Løn som Organist ved vedkommende Sognekirke, ikke lovligt havde kunnet særskilt afskediges fra Organistembedet, hvorhos der ved Dommen var tillagt ham Erstatning for ulovlig Afskedigelse.

Under den ommeldte Retssag var det oplyst, at der forelaa Udtalelser fra Kirkeministeriet om, at Menighedsraadene var berettiget til i Medfør

af Lov om Kirkens Styrelse Nr. 281 af 30. Juni 1922 § 9, Stk. 4, at afskedige Kirkebetjente, der var ansat før Lov om Menighedsraad Nr. 280 af 30. Juni 1922 og ovennævnte Lov om Kirkens Styrelse traadte i Kraft. Ved den nævnte Højesteretsdom fastslaas imidlertid, at den Praksis, der havde udviklet sig i Henhold til de saaledes foreliggende ministerielle Udtalelser, var ulovmedholdelig.

Efter at Sagsøgeren ved Henvendelse til den nuværende Formand for Danmarks Lærerforening havde faaet den Besked, at Afskedigelsen af ham som Organist antagelig ikke var lovlig, har han ved Stævning af 28. August 1944 anlagt nærværende Sag, hvorunder han under Anbringende af, at Afskedigelsen, jfr. den ommeldte Højesteretsdom, har været ulovlig, paastaar de Sagsøgte dømt til at betale principalt et nærmere opgjort Beløb paa 6175 Kr., subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn tilligemed Renter af det Beløb, der tilkendes, 5 pCt. aarlig fra den 28. August 1944, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et Beløb efter Rettens Skøn.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har de Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgeren ved ingensinde før Stævningens Udtagelse at have gjort Indsigelse mod Afskedigelsen har fortabt sin Ret til nu at anfægte denne overfor de Sagsøgte, der har været i god Tro med Hensyn til Lovligheden af Afskedigelsen.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han ikke protesterede mod Afskedigelsen, fordi han troede, at den var lovlig. Han ønskede heller ikke at indlede Strid, da han skulde vedblive at være Distriktssanger. Paa Protestadressen fra Sognets Beboere, der fremkom før den 1. September 1939, var ca. 250 Underskrifter. Han mener ikke, den protesterede mod Lovligheden af Afskedigelsen. Ved Afskedigelsen var hans faste Løn som Organist 350 Kr.

Lærer Gerhard Frederiksen har som Vidne forklaret, at han i sin Egenskab af Kredsformand og Kirkebylærer mundtlig protesterede overfor Menighedsraadet og anførte, at Sagsøgeren ikke kunde afskediges af dette. Han fremsatte Protesten uden Foranledning fra Sagsøgerens Side.

Under Sagen er fremlagt Afskrift af en Skrivelse af 17. April 1936 fra Danmarks Lærerforening til Lærer M. Mølgaard, Pandrup, der siden 1922 har været Medlem af det sagsøgte Menighedsraad. Det udtales her som Svar paa en Forespørgsel fra Lærer Mølgaard, at enhver Kirkebetjent kan afskediges fra sin Stilling, uden at han kan kræve Erstatning, selv om han er kaldet dertil.

Efter det oplyste har de Sagsøgte haft Føje til at gaa ud fra, at Afskedigelsen havde fornøden Lovhjemmel, idet den var stemmende med en fast administrativ Praksis, der kunde søge nogen Støtte i Ordene i Lov Nr. 281 af 30. Juni 1922 § 9, Stk. 4. Under disse Omstændigheder findes Sagsøgeren, der ikke har protesteret mod Opsigelsen, og ej heller i det mere end 5 Aar lange Tidsrum fra Opsigelsens Modtagelse til Anlægget af nærværende Retssag har fremsat nogen Indsigelse mod Afskedigelsens Lovlighed at være afskaaret fra nu at indtale noget Krav i Anledning af denne.

De Sagsøgte vil herefter være at irifinde, uden at det bliver fornødent at komme ind paa, hvad de iøvrigt har anført til Støtte for deres Paa-stand.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-hæves.

Nr. 264/1945. Gaardejer **Harald Andersen m. fl.**
(Landsretssagf. Thorsøe-Jacobsen)

m o d

Rødsbæk Andelsmejeri (Richter).

(Om Appellanternes Adgang til fra 1. November 1944 vilkaarligt at udtræde af det indstævnte Andelsmejeri).

Østre Landsrets Dom af 15. Oktober 1945 (VI Afd.): Den af de Sagsøgte, Gaardejer Harald Andersen, m. fl. i Forening den 24. September 1945 afgivne, ved Skrivelse af 22. December 1943 fra Landsrets-sagfører Segilman, Kerteminde, fastholdte Udmeldelse af Rødsbæk Andelsmejeri med Virkning fra den 1. November 1944 kendes uberettiget. De Sagsøgte bør een for alle og alle for een inden 15 Dage efter nær-værende Doms Afsigelse betale Sagsøgerne, Rødsbæk Andelsmejeri, Sa-gens Omkostninger med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er indanket for Højesteret af samtlige de ved Landsretten sagsøgte med Und-tagelse af Gaardejer Th. Juul Thomsen, Gaardejer Peder Jensen og Gaardejer Rasmus Sørensen.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Syns og Skønsmændene under en Supplering af Skønsforretningen blandt andet udtalt, at Røds-bæk Andelsmejeri ligger under den Standard, der kan siges at være almindelig for Mejerier i tilsvarende Klasse, og maa siges at være i en ringere Tilstand, end Leverandørerne med Rimeligh-ed kan forlange. Ombygningsomkostningerne, som i Skønsfor-retningen angaves til 100.000 Kr., maa for Tiden forhøjes med ca. 40 pCt., og Syns- og Skønsmændene mener herefter, at det saavel af driftsmæssige som af økonomiske Grunde er bedre at slaa de to Mejerier sammen.

Elleve Dommere, der tiltræder, at Mejeriets Medlemmer i Al-mindelighed maa være bundne ved Bestemmelsen i Vedtægternes § 25, finder, at det, navnlig ogsaa i Betragtning af de da fore-liggende ekstraordinære Forhold, ikke af Appellanterne er godt-gjort, at der har foreligget saadanne særlige Omstændigheder, at de har været berettigede til i Strid med den nævnte Vedtægts-bestemmelse at udmelde sig som sket til den 1. November 1944. Disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste Dommen, for-

saavidt den er paaanket, og for at paalægge Appellanterne in solidum at betale 600 Kr. til Indstævnte i Sagsomkostninger for Højesteret.

To Dommere finder, at Appellanterne, under Hensyn til hvad der af Skønsmændene tildels efter Dommen er udtalt angaaende Mulighederne for en forsvarlig Drift af Rødsbæk Andelsmejeri, ikke kan være bundet af Vedtægternes § 25, men maa have Adgang til med et passende Varsel at blive frigjort for deres Medlemsskab, og idet der ikke er rejst nogen Indvending mod den af Appellanterne givne Frist for deres Udtræden, stemmer disse Dommere for at frifinde Appellanterne.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Gaardejer Harald Andersen, Gaardejer Hans Chr. Thaarslund, Gaardejer Ejnar Møller, Handelsmand Jens Rasmussen, Husmand Thomas Lange, Gaardejer Kristian M. Andersen, Gaardejer Aage Rasmussen, Gaardejer Theodor Andersen, Gaardejer Jens Jørgensen, Husmand Hans Jørgensen, Gaardejer Hans M. Hansen, Gaardejer Anton Eriksen, Husmand Ernst Pedersen, Gaardejer Frederik Klokke, Husmand Poul Olsen, Gaardejer Christian Pedersen, Husejerske Marentine Thomsen, Husejerske Kirstine Andersen, Husejerske Cecilie Andersen og Gaardejer Vagn Mortensen, een for alle og alle for een til Indstævnte, Rødsbæk Andelsmejeri, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at en den 20. Maj 1943 afholdt ekstraordinær Generalforsamling af det sagsøgende Mejeri, Rødsbæks Andelsmejeri, Andelshavere havde forkastet et Forslag om Sammenlægning af Rødsbæk og Mesinge Mejerier, modtog Bestyrelsen for Rødsbæk Andelsmejeri et Andragende fra 47 Andelshavere om Generalforsamlingens Godkendelse af deres Udtræden af Mejeriet til 1. November 1943. En den 6. August 1943 afholdt ekstraordinær Generalforsamling nægtede Samtykke til de paagældendes Udtræden; til Trods herfor fremsendte de Sagsøgte, Gaardejer Harald Andersen, Gaardejer Hans Chr. Thaarslund, Gaardejer Th. Juul Thomsen, Gaardejer Ejnar Møller, Handelsmand Jens Rasmussen, Husmand Thomas Lange, Gaardejer Kristian M. Andersen, Gaardejer Peder Jensen, Gaardejer Aage Rasmussen, Gaardejer Theodor Andersen, Gaardejer

Jens Jørgensen, Husmand Hans Jørgensen, Gaardejer Hans M. Hansen, Gaardejer Anton Eriksen, Gaardejer Rasmus Sørensen, Husmand Ernst Pedersen, Gaardejer Frederik Klokke, Husmand Poul Olsen, Gaardejer Christian Pedersen, Husejerske Marentine Thomsen, Husejerske Kirstine Andersen, Husejerske Cecilie Andersen og Gaardejer Vagn Mortensen den 24. September 1943 en Udmeldelse til den 1. November 1944. En den 9. December 1943 afholdt ordinær Generalforsamling forkastede ogsaa denne nye Udmeldelse, men ved Skrivelse af 22. December 1943 fastholdt de Sagsøgte den foretagne Udmeldelse. Denne Udmeldelse har Mejeriet ikke villet godkende, da der i Henhold til § 25 i Mejeriets Love kræves Generalforsamlingens Samtykke til lovlig Udtræden, og Sagsøgerne har derfor under nærværende, ved Retten for Kerteminde Købstad m. v. forberedte Sag, paastaet den af de Sagsøgte i Forening den 24. September 1943 afgivne, ved Skrivelse af 22. December 1943 fra Landsretssagsfører Segilman, fastholdte Udmeldelse af Rødsbæk Andelsmejeri med Virkning fra den 1. November 1944 kendt uberettiget.

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse.

Af de paa Generalforsamling den 10. December 1938 vedtagne Love skal anføres:

»§ 1. Interessentskabet bærer Navnet »Rødsbæk Andelsmejeri« og dets Formaal er at udnytte Mælken paa men mest fordelagtige Maade.«

»§ 2. Andelshaverne forpligter sig til at levere til Andelsmejeriet »Rødsbæk« al den Mælk, de ikke bruger til deres egen Husholdning — — —. Alle Andelshavere — — — hæfter en for alle og alle for en.«

»§ 14. Den øverste Myndighed i Mejeriets og Interessentskabets Anliggender er hos Generalforsamlingen.«

»§ 24. I Tilfælde af Dødsfald i øvrigt eller Ejendomsoverdragelse ordnes de derved forandrede Forhold Interessentskabet angaaende af Generalforsamlingen, dog kan den nye Ejer umiddelbart forlange at indtræde i sin Forgængers Forhold til Interessentskabet.«

»§ 25. Ønsker nogen Andelshaver at udløses af sit Forhold til Interessentskabet, kan det kun ske med Generalforsamlingens Samtykke, og denne bestemmer i hvert enkelt Tilfælde, hvor meget Vedkommende skal betale til Mejeriet af hver indtegnat Ko.«

Sagsøgerne har til Støtte for deres Paastand anført, at Lovens § 25 maa være afgørende for Andelshavernes Ret til Udmeldelse, og at det er af væsentlig Betydning for Mejeriets Drift, at det ikke undrages de Sagsøgte Mælkeleverancer, der udgør ca. 25 pCt. af den Mælk, der leveres til Mejeriet, idet Mejeriets Driftsudgifter ikke falder i samme Forhold. De Sagsøgte har selv været med til at træffe Bestemmelsen om Mejeriets Produktion og Drift, der ligger paa Linie med mange andre Mejeriers. Mejeriet er ikke indrettet til større Ostproduktion, der har været en Fordel under Krigen, men til andre Tider giver anden Produktion lige saa godt Udbytte.

De Sagsøgte har til Støtte for Frifindelsespaastanden gjort gældende, at deres Udmeldelse, der er sket med behørigt Varsel, maa være berettiget, idet Lovens § 25 ikke kan være bindende for de Sagsøgte, da deres Forbliven i det sagsøgende Mejeri vil virke ekstraordinært byrdefuldt for dem; de vil kunne opnaa større Udbytte af deres Mælkeproduktion ved

at levere til Mesinge Andelsmejeri, og Rødsbæk Mejeris Bygninger og Maskiner er utidssvarende, hvorfor det ikke kan opfylde det i Lovens § 1 angivne Formaal, men derimod i sine Driftsresultater ligger langt under andre Mejerivirksomheder. Mesinge Mejeri giver som anført større Udbytte, og dette Udbytte vilde blive endnu bedre, hvis de 2 Mejeriers Produktion blev slaaet sammen. Det er urimeligt, at de øvrige Andels-havere skulde kunne opretholde Mejeriet paa de Sagsøgtes Bekostning. De Sagsøgte kan ikke være bundne for Tid og Evighed, naar de har en væsentlig økonomisk Interesse i at kunne frigøre sig. Alene lokalpatriotiske Grunde kan anføres mod deres Adgang til Udmeldelse, idet det samfundsmæssigt set er forkert at opretholde et mindre Udbytte givende Mejeri.

Der er under Sagens Forberedelse afgivet Forklaring af Formanden for Rødsbæk Andelsmejeri, Gaardejer G. Juul Andersen, de Sagsøgte, Gaardejer Ejnar Møller, Gaardejer Harald Andersen og Gaardmand Vagn Mortensen samt Gaardejer J. A. F. Petersen og Redaktør J. M. Jeppesen, hvorhos Mejeriejer Johs. Kyed og Civilingeniør Harald Jensen, Statens Forsøgsmejeri ved Hillerød, har været udmeldt til Syns- og Skønsmænd.

Gaardejer Juul Andersen har ganske vist forklaret, at der paa de aarlige Generalforsamlinger har været den sædvanlige Kritik udover at der i de sidste Par Aar har været nogen Tale om Udmeldelse; han har imidlertid ikke nærmere uddybet, hvori denne Kritik bestod. Han har endvidere forklaret, at Mejeriet før Krigen kun fremstillede lidt Ost og derfor ikke har Plads til Lagring af større Partier; Mejerier med større Oste-produktion er for Tiden i Stand til at give større Udbytte. Udbyttet af Mælken i Mesinge Mejeri i Regnskabsaaret 1937/38 var 12,50 Øre pr. kg, og i Rødsbæk 11,74 Øre ifølge Mejeriernes trykte Regnskab, medens Udbyttet ifølge Danmarks Mejeriers Statistik var henholdsvis 12,64 og 12,62 Øre. For Regnskabsaaret 1940/41 var Udbyttet pr. kg sød Mælk ifølge de trykte Regnskaber i Mesinge 24,72 Øre og i Rødsbæk 22,11 Øre og ifølge Mejeriernes Statistik henholdsvis 24,25 Øre og 23,88 Øre. Mejeriet har for Tiden ca. 105 Andelshavere (inkl. de Sagsøgte).

De Sagsøgte, Ejnar Møller, Harald Andersen og Vagn Mortensen har forklaret, at Grunden til Udmeldelsen for deres Vedkommende er, at Rødsbæk Mejeri ikke betaler saa godt for Mælken som andre Mejerier, hvilket skyldes dels Mejeriets forholdsvis ringe Mælkemængde, dels at det er forældet, saaledes at det staar overfor en Ombygning, der vil komme til at koste ca. 100.000 Kr. Med Hensyn til Nabomejeriet i Mesinge har Møller forklaret, at det i de sidste Aar har givet 1 Øre mere pr. kg sød Mælk. Andersen har angivet Differencen til 2—3 Øre, medens Mortensen ikke har nærmere Kendskab til dette Forhold.

Redaktør Jeppesen har forklaret, at Udtræden af »den udmeldte Mælkemængde« (ca. 25 pCt. af den samlede) vil betyde en Forøgelse af Produktionsomkostningerne for den resterende Mælkemængde.

I en Skønserklæring af December 1944 udtaler Syns- og Skønsmændene bl. a.:

»Naar man derefter skal skønne over Aarsagen til det konstaterede Mindreudbytte paa Rødsbæk Andelsmejeri, maa man først henvise til, at

Driftsudgifterne er større paa det mindre Mejeri, samt at der har været betydeligt større Svind i den omsatte Varemængde paa Rødsbæk Andelsmejeri end paa Mesinge Andelsmejeri.

Dernæst kommer Spørgsmaalet om selve Mejeriets Tilstand, Maskinernes Hensigtsmæssighed m. m., og vi skal her fremføre vort Syn paa disse Forhold, idet vi gør opmærksom paa, at disse Betragtninger ikke er sat i Relation til Mesinge Andelsmejeri, som Skønsmændene ikke har set, men til Kravene for veldrevne, danske Mejerier i Almindelighed.

Rødsbæk A/M maa saavel med Hensyn til Bygninger som Maskiner karakteriseres som et ældre og ikke særlig godt vedligeholdt Mejeri, der i flere Tilfælde har gennemført Fornyelse af Maskiner og Apparater ved Indkøb af brugte Maskiner fra andre Mejerier. Dette er saaledes Tilfældet ved Indkøb af to brugte Centrifuger af en noget ringere Rensskumningsevne end nye Centrifuger fra samme Tid. Forskellen vil med Mælkemængden fra de sidste Aar dog næppe kunne sættes højere end til ca. 150 kg Smør aarligt.

Pasteuriseringsapparaterne maa ogsaa anses for utidssvarende, idet man paa ca. 80 pCt. af de danske Mejerier nu har indført Pladepasteurer, der sparer indtil 70 pCt. af den til Mælkens Pasteurisering nødvendige Varme. Den økonomiske Side af dette Spørgsmaal kommer særlig til at spille en Rolle i disse Aar, hvor Brændslet er særligt dyrt. Mejeriets Brændselsforbrug ligger da ogsaa væsentlig højere end det gennemsnitlige Forbrug for Mejerier af samme Størrelse og Produktion. Hertil bidrager formentlig ogsaa, at Mejeriet ved Installation af en større Kedel i 1930 ikke har bygget ny Skorsten, men stadig anvender den gamle, lave Skorsten, der slet ikke svarer til Kedlen, hvorfor man har maattet installere Blæser for at faa tilstrækkelig Træk.

Igennem Regnskabsaarene 36/37 til 42/43 maa det skønnes, at Brændselsforbruget i Forhold til fynske Mejerier og under Hensyntagen til Størrelsen gennemgaaende har ligget 45 pCt. over det normale. Da det samlede Brændselsforbrug i disse Aar drejer sig om ca. 96.000 Kr., skulde Merforbruget være paa ca. 30.000 Kr.

Daarligst er Forholdene for Ostproduktionen, idet der for det første er meget daarlig Plads for selve Ostningen, men især er der uheldige Forhold for Lagringen, da det ikke er muligt at regulere Temperaturen, hverken for Saltningsbasis eller Lagerrum. Ostproduktionens økonomiske Udbytte ligger særlig gunstigt i Dag, hvor Ostprisen er høj i Forhold til Smørprisen, men Ostlagerets Betydning for det økonomiske Udbytte af Ostningen er ogsaa stort under almindelige Forhold, saafremt der er Ostning af større Omfang, og her maa det nævnes, at Mejeriet i Aarene 37/38 og 38/39 var oppe paa en antagelig Ostproduktion, altsaa inden Ostpriserne var i unormal Stigning og paa et Tidspunkt, hvor man uden Materiale vanskelighed kunde have bragt Lagerforholdene i Orden.

Paa Spørgsmaalet om, hvorvidt og i hvilket Omfang Rødsbæk A/M maa anses saaledes utidssvarende, at Mælken ikke kan ventes udnyttet paa den mest fordelagtige Maade, maa derefter svares:

For Smørproduktionen er Forholdene i ret god Orden, idet man dog ikke har en helt tilfredsstillende Rensskumning. Kærneæalteren er derimod god.

For Osteproduktionen er Forholdene mindre gode, og der tiltrænges en Ombygning, hvis man med godt økonomisk Resultat skal fortsætte med en betydelig Osteproduktion.

Varmeøkonomien er ikke tilfredsstillende, og som Aarsag hertil maa særlig peges paa Pasteuriseringsapparaterne og den gamle Skorsten.

Paa Spørgsmaalet om, hvilke Foranstaltninger, der maa anses paa-krævet henholdsvis paa Bygninger, Inventar og Maskiner m. v. for at gøre Mejeriets Anlæg tidssvarende, maa svares:

Det mest rationelle vil være at bygge et nyt Mejeri, men da Mælke-mængdens Størrelse vanskeligt kan bære en saadan Belastning, kan man fuldt forsvare en Ombygning, saaledes at Skummesalen vendes, og der bliver Tilkørsel paa Husets Forside; Kærnestuen bibeholdes ved vestre Side, medens der indrettes Osteri ved østre Side, og i Tilslutning hertil bygges et 2-Etagers Ostelager med Saltningsrum, Varmelager og koldt Lager for ialt ca. 1500 Oste (Gouda). Samtidig bygges en ny Skorsten øst for Kedelbygningen.

Skummesalen monteres med nyt Pasteuriseringsanlæg, Pladepasteur og skumfri Centrifuge, eventuelt elektrisk Enkeltdrift for Maskinerne. Der installeres et nyt Køleanlæg for Ostelageret. — Udgifterne vil formentlig ligge omkring 100.000 Kr., men der maa her gøres opmærksom paa de Vanskeligheder, der i Dag er med at skaffe Byggetilladelse, Bygningsmaterialer og Maskiner.«

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Civilingeniør Harald Jensen derhos afgivet supplerende Forklaringer.

I et Bilag til Skønserklæringen anføres, at Enhedsprisen pr. kg sød Mælk med Fradrag af større Nyanskaffelser for Rødsbæk og Mesinge Mejerier stiller sig saaledes:

	1937/38	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43
Rødsbæk	11,93	11,82	15,15	22,10	22,82	24,72
Mesinge:	12,50	12,28	16,08	24,72	25,92	27,25

Retten finder, at det i det foreliggende Tilfælde ikke kan være afgørende for de Sagsøgte Adgang til Udmeldelse, hvorvidt Rødsbæk Mejeri i de sidste Aar har givet et noget mindre Udbytte end Nabo-mejeriet, under Hensyn til, at dette delvis kan skyldes uens Produktionsforhold under Krigen, og at de Sagsøgte som Andelshavere har haft Adgang til at gøre deres Indflydelse gældende saavel med Hensyn til Mejeriets Produktion og Drift som med Hensyn til Fornyelse og Vedligeholdelse; der foreligger intet oplyst om, at der ikke er taget tilbørligt Hensyn til fremsatte rimelige Krav paa noget af disse Omraader. Der foreligger saaledes ikke i disse Forhold noget, der taler for, at de Sagsøgte til Skade for de øvrige Andelshavere skulde kunne skille sig ud ira Fællesskabet. Det findes herefter alene at maatte bero paa Mejeriets Love, der er vedtagne saa sent som i December 1938, om de Sagsøgte har Ret til at melde sig ud, og da disse ikke giver de Sagsøgte Ret hertil, vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger bør de Sagsøgte in solidum betale Sagsøgerne 500 Kr.

T i r s d a g d e n 19. N o v e m b e r .

Nr. 286/1945. **Dagmar Marie Dusine Jensen**
(Bierfreund efter Ordre)

m o d

Finansministeriet (Kammeradv. v/ Hansen).

(Tjenestemand's Krav paa Pension efter at være afskediget i Medfør af Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945).

Den ekstraordinære Tjenestemand'sdomstols Kendelse af 18. September 1945: Tiltalte, Dagmar Marie Dusine Jensen, frakendes sin Tjenestemand'sstilling som Plejerske i Sindssygeværnet med hel Fortabelse af Pension. Det Tiltaltes beskikkede Forsvarer, Sagfører Larsen, tilkommende Salær 100 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af den ekstraordinære Tjenestemand'sdomstol afsagte Kendelse er i Henhold til § 4, Stk. 6, i Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 indanket for Højesteret af Appellantinden med Paastand om, at hun kendes berettiget til ordinær Pension.

Indstævnte paastaar den indankede Kendelse stadfæstet, saavidt den er paaanket.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen i saa Henseende anførte Grunde vil den, saavidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

T h i k e n d e s f o r R e t :

Den ekstraordinære Tjenestemand'sdomstols Kendelse bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Dagmar Marie Dusine Jensen, inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Indstævnte, Finansministeriet, med 300 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bierfreund 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 23. August 1945 er Plejerske Dagmar Marie Dusine Jensen sat under Tiltale efter Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945, § 1, Stk. 1, Nr. 4, ved i Besættelsestiden at have haft Samkvem med Medlemmer af Besættelsesmagten, blandt andet paa forskellige Restauranter

og ved desuden gentagne Gange at have haft Besøg paa sin Bopæl af en tysk Soldat.

Der nedlægges Paastand om, at Tiltalte, der den 1. November 1928 blev ansat som Plejerske under Statens Sindssygevæsen frakendes sin Tjenestemandsstilling med Fortabelse af Pensionsret.

Tiltalte er født den 29. Maj 1905.

Tiltalte har paastaaet Frifindelse.

Tiltalte har erkendt at have gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet beskrevne faktiske Forhold.

Hun har herom nærmere forklaret, at hun for Sommeren 1940 ved forskellige Lejligheder har haft Samkvem med tyske Soldater paa stedlige Restauranter. Det var Tyskerne, som henvendte sig til hende og som kom i Selskab med hende — men hun har ikke ladet sig beværte med andet end en Kop Kaffe af og til. Endvidere har hun 6—7 Gange modtaget Besøg paa sin Bopæl af en tysk Soldat; det var en Mand, hun havde fattet særlig Sympati for, og som var fjendtlig indstillet imod Nazismen. Han kom kun nogle Aftentimer, gik inden Kl. 22 og har aldrig overnattet. Hun har baade før og under Besættelsen haft kønsligt Samkvem med forskellige Danskere og har med en af disse faaet et dødfødt Barn i 1942; hun nægter at opgive Navnet paa Barnets Fader. Hun nægter overhovedet at have haft kønslig Omgang med nogle af de tyske Soldater. Hun er klar over, at hendes Samkvem med disse vakte Uvilje hos hendes Omgivelser, herunder paa Hospitalet.

Hun ophørte at komme sammen med Tyskerne, efter at hun var blevet »klippet« i Forbindelse med Begivenhederne den 29. August 1943. Hun bestrider imidlertid, at det af hende saaledes udviste Forhold er strafbart efter Loven, idet hun anser det for saa uvæsentligt, at det ikke kan omfattes af den i Anklageskriftet paaberaabte Lovbestemmelse.

Under Sagen er afgivet Vidneforklaring af Fru Ida Nielsen, Sygeplejerske Fru Jenny Glud, Sygeplejerske Frøken Else Lange og Plejerske Fru Hanna Thrane Hansen samt af Overlæge V. Henriksen ved Sindsygehospitalet i Middelbart, hvor Tiltalte i hele sin Tjenestetid har været ansat. Overlægen har herunder vedstaaet en af ham den 22. Juni 1945 afgivet Erklæring, hvori det bl. a. hedder: »— — — Som Plejerske hører Frk. Dagmar Jensen til de daarligste, og hendes intellektuelle Stade ligger ikke højt. Hun er uden større Energi og har næppe megen Forstaaelse af Patienterne, men hun har dog været anvendelig og har udført det Arbejde, der er blevet hende paalagt, nogenlunde tilfredsstillende — — —

Angaaende hendes Forhold under Besættelsen er der næppe nogen Tvivl om, at hun har været stærkt interesseret i de tyske Besættelsestropper og givet sig mere af med de tyske Soldater, end hvad der kan anses for rimeligt og passende — dog sikkert kun af personlige Grunde og ikke af politisk Interesse eller for at angive Landsmænd, eller paa anden Maade tilføje Landsmænd Skade eller være den tyske Besættelsesmagt behjælpelig. Gennem sin Adfærd overfor de tyske Soldater under Besættelsen har hun vakt en betydelig og formentlig ikke uberettiget Forargelse blandt Personalet og sine Arbejdskammerater, og maa formentlig ogsaa siges at have udvist en meget slap sædelig Moral. — — —«

Efter det oplyste finder Retten, at Tiltalte har haft et saadant Samkvem med Medlemmer af Besættelsesmagten, at hun efter den i Anklageskriftet paaberaabte Lovbestemmelse vil være at frakende sin Tjenestemandsstilling med Fortabelse af sin Ret til ordinær Pension efter Tjenestemandsløven, samt at der ogsaa, naar Hensyn tages til hendes Alder og Tjeneste, ikke bør tillægges hende delvis Pension.

O n s d a g d e n 20. N o v e m b e r .

Nr. 37/1946. **Murermester Evald Schougaard**
(Landsretssagf. Torkild-Hansen)

m o d

Damefrisør E. Jørgensen (Hasle).

(Angaaende Mellemværende fra Opførelse af en Villa).

Østre Landsrets Dom af 19. Januar 1946 (V Afd.): Sagsøgeren, Murermester Evald Schougaard, bør friholde Sagsøgte, Damefrisør E. Jørgensen, i Henseende til dennes ovennævnte Forpligtelser paa ialt 2210 Kr. Iøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. I delvise Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 800 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 4 Uger efter dens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at der, uanset at Landsretten har undladt at tage Stilling til de enkelte af Parterne mod hinanden rejste Krav, efter Omstændighederne ikke er fundet tilstrækkelig Anledning til at hjemvise Sagen.

For Højesteret har Appellanten nedsat sin Paastand til 1352 Kr. 35 Øre, idet han dels har nedsat sit Krav om Betaling for Ekstraarbejder med 26 Kr., dels anerkendt yderligere Fradrag for Mangler med ialt 579 Kr. 80 Øre. Indstævnte har for Højesteret opgjort sit Tilgodehavende til 80 Kr. 65 Øre, idet han dels godkender Ekstraarbejderne under Nr. 17 a og 20 for ialt 137 Kr., dels frafalder Krav om Fradrag af Posten Nr. 26 med 65 Kr. 20 Øre, dels endelig har erklæret sig enig i, at Spørgsmaalet om Udgifterne til Skønsmændene, Nr. 24 og 34 med ialt 550 Kr., vil være at afgøre i Forbindelse med Fastsættelsen af Sagens Omkostninger. Indstævnte paastaar dog ikke selvstændig Dom med Hensyn til sit saaledes opgjorte Krav.

Begge Parter paastaar den indankede Dom stadfæstet for saa vidt angaar Appellantens Pligt til at friholde Indstævnte for Krav fra Underentreprenørernes Side paa ialt 2210 Kr.

For Højesteret angaar Striden herefter 1352 Kr. 35 Øre + 80 Kr. 65 Øre eller ialt 1433 Kr., fordelt paa de nedenfor nærmere angivne Poster, hvoraf Nr. 16, 21, 22 og 23 til et samlet Beløb af 383 Kr. angaar Betaling for Ekstraarbejder, medens Resten til et Beløb af 1050 Kr. angaar Godtgørelse for Mangler.

Med Hensyn til de enkelte omstridte Poster bemærkes følgende:

1, 2 og 4. Centralvarmeanlægget: Ialt 200 Kr.

Da Anlægget opfylder det i Byggebeskrivelsen stillede Krav om Opvarmning til 15° Celsius ved en udvendig Temperatur af \div 15°, og da Beskrivelsens Krav om, at alt Arbejdes Udførelse skal være 1. Klasses, ikke findes at kunne faa Betydning her overfor, kan Indstævntes Paastand om Fradrag af Beløbet ikke tages til Følge.

10. Hjørnebaand paa Vinduer: 70 Kr.

Under Hensyn til, at Beskrivelsen ikke udtrykkeligt kræver Hjørnebaand, og til at Arkitekten har ment, at de benyttede Hængsler opfyldte Beskrivelsens Krav og maa antages at have godkendt dem, kan Fradrag af Beløbet ikke godkendes.

11. Skodder: 520 Kr.

Da Arkitekten maa antages, inden Arbejdet gik til Licitation, at have tilkendegivet Indstævnte, at Skodderne, der vel var angivet paa Tegningen, men ikke fandtes omtalt i Beskrivelsen, maatte udgaa, og da Snedkeren fik Besked af Arkitekten om, at Skodder ikke skulde opsættes, findes Fradrag af Beløbet ikke at kunne godkendes.

12. Underlag for Marmorplader: $120 \div 50 = 70$ Kr.

Da Skønsmændene har erklæret, at Arbejdet her er mangelfuldt udført, og at Afhjælpningerne vil koste 120 Kr., findes Fradrag af det paastaaede Beløb at maatte godkendes.

15. Brændselstab: 50 Kr.

Da det ikke klart fremgaar af Sagen, saaledes som denne er forelagt for Højesteret, at Forsinkelsen med Isoleringen skyldes Forhold, hvorfor Appellanten er ansvarlig, findes Fradrag af Beløbet ikke at kunne godkendes.

16. Harboe-Vandlaas: 55 Kr.

Da Anbringelse af saadan Vandlaas ikke fremgaar af Beskrivelsen, og det ikke er godtgjort, at Appellanten inden Kontraktens Afslutning er gjort bekendt med Kommunens Krav herom, findes Appellantens Krav om Betaling af Beløbet at maatte godkendes.

21. Ekstraarbejder ved Kloaken: 100 Kr.

Udgiften, der maa antages at skyldes en fejlagtig Oplysning fra Kommunens tekniske Forvaltning, findes at maatte bæres af Appellanten, og hans Krav om, at Indstævnte skal godtgøre Beløbet, kan derfor ikke godkendes.

22. 0,7 m³ ekstra Beton: 52 Kr.

Da Udgiften skyldes en Fejl ved Tegningen, findes Appellantens Krav om Betaling af Beløbet at maatte godkendes.

23. Prisstigninger: 176 Kr.

Da der af Appellanten i Kontrakten var taget Forbehold mod Prisstigninger, og da Skønsmændene har godkendt det krævede Beløbs Størrelse, findes Appellantens Krav at maatte godkendes.

25. Difference paa Køkkenbordsbelægning: 40 Kr.

Da det efter det oplyste maa antages, at den i Beskrivelsen krævede »Allitor« Belægning i mange Aar kun har været leveret med Staalkanter, findes Indstævntes Fradrag af Beløbet at maatte godkendes.

31. Omstopning og Fugning af utætte Vinduer: 80 Kr.

Da det drejer sig om en Fejl ved Arbejdets Udførelse, og Arbejdet ikke kan antages at være godkendt af Indstævnte, findes denne at have været berettiget til at fradrage Beløbet.

33. Udskiftning af W. C. Kumme: 20 Kr.

Da det efter det oplyste er noget usikkert, om den uheldige Anbringelse skyldes en Fejl fra vedkommende Haandværkers Side, findes Fradrag af Beløbet ikke at kunne godkendes.

I Overensstemmelse med foranstaaende vil Indstævnte have at betale til Appellanten 1062 Kr. 35 Øre med Renter som paa-staaet.

Iøvrigt vil den indankede Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Damefrisør E. Jørgensen, bør til Appellanten, Murermester Evald Schougaard, betale 1062 Kr. 35 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 1. September 1944, til Betaling sker.

Iøvrigt bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Byggekontrakt af 10. September 1943 har Sagsøgeren Murermester Evald Schougaard, som Hovedentreprenør for Sagsøgte, Damefrisør E. Jørgensen, opført en Villa paa Sagsøgtes Ejendom, Kronprinsensvej 63, for en Entrepresum af 26.267 Kr.

Af denne Sum resterer	3420 Kr. 00 Øre
Sagsøgeren kræver for Ekstraarbejder	610 — 00 —
	tilsammen.... 4030 Kr. 00 Øre
Sagsøgeren indrømmer Sagsøgte Fradrag til Beløb ialt	2071 — 85 —

Resten.... 1938 Kr. 15 Øre

indtaler Sagsøgeren hos Sagsøgte under nærværende den 11. Oktober 1945 anlagte Sag med Tillæg af Renter 5 pCt. p. a. fra den 1. September 1944.

Sagsøgte paastaar Frifindelse og Sagsøgeren dømt til enten at betale Sagsøgte 3042 Kr. 85 Øre eller dels at betale Sagsøgte 832 Kr. 85 Øre, dels for et Beløb af 2210 Kr. at friholde Sagsøgte for hans Forpligtelse overfor Haandværkere og Leverandører vedrørende Byggeføretaget, nemlig: Grosserer Johs. Johansen 1180 Kr., Glarmester A. Fischer 100 Kr. og Brødrene Dahl A/S (Installatør Carlus M. Hansen) 930 Kr.

Af de respektive Beløb paastaas Renter 5 pCt. p. a. fra Modkravets Tingfæstning den 17. November 1945.

Sagsøgeren paastaar Frifindelse i Henseende til Modpaastanden.

Efter Begæring af Sagsøgte har Frederiksberg Birks 3. Afdeling den 14. Oktober 1944 som Skønsmand udmeldt Arkitekt H. P. Gyllembourg Koch og Civilingeniør Egon von der Lieth.

Disse har afgivet Skønserklæringer af 14. December 1944 og 18. Januar 1945, førstnævnte tillige af 24. April og 14. Maj s. A. Efter Sagsøgerens Begæring har derhos som Skønsmand af nævnte Ret den 15. Juni 1945 været udmeldt Murermester og Entreprenør Einar Kornerup, der har afgivet Erklæring af 10. Juli 1945.

Bortset fra det i Sagsøgte Paastand nævnte Friholdelsesbeløb af 2210 Kr. udgør Differencen mellem Parternes Paastande 1958 Kr. 15 Øre og 832 Kr. 85 Øre sammenlagt 2791 Kr. Over Uoverensstemmelsen har Sagsøgeren under Domsforhandlingen fremlagt en Oversigt.

A. Af Sagsøgerens Ekstrakrav bestrider Sagsøgte Poster til Beløb ialt	546 Kr.
(Oversigtens Poster 16, 17 a, 19, 20, 21, 22 og 23)	
B. For Mangler, hvortil Sagsøgeren ikke har taget Hensyn ved sine ovennævnte Fradrag, kræver Sagsøgte ialt.....	1695 —
(Oversigtens Poster 1, 2, 4, 10, 11, 12, 14, 15, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 og 33)	
C. Sagsøgte paahvilende Skønsmkostninger	550 —
(Oversigtens Poster 24 og 34)	
	2791 Kr.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Skønsmændene, Sagsøgte, Arkitekt Aug. J. Nielsen, Varmeinstallatør Carlus Hansen og Snedkermester Otto Sonne.

Efter hvad der ved Skønnet og det iøvrigt foreliggende maa anses oplyst om Byggeriets Beskaffenhed, har dette været af saa ringe Kvalitet, at Retten ikke finder Grund til at komme ind paa de enkelte Poster,

der er Parterne imellem, men maa være henvist til at udøve et samlet Skøn over Byggeriets Værdi for Sagsøgte i Forhold til, hvad han med Rimelighed kunde forvente. Tillige bliver imidlertid at tage et passende Hensyn til, at Sagsøgtets Arkitekt Aug. J. Nielsen, som det er udtalt af de først udmeldte Skønsmænd, ikke har affattet Tegninger og Beskrivelser tilstrækkelig omhyggeligt, hvilket i nogen Grad maa falde Bygherren til Last. Med Hensyn til de paa Grund af de ekstraordinære Forhold gældende særlige Restriktioner havde det ligeledes været saavel Sagsøgerens som Arkitektens Sag klart at fremdrage de nævnte Restriktioner, henholdsvis fra Sagsøgerens og Bygherrens Standpunkt.

Bortset fra Sagsøgtets Friholdelsespaastand vil Sagen efter det anførte, overenstemmende med Sagsøgtets subsidiære Procedure, være at afgøre ved Rettens Skøn. Herefter findes der som samlet Resultat ikke at burde paalægges Sagsøgte at tilsvare Sagsøgeren noget Beløb udover de alt regulerede.

Idet Sagsøgte dernæst ikke i Forhold til sin Hovedentreprenør findes at burde bære nogen Risiko som Følge af de af Sagsøgte overfor Underentreprenører m. v. paatagne Hæftelser, vil der være at give Sagsøgte Medhold i hans Friholdelsespaastand.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Sagsomkostninger vil der være at tage Hensyn til de hafte Skønsudgifter, og Sagsøgeren vil paa dette Grundlag og det iøvrigt foreliggende have at betale i delvise Sagsomkostninger til Sagsøgte 800 Kr.

Onsdag den 20. November.

Nr. 266/1945. **Skrædermester Ingemann Hansen**
 (Landsretssagf. Alb. Christensen)
 mod

Skrædermester **E. Schwartz** (Landsretssagf. E. Zangenberg).

(Om Ophævelse af en paa Grundlag af en »Generalfuldmagt« foretagen Afhændelse af en Skræderforretning paa Grund af ond Tro hos Erhververen).

Østre Landsrets Dom af 6. December 1945 (IV Afd.): Sagsøgte, Skrædermester Ingemann Hansen, bør inden to Maaneder fra nærværende Doms Afsigelse fravige Skræderforretningen, Istedgade 59, København, og overlade Sagsøgeren, Skrædermester E. Schwartz, Forretningens Lokaler med alt det Inventar, de indeholdt ved Sagsøgtets Overtagelse af dem, og med de daværende Skilte. Inden 15 Dage fra samme Tidspunkt vil Sagsøgte derhos have at betale Sagsøgeren 294 Kr. 90 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 12. September 1945 samt i Sagsomkostninger 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret
 I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, saaledes at den i Dommen fastsatte Frist af 2 Maaneder regnes fra nærværende Højesteretsdoms Afsigelse.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Da Appellanten uden rimelig Grund har indbragt Sagen for Højesteret, vil han være at anse med en Bøde til Statskassen af 200 Kr. Forvandlingsstraffen vil være at bestemme til Hæfte i 10 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at den i Dommen fastsatte Frist af 2 Maaneder regnes fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Skrædermester Ingemann Hansen, til Indstævnte, Skrædermester E. Schwartz, med 600 Kr.

Til Statskassen bøder Appellanten 200 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage.

Det Indstævnte tilkendte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Eiteraaret 1943 bestemte Skrædermester E. Schwartz, der er Jøde, sig til at flygte ud af Riget. I denne Anledning anmodede han Grosserer Poul Hansen, der var hans Forretningsforbindelse som Repræsentant for en af hans Leverandører, om at varetage sine Interesser med Hensyn til den af ham i en længere Aarrække drevne Skræderforretning, Istedgade 59. Under 30. September underskrev en af Schwartz's Personale i hans Overværelse og med hans Navn et saalydende Dokument:

»Dags Dato afhændet Forretningen, Istedgade 59, til Poul Hansen Ole Bruhnsvej 5. Chr. for Kr. 10.000 som er betalt.«

Endvidere udstedte Sagsøgeren under 2. Oktober saalydende »Generalfuldmagt«:

»Undertegnede Skrædermester E. Schwartz, Priorvej 6, København, befuldmægtiger herved Grosserer Paul Hansen, Ole Bruhnsvej 5 A, Charlottenlund, til med fuld forbindende Virkning for mig at disponere over hele min Formue, løs og fast, derunder over min Skræderforretning Istedgade 59 i København, saaledes at alt hvad Gross. Paul Hansen foretager sig med min Formue skal have ganske den samme Virkning, som om jeg selv havde foretaget Dispositionerne; han kan ogsaa modtage og kvittere for mine Fordringer.

Hr. Grosserer Paul Hansens Generalfuldmagt omfatter selvfølgelig ogsaa Ret til for mig at føre Retssager vedrørende min Formue og mine Interesser, at underskrive alle Dokumenter af hvad Art nævnes kan med

Virkning overfor det Offentlige vedrørende min Person og mine personlige og økonomiske Forhold.

Hvad Grosserer Hansen er berettiget til at udføre efter denne Generalfuldmagt, er han ogsaa berettiget til at lade udføre ved andre.

E. Schwartz.

Til Vitterlighed: Viggo Nielsen.«

I Begyndelsen af Oktober flygtede Schwartz til Sverige.

Umiddelbart derefter solgte Grosserer Hansen Størstedelen af det i Schwartz's Forretning værende Varelager for 11.420 Kr. 60 Øre til Skrædermester Ingemann Hansen, der var Indehaver af Skræderfirmaet »Reel«, Hammerichsgade 4. Med denne traf Grosserer Hansen desuden kort Tid efter den Aftale, at han skulde overtage Lejemaalet af de af Schwartz hidtil benyttede Lokaler, hvorefter Ingemann Hansen videreførte Forretningen

Antagelig i December 1943 tilsendte Grosserer Poul Hansen ad illegal Vej Schwartz et den 7. December dateret Brev, hvori det bl. a. udtales:

»Det er med Glæde jeg konstaterede af Nielsen at I endelig, trods megen Besvær, kom godt til Sverige, og at I har det nogenlunde. — Ligeledes glædede det mig at høre at Din Søn ogsaa er kommet over.

Jeg fik saa solgt Forretningen, som Du kan forstaa ikke var saa svært. — En Herr Ingemann Hansen — Fa. »Reel«, Hammerichsgade 4, købte det meste. — Det brugte Tøj en Marskandiser i Fredensgade. Dette mener jeg fik jeg glimrende solgt. Det indbragte Kr. 3.480,00 incl. Symaskinen. Varelagret indbragte ialt Kr. 18.450,00. De nye Habitter — Ulstre blev solgt til Indkøbsprisen. — Og ialt er der indgaaet Kr. 19.880,00, heri er indbefattet Husleje. Til dine udestaaende Fordringer staar det ikke saa godt. Der er kun kommet ca. 75.00 Kr. ind, men har Du vist heller ikke saa mange Penge tilgode. Det Indtryk har jeg faaet. Der blev sendt ca. 50—60 Breve ud, om at betale, men blev jeg ringet op af de fleste at de intet skyldte.

Forretningen fik jeg lejet ud til samme Herr Ingemann Hansen, som ikke er uvillig til at lade Dig faa Forretningen tilbage, naar Du en Gang kommer hjem. — Hvis dette bliver Tilfældet, som jeg tror — kan det jo ikke være bedre.«

Under 24. April 1945 oprettedes mellem Grosserer Poul Hansen og Skrædermester Ingemann Hansen saalydende »Købekontrakt«:

»Undertegnede Grosserer Poul Hansen, Ole Bruunsvej 5 A, Charlottenlund, erkender herved i Henhold til Fuldmagt at have solgt til Skrædermester Ingemann Hansen, Hammerichsgade 4, den Skrædermester E. Schwartz tilhørende Skræderforretning i Ejendommen, Istedgade 59. Ejeren, der selv opholder sig i Sverige, har givet mig Fuldmagt til at sælge Forretningen.

Overdragelsen omfatter hele Varelageret, alt Inventar m. m. samt Ret for Køberen til at overtage Lejemaalet om Forretningen.

Udestaaende Fordringer medfølger derimod ikke, men Køberen skal paa den anden Side heller ikke udrede den Gæld, der paahviler Skrædermester E. Schwartz.

Overtagelsen er sket den 14. November 1943. Køberen har overtaget Lejemaalet og har refunderet den forudbetalte Leje med Overtagelses-

dagen som Skæringsdag. Endvidere er Forbrug af Lys, Depositum m. m. reguleret.

Købesummen er fastsat til Kr. 11.420,60 skriver: Elleve Tusinde Fire Hundrede og Tyve Kroner 60/100 Øre.

Køberen har betalt kontant samtidig med Overtagelsen af Forretningen, mod særskilt Kvittering.

Medundertegnede Skræddermester Ingemann Hansen bekræfter, at jeg har købt nævnte Forretning paa de angivne Vilkaar. Varelager, Inventar m. m. har jeg modtaget og har ikke haft noget at indvende imod Mængde og Kvalitet, eller den Stand, hvori de købte Genstande er udleveret mig.«

Da Schwartz efter den 5. Maj 1945 var vendt hjem til København, anmodede han Ingemann Hansen om med et rimeligt Varsel at fravige Forretningen, Istedgade 59, men Ingemann Hansen hævdede, at Forretningen var hans og nægtede at overlade Schwartz Forretningen, medmindre han vilde købe den.

Schwartz har derefter ved Stævning af 22. Juli 1945 anlagt nærværende Sag mod Ingemann Hansen som Sagsøgte og ifølge sin endelige Paastand paastaaet ham tilpligtet at fravige Skræderforretningen, Istedgade 59, overlade Sagsøgeren dennes Lokaler med alt det Inventar, de indeholdt ved Sagsøgtes Overtagelse af dem, og med de der den Gang værende Skilte, samt betale Sagsøgeren i Huslejerefusion 294 Kr. 90 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Replikens Dato den 12. September 1945.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet mod Betaling af Huslejerefusion 294 Kr. 90 Øre med Renter som paastaaet.

Sagsøgte har givet Grosserer Poul Hansen Procesmeddelelse i Sagen. Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand særlig anført følgende:

Skønt der i Begyndelsen af Stk. 2 i Grosserer Poul Hansens Brev af 7. December 1943 tales om Salg af Forretningen, fremgaar det dels af det umiddelbart derefter anførte, dels af Brevets 3. Stk., at det ikke er Forretningen som saadan, men kun Varelageret, der er solgt, idet det i Stk. 3 tydeligt siges, at Forretningen er blevet »lejet ud« til Sagsøgte. Paa dette Tidspunkt oprettedes der ikke nogen Overenskomst med Sagsøgte, udover at han ved Paategninger af 18. Oktober 1943 paa Lejekontrakterne vedrørende de af Sagsøgeren benyttede Lokaler overtog Lejemaalene af disse. Først under 24. April 1945 oprettedes en saakaldt »Købekontrakt« om selve Skræderforretningen, men for denne er Købesummen sat til 11.420 Kr. 60 Øre eller nøjagtigt det Beløb, til hvilket Sagsøgte i Oktober 1943 havde købt en Del af Sagsøgerens Varelager, og da han ikke har betalt dette Beløb to Gange, havde han altsaa ifølge Kontrakten intet givet for Forretningen.

Imidlertid har Sagsøgte hævdet at have betalt 400 Kr. for selve Forretningen, men dette Beløb figurerer ikke paa den af Grosserer Poul Hansen til Sagsøgeren afgivne Regnskabsopgørelse, hvilket Hansen har erkendt i saalydende Sagsøgeren efter nærværende Sags Anlæg under 20. September 1945 tilstillede Skrivelse:

»Først i Dag har jeg faaet Lejlighed til at gennemlæse Deres Replik af 12. d. M. med Bilag og ser deraf at de 400.00 Kr., som jeg i Efter-

aaret modtog af Hr. Ingemann Hansen ikke er blevet opført paa Regnskabet. Jeg fremsender hermed det paagældende Beløb i Check paa Ordrup-Charlottenlund Bank. Jeg forbeholder mig for en Ordens Skyld at kaste et Blik paa det originale Regnskab for at konstatere Afskriftens Rigtighed, men da jeg gaar ud fra, at Afskriften desværre er rigtig, har jeg ikke villet forsømme Beløbets øjeblikkelige Fremsendelse, ligesom jeg herved beder Dem udtale min Beklagelse overfor Hr. Schwartz over den skete Forglemmelse.

Af Landsretssagfører Alb. Christensens Svarskrift havde jeg vel set, at de 400 Kr. var bragt paa Tale, men da jeg ikke selv havde nogen Genpart af det til Hr. Schwartz aflagte Regnskab havde jeg ingen Mulighed for at blive opmærksom paa Forglemmelsen før nu gennem Deres Replik.«

Sagsøgeren har nægtet Modtagelsen af det ham tilstillede Beløb 400 Kr.

Sagsøgeren har dernæst hævdet, at selv om det maatte antages, at Salg af Forretningen maatte have fundet Sted, maatte et saadant Salg være ugyldigt, idet Sagsøgte da havde været i ond Tro, d. v. s. maatte have været klar over, at han enten intet havde givet for Forretningen eller— hvis han havde betalt de 400 Kr. — betalt et saa lille Beløb, at han kunde sige sig selv, at Grosserer Poul Hansen havde været uberettiget til at sælge Forretningen for dette.

I denne Forbindelse har Sagsøgeren med Hensyn til Forretningens Værdi anført, at dennes Goodwill, da Sagsøgeren i sin Tid erhvervede den, var betalt med 5000 Kr., at Sagsøgeren havde drevet den siden 1926, at den havde Tildelinger af Varer fra flere Firmaer, at den i 1942 havde afkastet en Nettofortjeneste paa 10.008 Kr. 32 Øre, og at alene de til Forretningen i 1942 anskaffede Skilte havde kostet 450 Kr.

Endelig maa Sagsøgtes mulige Erhvervelse af Forretningen kunne anfægtes, idet Sagsøgte, der vidste, at Sagsøgeren var flygtet ud af Landet, herved havde udnyttet Sagsøgerens Nødsituation.

Færdig fra Trykkeriet den 18. December 1946.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 24

Onsdag den 20. November.

Sagsøgte har begrundet sin Paastand med følgende:

Sagsøgerens Befuldmægtigede, litis denunciatus, tilbød Sagsøgte saavel Forretningen som Lager for en rund Sum af 10.000 Kr., hvilket Tilbud Sagsøgte imidlertid afslog. Derimod købte han Størstedelen af Varelageret for 11.420 Kr. 60 Øre, der svarede til Fakturapris, til Anvendelse i sin egen Forretning i Hammerichsgade 4, medens han uden Vederlag var litis denunciatus behjælpelig med at sælge Resten paa særdeles fordelagtig Maade. En 8 Dages Tid efter, at Sagsøgerens Forretning var blevet lukket, indgik Sagsøgte paa at overtage Sagsøgerens Lejemaal af Lokalerne for der selv at drive Forretning, og foruden Huslejererefusion forpligtede Sagsøgte sig til at betale 400 Kr. bl. a. for nogle Skilte. Dette Beløb betalte han derpaa litis denunciatus. Sagsøgte havde ikke selv tænkt sig at overtage Lejemaalet, men litis denunciatus, der lagde Vægt paa at frigøre Sagsøgeren for de med dette forbundne Udgifter, rejste Spørgsmaalet over for ham, og han gik da ind paa Ordningen under Hensyn til den billige Leje.

Sagsøgte fik ikke overgivet nogen Kundeliste, ligesaa lidt som Overdragelsen af Lejemaalet ledsagedes af nogen Konkurrenceklausul til Fordel for Sagsøgte. Han overtog saaledes kun den tomme Forretning.

Samtidig med Overenskomsten herom forpligtede Sagsøgte sig overfor litis denunciatus til at lade Sagsøgeren genovertage Forretningen, hvis han blev i Stand hertil inden 1. April 1944.

Han nægter at have udnyttet Sagsøgerens Nødsituation ved Forretningens Overtagelse og hævder at have erhvervet denne som godtroende Erhverver ad Omsætningsvejen, saaledes at en mulig Overskridelse af den Sagsøgerens Befuldmægtigede givne Beføjelse maa være ham uvedkommende.

Under Domsforhandlingen er Forklaring afgivet af Parterne samt af Grosserer Poul Hansen, Skrædermester Leo Besiakow, og Disponent hos Firmaet Kaj Philipsen, Henning Hans Lohmann.

Sagsøgte har forklaret, at han overfor litis denunciatus erklærede sig rede til at genoverdrage Sagsøgeren Forretningen indtil den 1. April 1944 mod et passende Vederlag. Anledningen til, at Kontrakten af 24. April 1945 oprettedes, var, at Sagsøgte ønskede, at have Sikkerhed for sin Erhvervelse af Forretningen. Han har nægtet at have haft noget Kendskab til, hvem der var Forretningens Kunder. Han har ikke faaet mer end for et Par Tusinde Kroner Varer af de Sagsøgeren tilkom-

mende Tildelinger, som han har villet anslaa til 50—60.000 Kr. Han har derfor maattet lægge Forretningen om til Vende- og Reparationsarbejde. Han har hævdet at have betalt litis denunciatus paa Sagsøgerens Vegne 400 Kr. for Overtagelsen af Forretningens Lokaler inklusive Skiltene.

Grosserer Poul Hansen har forklaret, at han og Sagsøgeren aftalte, at han skulde søge at sælge Forretningen med Lager etc. bedst muligt. For at legitimere ham hertil udstedte Sagsøgeren Salgsdokument af 30. September 1943 med Angivelse af Købesum 10.000 Kr. Dette Dokument udstedtes rent pro forma, og da det af litis denunciatus ved nærmere Overvejelse ikke ansaas tilstrækkeligt hensigtsmæssigt med Undgaaelse af Lagerets Konfiskation fra tysk Side for Øje, udstedtes Generalfuldmagten. Sagsøgte var behjælpelig ved Salget af de Varer, han ikke selv overtog. Da litis denunciatus ikke havde faaet Direktiver fra Sagsøgeren med Hensyn til Betaling af Lejen for Forretningslokalerne og var betænkelig ved fortsat at afholde denne Udgift, rettede han Henvendelse til Sagsøgte for at faa ham til at overtage Lejemaalet, som han i modsat Fald regnede med at maatte opgive. Der var dengang et stort Udbud af Skrædderforretninger og mange Salg baade reelle og pro forma. Herefter aftaltes det mellem Poul Hansen og Sagsøgte, at denne skulde indtræde i Lejemaalet, refundere af Sagsøgeren forudbetalt Husleje pr. 1. December 1943 samt betale 400 Kr., dog saaledes, at Sagsøgeren skulde være berettiget til paany at overtage Forretningen, hvis det kunde ske inden den 1. April 1944. Beløbet erlagde Sagsøgte til litis denunciatus, der under Forklaringen har udtalt, at han mente at have solgt Forretningen til Sagsøgte for de 400 Kr. Han har i denne Forbindelse bemærket, at han har bebrejdet sig selv ikke at have skrevet til Sagsøgeren, at der som Termin for dennes Genovertagelse af Forretningen var sat 1. April 1944. Han vil ikke, da han traf Aftalen med Sagsøgte, have tænkt paa Forretningens Goodwill eller Kundekreds. Han vidste, at Sagsøgeren har haft Forretningen i alt Fald siden 1930, men havde intet Kendskab til dens Omsætning. Han skønnede ikke, at Forretningen havde nogen Værdi paa det daværende Tidspunkt, og vilde af Hensyn til den under de daværende Forhold formentlig dermed forbundne Risiko ikke avertere den til Salg. Han har ikke givet Sagsøgte Oplysninger vedrørende Forretningen, ligesom han ikke har faaet Lejlighed til at se dens Bøger. Af Varelagerets Størrelse kunde Sagsøgte dog nok danne sig et vist Skøn med Hensyn til Forretningens Størrelse.

Han har endelig oplyst, at Sagsøgte en 3—4 Gange forinden Udstedelsen af Købekontrakten af 24. April 1945 havde anmodet ham om at faa en saadan Kontrakt.

Han bestrider at have tilbudt Sagsøgte hele Forretningen for 10.000 Kr.

Disponent Lohmann har forklaret, at han for sit Firma har leveret for ca. 1000 Kr. Varer til Forretningen i Istedgade i Tiden Oktober 1943 til Maj 1945, idet han gik ud fra, at Sagsøgte bestyrede Forretningen for Sagsøgeren. Vidnet vilde ikke antage, at Tildelingen vilde være givet Forretningen i Istedgade, hvis hans Firma havde vidst, at den dreves for Sagsøgtes Regning, men mener, at Tildelingerne i saa Fald vilde være blevet reserveret Sagsøgeren. Vidnet regnede med, at der, hvis Forret-

ningen var overgaaet til Sagsøgte, vilde være tilgaaet hans Firma skriftlig Meddelelse herom.

Retten kan efter det oplyste ikke føle sig overbevist om, at Sagsøgte har faaet Sagsøgerens Forretning inklusive Varelager tilbudt af litis denunciatus for 10.000 Kr. Men dette findes iøvrigt uden Betydning for Sagens Afgørelse, idet Sagsøgte forinden Aftalen om hans Overtagelse af Forretningen gennem de ved Lagerets Realisation opnaaede Priser maatte være blevet klar over, at litis denunciatus ikke kunde være bemyndiget til at sælge Forretningen og Varelageret for det nævnte Beløb.

Det er ubestridt, at den Del af Varelageret, som Sagsøgte overtog, af ham betaltes med 11.420 Kr. 60 Øre. Heraf og af Kontrakten af 24. April 1945 sammenholdt med det iøvrigt oplyste fremgaar, at Sagsøgte intet eller saa godt som intet har betalt for Overtagelsen af Lejemaalet og den faktisk dertil knyttede Goodwill. Da denne — uanset det store Udbud af Skrædderforretninger paa daværende Tidspunkt — maa antages at have haft en vis, ikke ganske ringe Værdi, der ikke kan antages ækvivaleret ved den Sagsøgeren indrømmede Ret til at faa Forretningen tilbage inden 1. April 1944, hvilket Sagsøgte, efter de foreliggende Oplysninger om Varelagerets Størrelse som branchekyndig maa have været paa det rene med, har Sagsøgte maattet være klar over, at Grosserer Paul Hansen ikke har varetaget Sagsøgerens Tarv paa behørig Maade ved at afstaa Forretningen til Sagsøgte paa de af denne hævdede Betingelser. Sagsøgte findes derfor under de foreliggende Omstændigheder at være pligtig til at fravige Forretningens til Fordel for Sagsøgeren med en Frist, der skønnes passende at kunne sættes til 2 Maaneder, hvorved bemærkes, at det under Domsforhandlingen er oplyst, at Ejeren er villig til at lade Sagsøgeren genindtræde i Lejemaalet. Sagsøgerens Paastand vil herefter være at tage til Følge, saaledes at Forretningen fraviges af Sagsøgte senest 2 Maaneder fra Dato.

I Sagsomkostninger findes Sagsøgte at burde betale Sagsøgeren 400 Kr.

Fredag den 22. November.

Nr. 179/1946. **Finansministeriet** (Kammeradv. v/ Bunch-Jensen)

mod

fhv. Fængselsbetjent **Henry Pedersen** (David efter Ordre).

(Angaaende en afskediget Tjenestemands Ret til Pension).

Østre Landsrets Dom af 25. April 1946 (IV Afd.): Sagsøgeren, fhv. Fængselsbetjent Henry Pedersen, kendes berettiget til Pension i Overensstemmelse med Tjenestemandslovens § 54. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgeren beskikkede Sagsfører, Overretssagfører E. Stakemann, i Salær og Godtgørelse for Udlæghenholdsvis 160 Kr. og 2 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og for at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Fire Dommere finder, at det af Appellanten paaberaabte Forhold fra Indstævntes Side med Rette af Appellanten er henført under Tjenestemandslovens § 61, og stemmer derfor for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører David 250 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, fhv. Fængselsbetjent Henry Pedersen, blev den 17. December 1929 ansat som Reservebetjent ved Horsens Straffeanstalt, nu Statsfængslet i Horsens. I de følgende Aar gjorde han Tjeneste som Reservebetjent, og den 15. Maj 1935 opnaaede han fast Ansættelse som Fængselsbetjent.

I Begyndelsen af Juli Maaned 1943 fik han — der oprindelig er uddannet som Børstenbinder — Tilbud om en Stilling som Driftsleder i en Børstenbindervirksomhed i Aarhus. Da han ønskede at indtræde i denne Stilling, forespurgte han omkring den 20. Juli 1943 Fængselsinspektøren ved Statsfængslet i Horsens, K. Borgsmidt-Hansen, om han kunde faa Tilladelse til at træde uden for Nummer i et Aar, hvorefter han gennem Statsfængslet indsendte en Ansøgning til Justitsministeriet om Tilladelse til at træde uden for Nummer fra den 1. August 1943 at regne.

Den 30. Juli var der endnu ikke indløbet Svar herpaa, og han fik sin Løn for August Maaned 1943 378 Kr. 62 Øre udbetalt Natten mellem den 30. og 31. Juli, idet han hele Juli Maaned havde forrettet Tjeneste paa Natholdet.

Efter en Telefonsamtale med Fængselsdirektoratet meddelte Inspektør Borgschmidt-Hansen Sagsøgeren, at han maatte betragte sig som staaende udenfor Nummer fra 1. August.

Forinden havde Sagsøgeren imidlertid efter Forhandling med Inspektøren med en af sine Overordnede Overbetjent R. Vind truffet Aftale om Ferie og havde faaet udleveret en saalydende skriftlig Meddelelse:
»Meddelelse fra Overbetjenten.

Henry Petersen paabegynder Ferie den 2. August, men da der falder 3 Fridage i de 14 Dage bliver sidste Feriedag Mandag den 16. August. Til Betjent Henry Petersen.

(sign.) C. Rasmussen.«

Under 6. August 1943 tilstillede Statsfængslet derhos Sagsøgeren en fra Justitsministeriet modtaget den 5. s. M. dateret Meddelelse om, at det tillodes ham at træde udenfor Nummer uden Lønning i eet Aar fra 1. August 1943 at regne.

Den 5. Oktober 1943 tilskrev Statsfængslet Sagsøgeren med Anmodning om at tilbagebetale den ham for August udbetalte Lønning, hvilken Skrivelse Sagsøgeren besvarede den 8. Oktober, idet han i sit Svar udtalte: »at jeg ikke har modtaget noget for 21 Fridage jeg har tilgode. Derfor har jeg ikke indbetalt den af mig modtagne Lønning for August Maaned d. A.«

Under 23. Oktober tilskrev Fængselsinspektøren derpaa Sagsøgeren som følger:

»I Anledning af Deres Brev af 8. ds. skal jeg henlede Deres Opmærksomhed paa, at De er traadt udenfor Nummer, inden De eiter Ferieplanen kunde faa Deres Ferie.

Da De ikke har været ansat her i 15 Aar, har De ikke Krav paa 21 Dages Ferie, men derimod kun Ret til en Ferieperiode af 14 Dage.

Der kan imidlertid ikke være Tale om at yde Dem nogen Godtgørelse for mistet Ferie i dette Ferieaar, idet Grunden til, at De ingen Ferie har faaet, alene skyldes Deres egne Forhold, ligesom der ikke kan ydes Dem Erstatning for mistet Ferie før tidligst efter 1. Januar 1945.

Jeg skal derfor anmode Dem om snarest at indbetale hertil den Dem fejlagtigt udbetalte Lønning for August Maaned d. A.«

Paa denne Skrivelse, som Sagsøgeren modtog, indløb ifølge Statsfængslets Angivelse intet Svar til dette, hvorfor Skrivelsen gentoges den 23. November, idet Inspektøren tilføjede:

»Da jeg maa formode, at De ikke har modtaget mit Brev, da jeg intet har hørt fra Dem, fremsender jeg dette i anbefalet Brev, og jeg skal anmode Dem om aldeles uopholdeligt at indbetale det Beløb, som De uoprettigt har hævet her paa Anstalten.«

Trods Modtagelse af denne Skrivelse undlod Sagsøgeren at svare.

Den 4. Januar 1944 henvendte Sagsøgeren sig personlig til Fængselsinspektøren og anmodede om at maatte genindtræde i Tjenesten ved Statsfængslet, men fik det Svar, at Sagen var forelagt Direktoratet for Fængselsvæsenet, hvis Afgørelse vilde være bestemmende for, om hans Anmodning om Genindtræden kunde tages til Følge.

Den 28. Januar 1944 afholdtes derpaa Tjenestemandsførhør i Medfør af Tjenestemandsløvens § 17 i Sagen, hvorunder Sagsøgeren bl. a. gjorde gældende, at han mente at kunne erindre at have besvaret Inspektørens Skrivelse af 23. Oktober 1943 med et Brev, i hvilket han henholdt sig til sit Brev af 8. s. M., og fastholdt sin Opfattelse om at have Krav paa Erstatning for Ferie. Sit sidste Brev vil han have overgivet et Bud til Besørgelse.

Den 21. Februar 1944 tilbagebetalte Sagsøgeren Lønningsbeløbet 378 Kr. 62 Øre til Statsfængslet i Horsens.

Under 30. Marts 1944 tilskrev Justitsministeriet derefter Sagsøgeren bl. a.:

»Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet efter det saaledes passerede maa anse Dem for uegnet til Fængselstjeneste, hvor-

for man herved meddeler Dem Afsked af Fængselsvæsnets Tjeneste i Henhold til Tjenestemandslovens § 8, Stk. 2, jfr. § 61.

Efter stedfunden Brevveksling med Finansministeriet tilføjes, at der ved Tekstanmærkning til Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1943/44 vil blive søgt Hjemmel for, at der ikke tillægges Dem Pension.

Man skal samtidig anmode Dem om omgaaende at indbetale Beløbet Kr. 378,62 til Statsfængslet i Horsens.«

Denne Afgørelse fastholdtes i Justitsministeriets Skrivelse af 22. Juni 1944 til Sagsøgeren, der havde andraget om Tilbagekaldelse af Afskedigelsen, subsidiært om Tillæg af ordinær Pension, hvorhos Hjemmel til, at Pension ikke tillægges Sagsøgeren, er opnaaet.

Sagsøgeren har derefter ved Stævning af 30. Januar 1946 anlagt nærværende Sag, i hvilken der er meddelt ham fri Proces, mod Finansministeriet, og paastaet sig kendt berettiget til Pension i Overensstemmelse med Tjenestemandslovens § 54.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand særlig anført, at han er gaaet ud fra, at han havde Krav paa Erstatning for Ferie, og at han først senere er blevet klar over, at han intet saadant Krav havde, samt at hans Undladelse af da at foretage Skridt til Efterkommelse af Tilbagebetalingskravet kun skyldes Skødesløshed. Han har bestridt, at hans heromhandlede Forhold er af den i Tjenestemandslovens § 61 forudsatte Karakter, og har i denne Forbindelse paaberaabt sig sin lange Tjenestetid — 14 Aar —, i hvilken hans Forhold, bortset fra en enkelt Irettesættelse, ikke har givet Anledning til Paatale.

Sagsøgte har begrundet sin Paastand bl. a. med, at Sagsøgeren, da han den 31. Juli 1943 af Inspektøren fik Underretning om, at han kunde betragte sig som staaende udenfor Nummer fra den 1. August at regne, burde have meddelt, at han allerede da havde modtaget Løn for August, at Sagsøgeren maatte være klar over, at han ikke kunde faa Lønferie, medens han stod udenfor Nummer, at Sagsøgeren ikke har reageret behørigt overfor Paakravene fra Statsfængslets Side om Tilbagebetaling af Lønnen, og at han ved disse sine Forhold har begaaet en saa alvorlig Forseelse, at Afskedigelse efter Tjenestemandslovens § 61 har været fuldtud berettiget.

Retten finder ikke, at det ved det oplyste er godtgjort, at Sagsøgeren har gjort sig skyldig i en saadan Forseelse, at han har kunnet afskediges i Medfør af Tjenestemandslovens § 61, hvorfor hans Paastand vil være at tage til Følge. Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor bestemt.

Nr. 205/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Erling Harry Larsen (Svane),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945
§ 10, Stk. 1, 2 og 3.

København's Byrets Dom af 14. December 1945: Tiltalte, Erling Harry Larsen, bør straffes med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 213 Dage anses som udstaaet. Tiltalte frakendes almen Tillid for bestandig. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 100 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ørum, og 75 Kr. til den beskikkede Anklager, Landsretssagfører Engholm.

Østre Landsrets Dom af 9. April 1946 (IX Afd.): Tiltalte, Erling Harry Larsen, bør straffes paa Livet. Byrettens Bestemmelser om Frakendelse af almen Tillid og om Sagsomkostninger stadfæstes. Tiltalte betaler Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 80 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ørum.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Det i Anklageskriftet Punkt 1 omhandlede Forhold vil være at henføre under § 10, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946. Iøvrigt tiltrædes det, at Tiltalte er anset efter de i Byrettens Dom anførte Bestemmelser.

Straffen findes at burde fastsættes til Fængsel i 16 Aar, saaledes at nu 1 Aar af Straffetiden kommer til Afkortning.

De i § 6, Stk. 1, i fornævnte Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder fortaber Tiltalte for bestandig.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Erling Harry Larsen bør straffes med Fængsel i 16 Aar, hvoraf 1 Aar anses udstaaet.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for bestandig.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande, dog at det den beskikkede Anklager for Underretten tillagte Salær udredes af det Offentlige.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Svane 300 Kr. og 10 Kr. 25 Øre, der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Erling Harry Larsen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 12. Oktober 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af Straffelovstillæggets

1.

§ 10, Stk. 2,

ved i Tiden fra engang i August 1944 og indtil Begyndelsen af Februar

1945 at have været Medlem af Sommers Vagtkorps, hvori han efter Uddannelsen i Jonstrup har forrettet Vagttjeneste for den tyske Besættelsesmagt i Horsens,

2.

§ 10, 1. Stk.,

ved i Februar 1945 at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste og derefter til Marts 1945 gjort Tjeneste som Vagtmænd for den tyske Værnemagt i Værløselejren,

3.

§ 10, 3. Stk.,

ved i Tiden fra omkring Midten af Marts 1945 og indtil Kapitulationen som Medlem af Hipokorpset at have udøvet politimæssig Virksomhed, og her bl. a. medvirket ved Transport og Anholdelse af danske Statsborgere.

Der nedlægges Paastand om Straf af Fængsel paa Livstid.

Tiltalte er født den 14. Maj 1921 i København og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med det iøvrigt oplyste findes det bevist, at han, der var blevet arbejdsløs, i August 1944 tog Ansættelse for $\frac{1}{2}$ Aar i Vagtkorpset under det tyske Luftvaaben. Han kom til 5—6 Ugers Uddannelse i Jonstrup og kom derefter til iført sort Uniform og bevæbnet med Karabin at gøre Vagttjeneste ved et Luftvaabnet tilhørende Lager i Horsens.

Da Sommerkorpset i Februar 1945 blev ophævet, var Tiltaltes Kontrakt ikke udløbet, og han blev derfor sat til Vagttjeneste ved Værløse Flyveplads. Da han i Marts 1945 hørte, at man tjente mere i Hipo-korpset, søgte han ind i dette, om hvilket han kendte Befolkningens Mening. Han begyndte Tjeneste i Korpset den 15. Marts 1945 og kom først til at gøre Vagttjeneste ved Politiets Garager og paa Politigaarden. Han var iført Hipo-Uniform og bevæbnet med Maskinpistol. Efter 3 Ugers Tjeneste kom han til Udrykningstjenesten. Han hævder, han har deltaget i 10—15 Udrykninger, mest for at foretage Afspærringer, men i nogle Tilfælde har han været med ved Udrykninger i Anledning af Drab og en enkelt Gang til Gennemøgning af en Ejendom, fordi der var blevet skudt paa E.T.-Folk. Han hævder, at han, der ved Udrykningerne var bevæbnet med Maskinpistol, aldrig har brugt sit Vaaben.

Tiltalte har været interneret fra 5. Maj 1945 og fængslet fra 17. Maj 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovs-tillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, 2 og 3, med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 213 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 og dens Analogi anses som udstaaet.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid for bestandig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 14. December 1945 af Københavns Byrets 25. Afdeling (Sag Nr. 388/25/45), er af Tiltalte Erling

Harry Larsen paaanket til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Skærpeelse af den idømte Straf.

Ved Vidneforklaring afgivet for Landsretten af Assistent Henry Gunnar Lind anser Retten det for bevist, at Tiltalte har deltaget i Anholdelsen af ham og hans Hustru paa deres Bopæl i Hvidovre den 26. Marts 1945 Straffen findes at burde bestemmes til Livsstraf.

M a n d a g d e n 25. N o v e m b e r .

Nr. 164/1944. Apoteker **Paul Scheel** og Maskinfabrikant **M. Larsen** (Steglich-Petersen) m o d

Elith Jensen (Selv).

(Injuriesag).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 23. Juni 1944 (II Afd.): Den ovenfor omtalte for Sagsøgerne, Apoteker Paul Scheel og Maskinfabrikant M. Larsen, ærefornærmende Sigtelse kendes ubeføjet. Den af Sagsøgte, Elith Jensen, forskyldte Straf bortfalder. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne paastaaet Dommen stadfæstet forsaavidt angaar Bestemmelsen om, at den af Indstævnte fremsatte for Appellanterne ærekrænkende Sigtelse kendes ubeføjet og gentager iøvrigt Paastanden for Landsretten. Indstævnte paastaar Frifindelse, subsidiært Sadfæstelse.

Efter Dommen er der sket Afhøring af Appellanterne samt af forskellige Vidner.

Det fremgaar af det for Højesteret oplyste, at A/S Nordisk Genforsikrings Selskab i April 1943 ejede 143.000 og ikke som i Dommen anført 167.000 Kr. af Forsikringsafdelingens Aktiekapital.

Heller ikke det for Højesteret oplyste giver Grundlag for at antage, at Appellanterne ved den i Sagen omhandlede Aktieoverdragelse har gjort sig skyldige i strafbart Forhold, og Dommens Bestemmelse om, at den af Indstævnte fremsatte for Appellanterne ærekrænkende Sigtelse kendes ubeføjet, kan herefter tiltrædes.

Med Hensyn til Dommens Udtalelser angaaende Indstævntes gode Tro bemærkes, at det ikke efter det oplyste kan fastslås, at de i Meddelelsen i »Motor« indeholdte Udtalelser om Udbetaling af Bonusfonden er urigtige, og at den Omstændighed, at Ud-

talelsen samme Sted om Forenede Danske Motorejeres Repræsentation i Forsikringsselskabets Bestyrelse ikke var udtømmende, skønnes uden Betydning for Spørgsmaalet om Indstævntes gode Tro ved Sigtelsens Fremsættelse.

Da heller ikke de foreliggende Oplysninger iøvrigt findes at have givet Indstævnte Føje til at anse den fremsatte Sigtelse for sand, vil Indstævnte, idet det dog findes betænkeligt at henføre Forholdet under Straffelovens § 268, være at anse eiter dens § 267, Stk. 1, med en Straf, der under Hensyntagen til Stk. 3 findes at kunne fastsættes til Hæfte i 40 Dage.

I Erstatning for tilføjet Tort findes Indstævnte at burde betale til hver af Appellanterne 1000 Kr., medens der ikke findes Anledning til at paalægge ham at udrede et Beløb til Kundgørelse af Dommen.

Sagens Omkostninger for begge Reter findes Indstævnte at burde betale til Appellanterne med 2000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte Elith Jensen bør straffes med Hæfte i 40 Dage.

Den af Indstævnte fremsatte, for Appellanterne, Apoteker Paul Scheel og Maskinfabrikant M. Larsen, ærekrænkende Sigtelse kendes ubeføjet.

I Erstatning til hver af Appellanterne betaler Indstævnte 1000 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne med 2000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1920 stiftedes paa Initiativ af Medlemmer af Foreningen »Forenede Danske Motorejere«, fremtidig betegnet F.D.M., Selskabet »Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S« med en Aktiekapital paa 200.000 Kr., hvoraf »Østifternes Forsikringsselskab«, Maribo, tegnede for 120.000 Kr., medens Aktier for 80.000 Kr. tegnedes af Medlemmer af F.D.M. I § 2 i Aktieselskabets Vedtægter bestemtes: »Selskabets Formaal er at tegne Forsikringer vedrørende de Medlemmerne af »Forenede Danske Motorejere« tilhørende Motorkøretøjer, saavel Ansvars- som Kaskoforsikringer samt alle andre i Forbindelse hermed staaende Forsikringer, derunder ogsaa Personforsikringer.« Paa Grund af opstaaede Uoverensstemmelser overdrog Østifternes Forsikringsselskab i Efteraaret 1921 sin Aktiepost til Aktieselskabet Nordisk Genforsikrings Selskab. I Efteraaret 1923 udvidedes Aktiekapitalen til 350.000 Kr., og i de samme Aar vedtagne ændrede Vedtægter, der gjaldt fra 1. Januar 1924, ændredes den oprindelige Vedtægts § 2 derved, at Begrænsningen

for Forsikringstegning alene til Medlemmerne af F. D. M. udgik, saaledes at Selskabet kunde virke som almindeligt Automobilforsikringsselskab. I Aaret 1939 optoges ogsaa anden Forsikringsvirksomhed.

I April 1943, paa hvilket Tidspunkt F. D. M., der i Aaret 1920 havde overtaget en Del af sine Medlemmers Aktier, ejede 150.000 Kr. af Selskabets Aktiekapital og A/S Nordisk Genforsikrings Selskab 167.000 Kr. deraf, afsluttedes mellem disse Selskaber en Overenskomst, hvori bl. a. bestemmes følgende:

»§ 1. Forenede Danske Motorejere x) overdrager til Aktieselskabet Nordisk Gjenforsikrings Selskabe xx) samtlige sine Aktier — ialt 150 Stk. — i Forenede Danske Motorejeres Forsikringsselskab A/S xxx) med Udbyttekupons gældende fra og med Aaret 1942 imod en Betaling af Kr. 200.000 — skriver Kroner To Hundrede Tusinde — der erlægges kontant ved Overdragelsen.

Overdragelsen finder Sted saa betids, at der kan sikres Nordisk den til Aktierne hørende Stemmeret paa Forsikringsselskabets ordinære Generalforsamling i Aaret 1943.

x) herefter forkortet til: F. D. M.

xx) herefter forkortet til: Nordisk.

xxx) herefter forkortet til: Forsikringsselskabet.

§ 2. Nordisk skal være villig til inden 1. Juli 1943 at afkøbe samtlige øvrige Aktionærer i Forsikringsselskabet deres Aktier til samme Pris som den under § 1 anførte, nemlig Kr. 1.333,33 pr. Aktie med Fradrag af eventuelt Udbytte for Aaret 1942. Medlemmerne af F. D. M.'s Styrelse forpligter sig til, for saa vidt de ejer Aktier i Forsikringsselskabet, inden nævnte Tidspunkt at overdrage Nordisk disse til den anførte Pris, og F. D. M. forpligter sig iøvrigt til at yde sin Medvirken til, at samtlige eller det størst mulige Antal af de resterende Aktier overdrages til Nordisk til samme Pris.

§ 3. Forsikringsselskabet skal være berettiget til at bevare Navnet: Forenede Danske Motorejeres Forsikringsselskab A/S, dog ikke ud over Kalenderaaret 1947, men forpligter sig til som Bifirmanavn at søge indregistreret Navnet: »Dansk Motorforsikring A/S«, subsidiært »Danske Lloyds Motorforsikring A/S« eller »Danske Lloyds Automobilforsikring A/S« el. lign.

Forsikringsselskabet forpligter sig til, snarest muligt efter at det nye Navn er indregistreret, ikke at tegne nye Policer — og saavidt muligt heller ikke Policer til Afløsning af bestaaende Forsikringer i Navnet Forenede Danske Motorejeres Forsikringsselskab A/S. — — —

§ 4. Saa længe Forsikringsselskabet opretholder sit nuværende Navn, tilsikres der F. D. M. 2 Mandater i Forsikringsselskabets Bestyrelse. De nævnte Mandater, der gaar paa Omvalg i Overensstemmelse med Forsikringsselskabets til enhver Tid gældende Vedtægter, besættes med 2 Medlemmer af F. D. M.'s Styrelse efter Indstilling af denne. Genvalg kan dog finde Sted, selv om vedkommende ikke længere er Medlem af F. D. M.'s Styrelse.

§ 5. Forsikringsselskabet skal være berettiget til gennem en Vedtægtsændring samt i Policerne at bestemme, at den visse Forsikrings-

tagere i Henhold til Vedtægternes § 18, sidste Stk., tilkommende Bonusret ikke gælder nye Forsikringstagere.

Fordeling af hele Bonusfondet til de ifølge Vedtægterne bonusberettigede skal ske, saa snart Betingelserne for saadan Fordeling er til Stede.

§ 6. F. D. M. er bekendt med, at det er Nordisk's Hensigt at lade Forsikringsselskabet administrere i Forbindelse med Forsikrings Aktieselskabet Danske Lloyd og under dettes Ledelse. — — —«

Den 15. September 1943 udsendte Sagsøgte, Elith Jensen, et trykt Brevkort med Meddelelse om en af ham udarbejdet »Redegørelse vedrørende Overdragelsen af F. D. M.'s Forsikrings A/S til »Danske Lloyd««, hvorpaa var trykt følgende Tekst:

»I Anledning af, at der paa »Forenede Danske Motorejere's Forsikringsaktieselskab«s Generalforsamling den 29. April 1943 blev truffet Beslutning om Overdragelsen af Forsikringsaktieselskabet til »Dansk Lloyd«, der derefter bliver Ejer af F. D. M.'s Forsikrings A/S, har jeg i Kommission hos B. T.'s Boghandel udgivet en omfattende Redegørelse til Belysning af Baggrunden for denne Overdragelse, der danner Afslutning paa en lang Række straffbare Dispositioner og i sig selv er en ulovlig Disposition, i det hele til Skade for Medlemmerne i F. D. M. og Forsikringstagerne. Bestyrelsen og Formanden Apoteker P. Scheel, Hørsholm, og Næstformanden Maskinfabrikant M. Larsen Silkeborg, bør sættes under Tiltale.«

Den 7. Oktober 1943 har Apoteker Paul Scheel og Maskinfabrikant M. Larsen, der foruden Formand og Næstformand i Aktieselskabet er Præsident for og Bestyrelsesmedlem i F. D. M., anlagt denne Sag mod Elith Jensen, hvorunder de har nedlagt følgende Paastand:

at Sagsøgte straffes efter Straffelovens § 268, subsidiært § 267, for sine ved det aabne Brevkort, udsendt i mange Tusind Eksemplarer, fremsatte Sigtelser mod Sagsøgerne,

at de om Sagsøgernes Optræden anvendte Udtryk »ulovlig Disposition«, hvorfor de »bør sættes under Tiltale«, mortificeres i Henhold til Straffelovens § 273, Stk. 1,

at Sagsøgte i Henhold til Straffelovens § 273, Stk. 2, tilpligtes til Sagsøgerne at udrede en af Retten fastsat Sum til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse i en eller flere offentlige Tidender enten af Domsslutningen alene eller tillige af Domsgrundene, og

at Sagsøgte tilpligtes at betale i Erstatning til hver af Sagsøgerne ikke under 1001 Kr.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte principalt paastaet Domsforhandlingen udsat i Medfør af Retsplejelovens § 290, jfr. § 283, og Sagsøgerne ved Kendelse i Medfør af Retsplejelovens § 298 tilpligtet at fremlægge de nedenfor omtalte Dokumenter i deres Helhed; subsidiært har han paastaet sig frifundet.

Sagen er derefter optaget til Kendelse eller Dom.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne anført, at Overdragelsen er lovligt vedtaget paa Aktieselskabets Generalforsamling den 29. April 1943, hvor de og F. D. M.'s andre Repræsentanter stemte for Overdragelsen i Henhold til deres Bemyndigelse efter Foreningens Love, der ikke kræver Spørgsmaal om Dispositioner over Foreningens Aktiver

forelagt for Foreningens Generalforsamling. Sagsøgte Anbringender om Ulovlighed er derfor ganske ubeføjede og en Fortsættelse af hans mangeaarige, grundløse Angreb paa Ledelsen af F. D. M. og Aktieselskabet; da de er fremsat paa trykte aabne Brevkort, der er udsendt til store Kredse, maa der skrives kraftigt ind mod Sagsøgte i Overensstemmelse med deres Paastand.

Sagsøgte har bemærket, at hans Betegnelse paa Brevkortet af Overdragelsen som en ulovlig Disposition ikke har Hensyn til vedtægtsmæssige Formaliteter, men til Sagens Realitet. Om denne har efter Sagsøgte videre Anførende Sagsøgeren Apoteker Scheel i F. D. M.'s Medlemsblad »Motor« Nr. 9 for 1. Maj 1943 »Paa Styrelsens Vegne« afgivet en »Meddelelse fra Forenede Danske Motorejeres Styrelse vedrørende F. D. M. og Forsikrings-Selskabet.« Efter en Indledning, hvori den Virksomhed, Aktieselskabets første Formand udøvede ved Selskabets Stiftelse, er omtalt paa en efter Sagsøgte Mening urigtig Maade, udtales i Redegørelsen:

»Det var en Forudsætning for Selskabets Oprettelse, at det skulde være et rent Automobilforsikringsselskab, og at Tegning af Forsikringer alene skulde ske blandt F. D. M.'s Medlemmer, i det man gik ud fra, at de herved muliggjorte lave Administrationsomkostninger samt Bortfaldet af de betydelige Erhvervsprovisioner, der ellers betaltes, vilde gøre det muligt for Selskabet, uanset at der i Skadestilfælde vistes den størst mulige Kulance over for Forsikringstagerne, at tilbyde disse Forsikringer til den lavest mulige Præmie. Herigennem skulde Selskabet tillige udøve en præmieregulerende Virksomhed, der kom ogsaa de Medlemmer af F. D. M. til gode, der havde forsikret i andre Selskaber.

Tanken var god og førte i Forsikringsselskabets første Aar til utvilsomme Resultater, men den viste sig ikke holdbar, idet Udviklingen paa Forsikringsomraadet lidt efter lidt nødvendiggjorde en Ændring i Forsikringsselskabets Kurs, som markeredes ved, at det i Tidens Løb førtes hen til et Samarbejde med de øvrige Forsikringsselskaber, og det, der skulde være vort Forsikringsselskabs Styrke — at staa alene — var nu ikke længere Tilfældet. — — —

Den skete Udvikling medførte naturligt adskillig Kritik fra vore Medlemmers Side.

Ogsaa paa Generalforsamlingen i Fredericia i 1941 kom saadan Kritik til Orde, og det udtaltes her, at Forsikringsselskabets Udvikling syntes at være i Strid med den oprindelige Tanke, der havde været bestemmende for dets Oprettelse.

Det maa derfor fastslaaes, at hverken det oprindelige Formaal med Forsikringsselskabets Oprettelse eller Betingelserne for dette Formaalets Opnaaelse længere er til Stede, og Forenede Danske Motorejeres Styrelse har i Konsekvens heraf og efter nøje Overvejelser af hele Forsikrings-spørgsmaalet og Undersøgelser vedrørende Udsigterne for en Videreførelse af Selskabet paa det oprindelige Grundlag anset det for rigtigst, at F. D. M. ophører med aktiv Deltagelse i den praktiske Forsikringsvirksomhed.

I Tillid til de Erfaringer, som gennem de mange Aars Samarbejde er indhøstet ved Forbindelsen med Nordisk Gjenforsikrings Selskab, der har

fungeret som Forsikringsselskabets Reassurandør, og som ejer en Aktiepost i dette af omtrentlig samme Størrelse som F. D. M., har Styrelsen, efter at nævnte Selskab har tilbudt at overtage Aktierne til en Kurs af $133\frac{1}{3}$, fundet det formaalstjenligt at afhænde F. D. M.'s Aktier i Forsikringsselskabet til Nordisk-Koncernen, i Forbindelse med hvilken Forsikringsselskabet herefter vil føres videre. Dette betyder dog ikke nogen pludselig Afbrydelse af Samarbejdet, idet F. D. M. indtil videre, saa længe Forsikringsselskabet endnu bærer F. D. M.'s Navn, vil være repræsenteret i Forsikringsselskabets Bestyrelse.

Der er saaledes truffet en Ordning, som fortsat vil sikre Forsikringstagerne i F. D. M.'s Forsikringsselskab behørig Varetagelse af deres Interesser, ligesom man ved Overenskomst har sikret sig, at de i Bonusfondens opsparede Midler, for Tiden 136,340 Kr., saa snart ske kan, vil blive udbetalt til de efter Vedtægterne bonusberettigede. — — —

Denne Redegørelse indeholder efter Sagsøgtes Mening Urigtigheder og Fordrejelser og fortier væsentlige Punkter.

a) Den historiske Oversigt er urigtig. Det var ikke Udviklingen paa Forsikringsomraadet, der lidt efter lidt nødvendiggjorde, at Selskabet opgav sit Program at være et Selskab for F. D. M.'s Medlemmer; Ændringen paa dette Punkt, hvorved Selskabet mistede Retten til at betegne sig som »vort eget Forsikringsselskab«, skyldtes Afhængigheden af Nordisk Genforsikring, som vilde have gennemført samme Præmier for dette som for andre Automobilforsikringsselskaber; — i Aaret 1937 sluttede Selskabet Overenskomst med Forsikringsselskabernes Tarifforbund og anvendte derefter samme Præmier som Tarifforbundets Medlemmer —. Det blev ogsaa i Aaret 1931 i F. D. M.'s Styrelse drøftet at faa Overenskomst med Nordisk Genforsikring om at overtage dette Selskabs Aktier og derved tilbageføre Selskabet til dets oprindelige Formaal, og begge Sagsøgerne var Tilhængere af denne Plan. Det er ikke Sagsøgte bekedt, hvorfor den ikke da blev gennemført; men dette er ogsaa uden Interesse for denne Sag, hvorunder det maa anses godtgjort, at Grunden til Overdragelsen i Aaret 1943 paa ingen Maade er den, der anføres i Redegørelsen, men udelukkende Nordisk Genforsikrings Ønske om at faa en stor og god Forsikringsvirksomhed paa billige Vilkaar og Nordisk Genforsikrings økonomiske Magtstilling som Indehaver af Aktiemajoriteten i Aktieselskabet og Sagsøgernes deraf følgende Afhængighed, som har ladet dem ganske svigte F. D. M.'s Medlemmer og deres Interesser.

b) Efter Overenskomstens § 4 er der vel tilsikret F. D. M. 2 Mandater i Danske Lloyds Bestyrelse, men dette gælder efter § 3 ikke udover Kalenderaaret 1947 og kan naarsomhelst forinden bringes til Ophør. Og Sagsøgerne, der har faaet disse to honorarlønnede Mandater, har jo ved Overenskomsten overdraget deres Aktier til Nordisk Genforsikring, saa at de ikke har Stemmeret paa Selskabets Generalforsamlinger og utvivlsomt vil blive uden enhver Indflydelse overfor Danske Lloyd, hvorimod de maaske kan blive dette Selskab en Hjælp overfor F. D. M.'s Medlemmer og Forsikringsselskabets gamle Forbindelser. Det er derfor i Strid med Sandheden, naar det i Redegørelsen siges, at Ordningen fortsat vil sikre Forsikringstagerne i F. D. M.'s Forsikringsselskab behørig Varetagelse af deres Interesser, idet denne Udtalelse efter hele Sammen-

hængen maa forstaas som vedrørende de særlige Interesser, som Medlemmerne af F.D.M. kan have som Forsikringstagere.

c) Udtalelsen i Redegørelsen om, at det er sikret, at Bonusfonden, saa snart ske kan, vil blive udbetalt til de bonusberettigede, kan kun forstaas saaledes, at nu opgøres Bonusfonden og udbetales, saa snart Beregningerne er afsluttede. Men Forholdet er følgende:

I Selskabets oprindelige Vedtægter bestemtes i § 26, Stk. 2: »Af det derefter fremkomne Nettooverskud udbetales forlods, regnet fra Indbetalingsdagen, 7 pCt. p. a. Rente til Aktionærerne af den af Aktionærerne indbetalte kontante Del af Aktiekapitalen. Af Resten henlægges 20 pCt. til Reservefonden, medens af den tilbageblivende Del Halvdelen anvendes til Bonus til de Forsikrede efter Regler, fastsatte af Bestyrelsen, og den anden Halvdel anvendes efter Generalforsamlingens Bestemmelse.«

Denne Bestemmelse blev i Selskabets i 1923 vedtagne Vedtægter ændret til § 25, Stk. 2—3, der er saalydende:

»Af det derefter eventuelt fremkommende Nettooverskud udbetales forlods 5 pCt. af den indbetalte Del af Aktiekapitalen som Udbytte til Aktionærerne. Af Resten henlægges 20 pCt. til et Reservefond, medens af den tilbageblivende Del Halvdelen overføres til et Bonusfond, og den anden Halvdel anvendes efter Generalforsamlingens Bestemmelse.

Hver Gang Bonusfondet har naaet en Størrelse af 10 pCt. af Selskabets Bruttopræmieindtægt i det sidst afsluttede Regnskabsaar — dog i intet Tilfælde hyppigere end hvert 3die Aar — kan Bestyrelsen bestemme, hvorvidt og i hvilket Omfang Fondet skal anvendes til Bonusudbetaling til de forsikrede. Bonus tilkommer kun de af de forsikrede, som vedblivende har — og i mindst de tre sidste Aar uafbrudt har haft Forsikringer løbende hos Selskabet, og som i samme Tidsrum har været og fremdeles er Medlemmer af »Forenede Danske Motorejere«. Bonus fordeles mellem de bonusberettigede i Forhold til de af disse for den paagældende Bonusperiode betalte Præmier minus eventuelle Ristorni. Udelukkede fra Bonus er saadanne forsikrede, som paa det Tidspunkt, Bonusudbetalingen finder Sted, staar i Restance overfor Selskabet. Afgørelsen af, hvorvidt og i hvilket Omfang en forsikret har Krav paa Bonus, tilkommer alene Selskabets Bestyrelse og kan ikke gøres til Genstand for retslig Forfølgning.«

Selskabets daværende Kontorchef M. Olsen har under en tidligere Retssag forklaret, at Indførelsen af denne Bestemmelse betød, at der aldrig vilde blive Tale om at udbetale Bonus; men dette blev ikke gjort Medlemmerne klart, idet der i de da brugelige Policer blandt »Særlige Forsikringsbetingelser« stod som § 2: »Forsikringstagerne har endvidere — saafremt han er Medlem af Forenede Danske Motorejere — Adkomst til Bonus i Henhold til Forsikringsafdelingens Vedtægter § 25.«

Paa en den 9. April 1932 afholdt Generalforsamling vedtoges nye Vedtægter, hvorved Bonusfonden udtrykkelig henlagdes til Selskabets Reserve, idet de paagældende Bestemmelser omredigeredes saaledes som Vedtægternes § 18, Stk. 4—5:

»Af det derefter fremkommende Nettooverskud udbetales forlods 5 pCt. af Aktiekapitalen som Udbytte til Aktionærerne. Af Resten hen-

lægges Halvdelen til en Bonusfond, medens den anden Halvdel anvendes efter Bestyrelsens Forslag til yderligere Henlæggelse til Kursreguleringsfond eller til Henlæggelse til Dispositionsfond eller andre Fonds eller til yderligere Udbytte til Aktionærerne Samtlige i dette Stykke nævnte Fonds undtagen Kursreguleringsfonden udgør de i Aktieselskabslovens § 43, sidste Stykke, nævnte Reserver.

Hver Gang Bonusfonden har naaet en Størrelse af 10 pCt. af Selskabets Bruttopræmieindtægt i det sidst afsluttede Regnskabsaar — dog i intet Tilfælde hyppigere end hvert 3die Aar — kan Bestyrelsen bestemme, hvorvidt og i hvilket Omfang Fonden skal anvendes til Bonusudbetaling til de forsikrede. Bonus tilkommer kun de af de forsikrede, som vedblivende har — og i mindst de tre sidste Aar uafbrudt har haft — Forsikringer løbende hos Selskabet, og som i samme Tidsrum har været og fremdeles er Medlem af »Forenede Danske Motorejere«, Bonus fordeles mellem de bonusberettigede i Forhold til de af disse for den paagældende Bonusperiode betalte Præmier minus eventuelle Ristorni. Udelukkede fra Bonus er saadanne forsikrede, som paa det Tidspunkt, Bonusudbetalingen finder Sted, staar i Restance overfor Selskabet. Afgørelsen af, hvorvidt og i hvilket Omfang en forsikret har Krav paa Bonus, tilkommer alene Selskabets Bestyrelse og kan ikke gøres til Genstand for retslig Forfølgning.«

I Forbindelse med denne Vedtægtsændring udfærdigedes nye Policer, hvori den anførte § 2 i de særlige Forsikringsbetingelser var udgaaet; men Medlemmerne havde allerede ved Ændringen i 1923 mistet deres Bonusret, saaledes som det ses af en Skrivelse af 26. Juni 1939 fra Forsikrings-Registret, idet det deri siges: »at Bonusfonden ifølge Vedtægterne allerede efter den paa Selskabets Generalforsamling den 5. November 1923 vedtagne Affattelse var og fremdeles er en Fond, hvorover Selskabet, i nærværende Tilfælde endog Bestyrelsen alene, har Bestemmelsesret, jfr. Ordene i § 17: »kan Bestyrelsen bestemme, hvorvidt og i hvilket Omfang Fonden skal anvendes til Bonusudbetaling«, hvilket vil sige, at de forsikrede intet som helst Krav har paa Andel i Bonusfonden.«

Færdig fra Trykkeriet den 3. Januar 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 25

Mandag den 25. November.

De gengivne Bestemmelser i Vedtægten af 1932 er omtrent ordret gentaget i § 22 i Selskabets nye Vedtægt af 1943.

Der findes altsaa ikke nogen »efter Vedtægterne bonusberettigede«, og Bonusfondens Midler, der ikke er individualiserede, og hvis Renter iøvrigt aldrig er tilskrevet Fonden, kan efter Vedtægterne ikke udbetales. Der staar jo ogsaa i Overenskomstens § 5, Stk. 2, noget helt andet end i Redegørelsen.

d) I Redegørelsen udtales kun, at Styrelsen har fundet det formaals-tjenligt at afhænde F.D.M.'s Aktier til den tilbudte Kurs $133\frac{1}{3}$, og dette skyldes sikkert, at denne Kurs var ganske urimelig lav.

Paa Grundlag af Selskabets Status pr. 31. December 1942 kan man — naar der bortses fra Aktiekapital og diverse Fond — i store Træk foretage følgende Opstilling:

Aktiver.	
Værdipapirer minus Kurreguleringsfond	759.000 Kr.
Bank- og Kassebeholdning	265.000 —
Tilgodehavende hos Forsikringsselskaber	116.000 —
Diverse Tilgodehavender og Renter	155.000 —
<hr/>	
ialt Aktiver....	1.295.000 Kr.
Passiver.	
Bonusfond	136.000 —
Præmie- og Skadesreserver	648.000 —
Anden Gæld	53.000 —
Balance	458.000 —
<hr/>	
ialt Passiver....	1.295.000 Kr.

Herefter skulde den indre Værdi af Aktiekapitalen tilsyneladende andrage ca. 131 pCt., altsaa Salgsprisen. Men da Bonusfonden efter det under c) anførte ikke kan figurere som Passiv, bliver Aktiernes indre Værdi 170 pCt.

Hertil kommer endvidere, at der kan være grundet Tvivl om, hvorvidt Passivposterne Præmie- og Skadesreserver og Anden Gæld er opført med tilstrækkeligt hjemlede Beløb, og at Selskabet i de senere Aar uden mærkbar Paavirkning af, at Selskabets Virksomhed væsentlig formindskedes ved Indskrænkningen i Automobiltrafiken, har opført Beløb til Præmie- og Skadesreserver samt til Administrationsudgifter, som er

større end i andre Selskaber — saaledes har disse Beløb i Aaret 1942 udgjort henholdsvis 17,28 pCt., 14,58 pCt. og 39,75 pCt. af Præmieindtægten, medens de i Danske Lloyd kun har udgjort 12,94 pCt., 9,90 pCt. og 9,90 pCt. af dette Selskabs Præmieindtægt —, og som derfor vækker Tvivl, om Selskabets reelle Indtjeningsevne ikke har været større, end Regnskaberne udviser. Endvidere har F.D.M. i en Aarrække paa sit Regnskab afholdt Udgifter til Aktieselskabets Filialkontorer under Anbringende af, at de virker til Gavn for F.D.M. som Turistkontorer, og gennem Overførslen tilføres der herved det overtagende Selskab betydelige Værdier, iøvrigt paa F.D.M.'s Bekostning. Endelig maa der i selve Forsikringsvirksomheden være en betydelig good-will.

Til Belysning af disse Forhold har Sagsøgte begæret fremlagt:
Redegørelse for Principperne for Opgørelse af Posten Præmie- og Skadesreserver,

Specifikation af Posten Anden Gæld,

Specifikation af Selskabets Administrations- og Provisionsudgifter i Aarene 1938—1942,

Specifikation af F.D.M.'s Administrationsudgifter i Aarene 1937—1942 og særlig af Foreningens Udgifter til sin Turistafdeling,

Selskabets Regnskab for 1943,

nærmere Oplysninger om Selskabets Filialkontorer,

Oplysning om Antallet af Bonusberettigede og om de Instrukser, der i Anledning af Overdragelsen er sendt Selskabets Filialbestyrere og de Dokumenter i Original eller Afskrift, som foreligger vedrørende de i Aaret 1931 førte Forhandlinger med Nordisk Genforsikring om Køb af dette Aktieselskabs Aktiepost bl. a. til Oplysning om den Kurs, man da regnede med for Aktierne.

Naar disse Oplysninger foreligger, har Sagsøgte forbeholdt sig at begære afholdt Skøn over Aktiernes reelle Værdi.

Men selv om Sagsøgerne ikke ser deres Interesse i at give disse Oplysninger, maa det efter Sagsøgtes Mening allerede ved det foreliggende være godtgjort, at den aftalte Overtagelseskurs maa have været en betydelig Underpris, og det maatte efter Sagsøgtes Mening have været en Pligt for Sagsøgerne, der vel havde Bemyndigelse til at disponere for Medlemmerne af F.D.M. men dermed ogsaa Pligt til at varetage deres Interesser paa bedst mulig Maade, og som ved Overdragelsen uden Forhandling med Medlemmerne stillede disse overfor en fuldbyrdet Kendsgerning, hvorved de selv sikrede sig lønnede Bestyrelsesposter, i hvert Fald at gøre udtømmende Rede for hele dette Forhold.

Sagsøgte mener herefter at have godtgjort, at Sagsøgerne har overtraadt Straffelovens § 296, Stk. 1, 2) og 3), eller i hvert Fald § 296, Stk. 2, og at Tiltale mod dem efter denne Bestemmelse kan gennemføres, saaledes at han er straffri i Henhold til Straffelovens § 269, Stk. 1. Efter denne Bestemmelse maa han i hvert Fald være straffri, da han har handlet i god Tro til berettiget Varetagelse af andres Tarv. Subsidiært maa Straf bortfalde efter Straffelovens § 269, Stk. 2, da Omstændighederne utvivlsomt gav ham Føje til at anse Sigtelsen for sand. Han har endelig oplyst, at det paatalte Brevkort kun blev udsendt i 200 Eksemplarer,

fordi der — formentlig paa Sagsøgernes Foranledning — skete Henvendelse til B. T.'s Boghandel, som derefter nægtede at sælge Redegørelsen.

Sagsøgerne har protesteret mod at give de af Sagsøgte ønskede Oplysninger under Anbringende af, at Sagsøgte maa søge Dokumentation for Rigtigheden af sine paatalte Udtalelser paa anden Maade og ikke ved at injuriere Sagsøgerne bør kunne skaffe sig Ret til at komme i Besiddelse af Oplysninger om Selskabets indre Forhold.

Heri findes der at burde gives Sagsøgerne Medhold, hvorfor Sagsøgtes Paastand om Domsforhandlingens Udsættelse ikke vil kunne tages til Følge.

Sagsøgerne har derefter anført, at Sagsøgtes Anbringender som sædvanligt er løse Paastande, der fremsættes i Haab om, at »noget vil vise sig« til Forsvar for deres Berettigelse, og uden nogen Forbindelse med den paatalte Ærefornærmelse, som alene har Hensyn til Aktieoverdragelsen. Med Hensyn til denne har Sagsøgerne handlet i enhver Henseende forsvarligt, og den derom udarbejdede Redegørelse er korrekt og fyldestgørende, hvorved de har bemærket, at Salgskursen $133\frac{1}{3}$ pCt. er fastsat efter Overvejelser, hvori der indgik ogsaa andre Betragtninger end de af Sagsøgte anførte, og ogsaa maa ses paa Baggrund af, at Aktierne ved den uofficielle Notering længe før Salget havde været vurderet til Kurs 75.

Den af Sagsøgerne paatalte Udtalelse i det af Sagsøgte udsendte Brevkort af Forsikringsselskabets Overdragelse til Danske Lloyd som en i sig selv ulovlig Disposition maa anses som en Karakteristik af Overdragelsen og kan ikke i sig selv anses for ærekrænkende. Udtalelsen faar i den givne Forbindelse kun Betydning som forklarende Begrænsning til Sagsøgtes Udtalelse om, at Sagsøgerne bør sættes under Tiltale, saaledes at denne maa forstås som ælne udtalende, at Sagsøgerne bør sættes under Tiltale for deres Forhold ved Overdragelsen.

I denne Form er Udtalelsen en Sigtelse for at være skyldig i et Forhold, der er egnet til at nedsætte Sagsøgerne i Medborgernes Agtelse.

Ved det foreliggende findes dens Rigtighed ikke bevist, hvorved med Hensyn til de af Sagsøgte fremdragne Bestemmelser i Straffelovens § 296 bemærkes, at Retten, saaledes som Sagen foreligger oplyst, maa antage, at samtlige stemmeberettigede i Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S har været klar over Selskabets Forhold, saaledes at Sagsøgtes Udtalelse kun kan faa Hensyn til Sagsøgernes Forhold overfor Medlemmerne af F. D. M. som disses Tillidsmænd.

Udtalelsen vil derfor efter Sagsøgernes Paastand i Medfør af Straffelovens § 273 være at kende ubeføjet.

Ved det foreliggende findes det imidlertid godtgjort, at de Udtalelser, som indeholdes i den af Sagsøgeren Apoteker Scheel udsendte Redegørelse, der maa anses tiltraadt af Sagsøgeren Fabrikant Larsen, om den trufne Bestyrelsesordning som Sikkerhed for F. D. M.'s Medlemmer er misvisende, og at de i Redegørelsen indeholdte Udtalelser om Udbetalingen af Bonusfonden er urigtige. Der maa herefter og det iøvrigt foreliggende ved Dommen gaas ud fra, at Sagsøgte har fremsat Sigtelsen i god Tro og har haft Føje til at anse den for sand.

Medens det findes betænkeligt at anse Sigtelsen for straffri efter Straffelovens § 269, Stk. 1, vil herefter den af Sagsøgte forskyldte Straf i Medfør af Straffelovens § 269, Stk. 2, kunne bortfalde.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Nr. 208/1945. Assurandør **Johannes Valdemar Pedersen**
(Bierfreund)

m o d

»**Zürich**«, Allgemeine Unfall- und Haftpflicht-Versicherungs-Aktiengesellschaft ved dets Generalagent **Sigurd Johan Valdemar Olsen**
(Gorrissen).

(Om Erstatningspligt for en opsagt Forsikrings-Overinspektør paa Grund af Indgreb i Selskabets Forsikringer).

Østre Landsrets Dom af 18. September 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Assurandør Johannes Valdemar Pedersen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, »Zürich«, Allgemeine Unfall- und Haftpflicht-Versicherungs-Aktiengesellschaft ved dets Generalagent Sigurd Johan Valdemar Olsen, betale 6000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 16. Februar 1945, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ved det i Sagen, tildels efter Dommens Afsigelse, oplyste, findes det godtgjort, at Appellanten dels allerede inden den 1. December 1944, dels i December 1944 og Janaur 1945 paa egen Foranledning og i egen Interesse har medvirket til, at Forsikringer i »Zürich«, for hvilke Appellanten havde oppebaaret Provision, blev opsagt og overført til andre Forsikringsselskaber.

Det tiltrædes, at Appellanten derved har overtraadt de ham overfor Indstævnte paahvilende Forpligtelser. Efter det for Højesteret oplyste findes det Beløb, Appellanten herefter vil have at tilsvare Indstævnte, at kunne fastsættes til ialt 3000 Kr.

Sagens Omkosninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Assurandør Johannes Valdemar Pedersen, bør til Indstævnte, »Zürich«, Allgemeine Unfall- und Haftpflicht-Versicherungs-Aktiengesellschaft ved dets Generalagent Sigurd Johan Valdemar Olsen, betale 3000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den

16. Februar 1945, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Assurandør Johannes Valdemar Pedersen, blev i Aaret 1924 ansat af Sagsøgeren, »Zürich«, Allgemeine Unfall- und Haftpflicht-Versicherungs-Aktiengesellschaft, dels som Agent med først Kalundborg, senere Glostrup som Forretningsomraade, dels som Inspektør for Øerne og de sønderjydske Landsdele.

I Aaret 1942 paatalte Sagsøgerens daværende Generalagent her i Landet flere Gange Sagsøgtes mindre gode Tegningsresultater, og i Slutningen af Aaret 1943 opstod Uoverensstemmelse paa andre Punkter med Selskabets da tiltraadte Generalagent Sigurd Johan Valdemar Olsen. Ved en Forhandling med denne den 13. Maj 1944 blev Sagsøgtes Inspektørdistrikt indskrænket til Øerne, og ved Skrivelse af 27. s. M. opsagdes Sagsøgte til Fratræden med Udgangen af November Maaned 1944. I Skrivelsen udtales:

»Undertegnede har ved sin Samtale med Dem den 13. ds. forstaaet paa Dem, at Grunden til de forholdsvis ringe Tegningsresultater ikke blot skyldes de for Tiden herskende Forhold, men mindst lige saa meget, at Deres Distrikt har været for stort, saaledes at al for megen Tid er gaaet tabt ved Rejser, og at De nu, efter at De er blevet fritaget for Sønderjylland, sagtens mener at kunne tegne ca. 1.000 Kr. nye Forsikringer hver Maaned. Hvis dette inden den 1. December d. A. skulde vise sig at være rigtigt, vil det være undertegnede en Glæde at foreslaa »Zürich«s Generaldirektion at nærværende Opsigelse tilbagekaldes.

Skulde imidlertid Opsigelsen blive effektiv pr. 1. December d. A. kan vi allerede nu meddele Dem, at vor Generaldirektion har bevilget Dem en maanedlig Rente, stor Kr. 100, i et Tidsrum af 5 Aar fra Deres Fratrædelse paa Betingelse af, at De hverken direkte eller indirekte skader eller forsøger at skade »Zürich« f. Eks. ved at overflytte Forsikringer, der er løbende i »Zürich«, til andre Forsikringsforetagender.

For en Ordens Skyld beder vi Dem paa Kopien af nærværende Skrivelse bekræfte, at De er indforstaaet med ovenstaaende.»

Sagsøgte meddelte, efter at være rykket for Svar, at han ikke vilde tiltræde Skrivelsen, hvorpaa Sagsøgeren den 26. Juni 1944 tilskrev ham, at hvis han ikke omgaaende tilbagesendte Kopien af Skrivelsen af 27. Maj med Tiltrædelsespaategning, var det deri indeholdte Tilbud bortfaldet, og at han fra 1. Juli vilde blive fritaget for at rejse for Sagsøgeren mod at faa Gage til 1. December og blive holdt skadesløs for sin Provision indtil denne Dag. Den 5. Juli modtog Sagsøgeren Kopien af Skrivelsen af 27. Maj med en den 28. Juni dateret, saalydende Paategning fra Sagsøgte: »Ovenstaaende kan jeg tiltræde, paa Grund af forskellige Forhold, men dog forbeholdes mig Ret til at forelægge Sagen for Generaldirektionen.« Sagsøgeren erklærede i Skrivelse af 5. Juli ikke at ville

modtage denne Formulering, og da Sagsøgte med Skrivelse af 9. Juli tilbagesendte Kopien med uforandret Paategning, paalagde Sagsøgeren ham den 11. Juli baade telegrafisk og ved Skrivelse at afbryde sin Rejse, idet Sagsøgeren, under Henviſning til sin Skrivelse af 26. Juni, udtalte under de foreliggende Forhold ikke at kunne fortsætte Samarbejdet. Sagsøgte ophørte derefter at arbejde for Sagsøgeren og fik af denne udbetalt Gage og Provision i Tiden indtil 1. December 1944 med 2597 Kr. 71 Øre.

I November 1944 udsendte Sagsøgte til samtlige sine Forbindelser Meddelelse om, at han fra og med 1. December fratraadte sin Stilling hos Sagsøgeren, men fortsatte sin egen gennem flere Aar drevne Assuranceforretning. Den 29. November 1944 sendte Sagsøgeren Sagsøgte saalydende anbefalede Brev:

»Den 23. ds. var vor Hr. Olsen i Odense og talte bl. a. med et Par af vore større Kunder.

Disse viste vor Hr. Olsen en Cirkulæreskrivelse, som de havde modtaget fra Dem nogle Dage forinden, og hvori De meddeler vore Kunder, at De fratræder Deres Stilling hos os den 1. December d. A., men at De fortsætter Deres egen Assuranceforretning, og at Deres Repræsentant i Odense som hidtil vilde være Herr P. C. Christensen.

Vi maa paa det bestemteste protestere mod Deres ovenfor nævnte Handling og specielt, at De foretager et saadant Skridt paa et Tidspunkt, hvor De endnu oppebærer Løn hos os. Vi maa som Følge heraf forbeholde os enhver Ret til at gøre Dem ansvarlig for den eventuelle Skade, De derved har tilføjet vort Selskab.«

Under denne Sag har Sagsøgeren anført, at da Sagsøgte var ansat hos og lønnet af Sagsøgeren indtil Udgangen af November 1944, maa det være Sagsøgte forbudt indtil dette Tidspunkt at tegne Forsikringer for andre Selskaber af den Art, han hidtil havde tegnet for Sagsøgeren, og at det endvidere efter almindelige Retsgrundsætninger maa være Sagsøgtes Pligt saavel i dette Tidsrum som senere at undlade paa egen Foranledning og i egen Interesse at gøre Indgreb i Sagsøgerens Forsikringer, i hvert Fald for saa vidt han for disse har oppebaaret Provision ved Tegningen. Ikke desmindre har Sagsøgte i Tiden før 1. December 1944 tegnet nye Forsikringer i andre Selskaber og faaet Forsikringer fra Sagsøgeren overført til andre og i Tidsrummet 1. December 1944—31. Januar 1945 foranlediget opsagt og overført til andre Selskaber 16 lovplichtige Ulykkesforsikringer for 13 Forsikringstagere med Ophørstid mellem 25. Marts 1945 og 16. Februar 1946 og 36 andre Forsikringer for vistnok 25 Forsikringstagere med Ophørstid mellem 1. April 1945 og 1. Januar 1950; herved har Sagsøgte delvis benyttet de Blanketter, han tidligere af Sagsøgeren havde faaet udleveret til Brug ved Overførelse af andre Forsikringer til Sagsøgeren. Forholdet ophørte først ved denne Sags Anlæg. Sagsøgeren mener, at Sagsøgte derfor maa have forbrudt sin Ret til den ham for Tiden 1. Juli—1. December 1944 udbetalte Løn m. v. 2.597 Kr. 71 Øre

og være forpligtet til at erstatte Sagsøgeren dennes Tab paa de opsagte Forsikringer, hvilket opgøres til:

for de omtalte lovpligtige Ulykkesforsikringer	5.371 Kr. 95 Øre
for de omtalte andre Forsikringer for yderligere Tab	4.211 — 55 —
for yderligere Tab	8.000 — 00 —

hvorfor Sagsøgeren ved sin endelige Paastand har

paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham 20.181 Kr. 21 Øre
med Rente heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 16. Februar 1945.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet. Han har først gjort gældende, at Opsigelsen var retstridig, dels fordi den var ubegrundet, dels fordi den fremkom i Forbindelse med et Rejseforbud, som afskar Sagsøgte fra den Del af hans kontraktmæssige Indtægt, som hidrørte fra Provisioner ved Nytegninger. Sagsøgte mener derfor at maatte betragte sig som ulovlig afskediget den 11. Juli 1944 og fra dette Tidspunkt at have været berettiget til at tegne Forsikringer af de heromhandlede Arter for andre Selskaber. Han har benægtet at have foranlediget nogen Forsikring overført fra Sagsøgeren til andre Selskaber, hvor saadan Overførsel er sket, har Forsikringstageren været hans private Bekendt og selv taget Initiativet til Overførslen, saasnt den paagældende blev bekendt med, at Sagsøgte var ophørt at arbejde for Sagsøgeren. Han mener, at Sagsøgeren i det hele med Urette betragter Forsikringstagerne som sine Kunder, idet de, der er tilført af Sagsøgte, rettelig maa betragtes som Sagsøgtes Kunder, der føler sig knyttet til ham og altid vil følge hans Forretning. Han har endelig henvist til, at han netop ikke frivilligt vilde paatage sig den i Sagsøgerens Skrivelse af 27. Maj 1944 indeholdte Konkurrenceklausul, og anført, at det maa følge af Grundsætningen i Aftalelovens § 38, at han efter Ophøret af sit Arbejde hos Sagsøgeren ikke kan være bundet af noget Konkurrencehensyn til denne.

For Retten har Sagsøgte, Generalagent Olsen og Grosserer Erik Schillerup Willer afgivet Forklaring.

Der ses ikke i det forelagte noget Grundlag for at fastslaa, at Sagsøgerens Opsigelse af Sagsøgte ikke skulde være behørig, eller at Sagsøgeren ikke skulde have opfyldt sine kontraktmæssige Forpligtelser overfor Sagsøgte, som derfor maa anses som staaende i Sagsøgerens Tjeneste indtil Udgangen af November 1944. Det maa derhos ogsaa uden udtrykkelig Vedtagelse paahvile Sagsøgte i et vist Tidsrum efter hans Fratrædelse at undlade paa egen Foranledning og i egen Interesse at gøre Indgreb i Sagsøgerens Forsikringer, i hvert Fald for saa vidt han for Tegningen har oppebaaret Provision for disse.

Det findes godtgjort, at Sagsøgte i ikke ubetydeligt Omfang har overtraadt de ham herefter paahvilende Forpligtelser. Han findes derfor at maatte tilpligtes dels at tilbagebetale Sagsøgeren den for Maanederne Juli—November 1945 modtagne Betaling, dels at betale Sagsøgeren Erstatning for den denne paaførte Skade. Størrelsen af denne Skade findes efter det foreliggende langt fra at kunne fastsættes til det af Sagsøgeren opgjorte Beløb og at maatte ansættes skønsmæssigt.

Sagsøgte findes herefter at kunne tilpligtes under et til at betale Sagsøgeren 6000 Kr. med Renter som paastaaet, hvorhos han vil have at betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 800 Kr.

Nr. 312/1946. Frøken **Valborg Mouritsen** (Bierfreund)

m o d

Fabrikant **Vilhelm Grøndahl** (Landsretssagf. Heinrich E. E. Koch).

Kendelse afsagt den 9. Juli 1946 af Københavns Byret, Fogedafd. II: Forretningen kan ikke nyde Fremme.

Østre Landsrets Kendelse af 3. Oktober 1946 (II Afd.):

Den af den kærende, Fabrikant Vilhelm Grøndahl, begærte Ud-sættelse af Indkærede, Frøken Valborg Mouritsen, af Lejligheden Høyens-gade Nr. 14, 2. Sal, vil være at fremme.

Kæremaalets Omkostninger betaler den Indkærede til den Kærende med 50 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Forkyndelse.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Fogedrettens Kendelse anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger for Landsret og Højesteret findes Indkærede at burde betale til den Kærende med 250 Kr.

Thi bestemmes:

Fogedrettens Kendelse bør ved Magt at stande. Kæremaalets Omkostninger for Landsret og Højesteret betaler Indkærede, Fabrikant Vilhelm Grøndahl, til den kærende, Frøken Valborg Mouritsen, med 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretskendelses Forkyndelse.

Præmisserne til Fogedrettens Kendelse er saalydende:

Da Røkvirentens Ret til at forlange Rekvisita fjernet fra Lejligheden i Henhold til den skete Opsigelse ikke findes at foreligge med den Klarhed, som er fornøden til Foretagelse af en umiddelbar Fogedforretning, vil Forretningen ikke kunne nyde Fremme.

Præmisserne til Landsrettens Kendelse er saalydende :

Den 23. April 1946 paalagde Fabrikant Vilhelm Grøndahl, som Ejer af Ejendommen Høyensgade Nr. 14 her i Byen Frøken Valborg Mouritsen, der ved Kontrakt af 16. Marts 1940 fra den 1. April s. A. havde lejet 1 Gaardværelse med Køkken paa 2. Sal i Ejendommen, at iagttage visse Forskrifter i Lejeforholdet med Advarsel om Opsigelse efter Lejelovbekendtgørelse Nr. 265 af 29. Maj 1943 § 67, Stk. 1, Nr. 8, hvis Paa-læget ikke blev efterkommet.

Med den Begrundelse, at Paalæget var overtraadt, lod Fabrikant Grøndahl den 9. Maj 1946 en Dagen forud dateret Opsigelse i Henhold til den nævnte Lovbestemmelse til Fraflytning den 1. Juli 1946 Kl. 12 forkynde for Frøken Mouritsen, efter hvis Lejekontrakt Lejeforholdet kan opsiges med 1 Maanedes Varsel til den 1. i en Maaned. Den 14. s. M. protesterede Frøken Mouritsen mod Opsigelsen som uhjemlet.

Den 2. Juli 1946 begærede Fabrikant Grøndahl overfor Københavns Byrets Fogedafdeling II Frøken Mouritsen udsat af Lejligheden. Ved Sagens Foretagelse i Fogedretten den 9. s. M. protesterede Frøken Mouritsen mod Udsættelsen, idet hun benægtede at have overtraadt Husordenen.

Ved Fogedens straks efter afsagte Kendelse blev Begæringen nægtet Fremme med den Begrundelse, at Rekvirentens Ret ikke fandtes at foreligge med den for en umiddelbar Fogedforretning fornødne Klarhed.

Denne Kendelse har Fabrikant Vilhelm Grøndahl paakæret med Paastand om, at den ændres derhen, at den begærte Udsættelsesforretning nyder Fremme.

Indkærede, Frøken Valborg Mouritsen, har paastaaet Kendelsen stadfæstet.

Da det ved det foreliggende findes godtgjort, at Indkærede har overtraadt det givne Paalæg om at ophøre med at modtage Herrebesøg om Natten, vil den paakærede Kendelse i Henhold til den nævnte Lovbestemmelse være at ændre i Overensstemmelse med den Kærendes Paastand.

T i r s d a g d e n 2 6 . N o v e m b e r .

Nr. 83/1946. Afbygger **Magnus Nielsen** (Svane)

m o d

Gaardejer **Poul Kristiansen** (Landsretssagf. Børge Harup).

(Om Erstatning for smitsom Kalvekastning).

Østre Landsrets Dom af 8. Februar 1946 (VII Afd.): Sagsøgte, Afbygger Magnus Nielsen, bør til Sagsøgeren, Gaardejer Poul Kristiansen, betale 1778 Kr. 70 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 22. December 1944, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse har Formanden for Husdyrvoldgiftsretten, Gaardejer Svendsen, som Vidne forklaret, at, saavidt han husker, indrømmede Appellanten under Sagens Behandling for Voldgiftsretten ikke nogen Erstatningspligt. Meningen med det

paagældende Forlig var kun, at hvis det inden de fastsatte Frister viste sig, at der ikke kom smitsom Kastning hos Kristiansens øvrige Kreaturer, skulde Voldgiftssagen hæves. Saafremt der derimod kom saadanne Tilfælde, var Kristiansens Ret til at gøre Ansvar gældende ved civilt Søgemaal mod Magnus Nielsen ham forbeholdt. Endvidere har Indstævnte som Part forklaret, at Appellanten, da han solgte ham Koen, sagde, at det var en god lille Ko, og saa regnede han den for reel.

Efter alt foreliggende, herunder foranstaaende Erklæring og de af Parterne efter Dommens Afsigelse afgivne Forklaringer, findes Indstævnte ikke overfor Appellanten at kunne støtte noget Krav om Erstatning paa det i Voldgiftsmødet passerede. Da der derhos ikke foreligger nogen Garanti fra Appellantens Side, og da Appellanten, efter hvad der foreligger oplyst om hans Besætning, ikke ses at have tilsidesat nogen ham paahvilende Oplysningspligt, findes Appellantens Paastand om Frifindelse at maatte tages til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Afbygger Magnus Nielsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Gaardejer Poul Kristiansen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 23. Oktober 1943 købte Sagsøgeren, Gaardejer P. Kristiansen, af Sagsøgte, Afbygger Magnus Nielsen, en 3. Kalvs Kælveko for en kontant Købesum af 725 Kr. Koen skulde kælve den 9. November 1943. Den 5. November kastede Koen, Kalven var dødfødt, og en foretagen Blodprøve og Undersøgelse af Efterbyrden viste ifølge Erklæring af 8. November 1943 fra Veterinærdirektoratets Serumlaboratorium, at Koen led af smitsom Kastning.

Under en af Sagsøgeren anlagt Husdyrvoldgiftssag indgik Sagsøgte i Voldgiftsmøde den 30. November 1943 paa at tage Koen tilbage og godtgøre Sagsøgeren Købesummen. Samtidig blev der ifølge Voldgiftsbogen for Hillerød Politikreds afsluttet følgende Forlig:

»Med Hensyn til Erstatning angaaende Smitten med den øvrige Besætning, udsættes Sagen til den 30. Maj, hvilken Dag Kristiansens Køer skal være blodprøvede, hvis nogen af Køerne reagerer den Dag, vil Sagen være at udsætte et halvt Aar til den 30. November, hvis ingen Køer kaster i den Tid, bortfalder Sagen.«

Den 18. November 1943 lod Sagsøgeren alle sine Køer blodprøve, men ifølge Erklæring af 24. November 1943 fra Statens veterinære Se-

rumlaboratorium fremkom ingen Reaktion for smitsom Kastning. Den 28. December 1943, den 12. Februar, den 18. April og i Maj 1944 kastede 4 af Sagsøgerens Køer Kalven, og de indsendte Prøver af Efterbyrden viste alle, at der forelaa smitsom Kastning. Af Kastningen i Maj blev ikke taget Prøve, idet Efterbyrden kom før Kalven, der var dødfødt. I Henhold til det indgaaede Forlig lod Sagsøgeren tage Blodprøve af samtlige Køer den 30. Maj 1944, og denne Prøve viste, at 5 af hans Køer reagerede for smitsom Kastning. Som Følge af denne Blodprøves Udfald blev der paa Sagsøgerens Foranledning afholdt et nyt Voldgiftsmøde, i hvilket Sagsøgte imidlertid nægtede at være erstatningspligtig og begærede Sagen afvist fra Voldgiftsretten.

Den 29. September 1944 anmodede Sagsøgeren Det veterinære Sundhedsraad om at afgive en Erklæring om, hvorvidt det maa anses for sandsynligt eller endog givet, at den smitsomme Kastning, der er opstaaet i Sagsøgerens Besætning, hidrørte fra den af ham den 23. Oktober 1943 hos Magnus Nielsen indkøbte Ko, der kastede Kalven den 5. November 1943. Denne Forespørgsel besvarede Det veterinære Sundhedsraad den 27. Oktober 1944 saaledes:

»Det maa bestemt antages, at den smitsomme Kastning er indført i Besætningen gennem den nævnte Ko.«

Den 1. Oktober 1944 solgte Sagsøgeren sin Ejendom med Besætning til Statens Jordlovsudvalg. Sagsøgerens Oplysning om, at der var smitsom Kastning i Besætningen, bevirkede, at Jordlovsudvalget nedsatte Værdien af Besætningen og hermed Købesummen med 1350 Kr.

Under nærværende Sag, der er forberedt ved Retten for Hillerød Købstad m. v., har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte dømt til i Erstatning at betale ham et Beløb af 2484 Kr. 70 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 22. December 1944.

Sagsøgeren har paaberaabt sig, at Sagsøgte ved det ovennævnte Forlig af 30. November 1943 har erkendt at være erstatningspligtig, saafremt det maatte vise sig, at andre Køer i Sagsøgerens Besætning kastede Kalven. Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at Koen var solgt med Garanti for at være reel, samt, at der var Kastningssmitte i Sagsøgtes Besætning, da han købte sin Ejendom i 1939, og at Sagsøgte i 1943 havde haft 2 Kvier hos en Gaardejer Munk, i hvis Besætning Sagsøgte vidste, at der 13 Maaneder tidligere havde været Kastning, om hvilke Omstændigheder Sagsøgte ikke ved Salget oplyste Sagsøgeren.

Sit Erstatningskrav har Sagsøgeren opgjort paa følgende Maade:

Besætningens Mindreværdi ved Ejendommens Salg....	1350 Kr. 00 Øre
Tab som Følge af den formindskede Mælkeydelse 5 kg pr. Dag pr. Ko i Tiden fra 1. Maj 1944 til 1. November s. A. af de 4 Køer, der har kastet 20 kg pr. Dag i 182½ Dag = 3650 kg à 24 Øre.....	876 — 00 —
Tab af de 4 kastede Kalve à 35 Kr.	140 — 00 —
Udgifter til Dyrlæge ved Blodprøver m. v.	93 — 70 —
Attest fra Det veterinære Sundhedsraad	25 — 00 —

Ialt.... 2484 Kr. 70 Øre

Sagsøgte har paastaet sig frifundet. Han bestrider, at han har indgaaet noget Forlig i Voldgiftsretten, idet han ikke har tiltraadt, hvad Voldgiftsformanden har tilført Protokollen, og han har ikke anerkendt nogen Erstatningspligt. Spørgsmaalet om en saadan er iøvrigt Voldgiftsretten uvedkommende.

Sagsøgte har endvidere anført, at Koen var solgt uden nogen Garanti, da Spørgsmaalet om Garanti ikke var paa Tale ved Handlens Indgaaelse. Sagsøgte købte sin Ejendom i 1939 vidende om, at der havde været Kastning i Ejendommens Besætning i 1938, men i Tiden fra Sagsøgtes Køb af Ejendommen og indtil Handlen fandt Sted den 27. Oktober 1943, har der ikke været nogen smitsom Kastning i Sagsøgtes Besætning. Han har ej heller iagttaget Smitte i sin Besætning, efter at han i Januar og August 1943 havde købt de 2 Kvier hos Gaardejer Munk. Disse Kvier har senere kælvet normalt, og Sagsøgtes Besætning har forøvrigt heller ikke vist Tegn paa Smitte, efter at han har taget den til Sagsøgeren solgte Ko tilbage.

Endelig har Sagsøgte benægtet, at den Smitte, der er opstaaet i Sagsøgerens Besætning stammer fra den Ko, han har solgt ham. Sagsøgte mener, at Smitten maa være kommet andetsteds fra og har i saa Henseende navnlig henvist til, at der paa Handlens Tidspunkt var smitsom Kastning i den Sagsøgerens Nabo Lars Hansen tilhørende Besætning.

I en Erklæring af 30. Maj 1945, der er afgivet af det veterinære Sundhedsraad efter at samtlige de under Sagens Forberedelse tilvejebragte Oplysninger var blevet forelagt det, har Raadet udtalt: at disse Oplysninger ikke ændrer dets tidligere Erklæring af 27. Oktober 1944, at det kun er lidet sandsynligt, at Sagsøgerens Køer, selv om de i Løbet af Sommeren 1943 har været i Berøring med Lars Hansens Kreaturer, kan være blevet smittet af disse, og alligevel have bestaaet Krøven den 18. November 1943, men at Muligheden ikke kan udelukkes, at Samkvem med en smitsom Besætning kan repræsentere en væsentlig Smittefare, men at noget bestemt om, hvorvidt Smittefare har været til Stede i nærværende Tilfælde ikke kan udtales, hvorimod Kastningen i Sagsøgerens Besætning af den omhandlede Ko fra Sagsøgte har repræsenteret en betydelig Smittefare, at det efter almindelig Erfaring er udelukket, at den af Sagsøgte leverede Ko, hvis Sagsøgerens Besætning havde faaet Smitten gennem Lars Hansens Kreaturer, kan være blevet smittet af denne og derefter have kastet Kalven allerede den 5. November 1943, samt at der intet bestemt kan udtales om, hvorvidt de af Sagsøgte hos Gaardejer Munk indkøbte 2 Kvier kan være Aarsag til Sygdommen i Sagsøgerens Besætning, men at der intet er i Vejen for at antage, at der har været en latent Infektion til Stede i Sagsøgtes Besætning efter den tidligere tilstedeværende manifesterede Kastning.

Der har været afholdt en Skønsforretning under Sagen og de udmeldte Skøns mænd, Afbygger Frederik Petersen, Ganløse, og Gaardejer N. A. Nielsen, Helsingø, har i en under 29. Juni 1945 afgivet Erklæring bl. a. udtalt:

»Hele Besætningen er bortsolgt, det er saaledes umuligt for Skøns mændene at vurdere denne. Skøns mændene fik af Jordlovsudvalgets Bestyrer overladt Regnskabet om Besætningens Salg. Salgssummen ud-

gjorde ialt 4977 Kr. 19 Øre, hvilken stemmer ret godt med Vurderingen ved Gaardens Salg. Salgssummerne stemmer godt med Køernes Vægt. Det samlede Tab, heri beregnet Mælketab, Kalvetab, Driftstab m. m. kan vi ansætte til 1660 Kr.«

Der er endvidere yderligere afgivet en Række Erklæringer, ligesom der er afgivet Parts- og Vidneforklaringer under Sagens Forberedelse.

Ifølge Voldgiftsbogen er der indgaaet et Forlig mellem Parterne, og Sagsøgte findes ved dette Forlig at have erkendt sin Erstatningspligt, saafremt der maatte opstaa smitsom Kalvekastning i Sagsøgerens Besætning inden den 30. November 1944.

Da saadan Smitte er konstateret, og Sagsøgte ikke har godtgjort, at der foreligger en mere sandsynlig Smittekilde end den af ham til Sagsøgeren solgte Ko, vil han have at yde Sagsøgeren Erstatning for hans Tab.

Tabets Størrelse vil være at ansætte til:

Mælketab, Kalvetab, Driftstab m. m. i Overensstem-	
melse med Skønsforretningen	1660 Kr. 00 Øre
Udgifter til Dyrlæge	93 — 70 —
Attest fra det veterinære Sundhedsraad	25 — 00 —

Ialt.... 1778 Kr. 70 Øre

Sagsøgte vil derfor have at betale Sagsøgeren 1778 Kr. 70 Øre med Renter som paastaaet samt i Sagsomkostninger 400 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Efter det veterinære Sundhedsraads Udtalelser maa Smitten i Sagsøgerens Besætning antages at være indført ved den af Sagsøgte leverede Ko. Det maa imidlertid anses for utvivlsomt, at Sagsøgte ikke paa Grundlag af de under Sagen oplyste Omstændigheder vilde kunne dømmes til at betale Sagsøgeren Erstatning som Følge af noget ved Salget givet Garantitilsagn eller nogen Tilsidesættelse af den ham paahvilende Oplysningspligt. I Mangel af Oplysning om, at Sagsøgte ved Mødet i Voldgiftsretten den 30. November 1943 var bekendt med Omstændigheder, som han kunde formode vilde gøre hans Retsstilling overfor Sagsøgeren tvivlsom, og som derved kunde bidrage til Forstaaelse af Protokollatets Tilblivelse og Indhold, finder jeg det betænkeligt paa Grundlag af dette yderst uklare »Forlig«, — der iøvrigt ikke fom foreskrevet i Lov Nr. 94 af 15. Marts 1939 § 5, Stk. 6, er underskrevet af Parterne og desuden efter sit ubestemte og utilstrækkelige Indhold er ganske uegnet som Grundlag for en Tvangsfuldbyrdelse, jfr. Lovens § 9 —, at paalægge Sagsøgte Ansvar for en Skade, der ikke blev nærmere fikseret i Protokollatet, og hvis Omfang derfor i Virkeligheden slet ikke kunde overses paa det daværende Tidspunkt.

Herefter maa jeg votere for, at Sagsøgte irifindes.

Sagens Omkostninger vilde jeg tillægge ham med 250 Kr.

O n s d a g d e n 27. N o v e m b e r .

Nr. 277/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Friedrich Wilhelm Adolf Hagner (Vang) og **Heinrich Erhardt Nielsen** (Jessen),

for Overtrædelse af § 12, Stk. 1, Nielsen tillige § 10, Stk. 1, i Straffelovs-
tillæget af 1. Juni 1945.

Haderslev Købstads Rets Dom af 14. Marts 1946: Tiltalte, Friedrich Wilhelm Adolf Hagner, bør anses med Livsstraf. Tiltalte, Heinrich Erhardt Nielsen, bør straffes med Fængsel paa Livstid. Almen Tillid fratages de Tiltalte for bestandig. De Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostninger in solidum, dog at hver af de Tiltalte udreder Vederlaget til den for ham beskikkede Forsvarer, hvilket Vederlag fastsættes til 350 Kr. for hver af Forsvarerne, nemlig Forsvareren for Hagner, Landsretssagfører Forum, og Forsvareren for Nielsen, Landsretssagfører Andersen. Der tillægges Landsretssagfører Thulstrup, der som beskikket offentlig Anklager har udarbejdet Indstilling i Sagen til Statsadvokaten, 100 Kr., at udrede af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 10. Maj 1946 (III Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande, dog at Straffen for Tiltalte, Friedrich Wilhelm Adolf Hagner, bestemmes til Fængsel paa Livstid og for Tiltalte, Heinrich Erhardt Nielsen, til Fængsel i 18 Aar, hvoraf ialt 350 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for Tiltalte Hagner beskikkede Forsvarer, sammesteds, Landsretssagfører Forum, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 85 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Det er for Højesteret oplyst, at Tiltalte Nielsen og hans Forældre blev danske Statsborgere ved Genforeningen.

Det bemærkes, at de Tiltalte vil være at anse efter Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 12, Stk. 1 og 2, Tiltalte Nielsen tillige efter § 10, Stk. 1.

For Tiltalte Hagners Vedkommende stemmer syv Dommere under Hensyn til Grundsætningen i Lovbekendtgørelsens § 3, Stk. 3, Nr. 2, for at stadfæste Landsrettens Dom, medens fem Dommere stemmer for at fastsætte Straffen som sket i Underrettens Dom.

For Tiltalte Nielsens Vedkommende stemmer ligeledes syv Dommere for under Hensyn til den nævnte Grundsætning at stadfæste Landsrettens Dom, dog at Straffetiden vil være at

fastsætte til 16 Aar, medens fem Dommere stemmer for at fastsætte Straffen som sket i Underrettsdommen.

Samtlige Dommere er enige i, at de i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelsen nævnte Rettigheder vil være at frakende de Tiltalte for bestandig.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden for Tiltalte Heinrich Erhardt Nielsen bestemmes til 16 Aar, hvoraf 1 Aar anses udstaaet, og saaledes at denne Tiltalte og Tiltalte Friedrich Wilhelm Adolf Hagner fortaber de i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder for bestandig.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Vang og Jessen hver 300 Kr., der tilligemed det Landsretssagfører Forum under en subsidiær Vidneførsel tillagte Salær 40 Kr. udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der har været behandlet under Domsrådets Medvirken, tildales ved 3. jyske Statsadvokatars Anklageskrift af 31. Januar 1946

Friedrich Wilhelm Adolf Hagner,
født den 12. Maj 1893 i Tyskland, og
Heinrich Erhardt Nielsen,
født den 1. Juni 1911 i Padborg,

begge for Tiden hensiddende i Varetægtsfængsel, til at lide Straf

A.

begge

for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 12, derved at tiltalte Hagner den 13. Februar 1945, til hvis Bopæl i Over Jerstal der indleveredes Pakker fra Rutebilen, gennem tiltalte Nielsen, der foretog ialt 2 Opringninger til det tyske Feltgendarmeri i Haderslev, har indgivet Anmeldelse om, at der til Læge Teilmann, Over Jerstal, var ankommet en Pakke indeholdende en Maskinpistol med Ammunition samt Sprængstof, hvilket Tiltalte Hagner havde overbevist sig om ved at aabne Pakken, hvorhos Tiltalte Hagner efter Feltgendarmeriets Ankomst efter Aftale med Tyskerne underrettede dem om, at Læge Teilmann var kommet hjem, hvilket alt havde til Følge,

at Læge Teilmann den 13. Februar 1945 blev anholdt paa sin Bopæl, senere underkastet Tortur og henrettet den 10. Marts 1945, og

at Fru Solveig Teilmann og Frøken Signe Lilholdt samtidig anholdtes og holdtes fængslede til henholdsvis 17. Marts og 1. Marts 1945, og

at flere andre udsattes for Anholdelse.

B.

begge

for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 12, derved at Tiltalte Hagner gennem Tiltalte Nielsen som Mellemand i Marts—April 1945 til det tyske Politi har indgivet Anmeldelse om, at han — efter Læge Teilmanns Henrettelse — havde modtaget 3 Truselsbreve, og at han sigtede Ekspedient ved Over Jerstal Station Emil Andersen for at have skrevet dem, idet der til Brug ved det tyske Politis Sammenligning af Haandskrifterne samtidig afleveredes et af Andersen tidligere afsendt Lykønskningstelegram — hvilken Anmeldelse havde til Følge, at Andersen maatte gaa »under Jorden«.

C.

Tiltalte Hagner:

for Overtrædelse af § 10, Stk. 1, i Straffelovstillægget, ved i Marts eller April 1943 efter Henstilling fra det tyske Konsulat i Aabenraa at have meldt sig som »Zeitfreiwillig«, hvorefter han indtil April 1945, da Korpset blev opløst, gjorde Tjeneste i Korpset og deltog i dettes Øvelser iført tysk Militæruniform og udstyret med tyske Vaaben.

D.

Tiltalte Nielsen:

efter § 10, Stk. 1, i Straffelovstillægget,

a) ved i Foraaret 1943 at have meldt sig som »Zeitfreiwillig«, hvorefter han, dels i Aabenraa indtil 1. April 1944, dels i Vojens i Tiden fra 1. April 1944 til Korpsets Opløsning i April 1945 gjorde Tjeneste i Korpset og deltog i dettes Øvelser iført tysk Militæruniform og udstyret med tyske Vaaben.

b) ved i Foraaret 1943, medens han var Lærer ved den tyske Kommuneskole i Barsnark, efter Henstilling fra det tyske Konsulat i Aabenraa at have hvervet Medlemmer af det tyske Mindretal til »Zeitfreiwillig-tjeneste«.

Der nedlægges Paastand om, at der over for begge de Tiltalte anvendes Livsstraf.

Tiltalte Hagner har paastaet sig frifundet forsaavidt angaar Forhold C. Med Hensyn til Forhold B har han paastaet sig dømt under Hensyntagen til Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 4, og har indstillet sig til en tidsbestemt Fængselsstraf samt dømt til i Medfør af Straffelovens § 76 efter udstaaet Straf at udvises af Riget.

Færdig fra Trykkeriet den 8. Januar 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 26

Onsdag den 27. November.

Tiltalte Nielsen har paastaet sig frifundet forsaavidt angaar Forhold Db, medens han med Hensyn til Forholdene A, B og Da har paastaet sig anset med en tidsbestemt Fængselsstraf, samt at Straffen fastsættes under Hensyntagen til Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 4, hvorhos han har paastaet sig anset med Rettens mildeste Straf.

Tiltalte Hagner har forklaret følgende:

Han er Skomager med Bopæl i Over Jerstal. Han har ernæret sig som saadan siden 1919. Han kom til Landsdelen som tysk Soldat. Hans Hustru er fra N. Jerstal.

Han har 3 Børn, en Søn, der er faldet som tysk Soldat. En anden har været tyske Soldat, men er nu hjemsendt. Desuden er der en Datter. Alle Børnene er tyske Statsborgere.

Tiltalte har 2 Gange forgæves søgt at blive dansk Statsborger.

Der er kommet tyske Soldater i hans Hjem under Besættelsen. Han har hævdet, at det væsentligt drejer sig om Folk fra Hannover, altsaa Tiltaltes Landsmænd i snævrere Forstand.

Han nægter at have været Medlem af noget tysk politisk Parti. Han ansaa sig før Besættelsen for at være nært knyttet til Danmark.

Tiltalte har siden 1939 haft Indleveringssted for Pakker fra Rutebilen. Han fik ingen Betaling herfor udover et Antal Fribilleter.

Tiltalte var Modstander af Sabotagen. Tiltalte var klar over, at Sabotørerne blev straffet af Tyskerne.

Tiltaltebor i en Afstand af ca. 100 m fra Dr. Teilmanns Hjem. Man kan se derhen fra Vejen udenfor Tiltaltes Hus.

Tiltalte havdte ikke før de heromhandlede Begivenheder Anelse om, at Teilmann deltog i Sabotage.

Dr. Teilmann har flere Gange modtaget Pakker med Rutebilen.

Tiltalte vilde den paagældende Dag rydde op mellem de modtagne Pakker. Her imellem var der en, der var amballeret i en Papirsæk, indbundet i Sejlgarn. Ved Oprydningen faldt denne Pakke paa Gulvet, og det gav en Lyd, som om der var gaaet noget i Stykker. Tiltalte frygtede, at det kunde være en Flaske, der var gaaet i Stykker, og aabnede Pakken. Først efter, at Pakken var faldet fra ham, lagde han Mærke til, at den var adresseret til Teilmann.

Da han havde aabnet Pakken, saa han, at den indeholdt en Maskinpistol og Sprængstof. Tiltalte lagde Pakken ind i Stuen. Han fik straks

den Tanke, at det maatte dreje sig om Ting, der skulde bruges i Sabotagens Tjeneste.

Tiltalte tænkte ikke paa at henvende sig til Dr. Teilmann om Sagen og heller ikke paa at kaste Pakken bort.

Tiltalte følte det som sin Pligt at medvirke til Bekæmpning af Sabotagen, og han ringede nu til Medtaltalte og bad ham komme hen til Tiltalte. Lidt efter kom Medtaltalte, og Tiltalte viste ham Pakken. De talte om, hvad der skulde ske, og blev enige om, at Forholdet skulde meldes. De var lige gode om at faa Ideen om at anmelde Forholdet.

Nielsen tilbød at tage Pakken med og underrette det tyske Feltgendarmeri.

Noget senere samme Formiddag ved 10—10½ Tiden blev Tiltalte kaldt hen paa Skolen. Han traf her et Par Feltgendarmer, der afhørte ham bl. a. om, hvornaar Pakken var ankommet, og om hans Navn. Tiltalte fortalte, at der var kommet flere Pakker til Teilmann. Tiltalte bad Feltgendarmerne om, at hans Navn ikke maatte komme frem i Ofentligheden i Anledning af Affæren.

Det blev sagt paa Skolen, at Teilmann ikke var hjemme.

Feltgendarmerne sagde til Tiltalte: »Nu kan De gaa hjem, og saafremt De skulde se Teilmann komme hjem, kan De ringe herhen og sige: »Die Stiefel sind fertig«.«

Tiltalte husker ikke, om han ringede til Skolen, eller om han blev ringet op derfra, men han er klar over, at han har afsendt den paa-gældende Melding efter at have set Teilmann komme hjem. Dette skete foremftlig en Times Tid efter, at Tiltalte var kommet hjem fra Skolen.

Tiltalte saa derefter fra sit Værksted, at der gik nogle Militærpersoner ind til Dr. Teilmann, og at de lidt efter kørte bort medførende Dr. Teilmann.

Tiltalte har ikke tænkt sig, at Dr. Teilmann kunde risikere at blive udsat for Tortur og henrettet. Han vil ikke have vidst noget om, at Tyskerne anvendte Tortur.

Saafremt Nielsen havde tilraadet at unklade Anmeldelse, eller saafremt Nielsen havde overladt til Tiltalte selv at tage Bestemmelse om, hvad der skulde gøres, tror han ikke, at han vilde have anmeldt Forholdet. Han vilde saa have kastet Pakken bort uden at underrette Dr. Teilmann om Pakkens Eksistens.

Efter Henrettelsen af Dr. Teilmann fik Tiltalte forskellige Truselsbreve. Paa et af disse var Adressen haandskrevet, og Tiltalte mente, at Haandskriften lignede Ekspedient Andersens. Han kendte Skriften fra et Lykønskningstelegram, som Andersen engang havde tilsendt Tiltalte.

Tiltalte foreviste Brevet for Sogneraadsiormand Midtgaard, der tilraadede Tiltalte ikke foreløbig at foretage sig yderligere, men en Dag kort efter, da Nielsen i anden Anledning var inde hos Tiltalte, talte han med Nielsen om Truselsbrevene og om sin Mistanke til Andersen. Nielsen lovede at forelægge Sagen for Skrifteksperten indenfor den tyske Værnemagt og fik Materialet med.

Han har været »notstandseinsatzpflichtiger« efter Indkaldelse fra det tyske Konsulat i Aabenraa. Han paabegyndte Tjenesten i Marts 1943. Han skulde møde i den tyske Skole i O. Jerstal.

Tiltalte deltog i Øvelser hver 14. Dag. Han var under disse udstyret med Karabin og efter nogen Tids Forløb iført tysk Militæruniform.

Han regnede med, at Korpset i paakommende Tilfælde skulde bevogte Elektricitetsværker m. v.

I Efteraaret 1943 blev han indkaldt til at møde paa Session i Aabenraa.

Han fik Karakteren »Garnisonsverwendungsfähig«.

Den første Aften, han deltog i fornævnte militære Øvelser, maatte han aflægge Ed til Hitler.

Tiltalte Nielsen har forklaret følgende:

Hans Fader er Malermester. Tiltalte er opvokset i Uge ved Tinglev. Hans Forældre er tysksindede.

Han har taget Studentereksamen i Nibøl og Lærereksamen i Kiel, hvorefter han har gennemgaaet et Kursus i Danmark for at faa Tilladelse til at undervise i tysksprogede Skoler.

Hans Hustru er fra Slesvig.

Der er et Barn i Ægteskabet.

Tiltalte har været ansat ved forskellige tysksprogede Skoler her i Landsdelen, senest fra 1. April 1944 ved den tyske Privatskole i Vojens og O. Jerstal. Han havde Bopæl i O. Jerstal.

Tiltalte har været Medlem af S. K. og N. S. D. A. P. N., af sidstnævnte Parti siden 1934.

Tiltalte har i 1941 meldt sig frivillig til tysk Krigstjeneste. Han fik imidlertid den Besked fra »Dibbernhaus«, at hans Anmeldelse ikke kunde modtages, da han var »unabkömmlich«.

Tiltalte underviste i Vojens, Tiltaltes Hustru i O. Jerstal.

Den paagældende Morgen var Tiltalte lige ved at cykle til Skolen i Vojens, da Hagner telefonerede til ham og bad ham komme hen til ham. Da han kom hen til Hagner, viste denne ham en Pakke indeholdende en Maskinpistol og noget Sprængstof. Hagner fortalte, at Pakken var adresseret til Dr. Teilmann. Tiltalte husker nu ikke noget om, om Hagner har meddelt, at Pakken var kommet med Rutebilen, eller at den var faldet fra ham.

Hagner pakkede Pakken op for Tiltalte, og det er Tiltaltes bestemte Indtryk, at Hagner opfordrede Tiltalte til at anmelde Fundet til de tyske Myndigheder.

Tiltalte mente, at han kunde frygte for at blive udsat for Ubehageligheder, naar han undslog sig for at medvirke ved Anmeldelsen til de tyske Myndigheder, bl. a. kunde han efter sin Formening befrygte at blive sat i Koncentrationslejer, saafremt det kom de tyske Myndigheder for Øre, at han havde nægtet at medvirke ved Anmeldelsen. Desuden havde Tiltalte Hagner mistænkt for at staa i Forbindelse med det tyske Polit, idet Comparenten straks tænkte: »Er det Hagner, der er Egnens Stikker«.

Det var Hagner, der opfordrede Tiltalte til at anmelde Forholdet. Denne Opfordring fremsatte Hagner straks efter, at Tiltalte havde faaet Pakken forevist.

Tiltalte turde af de fornævnte Grunde ikke undlade at foretage Anmeldelsen og sagde straks Ja og tog Pakken med sig.

Tiltalte og Hagner talte ikke nærmere om, hvad der eventuelt kunde ske Afsenderen.

Tiltalte kørte hjem med Pakken. Han var ikke straks klar over, hvor han skulde henvende sig med Anmeldelsen. Han gik derfor hen til det i O. Jerstal værende »Værnemagtskontor«, hvor han talte med en Feldwebel, der i Tiltaltes Paahør ringede til Feltgendarmeriet i Haderslev. Tiltalte fik nu den Besked, at han bare skulde forholde sig afventende, idet Feltgendarmeriet vilde tage sig af Sagen.

Tiltalte gik nu hjem, men cyklede noget efter tilbage til Værnemagtskontoret, hvor han meddelte fornævnte Feldwebel, at der ikke endnu var kommet nogen fra Feltgendarmeriet. Feldweblen lovede at ringe paany, og Tiltalte gik saa hjem igen. Noget efter, ved 11-Tiden, kom Feltgendarmeriet op til Tiltalte. Tiltalte blev opfordret til at ringe til Hagner om at komme hen i Tiltaltes Hjem. Lidt efter kom Hagner tilstede. Feltgendarmeriet afhørte Hagner bl. a. om, hvorvidt der tidligere var kommet »mystiske« Pakker til Dr. Teilmann. Tiltalte kan nu ikke hævde, at Hagner herunder er kommet med en Udtalelse i Retning af, at han havde haft Mistanke til Teilmann, idet der tidligere var kommet »mystiske« Pakker til Dr. Teilmann.

Under Afhøringen udtalte Hagner til Feltgendarmeriet, at Dr. Teilmann ikke var hjemme.

Feltgendarmeriet foreslog, at Tiltalte under et foregivet Navn skulde ringe til Dr. Teilmann og bede om Konsultation for derved at faa konstateret, om Lægen var hjemme, men det vilde Tiltalte ikke, og det aftaltes nu, at Hagner skulde holde Øje med, naar Dr. Teilmann kom hjem og give Besked om hans Hjemkomst ved at ringe til Tiltaltes Bopæl og sige: »Dief Stiefel sind fertig«.

Feltgendarmeriet blev i Tiltaltes Hjem, indtil Hagner havde givet det aftalte Signal.

Feltgendarmeriet tog derefter bort medtagende Pakken.

Tiltalte har ikke oevrværet Dr. Teilmanns Anholdelse.

Nogen Tid efter Dr. Teilmanns Henrettelse var Tiltalte henne hos Hagner, der foreviste ham 3 Truselsbreve og et Lykønskningstelegram fra Ekspedient Emil Andersen. Han udtalte sin Formodning om, at i hvert Fald et af Brevene var skrevet af Andersen. Hagner opfordrede Tiltalte til at henvende sig til den tyske Værnemagt for at faa deres Assistance til Undersøgelse af Skriften.

Tiltalte var bange for at sige Nej til Hagners Opfordring, idet han frygtede, at hans Vægning kunde medføre Ubehageligheder paa samme Maade som hans Nægtelse af at medvirke ved Anmeldelsen af Teilmann.

Tiltalte gik saa hen til den tyske Kommandant i O. Jerstal med Materialet og foreviste det for dem, idet han under Henvi-
sing til Truselsbrevene talte med Kommandanten om Muligheden af, at der blev givet Hagner en Vaabentilladelse, ligesom han drøftede den eventuelle Lighed med Skriften i Truselsbrevene og i Lykønskningstelegrammet.

Tiltalte tog igen Brevene med sig.

Nogen Tid efter fik Tiltalte Besked paa at komme over til Kommandanten, hvor der var nogle Gestapofolk tilstede. Tiltalte blev affordret Truselsbrevene, som han udleverede til Gestapo. Disse erklærede imidler-

tid, at der ikke var Lighed mellem Emil Andersens og Truselsbrevens Skrift, og at der saaledes ikke var Grundlag for Anholdelse af denne.

Den Dag, han havde været hos Kommandanten med Brevene, var han blevet ringet op af Kommandanten om Aftenen, idet det blev sagt, at det drejede sig om et Flygtningspørgsmaal.

Da han kom derover, blev han opfordret til at foretage Efterforskninger med Hensyn til Udfindelse af Sabotører, ligesom det blev sagt, at Jenny Jugo vilde komme til O. Jerstal for at foretage Efterforskninger, og at hun i den Anledning skulde melde sig hos Tiltalte.

Tiltalte var ikke glad for at have med Jenny Jugo at gøre, men turde ikke sige Nej. Derimod nægter han at have lovet at deltage i Udforskningen af, hvem der besøgte Teilmanns Hus.

I Begyndelsen af Krigen meldte Tiltalte sig til den tyske Hær for at komme til Fronten, men blev som tidligere forklaret erklæret for »unabkömmllich«.

Mens Tiltalte var Lærer i Barsmark, fik han Sedler sendt fra Oberløjtnant Larsen til Videresendelse med Børn til de tyske Mænd i Sognet. I Skrivelsen opfordredes de til at møde en bestemt Aften.

Under Mødet kom Oberløjtnant Larsen tilstede og opfordrede Mændene til at melde sig frivilligt som »Zeitfreiwillige«. Det blev forklaret, at Zeitfreiwillig-Korpset ikke skulde indsættes mod Danskerne, men mod eventuelle Faldskærmstropper, indtil de regulære tyske Tropper kunde komme til Hjælp.

Endvidere udtalte Oberløjtnant Larsen udtrykkelig, at den danske Regering havde givet Tilladelse til Korpsets Oprettelse.

Tiltalte har deltaget i »Zeitfreiwillig-Tjenesten« saaledes som anført i Anklageskriftet.

Tiltalte har nægtet selv at have hvervet Medlemmer til Zeitfreiwillig-Korpset. Han har kun efter Opfordring fra Oberstløjtnant Larsen oplæst hans skrevne Opfordringer til at melde sig til Korpset.

Specielt har han nægtet at have hvervet Barber Riemer. Tiltalte var ved den paagældende Lejlighed inde hos Riemer for at blive barberet. Det blev da omtalt mellem dem, at Riemer ikke havde været til Mødet, hvortil Riemer oplyste, at han havde været syg; men Riemer erklærede uden noget Pres fra Tiltaltes Side, at han nok vilde deltage i Tjenesten.

Der er under Sagen afgivet Vidneforklaring af den nedennævnte Vidner, herunder Arrestanterne Hans Christian Christensen, Peter Bolle-rup, Otto Friedrich Rudolf Riemer og Poul Fynsk. Disse Arrestanter har dog ikke afgivet Forklaring under Vidneansvar.

De paagældende Vidneforklaringer er saalydende:

Fru Solveig Teilmann, født den 11. Januar 1910.

Vidnet og hendes Mand flyttede til Over Jerstal i November 1942. De deltog straks i Uddeling af illegale Blade.

Fra December 1944 deltog Vidnets Mand i en Sabotagegruppe ved Jernbanesabotage.

Natten mellem den 9. og 10. Februar 1945 blev der foretaget en saadan i Nærheden af Over Jerstal.

Sprængstof m. v. opbevaredes først i Vidnets Hjem, senere andre Steder.

Dagen før, den i Sagen omhandlede Pakke skulde ankomme, fik de Meddelelse om, at Pakken kunde ventes. Imidlertid fik man ikke Pakken afhentet den Dag, den skulde ankomme, og Dagen efter gik Vidnet hen for at se efter, om den laa i det Rum, hvor de ankomne Pakker plejede at ligge hos Hagner. Der var ingen Pakke at se, hvad Vidnet meddelte sin Mand.

Ved Middagstid samme Dag, mens Familien sad ved Middagsbordet, kom Gestapo og foretog Husundersøgelse. Der blev intet fundet. Dr. Teilmann fik derefter Ordre til at tage med til Haderslev.

Vidnet tog straks efter til Haderslev for at advare de derboende Medlemmer af Gruppen. Det gik først nu op for hende, at den paa-gældende Pakke var blevet opsnappet, og at det var denne Omstændighed, der var Aarsag til Aktionien.

Om Aftenen ved 11-Tiden, efter at Vidnet var kommet hjem, kom der en Del Gestapofolk, som anholdt hende og tog hende med til Haderslev, ligesom ogsaa Sygeplejerske, Frk. Lildholdt, der opholdt sig hos Vidnet, blev anholdt.

De blev først kørt til Feltgendarmeriets Kontor paa Missionshotellet i Haderslev, hvor de samme Aften blev afhørt. Under Afhøringen blev Vidnet truet med Klø.

Senere blev saavel Vidnet som Frk. Lildholdt og Vidnets Mand indsat paa Kasernen og herfra ført til Gestapos Fængsel i Kolding.

Vidnet saa Lejlighed til at veksle et Par Ord med sin Mand, da de blev overflyttet til Kasernen. Hendes Mand meddelte da bl. a., at han var blevet udsat for Mishandling. Han sagde, at han havde faaet en forfærdelig Masse Klø.

Erik Viuff Quistgaard, født den 3. Juni 1921.

Vidnet var i Over Jerstal den 13. Februar og var sammen med Læge Teilmann umiddelbart før, han blev anholdt.

Vidnet var en god Bekendt af Læge Teilmann, hvem han den paa-gældende Dag mødte paa Stationen. De fulgtes ad hen ad Vejen. Idet de gaar om Hjørnet fra Stationen ud paa Vejen, saa Vidnet Hagner staa paa Trappen ved sit Hus.

Hagner havde allerede staaet der, da Vidnet noget i Forvejen havde været inde i Huset for at hente en Pakke.

Vidnet vil mene, at Hagner saaledes har staaet udenfor Huset i ca. 25 Minutter.

Kort efter at have forladt Læge Teilmann saa Videt dennes Hus blive omringet af tyske Soldater.

Fru Karen Kjestine Hagner, født den 24. December 1894.

Hun erklærede sig villig til at afgive Forklaring.

Hun mener ikke, at der mellem hendes Mand og hende har været talt om, at Dr. Teilmann kunde tænkes at være Deltager i Jernbanesabotage.

Mælkehandler Jens Peter Jensen, født den 3. April 1884.

Vidnet kender Tiltalte Hagner og er kommet privat sammen med ham.

Vidnet har aldrig hørt noget om, at Hagner skulde have været udfordrende mod den danske Befolkning.

Postbud Nissen Peter Lassen, født den 1. Marts 1918.

Vidnet deltog i Modstandsarbejdet i Gruppe sammen med Læge Teilmann.

Der er ikke gaaet Menneskeliv tabt ved de Aktioner, som Gruppen har udført.

Da Vidnet fik at vide, at Teilmann var taget, maatte han »gaa under Jorden«. Tyskerne var paa Vidnets Bopæl om Morgenens for at hente ham.

Kaptajn Jens Kristian Ovesen, født den 12. Februar 1908.

Vidnet var Medlem af Modstandsbevægelsen og deltog i den Natten mellem den 9. og 10. Februar 1945 stedfundne Jernbanesabotage ved Over Jerstal. Han tog Vaaben og ikke benyttet Sprængstof med til Haderslev, da Sabotagen var udført. Tingene skulde saa senere sendes ud til Læge Teilmann.

Hvorledes dette er sket, ved Vidnet ikke.

Da Teilmann var blevet anholdt, blev Vidnet advaret og maatte skifte Bopæl.

Der blev kort efter foretaget Ransagning af Gestapo paa Vidnets tidligere Bopæl, efter Vidnets Formening som Følge af, at Gestapo gennem de foretagne Anholdelser havde faaet Kendskab til Vidnets Deltagelse i Auktionerne.

Den skete Forsendelsesmaade var den sædvanlige.

Ingeniør Peer Holm, født den 12. Februar 1909.

Han har deltaget i Modstandsbevægelsen og var med ved den Natten mellem den 9. og 10. Februar 1945 stedfundne Jernbanesabotage ved Over Jerstal.

Han var efter Teilmanns Anholdelse blevet advaret og maatte skifte Bopæl.

Der blev foretaget Eftersøgninger paa Tiltaltes Bopæl af Gestapo efter Teilmanns Anholdelse, men om det var i Anledning af, at Tyskerne gennem Teilmanns Anholdelse havde faaet Kendskab til Vidnets Deltagelse i Sabotagen, ved Vidnet ikke bestemt.

Reservebetjent Holger Christiansen Ruge, født den 4. November 1922.

Vidnet har deltaget i Modstandsbevægelsen. Han har afsendt den i Sagen omhandlede Pakke. Den indeholdt en Maskinpistol og 2—3 Bomber. Disse Ting var godt indviklede og derefter indpakkede i en Jutesæk. Derefter var det hele indpakket i en Papirsæk, hvorom der yderligere var Papir omvundet med Seilgarn. Vidnet mener, at Pakken vejede en 5—6 Pundl

Pakken adresseredes til Dr. Teilmann med et fingeret Navn som Afsender. Den var pakket stramt.

Sygeplejerske, Frk. Signe Lildholdt, født den 10. Juli 1911.

Vidnet hørte om Eftermiddagen den 13. Februar 1945, at Læge Teilmann var taget, og hun gik saa om Aftenen op til Fru Teilmann. Ved 11-Tiden kom Gestapo, og saavel Vidnet som Fru Teilmann blev da anholdt og taget med til Missionshotellet i Haderslev.

Hun blev her truet med Klø.

Gestapo angav ikke nogen Grund til Anholdelsen.

Vidnet blev samme Aften afhørt om, hvorvidt hun deltog i Forde-

lingen af illegale Blade, samt om, hvorvidt hun havde noget Kendskab til Læge Teilmann.

Hun blev næste Morgen ved 6-Tiden sammen med Teilmann overført til Haderslev Kaserne, hvor hun saa et Glimt af Læge Teilmann.

Han saa medtaget ud.

Ved 9-Tiden blev de alle 3 videretransporteret til Kolding og indsat i det tyske Fængsel.

Vidnet blev løsladt den 1. Marts 1945.

Pastor Axel Wright Quistgaard, født den 4. Marts 1881.

Vidnet har kendt tiltalte Hagner gennem flere Aar.

Før den 9. April 1940 gjorde han et stilfærdigt Indtryk, og der har indtil denne Dato ikke været noget at udsætte paa Hagners Optræden.

Efter den 9. April optraadte han pralerisk og vigtigt, fremhævede Tyskernes Fortræffelighed og deres sikre Sejr.

Vidnet vidste, at Hagner var tysk Statsborger.

Premierløjtnant Broder Børge Iversen, født den 17. December 1914.

Vidnet har en Overgang siddet i Celle i Kolding sammen med Læge Teilmann. Desuden sad en Togfører Bjerregaard i Cellen.

Teilmann viste dem Møn af Mishandlinger. Hele Sædepartiet og Lændepartiet var blodunderløbet. Han oplyste, at han var blevet slaaet med Gummiknipler under Afhøringen i Haderslev.

Togfører Christensen Degn Martinus Bjerregaard, født den 25. Maj 1886.

Han forklarede ganske som forrige Vidne. Sædepartiet var ganske sort og blaat. Vidnet husker dog ikke, om Teilmann sagde noget om, hvad man havde slaaet ham med.

Teilmann kunde i hvert Fald de to første Nætter ikke ligge paa Ryggen.

Arrestanten Hans Christian Christensen, født den 5. Marts 1917.

Han sidder for Tiden fængslet i Kolding som sigtet for landsskadelig Virksomhed.

Comparenten har været tilknyttet Gestapo og har haft med Teilmann-Sagen at gøre.

Comparenten var i Haderslev den Dag, da Teilmann blev arresteret. Stabsfeldwebel Holm, der var Leder af Feltgendarmeriet i Haderslev, fortalte Comparenten, at de havde en god Fidus fra en Lærer. Senere paa Dagen blev Teilmann anholdt og ført til Feltgendarmeriet. Comparenten var tilstede under Afhøringen.

En tysk Gestapomand, Weller, der deltog i Afhøringen af Teilmann, slog Teilmann med en Gummiknippel. Han fik en halv Snes Slag, mens han laa paa Gulvet.

Senere paa Aftenen blev Fru Teilmann og Frk. Lildholdt afhentede paa Fru Teilmanns Bopæl. Comparenten var med ved Anholdelsen. De førtes til Haderslev og senere til Kolding.

Her deltog Comparenten som Tolk i Afhøringen.

Nogen Tid efter Teilmanns Henrettelse blev der ringet fra den tyske Major i Over Jerstal om, at han havde noget vigtigt at meddele angaaende Teilmann-Sagen. Comparenten sammen med 2 andre Gestapofolk kørte straks til Over Jerstal, hvor de tog ind til Majorens Kontor. Majoren ringede straks til en Comparenten da ubekendt Person og ud-

talte, at den paagældende skulde komme i Anledning af et Flygtningespørgsmaal.

Lidt efter kom Tiltalte Nielsen tilstede. Han foreviste nogle Breve, som han ønskede sammenlignede for at finde ud af, hvem der havde skrevet dem.

Under Samtalen derude blev Jenny Jugo omtalt, idet det blev sagt, at hun skulde ud til Egnen for at gøre Efterforskninger og herunder søge Kontakt med Tiltalte Nielsen.

Der var Tale om nogle Personer, der skulde være mistænkelige. Det var Nielsen, der omtalte disse Personer.

Nielsen var villig til at foretage Observationer for at faa fremskaffet nærmere Oplysninger om disse Personer, særlig ved at konstatere, hvem der besøgte Teilmanns.

Vognmand Christian Petersen, født den 22. December 1895.

Han har i flere Aar boet i Over Jerstal og i denne Tid kendt Hagner.

Efter at man fik Flyveplads i Skrydstrup, blev Hagner særlig aggressiv.

Den Dag, da Teilmann blev anholdt, kom Vidnet forbi Hagners Hjem og saa da Hagner staa udenfor sammen med en anden Person. De stod og saa paa, at de tyske Soldater havde omringet Dr. Teilmanns Hus for at anholde ham.

Vidnet blev senere selv anholdt af Gestapo og da særlig udspurgt om, hvad Emil Andersen var for en Mand. Det var tydeligt, at Gestapo interesserede sig for Andersen.

Vidnets Anholdelse havde ikke noget med Dr. Teilmanns Sag at gøre.

Arrestanten Peter Nicolajsen Bollerup, født den 21. April 1895.

Han er for Tiden fængslet som sigtet for landsskadelig Virksomhed.

Comparenten har været knyttet til Gestapo i Kolding og har været med til at hente Fru Teilmann og Frk. Lildholdt, men har ikke deltaget i Teilmanns Anholdelse.

Da de var ude efter Fru Teilmann, havde de Ordre til ogsaa at anholde Postbud Lassen, Over Jerstal.

Comparenten har set Arrestanten Hans Christensen give Teilmann et Dask ved Hovedet, men har ikke overværet Afhøringen i Haderslev.

Ekspedient Emil Andersen, født den 27. December 1895.

Vidnet deltog i det illegale Arbejde i O. Jerstal.

Da Vidnet forlod sit Arbejde Kl. 12, saa han, at Teilmanns Hus var omringet. Han mødte Hagner paa Vejen, og Hagner standsede pludselig op og stilede lige over til et Par tilfældige tyske Underofficerer. Hagners Tilsynekomst og hans Maade at være paa gav Vidnet det bestemte Indtryk, at det var Hagner, der havde angivet Dr. Teilmann.

Sogneraadsformand Johannes Jespersen Midtgaard, født den 30. Maj 1895.

Hagner har engang efter Dr. Teilmanns Henrettelse henvendt sig til Vidnet og forevist ham nogle Truselsbreve og spurgt, hvad Vidnet mente, han skulde gøre.

Vidnet svarede, at hvis han havde en god Samvittighed, kunde han være rolig og advarede ham mod at gaa til Tyskerne.

Hagner har engang senere henvendt sig til Vidnet om samme Emne og udtalte da, at han mente, at det var Ekspedient Andersen, der havde afsendt Brevene. Ved dette Besøg talte Hagner om eventuelt at gaa til Tyskerne med Sagen.

Vidnet advarede nogle Dage senere Andersen.

Lærling Poul Flemming Jakobsen, født den 4. Juli 1926.

Vidnet blev fængslet den 24. Februar og blev sat i Vestre Fængsel. Den 6. Marts kom Dr. Teilmann til at sidde i Celle med Vidnet, hvor der i Forvejen var 2 andre Fanger. Teilmann var straks meget nervøs.

Torsdag den 8. kom Dr. Teilmann i Forhør.

Den 10. om Morgenen kom Dr. Teilmann igen i Forhør. Han kom tilbage Kl. 12½.

Da han kom tilbage, rystede han over hele Kroppen, var rynket og furet i Ansigtet og blaa i Ansigtet. Der var dog ikke Blod at se. Han kunde ikke sige noget, men sagde dog, at han var blevet dømt til Døden.

Han var hvid paa Ryggen, som om han havde ligget ned eller staaet op ad en Mur.

Det viste sig at være en Fejltagelse, at Dr. Teilmann var kommet ind i denne Celle, og efter at have været der i ca. 5 Minutter blev han ført hen i en anden Celle.

Vognmand Olaj Elius Søren Jensen, født den 24. November 1907.

Vidnet har boet i Over Jerstal siden 1925 og har kendt Lærer Nielsen siden 1944. De er Naboer og har undertiden talt sammen som Naboer. Nielsen har aldrig været udæskende i sine Udtalelser overfor Vidnet.

Da Vidnet hørte, at Nielsen havde haft med Teilmann-Sagen at gøre, blev han meget overrasket herover.

Snedkermester Carl Deeke, født den 21. Februar 1889.

Vidnet har boet i Over Jerstal siden 1918.

Han har kun kendt Nielsen af Omdømme, ikke personligt.

Han har hørt, at Hagner i flere Tilfælde skal have aabnet Pakker. Efter Besættelsen forandrede Hagner ganske Karakter, idet han blev mere aggressiv.

Arrestanten Otto Friedrich Rudolf Riemer, født den 14. Juni 1921.

Han har været »Zeitfreiwillig«.

Han fik engang en Skrivelse om at komme til et Møde i Skovby, hvor Spørgsmaalet om »Zeitfreiwilligen-Dienst« skulde drøftes. Comparenten kunde imidlertid ikke møde paa Grund af Sygdom.

Nogle Dage senere kom Tiltalte Nielsen ind i Vidnets Forretning og sagde til Vidnet, at han ikke havde været til Møde den paagældende Aften.

Nielsen var kommet for at blive klippet.

Nielsen fortalte, at han havde indmeldt Riemer, men at han vel ikke havde noget imod at deltage. Det erklærede Comparenten, at han ikke havde.

Karl Wilhelm Seibt, født den 12. Marts 1921.

Tiltalte Nielsen har spurgt Vidnet, om han ikke havde Lyst til at deltage i »Zeitfreiwilligen-Dienst«. Forespørgslen fandt Sted i Efteraaret 1944. Nielsen var kommet ud til Vidnet paa dettes Bopæl. Vidnet svarede,

at han ikke havde Lyst dertil, og har ikke meldt sig til denne Tjeneste. Sogneraadsformand Nis Petersen, født den 19. Marts 1887.

Vidnet kender Tiltalte Nielsen fra de 3 Aar, hvor Nielsen var Lærer i Barsmark.

Nielsen var ivrig tysk, men ellers en omgængelig Mand.

Vidnet har hørt noget om, at han skulde være ivrig for at faa de unge Mennesker til at melde sig til Krigstjeneste.

Arrestanten Poul Fynsk, født den 31. Januar 1905.

Han sidder for Tiden fængslet ved Retten i Aabenraa for at have været »Zeitfreiwillig« m. m.

Comparenten fik ved en Lejlighed en Opfordring fra »Partiet« gennem »Ortsgruppeleiteren«, Tiltalte Nielsen, til at deltage i et Møde angaaende Spørgsmaalet om at melde sig til »Zeitfreiwillig-Tjeneste«.

Paa Mødet blev man opfordret til at melde sig.

Tiltalte Nielsen var Leder af Mødet og aabnede dette.

Det var Overløjtnant Larsen, der talte paa Mødet.

Der gik en Liste rundt, som man kunde tegne sig paa.

Gaardejer Mads Mathiesen Skau, født den 7. Oktober 1892, Formand for Over Jerstal Andelsmejeri.

Vidnet har kendt Hagner igennem mange Aar.

Hagners Datter har været Husassistent hos Vidnet.

Vidnet var egentlig af den Opfattelse, at Hagner, der ganske vist var tyskfødt, var groet fast med Befolkningen, og at han ikke gav sig af med tysk Politik.

Vidnet har absolut ikke mærket til, at Tiltalte var aggressiv tysk. Efter den 9. April 1940 skete der dog en Sindelagsændring.

Sognefoged Christian Mathiesen Ravn, født den 31. Maj 1902.

Vidnet har kendt Hagner i 10 Aar.

Efter Krigens Begyndelse har Vidnet faaet det Indtryk, at Hagner var tysk.

Tiltalte har ikke været udæskende overfor Vidnet.

Tandtekniker Niels Petersen Thomsen, født den 2. December 1917.

Vidnet har kendt Hagner i 25—26 Aar.

Hagner er tysk, men Vidnet har ikke hørt Tiltalte være udæskende.

Under Sagen er det ubestridt, at det er Tiltaltes Henvendelse til Tyskerne, der har bevirket, at Læge Teilmann anholdtes, underkastedes Tortur og senere henrettedes.

Der kan derhos ikke herske nogen Tvivl om, at det kun skyldes Fru Teilmanns resolute Optræden, at de øvrige Medlemmer af Gruppen fik Tid til at bringe sig i Sikkerhed, saaledes at de undgik at blive anholdt af Gestapo og eventuelt lide samme Skæbne som Teilmann.

ad Forhold A og B.

Retten har fundet det godtgjort, at de Tiltalte er skyldige efter Anklageskriftet.

ad Forhold C.

Saaledes som Sagen foreligger oplyst, har Retten ikke fundet at kunne forkaste Tiltaltes Forklaring om, at han som tysk Statsborger ansaa sig forpligtet til efter Indkaldelse at forrette Tjeneste indenfor »Zeitfreiwilligen-Dienst«.

Tiltalte er herefter frifundet for saa vidt dette Forhold angaar. ad Forhold D a og b.

Retten har fundet, at det ved de foreliggende Vidneforklaringer maa anses for godtgjort, at Tiltalte har udøvet en Virksomhed, der maa karakteriseres som Hvervning, og Tiltalte maa saaledes anses for skyldig med Hensyn til dette Forhold.

Forsaavidt angaar Forhold A og B bemærkes, at Retten har fundet det vanskeligt at fæste Lid til Hagners Forklaring om, at han kun aabnede Pakken for at undersøge, om Indholdet var gaet i Stykker, og iøvrigt har Retten fundet, at det af de Tiltalte udviste Forhold er af yderst graverende Karakter. I denne Henseende fremhæves navnlig, at det paa det paagældende Tidspunkt fra tysk Side gentagne Gange var publiceret, at der var Dødsstraf for at være i Besiddelse af Vaaben, og at det maatte staa de Tiltalte klart, at Tyskerne under Bekæmpelsen af den paa det paagældende Tidspunkt overhaandtagende Jernbanesabotage maatte forventes at ville tage meget skarpe Repressalier overfor de Sabotører, der kom i deres Vold.

Forsaavidt angaar Tiltalte Hagners Henvisning til, at han er tysk Statsborger, skal bemærkes, at Hagner i næsten 30 Aar har boet i Over Jerstal og efter egen Forklaring følte sig nær knyttet til den danske Befolkning.

Forsaavidt angaar Tiltalte Nielsen maa Retten fremhæve, at han — uanset, at han regner sig som hørende til det tyske Mindretal — maa have samme Forpligtelse overfor sine danske Medborgere som andre danske Statsborgere.

Retten maa derhos anse det for en særlig skærpene Omstændighed, at de Tiltalte — uanset at de vidste, hvilken Skæbne der var overgaaet Læge Teilmann, og paa en Tid, da Henrettelse af danske Patrioter var en næsten daglig Foreteelse — paany henvender sig til det tyske Politi med de 3 Trusselsbreve og anmeldende Ekspedient Emil Andersen som formentlig Aisender af Brevene.

For Tiltalte Hagners Vedkommende skal yderligere henvises til, at han om Formiddagen den 13. Februar 1945 holdt Udkig med Dr. Teilmann og gennem det aftalte Signal underrettede Tyskerne om Dr. Teilmanns Hjemkomst, og for Tiltalte Niensens Vedkommende, at han, da det tyske Feltgendarmeri efter den første Telefonopringning lader vente paa sig, begiver sig hen til den tyske Kommandantur og foranlediger en ny Telefonopringning til Haderslev.

Under Henvisning til foranstaaende har Retten fundet, at der bør anvendes Livsstraf over for Tiltalte Hagner og Fængsel paa Livstid over for Tiltalte Nielsen, hvorhos almen Tillid frakendes de Tiltalte for bestandig.

De Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostninger saaledes som nedenfor nærmere ommeldt.

Der tillægges Landsretssagfører Thulstrup, der, efter hvad der er oplyst, som beskikket offentlig Anklager har udarbejdet Indstilling i Sagen til Statsadvokaten, 100 Kr., at udrede af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirkning af Domsmand, af Retten for Haderslev Købstad m. v. den 14. Marts 1946 afsagte Dom er paaanket saavel af de Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 3. jydske Statsadvokators Anklageskrift af 26. Marts 1946, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i 1. Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden frafaldet Tiltalen mod Tiltalte Friedrich Wilhelm Adolf Hagner for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1 (Forhold C) og nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen for denne Tiltaltes Vedkommende, samt om Skærpelse af den Tiltalte Heinrich Erhardt Nielsen idømte Straf, medens der fra de Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Formildelse af Straffene.

ad Forhold A.

De i Dommen nævnte Følger, som Angivelsen medførte for Læge Teilmann, vil være at tilregne de Tiltalte som uagtsomme, og de Tiltalte vil herefter for saa vidt være at anse efter Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, medens de iøvrigt for Forhold A vil være at anse efter samme §'s Stk. 1.

ad Forhold B.

Efter det foreliggende maa det antages, at Ekspedient Emil Andersen »gik under Jorden« som Følge af Sogneraadsformand Midtgaards Advarsel, forinden Anmeldelsen havde fundet Sted.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den — hvis Bestemmelser om Frakendelse af almen Tillid tiltrædes — være at stadfæste, dog at Straffen efter alt foreliggende findes at burde bestemmes for Tiltalte Hagner til Fængsel paa Livstid og for Tiltalte Nielsen til Fængsel i 18 Aar, jfr. Straffelovens § 90, Stk. 2, hvoraf ialt 350 Dage vil være at anse som udstaaet ved det denne Tiltalte overgaaede Varetægtsfængsel.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført, hvorved bemærkes, at Tiltalte Nielsen selv har draget Omsorg for sit Forsvar sammesteds.

Der afsagdes saalydende

D i s s e n s :

Af de voterende stemte en for i det hele at stadfæste Underretsdommen.

En anden, der iøvrigt tiltraadte Votum, stemte for at stadfæste Dommen for Tiltalte Niensens Vedkommende.

En tredie stemte for at anse Tiltalte Hagner med Fængsel i 16 Aar, hvoraf 365 Dage anses udstaaet, og Tiltalte Nielsen med Fængsel i 12 Aar, hvoraf 350 Dage anses udstaaet.

Fredag den 29. November.

Nr. 1/1946. Sagfører **Olaf H. Christensen** som executor testamenti i Dødsboet efter Fru **Elly Thora Emilie Nicolajsen**, født Kjær (Landsretssagf. Borup Svendsen)

mod

Fru **Ella Inge Asmussen**, født Svendsen
(Landsretssagf. Kirkeskov).

(Om Afstaaelsesværdien af en Manufakturforretning bør medregnes som Aktiv i et Dødsbo).

Østre Landsrets Dom af 8. November 1945 (VIII Afd.): Sagsøgte, Sagfører Oluf H. Christensen, som executor testamenti i Dødsboet efter Fru Elly Thora Emilie Nicolajsen, født Kjær, bør omgøre Boopgørelsen saaledes, at der yderligere føres til Indtægt i Afdødes Særbo et Beløb af 4000 Kr. som Afstaaelsesværdien af Manufakturforretningen »Magasin Inge«, Dybbølsgade 24. Sagsøgte betaler Sagsøgerinden, Fru Ella Inge Asmussen, født Svendsen, Sagens Omkostninger med 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand om Frifindelse, subsidiært mod at omgøre Boopgørelsen saaledes, at der yderligere føres til Indtægt i Afdødes Særbo 2000 Kr. som Afstaaelsesværdi for Manufakturforretningen. Indstævnte har paa-staaet Dommen stadfæstet, dog at Afstaaelsesværdien ansættes til et skønsmæssigt større Beløb, ikke over 10.000 Kr.

Da der ikke af Indstævnte har været fremsat Protest mod, at Afdødes Ægtefælle har overtaget Forretningen, bliver det ikke fornødent at tage Stilling til, om Overtagelsen af Varelageret har haft Hjemmel i Skiftelovens § 47, saaledes som af Appellanten gjort gældende for Højesteret.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Sagfører Olaf H. Christensen som executor testamenti i Dødsboet efter Fru Elly Thora Emilie Nicolajsen, født Kjær, til Indstævnte, Fru Ella Inge Asmussen, født Svendsen, med 400 Kr.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 28. Februar 1944 afgik Fru Elly Thora Emilie Nicolajsen ved Døden. Afdøde havde været gift 2 Gange, i det første Ægteskab havde hun en Datter, Sagsøgerinden, Fru Ella Inge Asmussen, født Svendsen, det andet Ægteskab med den efterlevende Ægtefælle, Chauffør Nicolaj Christoffer Nicolajsen, var barnløst. Afdøde var Indehaver af en Manufakturforretning »Magasin Inge«, beliggende Dybbølgade 24, København, hvilken Forretning med Varelager, Inventar m. v. tilhørte Afdøde som Særeje. Afdødes Særbo samt hendes og den efterlevende Ægtefælles Fællesbo er taget under Skiftebehandling af Sagsøgte, Sagfører Olaf H. Christensen, som executor testamenti.

I Boopgørelsen er Forretningen taget til Indtægt med ialt 19.958 Kr. 55 Øre, hvoraf Varelager og Inventar andrager 6712 Kr., kontant Beholdning 13.051 Kr. 82 Øre og udestaaende Fordringer 194 Kr. 73 Øre, men uden at der er regnet med nogen Afstaaelsværdi. Herom hedder det i det paa Skiftesamlingen den 23. November 1944 fremlagte Udkast til Regnskab og Repartition:

»Enkemanden har overtaget Forretningen med Aktiver og Passiver (Varelager, Inventar og udestaaende Fordringer m. v. og Forretningsgælden) med 15. Marts 1944 som Skæringsdag. Om Betaling af nogen »Afstaaelse« kan der ikke være Spørgsmaal, da det er hans Ret som Ægtefælle at overtage de Aktiver, han vil, til Vurderingssummen. Til en Forretning hører et Lejemaal, men Boet har ingen Lejeret at disponere over, idet Enkemanden ifølge Huslejeloven havde Ret til at overtage Lejemaalet om Butikken, hvilken Ret han ogsaa straks benyttede sig af, idet han ved Henvendelse til Ejendommens Ejer overtog Lejemaalet af Butikken. En »Afstaaelse« kunde alene komme til at angaa Varelageret, og det vilde blive Kædehandel m. v.«

Sagsøgerinden, der hævder, at Enkemanden, der har overtaget Forretningen, maa være pligtig at tilsvare Boet et Vederlag for Forretningens Afstaaelsværdi, har under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte som executor testamenti i ovennævnte Bo tilpligtet principalt at omgøre Boopgørelsen saaledes, at der yderligere føres Boet til Indtægt den til Manufakturforretningen »Magasin Inge«, Dybbølgade 24, knyttede Afstaaelsværdi og Goodwill, subsidiært, for saa vidt Enkemanden ikke maatte ønske at overtage Forretningen for den paagældende Værdi, at sælge Forretningen for Boets Regning bedst muligt efter Forhandling med Arvingerne.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

Sagsøgerinden har til Støtte for sin Paastand anført, at det i den det paagældende Forretningslokale vedrørende Lejekontrakt af 16. November 1938 er bestemt, at »Lejeren har Ret til Afstaaelse af det lejede til en af Ejeren godkendt Lejer.« Dødsboet maa have samme Ret til at overdrage Lejemaalet til en af Ejeren godkendt Lejer. Lejelovens Be-

stemmelse i § 65 om, at den efterlevende Ægtefælle har Ret til at fortsætte Lejemaal, bestemmer alene Ægtefællernes Ret til Overtagelse af Lejemalet i Relation til Ejeren, men Ægtefællen maa iøvrigt aflede sin Ret til Lejemalet fra Dødsboet, der har Fremlejeretten. Sagsøgerinden hævder, at Forretningens Afstaaelsesværdi af sagkyndige er vurderet til 8000 Kr., og denne Værdi er i Eksekutors Udkast til Boopgørelse uberettiget overdraget til den efterlevende Ægtefælle uden Vederlag.

Sagsøgte har til Støtte for Frifindelsespaastanden gjort gældende, at Ægtefællen har — som hans Ret er efter Skiftelovens § 60 — begært sig Varelageret udlagt efter Vurderingen, og dette er sket. Yderligere har Ægtemanden i Overensstemmelse med Lejelovens § 65 kort efter Dødsfaldet henvendt sig til Husejeren og faaet Kontrakt om Butikslejemalet. Hans Ret hertil er selvstændig og ikke afledet fra Afdøde eller Boet, der foreligger derfor heller ingen Overdragelse fra Boets Side til ham. Sagsøgte bestrider, at der i en Forretning, der er uden Varelager og uden Tildelinger, idet disse følger Ægtemanden, samt uden Butikslokale, idet Værten selv agter at udleje Butikken, hvis Ægtefællen ikke ønsker den, skulde være nogen som helst Goodwill at tage til Indtægt. Iøvrigt er smaa Forretninger som denne i en ret død Sidegade ikke Aktiver af Betydning.

Til Konstatering af, hvilken Afstaaelsesværdi der fandtes i Forretningen, er der af Landsretten som Syns- og Skøns mænd udmeldt Manufakturhandler Hans Sørensen og Ejendomsmægler E. Meilstrup Hansen, der i en Erklæring af 18. Oktober 1945 har udtalt:

»Undertegnede, der af Østre Landsret er udmeldt til som Skøns mænd at foretage Vurdering af Forretningen Dybbølgade 24, skal efter at have gjort os bekendt med nævnte Sag og efter at have beset Lokalerne, Forretningens Bøger, derunder aarlige Status, Varelager, Inventar, Tildelinger, Vareindkøb, Omsætning samt gjort os bekendt med Husleiens Størrelse m. m., der kan have Værdi for Forretningens Vurdering, afgive følgende Vurdering:

Dybbølgade er ikke noget særlig godt Strøg for en Manufakturhandel, og Forretningen er beliggende i den daarligste Ende af Gaden.

Huslejen, 1200 Kr. aarligt, dog med Nedsættelse til 1000 Kr. de første 5 Aar, er den gængse normale Leje for saadant Butikslokale, og at der i Lejekontrakten er givet Lejeren Ret til Afstaaelse, dog til en af Ejeren godkendt Lejer, forandrer ikke noget i Værdiansættelsen.

Inventaret, der væsentligt bestaar af 2 Stk. Glasdiske, kan højst vurderes til 4—500 Kroner ialt, idet Reolerne tilhører Værten.

Færdig fra Trykkeriet den 15. Januar 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 27

Fredag den 29. November.

Forretningens Omsætning og Nettoudbytte i Aarene 1939—1943 betinger ikke nogen Levevej, hverken for en enlig eller Familie, og som saadan har den ikke nogen større Afstaaelsværdi, og under normale Forhold, herved menes Aarene før Varemangelen begyndte at gøre sig gældende, havde den overhovedet ikke nogen som helst Afstaaelsværdi.

Under disse Forhold er det derfor af afgørende Betydning for Vurderingen af Afstaaelsværdien, hvor stort Varelager, der kan overtages, og hvor store Varetildelinger der kan overføres.

Da Varelageret i Foraaret 1944 udgjorde godt 6000 Kr., og da Tildelingerne ifølge den i Femaaret gjorde Omsætning kun kan være yderst ringe, samt da Inventaret havde en Værdi som ovenanført, maa vi efter vor bedste Overbevisning skønne, at Forretningens Afstaaelsværdi incl. Inventar i Foraaret 1944 har været 2500 Kr.«

Sagsøgerinden har ladet statsautoriseret Revisor B. Jønch-Clausen gennemgaa Forretningens Regnskaber. I en Redegørelse af 5. Juni 1945 har Revisoren udtalt, at de foreliggende Regnskaber for Forretningen tilsyneladende udviser for lille Omsætning og dermed for lav Nettofortjeneste for de 5 Aar, Forretningen har eksisteret. Efter hans Beregninger, hvorom han dog udtaler, at det foreliggende Materiale ikke har været tilstrækkeligt til, at han har kunnet foretage en egentlig Efterrevision, andrager:

Nettofortj. i 1939	2400	Kr. 74	Øre	mod	Regnskabets	491	Kr. 14	Øre.
— - 1940	4572	— 91	—	—	—	3034	— 78	—
— - 1941	7120	— 35	—	—	—	1077	— 08	—
— - 1942	8277	— 24	—	—	—	1261	— 09	—
— - 1943	9116	— 80	—	—	—	1994	— 50	—

Paa Grundlag af denne Redegørelse har Sagsøgerinden begæret udmeldt nye Syns- og Skøns mænd og fremsat Paastand om, at Sagen kun paadømmes i Realiteten, saafremt denne Begæring ikke tages til Følge.

Skøns mændene har ved Afgivelsen af den forannævnte Erklæring af 18. Oktober været kendt med Revisor Jønch-Clausens Beregninger.

Skønsmanden, Manufakturhandler Hans Sørensen har under Domsforhandlingen udtalt, at man ved Forretninger af denne Art som Regel regner med, at Forretningens Afstaaelsværdi nogenlunde svarer til et Aars Nettofortjeneste, men han har dog ikke paa Grundlag af det

oplyste fundet Anledning til at ændre sit Skøn om Forretningens Afstaaelsesværdi.

Retten finder ikke tilstrækkelig Grund til at lade nyt Syn og Skøn optage, men finder paa det foreliggende Grundlag skønsmæssigt at kunne ansætte Forretningens Afstaaelsesværdi til 4000 Kr. eksklusive Inventar, idet herved bemærkes, at det efter de af Revisor Jønch-Clausen tilvebragte Oplysninger maa antages, at Skønsmændenes Værdiansættelse er noget for lav, medens Grundlaget for de af Revisor Jønch-Clausen anførte Omsætningsbeløb ikke findes saa sikkert, at disse Beløb ubetinget kan lægges til Grund for Ansættelsen af Forretningens Værdi.

Da det af Sagsøgte fremførte ikke skønnes at kunne begrunde, at Enkemanden til Skade for Medarvingen uden Vederlag kan overtage den i Forretningen værende Afstaaelsesværdi, findes der nu, efter at Enkemanden har overtaget og drevet Forretningen i over 1½ Aar, at maatte gives Sagsøgerinden Medhold i hendes principale Paastand, saaledes at der regnes med en Afstaaelsesværdi paa 4000 Kr.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerinden med 1000 Kr.

M a n d a g d e n 2. D e c e m b e r .

Nr. 65/1946. Gaardejer **Jens Boisen** (Bruun)

m o d

Forsikringsforeningen for Tab af Heste i Vamdrup Sogn
(Hansen).

(Spørgsmaal om Indstævnte maatte anses for stiltiende udmeldt af den indstævnte Forening og dennes Erstatningspligt dermed bortfaldet).

Vestre Landsrets Dom af 8. Januar 1946 (V Afd.): De Sagsøgte, Forsikringsforeningen for Tab af Heste i Vamdrup Sogn, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Jens Boisen, i denne Saq fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde. Sagens Omkostninger for Højesteret vil de paalægge Appellanten at betale til Indstævnte med 400 Kr.

Een Dommer bemærker følgende:

Efter det om Foreningens Praksis delvis efter Dommen oplyste maa det antages, at Foreningen ikke erstatter Følgerne af Sygdom eller Død af Heste, der ikke forinden har været fremstillede til Vurdering i det Halvaar, hvori Forsikringsbegivenheden indtræder. Denne Praksis findes derhos stemmende med

Vedtægternes Regler om Vurdering og Erstatning og kan ikke anses stridende mod Reglerne om Udmeldelse. Herefter og idet bemærkes, at der ikke i nærværende Tilfælde er Tale om en kortvarig undskyldelig Overskridelse af Tiden for Fremstillingen af Heste til Vurdering, men om en ikke rimelig begrundet Undladelse af saadan Fremstilling i Halvaaret, stemmer denne Dommer ligeledes for at stadfæste Landsrettens Dom og for at paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 400 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

Forsikringsforeningens Vedtægter indeholder ingen sikker Hjemmel for, at Udeblivelse fra den halvårlige Omvurdering medfører Fortabelse af nogen Medlemsrettighed, og det kan heller ikke anses godtgjort, at der i saa Henseende har dannet sig nogen Sædvane. Herefter og idet det om Appellantens Optræden i Marts 1945 oplyste ikke kan føre til andet Resultat, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Jens Boisen, til Indstævnte, Forsikringsforeningen for Tab af Heste i Vamdrup Sogn, med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Vedtægterne for de Sagsøgte, Forsikringsforeningen for Tab af Heste i Vamdrup Sogn, finder der 2 Gange aarlig — i April og Oktober Maaned — Omvurdering Sted af de i Foreningen forsikrede Heste. Sagsøgeren, Gaardejer Jens Boisen, Vester Vamdrup, der fra 1924 havde været Medlem af Foreningen, havde i April 1944 fremstillet sine Heste til Omvurdering, men undlod at fremstille dem paany til Omvurdering i Oktober s. A. I samme Maaned indløste Sagsøgeren en ham fra de Sagsøgte tilstillet Postindkassering for det ham for Halvaaret April—Oktober s. A. paahvilende Medlemsbidrag. I Slutningen af Marts Maaned 1945 blev 2 af Sagsøgerens Heste syge og blev tilset af Dyr læge, men Hestene døde henholdsvis den 28. s. M. og 1. April s. A. Nogle Dage før Skærtorsdag 1945 — den 29. Marts — telefonerede Sagsøgeren til de Sagsøgtes Formand, Gaardejer Peter Hansen Moos, angaaende Hestene, men traf ikke denne, Moos, der fik Besked om Opringningen af sin Kone. lod derefter Sagsøgeren tilflyde Meddelelse om, at han skulde tilkalde en af Vurderingsmændene for at faa Hestene omvurderede; men Sagsøgeren foretog sig dog intet i den Anledning. Efter at de 2 Heste var døde, fremstillede han en tilbageværende Hest ved Omvurderingen den

4. April 1945 og meddelte ved denne Lejlighed Formanden, at de 2 Heste var døde, i hvilken Anledning han fremsatte Krav paa Erstatning. Formanden udtalte imidlertid, at Sagsøgeren ikke havde saadant Krav, da Fremstillingen af de paagældende Heste hverken havde fundet Sted ved den almindelige Omvurdering i Oktober 1944 eller senere overensstemmende med Vedtægternes § 4.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren derefter under Anbringende af, at han ikke har udmeldt sig af Foreningen, at de Sagsøgte derfor maa være pligtige at erstatte ham det ved Hestens Død forvoldte Tab, paastaet de Sagsøgte dømt til Betaling af 3185 Kr. 12 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 14. April 1945, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundne under Henviſning til, at de paagældende Heste, der ikke, som i Vedtægterne paabudt, har været fremstillet til Omvurdering i Oktober 1944, som Følge heraf ikke, da de døde, var omfattet af Forsikringen.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anbragt, at Udmeldelse af Foreningen ifølge Vedtægternes § 3 skal ske skriftligt, at saadan Udmeldelse ikke har fundet Sted, samt at der mangler Hjemmel til overfor Vedtægternes fornævnte Bestemmelse at antage, at Udmeldelse kan ske alene ved Undladelse af at fremstille Hestene. Sagsøgeren har iøvrigt henvist til, at han, der alene som Følge af en Forglemmelse undlod at fremstille Hestene, i Begyndelsen af Oktober Maaned 1944 blev afkrævet Kontingent for det forløbne Halvaar, og at han ingensinde overensstemmende med Vedtægternes § 3 er blevet afkrævet Andel i Foreningens Gæld, hvorhos han har gjort gældende, at den eneste Følge af, at forsikrede Heste ikke fremstilles til Omvurdering ifølge Vedtægternes § 4, er, at der ved senere særskilt Vurdering maa betales et ekstra Gebyr. Skulde Undladelse af at fremstille en Hest til Omvurdering have været ensbetydende med Udmeldelse, vilde det have været naturligt udtrykkeligt at fastslaa dette i Vedtægterne.

Det hedder i Vedtægterne:

»§ 3.

Udmeldelse: Gaar et Medlem ud af Foreningen, kan han ikke gøre Krav paa sin Andel i Formuen, men er forpligtet til at betale sin Andel af Gælden, hvis der er nogen. Udmeldelsen sker skriftlig til en af de halvjaarlige Vurderingstider, og den udtraadte skal da betale i Forhold til den Gæld, der er Dagen før Vurderingen af Hestene begynder.

Rettigheder: Hvis et Medlem i et halvt Aar ikke har forsikret, men indtræder igen til næste Vurdering, skal han kun betale Omvurderingspenge.

§ 4.

— — —
Omvurderingstider: Enhver Hest skal ved Optagelsen vurderes af en af Vurderingsmændene.

De i Foreningen værende Heste skal hvert Aars April og Oktober Maaned fremstilles til Omvurdering paa et af Bestyrelsen fastsat Tid og Sted. — — — Møder Hestene ikke den fastsatte Dag, men vurderes senere, betales 20 Øre pr. 100 Kr. i Omvurderingspenge. — — —

Restancer: — — — § 9.

Hvis et Medlem faar for store Restancer og ikke betaler, kan Bestyrelsen udelukke ham af Foreningen. Dette meddeles ham skriftligt pr. anbefalet Brev.«

Sagsøgeren har som Part forklaret:

Indkaldelse til Omvurdering sker ved Bekendtgørelse i det stedlige Blad. Ved Efteraars-Fremstillingen i Oktober 1944 blev hans Heste ikke fremstillet. Han havde mindet sin Søn om, at de skulde have dem fremstillet, men omkring den Tid, dette skulde være sket, havde de Konfirmation og Familiebesøg, og saa gik det af Glemme. Han havde ingen som helst Tanke om at ville gaa ud af Foreningen.

Han fortalte Gaardejer Hjortkjær om Hestenes Sygdom, og denne sagde da, at Sagsøgeren var da vist ikke i Hestekassen, da han ikke var mødt om Efteraaret med Hestene. Sagsøgeren svarede, at han havde ikke meldt sig ud af Kassen, og at Grunden til, at han ikke var mødt om Efteraaret, var, at han havde glemt det. Hjortkjær opfordrede ham til at tale med Moos. Han telefonerede endnu s. D. til Moos, men traf ham ikke. Sagsøgeren talte med Moos' Kone og fortalte hende, at det var angaaende hans Heste, den ene af dem var blevet syg. Hun spurgte ham, om han havde meldt sig ud, og da han benægtede dette, sagde hun, at saa havde det vist ikke noget at betyde, at han ikke var mødt om Efteraaret.

Sagsøgeren fik Bud fra Smed Ludvigsen, hvem Moos havde bedt give ham den Besked, at han skulde tilkalde en af Foreningens Vurderingsmænd; naar denne havde set paa hans Heste, saa var han i Kassen igen. Sagsøgeren foretog sig ikke noget i den Anledning, idet han ikke ansaa det for nødvendigt. Han gik ud fra, at han stadig var i Kassen, og hvis han skulde betragtes som nyt Medlem, saa kunde han jo i hvert Fald ikke faa syge Heste optaget.

Gaardejer Jens Hansen Buhl har som Vidne forklaret, at han engang for 7—10 Aar siden ikke fik sine Heste fremstillet til Omvurdering. Det skete nærmest, fordi han vilde spare Pengene. Da han saa ved næste Fremstilling kom med Hestene og mente at have sparet sine Penge for det halve Aar, fik han at vide, at han maatte betale ogsaa for det forløbne Halvaar, da han ikke havde udmeldt sig. Vidnet mener, at de fleste regner med, at hvis de ikke fremstiller deres Heste til Omvurdering, er de udmeldt af Hestekassen.

De Sagsøgte fornævnte Formand Moos har som Vidne forklaret, at naar Medlemmer udebliver fra den halvaarlige Omvurdering, men kommer i Tanke om det, henvender de sig til en af Vurderingsmændene, faar Vurdering foretaget og betaler et ekstra Gebyr herfor. I de ca. 6 Aar Vidnet har været først fungerende og derefter ordinær Formand for Foreningen, er det kun een Gang sket, at et Medlem har udmeldt sig skriftligt. Iøvrigt er Udmeldelse sket derved, at Medlemmet er udeblevet fra Omvurderingen. Vidnet mener, at det er en almindelig Antagelse indenfor Medlemmerne, at Udeblivelse betyder Udmeldelse. Naar saadan Udeblivelse sker, foretages intet fra Foreningens Side. Medlemmet spørges ikke om Grunden til Udeblivelsen og rykkes ikke for Præmie. De allerfleste Præmiebeløb betales i Forbindelse med Omvurdering eller

dog i Løbet af 1 Maanedes Tid derefter. Naar næste Omvurdering nærmer sig, ses efter, om der er Restanter, og der foretages saa Opkrævning.

Sagsøgeren havde i Foraaret 1944 3 Heste forsikrede i Foreningen. Nogle Dage før Skærtorsdag 1945 fortalte Vidnets Kone, at Sagsøgeren havde ringet om, at hans Heste ikke var vurderede, at han havde en Hoppe, der stod for at skulle fole, og at han ikke vilde risikere noget, samt at Vidnet skulde ringe Besked til ham gennem Smed Ludvigsen. Pr. Telefon bad Vidnet saa Ludvigsen sige til Sagsøgeren, at han skulde henvende sig til en af Vurderingsmændene. Det gjorde han ikke, og Vidnet hørte ikke noget til Sagen, men fik at vide, at Sagsøgerens Heste var blevet syge. Hestenes Død blev ikke anmeldt til Vidnet. Første Gang, Sagsøgeren krævede Foreningen i Anledning af Hestenes Død, var ved Omvurderingen den 4. April 1945. Vidnet svarede ham da, at Foreningen ikke regnede med ham som Medlem, da han ikke havde fremstillet sine Heste om Efteraaret. Sagsøgeren sagde dertil, at han ansaa sig for stadig at være Medlem. Til Gaardejer Buhl blev der i sin Tid af Foreningen stillet det Spørgsmaal, om det havde været Meningen med hans Udeblivelse fra Omvurderingen, at han vilde gaa ud af Foreningen, og da han dertil svarede nej, blev det sagt til ham, at saa maatte han ogsaa betale for det forløbne Halvaar.

Gaardejer Aage Christen Hjortkjær har som Vidne forklaret, at han har været Bestyrelsesmedlem i 12 til 15 Aar indtil Januar 1945.

Vidnet havde tilfældig en Samtale med Sagsøgeren paa den Tid, da dennes Heste var syge. Sagsøgeren spurgte, om Vidnet mente, at han stadig var Medlem af Kassen, skønt han ikke var mødt med sine Heste til Omvurdering om Efteraaret. Vidnet svarede blot, at det maatte han jo være den nærmeste til selv at vide, og Sagsøgeren fortalte saa, at han var paa Vej op til Formanden for at tale med denne. Ved Afslutningen af Omvurderingen i Efteraaret 1944 var det paa Tale, at Sagsøgeren var udeblevet, og der faldt en Bemærkning om, at det maaske var hans Mening ikke mere at møde med Hestene. Vidnet tør ikke udtale sig om, hvorvidt det, at et Medlem udebliver fra Omvurderingen, er blevet betragtet som en Udtrædelse af Kassen. Vidnet har aldrig været ude for det Tilfælde, og som Bestyrelsesmedlem havde Vidnet ikke andet Hvert end at være Vurderingsmand.

Under Sagen er fremlagt en Liste omfattende godt hundrede Navne paa Medlemmer, der siden 1922 skal være udtraadt af Foreningen uden skriftlig Udmeldelse, som Regel ved Udeblivelse fra de halvaarlige Omvurderinger. Selv om det nu ikke maatte kunne antages, at den Omstændighed, at en Hest ikke fremstilles til Omvurdering, uden videre berettiger de Sagsøgte til at antage, at Ejeren ønsker at udtræde af Foreningen, findes der dog under de foreliggende Omstændigheder ikke at kunne gives Sagsøgeren Medhold. Der findes ved Afgørelsen af Spørgsmaalet, om en Udeblivelse fra Omvurdering kan betragtes som Udmeldelse, ikke — som af Sagsøgeren paastaet — at kunne lægges afgørende Vægt paa Bestemmelserne i Vedtægternes § 3, og det maa efter det oplyste antages, at der blandt Foreningens Medlemmer i en Aarrække har hersket den Opfattelse, at Udmeldelse af Foreningen skete ved Udeblivelse fra den halvaarlige Omvurdering, uden at Hestene kortere Tid

derefter fremstilledes i Henhold til Reglen i Vedtægternes § 4. Det maa endvidere antages, at der sædvanlig ikke i Anledning af en saadan Udeblivelse skete noget Paakrav angaaende Præmiebetaling eller iøvrigt udsendes nogen Meddelelse til den paagældende. Naar nu Hensyn tages til, at Sagsøgeren, der først henvendte sig til Formanden hen imod Udløbet af det paagældende Halvaar, ikke efter Modtagelsen af Formandens Henstilling om Fremstilling af Hestene til Omvurdering foretog sig noget i den Anledning, findes de Sagsøgte — der efter det oplyste ikke ved Udløbet af Halvaaret fra April til Oktober 1944 havde nogen Gæld — at have haft Føje til at regne med, at Sagsøgerens Undladelse af at fremstille Hestene til Vurdering i hele det forløbne Halvaar var ensbetydende med en Udmeldelse. Det skal herved yderligere bemærkes, at Sagsøgeren ikke ved Fremstillingen til Vurdering af den tilbageværende Hest den 4. April 1945 fremsatte Tilbud om Præmiebetaling for det forløbne Halvaar.

Herefter vil de Sagsøgte's Frifindelsespaaestand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 8/1946. Fru Lilly Lundsten Svendsen, født Jensen (Vang)
m o d

Overretssagfører **William Lund** (Fischer-Møller).

(Spørgsmaal om en Sagfører's Ansvar for 2000 Kr. bortkommet under et Møde, hvor der foretoges Afregning).

Østre Landsrets Dom af 23. November 1945 (II Afd.): De Sagsøgte, Overretssagfører William Lund og Forpagter Johannes Bentzen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Lilly Lundsten Svendsen, født Jensen, under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden nedlagt Paastand om, at Indstævnte tilpligtes enten at betale 2000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 16. November 1945 eller at overlevere Appellantinden en Obligation, stor 2000 Kr., med Kreditkassen for Landejendomme i Østifternes 6. Serie, 1. Afdeling, til Rente 4 pCt. med Kupons pr. 2. Januar 1947 samt at betale 160 Kr.

Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet.

Seks Dommere bemærker følgende:

Ifølge den af Indstævnte paa Mødet den 19. April 1944 foretagne til Appellantinden overgivne Opstilling er Afregningen med Forpagter Bentzen sket paa den Maade, at Bentzen har betalt 7940 Kr. ved at aflevere 8000 Kr. Obligationer og — efter det

iøvrigt oplyste med en Check — har betalt 8000 Kr., mod at Appellantinden gav 1234 Kr. 71 Øre tilbage. Det er endvidere oplyst, at Indstævnte — uden at afgive Kvittering til Appellantinden — har modtaget og i længere Tid ligget inde med de af Bentzen afleverede Obligationer, og at han til Appellantinden har videregivet 6000 Kr. Obligationer. — Herefter findes det at maatte gaa ud over Indstævnte, at han ikke med Sikkerhed har godtgjort, at et Beløb paa 2000 Kr., som af ham hævdet, i Stedet for ved Aflevering af Obligation er blevet afgjort ved kontant Betaling af 2000 Kr., og navnlig ikke mod Appellantindens Benægtelse har godtgjort, at det nævnte kontante Beløb er udbetalt til hende. Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantindens Paastand til Følge og for at tilpligte Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Tre Dommere stemmer for i Henhold til Grundene at stadfæste Dommen, for saa vidt den er paaanket.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte. Overretssagfører William Lund, hør til Appellantinden, Fru Lilly Lundsten Svendsen, født Jensen, enten betale 2000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 16. November 1945, til Betaling sker, eller overlevere en Obligation, stor 2000 Kr., med Kreditkassen for Landejendomme i Østifterne, 6. Serie, 1. Afdeling, til Rente 4 pCt. med Kupons pr. 2. Januar 1947 samt betale 160 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellantinden med 600 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 19. April 1944 om Eftermiddagen fandt der paa Sagsøgte, Overretssagfører William Lunds Kontor et Møde Sted til Udligning af et Mellemværende mellem Sagsøgerinden, Fru Lilly Lundsten Svendsen, født Jensen, og Sagsøgte, Forpagter Johannes Bentzen, i Anledning af, at Sagsøgte Bentzen havde overtaget Forpagtningen af Ejendommen »Christianshøj«, som Sagsøgerinden havde arvet efter sine Forældre, hvis Bo Sagsøgte Lund behandlede. Paa Mødet var til Stede foruden Parterne Sagsøgerindens daværende Forlovede, nuværende Ægtefælle. Politiasistent Svend Christian Sofus Svendsen, hendes landbrugskyndige Tillidsmand Forpagter Niels Sture Ragnar Mathiasson, Sagsøgte Bentzens Fader Proprietær Carl Johannes Godtfred Bentzen og hans juridiske Konsulent cand. jur. Harry Møller. De tilstedeværende sad placeret omkring et Bord bortset fra Politiasistent Svendsen, der sad paa en Stol bagved Sagsøgerinden. Straks efter Mødets Paabegyndelse spurgte Sag-

søgte Bentzen, om Sagsøgerinden var villig til at modtage 8000 Kr. i Obligationer, hvilket blev bekræftet, og han lagde derefter paa Bordet nogle 4 pCt. Obligationer i Kreditkassen for Landejendomme i Østifternes 6. Serie, 1. Afdeling, med Kupons pr. 2. Januar 1945, idet Kupons pr. 1. Juli 1944 var fraklippet. Sagsøgte Bentzens Fader, der i Forvejen havde meddelt Sagsøgte, at han var villig til at hjælpe ham med 10.000 Kr., lagde ogsaa paa Bordet en til ham udstedt, noteret Check paa 8000 Kr., som Sagsøgerinden erklærede sig villig til at modtage. Sagsøgte Lund opgjorde herefter paa en Dags-Dato-Blanket Mellemværendet, hvorefter Sagsøgte Bentzen skulde betale Sagsøgerinden 14.705 Kr. 29 Øre, udregnede paa Bagsiden, at Kursværdien af 8000 Kr. Obligationer var 7940 Kr., og at Sagsøgerinden, naar Betalingen blev afgjort ved Erlæggelse af 8000 Kr. Obligationer og den nævnte Check paa 8000 Kr., skulde tilbagebetale Sagsøgte Bentzen 1234 Kr. 71 Øre.

Efter at Sagsøgte Lund havde ladet Kvitteringen renskrive, blev den underskrevet af Sagsøgerinden og overgivet til Sagsøgte Bentzen, til hvem Sagsøgerinden ogsaa betalte det udregnede Forskelsbeløb. Da Sagsøgerinden havde faaet Checken, spurgte hun Sagsøgte Lund, om hun ikke skulde have Obligationerne, men fik af denne det Svar, at de først skulde noteres paa hendes Navn. Da Forhandlingerne var afsluttede, gik alle tilstedeværende hen paa en Restaurant og spiste sammen.

Efter Nytaar 1945 modtog Sagsøgerinden Renter af 6000 Kr. Obligationer fra Sagsøgte Lund, og da hun mente, at han laa inde med 8000 Kr. Obligationer, gjorde hun ham opmærksom herpaa, men fik meddelt, at der kun var deponeret 6000 Kr. hos ham. Der fandt herefter en Brevveksling og nogle Telefonsamtaler Sted mellem Parterne. Herunder hævdede Sagsøgte Bentzen først saavel telefonisk som skriftligt over for Sagsøgte Lund, at han havde betalt Sagsøgerinden dels med en Check paa 10.000 Kr. og dels med Obligationer paa 6000 Kr. Da han var blevet gjort bekendt med Sagsøgte Lunds Notat og med, at Checken kun var paa 8000 Kr., hævdede han, efter at han havde talt med sin Fader, at han — eller rettere hans Fader — havde betalt 2000 Kr. kontant i Stedet for en Obligation paa 2000 Kr. Medens Sagsøgte Lund — ligesom Sagsøgerinden — først var af den Opfattelse, at der var betalt 2000 Kr. for lidt i Kreditkasseobligationer, skiftede han senere Mening og erklærede, at han var tilbøjelig til at tro, at Sagsøgte Bentzens og hans Faders Forklaring var den rigtige. Da Sagsøgerinden ikke vilde bøje sig herfor, udtog hun Stævning mod de Sagsøgte og har efter sin endelige Paastand paastaet Sagsøgte Lund eller Sagsøgte Bentzen tilpligtet at betale hende 2000 Kr. med procesmæssige Renter fra Domsforhandlingens Dato den 16. November 1945 eller overlevere hende en Obligation, stor 2000 Kr., i Kreditkassen for Landejendomme i Østifternes 6. Serie, 1. Afdeling, til Rente 4 pCt. med Kupons fra 2. Januar 1946 og betale hende kontant 80 Kr., nemlig Rente pr. 2. Januar og 1. Juli 1945 af en Obligation som den omhandlede, idet hun fastholder, at hun kun har modtaget 8000 Kr. i Check og 6000 Kr. i Obligationer.

De Sagsøgte har begge paastaet sig frifundet, idet de gør gældende, at Sagsøgerinden udover det anførte har modtaget 2000 Kr. kontant.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Parterne og Vidneforklaring af de øvrige ovennævnte paa Mødet den 19. April 1944 tilstedeværende Personer.

Sagsøgte Bentzen og Proprietær Bentzen har forklaret, at Sagsøgte Bentzen medbragte 10.000 Kr. Obligationer, nemlig 3 Stykker à 2000 Kr. og 1 Stykke à 4000 Kr., som blev lagt paa Bordet, men at Sagsøgte tilsidst erklærede, at han gerne vilde beholde Obligationen paa de 4000 Kr., og at Vidnet Bentzen derefter lagde 4 Femhundredekronesedler paa Bordet i Stedet for 2000 Kr. Obligationer, uden at Kursen blev reguleret. De ved ikke, hvem der tog Sedlerne. Sagsøgerinden betalte det af Sagsøgte Lund udregnede Beløb tilbage med Penge, hun tog fra en Tegnebog eller en Taske, efter at Sagsøgte Lund havde udtalt, at han ikke havde Kontanter og spurgt, om hun kunde klare det. Sagsøgte Bentzen er vedblivende i Besiddelse af Obligationen paa 4000 Kr.

Sagsøgte Lund har forklaret, at han, hvis Hukommelse er svækket paa Grund af langvarig Sygdom, nu mener at kunne huske, at det er gaaet til som af Sagsøgte Bentzen og Vidnet Bentzen forklaret. Han har videre forklaret, at han ikke har beholdt de nævnte Pengesedler.

Vidnerne Mathiasson og Møller har begge forklaret, at Vidnet Bentzen, da Sagsøgte Bentzen ytrede Ønske om at beholde Obligationen paa 4000 Kr., lagde 4 Femhundredekronesedler paa Bordet. Vidnet Mathiasson har videre forklaret, at han ikke kan huske, om Sagsøgerinden har taget Pengene, men at hendes Mand ikke har taget dem, og at han har set Sagsøgerinden betale de ca. 1200 Kr. tilbage. Vidnet Møller har forklaret, at han saa, at Sagsøgte Lund beholdt Obligationen, og at Sagsøgeinden fik Checken, men hvad der blev af Femhundredekronesedlerne kan han ikke sige. Han saa, at Sagsøgerinden lagde nogle Sedler og Byttepenge paa Bordet for Sagsøgte Lund, og at denne gav dem til Sagsøgte Bentzen.

Sagsøgerinden og hendes Mand har begge forklaret, at de, da de tog hjemme fra, havde ca. 1500 Kr. med sig i en Tegnebog, da de vilde have været paa Indkøb, og at Sagsøgerinden tilbagebetalte Sagsøgte Bentzen med Penge, hun tog i Tegnebogen. Manden noterede paa en Kuvert, som han har forevist i Retten, hvor mange Obligationer der blev afleveret, nemlig 8000 Kr. Ingen af dem har modtaget de omtalte 4 Femhundredekronesedler eller har set, at de er blevet lagt paa Bordet. Middagen betalte de med ca. 80 Kr., og da de kom hjem, var der kun 2—300 Kr. i Tegnebogen. Vidnet Svendsen førte Gaardens Regnskab for Sagsøgerinden i Tiden indtil Sagsøgte Bentzen overtog den, men siden har de ikke ført Regnskab. Vidnet Svendsen blev i Efteraaret 1944 deporteret til Tyskland med det øvrige Politi.

Efter de af de Sagsøgte og Vidnerne Bentzen, Mathiasson og Møller afgivne Forklaringer maa der gaas ud fra, at Vidnet Bentzen har lagt 4 Femhundredekronesedler paa Bordet som Betaling i Stedet for en Obligation, og da det efter den af Sagsøgerinden personlig afgivne Kvittering mod de Sagsøgtes Forklaring ikke findes bevist, at hun ikke har modtaget dem, vil begge de Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Onsdag den 4. December.

Nr. 222/1945. Proprietær **J. Bang** (H. Bache)

mod

Gaardejer **Otto Ebbesen** (Gamborg efter Ordre).

(Om Erstatning for smitsom Kalvekastning).

Vestre Landsrets Dom af 16. Oktober 1945 (III Afd.): Sagsøgte, Proprietær J. Bang, bør til Sagsøgeren, Gaardejer Otto Ebbesen, betale 5467 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 11. Juni 1944, indtil Betaling sker, og i Sagsomkostninger 700 Kr. Sagsøgte, Kreaturhandler Carl Carlsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Otto Ebbesen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte Carlsen 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Anledning af en Forespørgsel fra Appellanten har Det veterinære Sundhedsraad i en den 17. September 1946 afgivet Erklæring udtalt, at Indstævnte burde have isoleret Koen straks, da han om Aftenen den 18. Februar 1943 — saaledes som det er oplyst under Sagen — blev opmærksom paa Koens Tilstand, samt at der da havde været nogen Mulighed for at begrænse Smittens Udbredelse i Besætningen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste, dog at den Indstævnte tilkendte Erstatning under Hensyn til det foran anførte findes skønsmæssigt at burde nedsættes til 3500 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at den Indstævnte, Gaardejer Otto Ebbesen, tilkommende Erstatning bestemmes til 3500 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gamborg 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. Januar 1943 købte Sagsøgte, Handelsmand Carl Carlsen, Jerlev, af Sagsøgte, Proprietær J. Bang, Teestrupgaard, hele dennes

Kobesætning, ialt 17 Kælvekøer, for en Købesum af 12.500 Kr. Der havde i 1937 været smitsom Kalvekastning i Sagsøgtes Besætning, men siden da havde der ikke — bortset fra et Tilfælde den 14. Januar 1942, som Sagsøgte ikke ansaa for smitsomt — fundet noget Tilfælde af Kastning Sted.

Ved Handlen, som kom i Stand gennem Danske Landbrugeres Kreatursalgsforening for Køge, var til Stede Foreningens Salgsleder, Mads Nielsen, og dens Næstformand, Vurderingsmand Gaardejer Frederik Jensen, begge Holtug. I Forbindelse med Salget underskrev Sagsøgte Bang en af sidstnævnte paa en medbragt trykt Blanket udfærdiget Erklæring, af hvis trykte Tekst det fremgik, at Kreaturerne solgtes reelle i enhver Henseende og fri for smitsom Kastning, idet der dog i Erklæringen, forsaavidt angik et Par Dyr, toges særligt Forbehold med Hensyn til nogle mindre Fejl. Den 3. Februar s. A. solgte Carlsen med gule Attester for 4750 Kr. 5 af de af ham saaledes købte Køer som reelle og som hidrørende fra en Besætning fri for smitsom Kalvekastning, til Sagsøgeren, Gaardejer Otto Ebbesen, Mejsling, som den følgende Dag indsatte dem paa sin Ejendom sammesteds. Sagsøgeren havde forinden solgt hele sin Besætning med Undtagelse af 5 Ungkreaturer, der havde bestaaet Tuberkulinprøven, og ladet sin Stald desinficere og staa tom nogen Tid, idet det var hans Agt at anskaffe sig ren Besætning. Den 19. Februar s. A. kælvede en af de hos Carlsen købte Køer. Da Kælvingen efter de Oplysninger, Sagsøgeren ved Købet havde modtaget, først skulde have fundet Sted den 25. April s. A., tilkaldte han Dyrlæge, som udtog Blodprøver af Koen og de øvrige Kreaturer i Sagsøgerens Besætning og indsendte Blodprøverne til Det veterinære Sundhedsraad, der efter Undersøgelse af disse i Slutningen af Februar Maaned meddelte, at Kasterkoen var Reagent med Reaktion 1 : 200, hvorimod de øvrige Dyr viste negativ Reaktion. Herefter anlagde Sagsøgeren Sag ved Husdyrvoldgiftsretten for Vejle Købstad m. v., idet han paastod Sagsøgte Carlsen tilpligtet at betale ham en Ersatning af 500 Kr. for Kasterkoen. Ved Voldgiftsrettens Kendelse af 2. September 1943 blev Carlsen dømt til at udrede i Erstatning 400 Kr., hvorhos Sagsøgte Bang, der af Carlsen var medinddraget under Sagen, blev dømt til at godtgøre Carlsen det nævnte Beløb. Ved en den 28. s. M. foretaget Undersøgelse viste det sig, at alle Sagsøgerens voksne Kreaturer havde smitsom Kalvekastning, og alle Køerne har senere kastet Kalven.

Under Anbringende af, at den i Sagsøgerens Besætning indførte Smitte hidrører fra den den 19. Februar 1943 kastende Ko, og at de Sagsøgte ifølge den af dem hver for sig afgivne Garanti eller i hvert Fald som Følge af, at de ikke har gjort Sagsøgeren bekendt med de i Sagsøgte Bangs Besætning tidligere indtrufne Kastninger, maa være ansvarlige for Smittens Udbredelse, har Sagsøgeren under denne Sag paastaaet de Sagsøgte dømt til in solidum at erstatte ham det ved Smittens Udbredelse forvoldte Tab, som han i Overensstemmelse med en af retslig udmeldte Syns- og Skønsmænd foretaget Vurdering har opgjort til 5467 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 11. Juli 1944, indtil Betaling sker.

Begge de Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af en nedsat Erstatning efter Rettens Skøn.

Sagsøgte Bang har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort gældende, dels at den af ham afgivne Garanti ikke omfatter Tab som det i Sagen omhandlede, dels at han ved Salget til Carlsen har afgivet alle fornødne Oplysninger om tidligere stedfundne Kastninger i sin Besætning.

Sagsøgte Carlsen, der bestrider, at Sagsøgte Bang til ham har givet Oplysninger om tidligere Kastninger i hans Besætning, har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at han ikke overfor Sagsøgeren har afgivet nogen Garanti mod smitsom Kalvekastning, men alene har gjort ham bekendt med den af Sagsøgte Bang overfor ham afgivne Garanti.

Under Sagen har de Sagsøgte afgivet Partsforklaringer, hvorunder de dog for en væsentlig Del har henholdt sig til de af dem under Voldgiftssagen afgivne Forklaringer, hvorhos nævnte Salgsleder Nielsen og Vurderingsmand Jensen samt Arbejdsmand Aage Jensen har afgivet Vidneforklaringer. Sagsøgeren har derhos afgivet Forklaring under Domsforhandlingen.

Sagsøgte Bang har forklaret, at han under Salgsforhandlingerne udtalte, at Carlsen maatte tage Køerne, som de var. Det var Mads Nielsen, der forlangte Erklæringen underskrevet, og Bang nærede ingen Betænkelighed ved at underskrive, idet han følte sig sikker paa, at de solgte Kreaturer var fri for smitsom Kastning.

Under Salgsforhandlingerne meddelte han Carlsen, at der for 6 Aar siden havde været smitsom Kastning i hans Besætning, hvilken Kastning imidlertid var blevet helbredt ved Serumbehandling, og at alle Køerne siden havde kælvet paa normal Maade. Han fortalte herunder, at en gammel Gedebuk, der stod i Stalden, samtidig var blevet anskaffet af hans Hustru, da der jo var Folk, der mente, at dette forhindrede smitsom Kastning, hvortil Carlsen bemærkede, at det var Pjæt og gammel Snak.

Yderligere oplyste Sagsøgte, at der den 14. Januar 1942 havde været et Tilfælde af Kastning, som dog ikke var blevet undersøgt, idet Sagsøgte ikke kunde tænke sig, at det var smitsom Kastning, men regnede med, at det skyldtes Kulde, da ommeldte Ko stod ved en Ydervæg og i Nærheden af en Dør samt undertiden blev fodret med frosne Roer.

Under Salgsforhandlingerne bad Carlsen om at maatte se Kontrolbøgerne. Han fik disse, i hvilke Kastningen den 14. Januar 1942 var indført, udleveret og sad i Stuen og saa i dem i hvert Fald en halv Time.

Sagsøgte Carlsen har forklaret, at der i Sagsøgte Bangs Stald stod en gammel Gedebuk, og at Bang, da han spurgte, hvad den stod der for, svarede, at den havde holdt Stalden fri for Kastning i den Tid, den havde staaet der. Iøvrigt mener han ikke, at der blev talt om smitsom Kastning, ligesom han ikke mindes og ikke tror, at Bang har udtalt sig til ham om, at en Ko i Besætningen havde kastet den 14. Januar 1942. Saafremt der var blevet talt noget om Kastning i Besætningen for 6 Aar siden, havde han overhovedet ikke købt Dyrene.

Han bad af Hensyn til Ydelsestallene Bang om at vise sig Kontrolbøgerne; han fik imidlertid ikke Hovedbogen, men alene en Kontrolbog, hvori han ikke kunde faa de ønskede Oplysninger. Han saa højst i Bogen

i 5 Minutter og saa intet deri om Kastning, og Bang paaviste ham ikke noget herom.

Salgsleder Nielsen og Vurderingsmand Jensen har overensstemmende forklaret, at Blanketter som den, hvorpaa den omhandlede Garantierklæring blev skrevet, bliver benyttet ved alle Handler, hvor de optræder for Salgsforeningen, naar det drejer sig om Kælvkreaturer.

De erindrer ikke, at der ved Handlen den 21. Januar 1943 af Bang er blevet talt om smitsom Kastning, eller at han har omtalt, at en Koskulde have kastet den 14. Januar 1942.

Arbejdsmand Aage Jensen, der har været ansat som Fodermester hos Sagsøgte Bang fra den 1. November 1942 til den 1. Februar 1943, har som Vidne forklaret, at han under Salgsforhandlingerne omtalte for Sagsøgte Carlsen, at der for nogle Aar siden havde været smitsom Kastning i Besætningen.

Sagsøgeren har under Domsforhandlingen for Landsretten forklaret, at Sagsøgte Carlsen, da han nogen Tid før Købet af de 5 Køer henvendte sig til ham angaaende ny Besætning, paa hans Spørgsmaal om, at nu kunde han vel stole paa, at den var fri for smitsom Kastning, svarede, at en skriftlig Erklæring var bedre end en Blodprøve. Da han købte Besætningen, fik han forevist den af Bang udstedte Erklæring.

Det veterinære Sundhedsraad, hvem Sagen har været forelagt, har i en Erklæring af 29. Februar 1944 bl. a. udtalt, at naar der fra en Besætning sælges Kvæg til Levebrug, bør Undersøgelse af Kastningstilfælde finde Sted, at det ikke kan anses forsvarligt i et Tilfælde som det foreliggende ikke at give Køberen Oplysning om det ikke undersøgte Tilfælde af Kastning, som fandt Sted ca. 1 Aar forud for Handlens Indgaaelse, samt at det i Tilfælde som her sikkert maa anses som det almindeligste, at der ikke gives Køberen Oplysning om Tilfælde af 6 Aar gamle smitsomme Kastninger.

Naar nu henses til, at hverken Sagsøgte Carlsen, Salgslederen eller Vurderingsmanden for Danske Landbrugeres Kreatursalgsforening erindrer, at der af Sagsøgte Bang er blevet oplyst noget om tidligere Kastninger i Besætningen, findes det ikke godtgjort, at Sagsøgte Bang paa tilstrækkelig tydelig Maade har gjort opmærksom herpaa, uagtet han under Hensyn til, at han blev affordret en udtrykkelig Garanti, maa have været særlig opfordret dertil. Da han derhos var bekendt med, at Kreaturerne af Sagsøgte Carlsen købtes med Videresalg for Øje, findes han — der ikke har bestridt, at Smitten i Sagsøgerens Besætning hidrører fra Koen, der kastede den 19. Februar 1943 — ogsaa i Forhold til Sagsøgeren at have gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold, idet han i Handeløjeblikket ikke har været berettiget til at gaa ud fra, at hans Besætning var fri for smitsom Kalvekastning.

Derimod findes der ikke at kunne paalægges Sagsøgte Carlsen noget Ansvar for det Sagsøgeren tilføjede Tab, da han efter det foran antagne ikke har været bekendt med, at der tidligere havde været Kastninger i Sagsøgte Bangs Besætning, og ved Salget til Sagsøgeren alene har henvist til den af Sagsøgte Bang afgivne Garanti uden selv at have paataget sig nogen Garanti for det paa Forhaand ganske upaaregnelige Tab, der maatte kunne blive Følgen af, at Smitten gennem nogle af de

solgte Dyr udbredtes til andre Besætningsdele. Han vil herefter være at irifinde for Sagsøgerens Tiltale under denne Sag.

Til Støtte for sin subsidiære Paastand har Sagsøgte Bang anført, at Sagsøgeren selv bør bære en Del af Tabet, idet Sagsøgeren ikke ved Købet af de 5 Køer af Carlsen burde have indsat dem i sin Besætning uden straks at have ladet foretage Blodprøve af Køerne. Koen, der reagerede, vilde saa med det samme være faldet for Prøven og kunde være blevet udskilt af Besætningen, og Skaden vilde da ikke have faaet det Omfang, som den fik. Iøvrigt har Sagsøgte gjort gældende, at Sagsøgeren, der har udskiftet sin Besætning, der bestod af 11 Køer, i Overensstemmelse med Syns- og Skønsmændenes Udtalelse under Forretningens Afhjæmning, ikke burde have foretaget Udskiftningen, idet Tabet da vilde være blevet mindre end af Syns- og Skønsmændene i Vurderingsforretningen opgjort.

Sagsøgeren har under Domsforhandlingen forklaret, at han ved Salget af Besætningen har opnaaet en mindre Pris for denne end den, hvortil den er ansat i Syns- og Skønsforretningen. Syns- og Skøns-mændene har ikke kunnet opgive Tabets Størrelse, saafremt Udskiftningen af Besætningen ikke havde fundet Sted.

Efter det foreliggende findes Sagsøgeren ikke at have haft Anledning til paa noget tidligere Tidspunkt end sket at have ladet foretage Blodprøver af sin Besætning, og idet den af Syns- og Skønsmændene foretagne Vurdering, mod hvilken Indsigelse ikke er fremsat, findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Sagsøgte Bang være at dømme til at betale det paastævnte Beløb tilligemed Renter som paastaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 315/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Johannes Marius Hainau Christensen
(Overretssagf. I. V. Levinsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 10, 1. Stk.

København's Byrets Dom af 30. Juli 1945 (24. Afd.): Tiltalte, Johannes Marius Hainau Christensen, bør straffes med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 44 Dage anses som udstaaet, hvorhos Tiltalte for bestandig kendes uværdig til almen Tillid. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har draget Omsorg for sit Forsvar.

Østre Landsrets Dom af 3. August 1946 (IX Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at nu 14 Maaneder af den af Tiltalte Johannes Marius Hainau Christensen forskyldte Straf anses udstaaet, hvorhos Tiltalte for bestandig fortaber de i Lovbekendtgørelse

Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 6 nævnte Rettigheder. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom idømte Straf den 3. August 1946, til han den 24. Oktober 1946 atter underkastedes Varetægtsfængsel.

Straffen for det af Tiltalte udviste Forhold, der nu vil være at fastsætte efter § 10, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946, findes at burde bestemmes til Fængsel i 2 Aar.

De i § 6, Stk. 1, i nævnte Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder fortaber Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Ni Dommere stemmer for at anse 11 Maaneder af Straffetiden som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Fire Dommere bemærker følgende:

I den af det justitsministerielle Udvalg vedrørende Ændring i Straffelovstillæget afgivne Betænkning af 14. Januar 1946 hedder det pagina 44: »De Forhold, under hvilke Varetægtsfanger i Landsforræderisager har været interneret eller fængslet, har i mange Tilfælde været væsentlig ringere end de for Varetægtsfanger i Almindelighed foreskrevne og ofte fuldt saa ubehagelige som de Forhold, under hvilke Strafafsoning sker.«

Landsretterne har, som det maa antages paa Grund af disse Forhold, i Almindelighed i Forræderisager bragt Straffelovens § 86 til Anvendelse paa den Maade, at der i den idømte Fængselsstraf fradrages et Tidsrum svarende til det udstaaede Varetægtsfængsels Varighed, og dette er ogsaa sket i nærværende Sag. I ingen af de Højesteret forelagte Sager af denne Art er der af Anklagemyndigheden taget til Orde mod denne Praksis, endsiges nedlagt Paastand om Ændring i den.

Disse Dommere, der under Hensyn til det anførte tiltræder, at 14 Maaneder af Straffen ved Landsrettens Dom er anset som udstaaet, og som finder, at et Tidsrum af ca. $\frac{2}{3}$ af det efter Landsretsdommen udstaaede Varetægtsfængsel yderligere bør fradrages, stemmer herefter for nu at anse 15 Maaneder af Straffen som udstaaet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Johannes Marius Hainau Christensen, bør straffes med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 11 Maaneder anses udstaaet.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Byrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret, der under Salær for Højesteret til Overretssagfører Levinsen, 150 Kr., udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmænd, tiltales Arrestanten Johannes Marius Hainau Christensen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 7. Juli 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 1, ved i Maj 1943 i København at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste (Marinevægter) og herefter til den 15. September 1944 at have forrettet Vagttjeneste i Uniform og med Vaaben i Frederikshavn.

Tiltalte er født den 4. Juli 1920 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte har under Sagen nægtet sig skyldig og har nedlagt Paastand principalt paa Frifindelse, subsidiært paa Rettens mildeste Dom.

Tiltalte har til Støtte herfor nærmere forklaret, at han fra den 1. Juli 1942 til den 20. April 1943 har arbejdet i Tyskland i den tyske Arbejdstjeneste, som han havde fattet Interesse og Sympati for ved at læse om den i Dagbladet »Fædrelandet«. Tiltalte har i denne Forbindelse oplyst, at han fra sin tidligste Ungdom var Medlem af K. U., men at han i 1939 meldte sig ud heraf og meldte sig ind i D. N. S. A. P., af hvilket Parti han dog blev ekskluderet et Par Maaneder efter paa Grund af sine nationale sønderjydske Synspunkter.

Efter sin Hjemkomst fra Tyskland søgte Tiltalte forgæves Arbejde herhjemme og henvendte sig derefter i Slutningen af Maj Maaned 1943 paa det tyske Arbejdsanvisningskontor paa Gardehusarkasernen, hvor han blev antaget som saakaldt Civilvægter. Han underskrev ikke nogen Kontrakt, men fik at vide, at han skulde staa under den tyske Krigsmarine, idet han maatte skrive under paa en Erklæring om, at han vilde rette sig efter den tyske Krigsmarines Anvisninger i enhver Henseende. Han kom derefter paa Baadsmadsstrædes Kaserne, hvor han i 3 Uger fik Undervisning i det Arbejde, som han som Marinevægter skulde udføre; han fik derimod ikke Uddannelse i Vaabenbrug. Efter de 3 Ugers Forløb fik han udleveret tysk Marinevægteruniform og en Pistol, og han fik efter eget Ønske Tjenestested i Frederikshavn, da han nødigt vilde ses af sine Bekendte i Uniform. Han fik her til Opgave at bevogte nogle tyske Benzindepoter, idet han skulde forhindre Uvedkommende i at faa Adgang til det bevogtede Omraade. Tiltalte har dog herved villet gøre gældende, at han aldrig i paakommende Tilfælde vilde have brugt sit Vaaben mod Landsmænd; han vilde højst have affyret Skræmmeskud.

Tiltalte gjorde derefter Tjeneste som Marinevægter i Frederikshavn til den 15. September 1944, da han søgte og fik sin Afsked, dels fordi han nu havde sparet saa mange Penge sammen, at han kunde paabegynde et Kursus paa Højskole, som han havde indmeldt sig til, dels fordi han efterhaanden var blevet klar over, at Tyskland vilde tabe

Krigen, hvorfor han ikke ønskede længere at staa under den tyske Marine.

Tiltalte har under Sagen været fængslet siden den 25. Maj 1945.

Efter Tiltaltes saaledes afgivne Forklaring i Forbindelse med det i Sagen iøvrigt oplyste finder Retten det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet omhandlede Forhold, der findes ganske at maatte sidestilles med Tjeneste af egentlig krigsmæssig Karakter, og saaledes at maatte henføres under Straffelovstillæggets § 10, Stk. 1, og da der ikke under Sagen findes oplyst saadanne særlige Hensyn, der kan begrunde en Strafnedsættelse, vil Tiltalte herefter være at anse med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 44 Dage i Medfør af Straffelovens § 66 anses som udstaaet.

Tiltalte kendes derhos i Medfør af Straffelovstillæggets § 6 uværdig til almen Tillid for bestandig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 30. Juli 1945 af Københavns Byrets 24. Afdeling (Sag Nr. 24/1945), er med Ankenævnets Tilladelse paaanket af Tiltalte Johannes Marius Hainau Christensen til Frifindelse.

Anklagemyndigheden har paastaaet Stadfæstelse.

Efter Dommen har Tiltalte været underkastet mental Observation af Overlægen i Psykiatri, hvis Erklæring af 12. April 1946 har saalydende Konklusion:

»Observanden er ikke fundet sindssyg eller aandssvag, men jævnt begavet.

Af Karakter er Observanden aaben, udtalt stemningslabil, noget saarbar og hidsig, impulsiv og letledelig og frembyder saaledes lettere psykopatiske Træk. Efter det foreliggende maa det anses sandsynligt, at Observanden siden Barndommen har lidt af en kronisk Hjernelidelse af betændelsesagtig Karakter (encephalitis chron.) visende sig ved pludselige Søvnanfald (narcolepsi) og lette Reflexforandringer. Derimod har der ikke kunnet paavises psykiske Følger efter denne Lidelse.

Observanden kan herefter ikke anses uegnet til at underkastes Straf.«

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste, saaledes at nu 14 Maaneder af Straffen anses udstaaet.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Torsdag den 5. December.

Nr. 272/1945. Fhv. Brandmester under Københavns Kommune
Thorvald Immanuel Olsen (Heise efter Ordre)

mod

Københavns Magistrat (Hansen).

(Angaaende Appellantens Ret til ordinær Pension).

Kendelse afsagt den 16. November 1945 af Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstol (I Afd.): Tiltalte, Brandmester under Københavns Kommune Thorvald Immanuel Olsen, afskediges af sin Tjenestemandstilling mod Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der tillægges ham delvis Pension, svarende til $\frac{2}{6}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil. Det Tiltaltes beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Knud Jespersen, tilkommende Salær 80 Kr., udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstol afsagte Kendelse er i Henhold til § 4, Stk. 6, i Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 indanket for Højesteret af Appellanten med Paastand om, at han kendes berettiget til ordinær Pension.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Syv Dommere tiltræder i Henhold til de i Kendelsen i saa Henseende anførte Grunde, at Appellanten ikke har retligt Krav paa ordinær Pension efter Vedtægt af 31. Marts 1920 for Bestyrelsen af Staden Københavns kommunale Anliggender med senere Ændringer og stemmer derfor for at stadfæste Kendelsen, saa vidt den er paaanket. Endvidere stemmer disse Dommere for at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Fire Dommere finder ikke, at Appellantens Forhold har afgivet Grundlag for ved Afskedigelsen at berøve ham Retten til ordinær Pension, særlig ogsaa naar Hensyn tages til, at hans Tjeneste i de ca. 3 Aar, der hengik efter hans Udtræden af D. N. S. A. P., har været i enhver Henseende upaaklagelig.

Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Heise 250 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Auditørens Anklageskrift af 22. September 1945 er Brandmester under Københavns Kommune Thorvald Immanuel Olsen sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 § 1, Stk. 1, Nr. 1, ved at have været Medlem af D. N. S. A. P. fra 15. November 1941 til 12. August 1942.

Der nedlægges Paastand om, at Tiltalte frakendes sin Tjenestemandsstilling med Fortabelse af Pension.

Tiltalte er født den 30. December 1891. Han har været ansat i Kommunens Tjeneste siden 1919.

Tiltalte har paastaaet Frifindelse.

Tiltalte har erkendt at have indmeldt sig i D. N. S. A. P. den 15. November 1941, idet han underskrev sædvanlig Indmeldelsesblanket med Lydighedserklæring. Han har forklaret, at han fik Besked paa, at hans Forhold først skulde undersøges, og at han derefter vilde høre nærmere. Han var saa til et Møde den 5. Februar 1942, hvor han blev optaget som Medlem og fik udleveret Medlemsbog m. m. Han var derpaa igen til Møde den 5. Marts 1942, men begge Møder forløb saaledes, at han ikke længere vilde være Medlem, og i Maj 1942 meldte han sig saa ud. Dette sidste maa anses bekræftet ved de i Sagen tilvejebragte Oplysninger. Efter sin Forklaring havde han ikke ved Indmeldelsen nogen Opfattelse af, at Partiet havde nogen Tilknytning til Besættelsesmagten m. v.

Hans tjenstlige Forhold har været tilfredsstillende, og efter det fremkomne er der intet godtgjort om, at han har optraadt provokerende eller agiterende.

Efter det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lovens § 1, Stk. 1, Nr. 1. Tiltalte, der ikke skønnes at kunne forsættes til anden Tjeneste, findes herefter at burde afskediges fra sin Tjenestemandsstilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, men saaledes at der under Hensyn til det særlige kortvarige Medlemsskab og i Betragtning af hans Alder og Tjenestetid og det iøvrigt foreliggende tillægges ham delvis Pension, svarende til $\frac{2}{5}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil.

Fredag den 6. December.

Nr. 59/1946. **Finansministeriet** (Kammeradv.)

m o d

Købmand **Mads K. Borggaard** (Jørgensen).

(Om Provenuet fra Salg af en Indstævnte tilhørende fast Ejendom skal medregnes til hans skattepligtige Indkomst).

Østre Landsrets Dom af 29. December 1945 (VIII Aid.): De Sagsøgte, Finansministeriet, bør anerkende, at den af Sagsøgeren, Købmand Mads K. Borggaard, for Skatteaaret 1940/41 indgivne Selvangivelse tages til Følge ved Beregningen af hans skattepligtige Indkomst for dette Skatteaar, saaledes at den skattepligtige Indkomst ansættes til 19.282 Kr. i Stedet for til 27.897 Kr. I Sagsomkosninger udreder de Sagsøgte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at Salget af Ejendommen Dalgasgade 24 indbragte en mindre Fortjeneste.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste den indankede Dom i Henhold til dens Grunde og for at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 400 Kr.

Tre Dommere finder, at der navnlig under Hensyn til de foreliggende Oplysninger om Indstævntes økonomiske Forhold og de talrige af ham i Tidsrummet 1931—1940 med Fortjeneste afsluttede Ejendomshandler foreligger tilstrækkeligt Grundlag for at antage, at den heromhandlede Ejendom er erhvervet med Videre salg for Øje. Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Finansministeriet, til Indstævnte, Købmand Mads K. Borggaard, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1931 var Sagsøgeren under nærværende Sag, Købmand Mads K. Borggaard, blevet Ejer af Ejendommen Louisegade 12, Aalborg, paa samme Tidspunkt var hans Svigermoder, Fru Dagmar Schou, blevet Ejer af Ejendommen Rosenlundsgade 12, Aalborg. Da sidstnævnte Ejendom var urentabel, idet den for Størsteparten var indrettet til Værksteder, der var vanskelige at udleje, paatog Sagsøgeren sig at skaffe Fru Schou af med den. Da den ikke uden videre kunde sælges, saaledes at den indbragte Fru Schou de af hende i Ejendommen anbragte Penge — 30.000 Kr. — af hvis Renter hun skulde leve, fik Sagsøgeren i 1932 bragt en Række Handler i Stand, hvorved Fru Schou overtog Sagsøgerens Ejendom i Louisegade, medens Ejendommen i Rosenlundsgade blev mageskiftet dels med en Ejendom paa Korsgade 29/Dalgasgade 26 i Aalborg, dels med et Hus og en Byggegrund i Bouet, paa hvilke Ejendomme Sagsøgeren fik Adkomst. Ved Erhvervelsen af Louisegade 12 blev Fru Schou fyldestgjort for 20.000 Kr. af sine Penge, medens Sagsøgerens Hustru afgav Arveforskuksbevis for de resterende 10.000 Kr.

Kort efter blev Huset og Byggegrunden i Bouet mageskiftet med en Ejendom, Helgolandsgade 15, Aalborg.

Denne Ejendom beholdt Sagsøgeren, indtil han i 1939 fik den afhændet mod i Vederlag at erholde dels Ejendommen Dalgasgade 24 i Aalborg, dels 2 Pantebreve til samlet Paalydende 27.500 Kr. med Pant i Helgolandsgadeejendommen.

Ejendommen Dalgasgade 24 blev kort efter Erhvervelsen solgt med Tab. De to Pantebreve maatte, for at undgaa Tab paa disse, ogsaa realiseres og blev anvendt til Erhvervelse dels af en Ejendom Dybbøls-gade 1/Fredericiagade 8, Aalborg, som Sagsøgeren endnu ejer, dels af andre Ejendomme, som sluttelig er realiseret med Avance.

Endelig bemærkes, at fornævnte Ejendom Korsgade 29/Dalgasgade 26 blev afhændet med Avance i 1944.

Medens Sagsøgeren ved sine Skatteangivelser har medregnet flere af de ved fornævnte Ejendomshandler indvundne Avancer som skattepligtig Indtægt, har han ikke ment at være pligtig at svare Skat af den ved Erhvervelsen og Salget af Ejendommen i Helgolandsgade indvundne Avance, opgjort til 8615 Kr., hvorfor han ikke har medregnet dette Beløb som Indkomst ved sin Selvangivelse for Aaret 1940/41.

Ved Kendelse af 11. August 1944 forhøjede Aalborg Skatteraad imidlertid i Overensstemmelse med Bemyndigelse fra Statens Ligningsdirektorat det i Sagsøgerens Selvangivelse angivne Indkomstbeløb med fornævnte 8615 Kr., og denne Kendelse blev af Sagsøgeren indbragt for Landsskatteretten, der ved Kendelse af 28. September 1944 stadfæstede Skatteraadets Kendelse.

Derefter har Sagsøgeren ved nærværende ved Stævning af 17. Marts 1945 anlagte Sag paastaet de Sagsøgte, Finansministeriet, tilpligtet at anerkende, at Sagsøgerens Selvangivelse for Skatteaaret 1940/41 tages til Følge ved Beregningen af hans skattepligtige Indkomst for dette Skatteaar, saaledes at den skattepligtige Indkomst ansættes til 19.282 Kr. i Stedet for til 27.897 Kr.

De Sagsøgte har paastaet Frifindelse, idet de har gjort gældende, at fornævnte Avancebeløb i Henhold til Statsskattelovens § 5 a er en skattepligtig Indkomst for Sagsøgeren.

Under Sagens Forberedelse er afgivet Forklaring af Sagsøgeren samt af forskellige Vidner.

Sagsøgeren har herunder forklaret og gjort gældende, at han, der er Købmand (Cigarhandler), ikke har købt nogen Ejendom i den Hensigt at indvinde Avance ved dens Videresalg. Han har købt Ejendommen Louisegade 12 samt — senere — andre Ejendomme, som han endnu ejer, som Kapitalanbringelse for at forøge sin Indtægt ved Ejendommenes Driftsoverskud. Salget af Louisegade 12 og Erhvervelsen af de under nærværende Sag nævnte Ejendomme og de videre Dispositioner over disse, derunder navnlig Erhvervelsen af Ejendommen Helgolandsgade 15, er alene foretaget som Led i hans Bestræbelser for at hjælpe Fru Schou med uden Tab at faa afhændet Ejendommen Rosenlundsgade 12 og for at afvikle de Engagementer, han i den Anledning maatte gaa ind i. Han har endvidere henvist til, at han har ejet Ejendommen Helgolandsgade 15 i 7 Aar, og at en væsentlig medvirkende Omstændighed ved Salget var, at Ejendommen viste sig befængt med Væggetøj og derved kom i Mis-kredit, hvorfor han opgav sin oprindelige Tanke at beholde ogsaa denne Ejendom.

I Landsskatterettens fornævnte Kendelse af 28. September 1944 hedder det med Hensyn til denne Ejendom:

»Efter de — — — tilvejebragte Oplysninger har Klageren købt Ejendommen Helgolandsgade 15 i 1932 og afhændet den i 1939. Under Hensyn til, at han i Aarene 1931—1940 har købt og solgt adskillige andre Ejendomme, maa det antages, at den her omhandlede Ejendom er købt af ham med Videresalg for Øje. Retten er derfor enig med Skatteraadet i, at Klageren maa anses for indkomstskattepligtig af den ved Salget indvundne Avance paa 8615 Kr.«

I Tilslutning hertil har de Sagsøgte under Sagen gjort gældende, at Erhvervelsen og Afhændelsen af Helgolandsgadeejendommen, naar henses til de af Sagsøgeren iøvrigt i det paagældende Tidsrum foretagne Dispositioner over Ejendomme, maa anses for at være foretaget i Spekulationsøjemed, og det maa i saa Henseende være uden Betydning, at den som paastaet af Sagsøgeren er erhvervet som Led i en Række Transaktioner, der havde til Formaal at skaffe Fru Schou af med en hende tilhørende urentabel Ejendom, og at den senere er afhændet under de af ham paaberaabte Omstændigheder.

Efter det i Sagen oplyste — derunder de af Sagsøgeren, Sagfører N. Chr. Larsen og af hans Revisor Harry Ejnar Steffensen afgivne Forklaringer, hvorefter Sagsøgeren ved sine Ejendoms køb har haft Kapitalanbringelse for Øje — finder Retten ikke at kunne forkaste Sagsøgerens Anbringende om, at saavel Erhvervelsen af Ejendommen Louisegade 12 som Erhvervelsen af Ejendommen Helgolandsgade 15, der for hans Vedkommende blev Slutresultatet af hans Engagementer for at hjælpe Fru Schou af med hendes urentable Ejendom i Rosenlundsgade, er sket som Formueanbringelse i den Hensigt at opnaa Udbytte ved Ejendommens Dritsoverskud.

Idet det endvidere maa antages, at det ca. 7 Aar efter Erhvervelsen stedfundne Salg af Ejendommen i Helgolandsgade er motiveret ved det af Sagsøgeren paaberaabte Angreb af Væggetøj, findes det ikke godtgjort, at Erhvervelsen af Ejendommen er sket i en saadan Spekulationshensigt, at den indvundne Avance — Forskellen mellem Købesummen i 1932 og Salgssummen i 1939 — kan anses skattepligtig i Henhold til Statsskatteovens § 5 a.

Herefter og idet Sagsøgerens Næringsvej ikke omfatter Salg af Ejendomme, findes Sagsøgerens Paastand at være at tage til Følge og Sagens Omkostninger at tillægge ham med 500 Kr.

M a n d a g d e n 9. D e c e m b e r .

Nr. 15/1946. Viktualiehandler **Th. Christensen**
(Landsretssagf. Hugo Wagner)

m o d

Direktør **V. J. Nyholm** (David).

(Hvorvidt Appellantens Lejemaal er til Hinder for, at Indstævnte i samme Ejendom udlejer til en Specialforretning i Ost og Konserver).

Boligrettens Dom af 30. Maj 1945: Sagsøgte, Direktør V. J. Nyholm, bør anerkende, at han overfor Sagsøgeren, Viktualiehandler Th. Christensen, har været uberettiget til i Ejendommen Jægersborg Allé 5 at udleje en Butik til Oste forretning, der tillige forhandler Konserver. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 150 Kr.

Østre Landsrets Dom af 6. November 1945 (II Afd.): Appellanten, Direktør V. J. Nyholm, bør for Tiltale af Indstævnte, Viktualiehandler Th. Christensen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Appellanten med 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Viktualiehandler Th. Christensen, til Indstævnte, Direktør V. J. Nyholm, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Boligretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 30. Juli 1932 lejede Sagsøgeren, Viktualiehandler Th. Christensen, af Sagsøgte, Direktør V. J. Nyholm, fra Oktober Flyttedag 1932 i Ejendommen Jægersborg Allé Nr. 5 et Butikslokale indrettet til Viktualieforretning samt et bagved Butikken værende Værelse og den under Butikken værende Kælder for en aarlig Leje af 2000 Kr., og Sagsøgeren har siden drevet Viktualieforretning fra Butikken. Fra 1. November 1944 har Sagsøgte udlejet en anden i Ejendommen værende Butik til Oste forretning, saaledes at der i Henhold til Lejekontrakten fra denne Butik maa sælges Ost og Konserver, og under Anbringende af, at denne Udlejning strider mod Lejelovens § 64, Stk. 2, har Sagsøgeren nu under denne Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at han overfor Sagsøgeren har været uberettiget til at udleje Butikken til en Oste forretning, der tillige forhandler Konserver.

Til Støtte for Paastanden har Sagsøgeren anført, at en væsentlig Del af hans Omsætning falder paa Ost og Konserver. Han har herom nærmere anført, at han i 1944 har købt Konserver for ialt 4804 Kr. 55 Øre

og Ost for 15.674 Kr. 80 Øre, at disse Varers Udsalgspris har været ca. 28.000 Kr., og at dette svarer til ca. 15 pCt. af Forretningens Omsætning.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse, idet han gør gældende, at Lejelovens § 64, Stk. 2, ikke kan finde Anvendelse i nærværende Tilfælde. Han har i saa Henseende anført, at Meningen med Lejelovens § 64 ikke kan være, at der ikke maa udlejes til andre Forretninger, som fører samme Slags Varer som Sagsøgeren, og at der ikke er Tale om nogen væsentlig Konkurrence mellem de to Forretninger. Sagsøgte bestrider, at Sagsøgerens Salg af Ost og Konserves efter det oplyste har udgjort en saa væsentlig Del af Sagsøgerens Omsætning, at man kan kalde Osteforretningen en Forretning af tilsvarende Art som Viktualieforretningen. Endvidere har Sagsøgte henvist til, at der altid i Ejendommen er blevet solgt Konserves fra en Kolonialforretning og fra en Grøntforretning, og at der i 1939—40 har været udlejet til en Smørforretning, fra hvilken der solgtes Ost, uden at Sagsøgeren fandt Anledning til at protestere.

Sagsøgeren har under Sagen fremlagt en Erklæring fra De danske Handelsforeningers Fællesorganisation, hvori det hedder:

»Ost og Konserves hører sædvanemæssigt hjemme i en Viktualieforretning, og de udgør en saa væsentlig Del af en Viktualieforretnings Omsætning, at en Forretning, der forhandler Ost og Konserves, maa betragtes som en tilsvarende Forretning.«

Retten finder, at Sagsøgerens Salg af Ost og Konserves efter det oplyste udgør en saa væsentlig Del af hans Omsætning, at de to Forretninger maa anses som tilsvarende Forretninger. Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Boligrettens 3. Afdeling den 30. Maj 1945 og paaanket af Direktør V. J. Nyholm med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med hans for Boligretten nedlagte Paastand derhen, at han frifindes.

Indstævnte, Viktualiehandler Th. Christensen, har paastaet Dommen stadfæstet.

Indehaveren af den paagældende Osteforretning, Ostehandler Kaj Rhode Madsen, der er gjort bekendt med Sagen, har givet Møde og støttet Appellantens Paastand.

Denne Forretning, hvori der kun maa forhandles Ost og Konserves, og som betegnes som en Specialforretning i Ost, findes ikke paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger at kunne betragtes som en tilsvarende Forretning til den af Indstævnte drevne Viktualieforretning i den Forstand, hvori denne Betegnelse er brugt i Lejelovbekendtgørelse Nr. 265 af 29. Maj 1943 § 64, Stk. 2.

Appellantens Paastand vil derfor være at tage til Følge, og Indstævnte vil have at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 400 Kr.

Nr. 61/1946. Forsikrings-Aktieselskabet **National** (Christrup)
 m o d
 Købmand **Svend Birkedal** (Gelting).

(Om en hos Appellanten tegnet Brandforsikring omfatter et Indstævnte tilhørende Sommerhus, der benyttedes af den tyske Værnemagt og nedbrændte den 29. Marts 1944).

Østre Landsrets Dom af 12. Februar 1946 (II Aid.): De Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet National, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Købmand Svend Birkedal, betale 8800 Kr. med Renter 5 pCt. fra den 29. Marts 1944 og Sagens Omkostninger med 500 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter de foreliggende Omstændigheder, herunder navnlig, at Ejendommen laa indenfor et af den tyske Værnemagt stærkt befæstet Omraade og var taget i Brug af denne som i Dommen nævnt, findes Skaden at være opstaaet under Forhold, der falder ind under Policebestemmelsens første Led, og idet Indstævnte ikke har fyldestgjort den ham ifølge Bestemmelsens andet Led paa hvilende Bevispligt, maa der gives Appellanten Medhold i, at der ikke paahviler Selskabet nogen Pligt til at dække Skaden. Appellantens Paastand om Frifindelse vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Forsikrings-Aktieselskabet National, bør for Tiltale af Indstævnte, Købmand Svend Birkedal, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Omkring Januar 1944 beslaglagde den tyske Værnemagt forskellige Sommerhuse i Rindby paa Fanø, herunder den Sagsøgeren, Købmand Svend Birkedal, tilhørende Ejendom Matr. Nr. 26 an af Rindby-Nørby Byer, Nordby Sogn.

Den 29. Marts 1944 nedbrændte det paa Ejendommen værende Hus, der var bygget af Træ, og som af Sagsøgeren anvendtes til Købmandsforretning og Privatbeboelse.

Bygningen var ved Police af 14. Juni 1941 brandforsikret hos de Sagsøgte, Forsikrings-Aktieselskabet National, for ialt 8000 Kr., hvorhos

Forsikringen tillige dækkede Huslejetab, dog højst 10 pCt. af Forsikringssummen.

De Policen paatrykte »Almindelige Forsikringsbetingelser« indeholdt i § 2 følgende Bestemmelse:

»Undtaget fra Forsikringen er Skade opstaaet under Krig, Oprør og borgerlige Uroligheder samt under eller efter Jordskælv eller andre Naturforstyrrelser, med mindre den Forsikrede kan bevise, at Skaden ikke skyldes noget af de nævnte Forhold, som nærmere eller fjernere Aarsag.«

Da de Sagsøgte under Henviisning til nævnte Bestemmelse har nægtet at erstatte Skaden, der efter deres Mening falder udenfor Forsikringen og maa dækkes af Krigsforsikringen, har Sagsøgeren anlagt nærværende Sag, hvorunder han nedlægger Paastand paa, at de Sagsøgte dømmes til at betale ham 8800 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 29. Marts 1944.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Sagen har Sagsøgeren afgivet Forklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Sogneraadformand Kallesen, Opsynsmand Einar Martin Sørensen, Snedkermester Lars Nielsen og Overbetjent Jensen.

Af de afgivne Forklaringer og Sagens øvrige Oplysninger fremgaar det, at Sagsøgerens Hus benyttedes som Køkken og Kantine for et Kompagni tyske Soldater, at der i Nærheden fandtes Befæstningsanlæg og Minefelter, og at Omraadet var afspærret, saaledes at kun Personer forsynet med Passørseddel, udstedt af den tyske Værnemagt, kunde faa Adgang til Omraadet.

Den øverstkommanderende paa Fanø har i Skrivelse af 8. April 1944 til Politimesteren i Esbjerg meddelt, at Aarsagen til Branden ikke har kunnet oplyses.

Efter alt foreliggende maa det antages, at Ildens Opkomst skyldes Uforsigtighed udvist under den tyske Værnemagts Benyttelse af Huset. Da Skaden herefter ikke kan anses indtraadt under de Omstændigheder, der omhandles i de almindelige Forsikringsbetingelsers § 2, vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

De Sagsøgte findes at burde betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 500 Kr.

T i r s d a g d e n 10. D e c e m b e r .

Nr. 294/1946. **Forvaltningsnævnet for Krigsforsikring af Bygninger i Købstæder (Helsted)**

m o d

Fyens Stifts Husmandsskole (Bunch-Jensen).

(Hvorvidt Loven om Krigsforsikring omfatter Skade tilføjet Indstævntes af tyske Politimyndigheder benyttede Bygninger ved et Luftangreb den 17. April 1945).

Østre Landsrets Dom af 9. September 1946 (VII Afd.): Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikring af Bygninger i Købstæder, bør anerkende, at Sagsøgeren, Fyens Stifts Husmandsskole, er berettiget til fuld Erstatning efter Loven om Krigsforsikring, Lovbekendtgørelse Nr. 390 af 4. August 1943, for den dens Bygninger ved Luftangrebet den 17. April 1945 tilføjede Skade. De Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 6000 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Selv om de Indstævnte tilhørende Bygninger, da de blev beskadiget ved det engelske Flyverangreb, kunde anses benyttet til militært Formaal, falder de dog ikke ind under Undtagelsesbestemmelsen i Lovens § 3, idet Ordene »militære Anlæg« ikke kan anses at omfatte private Bygninger, der efter Besættelsen er overtaget af de tyske Myndigheder og af disse er benyttet til militært Formaal. Herefer vil den indankede Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 8000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret betaler Appellanten, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikring af Bygninger i Købstæder, til Indstævnte, Fyens Stifts Husmandsskole, med 8000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Dekret af 1. Oktober 1943, udstedt af Intendanten hos den Øverstbefalende for de tyske Tropper i Danmark, blev den Sagsøgerne tilhørende og som Skole benyttede Ejendom, Matr. Nr. 1h og 5c af Bolbro Jorder under Odense Købstads Markjorder, beliggende Husmandsskolens Allé Nr. 20, Odense, beslaglagt i Henhold til den Øverstbefalendes Forordning af 4. September 1943. Fra tysk Side ønskede man, at Sagsøgernes Bestyrelse skulde underskrive en Lejekontrakt i Overensstemmelse med et af Tyskerne affattet Udkast, men Bestyrelsen vægrede sig herved, og nogen Lejekontrakt blev aldrig underskrevet, hvorimod Sagsøgerne har oppebaaret den af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager fastsatte Brugsgodtgørelse. Ved Dekret af 4. Marts 1945 fra Wehrmachtintendanten Dänemark blev yderligere den Sagsøgerne tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1cm af Tarupgaard, Paarup Sogn, Odense Herred, beliggende Husmandsskolens Allé Nr. 14, som omfattede en til

Beboelse indrettet Villabygning, beslaglagt i Henhold til den tyske Rigsbefuldsmægtigedes Forordning af 23. Maj 1944. Begge Ejendommene har i hele Beslaglæggelsesperioden været benyttet af tyske Politimyndigheder.

Den 17. April 1945 blev Husmandsskolens Kompleks angrebet af engelske Flyverstyrker, hvorved der skete meget betydelige Skader paa Bygningerne.

Sagsøgerne foretog herefter den 20. April 1945 i Henhold til Lov Nr. 473 af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger, jfr. Lov-Bekendtgørelse Nr. 390 af 4. August 1943, Anmeldelse overfor Forvaltningsnævnene for Krigsforsikringen af den Skade, som var tilføjet Bygningerne, der var brandforsikrede henholdsvis i Købstædernes Brandforsikring og Husmandsbrandkassen. Ved to Skrivelser af 20. Juli 1945 meddelte Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen for bymæssige Bebyggelser i Landkommuner imidlertid, at Skaderne ikke kunde anerkendes af Krigsforsikringen, fordi Ejendommen blev benyttet som militært Anlæg, idet man henviste til ovennævnte Lovs § 3. Forvaltningsnævnet meddelte videre, at det uanset det indtagne Standpunkt vilde lade Skaden vurdere. Skaderne paa de 2 Ejendomme er senere opgjort til henholdsvis 385.503 Kr. 30 Øre og 16.091 Kr. 52 Øre, og da Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Bygninger i Købstæder, under hvilket Sagen retlig henhører, for saa vidt angaar den nævnte Skolebygning, der er beliggende inden for Odense Købstads Grænse, har vægret sig ved at udrede nogen Erstatning, har Sagsøgeren paastaet Forvaltningsnævnet dømt til at anerkende, at Sagsøgte er berettiget til fuld Erstatning efter Loven om Krigsforsikring for den deres Bygninger ved Luftangrebet den 17. April 1945 tilføjede Skade.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand for det første fremført, at Husmandsskolen overhovedet ikke kan betegnes som »militært Anlæg«, idet den ikke har været benyttet af det tyske Militær, men derimod af en tysk Politimyndighed. Denne var ikke underlagt Værnemagten og var ganske uafhængig af Militæret. En Politiafdeling bliver, efter hvad Sagsøgeren anfører, ikke til en Militærafdeling, fordi den bliver bevæbnet.

Sagsøgeren har dernæst anført, at den paagældende Husmandsskole, selv om den maatte siges at være benyttet til militært Brug, ikke kan henhøre under de »militære Anlæg«, der er undtaget fra Krigsforsikringen efter Lovbekendtgørelse 4. August 1943, idet Loven kun kan anses at omfatte danske Militærbygninger, der varigt er indrettet til Militærbrug. Et Forslag til Lov om Krigsforsikring af Bygninger blev fremsat i Rigsdagen allerede den 18. Oktober 1939, altsaa før den tyske Besættelse af Danmark, og Loven blev udstedt den 22. December s. A., altsaa ogsaa før Besættelsen. Lovforslaget blev udarbejdet af et Udvalg, som Indenrigsministeren nedsatte den 19. September 1939 efter Forhandling med forskellige Grundejerorganisationer, og Udvalgets Bemærkninger tjener som Motiver for Lovforslaget. Efter det oprindelige Forslag omfattede Ordningen alle brandforsikrede Bygninger med Undtagelse af kongelige Slotte og Palæer, militære Anlæg, Fabrikker og Værksteder for Fremstilling af Krigsmateriel, Lufthavnes, Jernbaners og Sporvejes Bygninger,

Gasværker, kommunale Elektricitets- og Vandværker, offentlige Hospitaler samt Kirker (Forslagets § 3). Det fremhæves i Motiverne, at der er søgt skabt en Ordning paa gensidigt Grundlag, hvilende paa Brandforsikringsselskabernes Organisation og udnyttende denne. Man har villet tilstræbe en Ordning, der var faa omfattende som muligt. Udelukket fra Ordningen er Bygninger, der er indtegnet i Statsbrandforsikringsfonden samt kommunale Bygninger, som vedkommende Kommune selv løber Risikoen for. For de øvrige kommunale Ejendommers Vedkommende er der et Forsikringsbehov, og det maa forsikringsmæssigt anses som en Fordel, at Ordningen omfatter saa mange som muligt. Udover de i Statsbrandforsikringsfonden indtegnede og de af Kommunerne selvforsikrede Ejendomme er imidlertid de ovennævnte Undtagelser gjort med Hensyn til Kredsen af forsikrede Ejendomme, og det ledende Synspunkt ved Opregningen af disse Undtagelser har, efter hvad Motiverne angiver, været, at Bygninger, der frembyder ekstraordinær stor Risiko, bør undtages. Dette Synspunkt er imidlertid, efter hvad Sagsøgeren fremhæver, iraveget under Sagens senere Behandling i Folketinget, idet man til Ordene »militære Anlæg« har føjet »(der ikke er kommunale Kaserne)«. Herefter er kommunale Kaserne indbefattet under Forsikringen, og Risikoen kan efter Sagsøgerens Formening ikke blive mindre for en Kaserne, der er indrettet i en kommunal Bygning, end for en, der er indrettet i en privat Bygning. Endvidere er ved en Lovændring Nr. 355 af 26. August 1941 »Fabrikker og Værksteder for Fremstilling af Krigsmateriel« udgaaet af Opregningen over Undtagelser; selv om de er indordnede under et særligt Forsikringsforbund, viser det dog, at de er anset for forsikringsegnede Objekter, saaledes at man har opgivet Synspunktet om de særlig udsatte Ejendomme som normgivende for Undtagelsen. Endelig har man ved Lovændring Nr. 340 af 8. Juli 1943 atter en Gang fraveget Pricippet, idet man har ændret »Kirker« til »de af Folkekirkens Kirker, der er selvejende eller bestyres efter Bestemmelserne for selvejende Kirker, samt Kirker tilhørende det romersk-katolske Trossamfund«, og det maa være ligegyldigt for Risikoen, om en Kirke falder inden for eller uden for de nævnte Kategorier, der alene vedrører deres Ejendomsforhold. Efter det af Sagsøgeren om Lovens Indhold og dens Tilblivelse anførte, kan der efter Sagsøgerens Opfattelse ikke med denne Lov være tænkt paa, at en privat Ejendom, der af en Besættelsesmagt beslaglægges til militær Anvendelse, skulde falde uden for Forsikringsområdet. Iøvrigt anfører Sagsøgeren, at der er Tale om en meget alvorlig økonomisk Virkning for Sagsøgeren, hvis Skolens Ejendom ikke er forsikret efter Krigsforsikringsloven, idet den almindelige Brandforsikring ikke dækker Skaden, og der heller ikke foreligger nogen Erstatningspligt for Staten, saaledes at Sagsøgeren alene maa bære hele Tabet. Sagsøgeren har yderligere paapeget, at en Anerkendelse af Skolens Bygning som krigsforsikret ikke givetvis vil medføre større Udgifter for de Grundejere, der er inde under Ordningen, idet Krigsforsikringen i modsat Fald ikke vil kunne opkræve Præmier af alle de talrige Ejendomme, der har været beslaglagt af Tyskerne til militært Brug, og endelig har Sagsøgeren anført, at det, hvis de anførte Synspunkter ikke anerkendes, vil blive vanskeligt at beregne Præmierne i de talrige Til-

iælde, hvor Ejendomme i Perioder har været anvendt af Tyskerne til militært Brug, ligesom det vil være inkonsekvent, saafremt en Bygning, der ødelægges af Tyskernes Fjender, for at den ikke skal falde i deres Hænder, skal være dækket af Forsikringen, medens den, saafremt Tyskerne sætter sig i Besiddelse af den og den derefter ødelægges af Modparten, skal være unddraget fra at kunne opnaa Erstatning.

Iøvrigt er der Enighed mellem Parterne om, at ikke selve Beslaglæggelsen, men derimod Luftangrebet paa Bygningen er en saadan skadevoldende Begivenhed, som omfattes af Krigsforsikringslovens § 5.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at der her ikke er Tale om nogen egentlig Forsikring, hvor Forsikreren er en erhvervsdrivende Virksomhed, men at det drejer sig om Skadesfordeling, hvortil Initiativet er taget af Grundejerne selv, og hvor Risikoen alene bæres af disse, altsaa af et forholdsvis lille Udsnit af Befolkningen. Dette har medført, at man ved Lovens Givelse har bestræbt sig for at begrænse Risikoen, og dette har man gjort dels ved at fastsætte, at den samlede Erstatning ikke kan overstige 5 pCt. af Brandforsikringssummen for de af Ordningen omfattede Bygninger, dels ved fra Ordningen at undtage de i Lovens § 3 omhandlede Bygninger, der er udsatte for en ekstraordinær stor Fare. For saadanne Bygningers Vedkommende er det ikke rimeligt, at Risikoen bæres af et forholdsvis lille Udsnit af den samlede Befolkning. Lovforslaget fra 1939 er ogsaa ganske konsekvent paa dette Punkt, og de i 1941 og 1943 gennemførte Ændringer kan ikke siges at bryde det fastlagte Princip, da den i 1941 indførte Forsikring for krigsindustrielle Ejendomme netop ikke forøger Risikoen for de almindelige Grundejere, men er baseret paa et særligt Forsikringsforbund, og den i 1943 gennemførte Ordning for Kirker efter Motiverne kun betyder, at nogle mindre Kirker kommer ind under Forsikringen og i det hele paa det nærmeste er betydningsløs. Kun den under Behandlingen af den oprindelige Lov i Folketinget gennemførte Ændring vedrørende de kommunale Kaserner betyder en enkeltstaaende Undtagelse fra Princippet, idet man efter Tilskyndelse fra Købstadsforeningen bevidst har gennemført en Særordning for kommunale Bygningers Vedkommende. Det er saaledes baade i Overensstemmelse med Lovens Ord og dens ledende Princip, naar Krigsforsikringen ikke vil betale Skaden paa den til tysk militært Brug anvendte Husmandsskole. De reale Grunde, som har motiveret Reglen, har nøjagtig samme Gyldighed for saadanne militære Anlæg, som under Besættelsen er blevet opført eller indrettet af de tyske Okkupationstropper.

Paa Sagsøgtes Foranledning har der været foretaget Politiafhøring af de to tidligere Gestapochefer i Odense, nuværende allierede Krigsfanger Kurt Alfred Guttmann og Friedrich Wilhelm Dohse.

Guttmann har forklaret, at Husmandsskolen var blevet beslaglagt af den tyske Rigsbefuldmægtigede til Afbenyttelse for det tyske Sikkerhedspoliti paa Fyen. Skolen blev taget i Brug til dette Formaal den 1. Oktober 1943. Ved Skolens Overtagelse rykkede 14 civile tyske Politifolk ind, og der var ikke i den første Tid Vagtposter. Efter 14 Dage à 3 Uger fik man Vagt ved Husmandsskolen af uniformerede Politisoldater. Vagten bestod af 6 Mand. Posterne var bevæbnet med Maskinpistoler. I

November 1943 blev der indrettet 6 Celler. I Sommeren 1944 blev der efter Ordre fra København trukket et to Meter højt Pigtraadshegn om Skolen til Sikring af denne. Nogen Tid herefter blev Skolen efter Ordre fra København camoufleret. Samtidig hermed blev der i Haven og den lille Skov, der ligger op til Haven, gravet nogle Dækningsgrave. Disse var ganske aabne, og de tjente til Beskyttelse mod Bombesplinter i Tilfælde af Flyverangreb paa Skolen. Endvidere var disse Grave placeret saaledes, at de kunde tjene som Stillinger for Skytter i Tilfælde af Angreb udefra paa Husmandsskolen.

Den 1. September 1944 blev der i en Træbarak ved Siden af Husmandsskolen lagt en Kommando paa ca. 25 uniformerede Ordenspolitibetjente under Ledelse af en Polizeioberleutnant. De var bevæsnet med Geværer og Pistoler og med een eller to Maskinpistoler, men fik flere stillet til Raadighed af Sikkerhedspolitiet. De var ikke bevæbnet med Maskingeværer eller sværere Vaaben. Samtidig hermed blev Vagten udvidet. Guttmann oplyser, at der ikke var lavet Luftværnsforanstaltninger af nogen Art, og der har aldrig været opstillet Antiluftskyts af nogen Art. Han forlod Husmandsskolen den 22. Januar 1945.

Dohses Forklaring gaar ud paa, at han den 22. Januar 1945 overtog Tjenestestedet paa Husmandsskolen. I den Tid han var Leder paa Husmandsskolen, lod han Pigtraadshegnet om Skolen forstærke med »Faldtraad«, ligesom han lod indrette Skydehuller uden om Skolen for Maskingeværer. Der blev tildelt Vagtmandskabet 2 Maskingeværer. Efter Anvisning fra København blev der rettet Henvendelse til Luftvaabnet med Henblik paa at faa opstillet een à to Antiluftkanoner, men der naaedes aldrig at blive taget Bestemmelse. I Marts 1945 fik Dohse flere Folk paa Tjenestestedet, og da han derfor skulde bruge mere Plads, kom S. D. ud af Hovedbygningen og over i en anden Bygning, der hørte til Husmandsskolen.

De afgivne Forklaringer viser efter Sagsøgtes Mening, at der var Tale om et efter sit Tilsnit rent militært Anlæg. Hertil kommer, at Bygningen var et af Centrene for Besættelsesmagtens Kamp mod den i Forbindelse med de allierede Styrker arbejdende Modstandsbevægelse, hvis Formaal var et Udtryk for den i Realiteten — omend ikke i Formen — militære Modstand, som Danmark øvede efter den 29. August 1943, saaledes at et Angreb paa Bygningen som det, der blev foretaget den 17. April 1945, maatte betragtes som et egentligt Led i Krigshandlingerne. Den var et vigtigt Led i den her i Landet stedfundne Partisanrig.

Færdig fra Trykkeriet den 22. Januar 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 28

Tirsdag den 10. December.

Retten maa mene, at der ikke ved Formuleringen af den omhandlede § 3 i Loven om Krigsforsikring af Bygninger i 1939 med Anvendelse af Ordet »militære Anlæg« har været tænkt paa den Situation, at fremmede Tropper skulde sætte sig fast i Landet og indrette private Bygninger til militært Brug. Retten tør derfor ikke fastslaa, at Sagsøgerens Ejendomme efter den af Tyskerne gjorte Brug af dem omfattes af de i Lovens § 3 fastsatte Undtagelser fra Lovens almindelige Hovedregel, hvorfor der vil være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagsøgte vil derhos have at betale Sagens Omkostninger til Sagsøgeren med 6000 Kr.

Onsdag den 11. December.

Nr. 239/1946. Revisor **Viggo E. Noer** (Selv)

mod

Luftværnschefen i Skive, Borgmester **Woldhardt Madsen**, Luftværnslederen for Skive Sygehus, Sygehusforvalter **Mads A. Holm**, og **Statens civile Luftværn** (Svane).

(Om de Indstævntes Erstatningspligt for en Cykel frastjaalet Appellantens mindreaarige Søn i Maj 1944, medens han gjorde Tjeneste som Ordonnans under Statens civile Luftværn).

Dom afsagt af Retten for Skive Købstad m. v. den 24. August 1945: De Sagsøgte 1) Luftværnschefen i Skive, 2) Luftværnslederen for Skive Sygehus, 3) Statens civile Luftværn, København, bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren, Revisor Viggo E. Noer, Skive, betale 350 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 16. Maj 1945, indtil Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 10 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage.

Vestre Landsrets Dom af 16. Maj 1946 (I Afd.): Appellanterne, Luftværnschefen i Skive, Borgmester Woldhardt Madsen, Luftværnslederen for Skive Sygehus, Sygehusforvalter Mads A. Holm, og

Statens civile Luftværn, bør for Tiltale af Indstævnte, Revisor Viggo E. Noer, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde og for at paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

Fire Dommere bemærker følgende:

Som anført i Dommen var det efter Luftværnsmyndighedernes Henstilling, at Kaj Noer mødte med Cykel, og der maa gaas ud fra, at det ham paahvilende Hverv, der udførtes i det Offentliges Interesse, krævede Anvendelse af Cykel. Under disse Omstændigheder og under Hensyn til, at Luftværnsmyndighederne ikke ved Anvisning af Anbringelsessted eller paa anden Maade havde draget Omsorg for forsvarlig Opbevaring af de mødendes Cykler under Luftalarm, findes der at foreligge tilstrækkeligt Grundlag for at paalægge Statens civile Luftværn Ansvar. Idet der dernæst ikke af Kaj Noer kan anses at være udvist en saadan Uagtsomhed ved Cyklens Anbringelse, at det vil kunne betage ham Ret til Erstatning, stemmer disse Dommere for at paalægge Statens civile Luftværn, der for Højesteret har erklæret at ville modtage Søgsmålet paa Luftværnsmyndighedernes Vegne, at betale Appellanten i Erstatning 350 Kr. med Renter, medens de, saaledes som Sagen foreligger for Højesteret, er enige i at frifinde de øvrige Indstævnte.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Revisor Viggo E. Noer, til de Indstævnte, Luftværnschefen i Skive, Borgmester Woldhardt Madsen, og Luftværnslederen for Skive Sygehus, Sygehusforvalter Mads A. Holm, 75 Kr. til hver og til Indstævnte, Statens civile Luftværn, 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Natten til den 21. Maj 1944 blev en Sagsøgeren, Revisor E. Noer, Skive, tilhørende original engelsk Brampton Herrecykel stjaalet fra Cykelstativerne ved Skive Sygehus' Hovedindgang fra Resenvej, hvor Sagsøgerens 16-aarige Søn, Kaj Noer, der var antaget som Ordonnans

under Statens civile Luftværn med Mødepligt paa Sygehusets Kommandocentral, havde henstillet den, efter at han havde aflaaet den, til Brug ved Udbringning af Meldinger under den da stedfindende Flyvervarsling. Sagsøgerens Søn foretog straks Efterforskning sammen med C. B. Mandskabet, og Sagsøgerens Hustru anmeldte samme Nat telefonisk Tyveriet til Politiet, hvorhos Sagsøgeren i Skrivelse af 21. Maj 1945 til Luftværnschefen i Skive krævede Cyklen erstattet.

Under Anbringelse af, at Sønnen var pligtig at give Møde med Cykel og under Henvisning til, at de Sagsøgte ikke har holdt fornøden Vagt ved de af Luftværnsmandskabet benyttede Cykelstativer eller anvist sikkert Opbevaringssted, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte 1) Luftværnschefen i Skive, 2) Luftværnslederen for Skive Sygehus, 3) Statens civile Luftværn, København, in solidum dømt til at erstatte ham Cyklens Værdi, ifølge Erklæring fra Fornikler Asbjørn Larsen, Skive, 174 Kr., samt Erstatning for Afsavn, idet han har maattet leje Cykel til 3 Kr. pr. Dag, indtil det den 1. November 1944 lykkedes ham at købe en anden Cykel, ialt afrundet 350 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 16. Maj 1945.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet de gør gældende, at Sagsøgeren selv maa bære Risikoen for Tyveri af den til Sønnen overladte Cykel, navnlig naar Cyklen anbringes i de umiddelbart ud til den offentlige Gade anbragte Cykelstativer i Stedet for i de faa Skridt fra Kommandocentralens Indgang anbragte Stativer. Sagsøgte 3) har derhos med Henhold til de af Indenrigsministeriet i Skrivelse af 21. Februar 1940 fastsatte Retningslinier for Fordelingen mellem Stat og Kommune af Udgifterne til Luftbeskyttelsesformaal paastaet sig frifundet under Henvisning til, at Staten herefter for saa vidt angaar Sygehus Luftværnsudgifter alene afholder Udgifter til visse Inventaranskaffelser, medens Udgiften iøvrigt afholdes af Sygehusejeren.

De Sagsøgte har subsidiært protesteret mod Afsavnskravets Størrelse og paastaet det nedsat efter Rettens Skøn.

Under Sagen er afgivet Forklaring af Sagsøgeren, dennes Søn og Sygehusforvalter Holm. Sidstnævnte har oplyst, at han havde henstillet til de 4 Ordonnanser, deriblandt Sagsøgerens Søn, at møde med Cykel, samt at han ikke har anvist Parkeringsplads, men at han gik ud fra, at Ordonnansene anvendte de nærmest Kommandocentralen værende Stativer.

Foreløbig bemærkes, at det, saaledes som Sagen foreligger oplyst, er uklart, hvorvidt Sagsøgerens Søn gjorde Tjeneste som Ordonnans for Sygehuset alene, samt at Retten iøvrigt paa det foreliggende Grundlag er ude af Stand til at afgøre, hvorledes Udgiften til Ordonnanstjenesten skal fordeles mellem Stat, Kommune og Sygehusejer. Der vil herefter ikke kunne tages Hensyn til den af Sagsøgte 3) fremsatte særskilte Frifindelsespaastand.

Da Cyklen efter det oplyste er indgaaet som en Del af Ordonnans-udrustningen, findes de Sagsøgte at maatte bære Risikoen for Tyveriet, hvorved bemærkes, at det, da de Sagsøgte ikke har anvist særlig Parkeringsplads, ikke kan behrejdes Sagsøgerens Søn, at han har anbragt Cyklen som sket.

Herefter og idet Afsavnskravet under Hensyn til, at Sagsøgerens Virksomhed nødvendiggor daglig Brug af Cykel skønnes rimeligt, vil de Sagsøgte være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgerens Paa-stand, idet Sagens Omkostninger fastsættes til 10 Kr., hvorved bemærkes, at Sagsøgeren ikke har givet Møde ved Sagfører.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 24. August 1945 af Retten for Skive Købstad m. v.

For Landsretten har Parterne gentaget deres for Underretten nedlagte Paastande.

Indstævntes Søn, Kaj Noer, har for Underretten som Vidne forklaret, at det var henstillet til ham at møde med Cykel. Det var under en natlig Flyveralarm, at Cyklen blev stjålet, og Vidnet havde som ved tidligere Lejligheder anbragt Cyklen i Stativet ved Sygehusets Hovedindgang fra Resenvej, hvilket Stativ ogsaa blev benyttet af de øvrige mødepligtige.

Efter Sagens Indankning for Landsretten er der afgivet Partsforklaring af Appellanten Holm samt Vidneforklaringer bl. a. af dennes Søn, Kontorassistent Holger Peter Holm, Kommis Jørgen Dahl og Ordonnans Knud Christensen, alle af Skive.

Appellanten Holm har forklaret, at han gik ud fra, at Ordonnanserne anbragte deres Cykler i det nærmeste Stativ, og at han ikke kunde tænke sig, at nogen kunde finde paa at anbringe sin Cykel ved Indgangen fra Resenvej, idet der er ca. 100 m fra det dér opstillede Stativ til Indgangen til Kommandocentralen. Appellanten har paalagt de mødepligtige ikke at anbringe deres Cykler op ad Hovedbygningens Østside, men har iøvrigt ikke givet noget Paalæg med Hensyn til Anbringelse af Cykler og har paa den anden Side ej heller advaret de mødepligtige mod at anbringe Cyklerne i Stativet ved Indgangen fra Resenvej. Der var rigelig Plads til at anbringe dem umiddelbart ved Indgangen til Kommandocentralen, hvis nærmeste Omraade — dog ikke Parkeringspladsen og Hovedindgangen fra Resenvej — under Flyvervarsling afpatrouilleredes af enten Appellanten eller dennes Søn. Kontorassistent Holm har forklaret, at der under Flyvervarsling altid var Folk paa Kontrol udenfor Kommandocentralen — saaledes enten Vidnet eller hans Fader — og Risikoen for Tyveri af Cykler, der var anbragt i Cykelstativerne eller ved Muren i Nærheden af Kommandocentralen, var derfor minimal.

Kommis Jørgen Dahl har forklaret, at han, der har forrettet Tjeneste paa Kommandocentralen paa Sygehuset i ca. et Aar før 5. Maj 1945 at regne, altid gav Møde med Cykel, som han anbragte i Cykelstativet overfor Indgangen til Kommandocentralen, hvor der som Regel var Plads.

Endelig har Ordonnans Knud Christensen forklaret, at han ligeledes stillede sin Cykel i Cykelstativet overfor Kommandocentralen.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Kaj Noer, som var Medlem af Spejderkorpsen i Skive og havde meldt sig til frivillig C. B.-Tjeneste

uden Honorar, efter Anmodning af Appellanten Holm af Luftværnschefen i Skive blev stillet til Raadighed for Sygehuset til Ordonnanstjeneste, samt at det ikke af Luftværnschefen i Skive er paalagt de Personer, som forrettede Ordonnanstjeneste, at stille med Cykel.

Hvad enten Kaj Noer under sin Tjeneste var beordret til eller blot havde modtaget Henstilling om at møde med Cykel, maatte det i hvert Tilfælde være en Forudsætning for Appellanternes Erstatningspligt, at Kaj Noer ikke ved eget uforsvarligt Forhold havde udsat sig for, at hans Cykel blev stjaalet. Ved at henstille sin Cykel i det ved Resenvej i en Afstand af ca. 100 m fra Kommandocentralen anbragte Cykelstativ, hvor han ikke kunde forvente, at der fra Luftværnsmyndighedernes Side blev udøvet nogen Kontrol med de af de mødepligtige henstillede Cykler, i Stedet for at anbringe Cyklen paa Mødestedet ved Kommandocentralen eller i den umiddelbare Nærhed af dette, hvor der fandt Patrouillering Sted, maa det imidlertid statueres, at Kaj Noer har udvist Uagtsomhed. Herefter vil der ikke kunne paalægges Appellanterne noget Ansvar for den stjaalne Cykel, og disse vil derfor, uden at det bliver nødvendigt at komme ind paa det af dem til Støtte for deres Paastande iøvrigt anførte, være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Efter det i Sagen oplyste maa der gaas ud fra, at Kaj Noer under Flyvervarsling har været undergivet Luftværnschefens Kommando ogsaa medens han, som det maa antages efter Ordre fra denne, gjorde Tjeneste som Ordonnans for Sygehusets Kommandocentral.

Idet de respektive Luftværnschefer, som forestod de kommunale Luftbeskyttelsesomraader, hører under Statens civile Luftværns Overledelse, finder jeg ikke, at der vil kunne gives Statens civile Luftværn Medhold i Paastanden om ikke at være rette Sagvolder, uanset hvem der endelig maatte være forpligtet til at afholde en Udgift som den heromhandlede.

Som en Følge af det anførte finder jeg ikke Indstævnte berettiget til at indtale Kravet hos de øvrige Appellanter, der ikke findes at have gjort sig skyldige i noget til Erstatning forpligtende Forhold, og jeg vil saaledes frifinde disse.

Selv om det efter det oplyste vel ikke kan antages, at Kaj Noer har haft nogen egentlig Pligt til at møde med Cykel til sin Tjeneste, findes Cyklen dog, da den efter Henstilling af Lederen af Sygehusets Kommandocentral er medbragt til Anvendelse ved Ordonnanstjenestens rette Udørelse, at være stillet til Disposition for Luftbeskyttelsesmyndighederne under saadanne Omstændigheder, at disse maa bære Risikoen for dens Bortkomst, hvorved bemærkes, at der, som i Dommen antaget, ikke af Kaj Noer findes at være udvist en saadan Uagtsomhed ved Cyklens Anbringelse, at det vil kunne betage ham hans Ret til Erstatning. Idet der ikke findes at kunne tilkendes Erstatning for Afsavn af Cyklen,

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Lejekontrakt af 21. Oktober 1942 lejede Sagsøgeren, Grosserer Erling B. Ibsen, Lokalerne Nr. 231—233 i »Vesterport« i København for en aarlig Leje af 2900 Kr. af Aktieselskabet Det gamle Banegaardsterræn. Arealet af det lejede var tilsammen 66 m².

Ved Skrivelse af 19. September 1944 meddelte Aktieselskaberne Sagsøgeren, at Ejendommen var blevet beslaglagt af den tyske Værnemagt fra den 23. September 1944 at regne. Noget egentligt Beslaglæggelsesdekret modtog han ikke. Han maatte som de øvrige Lejere flytte sit Kontor, og det har ikke siden været ham muligt at faa noget Lokale, hvorfor han har maattet have Kontor i sit Hjem under meget utilfredsstillende Forhold.

Efter Kapitulationen den 5. Maj 1945 blev Ejendommen »Vesterport« ligesom andre af den tyske Besættelsesmagt hidtil benyttede Ejendomme taget i Brug af de danske Myndigheder, Modstandsbevægelsen og de allierede Militærmyndigheder. Ved midlertidig Lov Nr. 307 af 29. Juni 1945 om Tillæg til Indkvarteringslovgivningen blev Indenrigsministeren bemyndget til, naar Hensyn til de bestaaende særlige Forhold gjorde det nødvendigt, at kræve Jord og Bygninger afgivet til Brug eller til offentligt Eje mod fuldstændig Erstatning, og ved § 5 i Bekendtgørelse Nr. 316 af 5. Juli 1945 fastsatte Indenrigsministeren i Henhold til nævnte Lov, at Ejendomme, der havde været udlejet til eller beslaglagt af den tyske Værnemagt eller denne tilsluttede Organisationer, og efter den 4. Maj 1945 ikke havde kunnet tilbagegives Ejeren (Brugeren), skulde, indtil de matte være frigivet, anses som beslaglagt i Henhold til Loven af 29. Juni 1945.

Sagsøgeren har flere Gange forgæves rettet Henvendelse til Aktieselskaberne, til Københavns Magistrat, der formelt staar som Rekvirent af Lokalerne, og til Indenrigsministeriet, der reelt træffer Afgørelse om Lokalernes Anvendelse.

Ved Østre Landsrets Dom af 19. September 1946 er det fastslaaet, at Sagsøgeren har Ret til at fortsætte Lejemaalet af de nævnte Lokaler, saa snart Beslaglæggelsen af disse er ophørt.

De nævnte Lokaler benyttedes fra 7. Maj 1945 til 21. Juli 1945 af Modstandsbevægelsen og fra 19. November 1945 af Rigspolitiets Fremmed- og Visumafdeling, der stadig benytter dem, medens de stod tomme fra 21. Juli 1945 til 19. November s. A.

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren Sagsøgte tilpligtet at tilbagegive ham de af ham i »Vesterport« lejede Lokaler Nr. 231—33.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Indenrigsministeriet, for hvem Søgsmålet er anmeldt, støtter Sagsøgtes Paastand.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand for det første gjort gældende, at de formelle Betingelser for Beslaglæggelse efter Lov Nr. 307 af 29. Juni 1945 ikke er opfyldt. Efter Loven og dens Motiver maa der kræves en Rekvision i hvert enkelt Tilfælde, og denne Rekvision kan ikke erstattes af den generelle Bestemmelse i Bekendtgørelse Nr. 316 af 5. Juli 1945 § 5 om Beslaglæggelse af alle de indtil Kapitulationen af den

tyske Værnemagt benyttede eller beslaglagte Ejendomme. Det maatte efter Sagsøgerens Mening ogsaa paahvile Sagsøgte i de enkelte Rekvisitioner at give Oplysning om Grunden til Beslaglæggelsen og godtgøre, at den var nødvendig og havde Hjemmel i Lovens Bestemmelser.

Dernæst har Sagsøgeren gjort gældende, at Beslaglæggelsen af de omhandlede Kontorlokaler ikke har haft Hjemmel i Loven. Ved Lovforslagets Forelæggelse for og Behandling i Rigsdagen er i det væsentlige kun omtalt to Forhold, som kunde give Anledning til Beslaglæggelse, nemlig Indkvartering af de allierede militære Styrker og Indkvartering af tyske Flygtninge, og den Indenrigsministeren ved Loven givne Bemyndigelse maa derfor efter Sagsøgerens Mening være begrænset til Beslaglæggelse med disse Formaal for Øje. Fortolker man Loven udvidende og foretager Beslaglæggelse af andre Grunde, maa dette anses for stridende mod Grundlovens § 80.

Sagsøgeren har under Henvisning til § 2, Stk. 3, i Loven af 29. Juni 1945, hvorefter Ejerne af de beslaglagte Ejendomme kan forlange disse tilbagegivet, naar de Forhold, der har nødvendiggjort Beslaglæggelsen, ikke længere bestaar, hævdet, at Beslaglæggelsen nu i al Fald ikke længere kan opretholdes. Selv om man vilde anse en Beslaglæggelse, der var begrundet i andre efter Kapitulationen bestaaende særlige Forhold end de foran nævnte, for berettiget, maa den i al Fald nu bringes til Ophør, efter at Modstandsstyrkerne er hjemsendt, og de allierede militære Styrker har forladt Landet bortset fra ganske minimale Afdelinger. Hvis Beslaglæggelsen opretholdes, sker det herefter for at afhjælpe Lokalemangelen for de offentlige Kontorer, men herved overskrider man klart den ved Loven givne Bemyndigelse.

Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at en under Sagen tilvejebragt Opstilling over Anvendelsen af de Lokaler i »Vesterport«, der stadig er beslaglagt, viser, at de fleste af de nuværende Brugere slet ikke omfattes af Loven. Foruden Rigspolitiet Fremmed- og Visumafdeling har Sagsøgeren saaledes bl. a. fremhævet 4. Politiinspektorat, Sundhedspolitiet, en Afdeling af Politiet, der behandler Fritz Clausen-Sagen, og navnlig Statens Ligningsdirektorat. Af Opstillingen fremgaar det dernæst, at flere af Lokalerne, efter at de var rømmet af de første Brugere efter 5. Maj 1945, i længere Tid — helt op til flere Maaneder — har staaet tomme. Sagsøgeren mener, at Sagsøgte er forpligtet til at anbringe de Institutioner, der opfylder Lovens Betingelser, fortrinsvis i saadanne Lokaler, som ingen gammel Lejer nu gør Krav paa. Endelig har Sagsøgeren gjort gældende, at Staten disponerer over Ejendomme, der ikke udnyttes, og at det derfor er uberettiget at opretholde Beslaglæggelsen af »Vesterport«; han har i denne Henseende henvist til den gamle Frimurerloge i Klerkegade.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at den ved Bekendtgørelse Nr. 316 af 5. Juli 1945 § 5 skete almindelige Beslaglæggelse formelt opfylder Lovens Betingelser, og at Rekvisition kun kan kræves ved fremtidige Beslaglæggelser. Efter Kapitulationen blev de af den tyske Besættelsesmagt beslaglagte og benyttede Lokaler taget i Brug med Hjemmel i Nødretsgrundsætningen, og det var bl. a. Formaalet med Loven af 29. Juni 1945 at legalisere denne faktiske Beslaglæggelse. Ejerne

af de beslaglagte Ejendomme var bekendt hermed, og det vilde være en overflødig Formalitet efter Lovens Ikrafttræden at afgive Rekvitioner.

Sagsøgte har dernæst anført, at det af Loven, dens Motiver og Rigsdagsforhandlingerne fremgaar, at Bemyndigelsen for Indenrigsministeren har et videre Omfang end af Sagsøgeren hævdedet. Indkvarteringen af tyske Flygtninge er kun nævnt som et praktisk vigtigt Eksempel, men Bemyndigelsen omfatter hele det særlige Lokalebehov, som hidrører fra de Opgaver, der maatte løses af det Offentlige i Forbindelse med den tyske Besættelses Ophør.

Sagsøgte har anført, at de beslaglagte Lokaler i Overensstemmelse med Lovens § 2, Stk. 3, bliver frigivet, saa snart det er muligt, og der er for Tiden kun en Brøkdæl tilbage af de skete Beslaglæggelser. Det bestrides, at beslaglagte Lokaler i »Vesterport« eller andetsteds er taget i Brug til Formaal, der falder udenfor Loven af 29. Juni 1945.

Vedrørende de af Sagsøgeren nævnte Institutioner har Sagsøgte anført følgende: Rigspoliets Fremmed- og Visumafdeling har efter Kapitulationen maattet udvides meget betydeligt bl. a. paa Grund af omfattende Undersøgelser om Opholdstilladelse for herværende tyske Statsborgere, Administration af Interneringslejre for dem, der ikke faar saadan Tilladelse, samt Undersøgelser i Indfødsretssager vedrørende tyske Kvinder, der er gifte med danske Statsborgere. Ligningsdirektoratets Kontorer beskæftiger sig med Sager angaaende Loven af 22. Juli 1945 om ekstraordinær Formueopgørelse og andre Sager foranlediget af Krigens Afvikling. Disse Institutioner omfattes efter Sagsøgtes Mening direkte af Loven af 29. Juni 1945. Vedrørende Sundhedspolitiet oplyses, at dette i Forvejen var Lejer i »Vesterport«, men nu blot er anbragt i andre Lokaler, for at der kan opnaas en Samling af Ligningsdirektoratets Lokaler. Københavns Krisepoliti er navnlig paa Grund af Værnemagersagerne blevet meget betydeligt udvidet, men da denne Institution nødvendigvis maatte anbringes nær ved Politigaarden af Hensyn til Arrestanterne, lod man 4. Politinspektorat overtage Lokalerne i »Vesterport«, mens Krisepolitiet rykkede ind i Inspektoratets gamle Lokaler nær Politigaarden. En saadan Ombytning af Lokaler anser Sagsøgte for lovlig.

Det er rigtigt, at der af og til for en kortere Tid har været Lokaler ledige i »Vesterport«, indtil en Omflytning kunde finde Sted; men man kan ikke lade de tidligere Lejere flytte ind for en kort Periode, naar de derefter maa flytte ud igen, og det maa være berettiget i en kortere Tid at tilbageholde ledige Lokaler til et Formaal, som omfattes af Lovens Bestemmelser, og som kan forudses at blive aktuelt. Iøvrigt maa Oplysningerne om Benyttelsen af samtlige Lokaler i »Vesterport« være uden enhver Betydning, da Sagen kun drejer sig om de af Sagsøgerens Lejemaal omfattede Lokaler, og da andre Lokaler i Ejendommen, saafremt de maatte kunne frigives, maa overlades de Lejere, som sad inde med dem ved den tyske Beslaglæggelse. Det bestrides, at det er muligt at anbringe de Institutioner, som nu har til Huse i de af Sagsøgerens Lejemaal omfattede Lokaler, i andre Lokaler. Specielt anføres det, at Bygningen i Klerkegade, bortset fra nogle faa Værelser, er ganske uegnet til Kontorbrug.

Under Hensyn til, at Ejeren af »Vesterport« har haft tilstrækkelig Underretning om den skete Beslaglæggelse, og at Sagsøgeren ikke havde et aktuelt Lejemaal, som han maatte fravige, men alene en Ret til efter Beslaglæggelsens Ophør paany at overtage de lejede Lokaler, finder Retten ikke, at Sagsøgeren kan støtte noget Krav paa, at der ikke ved Rekvisition eller paa anden Maade er givet ham Underretning om Beslaglæggelsen. Retten maa endvidere give Sagsøgte Medhold i den af denne hævdede Forstaaelse af Omfanget af den Bemyndigelse, som ved Lov Nr. 307 af 29. Juni 1945 er givet Inderrigsministeren, og maa anse det godtgjort, at de Institutioner, der har til Huse i de af Sagsøgerens Lejemaal omfattede Lokaler, varetager saadanne Opgaver, at de falder ind under Lovens Bestemmelser .

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Lokalernes Frigivelse bemærkes, at det ikke ved det af Sagsøgeren anførte er sandsynliggjort, at de Institutioner, der nu anvender Lokalerne, vil kunne anbringes i ikke-beslaglagte Ejendomme. Da et frigivet Lokale i den beslaglagte Ejendom i Reglen af Ejeren maa overgives den Lejer, der i sin Tid har maattet fravige det og paany ønsker at flytte ind, og da Ejeren — saafremt den gamle Lejer ikke ønsker at benytte Lokalet — maa kunne disponere frit over dette, findes det uden Betydning for Sagsøgerens Krav, om der i »Vesterport« — bortset fra Nr. 231—33 — maatte være Lokaler, der kunde og burde frigives, ligesom det er uden Interesse for nærværende Sag at undersøge, om de andre Lokaler er beslaglagt uden fornøden Hjemmel.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgte være at frifinde. Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 400 Kr.

Torsdag den 19. December.

Nr. 176/1946.

Rigsadvokaten

m o d

George Koch Schjørring (Henriques), **Hans Hoelgaard Nielsen** (Gorrissen) og **Ole Christian Axel Grauballe** (Bruun),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2.

København's Byrets Dom af 12. Oktober 1945 (25. Afd.): De Tiltalte, George Koch Schjørring, Ole Christian Axel Grauballe og Hans Hoelgaard Nielsen, bør for Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger, derunder 700 Kr. til den for Tiltalte Schjørring beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Henriques, 700 Kr. til den for Tiltalte Nielsen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Rosenquist, og 700 Kr. til den for Grauballe beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Troedsson, udredes af det Offentlige.

Østre Landsrets Dom af 19. Marts 1946 (IX Afd.): Tiltalte George Koch Schjørring bør straffes med Fængsel i 8 Maaneder, hvoraf 4 Maaneder anses udstaaet, og til Statskassen bøde 100.000 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Fængsel i 4 Maaneder. Tiltalte bør til Statskassen betale 31.035 Kr. Stemmeret og Valgbarhed i offentlige Anliggender og Adgang til at opnaa offentlig Tjeneste og Hverv frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Retten til at udøve Sagførervirksomhed frakendes Tiltalte for bestandig. Tiltalte Hans Hoelgaard Nielsen bør straffes med Fængsel i 8 Maaneder, hvoraf 4 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte bør til Statskassen betale 37.139 Kr. 73 Øre. Stemmeret og Valgbarhed i offentlige Anliggender, Adgang til at opnaa offentlig Tjeneste og Hverv samt Ret til at gøre Militærtjeneste frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte Ole Christian Axel Grauballe bør straffes med Fængsel i 6 Maaneder, hvoraf 4 Maaneder anses udstaaet. Tiltalte bør til Statskassen betale 37.139 Kr. 72 Øre. Stemmeret og Valgbarhed i offentlige Anliggender, Adgang til at opnaa offentlig Tjeneste og Hverv samt Ret til at gøre Militærtjeneste frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. De Tiltalte bør een for alle og alle for een betale Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder de ved Byretsdommen fastsatte Forsvarersalærer samt Salær til de ved Landsretten beskikkede Forsvarere, Højesteretsagfører C. B. Henriques og Landsrettsagfører Rosenquist og Troedsson, 700 Kr. til hver. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage og de idømte Konfiskationsbeløb inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af de Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at de Tiltalte er anset efter den i Dommen nævnte Straffebestemmelse.

Seks Dommere stemmer for at fastsætte Straffen for de Tiltalte Schjørring og Nielsen til Fængsel i 4 Maaneder og for Tiltalte Grauballe til Fængsel i 3 Maaneder, og saaledes at alle Straffe anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. Fem Dommere stemmer for at tiltræde Dommens Fastsættelse af Fængselsstraffene, men saaledes at for hver af de Tiltalte 3 Maaneder af Straffetiden kommer til Afkortning.

Angaaende den Tiltalte Schjørring idømte Tillægsstraf samt med Hensyn til Dommens Bestemmelse om Inddragning af den af de Tiltalte indvundne Nettofortjeneste er alle Dommere enige om at stadfæste Dommen.

Syv Dommere stemmer for i Medfør af Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 12 at frakende de Tiltalte de i § 6, Stk. 1, Nr. 1—4, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder for et Tidsrum af 5 Aar, medens fire Dommere, der iøvrigt er enige heri, for Tiltalte Schjørrings Vedkommende stemmer for at stadfæste Dommens Bestemmelse om, at Retten til at

udøve Sagførervirksomhed i Medfør af Retsplejelovens § 137. Stk. 2, frakendes ham for bestandig.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes for de Tiltalte George Koch Schjørring og Hans Hoelgaard Nielsen til 4 Maaneder og for Tiltalte Ole Christian Axel Grauballe til 3 Maaneder, hvilke Straffe anses som udstaaet, og at Dommens Bestemmelser om Fortabelse af Rettigheder ændres derhen, at de Tiltalte fortaber de i § 6, Stk. 1, Nr. 1—4, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder for et Tidsrum af 5 Aar.

Der tillægges Højesteretssagførerne Henriques, Gorrissen og Bruun i Salær for Højesteret hver 800 Kr. samt Højesteretssagfører Bruun i Godtgørelse for Udlæg 350 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

De idømte Konfiskationsbeløb at betale inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales George Koch Schjørring, Ole Christian Axel Grauballe og Hans Hoelgaard Nielsen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 3. September 1945 til at lide Straf for

Overtrædelse af § 15 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945.

George Koch Schjørring

i Anledning af, at han i Tiden Efteraaret 1941 til Foraaret 1942 har været Medstifter af og ydet den væsentligste økonomiske Støtte til Oprettelsen af »Maskinfabriken Nordropa«, som blev etableret med Produktion af Krigsmateriel (Flyvemaskindele m. v.) til Eksport til Tyskland for Øje, og som i 1942—43 har skaffet sig Ordre paa saadant Materiel til en Værdi af ca. 2½ Million Kr., hvoraf for ca. 888.000 Kr. blev helt eller delvis udført, samt i Anledning af, at han, der reelt var Medindehaver af Maskinfabrikken, dels har opnaaet en urimelig Fortjeneste paa 46 000 Kr., hvoraf 15.000 Kr. senere er tilbagebetalt, dels ved Afgivelse af bevidst urigtige Oplysninger, derunder paa Tro og Love, til Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager har søgt at opnaa en yderligere urimelig Fortjeneste paa nævnte Produktion.

Ole Christian Axel Grauballe og

Hans Hoelgaard Nielsen

i Anledning af, at de i Tiden Efteraaret 1941 til Foraaret 1942 har været Medstiftere af »Maskinfabriken Nordropa«, som blev etableret med Pro-

duktion af Krigsmateriel (Flyvemaskindele m. v.) til Eksport til Tyskland for Øje, og som i 1942—43 har skaffet sig Ordre paa saadant Materiale til en Værdi af ca. 2½ Million Kr., hvoraf for ca. 888.000 Kr. helt eller delvis blev udført, samt i Anledning af, at de, der reelt var Medindehavere af Maskinfabrikken, dels har opnaaet en urimelig Fortjeneste paa ca. 37.000 Kr. hver, dels ved Afgivelse af bevidst urigtige Oplysninger, derunder paa Tro og Love, til Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager har søgt at opnaa en yderligere urimelig Fortjeneste paa nævnte Produktion.

Der nedlægges Paastand paa, at de Tiltaltes Formue i Medfør af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 4 inddrages til Fordel for Statskassen.

Under Domsforhandlingen har Statsadvokaten dog for Tiltalte Grauballes Vedkommende frafaldet Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 15 og i Stedet for sat ham under Tiltale for Overtrædelse af § 2 i Lov Nr. 406 af 28. August 1945 og ændret Konfiskationspaastanden til kun at angaa den af Tiltalte oppebaarne Fortjeneste paa ca. 37.000 Kr. For de to andre Tiltaltes Vedkommende har Statsadvokaten derhos nedlagt en subsidiær Paastand paa, at de dømmes for Overtrædelse af § 2 i Lov Nr. 406 af 28. August 1945, samt at den af dem oppebaarne Fortjeneste inddrages til Fordel for Statskassen.

De Tiltalte er født henholdsvis den 13. April 1892, den 27. April 1917 og den 16. December 1913 og ikke fundet tidligere straffet, bortset fra at Tiltalte Schjørring i 1941 er anset med en Bøde af 300 Kr. for Overtrædelse af Sundhedsvedtægten for København.

De Tiltalte har været fængslet fra den 12. Juni 1945.

De Tiltalte har nægtet sig skyldige i noget ulovligt.

Under Domsforhandlingen har de Tiltalte afgivet Forklaring, hvorhos der er afgivet Forklaring af Ingeniør Georg Adolf Demmel og Vidneforklaring af Ingeniør Bræstrup og statsautoriseret Revisor Axel Larsen. Sagens Omstændigheder er herefter følgende:

Allerede i 1940 havde de Tiltalte Grauballe og Nielsen i Fællesskab startet et Handelsfirma »Nordropa«, som bl. a. solgte Artikler til Skotøjsfabrikker. Grauballe havde tidligere været paa Skotøjsmaskinfabrikken »Dania«, hvorfra han kendte to der ansatte tyske Ingeniører Hüllermejer og Demmel. Disse henvendte sig i Efteraaret 1941 til Grauballe og foreslog ham at være med til at oprette en ny Fabrik for Fremstilling af Skotøjsmaskiner. Grauballe omtalte Planen for Nielsen, og de enedes om at starte Fabrikken sammen med de tyske Ingeniører. Til Starten manglede de den fornødne Kapital, idet de tyske Ingeniører intet kunde indskyde, og Grauballe og Nielsen kun disponerede over ialt 30.000 Kr. De rettede derfor Henvendelse til Tiltalte Schjørring, som Grauballe kendte, og som tidligere havde lovet Grauballe i givet Fald at støtte ham økonomisk. Henvendelsen gav som Resultat, at Schjørring gik med til, gennem Ejendoms- og Finansaktieselskabet »Gloria«, at indskyde 70.000 Kr. Der er under Sagen Enighed om, at selv om Indskudet formelt fremtræder som ydet af »Gloria«, skal Schjørring, der ejer Aktiemajoriteten i Selskabet, have Ansvaret for alle deraf flydende Konsekvenser.

Forinden Fabrikken startedes, og forinden Schjørring stillede Kapital til Raadighed for dem, havde Ingeniør Hüllermejer i Tyskland indhentet

to Ordre fra B. M. W. Flyvemaskinmotorfabrik i Brandenburg paa henholdsvis ca. 123.000 Kr. og ca. 408.000 Kr. samt fra Reichsluftfahrtministerium i Berlin faaet Løfte om yderligere Ordre; hermed var Tiltalte Schjørring bekendt. Det er erkendt af de Tiltalte, at det, da man først efter længere Tids Forløb kunde komme i Gang med Skotøjsmaskinfabrikationen, var en Forudsætning for Fabrikkens Start og altsaa ogsaa for Schjørrings Financiering af dem, at man skulde udføre Ordre for tysk Regning, og at man var klar over, at man, selv om man ikke kontraherede direkte med Værnemagten, dog arbejdede for den tyske Krigsindustri. Forholdet udviklede sig saaledes, at man modtog nye Ordre fra tyske Firmaer, som arbejdede i Krigsindustrien, at der paa en Omsætning paa godt 1.000.000 Kr. kun leveredes Varer til danske Kunder for ca. 16.000 Kr., at man vel hævder at have faaet visse Raa-varer til Fremstilling af Skotøjsmaskiner, men ikke nok til at begynde Produktionen, som man ej heller havde de fornødne Maskiner til, og at man ikke har gjort noget Forsøg paa at faa en Skotøjsmaskine til Genopbygning, skønt man eiter Tiltalte Grauballes Forklaring var indstillet paa i Begyndelsen at genopbygge gamle Maskiner. Det kan saaledes slaas fast, at Fabrikken i den Tid, den bestod, saa godt som udelukkende har arbejdet for den tyske Krigsindustri, og at Modtagelsen af tyske Ordre var en afgørende Forudsætning for Starten.

Forholdet mellem de interesserede Parter ordnedes oprindeligt som et Interessentskab. Der findes en den 16. Februar 1942 underskrevet og stemplet Interessentskabskontrakt, der dog ikke er underskrevet af Schjørring (»Gloria«), men det hævdes af de Tiltalte, at der vistnok har været en tidligere Kontrakt. Efter Kontrakten skulde »Gloria« indtræde som Kommanditist og indskyde 70.000 Kr. Dette Indskud blev dog ikke ydet kontant, thi allerede forinden Underskriften af Interessentskabskontrakten den 16. Februar 1942 var man — efter de Tiltaltes Forklaring af skattemæssige Grunde, og fordi to af Interessenterne, nemlig Ingeniørerne Hüllermejer og Demmel ikke kunde faa Næringsbrev — blevet enige om at lade Fabrikken være et Enkeltmandsfirma med Tiltalte Nielsen som Indehaver, medens tre af de øvrige Interessenter, Hüllermejer, Demmel og Grauballe blev antaget i Firmaet i Henhold til særlige Kontrakter, og Tiltalte Schjørring og — formelt — Landsretssagfører Qvortrup blev Firmets juridiske Konsulenter. I Stedet for at yde sit Indskud paa 70.000 Kr. købte »Gloria« Maskiner for 69.965 Kr., som udlejedes til Fabrikken for 36.000 Kr. aarlig. Hüllermejer og Demmel ansattes for hver 2000 Kr. maanedlig, Hüllermejer dog først fra 1. Juni 1942 at regne. Grauballe ansattes for 1500 Kr. maanedlig, og Nielsen skulde tillige oppebære 1500 Kr. maanedlig. Tiltalte Schjørring og Landsretssagfører Qvortrup skulde hver oppebære 500 Kr. maanedlig for juridisk Assistance. Disse Gager paa tilsammen 96.000 Kr. aarlig skulde udredes forlods af Fabrikkens Overskud, medens det Overskud, som fremkom ved Driften af Fabrikken, efter at de nævnte Honorarer var udredet, og Rente af den til enhver Tid i Virksomheden investerede Kapital var udredt, skulde deles med $\frac{1}{3}$ til Nielsen og Grauballe. $\frac{1}{3}$ til Hüllermejer og Demmel og $\frac{1}{3}$ til »Gloria«, d. v. s. ganske som aftalt i Interessentskabskontrakten. De Tiltalte har erkendt, at de nævnte betydelige Beløb til

de ledende i Virkeligheden kun kunde tænkes udredt, naar man udførte Arbejderne for tysk Regning.

Den Omstændighed, at Virksomheden i den første Tid var et Interesseselskab, var ikke Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager bekendt, da Fabrikken den 25. November 1941 indsendte de første to Kalkulationsoverslag vedrørende de to ovennævnte Ordre fra B. M. W. til Godkendelse, og da den Kommitterede regnede med, at der forelaa et Enkeltmandsfirma, opnaaede Fabrikken at faa sine Driftsomkostninger og dermed den tilladte Fortjeneste godkendt med et større Beløb, end hvis det virkelige Forhold havde været oplyst. Ialt hævdes Virksomheden paa denne Maade uberettiget at have tjent ca. 50.000 Kr. Anklagemyndigheden har villet hævde, at de Tiltalte bevidst har ført den Kommitterede bag Lyset, men herfor er der intet Bevis. De Tiltalte har hævdet, at de ikke kendte de Regler, hvorefter den Kommitterede gik frem ved Beregningen af Driftsomkostningerne, og dette Anbringende er der efter det oplyste ikke Grundlag for at forkaste.

I den sidste Del af Aaret 1942 bestemte Tiltalte Schjørring sig til at udtræde af Interesefællesskabet, efter sin Forklaring fordi det viste sig, at Fabrikken kun beskæftigede sig med tyske Ordre, og han som Følge af den politiske Udvikling her i Landet ikke ønskede fortsat at være med til at udføre disse. Der oprettedes derfor en Overenskomst, hvorefter han og Landsretssagfører Qvortrup udtraadte af Interesefællesskabet og medtog deres Indskud, d. v. s. de af »Gloria« til Fabrikken udlejede Maskiner. Samtidig solgte »Gloria« Maskinerne til de tilbageblivende 4 »Interessenter« for 108.000 Kr., heri medregnet Vederlag for Garantitilsagn til Bank, Renter, Slid paa Maskiner og Andel i Fortjeneste, alt fra 1. Januar 1942 til 31. December 1943. For hver fulde Maaned inden 1. Januar 1944 den hele Købesum blev betalt, ligesom Fritagelse for Garantien overfor Banken skete, skulde der dekorteres 1500 Kr. af Købesummen. Resultatet blev, at »Gloria«, d. v. s. Schjørring, fik ialt 101.000 Kr., saaledes at hans Fortjeneste, idet han gav Afkald paa det ham og Qvortrup tilsagte Vederlag for juridisk Assistance, ialt blev paa 31.035 Kr.

De tilbageblivende »Interessenter« fortsatte Driften af Fabrikken til 9. Marts 1943, da den solgtes til et Konsortium, der senere startede Fabrikken »Nordwerk«. Fabrikens Nettooverskud i Tiden indtil 9. Marts 1943 var ialt 142.454 Kr. 17 Øre, hvoraf Demmel, Grauballe og Nielsen fik hver 37.139 Kr. 72 (73) Øre, medens Schjørring fik de foran nævnte 31.035 Kr.

Det af de Tiltalte Schjørring og Nielsen udviste Forhold findes ikke som af Anklagemyndigheden paastaet at kunne henføres under § 15 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945. Retten er derimod enig med Anklagemyndigheden i, at samtlige de Tiltalte paa yderst forkastelig Maade har samarbejdet med Besættelsesmagten gennem de tyske Ordregivere og utvivlsomt alene ud fra Ønsket om gennem Investeringen af Kapital i Fabrikken at opnaa en i Forhold til den investerede Kapital endog meget betydelig og efter Forholdene sikker Gevinst.

De Tiltalte har imidlertid paastaet sig frifundet under Henvisning til, at den paagældende Virksomhed er udøvet med de danske Myndig-

heders Godkendelse, ja endog har været ønsket af de danske Myndigheder. I sidstnævnte Henseende har de henvist til de i 1940 mellem de danske og tyske Regeringer trufne Aftaler om Handelsamkvetmet mellem Danmark og Tyskland og særlig til Handelsministeriets Bekendtgørelse af 28. Juni 1940 om Salg af Industrivarer til Tyskland. I førstnævnte Henseende har de henvist til, at de gennem Industriraadet har modtaget Handelsministeriets Godkendelse af de modtagne Ordre i Form af meddelte Udførselstilladelser, og at de beregnede Priser i hvert enkelt Tilfælde er godkendt af Udenrigsministeriets Kommitterede.

Medens det fra Forsvarets Side er gjort gældende, at en saadan Godkendelse fra Myndighedernes Side maa fritage de Tiltalte for Straf paa samme Maade som de i Straffelovstillæggets § 1, 2. Stk. nævnte Anvisninger, har Anklagemyndigheden bestridt dette.

Retten skal hertil bemærke, at det her rejste Søgmaal maa afgøres efter Forholdene i hvert enkelt Tilfælde. Det fremgaar af Forarbejderne og Forhandlingerne paa Rigsdagen vedrørende Lov Nr. 406 af 28. August 1945, at en Godkendelse fra de danske Myndigheder i visse Tilfælde vil kunne medføre Straffrihed med Hensyn til ellers efter Loven strafbare Handlinger, og at paa den anden Side ikke enhver Godkendelse fra en dansk Myndighed er nok til at betage Handlingen dens Strafbarhed. Naar nu henses til, at det af Sagen fremgaar, at de Tiltalte i nærværende Tilfælde fra første Færd har lagt Vægt paa ikke at komme i Strid med de da gældende Bestemmelser, men med Kendskab til de nævnte Aftaler mellem den danske og den tyske Regering og de dengang udsendte Cirkulærer fra Industriraadet har henvendt sig til vedkommende danske Myndigheder og opnaaet de fornødne Tilladelser til Udførelsen af de tyske Ordre, om hvilke de mente at vide, at de i det væsentlige var ganske ens med Ordre, som »Dania« allerede i længere Tid havde udført, samt under Hensyn til, at Virksomheden startedes allerede i 1941, at Schjørring af egen Drift traadte ud af den pr. 1. Januar 1943, og at de resterende Interessenter afhændede Virksomheden i Begyndelsen af 1943 paa et Tidspunkt, hvor man laa inde med ikke-effektuerede Millionordre og utvivlsomt let kunde have opnaaet videre lønnende Arbejde for Tyskerne, findes de Tiltalte med Føje at kunne regne med, at deres Handlemaade var fuldt tilladelig. De Tiltalte vil herefter være at frifinde.

De nedlagte Konfiskationspaastande kan herefter ikke tages til Følge under nærværende Sag, men hermed er intet afgjort om, hvorvidt den af de Tiltalte opbeaarne Fortjeneste paa andet Grundlag vil kunne indrages i Statskassen.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 12. Oktober 1945 af Københavns Byrets 25. Afdeling, er paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af de Tiltalte George Koch Schjørring, Hans Hoelgaard Nielsen og Ole Christian Axel Grauballe i Overensstemmelse med Tiltalen for Byretten, saaledes som den er ændret under Domsforhandlingen.

Til Supplering af Byretsdommens Sagsfremstilling bemærkes, at det af Sagen fremgaar, at »Nordropa«s Virksomhed i den af Schjørring ud-

færdigede Interessentskabskontrakt af 16. Februar 1942 udtrykkelig karakteriseredes som »tidsmæssigt begrænset«, og at Hoelgaard Nielsen i Skrivelse af 18. April 1942 har meddelt Schjørring, at der samtidig fra Berlin var afsendt 5 store Maskiner til en Værdi af mindst 150.000 Kr., der gratis stilledes til Fabrikkens Raadighed til Brug ved Udførelsen af de tyske Ordre.

Efter Bevisførelsen for Landsretten tiltrædes det, at det var en Forudsætning for Fabrikkens Start og for Schjørrings Finansiering af den, at man skulde udføre Ordre til Gavn for den tyske Krigsindustri, hvorved bemærkes, at de 2 i Dommen nævnte Ordre paa ca. 123.000 Kr. og ca. 408.000 Kr. angik Maskinarbejder i »Præcisionsudførelse for Flyvemaskine-Motorer«, og at Fabrikken i den Tid, de Tiltalte drev den, saa godt som udelukkende arbejdede for den tyske Krigsindustri.

Til Støtte for, at de Tiltaltes erhvervsmæssige Samarbejde med Besættelsesmagten har været af utilbørlig Karakter, har Anklagemyndigheden ligesom for Byretten blandt andet gjort gældende, at de Tiltalte forsætligt har givet Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager urigtige Oplysninger vedrørende Grundlaget for Beregningen af den tilladte Fortjeneste.

Anklagemyndigheden har i saa Henseende anført følgende:

Forinden Fabrikationens Paabegyndelse foretog Ingeniørerne Demmel og Hüllermejer en Rentabilitetsberegning — fundet ved Ransagningen paa Tiltalte Schjørrings Kontor — i hvilken Fabrikkens Driftsprocent ansattes til 150 pCt. af den produktive Arbejdsløn. Paa Beregningens Tilstedeværelse har de Tiltalte ikke kunnet give nogen rimelig Forklaring. Den tilsvarende Procent udgjorde derimod i de Kalkulationsoverslag, der indsendtes til Udenrigsministeriets Kommitterede med de ovennævnte to Ordre, ca. 250 pCt. af Arbejdslønnen. Virksomheden, der oprindeligt var et Kommanditselskab, blev i April 1942 — umiddelbart efter Udsendelsen af Industriraadets Cirkulære af 15. April 1942, hvori der foreskrevs obligatorisk Efterkalkulation af indsendte Ordre — ændret saaledes, at Selskabet udadtil fremtraadte som et Enkeltmandsfirma med Hoelgaard Nielsen som ansvarlig Indehaver, samtidig med at Interessenternes indbyrdes Forhold forblev uforandret, paa hvilken Ændring de Tiltalte ej heller har kunnet give nogen fyldestgørende Forklaring. I Forbindelse med denne Ændring oprettedes Kontrakter, i hvilke Grauballe, Demmel og Hüllermejer ansattes som Funktionærer i Virksomheden, uanset at deres Retsstilling i Forvejen var skriftligt fikseret. Det viste sig endvidere overordentligt vanskeligt for Revisor Axel Larsen, der var Fabrikkens Revisor, at faa oplyst det rette Forhold, og Kalkulationerne vedrørende hele Fabrikkens Produktion blev omberegnet, da det rette Forhold var kommet frem, hvorefter Driftsprocenten netop blev fastsat til en Procent, der svarede ret nøje til den, der var lagt til Grund for den ovennævnte af Fabrikkens to Ingeniører ansatte Driftsprocent, nemlig til et Gennemsnit af 142 for hele Produktionstiden, for hvilken Fastsættelse de Tiltalte straks og uden nogen Protest bøjede sig.

Selv om de nu saaledes af Anklagemyndigheden anførte Omstændigheder med ikke ringe Styrke støtter Anklagemyndighedens ovennævnte Anbringende, findes det dog mod de Tiltaltes Benægtelse overvejende

betænkeligt at anse det for godtgjort, at de forsætligt har givet den Kommitterede urigtige Oplysninger.

Naar henses til, at de Tiltalte udenfor deres sædvanlige Virksomhedsomraade fra ny har startet den omhandlede Fabrik, hvis eneste aktuelle Formaal, saa længe Krigen varede, var at arbejde for den tyske Krigsindustri, og at dette skete under Udfoldelse af betydeligt Initiativ, idet de dels gennem personlige Forhandlinger, som paa deres Vegne førtes af Ingeniør Hüllermejer under Besøg i Tyskland, dels gennem Brevveksling skaffede sig betydelige Ordre fra Krigsindustrien og tilmed i det Øjemed at kunne effektuere disse, erhvervede Specialmaskiner til Laans fra Tyskland, og utvivlsomt alene ud fra Ønsket om at opnaa en i Forhold til den investerede Kapital betydelig og efter Forholdene sikker Gevinst, og at de derefter har drevet Virksomheden som i Anklageskriftet og Dommen beskrevet, findes de Tiltaltes Forhold at falde ind under Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 2, hvorimod Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 15 ikke findes at kunne komme til Anvendelse.

Det er imidlertid af de Tiltalte gjort gældende, dels at Regeringens almindelige Holdning med Hensyn til Handelssamkvemmet mellem Danmark og Tyskland maatte gøre de Tiltaltes heromhandlede Virksomhed retmæssig, dels at der gennem Industriraadet øvedes en saadan Kontrol med de danske Industrileverancer til Tyskland, at den Godkendelse, der meddeltes med Hensyn til »Nordropa«s Leverancer, maatte betragtes som Udtryk for, at de billigedes af de danske Myndigheder, og at det — saafremt »Nordropa«s Leverancer havde været uønskede — havde været muligt for Industriraadet ved fortrolige Henstillinger at tilkendegive dette. I sidstnævnte Henseende har imidlertid Vidnerne, Direktør i Industriraadet Hartz og Sekretær samme Sted, Arne Lund, forklaret, at det vel havde været Industriraadets Ønske at øve en vis Indflydelse i saa Henseende, men at det allerede længe før »Nordropa«s Start havde vist sig umuligt at udøve nogen saadan Kontrol med Industrileverancerne, og det findes uantageligt, at de Tiltalte ikke har forstaaet, at der under de foreliggende Omstændigheder ikke var nogen anden Kontrol med de danske Leverancer end den, der udøvedes af Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager med Hensyn til Prisen og af Direktoratet for Vareforsyning med Hensyn til den mellem den danske og den tyske Regering aftalte Materialekompensation. De af disse Myndigheder meddelte Godkendelser kan saaledes ikke disculpere de Tiltalte, lige saa lidt som de Tiltalte kunde være uvidende om, at Industrileverancer til Tyskland i Besættelsestiden kun var ønskelige i det Omfang, de var strengt nødvendige for at opnaa Varetilførsler fra Tyskland.

De Tiltalte er herefter ifaldet Strafansvar efter § 2 i Loven af 28. August 1945.

Ved Fastsættelsen af Straffen findes vel den Omstændighed, at de Tiltalte kun har drevet Virksomheden i de i Dommen angivne Tidsrum, i og for sig at maatte komme dem til Gode, men Betydningen heraf afsvækkes dog væsentlig derved, at deres Tilbagetræden skete paa en saadan Maade, at Fabrikkens landsskadelige Virksomhed vilde blive fortsat af andre.

Straffene findes herefter at kunne fastsættes for Tiltalte Schjørring til Fængsel i 8 Maaneder, hvorved i Overensstemmelse med Grundsætningen i Straffelovens § 87 er taget Hensyn til den nedenfor bestemte Rettighedsfrakendelse, for Tiltalte Hoelgaard Nielsen til Fængsel i 8 Maaneder og for Tiltalte Grauballe til Fængsel i 6 Maaneder. Af Straffene anses for hver af de Tiltalte 4 Maaneder som udstaaet.

I Medfør af Loven af 28. August 1945 § 5 vil Tiltalte Schjørring derhos som Tillægsstraf være at anse med en Bøde af 100.000 Kr., saaledes at Forvandlingsstraffen bestemmes til Fængsel i 4 Maaneder.

I Medfør af samme Lovs § 11 vil den af de Tiltalte indvundne Nettofortjeneste være at inddrage til Fordel for Statskassen.

I Medfør af samme Lovs § 12 findes de i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 6, Nr. 1 og 2, nævnte Rettigheder at burde frakendes de Tiltalte og tillige den i Nr. 3 nævnte Rettighed de Tiltalte Hoelgaard Nielsen og Grauballe, alt for et Tidsrum af 5 Aar.

I Medfør af Retsplejelovens § 137, Stk. 2, findes Retten til at udøve Sagførervirksomhed at burde frakendes Tiltalte Schjørring for bestandig.

M a n d a g d e n 23. D e c e m b e r .

Nr. 138/1946. **Krigsforsikringen af Løsøre**
 (Landsretssagf. Behrendt-Poulsen)
 m o d

A/S Svendborg Skibsværft (Ricard)

o g

Nr. 152/1946. **Krigsforsikringen af Bygninger for Industri,
 Haandværk og Handel (Helsted)**

m o d

A/S Svendborg Skibsværft (Ricard).

(Hvorvidt Appellanternes Erstatningspligt omfatter Krigsskade tilføjet to Duc d'Alber og et betonstøbt Fundament til en Beddingskran, hvilke Genstande var brandforsikrede).

Østre Landsrets Dom af 25. April 1946 (IV Afd.): Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel, bør til Sagsøgerne, A/S Svendborg Skibsværft, betale 2764 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. November 1944 at regne, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 250 Kr. Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen for Løsøre, bør til Sagsøgerne, A/S Svendborg Skibsværft, betale 16.896 Kr. 18 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 30. December 1943 at regne, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 750 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Til det i Dommen anførte bemærkes, at de beskadigede Genstande, saavel de to Duc d'Alber som Betonfundamentet, ikke var forsikret ved en særlig Bygningsbrandforsikringspolice, men ved en blandet Brandforsikringspolice.

I en for Højesteret fremlagt Erklæring har Københavns Havnevæsen blandt andet udtalt, at det vel er teknisk muligt at flytte en Duc d'Albe, men at Udgifterne derved vil beløbe sig til omtrent det samme som ved Opførelse af en ny.

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at den Omstændighed, at de paagældende Genstande kunde have været forsikret i Krigsforsikringen af Havne, ikke er til Hinder for, at de kan være krigsforsikret hos den af Appellanterne, under hvis Omraade de efter deres Beskaffenhed henhører. Idet Genstandene findes at udgøre en fast Bestanddel af Skibsværftets Bygningsanlæg, maa Skaden i dens Helhed dækkes af Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel. Der vil følgelig, for saa vidt angaar denne Krigsforsikring, være at give Dom efter Indstævntes principale Paastand, medens Krigsforsikringen af Løsøre vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret findes Krigsforsikringen af Bygninger at burde betale Indstævnte med 2000 Kr., medens de i Forhold til Krigsforsikringen af Løsøre findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel, bør til Indstævnte, A/S Svendborg Skibsværft, betale 21.005 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarligt fra den 27. November 1944, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret med 2000 Kr.

Appellanten, Krigsforsikringen af Løsøre, bør for Indstævntes Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret ophæves i Forhold til denne Appellant.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Søndag Morgen den 19. December 1943 skete der en Bombeeksplosion i et Motorskib, der blev bygget paa Svendbog Skibsværft. Skibet, der nylig var løbet af Stabelen, laa paa tværs af en af Værftets Bed-

dinge. Paa begge Sider af denne Bedding findes to Beddingskraner, der fra Beddingen rager noget ud i Vandet, og for Enden af disse Beddingskraner er der anbragt to Duc d'Alber, hvortil Skibet var fortøjet. Ved Bombeeksplosionen blev Skibet fyldt med Vand, krængede over og sank, hvorved de to Duc d'Alber blev fuldstændig sprængt, og et betonstøbt Fundament til den ene af Beddingskranerne blev beskadiget.

Duc d'Alberne og Beddingskranerne var brandforsikret i Henhold til en Brandforsikringspolice med Forsikringsaktieselskabet Svendborg, der er et Bifirma af Forsikrings-Aktieselskabet Danske Lloyd. Skibsværftet havde i Oktober 1942 ladet disse og nogle andre Genstande, der ikke tidligere havde været brandforsikret, optage paa sin Brandforsikringspolice for derved at opnaa, at de blev dækket mod Krigsskade.

Udgifterne til Genopsætningen af Duc d'Alberne har andraget 17.241 Kr. og Udgifterne til Reparation af Kranfundamentet 3764 Kr., saaledes at der til Skadens Udbedring er medgaaet 21.005 Kr.

Under nærværende Sager, der er behandlet under eet, har Sagsøgerne, A/S Svendborg Skibsværft, nedlagt en alternativ Paastand, der gaar ud paa, at enten Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel, dømmes til at betale Sagsøgerne det ovenfor nævnte Beløb 21.005 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Skadens Anmeldelse den 27. November 1944, eller at Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen for Løsøre, dømmes til at betale Sagsøgerne det nævnte Beløb 21.005 Kr. med Fradrag af Sagsøgernes Selvrisko 2 pCt. eller 20.584 Kr. 90 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Skadens Anmeldelse, der overfor denne Sagsøgte fandt Sted den 30. December 1943.

Begge de Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet de dog begge har erklæret sig enig i, at den skete Skade er af en saadan Art, at den falder ind under Krigsforsikringslovenes Omraade, ligesom de intet har haft at indvende mod Beregningen af Erstatningsbeløbet.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsespaastand gjort gældende, at de paagældende Genstande ikke er omfattet af Krigsforsikringerne hverken af Bygninger eller af Løsøre, idet Sagsøgerne burde have begæret sig optaget som Medlem af det ved Lov Nr. 110 af 18. Marts 1941 stiftede gensidige Forsikringsforbund, Krigsforsikringen af Havne, under hvis Omraade de beskadigede Genstande naturligt hører hjemme, og hvori disse Genstande tillige med en Række andre er blevet optaget den 12. December 1944. Den Omstændighed, at de paagældende Genstande er brandforsikret, kan ikke i sig selv medføre, at de hører under Krigsforsikring, idet Brandforsikringsselskaberne ifølge Lovene om Krigsforsikring alene har til Opgave at medvirke ved Optrækning af Bidraget til Krigsforsikringen, og Selskaberne derfor ikke med bindende Virkning for Krigsforsikringen kan træffe Afgørelse om, hvorvidt en bestemt Genstand skal kunne optages under Krigsforsikringen. Kompetence til at træffe Afgørelse i Tvivlstilfælde ligger udelukkende hos det paagældende Forvaltningsnævn, og det havde været rimeligt, om Sagsøgerne, særlig da det drejer sig om ret betydelige Værdier, havde rettet Henvendelse til Nævnene.

Sagsøgerne har heroverfor gjort gældende, at Skibsværftet ikke er noget egentligt Havneanlæg, og at det maa anses for tvivlsomt, om i hvert Fald Kranfundamentet burde have været optaget til Forsikring i Krigsforsikringen af Havne. Begæringen om Optagelsen er iøvrigt først fremsat, efter at de Sagsøgte havde nægtet at dække Skaden og henvist til, at de paagældende Genstande henhørte under Krigsforsikringen af Havne, og er ikke Udtryk for, at Sagsøgerne ikke anser de Sagsøgte for dækningspligtige. Der findes ikke i Loven om Krigsforsikring af Havne nogen skarp Afgrænsning overfor Krigsforsikringerne af henholdsvis Bygninger og Løsøre, saaledes at Muligheden for Dobbeltforsikring ikke er udelukket. Sagsøgerne har i Overensstemmelse med den almindelige Opfattelse regnet med, at de paagældende Genstande var krigsforsikret, naar de var optaget paa Brandforsikringspolice, og da de ikke har været i Tvivl herom, har de ikke haft nogen Grund til at rette Henvendelse til Forvaltningsnævnene. Hvis Nævnene vilde have begrænset Forsikringsforbundenes Risiko, burde de, efter at Loven om Forsikring af Havne var stadfæstet, have instrueret Brandforsikringselskaberne om, at Forsikringsobjekter, der kunde optages til Forsikring i Krigsforsikringen af Havne, ikke burde antages til Brandforsikring, men en saadan Henvendelse har Nævnene — hvad der er ubestridt — ikke foretaget, lige saa lidt som der er ført nogen effektiv Kontrol med, at der ikke er brandforsikret Genstande, der ikke omfattes af Lovene om Krigsforsikring. Endelig har Sagsøgerne anført, at det maa anses for sandsynligt, at de, saafremt Skaden ikke var sket, var kommet til at betale Bidrag til Krigsforsikringen enten af Bygninger eller af Løsøre af de paagældende Genstande, og det maa derfor anses for stødende, at der ikke ydes Erstatning.

Med Hensyn til Spørgsmalet om, hvorvidt Skaden, saafremt den skal erstattes af Krigsforsikringen, skal dækkes af Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel eller af Krigsforsikringen af Løsøre, har saavel Sagsøgerne som Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Løsøre hævdet, at de beskadigede Genstande maa betragtes som Bygninger. Til Støtte herfor har de anført, at de er brandforsikret paa en Bygningsbrandforsikringspolice, at de maa antages at være bestemt til varig Forbliven paa Stedet, at de ifølge Vedtægterne for Bygningsbrandforsikringerne kunde have været indtegnet i disse i Forbindelse med Sagsøgernes Bygninger, at de maa antages at være undergivet Bygningslovgivningen, at Begrebet Bygning saavel med Hensyn til Spørgsmalet om Tinglysning som i skatte- og stempelretlig Henseende fortolkes meget vidtgaaende — de paagældende Genstande er saaledes medregnet ved Ejendomsskyldvurderingen af Sagsøgernes Bygninger — og at det vilde stemme bedst med Krigsforsikringslovenes Opdeling af Forsikringsobjekterne i forskellige Fareklasser, hvis den skete Skade blev erstattet af Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel.

Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel, har herimod gjort gældende, at de paagældende Genstande ikke kan være omfattet af Krigsforsikringen for Bygninger, idet de ikke kan betegnes hverken som selvstændige Byg-

ninger eller som mur- eller nagelfast Tilbehør til en Bygning. Den Omstændighed, at de paagældende Genstande har været brandforsikret sammen med Sagsøgernes Bygninger, er uden Betydning, idet Loven om Krigsforsikring af Bygninger alene omfatter Bygninger og disses mur- og nagelfaste Tilbehør.

Omraadet for Krigsforsikringen af Havne er ikke ved Bestemmelserne i Lov Nr. 110 af 18. Marts 1941 nærmere afgrænset i Forhold til de øvrige Krigsforsikringer, og der findes ikke, hverken i Lovteksten eller i Motiverne til Loven nogen Støtte for, at det har været Hensigten ved Gennemførelsen af Loven at begrænse de øvrige Krigsforsikringsforbunds Risiko. Lovene om Krigsforsikring af Bygninger og Løsøre indeholder heller ikke Bestemmelser om, at Genstande, der kunde have været forsikret i Krigsforsikringen af Havne, er undtaget fra Krigsforsikringen af Bygninger og Løsøre, hvorved bemærkes, at de paagældende Love begge er ændret og genoptrykt, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 390 af 4. August 1943 og Lovbekendtgørelse Nr. 367 af 20. Juli 1943, efter at Loven om Krigsforsikring af Havne blev stadfæstet. Dette er saa meget mere bemærkelsesværdigt, som Lov om Krigsforsikring af Løsøre i § 2, Stk. 2, bestemmer, at Løsøre, der er eller kunde have været forsikret i en Række andre Krigsforsikringer, undtages fra den almindelige Krigsforsikring af Løsøre. Den Omstændighed, at de paagældende Genstande kunde have været optaget til Forsikring i Krigsforsikringen af Havne, findes derfor under Hensyn til det anførte ikke at være til Hinder for, at de kan være krigsforsikret andetsteds, og da Genstandene er behørigt brandforsikrede og ikke paa anden Maade undtaget fra de sagsøgte Krigsforsikrings Omraade, maa de anses for at have været krigsforsikret i et af de sagsøgte Forsikringsforbund.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilken af de sagsøgte Krigsforsikringer der skal dække Tabet, finder Retten, at Beddingskranen og følgelig ogsaa det til denne hørende Fundament ifølge det af Sagsøgerne og Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen for Løsøre, anførte, bør betragtes som en selvstændig Bygning, og Skaden paa denne findes derfor at burde godtgøres Sagsøgerne af Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel, med 3764 Kr., hvortil kommer Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. November 1944. Derimod findes de to Duc d'Alber at være saa fjernt fra det traditionelle Begreb om en Bygning, at de uanset det anførte ikke vil kunne anses for Bygninger, og da de heller ikke er mur- eller nagelfast Tilbehør til Bygninger, maa de anses for omfattet af Krigsforsikringen af Løsøre. Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen for Løsøre, vil herefter have at godtgøre Sagsøgerne det til Istandsættelsen af Duc d'Alberne medgaaede Beløb 17.241 Kr. med Fradrag af Selvrisiko 2 pCt. eller 16.896 Kr. 18 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 30. December 1943.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte, Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel og Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen for Løsøre, have at godtgøre Sagsøgerne med henholdsvis 250 Kr. og 750 Kr.

Nr. 307/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Christian Thomsen (Rørdam),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 222, Stk. 1 og 2, og § 210, Stk. 1, Punkt 2, tildels jfr. Straffelov af 1866 § 161.

Vestre Landsrets Dom af 12. September 1946 (nordjyske Nævningekreds): Tiltalte Jens Christian Thomsen bør hensættes i Fængsel i 5 Aar, hvoraf 24 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Dahl, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 50 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, saaledes at der for udstaaet Varetægtsfængsel nu afkortes 3 Maaneder.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at 3 Maaneder af Straffetiden anses udstaaet.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Rørdam betaler Tiltalte Jens Christian Thomsen 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Jens Christian Thomsen ved 1. jyske Statsadvokatars Anklageskrift af 9. Juli 1946 sat under Tiltale til at lide Straf efter:

1) Straffelovens § 222, Stk. 1, og § 210, Stk. 1, for at have haft Samleje med Slægtninge i nedstigende Linie under 15 Aar, idet han

a) i 1929—30 eller 1930—31 paa sin daværende Bopæl i Udholm, Hune Sogn, 2 Gange har haft Samleje med Datteren Johanna Thomsen, gift Pedersen, født den 14. August 1917,

b) i 1937—38 paa sin daværende Bopæl i Udholm, Hune Sogn, flere Gange har haft Samleje med Datteren Eleonora Thomsen, gift Vind, født den 16. Juli 1925,

2) Straffelovens § 222, Stk. 2, og § 210, Stk. 1, for at have haft Samleje med Slægtninge i nedstigende Linie under 12 Aar, idet han fra 1934 til 1937 paa sin daværende Bopæl i Udholm, Hune Sogn, flere Gange

har haft Samleje med Datteren Eleonora Thomsen, gift Vind, født den 16. Juli 1925.

Det bemærkes, at Justitsministeriet i Skrivelse af 19. Juni 1946 i Medfør af Straffelovens § 93, Stk. 3, har bestemt, at der vil være at rejse Tiltale mod paagældende.

Tiltalte er født den 3. Maj 1886 i Sønderholm Sogn og er den 24. Marts 1925 ved Retten for Han Herred for Overtrædelse af Lov om Værn for Dyr Nr. 152 af 17. Maj 1916 § 1 anset med Straf af Bøde 30 Kr. til Statskassen. Her ud over ses han ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Under Domsforhandlingen har Anklagemyndigheden med Hensyn til Forhold 1 a) frafaldet Tiltale for Overtrædelse af Straffelovens § 222, Stk. 1, og Tiltalte vil derfor for saa vidt ikke kunne ikendes Straf.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Jens Christian Thomsen skyldig i det i Straffelovens § 210, Stk. 1, 2. Pkt., jfr. Straffelov af 10. Februar 1866 § 161, omhandlede strafbare Forhold ved i 1929—30 eller 1930—31 paa sin daværende Bopæl i Udholm 2 Gange at have haft Samleje med sin Datter Johanna Thomsen, gift Pedersen, der er født den 14. August 1917?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Jens Christian Thomsen skyldig i det i Straffelovens § 210, Stk. 1, 2. Pkt., omhandlede strafbare Forhold ved i Tiden fra 1934 til 1938 paa sin daværende Bopæl i Udholm flere Gange at have haft Samleje med sin Datter Eleonora Thomsen, gift Vind, der er født den 16. Juli 1925?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Jens Christian Thomsen skyldig i det i Straffelovens § 222, Stk. 2, omhandlede strafbare Forhold ved i Tiden fra 1934 til 1937 paa sin daværende Bopæl i Udholm flere Gange at have haft Samleje med sin Datter Eleonora Thomsen, gift Vind, der er født den 16. Juli 1925?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Tiltalte Jens Christian Thomsen skyldig i det i Straffelovens § 222, Stk. 1, omhandlede strafbare Forhold ved i 1937—38 paa sin daværende Bopæl i Udholm flere Gange at have haft Samleje med sin Datter Eleonora Thomsen, gift Vind, der er født den 16. Juli 1925?

Nævningerne har besvaret samtlige Spørgsmaal med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 222, Stk. 1 og 2, og efter § 210, Stk. 1, Pkt. 2, tildels jfr. Straffelov af 1866 § 161, med en Straf, der findes at kunne bestemmes til Fængsel i 5 Aar, hvoraf 24 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Fredag den 3. Januar.

Nr. 46/1946. Landsretssagfører **Eigil Jensen** som executor testamenti i Boet efter afdøde Kunsthandler **Holger Alfred Andreas Rasmussen** og efterlevende Ægtefælle, **Anna Lise (Oline) Rasmussen**, født Nielsen (Svane)

mod

Overretssagfører **H. Steinthal** som beskikket Væрге for **Max Roald Rasmussen** (Vang).

(Hvorvidt et Ægtepar maatte antages at have genoptaget Samlivet, saaledes at en dem meddelt Separation derfor var bortfaldet).

Østre Landsrets Dom af 14. December 1945 (II Afd.): Sagsøgte, Landsretssagfører Eigil Jensen, bør som executor testamenti i Boet efter afdøde Kunsthandler Holger Alfred Andreas Rasmussen og efterlevende Ægtefælle, Anna Lise Rasmussen, født Nielsen, omgøre den af ham udfærdigede Repartition til i Stedet for at omfatte nævnte Fællesbo alene at omfatte afdøde Kunsthandler Holger Alfred Andreas Rasmussens Særbo. Inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse betaler Sagsøgte i Sagsomkostninger til Sagsøgeren, Overretssagfører H. Steinthal som beskikket Væрге for Max Roald Rasmussen, 400 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter de til Dels efter Dommen afgivne Parts- og Vidneforklaringer maa det antages, at Manden efter Separationsbevillingens Udfærdigelse flyttede ind i den af ham til Hustruen lejede Lejlighed i Stenosgade, hvor de i Perioder fortsatte Samlivet, samt at Ægtefællerne, ogsaa efter at Manden, antagelig omkring den 1. November 1941, havde faaet Lejlighed i Dannebrogsgade, fortsatte den kønslige Forbindelse i Tiden indtil Mandens Død. Herefter samt under Hensyn til det iøvrigt oplyste, herunder særligt at Ægtefællerne havde Nøgler til hinandens Lejlighed, og at Manden plejede at indtage sine Maaltider hos Hustruen i dennes Lejlighed, finder disse Dommere, at Separationens Virkninger maa anses bortfaldet, og de stemmer som Følge heraf for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge og for at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Landsretssagfører Eigil Jensen som executor testamenti i Boet efter af-

døde Kunsthandler Holger Alfred Andreas Rasmussen og efterlevende Ægtefælle, Anna Lise (Oline) Rasmussen, født Nielsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Overretssagfører H. Steinthal som beskikket Værge for Max Roald Rasmussen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Kunsthandler Holger Alfred Andreas Rasmussen indgik den 25. Januar 1931 Ægteskab med Frk. Anna Lise Nielsen, hvilket Ægteskab blev barnløst. Hr. Rasmussen havde 3 Gange tidligere været gift, og saavel i sit første som i sit andet Ægteskab havde han et Barn Under 31. December 1929 oprettede Ægtefællerne Ægtepagt, hvorefter en Række nærmere specificerede Genstande skulde tilhøre Hustruen som Særeje, men bortset herfra var der almindeligt Formuefællesskab mellem Ægtefællerne. Den 15. April 1940 oprettede de et Testamente, hvorefter der i Tilfælde af Skifte efter Mandens Død som Følge af Børnenes Protest mod deres Stedmoders Hensiddende i uskiftet Bø tillagdes den efterlevende Hustru forlods den testationsfri Del af Mandens Boslod. I Efteraaret 1941 søgte Hustruen Separation paa Grund af Mandens Utroskab og vanskelige Sind, og ved Bevilling af 3. Oktober 1941 meddeltes der dem Separation. I Overensstemmelse med de af Parterne vedtagne Separationsvilkaar udtog Hustruen forskellige af de Fællesboet tilhørende Løsøreeffekter, medens Manden beholdt Resten af Fællesboet og fik overdraget en Del af Hustruens Særbo. Der skulde ikke paahvile nogen af Ægtefællerne Pligt til at svare Pengebidrag til den andens Underhold, men ifølge Separationsvilkaarene forpligtede Manden sig til i Kommission at overlade til Hustruen Malerier af anerkendte Malere i et saadant Omfang, at Hustruen ved at sælge disse kunde opnaa Dækning for sine private, personlige, normale Udgifter. Det var endvidere aftalt i Separationsvilkaarene, at det af Parterne under 15. April 1940 oprettede Testamente skulde opretholdes i Separationstiden.

Efter Separationen opgav Ægtefællerne den fælles Lejlighed, idet Rasmussen flyttede ind i en 2-Værelses Lejlighed i Dannebrogsgade, medens Fru Rasmussen lejede en 2-Værelses Lejlighed i Stenosgade, hvilke Lejligheder de beboede, da Rasmussen efter en Hjerneblødning den 21. Oktober 1943 afgik ved Døden.

I Ægtefællernes Testamente, af 15. April 1940 var Sagsøgte, Landsretssagfører Eigil Jensen, indsat som executor testamenti. Da han efter de for ham foreliggende Oplysninger gik ud fra, at Separationen var bortfaldet, søgte han og fik Bevilling til som executor testamenti at behandle Boet efter Afdøde og efterlevende Ægtefælle.

Arvinger i Boet er foruden Fru Anna Lise Rasmussen, Afdødes 2 Børn, Max Roald Rasmussen, hvis Opholdssted ikke har kunnet oplyses,

og for hvem Sagsøgeren, Overretssagfører H. Steinthal, den 25. Januar 1945 er beskikket til Værge for at varetage hans Tarv under Skiftet, og Fru Lizzie Aase Hansen, født Rasmussen.

Landsretssagfører Eigil Jensen, der gik ud fra, at Separationens Bortfald maatte bevirke, at Ægtepagten af 31. December 1929 igen maatte være gældende mellem Parterne, har derefter ved Repartition af Juni 1945 gjort Boet op paa den Maade, at der dels er overladt Fru Anne Oline Rasmussen den Del af hendes tidligere Særbo ifølge Ægtepagten, som Manden beholdt ved Separationen, og dels er — uden Hensyn til den stedfundne Separation — beregnet hendes Bos- og Arvelod som Ægtefælle.

Da Overretssagfører H. Steinthal ikke har kunnet anerkende, at der er ført tilstrækkeligt Bevis for, at Ægtefællernes Samliv er genoptaget paa en saadan Maade, at Separationen derved skulde være bortfaldet, og da Landsretssagfører Eigil Jensen efter Henvendelse ikke har ønsket at omgøre Repartitionen, har Overretssagfører Steinthal i sin nævnte Egen-skab anlagt nærværende Sag, hvorunder der nedlægges Paastand paa, at Sagsøgte dømmes til at omgøre den af ham udfærdigede Repartition til i Stedet for at omfatte det nævnte Fællesbo alene at omfatte Afdødes Særbo.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse. Han har til Støtte for sin Paa-stand anført, at Ægtefællerne, uagtet de havde hver sin Lejlighed, efter Separationen stadig er kommet sammen, idet Afdøde næsten hver Dag spiste sine Maaltider hos Fru Rasmussen, ligeom de jævnlig overnattede hos hinanden og havde indbyrdes kønslig Forbindelse. De sidste 6 Dage før Rasmussens Død boede hun hos ham og passede ham.

Der er under Sagen afgivet Forklaring af Landsretssagfører Eigil Jensen og Fru Rasmussen samt af Læge Svend Bache, Kunsthandler Laurits Rudolf Albin, Fru Lizzie Aase Hansen, født Rasmussen, Varmemester Arnold Rasmussen, Fru Viola Blad Jensen og Syerske Frk. Oda Nathalie Petterson.

Landsretssagfører Eigil Jensen har forklaret, at Afdøde overfor ham havde betegnet Separationen som et Eksperiment. Han regnede med, at det blev godt igen mellem ham og Hustruen.

Fru Rasmussen har forklaret, at Afdøde, der altid havde mange Damebekendtskaber, det første Aars Tid efter Separationen havde Med-hjælperen i sin Forretning, Frk. Oda Nathalie Petterson, boende hos sig, og at hun var klar over, at Afdøde stod i Forhold til Frk. Petterson. Han kom desuagtet tit hos hende og fik sine Maaltider, ligesom de stod i Forhold til hinanden.

Efter at Frk. Petterson var flyttet bort, boede der af og til Kvinder hos Afdøde, men han fortsatte med at komme hos hende, og hun holdt hans Lejlighed ren og reparerede hans Tøj. Ogsaa i denne Periode havde de kønslig Forbindelse. De havde Nøgler til hinandens Lejlighed, og Afdøde betalte flere Gange hendes Husleje. De har talt om at flytte sammen.

Læge Bache har forklaret, at Afdøde et Par Dage før sin Død ud-talte Ønske om at sikre sin Kone det mest mulige af sine Ejendele.

Fru Lizzie Aase Hansens Forklaring gaar ud paa, at Afdøde tit talte om sine Damebekendtskaber med hende og sagde, at han ikke vilde flytte sammen med sin Kone, fordi han ikke vilde staa til Regnskab overfor hende. Han omtalte, at han spiste hos sin Kone.

Varmemester Arnold Rasmussen har forklaret, at Afdøde ofte havde Damebesøg, og at hans Kone gjorde rent hos ham.

Endvidere har Fru Viola Blad Jensen forklaret, at hun i de sidste Par Aar før hans Død ret ofte kom sammen med Afdøde, der i Efteraaret 1943 tilbød hende Ægteskab efter at have besvangret hende. Hun stode imidlertid ikke paa ham, fordi han stadig kom hos sin Kone.

Endelig har Frk. Oda Nathalie Petterson forklaret, at hun i det første Aars Tid efter Separationen boede sammen med Afdøde. De spiste begge jævnlig hos hans Kone.

Efter det saaledes oplyste findes det ikke at kunne statueres, at Afdøde og hans Hustru har genoptaget Samlivet med den Virkning, at deres Separation derved er bortfaldet, og den af Sagsøgeren nedlagte Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagsøgte findes at burde godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 400 Kr.

M a n d a g d e n 6 . J a n u a r .

Nr. 60/1946. Fhv. Trafikkontrollør ved Statsbanerne **Niels Marius Nielsen** (Vang)
m o d

Finansministeriet (Kammeradv. v/ Hansen).

(Om en i Medfør af Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 afskediget Trafikkontrollørs Ret til ordinær Pension).

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse af 4. Januar 1946: Tiltalte, Trafikkontrollør ved Statsbanerne, Niels Marius Nielsen, frakendes sin Tjenestemandsstilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der tillægges ham delvis Pension svarende til $\frac{3}{4}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil. Der tillægges den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kromann Thomsen, i Salær 180 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstol afsagte Kendelse er i Henhold til § 4, Stk. 6, i Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 indanket for Højesteret af Appellanten med Paastand om, at han kendes berettiget til ordinær Pension.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Appellanten blev fast ansat ved Statsbanerne den 1. April 1906, ikke som i Kendelsen anført den 1. Februar 1910.

I Henhold til de i Kendelsen i saa Henseende anførte Grunde vil den, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, fhv. Trafikkontrollør Niels Marius Nielsen, til Indstævnte, Finansministeriet, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 16. November 1945 fra Auditøren ved Den ekstraordinære Tjenestemandsdomstol er Trafikkontrollør ved Statsbanerne Niels Marius Nielsen sat under Tiltale i Henhold til Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 for Overtrædelse af nævnte Lovs § 1, Stk. 1,

1) Nr. 2 ved at have udvist uværdig national Optræden, idet han under Besættelsen har hilst en tysk Officer med oprakt Arm og »Heil« og ved anden Lejlighed har givet Nazihilsen til Tyskerne,

2) samme Bestemmelse ved at have udvist uværdig national Optræden, idet han under Besættelsen ved forskellige Lejligheder over for Kolleger paa Tjenestestedet har fremsat stærkt provokerende Udtalelser om Sabotørerne og de Allierede,

3) samme Bestemmelse samt Nr. 4 ved at have udvist uværdig national Optræden, idet han paa Restaurant har været i Selskab med og trakteret Medlemmer af den tyske Afregningsintendantur.

Under Sagen er der nedlagt Paastand om, at Tiltalte frakendes sin Tjenestemandsstilling med hel eller delvis Fortabelse af Pension.

Tiltalte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Tiltalte er født den 20. Januar 1885 og blev ansat ved Statsbanerne den 1. Januar 1902. Han blev fast ansat den 1. Februar 1910 og ansat i sin nuværende Stilling den 1. April 1944.

Tiltalte har forklaret, at han under hele Besættelsen har gjort Tjeneste i Revisions- og Personafregningskontoret. Han havde allerede inden Besættelsen den Opfattelse, at Tyskerne vilde vinde Krigen. Han bevarede denne Opfattelse ogsaa efter den 9. April, indtil Kampen om Stalingrad. Han har under Besættelsen givet Udtryk for sin Uvilje mod Sabotagen, men han benægter, at han har fremsat provokerende Udtalelser om Sabotørerne og de Allierede overfor Kollegerne. I 1940 indmeldte han sig i Dansk-Tysk Forening, idet han mente, at dette vilde kunne gavne hans Søn, der var handelsuddannet og som da opholdt sig i Hamborg. Han benægter derimod at have sagt, da han søgte Stillingen som Kontrollør i Februar 1944, at han som Medlem af Dansk-Tysk

Forening var paa den rigtige Side. Han har bestemt benægtet at have benyttet Nazihilsen ved de i Anklageskriftet under 1) ommeldte Lejligheder. Han har derimod omkring 10. August 1941 ved en Lejlighed, da han spiste til Aften i National-Scala sammen med sin nuværende Hustru, trakteret Medlemmer af den tyske Afregningsintendantur, der i civil Paa-klædning sad ved et Bord i Restaurationen, med 3 Flasker Rhinskvin, idet de paagældende, da Tiltalte passerede deres Bord, hilste paa Tiltalte og indbød ham paa en Genstand. Tiltalte, der tjenstlig havde Forbindelse med Intendantterne, mente ikke at kunne undslaa sig fra at være sammen med dem, men mente, at han kunde gøre Samværet kortere, ved at det var ham og ikke Intendantterne, der trakterede. Hele Samværet drejede sig om ca. 10 Minutter.

Tiltalte mener, at Anklagen mod ham skyldes, at Kontorassistent Frk. Fahrenholz, Fuldmægtig Bertelsen og Overassistent Fru Harboe Henriksen nærer Uvilje imod ham paa Grund af Stridigheder, de har haft med Tiltalte.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af fornævnte Kontorassistent Frk. Fahrenholz, Fuldmægtig Sigurd Bertelsen, Overassistent Fru Harboe Henriksen, Overassistent Johanne Pagh, Trafikassistent Frk. Frederiksen, Trafikassistent Fru Johanne Lange og en lang Række andre Personer, der er ansatte under Statsbanerne.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Tiltaltes tjenstlige Forhold har været det bedst mulige.

De afgivne Vidneforklaringer gaar ud paa, at Tiltalte overfor Personalet jævnlig har forsvaret Tyskernes Optræden, og at han har udtalt Uvilje mod Sabotagen, samt at han har udtalt, at Nordmændene selv var Skyld i, som de havde det.

Overassistent Fru Harboe Henriksen har derhos forklaret, at hun en Dag i Maj 1942, da en tysk Officer kom ind paa Tiltaltes Tjenestested i et lille Værelse, saa Tiltalte gengælde Tyskerens Hilsen med oprakt højre Arm og hørte ham sige »Heil«. Hun blev stødt over denne Op-træden og fortalte den straks til Fru Lange, Frk. Krarup og muligvis Frk. Fahrenholz.

Overassistent Fru Johanne Pagh har forklaret, at hun, der i sin Tjeneste intet har haft med Tiltalte at gøre, i Efteraaret 1943 en For-middag fra Døren til Kontorets Køkken i ganske kort Afstand saa Tiltalte møde to tyske Officerer og hilse dem ved at bukke og strække højre Haand i Vejret, saaledes at Vidnet, mod hvem Tiltalte vendte Ryggen, kunde se Tiltaltes Haand over hans Hoved. Vidnet, der ikke var i Tvivl om, at Tiltalte anvendte Nazihilsen, blev forarget over Tiltaltes Op-træden og omtalte den til sine Kolleger paa Kontoret.

Medens det nu vel ved de afgivne Vidneforklaringer maa anses godt-gjort, at Tiltalte har omtalt Tyskerne paa en Maade, der af Kollegerne med Føje har kunnet opfattes som tyskvenlig, findes han dog ikke derved at have gjort sig skyldig i en saadan Optræden, at den vil kunne paa-drage ham Strafansvar efter Lovens § 1, Stk. 1, Nr. 2, og han vil derfor ikke kunne ikendes Strafansvar for saa vidt angaar det i Anklageskriftet under 2) ommeldte Forhold.

Ved de af Vidnerne Fru Harboe Henriksen og Fru Pagh afgivne Vidneforklaringer findes det derimod tilstrækkelig godtgjort, at Tiltalte ved de af Vidnerne omfoklarede Lejligheder har anvendt Nazihilsen overfor Medlemmer af den tyske Besættelsesmagt. Det af ham i saa Henseende udviste Forhold findes at være en Overtrædelse af Lovens § 1, Stk. 1, Nr. 2, og han vil derfor, idet han tillige overensstemmende med sin Forklaring vil være at anse for Overtrædelse af Lovens § 1, Stk. 1, Nr. 2 og 4, for det af ham omfoklarede Samvær med Medlemmer af den tyske Afregningsintendantur i National-Scale, være at anse efter de nævnte Bestemmelser med en disciplinær Straf, der vil kunne bestemmes til Afskedigelse med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der under Hensyn til Tiltaltes Alder og Varigheden af hans iøvrigt gode Tjeneste vil være at tillægge ham delvis Pension svarende til $\frac{3}{4}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil.

T i r s d a g d e n 7. J a n u a r .

Nr. 212/1946. **Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger** (Helsted) m o d

A/S De danske Sukkerfabrikker (Landsretssagf. Lett).

(Om Appellantens Regres til de Indstævnte for et udbetalt Brandforsikringsbeløb).

Østre Landsrets Dom af 18. Juni 1946 (VII Afd.): De Sagsøgte, A/S De danske Sukkerfabrikker, bør for Sagsøgeren, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger's Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger med 800 Kr. betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 29. Januar 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 29

Tirsdag den 7. Januar.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

De bemærkes, at Ilden opstod i Tagets østlige mod Banen vendende Side. Lokomotivet kørte med Skorstenen bagud, og alle 3 Mand paa Lokomotivet havde Opmærksomheden rettet fremad i Kørselsretningen. Ilden blev først opdaget, efter at Lokomotivet med en Køretid af ca. 3 Minutter var kommet ca. 300 Meter syd for Brandstedet og skulde passere en Korsvej. Togføreren sprang da af Lokomotivet for at undersøge, om der var fri Passage. Da han derefter paany skulde springe paa Lokomotivet, havde han Front mod Brandstedet og blev derved opmærksom paa Ilden. Det bemærkes endvidere, at det efter Sagens Oplysninger maa antages, at det efter Brandpolitilovgivningens Forskrifter ikke paahvilede Brandlidte at have Ejendommen forsynet med Brandstige.

For Højesteret bestrider Indstævnte ikke, at Ilden skyldes Gnister fra Lokomotivet, ligesom der ikke er fremsat Indsigelse mod Størrelsen af den krævede Erstatning.

Det fremgaar af Sagen, at der ikke af Indstævnte er givet Personalet nogen Instruktion vedrørende Kørslen paa den paa-gældende Strækning, hverken med Hensyn til Fyring under eller Standsning forud for den farlige Passage eller Paapasselighed overfor Gnistudstødninger.

Otte Dommere finder, at der under de foreliggende Omstændigheder ikke fra Indstævntes Side er udvist en saadan Agtpaa-givenhed, som efter Virksomhedens Karakter maa udkræves, og da der derhos ikke findes at være Anledning til at bringe Bestemmelsen i § 25, 1. Stk., 2. Punktum, i Forsikringsaftaleloven i Anvendelse, stemmer disse Dommere for at give Dom efter Appellantens Paastand samt for at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Appellanten med 2500 Kr.

To Dommere, der iøvrigt er enige med Flertallet, finder, at Risikoen, for at effektive Slukningsforanstaltninger ikke kunde foretages, i alt Fald delvis bør bæres af Appellanten og stemmer derfor for kun at tilkende denne Halvdelen af Brandskaden.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, A/S De danske Sukkerfabrikker, bør til Appellanten, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, betale 7946 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 25. Oktober 1944, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 2500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 12. Oktober 1943 opstod der mellem Kl. 0,30 og 0,45 Brand i et Enkefru Anna Mortensen tilhørende Een-Etages straatækt ca. 80 Aar gammelt Arbejderhus i Kalø umiddelbart efter, at et af de Sagsøgte, A/S De danske Sukkerfabrikker, tilhørende Roetog bestaaende af Lokomotiv og 17 belæssede Vogne paa Vej til Saxkøbing havde passeret Huset, der laa i en Afstand af 8 Meter fra det i 1910 anlagte Roespor og paa dettes vestlige Side. Ilden opstod i Tagets østlige mod Banen vendende Del. Der blæste en svag sydøstlig Brise. Roetoget var før Passagen af Huset som ofte tidligere standset 200—250 Meter nord for Brandstedet for at faa fyldt Vand paa Lokomotivet. Da Terrænet herfra og op til den brandlidte Ejendom er stigende, maatte der forud for Passagen af Huset fyres op til fuld Kraftydelse, og for at forcere Terrænstigningen blev der lukket Kraftdamp ud af Maskinen. Lokomotivets Skorsten var paamonteret Gnistfanger, men denne afgav nu og da — skønt den var i fuldt forsvarlig Stand — en større Mængde Gnister og Kulgløder. Umiddelbart efter at Toget var passeret Huset, opdagede Togpersonalet Ildebranden, hvorfor de straks standsede Toget, alarmerede Beboerne og forsøgte at slukke Ilden, som paa dette Tidspunkt endnu ikke havde faaet rigtig fat, men da den paa Ejendommen værende Stige var for kort til, at man kunde komme op paa Taget, mislykkedes Slukningsarbejdet, og Huset nedbrændte til Grunden.

Under Paaberaabelse af, at Branden skyldes Gnister fra Roetogets Lokomotiv, har Sagsøgeren, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, der i Erstatning til Brandlidte har udbetalt 7922 Kr. samt 24 Kr. i Vurderingsomkostninger, nu paastaaet de Sagsøgte, A/S De danske Sukkerfabrikker, dømt til Betaling af 7946 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 25. Oktober 1944, til Betaling sker.

De Sagsøgte paastaar sig frisundet, idet de bestrider, dels at der foreligger Bevis for, at Antændelsen skyldes Gnister fra Lokomotivet, dels — saafremt Retten maatte antage dette — at der foreligger retstridigt Forhold fra de Sagsøgte. Sidst og endelig gør de gældende, at et eventuelt Ansvar bør bortfalde eller i alt Fald nedsættes i Medfør af Bestemmelsen i Forsikringsaftalelovens § 25, 1. Stk., 2. Pkt.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at de Sagsøgte har været aller i alt Fald burde have været klar over, at Husets Tag var brandfarligt og laa indenfor den Grænse, hvor der almindeligt

regnes med Brandfare som Følge af Gnister; hvis Sporet ikke kunde have været anbragt anderledes, burde de Sagsøgte, der maatte vide, at Lokomotivet ved Passage af det i Sagen omhandlede Hus paa Grund af Terrænets Stigning maatte arbejde stærkt og som Følge heraf udstødte mange Gnister, have draget Omsorg for, at Personalet var nøje instrueret om Faren og om Jagttagelse af passende Sikkerhedsforanstaltninger navnlig under Blæst f. Eks. efter Grundsætningerne i Bekendtgørelse Nr. 11 af 23. Januar 1935 § 4 f og § 6, ligesom de Sagsøgte burde have foranlediget, at Toget medførte Brandslukningsredskaber eller i alt Fald en passende lang Stige, hvorved Ilden in casu kunde have været slukket, inden nævneværdig Skade var sket. Ved Undladelse heraf har de Sagsøgte efter Sagsøgerens Formening gjort sig skyldig i saadanne Fejl og Forsømmelser, at de maa være ansvarlige for Skaden.

De Sagsøgte har heroverfor til Støtte for deres Frifindelsespaastand anført, at Banen er anlagt i 1910, og at baade dens Beliggenhed og Driftsform er godkendt af Myndighederne, at det nu nedbrændte Hus siden da mange Tusinde Gange er passeret af de Sagsøgtes Lokomotiver, uden at der er sket Antændelse, at Materiellet, især Gnistfangeren, var i Orden, at der intet er at bebrejde Personalet, at det var dette, der opdagede Branden og søgte at slukke den, at det alene skyldtes Mangel paa Ejendommen af en tilstrækkelig lang Stige, at Ilden ikke blev slukket, inden større Skade var sket, at der ikke er nogen Hjemmel til at kræve, at de Sagsøgte burde have forsynet Huset med haardt Tag, at der ved den paagældende Lejlighed kun blæste en svag Vind, at Anklagemyndigheden ikke har fundet Anledning til at rejse Tiltale mod de Sagsøgte for deres Forhold, og at det af Erklæring og Udtalelser fra udmeldte Skønsmænd fremgaar, at de Sagsøgte ikke kunde have handlet anderledes end sket er.

Under Sagen er der afgivet Forklaringer af Arbejdsmand Verner Olsen, Arbejdsmand Aage Larsen, Forvalter Peter Petersen, Arbejdsmand Carl Andersen, Fru Oda Andersen, Smedemester Christian Clausen, Husassistent Ingrid Jørgensen og Lokomotivfører Søren Lykke, hvorhos der er indhentet sagkyndige Erklæring dels om Beskaffenheden af Husets Skorsten, dels fra Bygningsbrandforsikringsnævnet. Endvidere har der været afholdt Syns- og Skønsforretning om Egenskaberne ved og Driften af Lokomotivet, og Syns- og Skønsmændene, Civilingeniør E. A. Sell, Haarlev, og Maskiningeniør ved D. S. B., H. P. Hansen, har inden nærværende Ret afhjemlet denne.

Af Skønserklæringen og Mændenes Udtalelser inden Retten fremgaar det bl. a., at der teknisk ikke kan indvendes noget mod den i Lokomotivet anvendte Gnistfanger, at det anvendte Brændsel var upaaklageligt, at der intet er at bebrejde Lokomotivpersonalet, at man altid maa regne med Gnistudstødning ved Kørsel med et blot nogenlunde belastet Tog, at Paafyringen efter Vandpaafyldningen næppe har forøget Faren for Udstødning af Gnister under Forbikørslen af Huset, og at Brandfaren ved Kørsel med Lokomotiver forbi straatækte Bygninger er afhængig af Afstanden mellem Bane og Hus i Forbindelse med det til Lokomotivets Drift anvendte Brændsels Art, Vindretningen og Vindhastigheden, hvorhos en Stigning i Terrænet vil forøge Brandfarligheden,

idet Lokomotivet da maa arbejde kraftigere. Maskiningeniør Hansen har derhos — i Modsætning til Civilingeniør Sell — bemærket, dels at Brandfaren ved Forbikørslen nok vilde have været noget mindre, hvis man havde undladt at standse Toget op for Vandpaafyldning saa nær Brandstedet og i Stedet kørt forbi Huset med langt Tilløb og Drosling, dels at han som Driftsleder vel nok vilde have givet en almindelig Instruks om Forsigtighed ved Forbikørsel af straatækte Ejendomme.

Idet der ikke i det oplyste er noget som helst Holdepunkt for en Antagelse om Ildens Opstaaen paa anden Maade end ved Gnister fra Lokomotivet, findes det efter det fremkomne — især de afgivne Vidneforklaringer — uden Betænkelighed at fastslaa, at Ilden skyldes Gnister fra dette.

Naar henses til, at Togets Materiel var i Orden, Personalets Forhold upaaklageligt, Instruktionerne til dette forsvarlige og Brændslet det for Tiden til dette Brug mest egnede, at Brandens Opstaaen straks observeredes af de Sagsøgte Personale, hvilket øjeblikkelig foretog passende Slukningsforanstaltninger, og at den eneste Aarsag til Brandens Udbredelse var Manglen paa Ejendommen af en passende lang Stige, findes de Sagsøgte, hvis Lokomotiver i 33 Aar har passeret det brandlidte Hus tildels paa tilsvarende Maade uden tidligere at foraarsage Brand, ikke at have gjort sig skyldige i noget til Erstatning forpligtende Forhold, hvorfor de vil være at friifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale de Sagsøgte med 800 Kr.

Onsdag den 8. Januar.

Nr. 199/1946. Grosserer **Uffe Møller** (Landsretssagf. H. Toft)
mod

Direktør **H. Schou-Kjeldsen** (Overretssagf. Raaschou, Hillerød).

(Spørgsmaal om en Parcelsælgers Erstatningspligt for Meddelelse af urigtige Oplysninger vedrørende en projekteret Jernbanestation).

Østre Landsrets Dom af 11. Maj 1946 (VI Afd.): Sagsøgte, Direktør H. Schou-Kjeldsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Uffe Møller, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Uffe Møller, til Indstævnte, Direktør H. Schou-Kjeldsen, med 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddel af 21. Maj 1943 købte Sagsøgeren, Grosserer Uffe Møller, af Sagsøgte, Direktør H. Schou-Kjeldsen, Parcel Nr. 619 af Bakkegaardens Udstykning i Bistrup for en Købesum af 1,50 Kr. pr. Kvadratalen, og efter stedfunden Udstykning fik Sagsøgeren den 9. Februar 1944 Skøde paa Ejendommen, som blev udstykket som Matr. Nr. 1 ae Bistrup By, Birkerød Sogn, for en Købesum af ialt 4099 Kr. 50 Øre, idet Parcellens Areal andrager 2733 Kvadratalen.

Under Henvisning til, at Sagsøgeren har købt Parcellen paa Grundlag af en af Sagsøgte udarbejdet Brochure, i hvilken der paa et i denne værende Kort over Udstykningsarealerne og de nærmeste Omgivelser paa Jernbanelinien Holte-Birkerød var vist en projekteret Rude Station, og at Statsbanerne ikke har projekteret nogen Station paa det paa Kortet anførte Sted, har Sagsøgeren, der har lagt afgørende Vægt paa, at der vilde komme en Station det paagældende Sted, hvorved der vilde blive en bekvem Adgang til Parcellen fra København, under nærværende ved Stævning af 27. August 1945 anlagte Sag efter sin under Domsforhandlingen nedlagte Paastand paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale en Erstatning paa 1000 Kr., subsidiært — i Overensstemmelse med en Syns- og Skønserklæring — 683 Kr. 25 Øre svarende til 25 Øre pr. Kvadratalen, med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse med den Begrundelse, at der ikke ved Handlens Indgaaelse er meddelt saadanne Oplysninger med Hensyn til en fremtidig Rude Station, at der er Grundlag for et Erstatningsansvar for Sagsøgte.

Det er for Retten oplyst, at der fra den omhandlede Parcel er 3,5 km ad Landevejen til Birkerød Station, 6 km ad Landevejen til Holte Station, 4 km ad Cykle- Gangstien ved Furesøen til denne Station, 1,7 km ad en projekteret, endnu ikke anlagt Turistvej til den paa Kortet i ovennævnte Brochure viste projekterede Rude Station og 1,9 km ad fornævnte Cykle- og Gangsti til en af Statsbanerne forberedt Station lige Nord for Frederikslundskov.

Med Hensyn til Statsbanernes eventuelle Planer om Anlæg af en Station paa Strækningen Holte-Birkerød er følgende oplyst:

I Skrivelse af 2. Juni 1938 tilskrev Generaldirektoratet for Statsbanerne Landinspektør Oltmann saaledes:

»Ved Anlægget af 2. Spor Holte-Hillerød har man forberedt Anlægget af en Station med den af Hr. Landinspektøren nævnte Beliggenhed ved

Frederikslundskovens Nordgrænse, km ca. 21,0—ca. 21,2, idet bl. a. Jordplanum det paagældende Sted delvis er fremstillet i den for Anlægget af Stationen nødvendige Bredde.

Som Adgang til Stationen kan i givet Fald tjene den eksisterende Gang- og Cyklesti, som her er ført under Banen i en Tunnel, — — —

Anlæg af en Station ved den projekterede Turistvej ca. 400 m nordligere, i km ca. 21,4—ca. 21,6, vil kræve en meget betydelig Udgift til Jordarbejde m. v., da Banen her ligger paa en høj Dæmning.

Da Banen ud for den projekterede Turistvej ligger med maksimal Stigning, som kun med meget stor Bekostning vil kunne ændres, vil en Station for Damptog allerede af denne Grund ikke kunne lægges som af Hr. Landinspektøren foreslaaet.

En eventuel Station mellem Holte og Birkerød maa derfor lægges som oprindeligt projekteret mellem km ca. 21,0 og ca. 21,2.

Det skal tilføjes, at Spørgsmaalet om Anlæg af en saadan Station ikke for Statsbanerne er aktuelt.«

I Sommeren 1942 tilskrev Generaldirektoratet for Statsbanerne Rundersdal Grundejerforening saaledes:

»— — — meddele, at saa vidt man overhovedet kan overse Forholdene vil der ikke kunne blive Tale om at udvide Elektrificeringen til Strækningen Nord for Holte.

Nar de nuværende ekstraordinære Forhold er ophørt, kan det tænkes, at man vil tage Spørgsmaalet om yderligere Motorisering af Statsbanernes Linier op til Undersøgelse, og en saadan Undersøgelse kan da ogsaa tænkes foretaget for Holte-Hillerød Banen. Skulde dette føre til et positivt Resultat, vil der være nogen Mulighed for Anlæg af en Holdeplads Nord for Frederikslund Skov. Det er imidlertid sandsynligt, at Løsningen af Trafikproblemet for en tættere Bebyggelse i paagældende Egn maa søges i Etablering af Rutebilforbindelse til Holte, idet saavel Stigningsforholdene paa Stedet som Hensynet til den videregaaende Trafik taler stærkt mod Oprettelse af en Station paa vedkommende Sted, — — —«

Endelig har Generaldirektoratet den 26. Maj 1945 meddelt Sagsøgerens Sagsfører, Landsretssagsfører Helge Toft, at der ikke af Statsbanerne i overskuelig Fremtid tænkes foretaget Elektrificering af Banestrækningen Nord for Holte.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren og Sagsøgte afgivet Partsforklaring, hvorhos der er afgivet Vidneforklaringer af Overassistent Hass Rasmussen, Landinspektør Jørgen Oltmann, Finmekaniker Reinhold Lorange, Maskinist John Henning Bindeberg og Ekspedient Erik Tage Asmussen.

Sagsøgeren har forklaret, at han i Henhold til en Avisannonce kom i Forbindelse med en af Sagsøgtes Salgsrepræsentanter, Overassistent Hass Rasmussen, som han i Maj 1943 traf paa Udstykningsarealerne i Bistrup, og med hvem han traf Aftale om Køb af Parcellen. Han havde faaet udleveret et Eksemplar af Brochuren, og under Forhandlingerne pegede Hass Rasmussen i Retning mod Turistvejens Skæring af Jernbanelinien og sagde, at der vilde komme en Station deroppe. Sagsøgeren spurgte om, hvornaar Stationen vilde komme, men han husker ikke, hvilket Svar han fik. Han mener ikke, at han har faaet forevist en Udstykningsplan.

Sagsøgte har forklaret, at den omhandlede Brochure er udarbejdet efter hans Anmodning, og at han ikke personlig har forhandlet med Liebhave-re til Grundene. Som anført i Sluttedlen finder Salg altid Sted paa Grundlag af Udstykningsplanen, der forevises Køberen, og paa denne er der ikke angivet nogen projekteret Rude Station.

Overassistent Hass Rasmussen har bestridt Sagsøgerens Forklaring om det under Salgsforhandlingerne passerede. Han husker ikke, om han direkte har talt med Sagsøgeren om en fremtidig Station, men har Spørgs-maalet været paa Tale mellem dem, har han udtalt sig i Overensstem-melse med, hvad Generaldirektør Knutzen i 1942 havde oplyst paa et Møde med nogle Repræsentanter for de interesserede Grundejere, ved hvilken Lejlighed ogsaa Vidnet var til Stede. Generaldirektøren havde meddelt, at der ikke paa det paagældende Tidspunkt kunde være Tale om en Station ved Rude, men at Spørgsmaalet vilde blive taget op i For-bindelse med den øvrige Nordbanetrafik. Han havde stillet i Udsigt, at Statsbanerne vilde hjælpe Grundejerne paa en eller anden Maade, muligt ved Rutebil.

Landinspektør Jørgen Oltmann har forklaret, at det i Brochuren værende Kort er et Udsnit af en Byplan, som han i sin Tid har udarbejdet. Han har placeret en projekteret Station som vist paa Kortet for at faa Stationens Beliggenhed til at stemme med Kommunernes og Grundejernens Ønsker. Vidnet havde specielt en fremtidig Elektrificering af Jernbane-driften Nord for Holte for Øje, hvorved Terrænforholdene ikke vilde være til Hinder for den viste Placering.

De øvrige Vidner har afgivet Forklaring om, hvad Overassistent Hass Rasmussen har oplyst for dem om en fremtidig Station, da de købte en Parcel af Udstykningsarealerne.

Efter det saaledes foreliggende maa Retten finde, at det ikke er godt-gjort, at der ved Købet af Parcellen er meddelt Sagsøgeren saadanne Oplysninger om Udsigterne for en fremtidig Station det paagældende Sted, at der er Grundlag for et Erstatningsansvar for Sagsøgte, og dennes Frifindels-paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 300 Kr.

Torsdag den 9. Januar.

Nr. 270/1946.

Rigsadvokaten

mod

Otilie Matthiesen (Gelting),

der tiltales for Overtrædelse af § 16, Stk. 1, i Straffelovstillæget af 1. Juni 1945.

København's Byrets Dom af 8. Oktober 1945: Tiltalte, Otilie Matthiesen, bør straffes med Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 91 Dage anses som udstaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid

for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 100 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Dragsted, og 75 Kr. i Salær til den beskikkede Anklager, Landsretssagfører Tage Lasson.

Østre Landsrets Dom af 13. Februar 1946 (IX Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte, Otilie Matthiesen, forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 1 Aar, hvoraf 8 Maaneder anses udstaaet. Det Offentlige udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 60 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Johanne Hansen.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte med Paastand om Frifindelse, hvorimod Tiltalte har erklæret, at hun ikke kræver Erstatning i Medfør af Retsplejelovens § 1018 b, Stk. 1 og 3. Rigsadvokaten har sluttet sig til Tiltaltes Paastand om Frifindelse.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Tiltalte har afsonet den hende ved Landsrettens Dom idømte Straf.

Ved Skrivelse af 24. September 1946 har Rigsadvokaten meddelt, at Tiltalte i Medfør af borgerlig Straffelovs § 3, Stk. 2, jfr. § 4, Stk. 3, efter at det paagældende Forhold som Følge af den under 29. Juni 1946 foretagne Ændring af Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 ikke længere maa anses strafbart, atter er i Besiddelse af den hende ved Landsretsdommen frakendte almene Tillid.

Seks Dommere, der finder, at det af Tiltalte udviste, i Anklageskriftets Punkt b og c beskrevne Forhold, ikke kan henføres under § 16, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946, og som herefter ikke mener at burde tage Stilling til Spørgsmaalet om Forholdets Strafbarhed efter Bestemmelsen i dens tidligere Affattelse, stemmer for at frifinde Tiltalte.

Fem Dommere, der tiltræder, at Landsretten har anset Tiltalte strafskyldig efter den dagældende Lovgivning, finder det, som Sagen er forelagt Højesteret, overvejende betænkeligt at fastslaa, at Tiltaltes Forhold ogsaa omfattes af Loven af 29. Juni 1946. Disse Dommere slutter sig herefter i Resultatet til Flertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Otilie Matthiesen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for alle Retter, herunder de ved Byretten og Landsretten fastsatte Salærer samt Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting 120 Kr. udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsræd, tiltales Otilie Matthiesen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 31. August 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af § 16, Stk. 1, i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 om Tillæg til Borgerlig Straffelov, ved

a) i Tiden fra August 1940 til Februar 1942 at have virket som Tolk for den tyske Værnemagt ved Værløse Flyveplads,

b) i Tiden fra Februar 1942 til November s. A. at have været ansat ved »SS-Ersatzkommando Dänemark«, hvor hun medvirkede ved Førelsen af Korrespondancen mellem de Personer, der meldte sig som Frivillige til Waffen SS, og de tyske Myndigheder, samt ved

c) i Tiden fra November 1942 og indtil Kapitulationen at have gjort Tjeneste ved SS-Hauptamt i Berlin direkte under Hauptsturmführer Luckhardt.

Tiltalte er født den 8. Oktober 1916 i Burkal Sogn og ikke fundet tidligere straffet.

ad a.

Tiltalte har forklaret, at hun, fordi hun hørte til det tyske Mindretal, fik en Anmodning fra »Bauleitung« paa Værløse Flyveplads om at henvende sig dør, hvad hun gjorde. Hun blev antaget og beskæftiget ved Oversættelsesarbejde af Tilbud fra danske Firmaer.

ad b.

Tiltalte har forklaret, at hun af sin Chef blev beordret til at tage til skulde ophøre, søgte Stilling i »SS-Ersatzkommando Dänemark«, hvor hun fortrinsvis var beskæftiget med Oversættelse af Korrespondance fra Personer, der søgte Oplysninger med Henblik paa Optagelse i Waffen SS.

ad c.

Tiltalte har forklaret, at hun af sin Chef blev beordret til at tage til Berlin for at gøre Tjeneste som anført i Anklageskriftet, hvorunder hun foretog Oversættelse af Ansøgninger om Fritagelse for Tjeneste og Forflyttelse indenfor Frikorps Danmark og Regiment Norge.

Tiltalte har derhos oplyst, at hun hørte til det tyske Mindretal og har frekventeret den tyske Borgerskole i Sønderborg.

Hvad nu angaar Tiltaltes Virksomhed i det under Forhold a nævnte »Bauleitung« finder Retten i Mangel af nærmere Oplysninger om denne Virksomheds Art, at det er tvivlsomt, om dette Arbejde er andet og mere end almindeligt Lønarbejde, hvorfor Tiltalte forsaavidt vil være at frifinde. Derimod finder Retten, at Tiltaltes under b og c omhandlede Virksomhed gaar ud over, hvad der kan karakteriseres som almindeligt civilt Lønarbejde, hvorfor Tiltalte forsaavidt vil være at anse skyldig som i Anklageskriftet paastaet.

Tiltalte har været fængslet siden den 24. Maj 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, 1. Stk., med en Straf, som efter Omstændighederne, derunder Tjenestens Beskaffenhed og Tiltaltes Afstamning findes at kunne fastsættes til Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 91 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaet.

I Medfør af § 6 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 kendes Tiltalte uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 8. Oktober 1945 af Københavns Byrets 23. Afdeling (Sag. Nr. 209/1945), er med Ankenævnets Tilladelse paaanket af Tiltalte Otilie Matthiesen til Frifindelse.

Anklagemyndigheden har paastaet Skærpelse, idet Anklageren under Domsforhandlingen har frafaldet Tiltale for saa vidt angaar Anklageskriftets Punkt a.

Efter Bevisførelsen for Landsretten vil Dommen være at stadfæste, dog at Straffen findes at burde nedsættes til Fængsel i 1 Aar, hvoraf 8 Maaneder anses udstaet.

To af de voterende har afgivet saalydende

D i s s e n s:

To af de voterende stemmer for Frifindelse med den Begrundelse, at det af Tiltalte udførte Arbejde maa anses som almindeligt civilt Lønarbejde.

M a n d a g d e n 13. J a n u a r.

Nr. 252/1945. **Ballerup Konserverfabrik v/ Henry Pedersen**
(Rode)

m o d

Firma **P. Carl Petersens Eftf.** (Thorsøe-Jacobsen).

(Spørgsmaal om Misligholdelse af en Aftale om Fremstilling og Levering af Rosinerstatning).

Sø- og Handelsrettens Dom af 15. November 1945: Sagsøgte, Ballerup Konserverfabrik v/ Hr. Henry Pedersen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Firma P. Carl Petersens Eftf., betale 12.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 22. Januar 1945, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er der sket fornyet Afhøring af Prokurist Krogh Andersen og Fabrikant Henry Pedersen. Denne har blandt andet forklaret, at man i September 1944, da Indstævnte paany begyndte at aftage, først tog de Sække fra Lage-

ret, hvor Varen var lettest at behandle. Det viste sig derefter, at Størsteparten var brændt sammen. En Prøve blev paa Begæring leveret Indstævnte, men viste sig ubehandelig. Rosinerne skulde mejsles ud og derefter brækkes itu og endelig behandles med Sirupopløsning i flere Dage. Der kunde paa denne Maade kun fremskaffes et meget ringe Parti om Ugen, højst 150—200 kg. I Februar 1945 lod Appellanten det resterende Vareparti sælge ved autoriseret Varemægler efter forudgaaende Meddelelse til Indstævnte. Da der ikke blev givet andet Bud, købte han selv Partiet for 100 Kr. Der var da saa meget, at det efter Færdigbehandling kunde udgøre ca. 4 Tons. Han fik behandlet og solgt 11—1200 kg for 1 Kr. 50 Øre pr. kg. Resten uddelte han til Børnene i Ballerup, da Behandlingen ikke kunde betale sig til den Pris. — Endvidere er fremlagt en Erklæring af 21. Juni 1946 fra den af Sø- og Handelsretten udmeldte Skønsmand, Civilingeniør Erling Bache.

Det tiltrædes, at Aftalen mellem Parterne maa forstaas saaledes, at det af Appellanten fabrikerede Vareparti var lagt paa Lager hos Appellanten som tilhørende Indstævnte. Det maa dernæst efter det i Sagen oplyste antages, at dette Vareparti, da Indstævnte i Efteraaret 1944 paany begyndte at aftage i Henhold til Kontrakten, paa Grund af Sammenbrænding var blevet væsentlig forringet.

Idet det efter alt det foreliggende ikke kan antages, at Appellanten ved at kræve Ekstrabetaling for Færdiggørelsen af de endnu anvendelige Dele af Partiet har paadraget sig et særligt Ansvar overfor Indstævnte, maa Gennemførelsen af et Krav mod Appellanten være afhængig af, om der paahviler denne et Ansvar for den indtraadte Forringelse af det oplagrede Vareparti.

Hovedskylden for denne Forringelse findes nu at maatte paahvile Indstævnte, der uanset den fastsatte Frist for Aftagelse lod et betydeligt Restparti henligge uaftaget paa Lageret indtil Efteraaret 1944. Der findes imidlertid at maatte paahvile Appellanten et vist Medansvar som Følge af, at han ikke i Indstævntes Interesse har ført tilstrækkelig Kontrol med Lageret, idet det efter Indholdet af den fornævnte Skønserklæring maa antages, at Skaden kunde have været formindsket, hvis der i Tide var blevet truffet passende Foranstaltninger.

Under Hensyn til den Usikkerhed, der efter de foreliggende, mangelfulde Oplysninger gør sig gældende angaaende den nærmere Tilstand af det resterende Vareparti og dettes Værdi, der ikke findes behørigt fastslaaet ved det af Appellanten i saa Henseende foretagne, findes det Beløb, som Appellanten herefter bør tilsvare Indstævnte, skønsmæssigt at kunne fastsættes til 6000 Kr. med Renter.

I Henseende til Sagsomkostninger vil den indankede Dom være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ballerup Konserverfabrik ved Henry Pedersen, bør til Indstævnte, Firma P. Carl Petersens Eftf., betale 6000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 22. Januar 1945, til Betaling sker.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Sø- og Handelsrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne under denne Sag, Firma P. Carl Petersens Eftf., tilskrev under 16. Marts 1943 Sagsøgte, Ballerup Konserverfabrik v/ Hr. Henry Pedersen saaledes:

»Jeg bekræfter vore gentagne Forhandlinger angaaende Fremstilling af Rosin-Erstatning, fabrikeret af Gulerødder, hvorefter vi har truffet følgende Overenskomst:

De fremstiller for mig Rosin-Erstatning med Gulerødder som Grundstof til en Pris af Kr. 2,75. per Kilo, frit leveret eller fob København, pakket i Papirsække à ca. 5 kg netto inklusive Emballage. —

Jeg leverer til Dem Sirup L I resp. Melasse Sirup, Farvestoffer, Mælkesyre og Myresyre til Fremstillingen. Disse Raavarer debiteres Dem efterhaanden, men er min Ejendom og maa kun anvendes til Fremstilling af Rosin-Erstatning til mig. Saafremt der ved Afslutningen af Fabrikationen er Overskud af Raavarer, skal disse holdes til min Disposition.

Foreløbig skal De fabrikere indtil 10.000 Kilo at aftage efter Aftale efter mine nærmere Instruktioner inden Aarets Udgang. De fabrikerede Partier oplagres hos Dem for senere Aftagelse efter min Lejlighed, men forbliver udelukkende min Ejendom.

Til Fremstillingen har jeg anskaffet til Dem:

- 1 Stk. Kogegryde
- 2 „ Egetræsfade
- 2 „ Universalskæremaskiner

som jeg har betalt med ialt Kr. 2.010,— og som afdrages med 20 Øre per Kilo — — —«

Sagsøgerne har af Sagsøgte modtaget det nævnte Parti Rosinerstatning, og Parternes Mellemværende ifølge denne Kontrakt er afviklet.

Sagsøgerne havde imidlertid fra Fabrikken Sct. Helena en Ordre paa 10.000 kg Rosinerstatning, og da de til Opfyldelse heraf kun havde ca. 2000 kg af de fornævnte 10.000 kg, indgik de under 29. Juli 1943 paany en Kontrakt, hvorom det i en af Sagsøgte underskrevet Skrivelse hedder følgende:

»Ballerup Konserverfabrik

Ballerup

anerkender herved at have solgt Firma P. Carl Petersens Eftf.: ca. 8 tons Rosin-Erstatning efter Prøve

à Kr. 2,75 per Kilo Nettovægt, inklusive Emballage, frit leveret i København af Fabrik for Aftagelse successive inden 31. December d. A. Betaling med 1 Kr. per Kilo i Forskud ved Igangsættelse af Fabrikationen og Resten efterhaanden som Fabrikationen skrider frem. — Varen holdes assureret af Sælgeren, indtil Modtagelsen har fundet Sted.»

Sagsøgte, der til Fremstillingen af dette Parti ligesom ifølge Aftalen af 16. Marts 1943, modtog Sirup og Farvestoffer m. m. fra Sagsøgerne, paabegyndte straks Produktionen og tilendebragte denne i Sommerens Løb og lod derefter af Hensyn til Faren for, at det fremstillede Produkt ved Lagring skulde blive muggent og brænde sammen Varen tørre haardt ned, saaledes at den forinden Leveringen til Sagsøgerne blot skulde undergives en sidste Behandling med Sirup. Sagsøgerne betalte derefter Sagsøgte den fulde Købesum for det i Kontrakten af 29. Juli 1943 ommeldte Parti.

I December Maaned 1943 begyndte Fabrikken Sct. Helena at aftage Rosinerstatning fra Sagsøgerne, men fremkom senere overfor disse med Reklamation over, at Varen smittede af, en Reklamation, som Sagsøgerne lod gaa videre til Sagsøgte.

Der afholdtes derefter i Marts Maaned 1944 en Syns- og Skønsforretning over Varen, ifølge hvilken denne var uanvendelig til sit Formaal og ikke prøvesvarende. Fabrikken Sct. Helena hævdede derfor Købet overfor Sagsøgerne, som i Skrivelse af 12. Maj 1944 til Sagsøgte under Henvi- ning hertil forbeholdt sig deres Regreskrav overfor Sagsøgte og for- langte Ophævelse af deres Køb hos Sagsøgte samt Tilbagebetaling af den af dem til Sagsøgte for det endnu ikke leverede Kvantum Rosinerstatning betalte Købesum.

I Skrivelse af 22. Maj 1944 til Sagsøgerne protesterede Sagsøgtes Sagsfører heroverfor i enhver Henseende.

Efter at der imidlertid i Juli Maaned 1944 var afholdt en ny Syns- og Skønsforretning, der angik senere færdigbehandlede Dele af det endnu ikke af Sagsøgte leverede Parti, og Skønsmændene herunder var naaet til det Resultat, at denne Varen i hvert Fald ikke var ringere end den oprindelige Prøve, og efter at der derpaa havde fundet Forhandlinger Sted dels mellem de forskellige Skøns mænd, dels mellem Sagsøgerne og Fabrikken Sct. Helena, opnaaedes der i August-September 1944 mellem disse sidste Enighed om Sagsøgernes Genoptagelse af Leveringerne til Fabrikken uden Hensyn til dennes tidligere Reklamation om Kvaliteten, dog at Prisen nedsattes fra 3 Kr. 75 Øre til 3 Kr. pr. kg.

Sagsøgerne anmodede derfor i Skrivelse af 18. September 1944 Sagsøgte om snarest muligt at færdiglave og levere 500 kg af den kontraherede Vare, og Sagsøgte, som havde fulgt med i de ovennævnte For- handlinger i Sommeren 1944 uden overfor Sagsøgerne at stille Krav om Aftagelse, leverede derefter det nævnte Kvantum med 250 kg den 2. Okto- ber 1944 og knapt Resten den 28. s. M.

Paa samme Maade rekvirerede Sagsøgerne i Skrivelse af 25. Oktober 1944 til Sagsøgte 1000 kg Rosinerstatning, i hvilken Anledning der af Sagsøgte blev leveret 300 kg den 15. November 1944 og yderligere 300 kg den 21. s. M.

Sagsøgerne rekvirerede videre i Skrivelser af 2. November 1944 samt 13. og 16. s. M. yderligere det da paa Kontrakten resterende Kvantum Rosinerstatning.

Sagsøgte efterkom imidlertid ikke disse Rekvisitioner, men tilskrev under 16. November 1944 Sagsøgerne saaledes:

»Jeg vil kun meddele Firmaet, at det Parti Rosinerstatning, der ligger for Deres Regning og Risiko her paa Fabriken, der ifølge Kontrakt skulde være aftaget inden 31. December 1943, beregner jeg mig 75 Øre pr. Kilo for det ekstra Arbejde der er meget stort og omfattende. Jeg tager ligeledes Forbehold imod eventuelle Svind og bedærvede Varer eller sammenbrændte Rosiner, der maatte findes i Deres Rosinerstatninger, der nu har ligget paa Lager et helt Aar — — —«

Herpaa svarede Sagsøgerne i Skrivelse af 17. November 1944 saaledes:

»Jeg anerkender Modtagelsen af Deres Brev af G. D., hvoraf jeg til min Forbavselse bemærker, at De forlanger 75 Øre per Kilo som Ekstrabetaling for Levering af de paa ovennævnte Kontrakt resterende 6.604 Kilo.

Jeg kan ikke anerkende denne Fordring, da den Vare jeg i sin Tid har købt paa ovennævnte Kontrakt var færdigfremstillet Rosinerstatning, som jeg har forudbetalt i Henhold til Aftale.

Hvis De ikke destomindre fastholder Deres Krav om Ekstrabetaling, bliver denne kun betalt under Protest. Der er forudbetalt for resterende 6.604 Kg., og dette Kvantum maa jeg kræve leveret.

Jeg beder Dem i Henhold til de forudgaaende Instruktioner venligst fremskynde Færdigfremstillingen mest muligt, da mine Aftagere er i stærk Forlegenhed for Leveringen.«

Under 21. November 1944 tilsendte Sagsøgte derefter Sagsøgerne en Nota, i hvilken der for de ovennævnte i Oktober og November Maaned af Sagsøgte foretagne Leverancer af Rosinerstatning var beregnet den i Sagsøgtes fornævnte Skrivelse af 16. November 1944 omtalte Ekstrabetaling af 75 Øre pr. kg. med ialt 825 Kr., hvilket Beløb Sagsøgerne den 21. November 1944 betalte Sagsøgte, dog under Protest.

Under den derpaa følgende Korrespondance mellem Parterne fastholdt Sagsøgerne bl. a. under Henvisning til Fabriken Sct. Helenas Krav overfor dem om Levering, deres Fordring overfor Sagsøgte om Levering af det paa Kontrakten af 29. Juli 1943 resterende Kvantum, idet de — dog kun under Protest — erklærede sig villige til at yde den af Sagsøgte forlangte Ekstrabetaling af 75 Øre pr. kg.

Da Sagsøgte desuagtet ikke leverede noget, lod Sagsøgerne efter forud i Skrivelse af 24. November 1944 sket Advarsel til Sagsøgte, den 30. s. M. foretage Dækningskøb for det paa Kontrakten resterende Kvantum — nu opgjort til 6304 kg — færdiglavet Rosinerstatning.

Vedkommende Varemæglerfirma tilskrev imidlertid under 6. December 1944 Sagsøgerne, at det trods de af Firmaet paa forskellig Maade foretagne Forsøg ikke havde været muligt at fremskaffe Tilbud paa Levering af en Rosinerstatning som den ønskede.

Under nærværende Sag gør Sagsøgerne nu gældende, at der fra Sagsøgtes Side foreligger en afgjort Misligholdelse af den indgaaede Kontrakt derved, at han uberettiget har krævet Tillæg til Prisen, og har

vægret sig ved at opfylde den ham paahvilende Leveringspligt, idet han har nægtet at modtage et efter Omstændighederne naturligt Forbehold fra Sagsøgernes Side om at kræve tilbage, hvad Sagsøgte efter Domstolsafgørelse med Urette maatte have krævet for meget for sin Vare.

Sagsøgerne paastaar derfor, at Sagsøgte dømmes til at betale Sagsøgerne 25.911 Kr. 28 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 22. Januar 1945.

Sagsøgerne opgør nærmere deres Paastand saaledes.

Tilbagebetaling af Forskudsbetaling for 6304 kg Rosinerstatning à 2 Kr. 75 Øre pr. kg	17.336 Kr. 00 Ø.	
tabt Avance paa 6304 kg à 25 Øre pr. kg	1.576 — 00 —	
Tilbagebetaling af uretmæssig opkrævet Ekstrabetaling for 1100 kg à 75 Øre	825 — 00 —	
Mægleromkostninger ved Dækningskøb	128 — 90 —	
1 Fad Sirup ifølge Faktura af 9. November 1944	86 — 70 —	
	<hr/>	19.952 Kr. 60 Ø.
Erstatningskrav fra Fabrikken Sct. Helena over 4325 kg Rosinerstatning	4.567 — 68 —	
Sagførersalær	865 — 00 —	
	<hr/>	5.432 — 68 —
Erstatningskrav fra A/S DANIROL for 938 kg Rosinerstatning	469 — 00 —	
Sagførersalær	57 — 00 —	
	<hr/>	526 — 00 —
	<hr/>	25.911 Kr. 28 Ø.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han dog ikke har fremsat særskilt Indsigelse mod selve Opgørelsen af Sagsøgernes Paastand, udover at han gør gældende, at de to Sagførersalærer alene bør komme i Betragtning ved Rettens Bestemmelse om Sagens Omkostninger.

Til Støtte for sin Paastand om Frifindelse har Sagsøgte anført følgende:

Naar Sagsøgte straks efter Indgaelsen af Kontrakten af 29. Juli 1943 fremstillede og derefter nedtørrede den omkontraherede Vare, skyldtes det ikke — som af Sagsøgerne ogsaa her under Sagen gjort gældende — at Sagsøgte ønskede Beskæftigelse paa sin Fabrik i Sommermaanederne, men derimod udelukkende for at sætte Sagsøgerne i Stand til at inddække det store Kvantum Rosinerstatning, som de var forpligtet til at levere Fabrikken Sct. Helena. Denne Fabriks Reklamationer over den fra Sagsøgerne modtagne, af Sagsøgte fremstillede Vare og den deraf følgende Forsinkelse af Sagsøgernes videre Aftagning ifølge Kontrakten af 29. Juli 1943 skyldtes først og fremmest Sagsøgtes Anvendelse af de

fra Sagsøgerne modtagne Farvestoffer til Produktionen, hvilken Anvendelse ifølge en Erklæring af 9. Marts 1944 fra V. Steins analytisk-kemiske Laboratorium var i Strid med § 4 i Anordning Nr. 162 af 10. Juni 1913 om Forbud mod Tilsætning af Farvnings- og Konserveringsstoffer til Levnedsmidler, der er bestemt til Falholdelse, og derfor medførte Sundhedspoliets Indskriden og Vareforsyningsdirektoratets i Skrivelse af 29. August 1944 til Sagsøgte indeholdte Tilbagekaldelse af den af Sagsøgerne for Sagsøgte tidligere opnaaede Produktionstilladelse. Men under disse Omstændigheder maa efter Sagsøgtes Mening Sagsøgerne ifølge Købelovens § 36 være forpligtet til at erstatte Sagsøgte de ham ved Forsinkelse fra Sagsøgernes Side med Aftagningen paaførte forøgede Omkostninger til Varens Bevaring, ligesom ifølge Købelovens § 37 Risikoen ved Svind og Forringelse af Varen, der stedse har været udskilt for Sagsøgerne, maa være overført paa disse. Endelig har Sagsøgte dog kun til Kompensation med Sagsøgernes Krav gjort gældende, at han som Følge af Myndighedernes ovenfor omtalte Standsning af hans Produktion af Rosinerstatning maa have Ret til Erstatning fra Sagsøgerne.

Under Domsforhandlingen har Prokurist Wilhelm Rudolph Krogh Andersen, som paa Sagsøgerselskabets Vegne har ført Forhandlingen med Sagsøgte, forklaret bl. a., at Sagsøgerne, i Lighed med hvad der var bestemt i Kontrakten af 16. Marts 1943, var Ejere af de af Sagsøgte i Henhold til Kontrakten af 29. Juli 1943 fabrikerede Partier Rosinerstatning, dog at disse henlaa hos Sagsøgte paa dennes egen Risiko, og at de ommeldte Partier ogsaa, efterhaanden som de blev fremstillet af Sagsøgte, blev optaget i Sagsøgernes Lagerbøger.

Sagsøgte har under sin Partsforklaring under Domsforhandlingen bl. a. forklaret, at det under Parternes Forhandlinger om Kontrakten af 29. Juli 1943 udtrykkelig blev sagt af ham, at Udgifterne ved Nedtørringen maatte paahvile Sagsøgerne, hvilken Forklarings Rigtighed imidlertid bestrides af Sagsøgerne.

Foreløbig skal bemærkes, at Retten maa give Sagsøgerne Medhold i, at det ikke her under Sagen kan anses godtgjort, at Sagsøgerne ved deres Levering af de ommeldte Farvestoffer til Sagsøgte har paaført denne et Tab under saadanne Omstændigheder, at det skulde kunne paadrage Sagsøgerne Erstatningsansvar overfor Sagsøgte.

Færdig fra Trykkeriet den 12. Februar 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & O Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 30

Mandag den 13. Januar.

Videre maa Retten ligesom Sagsøgerne mene, at Sagsøgte ikke har været berettiget til som sket efter den 21. November 1944 at nægte at efterkomme Sagsøgernes gentagne Anmodninger om Leverancer i Henhold til Kontrakten af 29. Juli 1943. Retten har herved særlig taget i Betragtning, at Sagsøgte protesterede overfor den af Sagsøgerne i Skrivelse af 12. Maj 1944 forlangte Ophævelse af Kontrakten, at Sagsøgte ogsaa, da Sagsøgerne i Skrivelserne af 18. September 1944 og 25. Oktober s. A. paany krævede Leverancer i Henhold til Kontrakten, efterkom Sagsøgernes Rekvisitioner, og at Sagsøgerne, omend under Protest, for samtlige disse sidste Leverancers Vedkommende har betalt den af Sagsøgte uden Hjemmel i Kontrakten forlangte Ekstrabetaling af 75 Øre pr. kg.

Naar Retten ikke desto mindre ikke mener fuldtud at kunne tage Sagsøgernes Paastand om Erstatning til Følge, beror dette paa følgende:

Retten finder ligesom Sagsøgte, at dennes Fremstilling af Rosin-erstatning for Sagsøgerne maa ses som en Helhed, saaledes at Parternes Kontrakt af 29. Juli 1943, der efter sin Formulering fremtræder som en Ordrebekræftelse fra Sagsøgte, ikke kan udskilles som en særskilt Disposition, men maa forstaas i Sammenhæng med Parternes forudgaaende Kontrakt af 16. Marts 1943. Herefter maa imidlertid Fremstillingen af det i Kontrakten af 29. Juli 1943 ommeldte Parti antages at skulle foregaa efter nøjagtig de i den tidligere Kontrakt indeholdte Retningslinjer, saaledes at Sagsøgerne skulde levere Sagsøgte Sirup og Farvestoffer m. m. til Produktionen, og at de fabrikerede Partier skulde være Sagsøgernes Ejendom, allerede medens de var oplagret hos Sagsøgte for senere Aftagelse efter Sagsøgernes Lejlighed. Dette stemmer ogsaa med Prokurist Krogh Andersens Vidneforklaring om, at Varen, efterhaanden som den fremstilledes, var Sagsøgernes Ejendom og blev optaget i deres Lagerbøger. Men under disse Omstændigheder finder Retten, at Tabet ved Svind og ved Forringelse af Varen under Oplagringen hos Sagsøgte kun bør paahvile denne, saafremt der fra hans Side foreligger Forsømmelse med Hensyn til Opbevaringen, eller Varens Svind og Forringelse paa anden Maade maa tilskrives Fejl fra Sagsøgtes Side. Der foreligger imidlertid ikke Grundlag for at statuere, at noget saadant skulde være Tilfældet, og Retten finder herefter skønsæssig at kunne bestemme den Sagsøgerne tilkommende Erstatning til 12.000 Kr., idet der herved særlig er taget Hensyn til den lange Tid, der er hengaaet siden Varens Frem-

stilling, og til den dermed forbundne Fare for, at den nedtørrede Vare, som af Sagsøgte anført, skulde vise sig uegnet eller i hvert Fald mindre vel egnet end straks efter Fremstillingen til at undergives den af Hensyn til Leveringen fornødne sidste Efterbehandling.

Der vil herefter være at tilkende Sagsøgerne de nævnte 12.000 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte derhos at burde betale Sagsøgerne med 600 Kr.

Tirsdag den 14. Januar.

Nr. 279/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Christen Johannes Vibensgaard (Gorrissen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 266 b, jfr. Straffelovs-tillæggets § 9 og af Straffelovstillæggets § 16, Stk. 1.

Københavns Byrets Dom af 26. Januar 1946 (23. Afd.): Tiltalte, Christen Johannes Vibensgaard, bør straffes med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 230 Dage anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 400 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Dragsted.

Østre Landsrets Dom af 11. Juni 1946 (IX Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt stande, dog at den af Tiltalte, Christen Johannes Vibensgaard, forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 6 Aar, hvoraf nu 13 Maaneder anses udstaaet, og at Tiltalte for bestandig kendes uværdig til almen Tillid. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 150 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Dragsted, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Anklagemyndigheden har oplyst, at Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom idømte Straf fra den 11. Juni 1946, til han den 5. September samme Aar atter underkastedes Varetægtsfængsel.

Det fremgaar af Sagen, at de af Forhold 1 omfattede Artikler vedrørende Tiden fra Marts 1942 til Marts 1943.

Med Bemærkning at Straffen vil være at fastsætte efter Straffelovens § 266 b, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli

1946 § 9, og efter Lovbekendtgørelsens § 16, Stk. 1, Nr. 2, vil Dommen i Henhold til de deri anførte Grunde være at stadfæste, dog at de i § 6, Stk. 1, i fornævnte Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder findes at burde fortabes for 10 Aar.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at de i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 10 Aar.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gorrissen 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Christen Johannes Vibensgaard ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 4. Oktober 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af

1.

Straffelovens § 266 b, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9 ved gennem en Række Artikler i »Fædrelandet« at have udspremt falske Rygter og Beskyldninger mod Jøderne og dermed ophidset til Had mod en Gruppe af den danske Befolkning paa Grund af dennes Afstamning og Tro samt

2.

Straffelovstillæggets § 16, Stk. 1, ved at have ydet Besættelsesmagten og med denne samarbejdende Organisationer Bistand, idet han i Tiden fra 1. August 1941 til 1. Maj 1945 har været ansat som Journalist ved »Fædrelandet«, hvori han blandt andet har skrevet Artikler, der forsvarede Besættelsesmagtens Overgreb den 29. August 1943 og propagerede for Hvervning af Frivillige til »Frikorps Danmark«.

Anklagemyndigheden har derhos i Medfør af Straffelovstillæggets § 4 nedlagt Paastand paa Inddragelse til Fordel for Statskassen af Tiltaltes Formue, dog ikke under 27.000 Kr. svarende til Tiltaltes skønsmæssigt anslaaede Fortjeneste ved ovennævnte Forhold, jfr. Lov Nr. 406 af 28. August 1945 § 18, Stk. 1, jfr. § 11, Stk. 1.

Tiltalte har paastaet sig frifundet.

Tiltalte har forklaret, at han efter i en Aarrække at have været ansat som Journalist ved forskellige Provinsblade — senest i 11 Aar ved Østsjællands Folkeblad — i Efteraaret 1938 mistede denne Stilling. Han var derefter beskæftiget ved løst Arbejde af journalistisk Art, indtil han gennem sit Bekendtskab med Steen Rasmussen i August 1941 blev antaget som Journalist ved »Fædrelandet« for en maanedlig Gage af 500 Kr., hvilken Gage fra Efteraaret 1943 blev hævet til 800 Kr. Tiltaltes Stof under Ansættelsen ved »Fædrelandet« var Rigsdagsreportage og Rigsdagsreferat samt det tilsvarende Stof fra Hovedstadskommunerne; endvidere var Tiltalte beskæftiget med saadant Stof, som særligt blev ham tildelt. Tiltalte indmeldte sig i D. N. S. A. P. halvanden Aars Tid inden,

han blev ansat ved »Fædrelandet«. Tiltalte har ikke været Medlem af S. A. eller anti-jødisk Liga.

Tiltalte underskrev normalt sine Artikler med »Vbg.«, nu og da med sit fulde Navn.

Tiltalte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at han forsaavidt angaar de med »Vbg.« underskrevne Artikler maa betragtes som unavngiven Forfatter, saaledes at der ifølge Presselovens Ansvarsbestemmelser ikke paahviler ham noget Ansvar for disse.

Retten finder, at Tiltalte, der i Flæng har underskrevet sig med sit fulde Navn eller med Forkortelsen »Vbg.« derved har navngivet sig som Forfatter ogsaa af de med det sidstnævnte Mærke forsynede Artikler. ad Forhold 1.

Tiltalte har med Hensyn til de af ham forfattede Artikler mod Personer af jødisk Afstamning anført, at under Besættelsen kom 80 pCt. af Danmarks Import fra Tyskland, og at det for den tyske Handel var en udtrykkelig Betingelse, at tyske Eksportvarer kun blev solgt til ikke-jødiske Grossister. Artiklernes Fremkomst skyldes derfor alene Ønsket om at advare mod den Fare, Jødernes Indflydelse paa en gros Handlen frembød for den fortsatte Import fra Tyskland.

De for Retten dokumenterede Artikler indeholder foruden haanlig fornærmelig Omtale af Personer af jødisk Afstamning ogsaa ganske grundløse og falske Beskyldninger. Saaledes beskyldes f. Eks. Jøderne i Artiklen i »Fædrelandet« for den 5. August 1942 betitlet »Jøderne ud af dansk Handel« og i Artiklen i samme for den 27. s. M. »Det Hjemland, som Jøderne forguede« for at være Snyltere paa det danske Samfund. I Artiklen for 29. Marts 1942 »Danske Mennesker burde formidle Danmarks Handel«, for 11. Maj s. A. »Dansk Handels Ledelse bør renses for jødisk Indflydelse«, for 22. Juni 1942 »Jøden kontrollerer« og for 13. Juli s. A. »Schächtning og Kupering« beskyldes Jøderne for at misbruge til egen Fordel den Indflydelse, de har i Erhvervslivet, Presse og offentlige Institutioner.

Hvad særlig angaar Artiklen i »Fædrelandet« for 9. August 1942 betitlet »De to kulturskabende og kulturbærende lyse europæiske Racer«, indeholder en Anmeldelse af Aage H. Andersens »Folk og Race« samt Uddrag af denne, findes Tiltalte ved sin Omtale heraf ansvarlig for Udspredelse af de heri indeholdte særdeles grove falske Rygter og Beskyldninger.

Forsaavidt Tiltalte dernæst til Støtte for sin Frifindelsespaastand har anbragt, at samtlige de heromhandlede Artikler har passeret Udenrigsministeriets Pressecensur, og at han derfor maatte regne med, at de var tilladte, skal Retten bemærke, at det maa have staaet Tiltalte som Medarbejder ved »Fædrelandet« ganske klart, at den danske Pressecensur ikke var i Stand til at lægge Hindringer i Vejen for endsige forbyde Artikler, der — som de her nævnte — var et Led i den tyske nationalsocialistiske Propaganda, der blev drevet i »Fædrelandet«s Spalter. Af den Grund findes Tiltaltes antijødiske Skrivelser, der følger og ophidser til Had mod den Del af den danske Befolkning, der er af jødisk Afstamning, at maatte anses som en groft anstødelig Udnyttelse af de af Besættelsen flydende særlige Forhold, hvorfor Tiltalte for dette

Forholds Vedkommende tillige vil være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9.
ad Forhold 2.

Tiltalte har forklaret, at Artiklerne for 21. og 24. September 1943: »Danmark maa finde sin politiske Vej frem« og »En funktionsløs Regering og en hovedløs Rigsdag« er skrevet ikke for at forsvare Tyskernes Fremfærd den 29. August, men for at advare Befolkningen mod visse protektionistiske Tilbøjeligheder fra Tyskernes Side.

Disse Artikler, der søger at undskylde og retfærdiggøre det tyske Overgreb den 29. August 1943, og som opfordrer til en ny Regeringsdannelse af politisk uforpligtede Folk, er tilligemed Artiklen af 1. Januar 1944 »Det regerings- og rigsdagsløse Danmark« og Artiklen af 7. Maj 1942 »Brev fra en Soldaterhustru — — —«, der propagerer for Tilslutning til »Frikorps Danmark«, typiske Eksempler paa nationalsocialistisk Propaganda og en efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16 strafbar Bistand til Besættelsesmagten.

Tiltalte har været interneret fra den 5. Maj 1945 til den 18. Juni s. A. og siden fængslet.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 266 b, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 9 samt efter denne Lovs § 16, Stk. 1, med en Straf, der efter Omstændighederne findes at kunne bestemmes til Fængsel i 2 Aar, hvoraf 230 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 og dennes Analogi anses som udstaaet.

I Medfør af § 6 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 kendes Tiltalte uværdig til almen Tillid for et Tidsrum af 5 Aar.

Retten finder ikke i de den forelagte Oplysninger tilstrækkeligt Grundlag til at træffe Bestemmelse om Inddragelse af Tiltaltes Formue.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 26. Januar 1946 af Københavns Byrets 23. Afdeling (Sag Nr. 545/1945), er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Christen Johannes Vibensgaard idømte Straf.

Tiltalte har anket til Frifindelse.

De under Forhold I omhandlede antijødiske Artikler er skrevet i Tiden fra Marts 1942 til Ugangen af samme Aar. Disse Artikler findes tillige strafbare efter Straffelovstillæggets § 16, Stk. 1, og dette uafhængigt af deres Udspredelse af falske Rygter eller Beskyldninger.

Tiltaltes Ansvar for de under Mærket »Vbg.« skrevne Artikler, der ikke kan betragtes som navngivne, følger af Lov om Pressens Brug Nr. 147 af 13. April 1938 § 7 eller dens Analogi.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil denne være at stadfæste, dog at Straffen bestemmes til Fængsel i 6 Aar, hvoraf 13 Maaneder anses udstaaet, og at Tiltalte for bestandig kendes uværdig til almen Tillid.

Nr. 304/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Egil Aage Gustav Nielsen (Svane),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1.

Københavns Byrets Dom af 16. Oktober 1945 (21. Afd.): Tiltalte, Egil Aage Gustav Nielsen, bør straffes med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 121 Dage anses som udstaaet. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for bestandig. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 125 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Vibe-Hastrup, og 100 Kr. til Anklagemyndighedens Repræsentant Landsretssagfører J. Michaelsen.

Østre Landsrets Dom af 4. April 1946 (IX Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte, Egil Aage Gustav Nielsen, forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 3 Aar, hvoraf 10 Maaneder anses udstaaet. Det Offentlige udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 100 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Vibe-Hastrup.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte. Rigsadvokaten har nedlagt Paastand om Stadfæstelse.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltalte har, foruden som anført i Byrettens Dom, været anset ved Københavns Byrets Dom af 11. Januar 1943 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, jfr. § 276 med en betinget Straf af Fængsel i 40 Dage og ved samme Rets Dom af 26. Maj 1943 efter Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 236 af 17. Maj 1941 § 6, jfr. Vareforsyningslovens § 15, med en Straf af Hæfte i 14 Dage, der ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel. Endvidere er Tiltalte i 1933 og 1937 betingelsesvis fritaget for Tiltale for Tyveri.

Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom idømte Straf fra den 4. April 1946 til den 3. September 1946.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, dog at Straffen for det af Tiltalte udviste Forhold, der vil være at henføre under Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 16, Stk. 1, Nr. 8, bestemmes til Fængsel i 2 Aar med det i Dommen fastsatte Fradrag, og at de i § 6, Stk. 1, i fornævnte Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

Tre Dommere stemmer paa samme Maade, dog at de vil stadfæste Landsrettens Strafudmaaling.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 2 Aar, og saaledes at de i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar, hvorhos det den beskikkede Anklager for Underretten tillagte Salær udredes af det Offentlige.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Svane 200 Kr. og 11 Kr. 80 Øre, der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Eigil Aage Gustav Nielsen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 13. September 1945 til at lide Straf

1.

efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1, ved Lørdag den 1. og Søndag den 2. Juli 1944 at have udført lønnet Kørsel for Sommerkorpset,

2.

efter samme Lovs § 10, Stk. 1, ved i November 1944 at have ladet sig hverve som Chauffør for det tyske Røde Kors, hvor han i 2¹/₂ Maaned udførte Kørsel i Berlin mellem forskellige Lazaretter.

Tiltalte er født den 22. September 1919 i København og tidligere straffet

ved Københavns Byrets Dom af 2. December 1943 efter Lov Nr. 336 af 25. Juni 1940 § 7, Stk. 1, med Hæfte i 8 Dage.

Under Domsforhandlingen har Tiltalte afgivet Forklaring, og Vidneforklaring er afgivet af Arbejdsmand Christian Frederik Sandager, Vicevært Carl Christian Bendorf, Fru Gerda Ruth Kiær Jensen, f. Petersen, Svend Aage Hansen, Erik Jacobsen og Jean Filip Brian le Crevecœur.

1.

Tiltalte har erkendt at have kørt for Sommerkorpset som beskrevet i Anklageskriftet, men hævder, det er sket under Tvang. Tiltalte har nærmere forklaret, at 2 Mænd den 1. Juli 1944 kom op paa Tiltaltes Bopæl, hvor de med Pistoler truede Tiltalte, der var ansat som Chauffør i Firmaet Tip-Top, til at følge med og køre Lastbilen for Sommerkorpset. Tiltalte kendte den ene af de 2 Mænd, der var hans gamle Klassekammerat og Bekendt.

Tiltalte kørte den 1. og 2. Juli 1944 med Levnedsmidler til Sommerfolk i Willemoesgade og fra København til Jonstruplejren. Tiltalte har om Kørselen i Københavns Gader forklaret, at der sad ¹/₂ Snes Sommerfolk paa Ladet, som flere Gange skød til alle Sider. Tiltalte var hjemme en Gang mellem Køreturene med Rugbrød og andre Levnedsmidler. Tiltalte gik en af de første Dage op paa Vesterport og hentede 175 Kr. som Betaling for Kørselen. Han har under Domsforhandlingen

forklaret, at han afleverede de 100 Kr. til sin Chef og selv beholdt de 75 Kr. Det bemærkes dog herved, at han til en Rapport har forklaret, at han beholdt alle Pengene selv.

Vidnerne Svend Aage Hansen og Erik Jacobsen, der begge er Arresterter, har overensstemmende forklaret, at de ikke paa nogen Maade har truet Tiltalte.

Vidnet Hansen har yderligere forklaret, at han paa Forhaand sagde til Tiltalte, at han nok skulde faa Betaling for Kørselen, og at Tiltalte fra første Færd var villig til at køre.

Vidnet Jacobsen har forklaret, at Tiltalte først var uvillig, men erklærede sig villig, da han hørte, at Vognen ellers vilde blive beslaglagt.

Retten finder det efter de af Vidnerne Hansen og Jacobsen afgivne Forklaringer ubetænkeligt at tilsidesætte Tiltaltes Anbringende om at have handlet under Tvang, og Retten finder herefter at maatte henføre Tiltaltes Forhold under den af Anklagemyndigheden paaberaabte Straffebestemmelse.

Endvidere har Tiltaltes tidligere Hustru forklaret i Overensstemmelse med Tiltalte, men da dette Vidnes Sanddrthed maa betvivles som Følge af hendes Forklaring om andre Forhold, hvilken Forklaring var i absolut Modstrid med 2 andre Vidneforklaringer, finder Retten ganske at maatte se bort fra Hustruens Forklaring.

2.

Tiltalte har paastaet sig frifundet, idet han har benægtet at have ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste.

Ved Tiltaltes Forklaring i Forbindelse med de iøvrigt foreliggende Oplysninger finder Retten det imidlertid bevist, at Tiltalte har taget Tjeneste og kørt som Chauffør for Tyske Røde Kors som beskrevet i Anklageskriftet.

Tiltalte var iført graa Uniform, men var ikke bevæbnet.

Retten finder det herefter godtgjort, at Tiltalte har ladet sig hverve til tysk Krigstjeneste, hvorfor han vil være at straffe i Overensstemmelse med Anklagemyndighedens Paastand i dette Forhold.

Tiltalte har under Sagen været fængslet siden den 27. Maj 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 10, Stk. 1, og 16, Stk. 1, med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 121 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

I Medfør af § 6 i Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 kendes Tiltalte uværdig til almen Tillid for bestandig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 16. Oktober 1945 af Københavns Byrets 21. Afdeling (Sag Nr. 242/1945), er med Ankenævnets Tildeling paaanket af Tiltalte Eigil Aage Gustav Nielsen til Frifindelse. Anklagemyndigheden har paastaet Stadfæstelse.

ad Forhold I.

Ved den af Direktør Holger Christensen for Landsretten afgivne Forklaring maa det anses bevist, at Tiltalte har beholdt hele det Beløb af 175 Kr., han har modtaget som Betaling for Kørslen.

Medens Retten ikke tør forkaste Tiltaltes Forklaring om, at han har stillet Vognen til Raadighed under Tvang, maa det anses for godtgjort, at han frivilligt har paataget sig selv at føre Vognen.

ad Forhold II.

Da Retten ikke mener at kunne forkaste Tiltaltes Forklaring om, at han, da han lod sig antage til det paagældende Arbejde, regnede med, at det var civilt Lønarbejde, han skulde udføre, ligesom Tiltaltes Virksomhed som Ambulancechauffør langt bag Fronten ikke vil kunne betegnes paa anden Maade, vil Tiltalte være at frifinde for dette Forhold.

Straffen findes at burde bestemmes til Fængsel i 3 Aar, hvoraf 10 Maaneder anses udstaet.

Onsdag den 15. Januar.

Nr. 210/1945. Fabrikant **Egon Andersen** (Bay Erichsen)

mod

Fabrikant **Villy Wendelboe Andersen** (Hansen).

(Om Appellantens Erstatningsansvar for uberettiget Benyttelse af Indstævntes Materialer efter Ophævelse af Parternes Kompagniskab).

Østre Landsrets Dom af 22. September 1945 (V Afd.): Sagsøgte, Fabrikant Egon Andersen, kendes overfor Sagsøgeren, Fabrikant Villy Wendelboe Andersen, uberettiget til at anvende Ordet »Daniol«. Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale i Erstatning 4000 Kr. Iøvrigt bør Sagsøgte for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. I delvise Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 550 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaet Stadfæstelse af den indankede Dom, dog saaledes, at Appellanten frifindes for at betale Erstatning til Indstævnte. Indstævnte paastaar Appellanten kendt pligtig at tilintetgøre de Støbeforme, som han maatte have fremstillet paa Grundlag af Forme, som har tilhørt Legetøjsfabrikken »Waba« eller Indstævnte personlig, og den indankede Dom iøvrigt stadfæstet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet det for Højesteret fremkomne ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste, dog at den Indstævnte tillagte Erstatning findes at burde fastsættes til 2000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes efter Omstændighederne at kunne opheves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den Indstævnte, Fabrikant Villy Wendelboe Andersen, tillagte Erstatning bestemmes til 2000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende den 18. April 1945 anlagte Sag paastaar Sagsøgeren, Fabrikant Villy Wendelboe Andersen, overfor Sagsøgte, Fabrikant Egon Andersen, at denne kendes 1) uberettiget til at drive Virksomhed under Navnene »Weba«, »Waba« eller »Daniol«, 2) pligtig at udlevere samtlige Støbeforme, der har tilhørt Legetøjsfabrikken »Waba« eller Sagsøgeren personlig, 3) pligtig at tilintetgøre de Støbeforme, Sagsøgte maatte have fremstillet paa Grundlag af de under 2) nævnte Forme, 4) uberettiget til at afhænde erhvervsmæssigt de Legetøjsfigurer, Soldater, Dyr m. v., som Sagsøgte maatte have fremstillet ved Hjælp af ovenævnte Forme, samt 5) uberettiget til at fremstille og anvende den af Sagsøgeren benyttede Smeltemasse.

Sagsøgeren har til Støtte for sine Paastande anført følgende Sagsfremstilling.

I Maj Maaned 1944 indtraadte Sagsøgte og dennes Broder, Slagtermester Erhard Andersen som Aktionærer i den af Sagsøgeren hidtil drevne Legetøjsfabrik »Waba«. Sagsøgte blev ansat som Meddirektør. Da der imidlertid hos begge Parter opstod et Ønske om at ophæve Samarbejdet, blev der den 30. Januar 1945 paa Overretssagsfører Albertsens Kontor afholdt et Møde, hvor man udfærdigede og underskrev en Overenskomst, hvori samtlige Betingelser for Sagsøgtes og dennes Broders Udtræden af Firmaet blev fastsat. Der blev ikke paa dette Møde aftalt noget om Støbeformene, ligesom disse heller ikke var blevet omtalt under de tidligere de enkelte Personer imellem førte Forhandlinger. I den sidste Tid, Sagsøgte var ansat i Firmaet, har han uden Sagsøgerens Tilladelse bortfjernet omtrent 70 Støbeforme og bragt dem til sin nye Virksomhed paa Sindshvilevej 22, hvor han har taget Afstøbninger af i hvert Fald en Del af dem til Brug i sin Virksomhed. Da de paagældende Støbeforme er udiørt og bekostet af Sagsøgeren før Sagsøgtes Indtræden i Firmaet, har Sagsøgeren protesteret mod det her skete. Endvidere er den i Firmaet »Waba« anvendte Smeltemasse fremstillet efter en Recept, som Sagsøgeren har købt før Sagsøgtes Indtræden i Firmaet, hvorfor Fremstillings- og Anvendelsesretten til denne maa være Sagsøgerens Ejendom.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Ad 1. Sagsøgte har aldrig benyttet Firmanavnene »Weba« eller »Waba«, hvorimod han anser sig berettiget til at benytte Firmanavnet

»Daniol«, idet Sagsøgeren ikke benytter dette Navn som Betegnelse for sin Virksomhed. Det var oprindelig paatænkt, at Navnet skulde benyttes, men det kunde ikke indregistreres. Den eneste Tilknytning, Sagsøgeren har til Navnet, er at han paa sit Brevpapir anfører Navnet som Telegramadresse, uden at der dog er sket Anmeldelse derom til Post- og Telegrafvæsnet.

A d 2—4. Det blev udtrykkelig forud for Overenskomsten af 30. Januar 1945 aftalt, at Sagsøgte fik Lov til at laane de omtalte Forme. Sagsøgeren var da fuldt ud klar over, at Sagsøgte havde lejet Lokaler andetsteds til Paabegyndelse af en Fabrikation. Ingen af de af Sagsøgeren fremstillede Figurer er originale, og Sagsøgeren havde saaledes ingen Eneret til disse Figurer.

Sagsøgeren kan ingen berettiget Interesse have i de nedlagte Paastande, idet Sagsøgte naarsomhelst kan fremstille nye Forme, hvilket dog vil tage betydelig længere Tid og medføre langt større Omkostninger, end hvis Formene kan fremstilles paa Grundlag af de omtvistede Gipsforme. Sagsøgte har intet imod at tilbagelevere disse efter endt Brug, idet han ikke skal benytte dem til selve Fabrikationen. Naar Forholdet med Hensyn til Støbeformene ikke optoges i Overenskomsten af 30. Januar 1945, skyldtes det, at Sagsøgeren havde indgaaet en Eneforhandlingskontrakt med et Grossistfirma, og Sagsøgeren kunde derfor risikere Ubehageligheder fra dette Firmas Side, hvis Sagsøgeren kontraktligt forpligtede sig til at bistaa Sagsøgte.

A d 5. Sagsøgeren har ingen Eneret til at benytte den Smeltemasse, han anvender i sin Virksomhed, idet dennes Sammensætning er almindelig kendt. Sagsøgte benytter en hel anden Sammensætning, og allerede som Følge heraf er der intet Grundlag for denne Sagsøgerens Paastand.

Sagsøgeren betridder Rigtigheden af Sagsøgtes fornævnte Betragtninger.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Parterne, Slagtermester Erhard Andersen, Ejendomshandler Lauritz Petersen, Fabrikant Otto Kjærulff, Ciselør Ove Andersen og Fru Grethe Andersen.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren frafaldet Paastand 2), idet de deri omhandlede Forme (Gipsforme) nu er Sagsøgeren tilbageleverede. Sagsøgeren paastaar under Domsforhandlingen Erstatning hos Sagsøgte, stor 5000 Kr., eller subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn.

Sagsøgte har oplyst, at han paa Grundlag af de laante Gipsforme har fremstillet ca. 40 Støbeforme (Metalstøbeforme). Af Figurer har han produceret for ca. 20 à 25.000 Kr.

A d 1) Overfor Sagsøgtes Erklæring om ikke at have benyttet eller at ville benytte »Weba« eller »Waba« findes der ingen Grund til at give dette Forhold Udtryk i Konklusionsform. Derimod findes Sagsøgte efter det under Sagen oplyste ikke at være berettiget til at benytte Ordet »Daniol«, der anvendes som en Betegnelse for Figurer, hvorfor Sagsøgerens Paastand paa dette Punkt vil være at tage til Følge.

A d 2) Frafaldet af Sagsøgeren.

A d 3—4 samt Erstatningspaastande. Det kan efter Sagens Oplysninger ikke antages, at Sagsøgte paa Udtrædelsens Tid har været berettiget til at fjerne de under 2) omhandlede Gipsforme og til

paa Grundlag heraf at fremstille Metalstøbeforme. Der findes dog intet Grundlag for i den Anledning at tage Sagsøgerens Paastande 3) og 4) til Følge, men derimod vil Sagsøgte alene være at anse erstatningsfoprligitet overfor Sagsøgeren for uretmæssig Benyttelse af Sagsøgerens Materiale. Denne Erstatning skønnes at kunne ansættes til 4000 Kr.

A d 5. Sagsøgeren har ikke godtgjort Rigtigheden af denne Paastand.

I delvise Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren 550 Kr.

Nr. 228/1946. Fhv. Kriminalassistent **Theodor Møller** (David)
m o d

Finansministeriet (Kammeradv. v/ Højesteretssagf. Hansen).

(Angaaende en i Medfør af Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 afskediget Kriminalassistentens Ret til ordinær Pension).

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse af 7. Februar 1946: Tiltalte, Kriminalassistent Theodor Møller, frakendes sin Tjenestemandsstilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der tillægges ham delvis Pension svarende til $\frac{1}{2}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil. Der tillægges den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Johs. Marcussen, Nykøbing Falster, i Salær, 400 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstol afsagte Kendelse er i Henhold til § 4, Stk. 6, i Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 indanket for Højesteret af Appellanten med Paastand om, at han kendes berettiget til ordinær Pension.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen i saa Henseende anførte Grunde vil den, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, fhv. Kriminalassistent Theodor Møller, til Indstævnte, Finansministeriet, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 11. December 1945 fra Auditøren ved Den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol er Kriminalassistent Theodor Møller i Henhold til Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 sat under Tiltale for Overtrædelse af nævnte Lovs § 1, Nr. 1.

Nr. 1, ved under Besættelsen i Tiden fra 27. Juni 1940 at have været Medlem af en tysk Afdeling af D. N. S. A. P., i hvilken Anledning han underskrev Lydighedserklæring, samt at have været Medlem af D. N. S. A. P.s Faggruppe for Politiet.

Nr. 2, ved at have udvist national uværdig Optræden, idet han paa Jernbanestationen i Gedser, hvor han opholdt sig som tjenestgørende ved Grænsekontrollen har hilst uniformerede tyske Politimænd og andre med Nazihilsen.

Auditøren har nedlagt Paastand om, at Tiltalte frakendes sin Tjenestemandsstilling med hel Fortabelse af Pension.

Tiltalte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Tiltalte er født den 10. Februar 1891 og blev fast ansat i Politiet den 1. Marts 1914. Han blev udnævnt til Kriminalassistent den 1. Februar 1944. Han er gift med en tyskfødt Dame.

Tiltalte har forklaret, at han i Oktober—November 1941 har indmeldt sig i D. N. S. A. P.s Afdeling i Lübeck. Grunden hertil var, at han som Leder af Paskontrollen i Gedser var kommet i Opposition til den højere Ledelse af det tyske Politi. En tysk Politimand foreslog derfor, at Tiltalte for at vise sit venlige Sindelag overfor de tyske Myndigheder skulde indmelde sig i D. N. S. A. P. Tiltalte, der frygtede at blive sat fra Bestillingen og derved komme til at kompromittere det danske Politis Stilling til Paskontrollen, indgik paa at lade sig indmelde. Han talte ikke forud herfor hverken med Politimesteren, Rigspolitiets Fremmedafdeling eller andre om Spørgsmaalet, men underskrev her i Landet en sædvanlig Indmeldelsesblanket, som han fik udleveret under en Tjenesterejse til Warnemünde. Tiltalte betalte hverken Indmeldelsesgebyr eller Kontingent, men $\frac{1}{2}$ Aars Tid efter blev han til sin Forundring i Nykøbing F. afkrævet Kontingent af den danske stedlige Repræsentant for Partiet. Tiltalte betalte for et halvt Aar og bad sig udmeldt, men samtykkede dog sluttelig i at forblive som Medlem. I Slutningen af 1942 blev Tiltalte paany afkrævet Kontingent og betalte for 1 Aar, idet han dog samtidig paany rejste Spørgsmaalet om Udmeldelse, uden at han dog foretog noget for at blive udmeldt. Tiltalte har endelig en 3. Gang betalt Kontingent til et andet Partimedlem uden denne Gang at rejse Spørgsmaalet om Udmeldelse.

Tiltalte, der efter 19. September 1944 blev Leder af den stedlige Kriminalpolitigruppe, deltog ogsaa efter Kapitulationen indtil den 22. Juni 1945 i Arrestationerne af Personer, der sigtedes for Overtrædelse af Forræderiloven og gav Møde i Retten for Anklagemyndigheden i saadanne Sager, uden at oplyse sine Foresatte eller Kolleger om, at han havde været Medlem af D. N. S. A. P., idet han ikke mente, at han havde været egentlig Medlem.

Tiltalte benægter at have været Medlem af D. N. S. A. P.s Faggruppe for Politiet.

Tiltalte benægter ligeledes nogen Sinde at have anvendt Nazihilsenen overfor tyske Politimænd eller andre.

Der er under Sagen afgivet Vidneforklaring bl. a. af Politimesteren og en Række af Tiltaltes Kolleger.

Mod Tiltaltes Benægtelse findes det ikke godtgjort, at han har været Medlem af D. N. S. A. P.s Faggruppe for Politiet, eller at han har anvendt Nazihilsen. Derimod findes det ved Tiltaltes egen Erkendelse, der stemmer med det iøvrigt oplyste, godtgjort, at Tiltalte i Oktober—November 1941 har indmeldt sig i en tysk Afdeling af D. N. S. A. P. og underskrevet sædvanlig Lydighedserklæring. Han har herved gjort sig skyldig i Overtrædelse af den fornævnte Lovs § 1, Stk. 1, Nr. 1, hvorved bemærkes, at der, efter det under Sagen fremkomne, ikke vil kunne tillægges det af ham fremsatte Anbringende om, at dette alene er sket for at varetage Politiets Tarv, nogen Betydning. For det af Tiltalte udviste Forhold vil han efter den fornævnte Bestemmels evære at anse med en diciplinær Straf, der, under Hensyn til Tiltaltes Stilling som Tjenestemand i Politiet, vil kunne bestemmes til Afskedigelse med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der, under Hensyn til Tiltaltes Alder og Varigheden af hans iøvrigt gode Tjeneste, tillægges ham delvis Pension svarende til $\frac{1}{2}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil.

Torsdag den 16. Januar.

Nr. 203/1946. Grosserer **Poul Dahlgaard** (Ricard)

mod

Restauratør **Hans Theodor Hansen** (Landsretssagf. J. Bang).

(Om Erstatning for Svampeangreb).

Østre Landsrets Dom af 31. Maj 1946 (II Afd.): Sagsøgte, Restauratør Hans Theodor Hansen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Poul Dahlgaard, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 350 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedsat Paastanden til 3154 Kr. 96 Øre med Renter.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Poul Dahlgaard, til Indstævnte, Restauratør Hans Theodor Hansen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Restauratør Hans Theodor Hansen, erhvervede i 1936 Hotel »Bondegården« i Hornbæk. I Foraaret 1941 overtoges Ejendommen af et Panthaver, der indsatte Sagsøgte som Bestyrer, og i Januar 1944 købte Sagsøgte Ejendommen tilbage. Ved Skøde af 25. April 1945 solgte han Hotellet, hvis Hovedbygning var brændt den 20. Maj 1944, og som iøvrigt var beslaglgt af Tyskerne, til Sagsøgeren, Grosserer Poul Dahlgaard, for en Købesum af 280.000 Kr. i Skødets Post 1 hedder det:

»Sælgeren erklærer paa Tro og Love, at der ikke ham bekendt er skjulte Fejl eller Mangler, herunder tidligere eller nuværende Svampeller Husbukkeangreb, ved Ejendommen.«

Efter at Sagsøgeren havde overtaget Ejendommen, viste det sig, at en til Hotellet hørende Anneksbygning var angrebet af Svamp. I en af Forsikrings-Aktieselskabet Danske Minervas Konsulent den 18. Maj 1945 afgivet Rapport anføres herom:

»I Kælderen er samtlige Bjælker og Indskudsbrædder ødelagt af Raadd og Svamp, og Grundvandet staar op. Ved Undersøgelsen blev der taget Guldbredder op i tre Værelser i Stueetagen, hvorved der blev Lejlighed til at besigtige Gulvbjælker og Indskud under ovennævnte Værelser. Indskudet og de fleste af Bjælkerne viste sig at være angrebet af Raadd og Svamp, ligesom en stor Del af Guldbredderne var angrebet af Raadd. Det maa formodes at de ikke tilgængelige Bjælker m. v. er i lignende Stand som ovennævnte, idet det dog bemærkes, at Gulvet er fornyet i et enkelt Værelse. Omkring de 2 W.C-Kummer er Gulvene noget medtaget af Raadd.«

Sagsøgeren indhentede derhos yderligere fra Konsulent Erik Andersen en Erklæring af 6. December 1945, hvori det udtales, at »Træværket over Krybekælderen og den egentlige Kælder er stærkt destrueret, antagelig som Følge af et tidligere Angreb af hvid Tømmersvamp, der dog nu syntes at være hentørret. Angrebet er sikkert flere Aar gammelt.« I en supplerende Erklæring af 29. December 1945 har Konsulent Andersen endvidere udtalt, at Angrebet formentlig er mindst 5 Aar gammelt, og at han ikke mener, at Svampen har været synlig i Stueetagen, men at det er sandsynligt, at Gulvene har gynget.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren herefter paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham de med Reparationen af Bygningen i Anledning af Svampeangrebet forbundne Udgifter, der ved hans endelige Paastand er opgjort til 3776 Kr. 75 Øre, med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra

Stævningens Dato den 12. Februar 1946. Han har til Støtte herfor anført, at Sagsøgte maa have været bekendt med Svampeangrebet, der tidligere havde givet Anledning til Reparationsarbejder, og burde have oplyst Sagsøgeren om dette, hvorved han ogsaa har henvist til, at Ejendommen ved Sagsøgerens Besigtigelse af denne var beslaglagt af Tyskerne og derfor ikke kunde gennemgaaes detailleret. Sagsøgte har derfor paadraget sig Erstatningsansvar ved at afgive den ovenfor citerede, i Skødets Post 1 indeholdte Erklæring.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet han bestrider at have haft Kendskab til Svampeangrebet. Han har derhos subsidiært gjort Indsigelse mod Størrelsen af det paastaaede Beløb.

Under Sagens Forberedelse er der inden Retten for Helsingør Købstad m. v. afgivet Vidneforklaring af Sagsøgte samt Vidneforklaring af Tømrermester Arne Hornbæk Pedersen, Hornbæk.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Arkitekt Marx Ishøj afgivet Vidneforklaring.

Tømrermester Pedersen har forklaret, at han en enkelt Gang, vistnok i Maj eller Juni 1941, har fornyet et Gulv i »Bondegården«s Anneks efter Anmodning af Sagsøgte, der dengang var Bestyrer af Hotellet. Det gamle Gulv gyngede stærkt, Gulvbrædderne var ikke meget angrebne, men Indskud og Bjælker var stærkt medtaget. Skaden hidrørte fra Raadenskab eller Svamp, uden at Vidnet kan sige, hvilken af Delene det drejede sig om, men Gulvet lugtede af Svamp. Sagsøgte maatte efter Vidnets Mening have været klar over Forholdet, i hvert Fald naar han saa det gamle Materiale, der blev taget op og kastet udenfor, men Vidnet husker ikke, at han har drøftet med Sagsøgte eller selv har omtalt, hvad der var i Vejen.

Sagsøgte har forklaret, at han intet kender til, at der har været Svamp i Annekset. Gulvene i Bygningen havde hele Tiden gynget. Han erindrer, at et enkelt Gulv blev fornyet, formentlig fordi Gæsterne havde klaget over, at Gulvet gyngede stærkt ved Vinduet, og det forekommer ham, at et Gulvbrædt var løst og traadt igennem. Iøvrigt er der foretaget Smaareparationer med Fornyelse af enkelte Brædder, men han har aldrig tænkt paa Svamp. Han husker ikke, om han har talt med Tømrermesteren om, hvad der dengang var i Vejen, og har ikke hæftet sig ved det kasserede Materiale. Han har een Gang, nemlig omkring 1940, været nede i Kælderen, hvis Trappe var helt mør, men har ikke set paa Bjælkerne.

Arkitekt Ishøj har forklaret, at han i sin Tid — efter Vidnets Mening vistnok i 1942 — blev tilkaldt, da der skulde foretages forskellige Reparationer ved Ejendommen. Sagsøgte var til Stede og gjorde opmærksom paa, at Gulvet i det paagældende Værelse gyngede. Paa Grund af, at Terrænet skraanede ned mod Huset, samlede der sig Vand omkring dette, og Ventilationsaabningerne i Kælderen var tilstoppede. Vidnet lod Manglerne afhjælpe og konfererede angaaende Arbejdernes Udførelse væsentlig med den daværende Ejer af Hotellet, ikke med Sagsøgte. Han husker ikke, om der blev talt om Svamp.

Som Sagen herefter foreligger oplyst, kan Retten ikke anse det for godtgjort, at Sagsøgte ved Skødets Underskrift har haft Viden om, at Ejendommen var angrebet af Svamp, ligesom det findes betænkeligt at statuere, at Sagsøgte ved den i 1941 eller 1942 — henved 3 eller 4 Aar før Ejendommens Salg til Sagsøgeren — foretagne Fornylse af et Gulv har haft Grund til Mistanke herom. Sagsøgte findes derfor ikke ved Afgivelsen af den i Skødets Post 1 indeholdte Erklæring at have paadraget sig Erstatningsansvar.

Herefter vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til Sagsøgte med 350 Kr.

Nr. 259/1946. Fru N. Bernstein (Trolle efter Ordre)

m o d

Renseriejer Chr. W. Krøll (Ballhausen).

(Om Indstævntes Ansvar for to i Juni 1945 til Resning indleverede og derefter ved Indbrydstyveri bortkomne Kjøler).

Københavns Byrets Dom af 21. December 1945 (13. Afd.): Indstævnte, Farveriejer Krøll, Krølls Farveri og Renseri, bør til Sagsøgerinden, Fru N. Bernstein, inden 15 Dage fra Dags Dato betale 300 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 31. Oktober 1945, og Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Østre Landsrets Dom af 8. April 1946 (I Afd.): Appellanten, Renseriejer Chr. W. Krøll, bør for Tiltale af Indstævnte, Fru N. Bernstein, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse 200 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af Sagen, at Indstævnte ved en til 1948 løbende Police havde tegnet Tyveriforsikring omfattende blandt andet de til Behandling i hans Forretningsvirksomhed indleverede Genstande, samt at denne Forsikring i December 1944 paa Foranledning af Selskabet indskrænkedes, saaledes at den ikke dækkede indleveret Garderobe for fremmed Regning, uden at Indstævnte gjorde Kunderne bekendt med den stedfundne Ændring.

Disse Dommere finder, at Indstævnte ved under de daværende ekstraordinære Forhold at undlade at træffe særlige Foranstaltninger til at sikre Kundernes Effekter mod Tyveri, hvortil han havde særlig Opfordring, dels fordi Forretningen holdtes lukket i Ferien, dels fordi hans Tyveriforsikring som Følge af den forøgede Risiko var blevet begrænset som foran nævnt, har udvist en saadan Mangel paa Omhu ved Opbevaringen af de omhandlede Kjoler, at han maa anses pligtig at erstatte disse. De stemmer herefter for at stadfæste Byrettens Dom og for at paalægge Indstævnte at betale til Appellantinden i Sagsomkostninger for Landsretten 150 Kr. samt Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor bestemt.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte, Renseriejer Chr. W. Krøll, til Appellantinden, Fru N. Bernstein, med 150 Kr.

Til det Offentlige betaler Indstævnte de Gebyrer og Stempelafgifter, der i Mangel af fri Proces for Højesteret vilde have været at udrede af Appellantinden, samt i Salær til Højesteretssagfører Trolle 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, Fru N. Bernstein, paastaet Indstævnte, Farveriejer Krøll, tilpligtet at betale 300 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, til Betaling sker, under Henvi-
sning til, at Sagsøgerinden i Juli Maaned 1945 til Indstævnte har ind-
leveret 2 Kjoler til Rensning, at Indstævnte ikke har været i Stand til at
tilbagelevere disse, og at han maa være ansvarlig for Kjolernes Værdi.

Indstævnte har paastaet sig frifundet, idet han ikke mener at have
noget Ansvar for de omtalte Kjoler; subsidiært har Indstævnte paastaet
Frifindelse mod Betaling af et mindre Beløb, idet han anser Sagsøger-
indens Værdiansættelse af Kjolerne for høj.

Til Støtte for sin principale Paastand om fuldstændig Ansvarsfrihed
har Indstævnte henvist til Bestemmelsen i Danske Lov 5—8—14, idet han
samtidig har oplyst, at Kjolerne er frastjaalet ham under et Indbrud i
hans Forretning; han har herved særlig henvist til, at han tidligere har
haft ogsaa Kunderne tilhørende Effekter forsikret mod Indbrudstyveri,
men at Forsikringsselskabet har opsagt denne Forsikring paa Grund af
de usikre Forhold under Krigen, og at Indstævnte saaledes ikke har haft
nogen Mulighed for at dække Tabet ved Forsikring.

Med Hensyn til Danske Lov 5—8—14 bemærkes, at denne Bestem-
melse ikke findes anvendelig i Tilfælde som det i Sagen foreliggende,
hvor selve Opbevaringen ikke er Kontraktens Hovedformaal, men hvor
de Indstævnte alene besidder Tingen for derpaa at udføre et af Sag-
søgerinden bestilt Arbejde.

I Betragtning af, at Indstævnte har besiddet de paagældende Kjoler
som Led i sin Forretningsdrift, at han ikke har taget noget Forbehold
om Ansvarsfrihed, og at Sagsøgerinden har været uden Mulighed for
selv at føre Tilsyn med Effekterne, mens de var i Indstævntes Besiddelse,
findes Indstævnte, uanset at de omhandlede Kjoler maa antages at være
bortkommet ved Indbrudstyveri, og uanset det fra Indstævntes Side om
Muligheden for Forsikring herimod anførte, at maatte være ansvarlig
overfor Sagsøgerinden for de bortkomne Kjolers Værdi.

Idet en Værdiansættelse til 150 Kr. pr. Stk. efter en i Sagen afgiven
Vidneforklaring af Kjolernes tidligere Ejerinde ikke kan antages at være
for høj, vil der herefter være at give Dom efter Sagsøgerindens Paastand.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde godtgøre Sagsøger-
inden med 50 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 21. December 1945 af Køben-
havns Byrets 13. Afdeling, paastaas af Appellanten, Renseriejer Chr. W.
Krøll, principalt ændret saaledes, at han frinfides, subsidiært, at han
dømmes til Betaling af et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Indstævnte, Fru N. Bernstein, paastaar Dommen stadfæstet.

Det bemærkes, at de i Byretsdommen omtalte to Kjoler af Ind-
stævnte indleveredes til Appellanten i Juni 1945 (og ikke som i Dommen
anført i Juli 1945).

For Landsretten er fremlagt Afskrift af den i Anledning af Indbruddet
Natten til den 7. Juli 1945 hos Appellanten optagne Politirapport. Appel-

lanten har til Politiet forklaret, at Forretningen i Tiden fra 2.—16. Juli 1945 var lukket paa Grund af Ferie og Strømmangel, at Forretningen var blevet passet af en Dame, som imidlertid den 2. Juli var afgaaet ved Døden, saaledes, at han ikke selv har kunnet beskrive det stjaalne, samt at han, medens Forretningen var lukket, hver Dag har tilset denne.

For Landsretten er derhos fremlagt en Erklæring af 28. Februar 1946 fra Textilfabrikantforeningen, der har besvaret en Række af Appellanten stillede Spørgsmaal paa følgende Maade:

1. Eksisterer der nogen Organisation, Sammenslutning, Fællesforening o. l. af Tøjrenserier i København? I bekræftende Fald bedes dens Navn og Adresse opgivet.

Svar: Nej.

2. Hvor mange københavnske Tøjrenserier er Medlemmer af Textilfabrikantforeningens Farverisektion?

Svar: A/S Johs. Barding, Raadmandsgade 11, N.

Firma »Hvasco«, Øster Farimagsgade 16 B, Ø.

A/S Købler & Krogh, Dortheavej 8, NV.

Firma A. & H. Meyer, Jagtvej 47, N.

Firma Emil Meyer, Masnedøgade 31—33, Ø.

Firma Herman Just, Raadmandsgade 2, N.

A/S Ravnholm kemiske Renserier, Ravnholm, Lyngby.

A/S Hannibal Sander, Emdrupvej, NV.

Firma C. Schleisner, Drejøgade 3, Ø.

A/S Eclipse, Industrihuset, Borgergade 10, K.

3. Kan der siges, at eksistere nogen Kutyme eller Usance m. H. t. Tøjrenseriers Forsikring af indleveret Tøj, Garderobe, o. l. for fremmed Regning?

Svar: Der tegnes Brandforsikring, men ikke i al Almindelighed Tyveriforsikring.

4. Eksisterer der Dem bekendt nogen Kutyme eller Usance m. H. t. Tøjrenseriers Erstatningsansvar (Erstatningspligt) for indleveret Tøj, Garderobe o. l., der ikke kan tilbageleveres, fordi det er bortkommet under Opholdet paa Tøjrenseriet, specielt hvis det er stjaalet ved Indbrud i Tøjrenseriet?

Svar: Hvis Garderobegenstande bortkommer, uden at Tyveri kan paavises, vil der formentlig kunne udbetales Erstatning for de paagældende Genstande.

Saaframt derimod Genstande bliver stjaalet ved Indbrud, har Rense-riet intet Erstatningsansvar i Almindelighed, da en Dækningsforsikring ikke for Tiden kan tegnes. Man gaar formentlig ud fra, at Kunderne selv har forsikret med Bestemmelserne om, at 10 pCt. af Forsikringer dækker Genstande uden for den Forsikredes Besiddelse (eller under Rejse).

Efter det saaledes oplyste maa der gaas ud fra, at de paagældende Kjoler er stjaalet ved det stedfundne Indbrud, og det findes ikke godtgjort, at der af Appellanten er udvist noget Forhold, som kunde medføre Erstatningspligt for ham paa Grund af manglende Tilsyn med eller ufor- svarlig Opbevaring af det modtagne.

Da der heller ikke er oplyst, at foreligge nogen Sædvane, som kunde medføre, at Appellanten maatte antages at have overtaget Risikoen for

det indleverede Tøj, medmindre han tog Forbehold herimod, vil han være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 200 Kr.

Fredag den 17. Januar.

Nr. 3/1946. Havnearbejderne **Aksel Madsen, Sigfred Petersen, Johan Blom** og **Carl Hermann** (Hjejlø efter Ordre)

m o d

Havnearbejdernes Fagforening i Fredericia (Rørdam).

(Angaaende Lovligheden af et af den indstævnte Fagforening for Udførelsen af Havnearbejde i Fredericia Havn indført »Delingssystem«).

Vestre Landsrets Dom af 6. August 1945 (I Afd.): De Sagsøgte, Havnearbejdernes Fagforening i Fredericia, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Havnearbejderne Aksel Madsen, Sigfred Petersen, Johan Blom og Carl Hermann, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne, alle for een og een for alle, til de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne ikke gentaget den subsidiære Paastand, idet de efter Dommens Afsigelse efterhaanden er optagne som Medlemmer i »Delingen«.

Efter de foreliggende Oplysninger er Havnearbejdet i hvert Fald ved adskillige andre danske Havne af den lokale Fagforening ordnet paa lignende Maade som ved Fredericia Havn. Det fremgaar dernæst af en for Højesteret tilvejebragt Skrivelse fra Dansk Arbejdsmands Forbund, at der, da »Delingen« blev udvidet til 50 Medlemmer, var tilmeldt den indstævnte Fagforening 55 Medlemmer, hvilket Medlemstal — som i Dommen nævnt — senere steg til 58.

Efter det foreliggende findes den paa Indstævntes Generalforsamling den 3. August 1943 vedtagne Ordning, der tjener til at sikre Arbejde for den ældre, faste Stab af Havnearbejdere, at være saaledes sagligt begrundet, at den ikke kan anses for at have været retstridig overfor Appellanterne, og Dommen vil derfor være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Havnearbejderne Aksel Madsen, Sigfred Petersen, Johan Blom og Carl Hermann, een for alle og alle for een til Indstævnte, Havnearbejdernes Fagforening i Fredericia, med 400 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Højle 300 Kr., som udredes af det Offentlige.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Mellem den sagsøgte Forening, Havnearbejdernes Fagforening, Fredericia, der er en Underafdeling af Dansk Arbejdsmands Forbund og dettes Love underkastet, og Foreningen af Arbejdsgivere i Fredericia blev i Maj Maaned 1938 indgaaet en Overenskomst om Losse- og Lastearbejde ved Fredericia Havn. I August Maaned 1944 blev der mellem de nævnte Foreninger indgaaet en ny Overenskomst, og det hedder i denne, der forsaavidt er i Overensstemmelse med den tidligere:

»§ 1.

Ved alle Losninger lægger Ladningsmodtagerne det fornødne Lossemateriale til — —

§ 10.

Arbejdsgiverforeningens Medlemmer overlader alt Lossearbejde til Havnearbejdernes Fagforening, ved Pladsarbejde under Losning har Arbejdsgiverne Ret til at anvende deres egne fast ansatte Folk. Arbejderne forpligter sig til at udlosse alle Skibe i de bestemte Liggedage, forsaavidt der er Plads til at anvende det nødvendige Mandskab, dog maa frægnes Uvejrsdage — — —.

Allerede i en længere Aarrække forud havde det imidlertid været saadan, at Arbejdsgivere ved Fredericia Havn, naar der var Arbejde ved Havnen, henvendte sig til den sagsøgte Forening, der saa anviste sine Medlemmer til Arbejdet, som udførtes paa Fagforeningens Ansvar, og saaledes at Betalingen for Arbejdet erlagdes til Foreningen, der derefter afregnede med sine Medlemmer, hvoraf et Antal, der gik under Navnet »Delingen«, var fortrinsberettigede til at komme i Arbejde. Uden for »Delingen« stod de sidst indmeldte Medlemmer i Fagforeningen, disse kunde først komme i Arbejde enten ved, at de efter Forløbet af et Tidsru af $\frac{3}{4}$ til 1 Aar — forsaavidt der da var sket Afgang fra »Delingen« — fandt Optagelse i denne eller ved, at der blev forøget Arbejde paa Havnen. »Delingen« ejede forskelligt Lossemateriel til en Værdi af ca. 4000 Kr., og nye Medlemmer maatte indskyde eller tilsvare et Beløb af 100 Kr. for at blive Medejer af det paagældende Materiel. Indskuddet bortfaldt efter Indgaaelsen af den foran nævnte Overenskomst med Arbejdsgiverne.

Paa en i den sagsøgte Forening i Januar Maaned 1936 afholdt Generalforsamling vedtoges det, at udvide »Delingen« saaledes, at den kom til at omfatte ialt 40 Medlemmer, og paa en den 3. August 1943 afholdt Generalforsamling vedtoges det, ligeledes under Hensyn til Omfanget af Arbejdet paa Havnen, at forhøje dette Antal til 50, hvorved »Delingen« kom til at omfatte samtlige Foreningens daværende Medlemmer, hvorhos det bestemtes, at nye Medlemmer ikke kunde optages i »Delingen«, saalænge Medlemsantallet var 50, og først 6 Maaneder efter Optagelsen i Fagforeningen, hvilket dog allerede tidligere havde været Reglen.

Udelukkelse af »Delingen« kan kun finde Sted ifølge Generalforsamlingsbeslutning.

Den 5. Februar 1944 blev Sagsøgerne, Havnearbejderne Aksel Madsen og Sigfred Petersen, Fredericia, optagne som Medlemmer i Fagforeningen, og henholdsvis den 7. s. M. og den 31. Marts s. A. blev de to øvrige Sagsøgere, Havnearbejderne Johan Blom og Carl Hermann, sammesteds, ligeledes optagne som Medlemmer.

Paa en i Fagforeningen den 24. April s. A. afholdt Generalforsamling godkendtes den af Generalforsamlingen den 3. August 1943 vedtagne Arbejdsordning, uden at der fremkom nogen Indsigelse derimod.

Efter at der i August 1944 var sket Optagelse i »Delingen« af et Medlem af Fagforeningen, der var optaget samme Dag som Sagsøgeren Madsen, og efter at denne, ved Henvendelse til Fagforeningsformanden om sin egen Optagelse, havde faaet at vide, at herom kunde han faa Besked paa Generalforsamlingen, henvendte Sagsøgerne, der allerede paa et tidligere Tidspunkt havde næret Tvivl om Delingssystemets Lovlighed, sig til en Sagfører, der tilskrev Fagforeningen herom. Efter at Foreningen paa en i denne Anledning den 22. s. M. afholdt Generalforsamling havde vedtaget ikke at træffe nogen Ændring i den paa de to tidligere Generalforsamlinger truffene Ordning, har Sagsøgerne under denne Sag under Anbringende af, at Bestemmelserne om »Delingssystemet« er retstridige, og dette i Særdeleshed efter Indgaaelsen af den foran omhandlede Overenskomst med Arbejdsgiverne, hvorefter »Delingen« ikke længere ejer nogen Formue, paastaet, at den af den sagsøgte Forening — der nu omfatter 58 Medlemmer — paa Generalforsamlingen i August 1943 vedtagne og paa Generalforsamlingerne den 24. April og den 22. August 1944 fastholdt Beslutning om Oprettelsen af »Delingssystemet« kendes ulovlig, at »Delingssystemet« ophæves straks, samt at den sagsøgte Forening dømmes til at betale Sagsøgerne en Erstatning efter Rettens Skøn, dog forsaavidt angaar Sagsøgerne Aksel Madsen og Sigfred Petersen ikke udover 1001 Kr. for hver og for Sagsøgerne Johan Bloms og Carl Hermanns Vedkommende ikke udover 500 Kr. for hver, tilligemed Renter af de tilkendte Beløb, 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 24. August 1944, indtil Betaling sker. Subsidiært har Sagsøgerne nedlagt Paastand om, at den sagsøgte Forening dømmes til at optage dem som Medlemmer af »Delingssystemet« med de samme Rettigheder som de øvrige Medlemmer samt til at betale Sagsøgerne hver især et efter Rettens Skøn fastsat Beløb tilligemed Renter heraf som foran anført.

Den sagsøgte Forening har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Til Støtte for deres principale Paastand har Sagsøgerne gjort gældende, at der ved »Delingssystemet« er skabt en væsentlig ulige Adgang for dem til at erholde Beskæftigelse indenfor den sagsøgte Forening, hvorved de nærmere har anført, at vel har der i Aarene 1943 og 1944 paa Grund af de da herskende ekstraordinære Forhold været saa meget Arbejde, at ogsaa Medlemmer, der staar udenfor »Delingen« har kunnet komme i Arbejde, men under normale Forhold vil der kun være saa meget Arbejde, at alene Medlemmer af »Delingen« kan faa Arbejde. »Delingssystemet« er derfor i Strid med den gennem dansk Retspraksis fastslaaede Regel, hvorefter Personer, der opfylder Betingelserne for at blive Medlemmer af en faglig Sammenslutning, har en retsbeskyttet Adgang til at blive Medlemmer af denne, naar Ikke-Medlemsskab faktisk vil udelukke dem fra at udøve deres Erhverv, i hvilken Forbindelse de har henvist til Reglen i Grundlovens § 81.

Sagsøgerne har endvidere anført, at »Delingssystemet« er i Strid med § 2 i Love for Dansk Arbejdsmands Forbund, i hvilken Paragraf, der angiver Forbundets Formaal, det hedder:

»a) At samle alle faglige Foreninger i Danmark, der bestaar af Arbejds mænd eller kan henregnes under denne Benævnelse, til fælles Samvirken for at fremme og værne fælles Interesser samt søge at oprette faglige Foreninger paa Pladser, hvor saadanne ikke findes og skønnes at være nødvendige.

b) At regulere Lønnings- og Arbejdsvilkaar i Overensstemmelse med Arbejds mændenes Interesser — — —,« idet de herved nærmere har anført, at det ved »Delingssystemet« ikke er Arbejdernes fælles Interesser, der varetages, ligesom deres Arbejdsvilkaar ikke reguleres i Overensstemmelse hermed. Sagsøgerne har herved yderligere henvist til de Regler, de nævnte Love indeholder sigtende til at hindre, at tariffmæssige Lønsatser trykkes ved Udbydning af Arbejde i Licitation eller paa anden Maade, samt Bestemmelserne om Medlemmers Ret til Overflytning fra en Afdeling indenfor Forbundet til en anden.

Under Sagen er afgivet Partsforklaring af Sagsøgerne, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af den sagsøgte Forenings Formand, Havnearbejder J. V. Pødenphant. Sagsøgerne Madsen, Petersen, Blom og Hermann har forklaret, at de ved Arbejde paa Fredericia Havn i Aaret 1944 har haft en Indtægt paa henholdsvis 2000 Kr., 2050 Kr., 1700 Kr. og 243 Kr.

Dansk Arbejdsmands Forbund, hvilket Sagsøgerne har forelagt Sagen, har, efter at Hovedledelsen har haft Anledning til at udtale sig, i Skrivelse af 14. September 1944 udtalt, at Delingssystemet ikke ses at være i Strid med Forbundets Love eller med Formaalet for dets Virke.

Selv om det nu efter det foreliggende maa antages, at Medlemmerne af »Delingen« ved det paa Generalforsamlingen den 3. August 1943 vedtagne, og paa de to senere Generalforsamlinger godkendte »Delingssystem« indtager en Fortrinsstilling af væsentlig Betydning ved Adgangen til at komme i Arbejde, findes den saaledes trufne Arbejdsordning, under Hensyn til den mellem den sagsøgte Forening og Foreningen af Arbejdsgivere i Fredericia trufne, foran omhandlede, Overenskomst, dog ikke paa uberettiget Maade at begrænse Sagsøgernes Adgang til Erhverv, idet disse, som de i Fagforeningen sidst indmeldte Medlemmer, ikke findes

at have Krav paa at blive delagtiggjort i de Indtægter, som Medlemmerne af Delingen, som de ældre, og dermed for største Delens Vedkommende faste Arbejdere maatte paaregne udelukkende at oppebære, saafremt den foran nævnte Overenskomst med Arbejdsgiverne ikke var indgaaet. Herefter og idet det, efter Sagens Oplysninger, ikke kan antages, at »Delingssystemet« er i Strid med de foran anførte Bestemmelser i Love for Dansk Arbejdsmands Forbund, hvorved bemærkes, at disse Bestemmelser udelukkende maa antages, at regulere Arbejdernes Interesser overfor Arbejdsgiverne, vil Sagsøgernes principale Paastand ikke kunne tages til Følge.

Til Støtte for deres subsidiære Paastand har Sagsøgerne anbragt, at de, der alle har været Medlemmer af Fagforeningen i over $\frac{1}{2}$ Aar ogsaa iøvrigt opfylder Betingelserne for Optagelse i »Delingen«, idet 3 af dennes Medlemmer i Virkeligheden ikke er Medlemmer, da de paa-gældende ikke har arbejdet ved Havnen i Fredericia i en Aarrække — den ene saaledes ikke i ca. 6 Aar — og idet det om en anden Gruppe paa 8 Medlemmer gælder, at deres Arbejde i »Delingen« er af en saa løs Karakter, at de ikke bør kunne holde Medlemmer af den sagsøgte Forening ude, saaledes at der i »Delingen« er 4 ledige Pladser, hvor Sagsøgerne kan rykke ind.

I disse Betragtninger findes der imidlertid ikke at kunne gives Sagsøgerne Medhold, idet det maa være overladt en i den sagsøgte Forening afholdt Generalforsamling at træffe Afgørelse om, hvorledes et Medlem af »Delingen« vil være at udelukke af denne, og Sagsøgernes subsidiære Paastand kan derfor ej heller tages til Følge.

Herefter vil den sagsøgte Forening i det hele være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne in solidum at burde godtgøre den sagsøgte Forening med 300 Kr.

En af Dommerne afgav saalydende

D i s s e n s :

Det er uimodsagt, at der under normale Forhold kun undtagelsesvis er saa meget Arbejde i Fredericia Havn, at andre end »Delingen«s Medlemmer kommer i Betragtning ved Arbejdets Fordeling der. Naar nu — som her — Arbejdsgiverne ikke selv antager de Arbejdere, som de i det enkelte Tilfælde ønsker at benytte, men har overladt denne Udvælgelse fuldstændig til den sagsøgte Forening, finder jeg, at Foreningen efter almindelige Retsgrundsætninger og Foreningens Formaal maa administrere denne Beføjelse (som ethvert andet Foreningsanliggende) til Gavn for alle Foreningens Medlemmer. Herefter maa følge, at selv om der maatte kunne stilles Krav om en vis Tids Medlemsskab i Foreningen før alle Rettigheder opnaas, kan Foreningens Ledelse ikke — mod de udelukkedes Protest — være berettiget til faktisk at monopolisere Arbejde for en Del af Medlemmerne eller væsentlig begrænse en Del af Medlemmernes Adgang til at faa Arbejde ved Faget saaledes som det er sket i det foreliggende Tilfælde. Uanset at det efter det om Sagsøgernes samlede Indtægt i 1944 (ved Havnearbejde, andet Arbejde og Understøttelse) oplyste ikke er godtgjort, at de faktisk har lidt et økonomisk

Tab ved Ordningen, mener jeg herefter, at den er retstridig i Forhold til Sagsøgerne og stemmer for, at det ommeldte Delingssystem kendes ulovligt i Forhold til disse. Det bemærkes herved yderligere, at de Sagsøgte ikke har støttet deres Frifindelsespaastrand paa, at Ordningen er vedtaget enstemmigt, ogsaa efter at Sagsøgerne er blevet Medlemmer af Foreningen.

Allerede som Følge af det anførte om, at det ikke er bevist, at Sagsøgerne har lidt Tab, vil jeg ikke tage deres Erstatningspaastrand til Følge.

Sagens Omkostninger vilde jeg paalægge de Sagsøgte med et passende Beløb.

Nr. 256/1946. Fhv. Overpostbud **Carl Stefan Adolf Henry Hansen** (Bierfreund efter Ordre)

mod

Finansministeriet (Kammeradv. v/ Højesteretssagf. Hansen).

(Om Appellantens Ret til ordinær Pension).

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse af 22. Maj 1946: Tiltalte, Overpostbud Carl Stefan Adolf Henry Hansen, frakendes sin Tjenestemandstilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der tillægges ham delvis Pension, svarende til $\frac{2}{5}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil. Der tillægges den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Bay, i Salær 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstol afsagte Kendelse er i Henhold til § 4, Stk. 6, i Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 indanket for Højesteret af Appellanten med Paastrand om, at han kendes berettiget til ordinær Pension.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen i saa Henseende anførte Grunde vil den, saa vidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, fhv. Overpostbud Carl Stefan Adolf Henry Hansen, til Indstævnte, Finans-

ministeriet, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bierfreund 250 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 24. November 1945 og Tillægs-Anklageskrift af 12. December samme Aar fra Auditøren ved Den ekstraordinære Tjenestemandsdømstol er Overpostbud Carl Stefan Adolf Henry Hansen sat under Tiltale i Henhold til Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 for Overtrædelse af nævnte Lovs § 1, Stk. 1,

Nr. 4, ved under Besættelsen at have haft Samkvem i et Omfang, der laa uden for det nødvendige, med en S. S. Oberscharführer Fritz Wilhelm Renner, der i Tiden fra 1. Oktober 1941 til 1. April 1944 boede med sin Familie i Reberbanegade 33, 2. Sal th., idet der, ogsaa efter Renners Fraflytning, i vidt Omfang fandt selskabeligt Samkvem Sted mellem Familierne, hvorunder Renner i flere Tilfælde har været paa Besøg hos Tiltalte, ligesom denne ogsaa har været i Renners Hjem og for Overtrædelse af nævnte Lovs § 1, Stk. 1,

Nr. 2, idet han har udvist nationalt uværdig Optræden ved i Maj 1944 over for Postchauffør Peter Laurits Thorvald Hansen at have truet med, at denne paa Tiltaltes Foranstaltning vilde blive afhørt af tysk Myndighed, fordi Postchaufføren efter Tiltaltes Formening skulde have udtalt, at Tiltalte var Nazist.

Under Sagen er der nedlagt Paastand om, at Tiltalte frakendes sin Tjenestemandsstilling med hel Fortabelse af Pension.

Tiltalte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Tiltalte er født den 16. August 1894 og blev fast ansat ved Postvæsenet den 1. Juni 1919. Han blev udnævnt til Overpostbud den 1. April 1943.

Tiltalte har forklaret, at han i September eller Oktober 1943 lærte den i Anklageskriftet nævnte Renner at kende, idet hans ca. 13 Aar gamle Søn paa Legepladsen ved Ejendommen Reberbanegade 47 i København havde truffet Renners da ca. 3 Aar gamle Søn. Gennem Børnene lærte Tiltaltes Hustru Renners Hustru at kende, og Tiltaltes Hustru passede i den følgende Tid Renners Børn, naar Fru Renner var i Byen eller besøgte Renner paa Hospitalet, hvor han var blevet indlagt efter at være blevet saaret i det ene Ben. Tiltaltes Hustru og Fru Renner kom jævnlig hos hinanden, og Tiltalte har i sit Hjem en halv Snes Gange modtaget Besøg af Renner, der kom for at hente Børnene, og han har herunder nogle Gange drukket Kaffe i Tiltaltes Hjem. Tiltalte har kun een Gang aflagt Besøg i Renners Hjem. Ved Tiltaltes Søns Konfirmation gav Renner en Gave, og hans Hustru blev i den Anledning inviteret til Frokost i Tiltaltes Hjem. I Slutningen af Marts 1944 fraflyttede Renner, der havde boet i en Ejendom skraat over for Tiltalte, i Kvarteret, og han og hans Hustru var den nævnte Aften paa Besøg hos Tiltalte. Efter at Renners Hustru derefter var rejst til Tyskland, har Renner nogle Gange aflagt Besøg hos Tiltalte, hvor han overbragte

Hilsener fra sin Hustru. Tiltalte har erkendt, at han, der sidst paa Aaret 1943 blev bekendt med, at Renner var ansat i Gestapo, ogsaa derefter har fortsat sit Samkvem med Renner. Det fremgaar af Sagen, at Renner omkom under Bombardementet paa Shell-Huset.

Tiltalte har benægtet, at han har fremsat den i Tillægs-Anklageskriftet ommeldte Trusel, men han har erkendt, at han til Postchaufføren har udtalt, at hans Sag nok skulde blive undersøgt, at han var skrevet op, samt at han nok skulde blive husket. Han tænkte herved paa, at han vilde klage til Tillidsmændene i Anledning af, at Postchaufføren havde sagt til en Kollega, at Tiltalte var Nazist.

Under Sagen er der afgivet Vidneforklaring af en Række af Tiltaltes Husbeboere, nogle Kolleger og den i Tillægs-Anklageskriftet nævnte Postchauffør.

Den paagældende Postchauffør har forklaret, at Tiltalte henvendte sig til ham i Anledning af, at han havde talt med en Kollega om, at Tiltalte var Nazist. Samtalen endte med, at Tiltalte sagde: »Du kan forvente at blive afhentet til Afhøring meget snart, men Du bliver ikke ene om det. De er skrevet op«. Vidnet fik det Indtryk, at Tiltalte mente, at Vidnet skulde afhentes af Tyskerne, og Vidnet følte sig direkte truet. To Gange er der kort derefter af Personer, som Vidnet ikke kendte, gjort Forsøg paa at komme ind til Vidnet paa hans Bopæl.

Ved Tiltaltes egen Forklaring i Forbindelse med de afgivne Vidneforklaringer findes det tilstrækkelig godtgjort, at Tiltalte i det af ham tilstaaede Omfang har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet ommeldte Forhold. Han har herved gjort sig skyldig i Overtrædelse af den fornævnte Lovs § 1, Stk. 1, Nr. 4. Mod Tiltaltes bestemte Benægtelse findes det derimod ikke ved de afgivne Vidneforklaringer tilstrækkeligt godtgjort, at han har gjort sig skyldig i det i Tillægs-Anklageskriftet ommeldte Forhold, og han vil derfor for saa vidt ikke kunne ikendes Strafansvar.

Den af Tiltalte for det af ham udviste Forhold forskyldte disciplinære Straf vil kunne bestemmes til Afskedigelse med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der under Hensyn til Tiltaltes Alder og Varigheden af hans Tjeneste vil være at tillægge ham delvis Pension, der under Hensyn til Tidspunktet for Tiltaltes Samkvem med et Medlem af Besættelsesmagten og til at dette Medlem tilhørte Gestapo, vil kunne bestemmes til $\frac{2}{6}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil.

Onsdag den 22. Januar.

Nr. 7/1947. Sekretær i Finansministeriet, cand. jur. **Poul Thott-Hansen**
p a a k æ r e r
Østre Landsrets Afgørelse,

ifølge hvilken hans Begæring, om at en af ham fra Boligvoldgiftsretten for København m. v. indanket Sag ikke behandles ved Rettens 2. Afdeling, ikke blev taget til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

For Højesteret har den kærrende, Sekretær i Finansministeriet, cand. jur. Poul Thott-Hansen, rejst Kære i Anledning af, at en af ham for Østre Landsret fremsat Begæring om, at Sagen ikke behandles ved Rettens 2. Afdeling, til hvilken den af Landsrettens Præsident er henvist, ikke er taget til Følge.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Kæremaalets Indbringelse for Højesteret

bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Torsdag den 23. Januar.

Nr. 52/1946. Installatør **H. Andersen** (Jørgensen)

mod

Skomagemester **S. A. Pind** (Landsretssagf. Clan).

Litis denunciatus Dommeren i Rougør m. fl. Herreder
(Kammeradv. v/ Bunch-Jensen).

(Spørgmaal om Bortfald af en Servitut om Færdselsret).

Rougsø, Nørhald m. fl. Herreders Rets Dom af 25. Oktober 1944: Indstævnte, Skomagemester S. A. Pind, Ørsted, bør respektere den paa hans Ejendom Matr. Nr. 83 a af Ørsted By og Sogn lyste Servitut om Ret til Færdsel for Ejerne af Matr. Nr. 83 b sammesteds ad en paa Indstævntes Ejendom gaaende 5 Alen bred Vej langs Sagsøgerens Skel, hvorhos Indstævnte bør fjerne det Plankeværk med Dør, der i Strid med denne Færdselsret er opsat imellem de to Ejendomme til Spærring af Vejen. Indstævnte betaler derhos inden 15 Dage fra Dato 200 Kr. i Sagsomkostninger til Sagsøgeren, Installatør H. Andersen, Ørsted. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 27. Oktober 1945 (II Afd.): Appellanten, Skomagemester S. A. Pind, bør for Tiltale af Indstævnte, Installatør H. Andersen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand om, at Indstævnte tilpligtes at respektere en paa dennes Ejendom, Matr. Nr. 83 a af Ørsted By og Sogn, lyst Servitut om, at Ejeren af Appellantens Ejendom, Matr. Nr. 83 b af Ørsted By og Sogn, har Ret til Færdsel ad en paa Indstævntes Ejendom gaaende Vej langs Appellantens Skel indtil det paa Matr. Nr. 83 a opførte Brændeskur og i en Bredde svarende til Afstanden mellem de paa Ejendommene opførte grundmurede Bygninger samt at Indstævnte tilpligtes at fjerne det Plankeværk med Dør, der i Strid med denne Færdselsret er opsat imellem de to Ejendomme til Spærring af Vejen. Indstævnte paastaar principalt Stadfæstelse, subsidært, at den i Appellantens Paastand omhandlede Ret til Færdsel alene anerkendes som givende Ret til gaaende Færdsel.

Det i 1881 oprettede Adkomstdokument vedrørende Matr. Nr. 83 b, der henlægger det til fælles Færdsel bestemte Areal til dette Matr. Nr., maa som Følge af den ved Udstykningen skete Forlægning af Skellet mellem de to Ejendomme, forstaas saaledes, at der er paalagt Matr. Nr. 83 a en Vejservitut til Fordel for Matr. Nr. 83 b i Overensstemmelse med Tingbogens nuværende Indhold. Efter de i Sagen tildels efter Dommen fremkomne Oplysninger kan det derhos ikke antages, at Retten til Færdsel, som af Indstævnte gjort gældende, er bortfaldet eller indskrænket til gaaende Færdsel som Følge af Tilstedeværelsen af det tværs over Passagen mellem de to Ejendomme tidligere anbragte af Appellanten fjernede Plankeværk med Dør. Den af Indstævnte nu opsatte Port bestaar efter fremlagt Fotografi af to Fløje beregnet til at lukkes op i hele Passagens Bredde og ses ikke at være til Hinder for Udøvelse af Færdselsretten, hvorfor Appellanten ikke findes at have Krav paa denne Indretnings Fjernelse.

Med denne Ændring vil Appellantens Paastand herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Skomagermester S. A. Pind, bør anerkende, at der paa hans Ejendom, Matr. Nr. 83 a Ørsted By og Sogn, hviler en Servitut om, at Ejeren af Appellanten, Installatør H. Andersens Ejendom, Matr. Nr. 83 b Ørsted By og Sogn, har Ret til Færdsel ad en paa Indstævntes Ejendom gaaende Vej langs Appellantens Skel indtil det paa Matr. Nr. 83 a opførte Brændeskur og i en Bredde svarende til Afstanden mellem de paa Ejendommene opførte grundmurede Bygninger.

Sagens Omkostninger for alle Retter betales Indstævnte til Appellanten med 800 Kr. in-

den 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende for undertegnede Dommer i Randers Købstad m. v. som Sættedommer behandlede Sag, har Sagsøgeren, Installatør H. Andersen, Ørsted, nedlagt Paastand paa, at Indstævnte, Skomagermester S. A. Pind, Ørsted, tilpligtes at respektere en paa dennes Ejendom, Matr. Nr. 83 a af Ørsted By og Sogn, lyst Servitut om, at Ejeren af Sagsøgerens Ejendom, Matr. Nr. 83 b af Ørsted By og Sogn, har Ret til Færdsel ad en paa Indstævntes fornævnte Ejendom gaaende, 5 Alen bred Vej langs Sagsøgerens Skel, samt at Indstævnte tilpligtes at fjerne det Plankeværk med Dør, der i Strid med denne Færdselsret er opsat imellem de to Ejendomme til Spærring af Vejen.

Indstævnte har paastaaet sig frifundet, idet han bestrider, at Sagsøgeren som Ejer af Matr. Nr. 83 b har nogensomhelst Færdselsret over Indstævntes Ejendom Matr. Nr. 83 a, og idet han hævder, at Tingbogens Indhold herom som Følge af fejlagtig Notering er urigtig.

Under Sagen er Dommeren i Rougsø m. fl. Herreder, der er proces-tilvarsløst, indtraadt i Sagen som Biintervenient, og har støttet Indstævntes Procedure.

Det fremgaar af Sagen, at nuværende Matr. Nr. 83 b oprindelig af Indstævntes Fader, Væver Jens Christensen Pind, er frasolgt dennes daværende Ejendom Matr. Nr. 83 ved Købekontrakt af 1. Maj 1881 og ved senere Skøde, der udstedtes den 18. December 1881 og tinglæstes den 20. s. M., efter at den frasolgte Del af Matr. Nr. 83 ved Matrikulering havde faaet Matr. Nr. 83 b og den tilbageværende Del Matr. Nr. 83 a.

I Købekontrakten hedder det bl. a.:

»Jeg Jens Chr. Pind sælger herved til N. A. Buch af det til min Ejendom Matr. Nr. 83 af Ørsted hørende Tilliggende en Bygge- og Haveplads af Størrelse ca. 1 Skp. Land g. M. beliggende vesten for mit Hus fra dette og indtil vestre Skel og imod Syd indtil Knud Friis' Skjel dog saaledes at 5 Alen fra den østre Side alene maa benyttes til Vej til fælles Færdsel for mig og efterfølgende Ejere af min Ejendom og for Køberen og efterfølgende Ejere af hans Ejendom.«

I Skødet indeholdes Bestemmelse om, at Ejendommen Matr. Nr. 83 b a Ørsted, som Følge af at Købesummen nu er betalt af Køberen, herefter overdrages denne, og det hedder derefter:

»og skal den saaledes med den i Kontrakten ommeldte Indskrækning i Benyttelsen af den østre Side af Ejendommen i en Bredde af 5 Alen med Hensyn til hvilken nærværende Skøde tillige vil være at thinglæse som Behæftelsesdokument herefter tilhøre ham med de samme Rettigheder og Forpligtelser, hvormed den har tilhørt mig.«

Ved Udstykningen var Skellet mellem Matr. Nr. 83 a og 83 b imidlertid blevet afsat saaledes, at 83 b ikke kom til at gaa op til den vestlige Side af Huset paa Matr. Nr. 83 a, — hvorved bemærkes, at ved »Huset« maa forstaaes det ud til Hovedgaden (Storegade) liggende Stuehus, som var det samme dengang som nu, men Skellet blev sat 5 Alen vesten

derfor, en Afstand svarende til Bredden af den Jord, der skulde tjene til Benyttelsen af en i Adkomstdokumenterne ommeldte Vejrettighed.

Denne Vejrettighed, der i Skødet var begært tinglyst som Servitut, staar i Dag i Tingbogen noteret som Hæftelse paa Matr. Nr. 83 a, men det er fra Biintervenientens Side oplyst, at der igennem Tiderne er sket Rettelser i Tingbogen desangaaende, idet der oprindeligt er noteret:

paa Matr. Nr. 83 a: »Vejfart over Matr. Nr. 83 b,«

og paa Matr. Nr. 83 b: »Vejfart ad en 5 Alen bred Vej mod Øst for Ejerne af Matr. Nr. 83 b,«

hvilket derefter ved Omskrivning af Tingbøgerne i Aarene 1912—16 blev ændret til følgende:

paa Matr. Nr. 83 a: Vejfart ad en 5 Alen bred Vej for Matr. Nr. 83 b,«

og paa Matr. Nr. 83 b: »Vejfart ad en 5 Alen bred Vej mod Øst for Ejerne af Matr. Nr. 83 a,«

hvorefter Servitutten atter senere, men i hvert Fald før 1935, er slettet paa Matr. Nr. 83 b og noteret som den nu fremtræder i Tingbogen — som alene hvilende paa Matr. Nr. 83 a som Vejservitut.

Indstævnte har selv købt Ejendommen Matr. Nr. 83 a m. fl. ved Transportkøbekontrakt af 22. Februar 1937 fra A/S Hertz' Garveri og Skotøjsfabrik, København, der paa Tvangsauktionen den 21. December 1936 som ufyldstgjort Panthaver havde overtaget Ejendommen efter den hidtidige Ejer, Indstævntes Fader, og paa Ejendommen fik Indstævnte derefter den 27. September 1937 Fogedudlægsskøde, som blev tinglyst den 12. Oktober 1937.

Saa vel i Transportkøbekontrakten som i Fogedudlægsskødet er det anført, at den ommeldte Vejret hæfter paa Matr. Nr. 83 a til Fordel for Matr. Nr. 83 b.

Ifølge de oprindelige Adkomstdokumenter af 1881 skulde den Jord, hvorpaa den omstridte Vejret skulde hvile (Vejjorden) som nævnt høre med til Matr. Nr. 83 b, saaledes at Ejeren af denne Ejendom skulde have haft Ejendomsretten over Vejjorden (og derfor ogsaa Ret til Færdsel over denne, og alene under Forudsætning af, at Ejendommen fik sin Størrelse og Skikkelse overensstemmende dermed, kan Vejrettigheden over Matr. Nr. 83 b antages at have tilkommet Matr. Nr. 83 a.

Ved Udstykningen og Matrikuleringen er Vejjorden imidlertid blevet inddraget under Matr. Nr. 83 a, hvis Ejere saaledes fik den større materielle Ret, Ejendomsretten over Vejjorden, og da Indstævnte derhos først i 1937 har købt Ejendommen Matr. Nr. 83 a og købt den med den da ifølge Tingbogen paahvilende Forpligtelse til at respektere Færdselsret for Matr. Nr. 83 b ad Vejjorden, findes Indstævnte herefter ikke at kunne paaberaabe sig en forud for hans Erhvervelse af Ejendommen mulig sket Fejlnotering i Tingbogen.

Færdig fra Trykkeriet den 9. Juli 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 31

Torsdag den 23. Januar.

Herefter, og da Indstævnte ikke har godtgjort at have hævdet Vej-jorden fri for den ommeldte Servitut, vil der være at give Dom over-ensstemmende med Sagsøgerens Paastand, hvorhos Indstævnte vil have at betale Sagsøgeren 200 Kr. i Sagsomkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 25. Oktober 1944 af Retten for Rougsø Herred m. v.

For Landsretten har Appellanten gentaget sin for Underretten nedlagte Frifindelsespaastand, medens Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet.

Det fremgaar af det den 18. December 1881 udstedte Skøde paa Matr. Nr. 83 b, at denne Ejendom var bebygget, forinden Skødet ud-færdigedes. Bygningen paa Matr. Nr. 83 b var efter det oplyste opført saaledes, at dens østlige Gavl stod i Skellet mellem Matr. Nr. 83 b og Matr. Nr. 83 a, medens der ved den vestlige Ende af Bygningen var en smal Passage fra Gaden til den syd for Bygningen liggende Del af Grunden. En senere Ejer af Matr. Nr. 83 b, Grosserer P. Ring, byggede omkring 1916 Huset om og tilbyggede en Veranda og et Udhus ved Husets vestlige Ende, hvorved den fornævnte Passage lukkedes. Denne Ejer havde imidlertid lejet en Grund beliggende syd for Matr. Nr. 83 b og havde Adgang til Ejendommens Sydside over denne Grund.

Det mellem Bygningerne paa Matr. Nr. 83 a og 83 b beliggende Areal har til Stadighed henligget som Vejareal. Det afsluttes mod Syd af en Port med en Dør, der fører ind til Gaarden til Matr. Nr. 83 a. Der er ikke direkte Adgang fra Matr. Nr. 83 b til Vejarealet, men der har i hvert Fald i en længere Aarrække været en Aabning i Hegnet mellem Matr. Nr. 83 a og 83 b, saaledes at der var Mulighed for Færdsel fra sidstnævnte Ejendoms Gaard ud til Gaden, idet man gik ud over Matr. Nr. 83 a gennem Porten og over det omhandlede Vejareal.

Af en af Grosserer Ring for Underretten afgiven Vidneforklaring fremgaar, at Vidnet har opsat et Plankeværk mellem de to Ejendomme. Plankeværket blev dog sat saaledes, at det gik vest om en i Skellet værende Fællesbrønd. Vidnet anbragte en Dør i Plankeværket, og han antager, at han derfor har regnet med, at han havde Lov til at færdes

gennem denne Dør. Han kan ikke erindre den omhandlede Port, og han gik maaske ikke 10 Gange den Vej ud.

Af den af Indstævnte afgivne Forklaring fremgaar, at han har erhvervet Matr. Nr. 83 b i 1935. Han fik ved Købet den Besked af daværende Dommerfuldmægtig, nu Landsretssagfører Beier, at der var Færdselsret øst for Ejendommen. Indstævnte har uden Indsigelse fra Appellantens Side benyttet Døren i Porten til almindelig Færdsel til og fra sin Ejendoms Gaard, derunder ogsaa til Indbæring af Brændsel. I 1941 byggede Indstævnte Garager bag Ejendommen, og da han skulde have sine Biler ind, fjernede han trods Appellantens Protest den over Vejarealet anbragte Port, ligesom han ogsaa nedrev det af Grosserer Ring mellem Ejendommene anbragte Plankeværk. Umiddelbart inden Sagens Anlæg opsatte Appellanten en ny Port i Stedet for den af Indstævnte fjernede.

Af forskellige efter Dommens Afsigelse afgivne Vidneforklaringer fremgaar, at den omstridte Adgang i nogen Grad har været benyttet til Færdsel til og fra Matr. Nr. 83 b saavel før som efter Grosserer Rings Besiddelsestid, men at baade Grosserer Rings Forgænger og hans Efterfølger — fra hvem Appellindstævnte har erhvervet Ejendommen — overfor Vidnerne har givet Udtryk for den Opfattelse, at de ikke havde nogen Ret til saadan Færdsel og derfor maatte indhente Tilladelse dertil hos Ejeren af Matr. Nr. 83 a.

Uanset at den i Skødet af 18. December 1881 indeholdte Bestemmelse om Inskrænkning af Benyttelsen af den østlige Side af Matr. Nr. 83 b har savnet Mening, efter at denne Ejendom var bebygget helt ud til det østlige Skel, og det til Vej bestemte Areal var henlagt under Matr. Nr. 83 a, findes Dokumentet dog ikke at kunne afgive noget sikkert Grundlag for den Opfattelse, at det har været Hensigten i Stedet at paalægge Matr. Nr. 83 a en Vejservitut til Fordel for Matr. Nr. 83 b, en Opfattelse, som ej heller er gjort gældende af Ejeren af Matr. Nr. 83 b forud for Indstævnte. Det er saaledes med Rette, at Skødet oprindelig ikke er noteret som servitutforpligtende paa Matr. Nr. 83 a, medens Noteringen i Tingbogen, saaledes som den foreligger efter de foretagne Ændringer, ikke ses at have fornøden Hjemmel. Idet det herefter ikke kan statuere, at den paastaaede Ret tilkommer Indstævnte, vil Appellantens Frifindelsepaastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde udrede 500 Kr. til Appellanten.

Nr. 88/1946.

Kreaturhandler **R. Yndal**
(Karsten Meyer efter Ordre)

m o d

Slagtermester **A. Huulgaard Christensen**
(Landsretssagf. M. Møller, Odense).

(Om Erstatning for smitsom Kalvekastning).

Østre Landsrets Dom af 15. Februar 1946 (VII Afd.): Sagsøgte, Slagtermester A. Huulgaard Christensen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Kreaturhandler R. Yndal, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

I en den 11. November 1946 afgivet Erklæring har Det veterinære Sundhedsraad paa Spørgsmaal angaaende Muligheden for Smittefare, uanset at den paagældende Kvie ikke havde reageret ved Prøven, udtalt: »Idet bemærkes, at et smittet Dyr ingenlunde er smittefarligt til enhver Tid, skal Raadet svare, at Indstævnte efter Raadets Mening ikke har været berettiget til at se bort fra Muligheden af, at den paagældende Kvie kunde være smittet og saaledes ogsaa kunde blive smittefarlig paa et eller andet Tidspunkt (hvilket sædvanligvis indtræffer ved Kastning)«. Raadet svarede derhos bekræftende paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Indstævnte — naar henses til at Appellanten udtrykkelig havde betinget sig, at Kvien skulde være ren — burde have oplyst Appellanten om Resultatet af de i April og Maj stedfundne Blodprøver.

Syv Dommere bemærker følgende:

Ved ikke at oplyse Appellanten om Resultatet af de stedfundne Blodprøver findes Indstævnte, der maa antages at have været klar over, at Kvien skulde indsættes i en ren Besætning, at have tilsidesat sin Oplysningspligt overfor Appellanten og paa draget sig Ansvar for den skete Skade. Selv om Appellanten maatte have begaaet en Uforsigtighed ved under Handlen med Haustrup at afgive Garanti uden at have forlangt yderligere Oplysninger om Tilstanden i Indstævntes Besætning, kan dette ikke medføre en Begrænsning i Indstævntes Ansvar overfor Appellanten, hvorved iøvrigt bemærkes, at det for Højesteret er uoplyst, hvilken Betydning for Afslutningen af Salget til Haustrup det nærmere Indhold af Garantien har haft.

Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge og at paalægge Indstævnte at betale Sagsomkostninger som nærmere nedenfor anført.

Fem Dommere, der tiltræder, at Indstævnte har paa draget sig Erstatningsansvar overfor Appellanten, finder, at Appellanten, naar han ikke indskrænkede sig til at viderebringe de ham af Indstævnte meddelte Oplysninger til Konsul Haustrup, men paa egen Haand afgav en selvstændig Garantierklæring overfor denne, i Forvejen burde have sikret sig nærmere Oplysning om Tilstanden i Indstævntes Besætning. Da det derhos er usikkert, om eller paa hvilke Vilkaar Salget til Haustrup vilde være kommet i Stand, saafremt den nævnte Garantierklæring ikke var afgivet, findes Appellanten selv at burde bære en Del af det Haustrup paaførte Tab. Disse Dommere stemmer herefter for at tage Ind-

stævntes subsidiære Paastand til Følge, saaledes at Beløbet skønsmæssigt fastsættes til 8000 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Slagtermester A. Huulgaard Christensen, bør til Appellanten, Kreaturhandler R. Yndal, betale 14.318 Kr. 15 Øre med Renter 5 pCt. aarlig af 11.961 Kr. 30 Øre fra den 17. Marts 1944 og af 2356 Kr. 85 Øre fra den 11. Maj 1945, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for Landsretten 800 Kr.

Indstævnte betaler dérhos til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som skulde erlægges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret, samt i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg til Højesteretssagfører Meyer 300 Kr. og 25 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 17. August 1943 købte Konsul N. J. Hastrup til sin Landejendom »Hasmark Vestergaard« ved dennes Bestyrer Willy Madsen for 775 Kr. en Kælvekvie af Sagsøgeren, Kreaturhandler R. Yndal, med Garanti for, at den var tuberkulose- og kastningsfri og stammede fra en blodprøvet Besætning, ren for Kastning. Dagen efter kastede Kvien Kalven, 4 Uger før den opgivne Kælvningstid. Det konstateredes ved Erklæring fra Veterinærdirektoratet, at en indsendt Efterbyrdsprøve indeholdt Kastningsbaciller. Sagsøgeren tog derefter Kvien tilbage. Den nævnte Kvie forårsagede videre Kastning i Konsul Haustrups Besætning, og ved Østre Landsrets upaaankede Dom af 31. Marts 1945 i en Sag, som Konsul Hastrup havde anlagt mod Sagsøgeren, blev sidstnævnte dømt til Betaling af 11.961 Kr. 30 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 17. Marts 1944, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 1500 Kr. Den nævnte Kvie havde Sagsøgeren, Dagen før Salget til Konsul Hastrup fandt Sted, købt af Sagsøgte, Slagtermester A. Huulgaard Christensen, til Levering direkte fra Sagsøgtes Stald til Haustrups Ejendom, og det var aftalt, at Kvien skulde være blodprøvet og have gul Attest. Kvien var tillige med Gaardens øvrige Besætning kort før Sagsøgtes Køb af Gaarden i Maj Maaned s. A. blevet blodprøvet, og medens Kvien var befundet reaktionsfri, var af den øvrige Besætning 1 Ko faldet for Prøven, medens 1 Ko havde vist sig tvivlsom. Efter at det var konstateret, at Kvien havde kastet, har Sagsøgte taget denne tilbage.

Under denne ved Odense Herreds Ret forberedte Sag paastaar nu Sagsøgeren, Kreaturhandler R. Yndal, Sagsøgte, Slagtermester A. Huulgaard Christensen, dømt til Betaling af 14.318 Kr. 15 Øre, nemlig de

fornævnte 11.961 Kr. 30 Øre og 1500 Kr. samt 856 Kr. 85 Øre, der udgør Sagsøgerens Udgifter til sin egen Sagfører under den fornævnte Sag, med Renter 5 pCt. aarlig af 11.961 Kr. 30 Øre fra den 17. Marts 1944 og af 2356 Kr. 85 Øre fra Stævningens Dato den 11. Maj 1945.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, principalt fuldstændigt, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at Sagsøgte maa antages at have indestaaet for, at den omhandlede Kvie, som han af Sagsøgeren tilmed fik at vide skulde leveres direkte til en ren Besætning, var fri for Kastning og Tuberkulose. Da Sagsøgte vidste eller burde vide, at der havde været Reagenter blandt hans Besætning og desuagtet ikke meddelte Sagsøgeren noget herom, men tværtimod lod denne forstaa, at hans Besætning var ren, maa Sagsøgte være pligtig at tilsvare Sagsøgeren det af denne lidte positive Tab.

Sagsøgte har erkendt, at Kvien er solgt blodprøvet og med gul Attest, hvilke Betingelser ogsaa er opfyldt. Sagsøgte, der ikke vidste eller burde vide, at Kvien led af Kastning, er derimod ikke afkrævet og har ikke paa nogen Maade afgivet nogen Garanti mod Kviens Overføring af smitsom Kastning til andre Dyr, og han kan derfor ikke have noget Ansvar for det Tab, den hos Konsul Haustrup opstaaede Kastning har medført for Sagsøgeren. Subsidiært hævder han, at saafremt der i det passerede kan findes Grundlag for at paalægge Sagsøgte noget Ansvar, maa dette i alt Fald være ganske minimalt sammenlignet med det Ansvar, Sagsøgeren har paadraget sig ved sin videregaaende Garanti-erklæring overfor Konsul Haustrup.

Der er for den forberedende Ret afgivet Forklaringer af Parterne og en Række Vidner.

Sagsøgeren har forklaret, at han, da han afkøbte Sagsøgeren den i Sagen omhandlede Kvie, udtrykkeligt sagde, at den Kvie, han vilde købe, skulde være ren og fra en ren Besætning, idet han skulde sælge den til Indsættelse i en ren Besætning, men han spurgte ikke udtrykkeligt, om Sagsøgte havde haft Kastning i sin Besætning. Sagsøgeren har under Domsforhandlingen erkendt, at han vidste, at Sagsøgte kun havde ejet den Landejendom, hvorfra Kvien stammede, og som ligger i samme Landsby, som Sagsøgeren bor i, i 2—3 Maaneder.

Sagsøgte har forklaret, at han i Maj 1943 af en William Madsen købte en Landejendom med Besætning paa ca. 10 Kreaturer, derunder den solgte Kvie. Ved Handlen fik han at vide, at ved en Blodprøve kort i Forvejen var et Dyr faldet og et tvivlsomt, men den heromhandlede Kvie havde bestaaet Prøven. Sagsøgte spurgte, hvad det betød med Reagenterne, hvortil Madsen sagde, at det betød ikke noget, for der var ingen af dem, der havde kastet i de $\frac{3}{4}$ Aar, han havde ejet Gaarden. Han mener ikke, at Madsen fortalte ham, at 2 Køer havde kastet Kalven i den forrige Ejers Tid. Der har heller ikke efter Købet været Kastning i Sagsøgtes Besætning. Da Sagsøgte handlede med Sagsøgeren, var der kun Tale om Prisen, og at Kvien skulde være ren; derimod spurgte Sagsøgeren ikke, om Kvien var fra en ren Besætning. Sagsøgeren sagde, at den skulde sælges til »Hasmark Vestergaard«, og det er muligt, at han har sagt, at der var en ren Besætning. Han benægter med Vidnet,

Forpagter Ejler Nielsen, at have drøftet Risikoen ved at sælge den omhandlede Kvie, naar der havde været Reagenter i Besætningen.

Maltgører William Emil Madsen har forklaret, at han i Maj 1943 solgte Sagsøgte sin Gaard i Otterup, som han havde købt Aaret i Forvejen. Ved Vidnets Køb blev det oplyst, at to Køer havde kastet Kalven, men at der ikke var blevet foretaget nogen Undersøgelse om, hvorvidt der var Tale om smitsom Kastning, og Vidnet var for saa vidt klar over, at han løb en Risiko i saa Henseende. Han solgte Gaarden med Besætning paa samme Vilkaar, som han selv havde købt den, nemlig med den Bemærkning, at 2 Køer, nogen Tid før Vidnet købte Ejendommen, havde kastet Kalven. Endvidere oplyste han, at der lige var taget Blodprøve af hele Besætningen. Efter Handlen viste det sig, at een Ko var faldet for Prøven, og at een var tvivlsom. I Vidnets Tid var der ingen Kastninger i Besætningen. Da Skødet til Sagsøgte blev skrevet, var der ingen Tale om Kastning, og Sagsøgtes Sagfører spurgte, om der havde været Kastning i Tidnets Tid, og dette besvarede Vidnet benægtende i Overensstemmelse med Sandheden. Vidnet mener, at 5 eller 6 af Køerne har kælvet normalt i de ca. $\frac{3}{4}$ Aar, han ejede Ejendommen.

Bestyrer Willy Madsen, »Hasmark Vestergaard«, har forklaret, at han paa Konsul Haustrups Vegne besigtigede Kvien paa Sagsøgtes Ejendom. Han spurgte ikke Anviseren paa Stedet ud om Besætningen, hvorimod han spurgte Fodermesteren, om det var en ren Besætning, og denne svarede: »Ja, de er prøvede, og det er i Orden.« Vidnet købte saa Kvien.

Forpagter Ejler Nielsen, tidligere Bestyrer af Sagsøgtes Landejendom, har forklaret, at Bestyrer Willy Madsen en Dag for et Par Aar siden kom paa Sagsøgtes Gaard for at se paa en Kvie, som han mulig vilde købe. Madsen spurgte enten, om Besætningen var ren, eller om den paagældende Kvie var ren, og Vidnet mener, at han svarede: »Saavidt mig bekendt har de bestaaet« eller noget lignende. Det er dog muligt, at Ordene er faldet som af Vidnet Willy Madsen forklaret. Vidnet husker, at han og Sagsøgte, en Dag før Kvien var leveret, talte om Resultatet af Blodprøverne, hvorefter der havde været en Reagent. Sagsøgte spurgte ved den Lejlighed Vidnet, om der i den Anledning kunde ske noget ved at sælge den i Sagen omhandlede Kvie, som ikke var Reagent, og hertil sagde Vidnet noget lignende som: »Det er s'gu ikke let at sige, hvad det kan føre med sig.«

Efter det oplyste kan det ikke anses godtgjort, at Sagsøgeren har krævet nogen videregaaende Garanti end den, Sagsøgte erkender at have givet. Det findes derhos betænkeligt at anse det for godtgjort, at Sagsøgte ved Tilsidesættelse af den ham overfor Sagsøgeren paahvilende Oplysningspligt har paadraget sig noget Ansvar for det Tab, Sagsøgeren har lidt. Herefter vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Nr. 268/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Svend Gram Kristensen (Steglich-Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 163 af 18. Maj 1937 § 6, Stk. 4, Punkt 1 og 2.

Østre Landsrets Dom af 9. August 1946 (Fyenske Nævningeting): De Tiltalte, Agnes Hansine Bech, Niels August Christensen og Svend Gram Kristensen, bør straffes med Fængsel i henholdsvis 60 Dage, 2 Aar og 6 Maaneder og 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf henholdsvis 13, 135 og 142 Dage anses udstaaet. For Tiltalte Agnes Hansine Bechs Vedkommende udsættes Straffens Fuldbyrkelse, saaledes at denne bortfalder paa de i Straffelovens Kapitel VII nævnte Betingelser efter en Prøvetid af 3 Aar. Iøvrigt bør den af hende forskyldte Straf bortfalde. Tiltalte Karen Margrethe Bech bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes med $\frac{1}{4}$ af det Offentlige og $\frac{3}{4}$ af de Tiltalte Agnes Hansine Bech, Niels August Christensen og Svend Gram Kristensen, een for alle og alle for een, dog saaledes at Tiltalte Agnes Hansine Bech alene udreder 400 Kr. i Salær og 100 Kr. i Udlægsgodtgørelse til den for hende beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sigurd Bruun, at Tiltalte Niels August Christensen alene udreder 400 Kr. i Salær og 70 Kr. i Udlægsgodtgørelse til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Julius Møller, og Tiltalte Svend Gram Kristensen alene udreder 400 Kr. i Salær og 70 Kr. i Udlægsgodtgørelse til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Kristensen Randers, Svendborg.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte Svend Gram Kristensen med den Begrundelse, at Landsretten har nægtet at forelægge Nævningerne to af hans Forsvarer stillede Tillægsspørgsmaal om, hvorvidt Strafnedsættelse burde finde Sted efter Straffelovens §§ 85, Stk. 1, og 84, Stk. 1, Nr. 9, og at den idømte Straf staar i aabenbart Misforhold til Brøden.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

For Højesteret er det oplyst, at der under Sagens Behandling for Landsretten efter Bevisførelsens Afslutning, men inden Procedurens Begyndelse, fandt et Møde Sted mellem Rettens juridiske Medlemmer, Statsadvokaten og Forsvarerne. I dette Møde drøftedes et af Tiltaltes Forsvarer udarbejdet Udkast til Tillægsspørgsmaal vedrørende Straffelovens §§ 85, Stk. 1, og 84, Stk. 1, Nr. 9. I en den 15. November 1946 dateret Erklæring har Landsretten om, hvad der i Mødet passerede, blandt andet oplyst, at Retten under de forliggende Omstændigheder skønnede, at der ikke var Grundlag for at stille noget af disse Tillægsspørgsmaal.

I en senere Erklæring, dateret den 30. November 1946, har Retten yderligere udtalt, at der fra Rettens Side blev rettet en kraftig Henstilling til Forsvareren om ikke at stille de paagældende Spørgsmaal, og at det er Rettens Indtryk, at Forsvareren efter at være gjort bekendt med Rettens Synspunkt ikke ønskede at insistere paa, at Spørgsmaalene blev stillet.

Forsvareren har heroverfor fastholdt, at Rettens Udtalelser ikke kunde forstaas paa anden Maade end, at det blev ham nægtet at stille de paagældende Spørgsmaal.

Endvidere foreligger der Erklæringer fra de øvrige Deltagere i Mødet.

Ved det saaledes foreliggende har Forsvareren haft Føje til at anse sig afskaaret fra i Overensstemmelse med Retsplejelovens § 889, Stk. 2, at faa de ovennævnte Tillægsspørgsmaal stillet til Nævningerne. Herefter stemmer disse Dommere for at ophæve Dommen og Domsforhandlingen, for saa vidt angaar Tiltalte Svend Gram Kristensen, og for hans Vedkommende hjemvise Sagen til fornyet Domsforhandling, jfr. Retsplejelovens § 946, Stk. 1, og § 960, Stk. 2.

Salær for Højesteret vil de tillægge Forsvareren som nedenfor anført.

Tre Dommere finder, at der ikke er Grundlag for at ophæve Dommen, allerede fordi der ikke af Forsvareren eller Tiltalte paa det i Retsplejelovens § 884 angivne Tidspunkt af Domsforhandlingen, nemlig efter Procedurens Afslutning, er stillet Forslag om Tillægsspørgsmaal, hvis Fremsættelse maa anses frafaldet af Forsvareren. Det bemærkes herved, at de af Forsvarerne for de tre andre Tiltalte om Mødet afgivne Erklæringer gaar ud paa, at Tiltaltes Forsvarer overfor Retsformandens af de to andre Landsdommere tiltraadte Udtalelse om Tillægsspørgsmaalene gav op og ikke begærede Kendelse eller, som den ene af Forsvarerne udtrykker sig, efter hans Opfattelse slog sig til Taals hermed og derefter ikke insisterede paa at faa Spørgsmaalene stillet.

Disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste Dommen, saa vidt den er paaanket, i Henhold til dens Grunde, dog at der ialt vil være at fradrage 252 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

For saa vidt angaar Tiltalte Svend Gram Kristensen ophæves Landsrettens Dom og Domsforhandling, og Sagen hjemvises for saa vidt til fornyet Foretagelse ved bemeldte Ret.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Steglich-Petersen 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har fundet Sted ved Retten for Svendborg Købstad m. v., er 1) Agnes Hansine Bech, født den 15. Februar 1916, 3) Karen Margrethe Bech, født den 20. Juli 1909, 4) Arrestanten Niels August Christensen, født den 9. November 1900, og 5) Arrestanten Svend Gram Kristensen, født den 14. Oktober 1920, ved Anklageskrift af 15. Juli 1946 af Statsadvokaten for Fyen m. v. sat under Tiltale til Straf

A.

Tiltalte Agnes Hansine Bech,

1.

for falsk Forklaring for Retten efter Straffelovens § 158, Stk. 1, ved den 12. Oktober 1943 inden Retten for Sunds-Gudme Herreder at have afgivet bevidst urigtig Forklaring om, at en hende ubekendt tysk Soldat var Fader til det af hende den 17. Juli 1943 udenfor Ægteskab fødte Drengbarn,

2.

for Overtræelse af Lov om Foranstaltninger i Anledning af Svangerskab Nr. 163 af 18. Maj 1937 § 6, Stk. 1, Pkt. 2, tildels jfr. Straffelovens § 21, ved i de nedenfor under B, C og D 2 nævnte Tilfælde at have ladet eller forsøgt at lade sit Svangerskab afbryde, vidende om, at Betingelserne for lovlig Svangerskabsafbrydelse ikke var til Stede.

B.

Tiltalte 2) Alma Kirstine Bech.

Overtrædelse af ovennævnte Lovs § 6, Stk. 4, ved den 24. September 1944 paa sin Bopæl, Statholdervej 6, København, at have indført et elastisk Instrument i Søsteren Agnes Hansine Bechs Kønsdel, hvor hun lod det sidde i 1½—2 Dage i den Hensigt at fremkalde en Abort, hvilket bevirkede, at Søsteren fik Feber og 3—4 Dage senere blev indlagt paa Bispebjerg Hospital, hvor hun fik en Udskrabning.

For denne Tiltaltes Vedkommende er Tiltale endnu ikke rejst paa Grund af hendes Ophold i Udlandet.

C.

Tiltalte 3) Karen Margrethe Bech og Arrestanten 4) Niels August Christensen i Forening for Overtrædelse af ovennævnte Lovs § 6, Stk. 4, jfr. Straffelovens § 21, ved den 6. Juni 1945 paa Tiltalte 3) Karen Margrethe Bechs Bopæl, Peder Skramsgade 56, Aarhus, i den Hensigt at fremkalde en Abort paa Agnes Hansine Bech at have indført i hendes Kønsdel en med Metalspids forsynet ca. 50 cm lang Gummislange, hvorved de foretog et Par Udskylninger og derefter i samme Hensigt at have indført i Agnes Hansine Bechs Kønsdel et Metalapparat, der havde en Længde af ca. 20 cm og en Diameter af ca. 10 mm, indeholdende et Stykke tyndere Metal, der kunde skydes frem og tilbage og føres nogle Centimeter udenfor selve Apparatet.

D.

Arrestanten 4) Niels August Christensen,

1.

for Medvirken til falsk Forklaring for Retten efter Straffelovens § 158, Stk. 1, jfr. § 23, Stk. 1, ved at have tilskyndet Tiltalte Agnes Hansine

Bech til Afgivelse af falsk Forklaring for Retten for Sunds-Gudme Herreder den 12. Oktober 1943,

2.

for Overtrædelse af Svangerskabslovens § 6, Stk. 4, ved en Eftermiddag i Juni Maaned 1945 paa Tiltalte Agnes Bechs Bopæl i Trunderup ved Indførelse i hendes Kønsdel af en Sprøjte forsynet med Benspids, hvormed han i den Hensigt at afbryde hendes Svangerskab med Sæbevand foretog et Par Udskylninger, at have fremkaldt Blødninger, som medførte hendes Indlæggelse paa Ringe Sygehus, hvor hun fik en Udskrabning,

3.

for Overtrædelse af ovennævnte Lovs § 6, Stk. 4, Pkt. 2, jfr. Straffelovens § 21, ved omkring den 20. Oktober og den 27. Oktober 1945 i en Lejlighed paa Posthusvej i Svendborg samt en Dag i Begyndelsen af November Maaned paa sin Bopæl, Læssøegade 115, Odense, for Vindings Skyld at have forsøgt at afbryde Inger Frederikke Ollerups Svangerskab ved at indføre en Sprøjte forsynet med Benspids i hendes Kønsdel og med Sæbevand foretaget Udskylninger, for hvilket han ad 2 Gange modtog ialt 200 Kr., henholdsvis efter Behandlingen i Svendborg omkring den 20. Oktober og i Odense i Begyndelsen af November 1945.

E.

Arrestanten 5) Svend Gram Kristensen,

1.

for Overtrædelse af ovennævnte Lovs § 6, Stk. 4, jfr. Straffelovens § 21, ved at have medvirket til, at Inger Frederikke Ollerup ved de ovenfor anførte Tidspunkter i en Lejlighed, som han i samme Anledning havde lejet af en Kammerat paa Posthusvej i Svendborg, samt i Arrestanten Niels August Christensens Lejlighed, Læssøegade 115, Odense, af Arrestanten Niels August Christensen fik foretaget Sæbevandsudskylninger i Livmoderen i den Hensigt at afbryde hendes Svangerskab, for hvilke Behandlinger han ad 2 Gange betalte Arrestanten Niels August Christensen ialt 200 Kr.,

2.

for Overtrædelse af ovennævnte Lovs § 6, Stk. 4, Pkt. 2, ved den 31. December 1945 Kl. ca. 18,50 paa Inger Frederikke Ollerups Bopæl, Lindeallé 10, Svendborg, at have indført i hendes Kønsdel et Instrument bestaaende af en Modersprøjte paamonteret en defekt Skrueblyant, der var hul, saaledes at der kunde sprøjtes op gennem Apparatet, og derefter foretaget en Saltvandsindsprøjtning gennem dette Apparat, som ikke var desinficeret før Brugen, hvorved der opstod en Blodforgiftning, der foraarsagede hendes Død den 2. Januar 1946.

Ingen af de Tiltalte er tidligere straffet.

Tiltalte Svend Gram Kristensen er underkastet Mentalobservation af Amtslægen i Svendborg, der i Erklæring af 20. April 1946 har udtalt, at Tiltalte ikke er sindssyg eller aandssvag, og at der ej heller er paavist fremtrædende Karakterejendommeligheder hos ham, samt at han ikke ved de strafbare Handlingers Foretagelse var sindssyg eller i højere Grad aandssvag og ej heller kan antages at have befundet sig i en ved

mangelfuld Udvikling Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand.

Tiltalte Agnes Hansine Bech har været fængslet fra 24. Januar til 13. Februar 1946. Tiltalte Niels August Christensen har været fængslet siden 19. Januar 1946, og Tiltalte Svend Gram Kristensen siden 8. Januar 1946.

Efter Nævningernes Erklæring, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte, Agnes Hansine Bech, Niels August Christensen og Svend Gram Kristensen, kendt skyldige i de Forhold, for hvilke de er tiltalte.

For Tiltalte Agnes Hansine Bechs Vedkommende har Nævningerne paa et dem stillet Tillægsspørgsmaal, om Straffen i Medfør af Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 5, jfr. Stk. 2, bør bortfalde forsaavidt angaar Forhold A 1, svaret benægtende, hvorimod de har svaret bekræftende paa et yderligere Tillægsspørgsmaal, om Straffen bør nedsættes. For saa vidt angaar de øvrige Forhold har Nævningerne svaret bekræftende paa et dem stillet Tillægsspørgsmaal, om Straffen bør bortfalde paa Grund af særlig formildende Omstændigheder i Henhold til Svangerskabslovens § 6, Stk. 1, sidste Pkt.

Tiltalte Karen Margrethe Bech er kendt ikke skyldig, hvorfor hun vil være at frifinde.

Tiltalte Agnes Hansine Bech vil herefter være at anse efter Straffelovens § 158, Stk. 1, og Lov Nr. 163 af 18. Maj 1937 § 6, Stk. 1, Pkt. 2, tildels jfr. Straffelovens § 21, med en Straf af Fængsel i 60 Dage, hvoraf 13 Dage anses udstaaet.

Den iøvrigt forskyldte Straf bortfalder.

Tiltalte Niels August Christensen efter Straffelovens § 158, Stk. 1, jfr. § 23 og Lov Nr. 163 af 18. Maj 1937 § 6, Stk. 4, Pkt. 1 og 2, med en Straf af Fængsel i 2 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 135 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel, og Tiltalte Svend Gram Kristensen efter Lov Nr. 163 af 18. Maj 1937 § 6, Stk. 4, Pkt. 1 og 2, med en Straf af Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 142 Dage anses udstaaet.

For Tiltalte Agnes Hansine Bechs Vedkommende vil Straffens Fuldbgyrdelse være at udsætte paa de nedennævnte Betingelser.

Tiltalte Karen Margrethe Bech har selv sørget for sit Forsvar.

M a n d a g d e n 27. J a n u a r.

Nr. 190/1945.

Fru **Ella Dorit Nielsen**
(Poul Jacobsen efter Ordre).

m o d

Boelsmand **Johs. Nielsen** (Hansen).

Bi-Intervenant: Handelsministeriet (Poul Jacobsen).

(Spørgsmaal om Ugyldighed af et Salg af en Landbrugsejendom som Følge af, at Sælgerens Adkomst var utinglyst, da Handlen blev indgaaet).

Vestre Landsrets Dom af 11. Juni 1945 (IV Afd.): Sagsøgte, Boelsmand Johs. Nielsen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Ella Dorit Nielsen, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden betaler Sagens Omkostninger til Sagsøgte med 300 Kr. De idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden gentaget sin for Landsretten nedlagte Paastand.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter de i Sagen foreliggende Oplysninger kan det ikke antages, at Appellantinden har faaet Meddelelse om den den 31. August 1944 stedfundne Tinglysning af Indstævntes Skøde.

Da Salget til Appellantinden var ugyldigt ifølge Reglen i § 4 i Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943, og da Appellantinden ikke ved det senere passerede findes at være afskaaret fra at gøre Indsigelsen herom gældende, stemmer disse Dommere for at tage Appellantindens Paastand, mod hvilken der ikke iøvrigt er rejst nogen Indsigelse fra Indstævntes Side, til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret vil disse Dommere forholde som nedenfor anført.

Fire Dommere bemærker følgende:

Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943 § 4 bestemmer vel, at Aftaler om Overdragelse af fast Ejendom er ugyldige, naar Sælgeren ikke har tinglyst Adkomst, men Loven indeholder intet om Retsvirkningerne af, at en saadan Aftale faktisk opfyldes. Herefter findes Loven ikke at hjemle Appellantindens Krav paa Tilbagebetaling af den af hende erlagte Købesum, efter at hun har tiltraadt Ejendommens Besiddelse, og efter at Indstævnte har faaet sit Skøde tinglyst. Det kan derhos, da Appellantinden annullerede Handlen, ikke antages at have været udelukket, at hun kunde have faaet sin Adkomst tinglyst. Som Følge heraf stemmer disse Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Mod at faa Ejendommen Matr. Nr. 8 d af Tolstrup By og Sogn stillet til Raadighed bør Indstævnte, Boelsmand Johs. Nielsen, til Appellantinden, Fru Ella Dorit Nielsen, betale 7200 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den Dag, Appellantinden fraflytter Ejendommen.

Til Appellantinden betaler Indstævnte i Sagsomkostninger for Landsret og Højesteret 450 Kr., til det Offentlige de Rets- og Stempelafgifter, som skulde erlægges, dersom der ikke under Sagens Behandling for Højesteret var

meddelt Appellantinden fri Proces, og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Poul Jacobsen 300 Kr., alt inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 9. Juni 1944 solgte Gaardejer Viggo Winther den faste Ejendom Matr. Nr. 8 d af Tolstrup By og Sogn, der er noteret som Landbrugsejendom, og paa hvilken han havde Skøde, tinglyst den 18. Januar 1944, til Sagsøgte, Boelsmand Johs. Nielsen, Sattrup, for 11.800 Kr. Skødet, der udfærdigedes af Overretssagfører Chr. Holtet, Skanderborg, kunde i Henhold til Bestemmelserne i Lov Nr. 339 af 8. Juli 1943 § 1, Stk. 1, 1) og 4), ikke tinglyses, men Overretssagfører Holtet indsendte samme Dag Andragende til Bevillingsudvalget for Saneringslaan til Landbrugere om Tilladelse til Tinglysning af Skødet. Sagsøgerinden, Fru Ella Dorit Nielsen, der er ca. 70 Aar gammel, og som ved samme Tid havde solgt sin Ejendom i Bybæk, og som ønskede at købe en Ejendom for at faa et Sted at bo, blev nu af sin Datter, der boede i Nærheden af den heromhandlede Ejendom, gjort bekendt med, at denne Ejendom muligt var til Salg, og hun kom gennem Datteren i Forbindelse med Ejendomskommissionær Holger Nielsen, da af Gedved, og ved dennes Medvirken købte Sagsøgerinden i Slutningen af Juni Maaned Ejendommen paa Slutseddel for 13.200 Kr., idet hun ansaa det for en Fordel at erhverve en Ejendom i Nærheden af Datteren. Ved Slutsedlens Oprettelse blev Sagsøgerinden af Ejendomskommissionæren gjort bekendt med, at der kunde blive Vanskeligheder ved at faa Skødet tinglyst, men Sagsøgerinden acquiescerede herved, og efter Ejendomskommissionærens Opfordring gik Sagsøgerinden med til at lade Skødet udfærdige hos Overretssagfører Holtet. Samtidig med Slutsedlens Oprettelse flyttede Sagsøgerinden ind paa Ejendommen. Ved Sagsøgerindens Møde hos Overretssagfører Holtet den 11. Juli forklarede han hende meget omhyggeligt, at hun foreløbig ikke kunde faa sit Skøde tinglyst, og at hun løb en vis Risiko derved og ved, at heller ikke hendes Sælger (Sagsøgte) endnu havde tinglyst Adkomst til Ejendommen. Det blev dog ikke omtalt, at hendes Køb af Ejendommen efter nævnte Lovs § 4 var ugyldigt, eller at hun ikke kunde videresælge Ejendommen, hvilken sidste Mulighed ingen af de tilstedeværende, heller ikke Sagsøgerinden, regnede med vilde faa praktisk Betydning. Derimod gjorde Overretssagfører Holtet Sagsøgerinden bekendt med, at han havde ansøgt om Tilladelse til at faa Sagsøgte Skøde tinglyst. Skødet blev samme Dag underskrevet af begge Parter. Ifølge Skødet skulde Overtagelse ske straks, og 1. Juli blev fastsat som Skæringsdag for Renter, Skatter og Afgifter. Købesummen skulde berigtiges ved Overtagelse af Kreditforeningslaan 5500 Kr. og kontant Betaling af Restkøbesummen 7700 Kr., hvilket Beløb Sagsøgerinden betalte samtidig. Skødet indeholder endvidere følgende Bestemmelser: »Køberinden er gjort bekendt med, at Tinglysning af Skøde ikke kan faaes uden Dispensation, samt at Gaardejer Viggo Winther, før af Tolstrup, nu af Riis, staar indtegnet som Skødehaver.

Køberinden er bekendt med Lovens Regler om Tinglysningen. Sælgeren er forpligtet til at medvirke paa enhver Vis til, at Tinglysning kan ske, saa snart Lovgivningen tillader det, og han skal være forpligtet til at medansøge om Dispensation og yde enhver Medvirken i saa Henseende — — —

Jeg, Ella Dorit Nielsen, modtager dette Skøde og forpligter mig overensstemmende dermed.«

Den 17. Juli 1944 meddelte Bevillingsnævnet Tilladelse til Tinglysning af Skødet fra Winther til Johs. Nielsen og meddelte derhos, da den ommeldte Tilladelse under Hensyn til, at Ejendommen er Landbrugs-ejendom, af Tinglysningsdommeren ikke skønnedes tilstrækkelig, under 25. August s. A. tillige Tilladelse til Skødets Tinglysning i Medfør af Lovens § 1, Stk. 1, Punkt 4. Skødet blev herefter tinglyst den 31. August. Imidlertid blev Sagsøgerinden, som i Mellemtiden havde foretaget forskellige Dispositioner vedrørende Ejendommens Lokalteter og Besætning, ked af at være paa Ejendommen, blandt andet fordi hun ikke kunde faa nogen til at bo hos sig, og hun bestemte sig hen paa Efteraaret til at sælge den igen, men blev nu klar over, at dette efter Lovens Regler ikke lod sig gøre, og efter at hun fra anden Side havde erfaret, at Salget til hende var ugyldigt, underrettede hun den 5. December Overretssagfører Holtet om, at hun ikke vilde vedstaa Handlen.

Da Sagsøgte ikke vilde gaa med til Handlens Annullation, har Sagsøgerinden under nærværende Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at tilbagebetale hende den kontante Købesum 7700 Kr. med Fradrag af 500 Kr., der udgør Købesummen for en Kvie, som Sagsøgerinden har solgt fra Ejendommen, til Rest 7200 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den Dag, Sagsøgerinden fraflytter Ejendommen, dog tidligst 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse, mod at stille Ejendommen til Sagsøgtes Raadighed.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden anført, at Salget til hende er ugyldigt i Medfør af § 4 i ovennævnte Lov. Efter Sagsøgerindens Opfattelse maa Følgen heraf blive, at ingen af Parterne er bundet ved Handlen, og at det staar hende frit for at hævde dens Ugyldighed, uanset at hun har opfyldt Handlens Vilkaar og tiltraadt Ejendommen, og uanset at der efter Tidspunktet herfor er forløbet flere Maaneder, idet Formaålet med Lovbestemmelsen maa udelukke, at Ugyldighedsindsigelsen fortabes. Hun henviser i saa Henseende yderligere til, at hun ikke ved Handlens Indgaaelse er blevet underrettet om, at den var ugyldig, og at hun ikke har modtaget nogen Meddelelse om, at den ansøgte Dispensation til Tinglysning af Skødet til Sagsøgte er blevet bevilget.

Der er afgivet Partsforklaring af begge Parter og Vidneforklaringer af ovennævnte Ejendomscommissionær Holger Nielsen og Overretssagfører Chr. Holtet.

Sagsøgerinden har herunder forklaret, at hun var bekendt med, at der fornylig var blevet handlet med Ejendommen. Ved Mødet hos Overretssagfører Holtet spurgte hun, om der ikke kunde søges om Dispensation til Tinglysning af Skødet til hende, men der blev svaret, at dette

ikke var saa heldigt, og hun forstod, at Grunden var, at Ejendommen var solgt for ofte.

Sagsøgte har forklaret, at det ved Slutsedlens Oprettelse blev tilkendegivet Sagsøgerinden, at hun ikke kunde faa sit Skøde lyst de første 2 Aar, og dette blev ogsaa pointeret af Overretssagfører Holtet, som ydermere efter at have forklaret Sagsøgerinden Lovens Regler og den Risiko, hun løb, før Skødets Underskrift spurgte Sagsøgerinden, om hun var klar over, hvad hun skrev under paa, og sagde, at hun ellers skulde lade være. Sagsøgerinden erklærede hertil, at hun var klar over det og bemærkede, at hun vilde bo paa Ejendommen og ikke vilde købe den for at handle med den.

Ejendomsmægler Holger Nielsen har som Vidne forklaret i det væsentlige i Overensstemmelse med Sagsøgte.

Overretssagfører Holtet har som Vidne blandt andet forklaret, at han gjorde Sagsøgerinden bekendt med, at hun ikke havde nogen Pligt til at vedstaa Handlen, og han forklarede hende meget grundigt Retsreglerne herom og tilføjede, at hun derimod vilde være bundet, hvis hun nu efter den skete Information fastholdt Handlen og opfyldte denne. Vidnet mener, at han, efter at Dispensationen vedrørende Skødet til Sagsøgte var opnaet, har underrettet Sagsøgerinden herom. Han gik derefter i Gang med Berigtigelse af Gældsovertagelsen, men var knap nok færdig hermed, da han den 5. December 1944 fra Sagsøgerinden modtog Underretning om, at hun ikke vilde vedstaa Handlen.

I et Tilfælde som det foreliggende, hvor Parterne ved Aftalens Indgaaelse i Juni Maaned 1944 maa antages at være gaaet ud fra, at der i Løbet af kort Tid vilde blive givet Dispensation med Hensyn til Tinglysning af Sagsøgtes Skøde, og Sagsøgerinden i Tillid hertil opfyldte Handlen fra sin Side og tiltraadte Ejendommen, og hvor der allerede i August Maaned s. A. blev givet Dispensation som nævnt, findes Sagsøgerinden, uanset at hun ikke udtrykkelig ses at være gjort bekendt med Reglen i Lovens § 4, og uanset om hun ikke maatte have modtaget udtrykkelig Oplysning om Dispensationens Meddelelse, ved først i December Maaned 1944 at rejse Krav om Handlens Tilbagegang at burde stilles, som om hun har ratihaberet Handlen.

Herefter og idet Formaalet med Bestemmelsen i fornævnte Lovs § 4 ikke under de foran beskrevne Omstændigheder findes at tale mod Opretholdelse af den trufne Aftale, maa det statuere, at Sagsøgerinden er blevet bundet ved denne og som Følge heraf ikke vil kunne kræve det af hende ydede Vederlag tilbagebetalt, Sagsøgtes Frifindelsespaastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagsøgerinden vil derhos have at godtgøre Sagsøgte Sagens Omkostninger med 300 Kr.

O n s d a g d e n 29. J a n u a r .

Nr. 146/1946. Civilingeniør **O. Hassing** (Landsretssagf. Clan)
m o d

Anders A. Pindstoftes Maskinfabrik A/S (Overretssagf. Byrdal).

(Om Appellantens Ræt til Vederlag for Opfindelser gjort af ham som
Funktionær hos Indstævnte).

Sø- og Handelsrettens Dom af 21. Marts 1946: De Sagsøgte, Anders A. Pindstoftes Maskinfabrik A/S, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Civilingeniør O. Hassing, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

Det bemærkes, at den Indstævnte tilhørende Formue er beslaglagt i Henhold til Lov Nr. 406 af 28. August 1945.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Sagen afvist til fortsat Behandling ved Sø- og Handelsretten, idet han iøvrigt har gentaget sin dér nedlagte Paastand, dog at han højst kræver som Andel i Nettooverskudet ved Udnyttelse af de af ham gjorte Opfindelser 25.000 Kr. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Indstævnte har for Højesteret ikke gjort gældende, at Appellantens Konstruktioner ikke kan betragtes som Opfindelser.

Det er for Højesteret oplyst, at den af Indstævnte paa Fabrikken i Flinholmsallé 24 drevne Virksomhed bestod i Trykning af Mælkekapselstrimler paa Maskiner af den af Appellanten anviste Konstruktion. Det er endvidere oplyst, at der samtidig med Salget af et Maskinanlæg til det i Dommen nævnte Empire Aluminium Co., Ltd. skete Overdragelse til dette Selskab blandt andet af Eneretten til indenfor nærmere angivne Lande at anvende den af Appellanten anviste Fremgangsmaade ved Trykning. Den herom oprettede Overenskomst, der indeholdt nærmere Bestemmelser om Vederlaget for Udnyttelsen af Eneretten, angik ikke alene Trykning af Mælkekapselstrimler, men ogsaa en eventuel Anvendelse af Trykemetoden paa andre Omraader.

Det tiltrædes, at de af Appellanten i Forbindelse med Fremstilling af Trykmaskinen gjorde Opfindelser maa anses udført paa Indstævntes Virksomheds Omraade. Endvidere findes der ikke ved den af Indstævnte paabegyndte Fabrikation af Mælkekapselstrimler at være sket en saadan Udnyttelse af Opfindelsen udenfor Virksomhedens Omraade, som efter Indholdet af Parternes Overenskomst kunde berettigge Appellanten til Andel i Udbyttet.

Med Hensyn til Appellantens Krav om Andel i Udbyttet ved Salget til det britiske Selskab maa det derhos i hvert Fald antages, at Appellanten, der med Kendskab til dette Salg afgav sin i Dommen nævnte Erklæring til Indstævnte af 29. Marts 1942, derved har givet Afkald paa Krav, der maatte have tilkommet ham paa dette Grundlag.

Som Følge heraf vil den indankede Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Civilingeniør O. Hassing, til Indstævnte, Anders A. Pindstoftes Maskinfabrik A/S, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Fra den 15. April 1935 at regne blev Sagsøgeren under nærværende Sag, Civilingeniør O. Hassing, ansat som Ingeniør hos de Sagsøgte, Anders A. Pindstoftes Maskinfabrik A/S, som havde en betydelig Virksomhed med Fremstilling af Maskiner til Rensning, Paafyldning og Lukning af Flasker.

Ifølge Parternes Aftale om Ansættelsen var Sagsøgerens Løn 750 Kr. maanedlig og den gensidige Opsigelsesfrist 3 Maaneder.

I en Tillægsaftale af 27. Juni 1935 hedder det derhos følgende:

»Saalænge De (Sagsøgeren) er ansat ved Selskabet, forpligter De Dem til uden særligt Vederlag at lade Aktieselskabet (de Sagsøgte) tilflyde alle de Opfindelser, De maatte gøre paa Virksomhedens Omraade, og til at overdrage alle Patentrettigheder paa saadanne til Selskabet. Hvis Patenterne lader sig udnytte uden for Virksomhedens Omraade, sker den eventuelle Aftale vedrørende Udnyttelsen gennem Aktieselskabet, og Opfinderen erholder $\frac{1}{3}$ af det eventuelle Nettoudbytte.«

Senere er der derhos under 30. April 1940 og 10. September 1941 truffet visse andre Aftaler mellem Parterne angaaende Sagsøgerens Ansættelse hos de Sagsøgte.

Som ovenfor nævnt fremstillede de Sagsøgte bl. a. Flaskelukke-maskiner. Under sit Arbejde hermed blev Sagsøgeren bekendt med de saakaldte »Tanny-Baand«, nemlig Aluminiumsstrimler paatrykt Etiketter, af hvilke Strimler Maskinen udstansede Kapsler, som derefter trykkes ned over Flaskens Hals, saaledes at Flasken lukkedes. De nævnte Baand fremstilledes i Bogtryk efter Højtrykmetoden af en Bogtrykker Tanny, der var Leverandør til de Firmaer, som havde Flaskelukkemaskiner, medens de Sagsøgte ikke selv fremstillede eller forhandlede saadanne Baand eller Maskiner til Fremstilling af disse.

Paa Grundlag af sit Kendskab til Dybtryksmetoden, der havde den Fordel at medføre langt hurtigere Tørring end Højtryksmetoden, lykkedes det Sagsøgeren i Forstaaelse med de Sagsøgte efter en Række Forsøg at fremstille en brugbar Maskine til Trykning af saadanne Baand i Dybtryk, saaledes at de Sagsøgte kunde fremstille og sælge ogsaa saadanne Maskiner. Til Fremstillingen anvendtes forskellige af Sagsøgeren opfundne særlige Dele, med Hensyn til hvilke der — dog først den 20. Juli 1942 — i Navnet paa det sagsøgte Selskabs ene Direktør, Fabrikant Niels Jørgen Oluf Jensen Ebbedal, blev udstedt dansk Patent Nr. 60.014 og 60.015, henholdsvis for et Indfarvningsapparat til Trykkemaskiner og en Perforeringsmaskine, navnlig til Rotationspresser.

Fremstillingen af den nævnte Maskine var tilendebragt ca. 1. Januar 1938, og Fabrikationen dreves i særlige Lokaler i Ejendommen Flintholms Allé 24. Der blev bygget et mindre Antal saadanne Maskinanlæg, hvoraf et kort før Krigens Udbrud blev solgt til det engelske Firma Empire Aluminium Co. Ltd., Glasgow.

Ved Udgangen af April 1942 frattraadte Sagsøgeren imidlertid sin Stilling hos de Sagsøgte, efter at han den 29. Marts 1942 havde tilskrevet disse saaledes:

»Under Henviisning til behagelig Telefonsamtale i Gaar med Deres Herr Ingeniør K. A. Mortensen bekræfter jeg herved at have opsagt min Stilling i Deres ærede Firma til Ophør ultimo April 1942. Vore Aftaler af 27. Juni 1935 — 30. April 1940 og 10. September 1941 ophører med at gælde, saaledes at enhver gensidig Forpligtelse i Forbindelse med disse Aftaler bortfalder.

For en Ordens Skyld tillader jeg mig at vedlægge en Genpart, som jeg høfligst udbeder mig tilbagesendt i underskreven Stand. Ved denne Lejlighed ønsker jeg at udtale min bedste Tak for den Tid, jeg har været ansat i Deres Firma.«

Sagsøgeren mener nu, at han, da de fornævnte af ham gjorde Opfindelser falder udenfor den sagsøgte Virksomheds Omraade, i Henhold til Tillægsaftalen af 27. Juni 1935 er berettiget til en i Forhold til de paagældende Opfindelsers Betydning for det samlede Maskinanlæg fastsat Andel i de Sagsøgtes Nettoudbytte ved Udnyttelsen af Opfindelserne. Sagsøgeren har derfor anlagt nærværende Sag mod de Sagsøgte med Paastand om Erstatning, idet han dog foreløbig i Henhold til Retsplejeloovens § 286, Stk. 3, jfr. § 295, Stk. 1, under særskilt Procedure desangaaende har nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Sagsøgeren skal have en efter Rettens Skøn fastsat Andel — dog højst een Tredjedel — af det eventuelle Nettooverskud fremkommet ved den ved Salg til Empire Aluminium Co. Ltd., Glasgow, og ved Drift af Sagsøgtes Trykkeri i Flintholms Allé 24 skete Udnyttelse af de af Sagsøgeren i Forbindelse med Konstruktionen af en Maskine til Trykning af Aluminiumsbaand gjorde Opfindelser, nemlig:

1. Indfarvningsapparat til Trykkerimaskne, dansk Patent 60.014,
2. Perforeringsmaskine, dansk Patent 60.015,
3. Anordning til Udjævning af Træk i Aluminiumsbaandet,

4. Registerkontrol ved et indskudt Differentialhjul, der kan forskydes vinkelret paa Centerlinien,
5. Anordning til sideværts Bevægelse af Raklerne med tæt lukkede Farvekasser.

De Sagsøgte har givet Møde ved Overretssagfører V. Byrdal, der under 4. September 1945 af Københavns Magistrat er beskikket til som Værge at bestyre de fornævnte Direktør Ebbedal og Frøken Emilie Marie Andersen Pindstofte tilhørende Formuer — derunder næsten alle Aktierne i det sagsøgte Selskab — som ved Københavns Byrets 21. Afdelings Kendelse af 17. August 1945 er beslaglagt i Henhold til Retsplejelovens § 745 eller dennes Analogi.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de i første Række gør gældende, at Sagsøgerens Udførelse af de fornævnte særlige Dele overhovedet ikke kan betegnes som Opfindelser, og idet de dernæst hævder, at saafremt der maatte antages at foreligge Opfindelser, kan disse ikke anses at ligge udenfor den sagsøgte Virksomheds Omraade. Endelig anfører de Sagsøgte, at mulige Krav fra Sagsøgerens Side i hvert Fald maa anses bortfaldet som Følge af, at efter Sagsøgerens ovenfor givne Skrivelse af 29. Marts 1942 enhver gensidig Forpligtelse i Forbindelse med Parternes Aftaler bortfalder ved Sagsøgerens Opsigelse af sin Stilling.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Værkfører Eli Jørgensen, som var ansat i det sagsøgte Selskab fra Aar 1936 indtil den 1. August 1945, af Direktør Hans Hannover, der blev engageret som Selskabets administrerende Direktør fra den 1. Juni 1935 at regne og virkede i Selskabet, indtil han den 2. Oktober 1943 saa sig nødsaget til at forlade Landet og rejse til Sverige, samt af Civilingeniør Kristian Kristiansen, som er ansat hos de Sagsøgte.

Endelig har under Domsforhandlingen Professor ved Den polytekniske Lærestanstalt E. K. Henriksen og Civilingeniør A. Raaschou, der efter Sagsøgerens Begæring af Retten er udmeldt som Skønsmænd i Sagen, afhjemlet deres under 14. Januar 1946 afgivne Skønserklæring og udtalt sig yderligere i Sagen.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt der overhovedet fra Sagsøgerens Side foreligger nogen Opfindelse, fremgaar følgende af Skønserklæringen:

Som Svar paa Spørgsmaal 1—5 vedrørende hvert enkelt af de ovenfor i Sagsøgerens foreløbige Paastand nævnte 5 Konstruktioner har Skønsmændene udtalt, at disse alle er — eller for den under 2 nævnte Maskines Vedkommende har været — anvendt i de her under Sagen ommeldte Trykkemaskiner.

Spørgsmaal 6 til Skønsmændene er derhos saalydende:

»Er Maskinerne af en saadan Art, at de ikke er mere komplicerede, end at enhver dygtig trykningskyndig Ingeniør kunde have konstrueret dem, eller har de krævet Opfinderevne hos Konstruktøren?«

Herpaa har Skønsmændene svaret saaledes:

»Det maa erkendes, at Maskinerne er ret komplicerede. Paa den

anden Side behøver dette ikke at være nogen Maalestok for, om de til deres Konstruktion har krævet opfinderisk Indsats.

Skønsmændene vil mener, at en trykningskyndig Maskiningeniør med konstruktiv Begavelse vilde kunne bygge en Maskine, der løser den forelagte Opgave, selv om denne maaske ikke nødvendigvis i alle sine Detaljer netop behøver at se ud som de her foreliggende Maskiner.

Der eksisterer intet anerkendt Kriterium for, hvornaar Løsningen af en teknisk Opgave kan nøjes med konstruktiv Begavelse, og hvornaar den kræver opfinderisk Evne. Selv Patentloven giver ingen Definition af Begrebet »en Opfindelse«. Men da Patentloven paa den anden Side forudsætter en Opfindelse som Grundlag for et Patent, vil det formentlig være vejledende at undersøge, om de omhandlede Konstruktioner kan betragtes som patenterbare.

Ud fra dette Synspunkt maa Skønsmændene paapege, at de i Spørgsmaal 1 og 2 omhandlede Konstruktioner allerede er patenterede. Den i Spørgsmaal 3 omhandlede Konstruktion er formentlig delvis patenterbar.

Den i Spørgsmaal 4 omhandlede Konstruktion er formentlig patenterbar, med mindre naturligvis Forundersøgelsen skulde tilvejebringe et eller andet nyhedsskadeligt ældre Patent.

Den i Spørgsmaal 5 omhandlede Konstruktion er ligeledes formentlig patenterbar, iøvrigt sandsynligvis i højere Grad end Nr. 4, da Opgaven som Følge af Baandets ringe Bredde maa betegnes som meget speciel.«

Allerede paa Grundlag heraf maa Retten give Sagsøgeren Medhold i, at der her under Sagen er Tale om Opfindelser gjorte af ham under hans Ansættelse hos de Sagsøgte.

Vedrørende dernæst Spørgsmaalet om, hvorvidt de paagældende Opfindelser er gjort paa den sagsøgte Virksomheds Omraade, skal efter de foreliggende Oplysninger, derunder de afgivne Forklaringer, bemærkes følgende:

Som ovenfor nævnt fremstillede de Sagsøgte, da Sagsøgeren ansattes hos dem, bl. a. Flaskelukkemaskiner, medens de ikke selv fremstillede eller forhandlede de til Flaskernes Lukning med Kapsler anvendte Aluminiumsstrimler, de saakaldte »Tanny-Baand«, saa lidt som Maskiner til Fremstilling af saadanne Strimler.

Ifølge Sagsøgerens Forklaring overgav Direktør Hannover ham efter hans Ansættelse en »Ønskeseddel«, indeholdende en Angivelse af de Opgaver, som Sagsøgeren skulde tage fat paa. Herunder var imidlertid ikke nævnt Fremstillingen af en ny Trykkemaskine. Det var, efter hvad Sagsøgeren videre har forklaret, ham selv, som foreslog Direktør Hannover at anvende Dybtryksmetoden til Fremstilling af de ommeldte Aluminiumsbaand, og som efter nogen Modstand fra de Sagsøgtes Side fik Tilladelse til at foretage de i saa Henseende fornødne Eksperimenter.

Direktør Hannover har derimod forklaret, at de Sagsøgte ønskede at faa fremstillet en ny Trykkemaskine for at blive frigjort for Afhængigheden af »Tanny-Baandene«, og at — saavidt han erindrer — Fremstillingen af en saadan Maskine ogsaa var opført paa den »Ønskeseddel«, som han overgav Sagsøgeren, der straks erklærede, at han kunde løse denne Opgave ved Hjælp af Dybtryksmetoden.

sker, samt i Sagsomkostninger 300 Kr. Der tillægges den for Sagsøgte Kirkegaard under Sagens Forberedelse og under Domsforhandlingen beskikkede Sagfører, Landsretssagfører H. J. Hansen, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 90 Kr., der udredes af det Offentlige. Saa bør Sagsøgte Kirkegaard og til Statskassen bøde 10 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 2 Dage. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte Fru Marie Simonsen nedsat Erstatningskravet til 22.570 Kr. 30 Øre, idet hun har frafaldet den i Erstatningsopgørelsen under 1 nævnte Post og ændret Post 4 til at angaa 2410 Kr. 30 Øre. Subsidiært har hun paastaet sig tillagt et skønsmæssigt ansat Beløb.

Idet Erstatningen vedrørende Posterne 2 og 4 findes at burde bestemmes til 3000 Kr., og idet Dommen iøvrigt, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, i Henhold til de deri anførte Grunde, tiltrædes, vil Dommen være at stadfæste saaledes, at den Indstævnte Fru Marie Simonsen tillagte Erstatning nedsættes til 1650 Kr. — nemlig $\frac{1}{4}$ af 3000 Kr. + 1200 Kr. + 2400 Kr. — med Renter.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den Indstævnte Fru Marie Simonsen tillagte Erstatning bestemmes til 1650 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 17. Marts 1944, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. Der tillægges Højesteretssagfører Karsten Meyer og Hartvig Jacobsen i Salær for Højesteret, hver 200 Kr., sidstnævnte tillige i Godtgørelse for Udlæg 44 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Det Appellanten, Medhjælper Ejnar Kirkegaard, og Indstævnte, Fru Marie Simonsen, idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte Ejnar Kirkegaard, der nu er Landbrugsmedhjælper med Bopæl i No, laa i 1941 som Rekrut i Tønder, hvor han sammen med andre Rekrutter havde Nattelogi i Richtsensgades Kaserne, hvorfra de om Morgen — uden at danne Formation eller være under Kommando — cyklede til Militærlejren, Ekcersergaarden, hvor de skulde

være Kl. ca. 7. Da Kirkegaard den 19. December 1941 kørte denne Strækning, var han alene, og Cyklen, der tilhørte Militæret, var i forskriftsmæssig Stand. Den var forsynet med en tændt, afblændet Asplygte. Det var meget mørkt, og da han kørte mod Nord ad Ribe Landevej, der paa den paagældende Strækning har Fortov paa begge Sider og villamæssig Bebyggelse, paakørte han Kl. ca. 6,45 ud for Ejendommen Nr. 17 Sagsøgerinden, Fru Marie Simonsen, Tønder, der — iført en Frakke, der paa Afstand nærmest virkede som mellemgraa — stod ude paa Kørebanen umiddelbart ved den østlige Fortovskant, og som ved Paakørslen paadrog sig forskellige Læsioner, bl. a. Hjernerystelse og sandsynligvis Kraniebrud.

Under Anbringende af, at saavel Sagsøgte, Krigsministeriet paa Statskassens Vegne, som Sagsøgte Kirkegaard er erstatningsansvarlige for den hende saaledes overgaaede Skade, har Sagsøgerinden under denne Sag paastaaet de Sagsøgte in solidum dømt til at betale en Erstatning paa 27.014 Kr., subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn, alt med Renter 5 pCt. aarlig fra den 17. Marts 1944, indtil Betaling sker. Beløbet fremkommer saaledes:

1) Ekstrahjælp i den paa et til hende udstedt Næringsbevis drevne Kantine i Tiden fra Ulykkesdagen til 19. December 1943	4.400 Kr.
2) Medhjælp til Pasning af Sagsøgerinden i 9 Maaneder	2.160 —
3) Svie og Smerte	2.000 —
4) Lægeregninger	2.454 —
5) Invaliditet	16.000 —

Til Begrundelse af Sagsøgte Kirkegaards Ansvar har Sagsøgerinden nærmere anført, at han under Hensyn til Belysningsforholdene har kørt med for stærk Fart. Naar han overhovedet vilde cykle, hvad han egentlig ikke burde, maatte han i hvert Fald køre saaledes, at han kunde standse øjeblikkelig, i hvilket Fald Paakørslen kunde være undgaaet. Sagsøgte, Krigsministeriet, menes at være ansvarlig, fordi Sagsøgte Kirkegaard var i Militærtjeneste og efter Ordre cyklede fra Kasernen til Lejrpladsen. Hans Overordnede burde have instrueret ham om ikke at cykle i Mørket og have draget Omsorg for, at Soldaterne i Stedet marcherede under Kommando til Pladsen.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet. De har anført, at Sagsøgte Kirkegaard kørte paa forsvarlig Maade, og at Uheldet alene skyldes, at Sagsøgerinden opholdt sig paa Kørebanen, hvor hun intet havde at gøre. Subsidiært har de hævdet, at Erstatningskravet er urimeligt stort, og at der i hvert Fald bør finde en Fordeling af Skaden Sted.

Krigsministeriet har endvidere anført, at selv om Sagsøgte Kirkegaard maatte findes ansvarlig, maa Ministeriet være ansvarsfri, da Kirkegaard ikke var under Kommando, og Skaden ikke skyldes et direkte Udslag af en Myndighedsfunktion eller en i det Offentliges Interesse foretaget særlig farlig Handling.

Umiddelbart efter Uheldet blev der optaget en Politirapport, og under nærværende Sag har Sagsøgerinden, Sagsøgte Kirkegaard samt Vidnerne Frk. Anne Eskildsen og Sagsøgerindens Ægtefælle afgivet Forklaring.

Sagsøgerinden har intet kunnet erindre om Sammenstødet.

Sagsøgte Kirkegaard har til Rapporten forklaret, at han kørte med jævn god Fart. De andre Rekrutter var kørt, saa at han var den sidste. Pludselig opdagede han en Dame (Tilskadekomne), som stod sammen med en anden Dame og en Herre paa Kørebanen umiddelbart ved den østlige Fortovskantsten. Han var da saa tæt inde paa Damen, at en Paakørsel var uundgaelig, uagtet han straks bremsede. Efter Paakørslen fortsatte han ca. 2 Meter venstre uden om hende, før han selv væltede. Han faldt ikke, idet det lykkedes ham at faa højre Fod paa Jorden. Tilskadekomne var iført mørkt Tøj. Der var ingen Gadebelysning. I Retten har Sagsøgte bl. a. forklaret, at han kørte ret hurtigt, og at han ikke mener, at Personerne paa Gaden var forsynet med Armbind. Paa Kasernen i Richtsensgade blev Rekrutterne purret ud Kl. ca. 6,15 og maatte saa selv sørge for at komme ud til Kasernen udenfor Byen, hvor de kom under Kommando Kl. 7. Paa Kasernen i Richtsensgade var der 3 Befalingsmænd, og der var Ordre til at gaa i Seng og staa op til bestemte Tider.

Sagsøgerindens Stedsøn, Karl Simonsen, har til Rapporten forklaret, at han kom ud paa Vejen $1\frac{1}{2}$ —1 Minut senere end Sagsøgerinden, der sagde til ham, at der stod en bag et Træ, der stod syd for Ejendommen. Paa Grund af Mørket saa han ikke, hvor Sagsøgerinden stod og saa heller ikke Cyklisten før Sammenstødet, men der har ikke som af denne forklaret staaet 3 Personer paa Kørebanen.

Under de foreliggende Omstændigheder, derunder at Sagsøgte Kirkegaard som anført ikke var under militær Kommando, findes der ikke Grundlag for at gøre Krigsministeriet ansvarlig for det passerede, og dettes Frifindelsestaand vil derfor være at tage til Følge.

Sagsøgte Kirkegaard findes at have udvist uforsvarligt Forhold ved i det tætte Mørke at køre saa hurtigt, at han ikke straks, da han opdagede Sagsøgerinden, kunde standse Cyklen, og han findes derfor at være medansvarlig for den skete Skade, der dog for en væsentlig Del maa tilregnes Sagsøgerinden selv, der ved uden Grund at opholde sig paa Kørebanen har gjort sig skyldig i et groft uagtsomt Forhold. Skaden findes herefter at burde deles saaledes, at Kirkegaard tilsvares $\frac{1}{4}$ deraf.

Sagsøgerinden — der tidligere havde haft flere Hospitalsophold for Nyrelidelse, Underlivsbetændelse og daarlige Nerver m. m. — blev straks efter Ulykkestilfældet indlagt paa Tønder Amts og Bys Sygehus, hvorfra hun efter egen Begæring og paa Trods af Sygehusets alvorlige Advarsel blev udskrevet den 3. Januar 1942. Hun blev derefter behandlet af Dr. med. Brenner, der i en Erklæring af 14. August 1942 har udtalt, at Sagsøgerinden ved Ulykken paadrog sig et aabent Kraniebrud, ligesom den fik forskellige andre Følger, deriblandt psykiske. Hun maatte holde Sengen i flere Maaneder paa Grund af Svimmelhed og Hovedpine, og hendes Arbejdsevne var endnu ved Erklæringens Udstedelse stærkt nedsat, idet hun ikke var i Stand til at udføre regelmæssigt Arbejde i længere Tid uden at blive træt og svimmel.

I en Erklæring af 30. December 1943 har Dr. med. Brenner dernæst udtalt:

»Tilstanden har ikke bedret sig kendeligt siden Ulykkestilfældets sidste Bedømmelse den 14. August 1942. Tværtimod er der i Løbet af dette Efteraar indtraadt en betydelig Forværrelse, idet Patienten ikke har været i Stand til at udføre noget Arbejde paa Grund af tiltagende Svimmelhed.

Hun har været sengeliggende i denne Anledning i ca. 6 Uger (den største Del af Dagen). Det falder hende overmaade svært at gaa omkring uden at holde sig fast. Til Tider kan det dog være noget bedre, men en ringe Anstrengelse bevirker straks en Forværrelse igen.

Samtidig er ogsaa den sjælelige Tilstand meget labil igen. Kun hvis hun kan holde sig borte fra Arbejdet, gaar det nogenlunde.

Jeg anser hendes Nedsættelse af Arbejdsevnen for Tiden for at være $\frac{1}{3}$ eller derunder af det normale. Hun er for Tiden efter min Opfattelse Invalid i Lovens Forstand.«

Under Sagen er Sagsøgerinden blevet undersøgt af Overlæge Hein, Tønder, der i en Erklæring af 3. December 1944 som Resultat af Undersøgelsen har udtalt:

»Ved den objektive Undersøgelse er saaledes ikke fundet noget sikkert abnormt, specielt er intet abnormt fundet ved Kranienerven, udover den paastaaede manglende Lugtesans, saa Bedømmelsen af Tilstanden maa hvile paa de paastaaede Klager, hvoraf en Del allerede var til Stede før Ulykkestilfældet.

Det staar dog fast, at Pt. har haft en voldsom Hjernerystelse (Commotio cerebi) og sandsynligvis et Basisbrud af Kraniet (Fractura basis cranii), hvorpaa Blødningen fra Øret tyder, men Pt. forlangte sig i sin Tid udskrevet fra Sygehuset, før Undersøgelserne var afsluttet og Behandlingen næppe begyndt.

Hovedpinen, Svimmelheden, Irritabiliteten og Søvnforstyrrelsen er dog almindelige Symptomer ved Følgetilstande efter Kranietraume, saa selv om Symptomer som Tilløb til Besvimelse, Depression og Irritabilitet har været til Stede før Ulykken og en Del af de øvrige Klager kan forklares som Besværigheder, der hyppigt følger med Overgangsaaene, vil jeg dog mene, at Pt. lider af Følgetilstande efter Kranietraume. Disse Følgetilstande har sandsynligvis været af saa alvorlig Natur, at det er rimeligt, Pt. endnu ikke har genoptaget sit tidligere Arbejde. Men Tilstanden har været i stadig Bedring, og jeg mener ikke Tilstanden nu invaliderer Pt. saa meget, at man kan sætte hendes Arbejdsevne til $\frac{1}{3}$ eller derunder af det normale. Jeg mener tværtom, at hun vil have Gavn af at komme i Arbejde, blot hun begynder lidt smaat, hvorfor jeg vil anbefale, at hun en Tid endnu beholder Hjælp i Huset. Desuden mener jeg, at det kan forventes, at hendes Tilstand yderligere vil bedres, om Sagen afsluttes.«

I Skrivelse af 17. Februar 1945 har Direktoratet for Ulykkesforsikringen udtalt, at den af Ulykkestilfældet forvoldte Invaliditet efter Direktoratets Praksis vil være at ansætte til 12 pCt.

Med Hensyn til Erstatningskravets enkelte Poster bemærkes herefter:

Sagsøgte Kirkegaard har under Henviisning til Lægeerklæringerne gjort gældende, at Medhjælp i saa lang Tid som opført under Post 1

og 2 ikke har været paakrævet, og med Hensyn til Lægeregningerne Post 4 (alle fra Dr. Brenner) har han henvist til, at de for Tiden 19. December 1941—20. December 1942 angaar 168 Besøg samt 89 Indsprøjtninger og mener, at et saa stort Antal har været unødvendige.

For saa vidt angaar Indsprøjtningerne har Sagen været forelagt for Retslægeraadet, der i en Erklæring af 11. April 1945 har udtalt:

»Ved Sagens Tilbagesendelse skal Retslægeraadet udtale, at Fru Marie Simonsen har lidt af Følgerne efter en alvorlig Hjernerystelse, og at hun er af et meget »nervøst« Temperament og sikkert har været en besværlig og meget behandlingskrævende Patient. B₁-Vitaminer har efter Raadets Mening ingen Virkning paa Følgerne efter en Hjernerystelse, selv om meget talrige Læger rundt om i Verden anvender dette Stof ved nervøse Lidelser af forskellig Art, og selv om man formentlig i Litteraturen vil kunne finde Paastande om dets Effektivitet ogsaa overfor Følgerne efter Hjernerystelse.

Patienter som den omhandlede behandles ofte med Injektioner af forskellig Art af suggestive Grunde, og det er i og for sig underordnet, hvad man sprøjter med, eller om man anvender andre suggestive Behandlinger, f. Eks. Bade og Massage, det kan saaledes ikke siges, at det er uforsvarligt at give et stort Antal Injektioner, men Raadet finder, at der er givet langt flere end nødvendigt.«

Efter de foreliggende, noget ufuldstændige Oplysninger, og idet Hensyn tages til, at Sagsøgerinden lod sig udskrive fra Sygehuset mod dettes Advarsel, findes den samlede Erstatning for Posterne 1, 2 og 4 skønsmæssigt at kunne sættes til 4000 Kr.

Med Hensyn til Post 5 (Invaliditet) har Sagsøgerinden oplyst, at dette Krav er opgjort paa Grundlag af en Aarsindtægt paa 8000 Kr., hvad hendes skattepligtige Indtægt i de sidste Aar har været.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at det i Virkeligheden er Sagsøgerindens Ægtefælle, der har drevet den Kantine, hvorfra Indtægten hidrører, at Indtægten i hvert Fald kun skyldes de ekstraordinære Forhold, der da herskede, og ikke kunde paaregnes at være varig, samt at der intet foreligger om, at Indtægten skulde være gaaet ned paa Grund af Sagsøgerindens Invaliditet. Han mener derfor, at Erstatningen maa beregnes efter en almindelig Husmoderindtægt.

I Mangel af nærmere Oplysninger findes Invaliditetserstatningen at kunne sættes til 2400 Kr.

Idet derhos Erstatningen for Svie og Smerte (Post 3) findes at burde ansættes til 1200 Kr., bliver den samlede Erstatning 7600 Kr., hvoraf Sagsøgte Kirkegaard som nævnt vil have at tilsvare $\frac{1}{4}$ eller 1900 Kr. Dette Beløb — med Renter som paastaaet — vil derfor være at tilkende Sagsøgerinden.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

For Udeblivelse fra den befalede Forligsmægling vil Sagsøgte Kirkegaard være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 10 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 2 Dage.

Torsdag den 30. Januar.

Nr. 334/1946.

Rigsadvokaten

mod

Børge Karlo Petersen (Allerup),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 288, Stk. 1, jfr. Stk. 2, og § 131.

Østre Landsrets Dom af 3. Oktober 1946 (københavnske Nævningekreds): Tiltalte, Henry Walther Fundersbeck Pedersen, bør straffes med Fængsel i 8 Aar, saaledes at 1 Aar anses udstaaet. Tiltalte, Børge Karlo Petersen, bør straffes med Fængsel i 5 Aar, saaledes at 11 Maaneder anses udstaaet. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af de Tiltalte een for begge og begge for een, dog saaledes at de hver især udreder 400 Kr. i Salær til den for dem beskikkede Forsvarer, henholdsvis Landsretssagfører Vøhtz og Overretssagfører A. Moltke-Leth.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte, Børge Karlo Petersen, som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Hovedspørgsmaal 18 A og B og 19 svarer til Anklageskriftets Forhold 18 og 19.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste, forsaavidt den er paaanket.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør saavidt paaanket er ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Allerup betaler Tiltalte, Børge Karlo Petersen, 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen har været foretaget ved Københavns Byrets 6. Afdeling, tiltales Henry Walther Fundersbeck Pedersen og Børge Karlo Pedersen ifølge Anklageskrift af 29. Juni 1946 til at lide Straf:

1 (IV A).

Fundersbeck Pedersen for — — —

Begge de Tiltalte for Overtrædelse af Straffelovens § 131 samt Røveri af særlig farlig Beskaffenhed efter Straffelovens § 288, Stk. 1, jfr. Stk. 2, ved den 25. Juni 1945 Klokken ca. 20 i Forening med den under Forhold 2 nævnte Carl Johan Frandsen, der er anbragt under

Aandssvageforsorg, ved at udgive sig for Politi at have skaffet sig Adgang til den af Bagermester Bak beboede Lejlighed Aabenraa Nr. 28, 1. Sal, idet de under Trusel med Pistol om øjeblikkelig Anvendelse af livsfarlig Vold overfor Bagermesteren, der laa i sin Seng, og hans Hustru aftvang Bagermesteren en Tegnebog indeholdende ca. 1800 Kr. i Sedler.

19 (XV A).

Børge Karlo Petersen for Røveri af særlig farlig Karakter efter Straffelovens § 288, Stk. 1, jfr. Stk. 2, ved den 5. Juli 1945 omkring Klokkeren 0,30 sammen med en ikke paagrebet Person ved Navn Musanti ved under Trusel med Pistol om øjeblikkelig Anvendelse af Vold at have skaffet sig Adgang til den af Skrædermester Børge Madsen beboede Lejlighed Haderslevgade 41, 1. Sal, hvorpaa de tilegnede sig 650 Kr. i Kontanter samt 1 Herrelommeur, 1 Damearmbaandsur og 1 Urkæde til en Værdi af tilsammen ca. 400 Kr.

Tiltalte Henry Walther Fundersbeck Pedersen er født den 30. Oktober 1925 og er — efter ved gentagne Gange at være blevet fritaget for Tiltale for Berigelsesforbrydelser paa Vilkaar af Børneforsorg — tidligere straffet — — —

Tiltalte Børge Karlo Petersen er født den 1. Oktober 1911 og tidligere straffet gentagne Gange, senest ved Københavns Byrets 10. Afdelings Dom af 19. April 1944 efter Straffelovens § 303 med en Straf af Hæfte i 50 Dage, ændret ved Østre Landsrets Dom af 30. Maj 1944 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 284, jfr. § 279, til Fængsel i 5 Maaneder.

De Tiltalte har under Sagen været underkastet Mentalobservation af Speciallægen i Psykiatri, der har afgivet Erklæringer af 22. Maj 1946, der for Tiltalte Henry Pedersen er saalydende: — — —
og for Tiltalte Børge Petersen er saalydende:

»Observanden er ikke sindssyg eller aandssvag, men normalt begavet.

Observanden er heller ikke psykopat i sværere grad, men en noget slap og karaktersvag person, der ret let lader sig lokke.

Observanden maa herefter anses for egnet til paavirkning gennem straf under vanlig form.«

Efter Nævningernes Erklæring, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte fundet skyldige i de Forhold, for hvilke de er tiltalt, ligesom Nævningerne har svaret bekræftende dels paa et dem til Hovedspørgsmaal 2, 8, 18 A, 18 B og 19 stillet Tillægsspørgsmaal om, hvorvidt de omhandlede Røverier har haft en særlig farlig Karakter og dels paa et til Hovedspørgsmaal XVI stillet Tillægsspørgsmaal om, hvorvidt Tyveriets Udførsel var blevet lettet ved Mørklægning.

Tiltalte Henry Pedersen har været fængslet siden 11. August 1945.

Tiltalte Børge Petersen har været fængslet siden 7. September 1945.

Tiltalte Henry Pedersen vil herefter være at anse efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, § 286, jfr. § 276, tildels jfr. Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1, Stk. 1, § 288, Stk. 1, jfr. Stk. 2, samt § 131 med en Straf af Fængsel i 8 Aar, saaledes at 1 Aar anses udstaaet.

Tiltalte Børge Petersen vil være at anse efter Straffelovens § 288, Stk. 1, jfr. Stk. 2, og § 131 med en Straf af Fængsel i 5 Aar, saaledes at 11 Maaneder anses udstaaet.

Nr. 309/1946. Forsikringsaktieselskabet **Haand i Haand**
(Christrup)

m o d

Sekretær **Svend Wadil** (Teist).

(Om Tyveri af Effekter fra en Kabine paa Frøderiksberg Bade- og Svømmehal falder ind under en hos Appellanten tegnet Indbrudstyveriforsikring).

København's Byrets Dom af 18. Marts 1946 (11. Afd.): Sagsøgte, Forsikringsaktieselskabet Haand i Haand, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Sekretær Svend Wadil, betale 140 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 15. Februar 1946, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Østre Landsrets Dom af 29. Juni 1946 (V Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Appellanterne, Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand«, til Indstævnte, Sekretær Svend Wadil, 100 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Til Byretsdommens Sagsfremstilling føjes, at ifølge Forsikringsbetingelsernes § 12 er indtil 15 pCt. af Forsikringssummen gældende for Indbogenstande, hvor som helst de midlertidigt beror i Indlandet.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det i Sagen omhandlede Garderobeskab, hvis Dimensioner er 25 cm i Bredden, 55 cm i Længden og ca. 200 cm i Højden, kan ikke betegnes som et Lokale, og den Omstændighed, at dets Lukke dannes af Kabinens Dør, forandrer ikke Rummet's Beskaffenhed i aflaaet Stand. Herefter omfattes Tyveriet fra Skabet ikke af den Risiko, Appellanten ved Policen har paataget sig at bære. Appellanten, der har frafaldet Krav paa Sagsomkostninger, vil herefter være at frifinde, og Sagens Omkostninger for alle Retter at ophæve.

Tre Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af Sagen, at den omhandlede Kabine er delt i to Afdelinger med fælles Dør. Det er ubestridt, at Kabinen omfattes af den i Policen under 5 a optagne Bestemmelse. Den Omstændighed, at den for de to Afdelinger fælles Dør, der var aflaaet paa behørig Maade, paa Tyveriets Tidspunkt — i Overensstemmelse med de gældende Forskrifter — var anbragt i en saadan Stilling, at den kun hindrede Adgang til den mindre Afdeling af Kabinen, hvor Bestjaalnes Værdigenstande opbevarede, findes derhos ikke at kunne medføre, at Forholdet falder uden for den nævnte Policebestemmelse. Disse Dommere stemmer herfter for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i denne iøvrigt anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Forsikringsaktieselskabet Haand i Haand, bør for Tiltale af Indstævnte, Sekretær Svend Vadil, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Sekretær Svend Wadil, paastaaet Sagsøgte, Forsikringsaktieselskabet Haand i Haand, dømt til Betaling af 205 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 15. Februar 1946, til Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

Den 29. November 1945 tog Sagsøgeren Bad i Frederiksberg Bade- og Svømmehal paa Yrsavej. Under Badet efterlod Sagsøgeren sine Beklædningsgenstande i et dertil bestemt Skab, som er indrettet i Kabinen. Denne og Skabet er teknisk indrettet saaledes, at Døren til Kabinen tillige tjener som Dør for Skabet. Naar Kabinen forlades, lukkes Døren »op«, hvorved den lukker i for Skabet, der derefter kun kan aabnes af Badeanstaltens Personale ved Hjælp af dettes Nøgler. Forinden Aabningen af Skabet forvisser Personalet sig om, at den paagældende Gæst er den retmæssige Bruger af Kabinen, ved at lade Gæsten fremvise et ham udleveret Nummerskilt, der tjener som Legitimation. Hver Gæst har sin egen Kabine og følgerig ogsaa sit eget Skab.

Da Sagsøgeren den paagældende Dag vendte tilbage fra Badet og vilde lade Personalet aabne for Skabet i sin Kabine, viste det sig, at Skabet var oplukket af en uvedkommende ved Dirk eller falsk Nøgle, hvilket erkendes af Sagsøgte. Af Sagsøgerens Effekter var stjaalet et Par Svineskindshandsker, en Mont Blanc Fyldepen Master, et Cigaretetui og et Cigaretui, begge af Skildpadde. Badeanstalten har ikke villet erstatte Tabet.

Sagsøgeren, der har tegnet Indbrudstyverforsikring hos Sagsøgte ved Police Bo Nr. 2909 af 14. Juli 1943, anmeldte Tyveriet for dette

Selskab. I Policen findes bl. a. følgende Bestemmelse under »almindelige Forsikringsbetingelser«:

»INDBRUDSTYVERIFORSIKRING.

5 5. Indbrudstyveriforsikringen dækker den Skade, de forsikrede Genstande lider paa det i Policen angivne Forsikringssted ved Indbrud, hvad enten Genstandene stjæles, ødelægges eller beskadiges. Indbrud ifølge denne Police foreligger, naar Tyven

a) ved Vold mod Lukke eller ved Dirke, falske eller tillistede Nøgler har skaffet sig Indgang i aflaaede Lokaler,

b) er steget ind gennem Vinduer,

c) stjæler Genstande i Lokaler gennem Rude, som han har ituslaaet.

§ 6. Undtaget fra Forsikringen er Skade, der skyldes Krig, Oprør og borgerlige Uroligheder. Endvidere er undtaget Tyveri fra Pengeskab eller Box, forøvet ved Benyttelse af selve Nøglerne dertil, for saa vidt disse har været efterladt i det Lokale, hvori Pengeskabet eller Boxen findes.«

Sagsøgte har gjort gældende, at det omhandlede Kabineskab ikke kan betegnes som et Lokale, og at Lokalet, hvori Skabet befandt sig, var uafaaet.

Retten finder det mest naturligt at forstaa Udtrykket »Lokale« i Forsikringsbetingelsernes § 5 a) som omfattende et Kabineskab som det omhandlede. Betingelsernes § 6 synes derhos at kunne forstaas saaledes, at Tyveri under de der angivne Betingelser fra Pengeskab eller Box henhører under Forsikringen, selv om det Lokale, hvori Skabet eller Boxen findes, har været uafaaet.

Der findes herefter at kunne gives Sagsøgeren Medhold i Paastanden, dog at Tabets Størrelse skønsmæssigt findes at kunne anslaaes til 140 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 18. Marts 1946 af Københavns Byrets 11. Afdeling og paaanket af Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand« med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med deres for Byretten nedlagte Paastand derhen, at Selskabet frifindes.

Indstævnte, Sekretær Svend Wadil, paaastaar Dommen stadfæstet.

Efter hele Indretningen af den paagældende Kabine findes Tyveriet omfattet af Forsikringslovenes § 5, og Dommen vil saaledes være at stadfæste.

I Sagsomkostningerne for Landsretten vil Appellanterne have at godtgøre Indstævnte 100 Kr.

Fredag den 31. Januar.

Nr. 96/1946. Fhv. Lokomotivfører **Anton Marius Christensen**
(Hartvig Jacobsen efter Ordre)

mod

Finansministeriet (Kammeradv. v/ Hansen).

(Om Appellantens Ret til ordinær Pension).

Den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstols Kendelse af 26. Februar 1946: Tiltalte, Lokomotivfører Anton Marius Christensen, frakendes sin Tjenestemandsstilling med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der tillægges ham delvis Pension svarende til $\frac{2}{6}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil. Der tillægges den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Landsrets-sagfører Bruno Mortensen, Esbjerg, i Salær 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af den ekstraordinære Tjenestemandsdomsstol afsagte Kendelse er i Henhold til § 4, Stk. 6, i Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 indanket for Højesteret af Appellanten med Paastand om, at han kendes berettiget til ordinær Pension.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellantens Udlejning i Tiden fra Foraaret 1941 til Foraaret 1943 af et Værelse til Medlemmer af den tyske Værnemagt og hans i Forbindelse hermed staaende Samkvem med disse findes efter det i Sagen foreliggende ikke at afgive Grundlag for ved Afskedigelsen at frakende ham Retten til ordinær Pension, og Appellantens Paastand vil herefter være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, fhv. Lokomotivfører Anton Marius Christensen, har ved Afskedigelsen fra sin Tjenestemandsstilling Ret til ordinær Pension.

Færdig fra Trykkeriet den 23. Juli 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 32

Fredag den 31. Januar.

Indstævnte, Finansministeriet, betaler i Sagsomkostninger for Højesteret til Appellanten 160 Kr. samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 250 Kr.

Den indankede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Auditørens Anklageskrift af 2. Januar 1946 er Lokomotivfører Anton Marius Christensen sat under Tiltale for Overtrædelse af Lov Nr. 322 af 7. Juli 1945 § 1, Stk. 1, Nr. 2, ved under Besættelsen at have udvist nationalt uværdig Optræden, idet han dels uden Opfordring for en Leje af fra 65 til 100 Kr. maanedlig har haft et Værelse udlejet til Medlemmer af den tyske Værnemagt gennem flere Aar, dels i Diskussioner med Kolleger har fremsat Udtalelser, der gav Udtryk for protysk Indstilling, bl. a. ved Fordømmelse af Folkestrejken i Sommeren 1944 og af Sabotagen, samt efter Nr. 4 ved under Besættelsen at have haft Samkvem med Medlemmer af Besættelsesmagten i et Omfang, der laa uden for det nødvendige, idet han har dyrket selskabeligt Samkvem med de Medlemmer af Besættelsesmagten, til hvilke han som anført havde udlejet Værelse.

Der nedlægges Paastand om, at Tiltalte frakendes sin Tjenestemandstilling med nedsat Pension.

Tiltalte har paastaaet Frifindelse. Han er født den 18. September 1901.

Tiltalte blev den 1. Juli 1924 ansat ved D. S. B. som ekstra Haandværker og blev den 25. April 1926 fast ansat. Han blev udnævnt til Lokomotivfører den 1. September 1942.

Tiltalte har forklaret, at han fra Begyndelsen af Aaret 1941 har udlejet sit Soveværelse, som han paa Grund af Brændselsvanskeligheder ikke hidtil havde holdt opvarmet, til den tyske Værnemagt, saaledes at det blev beboet af 2 tyske Soldater, mulig Underofficerer. Han fik 65 Kr. maanedlig, og senere da Værelset blev benyttet til Officerskontor 3 Kr. pr. Nat. Udlejningen ophørte i Marts 1943. Som Grund til Udlejningen har Tiltalte anført, at han sad smaat i det paa Grund af store Bekostninger til Reparationer paa Huset, samt at han frygtede, at Huset, saafremt han nægtede at udleje et Værelse, vilde blive beslaglagt,

da det laa lige op ad en Skole, som Værnemagten havde beslaglagt. Da Situationen tilspidsede sig, og da Tiltalte nu paa Grund af Indtægten af Udlejningen, ialt ca. 1100 Kr., sad bedre i det, afstod Tiltalte fra fremtidig at udleje Værelset. Tiltalte benægter i sin Tjeneste at have givet Udtryk for protysk Indstilling ved Fordømmelse af Strejke og Sabotager. Han erkender derimod, at han har ført Samtaler med de tyske Soldater, der boede hos ham, hvorimod han benægter at have trakteret dem.

Tiltalte benægter, at han udover det af ham omforklarede har haft Samkvem med Medlemmer af den tyske Besættelsesmagt.

Under Sagen er der afgivet Vidneforklaring dels af Tiltaltes Hustru og Tiltaltes Broder, dels af en Række Kolleger, dels endelig af nogle af Tiltaltes Naboer og Genboer.

De afgivne Vidneforklaringer gaar ud paa, at Tiltalte gennem Besættelsestiden har udtalt sig i protysk Retning, at flere af Vidnerne har set, at Tiltalte dels har samtalt med, dels har drukket Kaffe sammen med de tyske Soldater, der boede hos ham, at Tiltalte har færdedes ved to Lejligheder med tyske Soldater, og at Tiltalte i Maj 1941 har haft et Billede af Hitler hængende paa sin Væg.

Medens det nu ikke mod Tiltaltes Benægtelse kan anses godtgjort, at Tiltalte under sin Tjeneste har givet Udtryk for protysk Indstilling ved Fordømmelse af Strejker og Sabotager, og at han har haft Billede af Hitler hængende paa sin Væg, findes det ved Tiltaltes egen Forklaring i Forbindelse med de afgivne Vidneforklaringer godtgjort, at Tiltalte som i Anklageskriftet anført har udlejet et Værelse til Medlemmer af den tyske Værnemagt, samt at han i et vist Omfang har haft Omgang med de hos ham boende Medlemmer af Besættelsesmagten. Han vil derfor være at anse efter den fornævnte Lovs § 1, Stk. 1, Nr. 2 og 4. Den herfor forskyldte diciplinære Straf findes efter Omstændighederne at kunne bestemmes til Afskedigelse med Fortabelse af Retten til ordinær Pension, saaledes at der under Hensyn til, at Tiltalte ved Udlejningen af Værelset maa antages at have handlet paa Grund af økonomiske Vanskeligheder samt under Hensyn til Tiltaltes Alder og Varighed af hans Tjeneste vil være at tillægge ham delvis Pension svarende til $\frac{2}{5}$ af ordinær Pension med sædvanlige Tillæg i Forhold hertil.

M a n d a g d e n 3. F e b r u a r .

Nr. 255/1946. **Direktør Axel von Gerhardt** (Hvidt)

m o d

Repræsentant Jacob Jensen (Vang).

(Om Opgørelse af et Provisionsmellemværende).

Sø- og Handelsrettens Dom af 6. August 1946: Sagsøgte, Grosserer Axel v. Gerhardt, bør til Sagsøgeren, Repræsentant Jacob

Jensen, inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse betale 4037 Kr. 21 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 26. Juni 1946 samt Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand paa Frifindelse, idet han gør gældende, dels at Indstævntes Provisionskrav ikke overstiger de ved Overenskomsten af 25. Maj 1939 afgjorte 12.000 Kr., dels at et eventuelt Provisionskrav under alle Omstændigheder er forældet.

Indstævnte har principalt paastaaet Dommen stadfæstet, subsidiært at der tilkendes ham et Beløb efter Rettens Skøn.

I den i Dommen nævnte Overenskomst af 8. Maj 1939 hedder det blandt andet:

»Repræsentant Jacob Jensen er enig i at faa udbetalt samtlige sine Tilgodehavender hos Grosserer Axel v. Gerhardt, hvilke Tilgodehavender er:

- 1) Ifølge Udlægsforretning af 11. April 1939.. 4840 Kr. 66 Øre
- 2) Ifølge Forlig i Sø- og Handelsretten 2318 — 76 —
- 3) Restprovision, endnu ikke opgjort, men af

Jacob Jensen paastaaet ca. 8059 — 63 —
paa følgende Maade:

Saafrømt det lykkes Landsretssagfører Wegener at fremskaffe et større Beløb, udbetales der straks Jacob Jensen et Beløb à conto paa 9000 Kr.

Restprovisionen betales hver Gang der foreligger Afregning fra Ewart med 75 pCt. af det Provisionstilgodehavende, Hr. Jacob Jensen har tilgode, og for hvilket der foreligger Afregning og Betaling for.«

Indstævnte har under nærværende Sag opgjort sit Tilgodehavende til de ovennævnte tre Poster, der tilsammen andrager 15.219 Kr. 05 Øre, med Fradrag af 12.000 Kr. i Overensstemmelse med Overenskomsten af 25. Maj 1939, til Rest 3219 Kr. 05 Øre med Tillæg af 818 Kr. 16 Øre udgørende Renter for Tiden fra 25. Maj 1941 til 26. Juni 1946, ialt 4037 Kr. 21 Øre.

Af Overenskomsten af 8. Maj 1939 fremgaar, at der ikke den Gang forelaa en endelig Opgørelse over Indstævntes Provisions-tilgodehavende, idet en saadan ikke da kunde foretages. For Højesteret er det imidlertid oplyst, at Appellanten senere, den 23. December 1940, har opnaaet en endelig Ordning med Firmaet William Ewart & Son og da faaet udbetalt et Beløb paa 15.682 Kr. 50 Øre til fuld Afgørelse af ethvert Mellemværende, herunder blandt andet de heromhandlede Provisionsmellemværender. Appellanten har ikke gjort Indstævnte bekendt hermed, ligesom han heller ikke, saaledes som i Overenskomsten af 25. Maj 1939 fastsat, har givet Indstævnte Lejlighed til at gøre sig bekendt med iøvrigt fra det engelske Firma fremkomne Provisionsafregninger.

Efter det for Højesteret foreliggende maa der gaas ud fra, at Indstævnte har et Provisionstilgodehavende udover de 12.000 Kr., men at dette Tilgodehavende dog ikke er saa stort som af Indstævnte paastaaet. Under Hensyn til den foreliggende Usikkerhed med Hensyn til Beløbets Størrelse findes det efter alt foreliggende skønsmæssigt at kunne fastsættes til 3000 Kr.

Herefter og da det tiltrædes, at Kravet ikke kan anses forældet, vil den indankede Dom være at stadfæste, dog at det Indstævnte tilkendte Beløb nedsættes til 3000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte, Repræsentant Jacob Jensen, tilkendte Beløb fastsættes til 3000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Axel v. Gerhardt, til Indstævnte med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Repræsentant Jacob Jensen, tiltraadte i September 1931 en Stilling som Underagent hos Sagsøgte, Grosserer Axel v. Gerhardt, der var Agent for det engelske Firma William Ewart & Son, Belfast. Sagsøgeren lønnedes med Provision, der udbetaltes, naar Sagsøgtes Provision indgik fra England i Henhold til halvaarlige Afregninger.

Sagsøgeren frattraadte sin Stilling den 1. Februar 1937 og havde ved sin Fratræden Krav paa et større Provisionsbeløb for ikke effektuerede Ordre under Forudsætning af, at Afregning fra England fandt Sted.

Parternes Mellemværende ordnedes ved 2 Overenskomster af 8. Maj og 25. Maj 1939.

Den sidstnævnte Overenskomst er saalydende:

»Repræsentant Jacob Jensen faar D. D. udbetalt 10.000 Kr. (→ 1250 Kr. som er udbetalt à conto Ordningen).

Saasnaart der foreligger Afregning fra Ewart & Son, udbetales den Jacob Jensen ifølge disse Afregninger tilkommende Provision. Saafremt man ikke kan opnaa Enighed om denne Provisions Beregning og Størrelse, kan Spørgsmaalet afgøres ved Retssag.

I Anledning af, at der nu er fremskaffet et Beløb til kontant Afgørelse af Størstedelen af Jacob Jensens paastaaede Tilgodehavende og i Anledning af Axel v. Gerhardts økonomiske Forhold, er Hr. Jacob Jensen indgaaet paa at kvittere 2000 Kr. af sit Tilgodehavende hos Grosserer v. Gerhardt.

Ved de ovennævnte Udbetalinger af Provision maa der tages Hensyn til, at der ifølge Dekorten paa 2000 Kr. maa tilbageholdes et Beløb.

Saafremt der ved ovennævnte Udbetalinger + den Dekort paa 2000 Kr., som Hr. Jensen yder, er ydet Hr. Jacob Jensen mere Provision, end der tilkommer ham, er han pligtig til at tilbagebetale det overskydende Beløb.

For Beløbets Modtagelse kvitterer Hr. Jacob Jensen ved sin Underskrift paa nærværende Overenskomst.

Bemærkningen i Dokumentet af 8. Maj 1939 om, at The Northern Commercial Compagny A/S hæfter for Hr. Jensens eventuelle Resttilgodehavende staar fremdeles ved Magt.

Saafremt Hr. Jacob Jensens eventuelle Resttilgodehavende paa Provision ÷ ovennævnte 2000 Kr. ikke er udbetalt inden 2 Aar fra Dato, hæfter Grosserer Axel v. Gerhardt og The Northern Commercial Company A/S for Beløbets Betaling, idet Beløbet til den Tid er forfaldent.

Saasart der foreligger Provisionsafregninger fra Firmaet Ewart & Son, skal Hr. Jacob Jensen have Lejlighed til at gøre sig bekendt med disse.«

Efter Sagsøgerens Fremstilling har han trods gentagne Paakrav ikke modtaget yderligere Afregning fra Sagsøgte. Han opgør sit Krav til 4037 Kr. 21 Øre, hvilket Beløb han under denne Sag paastaar Sagsøgte tilpligtet at betale med Renter 5 pCt. p. a. fra den 26. Juni 1941.

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet han ikke bestrider Opgørelsens Rigtighed, men gør gældende, at Kravet er forældet.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Forklaring.

Sagsøgte begrunder i første Række sin Forældelsesindsigelse med, at Sagsøgerens Provisionskrav er forfaldent, saasart der kommer Afregning fra England. Da Stævning først er udtaget den 19. Marts 1946, og da Fordringen ikke er anerkendt af Sagsøgte, er saaledes Provisionskrav, der er forfaldne før 19. Marts 1941, forældede. Sagsøgte hævder, at hele Sagsøgerens Provisionstilgodehavende har været afregnet fra England inden Besættelsen den 9. April 1940, hvilket Sagsøgeren bestrider. I anden Række gør Sagsøgte gældende, at Forældelsen maa løbe fra den 9. April 1940, da Sagsøgeren paa dette Tidspunkt var klar over, at Afregninger fra England ikke vilde komme i en overskuelig Fremtid.

Efter Sagsøgtes Formening kan Forældelsen ikke regnes fra den 25. Maj 1941 — 2 Aars Dagen for Oprettelsen af Overenskomsten af 25. Maj 1939 — til hvilket Tidspunkt Sagsøgte efter Overenskomsten forpligter sig til at betale Sagsøgerens eventuelle Resttilgodehavende uanset stedfunden Afregning fra England, idet denne Bestemmelse har til Forudsætning, at Provisionskravet ikke er forældet.

Sagsøgeren har under Domsforhandlingen forklaret, at hans Provisionstilgodehavende under hans Ansættelse afregnedes hvert halve Aar paa Grundlag af Opgørelser fra England, som han gennemsaa. Han har ikke efter sin Fratreden set nogen Opgørelse fra England, skønt han gennem sin Sagfører efter Overenskomsten af 25. Maj 1939 har foretaget gentagne Henvendelser herom. Sagsøgte gav den Besked, at der ikke var kommet Afregning fra England.

Sagsøgeren har ved Henvendelse til Kunderne faaet at vide, at alle de Ordre, hvortil hans Krav under denne Sag refererer sig — det drejer sig om Ordre optaget i Slutningen af Aaret 1936 og Januar Maaned 1937 — er effektueret. Han har under den tyske Besættelse faaet at vide, at Sagsøgte gennem den Sagfører, som repræsenterede det engelske Firma, har modtaget et rundt Beløb til fuld Afgørelse af sit Mellemværende med Firmaet.

I Tilslutning til det fremkomne skal Retten udtale følgende:

Efter Rettens Opfattelse maatte det, for at Sagsøgte kan gennemføre sin Paastand om Kravets Forældelse, paahvile denne at bevise, at Sagsøgerens Krav var forfaldet gennem Provisionsopgørelser fra England fremkommet 5 Aar før Stævningens Udtagelse. Et saadant Bevis er ikke ført, hvortil kommer, at Sagsøgeren efter Overenskomsten af 20. Maj 1939 skulde have Lejlighed til at gøre sig bekendt med fremkomne Provisionsopgørelser, saasnt de forelaa; medens der, som Sagen foreligger oplyst, maa gaas ud fra, at Sagsøgeren har foretaget forgæves Henvendelser om Opgørelse.

Retten er ligeledes enig med Sagsøgeren i, at Forældelsen ikke kan regnes fra Besættelsen den 9. April 1940, som kun kunde betyde en foreløbig Udskydelse af Opgørelserne fra England.

Forfaldstiden for Sagsøgerens Krav maa herefter i Overensstemmelse med Overenskomsten regnes fra den 25. Maj 1941, og den af Sagsøgte nedlagte Forældelsesindsigelse kan ikke tages til Følge.

Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, og Sagsøgte bør betale Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Tirsdag den 4. Februar.

Nr. 101/1946. Bygmestrene Brdr. **M. og P. Sørensen**
(Overretssagf. Hvid-Møller)

mod

Vognmand **A. Callesen** (H. Bache).

(Om Erstatning for Skade forvoldt ved Nedstyrtning af to Heste i en Kalkgrav paa en Byggeplads).

Vestre Landsrets Dom af 11. Februar 1946 (III Afd.): De Sagsøgte, Bygmestrene Brdr. M. og P. Sørensen, bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren, Vognmand A. Callesen, betale 8341 Kr. 95 Øre, tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 21. April 1945, indtil Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 550 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og at paalægge Appellanterne in solidum at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 500 Kr.

To Dommere, der tiltræder det i Dommen om Appellanternes Ansvar anførte, finder, at der ogsaa er handlet uforsvarligt af Indstævntes Kusk, ved at han er kørt frem uden at erkynnde sig om, hvorvidt der var farbart paa den snedækte Byggeplads, hvis nærmere Indretning han ikke kendte, og hvor han maatte paaregne, at der kunde være farlige Færdselshindringer. De vil derfor paalægge Indstævnte at bære Halvdelen af Skaden og ned-sætte det tilkendte Beløb i Overensstemmelse hermed.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Bygmestrene Brdr. M. og P. Sørensen, een for begge og begge for een til Indstævnte, Vognmand A. Callesen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Vinteren 1944—45 havde de Sagsøgte, Bygmestrene Brdr. M. og P. Sørensen, Tønder, paataget sig Opførelsen af en Bygning paa en Tønder Andelsboligforening tilhørende Grund beliggende med den nordlige Side ud til Bargumvej i Tønder og den østlige Side til en Vej, der førte til Sportspladsen. I den sydøstlige Side af Byggepladsen, nogle faa Meter fra Vejen til Sportspladsen, havde de Sagsøgte til Brug ved Byggeforetagendet indrettet en Kalkgrav, paa hvis nordlige og vestlige Side, der vendte ind mod Byggepladsen, laa en Skærvebunke og en Jordvold i en Højde af 0,5 m—1,2 m og adskilt fra hinanden ved en Aabning ind mod Byggepladsen paa ca. 1,5 m. Kalkgraven havde oprindeligt været forsynet med en Indhegning, men denne var blevet fjernet af Børn.

Kusk Hans Christian Clausen, der er ansat hos Sagsøgeren, Vognmand A. Callesen, Tønder, havde paa dennes Vegne flere Gange kørt Byggematerialer til Byggepladsen, ialt 10 Vognlæs, der var blevet aflæsset foran Udgravningen til Nybygningen paa Byggegrundens nordlige Del eller ved Vejen til Sportspladsen. Om Morgenen den 26. Januar 1945, da der den foregaaende Nat var faldet et Lag Sne paa 25—30 cm, kørte Clausen først et Læs Sten ind vest for Udgravningen. Efter at Stenene var læsset af bagest paa Byggepladsen, spændte han fra, førte Hestene samme Vej tilbage og hentede et nyt Læs Sten, der blev læsset af samme Sted som det første. Da Kusken skulde forlade Byggepladsen, valgte han for at komme ud til Vejen til Sportspladsen at køre mellem Skærvebunken og Jordvolden, idet han gik ud fra, at der gik en Vej, da Aabningen var saa bred, at en Vogn lige kunde passere, og begge

Hestene faldt herved i Kalkgraven. Uheldet skete Kl. ca. 9,30, og først tre Kvarter senere lykkedes det med Assistance af Falcks Redningskorps at faa Hestene op, men de var da saa medtaget af Ætsningen, at en Dyrlæge beordrede dem slaaet ned, den ene den 31. Januar, den anden den 2. Februar 1945. Hestene, to røde Vallakker, havde Sagsøgeren købt i 1944 for en Købesum af 8500 Kr. og forsikret for 4400 Kr. i De samvirkende sønderjydske Husmandsforeningers Hestekasse, der imidlertid har nægtet at udbetale Erstatning. I Stedet for Hestene, som Sagsøgeren havde mistet, købte han for en Købesum af 8200 Kr. to andre Heste paa Als.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte har handlet uforsvarligt ved ikke at sørge for, at Kalkgraven var behørigt afmærket, samt at Uheldets Indtræden skyldes dette uforsvarlige Forhold, har Sagsøgeren paa-staaet de Sagsøgte een for begge og begge for een dømt til at erstatte ham Tabet af Hestene med 9841 Kr. 95 Øre tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra den 21. April 1945, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af et mindre Beløb end det paa-stævnte og har til Støtte for deres Paastand anført, at der ikke fra deres Side er udvist noget uforsvarligt Forhold, idet det ikke ifølge Bygge- og Politivedtægten for Tønder Købstad paa-hviler dem at indhegne en Kalkgrav, og idet de har bestridt, at den afsides beliggende Kalkgrav var usynlig, da de to Forhøjninger, der dannedes af Jordvolden og Skærvebunken ved Siderne af Kalkgraven, let kunde ses trods Snelaget og saaledes tjente som Afmærkning.

De har derhos anført, at Sagsøgerens Kusk, der iøvrigt maatte regne med, at der fandtes en Kalkgrav paa enhver Byggeplads, burde være kørt samme Vej bort fra Byggepladsen, som han var kommet ind, hvorfor der fra hans Side er udvist en Uforsigtighed, der i hvert Fald maa medføre en Fordeling af Skaden.

Til Sagens Oplysning har Sagsøgeren og Sagsøgte Peter Sørensen afgivet Partsforklaring, hvorhos der er afgivet Vidneforklaringer af Sagsøgerens Kusk Hans Christian Clausen, Arbejds mændene Peter Bossen og Hans Christian Thygesen samt Falckredder Heinrich Schütt.

Sagsøgeren, der ikke havde været paa Byggepladsen, inden Ulykken skete, men kom til Stede umiddelbart efter, har forklaret, at det forekom ham, at der gik en Vej mellem de to Forhøjninger ved Kalkgraven, og at det saa ud, som om Kalkgraven laa i samme Højde som denne Vej.

Sagsøgte Peter Sørensen har forklaret, at Tilførsel af Sten til Pladsen syd for Udgravningen skete ad Indkørselsvejen vest for denne, saaledes at Kuskene efter Aflæsningen vendte Vognene og kørte samme Vej tilbage. Det var en besværlig Rute, og undertiden maatte de spænde Hestene fra for at vende. Efter at Ulykken var sket, kørte man dog for at gøre det lettere ud over Skærvebunken, der laa nord for Kalkgraven. Da Ulykken var blevet anmeldt, tog Sagsøgte P. Sørensen straks ud til Byggepladsen, hvor han kunde se Sporene mellem Jordvolden og Skærvebrinken. Kalkgraven laa tydeligt lavere end Omgivelserne, han anslaaer det til ca. 30 cm. Da Sagsøgte P. Sørensen senere samme Dag traf Sagsøgerens Kusk paa Gaden i Tønder, sagde Kusken noget om, at han vidste godt, at der var en Kalkgrav, men han havde ikke tænkt over det.

Kusk Hans Christian Clausen har herom forklaret, at han kun har sagt, at han, da Hestene gik ned, blev klar over, at der var en Kalkgrav.

Han har iøvrigt forklaret, at det — efter at han havde afleveret det andet Læs syd for Udgravningen — var umuligt for ham at køre samme Vej tilbage, naar han havde Vogn med. Han var dog klar over, at Købmand Thomsens Kuske, der tidligere havde kørt Sten til Pladsen, kørte ind og ud samme Vej. Han kunde se Forhøjningerne paa Kalkgravens Sider, men det var umuligt for ham at se Kalkgraven. Da Terrænet var ujævnt over det hele, lagde man ikke Mærke til, at Kalkgraven skulde ligge lavere.

Arbejdsmand Peter Bossen, der den paagældende Dag for første Gang arbejdede bag ved Udgravningen med Aflæsning af Sten, har forklaret, at han ikke vidste, at der var en Kalkgrav, og at man ikke kunde se denne paa Grund af Sneen.

Arbejdsmand Hans Christian Thygesen, der var Medlem af Tønder Vagtværn og blev kaldt til Ulykkesstedet samme Dag om Eftermiddagen for at optage Rapport, har forklaret, at det paa Grund af Snelaget og det ujævne Terræn var umuligt at se Kalkgraven.

Falkredder Heinrich Schütt, der Ulykkesdagen blev kaldt ud til Byggepladsen for at trække Hestene op, har forklaret, at han ikke mener, at han kunde have set Kalkgraven, hvis ikke Hestene var faldet i den.

I en fra Muremester og Entreprenør Johs. Mikkelsen Sørensen, København, indhentet Erklæring hedder det, at Murerlauget ikke paa Forespørgsel kunde give Oplysning angaaende Afspærring, Afdækning eller Indhegning af Kalkgruber, men at en erfaren Muremester havde udtalt, at man i Almindelighed ikke sikrede saadanne Kalkgruber, idet den naturlige Afspærring, der fremkom, naar Gruben udgravedes i Form af Jordvolde langs Udgravningens Kanter, ansaas for tilstrækkelig Afspærring, naar Gruben laa afsides paa Byggeomraadet, selv om dette ikke var afspærret. Paa Gaardene ude i Landet afdækker man derimod altid Kalkgruberne af Hensyn til Børnene og Dyrene.

Efter alt det foreliggende maa det anses godtgjort, at Kalkgraven som Følge af Snefaldet ikke har været synlig for Sagsøgerens Kusk, og de Sagsøgte findes at have handlet uforsvarligt ved ikke under disse Omstændigheder at have sørget for Indhegning eller behørig Afmærkning af Kalkgraven, idet Færdsel maatte paaregnes ogsaa paa denne Del af Byggepladsen.

Herefter, og idet der ikke af Sagsøgerens Kusk findes at være udvist en saadan Uforsigtighed, at det kan medføre, at Sagsøgeren selv bør bære en Del af Skaden, vil der være at paalægge de Sagsøgte fuldt Erstatningsansvar.

Sagsøgeren har opgjort sit Erstatningskrav saaledes:

1. Værdien af Hestene	9.500 Kr. 00 Øre
2. Dyrlægeregning	98 — 50 —
3. Smederegning for Reparation af Vognen	110 — 95 —
4. Sadelmagerregning for Reparation af Seletøj	107 — 50 —
5. Afsavn af Hestene i 14 Dage à 50 Kr. pr. Dag	700 — 00 —

10.516 Kr. 95 Øre

med Fradrag af de slagtede Hestes Værdi 675 Kr. 00 Øre

9.841 Kr. 95 Øre

De Sagsøgte har godkendt Posterne 2—4, men rejst Indsigelse mod Posterne 1 og 5.

Hestehandlerne Andreas Paulsen, Bylderup-Bov, og B. Hansen, Tønder, har i en Erklæring af 17. Maj 1945 ansat Hestenes Værdi til 9500 Kr., hvorimod de i De samvirkende sønderjydske Husmandsforeningers Hestekasse i 1944 ansattes til en Taksationssum af 4400 Kr. Efter indhentet Erklæring fra nævnte Forening vurderede man dog ikke i Krigsaarene Hestene til deres fulde Værdi, idet man ikke forsikrede dem før et højere Beløb end 2500 Kr. pr. Stk., selv om Hestene i nogle Tilfælde næsten var det dobbelte værd.

Med Hensyn til Erstatningen for Afsavn har Sagsøgeren forklaret, at Hestene var et Par gode Arbejdsheste, og at han havde en Indtægt af HestespanDET paa mindst 50 Kr. om Dagen.

Efter de foreliggende mangelfulde Oplysninger findes Hestenes Værdi ikke at kunne sættes højere end Indkøbsprisen 8500 Kr. og Erstatningen for Afsavn af Hestene skønsmæssigt til 200 Kr.

Herefter vil der være at tilkende Sagsøgeren ialt 8341 Kr. 95 Øre tilligemed Renter heraf som paastaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

O n s d a g d e n 5 . F e b r u a r .

Nr. 331/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Peder Andersen Dybdal (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 10, Stk. 3, og § 16, Bekendtgørelse Nr. 639 af 11. December 1940 § 2, Stk. 1 c, og Vareforsyningslovens § 18.

Dom afsagt af Retten for Thisted Købstad m. v. den 16. Juli 1946: Tiltalte, Peder Andersen Dybdal, bør straffes med Fængsel i 10 Aar, hvoraf 377 Dage anses udstaaet, samt lide Tab af Rettigheder efter Lovbekendtgørelse af 6. Juli 1946 § 6 for bestandig. Der inddrages til Fordel for Statskassen et Beløb af 267 Kr. 27 Øre. Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger, derunder i Vederlag og Godtgørelse for Udgifter til den beskikkede Forsvarer, Sagfører Yde-Poulsen, Thisted, 250 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 7. Oktober 1946 (V Afd.): Underrettsdommen bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 8 Aar, hvoraf ialt 1 Aar 85 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel, og

at Konfiskationsbeløbet bestemmes til 222 Kr. 87 Øre. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Teisen, i Salær 125 Kr. udredes af det Offentlige. Det idømte Konfiskationsbeløb udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige med Paa-stand om, at Forhold I henføres under § 10, Stk. 3, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946, og at Straffen skærpes.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Tiltalte, efter at have været interneret i Tiden fra 6. Maj til 4. August 1945, hensad i Varetægtsfængsel indtil 10. August 1945, at han derefter var allieret Krigsfange indtil 29. November 1945, og at han siden denne Dato atter har været underkastet Varetægtsfængsel.

Otte Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Een Dommer, der vil henføre det under Forhold I omhandlede Forhold under § 10, Stk. 3, i fornævnte Lovbekendtgørelse, stemmer for at fastsætte Straffen til Fængsel i 10 Aar, saaledes at 1 Aar af Straffetiden kommer til Afkortning.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretsagfører Hartvig Jacobsen 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte Konfiskationsbeløb at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne ved Medvirken af Doms mænd behandlede Sag tiltales ved Anklageskrift af 9. Marts 1946 fra Statsadvokaten for særlige Sager i Aalborg Fængslede Peder Andersen Dybdal, der er født den 22. Oktober 1908 i Aarhus Domsogn, til Straf for

I. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 3, ved efter den 19. September 1944 at have udøvet politimæssig Virksomhed i Hipo-Korpset eller en lignende Organisation, idet han i Tiden fra den 6. Marts 1945 og indtil 5. Maj 1945 uniformeret og bevæbnet har gjort Tjeneste indenfor den tyske Efterretningsafdeling, Gendarmeriposten i Thisted, hvorved han dels har deltaget i det tyske Politis Afhøringer af anholdte Personer, dels medvirket ved Visitationer af Personer paa offentlig Gade og Plads i Forbindelse med stedfundne Sabotagehandling samt udført Vagt-tjeneste ved det tyske Politis Lokaler i Thisted.

II. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 16, Stk. 1, ved i nogle Maaneder fra November 1944 til Brug for det tyske Efterretningsvæsen at have indgivet Stemningsrapporter omhandlende danske Forhold.

III. Bekendtgørelse Nr. 639 af 11. December 1940 § 2, Stk. 1 c, ved i Løbet af 1944 og 1945 at have leveret Papirvarer, Papir m. m. for ialt 1857 Kr. 25 Øre til Besættelsesmagten uden forud at have indhentet Udenrigsministeriets Tilladelse til Salget.

Der nedlægges derhos Paastand paa Konfiskation af Nettofortjeningen ved det under Punkt III omhandlede Forhold.

Tiltalte har nægtet sig skyldig ad Forhold I og II med den Begrundelse, at han ikke vil have overtraadt da gældende Love; ad Forhold III erkender Tiltalte sig skyldig for saa vidt angaar et Beløb af 400 Kr. og et enkelt Salg til Beløb af 207 Kr.

ad Forhold I.

Tiltalte har nærmere forklaret, at han, der har været Papirhandler i Viborg fra 1938 indtil 15. Januar 1945, har været Medlem af D. N. S. A. P. fra 1935 og deltaget i Partiets Møder indtil 1942, da han paa Grund af Uoverensstemmelse med Partiet holdt op med at møde og betale Kontingent. Han maatte sælge Forretningen, efter at der — efter hans Mening paa Grund af hans Stilling indenfor det nævnte Parti — var knust Spejlglassruder to Gange i Forretningen, og efter at der var blevet skudt paa ham paa Gaden og senere kastet en Brandbombe ind i Forretningslokalet, der herved delvis blev ødelagt, samt efter at Omsætningen i Forretningen derefter var blevet betydelig nedsat. Da en i den tyske Efterretningstjeneste ansat Person, der væsentlig var beskæftiget med Politiets Kontorarbejde, derefter foreslog ham at indtræde i denne, indgav han Ansøgning herom og fik efter Forhandling i København den 6. Marts 1945 med en Løjtnant Langfritz Ansættelse indenfor E. T. Afdeling 6 med foreløbig Tjeneste ved Gendarmeriet i Thisted og med Tilkendegivelse, at han senere skulde indkaldes til Skoleuddannelse i København. Han fik udleveret sort Uniform uden Distinktioner, men med dansk Kokarde i Kasketten. Paa Politikontoret i Thisted var han efter hans videre Forklaring væsentligst beskæftiget med Udfærdigelse af Tilladelser til Motorkøretøjer og delvis som Tolk saavel paa Kontoret som under Udrykninger i Anledning af Sabotagehandling. Tiltalte har i sidstnævnte Henseende afgivet nærmere Forklaringer angaaende syv saadanne Udrykninger, hvor han, naar de foregik efter Mørkets Frembrud, var iklædt Uniform og bevæbnet med Pistol, medens han til de andre Tider var civilklædt, men med Pistol. Han erkender derhos, at han et Par Gange om Natten, uniformeret og bevæbnet som anført, har patrouilleret foran Bygningen, hvor det tyske Politi havde Lokaler, men benægter, at han nogensinde har gjort Brug af Vaabenet eller truet med dette, ligesom han benægter, at han har medvirket ved Anholdelse eller under Afhøringer deltaget med ulovlige Midler.

Vidnet, Landinspektør Poul Boe, har forklaret, at Tiltalte den 16. April 1945 ved Middagstid sammen med en Kollega indfandt sig civilklædt hos Vidnet og anmodede ham om at følge med. Da Vidnet undskyldte sig med, at hans Tid var knap, udtalte begge, at det skulde

være med det samme. Efter Vidnets Mening var der ingen Grund til at antage andet, end at der eventuelt vilde blive benyttet Magtanvendelse, og det vilde være ganske udelukket at antage, som af Tiltalte hævdedt, at Tiltalte skulde have haft den Opfattelse, at det drejede sig om en Samtale, som Politichefen ønskede med Vidnet i Anledning af dennes derom fremsatte Anmodning. Denne Samtale havde paa dette Tidspunkt fundet Sted, og Vidnet blev da ogsaa efter stedfunden Afhøring som sigtet for illegal Bladvirksomhed videresendt til Aalborg og derfra den 3. Maj til Frøslevlejren. Paa Vejen til Politiets Kontor gik Tiltalte og dennes Kollega hver paa sin Side af Vidnet, og Tiltalte begyndte at udspørge ham angaaende nogle Papirer vedrørende Vidnets tidligere Virksomhed ved Geodætisk Institut.

Vidnet, Konstruktør Erik Bach Jacobsen, Medhjælper hos Vidnet Boe, der selv var blevet anholdt som sigtet for illegal Bladvirksomhed, og som blev afhørt med Tiltalte som Tolk, har forklaret, at han efter at være ført til Aalborg paahørte en Telefonsamtale, hvorefter Vidnet Boe beordredes arresteret. Dette Vidne blev, efter at have været underkastet Mishandlinger saavel i Thisted — uden Tiltaltes Nærværende — som i Aalborg, ligeledes ført til Frøslevlejren.

Tiltalte har under Forehold af Vidneforklaringerne forklaret, at Politichefen gav ham en maskinskrevet Seddel med Vidnet Boes Adresse og anmodede ham om at sige til Vidnet, at han ønskede at tale med ham, og Tiltalte havde ingen Forestilling om, at han skulde anholdes. Den omtalte Kollega havde Tjenestefrihed, men fulgte med efter Tiltaltes Anmodning, dog formentlig ikke med ind til Vidnet. Til denne udtalte Tiltalte paa Forespørgsel, at han nok troede, at Politichefen ønskede at tale med ham med det samme.

Vidnet, Mekaniker Mads Odgaard, har forklaret, at han den 11. April 1945 ved Midnatstid, efter at der havde været Sabotage paa Jernbanelinien udenfor Thisted, da han med en Kammerat gik paa Hundborgvej, blev tilraabt paa Dansk, at de skulde standse og holde Hænderne op. Der var to Mand iført sort Uniform og med Pistol i Haanden, og Vidnet genkendte Tiltalte som den ene. Den ene af dem — Vidnet kan ikke sige hvem — sagde til den anden: »Nu dækker du mig,« og denne anden trak sig derefter nogle Meter tilbage holdende Pistolen med Munden rettet imod Vidnet og Kammeraten, medens de blev undersøgt paa sædvanlig Maade for Vaaben og afkrævet Legitimationskort. Derefter blev der sagt til dem, at de skulde skynde sig hjem, da Tyskerne (Soldater) godt kunde falde paa at skyde.

Tiltalte har intet haft at bemærke til denne Vidneforklaring, men dog bemærket, at det var ham, der foretog Visitationen, som kun var overfladisk.

ad Forhold II.

Tiltalte har forklaret, at han hos Sagfører Brandt Nielsen, Viborg, som han kendte fra Partiet, traf en Dansker ved Navn Friederichsen, der bad ham skaffe Oplysninger om Sortbørspriser om Levnedsmidler m. v., men Tiltalte vil hævde ikke at have haft noget Kendskab til det nærmere Formaal hermed. Han meddelte Friederichsen Oplysninger af denne Art to Gange. Da Friederichsen derefter bad ham give sædvanlige

Stemningsrapporter i skematisk Form, tog han vel imod Skemaet, men foretog sig intet, idet han ikke vilde give de illegale Kredse Anledning til fortsatte Angreb. Ligeledes afslog han Opfordring fra Friederichsen til at skaffe Oplysninger om en nærmere angiven Mand.

ad Forhold III.

Tiltalte har forklaret, at han er gaet ud fra, at de enkelte Salg under 200 Kr. har været lovlige. Han har intet at erindre imod en af Anklagemyndigheden foretaget Opgørelse af de samlede Salg til den tyske Værnemagt til 2257 Kr. 25 Øre, hvorhos han har forklaret, at Nettofortjenesten kan ansættes til 12 pCt. af Salget.

ad Forhold I.

Retten anser Tiltalte for skyldig efter Lovbekendtgørelse af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 3, og anser det herved for godtgjort, at han har medvirket ved Anholdelse af Landinspektør Boe i Overensstemmelse med den af denne afgivne Forklaring. Ligeledes anser Retten det for godtgjort, at Tiltalte har medvirket ved personlig Ransagning paa Mekaniker Odgaard.

ad Forhold II.

Retten anser det for overvejende betænkeligt imod Tiltaltes Benægtelse at anse ham skyldig med Hensyn til Udfærdigelse af Stemningsrapporter, hvorfor han vil være at frifinde for dette Forhold.

ad Forhold III.

Efter det foreliggende har Tiltalte fra Nationalbanken modtaget følgende Checks, nemlig under 29. Juni 1944 711 Kr. 50 Øre, under 10. Juli 1944 640 Kr. 85 Øre, under 15. Juli 1944 504 Kr. 90 Øre samt under 13. Marts 1945 400 Kr., ialt 2257 Kr. 25 Øre.

Nationalbanken har under 29. Juni 1944 tilskrevet Tiltalte, at den i Anklageskriftet nævnte Bestemmelse efter gældende Praksis fortolkes meget strengt, saaledes at der skal indhentes Tilladelse, forsaavidt gentagne Salg indenfor et vist kortere Tidsrum overstiger 200 Kr. Herefter findes Tiltalte strafskyldig for saa vidt angaar det hele opgjorte Beløb.

Straffen for Tiltalte, der ikke findes tidligere at være straffet, findes at kunne fastsættes til Fængsel i 10 Aar, hvoraf, idet Tiltalte har været interneret fra 6. Maj til 4. August 1945 og desuden fængslet fra 4. August til 29. September 1945 og fra 29. November 1945, 377 Dage anses udstaaet i Medfør af Strfl. § 86.

Tiltalte bør for bestandig lide Tab af Rettigheder efter Lovbekendtgørelse af 6. Juli 1946 § 6.

Der bør ad Forhold III inddrages til Fordel for Statskassen 12 pCt. af ovennævnte 2257 Kr. 25 Øre eller 267 Kr. 27 Øre.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor nærmere bestemt.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Thisted Købstad m. v. den 16. Juli 1946 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved et af Statsadvokaten for ekstraordinære Sager i Aalborg den 31. Juli 1946 udfærdiget Anklageskrift, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i 1. Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden, der under Domsforhandlingen har nedsat Konfiskationspaastanden til 222 Kr. 87 Øre, nedlagt Paastand om Domfældelse af Tiltalte i Overensstemmelse med Anklagen og om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Frifindelse for saa vidt angaar Forhold III, om Stadfæstelse for saa vidt angaar Forhold II, og om Henførelse af Forhold I under Straffelovstillæggets § 10, Stk. 2.

For Landsretten er fremlagt en Fotokopi af en af Tiltalte til E. T. Afd. 6 indsendt Skrivelse af 19. April 1945. Det er derhos for Landsretten oplyst, at Tiltalte efter at have været i allieret Krigsfangenskab blev fængslet paany den 29. November 1945.

ad Forhold I.

For Landsretten har Tiltalte forklaret, at Landinspektør Boe, som han havde truffet Dagen efter Jacobsens Anholdelse, der fandt Sted den 11. April 1945, i Forbindelse med denne over for Tiltalte havde ytret Ønske om at komme til at tale med den tyske Politichef. Tiltalte gik derfor ud fra, da han af Politichefen fik Anmodning om at henvende sig til Boe, at dette drejede sig om den af Boe ønskede Samtale. Tiltalte har derhos — i Strid med de af ham tidligere afgivne Forklaringer — benægtet at have udført Vagttjeneste udfor Gendarmeriposten.

Landinspektør Boe har for Landsretten som Vidne forklaret, at han formentlig Dagen efter Jacobsens Anholdelse under sine Bestræbelser for at komme Jacobsen til Hjælp traf Tiltalte og overfor denne ytrede Ønske om at faa den tyske Politichef i Tale. Han har derhos forklaret, at Tiltalte, da denne sammen med sin Kollega Aksel Sørensen indfandt sig hos Vidnet paa dettes Kontor, overfor Vidnet udtalte noget i Retning af, at de kom civile, idet dette ikke vakte saa megen Opsigt.

Efter det foreliggende findes det ubetænkeligt at forkaste Tiltaltes Forklaring og at anse det for godtgjort, at Tiltalte — der var ansat under E. T. Afdeling 6 — sammen med Sørensen har foretaget Anholdelse af Landinspektør Boe, samt at Tiltalte har forrettet Vagttjeneste ved Gendarmeriposten som i Anklagen anført.

ad Forhold II.

For Landsretten er der afgivet Forklaring af den Fængslede, fhv. Kæmner i Grenaa, Friedrichsen.

Ved det foreliggende, derunder de af Tiltalte tidligere afgivne Forklaringer, findes det tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte er skyldig i det ham herunder paasigtede Forhold.

ad Forhold III.

Idet Tiltalen alene angaar et Salg til et samlet Beløb af 1857 Kr. 25 Øre, vil Tiltalte alene kunne anses skyldig med Hensyn til Salg til dette Beløb, hvorhos Konfiskationsbeløbet i Overensstemmelse hermed vil være at nedsætte til 222 Kr. 87 Øre.

Med de af foranstaaende følgende Ændringer, og idet Tiltalte vil være at anse for saa vidt angaar Forhold I efter Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 10, Stk. 2, og for saa vidt angaar Forhold II

efter samme Lovbekendtgørelse § 16, Stk. 1, Nr. 8, og idet med Hensyn til Forhold III Vareforsyningslovens § 18 tillige vil være at citere, vil Dommen i Henhold til de i samme iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde forkortes til 8 Aar, hvoraf ialt 1 Aar 85 Dage vil være at anse som udstaaet ved det Tiltalte overgaaede Varetægtsfængsel.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Torsdag den 6. Februar.

Nr. 219/1946. Mælkehandler **Verner Petersen** (Vang)
m o d

Ejby Mejeri v/ Mejeribestyrer **R. Rasmussen**
(Landsretssagf. M. Møller, Odense).

(Om Appellantens Ret til at faa udbetalt Kreditsaldoen ifølge det af Indstævnte førte Regnskab over Flasker udleveret til og tilbageleveret af Appellanten).

Odense Købstads Rets Dom af 20. December 1944: Sagsøgte, Ejby Mejeri ved dets Bestyrer R. Rasmussen, Odense, bør til Sagsøgeren, Mælkehandler Verner Petersen, Odense, betale 124 Kr. 45 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra September 1944, indtil Betaling sker, og af Sagens Omkostninger 40 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 12. Februar 1946 (II Afd.): Appellanterne, Ejby Mejeri v/ Mejeribestyrer R. Rasmussen, bør for Tiltale af Indstævnte, Mælkehandler Verner Petersen, under denne Sag fri at være. Indstævnte bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Appellanterne betale Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 30. Juli 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 33

Torsdag den 6. Februar.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Efter hvad Parterne har anført for Højesteret har Appellanten ikke, som i Landsretsdommen udtalt, i 1937 kørt en af Ubberud Mejeris Mælkevogne.

Det er nu oplyst, at der ved Appellantens Overtagelse af Mælkeruten var et Underskud paa Flaskekontoen paa 5 Kr. 51 Øre, ikke som i Landsretsdommen anført et Overskud paa 5 Kr. 31 Øre.

Der er for Højesteret fremlagt Erklæringer fra en Række Mejerier, hvorefter der ikke af disse gives Betaling for overskydende Flasker.

I Henhold til de i Landsretsdommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Mælkehandler Verner Petersen, til Indstævnte, Ejby Mejeri ved Mejeribestyrelser R. Rasmussen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Den 1. Oktober 1938 overtog Sagsøgeren, Mælkehandler Verner Petersen af Odense, for en Betaling af 1800 Kr. en af Gartner Niels Petersen drevet Virksomhed som kørende Mælkehandler for Ejby Mejeri i Odense. Ved Overtagelsen fik han efter sin Forklaring kun Oplysning om, til hvilke Priser han skulde tilsvare manglende Flasker, men ikke

Besked om, hvad der skulde ske, hvis der var Overskud paa Flaske-regnskabet. Ved en i 1941 gennemført Mælkeordning i Odense fik Sagsøgeren anvist ny Rute under samme Mejeri. For hver Uge opgøres Mellemregnskabet med Mejeriet, men Flaskeregnskabet udlignes normalt ikke ved Betaling, idet Saldoen blot overføres til næste Ugeregnskab. Den 15. Juni 1944 frattraadte Sagsøgeren efter eget Ønske Virksomheden, og Flaskeregnskabet viste da en Overskudssaldo paa 269 Kr. 95 Øre, hvoraf Mejeriet udbetalte 145 Kr. 50 Øre, der svarede til Saldoen ved den nye Mælkeordnings Indførelse.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren nu paastaet Sagsøgte, Ejby Mejeri ved dets Bestyrer R. Rasmussen af Odense, dømt til at udbetale det resterende Beløb med 124 Kr. 45 Øre tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 22. September 1944, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren henvist til, at han, hvis Regnskabet viste Underskud, skulde have tilsvaret dette kontant, og at det vilde være ganske urimeligt, om Mejeriet uden Vederlag skulde kunne tilegne sig Overskudsflaskerne uden Betaling. Mejeriet lider intet Tab ved at betale for Overskud, og Sagsøgeren har hele Tiden maattet tilsvare Underskud, der dog ikke er betalt, men overført i ny Regning. Selv om det ved Handelsministeriets Bekendtgørelse af 4. Oktober 1938 Nr. 304 om Benyttelse af Mælkeflasker forbydes at handle med Mælkeflasker, mener Sagsøgeren ikke, at dette Forbud, der er rettet mod private Opkøbere, kan hindre Opgørelse med Mejeriet paa den af Sagsøgeren forlangte Maade.

Sagsøgte, der ikke har krævet Sagen afvist som hørende under faglig Voldgift, henviser til, at Foreningen af »Mejerierne i Odense« ved »fortroligt« Cirkulære af 29. Januar 1937 til samtlige kørende Mælkehandlere har fattsat Noteringsprisen paa Flasker og derhos tilføjet: »Ved Tilbagelevering godtgør Mejerierne ikke flere Flasker, end der er debiteret.« Denne Bestemmelse begrundes dels ved, at Noteringsprisen ligger under Mejeriernes Indkøbspris, hvorved der gives et Tilskud til uundgaaeligt Tab, ved at Mælkeflasker gaar i Stykker under Kørsel og ved Kundernes Uforsigtighed, dels ved at usund Rivalisering mellem Mælkehandlerne kan opstaa derved, at enkelte Mælkehandlere søger at sikre sig flere Flasker, end de har udleveret, f. Eks. Flasker som Kunden burde have tilbageleveret et fast Udsalg, eller som Kunden har brugt til Syltning og ved Flytning bringer over til et nyt Distrikt. Endvidere hævder Sagsøgte, at Mælkehandlerne, der normalt skulde have et mindre Underskud paa Mælkerregnskabet, ved at skaffe sig større Mængde Flasker, end de har Krav paa, maa siges at drive Handel med disse Flasker i Strid med nævnte Bekendtgørelse af 4. Oktober 1938, der maa finde Anvendelse ved alt Salg.

Under Sagen har Sagsøgeren afgivet Forklaring, hvorhos Partsforklaringer er afgivet af Bestyrer R. Rasmussen og af Formanden for Mælkerarbejderforbundet, Forretningsfører Niels Nielsen af Horsens.

Bestyrer Rasmussen har forklaret, at de kørende Mælkehandlere ofte har Overskud, medens Udsalgene har Underskud paa Flaskeregnskabet. Ved Mælkeordningens Indførelse i 1941 maatte en Del Mælkehandlere

fratræde, og de fik udbetalt Overskud som en Form for »good will«. Sagsøgeren fratræder efter eget Ønske og har derfor ikke noget Krav, men Mejeriet har ment at kunne udbetale det Overskud, han vilde have faaet udbetalt, hvis han var frattraadt 1941.

Sagsøgeren har forklaret, at der ved hans Overtagelse af Ruten i 1938 vistnok var et regnskabsmæssigt Underskud paa ca. 30 Kr., som han maatte overtage. Det er vanskeligt for de kørende Mælkehandlere at forlange Pant for Flasker, medens Udsalgene lettere kan sikre sig mod Tab ved at forlange Pant. Han bestrider at have opkøbt Flasker.

Forretningsfører Niels Nielsen har givet Forklaring om de sædvanlige Afregningsmaader Landet over, og det fremgaar heraf, at ogsaa Overskud flere Steder reguleres kontant, dog i visse Tilfælde med Begrænsninger. Forbundet er ikke gjort bekendt med Cirkulæret af 29. Januar 1937 og har intet Kendskab haft til dette, da den nu gældende Overenskomst blev indgaaet med Mejerierne i Odense den 15. Oktober 1942.

Foreningen af Storkøbenhavns Mejerier har i Skrivelse af 12. December 1944 oplyst, »at de storkøbenhavnske Mejerier ikke afgiver Betaling til Kuskene for eventuelle afleverede overskydende Flasker; men at Kuskene til enhver Tid skal svare til det dem udleverede Antal Flasker.«

I Odense Mejeriernes Overenskomst af 10. September 1937 med Mælkearbejderforbundet siges bl. a.: »Mælkeforhandlerne garanterer for Flaskerne som hidtil, idet disse debiteres ved Udleveringen og godskrives ved Tilbageleveringen med de samme Priser som hidtil.« I den nugældende Overenskomst af 15. Oktober 1942 hedder det: »Emballage, der ikke tilbageleveres i ubeskadiget Stand, debiteres Mælkehandlerne med de til enhver Tid fastsatte Priser, og Opgørelse finder Sted sammen med Afregning over leverede Mejeriprodukter.«

Det rejste Spørgsmaal maatte herefter kunne indbringes til Afgørelse ved faglig Voldgift, men da begge Parter er enige om Afgørelse ved ordinær Ret, ses der ikke at være Grundlag for at afvise Sagen.

Ovennævnte Bekendtgørelse af 4. Oktober 1938 er udfærdiget i Medfør af Tillægslov Nr. 165 af 13. April 1938 til Lov om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse, og Hensigten maa antages at være, at visse Emballagegenstande skal forbeholdes den Industri, de er fremstillet til, samt at hindre forsætlig Beskadigelse og Tilintetgørelse. Det maa antages, at praktisk taget alle de Mælkeflasker, der nu anvendes i Omsætningen, er mærkede »Mælk-Fløde« og derfor undergivet Bekendtgørelsens Regler. Efter Bekendtgørelsens § 2 maa Køb og Salg af saadanne Mælkeflasker normalt kun finde Sted, naar de indeholder Mælk eller Fløde. Blandt Undtagelserne fastsættes, at Handlende, der forhandler Mælk og Fløde, er berettiget til at aftage Flasker »fra deres Kunder i et Omfang, der svarer til vedkommendes Omsætning af Mælk og Fløde.«

Der mangler i Sagen Oplysninger om Sagsøgerens Omsætning. Underskud paa Flaskeregnskabet, stort ca. 30 Kr. i 1938, er i Juli 1941 steget til Overskud paa 145 Kr. 50 Øre og i Juni 1944 til 269 Kr. 95 Øre. Der er intet oplyst om, at Sagsøgeren i særlig Grad har »kæmmet« sine

Distrikter for Flasker eller paa svingagtig Maade har skaffet sig Flasker, der tilkom andre Mælkehandlere eller Mælkeudsalg, og det er ikke udelukket, at en Del af Overskudet er foraarsaget ved, at Flasker, der før 4. Oktober 1938 var gaaet ud af Omsætningen, paany er kommet ind i denne ved Sagsøgerens Paapasselighed for at faa Kunderne til at aflevere Flasker. Det ses ikke at være i Strid med Bekendtgørelsens Regler, om Mejerierne i et vist Omfang godtgør de kørende Mælkehandlere Overskud paa Flaskeregnskabet. Mejerierne er i særlig Grad interesseret i for Tiden at faa alle Flasker frem til Brug i Omsætningen, og deres Interesse er saa meget stærkere, naar Debiteringsprisen overfor Mælkeforhandlerne er mindre end Indkøbsprisen. Kørende Mælkehandlere, der i Modsætning til Mælkeudsalg har vanskeligt ved at gennemføre »Pant« for udleverede Flasker, er interesserede i, at de af dem udlaante Flasker ikke udleveres andre Mælkehandlere, men der er intet oplyst om, at andre Mejeriers Mælkehandlere, der har kørt i samme Distrikter som Sagsøgeren skulde have beklaget sig. Som Sagen foreligger oplyst, ses Bekendtgørelsen iikke at hindre, at Sagsøgte i nærværende Tilfælde godtgør Sagsøgeren det paastævnte Beløb.

Det er ikke godtgjort, at Sagsøgeren er gjort bekendt med Cirkulæret af 29. Januar 1937, og da de ugentlige Regnskaber, der udfærdiges paa trykte Blanketter, ikke har nogen som helst Bemærkning om, at der ikke ved endelig Opgørelse udbetales Overskud paa Flaskeregnskabet, findes Sagsøgeren berettiget til at kræve det paastævnte Beløb.

Af Sagens Omkostninger bør Sagsøgte betale Sagsøgeren 40 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 20. December 1944 af Civilretten for Odense Købstad, paastaas af Appellanterne, Ejby Mejeri v/ Mejeribestyrer R. Rasmussen, ændret derhen, at Mejeriet frifindes.

Indstævnte, Mælkehandler Verner Petersen, paastaar Dommen stadfæstet.

For Landsretten er det oplyst, at Indstævnte, da Cirkulæret af 29. Januar 1937 udsendtes, kørte en af Ubberud Mejeris Mælkevogne, og at Cirkulæret ogsaa af dette Mejeri blev udsendt til dets Mælkeforhandlere.

Chauffør Grønbeck Petersen har forklaret, at han ved Eftersyn af Mejeriets Flaskeregnskab har konstateret, at der, da han solgte Mælkeruten til Indstævnte, var et Overskud paa hans Flaskekonto paa 5 Kr. 31 Øre.

For Landsretten er fremlagt Genpart af et Brev af 13. April 1937 fra Ejby Mejeri til Mælkeforhandler A. Nielsen, der paa det paagældende Tidspunkt var Formand for vedkommende Fagforenings Odense-Afdeling. Brevet er saalydende:

»Paa given Foranledning skal jeg herved bekræfte, at de Cirkulærer, der fra »Foreningen af Odense Mejerier« er blevet samtlige Mælkeforhandlere og Mælkeudsalg tilstillet gennem de respektive Mejerier, er formuleret og udformet ud fra Bestemmelser, som Foreningen har vedtaget, og som samtlige Mejerier har underskrevet.«

I Tiden fra 1. Oktober 1936 til den 15. November 1945 har Appellanterne kun i 3 Tilfælde forlangt, at deres Mælkeforhandlere skulde tilsvare Overskudet paa Flaskeregnskabet med ialt ca. 750 Kr.

Af en af statsautoriseret Revisor Erik Nærøe udarbejdet Revisionsberetning fremgaar det, at de 4 en Gros Mejerier i Odense, der blev opretholdt efter Mælkeordningens Ikrafttræden, ifølge deres Regnskaber i Tiden fra den 4. Juli 1941 til den 28. September 1944 fra Mælkeforhandlere og Udsalg skal have faaet returneret ialt ca. 215.000 Flasker mere, end de i nævnte Tidsrum har udlevret, til en samlet Værdi af ca. 48.000 Kr. De tilsvarende Tal alene for Ejby Mejeri udgør ca. 55.000 Flasker og ca. 12.500 Kr.

Selv om det af Appellanterne førte Regnskab over Flaskemellemværendet mellem dem og Indstævnte lægges til Grund, saaledes at der gaas ud fra, at Indstævnte har tilbageleveret Mejeriet flere Flasker, end han har faaet udleveret, findes han hverken efter almindelige Retsregler eller efter de gældende faglige Overenskomster at have Krav paa Betaling for Aflevering af de overskydende Flasker. Det bemærkes herved, at Flasker ogsaa efter at være udleveret til Mælkeforhandlerne og af disse afleveret til deres Kunder tilhører Mejeriet. Der maa gaas ud fra, at Mejerierne i Odense ikke under Ansættelsen har udbetalt deres Mælkeforhandlere Overskudet paa Flaskekontoen udover at tilbagebetale, hvad Mælkeforhandlerne tidligere har maattet tilsvare. Indstævnte har erkendt, at han aldrig til Appellanterne har maattet tilsvare noget Beløb for manglende Flasker, ligesom han ikke selv har anskaffet Flasker. Han findes herefter ikke at have Krav paa at faa udbetalt Overskudet, selv om han af tilfældige Aarsager maatte have tilbageleveret flere Flasker, end han har modtaget. Naar henses til den særlige Anledning findes det at maatte være uden Betydning, at Appellanterne ved Mælkeordningens Ikrafttræden udbetalte de Mælkeforhandlere, der maatte fra-træde, Overskudet paa Flaskeregnskabet, ligesom det maa være uden Betydning, at Appellanterne ved Indstævntes Fratræden udbetalte ham en Del af Overskudet, idet det maa have staaet Indstævnte klart, at Mejeriet ikke mente at være forpligtet hertil. Den Omstændighed, at Appellanterne har ført Regnskab med de udleverede og returnerede Flasker, kan ikke begrunde nogen Ret for Indstævnte, idet et saadant Regnskab var nødvendigt for at føre Kontrol med, at der ikke gennem enkelte Mælkeforhandlere blev et ekstraordinært stort Flasketab. Som Følge af det anførte vil Appellanterne være at frifinde.

Indstævnte findes at burde betale Appellanterne Sagens Omkostninger for begge Retter med 300 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Selv om Appellanterne i Aarene 1941—44 paa Grundlag af deres Flaskeregnskab har kunnet afkræve 3 af deres kørende Mælkehandlere Beløb mellem 86 Kr. 61 Øre og 577 Kr. 25 Øre, maa det antages, at Appellanternes Kontrol med de fra de kørende Mælkehandlere tilbageleverede Flasker og dermed deres Flaskeregnskab har været mangel-

fuldt, og at denne Omstændighed kunde begrunde Foranstaltninger fra Appellanternes Side saasom Cirkulæret af 29. Januar 1937.

Appellanterne har imidlertid ikke sørget for, at den deri indeholdte Bestemmelse blev optaget i deres Overenskomster af 10. September 1937 og 15. Oktober 1942 med Mælkearbejderforbundet. Der findes ikke Grundlag til at fastslaa, at Indstævnte ved sin Antagelse hos Appellanterne den 1. Oktober 1938 er gjort bekendt med, endsigse har tiltraadt denne Bestemmelse, hvorved bemærkes, at det ikke er oplyst, hvorledes der er forholdt med det Overskud, som Indstævntes Forgænger, hvem han betalte 1800 Kr. for at overtage Mælkeruten, da havde oparbejdet paa Flaskeregnskabet. Det er ikke godtgjort, at noget af Mejerierne i Odense, være sig før eller efter Mælkeordningens Ikrafttræden og uden Hensyn til, om de afregnede deres Flasker ugentligt eller for længere Perioder, ikke har udbetalt deres kørende Mælkehandlere deres Overskud efter Flaskeregnskabet, hvorimod det er oplyst, at alle Mejerier ved Mælkeordningens Ikrafttræden udbetalte de da fratrædende Mælkehandlere deres Tilgodehavende efter Flaskeregnskabet, og at 2 af dem ogsaa efter den Tid har gjort dette.

Naar dertil kommer, at Appellanterne til Indstævnte hver Uge i hele Indstævntes Virketid har udfærdiget Afregning omfattende saavel Mælk og Fløde som Flasker og paa disse Afregninger stadig har videreført Flaskeafregningens Saldo fra forrige Afregning, finder jeg, at Indstævnte maa være berettiget til det indtalte Beløb og stemmer for at stadfæste den indankede Dom og at tilkende ham Sagens Omkostninger for Landsretten med 250 Kr.

Mandag den 10. Februar.

Nr. 125/1946. Bagermester **Bernhard A. Klein** (Helsted)

m o d

Fru **Grethe Buchhøj** (Hvidt efter Ordre).

(Hvorvidt en Ekspeditrice i en Bagerforretning omfattes af Bestemmelserne i Funktionærloven af 13. April 1938).

Frederiksberg Birk Rets Dom af 28. September 1945: Indstævnte, Bagermester Bernhard A. Klein, bør til Sagsøgerinden, Fru Grethe Buchhøj, betale 112 Kr. 50 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 2. Juni 1945, til Betaling sker samt yde Feriegodtgørelse til Beløb 4 Kr. 50 Øre, men iøvrigt bør Indstævnte for Tiltale af Sagsøgerinden i denne Proces fri at være. Indstævnte godtgør Sagsøgerinden Processens Omkostninger med 40 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 22. December 1945 (V Afd.): Indstævnte, Bagermester Bernhard A. Klein, bør til Appellantinden, Fru Grethe Buchhøj, betale 702 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 2. Juni

1945, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for Landsretten 200 Kr. Til Statskassen bøder Indstævnte 8 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 2 Dage. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen iøvrigt at efterkommes inden 15 Dage efter dens Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, der med Forbehold har opfyldt Dommen, paastaaet Indstævnte tilpligtet at betale 702 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 21. Januar 1946. Indstævnte paastaar Frifindelse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt findes Appellanten at burde betale 200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Fru Grethe Buchhøj, bør for Appellanten, Bagermester Bernhard A. Kleins Tiltale i denne Sag fri at være.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt betaler Appellanten 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Fru Grethe Buchhøj, boende Ole Suhrs Gade Nr. 14, København, blev som det er ubestridt, den 1. Maj 1944 antaget som Ekspeditrice i den Indstævnte, Bagermester Bernhard A. Klein, boende Godthaabsvej Nr. 48, Frederiksberg, tilhørende, anførte Sted beliggende Bagerforretning for en maanedlig Løn af 225 Kr., der dog blev udbetalt med Halvdelen i hver Maaned Midte og den anden Halvdel ved Maanedens Udgang. Det er ligeledes ubestridt, at Sagsøgerinden den 12. Maj 1945, da hun havde brækket sit ene Ben, blev opsagt af Indstævnte til Fratræden fra 1. Juni s. A. at regne.

Sagsøgerinden har under Henvisning til det saaledes anførte i denne Proces gjort gældende, at hun som Ekspeditrice i Medfør af Funktionærloven efter sin Ansættelsestid har haft Ret til 3 Maaneders Opsigelsesvarsel, og at den stedfundne Opsigelse af hende saaledes har været ulovmæssig og uhjemlet. I Henhold hertil har Sagsøgerinden nedlagt Paastand om, at Indstævnte tilpligtes at betale hende fuld Løn for Maanederne Maj, Juni, Juli og August 1945 eller 900 Kr. 00 Øre med Fradrag af betalt Løn for Halvdelen af Maj eller .. 112 — 50 —

787 Kr. 50 Øre

samt endvidere Feriepenge 4 pCt. heraf eller 31 — 50 —

hvorefter Sagsøgerinden paastaar Dom for 819 Kr. 00 Øre

med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 2. Juni 1945, til Betaling sker.

Indstævnte paastaar sig frifundet mod Betaling af resterende Løn til Sagsøgerinden for Maj 1945 eller 112 Kr. 50 Øre samt Feriepenge heraf 4 Kr. 50 Øre, idet Indstævnte bestrider, at Sagsøgerinden i sin Tjeneste hos ham var eller kunde anses som Funktionær, og gør gældende, at den stedfundne Opsigelse af hende herefter er givet med lovligt Varsel.

Sagsøgerinden har afgivet Partsforklaring, og Indstævntes Hustru, Fru Dagny Klein, født Markussen, har afgivet Vidneforklaring.

Det er herved oplyst, at Sagsøgerindens Arbejde i hendes Plads hos Indstævnte var almindeligt Ekspeditricearbejde, hvortil kom, at Sagsøgerinden ligesom Indstævntes anden Ekspeditrice, naar hun havde Morgentjeneste, hvad hun havde skiftevis med den anden Ekspeditrice, gjorde rent i Butikken, hvilket bestod i, at hun vaskede Gulv, Hylder, Disk, Fade m. v. og tog en lille Times Tid daglig. Det er yderligere oplyst, at Sagsøgerinden under sin Tjeneste nogle faa Gange, naar der var Brug derfor, efter Anmodning fra Fru Klein har bragt Varer ud til Kunder. Endelig er det oplyst, at Sagsøgerinden, naar det skete, at Kunder ikke betalte kontant, har ført Regnskab over deres Skyld.

Fru Klein har derhos forklaret, at Sagsøgerinden, da hun blev antaget, bad om at faa sin Løn ugevis, hvad Fru Klein imidlertid afslog. Sagsøgerinden benægter at have bedt om Ugeløn.

Endelig er det forklaret af Fru Klein, at naar Sagsøgerinden blev sagt op, var dette uden Forbindelse med, at hun havde brækket et Ben, men at det derimod havde sin Aarsag deri, at der ikke havde været fuldstændig Orden i hendes Regnskab. Paa den anden Side er dog dette Anbringende ikke paaberaabt fra Indstævntes Side som Argument for, at den stedfundne Opsigelse vilde have været berettiget, ogsaa saafremt Sagsøgerinden har været at anse som Funktionær efter Lovens i sin Stilling hos Indstævnte.

Efter det foreliggende skønnes den Beskæftigelse, som Sagsøgerinden har haft i sin Plads hos Indstævnte udover Arbejdet som Ekspeditrice, at have været i den Grad underordnet i Forhold til dette sidstnævnte Arbejde, at Afgørelsen af, om Pladsen faldt ind under de af Funktionærloven omfattede Stillinger, alene maa bero paa, om hendes Stilling og Arbejde som Ekspeditrice i Bagerforretningen efter Stillingens og Arbejdets Art og Beskaffenhed fører til, at Funktionærloven kommer til Anvendelse her.

Det for Spørgsmaalet afgørende skønnes da efter Lovens § 1 at maatte være, om den Stilling, Sagsøgerinden har haft hos Indstævnte, kan siges at falde ind under eller dog maatte ligestilles med Begrebet Handelsmedhjælper eller at have været af handelsmæssig Art. Dette skønnes ikke at være Tilfældet. Det findes at være den mest naturlige og nærliggende Forstaelse af Lovens Ordlyd ikke at udstrække dens Anvendelse i anførte Henseende videre end til Handel i egentlig Forstand. Hertil skønnes imidlertid Udlevering til Kunderne af en Bagerforretnings Varer ikke at kunne henføres, i hvilken Henseende det maa være et i afgørende Grad betydende Moment, at der efter det i Sagen oplyste ikke kræves faglig Uddannelse, specielt Læretid, for Opnaelse

af Stilling som Ekspeditrice i en Bagerbutik, saaledes som Tilfældet er inden for Handel i egentlig Forstand.

Idet Funktionærloven herefter ikke skønnes at finde Anvendelse i det her foreliggende Forhold, maa der gives Indstævnte Medhold i, at Sagsøgerinden blev opsagt med lovligt Varsel, og der vil følgelig ikke kunne gives hende Dom for mere, end hvad Indstævnte erkender at skyldte, nemlig Løn for 2. Halvdel af Maj 1945, 112 Kr. 50 Øre, med tilsvarende Feriegodtgørelse.

Indstævnte findes, idet det ikke ses, at han har fremsat sit nævnte Betalingstilbud inden Sagens Anlæg, at burde godtgøre Sagsøgerinden Processens Omkostninger efter Omstændighederne med 40 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 28. September 1945 af Retten for Frederiksberg Birks 3. Afdeling.

Appellantinden, Fru Grethe Buchhøj, paastaar, efter at Underrettsdommen er fyldestgjort, Indstævnte, Bagermester Bernhard A. Klein, dømt til Betaling af 702 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 2. Juni 1945.

Indstævnte paastaar Frifindelse.

For Landsretten er der afgivet Forklaring af Bagermester, Oldermann Niels Christian Jønsson.

Idet Appellantinden findes at maatte anses som Handelsmedhjælper, vil der være at give Dom efter Appellantindens Paastand.

I Sagsomkostninger for Landsretten vil Indstævnte have at godtgøre Appellantinden 200 Kr.

Som udebleven fra den befalede Forligsmægling vil Indstævnte i Medfør af Retsplejelovens § 325 være at anse med en Bøde til Statskassen af 8 Kr. eller subsidiært Hæfte i 2 Dage.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

Dissens:

Idet jeg efter det om Appellantindens Stilling hos Indstævnte oplyste ikke finder at kune betegne hendes Beskæftigelse som værende en Handelsmedhjælper, vilde jeg frifinde Indstævnte og tilkende denne et passende Beløb i Sagsomkostninger for Landsetten.

Tirsdag den 11. Februar.

Nr. 215/1946. **Søllerød Sogneraad (Bruun)**

m o d

Ministeriet for Landbrug og Fiskeri (Kammeradvokaten).

(Om Appellantens Ret til uden Dispensation fra Indstævnte at ekspropriere fredskovspligtigt Areal til Vejanlæg).

Østre Landsrets Dom af 23. Maj 1946 (IV Afd.): Sagsøgte, Søllerød Sogneraad, bør anerkende at have været uberettiget til uden Sagsøgeren, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri's Dispensation at indtage et Areal af Frederikslund Skov til Anlæggelse af en offentlig Vej til Forlængelse af Rønnebærvej ved Rudersdal og at fælde en Del af den paa Arealet staaende Fredskov. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 400 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er oplyst, at det omhandlede Skovareal tilhørte Søllerød Kommune i Henhold til Købekontrakt af 2. Oktober 1918. Det fremhæves i Motiverne til Skovloven af 1935, at der lægges Vægt paa, at Landets Skovarealer ikke formindskes uden afgørende Grunde.

Efter den nærmere Ordning af og vide Adgang til Ekspropriation efter Vejlovgivningen findes der ikke at foreligge fornøden Sikkerhed for, at de Samfundsinteresser, som har ført til Reglerne om Fredskov i Skovlovgivningen, bliver varetaget paa betryggende Maade, medmindre Skovlovens Bestemmelser om Fredskovspligt ogsaa anvendes paa Arealer, der er eller agtes eksproprierede til Vejanlæg. Paa den anden Side hjemler Skovlovgivningen Mulighed for at tage det fornødne Hensyn til de med Vejanlæg forbundne Interesser, idet der efter Skovlovens § 5 er Adgang til at fritage saadanne Arealer for Fredskovspligt.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Søllerød Sogneraad, til Indstævnte, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I et Møde den 19. Januar 1944 vedtog Søllerød Sogneraad at ekspropriere de nødvendige Arealer til Anlæg af en Vej, der ved en Forlængelse mod Nord af Rønnebærvej skulde forbinde det nord for Frederikslund Skov i Rudersdal beliggende Villakvarter med Holte Station. Det eksproprierede Areal løber i en Længde af 250 m gennem Frede-

rikslund Skov, og uanset at denne Del af Arealet er Fredskov, har Søllerød Sogneraad fældet en Del af den paa Arealet staaende Skov. Landbrugsministeriet har i den Anledning overfor Søllerød Sogneraad gjort gældende, at der — — — kræves Samtykke fra Ministeriet til det eksproprierede Areal Fritagelse for Fredskovspligten — — — og at Sogneraadet derfor i nærværende Tilfælde har været uberettiget til at foretage Fældningen paa det eksproprierede Fredskovsareal. Da Søllerød Sogneraad ikke har villet godkende Ministeriets Opfattelse, har dette under nærværende ved Stævning af 1. September 1945 anlagte Sag paa-staaet Sogneraadet som Sagsøgt tilpligtet at anerkende, at det har været uberettiget til uden Ministeriets Dispensation at inddrage det eksproprierede Areal af Frederikslunds Skov til Anlæggelse af en offentlig Vej til Forlængelse af Rønnebærvej ved Rudersdal og at fælde en Del af den paa Arealet værende Fredskov.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren anført følgende:

Hvor Ekspropriation af et fredskovspligtigt Areal sker ved en kommunal Myndighed ifølge en denne tilkommende almindelig legal Beføjelse, maa Fredskovspligten respekteres, medmindre Dispensation opnaas hos Landbrugsministeriet i Medfør af Lov Nr. 164 af 11. Maj 1935 § 5. Fredskovspligten er paalagt bestemte Arealer af samfundsøkonomiske Hensyn, nemlig ud fra den Betragtning, at Danmarks Økonomi kræver et vist skovdækket Areal i Forhold til det samlede Flademaal. Ved Lovens § 1, Nr. 1, er det bestemt, at de Kommuner tilhørende Skove er underkastet Fredskovspligt, og der savnes Hjemmel til herfra at undtage Jord, der eksproprieres af en Kommune til Vejanlæg. Dette fremgaar ogsaa af Lovens § 5 a, der udtrykkelig tillægger Landbrugsministeriet Dispensationsbeføjelse med Hensyn til Arealer, hvor offentlige Anlæg — til hvilke en offentlig Vej maa regnes — gør det rimeligt at opgive Skovdriften.

Vel findes der en 100-aarig Praksis for, at offentlige Veje er blevet anlagt over fredskovspligtigt Areal uden Dispensation fra vedkommende Statsmyndighed, og uden at dette har udløst nogen Reaktion fra dennes Side, men dels fandtes der i Skovforordningen af 27. September 1805 ingen tilsvarende Dispensationsbestemmelse, dels kan den blotte Passivitet fra Statens Side ikke skabe en Ret for de kommunale Myndigheder til at tilsidesætte Lovens Regler om Fredskovspligt forsaavidt angaar Arealer, der benyttes til offentlige Vejanlæg.

Der er under Sagen indhentet Erklæringer fra samtlige Amtsraad i Landet paa en enkelt Undtagelse nær, og heraf fremgaar, at de paagældende kommunale Myndigheder i et stort Antal Tilfælde overhovedet ikke har anmodet Skovvæsenet om Dispensation, I andre Tilfælde har Skovvæsenet forholdt sig passivt overfor Forespørgsler fra paagældende Kommune. I et enkelt Tilfælde af nyere Dato har Landbrugsministeriet indledet Indskridning mod Kommunen, men undladt at forfølge Sagen, formentlig under Paavirkning af den ved Besættelsen opstaaede Tilstand. Endelig har Ministeriet i et enkelt Tilfælde protesteret mod Tilsidesættelsen af Fredskovspligten, men hidtil undladt at foretage videre, før Afgørelse forelaa i nærværende Sag.

Naar der først i den senere Tid er indtaget en mere aktiv Holdning fra Skovvæsenets Side, skyldes dette efter Sagsøgerens Mening forøvrigt den Omstændighed, at det først i Aarene efter 1930, da Bilismen er kommet til virkelig Udfoldelse, har faaet reel Betydning for Skovbestanden at overvaage Begrænsningen i fredskovspligtige Arealers Anvendelse til offentlige Veje, samt at det i de allersidste Aar som Følge af den under Besættelsen foregaaede delvise Ødelæggelse af vore Skove er blevet af særlig samfundsøkonomisk Betydning at beskytte disse.

Sagsøgte har begrundet sin Frifindelsespaastand med følgende:

Den mere end 100-aarige Praksis for, at Skovvæsenet undlader at kræve Fredskovsforpligtelsen overholdt forsaavidt angaar Arealer, der eksproprieres til offentlige Vejanlæg, maa binde de paagældende Myndigheder, saa meget mere som denne Praksis ikke i Virkeligheden er blevet brudt efter Ikrafttræden af Skovloven af 1935. De reale Grunde, der ligger bag Reglerne om Fredskovspligt, fører ikke til at kræve denne overholdt ved Arealer, der eksproprieres til offentlig Vej, idet det drejer sig om saa smaa Arealer, at det ikke spiller nogen Rolle for Samfundsøkonomien, i hvilken Henseende Sagsøgte har fremhævet, at det afgørende Synspunkt ved Paalæggelse af Fredskovspligt maa antages at have været Hensynet til Klimaet, hvilket ikke kan paavirkes ved, at de ubetydelige Arealer, der overgaar til offentlig Vej, berøves deres Skovvækst.

Sagsøgte har videre hævdet, at Spørgsmaalet om, hvorvidt Fredskovspligt skal respekteres ved en Kollision med en dermed uforenelig Raadighed over et Areal, maa afgøres ud fra Hensynet til Betydningen af denne Raadighed set i Forhold til Fredskovspligten. I saa Henseende kan der efter Sagsøgtes Anskuelse ikke være Tvivl om, at Betydningen af, at et Vejanlæg kommer til Udførelse, er langt større end Tabet som Fredskov af det forholdsvis ringe til et Vejanlæg medgaaede Areal.

Skovlovens § 5 stadfæster kun gammel Praksis, og det maa anses som meget tvivlsomt, om Ordene: »offentlige Anlæg« omfatter offentlige Veje. Den Omstændighed, at Skovloven ikke har nogen til Lov Nr. 140 om Naturfredning af 7. Maj 1937 § 9 svarende Bestemmelse om Indberetningspligt vedrørende Foranstaltninger, der eventuelt kunde hindre Fredningen, tyder ogsaa paa, at offentlige Vejanlæg maa kunne udføres uden Hensyn til Fredskovspligten.

Endelig har Sagsøgte henvist til, at Udstykningsreglerne maa vige for Ekspropriationer, samt at det ved Sammenstød mellem Servitutter maa antages, at Vejservitutter har Prioriteten.

Sagsøgeren har overfor Sagsøgtes Anbringende blandt andet bemærket, at Landbrugsministeriet selvfølgelig ikke vil modsætte sig et fornøftigt Forslag til Vejanlæg paa fredskovspligtigt Areal og henvist til, at Ministeriet i det heromhandlede Tilfælde har været sindet at dispensere fra Skovlovens Forbud mod Udlæggelse af et passende Areal til Fredskov i Stedet for det til Vej eksproprierede.

Retten maa finde, at der ikke er Hjemmel til fra den almindelige Bestemmelse i Skovlovens § 1, Stk. 1, at undtage Arealer, der af en Kommune eksproprieres til offentlige Vejanlæg — i hvilken Henseende den fra Skovvæsenet udviste Passivitet ikke kan have den Virkning at

for Udlæg 200 Kr. og 59 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgern, Montør Poul Robertson, var den 17. April 1945 udsendt af Firmaet J. Nielsen, beskæftiget i den tyske Skole paa Emdrupvej med Opsætning af nogle Vinduesaabnere. Han gør under nærværende Sag Sagsøgte 1) Arkitekt Erik Buch som Arkitekt ved de paagældende Bygningsarbejder og Bygherren, Sagsøgte 2) Deutsche Schule, A/S i Likvidation ved Likvidator, Højesteretssagfører Arne Kemp, i Skolens Egen-skab af Byherre ansvarlige for et Sagsøgeren under dennes Færd paa Byggeomraadet overgaaet Ulykkestilfælde og dettes Følger, idet Sagsøgeren i saa Henseende har anført følgende:

Da Sagsøgeren skulde opsætte en Vinduesaabner i Fyrrummet, faldt han ned i en delvis vandfyldt Grube, der ikke var forsynet med Gelænder eller paa anden Maade afskærmet, og som han paa Grund af Lysforholdene paa Stedet ikke kunde se. Ved Faldet kvæstede han det højre Knæled. Han maatte ligge i Sengen indtil den 22. Maj og var fra denne Dato oppegaaende, men stadig sygemeldt, idet han gik til fortsat Behandling paa Rigshospitalets kirurgiske Poliklinik. Først den 6. Juni har han paany kunnet genoptage sit Arbejde. Sagsøgeren maa betragte Forholdene paa Skolen som ganske uforsvarlige.

Sagsøgeren opgør sit Erstatningskrav saaledes:

1. Løn for Tiden 17. April—5. Juni 1945	887 Kr. 80 Øre:
hvilket Beløb Sagsøgeren har oppebaaret hos sit Firma, paa hvis Vegne Beløbet indtales.	
2. 2 Lægeattester	15 — 00 —
3. Udgifter ved Behandling	10 — 00 —
4. 1 Par Bukser ødelagt	48 — 00 —
5. Svie og Smerte	300 — 00 —

Ialt.. 1260 Kr. 80 Øre:

hvilket Beløb Sagsøgeren paastaar de Sagsøgte —in solidum — tilpligtet at betale med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 10. Juli 1945.

De Sagsøgte paastaar hver især Frifindelse.

Sagsøgte 1) begrundet sin Paastand som følger:

Sagsøgte var udelukkende tilsynsførende Arkitekt, Konduktør, ved Opførelsen af den tyske Skole og skulde som saadan paase, at hele Opførelsen og Indretningen af Bygningerne skete i Overensstemmelse med de Planer, der var udleveret ham. Indretningen af Fyrrummet, hvor Sagsøgte kom til Skade, var tegnet af Ingeniørfirmaet Steensen og Varming og var i Slutningen af April dette Aar alt i alt færdig, idet kun Monteringen af Bygningerne var tilbage. I Fyrrummet manglede der intet Gelænder, ligesom der ikke var nogen Gruber i Gulvet, derimod var der en Trappe, som førte ned til en Røgkanal, i et lavere Plan end Fyrrummets Gulv, og denne Trappe er, da Fyrrummet kun er beregnet til Fyrmesteren og ikke til Færdsel for uvedkommende, ikke afmærket med

noget Gelænder. Dette er i Overensstemmelse med Bygningsplanen. Sandsynligvis er Sagsøgeren faldet ned ad denne Trappe. Sagsøgeren havde, da han ikke kendte Bygningen, særlig Anledning til at færdes med den største Forsigtighed, idet han ikke kunde vide, hvor langt Arbejdet var fremme. Desuden burde han ved Henvendelse til Snedkerformanden paa Pladsen have faaet Besked om, hvordan han bedst kunde færdes i Lokalerne. Sagsøgte bestrider Størrelsen af Sagsøgerens Post 5.

Sagsøgte 2) begrundet sin Paastand som følger:

Sagsøgeren er selv ansvarlig for det ham overgaaede Uheld, idet han ikke under sin Færden i Fyrrummet har udvist den fornødne Agtpaagivenhed. I en Bygning, der er under Opførelse, maa alle vise forøget Opmærksomhed, særlig naar man som Sagsøgeren ikke kender Lokaliteterne. Sagsøgeren burde ikke paa egen Haand begive sig ned i Fyrrummet, men henvende sig til Snedkerformanden under hvem han sorterede og der faaet Anvisning paa, hvor han kunde færdes uden Risiko. Fyrrummets Indretning er fuldt un forsvareligt, idet den omhandlede Forsænkning i Fyrrummets Gulv er beliggende umiddelbart under et Vindue, saaledes at Sagsøgeren ved normal Agtpaagivenhed ikke har kunnet undgaa at bemærke den. Der er intet Gelænder, og et saadant er heller ikke angivet paa de Tegninger, der er approberet af Bygningsmyndighederne. Et Gelænder her vil iøvrigt være overflødig, eftersom Forsænkningen er beliggende bag Kedlerne i Fyrrummets fjerneste Hjørne og udelukket tjener til at skaffe Fyrmesteren Adgang til en under Gulvet langs Rummets Bagvæg beliggende Røgkanal, hvorimod uvedkommende normalt ikke har Lejlighed til at færdes her. Selv om det imidlertid maatte blive statueret, at Fyrrummets Indretning ikke har været forsvarlig, kan et Krav som det heromhandlede dog ikke rettes mod Deutsche Schule A/S, men Ansvaret maa paahvile dels Arkitekten, der har haft det øverste Tilsyn med Arbejdets Udførelse eller de Firmaer, der har haft Fyrrummets Indretning i selvstændig Entreprise.

En efter Sagsøgerens Begæring udmeldt Skønsmand, Arkitekt Alvar Lauritzen, har efter en den 19. Oktober 1945 afholdt Skønforretning afgivet en Skønserklæring af 24. s. M., hvori det bl. a. hedder:

»— — — Rummet er stort, ca. 15 × 12 m i Plan og omtrent 5 m højt. Man kommer ind midt paa Rummets vestlige Side i Højde med en Dørkbro (Galleri) ca 2 m over Rummets Gulv.

Rummet har højsiddende Vinduer til 2 Sider, mod Nord og Syd. En Række store Centralvarmekedler er placeret paa Række fra Nord til Syd i Rummets østlige Halvdel. Dørkbroen forgrener sig som Adgangsvej til forskellige Aggregater i Rummet, og der er paa 2 (maaske 3) Steder Nedgang ad Jernleitene herfra til Gulvet. Svære Rørledninger udgaar fra Kedlerne og fordeler sig paa forskellig Vis i Rummet.

Den i Sagen omhandlede Grube ses ikke og anes overhovedet ikke fra Positionen umiddelbart inden for Rummets Indgang.

Montøren forklarede, at han, da han den paagældende Dag skulde opsætte Vinduesaabnere paa Vinduerne i Fyrrummet, efter et kort Overblik fra Indgangen havde bestemt sig for at begynde med det fjerneste Vindue i Rummets Sydøsthjørne og havde begivet sig derhen ved først at følge Dørkbroen til Leitern i Rummets Nordøsthjørne, gaa ned ad

Leiteren og derefter passere langs Østvæggen forbi Rækken af Kedler direkte hen imod Vinduet paa Syd væggenes østlige Del.

Skønsmanden og de øvrige fremmødte begav sig derfor denne Vej. Umiddelbart under Vinduet og direkte op til baade Østvæggen og Syd væggen findes den omhandlede Grube, som er en lille Meter bred, frem fra Syd væggen omtrent to Meter dyb under Gulvet, og hvortil fører et Trappeløb ved Grubens vestlige Ende, helt skjult af Rækken af Kedler. De to Vægge gaar plant lige ned i Gruben, og Væggenes hvide Flisebeklædning fortsætter uændret til Grubens Bund. Der er ingen opstaaende Kant eller nogen Art af Rækværk eller Afskærmning langs Grubens frie Kant mod Gulvet. Der findes en Mulighed for at komme til dette Hjørne af Rummet ved at benytte en anden Leiter og gaa vest om Kedlerne frem til en smal Passage ved Syd væggen lidt vest for Gruben, altsaa ved dennes Trappeside. Denne Passage er næsten skjult af forskellige Rørføringer, og man vil næppe ane den, hvis man ikke er stedkendt eller forud orienteret paa en Plan af Rummet.

Montøren, som paa Ulykkesdagen gik frem mod Vinduet bærende paa Vinduesaabneren (en ca. 2,50 m lang, tynd Metalstang af Systemet »Ivinkel«), havde Modlys fra Solskin, som gennem de højtsiddende Vinduer i Syd væggen, forstærket af den hvide Flisebeklædning i Vindueslysningerne, efter hans Forklaring virkede blændende paa en saadan Maade, at Rummet iøvrigt forekom dunkelt, selv om det i og for sig ikke var mørkt.

Ved Synsforretningen, som nok foretoges paa en Solskinsdag, men paa en Aarstid, hvor Solen ikke har samme Virkning som paa Ulykkesdagen, den 17. April, og paa et tidligere Tidspunkt af Dagen, end Ulykkestilfældet fandt Sted, var denne Lysblending ikke saa iøjnefaldende, men dog — naar elektrisk Lys ikke var tændt i Rummet — stærk nok til, at Skønsmanden fik Indtryk af Rigtigheden af Montørens Forklaring. — — — Naar Tegningen omtales her, er det, fordi den i Plan angiver en Kantbanket, 15 cm høj og ca. 25 cm bred omkring Gruben. Denne Banket er ikke vist paa den mig udlaaente Bygningstegning og er ikke udført paa Stedet. Hvorvidt Udførelsen af en saadan Banket eventuelt kan have været betragtet som Motivering for Undladelse af Rækværk el. lign. foran Gruben (eller om dens Tilstedeværelse kan have været bestemmende for Myndighedernes Undladelse af at stille Krav om Rækværk) kan jeg ikke afgøre, men jeg vil mene, at Tilstedeværelsen af en saadan forhøjet Kant foran Gruben dog vilde have nogen advarende Virkning, idet den ved Lys- og Skyggevirksomheden vilde fange Øjet og give et Varsko om, at der »skete noget« i Gulvplanet.

Færdig fra Trykkeriet den 6. August 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & O Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 34

Tirsdag den 11. Februar.

Forespurgt af Skønsmanden oplyste Arkitekt Erik Buch, at der ikke paa nogen af de for Bygningen gældende Arbejdstegninger var angivet noget Rækværk foran Gruben, ligesom et saadant — saavidt ham bekendt — ikke var forlangt af Bygningsmyndighederne. Arkitekt Buch meddelte endvidere, at hele Kedelrummets tekniske Udstyr incl. Dørkbroer, Leitere etc. var udført under Ingeniørfirmaet Steensen & Varmings Ledelse og efter Tegninger udfærdiget af dette Firma.

Den fungerende Varmemester oplyste, at han og hans Medhjælpere, naar de arbejder ved den nærmeste (sydligste) Kedel, altid sætter en Spærring op foran Gruben, et Brædt paa skraa eller en Lægte, et Par Koste eller andet lignende — — skal jeg herefter besvare det i dette stillede Spørgsmaal efter mit bedste Skøn og Overbevisning:

»Burde der ikke have været foretaget Afspærring omkring Fordybningen i det Kælderlokale, hvor Ulykken skete, eller paa iøjnefaldende Maade være gjort opmærksom paa Fordybningen?«

Svar: Jo, der burde have været opsat en iøjnefaldende Afviser foran Gruben, saalænge der blev arbejdet af Haandværkere eller andre i Rummet, og der burde være opsat et permanent Rækværk (eventuelt en tæt Brystning) ved Grubens Nordside. Jeg vil endda mene, at det er absolut uforvarsligt at undlade Afspærring langs Gruben. Gruben vil, som den i Øjeblikket forefindes, bygningsmæssigt færdig udført, til Stadighed frembyde et alvorligt Risikomoment for enhver, som maatte have Ærinde paa Stedet og som ikke forud er bekendt med Forholdene.

Det er rigtigt, at enhver som færdes i en Bygning under Opførelse (ufærdig Bygning), maa udvise stor Opmærksomhed og Forsigtighed under denne Færdsel, og det er formentlig ikke muligt paa en Byggeplads af Format som den, der her er Tale om, ved interimistiske Afspærringer og lignende Foranstaltninger helt at borteliminere Risikoen for Ulykker, men den i denne Sag omhandlede Grube er efter mit Skøn saa »lumsk« ved dens Beliggenhed og Format, at det maa betegnes som absolut paakrævet paa en eller anden Maade synligt at tilkendegive dens Tilstedeværelse.«

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgte 1) og Skønsmanden.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgte Buch, der var aflønnet maanedsvist, maa anses for at have været Konduktør, og han

For Højesteret drejer Tvisten sig alene om Forældremyndigheden over Fællesbarnet.

For Højesteret er det oplyst, at Indstævnte den 2. Maj 1946 har født et Barn, til hvilket den i Landsrettens Dom ommeldte Mand angives at være Fader; denne er iøvrigt gift, men blev den 28. August 1945 separeret fra sin Ægtefælle og agter efter sin Forklaring at indgaa Ægteskab med Indstævnte.

Idet det efter alt foreliggende findes bedst stemmende med Barnets Tarv og med Billighed, at Barnet forbliver hos Faderen, vil Underrettens Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret ophæves.

Der tillægges Højesteretssagførerne Bech-Bruun og Henriques i Salær for Højesteret hver 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Arbejdsmand Gerhard Krogholt, Kr. Saaby, har under denne Sag nedlagt Paastand om Skilsmisse i Medfør af Ægteskabslovens § 59 fra hans Hustru, Indstævnte Fru Karen Margrethe Krogholt, Kr. Saaby, med hvem han indgik Ægteskab den 22. November 1941, med Vilkaar, at Forældremyndigheden over det i Ægteskabet værende Barn, Ole Krogholt, født den 3. September 1943, tillægges ham, at Indstævnte svarer Underholdsbidrag til Barnet efter Overøvrighedens Bestemmelse, og at Fællesboet i Mangel af mindelig Aftale deles af Skifteretten.

Indstævnte, der erkender Utroskab, modsætter sig ikke Skilsmisse, men kræver Forældremyndigheden over Barnet, saaledes at der til dette udredes Underholdsbidrag af Sagsøgeren.

Efter det under Sagen fremkomne skønnes det tilstrækkeligt godtgjort, at Betingelserne for Skilsmisse i Medfør af anførte Lovbestemmelse er tilstede. Under Hensyn til en til Sagen fremlagt Erklæring fra Børneværnet for Saaby-Kisserup Kommune findes Forældremyndigheden over Fællesbarnet at maatte tillægges Sagsøgeren, og Skilsmissen vil saaledes kunne meddeles med Vilkaar som af denne krævet.

Sagens Omkostninger vil kunne ophæves. Af det Offentlige udredes Salær til den for Indstævnte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Erntoft, med 35 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 24. Oktober 1945 af Retten for Roskilde Købstad m. v. for borgerlige Sager, paastaas af Appellantinden, Fru Karen Margrethe Krogholt, ændret saaledes, at Forældre-

myndigheden over Fællesbarnet Ole Krogholt tillægges Appellantinden, og at Indstævnte tilpligtes at udrede Underholdsbidrag til Barnet efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse.

Indstævnte, Arbejdsmand Gerhard Krogholt, paastaar Stadfæstelse.

Det bemærkes, at Ægteskabet er indgaaet den 22. November 1941.

For Landsetten er der afgivet fornyet Forklaring af Parterne samt Vidneforklaring bl. a. af den Mand, med hvem Appellantinden har erkendt at have været Indstævnte utro.

Efter det for Landsretten oplyste findes det under Hensyn til Barnets Alder bedst stemmende med dettes Tarv, at Forældremyndigheden tillægges Appellantinden, og hendes Paastand herom vil derfor være at tage til Følge, ligesom Indstævnte vil have at svare Bidrag til Barnet som paastaet.

Med disse Forandringer vil Dommen iøvrigt være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil være at ophæve.

Nr. 361/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Johannes Peter Bertelsen Jakobsen (Henriques efter Ordre),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens §§ 232 og 224, jfr. § 222, Stk. 2.

Vestre Landsrets Dom af 19. November 1946 (Nordjydske Nævningekreds): Tiltalte, Johannes Peter Bertelsen Jakobsen, bør hen sættes i Fængsel i 8 Maaneder, hvoraf 36 Dage anses udstaet ved Varetægtsfængsel. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og der under til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsrets sagfører Høst, i Salær 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde, dog at Fuldbyrdselsen af Straffen i Medfør af Straffelovens § 56 udsættes, saaledes at den bortfalder efter en Prøvetid af 3 Aar regnet fra Dommens Afsigelse, saafremt de i Straffelovens Kapitel 7 fastsatte Betingelser overholdes og paa Vilkaar, at Tiltalte i Prøvetiden undergives Tilsyn af en af Øvrigheden beskikket Tilsynsværge.

Fire Dommere finder, at Tiltalte efter det oplyste ikke kan anses som egnet til Paavirkning gennem Straf, men at det af

Hensyn til Retssikkerheden er fornødent, at der i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, jfr. § 17, Stk. 1, anvendes andre Foranstaltninger overfor ham. Disse Dommere stemmer herefter for, at Tiltalte sættes under Tilsyn af en af Øvrigheden beskikket Tilsynsværge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Fuldbyrdselsen af Straffen udsættes, saaledes at den bortfalder efter en Prøvetid af 3 Aar regnet fra Dommens Afsigelse, saafremt de i Straffelovens Kapitel 7 fastsatte Betingelser overholdes og paa Vilkaar, at Tiltalte i Prøvetiden undergives Tilsyn af en af Øvrigheden beskikket Tilsynsværge.

Der tillægges Højesteretssagfører Henriques i Salær for Højesteret 100 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Johannes Peter Bertelsen Jakobsen ved 1. jydsk Statsadvokatus Anklageskrift af 19. September 1946 sat under Tiltale til at lide Straf efter:

I. Straffelovens § 232 for ved uterligt Forhold at have krænket Blufærdigheden, idet han

1) i Sommeren 1943 eller 1944 i Biersted har stukket sin Haand op under Kjolen paa Magda Nielsine Larsen Knøsgaard, der er født den 11. Marts 1933, og taget fat i hendes Benklæder for at trække dem ned,

2) i 1945 i sin Have i Biersted har forsøgt at trække Benklæderne ned paa Ellen Vad, der er født den 24. Maj 1937,

3) i Maj 1946 i Arbejdsmand Poul Poulsens Hjem i Biersted har tilbudt Frieda Johanne Poulsen, der er født den 4. November 1935, 25 Øre for at se hendes Kønsdel.

II. Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, idet han den 30. Maj 1946 i sin Have i Biersted har befølt nævnte Ellen Vad paa hendes blottede Kønsdel og stukket sin Finger lidt op i Kønsdelen paa Ruby Linda Zacho, der er født den 17. Januar 1936, hvorhos han har vist begge Pigerne sit Kønslem.

Tiltalte er født den 16. Juni 1874 i Horsens og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

I Sagens Anledning er der af Nævningerne afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Johannes Peter Bertelsen Jakobsen skyldig i det i Straffelovens § 232 omhandlede strafbare Forhold (Krænkelser af Blufærdigheden) ved i Sommeren 1942 eller 1943 i Biersted at have stukket sin

Haand op under Kjolen paa Pigen Magda Nielsine Larsen Knøsgaard, der er født den 11. Marts 1933, og taget fat i hendes Benklæder for at trække dem ned?

Tillægsspørgsmaal 1.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte sig ved Foretagelsen af den i Hovedspørgsmaal 1 beskrevne Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, der dog ikke er af den i Straffelovens § 16 angivne Art?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Johannes Peter Bertelsen Jakobsen skyldig i det i Straffelovens § 232 omhandlede strafbare Forhold (Krænkelser af Blufærdigheden) ved antagelig i 1945 i sin Have i Biersted at have forsøgt at trække Benklæderne ned paa Pigen Ellen Vad, der er født den 24. Maj 1937?

Tillægsspørgsmaal 2.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 2 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte sig ved Foretagelsen af den i Hovedspørgsmaal 2 beskrevne Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, der dog ikke er af den i Straffelovens § 16 angivne Art?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Johannes Peter Bertelsen Jakobsen skyldig i det i Straffelovens § 232 omhandlede strafbare Forhold (Krænkelser af Blufærdigheden) ved i Maj 1946 i Arbejdsmand Poul Poulsens Hjem i Biersted at have tilbudt Pigen Frieda Johanne Poulsen, der er født den 4. November 1935, 25 Øre for at se hendes Kønsskel?

Tillægsspørgsmaal 3.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 3 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte sig ved Foretagelsen af den i Hovedspørgsmaal 3 beskrevne Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, der dog ikke er af den i Straffelovens § 16 angivne Art?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Tiltalte Johannes Peter Bertelsen Jakobsen skyldig i det i Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, omhandlede strafbare Forhold (anden kønslig Omgængelse end Samleje med Barn under 12 Aar) ved den 30. Maj 1946 i sin Have i Biersted at have befølt Pigen Ellen Vad, der er født den 24. Maj 1937, paa hendes blottede Kønsskel, hvorhos han har fremvist sit blottede Kønsslem for nævnte Pige?

Tillægsspørgsmaal 4.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 4 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte sig ved Foretagelsen af den i Hovedspørgsmaal 4 beskrevne Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, der dog ikke er af den i Straffelovens § 16 angivne Art?

Hovedspørgsmaal 5.

Er Tiltalte Johannes Peter Bertelsen Jakobsen skyldig i det i Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, omhandlede strafbare Forhold (anden kønslig Omgang end Samleje) ved den 30. Maj 1946 i sin Have i Biersted at have stukket sin Finger lidt op i Kønsdelen paa Pigen Ruby Linda Zacho, der er født den 17. Januar 1936, hvorhos han har fremvist sit blottede Kønslem for nævnte Pige?

Tillægsspørgsmaal 5.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 5 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte sig ved Foretagelsen af den i Hovedspørgsmaal 5 beskrevne Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, der dog ikke er af den i Straffelovens § 16 angivne Art?

Nævningerne har besvaret samtlige Spørgsmaal med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund, vil de af Tiltalte udviste Forhold være at henføre under Straffelovens §§ 232 og 224, jfr. § 222, Stk. 2.

Forsvareren har nedlagt Paastand om, at det i Anklageskriftet under I 1) anførte Forhold betragtes som forældet.

Da den Straf, der for dette Forhold vilde være blevet idømt, maa antages at overstige Bøde eller Hæfte, kan Forholdet ikke anses forældet.

Tiltalte har været underkastet mental Undersøgelse, og Retslæge- raadet har i Erklæring af 29. Juli 1946 udtalt:

»— — — at Johannes Peter Bertelsen Jacobsen vel efter det foreliggende ikke frembyder et saa udtalt alderdomssløvsind, at man har ment at kunde diagnosticere en egentlig alderssindssygdom (dementia senilis), men det maa dog anses for utvivlsomt, at et saadant sløvsind er i færd med at udvikle sig og antagelig i den kommende tid vil skride videre frem.

Han kan derfor ikke anses for egnet til paavirkning gennem straf, og det er sandsynligt, at han paany, hvis han faar lejlighed dertil, vil gøre sig skyldig i lignende lovstridige handlinger.

Saaframt han kan anbringes paa et alderdomshjem under saadant tilsyn, at han ikke faar lejlighed til at komme i berøring med børn, er det sandsynligt, at denne forholdsregel vil være tilstrækkelig til at forhindre nye lovovertrædelser. Er saadan anbringelse ikke gennemførlig, er anbringelse paa sindssygehospital den eneste mulige udvej.«

Efter alt foreliggende kan Tiltalte ikke anses for uegnet til Paavirkning gennem Straf.

Den i Medfør af ovennævnte Lovbestemmelser forskyldte Straf findes at kunne bestemmes til Fængsel i 8 Maaneder, hvoraf 36 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Nr. 265/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Gudmund Erling Peter Pedersen (Møller),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 288, Stk. 2.

Vestre Landsrets Dom af 16. Juli 1946 (Vest- og mellemjydske Nævningekreds): De Tiltalte, Gudmund Erling Peter Pedersen og Inger Edith Jensen, bør straffes med Fængsel, Pedersen i 8 Aar og Inger Jensen i 4 Aar, hvoraf for hver af de Tiltalte 52 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Sagens Omkostninger udredes af de Tiltalte een for begge og begge for een, dog at Tiltalte Pedersen udreder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagiører Morville, i Salær 300 Kr. og Tiltalte Inger Jensen til den for hende ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ørum, i Salær 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket alene af Tiltalte.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, forsaavidt den er paaanket, dog saaledes at nu 4 Maaneder vil være at anse som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Fire Dommere stemmer for at fastsætte Straffen til Fængsel i 6 Aar med Fradrag af 4 Maaneder.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at nu 4 Maaneder anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Møller betaler Tiltalte Gudmund Erling Peter Pedersen 100 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Gudmund Erling Peter Pedersen og Inger Edith Jensen ved 2. jydske Statsadvokatur's Anklageskrift af 24. Juni 1946 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 288, Stk. 1, jfr. Stk. 2, for Røveri af særlig farlig Karakter ved i Forening den 27. April 1946 Kl. ca. 21,30 paa Vejen mellem Hjern Stationsby og Øster Hjern ved Vold at have aftvunget Chauffør Jens Peter Jensen, Holstebro, en Tegnebog og en Pung indeholdende blandt andet ca. 1050 Kr., idet Tiltalte Pedersen truede Jensen med at skyde denne, hvorved han tvang ham til at kaste

sin Tegnebog og Pung paa Vejen, og slog Jensen 2 Gange i Hovedet med en Skruenøgle, hvorefter de Tiltalte bortfjernede sig med Pengene.

Tiltalte Pedersen er født den 26. Januar 1921 og ses — foruden at Tiltalte mod ham for Tyveri i Henhold til Straffelovens § 30, Stk. 1, er frafaldet ved Statsadvokatens Resolution af 7. April 1938 — tidligere straffet saaledes:

1. Ved Odense Købstads Rets Dom af 28. Februar 1941 efter Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, og Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 1, Stk. 1, delvis sammenholdt med Straffelovens § 21, med Fængsel i 1 Aar.

2. Ved Vestre Landsrets Dom af 27. August 1942 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, med Fængsel i 1 Aar.

3. Ved Gørding-Malt Herreders Rets Dom af 15. Maj 1944 efter Straffelovens § 285, jfr. § 276, tildels jfr. § 23, med Fængsel i 1 Aar 6 Maaneder.

Tiltalte Inger Edith Jensen er født den 8. December 1926 og ses ikke tidligere straffet, men ved Statsadvokatens Resolution af 13. Maj 1944 er Tiltalte for Overtrædelse af § 6, Stk. 1, i Lov Nr. 163 af 18. Maj 1937 om Foranstaltninger i Anledning af Svangerskab m. v. i Henhold til Straffelovens § 30, frafaldet.

I Sagens Anledning har Nævningerne givet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Gudmund Erling Peter Pedersen skyldig i det i Straffelovens § 288, Stk. 2, jfr. Stk. 1, Nr. 1, ommeldte strafbare Forhold (Røveri af særlig farlig Karakter) ved i Forening med Medtiltalte Inger Edith Jensen den 27. April 1946 Kl. ca. 21,30 paa Vejen mellem Hjerm Stationsby og Øster Hjerm ved Vold og Trusel om øjeblikkelig Anvendelse af saadan at have aftvunget Chauffør Jens Peter Jensen, Holstebro, en Tegnebog og en Pung indeholdende blandt andet ca. 1050 Kr., idet Tiltalte truede Jensen med at skyde denne, hvorved han tvang ham til at kaste sin Tegnebog og Pung paa Vejen, og slog Jensen 2 Gange i Hovedet med en Skruenøgle, hvorefter de Tiltalte bortfjernede sig med Pengene, som de senere delte?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Inger Edith Jensen skyldig i det i Straffelovens § 288, Stk. 2, jfr. Stk. 1, Nr. 1, ommeldte strafbare Forhold (Røveri af særlig farlig Karakter) ved i Forening med Medtiltalte Gudmund Erling Peter Pedersen den 27. April 1946 Kl. ca. 21,30 paa Vejen mellem Hjerm Stationsby og Øster Hjerm ved Vold og Trusel om øjeblikkelig Anvendelse af saadan at have aftvunget Chauffør Jens Peter Jensen, Holstebro, en Tegnebog og en Pung indeholdende blandt andet ca. 1050 Kr., idet Tiltalte med Røveri for Øje i Holstebro hyrede Chauffør Jensen og fik ham til at standse Vognen paa Landevejen, hvorpaa hun, da Medtiltalte Pedersen under Trusel om at skyde havde tvunget Chauffør Jensen, hvem han endvidere 2 Gange slog i Hovedet med en Skruenøgle, til at kaste sin Pung og Tegnebog paa Vejen, opsamlede Pungen og Tegnebogen, hvis Indhold af Penge hun senere delte med Medtiltalte Pedersen?

Tillægsspørgsmaal.

Skal Straffen for Tiltalte Inger Edith Jensen nedsættes, fordi hun

kun har villet yde en mindre væsentlig Bistand til den i Hovedspørgsmaalet omhandlede Forbrydelse, jfr. Straffelovens § 23, Stk. 1, 2. Punkt?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaalene 1 og 3 med Ja og Tillægsspørgsmaalet med Nej.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil de Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 288, Stk. 2, jfr. Stk. 1, Nr. 1.

Den forskyldte Straf findes passende at kunne bestemmes til Fængsel, for Tiltalte Pedersens Vedkommende i 8 Aar og for Tiltalte Inger Jensens Vedkommende i 4 Aar, hvoraf 52 Dage for hver af de Tiltalte vil være at anse som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Nr. 9/1947.

Husejer **Jacob Jensen**

m o d

Skomagemester **Søren Pedersen.**

K e n d e l s e afsagt den 4. Januar 1947 af den i H. t. Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Vejle Amtsraadskreds:

— — —

Landsretssagfører Dehlholm paa Indklagedes Vegne paastaar principalt Sagen afvist fra Voldgiftsretten i Medfør af Erhvervslejevoldgiftslovens § 3, Stk. 1 in fine, under Henviisning til, at Opsigelsen Bilag 3 af 30. September 1945 er forkyndt samme Dag, og idet han bestrider, at den af Overretssagfører Demant paa Klagerens Vegne til Voldgiftsrettens Formand indgivne, den 30. Oktober 1946 daterede, Begæring og Klage er kommet Voldgiftsrettens Formand i Hænde nævnte Dato, og han henstiller, at Retten særskilt paadømmer dette Spørgsmaal.

Overretssagfører Demant paa Klagerens Vegne bemærker heroverfor, at Klagens Bilag 2 af 30. Oktober 1946 er afsendt som almindeligt, ikke anbefalet Brev nævnte Dags Morgen fra Vejle med Posten til Erhvervslejevoldgiftsrettens Formand i Fredericia, hvorfor han maa holde for, at Brevet og Klagen Bilag 2 altsaa maa være kommet Voldgiftsformanden i Hænde nævnte Dags Eftermiddag og altsaa rettidig, hvorfor han protesterer mod Afvisningen.

Voldgiftsrettens Formand bemærkede, at man ved Dommerembedet i Fredericia almindeligvis fik Post om Morgenen Kl. ca. 8,30—9,00 og derefter Kl. ca. 12,30 og sidste Gang Kl. ca. 17,30, men at det ogsaa lejlighedsvis hændte, at Breve til Dommeren gik hjem til dennes Privatbopæl, saaledes at de laa der, naar Dommeren kom hjem fra Kontoret Kl. sædvanlig 18,30, og at han ikke erindrede, hvilken Dato han havde modtaget Klagen Bilag 2.

Retsformanden bemærkede, at han derefter nu efter Sagens Anledning telefonisk havde rettet Henvendelse til Vejle Hovedpostkontor, hvor Overassistent Jensen havde oplyst, at der udgik Post fra Vejle syd paa

bl. a. til Fredericia første Gang Kl. ca. 8 Morgen, 2. Gang med Tog Kl. ca. 13,30 og 3. Gang senere i Løbet af Dagen, saaledes at Post fra 1. Udgang skulde kunne være i Fredericia i Løbet af Formiddagen og Post fra 2. Udgang, altsaa Kl. ca. 13,30, skulde kunne være i Fredericia til Udbringelse der Kl. ca. 17 à 17,30.

Retsformanden bemærkede, at det maatte anses udelukket paa Dommerkontoret at foranstalte yderligere Undersøgelse om Tidspunktet for Modtagelse af nævnte Brev, der, saafremt det var modtaget den 30. Oktober 1946 Kl. ca. 17,30, var modtaget, efter at det almindelige Personale var gaaet.

Ingen af Parterne ønskede yderligere Udsættelse eller Oplysninger med Hensyn til det omhandlede Spørgsmaal, som Voldgiftsretten, idet Parterne med Sagførere aftraadte, derefter optog til Votering.

Der afsagdes herefter saalydende

K e n d e l s e:

Da et Flertal af Voldgiftsrettens Medlemmer, uanset den Klageren ved Overretssagfører Demant paahvilende Bevisbyrde for, at Klagen og Begæringen Bilag 2 af 30. Oktober 1946 er kommet Voldgiftsrettens Formand og dermed Voldgiftsretten i Hænde nævnte Dag, efter de foreliggende Oplysninger ikke tør forkaste, men maa anse det for overvejende sandsynligt, at Begæringen om Sagens Indbringelse for Voldgiftsretten er afsendt den 30. Oktober 1946 og er kommet Retsformanden i Hænde i Løbet af den 30. Oktober 1946 og dermed henset til Erhvervslejevoldgiftslovens § 3, Stk. 1, in fine rettidigt,

e r a g t e s:

Den af Indklagede, Husejer Jacob Jensen, fremsatte Paastand om Sagens Afvisning kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Vejle Amtsradsreds.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Under de foreliggende Omstændigheder, hvor Voldgiftsretten ikke har forsynet Begæringen med Paategning om Tidspunktet for dens Indlevering, og hvor dette Tidspunkt derfor ikke med Sikkerhed lader sig fastslaa, findes der, idet Begæringen maa antages at være afsendt fra Vejle den 30. Oktober 1946 om Morgen, at maatte gaas ud fra, at den er kommet Voldgiftsretten i Hænde samme Dag. Allerede som Følge heraf vil Kendelsen være at stadfæste.

Kæremaalets Omkostninger findes den Kærende at burde betale til Indkærede med 60 Kr.

T h i b e s t e m m e s:

Voldgiftsrettens Kendelse stadfæstes.

Kæremaalets Omkostninger betaler den kæ-

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Anklagemyndigheden har oplyst, at Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom idømte Straf fra 1. Februar 1946, til han den 4. September 1946 atter underkastedes Varetægtsfængsel.

Otte Dommere stemmer for at fastsætte den af Tiltalte i Henhold til § 12, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 forskyldte Straf til Fængsel i 2 Aar, hvori nu 10 Maaneder kommer til Afkortning, samt for at frakende Tiltalte de i § 6, Stk. 1, i samme Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder for et Tidsrum af 5 Aar.

Een Dommer stemmer for at stadfæste den indankede Dom. Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Otto Bloch Andersen, bør straffes med Fængsel i 2 Aar, hvorefter 10 Maaneder anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Byrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret, derunder det i Landsretsdommen fastsatte Forsvarssalær og Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt 120 Kr. udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Otto Bloch Andersen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 21. September 1945 til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, jfr. Stk. 1, ved i Januar 1943 til det danske Politi her i Byen at have anmeldt, at der i Elektromekaniker Leif Bugges Lejlighed i Bregnerødgade blev fremstillet illegale Skrifter, hvilket havde til Følge, at nævnte Leif Bugge, stud. polyt. Regnar Bugge, stud. polyt. Henning Nielsen, Jørgen Reinhold Jenk og stud. med. Erik Hans Krogh Andersen blev anholdt og ved Københavns Byrets Dom af 16. Februar 1943 i Medfør af Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 § 1, jfr. Lov Nr. 536 af 22. December 1941 og Lov Nr. 206 af 9. Maj 1942 § 2, idømtes Fængsel. Leif Bugge i 40 Dage, Regnar Bugge i 6 Maaneder, Nielsen i 8 Maaneder og 10 Dage, hvori dog var indbefattet en ham tidligere idømt betinget Straf af Hæfte i 60 Dage, Jenk i 7 Maaneder og Andersen i 5 Maaneder.

Tiltalte er født den 15. Februar 1920 og tidligere straffet ved Frederiksberg Birks Rets Dom af 20. August 1941 for Overtrædelse af Uniformslovens § 2, Stk. 1, jfr. § 1, Stk. 1, Pkt. 1, med en Bøde paa 80 Kr.

Tiltalte har erkendt, at han i Januar 1943 indgav Anmeldelse til Politiet paa Frederikssundsvejens Politistation om, at der i Elektromekaniker Leif Bugges Lejlighed i Bregnerødgade blev fremstillet illegale Skrifter, og at Anmeldelsen havde til Følge, at der ved Københavns Byret blev afsagt Straffedom som nærmere anført i Anklageskriftet over Leif Bugge og de fire andre nævnte Personer, af hvilke dog kun Leif og Regnar Bugge samt Henning Nielsen har afsonet de dem idømte Straffe. Tiltalte benægter imidlertid, at han ved sin Handlemaade har gjort sig skyldig i noget ulovligt.

Tiltalte har nærmere forklaret, at han, der kom en Del sammen med Leif Bugge, som havde paataget sig at reparere et Radioapparat for Tiltalte, havde aftalt med Bugge at mødes den paagældende Dags Eftermiddag i Bugges Lejlighed, der bestod af to Værelser, hvoraf Bugges Fætter, Ragnar Bugge, beboede det ene. Da Tiltalte indfandt sig, var der ingen hjemme, og han lukkede sig derfor selv ind i Lejligheden med en Nøgle, som han med Leif Bugges Tilladelse havde ladet lave til Lejlighedens Entrédør. Efter at være kommet ind i Lejligheden bemærkede han i Regnar Bugges Værelse en Duplikator og en Del dupligerede Skrifter af illegalt Indhold, hvoraf han sluttede, at der blev drevet illegal Trykkeri i Lejligheden. Da Leif Bugge imidlertid efter at være kommet tilstede benægtede at kende noget til Sagen, og Tiltalte derefter gik ud fra, at det var nogle af Leif og Regnar Bugges Kammerater, der bag deres Ryg benyttede Lejligheden til nævnte Formaal, foreslog han Leif Bugge, at der blev indgivet Anmeldelse til Politiet og fik dennes Tilladelse til at anmelde Forholdet i hans Navn. Hans Bevæggrunde til at foretage Anmeldelse til Politiet var dels, at han frygtede, at Trykkeriet kunde blive opdaget af det tyske Gestapo, og at Leif Bugge derved vilde blive bragt i alvorlig Fare, dels at han mente at handle i Overensstemmelse med Kongens Bud og Regeringens Opfordring til Befolkningen om at udvise en rolig og værdig Holdning og rette sig efter givne Love og Forskrifter, hvorhos han var af den Overbevisning, at Anmeldelse til det danske Politi ikke vilde faa andre Følger, end at det illegale Materiale vilde blive konfiskeret. Tiltalte har endvidere anført, at han ved sin Henvendelse til Politiet paa Frederikssundsvejens Politistation forespurgte vedkommende Politimand, om det ikke var det rigtigste at foretage Anmeldelse i saadant Tilfælde, hvilket Politimanden gav ham Medhold i.

Leif Bugge har som Vidne forklaret, at han ved den paagældende Lejlighed blev meget forbavset over at finde Tiltalte inde i Lejligheden, idet Vidnet, der nægter at have givet Tiltalte Lov til at lade lave en Nøgle, ikke vidste, at han havde en saadan. Vidnet har erkendt, at han dengang overfor Tiltalte benægtede at kende noget til de illegale Skrifter Fremstilling, men det er urigtigt, at Tiltalte havde Vidnets Tilladelse til at anmelde Forholdet, idet Vidnet tværtimod indtrængende opfordrede Tiltalte til at undlade Anmeldelsen, hvortil Tiltalte imidlertid bemærkede, at der af Regeringen var givet en Lov, som maatte overholdes.

Som Sagen foreligger oplyst, findes det ubetænkeligt at statuere, at Tiltalte, der var Medlem af en nationalsocialistisk Fraktion, har ladet sig lede af politiske Motiver til at foretage Anmeldelsen til Politiet, og det maa have staaet Tiltalte ganske klart, at hans Handlemaade kunde faa alvorlige Følger for de i Fremstillingen af de illegale Skrifter implicerede.

Herefter maa Tiltalte anses strafskyldig efter Straffelovstillæggets § 12, idet der ikke kan gives Tiltaltes Forsvarer Medhold i, at Tiltalte har handlet i Overensstemmelse med Regeringens Anvisning, hvorved Forsvareren særligt har henvist til Statsminister Buhls Tale af 2. September 1942 og følgelig maa være straffri efter Straffelovstillæggets § 1, 2. Stk.

Tiltalte har efter at være interneret den 7. Maj 1945 været fængslet siden den 30. Juli 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovstillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, 2. Stk., jfr. 1. Stk., med Fængsel i 5 Aar, hvoraf 147 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 og dennes Analogi anses som udstaaet.

I Medfør af Straffelovstillæggets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid for bestandig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 11. Oktober 1945 af Københavns Byrets 22. Afdeling (Sag Nr. 242/1945), er med Ankenævnets Tildelse paaanket af Tiltalte Otto Bloch Andersen til Frifindelse.

Anklagemyndigheden har paastaaet Skærpelse.

Der findes ikke noget Grundlag for at tage Tiltaltes Frifindelsespaastand til Følge.

Idet der ikke findes at være tilstrækkelig Grundlag for at bringe Straffelovstillæggets § 12, Stk. 2, til Anvendelse, vil Tiltalte være at anse efter denne §'s 1. Stk.

Da Straffen findes passende, hvorved bemærkes, at Retten i det hele lægger Leif Bugges i Dommen gengivne Forklaring til Grund, vil Dommen være at stadfæste, saaledes at nu 8 Maaneder af Straffetiden anses udstaaet.

Fredag den 14. Februar.

Nr. 371/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Erland Jensen (Em. Christensen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovstillæggets § 10, Stk. 2, Straffelovens § 244, Stk. 4, jfr. Stk. 2, 2. Pkt., og Stk. 3, 2. Pkt., jfr. Straffelovstillæggets §§ 8 og 9 samt Straffelovens § 245, Stk. 2, jfr. Straffelovstillæggets § 8, Stk. 2, Nr. 4, og § 9.

Københavns Byrets Dom af 1. Maj 1946 (22. Afd.): Tiltalte, Erland Jensen, bør straffes med Fængsel paa Livstid. Tiltalte kendes uværdig til almen Tillid for bestandig. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 275 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Krøl-Nielsen.

Østre Landsrets Dom af 19. Oktober 1946 (IX Afd.): Tiltalte, Erland Jensen, bør straffes paa Livet. Tiltalte fortaber for bestandig de i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 6 omhandlede Rettigheder. Byretsdommens Bestemmelse om Sagsomkostninger stadfæstes. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder Salær 250 Kr., til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Krøl-Nielsen.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Med Bemærkning, at Forhold 5 delvis vil være at henføre under Straffelovens § 244, Stk. 4, stemmer ti Dommere for iøvrigt at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, medens tre Dommere stemmer for at fastsætte Straffen til Fængsel paa Livstid.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Em. Christensen betaler Tiltalte Erland Jensen 300 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, tiltales Erland Jensen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 20. Marts 1946 til at lide Straf for Overtrædelse af:

1.

Lov-Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, ved i Tiden fra den 16. Januar 1945 og indtil Kapitulationen den 5. Maj 1945 at have forrettet Tjeneste i det tyske Sikkerhedspoliti paa Politigaarden, hvor han dels var beskæftiget som Tolk ved Forhørerne, dels uniformeret deltog i Razziaer og Anholdelser af danske Statsborgere.

2.

Straffelovens § 244, Stk. 4, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 8 og 9, ved en Gang i Foraaret 1945 under sin Tjeneste paa Politigaarden i det tyske Sikkerhedspoliti under Efterforskningen af en Røverisag at have pryglet en Arrestant med en Gummislange fyldt op med Sand, indtil den paagældende tilstod sin Andel i Forbrydelsen.

3.

Straffelovens § 245, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 8 og 9, ved i Slutningen af Februar 1945 under sin Tjeneste paa Politigaarden i det tyske Sikkerhedspoliti tilligemed en tysk Kriminalsekretær i ca. 20 Minutter at have slaaet en Arrestant ved Navn Villy Arp, der var sigtet for at have solgt Vaaben til den danske Modstandsbevægelse, med en Gummislange og med knyttede Hænder i Ansigtet, hvorved Arp fik slaaet en Kindtand ud, og ved derefter tillige med et andet dansk Medlem af det tyske Sikkerhedspoliti ved Navn Ib Birkedal Hansen at have torteret nævnte Arp med et Spanskrør, indtil denne i Strid med Sandheden maatte tilstaa at have deltaget i Vaabenhandlen.

4.

Straffelovens § 245, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 8 og 9, ved i Slutningen af Februar 1945 under samme Omstændigheder som under Forhold 2 og 3 tilligemed nævnte Ib Birkedal Hansen og et tredje Medlem af det tyske Sikkerhedspoliti ialt 4 Gange at have pryglet en Arrestant ved Navn Villy Mortensen, der var sigtet for »illegal Virksomhed«, med Knytnæveslag og Slag af Gummiknipler, hvorved Mortensen een Gang mistede Bevidstheden, og hvorved han paadrog sig en Nyresygdom og beskadigede sine Ribben, og ved derefter at have holdt paa Arrestanten Erik Andersen, der senere blev henrettet, formentlig for at tvinge ham til en Tilstaaelse, medens de andre tyske Politimænd torterede nævnte Mortensen ved at svide ham under Fødderne, indtil han besvimede, og ved at file Kødet fra hans Neglerødder og løfte Neglene op »bagfra«.

5.

Straffelovens § 244, Stk. 4, og § 245, jfr. Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 §§ 8 og 9, ved den 17. Marts 1945 under Omstændigheder som i de foregaaende Forhold at have slaaet Arrestanten Preben Edvard Jørgensen, der var sigtet for »illegal Virksomhed«, med knyttede Hænder i Ansigtet, ved tilligemed et Par andre Medlemmer af det tyske Sikkerhedspoliti og et Par Medlemmer af »Hipo« med Knytnæveslag og Gummiknipler at have pryglet Arrestanten Steen Verland, der ligeledes var sigtet for »illegal Virksomhed«, indtil Verland tilsyneladende livløs sank sammen paa Gulvet, og endelig ved ligeledes i Forening med »Hipo-Folk« med Gummiknipler og Knytnæveslag at have slaaet Arrestanten Niels Jensen fra samme »illegale Gruppe« og sparket ham i Skridtet.

Der er derhos i Medfør af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 8, Stk. 2, Nr. 4, nedlagt Paastand om Idømmelse af Livsstraf.

Tiltalte er født den 23. November 1922 i Albæk og ikke fundet tidligere straffet.

ad Forhold 1.

Tiltalte har forklaret, at han, der er udlært som Maskinarbejder, i Tiden fra Oktober 1942 til Januar 1945 var beskæftiget som Mekaniker for den tyske Værnemagt paa Flyvepladserne i Aalborg, Værløse og senest i Kastrup. Han opsagde sin Stilling her paa Grund af Mangel paa Arbejde, og da han samtidig af en Tysker blev opfordret til at melde sig til det tyske Sikkerhedspoliti, og han mente derved at kunne gøre

en Indsats mod Kommunismen, henvendte han sig efter at have raadført sig med en ældre Kammerat paa Politigaarden, hvor han blev antaget som »Zivilangestellter« under Sikkerhedspolitiet for en maanedlig Løn af 585 Kr. Han tiltraadte Tjenesten den 17. Januar 1945 efter at have underskrevet en Lydigheds- og Tavshedserklæring og fik udleveret Pistol og Maskinpistol samt sædvanlig S. D.-Uniform. Hans Opgave bestod i at fungere som Tolk under Forhør over arresterede danske Statsborgere, der sigtedes for »illegal Virksomhed«, ligesom han har deltaget i Razziaer og i 4 Tilfælde i Anholdelser af danske Statsborgere. Han har tillige været med ved Afspærringen af Shellhuset efter Bombningen den 21. Marts 1945 og affyrede herunder Skræmmeskud i Luften for at faa Folkemængden til at respektere Afspærringen.

Efter den af Tiltalte saaledes afgivne Forklaring i Forbindelse med det iøvrigt oplyste er det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i Overensstemmelse med Anklageskriftet for saa vidt angaar det heromhandlede Forhold.

ad Forhold 2.

Tiltalte har erkendt, at han har deltaget som Tolk for en tysk Kriminalsekretær under et Forhør over to danske Statsborgere, der i Foraaret 1945 var blevet anholdt sigtet for Røveri og af Hipofolk ført til Politigaarden, at han, da den ene af de paagældende Danskere nægtede at have deltaget i Røveriet, efter Ordre af Kriminalsekretæren, der først havde pryglet Manden, tildelte denne 2—3 Slag i Ansigtet med knyttet Næve, og at han, da Manden stadig nægtede, tog en Stump Haveslange og slog Manden 2—3 Slag over Ryggen med denne, hvorefter Manden aflagde Tilstaaelse.

Herefter maa Tiltalte anses skyldig i Overensstemmelse med Anklageskriftet for saa vidt angaar dette Forhold.

ad Forhold 3.

Ved de af Tiltalte og Vidnet, Elektromekaniker Villy Helmuth Arp, afgivne Forklaringer finder Retten det bevist, at nævnte Villy Arp, der efter den 17. Februar 1945 at være anholdt af Hipofolk blev afhørt paa Politigaarden sigtet for under sin Tjeneste i Sommerkorpset at have solgt Vaaben til den danske Modstandsbevægelse, under disse Forhør har været Genstand for Mishandling, idet han dels blev slaaet med en Gummislange paa Kroppen og med knyttede Hænder i Mellemgulv og Ansigt, hvorved en Kindtand knækkede og en anden blev slaaet ud, dels blev slaaet med en Kæp paa Sædet og Ryggen efter at være blevet belagt med Haandjern og lagt over en Briks, samt at Tiltalte, der fungerede som Tolk under Forhørene, har deltaget i Mishandlingen paa den nærmere i Anklageskriftet beskrevne Maade.

Tiltaltes Forhold findes efter Beskaffenheden af den udøvede Mishandling at maatte henføres under Straffelovens § 245, 2. Stk., jfr. § 244, 2. og 4. Stk.

ad Forhold 4.

Det findes ved den under Sagen stedfundne Bevisførelse, derunder Tiltaltes egne og Vidnet Villy Mortensens Forklaringer bevist, at nævnte Mortensen, der den 17. Februar 1945 blev anholdt af Hipofolk og senere samme Dag blev ført til Politigaarden, under de derefter over ham af-

holdte Forhør, hvorunder han sigtedes for »illegal Virksomhed«, har været udsat for grove Mishandlinger fra tyske Forhørslederes og deres danske Haandlangeres Side, idet han af disse er blevet tildelt Næveslag i Ansigtet og paa Kroppen og er blevet slaaget med Gummiknipler i nogle Tilfælde efter at være lagt over en Stol med sammenlænkede Hænder og Fødder, hvorhos han ifølge sin Forklaring, hvis Rigtighed er blevet bestyrket ved en af retsmedicinsk Institut under 10. September 1945 afgiven Erklæring, og som det derfor findes ubetænkeligt at lægge til Grund, under et Forhør den 9. Marts 1945 er blevet svedet under sine nøgne Fødder ved Hjælp af et elektrisk Torturapparat og har faaet filet Kødet fra Neglerødderne. Det er endvidere bevist, at Tiltalte, der fungerede som Tolk under en Del af Forhørene over Mortensen, har deltaget i Mishandlingen af denne. Tiltalte har saaledes erkendt, at han under et af Forhørene har været med til at slaa Mortensen med en Gummiknippel, men det findes ubetænkeligt at lægge Mortensens Forklaring til Grund, naar denne tillige har hævdet, at Tiltalte har været med til ved flere — ialt 4 — Lejligheder at slaa ham med knyttede Næver i Ansigtet og paa Kroppen og har hjulpet de andre Mishandlere med at lægge Mortensen i Haandjern. Derimod maa det selv efter den af Mortensen afgivne Forklaring, hvorefter Tiltalte vel under det ovennævnte Forhør den 9. Marts 1945 befandt sig i Forhørslokalet for at holde Vagt over en anden Fange — Erik Andersen — men ikke tog aktiv Del i den omforklarede Tortur, anses for overvejende betænkeligt at statuere, at Tiltalte er medansvarlig for de overfor Mortensen ved denne Lejlighed begaaede bestialske Voldshandlinger.

Bortset herfra maa Tiltalte herefter iøvrigt for saa vidt angaar dette Forhold anses skyldig i Overensstemmelse med Anklageskriftet, saaledes at hans Forhold vil være at henføre under Straffelovens § 245, 2. Stk., jfr. § 244, 2. og 4. Stk.

ad Forhold 5.

Vedrørende dette Forhold er afgivet Forklaring — foruden af Tiltalte — af Vidnerne, Fotograf Preben Edvard Jørgensen, Arbejdsmand Niels Jensen og Pølsemaker Franch Emil Rudberg.

Ved den stedfundne Bevisførelse finder Retten det bevist, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet beskrevne Forhold, der vil være at henføre under Straffelovens § 245, 2. Stk., jfr. § 244, 2. og 4. Stk.

Da de under Forholdene 2—5 omhandlede Voldshandlinger maa anses begaaede for i tysk Interesse at fremtvinge Forklaringer og Tilstaaelse, findes Tiltalte tillige at have overtraadt Straffelovstillæggets §§ 8 og 9.

Tiltalte har været undersøgt af Overlægen i Psykiatri, der har afgivet Erklæring af 20. Februar 1946, hvis Konklusion er saalydende:

»Observanden er herefter ikke sindssyg eller aandssvag, men velbevaget.

Af karakter er observanden følelseskold, tillige optimistisk, livlig og udadvendt, handlingspræget og aktiv.

Observanden maa betegnes som let konstitutionel psykopat af den følelseskolde type.

Observanden maa herefter anses egnet til at underkastes straf.«

Tiltalte har efter at være interneret den 8. Maj 1945 været fængslet siden den 12. Juni 1945.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovstillæg Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 10, 2. Stk., Straffelovens § 244, 4. Stk., jfr. 2. Stk., og Straffelovens § 245, 2. Stk., sidstnævnte Bestemmelser sammenholdt med ovennævnte Tillægs §§ 8 og 9, med Fængsel paa Livstid.

I Medfør af Straffelovstillægets § 6 frakendes Tiltalte almen Tillid for bestandig.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 1. Maj 1946 af Københavns Byrets 22. Afdeling (Sag Nr. 242/1946), er af Anklagemyndigheden paaanket til Skærpelse af den Tiltalte Erland Jensen idømte Straf, idet der er nedlagt Paastand paa Livsstraf.

Tiltalte har paastaaet Formildelse.

ad Forhold 2. Tiltalte har forklaret, at Kriminalsekretæren først havde pryglet den paagældende med en Gummislange fyldt med Sand og tilproppet i begge Ender, men at Tiltalte, da Kriminalsekretæren, der var gammel, ikke kunde slaa haardt nok, efter hans Ordre, foruden at slaa Manden 2—3 Slag i Ansigtet med knyttet Næve, tildelte ham 3—4 Slag med nævnte Redskab, hvorefter han tilstod. Det var ikke Tiltalte imod at slaa paa den paagældende, og han har aldrig tænkt paa at protestere mod Mishandlinger.

ad Forhold 3. Ved de af Tiltalte og Elektromekaniker Arp afgivne Forklaringer anser Landsretten det for bevist, at Tiltalte, da Arp første Gang skulde i Forhør, truede ham med Bank, hvis han ikke tilstod, og at Tiltalte og Birkedal Hansen under Forhøret i længere Tid slog ham med knyttede Hænder i Mellemgulvet og i Hovedet, hvorved han mistede 2 Tænder, og Tiltalte slog ham med en Gummiknippel eller en Gummislange fyldt med Sand, at Tiltalte derefter under et nyt Forhør holdt Arp, der var lagt over en Briks, om Hovedet, medens Birkedal Hansen pryglede ham med et Spanskrør, og Tiltalte slog ham i Nakken, hvorefter han tilstod, samt at Tiltalte under et senere Forhør, da Arp havde taget sin Tilstaaelse tilbage, sagde, at hvis han ikke tilstod igen, skulde Tiltalte sørge for, at han ikke kom til at sove i 8 Dage, og tildelte ham enkelte Slag.

ad Forhold 4. Efter Bevisførelsen for Landsretten tiltræder denne det i Byretsdommen udtalte, hvortil føjes, at Landsretten mod Tiltaltes Benægtelse ved Vidnet Mortensens Forklaring anser det for bevist, at Tiltalte i et af Forhørene deltog i først at prygle Mortensen med Knipler paa Ryggen og derefter at vende ham om paa Ryggen og ligeledes med Knipler at prygle ham paa Bryst, Mave og Laar, samt at Tiltalte ved sin Tilstedeværelse under Forhøret den 9. Marts 1945 bevogtede Erik Andersen, der var anbragt siddende paa en Stol med begge de brækkede Arme hvilende paa Stoleryggen. Det maa antages, at Mortensen besvime under alle Forhørene som Følge af Mishandlingerne.

ad Forhold 5. Ogsaa ved Bevisførelsen for Landsretten maa det anses godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet

beskrevne Forhold, hvorved bemærkes, at Tiltalte, da han med en Knip-pel deltog i Voldshandlingerne overfor Verland, efter sin egen Erken-delse vidste, at denne var stærkt medtaget af forudgaaende grov Mis-handling, samt at der ved et af de Spark, der tildeltes Arbejdsmand Niels Jensen af Tiltalte og de andre, knækkede et eller to Ribben.

Tiltaltes Forhold vil være at henføre:

Forhold 1 under Straffelovstillæggets § 10, Stk. 2,

Forhold 2 under Straffelovens § 244, Stk. 4, jfr. Stk. 2, 2. Pkt., og Stk. 3, 2. Pkt., jfr. Straffelovstillæggets §§ 8 og 9, og

Forhold 3—5 under Straffelovens § 245, Stk. 2, jfr. Straffelovstil-læggets § 8, Stk. 2, Nr. 4, og § 9.

Straffen findes at burde bestemmes til Livsstraf.

Nr. 289/1946.

Anklagemyndigheden

m o d

August Biester.

Vestre Landsrets Kendelse af 21. September 1946:

Ved en af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger den 27. Juni 1942 afsagt Dom blev August Biester, efter at han af Nævninger var fundet skyldig i talrige Tilfælde af Brandstiftelse og Nævningerne havde svaret bekræftende paa et Spørgsmaal, om han henhørte til de i Straffelovens § 17, Stk. 1, ommeldte Personer, dømt til i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, at hensættes i Forvaringsanstalten for Psyko-pater, hvor han kort efter blev anbragt.

I Skrivelse af 4. April 1946 har den for Biester beskikkede Tilsyns-værge, Vognmand Niels Chr. Juhl, fremsat Anmodning om, at Biester prøveløslades. Overlægen ved Psykopatanstalterne har derefter i en Er-klæring af 1. Juni s. A. anbefalet, at Biester udskrives paa Prøve paa nærmere angivne Vilkaar. Inspektøren for Psykopatforvaringsanstalterne har derhos i en Erklæring af 25. s. M. sluttet sig til Andragendet om Prøveløsladelse. Sagen har derefter været forelagt Retslægeraadet, der i en Erklæring af 4. Juli s. A. har udtalt sig saaledes:

»Ved sagens tilbagesendelse skal Retslægeraadet udtale, at August Biesters forbrydelser efter det nu oplyste maa antages i noget højere grad end tidligere antaget at have deres udspring i mere forbigaaende personlige konflikter og deraf følgende sjælelig uligevægt. Man kan derfor ikke afvise den antagelse, at han nu, da disse konfliktsituationer er bragt ud af verden, er falden saa vidt til ro, at han uden fare for retssikkerheden kan prøveløslades. Omend nogen betænkelighed gør sig gældende, skal Retslægeraadet derfor ikke udtale sig imod, at den paa-gældende prøveløslades paa de af overlægen ved psykopathanstalterne anførte betingelser. Hertil bør dog, da en del af forbrydelserne er be-gaaet under alkoholpaavirkning, efter Raadets formening føjes et afholds-paalæg.«

Ved Sagens Fremsendelse til Landsretten har 3. jydsk Statsadvokatur med Tilslutning af Rigsadvokaten protesteret mod, at Begæringen om Prøveløsladelse tages til Følge.

Den for Biester beskikkede Forsvarer har sluttet sig til Andragendet om Prøveløsladelse.

Efter det foreliggende, derunder Erklæringen fra Retslægeraadet, findes Begæringen om Prøveløsladelse i Medfør af Bestemmelsen i Straffelovens § 70, Stk. 3, at kunne tages til Følge paa nedennævnte af Overlægen ved Psykopatanstalterne og Retslægeraadet foreslaaede Vilkaar.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

T h i b e s t e m m e s :

August Biester bør løslades paa Prøve fra Forvaringsanstalten for Psykopater paa Vilkaar, at han underkaster sig Anstaltens Tilsyn og retter sig efter dettes Forskrifter, herunder særlig at han ikke skifter Bopæl eller Arbejde uden efter forud indhentet Godkendelse fra Tilsynet, og at han iøvrigt retter sig efter dettes Anvisninger med Hensyn til Bopæl og Arbejde, saaledes at han, dersom han forser sig mod Tilsynets Forskrifter, af dette kan anbringes paa et Optagelseshjem eller paa anden egnet Institution og endvidere, at han ikke tager Ophold eller Arbejde i Sønderjylland samt at han i Prøvetiden ikke køber eller nyder spirituøse Drikke.

Der tillægges den for Biester ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Thyssen, i Salær 50 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for Indkærede, August Biester, beskikkede Forsvarer, Højesterets-sagfører Bang, i Salær for Højesteret 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Mandag den 17. Februar.

Nr. 338/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Svend Aage Olsen (H. O. Hansen),

der tiltales for Overtrædelse af § 10, Stk. 2 og 3, i Straffelovstillæget af 1. Juni 1945.

Dom afsagt af Retten for Helsingør Købstad m. v. den 23. November 1945: Arrestanten Svend Aage Olsen bør anses med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 6 Maaneder og 18 Dage er afsonet, hvorhos han kendes uværdig til almen Tillid for bestandig. Arrestanten bør derhos udrede Sagens Omkostninger, herunder Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Jens Larsen, 125 Kr. Der tilkendes den beskikkede Anklager, Landsretssagfører Christophersen, Salær 100 Kr.

Østre Landsrets Dom af 2. Juli 1946 (VIII Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at den af Tiltalte Svend Aage Olsen forskyldte Straf bestemmes til Fængsel i 10 Aar, hvoraf nu 13 Maaneder anses udstaaet, og at det ved Underrettsdommen fastsatte Anklagersalær udredes af det Offentlige. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder i Salær 175 Kr. til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Hagen Hagensen, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Tiltalte har været hensat til Afsoning af den ham ved Landsrettens Dom idømte Straf fra 2. Juli 1946, til han den 30. Oktober 1946 atter underkastedes Varetægtsfængsel.

De af Tiltalte ifølge Dommen udførte Vagttjeneste paa Krogerup og i Høvelte Lejren findes ikke at kunne betegnes som politimæssig Virksomhed i den Forstand, hvori Udtrykket maa antages brugt i § 10, Stk. 3, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946, hvorimod dette Forhold vil være at henføre under § 10, Stk. 2. Den af Tiltalte forskyldte Straf findes som i Underrettsdommen bestemt at burde fastsættes til Fængsel i 4 Aar, hvori 1 Aar kommer til Afkortning.

De i § 6, Stk. 1, i fornævnte Lovbekendtgørelse nævnte Rettigheder findes at burde frakendes Tiltalte for 5 Aar.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Svend Aage Olsen, bør straffes med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 1 Aar anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

De i § 6, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 nævnte Rettigheder fortabes for 5 Aar.

I Henseende til Sagsomkostninger bør Underrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret, derunder det ved Landsrettsdommen fastsatte Forsvarersalær til Landsretssagfører Hagensen og det af Landsretten fastsatte Forsvarersalær, 80 Kr., til Landsretssagfører Jens Larsen samt Salær for Højesteret til Højesteretssag-

fører H. O. Hansen, 250 Kr., udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Henhold til Anklageskrift af 12. November 1945 fra Statsadvokaten for Sjælland, Afdeling A, tiltales under nærværende under Medvirken af Domsmænd behandlede Sag Arrestanten Svend Aage Olsen, der er født den 14. Marts 1924 i Volstrup Sogn og ikke forhen fundet tiltalt eller straffet, til Straf efter Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, ved i Tiden fra den 18. Februar 1944 til Slutningen af Februar 1945 at have gjort Tjeneste i Schalburgkorpset, nemlig fra den 18. Februar til 1. Juni 1944 til Uddannelse paa Kasernen i Ringsted, fra 1. Juni 1944 en Ugestid som Vagtmænd ved Frimurerlogen i København og i Resten af Tiden som Køkkenkarl i Karsemoselejren, og ved i Tiden fra den 3. Marts 1945 til den 28. April 1945 at have gjort Tjeneste i Hipo-Korpset paa Krogerup ved Humlebæk og i Høveltelejren.

Arrestanten erkender at have gjort Tjeneste som anført. Han har i 1942 i 6 Maaneder været paa Arbejde i Tyskland og havde i Forvejen søgt Optagelse i Frikorps »Danmark«, men uden at blive indkaldt.

Han nægter under sin Tjeneste at have deltaget i Aktioner af nogen Art og vil efter Uddannelsestiden væsentligt have gjort Køkkenarbejde.

I Henhold til det anførte vil Arrestanten være at anse efter Straffelovstillæget af 1. Juni 1945 § 10, Stk. 2, med en Straf, der bestemmes til Fængsel i 4 Aar, hvoraf 6 Maaneder og 18 Dage anses som afsonet ved udstaaet Varetægtsfængsel, hvorhos han i Henhold til Straffelovstillæggets § 6 vil være at kende uværdig til almen Tillid for bestandig.

Arrestanten vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor bestemt, hvorhos der vil være at tilkende den beskikkede Anklager Salær som ligeledes nedenfor bestemt.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 23. November 1945 af Retten for Helsingør Købstad m. v., er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den Tiltalte Svend Aage Olsen idømte Straf.

Tiltalte paastaar Stadfæstelse af Underrettsdommen.

For Landsretten har Tiltalte forklaret ikke at have vidst, hvad han meldte sig til, da han meldte sig til Schalburgkorpset, og ligeledes at han var tvunget ind i Hipokorpset efter at have meldt sig under urigtige Forudsætninger. Disse Forklaringer findes det efter det foreliggende ubetænkeligt at forkaste.

Idet Tiltalte under sin Vagttjeneste paa Krogerup og i Høveltelejren findes at have udøvet politimæssig Virksomhed, vil denne Del af hans Tjeneste være at henføre under Straffelovstillæggets § 10, Stk. 3.

Den af Tiltalte i Medfør af § 10, Stk. 2, og § 10, Stk. 3, forskyldte Straf findes at burde bestemmes til Fængsel i 10 Aar, hvoraf nu 13 Maaneder anses udstaaet.

T i r s d a g d e n 18. F e b r u a r .

Nr. 267/1946. Repræsentant **Alfred Kristian Arnbak**
(Oluf Petersen efter Ordre)

m o d

Fru **Ellen Gunvor Rigmor Arnbak**, født Jagd
(Overretssagfører Ludvig Bing).

(Spørgsmaal om Forældremyndigheden over et separeret Ægtepars 13-aarige Søn samt om Retten til at fortsætte Lejemaalet vedrørende Ægtefællernes Lejlighed).

København's Byrets Dom af 12. December 1945 (14. Afd.): Sagsøgerinden, Fru Ellen Gunvor Rigmor Arnbak, født Jagd, og Sagsøgte, Repræsentant Alfred Kristian Arnbak, separeres. Forældremyndigheden over Parternes Fællesbarn, Ib Arnbak, født den 11. Januar 1934, tilfalder Sagsøgerinden. Sagsøgte bør udrede Bidrag, hvis Størrelse fastsættes af Overøvrigheden til Fællesbarnets Underhold. Ingen af Parterne vil have at bidrage til den andens Underhold. Retten til at fortsætte Lejemaalet vedrørende Lejligheden Willemoesgade 76 tillægges Sagsøgerinden. Sagens Omkostninger ophæves. Af det Offentlige betales til den for Sagsøgte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører, Dr. polit. Fr. Pio, et Salær, stort 25 Kr.

Østre Landsrets Dom af 27. April 1946 (VI Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Oluf Petersen 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerinden, Fru Ellen Gunvor Rigmor Arnbak, født Jagd, der den 2. Juli 1933 indgik Ægteskab med Sagsøgte,

Repræsentant Alfred Kristian Arnbak, efter sin endelige Paastand paa-
staaet Dom til Separation i Medfør af § 53, 2. Stk., i Lov Nr. 276 af
30. Juni 1922 paa Vilkaar:

a t Forældremyndigheden over Parternes Fællesbarn, Ib Arnbak, født
den 11. Januar 1934, tilfalder Sagsøgerinden,

a t Sagsøgte tilpligtes at udrede Bidrag, hvis Størrelse fastsættes
af Overøvrigheden, til Fællesbarnets Underhold,

a t ingen af Parterne tilpligtes at yde Bidrag til den andens Under-
hold, og

a t Retten til at fortsætte Lejemaalet vedrørende den hidtil fælles
Lejlighed Willemoesgade 76 tillægges Sagsøgerinden.

Sagsøgte har principalt nedlagt Paastand paa Frifindelse, da han
ikke kan erkende, at Forholdet mellem Parterne er ødelagt. Subsidiært
har han, hvis der mod hans Protest dog gives Dom til Separation,
paastaaet sig tillagt Forældremyndigheden over Fællesbarnet og sig til-
kendt Retten til at fortsætte Lejemaalet vedrørende Lejligheden.

Retten maa ved de afgivne Partsforklaringer og Sagens øvrige Op-
lysninger, anse det for godtgjort, at Forholdet mellem Parterne er øde-
lagt paa Grund af dyb Uoverensstemmelse, der ikke hovedsagelig skyldes
Sagsøgerindens Forhold overfor Sagsøgte.

Retten maa anse hver af Parterne for egnet til at forestaa Barnets
Opdragelse, men det skønnes efter alt foreliggende bedst stemmende med
Barnets Tarv, at Forældremyndigheden over det tillægges Sagsøgerinden.

Herefter findes ogsaa Retten til at fortsætte Lejemaalet vedrørende
Lejligheden at burde tillægges Sagsøgerinden. ligesom Sagsøgte findes
at burde yde Bidrag til Fællesbarnets Underhold.

Som Følge af det saaledes anførte vil Sagsøgerindens Paastand om
Separation paa de ovennævnte Vilkaar være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger bliver at ophæve.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 12. December 1945 af Køben-
havns Byrets 14. Afdeling, paastaas af Appellanten, Repræsentant Alfred
Kristian Arnbak, efter hans under Domsforhandlingen nedlagte Paastand
ændret derhen, at han vel ikke vil modsætte sig Separationen, men at
han paastaar sig tilkendt Forældremagten over Fællesbarnet Ib Arnbak
og Retten til at fortsætte Lejemaalet vedrørende Lejligheden Willemoes-
gade 76.

Indstævnte, Fru Ellen Gunvor Rigmor Arnbak, født Jagd, paastaar
Stadfæstelse.

For Landsretten er der afgivet fornyet Forklaring af Sagens Parter
og Vidneforklaring af Frk. Agnete Hansen og Fru Ellen Lippert.

Idet det for Landsretten fremkomne ikke kan føre til en ændret Af-
gørelse med Hensyn til Forældremagten og Retten til Lejligheden, vil
Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

O n s d a g d e n 19. F e b r u a r .

Nr. 328/1946. Konditor **Gudmund Christian Løndahl Jacobsen**
(Svane)

m o d

Grosserer **Axel Cordius-Hansen** (Overretssagf. O. K. Magnussen).

(Om Anerkendelse af en Opsigelses Gyldighed).

Dom afsagt af Retten for Faaborg Købstad m. v. den 13. Juni 1946: Sagsøgte, Grosserer Cordius-Hansen, Havnegade 4, Faaborg, kendes pligtig at godkende Sagsøgeren, Konditor Gudmund Christian Løndahl Jacobsens Opsigelse af den af ham beboede Ejendom til Fraflytning den 1. August 1946. Sagsøgte vil have at betale Sagsøgerens Sagsomkostninger med 100 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 3. September 1946 (II Afd.): Appellanten, Grosserer Axel Cordius-Hansen, bør for Tiltale af Indstævnte, Konditor Gudmund Christian Løndahl Jacobsen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er oplyst, at der i den ved Torvegade beliggende Bygning er følgende Beboelsesrum: 1. Sal 3 Værelser og 2. Sal 2 Værelser samt 9 Folkeværelser. I Villaen mod Havnegade bestaar Beboelsen af 2 Værelser i Stuen, 3 Værelser paa 1. Sal og 2 Værelser paa Loftet. I Kælderen er Rullestue og Tørrestue med et Areal af 6—7 m² indrettet til Kontorer. De to Dele af Ejendommen var adskilt ved et Plankeværk tværs over Grunden.

Appellanten har for Højesteret erklæret sig villig til dels fortsat at udleje Rullestuen og Tørrestuen i Kælderen til Indstævnte, idet Lejens Størrelse fastsættes af Kommunen, dels til at betale Indstævnte det Beløb, hvormed Beboelseslejligheden er blevet varigt forbedret, i Mangel af Enighed fastsat ved af Retten udmeldte Syns- og Skønsmand.

Da Bestemmelsen i Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 6, sidste Led, ikke findes at omfatte det foreliggende Tilfælde, og da den Omstændighed, at de fornævnte Kælderlokaler med Appellantens Samtykke har været benyttet til Kontorlokaler, findes uden Betydning for Opsigelses Gyldighed, vil Underrettsdommen være at stadfæste, dog saaledes at Fraflytning finder Sted senest den 1. Maj 1947.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Fraflytning finder Sted senest den 1. Maj 1947.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret betaler Indstævnte, Grosserer Axel Cordius-Hansen, til Appellanten, Konditor Gudmund Christian Løndahl Jacobsen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Konditor Gudmund Christian Løndahl Jacobsen, Faaborg, paastaet Sagsøgte, Grosserer Cordius-Hansen, Havnegade 4, Faaborg, tilpligtet at godkende Opsigelsen af den af ham beboede Ejendom til Fraflytning den 1. August 1946.

Sagsøgte lejede ifølge Sagsøgerens Sagsfremstilling ved Lejekontrakt af 16. Januar 1942 den Sagsøgeren tilhørende Ejendom Havnegade 4, Faaborg, for en aarlig Leje af 1200 Kr., bl. a. paa Vilkaar, at Lejemaalet af hver Part kunde opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør den 1. i en Maaned. Da Sagsøgeren agter selv at bebo den ommeldte Ejendom, er Opsigelse den 27. April 1946 i Medfør af Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 6, givet Sagsøgte til Fraflytning den 1. August 1946.

Det fremgaar af de i Sagen foreliggende Oplysninger, at Sagsøgeren ved betinget Skøde af 21. November 1945 solgte den ved Torvegade i Faaborg beliggende Del af sin Ejendom, der ved Landbrugsministeriets Skrivelse af 4. December 1945 er udstykket som Matr. Nr. 291 a, saaledes at Køberen, Bagermester Otto Henning Petersen, skulde overtage denne Del af Ejendommen pr. 1. April 1946 tilligemed den af Sagsøgeren heri beboede Lejlighed. Den 26. November 1945 opsagde Sagsøgeren Sagsøgte til Fraflytning den 1. Marts 1946 i Henhold til Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 6. Sagsøgte protesterede mod Opsigelsen, men ved herværende Rets Dom af 29. Januar 1946 blev Opsigelsen kendt gyldig. Denne Dom blev omstødt ved Østre Landsrets Dom af 25. April 1946, der statuerede, at Opsigelsen ikke kunde godkendes, idet Sagsøgeren ved Opsigelsens Afgivelse var Ejer af og beboede Ejendommen og derfor i Henhold til Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 6, sidste Led, maatte være forpligtet til at tilbyde Sagsøgte sin Lejlighed.

Sagsøgte har procederet til Frifindelse, idet han har paaberaabt sig, at det maa anses for en Omgaaelse af den nævnte Bestemmelse i Lejeloven, at en Ejer sælger den Del af en Ejendom, hvori han selv bor, og i Forbindelse dermed opsiges en Lejer i den resterende Del af Ejendommen. Han har i saa Henseende henvist til Landsretsdommen, der i hvert Fald antydningvis godkender dette Synspunkt. Endvidere har Sagsøgte paaberaabt sig, at han med Sagsøgerens Samtykke benytter den lejede Ejendom ikke blot til Beboelse, men ogsaa til Kontor, og at han har maattet anvende betydelige Bekostninger ved Kontorets Indrettelse, hvilket i og for sig maatte gøre Opsigelsen ulovlig.

Til Sagens nærmere Oplysning er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Vidneforklaringer af ovennævnte Bagermester Petersen, Ejendomsmægler Bernhard Clemmensen, Svendborg, og Landsretssagfører Tage Hacksen Kampmann, Faaborg. Det fremgaar af disse Forklaringer, at Sagsøgerens Fader, der drev Bageri og Konditori i den ved Torvegade beliggende Bygning, har ladet den mod Havnegade vendende Bygning (en Villa) opføre i Aarene 1922 og 1923, at han den 1. September sidstnævnte Aar afstod Bageriet og Konditoriet til Sagsøgeren, og at han samtidig indflyttede i Villaen, hvor han forblev boende indtil sin Død den 16. Januar 1942. Villaen udlejedes derefter til Sagsøgte, der fik Sagsøgerens Tilladelse til at indrette Tørrestuen og Rullestuen til Kontorlokaler. Da Sagsøgerens og hans Hustrus Helbred efterhaanden blev mindre godt, og da det var forbundet med store Vanskeligheder at skaffe det til Bageriets og Konditoriets Drift fornødne Personale, var Sagsøgeren betænkt paa at trække sig ud af denne Virksomhed, men ingen af hans Børn havde Lyst til at overtage den. Da der senere kom Forespørgsel fra Ejendomsmægler Clemmensen, om Sagsøgeren eventuelt vilde sælge Virksomheden, udtalte Sagsøgeren, at han nok kunde tænke sig denne Mulighed, og da Clemmensen senere præsenterede Bagermester Petersen som eventuel Køber, indlededes der Forhandlinger med det Resultat, at Petersen købte den mod Torvegade vendende Del af Ejendommen, der da var under Udstykning. Landsretssagfører Kampmann ydede Sagsøgeren juridisk Bistand ved Handlen. Hverken Sagsøgeren eller hans juridiske Raadgiver var da bekendt med Lov Nr. 254 af 31. Maj 1945. Sagsøgeren udtalte under Forhandlingerne, at det var hans Hensigt at indflytte i Villaen, og det blev fra alle Sider betragtet som en Selvfølge, at Sagsøgeren i Kraft af Lejelovens almindelige Bestemmelser kunde opsigte Sagsøgte. Sagsøgeren har fra 1. April 1946 været uden egen Bolig. Han har midlertidig opholdt sig hos Hustruens Søster, og han opholder sig nu i en Strandhytte.

Efter de saaledes tilvejebragte Oplysninger maa det findes overvejende betænkeligt at statuere, at det af Sagsøgeren udviste Forhold skulde indeholde en Omgaaelse af Lejelovens § 56, Stk. 1, Nr. 6. Den Omstændighed, at Sagsøgte med Sagsøgerens Samtykke har ladet indrette Kontorlokaler i Villaen, findes ikke at kunne gøre Opsigelsen ubeføjet, hvorved iøvrigt bemærkes, at Sagsøgte ifølge de foreliggende Oplysninger fremdeles vil kunne disponere over Kontorerne, saafremt han ønsker det.

Under disse Omstændigheder maa derfor den senest foretagne Opsigelse anses for lovlig, og der vil saaledes være at give Dom overensstemmende med Sagsøgerens Paastand. Sagsøgte vil have at betale Sagsøgerens Sagsomkostninger, der bestemmes til 100 Kr.

Statskassens Ret forbeholdes i Anledning af, at Stempelpligten ikke rettidigt er berigtiget med Hensyn til den omhandlede Opsigelse af 27. April 1946.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 13. Juni 1946 af Retten for Faaborg Købstad m. v. og paaanket af Grosserer Axel Cordius-Hansen med

Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med hans for Underretten nedlagte Paastand derhen, at han frifindes.

Indstævnte, Konditor Gudmund Christian Løndahl Jacobsen, paastaar Dommen stadfæstet.

For Landsretten er oplyst, at Indstævnte har overtaget Ejendommen paa sin Faders Dødsdag, den 23. November 1941, i Henhold til betinget Skøde af 27. Maj 1940 og endeligt Skøde af 21. Juli 1942, lyst den 27. s. M.

Herefter har den af Appellanten lejede Villa ikke været udlejet den 1. September 1939, saaledes at Forholdet omfattes af Lejelovbekendtgørelse Nr. 266 af 29. Maj 1943. Den i Bekendtgørelsens § 55 omhandlede 3 Aars Periode er udløbet den 1. April 1945, og den følgende Periode udløber efter Bekendtgørelsens § 57, Stk. 1, den 1. April 1948.

Som udtalt i Landsrettens Dom af 25. April 1946 maa det anses for en Omgaaelse af Bekendtgørelsens § 56, Stk. 1, Nr. 6, at Indstævnte har solgt den Del af sin Ejendom, hvori han da boede, og i Forbindelse dermed har opsagt Appellanten som Lejer af den resterende Del af Ejendommen. Den Omstændighed, at Indstævnte den 27. April 1946 har gentaget Opsigelsen, findes ikke at kunne berøve Appellanten hans Ret.

Herefter vil Dommen være at ændre i Overensstemmelse med Appellantens Paastand.

I Sagsomkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at godtgøre Appellanten 250 Kr.

Torsdag den 20. Februar.

Nr. 34/1946. Medhjælper **Hartvig Poul Børge Rasmussen**
(Landsretssagfører J. A. Melchior)

m o d

Fru **Margrethe Johanne Hansen**, født Møller (Hasle efter Ordre), Blikkenslager **Ejnar Knudsen Kiel**, Arbejdsmand **Niels Sigfred Nielsen**, Medhjælper **Egon Victor Pedersen**, Staldkarl **Karl Aage Hansen** og Arbejdsmand **Aage Marinus Larsen** (David e. O.).

(Faderskabssag).

Dom afsagt af Retten for Sunds-Gudme Herreder den 10. Oktober 1944: De Sagsøgte, 1) Blikkenslager Ejnar Knudsen Kiel, Albjerg, 2) Arbejdsmand Niels Sigfred Nielsen, Ellerup Sejet, 5) Medhjælper Hartvig Poul Børge Rasmussen, Diernæs, og 6) Sagsøgte Arbejdsmand Aage Marinus Larsen, Lykkebo, Søby, Kjølkær, bør være bidragspligtige i Overensstemmelse med de i Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 indeholdte Regler til Sagsøgerinden, Husassistent Margrethe Johanne Møller, Nislevgaard, og det af hende den 13. Januar 1944 fødte Drengbarn, medens de Sagsøgte 3) Egon Victor Pedersen, Langkildegaard, og Medhjælper Aage Hansen, Næsby, bør for Tiltale i denne Sag fri at

være. Sagens Omkostninger udredes af de Sagsøgte 1), 2), 5) og 6) een for alle og alle for een.

Østre Landsrets Dom af 24. September 1945 (VIII Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges den for Appellanten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Allin, i Salær og Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 150 Kr. og 76 Kr. 70 Øre og de for de Indstævnte beskikkede Sagførere, Landsretssagførerne Sigrid Heide-Jørgensen og Ove Rasmussen, i Salær henholdsvis 80 Kr. og 125 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Indstævnte, Margrethe Johanne Møller, har den 8. Juli 1943 indgaaet Ægteskab med Fisker Marinus Hansen.

For Højesteret har Appellanten og Indstævnte Arbejdsmand Aage Marinus Larsen hver især nedlagt Paastand om, at de findes for Indstævnte Fru Hansens Tiltale, subsidiært, at Sagens Udfald gøres afhængig af, at de med deres Ed bekræfter, at de ikke har haft Samleje med hende indenfor Avlingstiden. Indstævnte Fru Hansen, der ikke har fremsat Indsigelse mod Nedlæggelse af Indstævnte Larsens Frifindelsespaastand, paastaar Stadfæstelse, subsidiært at Sagen gøres afhængig af hendes Ed.

Saaledes som Sagen foreligger for Højesteret, drejer Tvisten sig alene om, hvorvidt Appellanten og Indstævnte Larsen maa anses bidragspligtige.

Ifølge en af Overlægen ved Middelfart Sindssygehospital den 6. November 1946 afgivet Erklæring er Indstævnte Fru Hansen, der i 1946 i 2 Perioder har været indlagt paa Hospitalet, et smaat begavet, let paavirkeligt, stemnings-uligevægtigt og noget uudviklet Menneske. Hendes sjælelige Uudviklethed og mangelfulde Intelligens har været til Stede hele Tiden og kan meget vel have influeret paa hendes under Sagen afgivne Forklaringer.

Syv Dommere bemærker følgende:

Særlig under Hensyn til den fremkomne Oplysning om Indstævnte Fru Hansens mentale Tilstand findes det mod Appellantens og Indstævnte Larsens Benægtelser betænkeligt at anse det for godtgjort, at de har haft Samleje med hende indenfor Avlingstiden. Disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Appellanten og Indstævnte Larsen for Indstævnte Fru Hansens Tiltale og for herefter at give Dom med Sagsomkostninger som nærmere nedenfor anført.

To Dommere stemmer for i det hele at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Blikkenslager Einar Knudsen Kiel og Arbejdsmand Niels Sigfred Nielsen, bør hver især være bidragspligtige i Overensstemmelse med de i Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 indeholdte Regler til Indstævnte Fru Margrethe Johanne Hansen, født Møller, og det afhende den 13. Januar 1944 fødte Barn, Peter Bjarne Møller, medens de Indstævnte, Medhjælper Egon Victor Pedersen, Staldkarl Karl Aage Hansen, Medhjælper Hartvig Poul Børge Rasmussen og Arbejdsmand Aage Marinus Larsen, bør for Tiltale af Indstævnte Fru Hansen i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Underretten udredes af de Indstævnte Kiel og Nielsen een for begge og begge for een.

I Henseende til Sagsomkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Hasle og David hver 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Færdig fra Trykkeriet den 13. August 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

90. Aargang

Højesteretsaaret 1946

Nr. 35

Torsdag den 20. Februar.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag er der rejst Spørgsmaal om Faderskab eller Bi-dragspligt til det af Sagsøgerinden, Husassistent Margrethe Johanne Møller, Nislevgaard, den 13. Januar 1944 uden for Ægteskab fødte Drengbarn, der efter Embedslægens Erklæring kan være avlet i Tiden fra kort før Slutningen af Marts Maaned 1943 til kort før Slutningen af Maj Maaned s. A.

Efter en paa Universitetets Retsmedicinske Institut foretaget Blodtypebestemmelse er der intet til Hinder for, at de Sagsøgte, 1) Ejnar Knudsen Kiel, 2) Niels Sigfred Nielsen, 4) Karl Aage Hansen, 5) Hartvig Poul Børge Rasmussen og 6) Aage Marinus Larsen, kan være Fader til Barnet, medens Sagsøgte 3) Egon Victor Pedersens Faderskab er uforeneligt med MN-Systemet. Sagsøgerinden har som Part forklaret vedrørende Sagsøgte 1) Kiel, at han i Midten af April 1943 havde Samleje med hende; hun regner med, at han, der var meget fuld, havde sit Lem inde i hendes Kønsdel; han foretog Samlejebevægelser; om han havde Sædafgang, ved hun ikke.

Vedrørende Sagsøgte 2) Nielsen, at han 3—4 Gange, formentlig i Slutningen af Marts 1943, har haft Samleje med hende.

Vedrørende Sagsøgte 3) Pedersen, at han nogle Gange har haft Samleje med hende i Maj Maaned 1943, muligvis ogsaa i Slutningen af Marts s. A.

Vedrørende Sagsøgte 4) Hansen, at han een Gang har haft Samleje med hende i Maj eller Juni Maaned 1943; det var 8 Dage forinden hun rejste fra Langkildegaard, dette Tidspunkt erindrers hun ikke; men hun mener ikke, at det var i Juni Maaned.

Vedrørende Sagsøgte 5) Rasmussen, at han een Gang i Maj 1943 har haft Samleje med hende; det skete paa hendes Værelse efter forud truffet Aftale.

Vedrørende Sagsøgte 6) Larsen, at han, efter at Sagsøgerinden havde opsøgt ham i hans Hjem, efter Aftale traf hende ved Gudme Sø, hvor de havde Samleje; senere har de en Gang til haft Samleje, denne Gang paa Sagsøgerindens Værelse. Disse Samlejer fandt Sted i Slutningen af Marts eller Begyndelsen af April 1943.

Sagsøgte 1) Kiel har som Part forklaret, at han i Slutningen af April 1943 har forsøgt Samleje med Sagsøgerinden, idet han, der var paavirket af Spiritus, gjorde Forsøg paa at faa sit Lem indført i hendes Kønsdel;

han mener ikke, at det lykkedes, lige saa lidt som han mener, at han havde Sædafgang.

Sagsøgte 2) Nielsen har som Part forklaret, at han sidst i Marts 1943 havde Samleje med Sagsøgerinden.

Sagsøgte 3) Pedersen har som Part forklaret, at han havde Samleje med Sagsøgerinden i Slutningen af Marts 1943.

Sagsøgte 4) Hansen har som Part forklaret, at han een Gang har haft Samleje med Sagsøgerinden den 7. eller 8. Juni 1943, hvilke Datoer han senere har ændret til, at det vistnok var en Lørdag, enten 5. eller 12. Juni, i alle Tilfælde faa Dage før Sagsøgerinden rejste fra Langkildegaard. Tidspunktet for Sagsøgerindens Afrejse har ikke kunnet fastslaaes med Bestemthed. Hendes Husbond mener, at Sagsøgerinden rejste omkring Midten af Juni; hendes Søster mener, at hun kom hjem de sidste Dage i Maj eller de første Dage i Juni; hendes Fader mener bestemt at kunne huske, at hun var kommet hjem inden 1. Juni. Ifølge Folkeregistret har Sagsøgerinden været paa Langkildegaard i Tiden 1.—19. Maj 1943, og ved Skrivelse af 19. s. M. er Sagsøgerinden tilmeldt Registret i Gudbjerg.

Samlejet skulde efter Sagsøgtes Forklaring have fundet Sted, medens Fodermesteren paa Langkilde havde Ferie, og denne Ferie havde Fodermesteren først i Juni Maaned. Ferien sluttede ca. 8 Dage før Pinse, og Pinsedag var den 13. Juni.

Sagsøgte 5) Rasmussen har som Part forklaret, at han 8 Dage i Maj 1943 var paa Langkildegaard; han har bestemt benægtet at have haft Samleje med Sagsøgerinden; han kan ikke nærmere huske, naar han var paa Langkildegaard.

Sagsøgte 6) Larsen har som Part forklaret, at han i 1943 fra Begyndelsen af Aaret og indtil 8 Dage før Paaske (Paaskedag var den 25. April) arbejdede i Tyskland, hvorefter han opholdt sig hos sine Forældre i Gudme; her opsøgte Sagsøgerinden ham en Formiddag; kort efter Paaske rejste han til Søby; han nægter at have haft Samleje med Sagsøgerinden, som han kun har set nævnte Gang, hvor hans Moder var til Stede.

Sagsøgte 3) Pedersen vil være at frifinde under Hensyn til Erklæringen fra Retsmedicinsk Institut.

Da Sagsøgerinden ikke tør paastaa, at hun har haft Samleje med Sagsøgte 4) i Avlingstiden, vil denne Sagsøgte ogsaa være at frifinde.

Sagsøgte 1) Kiel og Sagsøgte 2) Nielsen har indrømmet kønsligt Forhold i Avlingstiden og vil derfor være at anse bidragspligtige.

Sagsøgte 5) Rasmussen og Sagsøgte 6) Larsen vil ligeledes være at dømme under Hensyn til Sagsøgerindens detaillerede Forklaring om de nærmere Omstændigheder, hvorunder hun stod i Forhold til disse Sagsøgte.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 10. Oktober 1944 af Retten for Sunds-Gudme Herreder, er med Justitsministeriets i Skrivelser af 7. December 1944 og 5. Marts 1945 meddelte Samtykke indanket for

Landsretten og paastaas af Appellanten, Medhjælper Hartvig Poul Børge Rasmussen, hvem der er meddelt fri Proces, ændret derhen, at han frifindes for Indstævnte, Margrethe Johanne Møllers Tiltale.

Indstævnte, Arbejdsmand Aage Marinus Larsen, paastaar Dommen ændret derhen, at han frifindes, medens de øvrige Indstævnte, Husassistent Margrethe Johanne Møller, Blikkenslager Ejnar Knudsen Kiel, Arbejdsmand Niels Sigfred Nielsen, Medhjælper Egon Victor Pedersen og Staldkarl Karl Aage Hansen, paastaar Stadfæstelse.

Efter Sagens Indbringelse for Landsretten har Appellanten og Indstævnte Margrethe Johanne Møller afgivet Forklaring inden Retten for Sunds-Gudme Herreder.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet det for Landsretten fremkomne ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes at kunne ophæves.

Nr. 353/1946.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Sørensen Paarup (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af § 12, Stk. 2, i Straffelovstillæget af 1. Juni 1945, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946.

Dom afsagt af Retten for Grenaa Købstad m. v. den 27. Maj 1946: De Tiltalte, Jens Sørensen Paarup, Kristen Lindberg Busse og Signe Busse, født Precht, bør for Anklagemyndighedens Tiltale under nærværende Sag fri at være. — — — Det Offentlige bør for Tiltalte Signe Busses Paastand om Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel fri at være.

Vestre Landsrets Dom af 31. August 1946 (V Afd.): For saa vidt angaar de Tiltalte Kristen Lindberg Busse og Signe Busse, født Precht, bør Underrettsdommen ved Magt at stande. Tiltalte Jens Sørensen Paarup bør straffes med Fængsel i 5 Aar, hvoraf ialt 1 Aar 118 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Denne Tiltalte fortaber for et Tidsrum af 10 Aar de i Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946 § 6, Stk. 1, ommeldte Rettigheder. Til Fordel for Statskassen indrages hos denne Tiltalte 500 Kr. Der tillægges de for de Tiltalte Kristen Busse og Signe Busse beskikkede Forsvarere ved Landsretten, Landsrets-sagførerne Lars Pedersen og Sidenius, hver i Salær 175 Kr. og i Godtgørelse for Uldæg 40 Kr., hvilke Beløb tillige med de Salærer, der er tillagt Anklageren og de beskikkede Forsvarere ved Underretten, udredes af det Offentlige. Af Sagens øvrige Omkostninger for begge Retter udredes en Trediedel af Tiltalte Paarup og to Trediedele af det Offentlige. Det inddragne Beløb udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket saavel af Tiltalte Jens Sørensen Paarup, der har paastaaet Frifindelse, subsidiært Formildelse, som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Tiltalte har været hensat til Afsoning af Straffen fra 31. August 1946 til 29. November s. A.

Fem Dommere stemmer for i Henhold til de i Dommen anførte Grunde at stadfæste den, saavidt den er paaanket, dog at Straffetiden bestemmes til 8 Aar, hvoraf 1 Aar anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Fire Dommere stemmer for at fastsætte Straffetiden som ved Landsrettens Dom sket til 5 Aar med Fradrag som foran.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 8 Aar, hvoraf 1 Aar anses udstaaet ved Varetægtsfængsel.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen betaler Tiltalte Jens Sørensen Paarup, 150 Kr.

Det inddragne Beløb at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 25. Januar fra Statsadvokaten for ekstraordinære Sager tiltales under nærværende ved Domsmandsret behandlede Sag

- 1) Fængslede Jens Sørensen Paarup,
- 2) Fængslede Kristen Lindberg Busse,
- 3) Husmoder Signe Busse, født Precht, boende i Aalsø,

ved Retten for Grenaa Købstad m. v. til at lide Straf for Overtrædelse af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, ved at have medvirket til Gestapos Anholdelse den 9. December 1944 af Vognmand Alfred Nielsen, Veggarslev, og Gaardejer Rasmussen, »Christiansminde« pr. Grenaa, der blev deporteret til tysk Koncentrationslejr, hvorfra sidstnævnte ikke er vendt tilbage, idet Tiltalte 1) Paarup, dels til Proprietær Stenild Møller, der ham bekendt samarbejdede med tyske Myndigheder, har videregivet den af ham fra Tiltalte 3) Signe Busse modtagne Oplysning, at hendes Ægtefælle, Tiltalte 2) Kristen Busse, havde konstateret, at der foregik illegale Vaabentransporter ved »Christiansminde«, dels senere bekræftet Oplysninger overfor Gestapo, for hvilke Meddelelser saavel Tiltalte Paarup som Tiltalte Kristen Busse hver har modtaget 500 Kr. af Gestapo.

Der er derhos af Anklagemyndigheden i Medfør af Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 4, Stk. 1, nedlagt Paastand paa Konfiskation til Fordel for Statskassen af 500 Kr. hos Tiltalte Kristen Busse og 500 Kr. hos Tiltalte Paarup.

Tiltalte 1) Paarup er født i Paarup By og Sogn den 24. April 1897.

Tiltalte 2) Kristen L. Busse er født i Nimtofte Sogn den 29. Juni 1919.

Tiltalte 3) Signe Busse er født i Aalsø Sogn den 17. December 1923.

Ingen af de Tiltalte ses tidligere straffet.

Alle de Tiltalte har nægtet sig skyldige.

Det fremgaar af Sagen, at Vognmand Alfred Nielsen, Veggerslev, en Nat i Slutningen af November 1944 paa sin Lastmotorvogn kørte illegale Vaaben til den Gaardejer Rs. Rasmussen tilhørende Gaard »Christiansminde« ved Grenaa.

Dette blev en Nabo, Gaardejer Gerh. Sørensen, opmærksom paa, og han, der frygtede, at det drejede sig om bilende Tyve, tilkaldte Gaardejer Marius Lindberg, Villersø, sammen med hvem han yderligere tilkaldte sidstnævntes Søstersøn, Tiltalte 2) Kristen Busse, hvorefter de alle 3 gik over til »Christiansminde«, hvor de antraf Vognmand Alfred Nielsen, der paa Forespørgsel om, hvad der foregik, udtalte, at det var noget, som de ikke skulde bryde sig om eller blande sig i. Vognmand Nielsen trak derefter Lindberg, hvem han personlig kendte, til Side og spurgte, om han kunde stole paa de andre, idet han tilføjede, at det kunde gaa rivende galt.

Lindberg sagde derefter til Sørensen og Busse, at de godt kunde gaa, og de gik alle 3 hjemad, og paa Vejen udtalte Lindberg, at dette her maaske kunde koste ham en Tysklandstur, og at de helst maatte glemme det hele, samt at de overfor deres Hustruer skulde sige, at det havde drejet sig om en Punktering, og i Tilfælde af Forhør, at de troede, at det havde drejet sig om Sort-Børs Anliggender.

Efter de paagældendes egne Forklaringer tænkte de sig alle 3 nok, at det i Virkeligheden drejede sig om en illegal Vaabentransport.

Den næste Morgen kom Lindberg over til de Tiltalte 2) og 3) og paalagde disse ikke at omtale det passerede.

Tiltalte 2) Busse har forklaret, at han, da han kom hjem om Natten, sagde til sin Hustru, Tiltalte 3), at det drejede sig om en Punktering, men at det dog muligt ikke kunde passe, og at det nok var en illegal Vaabentransport.

Tiltalte 3) Signe Busse har forklaret, at Tiltalte 2) ogsaa nævnte, at det var Alfred Nielsens Vogn og sagde, at de ikke skulde tale derom og har videre forklaret, at hun, der har været Medlem af D. N. S. A. P., og som ikke kan sige sig selv og sin Mand fri for at have været noget tyskorienteret, blev ængstelig ved at høre det, og at hun, da hun en Nat kort senere, medens hendes Mand var fraværende paa Natarbejde, hørte Rumsteren i sit Vaskehus, blev saa skræmt, at hun stod op og med sit Barn i Barnevogn flygtede over til sine Forældres 5 km borte liggende Hjem, Skærvad Mølle, hvor hun paa sin Faders indtrængende og gentagne Opfordringer fortalte Faderen, at hun troede, at hun skulde være bombet, fordi hun vidste Besked om et illegalt Vaabenlager paa »Christiansminde«, hvorhos hun den følgende Dag, da Tiltalte 1) Paarup, der

var en god Bekendt af hendes Forældre, tilfældigt, som det saa ofte skete, kom paa Besøg ud udtalte sin Forbavelse over, at Tiltalte 3) var hjemme, selv — efter at hendes Moder dog først havde svaret, at Tiltalte 3) var bange for at blive skudt — fortalte Tiltalte 1) det samme, som hun havde fortalt sin Fader og yderligere lidt om, hvad der var passeret den paa-gældende Nat ved »Christiansminde«, derunder paa Tiltalte 1's) Forespørgsel vistnok ogsaa, at det var Vognmanden fra Veggerslev, der havde været der med sin Vogn, ligesom hun fortalte, at de havde faaet Besked om ikke at sige noget og paabød Tiltalte 1), at det maatte denne heller ikke gøre.

Tiltalte 1) Paarup har om det ved den nævnte Lejlighed paa Skær-
vad Mølle passerede forklaret i det væsentlige som Tiltalte 3), dog at han ikke synes, at Tiltalte 3) nævnte noget om Vaaben, hvorimod hun sagde, at det kunde koste Livet at tale derom, og Tiltalte 1) tænkte sig nok, at det kunde dreje sig om noget illegalt.

Videre har Tiltalte 1) forklaret, at han kort efter dette Besøg selv fik Besøg af Stenild Møller, hvem Tiltalte havde kendt i en halv Snes Aar, og som tidligere havde været Medlem af D. N. S. A. P. og nu havde Kørselskontor for Besættelsesmagten paa Tirstrup Flyveplads, og da Stenild Møller straks spurgte til Tiltalte 3) Forældre, som Stenild Møller ogsaa kendte, fortalte Tiltalte 1) nu Stenild Møller, hvorledes det var gaaet Tiltalte 3) og fortalte derefter ogsaa alt, hvad Tiltalte selv havde faaet at vide af Tiltalte 3).

Den 9. December 1944 blev saavel Vognmand Alfred Nielsen som Gaardejer Rs. Rasmussen, »Christiansminde«, anholdt af Gestapo ved en Aktion, hvorunder der paa »Christiansminde« blev forefundet en Del af et derværende illegalt Vaabenlager, og de blev begge efter Forhør, hvorunder Vognmand Nielsen ifølge dennes Vidneforklaring blev slaet, ført over Frøslevlejren til Koncentrationslejre i Tyskland, hvorfra Nielsen kom hjem efter Kapitulationen, medens Rasmussen, hvem Nielsen senest har set den 9. Februar 1945 i Neuengamme, ikke er vendt tilbage.

Tiltalte 1) Paarup og Tiltalte 2) Busse har erkendt, at de — som det maa antages omkring den 13. December 1944 — hver især har modtaget et Beløb — som det maa antages 500 Kr. — af Gestapo.

Tiltalte 1) Paarup har med Hensyn til dette Punkt forklaret, at 2 Gestapofolk nogen Tid — vistnok 8 Dage — efter Tiltaltes ovenfor omtalte Besøg paa Skær-
vad Mølle, kom til ham og sagde, at de havde erfaret, at Tiltalte 1) havde fortalt Stenild Møller om en Oplevelse, som Tiltalte 2) havde haft paa »Christiansminde«, hvorhos Gestapofolkene spurgte, om Tiltalte 2) var kaldt ud om Natten, og om det var Alfred Niensens Bil, samt om Tiltalte 2) var truet paa Livet, og disse Spørgsmaal besvarede Tiltalte 1) efter først at have vægret sig ved at svare, bekræftende, da Gestapofolkene forlangte Svar og sagde, at de vidste Besked.

Gestapofolkene talte dernæst om en Fadderskabsgave til Tiltalte 1), der mente, at det drejede sig om et Beløb, som Tiltalte skulde have, fordi han, efter at hans Svigersøn — Tiltalte 2's) Broder — var faldet paa tysk Side paa Østfronten, havde overtaget Forsørgelsen af denne Svigersøns lille Dreng.

Nogle Dage senere kom Gestapofolkene igen og spurgte om Vej til Skærvad Mølle, og ved denne Lejlighed sagde den dansktalende af Gestapofolkene: »Den var fin-fin paa »Christiansminde« og tilføjede, at Alfred Nielsen og Rs. Rasmussen var anholdt, hvilket Tiltalte 1) først da vil være blevet bekendt med, og yderligere meddelte, at de havde en Fadderskabsgave fra S. S.-Forsorgen, hvorefter de gav ham 480 eller 500 Kr.

Tiltalte 2) har for sit Vedkommende forklaret, at nogle Gestapofolk en Dag, efter at Tiltalte 3) var kommet hjem fra Skærvad Mølle, kom til dem og talte med dem om »Christiansminde«, hvorom Tiltalte 2) først nægtede at udtale sig, men hvorom han, da Gestapofolkene meddelte, at baade Alfred Nielsen og Rs. Rasmussen var anholdt, hvilket Tiltalte 2) ikke forinden var blevet bekendt med, oplyste, at han havde været med den paagældende Nat.

Gestapofolkene talte om, at Tiltalte 2) kunde give dem Oplysninger og lagde paa Bordet 500 Kr., som Tiltalte forstod, at han skulde have som Forskud for saadanne Oplysninger, som Tiltalte imidlertid ingen-sinde har meddelt eller haft til Hensigt at meddele, og efter først at have afslaaet at modtage Pengene, som Tiltalte 3) ogsaa nægtede at tage imod, lod Tiltalte 2) sig friste og modtog Beløbet.

Tiltalte 3) har herom forklaret, at Gestapofolkenes Besøg hos dem fandt Sted den 13. December 1944, og at de først tilbød Pengene som en Julegave og derefter sagde, at hun skulde have dem, fordi hun havde givet Oplysningerne videre, hvorved de tilføjede, at disse Oplysninger havde gavnet, og hun forstod, at det drejede sig om Oplysningerne om »Christiansminde«. Hun nægtede at modtage Pengene, som Gestapo derefter tilbød hendes Mand, der ogsaa i Begyndelsen nægtede at modtage dem.

Til Oplysning om Gestapos Kendskab til Vaabenlageret ved »Christiansminde« og om den i denne Anledning foranstaltede Aktion er Vare-tægtsfangerne Steenild Møller, Randers, og den tidligere til Gestapo knyttede Aksel Jørgensen, nu Alsgades Skole, afhørt som Vidner.

Steenild Møller har forklaret, at Gestapos Viden ikke stammede fra ham, der efter Tiltalte 1) Paarups Anmodning havde lovet Tiltalte 1) ikke overfor nogen at omtale, hvad denne havde fortalt ham, men at Vidnet netop, da han kom hjem fra Tiltalte 1), gennem sin Forretnings-fører, den senere likviderede Skolebestyrer Wassmann, fik at vide, at der fra S. D. i Aarhus var rettet Forespørgsler angaaende Vaaben-transporter paa Grenaaakanten, hvorom S. D. havde angivet at have faaet anonyme Meddelelser og Indberetning fra deres Vertrauensmann, den likviderede Lassen, i Grenaa, og at Wassmann hertil havde sagt, at der ogsaa gik Rygter derom blandt Chaufførerne paa Tirstrup Flyveplads, hvilke Rygter Vidnet iøvrigt selv kendte.

Vidnet har forklaret, at han, der havde Kørselskontor paa Tirstrup Flyveplads, ogsaa kendte nogle Personer indenfor S. D. i Aarhus, med hvem han havde nogen Forbindelse, dog kun i Anledning af, at han havde Planer om at gøre Danmark til et Røde Kors Reservat for Invalider fra alle de krigsførende Lande.

Vidnet Aksel Jørgensen har forklaret, at S. D. havde Oplysninger om Vaabentransporter paa Grenaakanten gennem Rygter fra Tirstrup Flyveplads og fra Abwehr, hvilke Rygters Eksistens Vidnet havde faaet bekræftet af Wassmann, og at Aktionen mod »Christiansminde« derefter blev forberedt og udført ved Vidnets Foranstaltning, uden at nogen af de Tiltalte havde Andel deri, idet Gestapo selv regnede med, at Vaabenlageret var paa »Christiansminde«.

Vidnet har videre forklaret, at han og Gestapomanden Timmermann, der udførte Aktionen, først ønskede at tale med en D. N. S. A. P.-Mand paa Egnen, hvorfor de paa Vejen til »Christiansminde« først tog ind til den i Nærheden boende Tiltalte 1) Paarup, hvis Navn Vidnet havde fundet i Partikartoteket, og at de ogsaa forlangte, at Tiltalte 1) skulde fortælle, hvad han vidste, men at Tiltalte 1) ikke gav Oplysninger, der havde nogen som helst selvstændig Betydning.

Angaaende Pengene har Vidnet forklaret, at han udbetalte Tiltalte 1) Paarup 500 Kr., som vistnok vedrørte 1) Svigersøn, der var faldet i Krigen, og at han udbetalte 2) Busse 500 Kr., fordi det var et Princip, at en eller anden skulde have 500 Kr., naar der var fundet et Vaabenlager, og fordi Busse var nævnt i de til S. D. indgaaede Rapporter.

Hvad nu først Tiltalte 2) Kristen Busse angaar, er det ved det under Sagen oplyste ikke godtgjort, at denne Tiltalte har fortalt om den naturlige Episode paa »Christiansminde« til andre end sin Hustru, Tiltalte 2), og selv om denne var Medlem af D. N. S. A. P. og noget tyskorienteret, og selv om Tiltalte 2) endvidere efter Anholdelsen af Vognmand Nielsen og Gaardejer Rasmussen modtog 500 Kr. fra Gestapo, har Retten dog fundet det betænkeligt at anse det bevist, at Tiltalte 2) ved sin Meddelelse til Hustruen har haft til Hensigt, at hun skulde foranledige Oplysningerne videregivet til Besættelsesmagts Organer eller Personer, eller at han har maatte paaregne, at hun vilde foranledige dette, og herefter vil Tiltalte 2) være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale til Straf under nærværende Sag, hvorefter Paastanden om Konfiskation, der under nærværende Sag alene er støttet paa Tiltalte 2's) paastaaede Strafskyld, ej heller for hans Vedkommende vil kunne tages til Følge under nærværende Sag.

Hvad dernæst Tiltalte 3) Signe Busse angaar, finder Retten, at denne Tiltalte ved at give Oplysningerne til Tiltalte 1), hvem hun kendte som et fremtrædende Medlem af D. N. S. A. P., og hvem hun ogsaa fandt Anledning til at foreholde, at han ikke maatte lade Oplysningerne gaa videre, vel har gjort sig skyldig i Uforsigtighed, men Retten har dog efter alt foreliggende, derunder de Omstændigheder, under hvilke hun meddelte sig til Tiltalte 1), fundet det overvejende betænkeligt at statuere, at Fængslede har haft det fornødne Forsæt til den hende paasigtede Forbrydelse, og Tiltalte 3) vil derfor ogsaa være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale under denne Sag.

Med Hensyn til den af Tiltalte 3) under Sagen nedlagte Paastand om Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel, overfor hvilken Paastand Anklagemyndigheden har paastaaet det Offentlige frifundet, maa Retten under Hensyn til den af denne Tiltalte udviste ovenfor omtalte Uforsig-

tighed mene, at denne Erstatningspaastand i Henhold til Retsplejelovens § 1018 b ikke vil kunne tages til Følge.

Hvad endelig Tiltalte 1) Paarup angaar, har Retten vel ment, at denne Tiltalte, der kendte Stenild Møller godt, og som særlig ogsaa vidste, at denne havde Kørselskontor for Besættelsesmagten paa Tirstrup Flyveplads, en Virksomhed, der var ilde anset i den danske Modstandsbevægelse, har maattet paaregne, at Tiltalte 1's) Oplysninger til Stenild Møller blev videregivet til Besættelsesmagten, men efter Stenild Møllers og Axel Jørgensens Vidneforklaringer har Rettens Flertal dog fundet det overvejende betænkeligt at anse det for bevist, at Tiltalte 1's) Oplysninger til Stenild Møller har været medvirkende til Gestapos Anholdelse af Vognmand Nielsen og Gaardejer Rs. Rasmussen, og herefter vil ogsaa Tiltalte 1) være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale under nærværende Sag, ligesom Paastanden om Konfiskation med samme Begrundelse som ovenfor vedrørende Tiltalte 2) anført ikke vil kunne tages til Følge under nærværende Sag.

Et af Rettens Medlemmer har dog ment at maatte anse Tiltalte 1) skyldig og at maatte dømme Tiltalte 1) som i nedenstaaende Dissens anført.

Idet der vil være at give Dom overensstemmende med Flertallets Vota, vil alle de Tiltalte være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale under nærværende Sag, og Sagens Omkostninger, herunder Vederlag 500 Kr. til den beskikkede Anklager, Sagfører Henning Hansen, 250 Kr. til den for Tiltalte 2) beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Lars Pedersen, og 250 Kr. til den for Tiltalte 3) beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sidenius, vil være at udrede af det Offentlige, medens Tiltalte 1) selv har sørget for sit Forsvar.

Dissens:

Et af Rettens Medlemmer, der ogsaa mener, at Tiltalte 1) maatte regne med, at Stenild Møller lod Oplysningerne gaa videre til Besættelsesmagten, finder iøvrigt, at der ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om Tiltalte 1) Paarups Skyld efter Beskaffenheden af de af Vidnerne Stenild Møller og Axel Jørgensen afgivne Forklaringer, der er afgivet efter Forhold af Vidnerne eventuelle Partsrettigheder, ikke kan lægges afgørende Vægt paa disse Forklaringer, der særlig angaaende de af Tiltalte 1) til Vidnet Jørgensen meddelte Oplysninger strider mod Tiltalte 1's) egen Forklaring og mod tidligere til Politiet afgivne Forklaringer.

Dette Medlem af Retten har under Hensyn til, at Tiltalte 1) selv har forklaret, at Gestapofolkene, da de første Gang henvendte sig til ham, meddelte, at de havde erfaret, at Tiltalte havde givet Stenild Møller Oplysning om Episoden paa »Christiansminde«, og under Hensyn til, at de yderligere fandt Anledning til at udspørge Tiltalte og søge Bekræftelse hos denne, og under Hensyn til, at Gestapos Aktion og Anholdelse af de paagældende fandt Sted i umiddelbar Forbindelse med Tiltaltes og Stenild Møllers Samtale og med Gestapos derpaa følgende Henvendelse til Tiltalte, og under Hensyn til, at Gestapofolkene ganske

kort efter Aktionen og samtidig med, at de gav Oplysning om Aktionens Gennemførelse og om de skete Anholdelser, udbetalte Tiltalte 500 Kr. — et Beløb svarende til det, som ogsaa den under Sagen medtiltalte Kristen Busse omkring samme Tid fik udbetalt, fordi Vaabenlageret var fundet — hvorved bemærkes, at Tiltaltes Forklaring om, at han først under Domsforhandlingen og ikke tidligere under Efterforskningen, hverken overfor Politiet eller i Retten, har kunnet faa Lejlighed til som Oplysning til Sagen at anføre, at Beløbet skulde være en »Fadderskabsgave«, forekommer usandsynlig, ment, at de af Tiltalte 1) givne Oplysninger ogsaa har medvirket til Gestapos Aktion og Anholdelserne, og at Tiltalte 1) herefter maa anses skyldig som paastaet og derfor maa anses efter Lov Nr. 259 af 1. Juni 1945 § 12, Stk. 2, med Fængsel i 7 Aar med Fradrag af 260 Dage i Henhold til Straffelovens § 86, og at Tiltalte endvidere maa kendes uværdig til almen Tillid for bestandig og dømmes overensstemmende med Konfiskationspaastanden og til Betaling af de ham vedrørende Sagsomkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Grenaa og Æbeltoft Købstæder m. v. den 27. Maj 1946 afsagte Dom er paaanket alene af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten af Statsadvokaten for ekstraordinære Sager i Aalborg ved Anklageskrift af 29. Maj 1946, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i 1. Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Domfældelse af de Tiltalte i Overensstemmelse med Anklagen, medens der fra de Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdømmen, idet Tiltalte Signe Busse dog har gentaget den af hende for Underretten nedlagte Paastand om Tilkendelse af Erstatning for udstaaet Varetægtsfængsel.

Det bemærkes, at Tiltalte Paarup ved de to først foretagne Politiafhøringer har benægtet at have modtaget de omhandlede Oplysninger om »Christiansminde« fra Tiltalte Fru Busse.

Tiltalte Paarup, der for Underretten har forklaret, at han ikke kunde huske, om Fru Busse havde paalagt ham ikke at bringe Oplysningerne videre, eller om han havde givet Stenild Møller tilsvarende Paalæg, har for Landsretten forklaret, at han nu godt husker, at saadanne Paalæg er givet baade af Tiltalte Fru Busse og af Tiltalte Paarup selv. Han har derhos forklaret, at han, da han paa sin Bopæl havde faaet udbetalt Beløbet af Aksel Jørgensen, tog med i dennes Vogn for at vise Vej til Skærvad Mølle og videre til Tiltalte Busses Bopæl.

Tidligere Hauptsturmführer og Leder af S. D. i Aarhus, Otto Arnold, har for Landsretten forklaret, at han, efter at der var indløbet en telefonisk Meddelelse fra Wassmann og Stenild Møller, sammen med Aksel Jørgensen tog til Stenild Møllers Bopæl i Dronningborg, hvor han traf Wassmann, og hvor Stenild Møller i hvert Fald senere kom til Stede. Wassmann fortalte, at det var blevet observeret, at der om Natten mellem Kl. 24 og Kl. 2 ankom Lastbiler til »Christiansminde«, og at man for-

modede, at det drejede sig om illegal Transport af Vaaben. Arnold vidste i Forvejen, at der var kastet Vaaben ned paa Grenaakanten, men han havde intet hørt, der kunde rette Mistanken specielt mod »Christiansminde«. Han lagde ikke Mærke til, om der blev nævnt Navne paa de Personer, Oplysningerne skulde stamme fra. Han talte Dagen efter med Kriminalrat Renner, og det blev besluttet, at der skulde foretages en Aktion. Senere bestemte Renner, at de Personer, der havde sørget for, at Oplysningerne kom til de tyske Myndigheders Kundskab, skulde have en Ducør, og Arnold fik derfor at Renner udbetalt 1000 Kr. i 2 Femhundredekronesedler til videre Udbetaling til de paagældende. Ingen af Pengene stammede fra Versorgungsamt, men Jørgensen vidste iøvrigt ikke, hvor de stammede fra. Arnold og Jørgensen kørte derefter ud til Paarup og Busse og betalte dem Pengene. De var begge meget forbavsede over, at de skulde have Penge, men tog dog imod dem. Hvad Jørgensen sagde til dem ved denne Lejlighed, kan Arnold ikke udtale sig om.

Hvad angaar de Tiltalte Kristen Busse og Signe Busse vil Dommen i Henhold til de i denne i saa Henseende anførte Grunde være at stadfæste, hvorved bemærkes, at Signe Busse ved sit eget Forhold maa anses at have givet Anledning til Fængslingen.

Hvad dernæst angaar Tiltalte Paarup findes det ved det foreliggende godtgjort, at den af denne Tiltalte til Stenild Møller givne Oplysning om det ved »Christiansminde« passerede er blevet bragt videre til vedkommende tyske Myndighed og har været medvirkende til den foretagne Aktion, hvorved Vognmand Nielsen og Gaardejer Rasmussen blev anholdt.

Naar derhos henses til, at Tiltalte Paarup havde nærmere Kendskab til Stenild Møller og vidste, at denne tidligere havde været Agitator indenfor D. N. S. A. P. og nu drev Kørselskontor for Besættelsesmagten paa Tirstrup Flyveplads, findes Paarup at have maattet regne med som nærliggende, at de nævnte for de tyske Myndigheder betydningsfulde og for Vognmand Nielsen og Gaardejer Rasmussen yderst farlige Oplysninger, som han havde modtaget under Tavshedslofte — som sket — vilde gaa videre til Tyskerne og have Anholdelser til Følge. Herefter og efter det iøvrigt foreliggende, herunder at Paarup senere paa Forespørgsel af det tyske Politi har bekræftet de givne Oplysninger og efter de skete Anholdelser — som det maa anses godtgjort har modtaget 500 Kr., der — hvad han maatte være klar over — udbetaltes ham for hans Oplysninger, findes det at maatte statuere, at denne Tiltalte forsætlig har medvirket til Anholdelserne, og han vil derfor være at anse efter § 12, Stk. 2, i Straffelovstillæget af 1. Juni 1945, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 368 af 6. Juli 1946. Det bemærkes herved, at de for de anholdte indtraadte Følger findes at maatte tilregnes Tiltalte som uagtsomme. Den forskyldte Straf findes bl. a. under Hensyn til, at Tiltalte ikke kan antages ved sin Meddelelse til Stenild Møller at have tilsigtet, at nogen skulde anholdes, at burde bestemmes til Fængsel i 5 Aar, hvoraf ialt 1 Aar 118 Dage vil være at anse som udstaaet ved det Tiltalte overgaaede Varetægtsfængsel.

Tiltalte fortaber for et Tidsrum af 10 Aar de i den nævnte Lovbekendtgørelse § 6, Stk. 1, ommeldte Rettigheder.

Efter derom nedlagt Paastand vil det ovennævnte af Tiltalte modtagne Beløb 500 Kr. være at inddrage til Fordel for Statskassen.

Med Udredelsen af Sagens Omkostninger for begge Retter vil der være at forholde som nedenfor bestemt, hvorved bemærkes, at Tiltalte Paarup selv har draget Omsorg for sit Forsvar.

To af de voterende Dommere afgav saalydende

· D i s s e n s :

Medens vi med Flertallet er enige i, at der ikke bør tillægges Tiltalte Signe Busse Erstatning i Anledning af, at hun har været underkastet Varetægtsfængsel i Tiden indtil Underrettsdommens Afsigelse, maa vi være af den modsatte Opfattelse forsaavidt angaar det denne Tiltalte for Tiden fra den 6. Juni 1946 overgaaede Varetægtsfængsel. Der er ikke efter Dommens Afsigelse forekommet nye Beviser af Betydning for Sig-telsen mod denne Tiltalte. Den fornyede Fængsling maa i det væsentlige antages at være begrundet i Hensynet til Sagens Oplysning, efter at Dommen var paaanket af Anklagemyndigheden, jfr. Retsplejelovens § 780, Nr. 2 c, og efter vor Mening bør Tiltalte ikke bære Risikoen for den heraf følgende Forbrydelse af Frihedsberøvelsen. Vi vilde derfor tilkende hende en Erstatning paa 500 Kr.

Iøvrigt kan vi tiltræde Dommens Afgørelser.

Nr. 227/1946. Restauratør **H. Madsen** (Vang)

m o d

Murermester **Hans J. A. Petersen**, Cigarmager **Aage Alex Christensen**, Maskinarbejder **Axel S. Christensen** og Kommis **Viggo Ejnar Nielsen** (Gelting).

(Spørgsmaal om, hvorvidt Sælgerne af en fast Ejendom havde oplyst Køberen om en af dem til Gengæld for en Lejeforhøjelse paataget Vedligeholdelsespligt).

Vestre Landsrets Dom af 3. Juni 1946 (IV Afd.): De Sagsøgte, Murermester Hans J. A. Petersen, Cigarmager Aage Alex Christensen, Maskinarbejder Axel S. Christensen og Kommis Viggo Ejnar Nielsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Restauratør H. Madsen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 300 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Restauratør H. Madsen, til de Indstævnte, Murermester Hans J. A. Petersen, Cigarmager Aage Alex Christensen, Maskinarbejder Axel S. Christensen og Kommis Viggo Ejnar Nielsen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

De Sagsøgte, Murermester Hans J. A. Petersen, Cigarmager Aage Alex Christensen, Maskinarbejder Axel S. Christensen og Kommis Viggo Ejnar Nielsen, alle af Esbjerg, der i Forening ejede de i 1932 opførte Tvillingeejendomme i Sjællandsgade Nr. 9 og 11, Esbjerg, skyldsats under Matr. Nr. 447 d og 447 e, Esbjerg Købstads Bygrunde, hvori der er indrettet 12 Beboelseslejligheder, traf i Sommeren 1944 Aftale med Lejerne om en Lejeforhøjelse af Lejen paa 3 Kr. pr. Maaned til 55, 56 og 58 Kr. for hver Lejlighed, gældende fra 1. Juli 1944. Forhøjelsen var betinget af, at de Sagsøgte — der tidligere frivilligt havde deltaget i de indvendige Vedligeholdelsesudgifter, men nu ønskede at ophøre hermed — paatog sig at bekoste Halvdelen af disse Udgifter, uanset at de ikke var pligtig hertil efter Lejekontrakterne, der var skrevet paa de af Esbjerg Grundejerforening benyttede Standardblanketter, i hvis almindelige trykte Bestemmelser det hedder, at den indvendige Vedligeholdelse paahviler Lejeren, som skal holde Lejligheden i god og forsvarlig Vedligeholdelsesstand, navnlig med Maling, Tapetsering og Hvidtning af Lofter.

Da de Sagsøgte i Eftersommeren eller Efteraaret 1944 besluttede sig til at søge Ejendommene afhændet, gav de dem i Kommission til Ejendomskommissionær Carl Madsen, der er Fader til Sagsøgeren, Restauratør H. Madsen, Esbjerg. Carl Madsen antog som Medhjælper ved Salget Ejendomskommissionær Mouritsen, Esbjerg, og man kom kort Tid efter i Salgsforhandling med en Restauratør Østergaard. Ejendommenes samlede Lejeindtægter blev da opgivet til 8112 Kr., idet de skete Lejeforhøjelser var taget i Betragtning. Forhandlingerne med Østergaard førte imidlertid ikke til noget Resultat, og Carl Madsen rettede derefter Henvendelse til Sagsøgte Petersen om Sagsøgerens mulige Køb af Ejendommene. Der blev i den Anledning i Januar Maaned 1945 afholdt to Møder paa Sagsøgerens Hotel »Bristol« i Esbjerg, hvori deltog Sagens Parter og Ejendomskommissionærerne, idet dog Sagsøgte Viggo E. Nielsen ikke var til Stede i det første Møde, og Carl Madsen paa Grund af Sygdom maatte forlade dette Møde.

Til Brug ved Forhandlingerne med Sagsøgeren havde Kommissionærerne foretaget en Opstilling over Ejendommenes Lejeindtægter og Udgifter — idet dog Vedligeholdelsesudgiften ikke var medtaget — og det aarlige Overskud var udregnet til at ville andrage ca. 3473 Kr. Paa Grundlag af den opgivne Lejeindtægt, 8112 Kr., udregnede Ejendoms-kommissionær Mouritsen — paa Bagsiden af Opstillingen — et Købetilbud paa ca. 109.500 Kr., baseret paa $13\frac{1}{2} \times$ den aarlige Lejeindtægt. I det første Møde opnaaedes ikke Enighed om Købesummen, men i det andet Møde den 15. Januar 1945 udfærdigedes Slutsedler om Salg af Ejendommene, der var ansat til Ejendomsskyldværdi 80.000 Kr., til Sagsøgeren for en Købesum af 112.000 Kr. I § 3 i de oprettede Slutsedler hedder det bl. a.: »Køberen er gjort bekendt med de med Ejendommenes Beboere indgaaede Kontrakter, som han er pligtig at respektere — — —. Ejendommenes samlede Leje andrager for Tiden Kr. 4056 — — —.«

Paa Grundlag af Slutsedlerne udfærdigedes den 30. Januar 1945 endelige Skøder til Sagsøgeren paa Ejendommene, og Overtagelsen fandt Sted den 1. Februar 1945.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte under Salgsforhandlingerne retstridigt har undladt at oplyse Sagsøgeren om, at Lejeafgifterne var forhøjet med 3 Kr. maanedlig pr. Lejlighed paa Betingelse af, at de Sagsøgte — i Strid med Lejekontrakterne og Sædvane — deltog i Udgifterne ved den indvendige Vedligeholdelse — hvilke Udgifter vil overstige Lejeforhøjelsen — har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte in solidum dømt til at erstatte ham det herved lidte Tab, som han anslaar til aarlig 432 Kr., eller, da det endelige Købetilbud er baseret paa ca. $13,8 \times$ den aarlige Lejeindtægt, 6000 Kr. — subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn — tilligemed Renter af det tilkendte 5 pCt. aarlig fra den 27. Oktober 1945, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren, der hævder, at han — først efter Købet — af Lejerne er blevet gjort bekendt med Lejeforhøjelserne og Vilkaarene herfor, har til Støtte for sin Paastand nærmere anført, at Ejendommenes Drift som Følge af den af de Sagsøgte paatagne Vedligeholdelsespligt ikke kan antages at give det Overskud, han havde paaregnet ved Handlens Indgaaelse, og at de Sagsøgte maa være ansvarlige herfor.

Til Sagens Oplysning er der afgivet Forklaring af Sagens Parter og Vidneforklaringer bl. a. af Sagsøgte Petersens Hustru og Ejendoms-kommissionær Mouritsen, hvorved bemærkes, at Ejendoms-kommissionær Carl Madsen er afgaaet ved Døden inden Sagens Anlæg.

Sagsøgeren har forklaret, at der under Forhandlingerne om Købet ikke blev talt om, at Lejen var blevet forhøjet eller om Vedligeholdelse. Først et Par Maaneder efter Overtagelsen fik han at vide, at der var sket Lejeforhøjelse, og at Lejerne kunde forlange, at Ejeren deltog i den indvendige Vedligeholdelse af Lejlighederne, hvilket han havde regnet med fuldt ud paahvilede Lejerne i Overensstemmelse med Esbjerg Grund-ejerforenings Standadkontrakt.

Sagsøgte Hans J. A. Petersen har forklaret, at han, efter at Carl Madsen var blevet syg, har sat Mouritsen ind i Forholdet vedrørende

Ejendommene, herunder ogsaa Lejeforhøjelsen og Vilkaarene herfor. Ved et Møde paa Hotel »Bristol« blev der udtrykkeligt talt om Lejeforhøjelsen. Sagsøgeren blev flere Gange kaldt ud og overværede saaledes ikke alle Forhandlingerne.

Sagsøgte Petersens Hustru har forklaret, at Mouritsen en Aften indfandt sig for at faa Oplysninger om Ejendommene, og ved den Lejlighed udtalte Sagsøgte Petersen, at Lejerne var gaaet med til en Forhøjelse af Huslejen paa 3 Kr., imod at de Sagsøgte vilde være Lejerne behjælpelige med Vedligeholdelse.

Kommissionær Mouritsen har heroverfor forklaret, at denne Udtalelse i hvert Fald ikke var kommet til hans Bevidsthed.

De Sagsøgte, Aage Christensen, Axel S. Christensen og Viggo Ejnar Nielsen har i det væsentlige overensstemmende forklaret, at Lejeforhøjelserne og Vilkaarene herfor blev drøftet paa et af Møderne paa Hotel »Bristol«, men de har iøvrigt afgivet til Dels afvigende Forklaringer herom, idet Aage Christensen har anført, at Carl Madsen udtrykkelig blev gjort bekendt hermed af Sagsøgte Petersen, medens Aksel S. Christensen har forklaret, at Spørgsmaalet blev drøftet mellem Sagsøgte Petersen og Ejendomskommissionærerne Madsen og Mouritsen. Endelig har Viggo E. Nielsen forklaret, at Sagsøgeren var til Stede, da Lejeforhøjelserne og Vilkaarene herfor blev oplyst, men han er ikke helt sikker paa, at Sagsøgerens Fader var til Stede.

Ejendomskommissionær Mouritsen har forklaret, at der forinden Møderne paa Hotel »Bristol« blev tilvejebragt Oplysninger om Lejeindtægterne, og at Sagsøgte Petersen oplyste, at der var kommet en Lejeforhøjelse paa 3 Kr., der ikke var paaført Kontrakterne. Aarsagen til Lejeforhøjelsen var den, at man havde fundet, at Ejendommene gav for lidt. Kommunalbestyrelsen havde ganske vist nægtet at godkende Lejeforhøjelsen, men man var alligevel vedblevet med at indkræve den forhøjede Leje.

Regnskabsopstillingen blev af Vidnet afleveret til Sagsøgeren inden det første Møde paa Hotel »Bristol«.

Inden Forhandlingerne paa de to Møder spurgte Vidnet Carl Madsen, om Lejerne havde Vedligeholdelsen, hvortil Carl Madsen svarede: »Selvfølgelig,« og paa et af Møderne spurgte Vidnet samme, om Kontrakterne var udfærdiget paa Grundejerforeningens sædvanlige Formular, og dette blev besvaret bekræftende. Vidnet har udtrykkelig sagt til Sagsøgeren, at den indvendige Vedligeholdelse paahvilede Lejerne. Sagsøgeren fulgte med i alle Forhandlingerne og paahørte ogsaa, at det paa et af Møderne af Sagsøgte Petersen blev sagt, at Lejeforhøjelserne var blevet forelagt Kommunalbestyrelsen, som imidlertid havde nægtet sin Godkendelse.

Derimod har Vidnet ikke hørt Udtalelser om, at Lejeforhøjelsen var betinget af, at der paahvilede Ejeren en Pligt til at deltage i den indvendige Vedligeholdelse, men det forekommer ham, at der under en Samtale mellem Sagsøgte Petersen og Madsen er faldet Bemærkninger om, at de Sagsøgte ogsaa vist vilde velvilje mod Lejerne med Opsætelse af Tapet og lignende.

Til Sagens Oplysning er der stillet Grundejer- og Lejerforeningerne i Esbjerg følgende Spørgsmaal:

»1. Har det, uanset Bestemmelsen i Grundejerforeningens Kontraktformular, været almindeligt, at Ejeren i større eller mindre Omfang deltog i Udgifterne ved den indvendige Vedligeholdelse?

2. Er det almindeligt, at Ejeren, bortset fra ganske særlige Forhold, selv afholder Udgifterne ved Murer-, Tømrer- og Snedker-, Gas- og Vandmester- og Glarmesterarbejder samt ved Reparation af Centralvarmeanlæg og elektrisk Installation, saaledes at der i Almindelighed kun bliver Tale om, at Lejeren helt eller delvis betaler for Tapetsering og Malerarbejde?«,

som Grundejerforeningen ved Skrivelse af 15. Januar 1946 har besvaret saaledes:

»Punkt 1. Undtagelsesvis før Krigen.

Punkt 2. Nej. Kun udvendige Reparationer, iøvrigt henholdes der til Grundejerforeningens Kontrakter,«

og Lejerforeningen ved Skrivelse af 24. Januar 1946 saaledes:

»Punkt 1. I det store og hele kan man ikke sige, at det er almindeligt, at Ejeren betaler en Del af den indvendige Vedligeholdelse, men det sker i adskillige Tilfælde, at Ejeren betaler Tapeterne og i mange Tilfælde ogsaa de øvrige Materialer saasom Maling o. s. v. Foreningens Formand, Malermester Rye Hansen, har kunnet konstatere dette i mangfoldige Tilfælde i de ca. 25 Aar, han har drevet selvstændig Virksomhed.

Punkt 2. Ja, ubetinget, udover at Lejeren vedligeholder det lejede med Tapet og Maling (samt Bagateller som Reparation af Lyskontakter og Vand- og Gashaner samt Fornyelse af Sten i Kakkelovn) tilkommer det Ejeren at foretage de andre Reparationer, der kommer ind under Betegnelsen »Istandsættelse«. Vedligeholdelsespligten for Lejeren kan, uanset om det er anført i Grundejerforeningens Huslejekontrakter, ikke paaberaabes, saafremt Ejeren i Medfør af Lejelovens § 14 og § 15 ikke har overholdt disse Bestemmelser — — —.«

De to Foreningers Formænd, Jørgen Pedersen og Malermester Rye Hansen, har vedstaaet fornævnte Erklæringer inden Retten, og førstnævnte har yderligere forklaret, at det før Krigen var nødvendigt for Husejerne at bidrage til den indvendige Vedligeholdelse, da Lejerne ellers flyttede, men at det efter Krigen var blevet mindre almindeligt, dog at en Del Ejere, bl. a. Vidnet selv, ser sig nødsaget til at deltage i Udgifterne, for at Ejendommene ikke skal forfalde.

Det er endvidere oplyst, at der paa de her omhandlede Ejendomme i Aarene 1943/44, 44/45 og 45/46 har været afholdt ialt ca. 3100 Kr. i Vedligeholdelsesudgifter, saavel indvendige som udvendige.

Foreløbig bemærkes, at Parterne er enige om, at de skete Lejeforhøjelser er lovlige og gyldig vedtaget ved frivillig Overenskomst med Lejerne.

Efter alt det foreliggende maa det anses godtgjort, at det under Forhandlingerne om Køb af Ejendommene — paa et Tidspunkt da enten Sagsøgeren eller dennes Fader, Carl Madsen, har været til Stede — af de Sagsøgte er blevet givet Oplysning om de stedfundne Lejeforhøjelser og om, at de Sagsøgte i Forbindelse hermed havde paataget sig at deltage i de indvendige Vedligeholdelsesudgifter.

kan tilregnes Anklagemyndigheden, fra hvis Side der efter Domsudskriftens Modtagelse er handlet med tilbørlig Hurtighed. Disse Dommere stemmer herefter for at ophæve Landsrettens Kendelse og at hjemvise Sagen til fornyet Foretagelse og Paakendelse i Realiteten.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeflertallet.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Hermed endte Højesteretsaaret 1946.

Færdig fra Trykkeriet den 20. August 1947.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

